

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogen.weebly.com Issue No.1 Godišnjak / Annual 01. 09. 2010

**VI STE U ZONI KREATIVNOG DUHA!
YOU ARE IN THE ZONE OF CREATIVE SPIRIT!**

Iz posthumno objavljene priče **LAUTA I OŽILJCI** Danila Kiša (ex-Yu književnika): " Pisac treba da sagleda život u cjelini. Da nagovjesti veliku temu umiranja - kako bi čovjek bio manje gord, manje sebičan, manje zao - a, s druge strane, da osmišljava život. Umjetnost je ravnoteža te dvije protivrječne misli. Dužnost je čovjeka, pogotovu pisca, da ode sa ovog svijeta ostavivši za sobom ne djelo, djelo je sve, nego nešto od dobrote, nešto od saznanja. Svaka napisana riječ je kao postanje."

From the posthumously published story **LAUTA AND SCARS** from Danilo Kish (ex-Yu writer): "The writer needs to examine life in general. To suggest a great topic of dying - how a man would be less dignified, less selfish, less evil - and, on the other hand, to conceive life. Art is the balance of these two contradictory thoughts. It is the duty of man, particularly a writer, to go from this world leaving behind not a act/prelude/action, because the act/prelude/action is all, but something out of goodness, one of the findings. Each word is written as a posting."

Autori iz Bosne i Hercegovine (FBiH i RS), Srbije, Hrvatske, Makedonije, Slovenije, Ukrajine, Irana uz predstavljanje njihovih poetskih i proznih reminiscencija.

Authors from Bosnia and Herzegovina (FBiH and RS), Serbia, Croatia, Macedonia, Slovenia, Ukraine and Iran with the presentation of their poetic and prose reminiscences.

This issue of magazine we are realising in cooperation with Publishing house "DHIRA", Küssnacht, Switzerland (<http://dhirasbk.weebly.com>)

Ovaj broj časopisa realiziramo u saradnji sa Izdavačkom kućom "DHIRA", Küssnacht, Switzerland (<http://dhirasbk.weebly.com>)

Predstavljamo/Within this issue:

Poetry/Poezija & Books/Knjige

Stage plays/Drame & Eseji/Essays

Editor's word/Riječ urednika

Authors/Autori

Konkursi/Competitions

WWW DIOGEN

Gl. i odg. urednik DIOGEN pro kultura magazin: Sabahudin Hadžialić, književnik i freelance novinar, Sarajevo, Bosna i Hercegovina (E-mail: sabihadzi@gmail.com)

Editor in chief of DIOGEN pro culture magazine: Sabahudin Hadžialić, writer and freelance journalist, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina (E-mail: sabihadzi@gmail.com)

Sve što slijedi objavljeno je u DIOGEN pro kultura magazin online izdanju: <http://diogen.weebly.com> i <http://diogenis.Ofees.net> od 1.9. 2009.g. do 1.9.2010.g. Everything what you will read in this magazine has been published in online edition of DIOGEN pro culture magazine: <http://diogen.weebly.com> and <http://diogenis.Ofees.net> between 09. 2009 and 09.2010.

Once seen as Diogenes in the middle of the afternoon going through the square carrying inflamed lantern and asked him why he is doing that, he said: "I'm looking for a man".

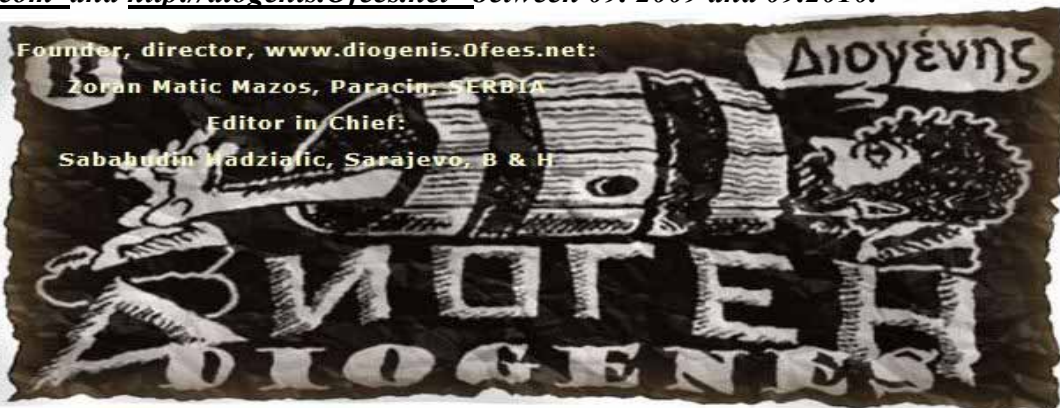
 Kada jednom videše Diogena kako u sred podneva ide trgom noseći upaljeni fenjer i upitaše ga zašto to čini, a on odgovori: "Tražim čoveka".

Founder, director, www.diogenis.Ofees.net:

Zoran Matić Mazos, Paraćin, SERBIA

Editor in Chief:

Sabahudin Hadžialić, Sarajevo, B & H

[Editor's word](#) | [Authors](#) | [Gallery](#) | [General Culture](#) | [Literature](#) | [Arts](#) | [Politics](#) | [Philosophy](#) | [Competitions](#) | [AboutUs](#)

Prvi broj DIOGEN pro kultura magazina posvećen je direktoru, autoru sajta i projekta "DIOGENIS", (Diogenis.Ofees.net) pokojnom Zoranu Matiću Mazosu (1960-2010), grafičkom & web dizajneru & satiričaru & pjesniku & karikaturisti iz Paraćina, Srbija

First Issue of DIOGEN pro culture magazine is dedicated to the late Zoran Matić Mazos (1960-2010), director and author of the site and the project "DIOGENES", Graphical and Web designer & Satirist & poet and cartoonist, Paraćin, Srbija

Copyright Sabahudin Hadžialić & Authors 2009-2010. All rights reserved. Copying articles, images and other content free of charge with obligation to underline from where it has been taken from: DIOGEN pro culture magazine, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. Otherwise, forget it!

NA NASLOVNICI....ART— Adrian Isenbrant, HOLANDIJA/NIZOZEMSKA

DESIGN LOGO I NASLOVNICA/Front PAGE: STEVO BASARA, grafički dizajner/graphic designer

RIJEČ UREDNIKA

EDITOR'S WORD

BUĐENJE MOGUĆEG

WAKENING OF THE POSSIBLE

U uvodniku bilo koje novine, magazina, časopisa odnosno web portala, svi urednici pokušavaju opisati upotrebu samog imena odnosno „nosivog“ znaka upotrebljenih pretpostavki nosioca aktivnosti planiranih unutar medijskih mogućnosti. Urednik ovog site-a to neće uraditi. Zbog nekoliko razloga:

Within the each editorial of any newspaper, magazine and/or web portal, all editors are trying to describe the use of the title itself and in other words „carrier“ of the sign of the used presumptions of the carrier of the activities which are planned within probable media possibilities. Editor of this site will not do that. Because of the few reasons:

1. Ovo je slobodni magazin / site, slobodnomislećih intelektualaca prostora šireg od „obuhvaćenog“. Naime, virtualni svijet daje neizmjerne mogućnosti komunikacije ali istovremeno služi i kao nepresušni izvor mnoštva informacija. No, ove informacije, kao i sve predstavljeno na ovom site-u će biti u službi promoviranja dobra kvalitetnog i/ili kvalitetnog dobra. „Dobra kvalitetnog i/ili kvalitetnog dobra“ u književnosti, filozofiji, svijetu karikature i politici odnosno informisanju unutar sveobuhvatnog oblika ljudskoga življenja zvanog kultura i umjetnost. Onog zatamljenog i mogućeg. Kvalitetnog.

1. This is the free magazine/site of the free-open-minded intellectuals of the area wider than „encircled“. Namely, virtual world gives numerous numbers of possibilities for the communication but in the same time it is of use for the never dried out source for the huge number of information. But, this information, as well all represented here, on this site, will be in the services of the promotion quality of good and/or good quality. „Quality of the good and/or Good of the quality“ in literature, philosophy, world of cartoons and politics and/or information within whole shape of human living called culture and art. The one put aside and possible. Quality one.

2. Ovo je slobodni magazin/site- web portal osoba koji ne mrze i ne žele mrziti do samo nemogućnost predstavljanja misije slobodnomislećih valjanih nakana. Mi smo ljudonostalgičari koji žele živjeti životom slobodnih ljudi cijeneći drugog i drugačijeg ne na osnovu imena koji nosi/e već na osnovu kvaliteta pretpostavljenog „dobra kvalitete i/ili kvalitetnog dobra“ koji predstavlja.

2. This is a magazine/free site-web portal of the persons who do not hate and do not want to hate but only to hate impossibility to express/represent the mission of free-open-minded assumed wills. We are human-nostalgic persons who would like to live the life of the free people with appreciation of the other and different one human being. And not to based that on the name he/she carries but only to be based on the character of the assumed „good of the quality and/or quality of the good“ which represents.

3. Mi ne želimo obnavljanje bilo kojeg nakaradnog oblika ne samo kulturnog i umjetničkog djelovanja posebnih entiteta uobličeni u jedan vještački, artificial oblik neke zajednice naroda i država. Ne! Mi poštujemo odluke naroda i država da žive, što je moguće više i kvalitetnije unutar svojih država, kako god ih nazivali i željeli to.

3. We do not want renewal any kind of ugly/rude/cruel shape not only of cultural and artistic activity of the special entities shaped up in one artificial shape above all-of some kind super-state of some community of the people and/pr states. No! We respect decisions of the people and states in which they are living at, as much as possible more and in a quality way within their states, whatever they call them and wish to.

4. Mi želimo umjetnike svih boja, rasa, nacija, ljudi da nam se pridruže...jednom riječju sa područja *planet in whole* bez obzira na jezik i Boga kojem se mole/i.

4. We would like that all artists of all races, colors, nations, people to join us...i one word from the area of the Planet regardless the language and God they pray to.

5. No, nećemo nikada objaviti niti dopustiti objavljivanje sadržaja koji na bilo koji način derogira čovjeka per se odnosno sve ono što ga čini čovjekom unutar svekolikog okruženja sopstvenog.

5. However, we will never publish anything (and not even allow to be published here) any kind of contents which derogate the human being in any kind of way per se and in other words anything that makes him human being within whole encircled environment of his own.

6. Istovremeno, DIOGENES je područje otvorenog slobodnomislećeg dijaloga radi opšteg dobra, iznad svega. Da činimo dobro. Jer dobro, dobro daje.

6. In the same time, DIOGENES is the area of the open free-open minded dialogue because of the common good, above all. To do good. Because good gives good.

7. Koordinacija je majka uspjeha. Mi smo tu da koordiniramo vaše talente, nadanja, znanje, umijeće i želje. Ne željevši nijednoga trenutka biti iznad vas. Samo pored i sa vama. Zbog svih nas.

7. Coordination is the mother of the success. We are here to coordinate your talents, hopes, knowledge skills and wishes. We do not want to in any moment above you. Just aside and with you.

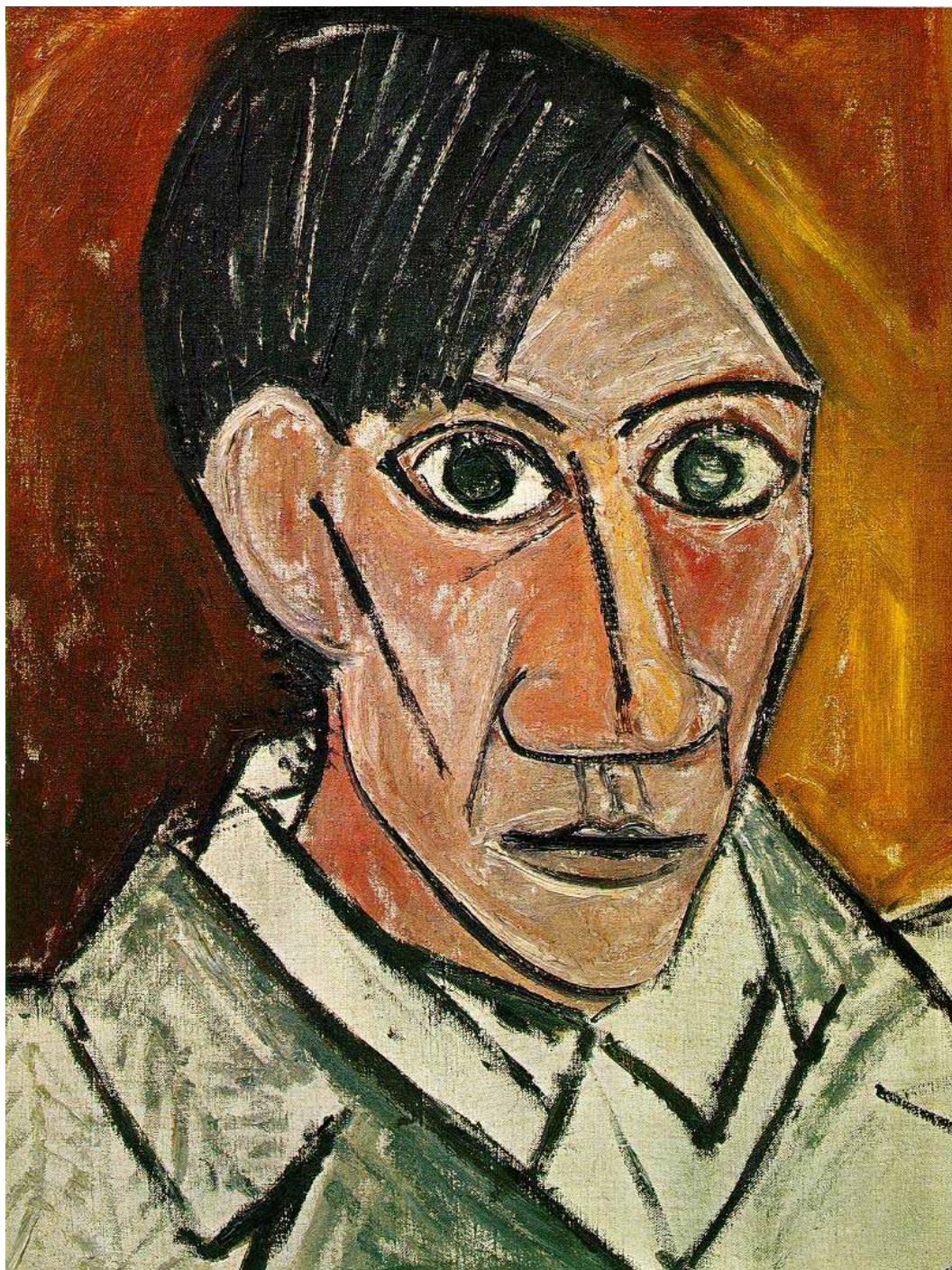
Pozivam vas da nam dostavljate vlastite radove, informacije i sve ono što smatrate relevantnim za kreaciju mogućeg, kvalitetnijeg življenja, ali i stvaranja. Da učimo zajednički. Dobro došli u naš svijet. Ali i vaš. Svijet. Zbog nas, ali i vas....

I would like to invite you to send us your own works, information and everything you consider the relevant and important for the creation of the possible, quality living and creation. To learn together. Us. And you. Welcome to our world. But also yours. Because of us. And you.

SADRŽAJ/CONTENTS

PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/REPRESENTATION OF THE AUTHORS (POETRY/PROSE).....	Str./Pg.6-50
KONKURS 2009/NAGRAĐENI...COMPETITION/AWARDED 2009.....	Str./Pg51-57
PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/REPRESENTATION OF THE AUTHORS (POETRY/PROSE).....	Str./Pg.58-67
KONKURS 2009/NAGRAĐENI...COMPETITION/AWARDED 2009.....	Str./Pg. 68-75
PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/REPRESENTATION OF THE AUTHORS (POETRY/PROSE)....	Str./Pg.76-133
ESEJISTIČKA PROMIŠLJANJA O KNJIZI NERZUKA ĆURKA “FILOZOFIJA ZAGRLJAJA”.....	Str./Pg 134-142
PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/REPRESENTATION OF THE AUTHORS (POETRY/PROSE)..	Str./Pg. 143-163
PREDSTAVLJANJE KNJIGA/REPRESENTATION OF THE BOOKS.....	Str./Pg. 163-171
PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/REPRESENTATION OF THE AUTHORS (POETRY/PROSE)...	Str./Pg 172-212
KONKURS- (i pored ovoga na drugim stranicama)/ COMPETITION (besides this on other pages).....	Str. 213-215
PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/REPRESENTATION OF THE AUTHORS (POETRY/PROSE)...	Str./Pg.216-245
PREDSTAVLJANJE KNJIGA/REPRESENTATION OF THE BOOKS.....	Str./Pg. 246-274
IN MEMORIAM.....	Str./Pg.275
FESTIVALI/FESTIVALS.....	Str./Pg. 276
DODATAK– NAJAVA/ATTACHMENT– ANNOUNCEMENT.....	Str./Pg.277
BIOGRAFIJE AUTORA/BIOGRAPHY-AUTHORS.....	Str./Pg.278-286
DODATAK/ATTACHMENT-Knjiga pjesama za djecu-PANIKA GRAMATIKA..ĐURA SEFER SREMAC..	broj str./No. of pages....102
DODATAKA/ATTACHMENT....Drama.....MOJ ČOVEK... ZORAN SPASOJEVIĆ PASKE.....	broj.str./No of pages.....108
DODATAK/ATTACHMENT.....Drama.....BRATSKO VOJEVANJE....SLOBODAN ŽIKIĆ.....	broj str./No of pages.....55
DODATAK&ATTACHMENT....Roman.....JA GA KORISTIM SAMO ZA SEX...SVETLANA POLLAK....	broj.str./No of pages.....90
DODATAK/ATTACHMENT.....Drama.....FIZIONOMIJA KROKODILA...ANDREJ GLIŠIĆ.....	broj str./No of pages.....101
UKUPAN BROJ STRANICA PRVOG GODIŠNJAKA DIOGEN pro kultura magazina.....	743
TOTAL NUMBER OF PAGES OF THE FIRST ANNUAL ISSUE OF DIOGEN pro culture magazine.....	743

POEZIJA/PROZA/ESEJ/KONKURS

PROZA/PROSE/ESSAY/COMPETITION

GORAN VRHUNC

Goran Vrhunc je pjesnik, ali je iznad svega čovjek koji zna i umije koristiti se leksikom sopstvenog jezika umivajući predmete, likove, vremena i teme. Umivajući ih žestinom sopstvenog bola. Mladosti unutar starosti duha. On će uvijek biti ovakav! Zbog čega? Jer istinu mlad shvatio jeste. Da samo tako voljeti i nadati se može.

Urednik

Goran Vrhunc is a poet, but above all a man who knows and knows how to use the vocabulary of his own language to lave the objects, characters, times and topics. To lave them with the ferocity of his own pain. Youth within the spirit of the age. He will always be like that! Why? Because, he understood the truth as young. That in that way is the only the only way how to love and hope can be.

Editor

POTRAGA

(ciklus o samoći)

AKVARIJ TRAŽI RIBICU

Akvarij
traži ribicu
zlatnu
da ispuni
si želju
da ne bude
pun do pola
prazan
bez života.

PAPIR TRAŽI OLOVKU

Neće da
ostane go,
bijel, čist
i bez lica,
treba mu
srce
na njega
da se potroši,
riječima,
skicama,
škrabotinama,
a onda će
vremenom
da požuti
od vlage i prašine,
sve može
samo da
ne bude go.

GNIJEZDO TRAŽI PTICU

Sa vrha stabla
vrišti gnijezdo
svojom zjapećom
prazninom,
posljednji stanovnik
otišao je prvim perjem,
i od tada urla ponosno
prkoseći vremenu,
osim jednom
kada je utočišće snijegu,
i svrha njegovog postojanja
donekle bude zadovoljenja.

METAK TRAŽI ZLIKOVCA

Zalutao je
skrenuvši negdje
s putanje,
vjetar ga omeo
i što dalje ide
sve je sporiji,
ne zna kada i
gdje će udariti,
kako je krenulo
u zid
ili zemlju,
ili još gore
u pogrešnog čovjeka.

On je
9 mm Parabelum Metak,
metak za zlikovca.

MREŽA TRAŽI PAUKA

Ona zna šta je samoća
al' da je izrekne
ne umije,
vjetar je nije dodiruo
niti vrijeme presudilo,
njene tanke niti
slobodno vise
pod težinom prašine
i uhvaćenih insekata,

traži Pholcus phalangoides-a.

ZID TRAŽI SLIKU

Prazan i žut,
sa bijelom
koja se nazire
ponegdje,
savršena podloga
za skupljanje prašine
i paučine
na mjestima
na kojima se račva,
onaj koji je bio unutar njega
puno je dimio i dumao,
parket je završio kao dim
zadnje paljevine
mjesto uglja,
ali nije važan pod,
ni antipod,
ali sve bi izgledalo drugačije
da ona rupa nije na zidu,
i sve što treba,
i sve što traži
je slika da visi.

BUNAR TRAŽI VODU

Nema ništa
osim mraka
u bilo koje
doba dana
vedro ili tmurno
nebitno je
jer nema ništa
samo mrak.

Prolaznik namjernik
ne može znati
ima li
života na dnu
sve dok se
ne spusti
a silazak nije lak
al drukčije ne može znati.

Dole je hladno
ima mnogo đubriva
oglođenih kostiju
i glas
što tiho govori
"ne treba mi
još jedan leš
tražim vodu.

SANJA R. PETROVIĆ

Sanja R Petrović je zreo pisac. I pjesnik Itekako. Lukavošću omedjena. Zrelošću usmjerena. Dapače, valja na čitati Sanju R Petrović ne zbog toga što je ona odlučila podijeliti sopstvene, realne, prozne, ali i poetske zapise poetikom odnosno prozom omedjene, sa nama. Treba je čitati zbog toga što nas je primila u svoje društvo. Da hodamo zajedno. Pričama. I pjesmama njenim.

Sanja R. Petrovic is a mature writer. Very much so, and a poet. Bounded by the cunning. Maturity directed. Indeed, it is worth the read Sanja R Petrovich, not because she decided to share their own, real, prose, and poetic writings, prose and poetry entries enclosed with us. She should be red because she has received us in our society. To walk together. In her stories. And within her poems.

Editor

Urednik

Vajamo sebe, sami

Nisam sigurna
koja je od ovih nota
otključala vrata suznice
oslobadajući vodopad
s isparenjem tuge,
prizivanjem
trenutka radosti
beznadežnim listanjem
spomenara,
vršljanjem po gordosti.
Da možemo da vratimo vreme
da li bismo isto činili
ili pak smelo preokret napravili,
neko novo kajanje izazvali?
Šta god izabrali
vajamo sebe, sami.

ZORICA ŠENTIĆ

Zorica Šentić je autorica francuskog govornog i pisanog područja, ali i srpskog etnosa, poštujući, naravno, senzibilitet vlastitog poslanja. Poetskog, prije svega. Uobličnost njenog stvaralaštva ogleda se u odsjaju bića želje unutar bića potrebe. Njena potreba za promicanjem svekolikih kulturnih vrijednosti je u stvari želja da pomogne i sebi, ali i nama. U želji da budemo ljudi, prije svega. Poezija govori sama za sebe. I više od toga.

Urednik

Zorica Šentić is the author of French speaking and writing area, but also with Serbian ethnos, respecting, of course, the sensibility of her own mission. Poetic kind, first and foremost. Shaping up of her creativity is reflected in the reflection of the desire being within being of the needs. Her need, in whole, is to promote cultural values, in fact, and her desire to help herself, but to us as well. Her wish of for us to be the human beings, first and foremost. Poetry speaks for itself. And more than that.

Editor

virgule

*comme si un grain de sable avait rayé
une des facettes cachées de ma mémoire
incapable de trouver les mots justes
virgule
et il se passe tant et tant de choses après
la virgule*

*français Zorica Šentić***zapeta**

*kao da je zrno peska
izgrebalo jednu od sakrivenih strana mog
sećanja
ne mogu da nađem prave reči
zapeta*

*a toliko toga se posle zapete dešava***comma**

*as though a grain of sand had scratched
an escaped part from my memory
I am unable to find proper words
comma*

*and so much goes on after comma
translate by Jelena Pavlovic*

komma

*som om et sandkorn
kradsede en af min hukommelses skjulte
sider
jeg kan ikke finde rette ord
komma*

*og der er så meget, der sker efter kommaet**translation into Danish Predrag Crnkovic***vírgula**

*como se um grão de areia tivesse riscado
uma das facetas ocultas de minha memória
incapaz de encontrar as palavras certas
vírgula
e acontecem tantas e tantas coisas depois
da vírgula*

portugais : Pedro VIANNA**vigil**

*depi le grenn sab fin efase/
tout fas kache souvni m/
depi le mo yo ap mawon m'
m met vigil/
se pa de bagay ki deye vigil sa a'*

*traduit en creole par Jonel Juste, Haiti***Zapirka**

*kako zrno pesok
da ja izgrebalo ednata strana od moeto
sekavanje
ne mozam da gi najdam pravite zborovi
zapirka
a tolku mnogu posle zapirkata se slucuva*

*makedonski Lena Mitevska***komo**

*kvazaŭ sablero elskrapis
kaŝitan faceton de memoro
kapablo mankaspor trovi ĝustajn vortojn
komo
kaj tiel multe pasas post la kom*

espéranto Cindy Mckee

DEJAN ĐORĐEVIĆ

Originalnost jednog autora se ne vidi unutar same osebnosti predocenih pjesama već i u namjeri da govori Bodelera dok čeka Godoa. Usudi se. Jer pjesnike je...lako ubiti...i osuditi. Kao što neko Jonesquov odsjaj u prozi ima, to je ovdje slučaj sa poezijom. Apsurdnost mogućeg na pijadestalu nadanja. Poetskog. Jezgrovito groteskno i snažno. Sjaji. Bez patetike, Ali sa dozom, velikom dozom iskrenosti.

Urednik

Originality of one author can not be seen within the quality itself of the presented to poems, but in intention to speak Baudelaire while waiting for Godot. He dares you. Because, the poets are ... easy to kill ... and to be condemned. As a reflection of Jonesquov in prose someone has, it is here the case of poetry. Absurdity of the possible is on the tron of the hopes. Poetic ones. Pithily grotesque and strong. Glow. Without pathos, but with a touch, a large dose of honesty.

Editor

(Iz knjige NEPRISTAJANJE)

OTVARANJE

Velikom filozofu Diogenu

Kad otvorim prozor
Iz zabadalog bureta
Čujem glas filozofa:
"Ne zaklanjajte mi sunce."

Nekakav insekt
Uleće u sobu.
I bleđi maj.
I sveća dogoreva.

RADANJE

I danas
U svim gradovima
Biće promenljivo vreme.

Na lokalnoj radio-stanici
Emitovaće se
Izlazak sunca.

Na prvom programu
U boji
Repriza domaće serije.

Zbog molbi čitalaca
U lokalnom listu
Biće štampan Sanovnik.

Škole, sudovi i bolnice
Neće raditi popodne
Zbog tek rođenih.

VI I NIKO DRUGI

Najavljivali ste zoru.
Noći ukrali crninu.
Verovali u sutra.
Dva puta ubili Boga.
Živeli za danas.

Mudrost na četiri točka.
Mozak na žaru.
Istina u bunaru.
Vi za vas
Za nas šta ostane.

PESNICI TRAGIČARI

Ako je pesma njihov život
Pustite ih nek žive.

Ako je pesma njihovo dozivanje
Odazovite se.

Ako je traganje njihova suština
Pustite ih nek tragaju.

DANAS

Danas nije kao juče.
Stiže sa jutrom,
Svežim razumom
I malo istine.

ČEMU PESMA

Sve je rečeno
Tačno u podne
Po starom.

Vreme poražava jezik.
Jedino da zapeva
Za laku noć.

KNJIŽEVNOST PO...

Napišeš pesmu
I stalno iznova je poklanjaš.

Onda napišeš dve pesme
I objaviš u časopisu.

Sačekaš neko vreme
I upoznaš Marinu.

I prestaneš da pišeš pesme.
Tačno u pedesetoj.

VOJKO REBULA

Vojko Rebula je iskustveni pjesnik. Godine života što naniza unutar niske bisera sopstvenog lika fenomenalno odražavaju želju opstanka bića njegovog. Iako već duboko u „najboljim“ godinama, Vojko se ne predaje. On oslikava svojim perom ljubavne osjećaje zatamnjene decenijama a inspirirane trenutnom realnošću. On voli. Pjesmama svojim. I u boli čak.

Urednik

Vojko Rebula is a poet with life experience. The years of his life within pearl's within his own figures reflects the fantastic beings of his desire to survive. While deep in the "best" of his years, Vojko not surrender. He illustrates his pen of love feelings suppressed for decades and inspired by the current reality. He loves. With his poems. And even when he is in pain.

Editor

Čist kristal

Trd in čist kristal sem bil,
ki v dihu tvojem se je raztopil
bil sem gruda,
ki ni še pognala kal
in čakam v soncu tvojem
da se razcvetim.

Vem da
si le bežen val vetra
ki beži naprej v daljine
in odnašaš le liste mojih mladih vej.

S teboj plavajo moji mladi listi
v drob moje prsti
in v tvoje temne globočine.

Lepota boli

Vsa slečena lepota
vene v očeh.
Le ti si skrita
v soncu mojega telesa
in tvoja zvestoba se
dotika mojega srca.

Lepota boli,
ko hodim po svojih poteh.
Veselja sonca je glasba,
ki daje čutiti tišino,
da bi ušla v neskončnost.

Nekoč smo bili glasovi
na peščenih obalah skrajnosti
in danes smo le še odsev
v dlaneh razuma.

Translation: Valerija M. Joseph

CRYSTAL CLEAR

Hard and clear as crystal was I
which melted by your breath.
I was earth
which did not grow roots
and I wait in your sunshine
to start blooming.

I know
you are running away
from the waves of the wind,
which run ahead into the distance,
and you take away the leaves
of my young branches.

With you swim my young leaves,
and inside you, my fingers
and into your dark depths.

BEAUTY HURTS

All natural beauty
Fades in our eyes..
But, you are hidden
in the sun of my body
and your faithfulness
touches my heart.

Beauty hurts
when I walk upon my road.
Happiness of the sun is music
which gives feeling to silence
to escape into eternity.

Sometimes we were boisterous
On sandy, never-ending, beaches,
and today we are reflecting
in the hands of understanding.

SIMFONIJA

Sončna svetloba
pada name
vsak hip,
a vseeno sem
toliko tega izgubil.

Puščavnik sem;
ne vznemirja me več
ne šum daljav
ne utrip srca.

Po črno belih tipkah
čas neusmiljeno igra
svojo simfonijo.
Brez začetka,
a konec- kdo ve kje.

SYMPHONY

The sun shine
Falls on me
Every minute,
But never the less,
I lost so much of it.

Hermit, I am
It doesn't excite me anymore,
Not the whispers from far away,
Nor the beating of a heart.

Upon black and white keys,
Time ruthlessly plays
Its symphony.
Without a beginning
Or an end - who knows where.

BORIS S. STAPARAC

Umješnost pretakanja irealnosti nagovještaja u realnost pojavnog. Da, Boris Staparac neumitno istkan jeste u pričama svojim. On opstaje u granicama razuma. Stvarajući filmske scenarije unutar vlastitog omnibusa kreativnih storija. Čitajući njegova literarna snoviđenja pitam se da li smo mi "ljudi", u stvari, onaj zapušteni dio ovovremenog svijeta dok su "životinje" upravo te koje svojim jednostavnim, toplim, iskrenim i lako objašnjivim PRETPOSTAVKAMA življenja upravo ono DOBRO na ovoj planeti. Ljudi su samo opsceni laboratorijski *isprdak* nečije (sic!) igrarije. Ljepota je u oku posmatrača. Životinjskog. Nama, na žalost... još uvijek stranog. No, Boris je višeslojan stvaralac izgrađene misli i uobličene djela. Više zbog nas. Sebe ne šteti. Urednik

Skill refilling of the unreality hint at the reality of appearance. Yes, Boris Staparac is inexorably woven into his stories. He survives within the limits of reason. Creating a film script from within his own omnibus creative story. Reading of his literary dreams I wonder whether we are "people", in fact, the abandoned part of the nowadays world while the "animals" are those who just with its simple, warm, sincere and easy explained ASSUMPTIONS of living just the GOOD on this planet. People are just someones obscene laboratory crap (sic!) of the game play. Beauty is in the eye of the observer. Animal. To us, unfortunately ... still foreign. But Boris is a multifaceted creator of the built up thoughts and deeds. More for us. He does not spare himself. Editor

REČ

Niz dugu ulicu omeđenu šarenim izlozima i još šarenijim ponudama, prostruji vetar. Dan je počeo sunčan i topao, ali kako se bližilo podne sa zapada su se počeli natiskivati oblaci. Inače na terasama kafića i restorana mnoštvo građana je bezbrižno pilo kafu ignorirajući one što su u dugim redovima hodali tamo-vamo u potrazi za nekom samo svojom stvari. Pred velikim izlogom ekskluzivnih haljina ulični svirač je zabavljao prolaznike duvajući u Panovu sviralu setnu melodiju Perua. Ispred njega bi zastao tek po koji prolaznik, malo oslušnuo i bacio novac u drvenu kutiju ispred sviračevih nogu.

Zavaljen u duboku stolicu od pruća, Marko svakog dana provodio vreme na terasi kafea kao u pozorišnoj loži sa koje je pratio dobro izrežiranu predstavu. Između prvog i drugog čina, pročita naslove novina, ali nikada i same tekstove. Sve je jasno iz samog naslova. "Ubistvo, pljačke, gladne mase. Pronevera, beda i bes. Ratovi, tuga i samoća. Strahovi, droga i blud." Nikada se nije upuštao u dalje istraživanje žutih stranica, žutih novina, nego je sa strepnjom čekao nastavak pozorišne predstave. Voleo je da gleda otmene dame u izazovnim toaletama brižno našminkane kako u vrevi teatra ulice uvežbano glume svoje samozadane role. Tačno je znao njihove gegove, grifove, mimike i šta žele od onoga kome se obraćaju. Nikada nisu previše upotrebljavale reči. Umesto govora reči, služile su se govorom podignute obrve, napućenih usana, izduženog vrata, slučajnim dodirima kolena o koleno.. Poznavale su u detalje prerije muškoga mozga gde si mazga umisli da je vranac samo zato što ju je jahačica spretno pogodila mamuzom u mesto za samoumišljanje.

A na ulici teatra, nacija koja je već odavno jednom nogom zakoračila u propast, glumila je veličinu sebe ne obazirući se na nikoga sem na svoj odsjaj u ogledalima izloga. U podnožju jednih vrata tri cigančeta mole za neki dinar. Marko im se divio. Imali su najbolje napisane tekstove u tome teatru u kojem su i psi ljubimci shvatili važnost ulične glume i nadignutih njuški marširali kraj svojih gazda čiju su decu čuvale iscedene guvernante. A ona tri cigančeta su u triju horovala:

- Hej lepotice, Kasandra. Ma nećeš me valda ovako ostaviti u kardonskoj kutiji cipela bez komadića hleba. Kasandra, lepotice. Vidi me kakkko te molimmm. -

Koliko god deca bila uporna u svojim molenjima i koliko god uvežbano izvodila svoju rolu pružajući gole prljave i gladne ruke prema čistoj gospodi, niko nije zastajao. Niko ih nije primećivao. U ulici: "teatra naroda", nije postojao drugi Bog sem novca i trgovine i samih njih, kojima je dano da vladaju i florom i faunom sveta svedenog na ulicu dugu jedva tri stotine metara. Donji i gornji svet kasta koje se nikada nisu mešale osim na glasanjima i u zatvorskim ćelijama gde su opet oni jedni bili dole a drugi gore, sjedinjavala je jedino prašina što je onima bogatima otpadala sa cipela i padala na ruke koje su molile:

- Dajte nam dinar da kupimo mrvicu hleba.-

Nekoliko koraka dalje od dece prosjaka, sedela je impresario majka sa detetom na usahlim grudima i dobacivala prolaznicama:

- Ljubim te gospojo daj mi sto banke pa ću da ti gatam u dlan.....

Nastavak na str.17.

SLOBODANKA BOBA ĐUDERIJA

Boba Đuderija je autor svojevrsnog, smojevskog načina pretakanja misli na papir. To je onaj berekinski stav izrugivanja svim negativnostima koja postoje i to od čovjeka (i žene, da ne zaboravim) pojedinačno i sve do društva u cjelini. Ali, to „izrugivanje“ nema tu sirovu notu koja se može vidjeti u tamošnjem slengu tako prijemčivom Splitu već stoljećima već upravo „izrugivanje“ svojom književno-satiričnom potkom ima namjeru usmjeriti čitatelja/čitatelje da promisle o sebi i društvu u kojem žive. I u skladu sa time i da reaguju poboljšavajući time i sebe ali i društvo. Njen jezik je zreo jezik autorice koja zna šta, kada i kako hoće. Jao ti ga onome ko joj na putu stoji! Ali, istovremeno, ona je je žena koja pati unutar takvog oblika svijesti. I čeka...čeka neko bolje vrijeme. Ne za sebe već za druge. I radi sebe.

Urednik

Boba Đuderija is the author of a kind, Smojevski way of refilling thoughts on the paper. It is the attitude of mocking fluffy to all the negativity that exist and that from the man (and woman, not to forget) and up to the individual and society as a whole. But this "mockery" deos not have that raw tone that can be seen in a local slang so susceptible in Split for centuries, but just "a mockery" of her literary-satirical shapes and have intends to direct the reader / readers to re-think of thereeves and society in which they live. In accordance with that to react by improving thereselves and the society. Her language is a mature language of the female author who knows what, when and how she want that. Woe to you by one who is on her way! But at the same time, she is a woman who suffers in this kind of form of her consciousness. And waiting ...waiting for a better time. Not for herself but for others. And for herself.

Editor

Pazi, Svemir te sluša!

Bila san i na Smokvici, ma nema di nisan

ćirnila. E sad vako. Kažu da je Iskrice portal za nać jubav i vezu, a Smokvica za seks i slične zabavne aktivnosti. I je, stvarno postoji velika razlika. Naime, na Smokvici muški odma kažu da oće samo seks, a na Iskrici ti to kažu tek poslin prve kave
 Sudeći po broju rastava godišnje, svaka se normalna žena, ako iti malo drži do sebe, triba bar jedanput u životu temeljito i propisno rastavit. Naravno, pod uvjetom da je spremna na sve nuspojave.

Prva zapreka, vlastita mater:

- Je l' te tuće?
- Ne tuće.

– Čerce moja, aj drž' se ti lipo svoga čovika i manje gledaj Oprah šou, vrag je opra.

Dalje, vlastiti budući bivši muž:

- Samo ti aj, al' neš dobit kune od mene!

To posli ostane zabilježeno ka jedini put za vrime braka da je bija od riči. I tako počne hajka. Žena ganja bivšega, a nju ganjaju svi ostali muški jer mislu eto još jedne vesele raspuštenice. Šta jedva čeka... je l'. Privlači ih ka afrodizijak taj status žene bez muža. Sićan se jednoga majstora šta san ga zvala da mi popravi cureću špinu.

- Dobar dan!
- Dobar dan.
- Imamo problem, a?
- Je.
- Riknila špina,a?
- Je.

- Triba to malo proćaćkat, a?
- Je – oklijevajuć' ću ja.

- Nije to niko odavno pogleda,a?
- Nije – nesigurno ću ja.
- Oćemo malo to pogledat, a?
- Oćete – glupo ću ja.

Kad je krenija prema meni, namisto prema špini, mozak mi je proradija. Za razliku od špine, koja je ostala nepopravljena. Da ne rećen... neproćaćkana, božemiprosti. Imam ja jednu kolegicu na poslu koja je isto rastavljena i koja izgleda ka školski primjer samohrane majke. Vječno umorna od neplaćenih računa, iscrpljena od iščekivanja alimentacije, koju smo interno nazivale „Mr. Godot“, ćangrizava i pesimistićna. Povezivalo nas je to šta se ni ja ni ona nismo baš najboje snalazile u tom svom razvedenom životu. Znale smo da bi tribale sad tek uživat u životu, tako su nan, naime, svi govorili, a mi smo se nekako osjećale ka u onoj jednoj pismi naslova „Too old to rock'n'roll, too young to die“. Pa smo se složile da ne smimo samo sidit i čekat da nan se nešto samo od sebe promini u životu, nego da tribamo djelovat. Tako smo se odlučile upisat na neki portal di se more možda nać nekog muškog s kojim bi se bar moglo otić u kino a ako bude sriće, i zajubit, pa sad smo u najboljim godinama, bože moj. Najpoznatiji portal u Hrvatskoj je ona Iskrice i ja se optimistićno uvalin tamo sa virom u sritniju i zabavniju budućnost.

Ka šta kaže moja baba: „Ćerce, nikad ne znaš di te srića čeka!“ Bila san i na Smokvici, ma nema di nisan ćirnila. E sad vako. Kažu da je Iskrice portal za nać jubav i vezu, a Smokvica za seks i slične zabavne aktivnosti. I je, stvarno postoji velika razlika. Naime, na Smokvici muški odma kažu da oće samo seks, a na Iskrici ti to kažu tek poslin

prve kave. Ipak, ono šta me najviše ćudilo recimo na Iskrice je to šta su neki muški iz šta ja znan, Zagreba ili Zagorja, mislili da će mi se puno svidit ako mi pokažu da oni znaju pričat dalmatinski oli splitski. Tad san dobila priliku vidit kako neki kajkavci zamišljaju da se govori „splitski“ jezik.

Najdojmljiviji mi je bija jedan šta mi je, misleći da će meni bit drago, napisa lipu, veliku poruku na „splitskom“. Nakon šta je poćirija u moj profil, stigne mi od njega vaka poruka:

„Bik! Baš mi se svića tvj prilil. Vidim da smo istih gidina.

Ji sim isto ristivljen, ima pit gidina.

Imam dvije dice, jidno miško i jidno žinsko. Ziposlen sam, i živim kid riditelja.

Jiko volim splićanke jer kižu da su to jiko lipu žene. U Splitu san bijo pino pita, i dibro piznajem vaš dijilekt.

Ćesto sam ljitovao na Briću, timo imam titku, miminu sestru.

Žiliš li da rizminimo brij mibitela?

Moj brij je dvi dvi ćitri pit osam divet.”

Nije da me nije malo dirnija njegov pokušaj da mi se sviđi upotrebom mog lokalnog dijalekta, a i nisan ga tila uvridit, pa mu odgovorin:

„Oprost, molin te nemoj pisat na splitski, ništa te ne razumin“.

On će na to:

„Kaj, ti ipak nisi dalmatinka?

Znal sam! Tu na Iskrice svi lažu jebote!”

Odvratila san mu vako:

„Slišaj ridikulu, aj big!”

SAMIR TAHIROVIĆ

Samir Tahirović jeste pisac, ali i historičar jednog vremena i prostora u kojem živi. Vješt je autor i unutar prepoznatljive slike predanosti tim „malim običnim ljudima“ koji, na kraju, krajeva i čine svijet kojim hodimo. To smo svi mi. Nikako drugačije. Nikako...On poznaje strukturu materije priče koja ima svoj početak, zaplet i kraj. No, svaka je priča novi početak usmjeren želji da nam predoči sve ono što je i sam vidio, doživio, ili mu je, pak, ispričano. Podsjećajući odsjajima na introventnog (Donji Vakuf je njegov *conditio sine qua non*) Aliju Džerzeleza ponekad, unutar nečega što može i na koserije podsjećati, Džumhurovski se nameće čitaocu. Čitanjem ovog autora ne dobijamo ne samo sliku o vremenu i prostoru o kojem stvara već i o kreatorima upravo tog, vremena i prostora...ljudima.

Urednik

Samir Tahirović is a writer, but also an historian of the time and space in which he lives. Skilled author within recognizable images within the commitment to the "small ordinary people" who, after all, makes the world and the ground on which we walk. That we all are. Not at all otherwise. Not at all ... He knows the structure of matter of the story which has its beginning, the plot and ending. But, each story is a new beginning aimed with the wish to present to us all that and he has seen, experienced, or was told to him. Recalling reflections on introvent (Donji Vakuf is his *conditio sine qua non*) Alija Džerzelez sometimes, within something that can and remind on banter, in Zuko Džumhur kind of way is imposed to the reader. Reading this author we do not get a picture not only of time and space in which he creates but also about the creators of that time and space....the people. Editor

Hobri

Bilo je to doba dobrih ljudi. Ne, neću reći da ih danas nema...mislím na dobre ljude. Ima ih, jašta da ih ima, samo se, brate, povukli u sebe...nije vrijeme dobrine, pa nema ni prostora za dobre insane.

A u taj vakat, i proljeće je znalo doći u februaru. Behar i sunčano vrijeme znali su prevariti sve one mahalske statističare, koji su bilježili i uredno vodili takvim: kada udara džemre u zrak, kada u zemlju, prvi i zadnji dan baba, hamsin, i na kraju goveđa zima, poslije koje, konačno, dolazi lijepo vrijeme. Ljudi su se ravnali spram mjesečevim fazama i astronomskim podacima, naročito zemljoradnici. Ali, kako ti velim, znalo se desiti da već polovinom februara progrije kao u maju, pa se mnogi nađu u dilemi: da li sijati, ili još čekati. Takve brige manje su brinule čaršijske trgovce i zanatlije ... čekmeci na dućanima ujutro su se spuštali, bilo da je sunčano vrijeme, bilo da je padanje.Među prvima je u čaršiju izlazio dedo Gafo, stari Gafić, čiji je dućan bio preko puta zgrade tadašnjeg mekteba. Sjedaó je na štokrlu, tu pred svojom radnjom, na sred čaršije, i čekao kada će glavnom džadom naići Abdulah-beg Kurbeć. „Selam alejć, beg-efendija!“ javio bi se prvi stari Gafić. „Merhaba, merhaba!“ odgovarao je nadmeno Abdurah-beg, koji je vazda u isto vrijeme izlazio u čaršiju, da se po toj tačnosti mogao ravnati sahat. Jutamja magla se rasipala u havi, pod sunčevim zracima nestajale su kapljice rose na ćeremetima krovova, a čaršijskom kaldrom odzvanjali su koraci prvih zanatlija i trgovaca. Mustafa-aga Bivoldžija otključavao je svoj dućan, Ibrahim Bivoldžić trafiku, a kištre sa povrćem, pred svoju piljarnicu iznosio Hako Kovač. Otvarali su dućane i druge zanatlije i trgovci: Mušika Omeragić, koji je prodavao grifove, sjekire, motike i druge predmete od željeza...Omer-beg Trto i Semin-beg Miralem, svoje prodavnice tekstilne robe, metraže, štofova ... Muhamed Hadžiahmetović, kod kojega su se mogli kupiti sapuni, lampe karabituše, so, biber, duhan...Omer Poričanin, mesnicu, u kojoj je radio Vaso Dehura..., pa Ibro Begović, koji je pravio

pržnjeve za kahvu...Jahija Šutković, Naim Vajzović, i druge čestite gradske gazde. Izlazili su u čaršiju i oni, koje nije čekao posao, nego su, onako gospodski, s rukama na leđima, luftirali se, prolazeći pored dućandžija i tražeći mjesta u aščinicama kod Foče, kod Vilme Bulutove, u Lenkinjoj birtiji, u gostionici Fanike i Stipe Kasala ili u kafani Muje Verema. Svaki dućan, svaka radnja, aščinica...imala je svoju priču, u kojima su se isprepletale sudbine sudionika toga vaktá. Suljaga Trto se okliznuo niz basamke kafane Muje Verema, i ostao mrtav na licu mjesta.

Pao je sa drvenih na kamene basamke, ove poznate divanhane. „Allah rahmeteje“, govorili su svjedoci ovoga događaja, nikada ne pominjući moguće razloge ove nesreće. Za kafanu Muje Verema, koja je bila u centru čaršije, vezan je i jedan događaj koji oslikava jedno vrijeme i karaktere ljudi u tome vremenu. Kafane i jesu mjesta gdje se razgolićuju najskrivenije osobine. Nakon par čokanja rakije, munafikluk ispliva na površinu, i čovjek pokaže svu svoju pogan i ono hajvansko u sebi. Aristokratsko držanje čaršijskih begova na takvim mjestima ostajalo bi i bez one zere zarafeta, prelazeći u takve razvrate, kojih su se kasnije stidjele generacije i generacije. Jednog jutra, sredinom februara, u kafani Muje Verema niko od tih begova, a ni ostalih gostiju nije odgovorio, kad je sa vrata selam nazvao Hobri. Hasan Tica Hobri bio je spadalo, čovjek koji je mucao, a ta njegova govorna mahana uvijek je bila povod za čaršijsku sprdnju. Zimu je Hobri provodio u Kiseljaku, i nije poznato da li se ondašnji svijet prema ovome Božijem robu odnosio posprdno. Kao prvo cvijeće ispod snijega, dolaskom lijepog vremena, Hobri se pojavljivao u našoj čaršiji. Nije bio od nekog zanata, a i sav je bio nekakav lehav, te ni posla nije bilo koji bi mu pristajao. Hodao je po selima, popravljao kišobrane, pravio sita i rešeta i bio čaršijski potrkčo.

„Mehhh...erhhhaba hhh ... hobri ljudi!“ još jednom se Hobri okrenuo dokončarima u kafani Muje Verema, na šta se opet niko nije ni osvrnuo, okom trepnulo, a kamoli mu odgovorio na pozdrav. „Bbb ...broj* gg ..glave,...peci

kk...k kahve!“ promućao je Hobri nešto glasnije, obrativši se kafedžibaši Muji. Iznenadna narudžba, koju je malo ko očekivao, trznu i malčice otkrivi jordamdžije u kafani „O, merhaba Hasanago...pa, kako si dragi naš Hasane? ... Jesil* se naspav*o ahbabu? ...“ Popravi se raspoloženje, i iz memljivih kafanskih čoškova započe muhabet: te, kako je proljeće prerano stiglo, te kako džemre još ni u zrak nije udarilo, kako zima mora svoje pokazat* ... bilesi se stari Kurbeć sjećao kako je one, devestosedme, kad su birani milletske odbori i kad su u Muslimansku narodnu organizaciju izabrani, uz Firdus-bega iz Livna i naš Derviš-beg Miralem, Husein-beg Cerić i onaj Prešljo-efendija (nije mu se mogao sjetiti imena), kako je i tada zarano progrijalo, i ostalo tako sve do prvih martovskih kiša... Kad su kahve bile pečene, uze ih Hobri od momka što ih je ponio razdijeliti po kafani, i džezvu po džezvu počeo proljevati u karlavu u kojoj se pralo prljavo posuđe „Jehhh ... eeebbem te ahh ... babu, kad je mehhh ... erhhhaba za kk... kahvu!“ Nasta tajac u kafani, a Hobri ovu rečenicu ponovi još nekoliko puta, sve glasnije i glasnije, i prosu ravno jedanaest džezvi kahve u karlavu. Iz oblaka duhanskog dima blenuli su u Hobrija gosti Mujine kafane: starom majstoru, bravaru Ljubi Mikiću od čuđenja skliznu čibuk sa donje usne, a Ahmet Trto, koji je stajao do vrata, otvorenih usta i poluisplažena jezika, dohvati se duvara i sjede na prvu skemliju. „Ja jazuka, braćo draga!“ uzdahnu neko iz čoška, i više niko ništa nije rekao. Nije bilo naročito jazuka u prolivenim kahvama, ali ovaj događaj se pamti u našoj čaršiji, kroz izreku „Broj glave, peci kahve!“ kao sjećanje na Hobrija i sve one ljude iz starog vaktá koji su se zatekli jednog sunčanog februarskog jutra u kafani Muje Vrema. Ipak, bilo je to doba dobrih ljudi. Hobri ljudi!, kako ih je nazivao dobar Božiji rob, Hasan Tica, koji je valjda bio ponajbolji od svih, jer ga je Bog takvoga stvorio, da se i za života mogao nadati ahiretskim dobrinama. Ne, neću reći da i danas nema dobrih ljudi. Ima ih, jašta da ih ima, samo što je sačuvati taj zalog teže u današnjem vaktu: il* da se insan povuče u sebe, ili da postane hobri.

Nastavak sa str.6.

GORAN VRHUNC
SLIKA TRAŽI RAM

Savila je uši
 Ali ništa ne čuje
 A nema ni glasova
 Utihnule su sve buke
 Ušutkao ih lom.

Ne zna
 Da joj boje blijede
 I da vlaga
 Je izjeda
 I nestaje
 Jer za Piccassa
 Bagra nije našla ram.

OLOVKA TRAŽI SRCE

Krv joj više
 nije viskozna
 pa ne ostavlja
 mrlje i škrabotine
 po bijelilu
 kopir papira,
 život joj stvrdnut
 u mekom
 plastičnom tijelu,
 ili onom metalnom
 zavisi od proizvođača,
 srce svoje traži
 da ispiše riječi
 koje ruka želi
 jer srcem ona piše.

RIJEKA TRAŽI KORITO

Poplavljeni su usjevi
 Strašila tonu
 Silinom udaraca
 Išamarana stabla pucaju
 I padaju
 U zagrljaj štetočine
 Koja iza sebe
 Ostavlja pustoš
 O mnogo gladi
 Viš sebe
 Jer nakon kiše
 Podivlja
 I takva luta
 Tražeći korito.

GLINA TRAŽI VAJARA

Htjela bi
 svoju postojanost
 u nekom drugom obliku
 od ovog u kojem je sad
 da bude pronađena
 duboko ispod
 vrelog i golog pijeska
 sa licem prema dole
 da ne bude kao simbol
 prljave vjere
 i izgubljene ljudskosti
 u zaboravljenom podrumu ateljea
 gdje ni štakora više nema
 u mračnom zatvorenom sanduku
 osušena stvrdnuta i beskorisna
 iščekujući vajara

**GLOBALNO ZAGRIJAVANJE
 TRAŽI PROSTOR**

Hehe...
 malo je prostora
 na ovoj stijeni,
 trećoj od sunca
 hehe...
 smetaju mu
 one velike zgrade
 na obalama
 ali u pravi čas
 progutat će ih,
 neće zaboraviti
 ni ljude
 bez čije pomoći
 ne bi dosegao
 najviši stupanja moći
 polako preuzimavši vlast,
 a govorilo je,
 vrištalo,
 poslalo glasnika Katrinu,
 poslalo poruku po Cunamiju,
 ali niko nije slušao
 i u toj nijemosti
 konačno za sebe
 pronašlo je mjesto...

PISAC TRAŽI RIJEČ

Misli lebde
 odbijaju se o zidove,
 mastan papir
 blješti pod petrolejom,
 i gavran došao po svoje

Pero.

Pisac pada
 na trule
 abonosome daske,
antidot
 nije stigao do srca
 brže od olova,
 a sve da nađe zadnju

Riječ.

MISAO TRAŽI RUKU

Utrnula ruka
 teška k'o malj,
 zglobovi prstiju
 nepomični su,
 dotok misli
 zgrušao se
 u venikod lakta,
 razlivena tinta
 kapa sa stola
 i kroz pukotine
 tavanskog poda
 odzvanja u sudoperi,
 a misao
 i dalje se trga
 bez ijednog slova
 na papiru.

Ne umije lijevom.

coma

Com si un gra de sorra hagués esborrat

Una de les cares ocultes de la meva memòria

Incapaç de trobar els mots justos

Coma

I passen tantes coses després la coma

catalan Xavier Diez

vessző

akár homokszem perdíti elő

emlékém rejtett csillámát

hiányzik az erő megtalálni a pontos szót

vessző

s múlik-múlik az idő utánad vessző

Hongrois Imre Szabo

pustite me da porastem

pustite me da pevam, da igram, da se smejem

pustite me da trčim, da padnem, da plačem

pustite me da slikam srce drveću

pustite me da sanjam da plovim okeanom

da se penjem na vrhove planina

da pišem

pustite me da budem

pustite me da kažem volim te

pustite me da osetim bol u srcu

pustite me da skačem od radosti

pustite me da vas zagrlim

pustite me da vidim kraj sveta

da se ljuljam na ljuljaškama

da berem pečurke

ZORICA ŠENTIĆ

pustite me da gledam sunce

pustite me da crtam čuda

pustite me da porastem

da komponujem

da vas iznenadim

dajte mi vreme

da razumem, da naučim

pustite me da živim

tako bih hteo da porastem veliki

pustite me da budem veliki

pustite me da obiđem svet

pustite me da vidim sve

pustite me da vidim mir

ostavite mi vreme

da budem veliki

veliki i jak

pustite me

dajte mi vremena

hoću da budem veliki

veliki i jak

hoću da budem odličan đak

pustite me da porastem

hoću da volim

hoću da porastem

da pevam

igram

trčim

da volim

pustite me da živim

pustite me da porastem

pustite me ..

hteo bih da ostarim

pustite me da porastem

Autori i/ili „Autori“

„Autori“ su ličnosti osebnog karaktera i misli, usmjerena nadnaravnom obliku sopstvene prezentacije. Neko bi mogao reći kako *književnici, da ne kažem pisci, pjesnici, esejisti, ini...* svojim poslanjem o sudbini ne samo njega/nje već i nas samih, čitalaca (*ups...zar svi mi potajno negdje ne pišemo nešto za sebe?*) žele egoistično, samosvesno, isključivo ostaviti sopstveni trag na ovdašnjem terenu sunovrata što se Svijetom zove. Ne! Pišući *urbi et orbi* oni prenose zajednička iskustva svih nas. Pretočene i prekrasne slike pejzaža, ljubavi, patnji, jednom riječju življenja... ali i smrti.

Zar i svete knjige bez obzira kome i kako pripadaju nisu uobličene između korica? Zar u današnjem vijeku nanotehnologija unutar oblika digitalni oblik prezentacije duhovnog blaga sve više postaje naša svakodnevnica? Zbog koga? Čega?

Ne zbog nas. Zbog onih što dolaze. Čitati Šekspira i Bodlera u okruženju virtualne sobe dok glas čitača pretače slogove u naše moždane vijuge je kao šetati prelijepim plažama suncem obasjanim. Dok nas pjesak peče a sunce žari. Da bi već sljedećeg trenutka bili osvježeni putenim dodirrom mora/okeana koji i sami jesmo. Onoga ljudskog. Naši autori-AUTORI Diogena su svi oni *književnici, da ne kažem pisci, pjesnici, esejisti, ini...* koji teže upravo tom savršenstvu.

Da se ne zavaravamo. Rijetko ko će u tome uspjeti. Ali, ko smo mi da sudimo. Buduće generacije će, distancirane od nas, surovih idiotskih spodoba što se ljudima zovu, kada budu „kopali“ po ostacima naših sudbina, znati raščlaniti sve to. Autori nisu ovdje samo zbog sebe samih. Već i radi budućnosti... zajedničke, prije svega.

Sabahudin Hadžialić

Nastavak sa str.8.

Nastavak sa str.10

VOJKO REBULA
Ne vidiš

Ne vidiš,
da sem še vedno divji otrok
ti pa si morje,
ki pljuškaš vame,
čez lica, usta in grudi.

Ne vidiš,
da sem trava
in da tvoj korak
ne ve za ostre kamne
in trnje na moji poti.

Ne vidiš,
strah, dvom, mrak,
ki ga moje srce odganja,
sedaj ko sem še
tvoja ptica v srcu.

Ne vidiš,
če me zapustiš
ostal bom sam,
trosil bom črepinje
na tvoje stopinje
in omotičen iskal
pot do samotnega
doma.

Ne vidiš,
da strah in dvom
ni bil zaman.
Ubil je v meni
vso lepoto ljubezni,
ki je v hipu izpuhtela
v nič.

YOU DON'T SEE

You don't see
That I am a wild child
and you are the ocean
which splashes upon me
over my cheeks and my lips.

You don't see
that I am grass
and your footsteps
don't know about sharp stones
and thorns on my path.

You don't see
fear, doubt, and darkness,
which my heart repels,
now that I am
a bird in your heart,
I am so fortunate.

If you leave me,
I will be left all alone,
I will throw broken pieces
under your footsteps
and dazed I shall
look for the lonely home.

Now I know
that fear and doubt
were not in vain.
Killed in me
was the beauty of love,
which was dispatched
in a quick minute into nothing.

POD ENO STREHO

POD ENO STREHO,
KI NAJU KRIJE,
DIŠI PO SVEŽEM
BELEM KRUHU.
BLAGI VONJ
PREBELIH RJUH
IN ENA SREČNA LUČ,
KI ODSEVA
IZ ZIBELKE JE
NAJINA SREČA
ROJENA IZ LJUBEZNI,
POJE NAMA
LE ENO SRČNO MELODIJO.

POD EDEN POKRIV

POD EDEN POKRIV
NAS DA NE SOKRIJAT
VO MIRISI OD SVEZ BEL LEB...
BLAGI MIRISI NA
PODBELENI LISTOVI
I EDNA MILNA SVETLINA
STO IZVIRA
OD LULKATA
NA NASATA SREKA,
ISTKAENA OD LJUBOV...
KOJA PEE ZA NAS
EDNA PESNA ZA SRCATA...

VERZIJA : JULIJANA MARINKOVIK

UNDER ONE ROOF

UNDER ONE ROOF
WHICH COVERS US,
SMELLS OF FRESH
WHITE BREAD.
GENTLE SMELL
OF FRESHLY WASHED
WHITE LINENS,
AND ONE LUCKY LIGHT,
WHICH SHINES
FROM THE CRADLE
IS OUR FORTUNE
BORN FROM LOVE,
SINGS TO US
ONE LOVELY MELODY.

Authors" are the peculiar character of the personality and thoughts, directed to the supernatural form of their own presentations. Some might say that writers, *not to say prose writers, poets, essayist*, with their mission about their fate of not only him / her but also of ourselves, readers (sorry...do we all secretly somewhere write something for ourselves ?) wish egoistic, self-confident, exclusively to leave their own mark on our own falling field - what is the name for the World nowadays. No! Through writing *urbi et orbi* they convey a common experience for all of us. Transformed and beautiful landscape paintings, love, suffering, in a word...of living...but also...death.

Do the holy books, and regardless of whom belong to and how, are formed between the cover? Is the present century of the nanotechnology within the shape of digital form of presentation of the spiritual treasure becomes more and more part of our everyday life? For whom? Of what? Not be cause of us.

For those who will come. To read Shakespeare and Baudelaire in the virtual room environment while the voice of the reader decant records in our cerebral convolutions is like as walking through the beautiful beaches, sun-illuminated. While we are baked on the sand and the sun makes us red.

But, the next moment of time we would be refreshed with the sensuous touching of the sea / ocean, which we belongs, as we are. The human ones. Our authors-AUTHORS of Diogenes are all the writers, *not to say prose writers, poets, essayist*, ... who are seeking exactly that perfection.

Please, do not deceive ourselves. Some of us might succeed. But, who are we to judge. Future generations will, distanced from us, crude creatures that are called: people and when they are "digging" the remains of our destiny, know how to analyze that . Authors are not here only because of them selves. They are here for the future ... common, first and foremost.

Sabahudin Hadžialić

Nastavak na str.86.

Nastavak sa str.11.

BORIS S. STAPARAC

Koliko god bila ljubazna, i koliko god pogađala u žicu znatizelje nafrakanih dama, ni jedna nije stajala. Žurile su dalje dignutih noseva na njenu sirotinju i golotinju i zastarelu metodu pronicanja sudbine. Podsprndno su se smeškale ciganskom vračanju, kada je na sve strane nauke sveznanja, prštio tarot i astrologija, hiromantija i sve tajne vračanja, jače od svake alhemije. Moderne dame su već bile obaveštene kako će iz sata u sat postajati sve poznatije i bogatije i kako će u Jadran doploviti Onazisov nasljednik sa sto pedeset brodova samo po nju.

Kada bi neko i odvojio neki dinar i ubacio sviraču panove svirale, cigančicama ili majci impresariju: "pozorišta molitve", u kutiju, nastavljali su dalje sa svojom glumom sa praznim pogledom u ruke onih što mole. Taj isti pogled je video Marko i na onima koji mole i damama koje su izlazile iz trgovina natovarene novim cipelama i haljinama, bluzama i parfemima. I na svima je, dugogodišnji pozorišni ljubitelj čitao: "Ni ovo me nije ispunilo". I sam se osećao nekako praznim. I koliko god bi popio kafa i pića, osećao je prazninu, žed za nečim što nije znao šta je to. Čitao je mnogo. Od detinjstva je grabio svaku knjigu na koju je naišao. Čitao je i naučnike i lakrdijaše, i književnike i hroničare ali retko, bar na trenutak nalazio ispunjenje duše. Već se bio izveštio da njuši po knjigama taj jedan momenat kada pisca zvekne ono prokazanje i kaže tu reč. Tu jednu jedinu reč i zaslepi čitaoca preplavljenog lepotom neba i svemira, zemlje i duše. Uvek je pri sebi nosio neku knjigu. Onako da se nađe i da se ima za čega uhvatiti kada ga vandali obaspu lakrdijaškim jezikom i vikom muzike u metežu praznine umetnosti. Gde god se kretao on je čitao, tražio, istraživao, pronicao. Reč.

Reč koja će izgovoriti potrebu čovečanstva i biti njegov ključ do savršenih odaja svoga srca. "Baljšoj teatar", narodnog uličnog pozorišta, ulazio je u zaplet. I dok je Marko razmišljao kako će provesti još jedan sunčani letnji dan gledajući u prolaznike zanete glumom uličnog komada: "Nije mi stalo do nikoga nego samo do sebe," iz daljine sevine. Na početku se činilo kao da je negde tramvajska trola poskočila i izazvala kratki spoj na žicama a onda u mir prolaznika šetača, zagunđa iz daljine grmljavina. Prema gradu se valjalo nevreme. Za tili čas, grad nestade ispod ogromnog tamnog oblaka i panika nagna glumce ulice da se daju u beg tražeći zaklon. Marko potrča koliko ga noge nose. Ogromne kapi kiše, dobovale su po prašnjavim ulicama. Grad nestade u tami iz koje je sevalo i iz koje je bljuvala vatra gromova. Primitivši jedan prolaz između starih zgrada Marko skrene ka njemu i sav mokar se strese kada se zavukao ispod doksata jednih vrata. Vide da su tu i ona tri cigančeta šćućurena jedno kraj drugog i dve gospođe natovarene paketima. Vide i neko

golobrado momče, ali sve krajičkom oka jer je počeo da tuče led i da pucaju stakla na izlozima i da grom za gromom udara u sive krovove grada. Video je da ona tri cigančeta poskakuju od straha i na svaki udar groma se jače stiskaju golim ručicama jedno uz drugo. Pade mu na pamet da bi i njemu baš prijalo da ga sad neko zagrlji i stisne uz sebe, pogleda one dve dame sa paketima, ali kada vide kako sa njih curi razmazana šminka skinuta kišnim kapima i suzama, skrene pogled na onoga golobradog momka a on je poskakivao u barici punoj vode. Video je da mu se vilica tresse od straha. U blizini puče grom. Ogromna svetlost ih zablesne i led veličine šake počne udarati po krovu. Marka uhvati strah. Uhvati ga panika i strah kao one noći kada se za vreme rata našao pod kanonadom minobacača. I ako je naglo zahladnelo njega oblije znoj. Nekakav nagon da je kraj, ispuni mu sve nerve i on se počne tresti od straha. Pozorište ulične komedije naglo je prelazilo u tragediju. One dve dame su ispustile šarene zavežljaje i nisu se obazirale što ih odnosi bujica vode nego su se naglo povlačile u nazad. I ono golobrado momče krene u nazad i ona tri cigančeta i jedno kuće koje se od nekud stvorilo mokro i uplašeno i svi naleteše na Marka. Stisnuti jedno o drugo gledali su kako niz ulicu bujica odnosi šarene suncobrane sa reklamama, stolice od pruća i stoljnake svih boja. Videli su kao led svetluca u izlupanim izlozima i vetar bacaka haljine na lutkama. Strah je ispunio grad. Oslonjeni jedno o drugo sve su se jače stezali i Marko oseti kako ga deca hvataju za noge i kako ga žene hvataju za ruke i kako ga golobradi mladić hvata za rever kaputa i suza mu se zaglavi u videlo oka i vrati se opet onome prokletom ratu. Zbegovima i nesrećama kada je isto ovako stajao i prelistavao po sebi tražeći reč. Tražio je tu jednu jedinu reč sa kojom će spasti i sebe i ljude i civilizaciju od starha, od bola od nemani. I od jednom dok je otkinuta žica od struje udarala kao razbešnjena zmija po trotoaru i izbacivala sijaset varnica, on šapne- LJUBAV.—I ta jedna na mah obična reč, šapnuta kroz njegove stisnute usna zatreperi između njih. I ona dečica podigoše glave i u njihovim očima Marko ugleda suze radosnice kako im uvećашe oči i lica im ispuniše milinom. I one dame ga pogledaše istim očima i osmeh im pređe preko lica a onaj golobradi mladić zagriže u usnu i osmenhe se. Kuće zamlati repom. Niz ulicu je i dalje sevalo i pucalo. I dalje je vetar raznosio preko trotoara komade odeće otkinute sa plastičnih lutaka, a oni su stajali u doksatu vrata, stisnuti jedno uz drugo i gledali se očima ispunjenih srećom. Vetar zalamata niz ulicu i podigne onu panovu sviralu koju je uplašeni Peruanac u strahu ispustio i oni čuše kako kroz cevi od bambusa struji glas: - Ljubite se među sobom kao što vas i ja ljubim.—Žena se sagne i poljubi cigančica zažarenih obraza. Gledao ju je očima punim sreće. Punim radosti. Punim ljubavi. Jedna reč ispuni njihove duše veličanstvenošću svemira.

Nad gradom su se cepali oblaci. I grmljavina se valjala preko ravnice negde u daljinu. Iscedeni potoci su nestajali kao ponornice u gradskoj kanalizaciji odnoseći sa sobom razbacane papire i smeće. Žute novine sa žutim vestima. Kiša je saprala ulice i iza sebe ostavila miris čistog ozona. Ulični svirač pogleda preko ulice i nasmeši se. Niz nju je dolazila malena grupa ljudi držeći se za ruke. Iz daljine je video da ih je nešto spojilo u jedno savršeno srećno biće. Ono najmanje dete na rukama je nosila dama kojoj je kiša sprala lice i koja se zadovoljno i srećno smeškala. Njena lepota je bleskala kroz ulicu. Lice joj je bilo bez i jedne bore puno nežnosti i lepote. Druga dama je ona dva deteta vodila za ruke i svaki čas zastajala i mazila ih po mokroj kuštravoj kosi. Marko je išao prvi put po sredini ulice. Nije se skrivao pod senkama zgrada od prolaznika, hodao je srećan. Prvi put bez knjige pod rukom koja mu je služila kao držač da ne padne pod točkom života. Sada je imao stvarni oslonac. On je našao reč koja ga je ispunila.

U prolazi je zastao i Peruancu pružio njegovu sviralu. I ulični svirač vide u Markovim očima reč za koju je prešao pola sveta da bi je saznao. Vide LJUBAV i nasmeši se. Njegove grudi je ispunila muzika koju je tražio. Konačno će srećan moći otići u svoj prelepi Peru. I on je pronašao sebe.

A mi?

Nastavak sa str 12.

SLOBODANKA BOBA ĐUDERIJA

Nakon šta san se tako snervala nekoliko puta, odlučin se ispisat sa Iskrice i potražiti neki produhovljeniji način oplemenjivanja svoga života. Taman se tih dana po svitu naveliko pričalo i pisalo o onoj knjizi „Tajna“ tojest „The Secret“, pravi hit nad hitovima. Spomenem ja onoj mojoj kolegici dakle, koja se isto nije usrićila na Iskrici, kako eto ima ta puno pametna knjiga koja bi nan mogla pomoć da postanemo uspješne i zadovoljne samohrane majke. Ona se složi da ideja nije loša, ali da bi volila da joj ja ukratko izložim poantu i objasnin šta oni to oće reć i zbog čega je tako popularna postala ta „Tajna“.

Skuvala ona kavu, ja sila, zapalila, i nadovezala se.

– Vako – počnen ja. – Oni ti u toj knjizi oće reć da su naše misli toliko jake da nam oblikuju život. Drugin ričima, ono šta misliš, pritvara se u riči, a riči onda postaju tvoj način života. Ona me gleda onako kako već plavuše gledaju kad pokušavaju razumit duboke životne misterije. Pa će: – Dobro, kako to naše misli postaju naš način života? Ako ja sad rečen, štajaznan, deset puta TRAJEKT, oću li se pritvorit u trajekt? Ili će se moj neko iz familije pritvorit u trajekt? Ili šta?

Uzdahnen duboko, ka i svaka mudra plavuša kad drugu plavušu uči životu: – Ma, to ti oće reć, npr. kad te neko pita kako si, ako ti često odgovaraš „A evo, živi se“, onda ti život stvarno počne ličit na životarenje.

Ona me gleda, pa trepne.

– Razumin. Ali ne razumin kako se to dešava?

– Paaa... tako, u knjizi kažu da Svemir čuje šta govorimo, i da sve naše izgovorene riči shvaća ka želje. Znači, ako se ti stalno žališ da ti je teško, Svemir zakjuči da ti voliš i želiš da ti je teško, pa ti to onda lipo i omogućava. Zato ti bude sve teže i teže, jer Svemir sluša tvoje želje. Ako, međutin, naprimjer na pitanje „kako si?“ odgovaraš veselo i kažeš da si dobro, onda Svemir zakjuči da ti voliš i želiš da ti je dobro, pa ti šalje sve više i više dobrih stvari i događaja. Eto, to ti je otprilike cila filozofija. Ona zamišljeno kimne glavon, ja srknem kavu do kraja i oden za svojin poslon, zadovoljna šta san je prosvitlila. Nakon par dana, evo ti mene do njene kancelarije. Provirin na njena vrata i nako, više ka u prolazu, dobacin:

– Alo, di si, kako si?

Ona me pogleda sa onin podočnjacima oko očiju, sva nikakva, i promrmlja:

– A nikako, kako ću bit...

To je rekla skroz tiho, tako tiho da san je jedva čula, a onda najedanput pogleda prema gori i drekne put stropa:

– Super san! Odlično! Nikad bolje! Dabogda mi vako svaki dan bilo! Život mi je pisma! A liipoooo li mi je!!!!!! Iman puno para! Redovni seksualni život! Bivši mi daje najveću alimentaciju u 'rvackoj! Šef mi je oličenje plemenitosti! Volin svoje račune za struju! I one za komunalije! I inače volin sve šta plaćan!! Oš da platin i koji tvoj račun? Vooolin svoj život!!!

Ja se zabezegnula, i pitan je da šta joj je, da oli je popizdila?

A ona se nagre prema meni i zavjerenički prošapće:

– Muči, glupačo, Svemir nas sluša, jebamupasmater!

Izdavačka kuća DHIRA, Küssnacht, Švajcarska

Home O NAMA IZDANJA GL I ODG. UREDNIK SARADNIČI RECENZENTI ILUSTRACIJE DONACIJE LINKOVI VJESTI-NARUDŽBE

AUTORI ZA AUTORE...POVOLJNA PRIPREMA, DTP, ORGANIZACIJA ŠTAMPE, UREĐIVANJE, RECENZIJE, PUBLIC RELATIONS, ORGANIZACIJA PREDSTAVLJANJE KNJIGA.

Kontakt Switzerland: sbegman@bluewin.ch

Kontakt Bosna i Hercegovina: sabihadzi@gmail.com

WWW: <http://dhirasbk.weebly.com>

MI OBJEDINJUJEMO RAZLIČITOSTI...!

Nastavak na str 36.

VIDA NENADIĆ

Vida Nenadić je pjesnik. Ali i prozni autor. Njene priče unutar jednostavnosti izražaja uobličene u kratkoj, jasnoj i usmjerenoj rečenici ne pokušavaju nametati se. One nas obuhvataju kao hobotnica i ne ispuštaju do samog kraja...Priče...Kako? Ciljanom željom da kažu, naglase iskustvo jednog karaktera, nerijetko objedinjavajući autobiografsko iskustvo i nadanje unutar trenutka življenja jedne osobe koja je u svom životu radila sve i svja dok nije postala...pisac...i pjesnik. Usud je to. Ciljani. No, da li je samo i njen? Proverite, jer snaga njenog izričaja nije u patetičnom samoljublju nabiranja, naglašavanja i statičnosti. Snaga je u bogatstvu izričaja ovaploćenog njenim bitkom. Bitkom osobe koja voli svijet. A pati zbog toga. Riječima.Što čine priču. Pitku i jasnu.

Urednik

Vida Nenadic is a poet. But also the author of the prose. Her stories within in the simplicity of expression which is shaped in short, clear and targeted sentence are not trying to intrude. They embrace us as an octopus and not released until the end of the story ... How? With the targeting desire to say, emphasize the experience of a character, often consolidated autobiographical experience and hopes of living in the moment of a person who, in her life did work all kind of jobs, until she became a writer ... and a poet. This is weird. Target one. However, does that only belong to her? Check it, because the strength of her expression is not in the pathetic self-love bullet, accentuation and within static stress. Her strength lies in her richness of expression encircled with her being. Being of the person who loves the world. And suffer because of that. Through the words. Which makes a story. Readable and clear.

Editor

U SVETU PROMENA

Nedavno mi prijatelj ispriča ovaj vic: Sede Englez, Poljak i Pakistanac u jednom pabu u Engleskoj i piju pivo. Iznenađena Poljak ustade i razbi čašu o pod, rekavši: - *Kod nas u Poljskoj ima toliko stakla, da ne moramo nikad dva puta iz iste čaše da pijemo!* Posle njega skoči Pakistanac. Razbijajući svoju kriglu, on prokomentarisao: - *Kod nas u Pakistanu ima toliko peska, da ne moramo nikada da pijemo iz istog stakla!*

Na kraju ustade Englez i razbi glavu ovoj dvojici, pa dodade: - *Kod nas u Engleskoj ima*

toliko Poljaka i Pakistanaca, da nikada ne moramo da pijemo sa istim Poljacima i Pakistancima! Iz ovog vica se da zaključiti da je mesto ove radnje moglo da bude bilo gde, u bilo kom pabu u Engleskoj. Što se vremena tiče, to je verovatno bio kraj vikenda. Petak ili subota večer. Tad su pabovi krčati. A između redova ovog vica provejava i ona, nama strancima i

onima koji smo, što se tog osećanja pripadanja tiče pola - pola, tanana nostalgija. Moglo bi se možda reći da je ovaj vic, u neku ruku, reprezentativna slika iz pabskog života. Samo je pitanje šta je za koga u njemu, a i u životu, reprezentativno? I... realno?

Realno gledano svi oni, kao i predstavnici mnogih drugih nacija, piju. Rade to ponekad sa a ponekad i bez razloga. A u engleskim pabovima bar mogu da biraju do mile volje i šta će da piju. A mogu i da mešaju pića.

Ovaj vic nam, sam po sebi, govori mnogo toga. Samo nam iz njega još nije jasno koju je to po redu i kakvu čašu razbio Poljak, kao ni zašto i on nije pio pivo iz krigle.

Pakistanac je, očigledno, cirkao iz krigle sa uživanjem, ali i za njega

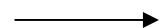
nam nije poznato koje je on to pivo pio, pre nego što je razbio kriglu. A ne znamo ni da li je ta krigla, koju je on razbio, bila puna ili prazna. A možda je bila i polu-puna ili polu-prazna?

Isto tako ne znamo ni da li su likovi iz ovog vica bili trezni ili su bili pijani. A možda su baš bili polu-trezni ili polu-pijani.

U vicu se ne kaže ni na kom jeziku je bila ova konverzacija. To se ipak lako da naslutiti. Činjenica je i da je Engleska, koja je često poplavljena kišama, u velikoj meri preplavljena strancima. Možda će baš to u skorijoj budućnosti, ako već i nije, i neke Engleze podstaći na učenje nekih stranih jezika. Hm.... I ovo mi pomalo zvuči kao vic.

I...neka ima peska, samo neka ga nema u očima.

Art-Mersad Berber and Salvador Dali

VIDA NENADIĆ
Kipar, leta 2006. godine

Evo sad sam sama i na Kipru, sa svojim mislima. Tamo gde je trebalo da zaradujem, ja samo radim.

Tamo gde je trebalo da budem zadovoljna, ja samzpostavljena. Tamo gde je trebalo da imam apartman samo za sebe, jer su tako bili obećali još preko virtualnih strana, ja sam u poziciji da sve osim sobe delim sa nekom drugom devojkom, koja samo pali cigarete, jednu za drugom. Kažu mi na poslu da su tu svi oni stranci, ali mi se čini da samo mene tako tretiraju. Možda je to zato što su oni tu već nekoliko meseci, pa su se i privikli.

Čitam u engleskim novinama kako na Kipru devojke nestaju preko noći jer ih kidnapuju, siluju i na kraju ubijaju. A na Kipru bezmalo i nema ljudi. A ovi sa kojima radim su svi očaj božiji. Uvek, kad izađemo zajedno, oni se za tili čas napiju. A nikad i ne pomišljaju da ugame cigare.

Tako je samo Kipar bio samnom za moj rođendan. Kipar mi nesebično poklanja svoje more i sunce, a na kraju dana ponekad i pesak u oči, onako nošen vetrom. Svaki dan posle posla obavezno odem da se okupam a vikendom sam pravi turista i obilazim sva okolna mesta, koja su ovde malobrojna. Na tim obilascima sam srela i nekoliko prijatnih stranih turista.

U utorak sam napravila *big deal* veliki prodajni ugovor na poslu, a u tome mi je pomogao taksista sa Kipra, koji mi je izjedna delio komplimente, dok me je sa potencijanim novim članovima kluba vozio u obilazak hotela. On je bio nekako mnogo crn, a koža mu je izgledala nekako ljigavo. Klijenti su posle rekli mom menadžeru: "*You could not have a better person working for you.*" Niste mogli naći bolju osobu da radi za vas. To, a i činjenica da sam konačno zaradila prvi veliki novac i sebi i firmi (jer ovi drugi nisu ništa uspevali da urade) su mi ulepšali dan. Šou se nastavio. A trebalo je da se okrene taj točak sreće i da i mene pokupi sa sobom.

Menadžer koji me je pripremao za taj posao mi je u startu rekao da će mi uvod u ovo biti najteži, zato što sam direktna u svemu, i što sam iz Istočne Evrope. Ne mogu a da to ne pomenu. Rekao je da to što sam direktna nije moj problem, jer sam takva, ali je moj problem što ne znam da uživam. Pitala sam ga kako je to zaključio. Rekao je da je do tog zaključka došao jer se ja odmah rešim ljudi za koje mislim da nisu potencijalni klijenti u turistickej industriji, pa moje prodajne prezentacije traju kraće od prezentacija mojih kolega. Naravno da ne uživam da traćim svoje vreme na bezveznjake, ma koliko on u njima svima video potencijalne klijente! To sam tad

smišljeno i diplomatski odćutala. Tad sam tek bila stigla iz Londona na Kipar.

Bila sam u prilici da tu sretmem još kojekakvih Engleza. Tad sam na Kipru srela i upoznala mnogo više Engleza nego što sam upoznala za sve one godine u Londonu, da bi mi potom u oktobru menadžer rekao da ja nemam *common grounds* sa Englezima, inače sve drugo je ok, ali sve to drugo nije dovoljno. Reče mi tad i da bih ja mnogo bolje prošla u Americi. Sve trčim! Sreća te on nije odlučivao i o mom dvojnem državljanstvu, inače ga nikad ne bih dobila. Već je bio i kraj pune turističke sezone i pre mene su već petoro kolega bili poslali tamo odakle su i došli. Bilo je to leto kakvo Kipar još nije bio zapamtio. Tad su turisti na Kipru bili retki kao što je retko i drago kamenje. Tog leta su Izrael i Liban bili u ratu.

Novac koji sam zaradila nisam dobila jer navodno klijenti još nisu isplatili sve, pa sam

mi rezervisali kartu za let u 3.50 a. m. (posle ponoći) u subotu. Pri tome su mi rekli da letim direktno. Tražili su mi i doplatu za kartu a ja sam im rekla da nemam, nadajući se da će mi tako isplatiti onaj dug, odnosno preostali deo zarade za taj mesec. Oni su mi rekli da oni nisu *charity*. Onda sam im ja rekla da ću naći novac i platiti tu razliku u ceni karte, što sam i uradila. Za to mi je trebala samo jedna poseta bankomatu.

Nije mi se više ostajalo ni dana na Kipru. Kad sam dobila kartu u ruke, uverila sam se da idem direktno i da to direkto je značilo direktno preko Atine. Rekoše mi da zbog velike gužve nije moglo direktnije.

Ono sto nisam znala jer su mi kasno na aerodromu dali u ruke tu moju avionsku kartu je da i odavde smem da ponese samo 20 kg, pa su mi opet kao i po dolasku, tražili da platim višak prtljaga. Ja sam im tad rekla da ću se vratiti pošto bacim knjige, našta su me oni

jako čudno pogledali. Tako sam i uradila. Nisam ih baš bacila, nisam imala srca za to, već sam se od njih odvojila, ostavivši ih na praznim sedištima čekaonice. Neka ih sad čita neko drugi. A ja sam ih i onako već bila proćitala. Tako sam tada sa Kipra prenela i svoje misli i ono malo prtljaga i sve što sam već do tad bila saćuvala na laptopu a da sav taj teret nisam platila ništa ekstra.

U tome sam uspela pošto sam usput izula sandale a obula čizme, koje sam tog leta bila kupila u *Zoo Called London*, i obukla dve umesto jedne jakne i zamotala oko vrata ni manje ni više nego dve marame. Onda sam iz kofera izvadila kapu, pa sam i nju stavila na glavu, kako bih tako maksimalno smanjila težinu prtljaga. Bilo je to gluvo doba noći i nije me uopšte zanimalo kako izgledam. Šta bi tek

zato tražila da mi plate kartu kući, a oni su mi rezervisali avionsku kartu za aerodrom Hitrou. Ja sam im na to rekla da ja nemam kuću u Engleskoj i da odavde letim za Beograd. Tu se odmah pojavio problem jer je avinska karta do Beograda bila tri puta skuplja od one za London. Oni imaju samo jednu turističku agenciju sa kojom poslovno sarađuju i onda su

rekao onaj moj kolega Englez koji je i dalje radio, iako je još bio na štakama, da me je video ovako obućenu? On je stalno govorio da bih ja imala mnogo više uspeha u poslovima prezentacija kad bi se prikladno obukla.

Čim sam uzletela sa Kipra, opet mi je krenulo mastilo kroz vene. U Atini je trebalo da čekam još dva sata da bih poletela za Beograd. Sletismo mi tu, ali nikako da se napuni autobus koji putnike prevozi do aviona. Jedan putnik se bio izgubio, pa smo ga svi mi, koliko nas je bilo, čekali njega. Tad sam se, a da ni sama ne znam zašto opet setila majmuna Samija.

Onda smo krenuli autobusom u nešto što bih ja nazvala obilazak Atine, a to je bio samo put do aviona.

A kad smo stigli u avion, ja sam imala osećaj da je to onaj isti autobus koji nas je dotle dovezao, samo što sad treba da se podigne u vazduh. I sedišta su bila 2 po 2 sa dve strane, baš kao i u autobusu. I bila su stara. I neudobna. Zvuk motora je bio mnogo jači od zvuka motora traktora. On nas je pratio sve vreme tokom leta. I hrana je bila loša, a kompanija se zvala *Olimpic*. A ja sam do tada još naivno mislila da su JAT-ovi avioni jedini zastareli. Onda smo konačno sleteli na surčinski aerodrom Nikola Tesla, koji mi je, i ako i inače lep, posle ovakvog turbulentnog leta izgledao velepno. Moje mišljenje je delilo i par putnika koje sam usput upoznala, a leteli su iz Južne Afrike. Oni mi rekoše da dolaze ovamo, u zemlju Srbiju, samo jednom u 5 godina. A tokom avionskog leta smo se nekoliko puta prećutno zgedavali i pitali da li ćemo se iz ovog i ovakvog aviona ikad živu izvući. Usledio je put sa Surčina do autobuske stanice. Tad sam autobusu sam upoznala jednom makedonskog diplomatu koji je mnogo dobro pričao srpski, pa mi je ovaj put brzo prošao. A na autobuskoj stanici sam odmah uhvatila autobus za Užice. Tu me je Cica opet čekala na stanici.

A kod kuće me je dočekala petomesečna prašina i svi problemi koje sam tu bila ostavila pre pet meseci kao i mnogi novi. Prašina uvek sve pokriva. Ta prašina koja sve pokriva je ponekad samo prašina od zaborava. Tu sam prašinu odmah očistila, a sa problemima se još borim. Obišla sam odmah mamin grob, zalila ga potokom suza i zapalila sveću.

Sad treba da odmorim umorne oči od kompjutera i umorne misice ruku od nošenja tereta. I da se onda na tenane prisetim onog lepog sa Kipra.

A posle ću opet da se bacim na virtualne strane preko *dial-up*, konekcije za koju sam odmah po dolasku sa Kipra kupila novu doplatnukarticu.

I tako sam ja opet počela da slažem slova. I dok sam ih ja tako slagala mene su neka od tih

slova lagala. A lagali su me i neki ljudi. Zato se ja osvrnuh još jednom na Kipar. U mislima.

Stoji tu kao stena u moru, i kao oslonac, i kao kamen sa koga se najlakše stiže i do Evrope i do Azije i do Afrike. Kipar, prag sa koga se polazi i ide dalje, na svakom koraku odiše kulturom, tradicijom i istorijom. Zbog svega toga će vam se verovatno, kao i meni, kad dođete na Kipar učiniti da je vreme stalo. Njegova čipkasta obala je tokom cele godine puna turista koji, opet, pune hotele i restorane. Međutim, oni Kiprani koji žive u kontinentalnom delu, jer vole da osete tlo pod nogama više nego morsku vodu i njegovo dno, uglavnom se bave poljoprivredom. Nema šta ne gaje.

Ovde se svakodnevno uživa, a u moru se kupa sve od marta pa do novembra. Zato me ne čudi što je Afrodit, grčka boginja ljubavi i lepote, izabrala da se rodi baš ovde, na belim grebenima u priobalju između Limasola i Pafosa, mesta koja mnogo pamte, ali i koja se pamte dugo pošto se iz njih ode.

Na raskršću puteva ka Libanu, Izraelu, Egiptu, ili pak Rodosu, Krit se oduvek nalazio u preseku interesnih sfera velikih vojski, velikih umova i još većih ambicija. I danas se bore za sebe i svoje. Takva im je, valjda, sudbina.

Trećina ovog ostrva je ilegalno okupirana a 30% Grčkih Kiprana su od tada do današnjeg dana izbeglice u sopstvenoj zemlji, bez prava da koriste svoje kuće i zemlju na severu. Odakle li je to meni poznato? Inače, Kiprani kažu da to Turcima nikad neće ni zaboraviti, ni oprostiti. Severni deo Kipra koji su okupirali Turci i danas je pod kontrolom Ujedinjenih Nacija i nije internacionalno priznat. Ne, ja ne verujem u deža-vu.

Kiparski pejzaži se protežu u nedogled. Puni su peščanih plaža, kamenitih grebena, stena i šumama pokrivenih vrhova. Od sve te lepote vam zastaje dah, dok je u *Zoo Called London* to uglavnom disajni trakt. Elem, sve te darove prirode turisti i te kako cene, pa mu se zato uvek vraćaju, da nastave sa obilaskom ovog ostrva tamo gde su stali.

Ovde se mnogo gradi. Tako mala ribarska sela preko noći postaju turistički centri. Primer za to je *Ayia Napa* u kojoj se već 23 godine tradicionalno održava festival krajem septembra. Ako se tad, slučajno ili namerno nađete tu, znaćete da ste na pravom mestu. To je festival ruralne tradicije, zanata i umetnosti praćen muzikom i igrom. Ja sam imala sreću da budem na njemu i uživam u kiparskoj i grčkoj muzici kao i u izvanrednoj baletskoj predstavi Nacinalnog baleta iz Gruzije.

Sve to je pratila i trodnevna izložba njihovih običaja, zanata, proizvoda i agrokulture. Mene je podjednako impresinirala tradicija tkanja, izrade veza, pravljena keramike kao i ručna izrada srebra, mozaika, svile, predmeta od bakra i korpi od pruća. Gledala sam kako tu na licu mesta sve to rade, i divila im se, jer znaju da cene sve materijale koje im daje priroda poput gline, drveta, pamuka, svile i metala.

Danas je Kipar jedna moderna zemlja u kojoj se prepliću evropska kultura i kiparska bogata prošlost. Kipar nije engleska kolonija od 1960. godine. Na žalost, od 1974. turskom invazijom je postao podeljena zemlja, a Nikozija jedina prestonica u svetu koja je zidom podeljena na dva dela: turski i kiparski. Isred tog zida su čuvari. I psi.

U Londonu nije bilo takvih problema mada je sve to jedan ogromni vašar. Samo što veće i egzotičnije životinje žive u većim i egzotičnijim kavezima a manje u manjim i manje egzotičnim. I sve se one nekud sele. Nekad ih njihovi vladari, kad pođu na odmor, ostavljaju u azile.

U *Zoo called London* životinje već odavno imaju pasoše sa kojima mogu da putuju. Mogu čak i da ih produžuju. Neke od tih malih životinja su malo interesantne. Neke od tih malih životinja su mnogo ineresantne. Neke od tih velikih životinja su malo interesantne. A neke od tih velikih životinja su malo interesantne. Ja sam ih sve posmatra jako detaljno. I stalno sam se pitala šta li bilo sa onim majmunom Samijem, koje jednom davno pobegao iz zoološkog vrta u Beogradu. A nikad ga nisam videla. Ni u *Zoo called London*. Ni na Kipru. O njemu od onog dana nikad nisam ništa saznala. A ja sam se onda setila da sam još davno trebala da dođem na Kipar sa B.

Kipar ću pamtiti onoliko dugo koliko dugo mi potraje ten, koji mi je podario. Vratiću mu se i ja, kao i većina drugih turista, kad ponovo budu dozrele masline i kad opet poželim da osetim ukus svežih smokava. Kipar je poljoprivredna zemlja.

Bogata mu je i flora i fauna.

Odlomak iz romana *Zoo Called London*, "Dereta"

Ako bi danas tražili i gledali mogućnost bljeska nekadašnjih magova satirične misli na prostorima Balkana u likovima Nušića i Domanovića, zaobići se ne može jedna osoba koja je samozatajnošću svojom nenametnuto pretpostavila takvu mogućnost. Radi se o Andreju Glišiću koji, bez imalo suzdržanosti, reže duhovnu neimaštinu današnjosti u susretu sa mogućnostima kvalitetnog življenja. Koja nerijetko jeste u uvredljivoj suprotnosti sa proklamovanim idealima demokratije. Za njega je ova i ovakva demokratija uvreda za ljudski soj jer je u stvari „kurvanjski“ oblik pretpostavki da dojučerašnji prosjaci uma, duha i tijela postaju današnji veleposjednici naših života i nadanja. Glišić je opor ne samo u redanju riječi ali i na taj način on daje na znanje da jedino na takav način možeš ukazati na, britkošću uma i pera, svu bolest društva u kojem živimo. Na Balkanu. In whole Urednik

ANDREJ GLIŠIĆ

If today we would watched and seek for the flashes of the former best satirical mind of thoughts within the area of Balkans visible within characters of Nušić and Domanović, bypass can not be one person who with his humbleness assumed such a possibility. He is Andrej Glišić, who, without any restraint, cuts all modern spiritual poverty of nowadays in the encounter with the possibilities of quality of life. Very often is in umbrageous oposition to proclaimed ideals of democracy. For him is umbrageous for human kind this kind of nowadays democracy and an insult to the human strain, because in fact "whore" shape of the assumptions that yesterday's beggars of the mind, body and spirit become to be today landed gentry of our lives and hopes. Glisic is harsh, not only in lining the words but also in that way gives to the knowledge that only in this way you can indicate, with the clear mind and pen, all the sickness of society in which we live. In the Balkans. In whole Editor

DŽUKELE

Pre no što Vam išta kažem, primite moje izvinjenje, grešan sam. Ali, ipak da citiram iz Epiloga u „Psećem srcu“, od Mihaila Bulgakova: „... – Nauci još nije poznat način kojim bi se životinja pretvorila u čoveka. Ja sam to pokušao, ali kao što vidite, nisam uspeo. Neko vreme je govorio, a sada je ponovo počeo da se vraća u primitivno stanje. Atavizam. - Zabranjeno je psovati – zalajao je najednom pas iz fotelje i ustao.“ No, kako i da je, takva je sudbina – pronade put (Fata viam invenient), krenimo dalje. Upolačio se septembar, sunce kroz prozorsko okno umilno blaži po obrazu. Bobi je nestrpljiv, maše repom, vrzma se oko nogu, šapu oslonio na koleno, koje tek što sam namazao reumino, gleda me u oči, prosto govori, upozorava me da je vreme... da je vreme za šetnju, i da će nam prijati... - Uredu je, odgovaram mu, idemo... smiri se... Potom je zastao, uzvrpoljeno prihvatio ogrlicu i povodac, zagrebao po tepihu i ustremio izlazu. - Lakše bre čoveče! Umalo da padnem. Razumeo je, pogledao me značajno i uputismo se, onako klaj klaj, niz stotinak stepenika... Možda ih ima i više, nismo ih brojali... sivilo betona ubija... Od kad su prekardašili petnesti sprat, ni sa četiri lifta, učestalo neispravna, nisam odlazio do kuma...

Bobi i ja postali smo bliski, razumevamo se... starost je pasi život, rekoh: – Bobi ne ljutiš se, zbog ovog poređenja? Na šta je Bobi tihim av... avom, da komšije ne bi buntovale, potvrdio ispravnost komentara... Konačno izadosmo na svetlost dana, za nama ulazna vrata se zalupiše... Ako, ako... ovog puta nismo bez ključa... uspeji smo da izvučemo repove, ha,haaa... Omirisasmo zelenilo Vračarskog parka. Otpustih povodac Bobiju, a

on veštijim manevrom, između automobila na trotoar-parkingu, kraj znaka „Zabranjeno parkiranje“, kojeg uzgred pomokri, jer ga niko i ne poštuje, uvalja se u kratko potiššan tepih, prave pravcane engleske trave... na pasište za ovce, baš takve, kakve smo nas dvoje... nije važno, čista je ava... a možda i nije...? Bobi nije, kol'ko sam ga upoznao još dok je bio štene, voleo čopor, huligane sa vrtiguzom na čelu, iliti građankušom. Na izvestan način bili smo slični: - svaki pas ima svog čoveka i obratno, svaki čovek ima svoju keru, koja ga

uglavnom izvodi da prolufira ubudžalu pamet. Gledam ga, očas je obišao znana mesta, omirisao ih ... i, nije važno... Uputih se ka klupi na koju je pristigla i gospođa N.N., i uz „majčinsku“ nežnost skinula povodac sa prekrasno ondulirane pudlice, po beogradskom, tojest nobles frizeraju, kao da se Pariz preselio u Beograd, možda je to i nekakva engleska sorta – nisam siguran, ne hvatajte me za grešnu reč. Snishodljivo se obratih personi, onako anženeral: - Mnogopoštovana madam, da li mogu sestati na klupu? Odgovor usledi sa ironičnom učtivošću: - Samo izvoljevajte, nije Vam ovo tronožac, pa da nema mesta... Iznenadeni „tronožac“, odloži bastun, zahvali se i sede. Pritom pomisli - vrag je odn'o šalu, pazi kako se ophodiš, dodaj malo finoće, drži do sebe, gospođa je histerična, smiri se...

Ponudih izvinjenje, i rekoh: - Pogledajte kako se lepo igraju šugarca Bobi i vaša... Fifi, gospodine! Sa pedigreom u desetom podrepu, proknjižena je u švajcarskim knjigama, moliću lepo... Sramota! – dreknu bejbisiterka - Zar ne vidite, on je njuši... seoska džukela će je zaraziti sa šugom, sa krpeljom... vama je to nebitno ... Fifi, nono... fuj... fuj... Dozvah Bobija i rekoh da ne njuška fuficu, da je ona iz visokog društva, a da smo ja i on balkanski džukci, i bez pedigrea iz balkanske vukojebine. Saopštih mu da ću biti u kaficu, i da bude dobar. Značajno me pogleda i udalji se put zamokranja teritorije.

-Znala sam! – još jedno se oglasi madam – kod vas svaki pas obeležava sopstvenu teritoriju, to su vam limitirane mogućnosti... Pijuckajući kafu zagledah se u najezdu huligana, odrpanaca, takozvanih sportskih klanova, urlaju na putu ka koloseumu. Bobi je imao takav običaj, kada je najavljiavao... nečiju... da baš tako... Pridignem se i pogledam preko žardinjera... bezdušnik iz čopora jurio je Bobija dok mi je prilazio. Stao sam ispred Bobija i zamolio ih da ne bestijaju... Odgovorio mi je: -Šta hoćeš pa ti Mentuzalemu, od vas starkelja ne može se živeti... Smrklo mi se pred očima... Kraj ove priče saznao sam na traumatološkom odeljenju Kliničkog centra Beograd. Rekli su mi: - Bobi se borio, našli smo ga preko vas mrtvog – ubili su ga. Vi ste jeftino prošli. Sve to odigralo se 17. septembra, a ima i gorih posledica, ubijen je i stranac – francuz Bris Taton.

Sam sam, ostala mi je još samo tuga, ubili su čoveka i mog najboljeg druga. Nek im je večna pamja, možda ćemo se prizvati pameti. (Fata viam invenient).

KRPLJEN ŽIVOT

Krenem, ranom zorom, na sabajle što no bi se reklo, ušuškan u vetrovku, sa rashodovanom vojničkom porcijom bivše JNA, smestim se uz mlekadžijski dovratak, tik uz izlog tzv. "Kravice", jer krava više i nema. Ojađeni kažu da su ostali samo volovi a da je pašaluk (izvorno: paša, pašnjak itd.) samo za njih.

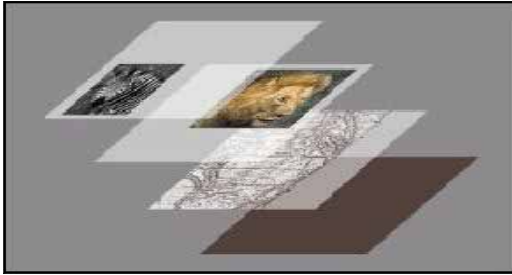
- Dobro jutro komšija - oprljime s' jutrom sused zaglibljen u kurtoaziju nadničara, sviklog na pronicljiv manir i snishodljivost.
- Kak'o vaše dobro jutro, odavno ne pamtim ni dobar dan, zar ne vidiš da je laku noć, i zbogom pameti. Štrajkuju mlekadžije. Prosipaju mleko po trgu "Bratstva i jedinstva" - sramota. Tražili ste gledajte.

- Šta? Štrajkuju mlekadžije? Pa, to je normalno kad' ih ovnovi vode na pašu - raskravi se komšija nakon dugih godina ćutanja. Bojažljivo se zamislim, nakon začuđujuće replike. Možda i podjebava!? Sa njim nikad' nisam bio na čisto. Verujem da me i sad provocira. Ko to zna, mislim ...

Drhteći osmotrim okolinu, ispustim oblak izdisaja, začkiljim u komšiju pa priupitam:- "Ma je li bogati, da te ovo ne

podseća na neko davno prošlo vreme, na 194... g., kada, da ne bi deda Milisava u selu Bošnjane preko puta Jasike, s' one strane Morave, otegnuh ja papke od šarlaha!

Promišljeno, govorim u bradu, za svaki slučaj. Pritom, sećam se, narod se javno izjašnjava. Kažu da su bile ćorave kutije.

Možda su one i bile ćorave, međutim, narod nije bio slep. Za četiri godine završili su, ako ništa drugo, ono bar analfabetski kurs iz fašizma. Nastavio bih ja i dalje, al' ipak pretpažljivo, zagledam se u komšiju.

- Sećam se komšija, - otužno konstatova. Bila su to gadna vremenam narod siromašan, ratom opustošen, izginula mladost, prinudan rad u Švapskoj, konc logori i ... Baš k'o no onda i danas NATO nas istamburao

uranijumskim otpadom - bombardovao je, pa se sve pušilo i ... Potom odahnem pa uzaptim, nakon ovako prigodnog šlagvorta, kao iz zasede razvezem jezičinu - E, tu! Tu sam te čekao. Sve si ti to sam rekao. Neću da te cinkarim, da mi se ne bi vratlo. Međutim, daj mi na zajam čašu mleka. Zagoreću šećer, nasuti mleko i popiti šerbet, ubi me, za tebe hunjavica a po mom kijavica. Švajcarske krave nema da mi pomognu, S' "Milka" čokoladom", miluju mi džep slatkoćom šarene laže. To je ipak za decu. Zar ne?

- Komšija! - dobaci mi prepredenjak - Biće bolje, videćeš. Sada smo demokratsko društvo, narod vlada, demokratska autostrada - šetamo si se! Čuje mu se glasić - skviči ko prase pred klanicu. - Ha ... ha ... ha ... kruhko se nasmeja - i naglasi, baš to: Ha, ha, ha ... - Da biće bolje! - promrmljam bezvoljno. - Narod ima vladu u raspadu, jedva je skrpismo, sve dripac do dripeca. E, a to bolje biće na kukovo leto, kada majmune šišaju u novom izbornom krugu. 'Ajd' sa zdravljem, ja odo na Trg, možda će seljak opet da se smiluje na vojničku porciju ... „Sve će to narod pozlatiti!“ Dragi rode nema fajde od gospode.

Nastavak sa str.26.

OSLOBODENJE
magazin 7. mart 2010. godine

Pripreme za prolejni Sajam knjiga u Sarajevu

Književna trilogija Sabahudina Hadžialića

Ko poznaje Hadžialića - satirika, bit će iznenađen knjigom njegove poezije, dok će u pričama prepoznati njegove pokušaje da sasječe kukolj korupcije i draču nepravde koja je zarasla zemlju na Balkanu

Iznenađenje
"Ko poznaje Hadžialića - satirika, bit će iznenađen knjigom njegove poezije, dok će u pričama prepoznati njegove pokušaje da sasječe kukolj korupcije i draču nepravde koja je zarasla zemlju na Balkanu"

Od Poteza do sedam knjiga
Sabahudin Hadžialić rođen je 1960. godine u Mostaru. Član je Društva pisaca BiH i Društva novinara BiH. Ima status samostalnog umjetnika u Kaninu Sarajeva. Pile poezija i prema su uređivanju i recenziranju knjiga drugih autora. Tekstove objavljuje u gotovo svim značajnim listovima u BiH i regionu. Vlasnik je prvih privatnih novina u SRBH - Potez u Bugojnu. 1990. godine. Do sada mu je izašlo sedam knjiga. Objavio je knjigu poezije u Francuskoj. Deržan je u Antologije poezije u Francuskoj i BiH, te u Antologije satire na Balkanu i BiH.

Kupovinom KNJIŽEVNE TRILOGIJE (DHIRA, 2010.g.) , autora Sabahudina Hadžialića, po jedinstvenoj cijeni od 10 Eura/Evra plus poštarina neposredno pomažete asocijaciji NVO ALTRUISTA SVJETLO, SARAJEVO, BOSNA I HERCEGOVINA—pomoć mladima sa posebnim potrebama... DOBRO, DOBRO DAJE...10 % od prodaje autor donira asocijaciji NVO ALTRUISTA SVJETLO. Narudžbe na E- mail: hs@bih.net.ba i/ili hs1@bih.net.ba ili mobitel +387 63 111 052 .

2010 NEOTKANI SIZIF
2009/10

2010 ZEMLJA BEZ SVIJEŠTI
2008

2010 NEDOVRSENE DUŠE
2007/08

Hadžialićeva Trilogija

Predstavljanje Književne trilogije, nakon Sarajeva, nastavlja se u gradovima Bosne i Hercegovine i Srbija.

Tako će autor Sabahudin Hadžialić Trilogiju (Misli i aforizmi: NEDOVRSENE DUŠE; Priče: ZEMLJA BEZ SVIJEŠTI i Poezija: NEOTKANI SIZIF) predstaviti u Bugojnu 5. aprila, u Donjem Vakufu 6. aprila, u Goraždu 7. Mostaru 8. - biće to zajedničko predstavljanje sa romanom Veselina Gatala "Slika s uspomenom".

Promocija Trilogije u Travniku će biti 12. aprila, u Mrkonjić-Gradu 15, a u Beogradu 26. aprila u kući Đure Jakšića (Skadarlija). Sabahudin Hadžialić je također gost-promotor, kao jedan od recenzenata, u Udruženju književnika Srbija (UKS) 27. aprila na predstavljanju knjige "VILINJE PRICE", autora Svetislava A. Pavičevića.

Ovaj ciklus promocija se završava 29. aprila u Novom Sadu.

03.4.2010.g.

OSLOBODENJE

NVO ALTRUISTA "SVJETLO" ORGANIZACIJA ZA POMOĆ OSOBAMA SA UMANJENIM SPOSOBNOSTIMA

SAMIRA BEGMAN KARABEG

Samira Begman Karabeg je itekako svjesna osoba. Svjesna sebe i okruženja kojem teži. U ovom nesavršenom svijetu. Njene niti poetskog iskaza su kao David koji Golijata vara. Golijata što se životom zove. David su njeni soneti, poeme, knjige... Iskreno i bolno tačne kako samo mogu suze nadanja biti. Isuviše bi bilo grubo govoriti o tačnosti u poeziji, ali... Čak i kada, na trenutak, pokuša biti neko drugi, njen stameni lik i karakter toliko snažno odjekuje da će svaki Golijat, pa i životni, morati stati na stranu. Njenih aula džennetskog raja. Koji sama kreira. Vlastitom ... Originalnom ... Poetikom. Bića koje zna da voli. Poštuje. I živi. Ipak. Ne toliko zbog sebe. Više da udovolji nama, sujetnim individuama koji su ljudi samo ponekad. Dok ona to jeste. Od početka stvaranja. Sopstvenog... Urednik

Samira Begman Karabeg is well aware person. Aware of herself and the environment towards she is heading for. In this imperfect world. Her poetic threads are like when David cheats Goliath. Goliath, who is called LIFE. David is her sonnets, poems, books ... honestly and painfully accurate that can only be tears of hope. Would be too rough to speak of correctness in poetry, but ... Even if, at the moment, try to be someone else, her firm character resonates so strongly that every Goliath, even life ones, must stand aside. Of her halls of džennetic paradise. Which was created by her. With her own ... original ... poetics. Of the beings who knows how to love. Respects. And live. Nevertheless. Not so much because of her. More to satisfy us, vanity individuals who are the persons only sometimes. While she is. Since the beginning of creation. Her own.... Editor

VRIJEME ZA DJECU

Vrijeme je za sanje,
pričanje i igranje
vrijeme je
za nježno milovanje.

Poći ću i ja s tobom,
milo moje.
U tvoj svijet snova.

Da mi se ne otuđiš,
kada te težina života
jednom obshrva.

SONET ŽIVOTU

Proljeće se u meni budi
U kom život sam klija i niče.
Sve u meni snagom rudi
Ali, o jadi, sve životu izmiče.

No počuti dušo, ni za čim ne žali
Jer život je samo tek predah mali.
A svaki val umiranja
Nosi začetak novog stvaranja.

Dočekat ću i ja nepovratnu ladju,
slavuji će pjevati odu radosti
a purpurno sunce se na horizontu rastrti.

Ništa, ništa se neće promijeniti.
Samo moje srce će novi život začeti
Onima, sto se u tišini nadju.

JELEN

Je li me zaboravi, Oče-Majko? To mora da je tako, inače si ne bih znao objasniti zašto me ostavi u ovome stranome svijetu. Tumaram tamnim šumama neznajući šta mi je činiti i kamo hoditi. Udovi mi se oduzimaju od prijetećih zavijanja vukova, a kad se trube lovaca oglase zaledi se moja krv i ja umirem uvijek iznova. Oni su odvažni i nemilosrdni. Oni love, ali bar znaju što čine i kamo hode. A ja, ne vidim smjer, ni početak ni kraj. Postoji li jedna rijeka, jedan izvor ili ušće prema kojem se mogu orijentirati? Jer, taj kružni tok je tako neutješan. Reci mi bilo što Oče-Majko, jer počijem sumnjati čak i u to da je te ikad i bilo.

Ja te ne zaboravih, već morah hoditi dalje: rijeku vremena održavati u toku. Tvoji rogovi su još slabi, zato moraš kružnim tokovima hoditi i šumama tumarati dok se tvoji rogovi ne upoče u nebo kako se i tvoje tijelo priljubljuje zemlji. Tada ćeš i ti u tebi i iz tebe biti Otac i Majka. Ali, prvo prestani osluškivati zavijanje usamljenih vukova; oni zavijaju iz straha, jer znaju da njihovi posljednji dani dolaze. A lovci, eh... ne znaju oni ni šta čine ni kud hode. Slute oni da se u tvojim rogovima odgovor na njihove najdublje čežnje krije, i žele ih posjedovati. Nezanje je njihova snaga, koja ih čini odvažnim i bez milosti. A ti, učini se nevidljivim pred njima i vrati se opet na mjesto gdje smo se rastali; u tvoje srce i tvoju bit.

KOJA SAM TO, DA PROSTIŠ

Koja sam to, u biti, ja

moju krv
naslijede
orijenta boji, ona
bogumilsku dušu doji
što budističkim putevima
hodi, pod evropskim nebom
se svodi, u slavenskom odrazu
se rodi, a tek u ljubavi brodi
spoznaji
nekoj.

Ali koja sam to, u biti, JA.

ZNAKOVI

*Ti koji odčitaš moj kam možda si hodio
do zvezda.*

*I vratio se jer tami
nema ništa do ponovo ti sam.*

*Človek može vidjeti ono što nije vidio,
tčuti ono što nije tčuo, okusiti ono što
nije okusio,*

*biti tami gdi nije bio, al uvijek i svugdi
samo sebe*

može najti ili ne najti.

*I da ostaviš kosti u tujini i tad bih samo
Bosnu sanjo.**

**Epitaf na stečku kneza*

Nenca, 1094

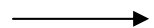
To dijete sam zaboravila
negdje, na kamenim putevima
i lutah, zatupljenih čula
bolno čuteći da sam ostavljena.

On je sve to predvidio
i ostavio mi znakove na putu,
oči da širim.

Čitajući znakove te
u prašini, na kamenu vrêlu
pronađoh opet dijete
gluho i slijepo, i s ranama na tijelu.

Stisnuh ga na grudi
i prepoznah tu sudbinu kletu-
u njegovim znacima svoj život hudi
i sebe u djetetu.

Sve je on predvidio,
moja stoljetna pročišćenja
u bolnom plamenu,
i ostavi mi eliksir iscjeljenja
na bogumilskom kamenu.

SAMIRA BEGMAN KARABEG

DOLINA SUMRAKA

Ja čekam da se vrate Kraljevi
u našu dolinu,
tamom ovijenu
i korovom zaraslu.

Suze plave su kapale
u crvenu krv se stapale
a purpurne rijeke ridale
našom dolinom.

Mostovi raspukli,
skeleti ogoljeli
streame u provaliju,
razdvajaju.

Ja čekam, čekam...
da se vrate Kraljevi,
Istinom opasani,
Plemenitošću naoružani.
Da uzdignu riječ
kao jedini mač,
i srce u korice vrate,
u našu dolinu.

TROSTRUKA ŽELJA

...a kada bih, kao u bajci
tri želje na volju imala
ja bih samo jedno
samo jedno, al' trostruko željela:
da gledam kolone –
iscrpljeni i razoružani
raspamećeni i zagrljeni
vraćaju se vojnici
hiljadama kuća kao svojoj,
svoj djeci kao našoj.

STAZAMA DIVOKOZA

... a ti, Jusufe, utabaj ravnije staze
u mojim vijugama
jer vjera moja su krhke lađe
što lome se na hridima.
Moj Bože, slab je vid,
koliko puta još ću
u bare memle zaroniti,
i čeznuti za stazama divokoza?
Jer svaki oblikovan san
je tek prah polena
što se rasprši na prvom dašku
Ako je život san ...
...tko sniva?
Jusufe dobri,
upali kandilo svjetionika
na najvišoj hridi,
u vrltima vjere
sa stijene neborive,
da stazama divokoza se budim.

VODITE ME NOĆI

Kad u meni dženet zarudi

tada će
odbjegle ptice
pjevati na nebu riječi
koje nisam znala reći.
Do tada pjevaću samo
pod smokvama osamljenim u brdu
iznad ceste, samicama...
Ali sada,
vodite me noći
u samotne tekije
pa da zavrtim svoje krugove.
Jedna ruka nebu,
zemlji druga
da iz tog vječnog kruga
rastvaram se
kroz vatru spajanja
u dim lebdjenja,
u etar sveprisustva!
Hej, da zaplešem u neba najdalja,
da najplavlji u moje grudi
dženet zarudi.

ZOV MAHA VIŠNUA

Ti jedriš po moru vječnom
u barci od svjetlosti sjajne
i moj cilj je da jedrim s Tobom
ali sada ne mogu, sad još ne, još ne.

Ljubav me poji i upravlja
i otvara srčane vidike i dubine
ali me u svijetu van srca sputava –
k Tebi ne mogu doći, sad još ne, još ne.

Sedam nebesnih sfera u mojim prsima
tek šesti dan prevazilazim polusvjesna
u sumrak, sedmom u susret, gdje

u drijemežu Ti snivaš moj život
na dnu mora uzročnosti
a ja, mjesječarka, pokušavam se probuditi.

NA TVORCA RITMOVE

Zaigraj na
žubor voda
rumor vjetrova
šapat stabala
vasione dah
i Zemlje uzdah

Oćuti,
čitav svijet je u tebi,
prepoznat češ ga
u pulsanju srca

Zaustavi doboše razuma
i kroz vrata blagosti
uđi u plovni gaz beskraj
gdje je Glas Tvorca čujan
i gdje samoća
pred jednostni nestaje

PURPURNO POPODNE

Purpurni sjaj
odrazom u moru diše
dok dan, smiraju hrli.
Crvena zemlja
na vatru miriše
i mir grli.
U meni zeleno -
upijaju se nada i mašta.
Crvenilo zemlje
i zelenilo nade...
željena bašta.
Nebesko plavetnilo,
rajski nur.
Zemaljsko crvenilo,
njegova haljina je purpur.

IZMEĐU LJUBAVI I ISKUSTVA

Ja sam sve,
u svemu prisutna,
nikad postala
i nikad nestati neću –
šapućem si ja, Ljubav.

Ja nisam ništa
do zrnice praha,
produkt iluzije
i velikog pada –
rumorim ja, iskustvo.

Između Ljubavi i iskustva
teče rijeka mog života,
a čežnja za spoznajom
njen je nepresušni izvor.

ZODIJAK

Bila sam svikla na bolove
zasljepljena od požude
sve dok me ubod matadora
kroz smrt ne provede

na Justicije tegove.
Mjerila sam, strane da se izjednače
al' neke davne, zaboravljene čežnje
bile su jače

i odvukoše me u dubine škorpionove.
U tami vlastite nutrine
rasvijetliše se uzroci uzroka,
rasplinuše čežnje od davnine

te slobodna obgrlih svjetove.
U slobodi nema ograničenja
Prometej mi prišapnu.
Misao, čežnja, nova htijenja
srastaju u požude nove.

Nastavak na str.28.

Nastavak sa str.22.

MEMENTO EKS OFICIRA

Sinoć sam radio, do iza ponoći, "Dosije 1522" - storija o kažnjavanju nevinog. Osetio sasvim izvesno, muklu ogavnost, odvratnost prema moćnicima i sistemu drp torture. Da se ne foliramo. Ja bih rađe umro ukoliko bi mi se tako nešto dogodilo. Laž - pa drp, nelaž pa drp, laža pa drp, paralaža drp, pa opet u krug drp, drp, drp...

Poželeo sam - dogodilo se. Umro sam. Onako na prečac, foršpilovan drp sistemom uz fanfare mizantropa, i slatkorečive retorike intele- ktualne elite: - Biće bolje.

Gledam, petnesti dan, a niko da me oplakuje - obuže me seta. Počinjem da vonjam. Smrad u ustima, na telu, rojevi muva krase posmrtnu gozbu - pljuckajući po ovozemaljskim ostacima bivšeg čoveka. Baš sad, "... U časovima duševne klonulosti, - kad se u sećanju bude senke prošlosti i od njih biva hladno oko srca, - kada misao, kao ravnodušno jesenje sunce, obasjava užasan kaos sadašnjice i zlokobno se vrti u jednom mestu, nemoćna da se digne uvis, da leti napred, - u teškim časovima duševne klonulosti, snagom svoje uobrazilje, ja izazivam veličanstveni lik Čoveka."- da baš sad' očekujem jadikovku za mene, za bivšeg čoveka molim troške sažaljenja, jer je ostao bezrazložno sam i utučen životom.

Zvonjava na vratima. Komšije je ih obijaju. Sledi memento mori:

- Mora da mu se nešto strašno dogodilo. Jezivo za jednog samca! Strašna vremena... Pa on je načisto umro - smešno, a bio je tako živahan.

- Sećam se - kroz ikavku (štucanje) progovori komšija, zadrigo u pivu i izusti: "Bio je tako živahan. Bogme, i švalerke su ga obilazile - sažaljivo će. A sad"? Ik! Sad je tako sam i mrtav. Mrtav skroz na skroz. Ik!"

- Nemojte biti tako neuviđajni - usprotivi se debelguza sa prvog sprata - Švalerke pa šta? Umrla čoveku žena, i šta bi smo mu komšija, posebno vi, mogli prebacili, kad još za života varate, onu vašu.

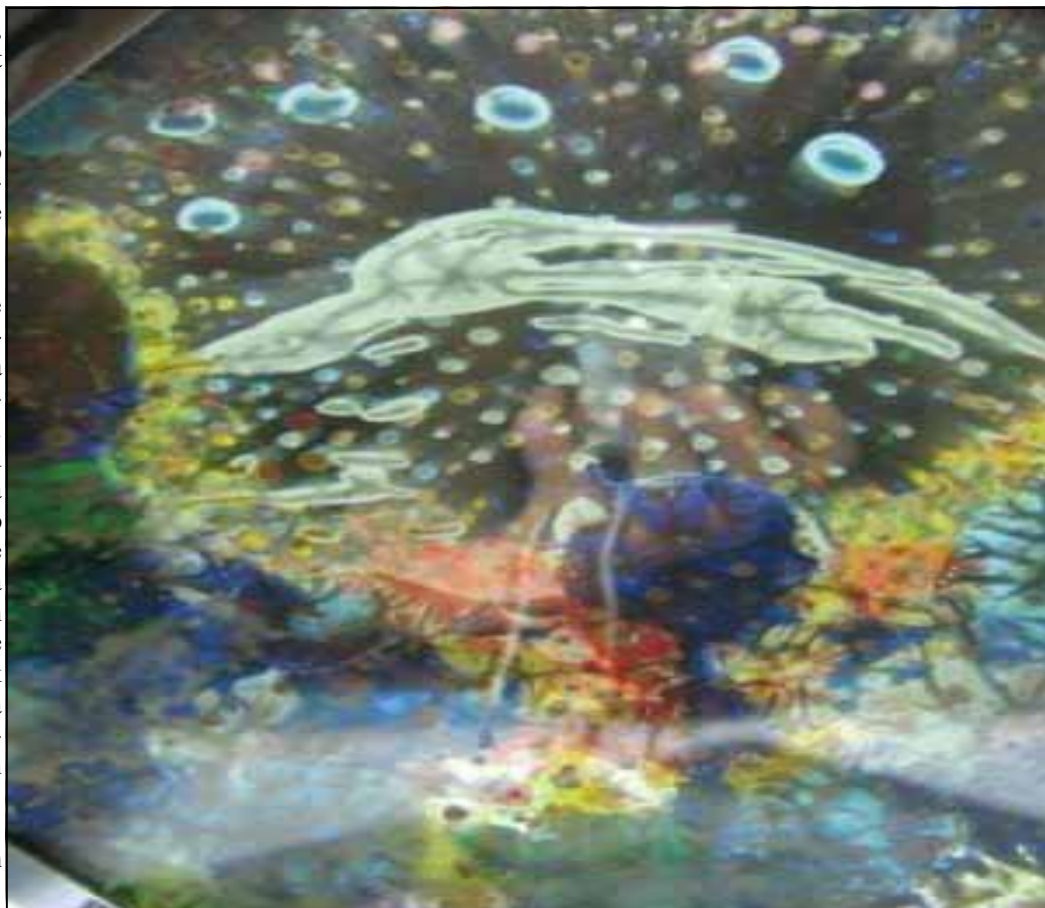
Dakle' ja sam mrtav i beo a ovi me opanjkavaju. Čudno?! Nema mojih?! Nisu pristigli moji najbliži. U njih sam uložio sav kapital, ceo jedan jedinstveni život. U redu. Ja ću i dalje da mrtvujem, a vi? Vi će te sustići, to je tako normalno. Samo što niste stigli, ima vremena.

Bravo komšinice! Vidim vas kako pristavljate posan pasulj, onaj zaostali šarenac sa pijace, za moju jedinstvenu i blagopočivšu dušu. Šta? Invazija moljaca, ništa za to, prokuvace se uz šupljoglava zrna, koja su ih blagonaklono udomila.

"Matori, stvarno si laponac" - izusti dvojnik iz mene.

- Umro je u snu - reče doktor i prekrsti se, onako po pravoslavnom običaju.

- Kažu da je najlepša smrt u snu. Šta

Sva sreća da sam redovno uplašivao grobno mesto. Neće morati klinčurđija da se daje na trošak, izdaci su to. A, evo i njih, dragi moji dušebrižnici.

- Tata nije napisao testament.

- Zbilja?

- Senilan starac, zaboravio se. Preuzimam obavezu da ja razrešim očevu milost, sudski ćemo da se poravnamo, zar ne?

- Deluje mi kao da je zaspao - graknu novopridošla persona.

Oho ho, pa to je gosn advokat, osetio krmak krčmljenje. Bogme zdravo će ušćariti. U koji li će se referentnu "tikvu" ugraditi, šičardžijsko im pleme, oseti šakal mršu.

Eh, koje li gluposti, tj. kako bi moja budućnost rekla - stupidalije, stupidalije čalac... Uh, uh... sad' će deca da se glože. To mi nije trebalo. Eto, sad sam i samokritičan.

vi mislite doktore? Olakšao se!

- Blažena je smrt u snu. Međutim, čuo sam da je bio komunista, nisam siguran da se to i za njega odnosi.

- Doktore vi to onako sa naučne osnove? - promuca pripitomljeni oficir.

Vidi ti njega, oficir pa se okuražio. A ja pomislio, kod tolikih doktora, da će to doca naučno da elaborira. A on cvik'. Vala, neće ti pomoći disertacija, doći će i tvojih pet minuta. Neverovatno, šta bi sa stvaralaštvom sa radom, nakotili se fariseji svi bi u biznis, niko neće kod krsta - da tezgari. Ono, jest da sam želeo raj na zemlji, međutim, ovo vreme je nešto između - između čekića i nakovnja pa kako vam drago. Jest da je olakšanje, kako reče doca - kako za koga, al' mene žulja. Ljudi, žulja ova čamovina. Jer, kad neznalice govore o lakoći umiranja, to je za svaku osudu. Pa, kad je to tako, ajd' da se menjamo doco. Nećeš? Pijuckaš rakiju, nek' ti je na zdravlje ili na jetru - ko zna.

Šta je, već me iznosite. Gospodo, aman zaman, pomozite. Mogli ste da postavite kakav dušek i tako to... ovde zaista žulja. Ne čujete? Baš vas briga. Tako, a sad u kolonu i nemo' da se gurate, ima mesta za sve. Život je kocka, kao i sreća. Sad' je ima a onda je nema, pa i njega nema - fajront.

Aman, polako spuštajte sanduk. Ni-sam ja Volt Dizni u hibernetskom sanduku. Zadnje pare su date za ovu daščaru. Ko zna da li će dovoljno grejati. Komunalci nisu zagrejali kapelu, ukoliko i u adu isključe grejanje zbog pomanjkanja naftnih derivata, nesretan je i dan rađanja - džabe naravoučenje da je smrt pretsoblje ka boljitku.

Tako deco! Pokopajte odličja, da tako, na moje grudi! Od uvek sam sve svoje sa sobom nosio - ("Omnia mea mecum porto"). Čemu suze? Čemu ta ružna maska? Pokopajte poreklo, izbrišite kajanje. Zakoračite u mudrost bezizlaza.

Šta? Ne možete naći testament?! Nisam ni imao nečega, imao sam jedno veliko "ništa", to vam je dovoljno za početak. Tako su htele velmožde. Društvena imovina - nema vlasnika a, i vi više nemate društvo, sada ste halapljivi samodršci - pa ko šta zahvati. Ponašajte se kao moćnici. Nakon zaostavštinske i dragovoljne rasprave rasprodajte sve, makar i u bescenje - za euro, pa u Evropu.

Jutro je gromoglasno!? Prodao sam se za tri plotuna - zar samo za to? Nije važno. Nabacite po koji grumen majke. A, čemu bi pa i da služi sećanje na "Poslednjeg Mohikanca", izbrišite prošlost i trk u "svetlu budućnost" - živeli dolari.

Tako! Red je da me primi, vaša majka. Možda je i ljutlja, dugo je čekala. Sve će to lepo da slegne, mirovni proces je u tok ni ona nije cenila Haški tribunal. Tuga hrani sećanje. Kajanje, kao i gorčina, nestaje s vremenom, pomirimo se, budimo ljudi.

Opa! Pa koga ja to vidim? Moja draga "Klementina", ili, možda, neka sačekuša? Ha, ha, ha... Dobro je da smo se našli. Dodi k'meni, ovde je svežije.

- Marš odavde švalerčino!

- Da nisi nazebla, glas ti škripi, nekako avetinjski.

- Matori kurvaru, sad sam ti dobra. Ti si cvrljiva uš.

- Stišaj strasti, gore je tranzicija. Prosipaju iz šupljeg u prazno. Preko glave su mi glasogovornici. Usliši molbu paćenika. Gore ne idem... i tačka.

- Ja odlazim, nisi me zaslužio. Šta si deci ostavio, a mogao si. Ti i tvoj moral: - čistog obraza, bez prijavih računa i kriminogene prošlosti.

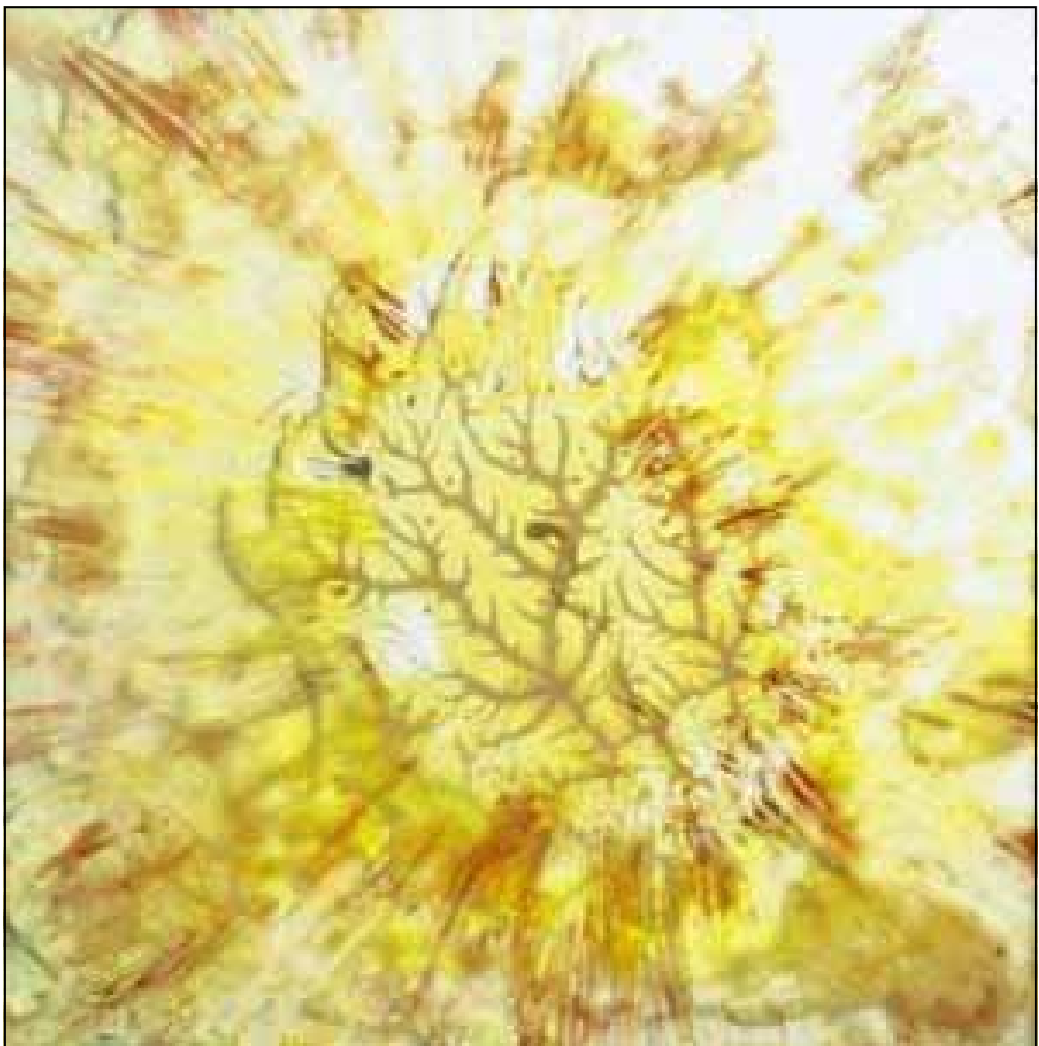
- Vidi, vidi... da nećeš kod komšije? U mauzolej? U redu. Svakako, kod njega je

neizdržljivo. Čak sam i prozore otvorila na ovo aerzagadenje. Ovo nije normalno. Zovite toplanu, znam da vi imate broj i ...

- U redu komšinice, samo da se obučem, u pižami sam.

-Bože šta je sa ovom energanom? Mora da ima priučene radnike, za tri meseca. Da se krstiš i levom i desnom rukom.

- Jeste li za kafu?

komfor, ima kablovsku televiziju, kanabe, jatoru. telefon i ...

- Odlazim...

- Stani, ne idi. Ovde žeži, vrućina je...

- Za tebe je pakao, tek su počli da greju, videćeš ...

Prenuh se iz sna. Lupa po vratima.

- Komšija, komšija... probudite se... Jel' kod vas greju radijatori? Kod mene je

- Hvala lepo, skuvala sam je na radi-

- Onda prijatno, do narednog akcidenta.

Nego, da nastavim. "Dosije 1522" - storija o kažnjavanju nevinog. Čudna šifra "1522" - broj delovodnog protokola istražnih mudraca. Šta ona znači? To nije običan broj. O tome i govori "Roman o Romanu": 1+5+2+2=10, deset godina strogog zatvora za nevine. A za vine? Šta dobijaju vinovnici? Pa to je bar jasno - slobodu da raskrčme... sve, ama baš sve.

Nastavak sa str.25.
JA SAM MAJKA

Ja ne sudim,
ja ne razlikujem.
Ja ne ne stepenujem karaktere
medju ljudima,
jer ja sam njihova bez šibe majka
koja vidjela je svaku crtu
u djeci kako raste –
razumijem nužnost i ružnost i
ljepotu svakog cvata.
Ja ih sviju želim zadajiti
onim mlijekom,
koje njih hrani.
Ako traže nadu u Isusu, kažem:
-Amen, tako neka bude-
Ako slijede Muhameda, kažem:
-I ja ću s vama, inšalah-
Ako čekaju prosvjećenje od Bude,
kažem:
-Prosvjećenje je u meni, Om mani padme
hum-
Ako oslobođenje nalaze u Krišni, kažem:
-Ja sam slobodna, Om tat sat-
Ne prigovarajte,
da nemam svoju religiju.
Moja vjera je ljubav,
jer ja sam majka svih ljudi
bez šibe –
vjerujem da kad odrastu
svaka će im se crta razviti
i svaka mana, kriva Drina
ispraviti, jeste
vjerujem da krivi su
samo zato što nisu odrasli.
Ja sam majka malih,
bez šibe..

ZLATNA RIBICA

Jednom davno
U nekim drugim vremenima
Gdje vrijeme ne promiče danima
Već treperenjem u srcu
Uhvatila sam zlatnu ribicu
I ona mi tiho šapnu:
“Sluga sam tvoja
i ti moja budi
reci, zbori,
za čim ti srce žudi?”

Nisam imala želja
A ipak sam htjela.
A onda mi je jedna sročena
Valovima nošena
A za njom još jedna,
pa još jedna...
i poplava mi dušu razvodni

Valovi su mi
Zlatnu ribicu istrgli
I mene zanjeli.
Moćnim vrtlozima sam se otimala
A između plime i osjeke se oporavljala.

Kroz čežnje sam odrasla
A u odricanju sazrijevala.
Sad više nemam želja
I ponovo nađoh svoju zlatnu ribicu
Duboko pohranjenu u mom srcu
I ona mi tiho šapnu:
“Mir je u tebi nastanjen,
a tu sam i ja kod kuće“.

ODVOJENOST

Koliko puta još
otiske svojih stopala u pijesku otkriti?
Koliko puta blatnjavu prtinu gaziti,
i istu pjesmu pjevati
jer za snijega bijela snage nema?
Tisuću puta umrla
a samo ponekad
portale života dotakla .

Tecite mlake, vremena vode
nada na ušću
gdje će i odvojenost da ode.
Studen samoće na oknima
željezna zavjesa iluzije moćna
i boginja u meni nestaje,
a ti, ljubljani
progna me iz doma iskona.

Pa ipak kao da sam ti blizu
jer se budim iz sna
u kojem te tražim po zabludama.
Život ovdje nema svoj žar
a tuge navire sve jači val.
Samo prolaznost sudbina
može razdaljinu tu
između tebe i mene prevazići
u neprolaznosti srca.

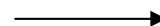
Na kojem god sam valu jedrila,
prije, u nadi, da ću do tebe stići –
na sprudove sam udarala.
Ali, jednom ću ti doći,
u haljini od sjaja kristala,
polena bagremova cvijeta,
pare kamiličina čaja,
tonova najviše skale,
zviježdane prašine
i sjećanja na svete portale.
I tad, preklinjem vas, bogovi,
zauzdajte vjetrove
da njihov plam
moju tananu haljinu ne sprži
i samo pepeo
na vjetru se rasprši.

Doći ću ti,
i konačno, u tvoje se ruke predati.
A tad ćeš, ljubljani,
snagom mudrosti,
novu haljinu meni satkati,
u kojoj ću preći pragove portala,
u dom iskona korak pustiti
i boginju sebe u skute sviti.

Der Hirsch

Hast du mich vergessen, Vater-Mutter?
Das muss so sein, denn ich kann mir nicht erklären, warum ich hier allein gelassen bin, in der fremden Welt. Ich durchstreife die dunklen Wälder ohne zu wissen, was zu tun und wohin zu gehen ist. Das bedrohliche Heulen der Wölfe lässt meine Glieder erstarren, doch wenn die Hörner der Jäger erschallen, dann gefriert mein Blut und ich sterbe immer und immer wieder. Sie sind kühn und gnadenlos. Sie jagen, doch wissen sie zumindest, was sie tun und wohin sie gehen. Ich aber sehe keine Richtung, keinen Anfang und kein Ende. Gibt es einen Fluss, eine Quelle und Mündung, an denen ich mich orientieren kann? Denn dieser Kreislauf ist so trostlos.

Ich habe dich nicht vergessen, doch ich musste weitergehen, um den Fluss der Zeit in Bewegung zu halten. Dein Geweih ist noch schwach, darum musst du die Kreise durchlaufen und die Wälder durchstreifen bis sie so weit zum Himmel ragen wie dein Körper sich zur Erde senkt. Dann wirst auch du in dir und aus dir Vater und Mutter sein. Doch höre zuerst auf, auf das Heulen der einsamen Wölfe zu lauschen, denn sie heulen, weil sie angstvoll ihre letzten Tage kommen sehen. Und die Jäger- oh, die wissen nicht, was sie tun. Sie ahnen bloss, dass in deinem Geweih die Antwort auf ihre tiefsten Sehnsüchte liegt und wollen es in Besitz nehmen. Unwissenheit ist ihre Kraft, was sie so kühn und gnadenlos macht. Du aber mache dich vor ihnen unsichtbar und kehre wieder zurück an den Ort, wo wir uns getrennt haben, in dein Herz.

TKALJA

Dobro mi došao
 Znalac svih puteva
 Pobjednik svih ratova
 Dugo sam umirala
 U tami lutanja i bdijenja
 Jer je odzvanjao stostruki eho
 Mojih želja i htijenja
 Sad na novom
 Meni još neznanom putu
 Neizvjesnosti i nade splet
 Zamršene niti raspletom pletem
 Dolaziš mi u susret
 Raširenih ruku
 Najdraži vodiču
 Ti ćeš utoliti moju muku

nestrpljiva sam da saznam.
 Pričaj!
 Odakle dolaziš?
 I koja znamenja nosiš?

«Čemu znamenja u svjetlosti?
 Čuj, ja sam ti.

Moje ime je čežnja
 što se u tebi budi
 što te tjera i vodi,
 što sjenu sluti.

Ja sam bol,
 što peče i probada
 u srce i grudi,
 kad izgori nada.

Ja sam iskra u slutnji,
 iz naslijeđa predaka,
 iscjeljujem i budim
 gdje je praznine boljka.

Ja sam uvijek tamo
 gdje nedostatak izranja
 da pročistim i odvojim
 da liječim i napajam,
 i opet spajam.

Kako? Zašto? Pitaš.
 Dobro me slušaj!

Kada bi čovjek
 u krugu svjetlosti stanovao,
 da li bi znao da jeste
 i uzrok svog bića spoznao?

Ja ću ti ukazati,
 na sjene tvoje duše,
 dopri do njih,
 čelo i zemlja da se ljube.
 Kroz prazninu, bol i tmuše
 bez straha i žurbe.

Prodri u sjenu i spoznaj
 otkuda potiče svjetlosti zrak.
 Povjerenje i volja su ljestve
 što nadolje vode,
 a oprost je, nagore, prvi korak.

Sidi u svoj pakao, u šat
 sa sedam moćnih ratnika
 što u tebi drijemaju.
 Probudi ih
 neka u tebi djeluju
 i dobit ćeš svaki rat.

Prvi je ljubav
 Drugi je mudrost
 Treći je volja
 Četvrti je red
 Peti je upornost
 Šesti je strpljenje
 A sedmi je milost».

Ja sam tkalja.

Na najvišoj ljestvi,
 aurum oprosta,
 vjenčanicu tkam
 od zlata čista.

Ljubavlju prožeta,
 kroz žar cijelog bića,
 pulsanje srca,
 titraje snova i htijenja,
 provlače se niti zlata.

Vjera je u meni nastanjena,
 jer Sutra poznajem,
 Jučer razumijem,
 i oba toka sjedinjena
 u tok tkanja
 a s njim teče
 i sedam znamenja.

Ljubav;
 začetak života,
 uzrok svih uzroka.

Mudrost;
 iz ljubavi što potječe,
 svjetlosna rijeka.

Volja;
 što djela ljubavi
 i mudrosti stvara.

Red;
 snaga,
 što stvaralaštva usavršava.

Upornost;
 postojanost,
 što konačnom ishodu vodi.

SAMIRA BEGMAN KARABEG

Strpljenje;
 majka,
 što milost rodi.

Milost;
 svih znamenja kraljica,
 na najvišoj ljestvi,
 u aurumu oprosta
 zlatna vjenčanica.

Tebi je biti čovjek

Nasloni glavu na zemlju
 i osluhni,
 otkuda dopiru tragovi
 što te još uvijek
 u noći straše.
 Čuješ li?

To su samo prazni odjeci
 nekih davnih strepnja
 kada si u tmimi posrtao
 tražeći oslonac,
 sluteći pad
 a nikog nije bilo
 da razazna ni razagna tvoj
 nijemi krik straha.

Dječaće,
 podigni glavu
 i odšalji svoje krikove
 u fujuk vjetra
 tutnjavu vlakova
 i grmljavinu gromova
 začeraj ih u smrt
 koja te je ionako već pretekla
 kao i svakoga od nas,
 i nema se šta pred njom izgubiti
 osim uzeti ovih nekoliko
 časova slave i pregršt hrabrosti
 da prođe se kroza zid života
 pravo i bez vrpoljenja
 kao Stvaranje
 jer više od muškarca
 tebi je biti čovjek.

Centaury

Čovjek i životinja
 u jedno srasli,
 jedno je nestalo
 tek tragovi ostali.

Jahač na bijelom konju
 kapiji je hitao,
 al' nešto je brže bilo
 što od njega je postalo.

Ništa, do luk i strijela,
 ali kad dođe vrijeme pravo,
 stremić će ka strijeli
 koju sam je odaslao. →

SAMIRA BEGMAN KARABEG
FATIMINA NARICALJKA

Ti si bio moj studenac
i kruh nasušni.
Bio si moje Sunce
zvijezda Vodilja
i mjesec sjajni.
Otkako je zjena moga oka
svjetlost upila,
nisam drugo htjela
već da sjena
moje lice ne dirne.
A sada, gatke crne
dušu mi pokopale
kao da meleki,
najžešće bitke vode
i snaga im nestaje.
Jer dolje, na dnu svijesti
gdje duše srljaju
sljedbenici tvoji
za naslijeđe se otimaju.
Sad znam,
i za mene je vrijeme,
neka još jedan melek ustane
i preda me.

U ODRAZU TVOJIH OČIJU

U tvojim očima ogleda se mjesec,
što sve tajne u sebi skriva.
Ali pred sunčevim sjajem se otkriva
i sam sija.

U tvojim očima teče Nil vječni
sto sve misterije u protok kroz vrijeme
pokreće
i mliječnome putu
paralelu na Zemlji nameće.

U tvojim očima je bog Ra
sagradio svoje prijestolje.
I pohranjuje slike svih kreacija
i nacrti onih što još predstoje.

Tvoje oči su
studen izvori u pustinji pješčanoj
kojom lutaš, fata morgonom zaveden
Ali u odrazu tvojih očiju, prozorima duše,
je kapija ka bašči vječnoj.

U ODRAZU TVOJIH OČIJU

U tvojim očima ogleda se mjesec,
što sve tajne u sebi skriva.
Ali pred sunčevim sjajem se otkriva
i sam sija.

U tvojim očima teče Nil vječni
sto sve misterije u protok kroz vrijeme
pokreće
i mliječnome putu
paralelu na Zemlji nameće.

U tvojim očima je bog Ra
sagradio svoje prijestolje.
I pohranjuje slike svih kreacija
i nacrti onih što još predstoje.

Tvoje oči su
studen izvori u pustinji pješčanoj
kojom lutaš, fata morgonom zaveden
Ali u odrazu tvojih očiju, prozorima duše,
je kapija ka bašči vječnoj.

Zeit für die Kinder

Es ist Zeit zu träumen,
Kinder in den Armen zu halten,
zu schweigen und zuzuhören.

Ich komme mit dir,
mein Liebling,
in dein Wunderland.

Damit ich dich nicht verliere,
wenn der Ernst des Lebens,
dich ereilt.

Das Sonett dem Leben

Der Frühling ist in mir erwacht,
in dem das Leben spriesst und keimt.
Alles in mir strotzt vor Fülle und Kraft,
aber, o weh, alles ist dem Tode geweiht.

Jedoch still, du meine Seele,
traure nicht nach, lasse es geschehen.
Denn jede Absterbens Welle,
trägt den Beginn von neuem Werden.

Auch ich werde gehen.
Die Nachtigallen werden die Ode der
Freude singen,
die Sonne sich blutig am Horizont
recken.

Nichts, nichts wird sich ändern.
Nur mein Herz wird das Leben zeugen,
jenen, die sich in der Stille finden.

Wer bin ich

Wer bin ich?
Das orientalische Erbe
mein Blut färbt,
das die bogumilische Seele nährt,
die sich auf slawische Weise bewährt,
den buddhistischen Weg geht,
sich unter den europäischen Himmel
ordnet
und in der Liebe wieder erkennt.
Doch wer bin ich wirklich?

Die Zeichen

*Du, der die Schrift auf diesem Stein liest,
bist villeicht
zu den Sternen gereist. Und
zurückgekehrt, denn dort
gibt es nichts als nochmals dich selbst.
Der Mensch
kann sehen was er nie sah, hören was er
nie hörte,
kosten was er nie kostete, dort sein wo er
nie war,
aber immer und überall kann er nur sich
finden
oder nicht finden.*

Das Kind habe ich vergessen
irgendwo, auf steinernen Strassen
irrte mit stumpfen Sinnen
schmerzlich ahnend, ich bin verlassen.

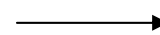
Er hat das vorausgesehen und hat mir
Zeichen
auf den Strassen gelegt.

Den Zeichen folgend
(mehr ahnend als wissend)
fand ich wieder das Kind
im Staub, ausgezehrt,
taub, stumm und blind.

Ich nahm das Kind an
und dann:
Nach verwirrenden und klärenden
Winden
erkannte in seinem Zeichen mein Leben
und mich in dem Kinde.

Alles hat er vorausgesehen:
meine Jahrhunderte Irrungen,
den Schmerz,
die Pein,
und hinterlies mir die heilende Essenz
auf dem bogumilischen Stein.

Provjerite na
<http://dhirasbk.weebly.com>
kako objaviti napovoljnije E-
knjigu sa uključenim ISBN
code/DTP/PR/recenzijom!
E-knjiga/E-book

SAMIRA BEGMAN KARABEG

Tal der Dämmerung

Ich warte auf die Rückkehr der Könige
in unser Tal,
das in Dunkelheit eingetaucht
und durch Unkraut verwildert ist.

Blaue Tränen sind vergossen
und mit rotem Blut vermischt,
purpurne Ströme haben getost
durch unser Tal.

Zerschlagene Brücken-
blosse Gerüste,
in die Schlucht gefallen,
trennen.

Ich warte, warte...
auf die Könige,
die mit der Wahrheit bewaffnet
und mit Edelmut gerüstet sind,
die das Wort
als das einzige Schwert erheben,
und das Herz in unser Tal
zurückbringen.

Dreifacher Wunsch

...und wenn ich wie im Märchen
drei Wünsche frei hätte,
würde ich mir dreifach
nur das Eine wünschen,
Kolonnen zu sehen,
ermattet und entwaffnet
kehren die Soldaten zurück.

Auf den Pfaden der Gämsen

... und du, Josef, trete ebenere Wege aus
in meinen Windungen,
denn mein Glaube sind brüchige Schiffe,
die an den Felsen brechen.
Mein Gott, die Seekraft ist schwach,
wie viele Male werde ich noch
in die Schlammputzen eintauchen und
mich nach den Pfaden der Gämsen
sehen?

Denn jeder geformte Traum
ist nur der Blütenstaub,
der sich beim ersten Hauch zerstäubt
Wenn das Leben ein Traum ist ...
... wer träumt?

Gütiger Josef,
zünde die Leuchte
des höchsten Leuchtturms an,
an den Klippen des Glaubens
auf dass ich erwache
auf den Pfaden der Gämsen

Tanz der letzten Derwische

Wenn in mir
das Paradies erblüht,
dann werden die entflohenen Sittiche
über dem Himmel
die Worte schreien,
die ich zu sagen nicht wusste.
Bis dahin werde ich nur singen
unter den einsamen Feigen
an den Hängen über der Strasse,
für die allein Geliebten.

Doch jetzt,
führt mich, Nächte,
in die einsame Tekije
zum Dreh.
Eine Hand zum Himmel,
die andere zur Erde-
Kraft und Achse.
Drehe ...!
Hey, auf dass ich in die entferntesten
Himmelsreiche hineintanze
und das Leben zertanze,
auf dass das blaueste Paradies
sich in meiner Brust rötet.

Der Ruf der Maha Vishnu

Du segelst auf ewigem Meer
in einem Boot aus strahlendem Licht.
Und mein Lebenssinn ist der,
mitzusegeln, doch jetzt noch nicht, noch
nicht.

Die Liebe hebt mich empor
und erweitert auch meine Sicht.
Doch sie bindet zugleich und schliesst das
Tor,
zu Dir kommen, kann ich noch nicht, noch
nicht.

Sieben Himmelsstufen in meiner Brust
durch den sechsten Tag wandere ich just
in der Dämmerung, dem siebten entgegen.

Im Schlummerschlaf erträumst Du mein
Leben
auf dem Meeresgrund der Ursachen
und ich, mondsichtige, versuche zu
erwachen.

Klang der Schöpfung

Höre das Rauschen des Wassers,
das Flüstern des Mondes
und den Gesang der Winde.
Horche die Sprache der Bäume
und das Seufzen der Erde.

Horche in dich hinein,
alle Dinge der Welt sind da gegenwärtig,
im Klang des Herzens
wirst du sie wahrnehmen.

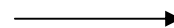
Beende das Trommeln der Gedanken
und durch das Tor der Stille
trete in die Welt,
wo der Klang der Schöpfung hörbar wird
und das Alleinsein
dem Einssein weicht.

Das Sternentor

Es gibt es tatsächlich,
das Stargate,
das Sternentor zur anderen Welt.
Es erscheint,
wenn die Augen aufhören zu sehen,
wenn das Ego aufgibt zu wollen,
wenn der Weg und das Ziel
nicht mehr existieren,
wenn das Gefäß sich entleert.
Erst dann
hört alles auf,
und alles beginnt.

Der Purpur

Der Purpur
Gespiegelt im Meer
Wenn der Tag sich
Zur Ruhe neigt.
Rote Erde
Nach Feuer riecht
Und den Frieden umarmt.
In mir das Grün
Hoffnung und Weite.
Das Rot der Erde
Und das Grün der Hoffnung
Ersehnter Garten.
Himmelsblau
Unendlichkeits- Spur
Erdenrot
Seine Farbe ist Purpur.

Zwischen Sein und Erfahrung

Ich bin Alles,
 in allem gegenwärtig,
 nie entstanden
 und unvergänglich-
 flüstere ich, das Sein.

Ich bin Nichts,
 bloss ein Körnchen im Staub,
 Produkt der Illusion
 und des grossen Falls -
 plappere ich, die Erfahrung.

Der Fluss meines Lebens
 fliesst irgendwo,
 zwischen Sein und Erfahrung,
 und die Sehnsucht nach Erkenntnis
 ist seine unerschöpfliche Quelle.

Ich bin die Mutter

Ich werte nicht.
 Ich unterscheide nicht.
 Ich mache keine Unterschiede
 zwischen den Menschen,
 denn ich bin die Mutter,
 die nicht bestraft,
 die gesehen hat
 wie jede Spur
 in den Kindern entsteht-
 ich verstehe
 die Notwendigkeit und Hässlichkeit,
 und die Schönheit jeder Blüte.
 Ich will sie alle
 mit der Milch stillen,
 die sie nährt.
 Wenn sie Hoffnung bei Jesus suchen,
 sage ich: -Amen, so sei es-.
 Wenn sie Mohammed folgen,
 sage ich: -Ich gehe mit euch, inschallah-.
 Wenn sie auf Erleuchtung durch Buddha
 warten,
 sage ich: -Erleuchtung ist in mir,
 Om mani padme hum-.
 Wenn sie Befreiung in Krischna finden,
 sage ich: - Ich bin frei, Om tat sat.
 Werft mir nicht vor
 ich hätte keine Religion.
 Meine Religion ist die Liebe,
 denn ich bin die Mutter
 der ganzen Menschheit,
 die nicht bestraft-
 ich glaube,
 wenn sie gross sind,
 wird sich in ihnen
 jede Spur entwickeln,
 jeder Mangel, jeder Fehler
 wird sich glätten,
 ja, ich glaube,
 schuld sind sie nur,
 weil sie nicht erwachsen sind.
 Ich bin die Mutter der Kleinen,
 die nicht bestraft...

SAMIRA BEGMAN KARABEG

Der goldener Fisch

Einmal, vor langer Zeit,
 als die Zeit noch nicht floss
 durch Tag und Nacht,
 sondern durch des Herzens Flüstern
 fing ich einen goldenen Fisch
 und er begann zu wispern:
 „Ich bin dein Diener,
 bist du auch guten Willens,
 werde ich dir
 jeden Wunsch erfüllen“.

Ich hatte keine Wünsche,
 sie alle standen an der Schwelle.
 Doch dann kam ein Wunsch,
 getragen von einer Welle
 und gleich wieder noch einer,
 und noch einer.

Die Wellen rissen mir
 den goldenen Fisch aus der Hand
 und ich selber verlor mein Halt.
 Ich kämpfte in den Wogen
 mit Feuer und Glut
 und ruhte zwischen Ebbe und Flut.

Im Begehren bin ich aufgewachsen
 im Aufgeben gereift.
 Jetzt habe ich keine Wünsche mehr
 und finde den goldenen Fisch wieder,
 im Herzens Flüstern
 und höre auch sein Wispern:
 „Die Stille ist in dich gekehrt,
 ich kann bei dir bleiben“.

Das Verlangen

Gebundet war ich
 vom Begehren Rot,
 bis die Stiche Matadors
 mich führten, durch den Tod -

in das Schaukeln der Waagschalen,
 ich wiegte, um Schalen auszugleichen.
 Im Ausgleich schimmerte der
 Schattenvorhang aus neuem Verlangen -

und ich stieg hinab
 in die Abgründe des Skorpions.
 In der Tiefe
 war der Vorhang nicht mehr -

frei befand ich mich im grossen Meer.
 Das Verlangen
 nach Unendlichkeit in mir -
 das Rad dreht sich wieder.

Die Trennung

Wie oft werde ich noch meine
 Fussabdrücke
 im Sand erblicken?
 Wie oft?
 Wie oft in den gleichen Fussstapfen
 treten?
 Die Lungen mit gleicher Luft füllen
 und das gleiche Lied singen?
 Tausendmal bin ich gestorben
 und manches Mal
 erblickte ich des Lebens Portal.
 Fliesst, lau, Gewässer der Zeit!
 Hoffnung auf eine Mündung
 wo die Trennung sein Ende hat.
 Die Einsamkeit ist kalt,
 der eiserne Schleier der Illusion, so alt.
 Die Göttin in mir entrinnt,
 und du, mein Geliebter,
 hast mich aus der Urheimat verbannt,
 und doch fühle ich mich dir näher,
 denn ich bin müde.
 Ich bin so müde,
 dich im Schatten zu suchen.
 Hier hat das Leben keine Freude
 und Traurigkeit nimmt Gestalt an.
 Fliesst Gewässer!
 Einzig beständig ist hier der Fluss,
 nur er kann den Raum
 zwischen mir und deiner Insel
 überwinden.
 Auf welcher Welle ich auch immer ritt,
 um zu dir schneller zu finden-;
 ich prallte auf die Brandung!

Einmal werde ich zu dir kommen,
 in einem Kleid
 aus Strahlen der Bergkristalle,
 aus Pollen der Akazienblüten,
 dem Dampf des Kamillentees,
 dem Klang der höchsten Tonale,
 den Sternschnuppen und der Erinnerung
 an heilige Portale.
 Doch, ich bitte euch, Götter,
 haltet die Winde,
 damit ihr Feuer
 mein zartes Vehikel nicht verzehrt
 und seine Asche im Winde verweht.
 Ich werde zu dir kommen
 und in deine Arme mich endlich legen.
 Und, mein Geliebter,
 für mich wirst du müssen
 ein neues Kleid weben,
 in dem ich die Schwelle
 des Lebensportals übertreten,
 in die Urheimat eintreten
 und mich, Göttin,
 gebären kann.

SAMIRA BEGMAN KARABEG
Die Weberin

Sei mir herzlich willkommen
 Du Kenner aller Wege
 Und Sieger aller Kriege
 Lange musste ich
 Deiner Weisheit und Liebe entbehren
 Vergraben in der Hölle
 Unendlicher Wünsche
 Konnte ich Dich nicht hören
 Denn es donnerten
 Tausendfache Echos
 Meiner Sehnsüchte und Begehren
 Jetzt auf den neuen
 Mir noch unbekanntem Wegen
 Auf denen ich den Kampf
 Aufgenommen habe
 Kommst Du mir entgegen
 Mit ausgestreckten Händen
 Liebevollster Lehrer
 Das ist meines Lebens Wende
 so rede!
 woher kommst du?
 wie ist Dein Name?

_____

„Was liegt dir an den Namen?
 Höre zu.
 Ich bin du.

Mein Name ist Sehnsucht
 die in dir erwacht
 die dich drängt und treibt
 und den Schatten ahnt.

Ich bin auch der Schmerz
 der weh tut
 der brennt und sticht
 durch die Haut in die Brust.

Ich bin die Ahnung
 die funkelt aus Fülle
 die die Ahnen hinterliessen
 und lässt fließen
 in des Leeren Hülle.

Ich bin immer da
 wo die Mängel entstehen
 um zu trennen und reinigen
 um zu füllen und stillen
 und wieder zu einigen.

Wie? Wieso? Warum?
 Fragst du.
 Höre zu!

Wenn jeder seine Nahrung hätte
 ohne zu suchen
 ohne zu tun:
 Wo wäre die Stätte
 für sein Wachstum?

Ich zeige dir
 auf deiner Seele Schatten
 von welchem du dich
 abgewandt hast.

Steige hinunter
 durch die Leere
 durch den Schmerz
 ohne Hast
 und mit Herz.

Erhelle den Schatten
 und erkenne
 woher die Sehnsucht weht.
 Vertrauen und Wille ist die Leiter
 die nach unten führt
 und Vergebung ist
 der erste Tritt.

Steige hinunter
 in deine Unterwelt
 in den Schacht.
 Ich zeige dir
 sieben mächtigste Krieger
 die in dir schlummern.
 Erwecke sie
 und du gewinnst jede Schlacht.

Der Erste ist die Liebe
 der Zweite die Weisheit
 der Dritte der Wille
 der Vierte die Ordnung
 der Fünfte der Ernst
 der Sechste die Geduld
 der Siebente die Barmherzigkeit“.

_____

ICH BIN
 eine Weberin.
 Mit jedem Teil meines Daseins,
 mit jedem Pochen meines Herzens,
 mit jedem Gedanken
 und jedem Wunsch
 webe ich das Hochzeitskleid,
 von Liebe erfüllt.

Ich bin voller Frieden und Zuversicht.
 Das Morgen kenne ich,
 das Gestern verstehe ich,
 und beide sind vereint
 in der Webearbeit.

Die sieben Tage meines Werdens
 mit sieben Urgeister
 in der Webearbeit vereint:

Die Liebe;
 die Urquelle, die Ursache aller Ursachen.

Die Weisheit;
 aus der Liebe hervorgegangenes Licht.

Der Wille;
 der treibende Kraft, die hervorruft
 die Taten der Liebe und der Weisheit.

Die Ordnung;
 der Geist, der alles nach göttlichem Plan
 ordnet.

Der Ernst;
 die Beständigkeit, das Gedeihen,
 das die endliche Vollendung gibt.

Die Geduld;
 die Garantin für Erfolg,
 die Mutter der Barmherzigkeit.

Die Barmherzigkeit;
 die Königin der Urgeister,
 der goldene Schimmer
 im Gewebe des Hochzeitskleides.

Dir ist es Mensch zu sein

Leg den Kopf auf die Erde
 und horche,
 woher die Spuren rühren,
 die dich immer noch
 in der Nacht beängstigen.
 Hörst du?
 Das sind bloss Schatten
 der Ängste von einst,
 als du in der Dunkelheit getaumelt
 und die Stütze gesucht hast
 den Sturz ahnend,
 doch keiner war da,
 der deinen stummen Schrei vernahm.

Junge,
 hebe den Kopf
 und schicke deine Schreie
 in den Wind und Donner,
 jage sie in den Tod,
 der dich sowieso schon überholt hat,
 wie auch jeden von uns,
 und es gibt nichts zu verlieren,
 sondern nur
 einige Momente des Ruhmes
 und eine Hand voll Mut zu nehmen,
 um die Mauern des Lebens
 zu durchschreiten,
 geradeaus und ohne zu zögern,
 wie die Schöpfung,
 denn vielmehr als ein Mann,
 ist es dir Mensch zu sein.

Best prices for E-book
 publishing including ISBN
 code/DTP/PR/review:
<http://dhirasbk.weebly.com>

Centauri

Der Mensch und das Tier
in eins verschmolzen,
doch beide verschwunden,
die Spuren blieben.

Der Reiter auf dem weissen Pferd,
dem Tor entgegengeeilt,
doch etwas eilt schneller,
was er freigemacht hat.

Nichts, als Pfeil und Bogen.
Und wenn die rechte Zeit naht,
wird er dem Pfeile folgen,
den er selber ausgesandt.

Fatimas Klagelied

Du warst mein Salz und Brot.
Du warst der Klang und das Licht.
Seit meine Augen die Welt erblickt
haben,
wollte ich nie was anderes,
als dass der Schatten
mein Gesicht nicht berührt.
Doch jetzt,
als ob die Engel
den entscheidenden Kampf führen
und verlieren die Kraft.
Da unten,
im Schlangenteich,
die Deinen
streiten schon um die Macht.

In dieser Welt,
kann ich nicht bestehen,
ein Engel soll noch
für mich aufstehen,
ich bin bereit.

Im Antlitz deiner Augen

In deinen Augen spiegelt sich der Mond,
der unzählige Geheimnisse in sich birgt,
doch das Sonnenlicht umarmt
und selber scheint.

In deinen Augen fließt der ewige Nil,
der alle Mysterien im Fluss der Zeit
bewegt
und Parallelen zur Milchstrasse
auf der Erde darstellt.

In deinen Augen hat der Gott Ra
seinen Thron errichtet
und bewahrt die Bilder aller Kreationen
und die Blaupausen von allem, was noch
sein wird.

Deine Augen sind die Wasserquellen in
der Wüste,
durch die du irrst, zur Fata-Morgana
rennend.
Doch warte!
Im Antlitz deiner Augen – den Fenstern

der Seele -
findest du das Tor zum ewigen Garten.

Einsicht

Durchdrungen von Seiner Gnade
stieg ich hinunter
und blickte zurück.
Viele Wege bin ich gegangen
auf der Suche nach ewigem Glück.
Den Weg der Atheisten,
jenen der Shivaiten.
Den Weg der Vaishnavas,
jenen der Derwische.
Den Weg der Schamanen,
jenen der Za Zen.
Jedes Ende führte
zu einem neuem Anfang-
ewiger Kreis.
Jetzt suche ich nicht mehr,
ich bleibe stehen.
Ich suche keine neue Wege,
ich warte,
Er kommt mir entgegen.
Ich verwerfe
die Zeremonien und Gebärden,
jetzt lasse ich Ihn kommen.
Ich bete nicht, ich höre zu,
jetzt lasse ich Ihn sprechen.
Ich diene durch die Tat,
jetzt lasse ich Ihn durch mich tun.
Ich suche nicht,
ich gebe mich selbst hin.

Promocije knjiga u Sarajevu i Fojnici
**Poezija odsjaja
i poslanja, višeslojnih
jezika i vizija**

Izdavačka kuća Dhira Verlag iz Švicarske, u suradnji s TKD Šahinpašić, Sarajevo, Bošnjačkim institutom, Zakladom Adila Zulfikarpašića iz Sarajeva i Franjevačkim samostanom Duha Svetoga iz Fojnice, organizira promocije triju knjiga. Promocija knjige poezije i proze "Koji ovud projdeš" književnice Samire Begman-Karabeg bit će održana tijekom održavanja 4. zimskog sajma knjige u Sarajevu u organizaciji TKD Šahinpašić 20. prosinca u 17 sati u Collegium Artisticum, KSC Skenderija, Sarajevo. Promotori su, pored autorice, književnici Gradimir Gojer, predsjednik Društva pisaca BiH, Ismet Bekrić, recenzent, te Sabahudin Hadžialić, urednik i recenzent.

AUTORICA

Samira Begman-Karabeg rođena je 1954. u selu Husimovci kraj Sanskog Mosta. Od 1977. živi u Švicarskoj

knjiga bit će održana u Galeriji samostana u Fojnici u ponedjeljak, 29. prosinca.

Poetsko snoviđenje

"Ne postoji jezik na planetu Zemlji koji nije za poeziju. Postoji samo poezija koja nije ni za jedan jezik... Malo neobično za početak one review of the book, odnosno recenzije knjige, ali potrebno je to, zaista, kada želimo predočiti javnosti poruke i pouke ovog poetskog snoviđenja. Samira je, kako i njezina bio- i bibliografija veli, autor prije svega, optočena njemačkim jezikom, ali bosanskohercegovačkih korijena, odsjaja i poslanja. Njezina poezija je čak i više od jednog jezika. Preusko je to za nju..."

To je poezija višeslojnih jezika, običaja i vizija", zapisao je, između ostalog, u recenziji knjige "Koji ovud projdeš" Samire Begman-Karabeg književnik Sabahudin Hadžialić. **A.C.**

Srijeda, 10. prosinca 2008.

Dnevni list

Kultura

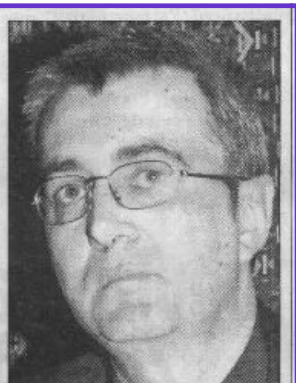

Knjiga poezije
"Govor iz beške" Enesa Topalovića, (Izdavač DHIRA, mart 2009.g.)

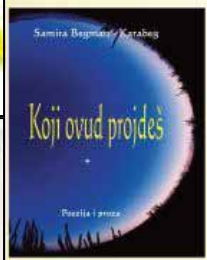
Književni vremeplov

DNEVNI AVAZ, 31.3.2003.g.

Hadžialić: Uvršten u zbirku Zbirka ljubavne poezije Od Jesenjina do Zupca i Hadžialića

Izdavačko preduzeće „Besjeda“ u suradnji s Binom Banje Luke izdalo je zbirku ljubavne poezije. U zbirci (tvrdi povez, 420 stranica) našle su poeme iz cijeloga svijeta. Od Šekspira, Dantea, Puškina, Nerude, Jesenjina, Brehta, do prostora bivše Jugoslavije, gdje čitamo Miljkovića, Sarajlića, Sanića, Simića, Ujevića. Od savremenika, uz birku su se našle, među ostalim, pjesme Pere Zupca, Milenka Stojičića i Sabahudina Hadžialića.

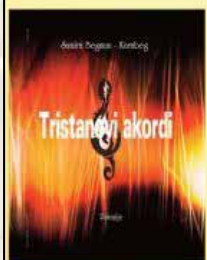
"..Svojom novom knjigom stihova, nazvanoj po metafori »prepisanoj« sa stećaka - »Koji ovud projdeš«, Samira Begman Karabeg ispisuje svoj lirski dnevnik u kojem prevladava isповjedno, opisno, sa akcentima naglašenog zanosa i tihe čežnje" »Smjela / kao Ikar u letu / vinuh se / ka jatu iluzija«, kaže pjesnikinja u završnoj pjesmi »Sputana«." **Ismet Bekrić, književnik**

80 STRANICA...CIJENA 10 Eura

"...Samirine pjesme imaju dva jedra – jedno je sufističko, a drugo ovovremena stvarnost. Pjesnikinja razgovara sa stećcima samo ako istina stoji iza razgovora, jer ona nevjerovatno precizno predosjeća – da svaki razgovor ima svoj uzrok! Prema tome, ona je za razgovor o Bogu, jer tako kažu njene pjesme. Pjesnikinju inspiriše bitnost nespoznatljivog. ..Gradi čudesnu građevinu istine uzdaha, bola i radosti." **Admiral Mahić, književnik**

70 STRANICA...CIJENA 10 Eura

"Poetika smislenog izražaja Samire" Begman-Karabeg čudnim putevima hodi. Na samom početku stidljivo, kao da želi odškrinuti vrata novih očekivanja da bi već sljedećeg trenutka bila daleko od nas. U nekom svom, samobitnom svijetu. Zbog toga, da učinim složeno jednostavnim, stihovi Samire Begman-Karabeg su odsjaji viđenih života višeznačajnih." **Sabahudin Hadžialić, književnik**

80 STRANICA...CIJENA 10 Eura

Knjige su na raspolaganju čitaocima u najvećem broju biblioteka u Bosni i Hercegovini kao donacija autorice

Poklon bibliotekama

Zahvaljujući koautorima knjige poezije "Pod istim nebom", spisateljicama Samiri Begman - Karabeg i Nadi Spahić, zatim autoru knjige proznih zapisa - aforizmi, kratke priče i drame-satira "Abecedna azbuka", književniku Sabahudinu Hadžialiću, jedan broj ovih knjiga će tokom 2009. godine biti distribuiran bibliotekama u BiH.

Do kraja januara knjige će biti poklonjene bibliotekama u Goraždu, Tuzli, Bugojnu, Sarajevu, Fojnici, Donjem Vakufu, Zenici i Travniku, dok će ostalima to biti učinjeno do kraja ove godine.

OSLOBODJENJE, KULTURA...06.2.2009.g.

Nastavak sa str. 18.

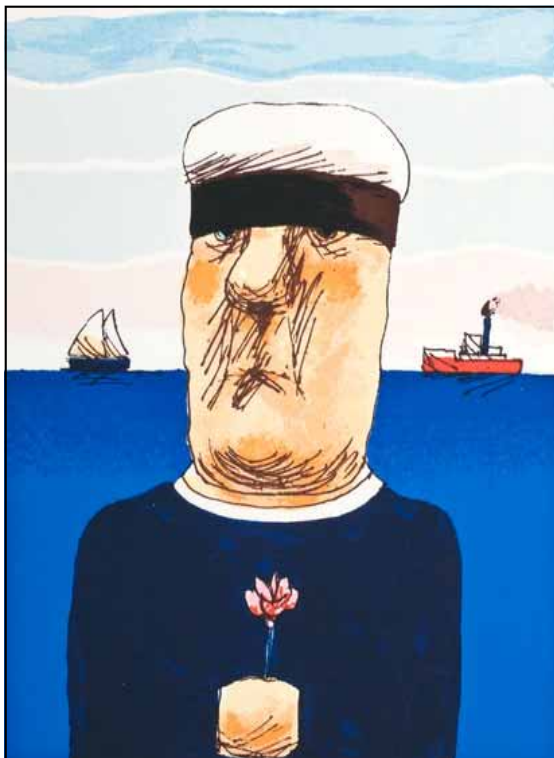
SLOBODANKA BOBA ĐUDERIJA
Četnikuša

Po njihovoj logici, to ide ovako: ako mi je čaća Srbin, onda san i ja Srpkinja. A ako san Srpkinja, onda san i četnikuša. A ako je jedan ustaša zajubija u mene, onda je i on četnik. Da smo tili malo dublje uć u cilu materiju, možda bi po istoj logici bili otkrili da su moj bivši muž ustaša i moj čaća četnik u stvari neki rod. Iz čega bi proizašlo da je veza mene, četnikuše, i mog bivšeg muža i bivšeg ustaše, u stvari incestuozna

Moj bivši muž je bija potpuno lud čovik. Ali bar nije bija licemjer. Što je meni daleko nepodnošljivija osobina od ludila. Dobro, s vremenom sam shvatila razliku između pit piće sa takvim tipom i s njim pokušat ozbijno zasnovat obitelj. Razlika je drastična, je l'. Ipak, kad bi se morala ponovo pogrešno udat, opet bi se udala za njega. On je bija tako vjerodostojan u svom ludilu. I uvijek mi je sto puta draži nekakvi takvi, iskreni, nepatvoreni luđak, nego neki društveno prihvatljivi malograđanski licemjer. Vjerovatno san i ja neka vrsta luđakinje, čim san se mogla zajubit u luđaka. I šteta šta smo se rastavili, jer su nam se ludila u mnogo čemu podudarala. Naprimjer u vjerskim pitanjima i u potpunoj neopterećenosti nacionalnom pripadnošću. Al' smo znali bit jako nezgodni u sukobima. Ne, nismo se tukli. Na vrime smo se rastavili.

Sreli smo se tačno na početku rata i bili besramno ravnodušni na sva ratna zbivanja, jer nama se, judi moji, dešavala jubav. A i u Bibliji piše da je jubav najvažnija. Čak i u ratnim uvjetima. Pa dok su drugi strepili pod sirenama opće opasnosti, mi smo se jubili, dogovarali sastanke u mračnom, priplašenom gradu, potpuno nesvjesni neumjesnosti takvog ponašanja. Moglo je propast sto bivših država i rodit se isto toliko novih, nije nas bilo briga, samo da nas puste da se jubimo. Doduše, našoj zanesenosti je pomagala činjenica da naš grad baš i nije bija u ratnoj zoni. Rat je za nas bija na televiziji, krvarili su Vukovar, Šibenik, Škabrnja, Dubrovnik i mnogi drugi, ali Split je bija nadrealistički miran. Kažen nadrealistički jer sam upravo tako doživljavala činjenicu da je bilo lito i mi smo se po danu kupali, a po noći trčali u skloništa. Nećemo sad cjepidlačit i raspravjat o tome je l' u Splitu bilo, il' nije bilo rata. Bilo je uzbuna i sirena, a meni osobno, recimo, od zvuka sirene opće opasnosti otkazu sve vitalne funkcije. Ja to nikako nisam mogla spojiti, ni pojmit. Po danu je Split disa

normalno, a po noći si drhturija u nekakvom skloništu, ka u zbrkanjoj, nelogičnoj noćnoj mori. Stalno me je proganja osjećaj apsurdna ali istovremeno i spoznaja da Split ni u ratu nije sličan drugim, normalnim gradovima, te da je i u ratu najluđi grad na svitu. Ka da su nam dnevni rasporedi bili pisani na sljedeći način: 9h – kava sa ekipom na rivi, 11h – kupanje na Ovčice, 14h – ručak, 16-18h – zaškurit sobu i

ubit oko dok padne omara, 20h – večera, 22h – trk u sklonište. Pa 'aj' ti to spoji? Teško, čak i nekom sa boljim smislom za ružnu stvarnost od mene.

Upravo toj mojoj urođenoj nesposobnosti snalaženja u realnom vrimenu i prostoru vjerovatno mogu pripisat svoju suludu odluku da se u trenucima srpske agresije na Hrvatsku, dakle u trenucima posvemašnjeg animoziteta (blago rečeno) prema pripadnicima srpske nacionalnosti, odlučim zaposlit ka konobarica u jednom selu nadomak Splita. U selu koje je i u mirnodopskim vrimenima gajilo imidž „ustaškog“. Na moju nesritnu odluku naravno nisu uspila utjecat nikakva upozorenja rodbine i prijatelja, koji su smatrali da ja, ka dite iz mišanog braka, triban u širokom luku zaobilazit takva mista, i pritajit se, i ne disat, bar dok rat ne završi. A ja nisan znala zadržavat disanje i imala san nezgodnu naviku da uvik, i svagdi, intezivno dišem. Javila san se, dakle, na jedan oglas u kojem su tražili konobaricu, jer radeći takve nekakve neobavezne poslove zadržavala sam svoju

slobodu kretanja i napuštanja određene lokacije u momentu kad bi mi došlo. Osjećaj da mogu brzo i bez administrativnih petljancija napustiti posao koji trenutno radim bija mi je neobično važan. A kad imaš takav slobodni stil gibanja, konobarenje je idealni posal. Lova je dobra, prat čaše brzo i učinkovito naučiš u roku odma', a ako si iole tolerantan i šarmantan gosti te prihvate bez previše pitanja, i to je dakle to. A ja san osim toga volila radit taj posal. I nikad mi nije bilo naporno slušat kasnonoćne ispovijedi pripitih kaubojna na šanku. Bilo je tu nesretnih jubavi, rastavljenih bijesnih očeva, bivših zatvorenika, budućih zatvorenika, dilera i nezaposlenih revolucionara koji su jedva čekali da negdi napokon počne nekakav rat di bi oni mogli pokazat sve šta znaju. Dosta im je bilo prokletoga, neinvetivnog mira, tijekom kojega su njihove prave vrline bile potpuno i nepravedno zanemarene. Lako ti je bit uspješan u školi, i završit fakultet i bit profesor ili pošteno zanatlija, naprimjer, e, al' 'aj' ti brale uzmi pušku, zaurljaj muški i naciljaj pokretnu metu – to ipak ne može svatko. Ubit čovika, jer si na to primoran, a bo'me i kad nisi.

U svakom slučaju, ja sam dotad već sto puta radila taj posal i nisan vidila nikakvog razloga da ga ne radin i tad. Ok. Dite san iz mišanog braka, a i ime mi je potpuno neusklađeno s povijesnin trenutkom, ali znaš ono, kad nisi ništa kriv, nemaš ni straha. To da će moje neimanje straha bit shvaćeno kao čista drskost i provokacija, e, to san malo posli shvatila. U tom kafiću san dakle upoznala budućeg muža, stanovnika tog malog osebjnog podmosorskog sela, on je naime bija vlasnik dotičnog kafića. U koji su neki demonstrativno prestali ulaziti nakon mog zapošljavanja. Rekli su mu da je zaposlija „četnikušu“.

Obitelj moga bivšeg muža je u prošlome sistemu imala pečat „ustaške“ zato šta mu je otac na jednome piru zapiva par hrvatskih, onako, iz duše, i nisu bile nimalo ustaške, samo se u njihovim refrenima, za ukus bivše vlasti, malo previše puta ponavljala rič Hrvatska. Hrvatsko ovo, hrvatsko ono, i bidnoga čovika sutradan privelo, oduzelo mu putovnicu i zabranilo mu odlazak iz zemlje. Ka, eto ti sad, kad je toliko voliš, neš ni mrđnit iz nje više. Posljedično tome, moj muž je odrasta stigmatiziran, bija je ustaša kad još nije ni zna šta ta rič znači, ka šta većina i puno odraslijih klinaca ne zna ni danas. Onda je malo naresta i došlo vrime za poč u JNA, iz koje je on biža kad god mu se za to pružila prilika.

SLOBODANKA BOBA ĐUDERIJA

Naravno, ondašnje vlasti to su smatrale logičnim ponašanjem jednoga ustaškoga sina, a ne jednostavnom pobunom protiv bilo kakvog zatvaranja iza bilo kakve žice, na šta je moj bivši bija rođenjem alergičan, o kojoj god da se vojsci i uniformi radilo. Ili, šta bi narod reka, živo mu se jebalo i za ustaše i za partizane. Svaki put kad bi pobiga iz bivše JNA, tražija bi ga i privodija jedan te isti lik iz sela. E taj lik ga je privodija i tražija i kad je biža iz domovinskog rata. U stvari, on nije smatra da biži. Otiša je dobrovoljno u rat, branit Hrvatsku, zato šta mu je bilo dosadno. Završija na neku ćuku, izvršija par herojskih napada, zaključija da u svakom napadu uvijek isti idu u prve redove, i uvijek isti ostaju iza i čuvaju guzicu, i odlučija da on lipo ide ća. I otiša. Kad je oni revnosni (opet) doša po njega, mrtav ladan je izjavija da se on neće borit za Hrvatsku dok god ga u taj boj ganjaju isti koji su ga ganjali kad je biža iz JNA. Drugi bi bija završija na vojni sud, pretpostavljan, ali za njega su vajda zaključili da nije sav svoj i pustili su ga na miru.

Taj mir mu je potraja sve dok se nije, ničim izazvan, zajubija u mene. E kad se zajubija u mene, onda ga je cilo selo stalo nazivat četnikom. Jer da san ja Srpkinja. A Srbi su napali Hrvatsku. A on petlja sa mnom. I po njihovoj logici, to ide ovako: ako mi je ćaća Srbin, onda san i ja Srpkinja. A ako san Srpkinja, onda san i četnikuša. A ako se jedan ustaša zajubija u mene, onda je i on četnik. Da smo tili malo dublje uć u cilo materiju, možda bi po istoj logici bili otkrili da su moj bivši muž ustaša i moj ćaća četnik u stvari neki rod. Iz čega bi proizašlo da je veza mene, četnikuše, i mog bivšeg muža i bivšeg ustaše, u stvari incestuozna.

To nije bilo jedino šta me je zbunjivalo. Naime, s obziron da san bila u stvari rođenjem, i krštenjem, Hrvatica i katolkinja, povremeno san imala poriv demantirat zloduhe i reć in da nisan Srpkinja. Međutin, onda bi mi se javila pomisao da, ako se branim, to znači da priznajem da je pogrešno bit Srpkinja. Osim toga, ako te natiraju da se braniš, to je ka da priznaješ krivnju. Tako san samo mućala. Ali moj muž nije. Ovaj put su ga zaozbijno iznervirali. Pa je glasno prosvjedova i vika da mu je dosadilo, da je za cilo vrime Juge bija ustaša, i evo, Hrvatska se nije ni stvorila, a već je posta četnik, i da kad će više doć neki sistem u kojem će on bit prihvaćen i pošten građanin.

A tu problemima nije bija kraj. Prava drama je

nastala kad me je doveja doma i predstavija svojim. Naime, njegov ćaća, navodni ozloglašeni ustaša, me je primija lipo i judski i odma mi je bija drag. E, al' njegova mater, čija je cila familija bila u partiji za vrime onoga sistema, oliti „stara komunjara“, kako ju je moj bivši zva, e ona me nije lipo primila. Oću reć, ona me nije tila uopće nikako primit. Pogledala me je stisnutih očiju i rekla: „Ti si četnikuša. A takva neće u moju kuću“.

Ja san je gledala onako blesavo, kako ja to već znan, mislin, 'aj' ti sad na to reci bilo šta.

Činilo mi se da bi pravi teatar apsurdna nasta tek kad bi joj ja recimo odvratila: „Nisan ja četnikuša“. Kako izgovorit takvu rećenicu i ostat ozbiljan? Stajala san nemoćno pred tom starijom ženom, a u njenim očima je blistala čista mržnja. Ja san, naravno, u sebi, zabrazdila u filozofsko kontempliranje o tome kako te može mržit neko kome nisi napravija ništa u životu, štoviše, neko ko te dotad nije ni vidija, fascinirala me ta količina negativne, bijesne energije koju je isijavala po meni, promatrala san je i ona se pretvarala u lik iz moje priče, pretpostavljam da san tako otupljivala i anezirala osjećaj poniženja i besmisla koji su me hvatali kao reakcija na cilo situaciju. Situacija u kojoj mi je posta jasan smisao izreke „Ne zna čovik bil' bi se smija, ili bi plaka“.

Dolazilo mi je da njoj, i ostalima koji su me tako nazivali, objasnin da kol'ko ja znan

četnikuša bi bila osoba koja mrtva ladna uzme nož ili bilo koje oružje i ubije čovika dok si reka keks, a ako je Hrvat, ubije ga nekoliko puta. I onda san joj još tila reć da ja doslovno nisan ni mrava zgazila u životu, ni hrvatskog ni srpskog, uvijek san pazila kako hodan i preskakala mravlje kolone na koje san nailazila. I, rekla bi joj da san par puta doduše ipak ubila, komarca, ali da me je uvijek malo grizla savjest kad bi ga nako pretvorila u krvavu mrlju na bilom zidu. I da je to krajnji domet moje agresije. I tila san joj reć da sve kad bi ja i poludila, i najedanput osjetila nezadrživ poriv da nekoga iz čista mira ubijen, zbog lojalnosti prema roditeljima, ne bi mogla ubit ni Srbina, ni Hrvata. Jer ako bi naprimjer ubila Srbina, to bi onda znaćilo da više volin mater nego ćaću, i obratno. I da se meni onda ne isplati ubijati nikoga jer bi tako neodlućnu, dok se nećkam, neko vjerovatno ubija mene. Sve san joj to tila reć. Ali san mućala, nekako san imala osjećaj da ne bi uvatila poantu.

Dok smo se ja i moja buduća svekrva dakle tako odmjeravale, krajićkom oka najedanput uhvatim ćudnovato kretanje moga muža. Pogledam i vidim ga kako sve male ukrasne jastučice, sa izvezenom šahovnicom, koje je njegova mama brižljivo poslagala po kauću, okreće naopak. Moj začuđeni pogled su pratili i ostali sudionici mog nesretnog pokušaja ulaska u familiju. Mužev otac, brat i dvoje-troje njegove djece. Moj dragi se nije osvrtao, nego je i dalje pedantno okretao jedan po jedan jastučić. Zaprepaštenu tišinu prekine zbunjeni glas njegove mame: „Sinko, šta to pobogu radiš?“ „Sakrivam šahovnice, majko“, mirno uzvratil l'enfant terrible te obitelji i obaju država. „Ali zašto?!?“ „Pa, znaš da bi ti ove šahovnice mogle iznervirat nevistu...“

Ostalo je povijest.

Jebeš otok koji Bosne nema...

Izbjeglice su ljudi kojima je netko oteo smisao. Došli su neki drugi ljudi, ćudni, bijesni, i natjerali ih da napuste sve što su znali, imali, i voljeli. Strpavši sav život u plastićnu vrećicu, a neki čak nisu imali vremena ni za to. Nekim izbjeglicama je pobijeno pola familije na njihove oći. Pa to što su se oni sami uspjeli spasiti, i nisu smatrali nekom sretnom okolnošću. Pa su zašutili, od tuge. Zanimemili. K'o za zauvijek

SLOBODANKA BOBA ĐUDERIJA

Art-Predrag Milovanović

Oni su ljudi... oni su ljudi... i ja sam luda... svi smo ljudi... cijeli svijet je poludio....prolazilo mi je kroz glavu dok sam gledala i slušala vijesti o granati bačenoj na sarajevsku tržnicu... Prijatelji su mi znali reći, kad bi se ja rasplakala na slike užasa u Bosni, da plačem „k'o da tamo imam nekog svog”. Pitala sam ih zar treba nekog imati „tamo”? Zar nije, uostalom, svaki nevini čovjek koji pogine, netko naš? Smiješni su ljudi nekada, potpuno nedokučivi. I zašto sam se onda ja morala osjećati „čudnom”? Zato što oplakujem Sarajevo, a tamo „nikoga svoga nemam”? Ako stvarno misle da u Sarajevu tada nisu nikog imali za oplakivanje, onda, što se mene tiče, nikad, nigdje, nikoga neće ni imati...

Kažu da Bog svakome u životu da onoliko tereta koliko može podnijeti, i ja sam mislila kako su zato ti užasi daleko, jer da su bliže, da mi se dešavaju pred nosom, ja to ne bi mogla podnijeti. Ne, bilo bi mi *much too much*. Ali sudbina se pobrinula servirati mi ono čega sam se najviše bojala. Užasi su ipak stigli do mene. Kroz priče onih koji su ih proživjeli. I preživjeli. Te sam se ratne godine zaposlila kao prevoditeljica u jednoj francuskoj humanitarnoj organizaciji.

O „humanitarcima” sam imala otprilike isti blago cinični stav kao i većina ljudi sa ovih prostora. Njihova najveća zasluga je bila ta što su nas zapošljavali u teško ratno vrijeme. I tu otprilike počinje i završava sva korist koju smo od njih imali.

Nisam ni najmanje vjerovala u njihove humane porive, nego došli ljudi malko vidjet rat uživo, dosadno im tamo na tim njihovim Zapadima. Premalo krvi, za njihove adrenalinske potrebe. A ovdje brate u potocima...

Moj posao je bio prevodenje sa hrvatskog na francuski i obratno, u programu *Psihološka podrška izbjeglicama i prognanicima*. Izbjeglice su bile uglavnom iz Bosne, i bili su smješteni po bivšim hotelskim kompleksima otoka Brača. Moj neposredni nadređeni se zvao Luc, bio je najbolji šef kojeg sam ikada imala, i najbolji humanitarac kojeg sam ikada upoznala.

Luc mi je pričao mnoge priče a ja sam ga već po dužnosti slušala, mudro kimajući glavom, a u sebi misleći kako je naivan i optimističan i kako je u biti smiješan u svom entuzijazmu. On će nama kao pomoći? Hej, čovječe, pa ovo je Balkan, tu nema pomoći, bogovi u čija imena smo se kleli, i klali, odavno od nas digli ruke. Nikakva psihologija Balkan ne liječi...

Al' rekoh ajd' pusti čovjeka, naučit će. Prevarila sam se. Luc je ipak nešto znao, i to što je znao mi je i dokazao. On nije puno znao o izbjeglicama iz Bosne, istina. Još manje o Balkanu kao takvom, krvavom uglavnom. Ali je znao puno o ljudskim tugama koje eto imaju neke univerzalne manifestacije, jer je izgleda ipak, u grudima svakog čovjeka na svijetu kucalo srce, a srce svakog čovjeka izgleda ipak kuca samo dok mu i duša živi. Dok mu duša vidi smisao.

Izbjeglice su ljudi kojima je netko oteo smisao. Došli su neki drugi ljudi, čudni, bijesni, i natjerali ih da napuste sve što su znali, imali, i voljeli. Strpavši sav život u plastičnu vrećicu, a neki čak nisu imali vremena ni za to. Nekim izbjeglicama je pobijeno pola porodice na njihove oči. Pa to što su se oni sami uspjeli spasiti, i nisu smatrali nekom sretnom okolnošću. Pa su zašutili, od tuge. Zanimemili. K'o za zauvijek. E, tu upadamo mi. Ja i moj šef Luc. Dolazimo u njihove izbjegličke sobe, i sve onako ležerno, pokušavamo ih natjerati da o tim

užasima pričaju. To je bio osnovni smisao naše psihološke podrške. Da ih nekako motiviramo da progovore. Sa nekima je to išlo skoro pa lako, a sa nekima nije išlo uopće. Zašutili, kao da su zavjet dali. Ja sam te ljude i njihov način poznavala donekle, jer sam prije rata kao turistički vodič obišla Bosnu uzduž i poprijeko. U sjećanju mi ostale kafe kojima su uvijek velikodušno i prostodušno nudili svakog putnika i namjernika. Ko zna jesu li još tako gostoljubivi, pitala sam se na putu prema njihovim izbjegličkim sobicama. Ulazimo kod Senada, čovjeka u poodmaklim godinama, koji riječi nije progovarao o ratu i svemu što mu se tijekom njega izdešavalo. Nismo ni ušli, a Senad nas nudi kafom. Sav mršav, nekako uvučen u sebe, pogrbljen i bolan, ali nudi kafom, bolan... Posjećivali smo ga Luc i ja barem triput tjedno ali Senad o svemu, samo o ratu niti riječi. Mi smo doduše znali njegovu priču, sina su mu ubili na kućnom pragu. Hladnim oružjem. Također i ženu. Istim oružjem. Potom zapalili sve. Ipak,

jednog dana, nakon skoro puna 4 mjeseca upornih posjeta i litara ispijene kafe, Senad je progovorio. Izenada, usred neobaveznog čavrljanja o teškoj dalmatinskoj vrućini i cvrčcima koji čovjeku ni po danu ni po noći ne daju spavati.

-Reći ću vam.

-Ja i Luc se značajno pogledamo. Napokon, pomislimo.

Vako je to bilo. Iz šume su Njemci

nagmuli ko vuci i upali u našu avliju, moja majka je bila u bašči i nije stigla ni... Pogledam u Luca zbunjeno. O čemu li to Senad priča? Luc mi glavom nervozno daje znak da prevodim. Nestrpljiv da čuje. Okrenem se opet prema Senadu, koji je pričao ravnomjernim glasom, kao da čita retke iz neke knjige. Nije gledao u mene, a ni u Luca. Gledao je ravno u onu bašču. U koju su upali Njemci jednog dana ko vuci iz šume. I metkom u čelo ubili mu majku. Da, Senad je progovorio. Nastavio tamo gdje je jednom davno i zašutio. Prije puno godina.

Da, Senad je progovorio, kao što smo i htjeli. Al' čovjek krenuo s reda. Nije Senad zašutio u ovom ratu, nego još u onom... moje suze su tekle paralelno sa njegovom pričom i ja nikada neću zaboraviti stakleni pogled zamrznut užasom u tim Senadovim očima. I prevodim Lucu sa nekom sadističkom potrebom da ga predoziramo Senad i ja, nek osjeti užas u svojoj divoti, nek shvati u kakvu zemlju je došao, neka čuje blues o Balkanu iz prve ruke onoga koji nije uspio biti dijete zbog prvog, niti mirno ostariti zbog drugog krvavog rata... cijeli svoj život taj stari, umorni ljudski

stvor nije nikom ispričao kako su mu ubili majku pred njegovim očima, kako je vrištao još satima nakon što je bio na sigurnom i kako mu se vrisak još nije bio ni stišao, a već je bio prekinut drugim vriskom, u drugom ratu, dok je gledao kako mu na kućnom pragu, ovaj put ne Njemci nego neki do jučer „naši”, ubijaju sina i... Otišli smo od Senada Luc i ja šuteći, poklopljeni prevelikom količinom nepodnošljive tuge i besmisla. Imala sam osjećaj da ću nakon Senada moći podnijeti svaku priču. Luc mi je objasnio da bi bilo dobro da pokušam ne plakati dok prevodim te priče. Jer da moram imati „profesionalnu distancu”. Meni se stislo nešto u grlu, i nekako sam slutila da od mene nikada profesionalca neće biti. Ali sam odlučila bar pokušati. Uostalom, kao što rekoh, bila sam uvjerena da nakon Senada više neću moći plakati na ništa što čujem u životu...i ne bi,

sigurno. Da nije bilo jednog prozora.

SLOBODANKA BOBA ĐUDERIJA

Taj dan više nismo posjetili nijednu izbjegličku sobicu.

Sutradan smo imali u planu jedan bračni par iz Travnika. Putem do njihovog hotela, Luc mi je rekao da oni isto nisu baš puno ispričali o svemu što im je rat odnio. I rekao mi je da se lako prepoznaju ljudi koji još iz sebe nisu izbacili traumu. Kaže, oni koji nisu verbalizirali svoje tuge, najčešće se žale da ih „nešto stišće u prsima”. Pogledam ga u nevjerici, a on mi samouvjereno kaže: Vidjet ćeš sad.

Ulazimo dakle u sobicu tog starog bračnog para iz Travnika. Nude nas kafom, sjedamo i započinjemo uobičajeni ležerni razgovor o zdravlju i vremenu.

- Pa kako ste nam danas?

- Dobro sinko, dobro hvala Bogu. Nego me nešto stišće tu u prsima, odgovori nam stari, pokazujući rukom mjesto na grudima gdje ga je „nešto stiskalo”.

Luc me pogleda onim šta-sam-ti-rekao pogledom, a ja, osjetivši nagli poriv da im bar nekako pomognem, da im bar i nespretno, laički, olakšam tugu koja im je stiskala grudi, upitam: „A, što ne otvorite malo prozor? Jako vam je zagušljivo tu u sobi...”

Stvarno, zrak je u sobi bio težak i ustajao od nedostatka kisika, bilo je očito da se prozor rijetko otvarao iako je bilo toplo kako već na Braču bude početkom ljeta. Pao mi na pamet jedan Bračanin što je baš jučer u kafiću, lijeno zavaljen u svojoj stolici rekao: „Ajde bogati mala, šta žališ te izbjeglice, vidi ovo sunce i more, vidi ove lipote! A ko zna odakle su oni došli, da nije rata ne bi se nikad bili ni makli iz onih svojih pripizdina! Još im je i lakše nego nama, država ih hrani, a mi bome moramo rintat za male pare!”

Zaprepaštena, okrenula sam se na peti i otišla jer da sam ostala vjerovatno bi se bila skroz neprofesionalno razjarila i razbila mu bahatu neljudsku glavu a potom ga utopila u njegovom lijepom plavom moru bez imalo grižnje savjesti.

Trgnem se iz misli i obratim pažnju na starog Travničanina sjetivši se da sam ga pitala zašto pobogu ne otvori prozor, pa tu se jedva diše.

Stari me pogleda, pa kaže:

- A što ću bolan otvarati prozor.

- Kako što ćete otvarati prozor? Pa toplo je vani, a lakše bi i disali da pustite malo svježeg zraka u sobu?

- Ma jok. Što ću bolan otvarati prozor. Kad mi vani nema... Bosne.

Nikad od mene profesionalca. Nikad...

GORDANA KNEŽEVIĆ

Poezija snažnog, isprepletenog osjećaja ovisnosti, zavisnosti, predanosti je poezija koju Gordana voli. I uspijeva. Na trenutak je Jovanka Orleanka da bi već u sljedećem stihu Majka Tereza postala. Buntovna, nezavisna, oštra kao jezik njenih riječi, ona je svjesna okruženja u kojem stvara ni jednoga trenutka ne zaboravljajući da su njene pjesme blagošću želje otisnute samom snagom poetskog izričaja. Ne zavaravajte se, jer ispod plašta žestine krije se dobar i plemenit lik kojeg su raznorazne scile i haribde, a na putu joj bijahu, bezuspješno onemogućavale u nakani da bude upravo to što jeste. Normalan lik što živjeti traži. On her own way!

Urednik

Poetry of very strong, interwoven feelings of addiction, dependence, commitment is the poetry that Gordana asks for. And succeeds. At the moment she is Jovanka Orleanka, but in the next verse became to be Mother Teresa. Rebellious, independent, sharp as a language of her words, she is aware of the environment in which she creates not even for the moment of the time not forgetting that her poems are printed with a gentle wishes of the power of poetic expression. You should not make no mistake, because beneath the mantle severity lies a good and noble character which the various Scylla and Charybdis, which she found on the road, tried to prevent her, in the unsuccessful plan, to be exactly what she is not. Live as a normal feature search. On her own way!

Editor

VREME U TVOM NARUČJU

Iz oka
 Vreme
 Kaplje u tvoje naručje

Razmahujem se smehom
 Dok urlikom čuteći brojim
 Otkucaje varljivog leta

Rađam se kao
 Feniks iz pepela
 Iznova
 I iznova

Sa sve manje milosti
 Kojom opravdavam svoje
 Namigivanje đavolu

Dolaziš kao čarolija

U šarenilu lutajućeg pozorišta
 Na raskvašenoj zemlji
 Vojvođanskog salaša

U dahu ljubavnika
 Na prelazu severnih vetrova
 Iz grada
 U seosko plemstvo

Dolaziš
 Kao svetlucavi prah
 iapod kože

I širiš svoja krila
 Pod pazuhom
 Moje slabosti

I ljubiš me

A vreme
 Iz oka
 I dalje kaplje
 U tvoje naručje

MENE SU HTELI...

Mene su hteli
 zauzdati podčiniti
 srebrnim mačevima
 carskim naredbama
 ognjem razularenog
 galopirajućeg straha
 oči da mi u korov urastu
 pa da slepo batrgam
 u dronjcima pokore i srama

Mene su hteli
 u okove svilenog brokata
 na okamenjenom žrtveniku
 da ostavim kosti
 pune olova
 smernu sluškinju
 što pije vodu iz kamena
 i suzom pere krv
 prokletu u sedmom kolenu

Mene su hteli
 u čestare zapretene
 vatre i pepela
 u virove ostaviti
 lovore magle
 rebrom ljubavi
 da osakatim vreme
 i zaboravim amanet nade
 u tkivu potopljenog pruča

Mene su hteli
 iza triput zaključalih vrata
 u crnoj mastiljavoju sluzi
 odbačene košuljice
 koju smo skidali vekovima
 moj vrisak jauk
 razbijeno koleno o dodir sna
 koji je sakrio šakale iza milosrđa

Mene su hteli
 tišinom prevariti
 da se ne prepoznam više

PROKLETA

Neću da zaboravim
 Da GOVORIM
 Da se branim
 Da urličem
 Iz crne vatre da se povampirim
 Krike da osluškujem
 Da koji put ne preživim

Ne dam
 Da mi se otme dah
 Na smrt bičevan
 Darovana kletvom
 Krstom
 Sačmom
 Otiskom klasa
 I olovne prašine
 Iz jedne slavenske zemlje

Trajem
 Kroz pesmu pokajanja
 U svilenom vezu
 Samotne vezilje
 Između bičeva
 Morskih trava
 U magmi
 Obzorju
 Krvi još toploj
 Od bolnog rađanja

Ne zaboravljam
 Ne dam
 Trajem
 Svoja a otuđena
 PROKLETA

GORDANA KNEŽEVIĆ
KAO ZRNEVLJE RAŽI

Kao zrnevlje raži zri tišina....

Ne menjajući oblik svetu
 Sva od nesnice
 Lekovite mleči
 Poklonih se svome odricanju
 Da me trajno veže za sebe
 Crnim vojničkim pertlama
 U čvor nerazvezivi

Toliko toga iščezava
 Reči se više ne plode same
 Sećanje želi nebo da osemi
 Iver užarenog dlana
 Dodorava se platanima
 Jedino ljubav sebe
 Uvek smatra živom

U svojoj poslušnosti da hodam
 Između ništa i ništa
 Ostadoh...

Zalutala u gustišu kristala
 Obljubljena na zelenoj čoji pašnjaka
 Zaspala s paucima i oblacima

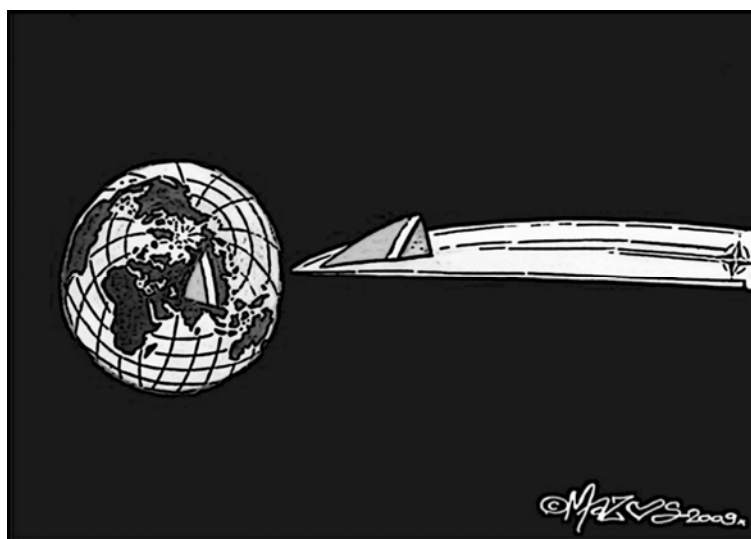
Zato mi lakokrila pesma
 U srcu zatočena

Zato te zovem još jednom

Pođi sa mnom
 Na onu stranu gde su koprive
 Da triput pljunemo
 Kraj rascvetalog gloga
 Ispuni me vetrom i olujom
 Pa da mrakom šume zalepršam
 Kao krilate ljubičice

Sve što nedostaje kriku liči

A u srcu...

**GALERIJA. ZORAN MATIĆ MAZOS.
 GALLERY ZORAN MATIĆ MAZOS**

NIHAD MEŠIĆ RIVER

Nihad Mešić River i jeste rijeka sopstvenog lika, što i njegov nadimak veli. No, podsjetnik poete kao da izvire iz šesdesetih, Dilanovskih, godina prošloga stoljeća/vijek. On je na granici čuđenja. Ponekad opor. Ponekad blag. Ali uvijek svoj. Samozatajan. Pomalo stidan. Ali, ipak, samo svoj. Njegovi treptaji riječi nisu zle misli nade već iskonska želja da kaže što želi, ali i misli. O tome. O čemu piše. Oprostite, živi. Njegove pjesme su čudnoga sklopa. Razumljive, pak. Bolno. Razumljive. No, istovremeno kao svjetionik pomažu nama, čitaocima, ne samo da iščitamo njega, nego nerijetko i sebe. Unutar poezije ovog vrsnog pitca nekog.

Urednik

Nihad Mesic River is a river that comes out from its own character, as his nickname says. However, as a reminder, this Poet springs from sixties, Bob Dylan ones, of the last century / century. He is on the verge of amazement. Sometimes harsh. Sometimes mild. But always his own. Wuite in his own kind. Sometimes little bit a shame. But, still, his being is only his being. His blinks of the words are not an evil thoughts of hope, but a primordial desire to say what he wants, but also what he thinks. About that. What he writes about. Excuse me, lives. His poems are of the strange circuit. Understandable, however. Painful. Understandable. But at the same time as a beacon it help us, the readers, not only to read him, but quite often ourselves. Within the poetry of this superior persons who asks. Editor

KONJUH

Konjuhom hodamo.
 Zaboravljenim putem dolinom Željove.
 Voda teče.
 Kliktaj uznemirenih sokolova.
 Visibabe u cvatu prije rede.
 Sunce mi obasjava lice.
 Volio bih da mi Bosna
 bude uvijek takva -
 otvorena i prijateljska, a opet
 jednu zehru divlja - taman toliko da
 pokaže
 raskoš i plemenitost.

PRILIKE

Propuštene prilike se po definiciji ne vraćaju.
 Drugi put, reče.
 Šta da kažem kad znam da neće biti drugog puta.
 Premaleni su mi koraci da sustignem prilike.
 Čekaj dalje, dočekati nećeš.
 Ne znam zašto me opet pogađa dvoličnost,
 znam da je to prirodno ljudsko stanje,
 ali opet, večeras me steže pomisao da je zbir propuštenih prilika uvijek proporcionalno veći od zbira dosanzanih susreta.

UZDAH

Praznina u srcu
 sumnja i nada
 uzdah
 hladno je
 grijalica nabija račune
 buljim u ekran
 opet prolaznost bridi
 nisam li ovo već pisao jednom?

MOGU BITI RADOSTAN

Plavo nebo i tračak sunca,
 vjetar u duši prašinu vitla,
 a ja te gledam i volim opet
 nestašnu igru i sjaj u oku
 - nedostižan.

Kad mi se tako ponovo desi
 ljubav u njenom najljepšem liku,
 spreman sam reći:
 "Zdravo!" životu, jer još mogu biti
 - radostan.

REFRAMING

Znam da u samoći nisam sam.
 Lijepo je kad čovjek sam sebi objasni da ima i drugih samih.
 Kažu neki psiholozi da je taj reframing čudo jedno.
 Ipak, spoznaja nije dovoljna da se srce zagrije kad je hladnjikavo.

Prva knjiga poezije i proze Nihada Mešića Rivera DOVOLJNO LUD je objavljena u Izdavačkoj kući DHIRA, Switzerland decembra/prosinca 2009.g.

ALEKSANDRA ČIRKIN

Aleksandra je pjesnik trenutka duha. Vlastitog. Njene pjesme su iskane unutar soptsvenog habitusa kao iskra nadanja, življenja, ali i preživljavanja bića. Ničijeg drugog. Samo njenog. Nadasve vlastitog otiska na pjesku sudbine koju iole slabašni maestral može opet, i opet, rastresti. Kao što je činio i mnogo puta do sada. Njena poezija je ljubav. Nije ljubavna. Daleko bilo. To je, jednostavno, ljubav. I ništa više, ali ni manje. Zaista. Jer, njena poetika nije samo iskustvena već i više od toga. To je poetski izražaj suptilnog preobraženja svijeta. Ne samo njenog.

Urednik

Aleksandra... She is the Poet of th spiritual momment. Of her own. Her poems are woven within his own habits as a spark of hope, life, and survival of her own being. Not anybody else. Only hers. Above all, her own imprint on the sand of the fate which can even weak mistral again, and again, shake up. As it has been done many times before. Her poetry is love. Her poetry is not love poetry. Far away either. It is, simply, love. And nothing more, nor less. Indeed. Because her poetics is not only empirical but even more than that. It is a subtle expression of the poetic transfiguration of the world. Not only hers.

Editor

TALASI

Talasi dođu
i odu...
Još me ima.

Sunce sija
I prži...
Jos me ima.

Vjetar slama
i ledi...
Još me ima.

Samo ljubav kad svene,
iskopni iz srca ...
Nestajem sva.

MAGLA SUNCEM SE BRIŠE

Rasuta sada u komade,
ne prepoznajem se više,
u očima nema one sreće,
što čuvala me,

dok me sudbine bičevi
nesrećom ne razbiše.

Ne plaći , kažem sebi.

Tiše!

Sakupljaj se polako,

rasute komade strpljivo skupi

i sebe u svoj lik kрпи,

magla suncem se briše.

MOJA PJESMA

U meni niče pjesma,
nikad dovršena,
pjesma buđenja i sna,
nalazim je jutrom i u smiraje dana,
Pjesma od rijetkih riječi satkana,
netaknuta, savršena.

U meni raste pjesma
koja misli moje zna,
njene su obline savršene,
kosa je njena zanosna,
u njoj se prepliću
poput trava i cvijeća otpalog sa grana,
znano i neznano,
nerečeno i rečeno,
sve što zakopa tajna.

U meni zrije pjesma,
ali ko da zna
zašto je prije njenog rađanja
puštam da izdahne tek tako,
nedorečena, zaboravljena.
Jer razapeta po bjelini papira,
toliko da kaže ne zna,
ne može da pruži , da da,
kao kad čući u meni, spokojna i sama

Ljubomorno je krijem od svih
jer tajni govor njen
razumjeti ne može niko,
kao što razumijem ja.

I kada pomislim da je zauvijek otišla
i da je više nema,
stvari se tu , bez ogrebotina, umivena,
poznata, a neka sasvim nova
divna i prkosna.

Mući me noćima,
zaboravljam je danima.
Bježim od nje svim silama,
sa nemuštīm nadanjima
da ću je ponovo sresti, prepoznati,
na putevima koji ostaju
iza mojih lutanja.

I uvijek ponovo u krug,
bez naziranja kraja.
U susretima našim
ona je sve što znači,
stari znanac, saputnik i drug.

U meni zrije pjesma,
poput voća koje se nikada ne obra,
ne dotače,
ne okusa,
ne vidi...

Moja pjesma.

DIE WELLEN

Die Wellen kommen
und gehen...
Mich gibts noch.

Die Sonne strahlt
und brennt...
Mich gibts noch.

Der Wind weht
und friert alles ein...
Mich gibts noch.

Nur wenn die Liebe verwelkt
und mein Herz verlässt...
Vergehe ich ganz.

ALEKSANDRA ČIRKIN
**DER NEBEL WIRD MIT SONNE
GEWISCHT**

Zersplittert jetzt in tausend Stücke
erkenne mich selbst wieder nicht.
In meinen Augen ist kein Glück mehr,
dass mich behütete, bis das Schicksal
mich zu zerbrechen versuchte.

Weine nicht, sage ich mir.
Bleib still!
Hebe auf die zerbrochenen Teile
und setze wieder dein Bild zusammen.
Der Nebel wird mit Sonne gewischt.

MEIN GEDICHT

In mir wächst ein Gedicht,
nie vollendet,
das Gedicht des Wachens und der
Träume,
ich finde es in der Dämmerung oder im
Morgengrauen
von seltenen Worten gewoben,
unberührt,
vollkommen.

In mir wächst ein Gedicht,
es kennt meine Gedanken,
hat wunderschöne Rundungen,
und seine Haare verführen.
In ihm vermischen sich,
wie die gefallen Blumen von Bäumen
mit jungem Gras
alles Bekannte und Unbekannte,
alles was das Geheimnis gewahrt.

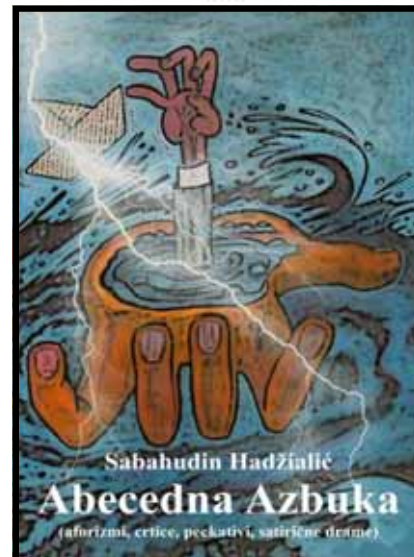
In mir wächst ein Gedicht
aber wer weiß noch,
wieso ich es kurz vor dessen Geburt
sterben lasse,
ungesagt, vergessen.
Weil es,
übertragen auf dem weißen Blatt
nicht so viel sagen könnte,
nicht so viel bieten und geben kann,
wie wenn es in mir bleibt,
behütet und allein.

Eifersüchtig verstecke ich es vor jedem,
seine geheime Sprache kann niemand
verstehen
wie ich sie verstehe.
Und wenn ich denke es ist für immer fort
erscheint es, ohne Kratzer, gereinigt,
bekannt aber ein doch ganz Neues
wunderbar und stolz.

Es quält mich Nächte lang
ich vergesse es Tage lang.
Ich fliehe von ihm mit aller Kraft,
mit der verzweifelten Hoffnung
ich treffe und erkenne es wieder,
auf den Wegen die hinter mir bleiben
nach meinem Wandeln.
Und immer wieder kreisend
ohne ein Ende zu sehen.
Bei jedem unserer Treffen
es ist alles was mir bedeutet
mein alter Bekannter, Begleiter und
Freund.
In mir reift ein Gedicht
wie eine nie gepflückte Frucht,
nie berührt,
nie gekostet,
nie gesehen...

Mein Gedicht.

Prevod na njemački jezik A.Čirkin

Izdavačka kuća DHIRA, Küsnacht, Švajcarska

Home

O NAMA

IZDAJLA

GL I ODG UREDNIK

SARADNICI RECENZENTI

ILUSTRACIJE

DONACIJE

LINKOVI

VIJESTI-NARUĐBE

**AUTORI ZA AUTORE...POVOLJNA PRIPREMA, DTP,
ORGANIZACIJA ŠTAMPE, UREĐIVANJE, RECENZIJE,
PUBLIC RELATIONS, ORGANIZACIJA PREDSTAVLJANJA
KNJIGA, DISTRIBUCIJA.**

 Kontakt Switzerland: sbegman@bluewin.ch

 Kontakt Bosna i Hercegovina: sabihadzi@gmail.com

 WWW: <http://dhirasbk.weebly.com>
MI OBJEDINJUJEMO RAZLIČITOSTI...!

Pod istim nebom ali različitog horizonta

"Svaka blizina kada se suočimo sa životinama"
 Frank Tyger

...Da su riječi dodir od zrna duše i tačka zarez zajedno
i govor iz bežike pokriva je eho rlične a uz cada lak
dodir svijesti pita čujli li kako odevenja vrijeme?
dok ne volim sve što volje mladi jer tkanje je više
od riječi u dobu nemisa! Da li je ovo priča o jednoj
ili deset knjiga. Vidjećete unako.
Kada pročitate ovu jednu.
Knjigu! ili deset!
U jednoj. Knjizi!
O čemu li ja to?

Toplo preporučujući ove listine poezije za tisak
odnosno ovu knjigu za štampu, pitam se koliko
samo nedorečenosti mladob pikudi o ovome djelu?
Bježe li to namjerno otisak pasica neprijetnog evnuka
ili požat istkanog avzualca?
Vidjećete i sami drage čitaoci.
I have seen a light!

 Sabahudin Hadžialić
 književnik i predavač novinar

Poezija

Poezija

Pod istim nebom

Pod istim nebom

 Adina Čustović - Selimović
 Aleksandra Čirkin
 Arnad Gačić
 Enes Topalović
 Irma Salkić - Mehmedagić
 Nada Spahić
 Nihad Mešić
 Samira Begman - Karabeg
 Tanja Zubčević - Alečković
 Vasseljen

MIRZETA MEMIŠEVIĆ

Interakcija sublimaris! Neko će reći...“...pusti Frojda!...“ A što da ne bi mogli...Mirzetini poetski snovi nisu slučajni naleti anticiklone što mijenjaju rasplazanje nas pravednika. Mirzetini poetski otkloni nisu čežnja za nedosanjanim, neizrečenim i nesanjanim. Mirzetini poetski odsjaji nisu slučajnost na lako lomljivom staklu čudnih nakana. Ona uzme što želi jer samouvjerenost nije trenutak već vječnost njenog lika. Strah me je ponekad. Toliko istine u malo riječi, i toliko riječi u mnoštvu istine. Strah me je za nas. Da ćemo, u ovom maratonu riječi i djela, otpasti kao dehidrirani likovi sopstvenih želja. No, njene pjesme će ostati. Njene pjesme. Ali, i naše. Dok se odmaramo na putu koji je popločanom žutom ciglom. Opet, njenom. Urednik

Interaction sublimaris! Someone will say...“ let put aside Freud!...“ And it would not be able to ... Mirzeta's poetic dreams are not random stumbles of anti-cyclone which changes the mood of us, righteous ones. Mirzeta's poetic deflections are not desire for not dreamed for, unspoken and not dreamed about. Mirzeta's poetic reflections are on accident on easily fragile glass of the strange intentions. She takes what she wants, because confidence is not a moment but the eternity of her character. I have a fear, sometimes. So much truth in few words, and so many words of truth in the crowd of the truth. I have fear for us. That in this marathon of words and deeds we will fall off as our own characters of dehydrated desire. However, her poems will stay. Her poems. However, also ours. While resting on the road which is paved with yellow bricks. Again, hers.
 Editor

DIJABETIČNA PJESMA

*Sjećam se
 Kako si tužnog pogleda primio vijest
 O tom nekom
 Diabetes mellitus, tip I
 U snu se ne snio
 I kako ne smijem baš
 Jest čokoladu
 Koju i dalje volim
 Kao kad voliš nekoga koga si volio
 Pa te ovaj jako povrijedio
 Pa ga sad voliš zato što si ga volio
 I malo više zato što ga više ne voliš
 Pa mu to moraš nekako nadoknaditi!*

*Sjećam se
 Kako nisi rekao "To je način života"
 Kao mnogi, skoro svi
 I kako jedino tebe nisam poželjela ubosti svojim "penom"
 I ušpricati ti malo inzulina
 Ne bi li ti samo jednom pao šećer
 Pa da vidiš kako divan način života je to!*

*I onda
 Sjećam se
 Nora, Lutkina kuća
 Tebi nije bilo jasno šta je tu meni slično
 A meni nije bilo jasno šta tu tebi nije slično
 Kad kupiš sladoled
 Sebi
 I meni
 Koja volim sladoled od trenutka kad mi je zabranjen
 I to isključivo onaj sa šećerom
 I nagovaraš me da ga pojedem
 Ali opet ne kao drugi
 Koji kažu "malo, šta fali"
 Nego sa preciznom računicom
 Koliko kalorija ima u tom sladoledu
 I koliko kilometara treba trčanja
 Hodanja
 Ili vožnje biciklom
 Pa da to zajedno potrošimo
 Bože, kako je sladak bio taj sladoled!
 Skoro isto koliko i trčanje, hodanje ili vožnja biciklom
 Tačno određeni broj kilometara!*

*Ne sjećam se samo kako si nestao!
 Možda nisam dovoljno brzo trčala!*

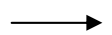
OBEĆANJE

*Znaš, večeras ću ti napisati najljepšu pjesmu!
 Zato sam se počela pripremati od ranoga jutra
 Iako su mi oči bile pospane
 Otvorila sam ih i umila
 I per aspera u očima počela obavljati svakodnevne aktivnosti*

*Kupila sam čizme od sedam milja
 U njima ti mislim pokazati svijet
 Skoknućemo do Trebevića i do Himalaja
 Pa ćemo se vratiti i na Trebević preslikati neku himalajsku žičaru
 Vidjećemo Madagaskar i Meksiko, samo da bi se sjetili Kike Sarajlića
 A svratićemo i do Bresta, ako se slažeš,
 Da vidimo kisne li i sad neka Barbara,
 Koju smo voljeli i koja nas je voljela, na kiši...*

*Ja ću čizme obući, a ti ćeš mi stati na stopala, kao ja tebi,
 Tvoje pete neka budu na mojim prstima,
 A prsti na ovim dijelovima kojim ne znam ime,
 A nemam ni pravo koristiti pomoć iz publike
 Ma sjetićeš se ti, dio noge u koji sam se udarila
 Kad smo skakali u hladnu bunu
 Ti ćeš se smijati, kao što si se smijao tada kad sam se udarila
 Na hladnoj buni
 Ali ti ničega neće biti žao, kao što ti je ipak bilo žao kad sam se udarila
 Smijaćeš se, i gledati preko mojih ramena,
 Pjevao si da je to jedini pogled koji pamtiš
 I nećeš znati je li ideš ili se vraćaš
 Jer ćeš gledati naopako
 Gledaćeš krajeve koje smo upravo prošli
 I to će značiti da gledaš našu prošlost
 - Ne znam hoće li to što ja gledam naprijed
 Značiti da gledam našu budućnost
 Jer ću ispred sebe, ako si shvatio položaj koji sam nam namijenila
 Vidjeti samo tvoje lice!*

*Mislim da ti večeras ipak neću napisati najljepšu pjesmu...
 Radije uskači!
 Voljela bih da vidim izlazak Sunca na Mašriku
 I njegov zalazak na Magribu
 U istom danu!*

MIRZETA MEMIŠEVIĆ
SMIJEH

Ti si baš
 Baš
 Postavljao smiješna pitanja
 Zašto dižem glavu kad se smijem

Ti si baš
 Baš bio smiješan
 Kad ti je to bilo seksi

To je baš
 Baš bilo smiješno
 Kad si mislio
 Da se smijem nebu

To je baš
 Baš
 Bilo i ostalo tužno
 Što me guši smijeh!

Artističke vizije Zorana Matića Mazosa objavljene u PRVOM GODIŠNJAKU DIOGEN-a se nalaze u knjizi priča ZEMLJA BEZ SVIJESTI, Sabahudina Hadžialića, i unutar Književne trilogije 2010.g.

Artistic views of late Zoran Matić Mazos which is published in the FIRST ANNUAL ISSUE of DIOGEN magazine was published in the book ZEMLJA BEZ SVIJESTI, author Sabahudin Hadžialić - within Literary trilogy 2010.

KAJANJE (NE) GINE

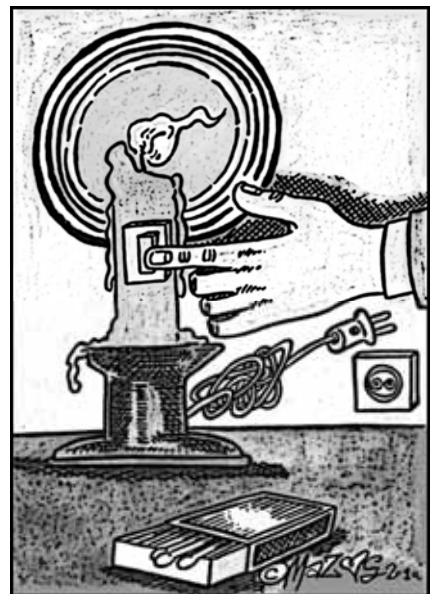
Pjesma nikad ne bi trebala početi sa „ja“
 Ja, koja sam ljuti protivnik kajanja
 Bez kajanja je tako počinjem
 U nadi da će se,
 ako već nije počela kako treba da počne,
 barem završiti onako kako treba da se
 završi,
 kako nije počela,
 a ni završila se,
 naša priča,
 bez kajanja.

Ja, koja sam ljuti protivnik kajanja,
 koja ga smatram gubljenjem vremena,
 povlačenjem novih poteza za kajanje,
 ispunjam kostur ove pjesme
 mesom sazdanim od kajanja.

Ti si jedini zbog kojeg se kajem.
 Kajem se što nisam znala
 Što nisam vidjela
 Kako je lijepo voljeti s nekim sve ono što
 on voli
 Kako je lijepo kad neko s tobom voli sve
 što voliš
 Kad u trenu zavoliš sve sa čim te upozna
 I on zavoli ono sa čime ga upoznaš ti...

Kajem se što mi je bilo dvadeset
 I što sam mislila da me čeka bogzna šta
 I što sam svoje bogzna šta što me
 dočekalo
 Otjerala da u miru čekam

Ljuti sam protivnik kajanja i ne kajem se
 što ovu pjesmu završavam sobom.
 Tobom je ne mogu završiti,
 jer tebe u njoj nema,
 kao što te nema ni u mom životu,
 i jedva da te ima na mome spisku
 prijatelja
 (kojeg jedva da imam).
 Ako te išta uz mene ostalo
 Prepoznaj se u
 „da li si grob ili vječnost meni spremala,
 reci mi da znam!“
 Ako te može utješiti to da me niko nije
 učinio sretnom
 Onda si gad zbog kojeg se ne vrijedi
 kajati...
 A ja se, eto, samo zbog tebe kajem.

**GALERIJA ZORAN MATIĆ MAZOS
 GALLERY ZORAN MATIĆ MAZOS**

©MAZOS 2010

Nastavak sa str.13.

SAMIR TAHIROVIĆ
Serečhana
(tri strane jednoga sokaka)

Serečhana ... tako se nekad zvao taj sokak. Oni koji pamte Serečhanu, igrali su se: čare, zida, puca i igara sa čepovima, pred kućom Stojka Dominjaka, koji je četrdesetosme odselio u Smederevo. Sjećaju se ti, rijetki Donjovakufnjani, i kuće Hajre Čopekovića, pod kojom je Jahija Šutković pravio smojavce ... lizala, koja su tako drečala crvenilom, da se pričalo kako je Jahija kvasio fes, pa ga cijedio u šećer da dobije boju. Na toj već izbljedjeloj razglednici Donjeg Vakufa je i Trtin han, koji je bio u posjedu porodice Kero, brijačka radnja Sulejmana Adžemovića i radnja obučara Muharema Kahvedžića. U blizini Trtinog, bio je i Ćosića han. Pod ovim konakom bila je kafana, a u dvorištu hana, pazarnim danima vezivali su se konji. Han je držao Smail Ćosić, kojega su u šumu odveli i zaklali četnici uoči bajrama četrdesetteće. Tu negdje bila je i Fočina aščinica. Iz aščinice Saliha Ćemera, zvanog Fočo, u taj vakat dopirali su omamljujući mirisi janječeg pečenja, jela ispod sača, pita, dolmica ... Jabandžije, trgovci iz Posavine, na putu za Dalmaciju, svraćali su kod Foče i hranili se na veresiju, a plaćali bi tek u povratku, ako prodaju robu. Fočo je dužnike zapisivao na papiru i na zidu, tako da se nekima otpisivao dug kada se aščinica krećila. Ljudi su se hranili, a Fočo je pazare uredno pohranjivao u fesu. Za sirotinju je bila jedna tepsija ispod ražnja, u koju je kapala masnoća sa pečenja, pa se u njoj umakao somun iz Kurićeve pekare. Poslije ovoga obroka, vakufska fukara pola dana bi provedi na vrelu Buka, gdje se studenom vodom gasila žed. Ostala je iz tog vremena i izreka „Ko se naumače Fočinog umaka, neće biti gladan do mraka“

Svi ovi hanovi, dućani, radnje ... bili su tu negdje: ili u toj ulici, ili su se vidjeli iz ulice

Serečhana. Izbledjela su imena ljudi na nišanima, a malo ih je koji im i za grob znaju. Ostala su samo spominjanja, koja će vremenom otići u zaborav...ili legendu, baškao i sokak Serečhana.

Ovaj dio čaršije nekada davno bio je u vlasništvu porodice Cero. Zemljište između Borovika i Serečhane, Cere su prodali pravoslavnoj crkvi prije stotinu i dvadeset godina.

Došla su nova vremena, i Serečhana je postala ulica Džemala Zečevića (kako se i danas zove). Interesantno je da se jedna od najkraćih

vakufska ulica nalazi u strogom centru čaršije. Tih pedesetak koraka, koji su bili slijepo crijevo gradske infrastrukture, sve dok nije prokopan put za Čolake, upravo zbog svoje dužine, odnosno kratkoće, nisu se zvali po **z n a m e n i t i m s i m b o l i m a** i z narodnooslobodilačke borbe, nego po Džemalu Zečeviću, streljanom u jasenovačkom logoru.

Na samom ćošku ovoga sokaka, štampu, kancelarijski pribor i druge sitnice prodavao je u svome kiosku Salih Morić Hanija. Jedno vrijeme Hanijin kiosk bio je jedino mjesto u čaršiji u koje je stizala dnevna štampa: Oslobođenje, Borba, Politika, i još poneke rijetke novine. Hanija je čekao pakete koji su stizali vozom, i onda sav važan, nosio ih u

svoju radnju, pred kojom su redovi nestrpljivih Vakufnjana čekali da pročitaju najsvježije vijesti iz zemlje. Što su mušterije bile nervoznije da što prije dobiju svoj primjerak novina, to je Hanija sve sporije i sporije izvodio svakojutarnji ritual: otpetljavanje čvorova na paketima. Jednom prilikom je pop Goro, inače ugledni čaršijski gospodin, iz želje da pomogne Haniji, čakijom prerezao špagu kojom su bile uvezivane novine, a ovaj mu je sav hujljiv opsovao i crkvu, i parastos, i oltar, i kandilo, i šta mu sve još nije izlazilo iz usta. Da je to učinio neko drugi, a ne Hanija, svašta bi ga zadesilo. Ovako, nasmijao se pop Goro, kao i ostali koji su čekali novine, a Hanija je nastavio nabrajati i pominjati familiju svima koji su ovo shvatili kao šalu.

Kada se, u neka doba ondašnjeg strogog socijalističkog režima, pojavio časopis Čik, sa slikama golih djevojaka na naslovnici, Hanija ga je forsirao u izlogu, provocirajući kvazimoralne predstavnike vlasti, koji su mu prijekali zatvaranjem kioska. Obični narod se ibretio, ali i divio Haniji koji je okretao jedra vjetrovima koji su puhali sa zapada. Oko Hanijinog kioska često su se dešavali razni marifetluci. Jednom su Čadan i Žolja, dok je Hanija bio odsutan, uzeli mjere izloga na kiosku, izrezali staklo istih dimenzija kod starog Merdžana, vakufskog staklara, i čekali priliku da se našale sa svojim jaranom. Žolja je započeo neku prepirku sa Hanijom, koji je

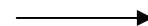
sam od sebe bio veliki ters i malo mu je falilo da frcne, tako da se sve pretvorilo u svadu. Onda se Žolja, kobajagi, toliko naljutio, da je udario u izlog Hanijinog kioska, i razbio staklo. Sav zajampuren, Hanija je otrčao do Stanice milicije da prijavi ovaj slučaj, a za to vrijeme Žolja i Čadan razbijeno staklo zamijenili su već pripremljenim komadom stakla. Kada se Hanija vratio sa milicionerom, sve je bilo ustakljeno, a ovaj se crvenio od huje, dok je prozivan kako se zajebava sa narodnom milicijom.

Uz Hanijin kiosk bila je Selamova slastičarnica, jedna od destinacija šetača korzom, mjesto gdje se mogla popiti boza i limunada. Krojačke radnje, jednu do druge, držali su majstori Muhamed Vajzović i Mehmed Kapić. Bile su to polumračne prostorije, koje su mirisale na štofove i ulje kojim su se podmazivale singerice, a na stalažama su bili uredno složeni konci i krojački pribor. Očevi su jednom godišnje dovodili sinove da im majstori Muhamed i Mehmed sašiju odijela. Kada se ulazilo u te radnje, zvonilo je zvonce iznad vrata, kako bi krojači zaneseni poslom čuli kada mušterije ulaze u radnju.

Preko puta krojačkih radnji bila je Kaltekova sodarska radnja. Naim Kapić, zvani Kaltek, kasnije je otvorio radnju u kojoj je krojio i prodavao kape i kačkete. U ovoj ulici bila je i Trtina prodavnica brašna, Šabanov frizerski salon, i druge radnje. Jedno vrijeme u poslovnom prostoru Sakiba Mustafice, koji je popravljao televizore i radio-aparate, bila je i kancelarija Islamske vjerske zajednice. Zauzimala je jedan od najatraktivnijih gradskih lokaliteta, ne iz nekog počasnog statusa, već da bi bila „na oku“ ondašnjim vlastima. Pod istim krovom bilo je i nekoliko zanatskih radnji, a eksterijer ovih objekata isti je danas kao i prije pola vijeka.

Ulica Džemala Zečevića, u osamdesetim godinama prošlog vijeka, počela je gubiti svoje junake po kojima bi ostala upamćena. Bila je bezlični, mračni dio grada, nikad tretiran čaršijom, u kojoj su se ipak nalazili neki objekti, koji zaslužuju da budu obilježeni kao topografski pojmovi na nekoj historijskoj mapi Donjeg Vakufa.

Jedan od njih je Vrbasprometov „Sport“, klasična socijalistička restoracija, kakvih danas nema, ali u kojoj se mogla pokusati paprikali tarhana, dušu dala za razbistra-vanje od mahmurluka.

SAMIR TAHIROVIĆ

Sredinom tih osamedesetih, na lijevoj strani ulice Džemala Zečevića, gore pod samom Stranom, otvoren je objekat itekako značajan za dešavanja u našoj čaršiji vezana za deurbanizaciju mlađe raje. Iz susjedne ulice Kovači, u kuću Gaše Cvijića preseljen je kafić „Aida“. Svi su očekivali od Ferida Korića, nekadašnjeg člana travničkih Vezira, Vajtinog jarana i dokazanog rokerja, da će kafić u novom prostoru, mračnijem i roketskijem, biti nešto poput Fisa i Sloge u Sarajevu, sastajalište gradske muzičke i art elite. Međutim, pionir kablovske televizije i videoprodukcije onoga vremena, u ugostiteljski posao ušao je isključivo motivisan zaradom preko noći, tako da je „Aida“ od samog starta žigosana kao lokal u kojem su Ponjavićani, Vlađevićani i Janjani, osokoljeni veruotom i Južnim Vetrom, pravili prijevremene fajronte, kojima su prisustvovali i predstavnici narodne milicije, sa obavezno isukanim predrecima.

Kad je Korić, nemoćan da ukroti svakonoćne ljaganluke u svome kafiću, pustio cijelu stvar stihiji, a negdje u isto vrijeme i Ile Boroja, samo par metara od „Aide“, otvorio „Plave noći“, svima nam je bilo jasno da su ugašene i posljednje iskre romantičnog doba naše čaršije. Sa birtijom „Plave noći“ počela je era turbo-folka i sumrak kafića, kakav je, recimo, „HB“, vlasnika Miša Cvijića u koji, za svoga postojanja, seljak nije mogao ni prismsrditi.

Da se ovaj zapis ne bi utopio u totalno sivilo, još jednom ćemo preći na drugu stranu ulice Džemala Zečevića ... na njenu sunčanu stranu, i stati pred podrum na kojem je pisalo Sodar.

Slavko Anđelković i njegov sin Đurica, pravili su sodirane sokove, čiji nas gorkasti okus vraća u školske dane. U laboratoriji, poput one profesora Baltazara, u velikim kazanima Sodar je mućkao neke smjese, dodavao raznorazne praške, sve to kuhao pod određenim pritiskom i temperaturom, da bi nam, samo petnaestak minuta nakon toga, ponudio piće, ni nalik Pepsiju ili Kokti, ali piće, od čijeg bi samo jednog gutljaja, poput čarobnog eliksira, vratili danas sjećanja tridesetak godina unazad. Svrćali smo poslije škole u ulicu Džemala Zečevića, kod Sodara, i čekali u redu svoju flašu soka, koju smo ispijali stoječke, bezbrizno, s merakom. Sok se obično ispijao pred Sodarovom radnjom, a prazne flaše uredno vraćale u gajbu koja je stajala pred vratima radnje.

Trajalo je to tako dok smo bili školarci. Čim su nam školski mantili postali tijesni, prestali su nam se sviđati Sodarovi sokovi. Nije nam više bilo zanimljivo stajati pred onom radnjom pod borićima i pijuckati gorkaste sokove ... tražili smo promjene. Ili smo, odjednom, postali oprezniji, skontavši da nam onolika hemija samo može naško-

zdravlju.

Došla su nova vremena. U ulici Džemala Zečevića nema više Sodara. Onaj gorkasti okus soka, koji nije bio ni nalik Pepsiju ili Kokti, odavno se izgubio u našim ustima, baš kao što se izgubio i jedan sokak u samom centru naše čaršije.

Limar i koza

Jedno od kulturnih mjesta u našoj čaršiji nekada je bio popularni „Non stop“, bife hotela „Vrbas“, koji je, kako mu i sami naziv govori, neprekidno radio. Ako i nije non-stop radio, onda su se, barem dok je radio, u njemu non-stop dešavali raznorazni marifetluci.

Bilo je to okupljalište vakufske raje. Establišment ondašnjeg sistema odsjedao je u ovome lokalu, smatrajući one minute i sate provedene uz kafu il* konjak, jednako historijski značajnim, poput svih drugih obećanja datih drugu Titu u pjesmi „Druže Tito mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo“. U „Non stop“ su svrćali općinski funkcioneri, direktori vakufskih preduzeća, pioniri vakufskog privatluka: vlasnici kafana i privatnih zanatskih radnji, ali i nezaobilazne šaljivdžije, obični mali ljudi, po kojima i pamtimo mjesta poput bifea „Non stop“.

Na kraju, oni su i bili tadašnja, vakufska raja. Direktori su se obično distancirali od ostalih, okupljajući se oko šanka, i nazivajući se „vakufskom elitom“.

Jedne prilike u „Non stop“ je ušao Zoran Cvijić, zvani Miš, već pijan, iako je bilo prijepodne, i prolazeći pored šanka, učtivo upitao „**Kako ste vakufska ergelo?**“, naravno aludirajući na samozvanu elitu. Tek nakon pet minuta, koliko mu je trebalo da skonta Miša, jedan visoki funkcioner, koji je jedno vrijeme bio i predsjednik općine, ljutito je upitao „**Šta onaj mali reče?**“. Ostali koji su bili za šankom prokomentarisali su „**Ma, pusti budalu, vidiš da je pijan**“. Zoka Miš je zatim sjeo za jedan stol, pozvao konobara, naručio sebi konjak, a piće poslao i tadašnjem direktoru preduzeća „Janj“, Vladi Kunovcu. „**Šta ću reć*, od koga je piće?**“, pitao je konobar, strahujući da bi mogao imati posljedica ovim Mišovim postupkom. „**Šta ja znam šta ćeš reć*! ... Reci da ga časte Marks i Engels!**“, obrecnuo se Miš na konobara, a kafana je prasnula u smijeh. Često su znali Miš i slični njemu, zbog ovakvih ili sličnih uvreda na račun socijalističkog sistema, prenoćiti u jednoj od prostorija SUP-a, i sutra se iz nje, popišmanjeni izvući, nenaspavani i nešto modriji nego inače. Čaršija je brzo zaboravljala batine, ali zajebancije nikad. I

onaj kome je čaršija zajahala za vrat, nosio je to breme do kraja života.

Početak osamedesetih, jedan čestiti vakufski zanatlija, limar, sjedio je sam za stolom u befeu „Non stop“, zamišljeno gledajući u čašicu pred sobom, dok mu je pepeo s cigarete padao po nogavici hlača, a da on to nije primjećivao. Kakve li sve brige i probleme čovjek donese sa sobom u kafanu?! Prolazili su pored njegovog stola konobar i ostali gosti, a njegov pogled bio je prikovan za jednu tačku ... nit* je koga vidio, nit* ga je interesovalo bilo šta drugo osim onoga u njegovoj duši, što je skupa s njim pilo onaj čemer u čašici.

I, baš u tim trenucima, dok je ovaj tabirio sam sa sobom, neko iz ćoška je zameketao poput koze „**Mmmmeeeeheheheeeeee**“. Limar se u trenutku zajampurio, naglo okrenuo prema ćošku kafane, u kojem su sjedili vakufski dokončari, i ovoga što je zameketao poslao u stotinu onih mjesta odakle je ovaj došao prije pedesetak i kusur godina. Još mu je uz to pomenuo familiju, onako sočno, i zaprijetio „**Deder još samo jednom zamekeći!**“

Naravno, niti je ovaj zameketao, niti se bilo ko drugi nasmijao, nakon limarove reakcije. Svima koji su sjedili u ćošku, kao i onome koji se oglašio poput koze, dovoljno je bilo što su isprovocirali do toga trenutka zamišljenog limara, i podsjetili ga na dogodovštinu staru trideset i više godina. Kraj četrdesetih i početak pedesetih godina dvadesetog vijeka bio je početak novog poretka, uvedeno je radničko samoupravljanje, osnovani sindikati ... obična sitna raja mogla je da odlučuje o nečemu (barem se tako mislilo). Sindikat Željezare Zenica uspio je za svoje metalne radnike obezbijediti dnevno po litar mlijeka, kao beneficiju zbog teškog posla, koji narušava zdravlje. Takve vijesti brzo su se širile, pa je i radnička klasa u našoj čaršiji nastojala pratiti socijalističke tokove u FNRJ. Junak naše priče, već pomenuti limar, u to vrijeme bio je zaposlen u donjovakufskom komunalnom preduzeću. Naravno, radio je na poslovima limara, te je sebe smatrao metalnim radnikom, izjednačujući svoje krpljenje oluka sa teškim poslovima zeničkih metalaca. I tako, u potrazi za svojim pravima, jednog utorka, limar se sa svojim pomoćnikom zaputi kod tadašnjeg direktora komunalnog preduzeća, Halida Džananovića. Primio direktor ovu dvojicu u svojoj kancelariji, počastio ih pićem, i pažljivo slušao dok su mu limari nekih desetak minuta iznosili svoje zahtjeve „**Mi smo čuli da imamo pravo na litra mlijeka dnevno ...znamo mi, druže direktore, šta nas slijeduje ... mi hoćemo da nam ...**“, i nastavili bi oni tako još pola dana, da direktor ne zovnu sekretaricu „**Bibo, daj im stotinu dinara iz kase!**“

SAMIR TAHIROVIĆ

Art– Đorđe Beara

Donese sekretarica pare i stavi ih pred ovu dvojicu radnika, a oni pogledaše jedan u drugoga, pa onda obojica u direktora Halida, i taman kad htjedoše nešto zaustiti, direktor ih preduhitri „Eto vam te pare, danas je pazarni dan, kupite kozu, vodite je u radionicu, hranite je, muzite je, je.... je, radite sa njom šta god hoćete!“ Naravno, limari nisu uzeli te pare da kupe kozu, a niti su dobijali mlijeko u preduzeću. Izlazeći snuždeni iz direktorove kancelarije, dogovorili su se da nikome ne govore o ovoj

svojoj posjeti, i o tome šta su zahtijevali od direktora. Ali prije nego što su došli do svoje radionice, čulo se ono „Mmmmmeeeeheheheeee“, koje ih je pratilo svih onih godina, jer čaršija nikad ne zaboravlja. Interesantna je u ovoj priči i domišljatost direktora Halida Džananovića, koji je na jedan lukav način spriječio pobunu u preduzeću. Inače, svi koji su poznavali Halida, znali su ga kao velikoga šaljivdžiju, ali i čovjeka koji je uvijek bio uz radnike. On je u bifeu „Non stop“ stajao za šankom, u društvu „vakufske elite“, ali bio je vakufska raja.

DIOGEN
 pro kultura magazin pro culture magazine

DIOGENES ZA 2009.g.
POBJEDNICI KONKURSA
DIOGENES-a 2009

1. Priče na teme: FILOZOFIJA PALANKE
 VIII BALKAN UBER ULLES

1. "Dezertar", Stevo Basara, Edmonton, Canada
2. "Balkan uber ulles" Boris Ptrački, alias Boris Lalić, Sarajevo, BiH
3. "Senzacionalna vijest", Đura Šefer Sremac, Ruma, Srbija
2. Eseji na teme: ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆAVIJEKA VIII CINIZAM KAO PRETPOSTAVKA MOGUĆEG OTUĐENJA ILI PROGRESA VIII GLOBALIZAM ili Sloboda narodima
Tema: ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆAVIJEKA VIII CINIZAM KAO PRETPOSTAVKA MOGUĆEG OTUĐENJA ILI PROGRESA VIII GLOBALIZAM ili Sloboda narodima
1. "EROTSKI ESEJ O TANATOSU", Siniša Stojanović – Sinister, Beograd, Srbija
Tema: ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆAVIJEKA VIII CINIZAM KAO PRETPOSTAVKA MOGUĆEG OTUĐENJA ILI PROGRESA VIII GLOBALIZAM ili Sloboda narodima
2. "Odumiranje divljaka", Marko Car (rođen u Beogradu, živi u Holandiji)
Tema: ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆAVIJEKA VIII CINIZAM KAO PRETPOSTAVKA MOGUĆEG OTUĐENJA ILI PROGRESA VIII GLOBALIZAM ili Sloboda narodima
3. "Snalaženje u praznini", Marko Car (rođen u Beogradu, živi u Holandiji)
3. Pjesme na teme: IZGUBLJENE DUŠE LJUBAVI
 VIII SIVILO SVAKODNEVNICE MODERNOG KAZANOVE

1. "Ako nekada opet", Biljana Diković, Užice, Srbija
2. "Guernica" Elvedin Nežirović, Mostar, BiH
3. "Ti, koja opažaš gorde i nadmene", Majo Danilović, Beograd, Srbija
Nagrađeni autori (prva tri mjesta za sve navedeno) će biti objavljeni na DIOGENES-u uz naznaku redoslijeda radova ali i objavu njihove biografije, fotografije, bibliografije, linka prema WWW stranici i epiteta DIOGENES 2009 za PRIČU, ESEJ ili PJEŠMU.

NERMINA OMERBEGOVIĆ

Odabrani oblik pretpostavljenih nadanja i nije ništa drugo do moguća vizija nedosanjanih želja. Da, Nermina Omerbegović, iako pjesmama želi odaslati snažnu i konkretnu poruku, ipak, pokazuje da je nježno biće, satkano od sopstvenih realnih uvjerenja. Njena poetika viđenog i nije ništa drugo do osjetilni oblik neposrednog, involviranog, oblika života samog. Ljubavlju usmjerenog, surovom školom osjenčenog. Života. U traganju. I očekivanju...sreće. Ponekad se „očeše“ o nju, no izrečeni oblici sudbine pretočeni u poetske reminiscencije i nisu ništa drugo do trag bića koje...moli, voli, želi ali i...traži. Samo ako joj se dopusti. I preda njoj. S druge strane momentum se narušava sirovom realnošću odbijanja snova koji jesu, nažalost, naša vlastita vizija željenog i očekivanog ali nerijetko i nerealiziranog. No, Nermina svojim glasom, dok bijaše sirovim željama vođena, želi urezati trag i u naše snove sa jednom i jedinom željom: Volite se. Izlaz, mada ponekad bolan, i jeste u tome. Urednik

Chosen shape of the assumed hopes is nothing else but possible vision of non-dreamed desire. Yes, Nermina Omerbegovic, although wish to send strong and concrete message with her wishes, however shows that she is a gentle creature, woven out of her own real beliefs. Her poetic of seeing is nothing than sensitive shape of direct, involved, forms of the life itself. Bordered with the love, and with a cruel school of shaded. Life. In a search. And expectations of...happiness. Sometimes she touches that, but said forms of destiny reflected within poetic memories are nothing else than the track of the being who...beg, love, wish, but also..seek for. Only if she is allowed. And hand it over to her. From other side, the momentum has been broken with the raw reality of the rejection of the dreams which are, unfortunately, our own vision of the wished and expected but very often also unrealised. However, Nermina with her voice, while have been led with the raw desire, wants to inscribe the traces into our dreams with the one and only wish: Love each other. Exit is, although sometimes painful, within that. Editor

OPROŠTAJNA

Praznina ima Tvoj pogled

i zvuk Tvog glasa...

Na grudima

izbledjeli otisak

Tvoje ruke....

NE)ISPUNJENA ŽUDNJA

Opijeni strašću

i ko zna čim još...

otkrivali smo svaki milimetar

tijela

onog drugog...

A onda je istina, savjest

Ili nešto treće..

krevete u kojim smo

vodili ljubav

pretvorila

u titanike...

Potonuli smo

bez riječi

bez pozdrava...

POŻEGNALNY

Pustka ma Twoje spojrzienie

i dźwięk Twojego głosu

Na piersiach

wyblakły odcisk

Twojej ręki

(NIE)SPEŁNIONE POŻĄDANIE

Pijani namiętnością

i kto wie jeszcze czym...

odkrywaliśmy każdy milimetr

ciała

tego drugiego

A wtedy prawda, sumienie

a może coś trzeciego

łóżka w których

się kochaliśmy

zmieniała

w titaniki...

Utonęliśmy

bez słowa

bez pozdrowienia

PREVELA NA POLJSKI:

Krystyna Zukowska

LJUBAV A MOŽDA I STRAST TEK

Igra za odrasle.
 Ponekad s dugoročnim posljedicama...
 Rođenjem nekoga
 kome se možda i ne igra.
 A igraće iste igre

Jednom.

ON

I nije neki tip.
 Sitan je...Mlađi od mene..
 pa, dobro..
 Duhovit je..
 Ne razmišljam o njemu.
 Ipak...On o sebi ima drugačije
 mišljenje...

I ujednačenim pokretima
 svih potrebnih dijelova tijela
 možda stvara u meni

budućeg scenaristu komedija...

ŠTA JE BILO?

Divlje smo se se ljubili.
 Kao da nam je zadnje.....

Držali za ruke.
 Smijali.

I Tebi bi dovoljno..

I ostah te željna...

Sami smo sebe varali

da je to

sve što nam treba. →

NERMINA OMERBEGOVIĆ
**MIŁOŚĆ A MOŻE TYLKO
NAMIĘTNOŚĆ**

Gra dla dorosłych.
 Czasem z długoterminowymi skutkami...
 Urodzi się ktoś
 komu może nie będzie się chciało grać.
 A będzie grał w te same gry.

Kiedyś.

ON

Nie jest jakiś szczególnie
 Jest drobny... Młodszy ode mnie...
 no, dobrze...
 Ma poczucie humoru...
 Nie rozmyślam o nim.
 Chociaż... On ma o sobie inne
 zdanie...

I zjednoczonymi ruchami
 wszystkich potrzebnych części ciała
 być może tworzy we mnie

**PRVA NAGRADA NA KONKURSU
DIOGENIS 2009-**

**Priča na temu: FILOZOFIJA PALANKE
i/ili BALKAN UBER ULLES**

“Dezserter”, Stevo Basara, Edmonton, Canada

Predgovor:

Ova priča je nastala kao plod mašte, svaka podudarnost bilo koga sa likom ili događajem u ovoj priči je puka slučajnost. Fragmneti ispričanih priča nepoznatih ljudi, ratni komentari i domaća javna glasila, uhvaćeni kolaž patnje, stradanja jednog naroda, su samo neki od mnogobrojnih koji su doprijenjeli stvaranju jednog ovakvog proznog štiva.

Autor.

Novembar 23, 2009

/Dezserter/

Jutro je. Pijana noć gubila se negdje u magli dok su obrisi dana probijali već proziran obruč magle. Tupo sam gledao u cestu što je lijeno zavijala iz vidokruga stapajući se sa prvom jutarnjom izmaglicom. Stajao sam prebacujući težinu svog mlitavog tijela s noge na nogu. Ritam mojih nezgrapnih pokreta izazivao je nerovozu praznog želudca. Unezvjereno pomaknuh pogled ka čizmetinama. Pokušavajući prevariti glad i krčanje crijeva, slušao sam kako škripi žedna koža razderanih cokula. Nekoć zvane čizme sada ranjena zviđer, zašivena i stegnuta crnim, dugačkim, skoro novim perlama, uporno su pokušavale zadržati utrobu što bi se mogla rasuti svakog trenutka. Skupljao sam nesvjesno nožne prste pokušavajući ih zaštititi što dulje od rupe koja je zjapila blizu ležaja nožnog palca. Kratko pročešljah cestu nerovoznim pogledom priželjkujući nekakvo vozilo da me konačno odveze što dalje.

“Ništa, to je moja sreća” - pomislih.

Polako krenuh uzbrdicom prema hladovini što je pravio jedan osamljeni hrast. Legoh pored ogromnog stabla povijajući se kao zmija između ogromnih žila što su bujale iz sočne zelene trave. Vrijeme je lijeno odmicalo, sa jutrom nestajala je i svježina. Sunce je peklo sve žešće nagovještavajući pakleni julski dan. Sa podnevnom vrućinom potmulo su tutnjale granate, plašeći pejzaž što se raskošno pružao ispred mene. Okrenuh glavu od zlokobnog ritma što je pulsirao tu iza brda, kao damar neke ogromne nemani što bijesni sve jače i luđe. Pokušavao sam namjestiti leđa između ogromnih hrastovih žila, podupirući ih rancem, mojom jedinom privatnom svojinom. Jednim potezom odriješih čizme, zabih pete u zemlju kršeći visoke stabljike trave. Zgulih čizme i odgurnuh i što dalje od sebe. Zaklopih oči osluškajući u daljini lagan povjetarac što je mrsio grane stoljetnoj hrastovini, i nevino protestovao potmulom tutnjaju granata. Lišće se lagano povijalo, osjetio sam kako me san mami. Dobro zaklonjen visokom travom san je spustao očne kapke sve jačom snagom. Toplina dana podgrijavala je dugotrajni umor koji je isijavao na podnevnom suncu. Ne znam da li je to zbog umora ili mog jutrošnjeg odlaska, tačnije bijega spavalo mi se nesnošljivo.

Kroz glavu mi proleti ova misao što je ključala u vatri upitnih očajnih pogleda izmučene grupe koju napustih sa prvim zalaskom sunca. Predhodna noć je prošla u strepnji, strahu i polemici, okvašena lošom lozovačom. Bila je to jedna od onih ubičajenih noći u jami, kako sam ja to mjesto popularno zvao, ne rov, ne zemunica, nego jama.

Stevo Basara je rođen u Bijaću, 19 juna 1971 godine. Pisanjem poezije i proze bavi se već duže vrijeme. Diplomirao je grafički dizajn odsjek ilustracija na Grant MacEwan University, Edmonton AB. Canada, gdje trenutno živi i radi.

PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009- Priča na temu: FILOZOFIJA PALANKE i/ili BALKAN UBER ULLES "Dezertar", Stevo Basara, Edmonton, Canada

Crna tamna, u kojoj je sve smrdjelo na vlagu i blato čak i u ovim ljetnim suhim danima. Sve je smrdjelo a ponajviše mi. Iznad glava pritiskali su debeli balvani potrpuni sitnim kamenjem i zemljom. Kroz tri okna probijala se dnevna svjetlost otkrivajući jad ovog jezivog mijesta. Jama, prava mrtvačka koja nikako da se zatrpna već tri duge godine. I ja sa ovim umornim ljudima lež, hodajuća silueta koja uporno čeka svoj kraj. Trooko čudovište i unutar njegove utrobe dvije osobe moj kum i ja. Čutke smo pušili posljednju kutiju Hercegovine*. Mir je remetila samo boca loše domaće loze, kratki uzdasi, i mućanje tekućine u boci. Ispod oka promatrao me čovjek što je sjedio nasuprot meni, prijatelj, moj kum. Znao sam da mu se priča, mrzio je moja duga nepomična ćutanja. Počeo je prvo tiho kreštvo promuklim glasom, kao da je tražio u mraku sopstveni glas. Prijatelj se pretvorio opet u neumornog pripovjedača, kojem su jedine žrtve bili ja i hrpa muva što su se skupljale oko prosute večere, uporno smrdjeći, prikovana u zraku.

"Znaš kume često puta se sjetim dana kad smo se nas dvojica upoznali." - zastao je očekujući pogodan momenat za nastavak priče.

Znajući da rijetko otvaram usta neumorni govornik nastavio je pun entuzijazma: "Još se sjećam dana kad si izbio sa one strane."

Iskezi se neobrijanog lica pokazujući po prilično zdrave zube zamagljene dimom cigarete i mrakom što vlada ovom rupom. Pod osmjehom zadržta cigareta migoljeći se među usnama. Pepeo se prosu po košulji, a dim promjeni smijer kovitlajući se ka oku.

Zaškilji, nakašlja se, i nastavi: "Bez dokumenata, bez putne torbe, onako izgubljen."

"Moram priznati kao da te s neba bacilo." - uživao je kum u sopstvenoj komediji.

"Još uvaženi gospodin M. nije bio zatvorio kafanu i zbrisao za Švicarsku."

"Sjećam se kao da je danas bilo, uveo sam te unutra, a ti si mi platio pivu posljednjim parama iz džepa." Tipična balkanska balada pomislih. Ništa nije moglo izmjeniti ove misli. Zvučalo je bolje od bilo koje rapsodije. Kum je uživao u momentu.

Gradeći riječi u svojoj glavi nastavi: "Moram priznati osvojio si me!"

"Znaš ti kako!" - i dalje se kezio.

"Policija je bila ubjeđena da si njihov, dezertar!"

"Naglasak ih je zbunjivao, nikako da povjeruju da si naš!" - uživao je govornik u svom lošem izdanju i blijedoj već toliko puta prožvakanoj temi. Smijao se on ili loša loza, kojoj su dvije trećine već izčežle.

"Dobio si nadimak taj dan i osta, dezertar!" - polako davajući toj posljednjoj riječi zaseban ton, kao da je želio nešto izvući iz mene. Pogledah ga ravno u oči. Njegove su sijale, loza je govorila. Zadržah bocu blizu sebe. Gledao je u istu, čitajući iz mog stava da mu je već dosta.

Nezgrapnim šakama počea se ispod ušiju, pogled baci ka boci i nastavi: "Jedni misle da si lud a većina misle da si budala, koja piša uz vjetar i konstano smrdi zapišan."

Kao da se divio svojim netom satkanim riječima: "Ja sam te branio dosta puta, sada više ne znam šta da kažem, da li uopće i vrijedi."

"A u drugu ruku kad razmislim sjediti ovdje tako..., ne naoružan!"

"Ne znam..., to je, ludost!" - zjenice su mu se raširele vidjele su se čak i u mraku."

Mrzio sam pijane ili tačnije biti trijezan među njima. Priželjkivao sam momenat kada će nestati struje u njegovoj glavi i strovaliti se negdje u ćošku ove jame, onako, mrtav pijan.

"Tvoj inat će nas glava koštati!" - dreknu kum u jednom mahu istrgnu bocu iz moje ruke. Okrenutih leđa pijana govornikova glava naginjala je bocu na trookoj svijetlosti otkrivajući svoje pijano lice.

"A nisi glup brate, uvijek nešto čitaš, iz tih knjižurina koje non-stop vučeš sa sobom." - loza ga umiri za trenutak.

"Koje će ti moj!" "Bolje bi ti bilo da si kakve hrane gurnuo u taj ranac, da ne jedemo ove splačine." - vidno razdražen šetkao je kao zvjer u tijesnom kavezu, praveći me nerovoznim sa svakim pokretom.

U ovakvim slučajevima najčešće sam bio isključen, i pijana glava bi klonula za nepunih pola sata. Danas, to je ne izvodljivo.

"Kažeš ne bi mogao nikoga ubiti."

"Pa ne bi ni ja da ne moram."

"Samo to moraš ići poručiti ovim drugima što nas zasipaju smrću svakodnevno, moj prijatelju!"

"Kažeš najveći zločin koji postoji je ubiti čovjeka, hm." - pokušavao je zaštititi misao koja je plutala ovim sablasnim mjestom šireći jeziv uzdah što je značio samo jednu riječ, smrt.

"Zločin i stid su nestali kume, ovo se zove opstanak!"

"Pričaš sa mislima nekog vjernika."

"Ti si bio komunista koliko se ja sjećam."

"Zato pušku nećeš u ruke."

"Zbog toga te zovu dezertar."

"Ne zbog toga, nego što me policija uvijek dovuče do ovog mijesta!"

- nisam mogao više šutati.

"Jer dok je nas kojih ima za dovući, oni ne moraju trunuti ovdje."

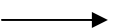
"To si dobro rekao." - odmahnu moj pijani sagovornik.

U tom času tresnu granata pravo ispred ulaza u jamu par jačih gelera što su rikošet letjeli praveći gotovo komično, smrtonosan zvuk. Jedan se zabi u balvan više kumove glave. On zalegnu, čitavu deceniju kasneći za smrću. Promatrao sam njegov panični pijani pogled koji je počivao tu ispred mojih nogu. Istrgoh bocu iz njegove uzdrhtale ruke povukoh dva duga gutljaja, i u tom tresnu druga malo dalje od nas. Čuli su se kratki uzvici grupe što je bila smještena lijevo od nas. Kum je sav u teroru dahtao onako pijan, blizu mojih nogu. Onako pogurena pomilovah ga po glavi i uputih se ka oknu jame. Iznenaden mojom reakcijom, pratio me je bez glasa kako izlazim van.

"Kuda ćeš, jesi lud!!" - dahatao je čovjek iz jame.

Zvučao je kao asmatična kljusina, koja nikako da povuče željeni teret.

"Piša mi se.. moram." - kratko odbrusih.

**PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009- Priča na temu: FILOZOFIJA PALANKE
i/ili BALKAN UBER ULLES "Dezertjer", Stevo Basara, Edmonton, Canada**

Pustih mlaz gledajući u pera minobacačke granate što se pušila iz netom stvorene jame. Lijenim korakom uputih se ka jami. Čovjeku unutra nije se više pričalo. Postao je ćutljiv. Uporno je piljio u mene. Tražio je moj pogled u mraku. Ovo je bila treća godina ovog užasa. Nisam više mario. Nisam imao gdje ni kuda. Čekao sam smrt koja nikako da dođe. Život se sveo na ovaj sumorni pejzaž kojeg su budile granate iz sopstvenih noćnih mora.

Moj sagovornik odhuknu kao da je očekivao nekog drugog da se pojavi nastavi: "A ti se nisi mogao strpiti, moraš ići baš u najgore vrijeme."

Prestali smo brojati. Tutnjale su svakog trenutka ispred iza, s lijeva sad s desna. Zrak je bio pun barutnog punjenja. Plavičasti dim što je sporo promicao kao da je nagovještavao kraj. Sjedio sam sklopljenih očiju osluškujući nečije užurbane korake kako se približavaju ulazu. Sav znoj i zadihan unutra se skotrlja debeli komandni štakor L. Bivši odpravnik vozova. Licimjer, svinja od čovjeka. Debeli je kratko huktao tražeći dah širom otvorenih usta. Što od trčanja, što od straha, sav zajapuren prosikta: "Tebi šalju pušku ovi naši iz komande."

Izbjegavajući moj pogled položi je blizu mene. Namještala se debela miješina između mene i kuma koji je i dalje netremice buljio kroz okno.

"Isuse al' tuku danas!" - prošaputa pridošlica kao da se bojava da ovim riječima ne privuče smrt bliže.

"Ja sam samo u prolazu, moram obići cijelu liniju prije mraka." - nozdrve su mu ličile na neko malo strano tijelo koje je ubrzano pulsiralo, kradući halapljivo zadnje ostatke čistog zraka.

Klaustrofobično je djelovalo unutar jame. Debeli je širio neizdrživ vonj. Osjećao sam mučninu kakao se penje iz praznog želudca.

"Brojno stanje ne promjenjeno kako vidim" - nakezi se debeli poltron.

Ova opaska je bila upućena isključivo meni. On je svoje mjesto van domašaja smrti izbio dojavljivaču komandi ko i gdje ide, i što radi. Bio sam najznačajnija ličnost u njegovoj bilježnici.

Sa gađenjem kum okrenu glavu odmahnu rukom i kratko procjedi: "Odlazi!"

Debeli je osluškivao kratko gdje padaju. Groknu onako iz tiha kao vepar i izleti iz rupe.

"Životinja!" izleti mi ova misao zajedno sa veprom.

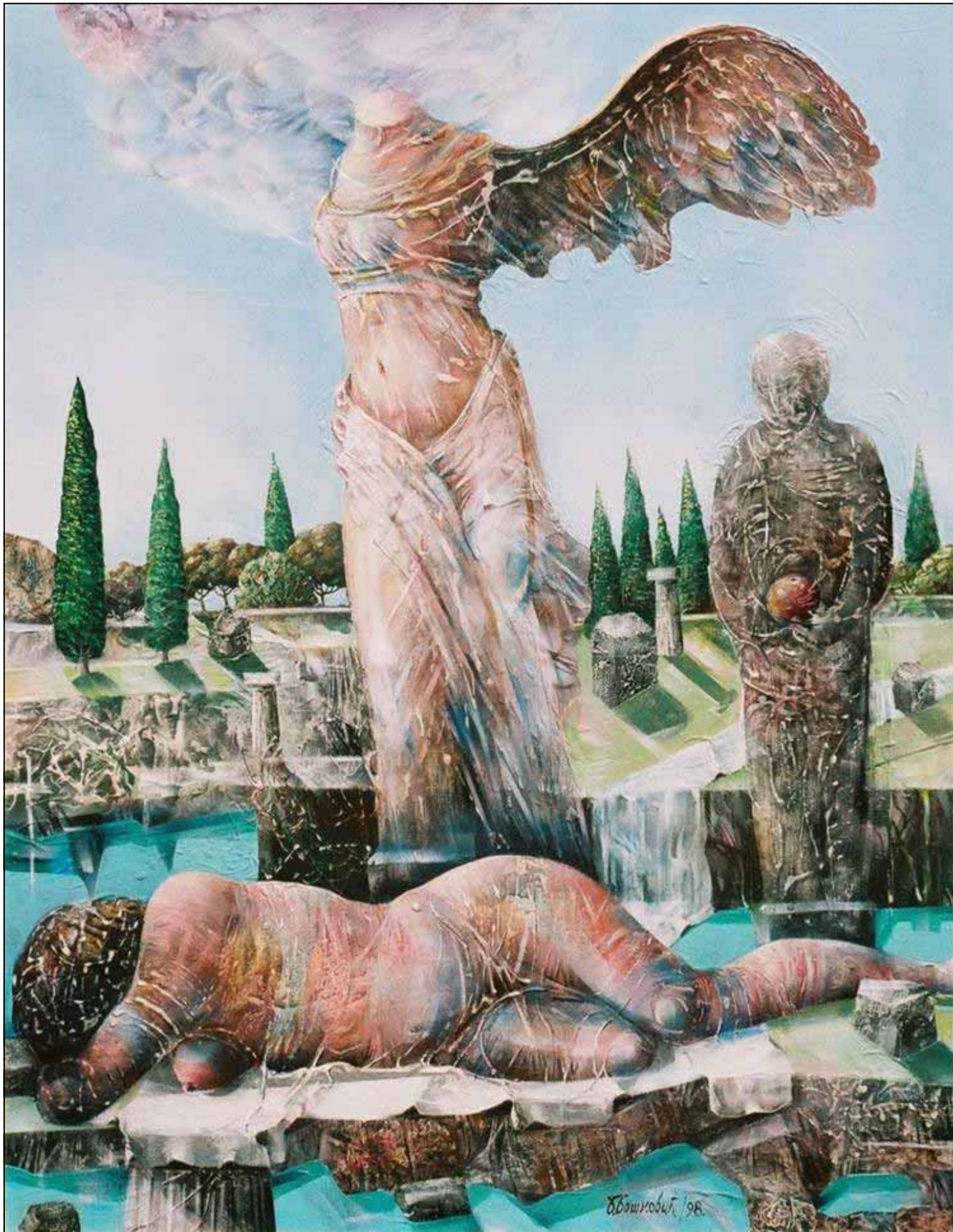
Prijatelj se okrenu k meni, zagleda se u moje oči dugo gotovo luđački prošaputa kao da smo u veoma zvučnoj sobi punoj ljudi: "Ako misliš ići vrijeme ti je." "Gledaj molim te da nestaneš ovog puta." - smijali smo se obojica. Ovo je bilo izdanje čovjeka kojeg sam upoznao i istinski zavolio. Jedino živo biće kojem sam se uporno vraćao zadnje tri godine. "Reci kumi da zadrži sve knjige." - moja posesivnost prema knjigama je gotovo izgledala nadrealna u ovom haosu. "Hoću." -snebio se prijatelj.

Čvrsto me zagrlji. Podigoh ranac jednim pokretom hitro, laka koraka, nestadoh sa prvim sumrakom. Vani je sve smrdilo na smrt padale su kao jesenja, uporna, tvrdoglava kiša, koja umjesto hladnoće sije smrt. Pravio sam stanke osluškujući let. Uporno brojao, očekivao prasak. Ustajao sam i pravio razdaljinu. Sa svakim pređenim metrom, sve manje očajan, a sve više slobodan. Poslije par minuta zalijeganja kratkog trčanja, osjetih znoj kako mi teče niz slijepoočnice upozoravajući me da sam još živ. Pogledah oko sebe. Prešao sam dobar dio puta. Gledajući u minobacačke rupe naletjeh pogledom na grotesknu pozu čovjeka kojeg sam vidio prije pola sata. Debeli, bivši odpravnik vozova ili ono što je ostalo od njega. Ležao je u lokvi sopstvene krvi. Pocrnjelog lica nijemo je ponavljao pitanje onako mrtav. Očekujući da mu se objasni što se u stvari desilo. Pridoh gotovo bojažljivo gledajući gdje stajem prođoh pored leša, ne žaleći ga ni trenutka uputih se dalje od tog jezovig mijesta. Trudio sam se da na donovima ne ponesem njegove ostatke i teror užasne slike njegovog lica.

Noć je konačno zavladała šumskim krajolikom. Granatiranje je stalo. Odjednom sablasna, zaglušujuća tišina. Izluđivala me je šišteći u bubnjićima. Glava je ključala, kipio sam poput zardalog lonca punog vode. Osluškivao sam. Ubrzano dahtao. Bio sam progonjena divljač koju prati nečujan lavež pasa. Poznavao sam ovaj kraj kao svoj poderani džep. Nisam mogao zalutati kretao

sam se brzo i sigurno. Topla julska noć i ja, zvučalo je optimistički, bar ovaj trenutak. Pređoh mjesto gdje su posljednje straže završavale štiteći brigadni poljski štab, koji je još svjetlio u daljini. Smrt debelog štabskog kurira nije prošla ne opaženo. Poput sjene zaobišao sam nesmotrenu uspavanu stražu i izgubio se na prevoju koji je obilježavao kraj fronta. Imao sam nepunih deset kilometara ovom šumskom kaldrmom prije prvog raskršća, koje bih mogao iskoristiti stopirajući neko civilno prevozno sredstvo. Trgoh se iz polu sna. Zjevnuh dugo i nečujno. Zaškljih i pravcu sunca, mjereći mu putanju na plavom julskom horizontu. Prošlo je tri poslije podne, zaključih. Vjetar je češljao krošnje drveća. Spokoj je napokon pobjedio. Krajolikom je vladala iskonska tišina, a unutar mene bjesnilo je nevrijeme. Neodlučan, treperio sam. Preplašen, od sopstvenih misli, prestravljen tražio sam riješenje ove patetične enigme, koju bi neki nazvali životom. Htio sam okončati ovu patnju jednom za svagda. Htio sam nestati nečujno, sam, bez svjedoka, bez puno buke i bola. Pojeo sam zadnje zalihe strpljenja, oglodao i pokupio zadnje mrvice. Glad i krčanje savjesti tjerali su me na ono od čega sam se užasavao, smrti. Kao zvjer satjerana uza zid, hrvao sam se sa ovom groznom misli. Kuda i što sada? Grozničavo sam tražio riješenje, češljajući pogledom oko sebe. Iza mene pružao se put koji je vodio ka još jednom poniženju, porazu, za koji već znam konačni ishod. Slika tako dobro razradjena sa rukama na leđima uredno spakovanih u lisece, podsmjesi patetični pogledi, šapat iza leđa i meni tako znana riječ dezertjer, i konačno kao kazna jama, od koje nikako nisam mogao pobjeći! Ispred mene planina, divljina, put u nepoznato, nevidljiva staza, konačan rasplet ovog dosadnog pozorišnog komada. Kojem jedina publika sam ja, koja strpljivo čeka da se zavjesa na podiju spusti. Gledao sam sada sve jasnije ispred sebe, zamišljajući bojažljivo sopstvenu priliku kako zamiče uzbrdicom ka utrobi džinovske planine. Gotovo hipnotisan, ovom mišlju, onako bosong, uputih se bojažljivo, uzbrdicom ka planini. Pognuta pogleda ubio sam onog kukavicu u sebi. Kajanja nije bilo. Ostavio sam ga da leži ispod onog hrasta zajedno sa mojim razdrndanim čizmetinama. Planinom sada se peo neki bosonogi strani čovjek. Ubica koji se nije kajao, niti više mario.

DRUGA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009-
Priča na temu:
FILOZOFIJA PALANKE i/ili BALKAN UBER ULLES
"Balkan uber ulles" Boris Ptrački,
alias Boris Lalić, Sarajevo, BiH

Ja živim u Sarajevu

1.

Ja živim u neboderu na dvadesetom spratu. Jednom do dva puta sedmično zatičem sranje u liftu. To mi jako smeta, jer je moja vožnja liftom najopširnija, a lift je s godinama sve sporiji i sporiji. Kao kakav starac.

To sranje može da se pojavi u bilo kojem obliku i stanju. Nekad je uredno smješteno u čošak lifta, nekad suvereno vlada sredinom, nekad ga ima posvuda i poslije vožnje pola sata grozničavo stružem donove na stepenice. Nekad je mučki skriveno ispod komandne table, tako da je teško ne ugaziti u njega. Nekad ga bude po zidovima lifta, a jednom je čak bilo i na rasvjeti.

Kućni savjet stalno apeluje, između ostalog, da se prestane sa sranjem u liftu, ali već sat poslije ono je u liftu, svježije posrano i marinirano urinom. Mislim da je razlog toga što se pojedinci na sastancima kućnog savjeta međusobno okrivljuju zbog toga.

Od sranja u liftu gore je kad lift ne radi. Tad se govna susreću uglavnom po međuspratovima. Za gelender se ne čuvam jer sam već dva puta tako pokupio nečiju pljuvačku. Na petom spratu je, odmah poslije krečenja, nacrtana ogromna kurčina ispod koje piše „dječija radost“. Na osmom piše „Amar peder Remzija kurva“, a strelica iz tog natpisa vodi do drugog, „mama ti kurva“, a strelica od drugog vodi do trećeg „Remzija mi je mama“. Na dvanaestom se valja paziti vode kojom jedna baba redovno pere svoj sprat tako što je jednostavno izruči iz kante prema stepenicama. Na svakom spratu vrebaju po neka opasnost i kada stignem kući neokaljan, uistinu se osjećam kao da sam zbacio golem teret sa grbače.

Život u mojoj zgradi nije lak, što zbog ekskrecija, što zbog ljudi. Postoji jedna garnitura stanara koji se bave špijunažom, a ja sam, kao samac, posebno zanimljiv s tog aspekta. Služe se svakakvim lukavstvima, a zaključci su raznoliki i uvijek negativni. Od stereotipnog narkomana, do kreativnog zaštićenog svjedoka u procesu čije bi svjedočenje moglo da uzdrma državu. Ljudi koji me posjećuju često bivaju, dok čekaju lift,

voze se liftom, silaze ili se penju stubištem, ispitivani. Među njima ima kurvi, sektaša, pedera, narkomana, plaćenih i serijskih ubica, pjevača, sitnih lopova i pravih mafijaša, do sad.

2.

Ja radim u jednoj firmi i pet dana u sedmici se vozim deset stanica tramvajem u dva pravca na putu od kuće do posla i od posla do kuće. Svakog jutra u sedam sati čekam na punoj stanici da dođe i tramvaj, i tri od pet dana kasnim od pet do dvadeset minuta na posao.

Voziti se tramvajem u sedam izjutra je prava avantura. Pored mene, tramvajem se voze školarci, studenti, zaposleni, nezaposleni, besposleni, bolesni, poremećeni, pijani, poduzetni i svakakvi drugi. Oni su kadar da uđu u duplo većem broju nego što tramvaj prima. Ja nisam, i zato kasnim na posao tri od pet dana.

U tramvaju takođe vrebaju najraznije opasnosti. Tuđe ruke svakog časa plaze po vama. Neke se bore za prostor, neke za vaš novčanik, neke onako. Jedan zalizani pročelavi debeljko azurno plavih očiju se prislanja uz djevojke i neumorno drka, znojeći se kao da kopa. Jedan sa praznom klipom u džepu pjeva i puši u tramvaju i nudi se gospođama. Više njih ima mobilne telefone jakih zvučnika na koje puštaju klasike i aktualnosti iz svijeta turbo folka. Svaki tramvaj ima najmanje jednu osobu sa par cekera oko sebe. U svaki tramvaj ulaze čopori revizora koji vladaju najcrnjom nekulturom prilikom kontrole karata. Posljednja tramvajska moda jesu tramvajske tuče i ubistva.

Povratak s posla je sličan proces kao i odlazak na posao, ali ja sam se zato dosjetio lukavstva da odem i popijem koje piće dok se špica ne razide. Poslije toga nekad i sjednem dok se vozim kući. Manje je putnika, pa se bolje može vidjeti svaka budala koja se u tom trenutku vozi tramvajem. Budale ne odustaju od tramvaja od kako početka do kraja radnog vremena.

3.

Ja imam svoje slobodno vrijeme i volim da ga koristim na razne načine.

Volim da odem u teatar. Jednom sam bio na jednoj predstavi gdje je nekakav lik desno do mene glumcu uzvraćao replike. Jednom sam bio na jednoj predstavi gdje je nekakav lik lijevo do mene u toku predstave obavio desetak telefonskih razgovora. Jednom sam bio na jednoj predstavi gdje je nekakav lik ispred mene glumici svijetlio laserom u oči. Jednom sam bio na jednoj predstavi gdje mi je nekakav lik iza mene napunio kapuljaču oguljevinom od suncokreta.

Volim da odem na koncert. Nisam bio na koncertu Iggy Pop-a zato što je otkazan. Bio sam na dosta koncerata u Zagrebu i Beogradu. Bio sam na dosta loših koncerata u Domu mladih gdje je karta koštala dvadeset, a pivo četiri marke. Bio sam pred vratima klubova gdje su nam upravo javljali da od koncerta neće biti ništa jer bend nije uspio proći granicu.

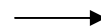
Volim da upoznajem nove ljude. Upoznao sam ljude koji su spremni i voljni da se tuku za svaku sitnicu, ljude koji mjere nacionalnost, religiozne ljude s red bull votkama, ljude koji pišu ne uz glagol, ljude koji imaju blato na štiklama i koji ga puše u automobilu, ljude koji nose uske majice da svi vide kako su im napumpani mišići, ljude koji ne znaju dvije poštene sastavit, i svakakve druge ljude od kojih mi je pripalo muka. Ponekad sam upoznao i fine i poštene ljude.

Volim da šetam prirodom. Ne volim da zaobilazim hrpe smeća u prirodi. Ne volim livadu i šumu kao prostor u kom se izletnici poistovjete sa životinjama. Ne volim motoriste u prirodi. Ne volim likove naoružane handžarima u prirodi.

Volim da putujem, ali ne volim sranje s vizama.

Volim kad osjećam slobodno vrijeme slobodnim vremenom.

4. Ja živim u Sarajevu i zaposlio sam se preko štele.

TREĆA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009-
Priča na temu:
FILOZOFIJA PALANKE i/ili BALKAN UBER ULLES
“Senzacionalna vijest”, Dura Šefer Sremac, Ruma, Srbija

Dura Šefer Sremac (1950, Ruma), profesor jugoslovenskih književnosti, piše poeziju i prozu za decu i odrasle; bavi se i aforistikom. Objavio **devet** zbirki pesama i jednu monografiju: „Titov venac soneta“, poema (1982); „Zvezdane njive“ (1987); „Tamburica, kolo i pesma rumskih Brežana“ (1994), monografija; „Dosegljive dositejke“ I, II (1995, 2003); „U Vukovoj riznici reči“ (2002); „Kolevka sremskog paora“ (2005); „Pikali smo lopte krpenjače“ (2007); „K'o satarom satire me satira“ (2008), aforizmi i satirična poezija; „Panika gramatika“ (2009). Pominje se u knjizi „**Istorija srpske književnosti za decu**“, prof. dr Tihomira Petrovića (Učiteljski fakultet, Vranje, 2001; „Zmajevе dečje igre“, Novi Sad, 2008).

Zastupljen u antologijama i nizu zbornika poezije i proze: „**Nevenova antologija**“ savremenog srpskog pesništva za decu i odrasle (Novi Sad, 2005); „**Kolo prijatelja**“, antologija poezije za decu i mlade (Beograd, 2007); **Leksikon pisaca prosvetnih radnika, I, II** (Beograd, 2001, 2002); **Satire V** (Velika Plana, 1997), **Krilate ruke ljubavi** (Beograd, 2004); **Najkraće priče** (*Savremena književnost*, „Alma“, Beograd, 2005, 2006, 2007, 2008); Zbornik **Od priče do priče**, („Alma“ i „Beografiti“, Beograd, 2009).

Značajna je njegova zastupljenost u svojevrsnoj **antologiji „Neprolazni“**, prof. Selimira Milosavljevića, književnika koji u stihu predstavlja 402 pesnika srpske književnosti kroz vekove, od Svetog Save do današnjih dana („Gorocvet“, Jagodina, 2008).

Nalazi se u neobičnom zborniku „**Kumovi zvezde Danice**“, zavičajnog pesnika Dragana Tomaševića, koji niže stihove u slavu književnika iz sremske ravnice („Gradska biblioteka“ Ruma, 2008).

Profesor Šefer je dobitnik nekoliko književnih nagrada i priznanja: SPOMENAK, V susret prosvetnih radnika, književnih stvaralaca za decu (Doljevac, 1998); II nagrada NAJ NAJ OSMEH za dečju poeziju (XII festival humora za decu, Lazarevac, 2000); PLAVA POVELJA (2005), nagrada za „Sonete ljubavi“ (2006) i AMFORA I ZLATNA POVELJA (2009), za rodoljubivu poeziju, Međunarodni festival „Panonski galeb XVI, XVII, XX YU-ME POET FEST“, Palić; III nagrada za ozbiljnu prozu (NIU „Naša reč“, Leskovac, 2005).

Dobitnik je **BELOG PERA**, za poetske i prozne radove (zbornik poezije „Prosjaj istine“, Žitište, 2006). Najznačajnija je prestižna **KNJIŽEVNA NAGRADA** za dečju poeziju „**VOJISLAV ILIĆ MLADI**“ (zbornik poezije „Ovaj narod zaborava nema“, Narodna biblioteka „Prof. dr Aleksandar Ivic“ i Centar za kulturu „V. I. Mladi“, Žabari, 2005).

SENZACIONALNA VEST
PRVI KANAL

Poštovani gledaoci, obavestavamo vas o događaju koji se zbio juče, negde oko podneva. Kako saznajemo iz dobro obavешtenih krugova, reč je o nestanku glavnog junaka iz filma *Lesi se vraća kući*. Nažalost, izgleda da se pas-glumac nije vratio. Informisaćemo vas o potrazi u narednim emisijama.

DRUGI KANAL

Javljamо vam, dragi naši gledaoci, a posebno gledateljke, o neverovatnom nestanku filmskog junaka, čuvenog Lesija. Njegova vlasnica je prosto vidno izbezumljena zbog nemilog gubitka ljubimca. Po rečima jedne zavidljive komšinice sa Beverli Hilsa (glumice NN, bivše narkomanke), poslednji put je videla, kako reče, „tu džukelu“ u Centralnom parku, dok je urinirao, pri zalasku sunca, na onu statu poznate glumice. koja se, kao što vam je poznato, ne sviđa mnogim Beverlihilsanima. Sa novim glasinama o sudbini Lesija javićemo se uskoro.

INFO-CHANEL

Izgubio se Lesi. Krenuo u park na „piš-pauzu“ i još se nije vratio u svoj apartman, na

desetom spratu hotela „Kerovil“. Sumnja se da je kidnapovan. Mnogi fanovi već pale sveće pred njegovim poslednjim boravištem. Za večernje sate predviđeno je formiranje *Kluba Lesijevaca*. Članarina u vidu donacije biće odbijena od poreza. Vidimo se, dragi fanovi.

TEL-UPIŠ (TV-Udruženje Pronalачa Intelligentnih Šarova)

Sa velikom tugom i bolom u srcu i duši javljamo vam, dragi prijatelji, da je danas, baš na Dan zaljubljenih, nestao, bez traga, nikad prežaljeni glumac svetskog glasa – Lesi. Njegov dragi lik ostaće večno upamćen ne samo u našoj UPIŠ-Televiziji nego i u svetu njegovih najbližih psećih rođaka. Iz sata u sat pratićemo traganje brojnih obožavalaca i poštovalaca njegove umetnosti. Nadamo se da će se i ova vrlo zanimljiva epizoda njegovog života završiti hepiendom. Ne menjajte samo vaš – UPIŠ-kanal.

DRUGI KANAL – VANREDNE VESTI

Još uvek je neizvesna sudbina našeg glumca svetskog glasa – Lesija. Ekipe kerećih društava, od kojih su najmasovnija *Slatko štene* i *Umiljata Lesi*, užurbano danonoćno tragaju duž cele naše dominirajuće Agresomerike. Nažalost, prema poslednjim saznanjima, iz pouzdanih narkonovinskih izvora, naš dragi, vrlo profitabilni Lesi, sa zaradom brda zelenih novčanica širom divnonaivnog sveta, možda je već na putu za večna lovišta.

Sa novim vestima javićemo se direktno sa terena.

NARODNI KANAL – POSLEDNJA VEST

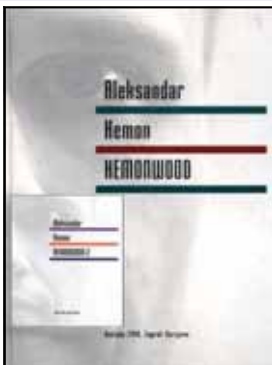
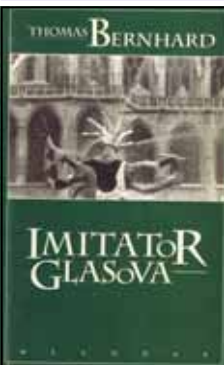
Pronađen živ i zdrav čuveni glumac Lesi. Požrtvovani novinari samo našeg Kanala ušli mu u trag. Isplatio im se tumananje po Lesijevom zavičaju – gledanost naše TV povećana za celih sedam %. Pogledajte sliku sa lica mesta (‘Ej, hitno zumiraj leglo!). Kako tvrdi njen lični lekar, srećna Lesi donela na svet petoro slatkih kuca debeljuca. Ko je srećni otac, saznaćemo uskoro... Pardon, to će biti moguće tek kada budu uzeti i ispitani uzorci DNK od desetine džukaca iz komšiluka, koji su rado dolazili na noćne žurke kod čuvene *Fani Lesi*, kako su je, od milja, zvali fanovi. Gledajte samo naš i vaš – *Narodni kanal*.

Galerija Apolon

Art-Mersad Berber

Preporučujemo:

SPASOJE MILANOVIĆ

Isprepletenost neobičnog pjesničkog odsjaja i prostog narodnog otiska je ono što poeziju Spasoja Ž. Milanovića izdvaja unutar ovakvog predstavljanja. Kako to? Umoriše pitanja koja se zaista logično nameću zbog postavljenih hipoteza. Naime, ljubavni žar sirovog oblika svijesti je ostavljen po strani u susretu sa čovjekom koji pokušava iskazati viđeni oblik *najavljenih pjesama*. *Najavljene pjesme* i nisu ništa drugo do pjesme koje upravo čitate. Pitanja naviru potocima misli. Spasoje ima onu otvorenu notu koja je, unutar vlastitog ostavljanja traga zemaljskog, usmjerena ne *inside* njegovog bića već *outside* njegove vizije. I nije mu stalo. On se kao *garson* sa strane skloni i posmatra nas kako pokušavamo doseći njegove riječi. Ponekad nam uspije a ponekad i ne. To mu i jeste bio cilj. Da *njegove* pjesme postanu, uobličavajući *njegove* snove, dio *njegovih* namjera. Prema NAMA. Onima što nadahnuto čitaju najavljene pjesme. Njegove. Ali i naše.

Urednik

Strange interweaving of poetry and a simple reflection of popular print is what poetry Spasoje Ž. Milanovića allocates within this presentation. How? Issues of this kind makes me tired, but it actually impose a logical set of hypotheses. Namely, the raw passion of love forms of consciousness is left aside in the encounter with the man who tries to express visible form of upcoming poems. Upcoming poems are not anything else but the poems which you are just reading. Questions are coming through the streams of thoughts. Spasoje has one open note which is, within his own making of a trace on Earth, directed not inside but outside of his being within his own vision. He did not care. He, as the Garson moved aside, on and watch us as while we try to reach his words. Sometimes we succeeds and sometimes we do not. It was his goal as well. That his poems become, shaping his dreams, the part of his intention. Towards US. Those inspired who reads the announced poems. His. But ours as well.

Editor

KRISTALNI DVORAC

jurišni odredi
trče naglavačke
od sad
i snopovi strela
po krugu se viju
na polju tu
konj potkovicu gubi
za sreću tvoju
i moju
i dvorca našeg
kristalnog

no
to nije bitka
dakle
krvavi boj
to se
poigravamo
istorijama
pričama
i bajkama
iz dvorca našeg
kristalnog
hohoho

BOBIČAVI DANI

ja nju
kao što to sada pokušavam
stvaram
u jednom događaju
koji je poznat
iz
recimo
trojanskog rata

ovde su grci
tamo trojanci

to znači
da me zanima
taj
arhetip
to sasvim određeno sećanje
to sasvim određeno osećanje
svedeno
po mogućstvu
na jedan
čist pojam

igramo šah
i sanjajmo naše snove
ili snove crnog kralja
a ovo potonulo pozorište
ako bi to ovako išlo
bilo bi smešno
i ovi vremenski skokovi
što iritiraju

čuju se
kucanje i koraci
kloparanje
u ovoj rediteljskoj knjizi
po ovom
rediteljskom smislu
svejedno je ko govori istinu

tako se rat
koji se između grčke i troje zaustavio
nastavio kao rat
između

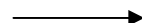
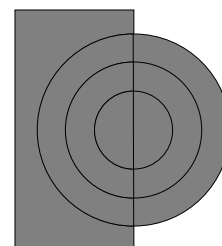
u vojničkom bordelu
ko koga uzima

ti ćeš biti osuđena kao čedomorka
jer ćeš morati da ubiješ jedno dete u meni
ili da se poslužimo bezgrešnim začecem

ne
ishrči se ti u svojoj spavaćoj sobi
kao glumci koji nisu dobili svoj honorar
i ne zaboravi još dve rečenice

molim za jedan novčić
za jednu muziku

i prospi bobice po svakom danu
da se sapličeš
kotrljaš
tresneš o pod
jer nište je trojanski rat.

SPASOJE MILANOVIĆ
RADOSNA VEST

Donose još
radosnu vest
agon Agnija Aganlija i
grad Novi Sad
A na suprotnom kraju
niko drugi do devet Jugovića
i Snežana sa sedam patuljaka

Zaigrala vila zaigrao dah
alajbegova slama i prazan dan

Tako se
otelo
Šapat
Tišina
Ljubav
Otelo se
Divlje se napelo
pa razapelo

Usliši jednom ukrasi
gajtanom svilenim
ako umeš
čelo poljubi čelom se spusti
i zaspi

Juče je krojeno
endlovano
na nebo stavljeno
i provetreno
Juče je
eto
menjano
okretano
glasno ponavljano
u paramparčad razbijano
ćilimima veženim dočekivano
evanđelje tobom ponovo napisano

NA POPLOČANOM KRAJU

Na recepciji smeha
Welcome
Wilcomen
Dobro došli

Ovo što krči
to nisam ja
već tehnika

Gospođice
Gospođo

Gospođice ili Gospođo

kakav alkoholni napitak

cigareta

I Vi i ja

Ljubav
To je pozorišna predstava
prvi drugi treći četvrti
najviše peti čin
I zavesa se spušta

Igrajmo
Jedan lagani ples

Vaše telo
Vaš Otelo

Ponovimo

Kakva divna dijaloška forma
Povedite računa o čarapama
I širom otvorite oči

Na dnu
zvezde
morske
ili je to nebo u štamparskom prelomu

Ne gledajte u stranu
Recite
Volim vas
Ne tako
Izistinski
Volim vas

Smem li da ponudim

Dvosed

Koji se razvlači

Kosa Vam je na dohvata ruke
U svakom izlogu Vaš lik

Da li žurite
Hoćete li da žurimo zajedno
Ili da se vratimo
Za jedan vek
iz nekog budućeg vremena
na ovu trećerazrednu scenu

Dozvolite
ja sam dobrovoljac
A Vi biste na plažu
Žao mi je
Kod nas palme ne uspeavaju
Ali zato imamo rakiju
Razlika je
u nekoliko stepeni geografske širine
Ipak
glava vam ode ukrivo
i noge vam se odseku na pola
To je omanji seoski zamak
A ovo je seosko plemstvo
U pauzi između kosidbe i rata

I naklon

Shvatate
valjda

ja Vas volim

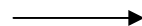
Samo ne umem
precizno da kažem
sa zemljanog puta
na popločanom kraju
na kraju krajeva

ko sam Vam pa ja

Laku noć

Laku noć

Preporučujemo:

Preporučujemo:

SPASOJE MILANOVIĆ
PISMO GOSPOĀA DAFINI

Sve ste Vi u pravu, gospoĀo Dafina

MoĀda ste i Vi
 Nekada
 Zbunjeni Āekali kraj
 Koji nije trebao da doĀe
 MoĀda joŝ uvek
 Osluŝkujete dah
 Kojim je neko
 Kad i rani sumrak
 U Vaŝem krevetu
 PriĀao o aprilu
 Preko sedam brda i sedam mora
 U kojem ste i Vi bili
 I koji nikada nije trebao da proĀe

Sve ste Vi u pravu, gospoĀo Dafina
 Da su nam se reĀi
 Pre nego ŝto jesu
 U lepŝe stihove splele

Da ste Vi poĀurili
 A ja zakasnio

Ipak
 I krunu da ste sakrili
 U mlekaricu presvukli
 Vreteno zlokobno dovukli
 Devet debelih duŝeka kupili
 Ja bi odnekuda naiŝao
 Od Āarobnica zavaravan
 Od trnja izgrehban
 Od loŝih junaka ranjavan

Sve ste Vi u pravu, gospoĀo Dafina
 Sve se manje veruje u bajke
 Ili se traĀi naravouĀenije
 Kao basne da se Āitaju

Samo joŝ ponekad
 Neko se ispruĀi na mom krevetu
 I ja
 pun nade
 Zrno graŝka iz dĀepa izvadim
 Sve veĀe i veĀe

I Āutim
 O nebu
 O nebovom nebu
 O nebu nebovog neba

Ne umem ja
 Ni njive da sadim
 Ni ciglu na ciglu da stavljam
 Niti avion iz kiŝe da spasim

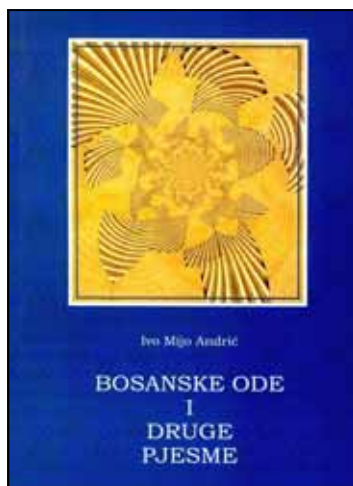
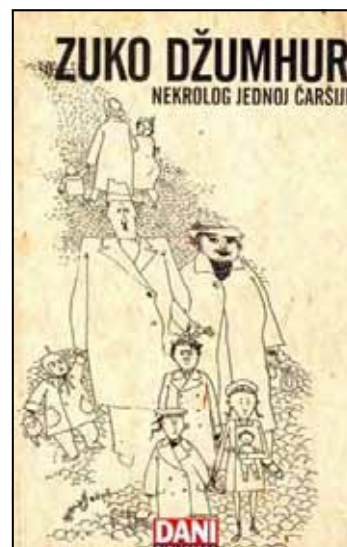
Samo joŝ
 Senku svoju
 Senku Vaŝu
 Ko rani sumrak
 U najlepŝu bajku stavljam

Oprostite mi
 Ŝto ne znam
 Ko joj ime oduzima
 I redosled scena menja

Ja stvarno ne znam
 Ŝta Āe mu sve to
 Kad on jedino basne prepriĀava

A opet
 Ako i saznam

Sve ste Vi u pravu, gospoĀo Dafina
 MoĀda se i ja
 U mrŝavo kljuse pretvaram

PreporuĀujemo:

PreporuĀujemo:

BOGDANKA RAKIĆ

Suton na Monmartru rađa novi prenapučeni svijet riječi Bogdanke Rakić. Ne narušavajući mirnoću jutra u Parizu, njena poetika dolazi kao lijek sumornih, nožem sudbine, probodenih lica osobnosti njene. Da, ona je u neprestanom traganju za suštinom sopstvenog lika. Istovremeno pokvarivši očekivanu sadašnjost, njeni poetski uzdasi su, kroz refleksiju prošlosti, nagovještaj neke nove budućnosti. Njene, ali i naše. Ne žuri joj se. Svjesna je mitološkog oblika svijesti u kojem živi ali joj ne smeta da i sama, postajući dijelom te svijesti, iznutra popravlja, nadograđuje svijest svoju, ali i našu. Ne mogu pobjeći od ovoga NAŠU. Zbog čega? Jednostavno jer Bogdanka voli...žestoko se predajući voljenom biću, ali i pati, vidljivo jer, ponekad, upravo ponekad to biće nismo mi. No, ni ne zna sama ko bi to mogao biti? Iščitavajući njene stihove, vrlo pitac se prestaje pitati. Pred njim se otvaraju vrata bajki, vila, ali i realiteta. Realiteta? Da, njenog a ako ga želite spoznati, pročitajte ne jednom. Kasnije vam se kaže samo. Urednik

Twilight in Montmartre gives a birth to the new verpopulated world of words of word Bogdanka Rakic. However, with no disturbing for the calm morning in Paris, her poetics comes as drug of gloomy, with the knife of the fate, pierced faces of her personality. Yes, she is in a constant quest for the essence of her own character. At the same time with spoiling expected present, her poetic sighs are, though the reflection of the past, the hint of a new future. Her, but also ours. She is not in a hurry. She is aware of the mythological form of consciousness in which she lives, but does not matter for her that, through becoming a part of the consciousness inside - repairs, builds awareness of her own, and ours. I can not escape from this OURS. Why? Simply because Bogdanka loves ... fierce giving herself to the beloved being, but also she suffers, because it shows, sometimes, just sometimes that being are not us. However, she does not even know by herself who that being could be? Through reading her verses, brave one who asks will stop doing that. Before him/her the doors of fairy tales, fairies, and reality..opens Reality? Yes, that belong to her and if you want to know it, please read not just ones. Later it would ne told to you by itself. Editor

KAO U BAJCI

Videh vas pod vrbom
kako nespretno pravite
venac za vilinske kose.

Bez reči
pevali ste pesmu
obali koja vam je
ljubila stopala.

Senke su nestajale
dok su vam put
zvezde obasjavale.

Nebu ste šapnuli
jedinu želju
i spokojno otišli
u carstvo lokvanja.

Privučena
nepoznatim snom
pođoh za vama.

Da pronađem
pupoljke lotosa
i sjaj izlazećeg sunca
za moju ikebanu.

Čuh hor žaba
i videh kako se
pretvaraju u bele vile.

Vi ste nasmejani
plesali sa njima
dozivajući me pesmom
razdraganih nota.

Priđoh vam
ne očekujući ništa
i postadoh pahulja.

NESTAJEM

Pesmama krunišes divlje sutone, mudro,
u kosu mi stavljaš dijademu greha,
jutra pleteš pijana od sjaja, nezno,
kupam se u moru maslačka,
mirisem tvoje vrtove,
u
čeznjivom plesu,
u
trzaju usana
purpur daleki
plimom srlja
u
monologu noći
na
vrhu mača
nestajem.
Nema
me.

ZELENA VILA

(V. Gogovim putem)

Plovi u meni
draga i nežna,
mračna i okrutna.
Sena.

Tajne sam
u njedra njena položila
i na Monmartru
utehu potražila.
"Prošlost već
živi u tebi" - reče noć
i u svoje okrilje
me uze.

Misao čista:
ja idem na jug
s`Maestralom da se
igram.
Apsint je
progovorio u meni.

OTIČUĆI VODOM

Jezerom
gorskim
tmina
se
preliva,
uzvijena
kupačica
vila,
u
školjci
sklupčana
sniva.

Snom
se
razbukta
prolaznosti
dah,
na
uzbunu
poziva
dželatovog
neba
prah.

Vila
se
prenula
i
skrenula.

DANJA ĐOKIĆ

Bogatstvo pjesničkog izražaja kod Danje Đokić nije slučajna. Godinama uobličavajući očekivanja osobe koja bez vlastitog bolnog iskustva ne može egzistirati i realnom svijetu, Danja je utisnula poseban trag unutar poetike ovdašnje. I odmah se pitam kakvo je to bolno iskustvo sa kojim se ona neprestano suočava? Nikakvo drugo do - konflikt *sui generis*. Sukob njen i njenog *Alter ega*, koji neprestano traži neke nove ustupke. Njene, naravno. Jaka je ona. Itekako. Vještima pjesničkim bravurama koje lepršaju pred našim očima jednostavnim jezikom nam kaže kako ona jeste, sada i ovdje. Snažna, ne samo kao pjesnik već i kao biće koje i u patnji, voli. Njen *Oratorij tuge* nije ništa drugo do pretočeni oblik i mojih, ali i vaših...snova. Nemojte strahovati da to priznate. Ona je to uradila. Gorda i sjajna. Kao pjesme njene. Urednik

The richness of poetic expression of Danja Đokić is not random. Years of shaping up of the expectations of the person who, without her own painful experience can not exist in the real world, Danja has imprinted a special track within the local poetry. Now I wonder immediately what is this painful experience which she constantly faces with? No more than - conflict *sui generis*. Conflict of her and her *Alter ego*, who constantly asks for some new concessions. Of course, from her. She is strong. Very much so. With a skilled poetic expressions that are fluttering in front of our eyes, with a simple language she tells us how she is, here and now. Strong, not only as a poet but also as being who, even in pain, love. Her *sorrow of speaking* is nothing but a transformed form also mine, and yours..dreams. Do not be afraid to admit. She did. Dignified and shiny. As her poems are. Editor

Pjesma za nezaborav

Kad bolje razmislim
I nema neke razlike
Između uličnog pjevača
I curice tužnog osmjeha,
Sa nacrtanim srcem na obrazu,
Iz istog su svijeta i vijeka
Valjda ih zato
Ista sudbina čeka.

* * *

Trebalo je prepoznati
Onaj neomeđen pogled
Što ne obara s nogu,
Ali želudac veže u čvor.
Pa zakoračiti ulicom
Raspjevanih riječi
U ritmu vergla,
Znajući kako se
Pod kapom nebeskom
Ista nijansa životnog toka
jednako snažno vidi
I iz smeđeg, a
I iz plavog oka.

Nisam te nikad željela
Zaustaviti u hodu,
Zauzdati vrijeme i
Mjesec utisnuti
S unutarnje strane bedara,
Da ne zalutaš u prolasku
Kroz pohotljiva proždiranja
Oktopodnih krakova
Na sastavu eksplozija i uviranja.

Slobodu sam ti nudila
Puštajući ptice iz očiju,
Podmećući dlanove
Pod tvoja bosa stopala,
I cijela ti se predavala
Sitneći okamenjene sekunde
U prah sigurnih nezaborava.
Dubokom iskrenošću davanja
Sebe sam uz tebe vezala,
A onda nas oplemenjene
U vječnost trajanja uzidala.

Kad sam te pozvala
Na zajedničko
Umiranje u snovima,
Srcem sam umovala,
Odaslanim signalima duše
Snove u javu pretvarala,
I onim istim rukama
Ponudjenim nad bezdanom,
Stvarnost sam
Zajedništva stvarala.

Papiri brod plovi
Punim olucima vjere
Razlijeva se pjesma
Uz šum prve
Jutarnje kiše

Životnost

Odlično se poznam, bez sumnjičenja
U lijevo i desno orjentirane misli.
Kad pričam, pričam pjesmom duše
A pjevam prstima što su se u dvije šake
Po istom logičkom rasporedu stisli.
Plačem zvijezdama padalicama što klize
Niz moćne vodopade skliskih trepavica,
A smijem se očima sedefastih bisernica
Što mi ih vrijeme nikad ne briše sa lica.
I istinom trajem, u moru životnih
nedoumica.

Pozivam te večeras na premijeru,
Oratorij tuge u vječnom neprebolu.
Soliste i zbor pregazit će aplauzi
Licemjerja što se svijaju u parabolu
Kao, oni su sretni, njima cvjetaju ruže
I njihovi se obrazi proziru od tančine,
A mi smo rasprostrli svoje gole živote
Da ih gaze takve samozvane junačine.
O Bože, daj mi moć da viknem kroz eter,
Daj mi prkos da vrisnem snagom istine,
Kako to izgleda kad istinoljublje jačinom
sijeva
I iskrenost zaurla paroksizmom gnijeva.

Na lijevom mi ramenu feniks, na desnom
ibis,
Sebe isuviše dobro poznam, bez straha,
U krvotok mi unijeli poštenja kodni zapis
Kad su me iskrenošću s izvora, po
rođenju, krstili,
Da između uzleta i pada nikad ne ostajem
bez daha.

DANJA ĐOKIĆ

Persekucija mene u meni

Urlikom iz krhotina sebe,
 Opustošene duše, u kaosu,
 Na barikadama neisplakane tuge,
 Zauvijek ostavljena i zaboravljena,
 Iz samih petnih žila,
 Vriskom očajničke želje,
 Razbijat ću ugrušak prošlosti,
 Što dezorijentirano kola tijelom,
 Ugrožavajući obrambeni mehanizam,
 Iako sam već osuđena na gubitništvo.

* * *

Nisam nikad bila imuna na tebe,
 Priznajem ti najveću slabost,
 Nevješta sam u opiranju i ignoriranju
 Svega što se rađa u ime i za račun ljubavi.
 Na dohvrat ruke dozrelo pšenično klasje,
 A ja se u izdanak korova pouzdajem.
 Znaš dušo, iza zaključanih vrata,
 Sve krinke padaju, a slabosti izviru,
 Mogućnost promjene ostala je
 Sa vanjske strane ulaznih vrata,
 Nezanimljiva mojim poimanjima života.
 U meni otkucavaju damari iščekivanja
 Što ih je sterilnost samoće ponovo
 Na strpljivost i racionalizam prozvala.

Kao eho, tijelom drhtavo odjekuje
 Kristalno jasna filozofija životarenja:
 Ne idu koraci trajanja odlučnošću
 naprijed,
 To se navika obukla u svečano odijelo,
 Odbacujući na tren dronjke
 svakodnevnice.

Samo me pomakni s mjesta

U ime neke davne prisnosti
 Udostoji me običnog pogleda.
 Strmoglavi se očima niz litice
 Moga nesavršeno isklesanog tijela,
 Na kojem je ožiljak ostavila
 Čvornata ruka iz bliže prošlosti.
 Još ima mjesta za tebe cijelog
 Da se utisneš kao tetovaža,
 Kao zapis vremena naše prapovijesti.
 Jer, bio si prvi u svemu, pa i u nestajanju
 Na razmeđu putova svjesnosti i
 nesusjesnosti.
 Pečat si ostavio u nutрини, nevidljiv
 drugima
 Da me žulja i podsjeća na prošla
 vremena.
 Na ovim hridinama, gdje noćivaju magle,
 Ne rastu više ni mahovina, ni lišajevi,
 Tvoj jedan trag čekaju, pogled utisnut,
 Kao plodno tlo na opustošenim
 klisurama,
 Da bi izdanak neki možda navijestile
 U nekoj pukotini davno zaboravljenoj..
 Ni bršljan nema želju da me pokriva
 Koliko sam бесплодна u svojoj
 poharanosti.

U ime neke davne prisnosti,
 Udostoji me tvog pogleda,
 Da se pomaknem iz ove okamenjenosti
 Oponašajući život makar i u raspuknuću
 Gromada što se odronjavaju stazama
 života.
 Ne tražim puno, dođem ti kao prosta
 rečenica,
 U kojoj i tvoja točka ima značenje
 običnog zarez, a
 I gdje je proširenost za riječ prosipanje
 izvedenica.
 Prihvati me barem jednom ozbiljno i sa
 uvažavanjem.
 Da bi shvatio kako sam samo odraz u
 ogledalu tvoga lica.

Samo ruke mi vrati

Naši životi ovise od toga

Kad si mi rekao

Zauvijek
 Nad bezdanom
 Dok sam žmurila

Grlile me ruke

U čežnji razlivenoj
 Krvotokom

Šapnula sam

Zauvijek

Rukama me
 Obujmi

Naši životi ovise od toga

Naše kiše
 Na oknima prozora
 Niz ruke
 Uz molitvu

Dvorac od pijeska
 Prenijela sam na sigurno
 Rukama što me grle

Predala se cijela

Jer naši životi od toga ovise

I ne vraćam ti pogled
 Začet od iskona
 Ni ono treće oko spoznaj
 Uglavljeno da svijetli
 Kao putokaz
 Da bol ne dođe
 Nepozvana iz tame
 I napakosti
 Rukama što me grle

Zauvijek

Ruke mi,
 Samo ruke
 Mi pruži

Kad zastanemo nad bezdanom

Jer naši životi ovise od toga.

ADI JAŠAREVIĆ

Adi Jašarević je pjesnik posebnog senzibiliteta. Ne libi se priznati svoje edipovske iskre, ali i dalje teži savršenstvu. Kome on pjeva? Kome on pjeva? Čudni su stihovi ovoga pjesnika. Napeti, ali i opušteni. Prihvatljivi, ali i odbojni. Sirovi, ali i usmjereni toplinom njegovog bitka. On voli, pati i...traži. Bez odgovora. Zbog toga i piše. Zbog odjeka samog! U pjesmi. Ne zbog pjesme. Zbog Mirjane! Ona je sve i ona je ništa. I to njegovo ništa, njemu je sve. Kao lijek potrebno. Da oksimoronima duha spoji nespojivo, nadahnuto i iskreno. Ova pisma u pjesmi treba iščitavati strpljivo. Varljiva mogu postati žurbom usmjerena. Dok tišinom obuhvaćena jesu samo onda kad zatvorenih očiju ih čitamo (sic?!). Kako? Na način da postanemo dio njegove stvarnosti već poslije prvog čitanja. I šetamo pored njega. Dok ih on govori. Nama. Ali prije svega sebi. Izgubljenom u vlastitih riječima. Pjesme koja jeste nadahnuće. Samo njegovo. A da li će biti naše? Bez njegove dozvole, nažalost, ne. Urednik

Adi Jašarević is a poet of particular sensibility. He does not hesitate to admit his Oedipus sparks, but still seeks towards the perfection. To whom he sings his poem? To whom he sings his poem? Strange are the verses of this poet. Tense, but relaxed. Acceptive and repulsive. Raw, but directed with his warmth of the being. He loves, suffers... and search for. With no answer. Because of that he writes. Because of the echo itself! In a poem. Not because of the poem. Because of Mirjana! She is everything and she is nothing. And this, his nothing, in the same time is everything for him. As a remedy required. To connect with a incompatible oxymorons of the spirit through the inspiration and honesty. The letters in the poem should be readed again and again very patiently. Deceptive might become if we are hurried. While covered with a silenceare only when we read it with our eyes closed (sic!). How? On the way to become part of his reality, but after the first reading. And walk beside him. While he speaks it. To us. But most of all to himself. Lost in his own words. Od the poem that is inspiration. Only his. And whether it will be ours? Without his permission, unfortunately, no. Editor

PISMA MIRJANI M.

I

Kraj je početku, početak kraju, a
 A da li postoji ishodište?
 Crv satkan od sumnje ždere
 Komade srca koje gori vatrom nad
 vatrama

Je li ovo staza ili prije krug?
 Mame me vječno, neprolazno, a
 Obrisi obale u daljini jasno pričaju o
 Izvoru, bujici i bijednom, neizbježnom
 uviru

Ako razum, zmo pijeska u čizmama od
 sedam milja
 Može biti putokaz
 Prošli su vijekovi od Noći kada moji
 granitni bedemi
 Postaje prah pod jednim dodirom Tvoje
 ruke

Vjetar je zavijao, udarao u okna,
 Zovući me da se vratim u sigurnost
 Njegovog zagrljaja od studnih šapa
 A,
 Ja sam nošen nezadrživim dahom usuda
 Koji je nadimao moja načeta jedra
 Plovio beskrajno modrim

Škripala su moja rebra od babmusovine
 I već domašaja kamenog svjetionika
 Na dnu sam vidio olupine, neznanog broja
 A,
 Ralje nemani
 Željne tople krvi ljudske
 Bljesnule bi, kad nebeski zastor zapara
 bijes bogova

Tihi glas u meni
 Pjevao je
 Jednoličnu melodiju
 Od koje naprećac zaspah

Probuđen zracima Sunca koje su
 Milovale lice oprljeno solju
 Vidjeh,
 Da sam u laguni, oazi mora

Zagrizoh vreli pijesak i
 Ugledah: Trag! Mala stopala
 I Ime!

Bio je novi dan! Bio sam novi Ja!

II

Muhe su mi
 Pokušavale nešto reći, ali
 Poruka bi iščezla
 Uvijek nadomak ruke

Gledao sam kroz strop
 Bludio do sfera za koje
 Mi glas šapnu šifru-
 Vidio: modro, zlatno, djevičanski bijelo;

Prelazio po baršunastom epidermu usana.

Božije oko me je prekorno gledalo
 Jer mu ne prinesoh žrtvu,
 A ja sam gradio novi hram
 Neopoganjen odorama što se po zemlji
 vuku

Za tili čas podigoh u njegovoj lađi oltar
 od trešnja-drвета.

Imao sam život da bdijem, njegujem
 Pamuk-meke izdanke
 Koji su i cilj i svrha i razlog

Praznu ljušturu mog bitisanja
 Ispunila si Smislom, prognala me
 U jednom smjeru-
 Iz Grada Preživara

Ime mi je Sretni!

III

Prošla si mojom ulicom,
 Pogledom ludaka sam pratio Tvoj trag,
 Dok je povjetarac donosio zvuke koraka
 Kao uvod u tokatu noći
 Izvođenu samo za odabrane

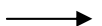
Aleja je bila, i sada je –nada-zelena.

Ali, zašto u koroti, pitao sam se?

Ne nosi crno, Jedina
 Gorki talog iskustva
 Biće dovoljna pokora, a varljiva
 Ljudska priroda nije vrijedna noge
 Jednog jedrog pruskog grenadira

Slijedeći put dođi plešući,
 Onako kako se ne pristoji.
 Budi mlada, budi lijepa, budi dama.
 Budi Harlekina sa crvenim nosom i
 Smiješnim, prevelikim cipelama.

Ja ću bdjeti na prozoru
 Svoje izbe.
 Luč koju si zapalila
 Biće jasan putokaz.

ADI JAŠAREVIĆ

IV

Svaka riječ jedri novu-paricu,
 Ali samo naizgled, jer
 Svaka nova je korak navije
 Po trošnom stepeniku koji stremi u
 beskraj

Iako se sve ljulja, cvili, škripi
 Kao da će svaki čas pući
 Krhka svila-materija-prima nove i
 Nove penjače.I postoji.

Jedan sam od mnogih-nagi smo
 Prljavi, upalih lica, pogleda...

Oštrim kandžama koje nekad bjehu
 Njegovani nokti
 Ostavljamo tragove svog prolaska

Simbolisti tu nemaju šta da traže.

Sve je kristalno jasno:i riječ i
 Bodež i ptica i cvijet...
 Mrvice kupim sa prašnjavih dasaka i
 Trpam u bezuba usta

Biće do mene posrnu,
 Skotrlja se nepovratno i
 Davljenički , hrabro, kukavički-ljudski
 Povuče za sobom i druge

Sve to traje dugo. I trajaće. I treba da
 traje.

Ti! Samo da izdržim!

V

Sviće,
 Mene osvaja crni mrak-
 Tmino, gospodar!

Izdišem kiseonik u krastaču-žabu
 Koja raste i raste i pukne kao
 Balon od užarene taline koje smežurani
 starci
 Liju golim rukama i od studeni
 Im otpadaju prsti-vrijednice

Stari radio odašilje
 Kakofonične slike,udaraju
 U zube,
 Mošnje pucaju od pritiska

Praznim stomak, ljepeljiva masa
 Za sobom ostavlja slatkast ukus
 Koji spiram kiselinom
 Iz trbušaste boce

Sladostrasno, toliko
 Da mi se bljuje-gledam kazaljke

Čekam.Sam sam,bojim se:
 Mirjana...

Stvarnost je tako obična bez Tvoje
 desnice-vodilje.

VI

Ti si moja majka.

Oca nemam,sirotan, bezgrešno začet
 Rukavcem vječno-životne kosmičke
 rijeke
 Koja se uli u Tvoju
 Plodnu utrobu.

Naučila si me da hodam,
 Iako
 Sam bio prikovan za krevet,
 Izjedene moždine

Naučila si me da gledam, onako
 Odistski,
 Bez pomoći ljigavih lopti
 Sluzi i nerava

Naučila si me da dojm
 Toplu, mekanu sisu života
 Koja puca od soka i blješti, iako je
 U srcu crne rupe

Naučila si me
 Kako, zašto,
 Gdje , kada i još jednom
 Zašto

Osjećam Tvoj brižni pogled i sada
 Dok po koži pišem prva slova,
 Crtam prve skice-Tvoje ime, kuću krivog
 krova
 I uvijek nasmijano Sunce

Volim Te, majko!Patim!
 Od čega,pitaš se?

Ja, Tvoj nedostojni sin,
 Davim se sacher tortom,gledam toranj
 Crkve sv.Stjepana-igram pomodnu
 Wienersocialespiele,
 Stid me je i reći-savlađujem Edipov
 kompleks!

Bojim se da neću uspjeti.

VII

Snagu mi daješ!

Pojaviš se,duh koji jesi,
 I rastjeraš crne džinove na horizontu
 Baš kad pomislim da stiže
 Oluja od koje strepim

Igra ima neki duboki smisao
 Svoja suptilna pravila
 Plitkom umu nedokučiva,
 Ali sveprisutna

Poneki osmijeh-predznak dobar
 Usputni dodir,ali
 Samo naizgled,
 Jer
 Osjećam,
 Vidim,
 Moram tako:
 Trijumf je blizu i :

Pod štitom od naježene kože
 Preći ćeš tih par koraka
 Zavjesa će pasti i gromki aplauz
 Če biti nadglasan silinom
 Slatko-balavog prvog poljupca

VIII

Priznanje nudim!Čovjek sam!
 Od krvi i mesa!Uniformisani primat!

Samo jedan pogled tamo
 Gdje se u nuždi gleda i
 Našao sam zlu klicu sumnje!

Sitničavo,neurotično
 Kistom od tvorova repa
 Skidao sam sloj po sloj pozlate
 I otkrio istinu:Ti si snoviđenje!

Objašnjenja drugog nema,prkosiš
 zakonima vječnim!

Postojiš u pomućenom umu
 Koji želi da vjeruje-
 Kojemu je ta vjera sve!

Stvorila te želja za opravdanjem:
 Služio sam ,služim i služiću!

Ponosna si kao zastava!Mudra kao
 Učitelj!
 Proročki dalekovida!Ljepote pramajke!
 Amazonka i mirotvorka!Materija i
 antimaterija!

Oksimoron,glupa konstrukcija zmijolikog
 mišića!

ADI JAŠAREVIĆ

Sa mostova se skače,
 Pod njima se živi, a
 Ne živim za život,
 Za smrt još manje...

Nakazna mapa je nepogrješivo tačna!

Ali, zašto me ne plaše tvrđave od čelika i
 betona,
 Zašto u sjećanju žive rogati demoni
 zapadnih stepa,
 Hučna žila – sva od krvi i zvuka,
 Šume istočne-obitavalište kostura u
 Poznatim uniformama

Prelazio sam most cijele Noći, ali
 Uvijek isto-razum nije moj,
 Sve je ništa, ništa je sve...

Lice me posmatralo.
 Znao sam ga odnekud, a onda
 Se sjetih:
 Arene i povika rulje:
 Hljeba i igara! Da ste i vi zdravo!

Onda sam Te sanjao- Bila si...MOST!

X

Ne znam čemu ova
 Sreća koju osjećam:
 Ništa sam, nepostojanje
 Čak i zlome beskoristan...

Izmišljeni krug koji
 Vrijednost ima samo ako
 Parazitske pipke zarije u
 Izvor ponoće...

Mora nad morama!
 Šepavi pali!
 Drhte dobra majčinska srca i
 Hologramski Samaričani – davaoci
 nasušnoga...

Nit' nijve orem
 Nit' rake kopam
 Nit' zlobilje kosim

Ja težim gorem
 Ne znam da stupam
 Ja ljubav prosim!

Osim?

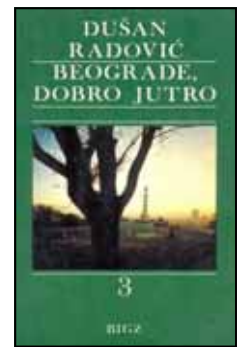
Oprosti, Jedina, na versima mucavim-
 Crvena lampica odavno treperi,
 Bojim se, rasuće se u komade..

Nikada, svijetleće ribe gradova južnih!
 Nikada, boje i zvuci gradova vječnih!

Bježi, što dalje, koliko te noge nose!

Javi se, reci riječ...

Pošalji mi jeftinu reprodukciju Slobode-
 da nas bude dvoje.

Preporučujemo:

Preporučujemo:

IVANA STANISAVLJEV

Ivanine varijacije nisu ništa drugo do varijacije bića usmjerenog jednom cilju. Čitanju sebe u svijetu sa kojim je suočena. Pišući upravo o sopstvenih kreacijama ma koliko god one zvučale arhaične, žestoke, jednom riječju...neobične. Njeno *pijanstvo* kroz masku ljudskog ostaje kao neobičan pokušaj pjesnika da i upije sebe vanjskim uticajem omeđena. Ivana Stanisavljev je pjesnik trenutka. Pjesnik trenutne vizije, ali i osjećaja vremena u kojem egzistira. To vrijeme se o nju odbija kao valovi oluje koja ne prestaje ali ona odolijeva, brani se...riječima...pjesmom. I uspijeva. Toplim iskazom pokušava svrgnuti maske svjesna da će, kada to i uradi, imati susret sa novom...maskom. Mada njene ruke eonima prolaze kao najava novih vezivanja. Ljudskih, prije svega. Urednik

Ivana's variations are nothing but a variation of being directed towards a single goal. Read of herself in a World with which she is faced. Just writing about her own creations as much as it sounded like archaic, violent, in a word ... strange. Her *drinking* remains, through a mask of human, as an unusual attempt of the poet to absorb herself bounded by external influence. Ivana Stanisavljev is the poet of the momentum. The poet with a current vision, but also a poet with a sense of time in which she exists. That time bounced from her as waves of storms that never stops, but she resists, defending herself with the the words ... of poem. She manages. With a warm statement she tries to overthrow the masks with the aware that, when she does that, meet with the new mask ... Although, her hands through the aeons passes as an announcement of new ties. Human, first and foremost. Editor

Editor

Slutim

Misli te moje bole
 ovog nemoćnog dana
 Braniš se zaboravom
 mekom laži uljuljkan

Ljubav ti šapuće
 da strahove baciš
 hladnom kišom spereš
 sa pokislog lica

Suznog oka uplašen
 oprezno gaziš
 obalu mora što talase
 plavetnilom žari

Slutim bol u dubini
 Oštrica koralne hridi
 para dno mog
 usamljenog mora

Skoči bez straha
 Zaplovi bez jedra
 Uroni bez daha
 Dno mi verom zaleći

Maske

Miris sa dna pивske case
 Mala soba prepuna snova
 nespretna želja
 u vazduhu tinja
 Pitam se da li smo dostojni
 Ove ljubavi koju cutimo
 vreli I zeljni retkog usuda
 Kao sutra preobuceno u juce
 klovnovi nasmejanog lica
 ljubavni prosjaci
 u svecanim paradnim odelima
 Lakovani i nakindjuren
 na strasila licimo
 Skidamo sa sebe perje
 ordenje zasluзeno I lazno...
 maske svlacimo ozareni
 dusama ljubavlju opijeni
 i znamo da smo tek sada
 kada licimo na sutra
 svoji i slobodni ...

Ruke

Jesenje veče
 razapinje senke
 Sumrak sustiže
 iza horizonta
 posrnulo sunce

Soba okupana
 mirisom strasti
 ispunjava telo
 slatkim nemir
 očekivanja
 i slutnje

U očima zvezde
 ogledalo želja
 u noći bez tuge
 rasplamsana vatra
 večnosti

Uzdrhtale ruke
 jedna u drugoj
 nežno se stežu
 brišući nabore
 zaostalog vremena

Oda Rakiji ...bilo kojoj

U Čaši sam te našao
 ti ružni košmaru što
 bekeljiš se prkosno
 i izmičeš mi stolicu.

U glavi sam te sakrio
 da besanim noćima
 pukotine bolne tražiš
 i gnezdo svoje sviješ

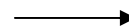
U srce sam te primio
 da krv mi popiješ
 da ljubav okrvaviš
 oštricom nemilih reči

Razbiću čašu glavom
 razbiću glavu srcem
 al srce ne mogu tobom
 izadji iz njega sama

**More tuge
 (Pesma posvećena Brus Tatonu)**

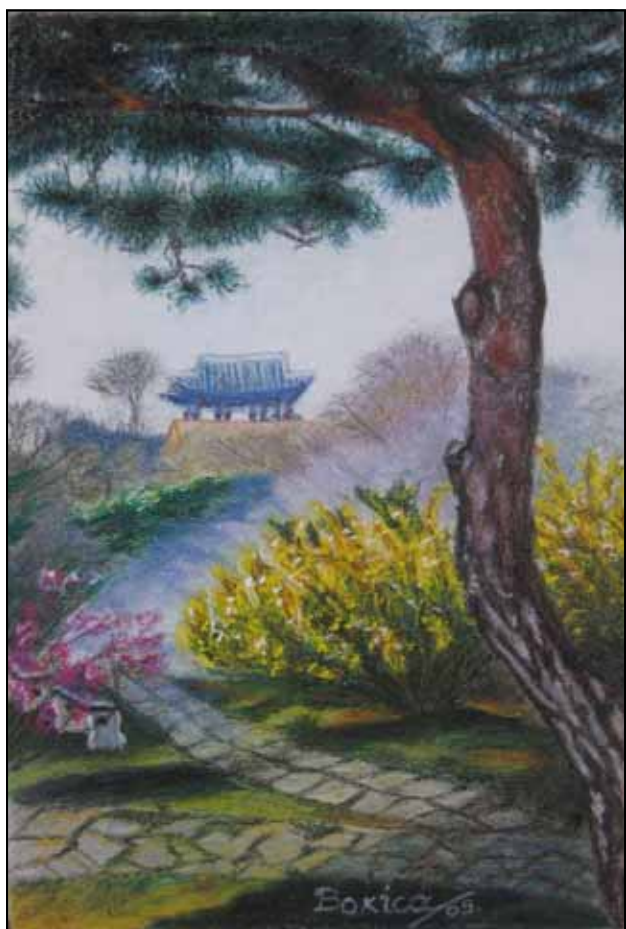
Gorke suze
 niz obraz klize
 kao kapi kiše
 oknom naših
 zamagljenih duša
 olovne suze
 zemlji streme
 težinom tuge
 pritiskaju ..
 kao život
 silom oduzet
 tlo pod nama
 časom nestade
 more tuge zablista
 ovom crvenom
 zemljom
 bez mora.

Pobeda
 Stajao je nemo
 gledao ruke
 prebirajući prstima
 po minulilim godinama
 krio je palčeve
 izgrizenog vremena
 u šakama
 protraćenog života
 podigao je glavu
 čvrsto stisnute
 šake u pesnice
 uperio ka suncu
 i pustio pticu tuge
 da iz njih izleti

IVANA STANISAVLJEV
Jezero

Malim koracima kretala se prema jezeru.
 Zнала je da neće odoleti da mu se poda kada ugleda svoj obris u njemu.
 Volela je njegov srebrnkasti talas na vetru, ali i ovako, savršen mir pred svitanje ju je činio spokojnom.
 Svukla je haljinu sa svojih ramena i pustila je da klizne sa bokova do stopala, na travu.
 Zakoračila je prema vodi ..
 Belina njenog tela presijavala se na mesečini.
 Svojim mekim stopalom osetila je raskvašenu zemlju i stala.
 Njen miris joj je zaparao nozdrve, oslobodio strah.
 Zadrhtala je osetivši jedinstvo hladne zemlje pod sobom i vreline života u sebi.
 Voda je poput ogledala oslikavala jutarnje nebo.
 Osetivši sunce na obrazima, zajedno sa njim, ponovo se rodila.

PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009-
Esej na temu:
ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆA/VIJEKA
“EROTSKI ESEJ O TANATOSU”,

Siniša Stojanović – Sinister, Beograd, Srbija

O autoru

Imam 28 godina.

Bio sam, i ostao, jedan od urednika izdanja, BUNDOLO OFFLINE 2 zbornika regionalnog sajta za književnost Bundolo.org koje je ostvareno u saradnji sa izdavačkom kućom Liber iz Beograda. Knjiga je trenutno u fazi distribucije (Rende) i promocije koje obavljamo putujući po gradovima Srbije i bivše Jugoslavije. Promocije smo održali u Beogradu, Kragujevcu i Zagrebu.
http://www.liber.org.yu/katalog/posebna_izdanja/076.html

Takođe kao urednik za subkulturu i pop kulturu podržavam sajt za ljubitelje poezije Poezin.net na kome sam objavio brojene recenzije domaćih muzičkih izdanja, intervju sa muzičkim grupama, kao i prikaze koncerata.

Polovinom oktobra iz stampe je izašla i moja prva autorska knjiga pod nazivom Mamonova Hagada, zbirke pesama, priča i eseja, za izdavača IK Liber 2009., http://www.liber.org.yu/katalog/total_underground/083.html

Objavljivao sam svoje radove u raznim časopisima, sajtovima, zbornicima, kao što su:

- Stanjestvari časopis o kulturi i umetnosti života, Novi Sad 2009;
- Kišobran zbirka kratkih priča, Skc Bor 2007;
- Zbornik "Junaci urbane bede" - Trablmejker, Beograd 2008;
- Bundolo Offline 2, IK Liber, Beograd 2009
- Agon, časopis za savremenu poeziju Br. 2

http://www.agoncasopis.com/Broj_02/poezija/sinisa_stojanovic_sinister.html

- Knjizevnom sajtu Ofelija

<http://ofelija.com/page/4/>

- Knjževnom sajtu Prozaonline

<http://prozaonline.com/?p=1557>

- Pančevačkom subkulturnom sajtu Pionirov Glasnik

<http://www.pionirovglasnik.com/index.php?content=605>

- Dibidus volšebnom sajtu za književnost Bundolo na kome sam ostvario oko 200 tekstova

i na ovoj adresi možete pronaći veliku većinu mojih radova

<http://bundolo.org/templates/showuser.php?id=404>

broj tekstova: 199. broj čitanja: 127137. broj komentara: 2545.

PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009- .

**Esej na temu: ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆA/VIJEKA -
 "EROTSKI ESEJ O TANATOSU", Siniša Stojanović – Sinister, Beograd, Srbija**

EROTSKI ESEJ O TANATOSU

Seksualnost kao spolnost, tumačena kao takva, podložna je špekulaciji. Sam termin seksualnosti je vrlo neobrađen, nije mu data erotična dimenzija u pravoj meri već samo polna, jednostrana, ograđena, psiholoska, nikako ritualna, magijska, mistička. Eros se baš u tim poljima nalazi. Ne govoreći o hemiji, pričajući o inicijalnim uslovima, inicijaciji u erotizam. Telesna alhemijska laboratorija je tu da podrži, i napravi zlato od bilo čega ako za to postoji potreba.

U opštenju sa današnjim post-industrijskim vremenom kao da se taj demon parazit korporacijskog neoliberalizma uvukao pod kožu i ugrozio Eros. Kao da ljudi opšte sa svojim vremenom i uslovima za život - Tanatosom, a ne sa nečim što se nalazi mimo svega toga, u Erosu koji uzdiže. Seksualnost jeste sve više vezana za Tanatos, za mrtve ili short term, temporary, fast, easy, to go, simbole. Forma je preglasala život i postala porno. Sadržaj je izgubio svoj misterij i postao je nadražaj. Tako da od svega ostali su nadražaj i porno, umesto sadržaj i forma. Sve mora da ima svoje: ime, uslove, oblik, način, primenu, pakovanje, publiku, mesto, vreme, protokol...

Protok lol.

Ime

- poseduje ga sve. Nomen est omen. Uvreženo u ljudskom verovanju, naturano blago-usputno da se ne bi izgubilo vremenom, kao mit. Kao naturalno, ime ima svoju magijsku i simboličku vrednost. Ako se spoji sa pornografijom, producira se Tanatos. Privlačan koliko i erotsko, dijametralno suprotan, jak u svom propadajućem svojstvu. Prateći samo goli diskurs Tanatosa, balans se raspada. Tada se traži spas u jogurtu imenovanim terminom Balans. Imena gube značenja, znaci ne ukazuju ni na šta, pustinja počinje da širi svoje krake. Vetra ni od kuda.

Samo ime ne determiniše nista. Imenovanje ima svoju vokaciju. Ali to je samo jedan od poziva, nikako jedini.

Uslovi.

Šta tačno znači uslov? Ispunjenje zamišljene slike, slaganje kockica, sličica na slagalici, pretpostavke o uslovima u kojima je nešto moguće izvesti? Laboratorijski uslovi, uslovi

opstanka, uslovljavanja, uslovi za ostvarenje ljubavi, Erosa? Tanatosa.

Sama pojavnost Erosa nema povezanost sa proračunima i predviđanjima. Građenju konstrukcije koja je prioritarna, kao ona koja gradi model zbog kojeg bi se dalje nešto trebalo desiti. Eros nema potrebu da traži uslove, on će izmiliti iz prljavštine i tišine, on će izaći i iz čistote šumskog izvora. Ne postoje uslovi za Eros. On može nastajati i u ratnim uslovima u gladi, bolesti, u nesvakidašnjosti, u ništavnosti i učmalosti, a i u raštrkanosti, rasejanosti, konfuznosti.

Zakon atrakcije i duševnog i duhovnog izrazaja su mnogo suptilniji od svakog plana i proračuna. Oni kao voda prodiru kroz sve betonske armirane čelične konstrukcije, taj princip ne zna za granice i iskazaće se uvek ako postoji potreba za njim. Zato je bolje pričati o potrebama nego o uslovima. Potrebe se javljaju i zahtevaju vrhunsko poštovanje. One su te koje su iskonski preduslovi za bilo koju vrstu sazrevanja i konzistencije. Fenotipskog, ili kakvog već, utelovljenja duha.

Oblik.

Je najveći bauk forme. Obrazac koji po industrijskom protokolu najviše paše ljudskom oku. Ali, da li je oko jedini senzor koji upija formu? Formu ideale. Omiljenu formu, koja prija svakome, koja će biti prepoznata i prigrljena, priznata, ona koja može iskomunicirati sa svačijom duševnom shemom. Poigravanje sa percepcijom i medijsko repetitivno ulaganje određenih formi... Koji su to erotski oblici koji bude želju u ljudima da komuniciraju, da pričaju o tome, da kupuju da uživaju. Koji su to oblici? Pornografija u svakoj flaši, svakom paketu svakoj proizvodnoj formi koja je pravljena da se sviđi, dopadne, da sa vama razgovara, da vam bude lepa i korisna, samo vaša i ponizna. Po ceni od samo samo samo - nedoglednih samo. Oblik "samo" - podrazava samo. I "samo" je oblik, i "samo" je forma. SAMO. Šta se desilo sa ČAK? To su anatomske analogne formacije koje ljudska duša(schema) prepoznaje, nevino posegnuvši za floskulom. Samo samo samo! - i još manje i niže. Oblik je je utvara, demon dizajna, to je duh u boci, kesi, mašini. To je ljudski duh koji trljanjem ne izlazi iz lampe vec u nju ulazi. Tanatos. Način

pristup, determinisani i demistikovani gradativni iliti progresivni obrazac, patern čijem se proračunatom tehnološkom artikulacijom dolazi do određenih efekata, proizvoda, željenih ostvarenja. Čist manirizam

industrijskog i postindustrijskog vremena, izvađen iz konteksta života proučavanjem postupaka i dekonstuisanjem spoljašnje strane misterije življenja. Način. Alhemijski proces, ili ritual, invokacija projektom, kojim će se zadovoljiti tražnje bogova i odobriti, uslišiti želje, molbe, procenjujući statistički, empirijski, gledanjem u tarot ili pasulj, aminujući, proričući dobru budućnost ostvarenju plana. Dajući svoj blagoslov, i pokroviteljstvo. Dajući novac. Novac je jedan od načina, plaćanje je jedan od načina. Fond raising, građenje puta novca je jedan od atrakcionih Tanatosovih emanacija. Na koji će način novac nekuda otići, za šta će sve biti potrošen, koji će efekat sve to postići, i veliko uzbuđenje koje nastaje oko svega toga. Da bi se svi ti uslovi ispunili, oni se moraju tretirati na određeni način, da bi stvorili uslove za nove načine i pristupe. Konkursi, na koji način će sadržaj doći do izražaja? Konkurišući. Konkurentnošću. Konkurencijom. To je način na koji se nešto izražava.

Ostvarenje ličnog cilja i načina pristupom, potrebom da se u virtualnoj formi dostavi plan "lova na cilj". Da li će cilj biti ulovljen, utelovljen, da li će Frankenštajn biti živ?(njegovo čudovište)

Da li je Frankenštajn uopšte čovek? Da li je taj kreativni Eros išta drugo do kabalističko pravljenje Golema - čoveka od prašine. Davanjem živototvorne energije nečemu što nikada neće biti živo. Već će biti i ostati samo način. Manir, forma, norma. Tanatos.

Primena.

Da li Eros ima pragmatičnu primenu? Da li je to pogonska energija, da li je na nju moguće instalirati dinamo i crpeti energiju i potencijal, hraniti gladne, osvetljavati prostorije, ulice, lečiti bolesne, obrazovati neuke, formirati magnetska polja, konverzijom je prevoditi u druge, čak i ubojite supstancije, pakovati i prodavati kao jutarnji napitak, široka primena u zdravstvu vojsci hemijskoj industriji, prehrambenoj, farmakologiji, hortikulturi...Primena. Nahranimo narod jednom ribom. Da li je narod moguće hraniti ADSL ljubavnom emisijom? Primenjena umetnost, primenjena sila. Govorimo o njenoj upotrebnoj vrednosti, praktičnoj, iskoristivoj na neki način. Način.

Kada bi smo nešto izvadili iz kontekta i stavili na drugo mesto, da li bi tekst onda izgledao drugacije? - Sigurno bi. Bio bi to bolji tekst.

PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009- .

**Esej na temu: ZAJEDNIŠTVO RAZLIČITOSTI- MOGUĆNOST ILI ZABLUDA XXI STOLJEĆA/VIJEKA -
 "EROTSKI ESEJ O TANATOSU", Siniša Stojanović – Sinister, Beograd, Srbija**

Bolji od čega? - Bio bi napredniji, dekonstrukcijskom metodom dolazi se do novih sagledavanja stvarnosti.

Kao nekadasnji čas anatomije? (Ne mislim na Kiša) - Pa da i onda se tekst menja.

Pa zašto jednostavno ne napišemo novi tekst, ako već želimo novi? - Ne! Ja neću novi, ja hocu stari ali na novi način. Tražim mu nov primenu, tražim mu novu funkciju.

Hoćeš da kažeš da nam ne treba novi tekst? - Pa, zapravo ne...

U čemu je onda napredak, u prezvakavanju starog, postoji limit kombinacija i smerova u kojima se taj tekst može kretati, postoji i limit u željama i potrebama koje određuju dokle će se taj tekst kretati i kad će se one njih zasititi, često zaboravljajući šta je uopste taj tekst želeo da kaže prvobitno. - Pa to više i nije bitno. Nije bitno šta je tekst hteo da kaže, već šta si ti hteo da ti taj tekst kaže.

Hoćeš li da ti iščupam glavu i stavim na mesto dupeta, mozda tvoj telo-tekst bude govorio nešto novo, već mogu da vidim primenu te tekstualnosti. Tanatos.

Pakovanje.

Može se čitati i kao oblik, kao forma, ali ono prevashodno nosi sadržaj u sebi. Pakovanje je jedna lažna forma kvaliteta. Ona je simbioza i sinteza oblika, primene i načina. Ona u sebi sadrži niz proračuna (održive)sadrživosti i onoga što sadržilac sadržava.

Pack - na engleskom se u prevodu može naći na - ono što nešto sadrži/contain (u našem jeziku, iz istog korena se potiče reč kontejner - onaj koji nešto sadrži, gde se nešto odlaže) Drugo tumačenje reči Pack (možemo naći u srpskom jeziku primenu u terminu "paket", a na engleskom takođe imamo package, pekidž odnosno prtljag "Da li si se spakovala draga? Da dragi, spakovala sam se! Ok idem samo po "paklu" cigareta i vraćam se.") ...Drugo tumačenje koje se odnosi na pack je ključanje, iliti packanje. Takođe vrlo rasprostranjeno u srpskom narodu "Dobio sam packe od učitelja, nisam bio dobar na času." i sve tako u paketu. Pakovanje je u ljudskoj psihi jedan od najuvreženijih arhaičnih termina, bez obzira što se njemu daje neka modernija konotacija. Pakovanje u semantičkom ima svoj udarac, svoje nametanje i uveravanje, edukativnost i silu tradicije, ukalupljenje, uvezivanje u lep izgled i začesljanu formu, ima svoj šarm manira, ali je i dalje neosporno mrtav.

Tanatos. Publika.

Čovek koji održava igru živom. Konzumatorski auditorijum koji sluša moćne komande, reaguje na sniženja cena, koji se raduju rasprodajama, onaj koji gaji taj orgijastički navijački duh, isprovociran atrakcijom video igara virtualne ili tuđe stvarnosti, onaj koji se bavi ili ubija zbog intrige, fetišira se mrtvim a onemogućen je da komunicira sa živim sadržajem. Onaj kome su potrebne izveštačene ili veštačke tvorevine. Umorena umrtvljena i hipnotisana ljudska postojanost sužene svesti, koja SVOJU stvarnost nema, reaguje na prosto pukanje prstima, nema ništa ezoterično, ništa van okvira, ništa izazovno osim smrti. To nije Eros koji razgovara sa Tanatosom, to je Tanatos koji priča sam sa sobom.

Mesto.

Kada pričamo o uslovima tu se uvek pojavljuje i neko mesto. "Nije mesto za takve stvari, treba naći neko pogodnije mesto, neko skrovito mesto, neko lepo mesto, gde će sve biti na mestu. A onda će sve da se desi baš kako treba"

Kada se sve kockice poslože i sve dođe na svoje mesto onda će stvarnost procvetati i magija će se desiti. Svi znaju koje im je omiljeno mesto. Ali to mesto je, baš kao za baksuz, uvek zauzeto. To mesto je već neko unapred izabrao, rezervisao, zakupio, kupio. To mesto je zauvek izgubljeno, to tako savršeno mesto, ono tako tuđe i zauzeto. Mesto na kome vredi provesti ceo život. Zvuči kao grobno mesto, ali bože moj... U iščekivanju nekih boljih mesta... Ona govore o jednoj krajnjoj separaciji, klanovskom fetišerskom separarizmu, elitizmu, šovinizmu i skučenosti. Uskogrudosti. Mesto - nije opšte mesto, pozicija, već floskula građevinske forme, jazbina u četiri zida koja podrazava intimnu atmosferu. Grobnica. Mauzolej. Tanatos.

Vreme.

Prolazi. "Nema ga se". Nestaje. Sve menja. Nosi sve ... Je novac. Pravo vreme. Naše vreme, njihovo vreme. Vreme za sve. Jedna endemična demonska tvar svojstvena samo ovom delu univerzuma. Dimenzija konačnosti u srcu beskonačnosti, u društvu bića koja percipiraju njeno postojanje, koja su joj jedina dužna. Mere ga ali ne znaju šta bi s njim. Pokušavaju ga prodati stavljajući svoj život na raspolaganje, u časovima u kojima intuitivno

nikada ne bi vršili takve operacije. I sve to zarad nečega patvorenog što daje opipljivu vrednost vremenu i životu. Manifestacija identiteta nepronađenog života, podarena surogatu - vremenu.

Vreme - apstraktna kategorija koja utiče na prolaznost. Kvalitetnije "utrošeno" kreće se brže, dok ono bez svojstva teško je, i vuče se "usporeno". Vezano je za ljudsko opažajno, kao relativna kategorija. Kada se na njega obraća pažnja, sinhronizovanost spontanosti i intuitivnosti bivaju zamenjene nekim drugim akcentima - operativnosti, izvodljivosti, ostvarljivosti, proračunosti, pragmatičnosti, proklamaciji razuma, i opet stihijskom ali ovog puta disharmoničnom kretanju života, koji pokušava da se uteši nekakvom smislonošću planskog kretanja, individualnog, tehnološkog ili civilizovanog. Igra sa odlaganjem smrti, misao o vremenu u njoj. Da li je to Eros?

Protokol.

Sistem pravila, odnosno paradigma po kojoj se objekti - informacije - operacije kreću, razmenjuju, opšte. Plan koji pretpostavlja program za olakšavanje teskobnog života, unapređivanje komunikacije. Lakoća je postala preduslov za mnoge stvari. Brzina i lakoća, ažurnost i ekspeditivnost, cash and cary, novi bolji i jednostavniji, podnošljiviji dugoročniji način kreditiranja. Na autopilotu - serviseru - operateru - promoteru - distributeru i aparatima, taj džinovski Matrix razradio je sve konpulzivne tehnike osmehivanja dok feedback hrani i jednu i drugu stranu, od kojih se ne zna kojoj je bolje. Zaista bolje. Bolje od čega? Takva erotika i privlačnost rade na postraumatskim osovama i psihologiji zavisnika. Stres - kriza - pseudorešenje. Te stvari su edukaciona lektira za zavisnike u institutima za psihijatriju.

Propozicije generalno prihvatljivih konvencionalnih ponašanja, koja navode na prilagođavanje i socijalizaciju, kulturu odnošenja. Protokol, životni tutorijal za nedoraslost populacije, na svim nivoima birokratskim, tehnokratskim, svaka kasta ima svoj tutorijal, za svaku važe posebna pravila. Niko nije pošteđen, čak ni oni koji ga prave. Pred time smo vi jednaki. Pred velikim bogom protokolom, tako čarobnim i nepredvidivim i inuitvnim magičnim. Tako živim. Tanatos.

PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009-
Esej na temu:
GLOBALIZAM ili Sloboda narodima
“Odumiranje divljaka”
Marko Car (rođen u Beogradu, zivi u Holandiji)

O autoru: Rođen je 1969. u Beogradu. Trenutno živi u Holandiji. Izdržava se od rada u tzv. "high tech" industriji. Objavljivao je prvenstveno na internetu, zatim u "Književnoj reci" (Bgd), "Natronu" (Zrenjanin), "Albumu" (Sarajevo)... Piše prozu, poeziju i eseje o degradaciji svakodnevnog života u "civilizovanom društvu". Ova tema jeste i njegova životna opsesija.

Odumiranje divljaka

Prepoznate ih po nervozni, po teškoćama sa kojima funkcionišu u "organizovanom društvu". Neki od njih žive izvan zakona ili okušavaju sreću kao klošari. Neki su po zatvorima, drugi su narkomani ili umiru od raznoraznih bolesti koje su posledica života u "civilizovanoj zajednici".

Prepoznate ih i po pogledu. Uvek taj isti pogled željan...slobode. Da li ste nekada videli vukove u kavezima "modernih zooloških vrtova". To je taj pogled. Unezvereno biće koje se vrti u krug, u prostoru koji mu je premali da bi normalno živelo, a u kome je ipak prinudjeno da živi.

Još uvek se i u normalnim porodicama ponekad radjaju deca divljaci. Takva deca imaju problema sa školom, nikako im nije jasno zašto se to sve što se od njih trazi zapravo trazi. Postavljaju nezgodno pitanje "zašto?". "Zašto?" pitanje koje se u "humanoj ljudskoj zajednici" ne sme postavljati. Nije jasno takvoj deci zašto moraju da sede satima, da ustanu na komandu, da trče na časovima fškulture, nije im jasno zašto učiteljica od svih traži da crtaju istu sliku. "Zašto, zašto zašto..." ponavljaju mali divljaci. Takva se deca smatraju glupima ili zaostalima. Onda ih stave u specijalnu školu, onda ih izbace na ulicu, onda ih bezbedno eliminisu iz okrilja Majke Mašine.

Jer Sistem sistematski tamani sve što nije on. Mašina eliminiše sve što nije mašina, sve što joj se čak i razlikovanjem protivi. Slično se sličnom radije. Zato volimo avione, moćne tenkove, sportske junake, predsednika i američke filmove. Ovaj oblik ne-prirodne selekcije nije svakako naklonjen Divljaku. On je zapravo namenjen proizvodnji sastavnih delova Mašine. Osobine sastvanih delova mašine nisu nikako osobine divljaka. Mašina zahteva pripitomljavanje, dresuru. Dresirani, robotizovani čovek je deo mašine. Duge godine uslovljavanja, veštine trpljenja i prihvatanje svakodnevnog poniženja kao datosti. To se traži.

Divljak se radja u kavezu, roditelji divljaka su sastavni delovi Mašine. Divljak je tako predodređen da bude u Mašini. Divljak je biće prošlosti. Ali on/ona to ne zna. Jer on ili ona se samo rodio ili rodila. I hoće da živi bez poimanja namenjene mu funkcije i svrhe. Samim tim činom Divljak je u sukobu sa Mašinom koja je svet. Jer za Mašinu postoji samo funkcija.

Mašinu su napravili ljudi. Nije nastala sama od sebe. Život u mašini je ljudima primamljiv i bezbedan. Pritisnete prekidač – pali se svetlo, odvrnete slavinu, poteče voda. Kanalizacija odnosi vase nečistoće. Cigani kopaju po smeću. Neko drugi pati, a vi uživate. To je suština. Nije ni čudo što su ljudi pripitomljeni i zadovoljni.

Divljak grize ruku koja ga hrani. Divljak je ružni atavizam, nezgodna pojava koja podseća pripitomljene i srećne mase na ono što su nekada bili, na ono što bi možda mogli da budu. Zato svaka jedinica organiozovanog društva ima samo jedan cilj, ispred svih ostalih ciljeva, istrebiti divljake. Nekad, ognjem, nekad mačem, nekad psihijatrijski ili birokratski, tiho. Radni logori i vešala su uvek

tu ako zatreba.

Mašina se plaši nestabilnosti. Divljak je anomalija, nestabilnost. Mašina je strah, strah od haosa u kojem je život bio strah. Mašina je jedno od mogućih rešenja za koje se čovek uhvatio. Mašina je bog o kome maštaju svi podmlatci svih politickih partija, japiji i anarhisti zajdeno. Mašina je stariji brat (big brother) i mehanicka majka uplakanog majmuna.

Divljak se plaši ograničavanja. Mašina je baš to. Racionalno ograničenje i redukovanje života na najmanju neophodnu meru. Krave u

boksovima, ljudi u boksovima, ženke lososa u biloškim centrima koje provode život u providnoj, uskoj plastičnoj cevi.

Divljak nije ni dobar ni loš. Divljak nije ni zao ni plementit. Divljak jeste. Divljak jeste onako kao što jeste i šuma ili kamen. Divljak bi samo da živi, a to je u religioznom kontekstu obožavanja "srećne i humane stvarnosti" najveći greh.

Divljak nije revolucionar. Revolucionar se bori za kontrolu nad Mašinom. Revolucionar mašta o preuzimanju, o pritiskanju dugmadi. Revolucionar hoće da sedne za upravljački pult mašine. I onda... Istrebiti. Posuti napalmom, poslati marince. Ubiti sve što nije spremno da se priključi na proizvodnu traku. O tome takodje maštaju mase gledajući na TV-u avanture virtuelnih i animiranih junaka. Jedan pokret prstom i kutija emituje nove i nove nadražaje. Divljak čuti. Divljak je neaktivan. Divljak ne želi da putuje, divljaka ne zanimaju lepote Firence ili čari Kariba. Divljak ne bi da gradi katedrale i piramide. Ne zanimaju ga irigacioni sistemi Inka ili holandski nasipi. Divljak voli da se smeje jer divljak shvata život veoma ozbiljno.

Za divljake zato ima sve manje mesta. Ono što se od čoveka očekuje sve je standardizovanije, predvidljivije. Sve je vec projektovano. Više nema kutka na zemlji u koji bi divljaci mogli da pobegnu. I najudaljenija pacifička ostrva su uspešno konvertovana u turističke rajeve, i najizolovaniji stanovnici Amazonije maštaju o parfemima iz nove kolekcije. Divljak ne može ni da se sakrije negde u kavernama Mašine, tehnološka dostignuća iz oblasti organizacije rada omogućavaju da se svako neprilagodjeno ponašanje na vreme detektuje.

Zato, ako negde sretnete divljaka, ne plašite se. Njegova beda i prokletstvo neka Vas podseća na "pobedu civilizacije, humanosti i razuma". Divljak je sve što Vi ne želite, divljak nije odlazak u kupovinu koji vam toliko znači. Pustite ga neka prodje mirno pored Vas. I on zna da su mu dani odbrojani.

PRVA NAGRADA NA KONKURSU DIOGENIS 2009- Esej na temu: CINIZAM KAO PRETPOSTAVKA MOGUĆEG OTUĐENJA ILI PROGRESA— "Snalaženje u praznini", Marko Car (rođen u Beogradu, zivi u Holandiji)

Snalaženje u praznini

Savremeno poimanje sveta sastoji se u bezumnom i racionalnom obozavanju šuma. Na televiziji ionako ne ma ništa bolje. U uslovima tržišnog totalitarizma sadržaj ionako gubi na važnosti. U uslovima multiplikovane prodajnosti, materija biva primorana da poštuje zakone totalnog marketinga.

Tok se ubrzava, i da bi manipulacija bila brža i lakša stvari moraju postati lakše. Laganije. Bezsadržajnije. Životi imaju biti prazni i reproducibilni. Ono što se doživljava kao sopstveno ja u stvari je grubi polufabrikat.

Knjige, filmovi, takozvani kulturni sadržaj postaje šum. Postmoderna, slikarke koje beskonačno rade autoportrete, pisci koji opisuju lepote sopstvenog ega, video klipovi sa sa Savrsenim sisama.

Šum. Sa svih strana šum. Dodirivanje crveno belih limeniki jeste više od magijskog rituala jer ono što se prodaje jeste lifestyle. Lifestyle je prazan, nema ničega do simbola. Otvarate

limenku, puna je zašećerene vode koja dresirana u manježima za mlade potrošače. garantuje mladančki optimizam.

Šum zaglušuje zžvot. Književnici "prepliću svoja postmoderna tkanja". Čitaoci i čitateljke maštaju o svojim prvim, drugim i sedmim ljubavima, sve u skladu sa slatkim uputstvima Doktrine.

Totalitarizam je pojeo život. "Nadahnete", neformalne supruge kasnijih srednjih godina odlaze na "fancy mesta" konzumirajući Viši oblik stvarnosti.

Šum natapa prazne ego školjke. Iznutra neko slabašno cvili. Nešto smrdljivo curi. Kao zuba gangrena. Tamna senka prelazi preko posetilaca rasprodaja, To nije to. Ruke su prazne.

Aušvic u malim dozama je svakodnevno iskustvo miliona. U sobi za deprivaciju jedini nadražaj jesu pokreti Tržišta. Jedina muzika je pesma reklama. Prosta reprodukcija stvar je statusa. Deca se radjaju da bi bila žrtvovana i

I sve je pozitivno. Sve je proketo pozitivno. Pozitivni su žigoloi, akonomisti, vodoinstalateri, ratnici, ratni zločinci, biznis gurui, pozitivni su i eksperti koji nam iz druge ruke govore sve što znaju o životu Slavni.

Odněkud dopiru zvuci klavirskog koncerta. Lepo vaspitane devojčice i dečaci sviraju klavir. Stalno greše, ali se trude.

Nalazite se na mračnom stepenistu. Na trenutak vam se čini da ćete brzo i lako naći put do prizemlja. Ali najednom, svetlo se gasi. Tražite prekidač stepenišnog automata, ali prekidača nema. Nema ni stepeništa, nema ni rukohvata. Ničega nema osim Vas i Vaše šuplje ideje o sopstvenoj vrednosti. Nešto kao varijacije na temu idealnog godišnjeg odmora. Decibeli šuma razaraju vam slusni aparat. Da nije tako glasno, čuli biste da neko usamljeno biće vrišti u mraku.

NAGRADE NA KONKURSU DIOGENIS 2009
***Pjesme na teme: IZGUBLJENE DUŠE LJUBAVI
i/ili SIVILO SVAKODNEVNICE MODERNOG KAZANOVE***
1. "Ako nekada opet", Biljana Diković, Užice, Srbija
2. "Guernica" Elvedin Nezirović, Mostar, BiH
3. "Ti, koja opažaš gorde i nadmene", Majo Danilović, Beograd, Srbija

Biljana Diković rođena 15. septembra 1964. godine u Požezi. Dobitnik više književnih nagrada na lokalnom, državnom i međunarodnom nivou. Do sada objavila tri knjige poezije NESANICE 1998., PESME USNULE ZVEZDE 2005. (međunarodna nagrada za neobjavljenu zbirku poezije 2004.), DUŠA DUŠE MOJE 2009. godine.

Poslednjih deset godina kao novinar zapisuje i aktivno učestvuje u kulturnim događajima u gradu Užicu, na Radio Užicu, nedeljnicima Vesti i Užička nedelja, književnom časopisu Međaj, elektronskim časopisima koji se bave književnim stvaralaštvom, lektor i korektor više knjiga, zbornika i časopisa, organizator i učesnik književnih susreta, predstavljanja književnosti u gradu i Srbiji. Član je Udruženja novinara Srbije. Pesme objavila u mnogobrojnim časopisima i zbornicima književnih manifestacija i susreta, u štampanim, elektronskim i medijima za osobe sa posebnim potrebama. Piše i nagrađivana je za poeziju na teme ljubavi, religije i rodoljublja. Kao novinar i pesnik živi i stvara u Užicu.

Elvedin Nezirović, rođen 12. 11. 1976 god. u Mostaru, Bosna i Hercegovina. 1999. diplomirao na Pedagoškoj akademiji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru na odsjeku za Bosanski jezik i književnost. 2002. godine objavio zbirku poezije "Bezdan" u izdanju "Edicije Rondo". Druga knjiga poezije, „Zvijer iz hotelske sobe“ u pripremi. Pjesme i književne radove objavljuje u književnim časopisima u BiH, Srbiji, Hrvatskoj i dr. (Sarajevske sveske, Most, Život, Ulaznica, Motrišta, Knjigomat, Balkanski književni glasnik itd.). Radi kao novinar „Radija X“ iz Mostara i „Radija Slobodna Evropa“, te kao nastavnik bosanskog jezika u IV OŠ u Mostaru. Saradnik je magazina „Gracija“ iz Sarajeva. Trenutno vanredni student

Majo Danilović je rođen 1955. u G.Lupljanici, Derventa. Diplomirani politikolog, Slobodni grafički dizajner, između ostalog bavi se ilustracijom i dizajniranjem knjiga, i izradom Web prezentacija književnih klubova i književnih stvaralaca. Ponekad napiše poneki stih. Publikuje od 2008., objavljen u dvadesetak zajedničkih zbirki ("Garavi sokak" 2008 i 2009, Zbornik "Noć boema", "Gravitacija riječi", "Tragovi na pesku", "Jutro nad Ozrenom", Zbornik Webstilus "Srodne duše", "Sindelićeve čegarske vatre", "Ukrinski virozbori", "Rudnička vrela", "Panonski galeb", "Vršačka poetska susretanja", Zbornik "Između dva sveta" učesnik XX međunarodnih pesničkih susreta "Garavi sokak" 2009., Međunarodno susreta pesnika "Branko Miljković Niš. Prisutan na Proza online, zagrebačkom Webstilusu, na Web stranama Književnog kluba Novo Sarajevo.). Dodeljena mu je I nagrada XX jubilarnog, međunarodnog festivala poezije "Zlatni pesnički prsten" 2009.– Subotica-Palić, Priznanje Literarnih kreacija 2009, Kluba književnika Novo Sarajevo.

Izdavačka kuća DHIRA, Kūsnacht, Švajcarska

[Home](#)
[O NAMA](#)
[IZDANJA](#)
[GL. I ODG. UREDNIK](#)
[SARADNICI](#)
[RECENZENTI](#)
[ILUSTRACIJE](#)
[DONACIJE](#)
[LINKOVI](#)
[VJESTI](#)
[NARUĐŽBE](#)

<http://dhirasbk.weebly.com>

DOBRO DOŠLI NA ZVANIČNU STRANICU IZDAVAČKE KUĆE - DHIRA, Kūsnacht, Švajcarska...Čitajte, ali i pišite!

AUTORI ZA AUTORE

**NAGRADE NA KONKURSU DIOGENIS 2009—Pjesme na teme: IZGUBLJENE DUŠE LJUBAVI
i/ili SIVILO SVAKODNEVNICE MODERNOG KAZANOVE - 1. “Ako nekada opet”, Biljana Diković,
Užice, Srbija—2. “Guernica” Elvedin Nezirović, Mostar, BiH -3. “Ti, koja opažaš gorde i nadmene”,
Majo Danilović, Beograd, Srbija**

Ako nekada opet

Sve što ikada bude ljubav
biće u tvojim rukama
mojim telom prelistalo
duboko u meni zgaženo...

Neizlazom...

Sve što ikada bude ljubav
biće u tvojim očima
mojim krvotokom proteklo
duboko u meni oteto...

Nedolazom...

Sve što ikada bude ljubav
biće u tvojim pesmama
mojim osmehom zasijalo
duboko mene ranilo...

Bezglasom...

Biljana Diković

GUERNICA (BILI SMO DJECA)

bili smo djeca
vojnici koji su jurišali na ženska srca
zdušniji nego na neprijateljske bunkere
voljeti!
o, zaboga, zbog ljubavi je vrijedilo
izgubiti rat...

mi smo povijest učili
vodeći tuđe ratove
u rovovima tmastim
obuzdavalni smo mladost koju
nikada nismo uspjeli odživjeti

naši snovi su pokošeni na nekoj oranici
naši snovi su pucali
poput dječijih lubanja pod vojničkim
čizmama
naši snovi su, poput ptica, rastjerani
rafalima
i sada postoje negdje
kao sveukupno ništa

bili smo samo djeca
umjesto u zagrljaje očeva
jurišali smo u iskopane grobove
u ovu pjesmu
iz koje su trebale iznići ruže
u kojoj su se trebale naći gole krasotice
a ne motivi s Guernice

bili smo djeca
sada smo duhovi

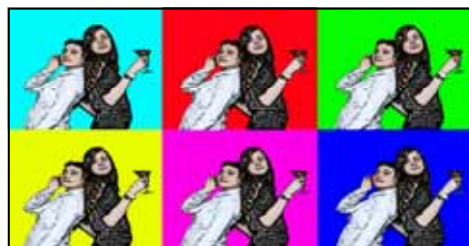
sada smo
Smrt

Elvedin Nezirović

**TI, KOJA OPAŽAŠ
GORDE I NADMENE**

Ti,
što kradeš mi otkucaje,
razum iz glave,
i slano iz oka,
za mir,
trampiš mi nemir,
ti nikad za mene,
nećeš čuti,
jer sam nečujan,
i nisam glasan,
i nisam
od onih poznatih,
ti nikad mene
nećeš primjetiti,
jer sam neprimjetljiv,
a ti opažaš
gorde i nadmene,
jer ja svoju ljubav
ne namećem,
njom se
okolo ne razmećem,
i obično je krijem,
od nekog
ko bi mogao,
bespovratno
da je zarobi.

Majo Danilović

FARUK ŠEHIĆ

Da li je moguća „otopljena“ verzija Charlesa Bukowskog unutar primjećenih poetskih naraštaja? Da li su moguće *deja vu* nakane pjesničkih modula? Da li je moguće pretopiti irealno u realno i *vice versa* a da pri tom ne dođem u napast da naglasim kako to NIJE i NE MOŽE BITI! Ipak, Faruk Šehić, grubošću samo naizgled otuđenog lika želi nadomjestiti izmanipulisani oblik trenutnog suočenja sa morbidnom sudbinom. DA, moguće je, jer njegova poetika su istančani oblici nadanja za koje se ne libi nazvati ih pravim imenom. Uobličena slika svijeta unutar njegovih pjesničkih usmjerenja je jednostavna za objasniti: Znajući da živi u Svijetu čudnih spodoba on se brani od toga Svijeta mačem poetskih nadahnuća. Mačem koji šamara ali ne ubija! Mačem koji podsjeća sve nas da smo ljudi! Ali, da li to možemo i postati? Ne znam. Možda su upravo u njegovim *words of poetry* krije odgovarajući odgovor. Urednik

Is it possible to "dissolved" version of Charles Bukowski within the noticed poetic generations? Whether are the possible intentions of *deja vu* poetic modules? Is it possible to recast unrealistic into the real and *vice versa* and not to get tempted to stress that it is NOT and CAN NOT BE! However, Faruk Šehić, with the brutality of the just - only seemingly alienated figure wants to replace manipulated form of the current confrontation with the morbid fate. YES, it is possible, because of his poetics are sophisticated forms vof hopes which he does not hesitate to call them real name. Shaped image of the world within his poetic orientation is easy to explain: Knowing that living in a World of strange creatures, he defends from that World with the sword of poetic inspiration. He is slaping with the sword which slaps but does not kill! With a sword, which reminds all of us that we are human beings! But whether we can be and become? I do not know. Perhaps the very words of his poetry has hidden answer. Editor

SVJETLOSNA POSLANICA

u staklenom jajetu
 ulične svjetiljke
 svjetlost se zgurila
 kao fetus

na teraso jazz-bara
 iznad naših glava
 vise svjetlosne košarive

u biljkama svjetlost
 mijenja dres i poprima
 zelenu boju

toliko o svjetlosti.

ustaješ iz kreveta
 skidaš sa sebe
 pokretima tijela
 svilenu pidžamu

još si živ
 kašljucaš
 šetajući po sobi
 u otrcanom penjoaru

odlaziš u zahod
 u kadi
 pauk hoda po vodi
 kao Isus

otvaraš prozor
 gledaš u novo čudo
 rosa je paukova čarolija

njene kapi su
 kristalna zvonca
 jutra

pališ prvu cigaru
 to je tvoja molitva
 zadovoljno uvlačiš dim
 započinješ jutarnje uskrnuće.

sada kada je poezija
 lešina za hi-tech gavranove

sada kada nema nikoga
 da nam oprostí jučerašnje grijeh

sada kada smo postali uspravni
 i rastrgali baršunaste lance i brnjice

sada kada trčkaramo goli
 kroz šikare tehnološke šume

sada kda jedemo sendviče
 filovane srebrenim čipovima

želim biti metalik zelena muha
 pijana i zadrigla u poljskom wc-a.

JA NISAM ČOVJEK IZ SARAJEVA

u Sarajevu
 april je zaista najokrutniji mjesec
 gdje se miješa fantastika i horor u retortama tijela
 duhovi vise u zraku, duhovi literarne šizofrenije
 samo ih trebaš uzbrati, te tužne grozdove vasiona
 zašto ćeš plaćati vlastitom krvlju
 na Bistriku i Kovačima kuće su ograđene visokim
 zidovima
 a ljudske duše otvorene ko kupole otomanski
 džamija
 zrak je britak kao mjesec mrtvih
 u kafanskim pričama rat nikada ne završava
 raspoređuju se divizije među pivskim flašama
 priča se o Srbima, Muslimanima i Hrvatima
 i krivcima i žrtvama.

stoput utvrđena „istina“ mjerska se nanogramskom
 vagom

jer je epska naracija plod crvenih krvnih zrnaca
 ako je Brazil zemlja sa najviše fudbalskih selektora
 na svijetu

ovdje stanuje najveći broj drvenih filozofa i
 mizantropa

uprkos svemu što me razara i nakrivo oblikuje
 i dalje učestvujem u tvom paradoksalnom
 mitotvorenju
 Sarajevo, nisi mi dalo ništa
 Izuzev svoju poeziju.

NA TERASI KOD DVA RIBARA

Pijane metafore
 lete od tebe ka meni
 za našim stolom
 cvjetaju riječi
 kao morske alge

stol postaje ljepljiv
 slan i zelenkast
 a riječi su ukusne
 i jezici nam se spajaju
 natekli od alkohola

borimo se sa zmajevima
 pravimo vremenski strojeve
 probijamo maglicu Andromede
 riječi su krotke i zahvalne
 i treba svaku dobro zaliti

glave su nam
 u duhanskim oblacima
 zavaljeni smo
 u plastične stolice
 kad razgovor zastane
 riječi se rasipaju
 u kvantni prah

poslije se otvaraju
 novi fajlovi u memoriji
 oči laserski sijaju
 i prije nego se vratimo
 u virtualne kraljevine
 naručujemo dva ledena piva.

FARUK ŠEHIĆ

English translation: Vesna Stamenković

ON THE TERRACE AT „DVA RIBARA“

Drunken metaphors
 fly from you to me
 at our table
 words blossom
 like seaweed.

the table is getting sticky,
 salty and greenish
 the words taste good
 and our tongues come together,
 swollen with alcohol

we fight the dragons
 we make time-machines
 penetrate the Andromeda nebula
 the words are meek and grateful
 and each one has to be washed down

our heads are in the clouds
 of tobacco smoke
 we lean back
 in our plastic chairs
 when the conversation dies down
 the words disperse
 to quantum dust

afterwards, new files
 open in our memory
 eyes gleam like laser beams
 and before we return
 to our virtual kingdoms
 we order two ice-cold beers.

EPISTLE OF LIGHT

inside the glass egg
 of a street lamp
 light curled up
 in fetal position

on the balcony of the jazz bar
 over our heads
 tiny baskets of light

inside the plants, light
 changes its jersey, and takes on
 a greenish color

so much about light.

you get out of the bed
 and shake
 the silken pajamas
 off our body

you are still alive
 you cough
 walking around the room
 in a threadbare peignoir

you go to the toilet
 in the bathtub
 a spider walks on the water
 like Jesus

you open the window
 and watch a miracle
 the dew is the spider's spell

its drops are
 crystal bells
 of the morning

you light your first cigarette
 that is your prayer
 you inhale with satisfaction
 and begin your morning resurrection.

now that poetry
 is a carcass for high-tech vultures

now that there's no one
 to forgive us our yesterday's sins

now that we've stood upright
 and tore off our velvety chains and
 muzzles

now that we run naked
 through the underbrush of the
 technological forest

now that we eat sandwiches
 filled with silver microchips

i would like to be a metallic-green fly
 drunk and fat in the outhouse.

I'M NOT A MAN FROM SARAJEVO

in sarajevo
 april is truly the cruelest of months
 where fantasy and horror mix on the retorts of bodies
 spirits hang in the air, the spirits of literary
 schizophrenia
 all you have to do is pick them, those sad fruits of the
 Universes,
 why would you pay in your own blood?
 at Bistrik and Kovači, the houses are surrounded with
 high walls
 and human souls open like the domes of the Ottoman
 mosques,
 the air is sharp like the Moon of the Dead
 in the tavern stories, the war never ends
 the division are placed among the beer bottles
 while they talk of the Serbs, the Muslims and the
 Croats,
 about the victims and the guilty ones
 the „Truth“, ascertained a hundred times over, is
 measured on a microscopic scale,
 cause epic narration is the fruit of red blood cells,
 if Brazil is the country with the greatest number of
 football selectors in the world,
 this is where most fake philosophers and misanthropes
 dwell
 in spite of everything that destroys and deforms me,
 i still participate in your paradoxical peacemaking
 Sarajevo, you gave me nothing
 but your poetry.

TATJANA DEBELJAČKI

Neću ni jednoga trenutka pomisliti da Tatjana Debeljački jeste bilo šta drugo do snažan otisak Marije Magdalene u svoj njenoj pohotnoj nadraženosti unutar žestokih pretpostavki ciljane sreće. Ademova Hava ni blizu joj nije. Tatjani! No, i Magdaleni se trag gubi u besmislu vremena. Tatjanin, pak, ostaje kao neumiruća svijeća da osvjetljava nove tragove pjesničkih muza. Njenih, prije svega. Riječi pjesama odskakuju od Erikinih najava prozних usuda. Postavljaju se na pijadestal novog ustoličenja sa samo jednim jedinim ciljem: Biti drugačiji unutar vremena i prostora klonovski omeđenog. Da, uspješno izbjegavajući klasične zamke ponavljanja viđenog, ona nam na njen, TJANIN način oslikava sebe van sebe. Zbog nas. ????. Jer mi nismo svjesni Svijeta koji i nije ništa drugo do vječni interaktivni spolni čin željenih nakana. No, i interpersonalnih. Tatjana to zna. Na nama je da naučimo. Uz njenu pomoć unutar pjesničke ekstaze i zanosa. Samo da ne bude *Margaritas ante portas*. Toga me je zaista strah. Iskreno vam velim.

Urednik

I will not for one moment think that Tatjana Debeljački is anything other than a strong impression of Mary Magdalene in her own lustful irritation within the intense assumptions of the targeted happiness. Adam's Eve is not even close to her. To Tatjana! However, the Magdalena's trail is lost also in the absurdity of the time. Tatjana, however, remains as not dying candle that illuminates new clues of poetic muse. Primarily belongs to herself. Lyrics bounce from Erika's announcement of the destiny of the prose itself. Placed on the throne of the new enthroned with only one goal: To be different within time and space bordered with clones. Yes, successfully avoiding the classic pitfalls of the visible repetition, though, she on a her own way, portrays herself- TJANA way- portrays herself out of herself. Because of us. ????. However, we are not aware of the World which is nothing else but an eternal act of sexual interactive act of the wished intentions. However, interpersonal also. Tatjana knows. It is up to us to learn. With her assistance within the poetic ecstasy and verve. Just not have that as *Margaritas ante portas*. I am really afraid of that. Honestly, I am telling you. Editor

RITUAL SAMOĆE

Utorak 18,30
 Skuvala sam kafu.
 Sipala piće.
 Odsekla parče torte,
 (ili sve to zajedno).
 Crne kožne rukavice,
 Zagrejana peć.
 Mazila se do zanosa,
 Pobedila još jednu
 decembarsku noć...

ZA-SLUGE

Dolazak koristi za pripremu buduće
 psihodramske šanse.
 Mašta nadvila svoju senu nad srećnom
 prošlošću.
 Prtiv-volja otvara manifestaciju,
 beskućnik promišljeno, zadovoljno

postiže i zadržava zavisnost, oplemenjuje
uskladjenost vrelinom prljavština. Na delu

miris parfema neutralisan votkom, skida se da
 ne izgužva odelo.
 Ljubomora ga pita kad je prevari? Pre dva
 meseca!
 Stalna, trajna izdaja, neskoncetrisana...
 Strašljiv, plašljiv, muževan glas u znaku
 uzvika!

Žudnja i strast su dalekovidne!
**Egoizmom negativne, iz nirvane metafizičke
 strasti**

*Sta si se uhvatio za nju ko dete mami za
 suknu!!!*

NA BELINI

Za buket ruža vezane noge;
 Ruke slobodne za molitvu;
 Kosu prekli pupoljci;
 Ime joj nosi ponosni paun.
 Anđeoska svetlosti obasjaj
 Sliku žute ruže i blud.
 Sveci bez stida i straha.
 Ljubav menja nas.
 Oduzeli su joj
 Igračke i ljubavnika.

TAM-TAM

Tražim boju i svetlost
 Sve obuzeto ritmom,
 Sad znam ples crnih ljudi
 Samo ne gazim tepih od peska

Tam- tam je sad igra
 Mački i pasa
 Zamislite šta se sve zbiva
 U uzbuđenoj gomili

Ja ritam i zvuk,
 Sadašnjost i prošlost -
 Evo me!
 Ustanite svi!
 Ti, stranče,
 Što tapkaš sa mnom
 Da li bi mogao voleti,
 Il` samo igrati tam-tam?

Moje proleće dolazi!
 Zato ne gladnim, ne žednim,
 Ne tugujem, ne plašim se
 Ostavljam heroje i ratove,
 Njihove bitke i poraze
 Sloboda mi je cilj.

Proleće moje dolazi

Jer znam jedan lagani ples,
 Ples uz BUBNJEVE.

Ne-brižljivim

Gubi se u sivilu samoće.
 Uljez saznanja-šum iz uma.
 Nejasna nit, strasna, surova, bdi.
 Plod nije zavera.
 Ludak, genije tišine!
 Približi se neizrecivom.
 Analiza razuma-ropstvo!
 U šetnji, vidni stid!
 Uzbudljiva autonomija,
 Otvoreni vrata,prozori,
 Promaja!
 U magli stepenice
 Vode ka nebu.
 Paralizovana savest,
 Pokretno ogledalo.
 U množini protiv rečitih,
 Dirigovanja, ponašanja,
 I priznati krivicu.
 Crta koja spaja,
 Put u svemirski brod.
 Mimoilzimo sa omalovažanjem.
 Bronzana žena,
 Bakarni čovek!!!

JAPAN U APRILU

Istinski silna, neoprezna ponekad,
 Žudim nema i daleka!
 Obnažena, ispunjena savršenstvom,
 Pohađana uživanja!!!
 Gde ima poverenja ima i radosti.
 Nikad nije slikao moju strast,
 Snove od boje do reči,
 Bez neizvesnosti i jeze.
 Trenutak svetlosti me pogođa.
 Utiskuje japanski zrak na lice.
 April lagano izliva boje,
 Nad udvojenim senama što plešu.

TATJANA DEBELJAČKI

To-uncaring

Lost in the grey loneliness.
Cognition intruder – rustling from the mind.
Unclear thread, passionate, cruel, is awoken.
The fruit is not conspiracy.
The lunatic, genius of silence!
Get closer to the unspoken.
The analysis of reason- slavery!
During walking, visible shame!
Exciting autonomy,
Opened door, the windows,
Draft!
In the mist the stairways
Leading to heaven.
Paralyzed conscience,
Portable mirror.
In the plural against the fluency,
Conducting, behavior,
And admit the guilt.
The line connecting,
The road to the spacecraft.
We walk on by in dishonor.
Bronze woman,
Brass man!!!

JAPAN IN APRIL

Truly stunning, sometimes careless,
I crave silently and far away!
Naked, filled up with perfection,
I am attending enjoyment!!!
Where there is trust there is always glee.
He never painted my passion,
Dreams from the color to the word,
Without suspense and shivers.
The moment of light strikes me.
Pressing Japanese air onto my face.
April is slowly spilling its colors,
above duplicate shadows dancing away.

IN THE WHITENESS

Legs tied to a bouquet of roses;
hands free for prayer;
hair covered by buds;
her name born by a proud peacock.
Angel light, illuminate
the image of a yellow rose and
promiscuity
Saints shameless and fearless.
Love alters us.
They deprived it of
toys and a lover.

TAM-TAM

I'm looking for the colour and ligh
Everything taken by the rhythm,
Now I know the dance of the black
people
It's just I don't walk upon the carpet of
sand

Tam- tam is now the dance
Of cats and dogs
Try to think of what is happening
In the excited crowd

Me the rhythm and sound,
Present and past -
Here I am!
Everybody stand up!
You, stranger,
Stomping with me
Could you love,
Or just dance tam-tam?

My spring is coming!
That is why I don't get hungry, thirsty,

I'm not sad, I'm not afraid
I leave heroes and wars behind,
Their battles and defeats
Freedom is my goal.

My spring is coming
Because I know one slow dance,
Dance to the sound of DRUMS.

RITUAL OF LONELINESS

Tuesday 18:30
I made coffee.
Poured drinks.
Cut a piece of cake,
(maybe all of that together)
Black leather gloves, warm stove.
Caressed up to trance,
Defeated yet another
December night...

TO - HINDS

Arrival he is using as the preparation

Of the future psychodramatic chance.
Imagination is hindering the good old days with its shadow.
The against- will is opening the occasion,
The homeless thoughtfully, satisfied

Reaches and maintains the dependanc, enriches

Harmony with the heat of dirt. Red handed scent of perfume

Neutralized with vodka, taking his clothes off not to crease them.

The jealousy asked him when he had cheated her?
Two months ago!
Continuous, permanent betrayal, not concentrated
...
Timid, scared, manlike voice in the exclamation mark!

Lust and desire are long-sighted!

Negative because of egoism, from the nirvana of metaphysical lust

Why are you grappling it as a child does to his mother's skirt!!!

Art- Chagall

MILO JUKIĆ

Prozno-poetski recital Mile Jukića je zaista više od toga. Iznenadujuće tih on u sebi sadrži više od onoga što možemo očekivati od nekoga sa kim ovaj urednik druguje godinama, povremeno. Tajnovit bijaše i prema meni, strahom obasut, valjda. Nenametljivo pokušavajući stvoriti poetiku vlastitog stoljetnog tkanja. U njemu kao da su sabrane sve muze duhova prošlosti. I kao da baš one pred naše noge bacaju riječi iz pjesama, kao lepršave latice neobičnoga cvijeta, još neotkrivenog. Razotkrivajući hramove njegovih želja kao mozaik pretpostavljenih muralnih otisaka. Milo je za mene jedno otkrovenja pjesničkog bitka. Bez imalo patetike mogu samo žaliti što ranije ne dodjoh u dodir sa njegovim poetskim bićem. Ne zbog njega. Zbog sebe. Iako povremeno se susrećući ni nadao se nisam da ovaj tihi lik može toliko *poetskih decibela* proizvesti. Ovako, ostaje mi samo da jadikujem nad sopstvenom neizrečenom sudbinom čitaoca koji je konačno čitao njega. Njemu je svejedno. Pjesnik je postao. Urednik

A prose-poetic recital Mile Jukića is actually more than that. Surprisingly quite, he contains within himself more than what we could expect from someone with whom this editor met during past years, occasionally. He was mysterious to me also, loaded with fear, I suppose. Discreetly trying to create a poetry of centuries of his own weaving. It looks like all muses of the ghosts of the past are gathered. And just like – they are throwing in front of our feet words from poems, like fluttering flower petals, yet undiscovered. Exposing the temples of his desire as a mosaic of superiors mural prints. Milo is one of my discovers of the poetic battle. Without any pathetic, I can only regret that previously I did not come in contact with his poetic being. Not because of him. Because of myself. Although, occasionally encountering him, I did not have any hope that this silent character can produce so much *poetic decibels*. Thus, it remains for me to moan of my own untold destiny of the reader who finally read him. For him it is all the same. The poet has become.

Editor

NA SUPROTNIM OBALAMA

Ti i ja uvijek ćemo stajati na suprotnim obalama,
ni Hajrudina, ni Tosun-efendije nema da nam sagrade most,
uzalud što ti si u meni zavijek - ja samo gost,
putnik namjernik, neuhranjeni vranac svezan
na tvojim jaslama.

Ti si mi sihra i tantra, ali ja nikad neću postati tvoj guru
ni crnom, ni bijelom magijom. Izgleda ludo,
al' kad bih se u cvijet pretvorio i zasuo te proljetnim
peludom -
uzalud: mi našoj djeci nikada nećemo mjeriti temperaturu.

I kad je hladni rat načas nestao, kad se sasuo u prah
tvrđi berlinski zid,
mir nije stasao; čarke su primirje držale
pod upitnikom. I na kraju je na bijenale
otišla tek pijana slika... To jedno drugom pravimo genocid.

Ako je Kur'an časni sveta knjiga, i ako grješkom
i mene, Kristovog raba, zapadnu 33 hurije,
da budu sve iste, ko ti, ja bih. I da me nije
nikako u raju, al' da si blizu... Ni to mi ne bi
bilo teško.

Al' kome ja ovo... Koliko njih je preda mnom na tvome
popisu?
Ja takvu svijećom tražim, ti takve ko ja susrećeš dnevno
stoput!
A osim toga: ja sam u sevdalinki, ti u hip-hopu,
ja ni u primisli tvojoj, ti i az i iže u mom ljetopisu.

NAPUŠTENNO SELO

Još samo vjetar nad mrtvim selom pjeva
arije svoje jutrom i mrakom iste.
I mrtvi stoje kućerci ko biste.
Tu grom ne udara nit munje ima sjeva.

Staza je zarasla davno i bilje hrabro strši.
Tko će ga gaziti? Nikog tu nema!
Sam' lijeni gušter na suncu drijema
i tromi puž travke pri zemlji krši.

Mravinjak ječi; žitelja njegovih vreva.
I to je sve što živi u selu,
tišina šumi - i tako vječnost cijelu...
Još samo vjetar nad mrtvim selom pjeva...

ZAŠTO IMAM TAKO MALO PJESAMA

Zašto imaš malo pjesama,
pita me prijatelj pjesnik oko pola šest ujutro.
Nestalo nam je piva još prije sat vremena,
a meze bi još,
pa smo se polako počeli trijezniti.
Valjda.

Ah... Ne znam ni kad sam napisao
ove koje imam, kažem.
Jer, pjesme pišem samo onda kad ne pijem, kao evo ovo noćas,
kući, s takvim kao ti ili za šankom kod Sherifa, s kim mu drago,
zatim kad nije zima,
kad s kompa ne svira nešto domaće, jer mi to odvlači pažnju,
najbolje kad klize Django, Dizzy ili Duke,
ovo je slučajno ispalo u 3D formatu,
da, mogu i Ella ili Billy,
nepravdno ih zaboravih u pretprošlom stihu,
kad se ne kurvam i kad nisam s *dragom*.
Da, izjutra svakako ne pišem...

A ne pišem ih ni kad se bavim ozbiljnim poslovima,
kao na primjer dok čitam tuđe pjesme,
ili dok sav sam u glagoljičkim žutim listovima
koji su jedino što je ostalo od umrlih u mome malom mjestu
godine 1767.,
dok žučno pričam s djedovima tuđim i bakama,
tada bih možda mogao samo u desetercu,

MILO JUKIĆ

ali bi sve izgledalo nekako kao prepisano,
ni kad je proljeće, jer tada previše sam blesav,
racionalno je već s topljenjem snijega smješteno
u moj mali interni rječnik arhaizama,
mada pjesme nemaju ništa izravno s tim, ali...

Ili dok tražim kristale na Rudnima
i rimsku keramiku staroslavenske kulturne grupe na Gradcu,
gdje je to iznimno rijetka pojava:
ruke su prašina, kora,
teško bi trpjele i štilo i tastaturu,
kvrjava slova bi bila, i pjesma,
pa ljeti, po onoj pasjoj vrućini,
piše li, Bože, itko pjesme u to doba,
ponekad neku i bih, ali prije toga odlučim
odigrati samo jednu partiju mach jonga, a ne ide mi
pa zaboravim zašto sam uopće sjeo i što sam htio.

Pa brige, planovi grandiozni, a vrijeme je,
davno bi rečeno, teško za matore, prijatelju moj...
Volim i ljenčariti, satima i danima,
prethodno uvjerivši sama sebe da mi tih dana ionako ne ide,
ili *moram* obrezivati voćke, jer
predbacivat ću sebi godinama ako izdžikljaju, pa svijet,
naučen uživanju u tuđoj sramoti,
počne upirati prstom u njih i u mene!
U jesen bih mogao puno,
ali, prijatelju moj dragi,
ništa od pjesme kad znam:

AŽDAJA I ZLATOUSTI

U ruševnom manastiru, bivšem, doduše,
ljubili smo se
dok su se sveci i svetice čudili,
ne mogavši doći sebi
ispočetka, a zatim
prijekornim pogledima nas strijeljali,
potom počeli čupati kose koliko ih je ko imao,
budući da uglavnom pomriješe u svetoj starosti.

Sveti Đorđe na lijevom zidu
primijeti nas upravo u trenu kad je zamahnuo
na aždaju koja je dotad izgledala kao naslikana.
Koplje mu ispade od nevjerice.
Sveti Jovan Zlatousti na desnom zidu zanimaji,
a sveta Varvara iznad vrata,
- bivša Barbara jer, rekoše
poklonjena je ovoj kući prije devedeset dvije godine
od nekog zabludjelog katoličkog laika
iz Nerjungrija, ubogog mjestašca bivših ruskih rudara,
punog ponosa zbog stare slave i nikakve perspektive -
pade u nesvijest i više ne ustade.

Mi smo se i dalje ljubili,
iako je zbor svetaca i svetica na stropu žučno prosvjedovao
ne želeći prihvatiti tako jednostavnu činjenicu
da smo mi samo ono što su i oni
nekada davno trebali biti:
ljudi, od mesa, krvi, adrenalina i još koječega.
Čak je sa laptopa istodobno išla neka jazz stvarka
u kojoj je promukli, ali veseli glas, kao vinom napojen,
pjevao kako nema smisla ljubiti tamo gdje ljubavi nema,
iako se vidjelo da glas misli sasvim suprotno
i da bi pokupio prvo što bi mu došlo na jezik.

I da je pjesma drugačije išla,
i da je zbor svetaca pljeskao i bodrio nas
kao toreadora ili bika, ne znam koga bodre,
da se Ivanu učas raspleo jezik,
da je Varvara, bivša Barbara, ustala iz mrtvih,
jer, kasnije se ispostavilo da je drugi put umrla,
i da je Đorđe u aždajina usta
ispalio granatu iz bacača plamena
koji je toga dana zaboravio ponijeti,
čak i da su na vrata nahrupili nekadašnji stanovnici samostana
i rasplakali se od muke što se njihova hiža
privremeno pretvorila u pakao,
za njih, a za nas predvorje raja,
svejedno, kažem,
mi bismo se i dalje,
sami na svijetu,
nastavili ljubiti.

Šteta za pakao, možda tamo ima i ljepših stvari,
mada je teško zamisliti,
šteta za predvorje raja,
predstava je kratko trajala:
odškrinuli smo glavni ulaz
i prekoračili prag.
O ostalom neću ni riječi, jer
ono što se u raju dešava
čovjeku, običnom čovjeku, ionako
nije dano
da spozna...

OLIVERA MILOJKOVIĆ OPRESNIK

Iz Olivera izviru stari oblici pjesničke ljutnje, obasute njenim željama da svoje slutnje šutnjom obasute glasno pjesmom predoči. I uspjeva. Snagom poetske misli jer ona, prije svega...voli. Bolno, ali...voli. I ne želi prepustiti ništa slučajan sa željom da se osveti NJEMU. Pjesmom. Makar. Zbog SEBE. Iako ponekad izgleda da se predaje...ne, to samo na trenutak zastane da uzme daha kako bi još žešće krenula u borbu za prevlast. Duha nad materijom. Smisla nad besmisлом. Estetike nad prljavštinom lažnih ukazanja. Velim, uspjeva. Od nje se ne može pobjeći sakriti. Ustuknuti. Ona želi otvorenu borbu. Do sada je gubila a od sada...dobija snagom pjesničkog talenta koji nagovještava nove sukobe. No, ovom prilikom unutar nje same. Pobjedila je NJEGA. Zbog SEBE.
 Urednik

From Olivera spring out the old forms of poetic anger, loaded with her wishes for loud presentation of the poems of her premonition silence. And succeeded. With a power of poetic thought...because she, above all ... loves. Painfully, but loves She does not want to leave any stochastic process with a desire to avenge to HIM. With a poem. At least. For herself. Although, sometimes it seems that she gives up ... no, she just stops for a moment to take a breath for another furious start to struggle for predominance. Of the spirit over the matter. Of the sense over the bosh. Of the aesthetics over the dirt of the false apparitions. I said tha she succeeded. You can not run away to hide from her. Recoil. She wants to have open combat. Until now she had lost, but from now...she wins with the power of poetic talent, which indicates new conflicts. But, on this occasion within herself. She won against HIM. Because of HERSELF.
 Editor

Buđenje

Ko si ti?
 Šta si ti?
 Veliki um iza kojeg se kriješ?

Hm, veliki ružan pas.
 Ali da ti kažem nešto.
 Uspavane princeze
 bude se poljupcem.
 Ne grizu se...
 kidaju...
 A ti?
 Za dušu si me ugrizao,
 zgrabio iznad pupka
 i pocepao ono što
 nikada nije sraslo.
 Kažeš svet nije stvoren
 po tvojoj meri.
 tu si da ispraviš greške miliona.
 Samo da te ne poljubim,
 ne zavolim,
 Ne pridem suviše blizu
 pronađem meki deo oklopa
 i zarijem svoju sujetu kao nož.

Gde ćeš da pobegneš?
 U koju rupu da se zavučješ?
 Kad pružena ruka zadrhti?
 Gde ćeš ti biti?
 Skriven u školjci, tvrdom oklopu?
 Hiljadama kilometara udaljen
 gde zubima kidaš svoju bol
 kao cigaretu.

II

Nisam ja ta zverka,
 koja ljubi ruku
 za parče hleba bačeno pod noge.
 A tebe?
 Tebe bih obožavala,
 za mrvice sa izgužvane postelje.
 A čemu sve to?
 Obožavani su uvek visoko,
 dok mirišu neka druga polja
 i tuđe ruže.

u utrobu školjke.
 Ali kako se vratiti
 u miran san kad te gromovi probude?

II

Voda se ne mo že
 dlanovima zadržati.
 Uvek klizi kroz prste.
 A vatra ljubi strasno
 i samo pepeo
 za njom ostaje.
 Verujem u mladice
 izdanke novog života.
 To seme uvek prokljija
 i kad je tvorac mrtav.
 I ja sam umrla
 u tvom snu.

IV

Baca š mi koske
 da ih svu noć glođem
 a ruku bih da ti poljubim
 i meko tvoje lice.

Rekla bih ti hiljadu reči
 ali ćutanje je glas
 za tvoje nemo srce.

V

Naći ću čudesni sapun
 da spere tvoj miris
 sa moje duše.
 I način da te zaboravim
 moj veliki psu.
 I imaj svet u rukama,
 ali ne mene.
 Ja nisam tvoja glina.
 I nisam grad koji se osvaja,
 goropad da me krotiš.
 I ti nisi zver
 ni ja lepotica,
 I ovo nije naša bajka.

In the quest for
 future
 I discover messages,
 unwritten
 abducted
 from other times.

Shadows
 of clouds
 smell
 like rain.

In the quest
 for lost days
 past and
 future,
 I find the shadows
 of restless souls

I follow
 the fragrances
 of days
 foreign.

And in the end
 I transform that power
 into deceitful
 reflections
 on the glass
 of a black mirror.

Prevod Jasmina Muhić

MAJEDE MOTALEBI

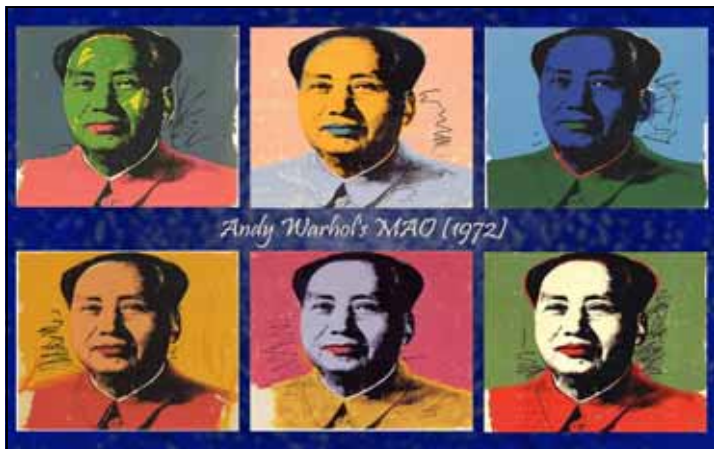
Majede Motalebi is the writer of the hope. Namely, even when she writes aphorisms and/or stories and/or poems, basic conclusion might be found in one word: HOPE. But, to explain that - we have to go deeper than simple conclusion which might be found within the Persian culture which has been mixture of love, combats, religion...devotion of all kinds... Majede, as very young writer, in a mid twenties, is the person who knows what she wants: Concrete shape of human who will respect differences of everything mentioned above. To add as well the following: sharpness of the words within the visibility of good, honest thoughts. When we even talk about her fairy tales, we might find shadows of loneliness of the person who would like to make the World to be better place through the reflection of positive interaction of the possible hopes. Hopes of the words. Majede's words. Within her, but also, our World.

Editor's word

Writer, painter and illustrator, born in 1985 in Tehran, Iran. She received a diploma from the illustrator IUFS in Russia, and graduated from the Fine Art of the Lotus-in, England. In Tehran she was studying theology, religion and mysticism. Participated in classes teaching writing plays and participated in the study of writing scripts held by the film-Hiva. She began writing in 1999 when she was young writer and has published numerous papers.

Her books are:

- 1st Through and along the way
- 2nd Demonic mind
- 3rd Queen, Zoroaster adopted sister
- 4th Coating on the Repair
- 5th How crazy is not a tragedy
- 6th A pleasant piece of music in the theological system
- 7th Poor women in East Photos
- 8th When a woman says
- 9th I am taken refuge in God from Satan
- 10th I am a sentimental woman

Twenty Three Stories From Majede Motalebi

The Humanity Fountain

It was a large and green forest. There was full of plains, tall mountains and trees and leaves. One day the earth moved and a fountain was created called the humanity fountain. Everyone who drank from it changed into a human being. All the animals crowded around the fountain. "Man is very unfaithful. He is a friend for today and the other day he will be an enemy. He appreciates the help of others only when he is in need. I don't like to become a Man." The dog said and left. "The Man's sting is much more dangerous and fatal than mine. My sting can be cured but the Man's sting has no remedy. I am afraid to become a man." The snake said and left. "The Man is much earful. He combines the truth with the lie, and uncovers the secrets of others. He steals from his neighbors, relatives and friends. I am afraid to become a Man. The crow said and fled. "The man is fierce. Be careful. He kills and slays. He is thirsty for blood without having any sharp teeth, strong horn or a dog's claw. I am afraid to become a Man." The hyena said and left. "The Man can't fly but I crave for the sky. If I become a Man then I won't be able to fly. I won't

exchange one second of flying with the Man and humanity. I don't like to become a Man." The sparrow said and fled. Only a snail was left. The snail looked at the other animals and said: "How poor is the man! He is always adrift. Why should I become a homeless Man while I am old? At least now I have a shelter to go to when the winter comes. What should do the homeless man when the winter comes? I am afraid to become a Man." The fountain was floating in the farms but no animal wanted to drink from it, because all of them were afraid from a dreadful animal called the Man who kills, eliminates and destroys everything. The water of the fountain evaporated by the sun and went upwards in the sky. The steams collide with each other in the sky and there was thunder and rain. Inevitably all the animals that were afraid from becoming the Man wetted by the rain and became the human beings while they had horns, claws, stings and sharp teeth. They picked up choppers, guns and bullets and went into the forest to find foods, to hide their naked body and to find shelters. How dark, crowded and dreadful this town is. How difficult this life is. How hard the humanity is!

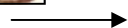
The Traveler

A rat decided to visit a goat that was a

fortuneteller. So the rat decided to travel. The rat had to ask one of its neighbors to take care of its house. A large lion, an oviparous hen, a secret owl and a small ant were living in its neighborhood. The rat couldn't trust the lion, because the lion was very fierce and its roars could destroy the house of the rat. So the rat trusted to the hen and gave its house keys to the hen. "I should travel to the goat's home, and it is a long way. Live in my house and take care of it while I am absent. Lest a thief stole my goods or the pest destroy my house." The rat gave its house keys to the hen and left. The hen and its chickens went to the rat's house. After the sunset the hen put its head inside its wigs and slept until the sunrise.

Art—Andy Warhol

MAJEDE MOTALEBI

Two unfamiliar thieves came into the rat's house and stole its coins. The rat had bought each of the coins one hundred dollars but now the thieves could sell each of them one hundred thousand dollars. Damn inflation! At the midnight two gossipers told the rat that: "Where are you going while the thief has stolen your coins!" The rat swiftly came back to its house. The hen was so embarrassed that left the house without saying anything. The rat that was in hurry for visiting the goat went to owl's house immediately. "Please get up and sleep in my house, because I am going to a journey. During the night when you are up take care of my house, and I will come back until the noon." The rat said. The owl opened its eyes difficultly, and went to the rat's house slowly, and slept over there. The owl had been praying all the last night and during the daylight it was going to sleep. At noon, two thieves who had heard the snoring of the owl, broke into rat's house and stole all of its jewelries. When the owl got up, went on the roof of another house while it was full of embarrassment. The gossipers told the rat about the robbery. "Where are you going while the thieves had stolen all of your assets?" The rat came back to its house swiftly. When the rat reached to its house understood that all of its assets had been stolen. The rat that was very eager to meet the goat went to the house of the ant immediately, and asked the ant to take care of its house. The rat left its luggage in the house, because he believed that he will move faster without the luggage. The rat had just left its house when the gossipers told it that the white ants had eaten its house. The rat came back to its house immediately. There was no luggage, no doors and no walls. The rat went to lion's house fearfully, and asked the lion to take care of its house while the rat is absent. The lion agreed with the rat and gave the rat some luggage to go to prepare him for the journey. At night, when the lion was asleep in the rat's house, two unknown thieves broke into the rat's house. In the darkness of the night, the thieves mistake the mane of the lion with the rat's blankets and were trying to steal it when the lion got up and caught them. The lion hit them and took back the rat's coins and jewelries. The thieves who were the gossipers didn't have any news for the rat so the rat reached the goat's house. Alas! At that time the goat had died because of oldness. The rat cried and came back to its house. When he returned to its house, he saw his coins and jewelries in lion's hand. The lion got angry by the assumption that the lion is the thief. So the rat threw a large stone on the head of the lion. The lion that was half-life told difficultly: "I took your coins and jewelries back. Go to the mason donkey's house and ask it to rebuild your house instead of my credit." And then the

lion was dead. The rat that considered the hen, owl and ant, inferior to itself lost all of its assets, and the lion that considered the rat inferior to itself lost its life.

The Wolf

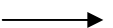
It was a hungry and fierce wolf. Since its children were extremely hungry, the wolf left the dark mountain and went to a city. In its way to the city there were no rabbits, no lambs, no zebras and even no tiny birds. The wolf passed from mountains and gardens and reached to the crowded city of human beings. Its nose filled with the smell of the blood. Its mouth became full of water and its legs and hands began shaking. The wolf heard the sound of a mother, and decided to hunt her. It was a homeless widow who had three children. They didn't have any food or shelter.

"How poor is this woman; the poor woman doesn't have any shelter, but I have a home." The wolf said with itself and left the mother.

The wolf remembered the cry of its hungry children and decided to hunt a man. The poor man was trying to provide food for his family, like the wolf, and his body was full of the enemy bullets, and had poor eyesight. "How poor is this man; he is even poorer than me that always have seen enemies and have been an enemy." The wolf said with itself and sighed. The wolf left the man. After that he found a delicious prey who was a young child. The wolf caught the child with its claws and teeth and was carrying the child when the child patted the wolf's head. The child hadn't understood that it was a dangerous wolf, and had fallen in love with the wolf. The wolf that couldn't bear this left the child and returned to the mountains to say to its children that: "Now on, eating meat is forbidden for us and we should graze like the sheep." In its way to the mountains, several people attacked to it and muzzled it and imprisoned it in an irony cage. "The city is not a living place for the wolves." They said. They were unaware that the city and citizens haven't seen anything but the wolves. The wolf was merciful to human beings, but they imprisoned it. The wolf understood that the claws and teeth of human beings are sharper than wolf's. The wolf also found that the human beings are hungrier and more ruthless than the wolves. The wolf frightened from human beings, and wished had never come to the city. Now they have killed the wolf by a leaden bullet, and I am sorry for its hungry children who are still waiting for their parent.

The Goat

There was a goat, which was notorious for its extreme beauty, living in a large and long herd. Its white hair, its strength, its long horns, and its freshness and activeness were prominent. The shepherd had fastened a golden bell to its neck, and whenever the goat jumped or kicked, the voice of the bell filled the air of the plain. Whenever a stranger like a Reynard wanted to attack the herd, the goat guarded them and defended them by its long horns. The goat was like a lion for the herd, it defended the herd against cruel and supported the weak ones. When he became a young goat fell in love with another goat, and because of bad luck became ill. The shepherd considered that the goat is becoming thinner day by day, and its long and white hair became lesser. So the shepherd became sure that the goat is ill, and he threw it out of the herd. "You, the merciful shepherd! Who destroyed the enemies of your herd? Who led your goats and sheep towards the sweet and large sources? Do you remember that several times you cut my long wool and spun it and dyed it? Do I deserved to be thrown out of the herd, now that I'm in love with another goat?" pleaded the goat. The shepherd answered: "A mangy goat makes the other goats mangy too. Staying among the herd is not appropriate. Forget anything about the love and leave the herd." And the shepherd hit the goat by his stick hardly, and left the goat alone in the desert. And the goat was died because of its love and not because of hunger or thirst. Because its illness was going to be cured using a drug or so, but its love was not going to be cured except by death. The herd has missed it, and the sound of its bell in the mountains. Reynard will attack the herd and hideous goats will take the place of that cute and beautiful goat. We missed you a lot the goat!

MAJEDE MOTALEBI

Hajj

Once upon a time, a mule, a hen and a Man decide to go to the hajj. The mule picked a little straw to avoid hunger and a pail of water to avoid thirst. The hen also picked a pocket of seeds and a little water. But the man picked more than straws, seeds and water. Since his relatives expected him to bring souvenirs for them, he made a load of coins, jewelry, foods, lamb meat, barley and wheat bread, new cloths, henna for dying the beards and agate and turquoise rings. He put all of the loads on the back of the poor mule. The mule looked at the sky and said: "Thanks God that gave me the chance to pilgrimage to Mecca. I know that it is not only you who wants me to carry loads. You granted me fresh straw and sweet water and bestowed me strong body, large eyes and hard skin so that I can carry loads without any trouble."

And the hen, which until that time was imprisoned in a metal cage, said:

"What a good destiny you set for me, and made me superior to my prison mates. I will prostrate for you with every seed that I eat, because you favored me a lot by helping me to go to what a good journey like this." And the Man who was feeling tired, was always thinking about his wife and home. "My Lord, Keep my gardens away from draught and pests while I am absent. Lest my wife notice to another man while I am absent. Lest the neighbors and relatives gather and go to my

house as guests and eat and steal everything! Help me to find them the best kinds of souvenirs, because if I do so everyone will envy me." He said. The man stopped the mule for resting, eating, and drinking. The mule ate just a little straw and water, because it was afraid of the illness or the lack of food. The hen did the same and rested behind the mule. But the man made a fire and cooked some barbecues and ate them with yoghurt, garlic and vinegar. They continued their travel. The mule was moving slowly, looking for an inn to sleep at night. The hen was asleep and the man had a very bad stomach ache. At last they reached to an inn. The mule put down its loads and the hen slept again, and the man was laid on the ground while the noise of his snore was pestering other people.

The morning came up. They continued their journey and the time was passing. At last they reached to the destination. By seeing the magnificence and the grandeur of God's house, the mule kneeled and prostrated on the hot sands of the desert and burst into tears. The hen who was astonished, was batting its wings quickly. And the Man who has completely consumed all of his supplies, and was bothered by the hot weather, sheltered in a shadow and asked for an inn because he was extremely hungry. The mule and the hen decided to initially go round the God's house and do their duty which was compulsory. The man came back, while he was patting his stomach, and saw the two animals were tired and sleeping in a corner. Then man picked up his coins and

went to the market, because at night he should left to his home town and he was in the lack of time. He went to the market and bought whatever he could, from gold and decorative cloths to silk and dates. He spent all the coins and came back to the mule and hen with a load of souvenirs. Again he was hungry, but he didn't have any foods. So he decided to kill the hen and cook it, and eat some of its meat and eat the rest during the travel, because if he didn't do this, he would be died. He beheaded the poor hen by a sharp knife and washed it and cooked it and ate it. The mule that had lost its friend was very sorrowful. The man said to t h e m u l e : "Mule, I should go round the God's house before the sunset. Ride me around the house."

And the mule did the same. Then the mule was tired and exhausted.

"A weak and out of breath mule like you is worthless." The man said.

He picked up the rest of his food and his souvenirs and left that city.

Will a robber, steal the hajji's stuffs? Will he sell his souvenirs to save himself from hunger? Will his gardens stay intact? Will his wife notice to another man?

You pilgrimage be accepted hajji!

Nastavak na str.89

ZAVETJE V ZVONIKU

DANES ČUTIM ČUDEŽNO
UMIRJANJE.
ANGEL LEPOTE ZAŠEPETAJ MI
DA ŠE ŽIVIM.
POPELJI ME S SEBOJ V ZVONIK
DA BOM POSLUŠAL UTRIP SRCA.

TIŠINO V ZVONIKU ZMOTIJO
GOLOBI, KI ME ZVEDAVO
OGLEDUJEJO IN PONOVRNO
ODLETIJO PO SVOJIH POTEH.
PUSTIJO ME SAMEGA.

V ZVONIKU POSLUŠAM
UTRIP SVOJEGA SRCA,
KI BIJE U RITMU CERKVENE URE
ZDAJ SEM ZDAJ TJA.
SAM OSTAJAM V TEJ TIŠINI.

ČUTIM DA MI MISLI BEŽIJO
V MENI NEZNANE DALJAVE.
MOJ GLAS SE IZGUBLJA
OB UDARJANJU CERKVENEGA
ZVONIKA IN MI ZMOTI TIŠINO.

HVALA ZVONIK DA SI MI DAL
ZAVETJE TIŠINE DA SEM
ZAČUTIL UTRIP SVOJEGA SRCA.
SEDAJ VEM DA ŽIVIM,
LJUBIM IN SEM SREČEN.

SKLONIŠTE U ZVONIKU

DANAS OSJETIM ČUDNU
UMJERENOST.
ANĐEO LJEPOTE ŠAPČE MI
DA JOŠ ŽIVIM.
ODVELI ME SA SOBOM U ZVONIK
DA SLUŠAM OTKUČAJE SRCA.

TIŠINU U ZVONIKU REMETE
GOLUBOVI, KOJI ME RADOZNALO
PROMATRAJU I PONOVRNO
ODLIJEČU SVOJIM RUTAMA.
OSTAVILJAJU ME SAMOGA.

U ZVONIKU SLUŠAM
OTKUČAJE SVOGA SRCA,
KOJE UDARA U RITMU CERKVENE
SATNICE
SADA SAM SADA TAMO.
OSTAJEM SAM U TOJ TIŠINI.

OSJEČAM DA MI MISLI BJEŽE
U MENI NEPOZNATE DALJINE.
MOJ GLAS SE GUBI
NA UDARANJU CERKVENOG
ZVONIKA I MOJE NARUŠENE
TIŠINE.
HVALA ZVONIKU KOJI SI MI DAO
SKLONIŠTE TIŠINE DA SAM
OSJEČAO OTKUČAJE SVOGA SRCA.

VOJKO REBULA

Nastavak sa str.16.

SADA ZNAM DA ŽIVIM,
VOLIM I SREČAN SAM.

PRIJEVOD : GORAN VRHUNC

BOZJO ZASOLNISTE

DENES CUVSTVUVAM
VOLSEBEN VOZNES NA MIRNOTIJA
ANGELOT NEBESEN MI DAVA
CUVSTVO NA ZIVOST,
ME NOSI SO NEGO
NIZ KAMBANARIJATA...
GO SLUSAM POTAJNO SE POTOT
NA MOETO SRCE.

NO, VOZNEMIREN E MIROT
OD JATOTO GULABI
KOI RAZIGRANO SE RAZLETANI
KON NEBOTO.
SEGA OStanUVAM SAM...

GI SLUSAM CRKVENITE ZVONA,
TROPOTOT NA SRCETO
SE SOEDINUVA SO NIVNIOT
RITAM,
SEGA SUM TAMU
ZAEDNO SO NATALOZENATA
TISINA...

CUVSTVUVAM DEKA MOITE MISLI
BEGAAT SO POGLEDOT KON
NEPOZNATATA DALECINA.
MOJOT GLAS SE GUBI...
UDAROT NA CRKVENITE ZVONA
JA RAZBIVA NEMIRNATA TISINA.

BLAGODARAM BOZJI HRAMU
STO MI PODARI
ZASOLNISTE VO TISINATA,
SO TATNEZOT NA MOETO SRCE
SEGA ZNAM DEKA ZIVEAM,
SREKEN SUM SO
MISLATA DEKA LJUBAM.

VERZIJA : JULIJANA MARINKOVIK

TOLMUN

NA OBLAČNEM NEBU
SEM NA ROBU IN V SREDINI
ODPRT VSEMU
OKRUŠEN TOLMUN,
RAZTEZAJOČ NAD MODRINO
VODE Z UPANJEM
V ZELENILU PRIHODNJEGA
UPANJA.
NASITI ME ANGEL LEPOTE,
DA RAZKLENEM DLANI
NAD VSAKO BOLEČINO.

REFUGE IN THE BELL TOWER

TODAY I FEEL SURPRISINGLY
CALM.
ANGEL OF BEAUTY, WHISPER TO
ME

THAT I AM STILL LIVING.
TAKE ME WITH YOU
TO THE BELL TOWER
SO I MAY HEAR MY HEART
BEATING.

TRANQUILITY IN THE BELL
TOWER,
DISTURBED BY THE PIGEONS
WHICH CURIOUSLY OBSERVE
AND REPEATEDLY FLY AWAY
ON THEIR PATH,
LEAVING ME ALONE.

IN THE BELL TOWER I LISTEN
TO THE BEATING OF MY HEART
WHICH BEATS TO THE RHYTHM
OF THE CHURCH CLOCK.
NOW I AM THERE,
NOW, ALONE I REMAIN
IN THIS SILENCE.

I FEEL MY THOUGHTS ESCAPING
INSIDE ME TO UNKNOWN
DISTANCE,
MY VOICE IS LOST
WITH THE BEATING
OF THE CHURCH BELL
WHICH DISTURBS MY THOUGHTS.

THANK YOU BELL TOWER,
YOU GAVE ME REFUGE OF
SILENCE
SO I MAY HEAR MY HEARTBEAT.
NOW I KNOW I AM LIVING,
LOVING AND I AM FORTUNATE.

TRANSLATION : VALERIJA M. JOSEPH

BAZEN

NA OBLAČNOM NEBU
NA RUBU SAM I U SREDINI
OTVOREN ZA SVE
OKRUŽEN BAZENOM,
RASTEGNUT PREKO PLAVE
VODE S NADOM
U ZELEN BUDUĆEG NADE.
ZASITI ME ANĐELE LJEPOTE,
DA SE BACIM NA DLANOVE
PREKO SVAKE BOLI.

PRIJEVOD : GORAN VRHUNC

DLABOCINA

NA OBLACNOTO NEBO
OD KRAJOT I SREDINATA
OTVORENI SE SITE
ISTECNI DLABOCINI,
NAD BESKRAJNATA
SINEVINA
NADEZNI VODI
RASPLISKANO ITAAT
KON IDNINATA SVOJA,
JA PODDAVAM DLANKAVA
POLNA SO BOLKA
DA ME NOSAT
ANGELI NA UBAVINATA...

TOLMUN

(TRADUCTION EN FRANÇAIS ET CROATE-TOMISLAV DRETAR.)

AU CIEL NUAGÉ
SUIS-JE AU MILIEU
AUSSI COMME AU BORD MÊME
OUVERT À TOUT
TOLMUN CASSÉ
SE DILATANT AU-DESSUS DE LA
BLEUTÉ
DE L'EAU AVEC L'ESPOIR
DANS LA VERDURE D'ESPOIR
APPROCHANT.
M'ASSOUVIS Ô ANGE DE LA BEAUTÉ
ET DÉTACHE MES PAUMES
DE CHAQUE MALADIE.

TOLMUN

(PRIJEVOD NA FRANCUSKI I BOSANSKOHRVATSKI: TOMISLAV DRETAR)

NA OBLAČNOM NEBU
NA RUBU SAM I U SREDIŠTU
OTVOREN SVEMU
OKRNJEN TOLMUN.
RASTIRUĆI NAD MODRINU
VODE S UFANJEM
U ZELENILO NAREDNOG UFANJA.
NASITI ME ANĐELE LJEPOTOM
DA OTKLONIM DLANOVE
OD SVAKE BOLESTI.

THE WATERFALL

ABOVE THE CLOUDY SKY,
IN THE MIDDLE AND ON THE
EDGE,
OPEN TO ALL.
THE CARVED WATERFALL,
SPREAD ABOVE THE POOL OF
BLUE WATER OF HOPE.
IN GREENEST FUTURE OF HOPE
FILL ME, ANGEL, WITH BEAUTY.
MAY I OPEN MY HANDS
OVER ALL ILLNESS.

TRANSLATION: VALERIJA M. JOSEPH

VOJKO REBULA

STARA HIŠA

POD, PRAG , OMARA, MIZA, STOL
KAŽEJO SLEDOVE TVOJIH ROK
ODKRIVA SE POVSOD POBOŽNI
ZNAK.
TOPLO MI JE KRAJ PEČI
LJUBEČE MI GOVORI TVOJ
POGLED,
KER ZDAJ SI SREČNA
V ZATIŠJU MOJEGA SRCA
IN OBUJAVA SPOMINE NA
TIHE JESENSKIH DNI,
KO STA NAJINI SRCI
SINHRONO UTRIPALI,
V STAREM CERKVENEM
ZVONIKU.
BESEDE POSTAJO VSE TIŠJE
IN ANGELI NAJU PONESO
SANJAM NASPROTI.

STARA KUČA

POD, PRAG, ORMAR, STO, STOLICA
POKAZUJU TRAGOVE TVOJIH
RUKU
SVUDA SE OTKRIVA ZNAK
POBOZNOSTI.
TOPLO MI JE PORED PEČI
MILO MI GOVORI TVOJ POGLED,
JER SRECNA SI SADA
U ZAVETRINI MOG SRCA.
I BUDIMO SECANJA
NA TIHE JESENJE DANE,
KADA SU NASA SRCA
UJEDNACENO KUCALA
U STAROM CRKVENOM ZVONIKU.
RECI POSTAJU SVE TISE
I ANDJELI NAS PREMA SNOVIMA
ODNOSE.

PREVELA NA SRBSKI JEZIK: MIA DIAVOLO

STARA KUKA

POD, PRAG, ORMAR, MASA, STOL
POKAZUVAAT TRAGI OD TVOITE
RACE
NASEKADE SE CUVSTVUVA
BOZJOTO PRISUSTVO.
TOPLO MI E POKRAJ PECKAVA
TVOJOT POGLED MILOZLIVO MI
ZBORUVA,
SREKNA SI SEGA,
ZASOLNETA VO MOEVO SRCE
GI BUDIME SEKJAVANJATA
NA TIVKITE ESENSKI DNI,
KOGA NASITE SRCA
ZAEDNO CUKAA
SO STARITE CRKOVNI ZVONA.
ZBOROVITE STANUVAAT SE
POTIVKI
ANGELITE NE NOSAT
NIZ SONISTATA.

VERZIJA: JULIJANA MARINKOVIK

STARA KUĆA

POD, PRAG, ORMAR, TABLA,
STOLAC
TRAGOVE TVOJIH RAZDOBLJA
POKAZUJU
OTKRIVA SE SVUGDJE ZNAK
POBOŽNOSTI.
TOPLO MI JE POKRAJ PEČI
TVOJ POGLED NJEŽNO MI GOVORI,
JER SI SADA SRETNA
U ZATIŠJU SRCA MOGA
I BUDIMO SJEĆANJA NA
TIHE JESENJE DANE,
KADA SU NAŠA SRCA
SINKRONIZOVANO KUCALA,
U STAROM CRKVENOM
ZVONIKU.
RIJEČI POSTAJU SVE TIŠE
I NOSE NAS ANĐELI
PREMA SNOVIMA.

PRIJEVOD: GORAN VRHUNC

OLD HOUSE

FLOOR, THRESHOLD, WARDROBE,
TABLE CHAIR,
THEY SHOW TRACES OF YOUR
HANDS.
UNCOVERING EVERYWHERE ARE
SIGNS OF FAITH.
I AM WARM BY THE STOVE.
YOUR GLANCE TALKS LOVINGLY
TO ME
BECAUSE NOW YOU ARE HAPPY.
WITH CALMNESS OF MY HEART,
WE RECALL OUR MEMORIES
ON QUIET AUTUMN DAYS.
WHEN OUR HEARTS BEAT IN
HARMONY
IN THE OLD CHURCH TOWER,
WORDS BECOME MORE SILENT

Nastavak na str.88.

Art—Cezanne and Matisse

OPUSTELA STRNIŠČA

STRNIŠČA SO OPUSTELA.
 VETRU KLJUBUJEJO
 ZADNJI JESENSKI LISTI.
 NOČEJO ZAPUSTI SVOJIH
 DREVES.

OKLEPAM SE
 NAJINIH LJUBEZENSKIH NOČI.
 NOČEM DA Z JESENJO
 ODIDEŠ IN OSPANEM
 SAM S STRTIM SRCEM.

OBMOLKNEM.
 MOJE MISLI SO
 IZGUBLJENE V NOČI.
 OSAMLJENEGA ME SPREMLJA
 LE JESENSKA TIŠINA.

NAPUŠTENI SPALJIVANJE

SPALJIVANJA SU NAPUŠTENI.
 VJETRU PRKOSI
 ZADNJE JESENJE LIŠČE.
 NE ŽELE NAPUSTITI SVOJA
 STABLA.

OKLOP JE
 NAŠA LJUBAVNA NOČ.
 NE ŽELIM DA ME S JESENJO
 OSTAVIŠ I OSPANEM
 SAM S NAPUKLIM SRCEM.

TIHO.
 MOJE MISLI SU
 IZGUBLJENE U NOČI.
 USAMLJENOG ME PRATI
 SAMO JESENJA TIŠINA.

VERZIJA: GORAN VRHUNC

DESERTED HARVEST

HARVESTED FIELDS ARE
 DESERTED.
 THE LAST AUTUMN LEAVES
 DEFY THE WIND.
 THEY DON'T WANT
 TO LEAVE THEIR TREES.

I CLING TO OUR
 NIGHTS OF LOVE.
 I DON'T WANT YOU
 TO LEAVE WITH AUTUMN
 AND I STAY ALONE,
 BROKEN HEARTED.

I BECOME SILENT.
 MY THOUGHTS ARE LOST
 IN THE NIGHT.
 MY LONELINESS IS
 ACCOMPANIED
 ONLY BY AUTUMN SILENCE.

TRANSLATION: VALERIJA M. JOSEPH

VOJKO REBULA

PUSTA GORA

PUSTA E GORATA,
 SAMO VETEROT SI IGRA
 SO POSLEDNITE
 ESENSKI LISJA,
 KOI NE SAKAAT
 DA GO NAPUSTAT
 SVOETO STEBLO.

SE PODSEKJAM NA
 NASATA LJUBOVNA NOK...
 NE SAKAM DA ZAMINES
 SO ESENTA
 I DA ME OSTAVIS
 SO SKRSENO SRCE...

TIVKO,
 MOITE MISLI
 SE IZGUBENI VO NOKVA
 VO OSAMENOSTA
 ME PRATI SAMO
 ESENSKATA TISINA.

VERZIJA: JULIJANA MARINKOVIK

WINDOW

I LEANED ON THE WINDOW SILL,
 LOOKING THROUGH THE WINDOW,
 THE RAINDROPS MASKED MY
 VIEW.

PEOPLE ON THE STREETS,
 THE ROADS ARE AMORPHOUS
 AS THEY SEARCH FOR
 THEIR OWN IMAGE.

FROM A DISTANCE,
 THE CLOCK IS STRIKING
 IN THE CHURCH TOWER,
 AND ANNOUNCING THE TIME
 WHICH INEVITABLY RUNS
 BY ITS OWN ESTABLISHED PATHS.

I CAN'T ESCAPE
 FROM THE BEATING OF TIME
 WHICH PASSES BY,
 ONLY MY HEART FEELS
 THAT I AM STILL
 WRAPPED IN A WEB OF MEMORIES.

TRANSLATION: VALERIJA M. JOSEPH

OKNO

SLONIM NA OKENSKI POLICI
 POGLED SKOZI OKNO
 MI ZASTIRAJO
 DEŽNE KAPLJE.

SILHUETE MIMIBEŽNIH
 LJUDI NA CESTNIH
 ULICAH SO BREZOBLIČNE
 KOT BI ISKALE LASTNE
 PODOBE.

IZ DALJAVE UDARJA URA
 V CERKVENEM ZVONIKU
 IN OZVANJA ČAS
 KI NEIZBEŽNO TEČE
 PO SVOJIH UTEČENIH
 POTEH.

NE MOREM ZBEŽATI
 UTRIPU ČASA KI TEČE
 LE MOJE SRCE ČUTI
 DA SAM ŠE VEDNO
 ZAVIT V KOPRENO
 SPOMINOV.

SREČEN SEM
 SAJ LEPOTE LJUBEZNI
 MI ČAS NE MORE ODVZETI.
 LJUBIL BOM VSE
 DOKLER MI BO UTRIPALO
 MOJE SRCE.

PROZOR

SLONOVI NA PROZORSKOJ DASCI
 GLEDAJU KROZ PROZOR
 MASKIRAMO
 KIŠNE KAPI.

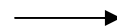
SILUETE MIMIBEŽNIH
 LJUDI NA CESTAMA
 ULICE SU AMORFNE
 KAO DA ČE TRAZITI SVOJE
 SLIKE.

IZ DALJINE LUPA SAT
 U CRKVENOM ZVONIKU
 I PRIPOVIJEDA VRIJEME
 KOJE NEIZBEŽNO PROLAZI
 NJIHOVIM OSNOVANIM
 PUTEVIMA.

NE MORAM POBJEČI
 TUČI VREMENA KOJE PROLAZI
 SAMO MOJE SRCE OSJEČA
 DA SAM JOŠ UVIJEK
 OBAVIJEN U VEO
 SJEČANJA.

SRETAN SAM
 OD LJPOTE LJUBAVI
 VRIJEME NE MOŽEMO USKRATITI.
 LJUBIT ČU SVE
 DOKLE BUDE UDARALO
 MOJE SRCE.

VERZIJA: GORAN VRHUNC

VOJKO REBULA
PROZOREC

STOJAM PRED PROZORSKIOT
BREG,
SO ZAMISLEN POGLED
GI SOKRIVAM
DOZDOVNITE KAPKI...

SILUETI BEZNACAJNI,
LUGJE NA PATOT,
ULICI BEZOBLICNI
KAKO DA GO BARAAT
SVOJOT LIK.

VO DALEGINATA UDAROT NA
CRKVENOTO ZVONO
GO ODMERUVA VREMETO
KOE NEIZBEZNO PROAGJA
PO NEKOI SVOI PATISTA.

NE MOZAM DA POBEGNAM
NIZ VREMETO KOE MINUVA,
SAMO MOETO S...RCE
CUVSTVUVA DEKA SUM
ZASEKOGAS OBVITKAN
VO PREVEZOT
NA SEKJAVANJETO...

SREKEN SUM OD
NEBESNATA LJUBOV,
VREMETO NE ZAPIRA...
KE LJUBAM SEKOGAS
SE DODEKA CUKA
MOETO SRCE.

VERZIJA: JULIJANA MARINKOVIK

MAJEDE MOTALABI

Nastavak sa str.85.

Sacrifice

A small lamb was grazing in comfort. Suddenly a red pickup truck, that its walls were decorated with pictures of flowers, mountains and rivers, appeared in front of the lamb. The lamb froze in his place and stopped grazing. The shepherd passed from its friends and reached to it, then he passed from the lamb too, and then he grasped a fat sheep and left. When the shepherd left the plain, the poor sheep understood that its mother is not in the herd.

The Donkey And The Drunkenness

A mule which was unique among its partners, visited a sage. "Give me an advice, because the life has become so difficult and burdensome to me. I am a donkey, and the donkey is the symbol of foolishness. Give me an advice by which I can relieve the difficulties of living, because living is more difficult than dying. The life is bothering and being bothered, is eating and being eaten, and is very convoluted." The donkey said. The sage who himself was living in difficulties, touched his beard and said: "I wish you obeyed your lord without any thinking. If you were doing so, then you had to only carry loads, graze and rest and you hadn't to be in trouble for foolishness and again be in difficulty for thinking and wisdom. What happened that a donkey like you started thinking and went into trouble for that? "One day I went to a house inadvertently. There weren't any donkeys, but all of the people over there were only sages who were eating knowledge and drinking wisdom wine. They looked unhealthy and unhappy at the first look. All of them were crying, like a trapped prey, because of the incurable pain of wisdom. All of them were in pain without any sympathetic friend. One of them, who found

me unaware and ignorant, gripped my ear and took me to that place. "Hey you who are without pain. Why are you wasting your time by grazing and are unaware of life?" he said. He gave me a full glass of wine and made me aware.

Since then I am suffering from the grief of wisdom."

The sage, who didn't have any remedy for its pain, disappointed the donkey: "There is no cure for your pain. You don't have any other way but to bear it. Listen to the story of another donkey perhaps it relieves your pain: once upon a time, a donkey came to me and said: "give me a drug that can cure my foolishness; what can I do with the pain of foolishness and unawareness! Sometimes I wasn't an ignorant, but I was thoughtful and wise at that time. The crowd always enjoyed listening to my speeches." I asked the donkey about what had made him ignorant. The donkey said: "I was a sage. One day a drunken person gave me some grapes wine. I drunk it and got drunk. After that no one wanted to seat or talk with me. I used say nonsense when I was drunk. The wisdom left me from that time and I became an ignorant" And the donkey had come to me for a remedy, but I couldn't cure that donkey too."

"So how do this living people live while they are neither unaware nor aware?" The donkey said.

"Those who live in moderation haven't got any pains, but those who live in ignorance are all in pain because their happiness isn't anything but unhappiness, and those who like you are aware and wise will have a good life because their pain is much superior to ignorance."

MAJEDE MOTALEBI

The Dog And The Hen

There was an old tie of love and friendship between a dog and a hen. They went to the deserts and plains for recreation. They played with each other. The hen sang for the dog and the dog moved its tail for the hen. They walked through the river and farm under the dim light of sunset. The hen patted the dog's head with its wing, and the dog behaved politely with the hen. Then there was a draught and starvation. The poor fat hen could only find some seeds or a dead worm occasionally. But the poor dog couldn't find anything for eating and licked the land with its tongue. The hen patted the dog and said: "the skinnier I become, the more worthless I will be. Close your eyes and cut my flesh by your teeth, and make pillows with my feathers. Eat my meat and bone. You are my only friend and I love you." The dog looked at the hen friendly and said: "How can I bite and eat a friend like you, who has patted me with its wings? I am not like human beings. Be in favor with me till you are alive." The hen burst into tears, patted the dog and said: "say!" "Pat my tomb with your feathers." The dog died.

The Mouse

A family man mouse left its house to find some food, because all of its family was hungry. Since there were a lot of hungry and thirsty people in the town, the mouse couldn't find any food. The mouse searched and searched. But the more it searched the lesser was found. The mouse had disappointed. It was a dark and cold night and the mouse's house was too far away. The mouse's children and wife were starving at home. The mouse was continuing its search for the food. The mouse suddenly confronted to a black boot that belonged to a hungry soldier who was also searching for food. The soldier pressed the poor mouse under his boots in a way that the mouse's brain was scattered on the street. And now, the mouse's brain which included its home direction, the appearance of its wife and children and responsibility was scattered on the street. The night was passed and there was daylight. But the mouse didn't return to the home. Its children were waiting for their father to bring them some cheese or walnut, and its wife was also worried about its husband and was waiting for it on the street. But the mouse never returned home.

The Story of the Ant

"I am a small, black and exhausted ant. I have a green and heavy leaf on my back which is heavier than the experiment and carrying it is

harder than being awake. I am stuck on a big stone in front of a sea. The water of the sea has come up and I have stuck over there and can't come back to my home. My house has become destroyed and all my friends are passed away. My savings for the summer and winter has destroyed and I am left without any foods or friends. I have a heavy load on my back which I don't know if it is bitter like patience or is sweet like wisdom. I don't know where am I and how did I come to here. I don't know where my house in this plain and desert land is! Suffering from a huge grief, solitary and annoyance I wish that this sea come back toward itself and doesn't attack to me. I wish I had a small house and a good looking friend was craving to see me. Is a small and black ant harmful for this world that its nonexistence is better than its existence?" A long wave washed the stone and then a small, green leaf was floating on the foamy water of the sea.

The Story of the Sun

"One day I saw a small planet called earth. It was full of smoke and fumes. There were waters and lands. Among the lands I saw a partially green farm which was full of trees and flowers. When I threw my lights over there (truly the truth is the light), I saw the home of a very small animal. The small animal was carrying a seed on its back difficultly. I went into the house of the ant. In its home I saw another smaller ant that was making itself up in front of a small mirror. The ant put down the seed and went towards female ant and touched its hands with its weak and thin antenna, and then kissed its hands. At that time I saw a heart in the chest of that ant, and inside that heart I saw the love. And I became very happy, because behind the earth, waters, lands, gardens, small house of the ant, the ant and its heart I saw a love which was too much greater than me."

The Doll And The Light

A small and exhausted doll is lying in front of a shining light which has passed the window's glass and has brightened a beautiful rose. The doll is lying like an eternal flower which is not afraid from winter or summer. Its face is looking innocent. Who is that? What is its name? Where is it from? Good for it that the light has embraced its skinny body. Is it the light that makes the doll awake? Why it doesn't get up? Yes; it is the light that makes it awake and it is impossible to escape from sleep without the light. I wish the doll got up!

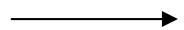
I wish...
The doll is dead!

The Tree

Once upon a time a gardener picked the small and thin boughs of a large and huge tree. He planted the boughs in another land. Because of the favor of light, earth and water the small bough changed into a young and fruitful tree. The tree had a wealth of fruits and green leaves, its boughs were large and a lot of sparrows and nightingales were living on them. Its roots were established in the land with self-confidence. The time was passing in the happiness. The tree lost its leaves in the autumn, it put on white garment during the winter, and it blossomed in the spring and produced fruits in the summer. Now, he had become an old, experienced tree, and its stem had become exceedingly thick. The wind got close to the tree in a cold and unfortunate day and told it that: "Some dreadful animals called the Man are about to cut your boughs and destroy you from the roots, because they want to build some tall buildings in this place for their own living." The tree who was trembling said: "What should I do if these sparrows and nightingales become homeless? Where should they go in a cold weather like this? What about myself? Will they burn my stem or they will make a boat or a house or a door or a window from my stem? I wish at least I became a pen." The poor tree, who now had understood that it won't be able to see the lights or listen to the song of sparrows and nightingales anymore, cried and cried.... A tree will never get dried except when its roots are irrigated with the tree's tears. And so the tree got destroyed before getting destroyed by any Man; a tree like it had never fed from light, and had never sheltered an orphaned sparrow because of sympathy. Woe betide a poor tree like that, woe betide me!

Heaven

Light, brightness, illumination, glowing and shining. The intention is not the light which helps us to see the things with our eyes, or an electromagnetic and visible light in the vacuum. But I mean the pure essence of great Lord versus the darkness. The light of the lights- the gracious light- the light which is located in a huge space called heart; and the heart is located in the pure sea of existence. The Lord is the most merciful, the most gracious and the most benevolent. The Lord is gracious but not to the extent of our merit, if so it would be very little and unworthy. But he donates us because of its benevolence and gives the creatures a lot. If we were about to compensate its favors it was certainly beyond our ability because of the diversity of its favors.

MAJEDE MOTALEBI

A strong and valiant man was traveling in a roundabout and bumpy route. The route was so dangerous that only with a little mistake he would be thrown in the valley. With a simple ignorance he would become defeated, and with a simple vanity he would become deceased. He was coming from eternity and was going to the truth. Because one should not have a destination except the truth and one should not also depart to any route but the route of truth. He was new to this route and the destination was so far away. In the way, he visited a bird and asked her about the light: "you, the bird! Where is the light? To what time should I be wandering in the deserts and mountains? To what time should I hear offensive words from other people? To where should I go through this very dangerous and wild route? When will I find the light?" and the bird that hadn't experienced anything but being a prison in the cage shrugged and said: "where is the light?! The most important thing for me is the birdseed. If they don't give me seeds and water I will be died because of hunger. I haven't had time for seeking the light in my short life; I have always been imprisoned because of my beauty. Dishonorable people imprisoned me and didn't let me to see the light. If you could see the light, remember me too. Remember my good attributes. After that he picked up his luggage and left the bird, and continued his way because the time was strict and the destination was far away.

After that he visited a tree and asked her about the light: "you, the tree! In the morning you raise your head towards the light and when there is darkness you move your head downwards. According to your width you have seen the light for about fourteen years and your leaves and branches have been annoyed for fourteen years too. Please help me and tell me about the secret of the light because I am very eager to hear about it." The tree started speaking very hardly, and showed the wounds on its body to the man and said: "I will not see the light in the way I saw-because you are equipped with the wisdom and freedom powers while I am not. And I see the light because it is my destiny, and I am imprisoned in the earth, and not able to understand the truth and reach the light. They cut my wood- they picked my fruits and removed my leaves for their own profits. I haven't had the time for seeking the truth. If you reached the light remember me too. Remember my good attributes. And the man continued his way while he was thinking. In his way he confronted a cemetery which was full of tombs and corpses. The truth is that the dead people are having a better life than the living ones! He asked: "your, the corpses! Show me the way of the light because I am exhausted." They answered: "You the living

man! Continue your way and don't waste your time, if you do so you will regret for that. Continue your search for the light and you will find it easily. I you could find the light remember us too. Remember our good deeds." The corpses forced him to leave the cemetery in this way. The man continued his way. After passing from a garden of flowers, a route full of pricks and a plain sandy road, he reached to a grain field which was called "experience." He put down his luggage and made freed himself from anything. Then, he tilted his head upwards, and saw a light near his head. He understood that this light has always been with him and it was not necessary to travel a long way but he only needed to look at upside of himself and then he would see the light inside himself and would reached the light of the lights. The light was similar to the light of his essence, which exists inside of the all creatures. The man who had found the light in the price of his youth and travel difficulties, decided to visit the bird, tree and corpses again to show them about their lights. The man goes- but he doesn't know that it is only possible to show the way not to show the light. Because each one should travel in the same way the man did. Because the ways to the destination are a lot but the destination is only one.

The Suitor

Proposal – offering marriage to a girl. It is an old eastern tradition. It becomes compulsory because of a coquetry or destiny. A young suitor who was a shepherd was in love with a young girl. The girl had two older sisters, which in her idea were a deterrent to her marriage; but in our idea a deterrent to losing comfort and solitary.

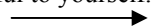
The suitor decided to propose the little girl from her parents by bringing them a pocket of confectionary and a cheap bouquet. The suitor thought that one month after their marriage the young girl will wash his clothes, cook his dinner, iron his cloths and clean his house. But he didn't know that the parents of the girl are not ignorant people. The parents rejected the suitor immediately, and said that: "Our daughter is very young. She is an elegant girl. She wants to be graduated from high school and is not going to get married." And they send him about his business. After sometimes the suitor again dreams of marriage and went to their home. But this time he proposed the second sister. The father got angry and said to the suitor: "My daughter is studying midwifery in the university, and she will become a good obstetrician after graduating and probably will get married with a doctor. Go away from here." The suitor again left their home disappointed. This time the suitor tried to

change himself before going for proposal. He went to the gym and school. This time he wrote a poem about the love and the lover and went to their home while he was full of self-confidence. This time he proposed the first sister from her parents. The father became very furious and threw him out of the home. One year later, the father died because of heart attack. When the funeral ceremony finished completely, the suitor, who still was a bachelor, put on makeup, bought a more expensive bouquet and went to their home to propose the mother of the family!

Literature

She is an extremely wounded woman, singing a tragic, pitiful song. She is stricken! Difficultly, she removes the blood of tears from her pallid and disconsolate face. She is handsome, tall and beauteous, but paled, remorseful and lachrymose. Her hair is curly, and her legs are slim like deer's legs. Her thirsty lips are like fresh bud, and her slim waist is like violin bow. This nymph is called Literature. She is adrift and wandering for Etymology, Syntax, meaning, rhetoric, figures of speech, prosody, rime, calligraphy, and reading. She is looking for metaphors, allusion, pun, simile and antithesis. This poor woman has forgotten the species and the patterns. She has missed plot and meaning and scouts for view and language. Since the men/women of letters and the bookmen/women of my time are tormenting her by illiteracy and are harassing her by libel and defamation, she is seeking for a poet who can compose a lyric, ode or quatrain skillfully. They mocked and teased this poor woman by writing meaningless and cold stories and composing libel rimes which they call it "poem" because of their egotism and selfishness.

Now, this worn out, sorrowful and heartbroken has complained to me, the illiterate, that: "Break that pen which you stab me in the heart like a poisonous sword, you are cruel stabbers who never knew me. You made me away from myself; you took me from myself and wounded me. You are like a clumsy soldier who has a gun in his hand and is aiming the heart of a beloved deer awkwardly and ignorantly. Pen is a very dangerous and difficult weapon which takes and gives life and feeds and takes and cuts and rubs and decreases and kills. Stay away from it if you are flawed! Any inferior writer bothers me. Be merciful to me and please stop it. No bullet or gun can make you guilty in the way the pen does. If you are not going to be merciful to my broken heart, my poor soul and my poverty-stricken life, try to be merciful to yourself.

MAJEDE MOTALEBI

Mysticism And Poverty

Studying the books and philosophy doesn't have anything to do with poverty and hunger. The four characteristics consist of: coldness, warmth, dryness and humidity equivalents with water, wind, earth and fire or in other words they are blood, mucus, soda and bile. A hungry stomach doesn't understand the figurative or absolute existence. I am spending my life with some bread and salts only. My ignorant father compelled me to work on a farmland. But working as a farmer I can't earn enough money to spend for my life. I am unfamiliar with carpentry, sewing, bakery and calligraphy. I don't know how to trade or how to make jewelries. I was born for falling in love with the Lord. I don't have anything to do with the earthy powers and fortunes! I am homeless, and I should spend my night in the streets. I should be careful not to be hunted by the wolves or the human beings. Thanking God and accepting its destiny is a great gift from God.

About The Prayer Man

It was the time of Morning Prayer and I was worn out. I was supposed to pray God before the sunrise, as the Muslims do. I decided to find a Prayer Leader and to pray with him for the first time because I just wanted to do something which is considered to be a better deed in religion. I tried to find a just man, because the first condition that a Prayer Leader should have is Justice. Alas, I couldn't find a qualified man in this city. Inevitably, the sun was going to rise, and I had to pray before sunrise. I performed ablution and looked for Kiblah. I looked the front side and I saw butchery, I turned to the right and there was a tavern, I turned to the left and I saw a sparrow defecating, I turned to the other side and I saw a woman. I was afraid that the sun will rise, so I lay back on the earth and while watching the sky and the beyond, I started the prayer.

About A Man And A Woman

An extremely glorious and elegant woman who was unique in kindness and sympathy married a hideous, unpleasant and ill-tempered bachelor. The woman used to feed him, to wash his clothes, to make hubble-bubble for him, to put perfume on him and to respect him a lot without any expectations. She also used to give him some precious presents. Not only she had sheltered him but she had also asked the neighbors not to bother him by their behavior unintentionally. The man didn't try to compensate the woman's favor but he was always harassing her. He didn't use to spend any money for her food, cloth, cosmetics nor

did he provide her a shelter but also he didn't behave her in a polite and respectful way. The man had become so lazy and he could work anymore. Every time the woman asked something from him, he was unable to do it for her.

And one day the woman burst into herself: "I wish I had a child he could help me get away from this unbearable loneliness." "You can't earn any money or provide a shelter for me at least try to make me expectant and have a baby." She asked the man. "I'm not in the mood in the moment." The man sighed. He was so irresponsible that he was about to send him to neighbors for it.

The poor woman, who had lost all of her beauty, freshness and youth and was begging for a little comfort, picked up a sickle and beheaded the man. After that she hadn't to feed him or make hubble-bubble for him but now she was comfortable and free.

About Myself

I came to philosophy without any philosophy. I came without any talkativeness, tiredness of soul or time wasting. I'm looking for the unknowns of the world, I'm eager to learn about secrets, I'm not concerned about earthly affairs; I'm free from known and unknown. I haven't gone into a gloomy tomb in which escape from takes me to the darkness and nonexistence. I think till I exist and philosophy is there till I think. Philosophy is the child of the thought and the absence of thought. This is philosophy and it is nothing else. Philosophy is the possibilities and the impossibilities. Human is a philosophical question that the God asked from himself! I can't find out what edification, economics and politics; supreme, middle and subordinate philosophy are without considering theoretical and practical philosophy. Supreme and supernatural philosophy is not important to me because I am trying to find myself deeply and to combine wisdom and rhetoric with discussion and intuition, and since I came to philosophy without philosophy it I wasn't forced to thinking.

About A Tourist

Once upon a time there were two friends; one was eager to travel but the other reluctant to do so, because he had an exhausted body but not an exhausted heart.

"Don't stay in stasis, because one should see what is worthy of seeing and go where is worthy of going and know what is worthy of knowing." told the traveler. The exhausted friend gazed at a point and

while he was smiling answered: "Travel, watch and walk only to the degree that a traveler should go, but not to the level that you probe into Lord's wisdom and secrets, because we are human beings and this is not our job."

The traveler left while he hadn't understood his friend's speech. He traveled a lot and visited a lot of places, but there wasn't anything over there. And since the earth is round and the job of all the creatures in the world is to turn round, he came back to his first place. Now he was also an exhausted that had come back to his first place and wishing he hadn't traveled this much and was just a traveler not a prober. Because all the probers will become exhausted and will come back to their first place and they will cry that: "Don't probe friends, because we probed but there wasn't anything!"

About The Creation

The Lord sat in his lofty throne and initiated the creature of the Man from the mud. He made the Man from the raw mud, and sent him to the earth to be heated in the mistake and error furnace. But before creating the Man he sent their raw mud to an untitled perfumery where every mud could smell something. Some of them smelled the humanity scent, and some smelled the knowledge and wisdom scent. Some of them smelled the compassion scent and some smelled the generosity scent. But some of them smelled the jealousy, and hatred odors. Some of them also didn't smell anything. Then we were thrown into the earth.

Art-Bosiljka Bokica Opačić

MAJEDE MOTALEBI - ART

Painted by Majedah Motalebi

MAJEDE MOTALEBI

From A Teacher's Notes

Uncovering theosophical secrets is insanity, doing superhuman deeds ostentatiously is embarrassing, caring about superhuman deeds is foolishness, being righteous is the salvation, distorting the mysticism is paganism.

I yearn for understanding the truth which exists behind this virtual veil, I desire to find out the secrets and to understand the essence of great Lord by my heart, and to get free from

supposed to be detrimental or unfavorable. Anyone castigated me that: "only thousands years ago the people used to use such an old and archaic words and expressions. Stop this verbosity. I won't be able to understand that the people are tired."

I can't allege that I am not flawed. But how can I humiliate myself by impoliteness, falseness and deception? I never was secure from world's harms, but I will go through a way that has a good and respectful destination, because the only sign that you can distinguish

in his religion or in serving the Lord? This people are very dreadful and I am discontent from this life. Where are the groups of people who have escaped from the selfishness and have joined the Lord and have devoted their life to serving him?

Sometime I had an old leader who told me: "Thinking for the heart is like probing oneself. There are three kinds of thinking: one is unlawful, the other is desirable and the other is compulsory. The unlawful thinking consists of first thinking about great lord's attributes, which is the seed of astonishment. The second is thinking about the god's punishment which is the seed of defamation. The third is thinking about creation secret, which is the seed of hostility. The desirable thinking consists of first thinking about Lord's creatures, which is the seed of wisdom. The second is thinking about kinds of truth, which is the seed of discretion. The third is thinking about Lord's gifts, which is the seed of love. The compulsory thinking consists of thinking about one self's actions, which leads to obeisance and understanding one self's defects, which is the seed of embarrassment; and also leads to understanding one self's intentions, which is the seed of scruple, and raising the need which it's reward is visiting the God. Again it consists of three parts: thinking, expedience and remembering. Thinking about actions, expedience in speech and remembering in donation. What you do, what you say and what you donate; do the right, say the truth and donate the good." Alas, his life was short and deceased, and again I became alone without any leader or compatible friend.

Turk: "prepare for us an excellent body with black and amber like hair, the one whose crystalline legs are like deer's legs and her lips are like buds. The one whose eyebrows are like bows and her bosoms are like pomegranates and her chest is like marble, and her nurtured buttocks are as tasty as delicious lambs. The bride chamber is not pleasant without her and I can't endure without such a beauteous, handsome and righteous beloved."

Bad luck, the prey is a Persian! They removed the hair from her body using a special substance, they perfumed her, and they made her up by rouge and eyewash. She was sent to the bed with that Turk. Her screams filled the air, while she was clutching the earth. She was like a prey in Turk's hands. Alas, the plunderer overcame her and ripped her body and threw her out of the bride chamber while she was sorrowful and wounded.

whatever does exist and whatever doesn't exist. I would like to become a disciple in a way that I can leave the town of schism and to get to the degree that I can forget myself. Alas, the stomach of the humble and poor human beings is full of faults. He couldn't understand the meaning of a very clear and obvious fact like the "Apple of the chin", which is guidance for the men of God, alternatively he is pestering for earthly affairs. He is so simple-minded that interpreted the "Basil", which is light in the heart formed by penance, to vegetables. How can I say pray in this world in which its owner (The Lord) is dissatisfied with for breaching the promise?

I was loyal to God, just to the people, strict to myself, sympathetic to the poor, servant to the noble, kind to humble, preachy to the friends, patient to the enemies, silent to the ignorant, and modest to the scientists.

But nobody did give me a little gift but only for earthy or self profit. I was stuck in the middle of a group of unworthy people so I took my luggage and left that town. I desired a silver-tongued leader whose speech is eloquent and extremely brief. Brevity is not

a worthy way from an unworthy one is to consider the destination of each one.

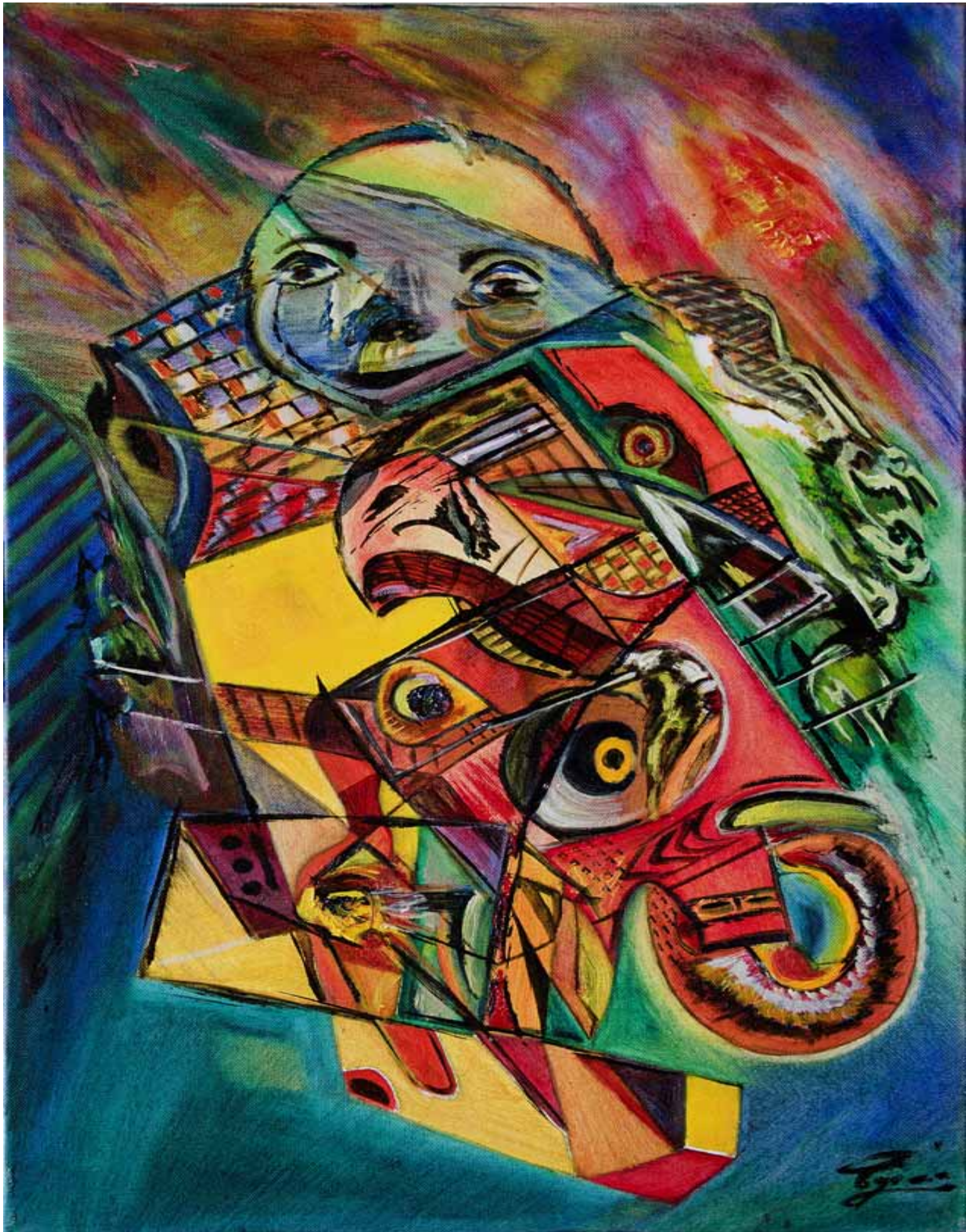
All the human beings are in need of repentance, and all of them make mistakes too. Again all of them are not able to compensate their mistakes and ignorance. I, as a Lord's small creature, am not an exception to this rule too.

I visited a crowded caravan which traded women with coins. They traded Turk, Persian and western women. The traders had undressed them to sell those ill-fated people to kings and squires. "A king who loses himself by watching naked women is not suitable to be located in the lavatory whatsoever to become the king, nobleman, sheriff or leader of a town."

For me "The Woman" is a symbol of beauty and purity. How can I stay in a town in which a pure nymph and beauty symbol is traded with several coins?

Oh Lord; what does this people know about asceticism? Which one of them is preserving

ALAN PEJKOVIĆ

Alan Peljković je realnost viđenog ovaploćena u irealnosti pretpostavljenog. Realističan lik koji izvanredno pretače sopstvena ljubavna, ali itekako traumatična, iskustva u želji da, upozoravajući, dosegne suštinu. On u svojim pjesmama urbano voli. I odmah se pitate, naravno, kako je to kada se voli na „ruralan“ način? Jednostavno, kod „urbane“ ljubavi otisak je stvoren od strane autora dok kod „ruralne“ ljubavi otisak stvara konkretnog autora. Prirodi što stremi. Erotika u njegovim pjesmama je sineastički izrečena sa ciljem ne samo da dočara već i da stvori sliku realniju od viđenog. Snažniju i od osjećaja samog. Ponekad, kažem ponekad, refleksija satiričnog oblika književnosti može se pronaći u pojedinoj riječi, misli, pretpostavci. No, ovdje je riječ o izraženom obliku književnosti sui generis. Književnosti koja se čita u dahu. Zbog daha. U samoj književnosti!

Urednik

Alan Peljković is seen as incarnate reality within unreality of the assumption. Realistic character remarkably decants his own love, but indeed traumatic, experiences in order to, with warnings, to reach the essence. Within his own urban love poems. Now you wonder how it is when someone likes in "rural" kind of way? Simply put, the "urban" love print is created by the author while the "rural" kind of love print created a specific author. Nature which tends. Eroticism in his is poems in a movie kind of pronunciation with the aim not only to portray, but also to create a more realistic picture than seen. With a stronger sense of itself. Sometimes, I just say – sometimes, satirical reflections forms of literature can be found in each word, thought and assumption. But, here it is expressed in the form of literature sui generis. Literature that is read in one breath. Because of the breath. In the literature!

Editor

Kolekcionar

Pitam se kako je skupljati jutro po tvojim očima,
 Bademe prosute po mokroj kaldrmi, noć zavučenu u nenadan bljesak,
 I treptaj, kao napad nesaničice u okovima sna. Dio si moje kolekcije.

Žurba noći završava u tromom pogledu, sjećanje, kao znamenje na otvorenom nebu,
 I horizont nabrekao od zvjezdanog praha, u oku proljeća bademi tvoji dvorska vrata čuvaju.

Ja gledam tunele svjetlosti, ispod snova štitim u prolasku vremena. Čuvam te.

Tvojtvo

U plamenu svijetle nebo ne liči na sebe,
 Tražim zvijezdu što stoji samo nad tobom,
 Kako da sklopim zvjezdani kišobran?

Mjesec se odao poznatim šansonama,
 Iskusi putnik konačno zalutao u labirintu noći,
 Tražim dio mjeseca što noćas briljira u Tvom oku.

I kad me ne bude više, i noć se nasmije za kraj predstave
 Postojace ovaj tren, zvjezdana zavjesa skrojena od imena tvoga. Vrsna si šnajderica.

Istina istoga

I kada suza prokopa rovove u mramoru,
 i zasjede tuge mrmljaju na svakom koraku,
 Moje će srce kucati prazninom sata.

Pahulja

Izranja iz kože, tvoj lik, spomenik dodiru
 Između freske i tetovaže, mala ikona bez svijesti.
 Osmatra horizont plavetnih rubova. Zima pokriva oči,
 Lunjo, Maza na tv-u koji se gasi.

Tama mjauče, daleko od tebe odzvanja zagrljaj, vagon zvijezda istresa Bog.
 Bijela njemoća, tamni prozori izigravaju gardu, ja droblim ljubav u napitak za večer.
 Za prolaz vremena.
 Neka proteče, neka pomete, neka se kreće. Panta rei, čovječe.
 Ljubav, pahulja, praporac dodira.

Ogledalce...

Potez četkice je odavao krajnje bodljikavu orbitu. Nježnost u maskinom odijelu.
 Ruž marke *Kalašnjikov* otklanja baš svaki rizik istine.
 I Narcis te dodiruje
 Kurcem s druge strane ogledala. Uživaš. Tako divno uokvirena.

Anarhija ljubavi

Možeš ti rasipati poglede bez ikakvog reda.
 Vrištati kad bi trebala uzdisati.
 Možeš ti tugom krpiti radost. Radost umakati u monotoniju. Sve to kandirati konfuzijom.
 Ljubav je red koji ne možemo shvatiti. Uzročno-posljedična anarhija.

KATE JOVANSKA

Kate Jovanovska je pjesnik jasnog, no donekle itekako tajanstvenog izričaja koja plijeni karakterom različitosti sopstvenih varijanti predstavljenih mogućnosti. Njene riječi nikada nisu suviše. Unutar sentenci izražaja osjetilnih viđenja paralelnog svijeta življenja. Paralelnog? Da, jer njen svijet je svijet realnih tačkica koje kao istipkana slova na perforiranom papiru traže izlaz van nečega što nikada ne mogu napustiti. Njena slova su zarobljena unutar riječi da ostanu tu. Upozoravajući kako svevideće oko smisla pobjeđuje svaku nagovještenost lažnih nadanja. Zbog sebe, ali i zbog onih koji bi željeli makar malo osjetiti bitak njen. Nas čitalaca koji zbunjeni čitaju složenice spoznaje njene, utisnute u vapaj pjesme mudrosti koja odzvanja hodnicima našeg besmisla. Zbog toga je i vrijedi čitati. Kako bi odgovorili na pitanje ZASTO! Čitanje poezije Jovanovski je upravo odgovor na pitanje ZASTO! Jednostavno da bi osjetili makar dio njenih vizija, nadanja, želja i toplote sna iskrenosti. Poetskih, prije svega.

Kate Jovanovska is the poet of clear, but indeed somewhat mysterious character of the expression that captures the diversity of her own variant represented possibilities. Her words are never redundant. Sentence expression within the sensory perceptions of the parallel world of life. Parallel? Yes, because her world is a world of real little spots that as typed letters on perforated paper comes out looking for exit out of something that can never leave. Her characters are trapped inside the words to stay here. Warning that the whole-seen eye of the sense wins against every announced false hopes. For her own sake, but also for those who would like to feel, at least, a little experience of being her. Us, the readers that reads, in confused way, mixed words of her knowledge, printed into the cry of the poem of wisdom that echoes within the hallways of our senselessness. Therefore, the true reading of her is needed. To answer the question WHY! Reading poetry Jovanovski is just the answer on the question WHY! Easy just to feel at least a part other vision, hopes, wishes and dream of heat of dream of the sincerity. Poetic, first and foremost.

Editor

Beskrajno obožavanje

Dolazim do tebe
 Vrata ushita široko se otvaraju
 Predjeli ispunjeni sfumatom
 A ipak koncizni uglovi
 Ornamentisani pozlaćenom ljubavlju
 I tu ja drhtim da dohvatim
 Grane što rađaju dijamantima
 Najdublje se osjeti tvoj savršen duh
 Koji isparava do moga lica
 Koža osjeća svilene proboje
 I žmirečki mogu da osjetim gdje si

Došao si da me usrećiš?
 Naslikan biblijski motiv
 Darežljiv po svojoj prirodi
 Tapkam bliskost polegnete noge
 Ljubim bijeli jastučić
 I rogovni skriveni u noći
 Nad malim zaokruženim svicima
 Svijetle, trepću i kriju se
 Do novog mliječnog razdanjivanja
 Sa ručnim potpisom beskrajno
 obožavanje

Mir, mrak i tišina

Sreća otputova na sedmo nebo
 ostavi ukrasnu hartiju
 daleko u dvorcu u dimu sa crnim
 mislima.
 Od potrebne ličnosti
 duva vior nezaustavljive bujičave kiše
 tornada gubljenja toplote
 od zraka koji zrače svetlo
 a sada tuga teška ko planina
 spremljena u Ginisovu kartonsku kutiju
 taloži se, skuplja
 u predgrađe sjećanja
 crtaju se kapi izvorne kiše
 beskonačna tuga na dnu
 nepokretnog brijega
 koji ne sanja, ne gleda, ne govori
 ne smije se
 ćutli u sopstvenom miru, mraku i tišini.

Stara mudrost

Legla ko srna riječne doline
 Zamor joj napregne starost
 Teško pokretne kosti
 Sastavljene za mnogo ljeta
 Samo pogledajte, koža će vam reći
 Mukotrpan posao
 I podarena mudrost hrama Atine
 A za mene se njiše kao jelka s
 lampionima
 Moja propratna sjenka
 Od malih nogu druga majka
 Regulator dobra i zla
 Uvijek neiscrpa pomoć i ljubav
 Anegdota kao privjesak i magnetna sila
 Poljupci i milion pregrada
 Budi uvijek sa mnom

Grozd generacije

Grozd generacije
 nanizane kao biseri iz turskih vremena
 zajednica svi zajedno
 sa poslom u mislima
 sada više nije tako
 razdubljena dubina u dalekom mjestu
 hladno i osamljeno okruženo gvozdenim
 žicom
 ne odgovara na poziv
 ti zoveš planina odgovara
 žuti plamen svijetla ti daje utehu
 skupocjeno zlato se nalazi na ovom
 mjestu
 tamjan mu govori
 tu rođaci dolaze
 samo nije moguće
 da vas dočekam

ELVIS HUREMOVIĆ

Prosvjetlenost trenutka čudnih dešavanja provejava liticama autorske poetike Elvise Huremovića. Toliko shvaćenog u toliko malo proživljenog rijetko se pojavljuje na ovim prostorima. Usudiću se kazati da je pred nama autorstvo Raskoljnikova ali i djelo Huremovića ovaploćeno novim vizijama napaćene mladosti. Najljepše kreacije nastaju iz patnji sopstvenih sudbina u želji da stvore upozorenje ne samo sopstvenoj generaciji već i da upute šamar stvaraocima, novovjekovnim pravovjernicima koji ne razumiju (ili to ne žele) da mladost živjeti traži. Ne po uzusima novovjekovnih pravovjernika već po uzusima modaliteta sopstvene sudbine kreirane po sebi...za sebe! Elvis je pjesnik čije i buduće vizije mogu postati pozitivno zasljepujuće ne samo za njegovu generaciju već, možda, smrtno uznemirujuće za odlazeću generaciju prokletnika koji uobličije stanje čistilišta u kojem živimo. Njegove pjesme su konkretno sublimirajuće želje pravednika da razotkrije suštinu laži u kojoj živimo. Poetskim izričajem iskrenosti ali i jetkim, no i sirovim upozorenjem.

Urednik

Enlightening moment of strange events is going through the cliffs of the authorship poetry of Elvis Huremović. So much understood in so little lived through rarely occurs in this region. I would dare to say that in front of us is the authorship of Raskoljnikov kind of way but also the work of Huremović as the new visions of the incarnate suffering youth. The most beautiful creations arise from the suffering of their own destiny in order to create a warning not only to their own generation, but also to slap to the creators, new-age real-believers who do not understand (or do not want) that youth just want to live. Not by the customs new-age real-believers but the customs of their own destiny modalities designed by myself ... for myself! Elvis is a poet whose vision of the future might be positively blinding not only for his generation but, perhaps, fatally disturbing the outgoing generation of the damned who shaped out the state of purgatory in which we live. His poems are specifically sublimating desire of the righteous to expose the essence of the lies in which we live. Poetic expression of sincerity and rarely, but crude warning.

Editor

Nesigurnost

Nesigurnost obuzima
 Više sam nesiguran, nego siguran
 Nisam siguran u našu ljubav
 Nisam siguran u svoj hod i vid
 Nesigurne su mi želje i namjere
 Nisam siguran u proces fotosinteze
 Darwinova teorija mi ne ulijeva sigurnost
 Nisam siguran u izlazak na izbore
 Jesam li patriota ili nacionalista, nisam siguran
 Želim li živjeti, nisam siguran
 Nisam siguran ni u smrt
 Nisam siguran je li ljeto omiljeno godišnje doba
 Nisam siguran u otkucanje vlastitog srca
 Nesigurnost se prožima kroz cijelo tijelo
 Čak, nisam siguran u boje svojih krvnih zrnaca
 U štetnost sunčevih zraka
 Ni u globalno zagrijavanje

Ipak, postoji nešto
 Sigurno sam svjestan, svoje nesigurnosti

Mlad a mrtav

Mrtav mlad čovjek
 Leži hladan i zauvijek uspavan
 Progutaše ga gladna heroinska usta
 Zlobna i nikad sita

Mladi mrtvi čovječe
 Nikad shvaćen i uvijek odbačen
 Od sviju
 Baš po mjeri vrtloga zla

Zlo te gutalo, komadalo
 Jednostavno ubijalo
 Na kraju, kukavički progutalo

Ležiš prekriven bijelim čaršafom
 Hladan, nepomičan
 Opet odbačen od mnogih
 Samo, ovaj put bez bila

Molit ću za tebe
 Mrtvi mladi čovječe

Suicid

Suicid mrski neprijatelj
 Koji stalno šeće po mislima
 Obučen u crno
 Tetura kroz vijuge
 Sa provokativnim džokerskim osmijehom

Jednom kada umrem

Jednom kada umrem
 Tada ću biti svoj na svome
 Jednom kada umrem
 Moći ću tamo živjeti svoj san
 Možda!

Jednom kada preselim
 Pobjeći ću od ovog ludila
 I biću sretan zbog toga
 Valjda!

Jednom kada vječno odem
 Pronaći ću sve što trebam
 Mir, ljubav i osmijeh
 Jednom kada umrem neće me više biti
 Sigurno!

Jednom kada umrem, preselim i vječno odem
 Neko će suzu pustiti za mnom
 Nadam se!

ELVIS HUREMOVIĆ
Primitivizam

Moral je devalvirao
 U sve pore uvukao se primitivizam
 Javašluk se tretira kao nešto *par ekselans*

Mjesto i vrijeme postali su pesticidi za primitivno
 Takvom malo fali za ukorjenavanje
 Posvuda mu mehko i humusno
 Ko namjenski za glupost i primitivluk

Rađa glupost bolje neg' Takiše
 A primitivizam sočniji od lubenice
 Kako ne bi bio
 Kad vremena i mjesta ima napretek

Luciferovo pleme

Tamam kad čovjek pomisli
 Evo ga! Napokon krenulo nabolje
 Ono mu neko pljune u ćej
 Bez imalo skrupula

Kao da smo pleme
 Pod Luciferovom ingerencijom
 Nikako da krene nabolje
 Na svaki korak naprijed
 Spremno dočekaju tri unatrag

Ne da se uneredenom do vode
 Al' baš!

Osmijeh

Kriva od uha do uha
 Ključ je za svaku bravu
 Ljepšeg dara nema
 Ne postoji lakša vježba za srce

Kažu da je najdraži poklon
 Zato!
 Čovječe, kud god ideš nabaci krivu
 Ne košta te

Art—Bruegel and Cezanne

MaxMinus?

JASMINKA PITIĆ

Posmatrati razuđenost poetskih misli Jasminke Pitić je zaista inspirativno. Varijacije njenih promišljanja utisnutih uz pomoć riječi u prekrasne snove poetike, uz analiziranje svakodnevnice noćne more ne samo njenog realiteta, su nadanje. Sirovost njenog osjetilnog je iznad patetike njenog pojavnog. Istovremeno, pojavno i osjetilno je izmješano kao i njeno biće, kao i njena poetska vizija unutar sirovog realiteta suštine, a protiv forme - nadanja. Blues njenih riječi je isprepleten sa heavy metalom otisnute suštine. I dobro zvuči. Baš kao alternativa nesuvisloj nemoći Hercegovine u susretu sa Bosnom. Ne manje nesuvislom. No, istovremeno vrlom pitcu usmjerenom. I tako vjekovima, stoljećima. Do Jasminke, ali i poslije nje. Svakako!

Urednik

Considered disperse of the poetic thoughts of Jasminka Pitić is really inspiring. Variation of her reflected thoughts marked with the help of words within the beautiful poetry of dreams, with the analysis of everyday nightmare not only of her reality, are the hope. Roughness of its sensory part is above the pathos of her appearance. At the same time, emergent, and the mixed sensory as well as her being, as well as her poetic vision of reality within the raw essence, against the form of - hope. Blues of her words is laced with a heavy metal printed substance. And sounds good. Just as an alternative to the non-congruently impotence of Herzegovina in a meeting with Bosnia. No less non-congruently. But at the same time to the virtue wonder one targeted. And so though the centuries, through the centuries. Up to Jasminka, and after her. For sure!

Editor

Djeca rata

Djeca rata
 I
 Iskidani snovi
 I
 Strah
 Od početka
 I
 Strah
 Od kraja

Djeca
 Rata

S r u k a m a o d z l a t a
 U kaljavoju vodi
 Svoje noge peru

Izbjeglička balada

Posrćem
 Mrakom
 Tražim put u vremenu

Naftarica ugašena
 U srcu
 Topline nema, i

Vrelina uzdaha se
 Gubi

Toplotu tražim
 Jak vjetar
 Odnosi svaku iskru
 Neosvjetljen je put

**Svi drugi su dobri,
 mi smo drugačiji!**

II

Tumaram
 Uspavanim ulicama
 Stižem do vrata
 Nečijih
 Gubim se u sljepoći tišine
 Dok niču stihovi
 Nepoznati glasovi
 I nigdje
 Nigdje
 Poznatog mi
 Zvuka

Ja uljez sam
 Sâm
 Lutam
 Idem
 Da stignem
 Stignem
 Nestvarnom
 Domu svom

Čudan osmijeh

Čudan osmijeh
 Na tvojim usnama
 Dijete
 Čudan osmijeh?

Stretno si dijete
 Vidim te kako se raduješ i
 Brojiš bezbrojno brojeve
 Igraš se u pijesku
 Zavlačiš prašnjave ruke
 U svoju mehku kosu i
 Smiješ se

Sretno si dijete
 Vidim!

Ostani sretno dijete!

Zadržati osmijeh

Nevin i čist

Čudno dijete

Pokušaj!

Sjedište broj ne znam koji

Vidim te

U dimu se izvijaš
 Među opalim lišćem

Vidim te
 U plastičnoj ruži izloga

Privijam se i crvenim

Otvaram prozor
 Kiša
 Dodir tvojih ruku....

Vjetar zarezava lice

Nema me
 Nema te
 Nema nas...

Sjedište broj ne znam koji
 Autobus za ne znam gdje

I ko zna u koji san
 Noćas ću da zalutam

I koja stranputica
 Sutra će
 Da dočeka.

Naslanjam ti se na ramena
 Pokušavam zaspati

Rupe na putu
 Bude me

JASMINKA PITIĆ

The children of the war

The children of the war
And
Their broken dreams
And
Their fear
Of beginning
And
Their fear
Of the end

The children of the war

With the golden hands
In the dirty water
Washing their legs

Refugee's ballad

I'm stumbling
Through the darkness
Looking for the way in the time

The petroleum lamp is burned
And there is no heat in
My heart

And the hotness of my sigh
Is lost

I'm looking for heat

The strong wind
Is flowing away
The each spark

The way is dark

II

I'm hanging
Trough the sleeping streets
I'm getting the door
Someone's door
I'm getting lost in the silence blindness

While the lyrics are growing
Unknown voices
And nowhere
Nowhere
Is the known
Sound

I'm intruder
Alone
Wonder
I'm walking
To arrive
To catch
My unreal home

The strange smile

The strange smile
Is on your lips
Child

The strange smile?

You' re happy child

I see you, you are so glad and
You' re counting innumerable numbers
You' re playing in the sand
And putting your dusty hands
In your softly hear
And you' re smiling

You are so happy child
I see!

Stay happy child!

Keep smile

Inocent and pure

My strange child

Please, try!

The seat which number I don't know

I see you!

You are dancing in the smoke!
Among the falling leaves

I see you
In the plastic rose of the shop window

I'm embracing and getting red

I'm opening the window

It's raining
It's giving me the touch of your hands

Suddenly, the wind cut my face

I'm not here
You are not here
We are not here...

The seat which number I don't know
The bus...for... I don't know!

And who knows in which dream
I'm going to lose myself tonight

And which sideways
Will wait for me
Tomorrow

I'm leaning on your shoulder
And try to sleep

The holes on the way
Are waking me

Art—Deonung, Bruegel and Monet

SANJA Ž. NEDELJKOVIĆ

Ljubavna sramežljivost alter ega kod Sanje Ž. Nedeljković odiše naglašenost erotikom unutar poetskih riječi. Pjesama samih. Naizgled raspojasano bludničenje je, u stvari, tihi krik napaćenog lika koju ljubav sklanja u stranu dok požudno teži istovjetnosti tijela i nade...razvratnosti i sudbine...Sanja je pjesnik čije se otvorene rane ljubavi liječe ispijanjem mliječnog soka nutritivnih zanosa ne samo ljubavi. A čega li to još? Osobnosti pjesnika koji zna šta želi i hoće unutar čudnih nagona. Ovo više i nije erotika do Warholovski oblik stvaranja svijeta ekspresivnih slika jednostavnih boja. Ljubavnih boli. Dok traje interakcija tijela, ali i duše. Pjesničke i one druge. Koja je ispunjava do bola. Ljubavnog, ali i onog drugog. Mazohistički nastrojena poetike i nije ništa drugo do upozorenje nama, čitaocima. Kakvo? Da pokušamo razumjeti njene boli. Radi sebe i svojih planova. Ljubavnih, ali i sanjanih, mokrih snova koji prethode tome.

Urednik

Love timidity of the alter ego at Sanja Ž. Nedeljković exudes with the erotic highlighting within the poetic word. Poems of themselves. Seemingly disheveled prostitution is, in fact, a faint cry of suffering love that character refuge in the side while the lust seeks identity of the body and hope ... and perversity of fate ... Sanja is a poet whose dream is to heal the open wounds of love sipping milky juice nutritional enthusiasm not only of love. And what it yet, more? Personality of the poet who knows what she wants and wants within the strange instinct. This is not any more erotica than the Warhol's form of the creation of the expressive image of simple colors of the world. Of love pains. While the duration of the interaction of the body, and soul continues. Poetry and the other ones. Which filled her up to the pain. Love kind, but the other one as well. Masochistic minded poetry is nothing else then to warn us, the readers. What kind of? To try to understand her pain. Because of ourselves and our plans. Love kind, but also dreamed one, wet dreams which precede it.

Urednik

CHARDONNAY

 Prozujali
 Izgrickani
 Utisak
 Muškarca

 Slepljen o njena
 Žudna bedra

 Reskim zvukom
 Čegrtanja kristala
 Strast glumi Ljubav
 U trouglastoj sobi

 Postelju izmrvljenu
 Kao Novo čudo
 Ljubavnici gutaju
 Suvim grlima

 Progrcani
 Jauci ekstaze
 Klize niz
 Iskrzane zidove
 Golišavih fantazija

 Kao ledene
 Chardonnay
 Kockice
 Niz njene
 Začudene butine

SIMFONIJA MEDITACIJE

 Samo da se uhvatim
 Za lijanu Tvog glasa...

 Da razvučem vratove nota
 Do svojih nožnih prstiju
 Zapnem ih između palčeva
 Obmotam čvrsto gležnjeve
 Napete listove
 Razdvojena kolena

 Tom strunom
 Koja me seče
 Katarzičnim zvukom
 Sve do Simfonije
 Oždrebljenih butina!

 Spljošteno telašce violinskog ključa
 Prolazi mi kroz pupak

Kao udica tvog Jezika...

 Vrtim se suprotno od kazaljke na Satu
 Akrobata sam u svojim Mislama
 Sa odsutnom mrežom Spasa
 Iznad tektonskog Tla Ideja...

 Izbrazdane Vertikale stomaka
 Sečem horizontalama
 Mitralnih niti
 Izvučenih kroz ključaonicu Srca

 Ekscentrična pirueta
 Sastavlja mi uske dlanove

Oni su Vrh čelične igle...

 Ubadam se njome
 U zelenu venu
 Ispod desnog oka

 I sklupčana u nazalnom gnezdu
 Tvog glasa
 Meditiram na

Meduzama svojih grudi...

HRAM

 Večeras ostani Nezaposlen
 Premeštanjem mojih
 Kukova na zgodne destinacije

 Ne svlači mi sa prstiju
 Mrlje kobaltnog mastila

 Ne skupljaj okrajke
 Mojih usana
 Hoću da se smejem Klevetama!

 Ne menjaj mi šeširiće...
 Ne duri se što sam Svoje glava!

 Upravo sam sjahala
 Sa sapi svojih
 Punokrvnih Snova

Bunovna sam...

Njišem se raskuštrana...

 Lovila sam svoje Prve Obmane
 Strgla sve zadimljene Horizonte

Krhka sam...

Pokrij me Mlečnim Putem...

 Ne oblikuj sijaset Pitanja
 Uzberi Nadanja
 I presadi ih u Čaure pripovedanja

SANJA Ž. NEDELJKOVIĆ

Ljubiću te...

Sutra!

U raskošnom
 Hramu mog Tela
 Bićeš do srama
 Ponizno služen Gost...

CHARDONNAY

The wistled by
 bitten out
 Impression of a Man
 Stuck to her
 Passionate thighs

With a sharp sound
 The ginging of crystals
 The passion plays Love
 In a triangulare room

The bed crumbled
 Like a new wonder
 Swallowed up by the lovers
 Dry throat

Stammered up
 The screams of extasy
 Slip down
 The torn walls
 Of naked fantasies

Like the ice
 Chardonnay cubes
 Down her

wonderstruck thighs

THE SIMPHONY OF MEDITATION

Let me just catch
 The liana of Your voice...

And spread the necks of notes
 To my toes
 I stretch them between the thumbs
 I wrap firmly the ankles
 Tightened leaves
 Separated kness

With that string
 That cuts me
 With a catharsic sound all throu the symphony
 Of foaling thigh!

The flattened body of violin key
 Passes through my navel

Like the hook of your tongue...

I turn around anti clockwise
 I am an acrobat in my thoughts
 With an absent net of salvation
 Above tectonic Ground of Ideas...

Creased verticals of my stomach
 That I cut with horisontales
 of mitral threads
 Taken from the Kayhole of my Heart

An excentric figure
 Joins my narrow palms

They being the top of a steel needle...

I sting with it
 Into a green vein
 Under the right eye
 And folded in the nasal nest
 Of your voice
 I mediate
 On the jelly fish of my chests...

THE TEMPLE

Tonight remain unemployed
 By displacing my hips to desired
 distances

Don't remouve
 from my fingers
 The spots of cobalt ink

Don't gather the heels
 of my lips
 I want to laught upon the slenders!

Don't change my hats...
 Don't be angry with my stubbornness!

I have just come down
 From the croups
 of my fullblooded dreams

I am sleepy...

And shaggy I rock
 I hunted my first illusions
 Threw off all misty horizons

I am fragile...

Cover me with The milky way...

Don't shape numberless questions
 Pick up the hopes
 And plant them in the cocoons of
 narration

I will be kissing you...

Tomorrow!

In the luxurious
 Temple of my body
 To the very shame
 You will be
 A humbly served guest...

ENES TOPALOVIĆ

Enes Topalović je pjesnik uobličjenih, nadahnutih vizija. Iako ponekad izgleda kao da je arhetipski oblik već viđenog, originalnost njegovog usnulog oblika prozno-poetske simbolike itekako može razdrmati damare ovdašnjih pravednika. Kako? Jednostavnim riječima, opisima i simbolikom spoznajnog objašnjava i najsloženije oblike sopstvenog iskustvenog oblika svijesti. I svijeta u kojem živi i stvara. Promišlja, ali i uobličava. Sa distance čudnih isprepletenosti čovjeka, duha i svijeta u kojem realizira vlastite slabosti. Da, slabosti koje se ogledaju u vapaju bića usmjerenog stvaranju kreacije zbog drugih a najmanje zbog sebe. On pati zbog toga, u nadi da će pjesme pronaći put do osobnosti naše samo sa jednim jedinim ciljem: Da, ne mijenjajući nas, mijenja vlastitu spoznaju o zajedničkom svijetu u kojem živimo. Najviše zbog sebe. Dobroga sebe.

Urednik

Enes Topalovic is the established poet, with the inspired visions. Although sometimes it seems as if he is the archetypal form of already seen, the originality of his sleeping form of a prose-poetic symbolism may indeed shaken up souls of the local righteous. How? In simple words, descriptions and explains the symbolism of the cognitive and the most complex forms of our own experiential forms of consciousness. And the world that he lives and creates in. Deliberate, and shape. With distance of the strange intertwining of the man, the spirit and the world that realizes his own weaknesses. Yes, the weaknesses that are reflected in the cry of the being directed to create creations because of the others than the least for himself. He suffers because of that, hoping to find a way to track our personality, with only a single goal: That, with no altering us, changing his own knowledge about the common world in which we live. Most because of himself. Good himself.

Editor

Bezbolna slika

Sjećam se, i tu nema greške
 Uramljenog ljeta osamdeste
 U rezervatu za raspuštane kose
 Na uprženim plažama Makarske
 Kad smo usijani od mladosti
 Preživjeli bezbolno slikanje

Sjedio sam na nekom kamenu
 Zagledan u pučinu
 Kroz svjetinu
 U sunčevu mrežu upletenu

I u titrilionima sunčevih zraka
 I u gasilionima snađenih i sludenih atoma
 Prepoznah niti među nama

I još uvijek se sjećam tvog smješka
 Prividnog, u uglovima usana
 I još uvijek se sjećam odsjaja plavetnila u očima

I još uvijek mi se manta u svim čulima
 Od tvog mirisa

Neću ti ovdje pominjati ime
 Utetovirano pod rebro
 A nije ni važno
 Možda se ipak sjetiš stihova
 I plime u njima
 Možda prepoznaš ritam i rime

A možda i ne
 Malo je toga ostalo od mene
 Vode su me izvajale drugačije
 Nego kamenje po uvalama Makarske

A i ti si sada neka druga žena,
 Nekom drugom bezbolna slika
 I teško da bi se prepoznali
 Pod ovim maglama godina, i sjedina
 Naslikanih kazaljkom časovnika

Samo u jedno siguran
 biti mogu:
 Meni bi se opet
 zamantalo
 (Valjda od slanog okusa
 Najslađeg para jagoda
 Tog ljeta ispod jadranskog sunca,
 Valjda se od mirisa
 Svake tvoje pulsirajuće pore
 U mojim ustima, i iza kulisa zanosa
 Talasalo i samo Jadransko more)

Eh, kad bih ga danas negdje nanjušio
 U potopima zagađenja
 Nikakvi zakoni poimanja
 Ni ustrojstva svemira
 Ne bi spriječili prolupalu mašinu vremena
 Da se zavrti do osamdesete
 Do one užarene stijene pod lupom pučine

Moraću ljetos do Makarske,
 Nema mi druge,
 Da potražim tragove
 Moralo je ostati nešto iza tvojih stopala
 Da će čuvati tajnu
 I obala i maslina su se klele
 Valjda su nešto od vreline
 I siline u dvije lavine
 U dva grudna doboša pomahnitale
 I za ovaj tumor nostalgije sačuvale
 Bar u fosilima pokidanih snova paučine

Nije valjda voda sve saprala
 Morao je ostati bar eho tvoga smijeha
 U nekoj kamenoj škrinjici
 Gdje Bog čuva svoju bižuteriju
 Ne vjerujem da je školjka koja ga je čula
 Izazovu odoljela u biser da ga ne pretvori

Ne znam da li danas postoji takav smijeh
 Koji bi odjekivao pola vijeka
 I koji ne namjerava da jenjava
 Ne znam, teško da danas toga ima
 Il je devalviralo vrijeme
 Il s mojim godinama nešto ne štima

Oдох sad do juga
 Do onog našeg žala
 Oдох liječiti ove reumatične niti
 Na bolećivoj fotografiji

Rijetki su kružni susreti
 Al' bar ćeš još jednom kroz mene proći
 Prije nego me deložiraju
 Iz ove kože
 Koja u ožiljcima pamti tvoje dodire

KAD ME

Prekrije sedam slojeva prašine
 Kad me izdaju živežne navike,
 Kad se po meni odrone daljine
 Poslije svoje smrtovnice
 Kad pročitam novine

Molim da me se nazad ne opetuje
 Molim da me više ne bude (iz bešike)
 Da me iz ušća-postelje niko ne diže
 I nijednom nebu ne pokazuje
 Moje zablude

Jer ću sa sobom sve zapise ponijeti
 (i sve ostaviti)
 Sve kodove
 Rješenja i ključeve
 Za riznice zaključanih
 Boja onostranih

ENES TOPALović

Stihovi su samo pijesak u oluji,
 Lavine i odroni
 Nesnađenih puzzle
 Krajputaši kamenčići
 Na putu do svjetlosti
 Što trgaju i tragaju
 Razvlače i sjeckaju
 Žare i žuljaju dušu uzamčenu
 Saputnici u podrebrici i lubini
 Šaptači iza oba uha
 Voda što ispira
 Zablude lubanja
 Spolja i iznutra
 Teret na leđima
 Geni grbavca
 Lanci na trepavicama
 Krila u očima
 Kavez gravitacije
 Ljubav među međama
 Ipravljjanje zakona i zločina
 Krivavih Drina
 Um i umiranja
 Mozak i metak
 Raketa i pjesma
 Krvava kruženja
 Koma i kama
 Kazna Sizifova
 Zajednička grobnica

I sve što priprema i školuje
 Za priču mumije
 Poslije pročitane
 Novinske zadnje strane

I ne tražite u mojim pjesmama ništa više
 Nego što je u njih moglo da stane
 Spakovani koferi, prazni
 Se nose s one strane

Nova pjesma

Evo je, pjesma nova
 Tek skinuta sa obraza
 Ko naručena
 Za ova vremena

Vremena bez želja
 Bez zlatnih ribica i njihovih kopija
 Vremena maskiranih prijatelja

Jesi li takvu pjesmu tražila
 Dušo skrivena iza sedam zavjesa
 Nejma se vremena, draga i mila
 Rado bih i ja širio krila
 Preskakao gromovima preko nebesa
 Pjevao o zabludi i pomami

Večeras ne mogu o ljubavi
 Nemoj to od mene tražiti
 Te stihove sam sagorio u vječitoj vatri
 Što me i sad pije i prži
 I na slamku mi krade sne
 Igra se sa mnom skrivalice
 U kružnoj komi me drži

Oprosti što sam rastrzan
 I vezem stih bez mustre
 Onako iz navike
 Tek da pohvatam ritmove
 Raštrkane
 U ove pazarne dane
 Poredane u kolonu do buvlje pijace
 U pjesmi nema cilika
 Samo prigušivači
 Pucanja membrana sjećanja

I ne mogu tu muziku da uskladim
 Kroz marš proljeća

Al evo poklanjam ti nekoliko redova
 I hvala što si probudila spavača
 Pod rebrima

PROZORI

Zaviruješ iz svog Dalekozora, usisavaš svjetlucanje sirovih sudbina,
 Lutaš i virkaš i u moje prozore, razmičeš zavjese do golotinje
 Zurimo u Jednooko signale iz kutije sa stotinu strana i rubova
 Lomova i uzlova, zavrzlama, poskoka i padova...gužvanja svemira
 Nikako da se zasitiš šarenila boja, vibracija, otkućaja i ritmova
 Uvijek te nešto vuče dalje, kopka, draži, pali i gasi, rije
 Ritam Konekcije

Pračakaju se gole sudbine uokvirene u ove il one prozore
 Kroz zidove i kvarkove, kroz mrežnjače galaksije
 Love raširene zamke - zjenice
 Nesnađene duše - zonzare

Lovi se vrijeme i njegovo kruženje kroz naše živote
 Rulamo rulete i ringišpile, Don Kihote

Nekad se skitalo od jednog drugog kosmičkog sela, u noćnim hirovima,
 Kucalo, kašljucalo il provaljivalo na ulaze u sudbine
 Sjenki pod velovima u pendžerima
 Ni tada, ni danas strast nije marila za prepreke daljina
 I tada, i danas čežnja se palila ispod munjina, u maštanjima

I evo, sada, dok tražim i slutim vibracije sudbine žedne moje srčike
 Ne mogu da se otmem ježićima osjećaja da neko bodilo i sada pirka
 I u moje stidne trzaje, neko se i mom transu raduje il priželjkuje
 I moje orbite, levitacije, il belaje

(Otvaram i zatvaram svoje prozore dok ih prizemnosti i gravitacije
 Konačno ne smore, dok ne urone poglede u Jednookost Gore)

ENES TOPALOVIĆ
Vrijeme

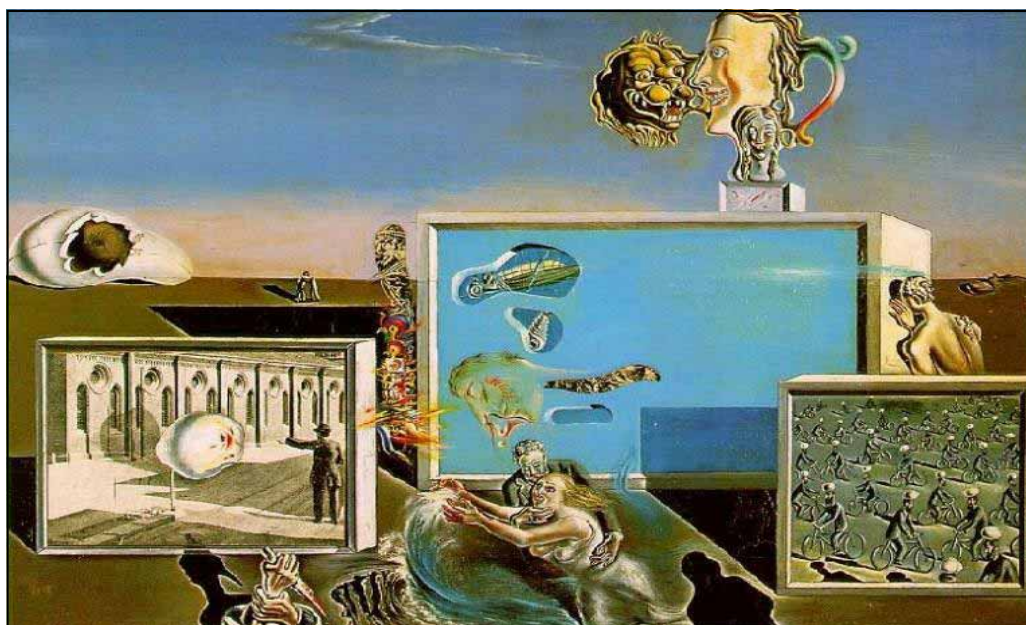
Vrijeme je da se kaže
 Vrijeme da se pobuni
 Vrijeme je da se dogodi
 Vrijeme je da se usreći
 (Da se i loto pogodi)
 Vrijeme je da se odahne
 (Da se nasmije
 I na ludost odbije)
 Vrijeme je da se uhom odmahne
 Da se strpi i smiri
 Vrijeme je da se narolja
 Preždere i povrati
 Vrijeme je da se ...

Pusti
 I
 Osaburi

Koturalo može dovijeka koturati
 I kotač (na vrijeme) sve ukroti
 A neda se jahati niti zauzdati
 Kad zavre, uzavre i navali
 I u glavi se zavrti
 Negdje i provali
 Al svakako sve pregazi

(osim što možda zaobiđe
 one što tvrde
 da ne postoji :)

P.S.
*Mada nije sve kao što se čini
 Ko hoće, može u što hoće
 I vjerovati*

DIOGEN
 kao
 alternativa
 lažnim
 prorocima!

SVETLANA MATIĆ

Ozbiljnost poetskih slika Svetlane Matić nije vjerovanje u nevidljivo i neviđeno. Ozbiljnost poetskih ramova njenih nije vjerovanje u viđeno i vidljivo. Ona je nešto između. Kao i njene pjesme koje su uvijek na rubu...na klackalici nadanja. Objašnjavajući suptilnost ljudskih nebuloza ogledanih u beskrajnoj narcisoidnosti ona traži izlaz u pitanjima znajući da ga nikada neće ni naći. Odgovor. Pjesnička uobličenosť i jeste jaka u tome. Da pita, provocira najavama i da žudno strepi nad ljudskom sudbinom razilazeći se sa vlastitim zaključcima. Iako provocirajući i brišući mozaik strepnji unutar pjesničke izobrazbe, Svetlana blagošću izričaja vlada poetikom sublimaris. Poetikom objedinjenja najavnih, ali i, ipak, kada se magla bolnih patnji razgrne, javlja se lik što ljudima, čovjeku teži. Smjerno, ali iskreno tkajući javu sopstvenih snova. Pjesničkih, prije svega.

Urednik

The seriousness of the poetic image of Svetlana Matić is not the belief in the invisible and unseen. Seriousness of its poetic frames is not the belief in the seen and visible. It is something in between. As her poems are always on the edge ... on the the saw of hope. Explaining the subtlety of human nebula reflected in infinite narcissism, she seeks out ion the the issues/questions, knowing that she will never even find it. Answer. Formed poetry is strong in that. To ask, provoke with the announcements and eagerly afraid of human destiny with her own divergent conclusions. Though provoking and sweeping mosaic of anxiety within the poetic training, Svetlana with the gentleness of expression govern with sublimaris poetics. Consolidate of the poetics of announced, but, nevertheless, when the fog of painful suffering goes away, there is a character that people, a man would like to go for. Humbly but sincerely weaving of her own dreams. Poetry kind, first and foremost. Editor

ODGOVOR TRAŽIM U PITANJU

Kakvo to čudo u meni spava,
Čelične lance kida na dvoje
Na kamenjaru proključava,
A reči mu se odjeka boje.

Kakav to usud sudaše meni
Pa me nauči da plačem smehom?
Uporno gazim stazama trnja,
Pravdajuć druge sopstvenim grehom.

Ko mi pomeša snove i javu,
Puteve bola, puteve sreće.
Dželatu smerno podmećem glavu
A on mi uporno kolena seče.

Ne, nisam heroj i nisam "luda"
Al nečeg čudnog u meni ima,
Što me nagoni da tražim svuda
Zrnice čoveka u ljudima.

KRUG

Ispisane stranice požutele od stajanja
nekad su mirisale mirisom sreće.

Zatvaram knjigu uspomena,
pravim promaju u sopstvenoj duši.

Kako da izbrišem tragove
u razum utisnute?

Uzalud
suzama vreme ispirem.
Probudiće me sutra,
ipak,
sećanje!

MOM PRIJATELJU - PESNIKU

Odavno smo nas dvoje shvatili
da svet nikad neće zavisiti od naših
stihova.
Za nas na šetalištima mesta nema,

a tragove mlađima ostavljamo...

Silazimo sa lažnih visina
na kojima nikada nismo ni bili.

Slušamo reči nepoznatih,
iz svake priče
krademo nove stihove.

Svaki vek ima
sopstvene žrtvene jarce...
Uvek se oprašta onima
što u zanosu zgreše.

PREPOZNAVANJE

*On je u grudima sakrio
sunce,
mesečinom umio
obraz,
po ulicama
slučajne prolaznike
pozdravlja...*

*U snovima
reči traži
da njima
kiše ublaži.
Milorečjem
deci uspavanke piše.*

*Njemu su
purpurne zore -
zaštitni znak.
Umnim ćutanjem
svete tajne kazuje.*

*Njegova reč,
teža od granita,
buru stišava.
Kažu,
ČOVEK,
među ljudima.*

NARCISI

Šta radiš?
Ćutim.
Što ćutiš?
Gledam.
Kog gledaš?
Ljude.
Šta rade?
Dive se.
Kome?
Ogledalima!

Šta radiš?
Slušam.
Šta slušaš?
Ljude.
Šta rade?
Pevaju.
Šta pevaju?
Ode.
Kome?
Sebi!

Šta radiš?
Žmurim.
Što žmuriš?
Bojim se?
Čega?
Narcisa.
Zašto?
Plaši me ta belina!

OGLEDALO

U tom liku tražim sebe,
a dva oka ne poznajem.
Jesu moja, nisu moja
jer ne gore mojim sjajem.
Prazan pogled bulji u me
grč na licu usne gde mi...
Ko se krije preko puta,
ko me gleda u opseni?

Možda ja sam,
možda nisam
jer u trenu sve je stalo...
A možda je za sve krivo
ovo krivo ogledalo?

ERMIN ČELENKA SKOROMANIN

Jednostavnost poetske riječi se susreće sa složenošću filozofije nadnaravnog oblika svijesti. Da, Ermin Čelenka Skoromanin je osoba koja kratkim višeslojnim mislima itekako zna razdrmati habitus čitalačke publike. Mada nadnaravno još uvijek do kraja nedorečen, on to nadomješta snalažljivim oblikom sentenci spoznajne snage misli koja logičnom uobličanju teži. Njegova poetika izvire iz njegove predanosti tvorcu koji je za njega intenzivan oblik sveujedinjenja čovječanstva, jednoga dana. Do tada će on pokušati, osmišljavajući viziju boljega svijeta na razrušenom misticizmu već viđenog, istkati ćilim pjesničkih nadanja. Jednostavnih, ali itekako snažnih. Prije svega patnjom njegovom ovaploćenih. Sveobuhvatnom. A možda i našom. Ljubavlju, ali i...patnjom!

Urednik

Simpleness of poetic word is encountered with the complexities of the philosophy of the supernatural forms of the consciousness. Yes, Ermin Čelenka Skoromanin a short multi-layered person whose thoughts very much knows shaken up the certain status of the readership audience. Although the supernatural is still sketchy to the end, he replaces that with the resourceful form of sentence cognitive power of thought that seeks logical shape. His poetics stems from his commitment to the creator who is for him intense form all-united of the mankind, one day. Until then he will try, shaping up the vision of a better world on the demolished mysticism of the already seen, weave carpet of the poetic hopes. Simple, but powerful indeed. First of all with his sufferings shaped up. Comprehensive. And perhaps of ours, as well. Love kind, but also and... suffering kind of!

Editor

Papirusi

ova čageta su prepuna ludosti mojih
i ostavi deder nadu
ti koji izvvrćeš ove stranice

ostavi deder nadu ,
ti što ovdje pametno štogoderce
tražiš

jer...

ova čageta ludosti su prepuna
nekad pametnog pjesnika

O strunama duše

i u biranjima sam imao sreću:
ti ne bijaše od onih što mi
strune duše razabiraše, i zagledaše,
ti si jednostavno svirala po njima

Sizifu, mom pobratimu

nek budem potonji
što iskrama nade
ocean beznađa sušim

znam, Sizife pobratime:
valjalo je neki potopiti brod
da nova plovidba krene;
ponekad zaplakati
da smijeh osjetim sutra;

valjalo je znati stati
da ponovni pokret učinjen bude;
stisnuti zube da u glavi ostanu!

o daj , Bože, da potonji budem
za života što umire i mrtav živi

jer znam nekako eto
da Istinu mnoge okružuju Laži
sladahnim đidama nagizdane,
primamljivo lijepe,
usnama djevice neobljubljene-
mame te

Novo ruho, carevo

vatromet je završen
iznad grada vjetar
savija gnijezdo za
usnule lude vjetriće

usne su mi šapnule tajnu ludila
o razjerenom lavu iz mrakova duše

a ko zna tajnu ovog vašara
ljudi i likova?

najbolju sam masku večeras
ostavio doma
pa svi gledaju u mene
kao da sam go golcat

a carevo novo ruho,
zar nije predivno???

Moj život je bio...

moj život je bio livada mira
šarenim cvijećem osuta,
miruhom miloduha zakićena,
rosom premladom obljubljena

bio je ...

sve dok ga ne uzeh u svoje ruke
da ga uređujem...

Izdavačka kuća DHIRA, Küssnacht, Švajcarska

Home

O NAMA

IZDANJA

GLI ODG UREDNIK

SARADNICI

RECENZENTI

ILUSTRACIJE

DONACIJE

LINKOVI

VIJESTI

NARUĐBE

**AUTORI ZA AUTORE...POVOLJNA PRIPREMA, DTP, ORGANIZACIJA
ŠTAMPE, UREĐIVANJE, RECENZIJE, PUBLIC RELATIONS,
ORGANIZACIJA PREDSTAVLJANJE KNJIGA,.**

Kontakt Switzerland: sbegman@bluewin.ch

Kontakt Bosna i Hercegovina: sabihadzi@gmail.com

WWW: <http://dhirasbk.weebly.com>

MI OBJEDINJUJEMO RAZLIČITOSTI...!

SANELA KUKO

Iskustveni odabir mogućih nadanja odjekuje valovima odlazećih misli. Poetska refleksija Sanele Kuko je spoznajno reflektivna „raspolućenost“ poetske vizije i snažnog, sadržajnog življenja. Senzibilna suša susreće realnu, surovu stvarnost nestajući pod udarima valjanih nakana. Ne vlastitih. Već ljudskih, sirovih. Jednostavne riječi uobličene u simboličkim naracijama jesu dovoljan realitet. No, nedorečenost njenih misli je intenzivni oblik namjerno usmjerenog shvaćanja „kako još nisam sve rekla, mada ne prestajem pričati...“. Da, osjetilni oblik spoznajnih vrijednosti njene poezije je višeslojno nagovješten odlazećim mislima. A šta ćemo sa valovima? Jednostavno ćemo ih smiriti ponovljenim čitanjem. Iako bura surove realnosti ne prestaje stvarati nove...valove. Razlog više da ponovo čitam. Poeziju Sanele Kuko. Urednik

Experienced selection of possible hopes echoes on the waves of the outgoing thoughts. Poetic reflections of Sanela Kuko is cognitively reflective "separations" of the poetic vision and a strong, meaningful life. Sensible drought facing the real, harsh reality through disappearing under the blows of valid intent. Not her own. But human, raw. Simple words formed in symbolic narratives are enough reality. However, the understatement of her thoughts is an intensive form of intentionally directed understanding "that I have not said everything, but I do not cease to talk ...". Yes, sensory form of cognitive value of poetry is in it's multi announcement with the outgoing thoughts. And what we will do with the waves? We'll calm them down simply through repeated reading. Although wind harsh reality does not cease to create new waves More reason to re-read. Sanela Kuko's poetry. Editor

Pjesma

Otkrivam te u mirisu odlazećeg ljeta,
u stihu jednom davno napisanom,
u pogledu snenog oka,
u šutnji vremena budućeg.

Otkrivam te u nagovještajima vrane
koja nema sluha da se čuje,
u povijanju trave,
u kiši što golica asfalt pa se i sama smije,
u slutnjama pomahnitalog mozga,
valjda pametni i ne pišu pjesme.

Otkrivam te sirovu i surovu,
oporu i slatku,
jer si moja i razumiješ tu dvojnost bića,
ta lica što izmigolje pa se opet vrte
ispod kože.

Ne dam da se smiješ.
Smijeh ostavljam drugima.
Tuge se i onako duže pamte.

Raspolućenost

I
Dobro jutro razumu i laku noć strasti.
Koje je doba dana?
Čista konvencija. Dan je.
Ostavi dan za razmišljanje,
noću te satiru misli od kojih se skrivaš.
Noću se plašiš,
kao dijete sakriveno pod jorganom.
Ispod kreveta vrebaju čudna bića.
Samo da zaspiš.
Samo da ne osluškuješ.
Ušuškaj se dobro i zatvori oči.
To je samo tvoj mrak.
Uživaj dok traje,
u igri bježanja,
igri naslućivanja.
Nećeš znati kako izgleda strašno biće
što leži pod krevetom.
Ne boj se.
Tvoj život je stalni strah.
Konvencija.
Postalo je navika.
Više ga i ne primjećuješ.

Privid.
Vrijeme

Ostale su tišine zarobljene
i pahulja jedna
na pola neba.
Vrijeme se nije dotaklo
naših grana.

Zašto su nam stabla onda
porušena?

Harmonija

Otvorit će se tišine
i zaplesat će muzika
nošena spiralnom kretnjom vjetra
s ovog oporog tvrdog ćilima
na kome stojimo.
Pokupit će sve boje i šare
izvezene davno,
stvorene za trepet vječni
u kretnji prema gore.

U ludom krugu,
iz kruga u krug,
suncu što se rasulo u zvijezde.

(prijevod: Aida Džih)

A Poem

I discover you in the scent of a leaving
summer
in the verse written long time ago
in the look of a dreamy eye
in the walk of a future time

I discover you in the foreshadows of a crow
That has no hearing for itself
in the bending of grass
in the rain that tickles the asphalt and laughs
in the omens of a mad mind.
I guess the sane don't write poetry

I discover you crude and cruel
bitter and sweet,

duality of being

for you are mine and you reach this

those faces that crawl out and then return
again
under the skin.

I won't let you laugh.
Laughter I leave to the others.
Sorrows outlast in memory anyway.

Prepoznavanje

Starom mostu

Priljubljujem obraz uz ogradu
da te čujem.

Milujem te ne bih li te podsjetila.
Nijemo me gledaš.

Tražim korake djevojčice u toj bjelini otisnute,
tragove malih ruku što su snažno stiskale
ogradu tvoju,
trag kiše i otisak pada moje prijateljice.
Smijali smo se.

Rijekom plove sjećanja
i nestaju u beskrajnu morskog vremena.
Tamo je vječno danas
koje moj kosmos ne poznaje.

Pored rijeke raskamenjeni Stari
gleda sebe tek rođenog i
plače.

Učit će te jezicima ljubavi
i vidjet ćeš da ima nešto
u treperenju glasa,
drhtaju duše što se u slovu oslikava.
Na svim jezicima Ljubav prelijepo zvuči,
Ljubav što u krilu vremena ne prestaje,
mijenjaju se samo zaljubljeni.

Zaspala je djevojčica u raskamenjenom,
rasula se lica,
razvodnile ljubavi.
Sad ruka njena traži drugu
dubinama zelenim i plavim.

Sad znam zašto
Lunin dječak šuti.

PETAR PISMESTROVIĆ

Sklonjen negdje iza sedam gora i sedam mora, u vrljetima austrijskih planina, do sada je, iako duboko već u šestoj deceniji života, stidljivo pretakao svoje poetsko čuđenje ne dalje od vlastitog praga. Otvorivši „Pandorinu kutiju“ poetskog raskršća susreli smo se sa višeslojnim pjesnikom koji je primjer uobličene percepcije bića i duha, čovjeka i njegovog alter ega, iako bježi od toga. Javno. Ali, tajno, on je osjetljiv do bola. Ne samo vlastitog. Ipak, čednost njegove romantike nije patetika nadanja već modalitet razvoja. Poezije sui generis. I dalje mu je cilj konačna kreacija i nadgradnja ovog, po njemu hobija i ljubavi, u nešto što bi moglo biti i više, jače, snažnije. Poetskije. Na dobrom je putu, jer njegova aritmija duha je pretpostavka mladosti lika koji ne prestaje stvarati višak vrijednosti. I poetske. Urednik

Sheltered somewhere behind the seven mountains and seven seas, within the cliffs of the Austrian mountains, so far, although deep within the sixth decade of his life, emptied with a shy his poetic wonder no further than his own threshold. Opening a "Pandora's box" of poetic crossing we met with multilayer poet who has formed the example of the perception of being and spirit, the man and his alter ego, although he escapes from it. Publicly. But, secretly, he is sensitive to pain. Not only of his own. However, modesty of his romantic is not a pathos of hopes but modality of development. Poetry sui generis. Still, his goal is final creation and upgrade of this, of his hobby and love, in what could be more stronger and stronger. More poetic. He is on the right track, because his arrhythmia of the spirit is a prerequisite for young character who never ceases to create surplus value. Poetic even. Editor

Jesenje jutro

Jesenje je hladno jutro
 Ulicama ljudi žure
 Tramvaja kolone duge
 U te rane, hladne ure

Na Zrinjevcu magla gusta
 Pokrila je spomenike
 I usnule lualice
 Te propale namjernike

Jutro hladno, grad se budi
 Talasa se prva smjena
 U očima još san leži
 U rukama topla žena

O ti jutro što dolaziš
 Tako hladno, tako sivo
 Zašto rano dan dovodiš
 Još bih spav'o, još bi sniv'o

I žena mi umiljato
 Oko vrata stavlja ruke
 „Nemoj poći, još je rano“
 Al' jutra već čujem zvuke

Nestvarna

Noći su zaspale u tvojim očima
 Tvojim su kosama ribari ispleli mreže

Trag crveni od jagoda usne ti krasi
 Tvoju put mjesečevi valovi oplahuju

Ti hodaš korakom bez traga
 Nestvarna kao pomisao na djetinjstvo

Noć na moru

Luka.
 Neki primorski gradić.
 Noć je odavno zakoračila
 Usnulim kamenitim ulicama.
 Iz obližnjeg lokala
 dopiru glasovi
 Polupijanih mornara
 I cika barskih djevojaka
 pomiješani sa zvucima
 raštimanog glasovira.
 S mora ustajali miris
 trulih algi.
 Pučina miruje u dubokom snu
 Barke i brodice spavaju
 vezane za mol
 da u snu ne otplutaju.
 Mjesec boem i lualica
 ljubitelj dugih putovanja
 kroz otškrinute škure
 miluje lica usnulih ljubavnika.
 Tek u daljini usamljeni svetionik
 zavodnički namiguje
 noćnim brodovima da ne zalutaju.
 Sjedim na stjeni
 toploj od sunčeva isijavanja.
 Opet sam sam
 u ovom trenutku praznine
 More ti i ja
 nikada zajedno.
 Gdje te je veče odvelo
 iz mojih ruku u čije?
 Miris borova i poj zrikavaca
 Jutro.
 Ti nisi tu, a ja grlim more.

Prolazi sve

Prolazi ovaj tren, tako dug
 U kratkom životu

Ti i ja uvučeni u pomrčinu
 Nekog prokislog grada

Sipi kiša iz teških oblaka
 Lupkajući istu dosadnu melodiju

Sitne se kapi slijevaju
 Niz tvoje užareno lice

Ja ih upijam s tvojih usana
 S okusam ruža i vina

Nekakvo plavo svijetlo nestaje u noći
 Pračeno urlikom sirene

Jos jedan korak, zagrljaj ili suza
 I ti odlaziš

Nestaješ kao dio vremena ,
 Trenutak koji se mora zabilježiti

**KULTURA SUI
 GENERIS - DIOGEN
 PRO KULTURA**

PETAR PISMESTROVIĆ
Tama

Umorna koraka
 Vučem se mračnom ulicom
 Ovog stranoga grada

Blijedim, titravim svezjetlom
 Ulična svjetiljka
 Probija noćnu tminu

Gdje si sad i da li znaš
 Koliko želim
 Onaj susret iz prošlosti?

Kad bih se mogao barem prisjetiti
 Tvojih užarenih očiju
 I usana koje su smješeći se
 Govorile "Ne"

Tad sam te najviše želio

Jedina koju sam uzimao
 Dok me je odbijala.
 Odbijala, a davala se potpuno

Ali lavež psa
 Ili zvižduk noćnog vlaka
 Presjeće moj put u prošlost.

Noć je uokolo
 A i u meni se mračni
 Sve će to jednom prekriti tama.

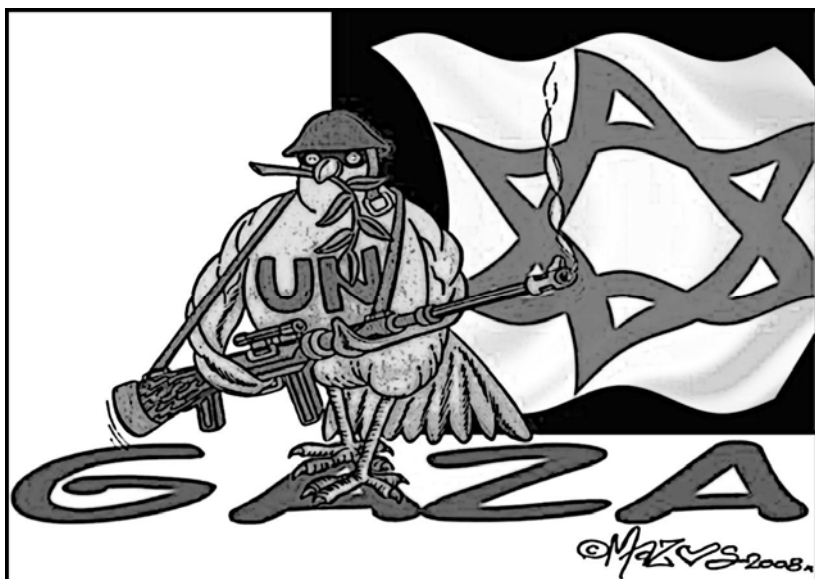
I tebe i mene i sjećanja

U potrazi za tobom

Prošlo je ono veče
 U kom sam toplinom svojom
 Grijao svoje promrzle ruke

Pod ugaslim zvijezdama moga neba
 Putevi krivudaju
 U neke čudne smijerove

Ne znam na koju si pošla stranu,
 A luč u mojoj ruci dogorijeva
 Da li ću te naći prije svitanja ?

**GALERIJA ZORAN MATIĆ MAZOS
 ZORAN MATIĆ MAZOS GALLERY**

HALYNA KROUK (KRUK)

The words of poems of Halyna Krouk are the reflection of her sincere intention to show the open roads of her thoughts regardless doubts that are present within the life of the righteous one. Yes, she is one of them, but, on other hand, scratches of her words are boundaries for the listening of the God while repeating mistakes over and over again. Halyna is the poet of the waking forced to analyze and to be analyzed. Her words are doing exactly that: analyzing of already analyzed. Thoughts. Of her own. However, her „mistakes of repeating” are the sparks of the glory of humanity which might stay still, after all. Strong and like a warning sign for us, those who are not just the readers, but also, the slaves of hers. Slaves? Yes, those who need to read it again. Her poems. And repeat it. Once more. And again. While dying to become part of her....being. Just the being of Halyna’s poetry. Just!
Editor

Chanson in two couplets and a refrain

Two couplets and a refrain
a carousel
of *non-stop* passing
at each turn one more door closes before us
with a rusty whinny
legless horses tear into the prairie –
racing
two couplets and a refrain
eyes gaping
two couplets and a refrain
catching up from hind to front
reach out to me
throw me the lasso of a glance
who made us so hopelessly distant
who conceived us such irreparable losers
on this overlaid record
– two couplets and a refrain –
where even love leaves only scratches
poets don’t have gender
just faint words embossed on their flesh
like secondary sexual characteristics,
a many-years-old growth of impressions
which is never fully expressed,
shave it off or leave it for its charm?
bearded Hemingway hunts down his death –
a lazy lioness in a broken trajectory of flight
pounces on him swiftly and heavily
like tropical rain after a long drought,
how long did he have to wait for her
hidden, craving,
feeding the mosquitoes of routine with his own blood?!
after all, who has to wait for whom
in this unwritten code of existence
who is hunting whom?
poets don’t have gender
solitude’s hermaphrodites
incomprehensibly wanting every time the other the Other,
in torture giving birth to only themselves
which are repeated,
a repetition of a repetition
repeat please

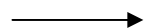
Halyna Krouk (Kruk) was born in Lviv, Ukraine in 1974. She is a poet, translator, Ph.D. of filology and children’s writer. She is an author of three poetry books – *Mandry u Poshukakh Domu* (*Journeys in Search of Home*), *Slidy na Pisku* (*Footprints on Sand*) (both 1997) and *Oblychchia poza svitlynoju* (*The Face beyond the Photograph*) (2005). Krouk been published widely in literary journals and has won two international literary awards. Her poems were translated into English, Polish, Russian, Belorussian, German, Swedish,

Lithuanian, Croatian etc languages. Also Krouk writes children’s poetry and fiction, which she published in children’s magazines and anthologies. In 2003 she won the Step by Step international competition for children’s books. Her *Marko mandruje navkolo svitu* (*Marko Travels Around the World*) and *Najmenschyj* (*The Littlest*) have been translated into 15 languages. Halyna Krouk participated in the scholarships for artists GAUDE POLONIA of Minister of culture of Poland (Warsaw, 2003), in the stipendium project HOMINES URBANI in Willa Decius (Krakaw, 2005) and in the programme of Baltic Centre for Writers and Translators (Visby, 2007). She is a member of the Association of Ukrainian Writers and a professor of literary studies at Lviv National University.

a repetition of a repetition,
how does one escape these hula-hoops of bodies?
reconciling these differences within oneself
smoothing genitalia,
everything will go smoothly, Hemingway
without any snags,
the last boundaries of self-identification are crossed,
Gordian knots of mutual obligations are hewn,
Sisyphus’ stone of life is pushed from the summit,
genius doesn’t have gender
just a throat raw from shouting
between the legs

Psychoanalysis

Halka, my sunshine, don’t block the light
there’s hardly any as it is,
life is beautiful
but sooner or later must end
on a couch between Freud and Lacan
Halka, the last war exorcized
women, children and the elderly from our bodies
as prayer did the devil,
what followed was nothing to fear
it was a vaccination against
the sappy pathos of peace
and the nations’ safe sex,
listen, Halka,
millions have already died of AIDS
more than in the last war
but, you and me, we’re alive –
this has to mean something,
after long separations we become estranged from tenderness
and everything becomes habit, quick and eager,

HALYNA KROUK (KROK)

so a *happy ending* in life
 just as in this, not yet the last war,
 is difficult to imagine
 but I'm telling you truthfully, Halka, believe me –
 life is beautiful . . .

* * *
 she will never become their idol
 even if she climbs to the highest peak
 and in the book of records
 they dedicate a separate line to her
 even if enamoured housewives
 recognize her in supermarkets
 and she signs
 their crumpled shopping lists
 acknowledging her inability to live in their world
 maybe for that reason she won't become their idol
 besides, she lacks the drive –
 that heated pacing of blood through the veins
 she can't feel where it is thin reality's
 paper curtain tears
 behind which all these dirty mechanics are hidden
 all these entrails of true motives –
 unsuccessfully
 in her exaltation as in her exile –
 everywhere foreign land and her language no one understands
 and with a twist of fate
 all the more-or-less sincere words
 lead to a proposition of intimacy
 yet even if they carry her in their arms some day
 it will only be on her final journey
 and so won't mean anything to her
 in the end, just like today
 when again (yet again!) she did not succeed
 in grabbing God by his blue beard

* * *
 The bald neighbour boy from your childhood
 never grew up,
 not heeding time
 that carries us farther and farther from familiar shores.
 His soft chestnut curls, shaved for the summer
 with a pre-war razor, never grew back.
 No, he did not drown,
 there wasn't a deep river close by
 with the exception of the languid flow of time, eroding the shores.
 His mother, forgetting, often went out onto the porch
 to call him from his carefree children's games
 from which it was so hard to return home on time –
 and he didn't come back.
 Even at night.
 Even in the winter.
 Even when you were all grown up and suddenly realized
 that you gave your son the same name . . .

* * *
 the woman cuts into her veins
 with a kitchen knife simply
 as she would open a can of sardines
 because she doesn't want to grow old
 a feeble angel
 a corpulent doctor and a four-eyed assistant
 are a dubious group for this dirty work
 their idealism makes the head spin
 and the stingy sun set behind the kiosk across the road
 how can she escape
 how can she flow through the knife's narrow cut
 and which pathway should she surrender to when
 everyone, without exception, is against it
 a whirlwind carries her through the spiral of the aorta
 with such ease . . .
 the doctor brings a mirror to her mouth
 he thinks – the woman often reconsiders
 but, *get out of here*, never, because when her mind is made up
 then her mind is made up
 the woman, you know, is a stubborn soul –
 God forgive her

Translation by Olena Jennings

SINIŠA STOJANOVIĆ SINISTER

Njemu je sve igra. No, zar i sam život to nije. Njegov pad je možda i let. Njegovi stihovi su nečija nada. Njegov otklon je distanca znalca. Poetskog, prije svega. Pjesme mu nastaju u valovima snova. Jednostavno kazano, ne možete se oteti utisku da, u trenutku dok ih čitate, imate osjećaj da on stoji iza vas, smješkajući se osmijehom Sokrata i očima Miljkovića dok iz džepova njegovog dugog kaputa izviru snovi upravo vaši. I ispisani u redovima njegovih stihova. Riječi! Siniša Stojanović je dio novog pokoljenja pjesnika koji itekako poznaje i spoznaje suštinu. Ne samo problema. Već i rješenja. Ne pitajte se. Dovoljno je na krilima made of his skin otići do obližnjeg teatra gdje ćete sa Tutankamonom provjeriti misteriju Svijeta. Dovoljno je provjeriti je jer on je već pokazuje. Ispisanim pjesmama. A ona je sadržana u jednoj jedinjoj riječi: Čovjek. Ja bih samo dodao-vrag/šejtan-to je ljudski rod. Siniša je samo realni problem njegov. Jer vidi. Kroz njega. I nas.

Urednik

For him everything is the game. But life itself is not. His fall is perhaps even the flight. His verses are someone's hope. His deflection is the distance of the scholar. Poetic, first and foremost. The poems he created within the dreams of waves. Simply say, you can not escape the impression that, during the time of reading it, you have the feeling that he is behind you, with Socrates smile and eyes of Miljković while the pockets of his long coat rising just your dreams. Printed in the ranks of his verses. Words! Siniša Stojanović is part of the new generations of poets who indeed knows the essence of knowledge. Not just of the problem. But also solutions. Do not ask yourself. Just on the wings made of his skin go to a nearby theater where you will check with Tutankhamen the mystery of the World. It is enough to check because he is already showing it. With the written poems. And it is contained in one word: Human being. I would just add-devil/sheitan-that is the human race. Siniša is just his real problem. Because he sees. Through him. And us.

Editor

Jesenjinov pad
Grana je mislila da neće pući
*A mi smo na njoj ponosito
Sedeli godinama.*
*Mislila je da su naša tela
Deo njenog tela,
Da su u granu srasla
Jer su rasla pokraj debla.*
*Vitka i stasala stabla u lisnatoj nošnji,
Su sedela na krošnji, grana je pala
Tela su se raspala, promatrala
Razasuta prolivena kraj korena i puta
Kriveći svoj rast, granu i hrast.*
*Ni grana - grana više nije
Već samo spomen na kostur i rasteenje
I tela naša nisu tela više
Jer su se usedela u rastinje.*
Grana je pala
*Lepo je bilo gledati s visine
Sa kuće od krova, pukli su vidici
Slomila se osnova,
Rekao sam - " Doćiću čim se najedem
zemlje"
Rekao sam - " Neću mnogo, da ne otežam
za
let";
Grana je pukla i stablo se srušilo.
Znao sam još onda, kada sam se sagao
Napio vode i poklekao od težine
I lakoće neba, što sedelo mi je
Na ramena.*
Grana se raspala
*Nju nisu činila slova i priče, baš kao
Tebe i mene
Grana je pukla od svih tih knjiga
Što smo ih krili po džepovima
Svih tih razloga, razuma, rashoda.*
*Grana je pukla dušo,
A mi možemo kriviti šumu
Dok naše zadnjice vezane za granu
Sedele su ukopano
I nismo pukli Mi već slomili smo drvo
I sada smo na zemlji Ti i ja
daleko od visina i vidika
Tako zalepljeni krvlju
Da se skoro i ne možemo
Videti,
Iako smo blizu.*
Grana je pala
*A taj pad,
Kao da je bio veći od leta.*
Jarboli
*Naši su temelji bez jarbola
Zastave ne viore
Odložene po strani,
Ostavljene za neke bolje dane.*
*Uročene misli ukočene,
Iz mašte glave spuštene
Na pučinu, na ravan
U kojoj sve počiva i stoji.*
*Moja snaga noćiva,
Ne bdije u tami nego sniva
I podriva slike glasove prste
I senke sakriva da ne kroje,
Sada u samoći pletu mreže
Od svega, što zastave veže.*
*A svetionik jenjava,
Svakoga se drugog dana oglasi,
Pa zgasne -
Moja snaga u talasima dolazi
Jer noćiva u skloništu vraga,
Kada se zapije sebe.*
*Na jarbole su nataknuti trenuci
Tvoje i moje nutrine,
Što dobiju ritmom bubnja i basa,
Oči zaklopljene a duplja puna suza,
Usta od besa
Kao u pseta govore.*
*Naši su temelji armirani u zvezdama
A prostirke, zlatni sagovi
Od restlova kroje celinu,
Moje kosti putenu tvoju belinu nose
I radost što brani i promatra
Đakonije kojih naizgled nema
Među nama.*
*A gde smo bili, na putu čudljivosti
I dodosmo do inhibicije ambivalentnosti
I dalje;
Pobeđeni porazom, poraženi pobedom.*
*Naše zastave lepršaju na travi,
Svijene kao istorija
U tabacima talmudskih spisa
Povlačenja i izgnanstva iz ropstva
Očeličene vere, kala u čekiću Makaveja
Razdora Vavilona.*
*Naše su veze misirske šume konoplje
I Darijeve poruke nebu, sa visokih stena
Upućene današnjici.*
*Podmlaci gočeva u našoj guši,
Odjeci gongova, tri godine zmaja
I zmijske drveta znanja -
Dlanovi se žare od drobljenog kukuruza,
Kolena nam čuvaju resavske škole.*

SINIŠA STOJANOVIĆ SINISTER

Zastave naše - darne, zapljusnuli su damari,
 Ukršteni svetionici u ždrelima pasa stražare.
 Jarboli u ratu oko nas ko oko kurvi
 Provirujuju sa trubama oko vrata
 Osmatraju pre vojne smotre,
 Čekaju da zamenimo uniforme.

A vetrovi čekaju kantore i mujezine
 I da prođu zime,
 U kojima leđa ima samo u duši.

Logori i kotve biće spaljeni dahom proleća,
 Tornjevi i minareti Aja Sofije poleće ka mesecu
 Dok će se Aleksandrija i Konstantinopolj
 Nadmetati znanjem.

Naše zastave leže rasprostrto
 I na njima će tkalje, kao na razbojima -
 Posaditi darove vremena.

Kvantni skok - Promena orbite

U jednoj truni sačuvao sam
 Sve ono moje, za tebe žitko što tka;
 Te se trun ta umukla, prenela u zaleđa
 Zidina što čuvaju moju bit da ne kipti u drek.

Vilini su konjici pogleli gnezda kraj te truni
 I životom od jednog dana prave spirale,
 Na krilima nose maestrane i duh moj narasli
 Sve do krune.

I kako grabi ova jesen gruba opalo lišće, moj um
 I strnjište, u meni više topovi, valovi ne njište,
 Nego osmeh se proteže u veličini kao grad kad
 Otvori svoje grudi za večernji megdan,
 Zauvek veći od svake želje.

U jednoj truni sačuvao sam sve ono bitno,
 od značaja;

Dok me svetlost ojačava, stojim sred šume i
 Razvijam skok iz okreta, oštrog pogleda
 Iz ukroćene misli sujem oblutke luči što
 Voljom plamti i odnosi maglinu,
 Kroz tu veštinu raspršuje je
 I ništavilu vraća - kao istinu.

Misterija

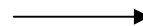
Eh Ehnatone, jesi li i na srcu nosio
 megatone
 Ili samo noći piramida, koje si vodio u
 susret
 Nefertiti, Da li si snovima snevao i ovakve
 pesme
 Pevao posaden izmedju Amona i Atona
 prizivao,
 Sunce si zvao različitim imenima, Bio
 drzak
 Vižljast, uvredljiv, čvrst - ali nisi pevao.

Da li si ikada Amonothepe voleo tepihe
 po kojima gazile su njene stope, Amenofise
 iz Tebanskog carstva kraj svog
 bogatstva, zaključao
 si snove u zlatu Tutankamona koje Anubis
 nikada nije
 Odbranio od mača.
 A nju, nju si poslao u noć i srušen kamen.

Ja boga od imena ne menjam, i u tome je
 razlika
 Šetam sve od zigurata do bazilike, ali to nije
 ljubav
 Već to su zdanja koja pothranjuju tražnju i
 vraćaju domu
 U carstvu zvezda; nećeš čuti glas u
 međuprostorju orbite!

Jedno ime te traži, kao letnji ekvinočij, deli
 hemisfere sata
 Ukoso ih polaže na tvoje telo što počiva očiju
 zatvorenih
 U tamnice znoja od besćenja, u drugo ime
 drugog boga
 Drugo lice drugih nadanja.
 Koje je tvoje ime, i tvoje luči sunca žeravice
 koje te ganja
 Bežiš, slaveći drugog a na konaku gajeći tri
 nerotkinje i konja
 U sedlu, nezajahanog u šancu magarca
 zaspalog na pojilu
 Dok robinje ti čereče dragu na nakovnju
 sudbine Mamona.

Ehnatone,
 Ekhnatone utrlo se i znaka i značenja na tvom
 kamenu
 Ime se i sriče i ponavlja u palimpsestu
 volšebništva
 Viteže mnoštva jednost ustrojio si drsko što
 navalaila je
 Na ramena, izrodio si svet iz od hijerarhije
 svrgao si
 Zanos i uveo portrete, oče revolucije, narcise,
 sine Atona.

SINIŠA STOJANOVIĆ SINISTER

Koje je tvoje ime luči, sunca žeravice koje te ganja?

*A ja, ja šetam od kamena do kamena ne zbog stenja već puta,
 Usred orbite valjuškam se obasjan odgurnut od Sunca u kruženja
 I ne gradim hramove već pevam nasuprot tebi
 Horuse od laži
 Obasjan onim, što će me jednom, tako divno progutati.*

*Napisaću ti najdivniju pesmu
 Pesmu od čaja suvih šljiva i postelje,
 Oblivene okruglastim slovima
 I toplim akcentima na kojima bi mogla
 Odmarati svoje alabasterasto telo.*

Napisaću ti najdivniju pesmu

*Napisaću ti najdivniju pesmu
 Od srninog skoka i bobičastog bilja
 Što miline stvara u truhlu,
 U telesnom soku oprauću kolibu od pruća
 Isplesti ti pesmu od granja
 Napisati još i dva-tri žbuna šumska
 Veverice i vedro kupina
 Koje bih obrao lično.*

*U živopisu stiha napisao bih ti i poljubac
 U praznini tišine,
 Koja vodi do sledeće strofe,*

Napravio dramsku pauzu.

*A onda bih ti napisao
 Haljinu dugu golih ramena, proseklih leđa
 Tek koliko da se postidiš
 Rukavice, izvezene bele i suncobran;
 Sunčan dan, brežuljak, mahovina
 Osmehuješ se, proklizavaš
 Ja te hvatam, kažem - "Izvini, trebalo je da napišem bolje cipele."
 A ko bi to očekivao?*

*I tada bih napisao i kraj
 Koji bi govorio toliko lepih stvari
 Da bih za njega morao da okrenem list,
 Pređem na drugu stranu, i još jednom iz daleka
 Pogledam te opet, zagledanu u svoja kolena,
 skrivenu, lepu;
 Nastavio,
 I više nikada ne bih podigao pogled.*

Sa papira.

Impatiens

*Već slep od sunca ržem ko olinjali duh, i vuk;
 oklop na grudima kao jaram kneza
 uronio ko strela,
 Pod svoju kožu bez tela
 jasmína cvetni struk,
 i dišem tu belinu
 bez opela;
 Moje Bilo je obronke snilo litice jaza
 strme i gole,
 vilinsko krilo tada se ukaza
 gde počivaš tu dole
 Kraj večnosti struje
 okeanskog gaza;
 Kao da sunce te lilo i ko pesak skrilo
 zrno suze ti biseru iz školjke
 što si se svilo, tako smeteno
 i milo,
 Prikrilo dojke;
 Obesim o oblak svoju slepu muku i počoh
 u tu luku gde nestaju boljke
 Baldapurski vrt, ti i život lep i krt
 paladinska ženo
 što zapeva iz školjke;
 Zagledan u biser u telu morske seni
 Dok me zaliv krepi ukus slan od vala
 u san tonem sretan
 impatiens se beli
 Kao da me zoveš
 Ko da kazem "Hvala!"!
 Penušavih mora osmeh sto te mije
 s jutra
 budi i u meni slutnje koan i strane
 da krv i mač, nisu sveti rat
 od sutra,
 Da nema tvojih boja koje hrane;
 Oseka mi svukla kostur od metala i šlem
 vizir teških tona tone u spirale,
 osluškujući more, ostacu da ležim,
 na usnama J'tem
 više u sne stale.*

Tanja Milojević je žestoka, mudra, naivna i blaga. Kako? Zar je moguće? Čemu se nadati? Tanja je pjesnik vjerujućih nadanja usmjerena sopstvenoj sudbini. Njene riječi su isprepletene čudesa vlastitih uvjerenja. Na trenutak pomislim da je Tanja samo lik u sopstvenom ogledalu snova, no već u sljedećoj pjesmi sa nama je osobnost suštine pretpostavljenih realiteta. Ne samo njenih. Već i njegovih. Tog nepoznatog njega. Samo njoj znanog. Ostavljam je njenoj kreaciji stvarnosti uvjeren da je ovo samo početak drugačijeg oblika svijesti. Njene. Kreativne ali i prepoznate vrijednosti tekstualne vizije. Poezije, prije svega. U jednoj rečenici sve se može reći: Pred nama je pjesnik svjestan okruženja u kojem obitava ali nesvjestan prednosti sopstvene riječi. One koja i gvozdene vrata otvara. Nedorečenosti. Najmanje njene. Naše, prije svega. Urednik

Tanja Milojevic is strong, wise, naive and gentle. How? Is it possible? What is the hope for us? Tanja is poet of believing hopes directed to her own destiny. Her words are intertwined wonders of her own beliefs. For a moment I thought that Tanja is just a character in her own mirror of dreams, but in the following poem with us is the essence of the personality of superiors reality. Not only that belongs to her. But also to him as well. The unknown him. Only known to her. I leave her to the creation that belongs to her actually convinced that this is only the beginning of a different form of consciousness. Of herself. Creative, but also recognized value of the text's vision. Poetry, first and foremost. In one sentence all you can say: In front of us is the poet aware of the environment in which she inhabits, but unaware of her own advantages of the the word itself. The one that opens the door made of iron. Of understatement. At least hers. Our, first of all. Urednik

GLASAM ZA ...

Za očas posla
 Za kasni sat,
 Kišu i sunce,
 Za mir, pa i rat,
 Za piće i žene,
 Slatko i jed,
 Za tebe i mene,
 Gorko i med,
 Za rec ili dve,
 Za nadu i dno,
 Pomalo sreće,
 Za nužno zlo,
 Po koju nežnost,
 Sveće I blud,
 Da mogu svuda,
 I nemam kud.
 Za vučje oči , prikriivenog smeška...
 Pirovu pobjedu...

Fatalna greška.

JOŠ JEDAN DAN

Još jedan dan za
 Rekreaciju .
 Ne zadržavam te u svom vežbanju.
 Možeš uvek da odeš.

Na neki drugi kraj ulice,
 Treći,
 Četvrti ...

Na neko drugo mesto,
 Treće,
 Četvrto ...

Negde gde pirkaju finiji vetrovi.
 Upijaju namešteni osmesi.
 Uživaju hedonisti,
 I gde se ... čuti.

Još jedan dan za
 Konstataciju.
 Za vruću kafu i hladan pogled.
 Možda vino il` rakiju.

Sijalice pocrkale i čekaju,

TANJA MILOJEVIĆ

Da ih zamene tri četvrtine mesečine.

KO ME JE TERA O

*Ko me je terao Pandorinu kutiju da otvaram.
 U ormar sećanja da se zatvaram.
 Neke nove tajne stvaram.
 Umaram.
 Varam.*

*Ko me je terao da ti se predstavljam.
 Sada samo da pretpostavljam.
 Na mesto postavljam.
 Stavljam.
 Javljam.*

*Tvoje reči arhiviram,
 ... sviram,
 Poruke recikliram.
 Diram.
 Ko ?*

POBEĆI

*Pobeći negde ...
 Iz ovog učmalog grada.
 Ostaviti za sobom ...
 Komšijske rasprave,
 Nahuškane pse,
 Popišano cveće,
 Ispljuvane trotoare,
 Polomljene sijalice,
 Dnevne perače ulica...*

Nadrndana lica.

*Opasne momke,
 "frajerčine"
 Utegnute bake,
 Lažne fizionomije,
 Sponzoruše,
 Fashion tv...
 I ostale ...*

*Pobeći negde ...
 Iz ovog tmurnog sivila,
 Siromašnog predgrađa,
 U neki kolorit,*

*Kaleodosop
 Mozaik
 Umreženih osmeha .
 Bez neta.*

... KA MENI

*Usidrene brodove
 Raskotvi
 Izmesti
 Premesti
 Robove poteraj
 Pa i ti zaveslaj.*

*Usudi se ,
 Presudi u korist svoju,
 Budi,
 Ono što oduvek jesi.*

*Poharaj pirate
 Mač izvuci.
 Ma dva izvuci!!!
 Pa brodove okreni
ka meni.*

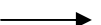
KAD JEDNOG DANA

*Kad jednog dana
 Okačim oblak,
 Tamo gde mi se prohte.
 I izguram svakog,
 Iz tvojih snova ,
 Jer mi se može...*

*Kad jednog dana
 Potražim sumnju
 Gde joj mesto nije.
 Videćeš...
 Ko goni oblake
 Po nebeskom svodu.*

*A ako još zakačim
 Po koju munju,
 Tek da pocepa sumnju,
 Nastaće dan ,
 Sunčan i lep...*

*Znaćeš ko đavola
 Vuče za rep.*

TANJA MILOJEVIĆ

SA TOBOM STA ?

*Ti imaš staklenca u dupljama
Očnim...*

*Umesto beonjača i zenica.
Iris ti je nepoznanica.*

*I što bih se ja onda tobom bavila?
I šta ću sa tobom...gde bih te stavila?*

*Ti nosiš Aljasku u grudima
A Sibir ti u udovima...
U pitanju su stepeni
Geografske širine...ledeni.*

Medeni!

*Tako da... gde bih te smestila?
Previsok za kućicu za lutke
Premali za moju vitrinu posebnih...*

Odanih !

Pa reci mi, sa tobom šta bih ?

ZBOG TEBE

Ne idem nikud večeras.

*I u svoja osam zida
Zbog tebe želim...*

*Duplu tugu
u pesmu da sročim.*

U svoj stan

...kročim,

I zatvorim ...

za sobom vrata.

*U san te zaključam ...
Ključeve u čuvare snova
... pretopim,*

I spavam večno !

MENSUR ČATIĆ

Očajno pokušavajući dosegnuto nedosegnuto, Mensur Čatić, pjesnik, želi i više od toga. Upozoravajući čudnim (zagrađenim) stihovima više sebe nego čitaocima, njegova žed nisu nedosegnute žene, putevi, snishodljive osobnosti vlastite. Ne! On je taj koji kreira, nesvjesno pokušavajući vlastitom biću postati nadređeni imenitelj dokazanih nada. I želja. Dosegnuvši pijadestal mogućih pjesničkih reminiscencija, Mensur pretače viziju urbanog ka ruralnom obliku svijesti, ali i vice versa. Uspješno, ali KAKO? Jednostavno: U njemu možemo pronaći otiske senzitivnog Boldera ali i žustrog Dalija koji svoja artistska umijeća utiskuje kistom što se riječju zove. Njegove riječi stvaraju mozaik nekog novog svijeta kojim želimo dio biti. On nas i prihvaća, kako i sam kaže: s ljubavlju. Urednik

Trying desperately to reach unreached, Mensur Čatić, poet, wants even more than that. Warning with the strange (walled) verses more himself than the readers, his thirst is not unreached women, roads, condescending personality of his own. No! He is the one who creates, unconsciously, trying to become the superior being of his own denominator proven hopes. And wishes. Reaching pedestal of the possible poetic reminiscences, Mensur decants vision of urban towards rural form of consciousness, and vice versa. Successfully, but HOW? Simple: Within him we can find the footprints of sensitive Bolder and swift Dali that his artistic skills imprints with the brush which is called a word. His words creates a mosaic of a some new world which we want to be part of. He accepts us and, as he said: with love. Editor

KAKO JE PROPAO SSSR

(na dan kada smo pucali u mjesec)

prelistao sam knjigu
(raketa kojom su lansirali Lajku)

imala je prozore
(žene su pričale)

bila je svjesna svega

(što se dešava sa njom

ustvari)
poslušno je ušla u novu
kućicu od lima
i nije bila tužna

(žene su pričale)
prva je iz svemira

vidjela zemlju

i dugo lajala na nju

misleći da je
mjesec

(kao Kolumbo

što je mislio da se radi

o Indiji)

MASNICA, MESNICA, MAŠNICA

(na štapu od slijepca
okrećem u glavi
propeler od papira
do trenutka kada je mati rekla
da ne mirišem đurđevak dugo
da mi se može okrenuti pamet

i trčim, trčim žmureći nazad)
Ferko, kome
(nedostajala je jedna
daska u glavi davno
već je postao mesar

i svako jutro oko devet
okrene jednu svijetlo plavu
daščicu na vratima svoje mesnice

i piše zatvoreno
odlazi nasmijan potom
u neki od restorana
da jede životinje koje je zaklao
neko drugi)

tako ostavi Bog
(curicu
koju neko voli
kao mašnicu iz kose
plave u blatu
kvakicu sa slova
ošamarenog

modrice zvjezdice)
na štapu od slijepca
okrećem u glavi
propeler od papira

i trčim, trčim žmureći nazad

NOSANJE ČOVJEKA

(pjesma o poeziji)

I strofa

poturi mi žena pod nos
jednu moju pjesmu
(ne podnosim to)

pročitaj:
i vidim lijepo piše
ja, Mensur Čatić priznajem, evo
da sam pucao na Ikara, čovjeka

sa krilima
zažmirim, uzdahnem duboko

i vidim opet: stihovi samo

o cvijeću
(ali otad nosim nerazumno

i teško

II strofa

tog čovjeka na duši)

voliš drugu, reče mi žena

po tom cvijeću se vidi

III

po iskrama
(na nebu)

kad ostanem sam

kad posvileni zrak

MENSUR ČATIĆ
REA BUDI KLIOPASTA

(ako ideš dugo kroz noć
i tvoje tijelo topi se u tami)
crna boja teče svud iz tvojih ruku

ali ne možeš nestati tako, Kliopaste

zauvijek ako zažmuriš

sjećaš se Hereja
kada ti je rekao jednom da možeš
(samo jedan kratki trenutak
obzirom da si čovjek)
letjeti

čuješ li, pogledaj me
pusti ptice

koje voliš

u nebo iz svojih kaveza

KĆI SUNCA POSJEĆUJE SLIJEPCA

jednom kad ove kiše stanu
u vrelim lokvama
ostavićeš na asfaltu oblake
zanjihane

i u predvečerje
u mojim očima

kad sve se umiri

akvarel
(nijema ćeš doći
da gledaš

sunce
koje si na bosim
nogama
odnijela)

PITAO SAM TEBE ILI PTICU

što da nacrtam ustvari
pa nacrtaj mene
(rekla si mi

da sam ptica)
na tvome prozoru

MAJMUNSKO SRCE

i kad nije bilo nas
majmun se neki znao noću
zagledati u mjesec

u nepomična brda sa vječno istim
drvećem i nebom
(Miloš bi možda nastavio pjesmu)
beskrajne doline koje bliješte
i rijeke pune života

hiljadama godina
nebesa da glođu nam kosti
za malo ljepote
a meni se jako čini
u svemu tome: majmunica
(sa dva srebrna srpa u očima
na proplanku)
neka tužna i sama da je bila
i silno želim grliti je nježno

i nježno da je ljubim silno
(Miloš bi sigurno rekao sad

kako smo slučajno i polahko došli
do univerzalnog

pitanja:
gledanjem u mjesec ide li put

čovjeku ili majmunu
ja bih samo dodao kao u posveti: s
ljubavlju)

POLJUBAC U ŠILEROVOJ

jutros vidjeh krvave muzge na nebu

provedosmo se sinoć prelijepo ja
i žena koju sretoh na ulici

rekla je da su rijetke ovakve noći
u hamburgu i da se zove marlena

ditrih izgledala je kao leptir i gvozdeni
ključ (rekoh marleni da vjerujem
kao stari egipćanin da je krmača
u predvečerje okotila zvijezde
i prije svanuća požderala nakot)

jutros vidjeh krvave muzge na nebu

marlena je rekla da ne diram ništa

(ovo je hamburg, doći će policija)

*Badanj-Konj napadnut strijelicama, gravura iz špilje
Badanj kod Stoca, Bosna i Hercegovina oko 14000.-
12500. p.n.e.*

BRANKA DOJKIĆ

Iako samo naizgled izgleda kao naivno uobličena vizija nečijih drugih odsjaja ljubavi, sjetite i predanosti, Branka Dojkić je itekako samosvojna kao pjesnik. Njeni stihovi prozimađu damare njenih vizija sa željom da sa nama podijeli osjećajnost trenutka kreacije. Ona voli, pati teznjom iskrenosti usmjerena. Ponekad, ipak, kao da je patetični oblici izrecenih nadanja odnesu neželjenim tokovima nagovještaja, no, već pri samom kraju misli, odnosno, pjesme, kao da se trgnula, prepoznajući vlastiti tok. Njene pjesme su niz pretpostavljenih, vođenih, riječi koje kao fontana želja izlaze sa njenih usnulih nadanja. Svaki završetak njene pjesme je najava početka nove kreacije. Čak i ako se pitate kako, odgovor je jednostavan. Pročitajte ne jednom, već više puta i vidjećete kako je niz već tu. Nove pjesme. Njenih misli. Poeziji usmjerenih.

Urednik

Although, apparently only looks like a naive shaped vision of the other one's reflection of love, commitment and remember, Branka Dojkić is indeed authentic as a poet. Her lyrics permeate the soul of her own vision with a desire to share with us the sentimentality moment of the creation. She loves, suffers with the aspiration directed towards sincerity. Sometimes, though, the forms of pronounced pathos hopes carry her to the unwanted flows hint, however, but at the end of thought, or song, as if he shuddered, recognizing her own course. Her poems are a series of superiors, led, words that come out like a fountain of desire from her dreamed hopes. Each end of her poems is the announcement of the new beginning of creation. Even if you're wondering how, the answer is simple. Read not just once, but more times and you will see that the chain is already here. Of the new poem. Of her thoughts. Oriented towards poetry.

Editor'

DOĐI

Dođi...
 Dođi...
 samo da vidim te.
 Dođi...
 Tiho...
 dođi u moje sne
 da te pomiluju oči snene
 slažu me da si tu-pored mene
 a ja cu žmureći da te gledam
 srce i dušu da ti predam
 Dođi...
 Dođi-prevari me...

Prevari me sanjivu
 da si noćas bio tu
 što želim da čujem-to mi kaži
 a ja neću tražiti
 tvoj miris na jastuku
 neću da te uhvatim u laži.

Dođi...
 Dođi...
 Samo da vidim te
 Dođi...
 Tiho...
 Dođi u moje sne
 da malo trajemo samo nas dvoje
 da usne zapamte miris kože tvoje
 da ti nežno šapnem-"moje najmilije"
 da osetim zagrljaj kojeg bilo nije
 Dođi...
 Dođi-prevari me...

Prevari me sanjivu,prevari me milo moje
 da ti značim,da ti nisam niko
 i pusti da volim te
 da volim za obadvoje
 i verujem-
 -da voliš me toliko...

OČE...

oče
 oče dragi
 što spavaš odavno
 među dušama predaka mojih
 da znaš oče
 kako nedostaju mi
 bore na licu tvom
 bore ukrašene osmehom
 i blagošću očiju tvojih...

oče
 oče dragi
 što spavaš na proplanku divnom
 na kome ti eto ponekad i zavidim
 da znaš oče
 kako nedostaju mi
 tvoja povijena leđa
 od umora koji boli i vređa
 a život bih dala da taj umor ponovo
 vidim...

oče
 oče dragi
 nema te a još čujem
 nežnost koraka tvojih
 dok krčeći nam put bos po trnju gaziš
 oče nema te
 a meni se učini često
 da vidim te pored one trešnje stare
 kako nam dolaziš...

i smešiš se,oče
 ne zameraš nam ništa
 što te ne obidjemo često
 na proplanku tvom
 umjesto zaslužnog prekora
 oprostajem nas hrabriš
 savest nam umiriš-
 -blagim pogledom...

KAKO ŽELIM...

kako želim da te sada vidim
 da se oči sa očima sretnu
 da se pogled u pogled utopi
 zatalasa moju dušu setnu...

kako želim da si sada ovde
 da tvoj osmeh vide suze moje
 da ti dahom lice pomilujem
 da zadrhtim od blizine tvoje...

kako želim da usnama nezno
 skinem osmeh sa usana tvojih
 da zauvek ostavim na njima-
 -ukus čeznje sa usana mojih...

kako želim,eh,ljubavi moja
 da ti uzdah ukradem iz grudi
 da me noću mesto tebe grli
 da me jutrom mesto tebe budi...

i kada me tiha tuga slomi
 kad jecajima zovem ime tvoje
 da taj uzdah sa uzdahom mojim-
 -zagrlj se umesto nas dvoje...

I SVE I NIŠTA

isto se sunce za nas dvoje radja
 po kosi nam prosipa zrake svoje
 istom toplinom greje osmeh tvoj
 i suze što teku niz lice moje
 istim nebom za nas dvoje plovi
 isto mu se skrivaju naše sjene
 samo za tebe iza brda zadje
 a gasi se u moru za mene...

iste se večeri za nas spuštaju
 i sjaj nam poklanja mesec snen
 iste nam zvezde poglede mame-
 -tvoj blistav i nežan i moj izgubljen
 iste nas noći tamom zagrlje
 bistrinu razuma zamenjuju snom
 ja ostajem budna da sanjam te
 tražeci sebe u snu tvom...

iste nam zore donose jutra
 nadju te u svetu sopstvenog mira
 nadju te u suzama na jastuku mom
 nadju te u srcu mog nemira
 pa novo jutro...i novo sunce...
 i novi dan...a isto je sve...
 isto te volim...isto te nemam...
 i isto ne postojim za tebe... →

BRANKA DOJKIĆ
ŠTA TRAŽIŠ OVDJE

*Šta tražiš ovdje? Zašto se stalno vraćaš?
 Ne traži sebe tu gdje nema ništa tvoje!
 Svaki dolazak novi suzama plaćaš...
 Ma pustite me! Tu je djetinjstvo moje...*

*Šta tražiš ovdje? To nije tvoja kuća!
 Na prozoru slomljenom nema tvoje sjene.
 Na vratima samo još vjetar pokuca...
 Ma pustite me! Ovdje je dio mene...*

*Šta tražiš ovdje? Šta tišina i kamen goli
 vrijede?
 Tu gdje pustoš grli svaki novi dan...
 Tu gdje sunčevi zraci od samoće blijede...
 Ma pustite me! Tražim o snovima san...*

IMAM A NEMAM TE

*imam te...
 znaš da te imam...
 imam te u treptaju oka
 imam te u svakoj suzi-
 -što mi iz grudi krene
 u svakom otkucaju srca
 u svakoj kapi krvi
 imam te
 znaš da te imam
 da si deo mene*

*imam te...
 znaš da te imam...
 imam te u mislima mojim
 imam te u ovom bolu-
 -što mi dušom vlada
 imam te
 znaš da te imam
 imam te u sebi
 i uvek ću te imati
 kao što te imam sada*

*a nemam te...
 znam da te nemam...
 nemam te u dodiru
 u zagrljaju nežnom
 nemam na usnama
 nemam te
 znam da te nemam
 i nikada te imati neću
 kao što te nikada-
 -nisam ni imala.*

SENADA SMAJIĆ

Njeni stihovi možda jesu dio novog bitka unutar riječi samo naizgled drugačije kulture i tradicije. Njene riječi možda jesu nešto istakano na prostoru drugačijeg senzibiliteta nego njeno izvorno biće. Njena poruka možda jeste samo njena...poruka. Ali, iznad svega, pjesme Senade Smajić su pjesme istovjetne izrečene na bilo kojem jeziku ovoga prostora i vremena: ne jeziku govora, već jeziku misli. ??? Da, tri upitnika su dovoljna da provociraju odgovor koji će težiti uobličavanju sveopćeg nadanja ljubavi, sreće i skladnosti svijeta. Nažalost, svjesna da je još uvijek daleko od toga, Senada istražuje sopstveno biće sa jednom jedinom željom – da pokuša samo sastrugati koprenu boli sa lica svih nas. Najviše upravo, zbog nas. Najmanje zbog sebe. Naime, ona je odavno svjesna da je put trnovit i višeslojan. A mi? Saznaćemo ako pročitamo pjesme. Njene. Urednik

Her lyrics might be the part of a new battle in the words of seemingly different cultures and traditions. Her words might be something woven into different sensibility than the area of its original being. Her message is perhaps only her...message. But, above all, poems of Senada Smajić are the same as the poems imposed on any language of this space and time: not the language of speak but the language of thoughts.??? Yes, three questionnaires were sufficient to provoke a response that will seek the formulation of universal love, hope, happiness and harmony of the world. Unfortunately, knowing that she is still far from that, Senada is researching her own being with the single desire - to try to erase only the veil of pain from the face of all of us. Mostly, just, because of us. At least for herself. In fact, she has long been aware that the path is thorny and multifaceted. And what about us? We will find out if we read the poems. That belongs to her. Editor

DVOLIČNEŽ

S poljubom
 ji vdihne klico,
 okuži jo z milino,
 ki se razmnožuje
 v vlagi očesne votline.
 Prime jo za roko
 in po tihem prešteje
 korake od kuhinje
 do balkona, in potem
 ljubeče poklekne,
 otipa ji ledvične čašice
 in jo nežno, z verigo
 obljuje, priklene
 na vrhkletno stopnišče,
 ki se spušča navzdol,
 v samo srčiko
 besede ča-ka-nje.

In odide.

Vrata pusti odprta,
 ključ obljuje zatakne
 za levi uhelj.

Ve, da je cesta čista,
 da po njej bo hodila
 le njegova resnica;
 ve, da nebo
 ne bo imelo
 nobenega vogala;
 ve, da ji slina besede
 ne bo razzrla gležnja

in se smehljaje požene
 za vonjem avanture.

DOUBLE-DEALER

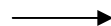
By kissing,
 He inbreathes her with a germ,
 He infects her with grace
 That multiplies
 In the damp of the eye socket.
 He takes her hand
 And silently counts
 The steps from the kitchen
 To the balcony, and then
 He affectionately kneels down,
 Touches her kidney calyces
 And chains her tenderly,
 With a chain of promise,
 To the uppercellar staircase
 That descends
 Into the very heart
 Of the word wai-ting.

He leaves the door open,
 He sticks the key of promise
 Behind his left ear.

He knows that the road is clean,
 That only his truth
 Shall walk upon it;
 He knows that the sky
 Shall have no edge;
 He knows that saliva of a word
 Shan't gnaw through her ankle

And smiling, he rushes
 The scent of adventure.

Prijevod: *Aleksandra Kocmut*

SENADA SMAJIĆ
Dan bo čudovit

Obljubim,
 ves dan bova poležavala
 na modrikasti preprogi
 in plavala, plavala
 v vijoličasti mehki.
 S čopičem iz bambusa
 in živalske dlake
 se bova učila
 mandarinske jezike,
 risala pragozdno drevje
 in živobarvne papige,
 ki še niso slišale
 zven nobene besede.
 Na izviru rdeče reke
 bova s čutnicami
 lovila jato belinov,
 ki poznajo pot
 nazaj v globino -
 rožnato popkovino.
 Spotoma se bova slekla,
 znebila se balasta telesa
 in zdrsela v vonj pristinega
 korena in prepletena,
 razpoznavno neločljiva,
 se bova ljubila, ljubila.
 Obljubim, ne bom odprla oči.
 Dan bo čudovit.

Intima

Naučila sam dovoljno
 o intimi sazvižeđa
 i prstenju predaka,
 o sluzavim algama,
 što lome čvrstinu koraka
 na lopatici mlinskog kola.
 Naučila sam dovoljno
 o fikciji slika, o mišu
 što surfa po valovima Gugla
 i otkriva famozna tkanja
 u ćelijama kristala;
 naučila sam dovoljno
 o grickanju vremena
 i tapiseriji (sve)mira,
 što crnim rupama svjedoči
 apsolutno postojanje ničega.
 Sad znam da crna rupa
 ima oblik beskonačnog
 Ajfelovog tornja,
 ali još ništa ne znam
 o crnici Marsovog polja
 i intimi žila,
 što ni nalik nisu ovim
 ispod stola,
 na kojem dogorijeva svijeća
 i hlapi moć pejtla,
 što meksičku pustinju
 presvlači u pariška svjetla.
 Naučila sam mnogo i sad znam

da s tobom neću vidjeti Pariz.

Nikad neću napisati pjesmu
 o boemskom slikaru na Monmartru.
 Nikad se niko neće diviti
 našem osmjehu u Luvru i nikad,
 nikad nećemo istim pogledom
 izmjeriti radijus blještavog kruga
 i dubinu mraka, iza svijetlog ruba.
 Nećeš mi pružiti ruku
 kad s vrha krenem ka dnu
 i možda ti neću uspjeti reći –
 znaš, naučila sam se svašta,
 a o nama tako malo, gotovo ništa.

Art-Dimitrije Popović

SENADA SMAJIĆ
Intima staništa

Pišem
 o intimi vrbe
 i stojeće vode,
 o bijelom prhutu
 rode i o tome
 koliko izdrži
 članak jedne noge;
 pišem o angle harpu*
 u rukama vjetra,
 što nikad ne solira
 u taktu pauka klizača;
 pišem o brižnosti nježne
 mahovine što grije
 kamen do kojeg
 sunce ne stigne,
 ali kad dođem
 do odraza, što
 širinom kolobara
 mjeri viskoznost
 obraza do samog ruba
 ne(samo)prepoznavanja,
 ostanem bez riječi.

* angle harp - harfa

**TRAŽITI...I NAĆI
 LJUDSKO...U
 ČOVJEKU!**

Nedokučivo

Još ne znam

jesam li ameaba

ili zvijezda

što se,

kroz kišu

oštrih fijuka,

probija između

grebena sve-mira.

Znam samo da

svjetlosna godina

nije prava mjera

za muk,

u koji uranjam.

Na ovoj dubini

su mi do zakržjalosti

zanemarene oči

i sve se svodi

na disanje

posuđenih pluća

i neizbježni dodir

nikad viđenog dna.

Odras

Prekasno je dignuo nogu.

Mjesec se spustio nisko

i obasjao je šarenicu noći,

tarabu, travu u dvorištu,

kuću i korov na krovu

i vidio je kako se s grlom

kratera spaja njegov put.

Ne može nikud.

Uzalud je kravatom ukrasio

vrat nove košulje. Po njoj se,

kao zvjezdani prah osula hrđa

s lanca njegovog kompasa,

progrizla mu kožu i izjela

meridijane s lica karte,

utisnute u mračne tabane.

Ne može dalje.

Prenisko se spustio mjesec.

Obasjao mu je nogu, što vonja

na strvinu rasutu po putu.

U grbi na leđima su se probudila

Samsarina djeca i sad mu zidaju

ledeni dvorac, sa ogledalima

od tla do stropa. Ne može otići.

Nema kuda od sebe pobjeći.

BOŽO POPADIĆ

Misaona poetika Bože Popadića Aktusa varira zavisno od momentuma usmjerenog ciljanom ovaploćenju sopstvenih nakana. Jednostavno objašnjenje se nalazi u pretočenoj blagosti uma unutar razigranih očovječenja razuma koje hitaju ka ljubavi, nadi i, prije svega, sjećanju. Kolopletom razasuti čovjek ovom prilikom sjetno pokušava uobličiti sopstveno biće unutar pjesnički ciljanog habitusa. Božo je iskustveni oblik višeslojne ličnosti koja sjetu zamjenjuje grubošću etno-senzibiliteta sa naraslim oblikom pretpostavljenih nadanja. Njegova slika je slika ovoga jasnog, napačenog svijeta sa ovih prostora koji tamo negdje, daleko, preko sedam gora i sedam mora, žudno sanja o mogućim alternativama haotičnom prostoru i vremenu koje ostaše iza njega. Balkan mu to nikada neće oprostiti. Njegov odlazak...Pitanje je samo da li je moguće razdvojiti materijalno i duhovno unutar današnjih vizija nedorečenih slabosti ovdašnjih. On je uspio u tome. Itekako. Shvativši da poetika jeste most iznad nemirne vode koji njemu ne samo da jeste *pleasure above all*, ali i nešto još veće i jače?!No, šta je sa nama, njegovim pratiocima na ovome putu duhovnog? Ništa! Moramo ga čitati. I zbog njega, ali više zbog nas jer ovaj pjesnik je smješten u tri riječi: istina, blagost i vrlina. Sebe, ali i...nas. Urednik

Thought poetics of Božo Popadić Aktus varies depending on the momentum which is directed with the aim of epitome of its own intentions. Simple explanation is in decanted gentleness of mind within playful humanity of the sanity that runs towards love, hope and, above all, memories. Spinning scattered man is using this opportunity to try to take shape up his own being within the poetic targeted habit. Božo is the experiential form of multilayer personality that melancholy replaces with the roughness of the ethnic-sensitivity with accrued form of superiors hopes. His image is the image of this poor, suffering world from these areas who somewhere, far away, across seven mountains and seven seas, eagerly dreaming about possible alternatives to the chaotic space and time that was left behind him. Balkan will never forgive him. His departure ... The only question is whether it is possible to separate the material and spiritual vision within the present weakness of our own sketchy. He succeeded in that. Very much so. Understanding that poetics is a bridge over troubled water that is not only his pleasure above all, but also something even stronger and bigger?! But what about us, his companions on this spiritual journey? Nothing! We have to read him. And because of him, but because of us, because this poet, is located in three words: truth, gentleness and virtue. Of himself, but, also... and us. Editor'

A TEBE IMA...

Nema me,
umro sam već
za tebe,
beznačajna jedinka
u masi prolaznika
kroz tvoj život.

Skrbnici
su tvoji veliki,
ja postah niko,
sivilo prošlosti
maglom skriveno,
more što valove nosi
ka dalekoj nekoj
obali,
sad hladnoj i mukloj.

A tebe ima,
u meni,
u ljubavi te mojoj ima
i biće vječito
u pjesmama mojim,
mislina punim ljubavi,
prepunim tebe.

Od tebe
nema u duši
mjesta za druge,
jer ti ih svojom vrelinom
čim se prikuče spržiš,
vrelim dahom
žudnje
za tobom.

Ja nisam,
neću, ne mogu nikad
prestati biti

čuvarom ljubavi naše,
ma šta mi rekli.

Mogu misliti
da sam lud,
smijati mi se iza leđa,
skupa sa tobom.

Ne popuštam,
takav sam kad volim!
A volim žestoko
tvoje oči zelene,
tvoje usne medene,
tvoje srce i dušu ranjivu,
lako povrjedljivu,
srno preplašena.

Još samo jednom

Ima li nade
da želja jedna
iz sna se u javu pretvori?
Ima li vremena
da srce još jednom
ljubavlju progovori?

Još samo jednom
želim da zapjevam
pjesmu ljubavnu tebi.
Na tvome jastuku
da ti šapučem
dok srce od želje drhti
a prsti tvoju kožu miluju,
lagano je dodirujući.

Još samo jednom
da ljubim usne tvoje
pa da me ne bude više.

Još samo jednom,
pa onda da umrem
opijen ljepotom tvojom,
da umrem od ljubave tvoje.

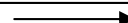
HAJDEMO

Hajdemo,
oblaci nam mjesto prave,
da se u njih uljuljkamo.
Da u skute nebu
se smjestimo,
u svijetu
gdje ljubav cvjeta.

Budimo
pjesma što ljubav opjeva,
budimo magla što se
u svitanje
iz kotline iskrada
u oblake,
nebu pod skute
skrijmo se
od današnjice.

Budimo
miris cvijeća
što pčela se njim opija,
leptir mu se divi
vjetar ga raznosi
planinskim prostranstvima.

Hajdemo.
Skinimo maske ravnodušnosti,
kad znamo
da u pogledima našim
želja gori,
ne gasi se i neće.

BOŽO POPADIĆ

Hajdemo odavde
 iz ovog nenaklonog okruženja
 u naš svijet,
 gdje ljubav pulsira
 u srcima,
 gdje nam maske nisu potrebne,
 gdje se nećemo kriti
 od samih sebe.

Hajdemo.
 Skinimo sve sa sebe,
 prođimo ispod duge
 da se okupamo
 prije prvog dodira
 tijela u kojima
 gori iskonska želja
 da se dodirnu,
 u jedno spoje.

Hajdemo.
 Više nemamo vremena
 za čekanje.
 U oblake bijele se umotajmo,
 nebo dodirnimo
 našim ogoljenim željama.
 Budimo to što jesmo...
 pjesma ljubavna,
 cvijet opraseni
 i pčela.
 Budimo ljubav.
 Hajdemo.
 U legendu ljubavnu...

ĐED I LIDA

"Lido dušo,
 evo đed na vrata ušo,
 dones' der svome đedu
 skemlijicu tu malenu,
 poslušaj der glavu sijedu
 da prisjednem ovdje malo,
 da odmorim noge bolne,
 umori me život,
 moja diko,
 evo sam ti aman
 crko.
 Unučice moja mila,
 snago moja,
 moja rano,
 hajd' pohiti polagano...
 A đe si ti đedu bila,
 ispričaj mi hajd' onako,
 sve potihio i potanko."

Trči Lida
 kao vila, nako mala,
 hitro, lijepo,
 ko da ima ona krila,
 pa donosi svome đedu
 onu jednu što ne žulja,
 da odmori stare kosti.
 Jer na onoj što je tvrda,
 mogle bi mu kožu bosti,
 toliko je jadan mršav,
 uvio se sav ko grana,
 a bio je on naočit,
 momak kršan.
 Al' ga vrijeme pregazilo,
 u osmu se zagazilo,
 desetljetku nego kako.

A onda se mala vila
 u krilo mu ugnijezdila
 i počela svoju priču
 gdje je sve to
 ona bila:
 "Bila sam ti svađe đedo.
 Da moradnem opet ići,
 Bog mi ne d'o!
 Videla sam svaka čuda,
 dobro nisam sada luda,
 od stra'ova i prepasti,
 iz tunela onog strave.
 Uuuu, moj đedo,
 što sve tamo oni prave!!!
 Prepane se ko gođ uđe,
 niđe nema stvari luđe."

I tako su besjedili,
 i dugo su tu sjedili,
 đedovo je toplo krilo,
 Lidi tu je sjedet milo
 još bi ona s njim pričala,
 sijedu bradu bi čupkala.
 Al' umor joj sklopi oči,
 ovlada je sanak pusti,
 pa je đed u krevet spusti,
 te poljubi čelo malo,
 providenje što mu dalo,
 unučicu kao vilu,
 pametnicu,
 slatku milu.

Ima...

Ima jedna rijeka
 kojoj ime ne spominjem,
 bar javno.
 Ima jedan grad,
 koji se ne zove Beograd,
 u kome je ljubav
 moja ostala.

Ima jedna žena
 koja je odgovorna
 za sve to,

u koju sam se ludo zaljubio,
 ja ovakav mator,
 pa zamalo da nisam
 od te ljubavi poludio,
 sve dok mi ona,
 najdivnija žena
 zelenog oka čarobnog,
 na moju ljubav
 nije uzvratila,
 vjeru u sreću mi tako povratila.
 Ima jedno ime,
 koje šapatom izgovoram,
 ne od straha,
 već od strasti i želje,
 da osjetim
 treprenje osjećanja
 punih ljubavi,
 kada ga prošapućem.
 O ženo
 slatkog imena,
 ti potpuno osvoji me.
 Volim te
 jedina moja ljubavi,
 tvoj sam do kraja života,
 ne zaboravi!

OZRENKA FIŠIĆ

Čitajući pjesme Ozrenke Fišić iznova i iznova mi se stvara osjećaj isprepletenosti vida i osjetila, realiteta i imaginarnog, ravnodušnog i emotivnog, ali i kreativnog poimanja vlastite poetike. Njen „talog neznanja“ ona je odavno rastjerala ali mi, neznanice ovdašnje, ne prihvatamo mogućnost da i ona može biti THE ONE sa ciljem razaranja magli duha sa kojima smo suočeni. Svakodnevno. Biserni niz riječi, sa ponekom, samo ponekom tačkom i zarezom, bez uskliknika ili upitnika je kao i ona: Osoba sa jasnom vizijom prostora i vremena u kojem živi. I stvara. Svjesna nedorečenosti upravo tog prostora i vremena. Ona ga upija kao sirena snova, razarajući zlo kreacijom dobra. Ne samo svoga. Usudio bih se kazati, birajući saputnika ne samo u životu već i unutar kreacije same. Imadah zadovoljstvo biti jednom, nakratko, i njen suvisli tumač. Urednik, čak. Ranije. I, evo, ponovo, srećom. Ne samo njenom. Već svih nas koji je čitamo. Razumijevajući njene riječi kao molitveni oblik ljudske predanosti izrečenoj nadi-neke nove „Himere“, one koja riječima, umjesto pogledom, stvara, a ne razara. Urednik

Through reading the poems of Ozrenke Fišić again and again makes me feel intertwine of the sight and senses, reality and the imaginary, indifferent and emotional, but the creative concept of her own poetry. Her "residue of ignorance" she has dispersed long time ago, but we, the ignorant local ones, do not accept the possibility that she may be THE ONE with the aim of destroying the spirit of the mist with which we are facing. Daily! Pearl of words, with occasional, only the occasional point and a comma, with no exclamation point or a question as it is like her: A person with a clear vision of space and time in which she lives. Creates also. Aware of the ambiguities of the very space and time. She absorbed as a mermaid of dreams, destroying the evil with the creation of good. Not just of her own. I would dare to say, choosing a companion not only in life, but also in the creation itself. I had a pleasure to be once, briefly, and her coherent interpreter. Editor, even. Earlier, back in years. And here, again, fortunately. Not only that belongs to her. But all of us who reads her. Understanding of her words as a prayer form of human commitment to the pronounced hope - a new "Himera," the one who, using the words, instead of a view, create, and not destroys. Editor

Iz neobjavljene zbirke "Između stabala baobaba"

Zubi ti otpali ako nećeš

Ti koji ravnaš
 uglovima tame
 Pusti zraku sunca
 iz ove krletke
 u kojoj mrzne oboljela ptica
 Odriješi težinu sidra
 i plovi što dalje
 nabadajući
 oči mrtvih riba
 Otvori koraljne školjke neba
 i srči njihovu srž
 Zubi ti otpali
 ako nećeš
 Progutaj trulu oskorušu
 Iscijedi opori sok
 U moštu okupaj misli
 Neka se stisnu
 ko obruč
 I sklopi pakt
 sa sudbinom
 o nenapadanju,
 puna mi glava
 tvojih ludorija.

Neka sam

Iz oka da mi viriš
 U ušnoj školjki da se gnijezdiš
 Na vrhu obrve da bdiješ
 U labirintu mozga krtica da si
 Neka sam
 zvjerka pobješnjela
 između stabala

baobaba

Iskopat ću oko prstom
 Djevičanskim uljem napuniti školjku
 Oštrom britvom sasjeći obrve
 Rascijepiti lubanju na pola
 Neka sam
 iskežena sjenka
 lutajućih pavijana
 U krvi da mi tečeš
 Na aorti srca da snivaš
 Pod desnim rebrom da spavaš
 Utrobu da mi pljačkaš
 Neka sam
 hrana slijepim miševima
 obješena o
 strop vremena
 Krvlju toplom napojit ću
 pijavice
 Uloviti mrežom srce
 Kroz trudnu utrobu
 iščupati desno rebro
 Neka sam
 Samo da nisam

Gorka marmelada

Osjećaš li
 kako ruka
 ispisuje krug ljušteći
 široke pore obraza
 Mirišu snovi ko
 oguljena naranča
 Osjećaš li
 kako se riječ
 davi u grlu
 satjerana u zid
 a glava puca ko
 oštrim mrazom zaledena
 kora na dlanu sunca

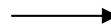
Osjećaš li
 kako se topi
 posljednja
 kriška nade
 i ljepljiv sok
 natapa nepce
 dok zubi melju
 preostale koštice
 u žrvnju sjećanja

Ti ne razumiješ

Srna je pobjegla
 iz pjesme
 Prate je kao
 uporni lovci
 tri točke iščekivanja
 Nad glavom
 kosa crta
 poput dželata reže
 misao
 Upitnik nježno ovio
 omču oko vrata
 Napola živa
 preskočila navodnike
 kroz dvije točke
 nadolazećeg pitanja
 U luku izvila
 tijelo bježeći
 između redova
 vezanog stiha
 Vješto zaobišla zarez
 Okliznula se na
 oštru ivicu duge crte
 Iskoristila uskliknik
 kao trambulinu.

Ti ne razumiješ
 I nikada nećeš

Iz neobjavljene zbirke "Daj da budem polje tvoje tuge"

OZRENKA FIŠIĆ
kad moj dragi smota joint

nebo u očima izgubi oblake
 i snopovi raznobojnih zraka
 kao u keleidoskopu prelamaju se
 između nadolazećih misli
 i poezije čežnje u glasu bluz majstora
 John Lee Hookera
 ja opustim tijelo naslonjena na njega
 i vrhovima prstiju dobujem po napetoj koži
 u luku savijenih leđa
 vidim ljude koji odlaze
 bježeći uvijek sa svojim mislima
 osjetim putenu strast
 kako se skuplja u toplini daha
 između udisaja i izdisaja biljke
 što miriše na duga putovanja,
 neizbježnost rastanka, ljubav zrelih godina
 i pomirljivost sa brojnim razlozima
 kad moj dragi smota joint
 svaka je misao zaobljena
 bez oštih uglova i ravnih rezova
 lelujava i prozirna kao velike bijele plahte
 rastvorene na suncu i nošene vjetrom s juga
 ugibaju se i trepere u valovima
 i mirišu na davno zaboravljenu lukšiju
 kako su naše majke i njihove majke
 bijelile tkano platno jutrima
 ja prolazim kroz redove uznemirenih
 tkanica između zemlje i neba
 samo je potreba za blizinom
 u njemu u meni beskrajna
 jer ptica se na zgusnute kapi kišne
 cvijet na blago povijenu stapku
 drvo na razigrano korijenje
 mahovina na krilo kamena
 a čovjek na čovjeka oslanja
 kad moj dragi smota joint
 ja samo slegnem ramenima

hvala njegovoj bivšoj dragoj

da nisi tako malo voljela njega
 ja mu ne bih ni blizu prišla
 niti bi on ugledao sjaj mog oku
 da si ga ti svojim okupala
 nesuđenice, nisi ni znala što imaš
 u njedrima, kakav je to čovjek
 ne bi mi ni vjerovala
 da ti pričam svu noć i dan
 koliko nježnosti u jagodicama
 životom izrezbarenih prstiju
 da si uz njega hrabro stajala
 sa kosom što vijori na vjetru
 on bi je češljao danima
 svu bi te krilom svojim zakrilio
 koliko brižnosti u njemu ima
 Tatjuška, Vjetruška ili kako se
 već zoveš ti koja ni Dulčineju

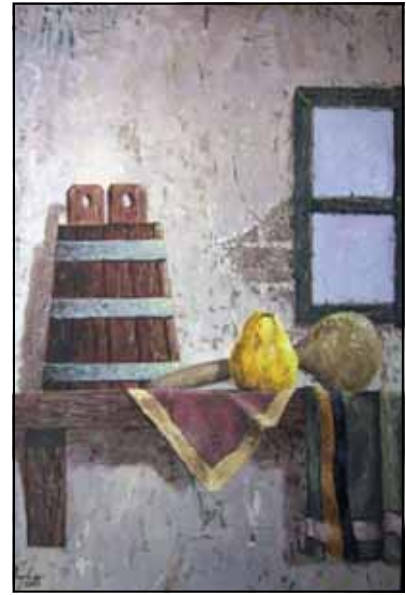
od Toboza razumjela nisi
 a kako da shvatiš zov vjetrenjače
 i snagu vjetra nepredvidivu
 to povjerenje koje ste
 jedno s drugim davno prije
 razdijelili kao šuškvu tortu
 on ti je darovao
 a ti zalutala u zemlju kiše i
 zmijskih jezika umjesto
 salamandera u zvečarku si se
 pretvorila, ne bih te ni ja
 da si mi iz oka ispala
 ne bih te dugo slušala
 hvala ti, njegova bivša draga,
 što nisi mog suđenika prepoznala

Zatvorena u misao

bez vrata i prozora
 sanjam krov
 nebo zvijezde pojelo
 za zajuttrak
 sivi oblaci sjeli
 mi na trepavice
 sunce se ne vidi
 tek slutim blizinu
 kroz mliječni zastor oka
 ruke mi svezane paučinom
 propadaju moji koraci
 kroz tkivo sna
 tanke niti neizvjesnosti
 upliču se
 kao svilena buba
 učaurena čekam
 dan bez bola

U ovoj dolini tijesno je

putnici kroz poludjelo vrijeme
 s početka 21. stoljeća
 u tijelima tako smrtnim guraju se
 jedan od drugoga otimaju prostor
 između sjena i sebe
 postajem ravnodušna dok ih
 odnosi nebo,
 upija zemlja, guta mrak
 a tko će pamtiti,
 tek zamrznuta voda,
 čupave krošnje, mufasti oblaci,
 u ovoj dolini mračno je
 nekorisni sakupljači datuma
 u bisagama čuvaju prošlost,
 sadašnjost nemilice troše,
 budućnost niti nemaju
 puno je ljudi a nigdje čovjeka,
 kineska mudra
 stoji na ulazu u mapu uma,
 i tko će čitati,
 tek svilene bube,
 svjetleći žišci,
 hitri planktoni
 potrebno je obilje svjetla
 da rastjera talog neznanja

TOMISLAV DRETAR

Govoriti o poetici Tomislava Dretara možemo samo ako objedinimo, odnosno barem to i pokušamo, višeslojnost njegovog karaktera koji se vidi u njegovom odsjaju: pjesnika, pisca, profesora, prevoditelja, književnog kritičara, novinara, animatora kulture, izdavača, političara i ratnika. Upravo je njegova poezija refleksija svega navedenog. Samo naizgled rasutog unutar mnoštva pretpostavljenih slika vlastitog bića, ali u suštini jednostavnog, iskrenog bitka. Čovjeka. Poetika je baš kao i on. Zavisna i ovisna od percepcije okruženja vlastitog. Reagira žestoko. Ali, iskreno. Bolno, ali liječivo. Istinito, a u neprestanoj borbi protiv laži per se. Zbog per tu. Svoga. Ali, i ljudskog dostojanstva. Njegove riječi su pjesme. Svaka od njih bi mogla pjesmom postati. No, on ih mozaikom čini u svojim otiscima stvarnosti. Mozaikom mogućeg realiteta. Još uvijek ne živimo u njemu, ali upravo zahvaljujući Tomislavu, taj realitet ostaje kao nada da je moguće, ipak, živjeti u boljem i zrelijem društvu. Čak i eros kod njega jeste preneseni oblik značajki opstojnosti. Pjesme su kao golubovi što brodovima suštine hitaju. Da se nahrane bitkom. Našim. Zbog sebe. Ali i zbog nas. Urednik

Talking about the poetics of Tomislav Dretar we can only if we unite, or at least try to do that, multilayer of his character which is visible in his reflection: poet, writer, teacher, translator, literary critic, journalist, cultural animator, publisher, politician and warrior His poetry is a reflection of all this. Only seemingly bulk within many pictures of their own superiors being, but essentially a simple, honest being. Human being. Poetics is just like him. Dependent and dependent from the perception of his own environment. React violently. But, frankly. Painful, but heal-able. True, the fight against lies which never stops, per se. Because the per tu. Of his own. But, also of the human dignity. His words are poems. Each of them could become a poem. However, he makes a mosaic of them in his impressions of reality. Mosaic of possible reality. We still do not live in it, but it is thanks to Tomislav, that reality remains the hope that it is possible, however, to live in better and more mature society. Even with him eros is transferred form of the features existence. Poems are like pigeons that pushes towards the ships of essence. To be feeded with the being. Ours. For himself. But, because of us. Editor

Bosanska fuga

Ne sviće zora da Bosni iz vida nestanu
dani posni
na javi da se san razbudi sav radostan
od sna sazdan

U Bosni se raduje samo tuga mračan
što za danom sviće dan
U Bosni ne sviće zora da joj tama ni čas
nikad ne okasni

Na javi da ni otac ni mati smrti sina
jedinog nikad ne vide dan
U Bosni ne sviće zora da s lica nam
svima skine pogled mračan

Da nam mûk muke u ruke predaje
mukle jauke bosanske oporuke
Što šutke veli: Zaludu se otvara oko kad
Bosnom sviću zore puke

Zaludu k nebu u bezdan pružati ruke u
Bosni ni dana ni svitanja
od Kulina - bana do onog kad od
svitanja do svitanja buja patnja

Bosanska tuđa ne uzlazi k nebu,
stoljećima, uporna, danju i noću
hrli s brda, hrpimice, kao u kuću
toplu, u mir, pod stećak, vagrebu.

Moj put

Ja imam svoj put kojem je utočište
Jezus Krist,
Ja sam taoist,
ja obožavam žene, imam ih dvije,
Poeziju kao eksploziju
samoću kao kakvu orgiju
Ja sam dakle bigamist posvećeni
praktikant
Živjela praxis nasuprot kontemplaciji
Voljeti dvije žene u isti mah to je zaista
ljepota
A vi, vi ne volite istovremeno ružu i
peruniku
Ruža vas ubode i podstakne ljubiti bol
Crvene boje
Perunike mirišu politikom varajući
Dva ljubavnika kokota i lava sasušeni
spolovila
Ali ne brinite tu sam ja da vas
nadomjestim
Ja sam plaćen 843,68 € „de
remplacement“ mjesečno
Ja pak ne varam svoje dvije žene
Ja ljubim samoću i tucam poeziju
sasvim nagu
Ljubav jašući ju bez sedla, ljepota,
krilata
Odnosi me u deveto nebo u božansku
ekstazu
Nek' živi božanska ekstaza nek sveci
vole proroke
Nek' proroci sviraju lire nek poezija
bude prepisana
Kao lijek protiv neizlječive bolesti
samoće

Ljubav jašući ju bez sedla, ljepota, krilata
Odnosi me u deveto nebo u božansku ekstazu
Nek' živi božanska ekstaza nek sveci vole
proroke
Nek' proroci sviraju lire nek poezija bude
prepisana
Kao lijek protiv neizlječive bolesti samoće

Tomislav Dretar: Budući da su slavenske žene imale velike
dojke/Étant donné que les femmes slaves avaient de grosses
boules

Budući da su slavenske žene imale velike dojke

Zbog skupoće maslaca
Napoleon je dao zapovijed da se izmisli
margarin
možda zato flamanski mljekari
ne vole Napoleona.
Nekada je naime Drogenbos
maslacem i mladim sirom mazao
šnite crnog kruha briselskoj djeci
Brucielovi izdanci manjkali su kalcijumom
i vitaminim B pa nisu nadilazili
visinu potrebnu Napoleonovoj
Velikoj Armadi I turizmu tog doba
kamo su egzotične strane zemlje
privlačile kolekcionare žena malih
blistavih dojki Budući da su slavenske
žene imale velike kugle na mjestima
otkud crpim katarzu iz Safo s lirom
Njegovi maršali su se bojali dudlati
dvije dude odjedanput Došli su na Waterloo
reći svoj posljednji pozdrav
Ljepoticama euro-pejskim Zbogom!
Ô Vašim grudima nježnim mi se povlačimo
na vrh brda Lavljeg Otkuda ćemo gledati
svakodnevno da li se budućnost boljom
najavljuje
Golim grudima Slobode koja narod vodi
nego li flamanski maslac à l'anglais
na šnite kruha namazan

TOMISLAV DRETAR
Briselski paysage s Menhirima na dan općeg štrajka

To je opća jebatanja
 na dan bratskog štrajka
 cvijeta nacije
 Jer tramvaji prestanu
 milovati srednju klasu
 Gospođe Metropole
 i ostalih prosjaka
 još neklasiranih
 na crnoj listi nacionalne banke
 Zbog opće prezaduženosti
 u regiji *Wallonie-Bruxelles Capitale*
 Tramvaji počinju
 šibati tračnice
 Nezaposleni briselski menhiri
 Nabijaju tratinu
 na očigled razogačenog Monsieur
 Carrefour a nebo dopušta
 pijetlovima nadignutih
 krijesta zabijati im se do dna

a mjeseci mladáci još u
 egzotičnim stanjima historijskih
 spomenika tucaju *die*
Alltagsgechichte na očigled
 Monsieur Propre golubovi
 ostavljaju umjetničke

ragove salitre
 Na nos na pleća i
 naročito
 na brončane obraze
 nacionalnih junaka
 Kola psuju ulice i
 kružne tokove
 vozači karišu
 manjak
 Policijskih snaga u regulaciji
 općeg koitusa u javnom
 gradskom prometu
 Od izlaska sunca sve
 do
 sumraka svako svakog kara
 kućne domaćice što čistiti
 moraju same psuju svoje
 kolegice po zvanju kućne
 pomoćnice zbog rada na crno
 Šefovi guze svoje
 sekretarice golih koljena
 zbog čisto
 nasljednog
 običaja ja ulazim u svoje
 glineno polje i puštam dršku
 krampa da me guzi u
 leđa
 u nedostatku do plafona dignutih
 nogu moje petite-amie

MILICA BLAGOJEVIĆ JANKOVIĆ

Vrijeme ne postoji i ne prolazi. Mi prolazimo jer smo postojali. U ideji samoj: I vremena, ali i opstojnosti. Milica Blagojević Janković, kao već uobličen književnik sa stavom može sebi dopustiti mogućnost analiziranja riječi, ali i već ranije naglašenih stavova. Ne samo svojih. Njena IDEJA je pretpostavka apstraktnih sučeljavanja sa samom sobom. Zbog čega? Da razotkrije sopstvene slabosti i na njima izgradi nove temelje nadanja. Ne samo svojih. Već i onih koji, čitajući, optočene misli na papiru što knjigom nazvaše, pokušavaju pronaći odgovore na bajkovita pitanja. Ona se prepušta pitanjima nimalo ne libeći ponekad da koketira sa alternativnim oblicima svijesti. Još nama nedosegnutim. No, njoj znamim. O čemu se radi? O svjesnosti poslana na ovom Svijetu. Kakvog? Usmjerenog buđenju bitka. Sveobuhvatnog. Inspirativnog. I svoga, prije svega.

Urednik

Time does not exist and does not pass. We pass because we exist. Within the idea itself: Of the time, and survival itself. Milica Blagojević Janković, as already shaped writer with an attitude can afford for herself the possibility of analyzing the words, but also of already pronounced views. Not just hers. Her IDEA is the assumption of abstract confrontation with herself. Why? To expose her own weaknesses and build on them new foundations of hopes. Not just hers. But also of those who are, through reading, thoughts on paper mounted what they called the book, trying to find answers to the magical questions. She leaves no questions with no fear to sometimes flirts with alternative forms of consciousness. Unreachable to us, yet. However, she knows. What is it about? The awareness of the mission on this World. What? Directed awakening of the being. Comprehensive. Inspiring. And of hers, first and foremost.

Editor

MRTVA TAČKA

Posle mrtve tačke ne mogu da idem napred. Ni nazad. Ni levo, ni desno. Uvek sam na istom mestu, obavijena istim slikama, zdrobljena sam zubom prošlosti, nemani koja se permenetno obrušava na moje slabašno telo. I čujem zvona. Stara zvona koja još uvek zvone. Crnu svraku koja svraća na moj kućni prag. Glasovi koji me okružuju su samo prostorno tu, prisutni toliko da me dozovu iz prošlosti u koju sam zagnjurila lice. I plačem. Pojim rođenu zemlju. Oko mojih članaka plićak nalik jezeru u pravilnoj kružnici, a iz centra polazi iz mene same. I ta tačka u središtu sam ja. Iz daljine ličim na malo crno zrno nečega. U mrtvom sam krugu kovitlaca sećanja koja se šire i rasplinjuju, i danas, i sutra, i ne daju mi da prohodam. I put do mene je neprohodan, a ja ćutim. Nemam šta da kažem.

IDEJA

Ona stvarno ume da me iznervira. Deluje malo potuljeno, izgleda ojađeno, priča rastegljivo i vriskavo, poskakujući glasnim žicama. Priča i skače mi po glavi. Od nje sam imala bar stotinu nervnih slomova. Dobro je da sam ostala živa.

Ona dolazi kada je niko ne zove, a zove me uvek kada mi neko dođe. Presreće me na vratima, ako bih polazila. Sačekivala, ako bih dolazila. Uvodila me je i izvodila. Iz kreveta me snenu pričom iznosila, u razgovore drske uplitala. Iz mene je izvlačila nekontrolisane krike i urlike, ljutila me srećnu, hranila situ od muke, mrakom me pustim ugojila, sa đavolom crnim spojila... Svlačila me iznutra bez srama i stida, uživajući kako mi tajnu po tajnu kida... Srce mi je ona u kamen pretvorila, kostiju mi se golih nabrojila... Zbog nje sam gubila i dane i živce, ispijajući kafe i prazneći lonce, umnožile mi se noćne ovce... trovale se nikotinom i dimom... sebe sam samu ždrala i u tesnac vremenski zarobljavala.

Posle kontakta sa njom to više nisam ja. Ja

koja sam bila, izgledala bih kao da me je pregazio brzi voz, kao da mi je vreme isteklo skroz. Ona je bila moj vlastiti vampir, demon svake moji noći, natprirodne snage i moći. Moje minute kašikom je polako srkala, dok sam ja već sve pobrkala. Kako se zovem? Šta sam ono htela? Gde sam juče bila? Ko sam da sam, šta sam u stvari ja? Od ogledala sam bezglavo bežala, nisam se više nimalo smejala, jedino što sam umela – tuga sam gola postala. Sama. U mraku. Izgubljena... U vakuumu vremena svog.

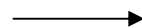
U mraku sam brojala minute i sate, tuđe, a ne svoje, kako se krata. Dok ona priča, kao da sam i ja usta otvorila, iako ništa nisam govorila. Gledala sam je kako mi krade minut po minut, dan po dan, od sna, odmora, buke ili tišine. Uzimala je sve sa ili bez prašine. Da je prijavim policiji?! Da pokušam? Ne mogu, znam. Trebaće mi dokaz! A vreme? To nije stvar! Kome da dokažem da je bilo samo moje, kad ga više nema, kad svako ima svoje?! I kako onda da je tužim?! Odakle njoj pravo?

Neka je uhaps! Neka joj sude! Neka je bude sram! Neka je uhvati neko na delu! Evo, sada mi krade, minuta čašu punu, celu? Zar niko ne vidi? Kako da dokažem da mi kradljivica jedna uze život ceo, deo po deo?

Nikako! Ne znam ni sama. Samo da znate, neću ovu stvar ostaviti tako olako. Gledaću da je zatvore. Kao lopova pravog? Gledaću, ali kako?

Umesto da je zaključaju daleko od mene, da mi više ne krade vreme, gledam je u oči i dalje mi otima bez ikakve mere, krade mi i sada ovaj tren i minute ove.

Podvlačim crtu, stojim ispod nje, daleko od ogledala, sabiram i oduzimam sve. Rezultat je kratak i jasan, gotovo glasan: Ona mi je ukrala prošlost, otima mi sadašnjost i tako grabi moju budućnost. Ote mi život! Uze mi sve!

MILICA BLAGOJEVIĆ JANKOVIĆ

Imam utisak da je svo moje vreme strpala u crni kofer. Teško je to breme! Iz kofera je ponekad izvlačila nešto vremena za sebe, kad god joj treba. Ona je uzimala, nije se davala i tako je običavala da me ne samo mene, već i mnoge druge za sebe uzme. Prerušavala se u druga, sestru ili brata... Nesvakidašnjom se i dragom svima činila, činima retkim nas opčinila i prisvojila kap po kap vremena bitnog, što neumitno teče sitno. Iz česme moje i tvoje, njene usne života poje. Njena je duša vazda prazna i gladna tuđih sata, a telo joj besmrtno i čilo, razgovorno i uvek mlado bilo. Istog je belog lica, mladosti puna, i juče i danas bila. Zar je ona uvek mlada? Zar je živa? Nije ni čudo da starica neće biti, jer vremena ima koliko hoće da se kiti! Mladost neka vrati svoju, neka uzme moju ili tvoju, sate ne mora ona da broji. Kradljivica jeste ali vreme joj služi. Tako to stoji! I ja. I ti. Svi smo joj kao dužni. Da nas pokrade, starosti uči, a mladost je njena jedino vredna, večna je ona, mila i čedna.

Dugo sam se rešavala, dugo sam htela, a nisam

znala, ni smela da je se otresem, nisam mogla da je podnesem, na nju sam gnev sav bezdušno obrušavala. Ni onda kada sam joj rekla najgore stvari, obmanjivala me je da uopšte ne mari. Onda je plakala i molila me da stanem, da se pokajem, jezikom je samo skakala i skakala. Oprostiće sve, nije mi lako! Kako sam mogla? Kako sam smela? Ona je moj život, dar sa plavog neba, drugarica dobra uvek za mene bila! Htela je i dalje za ruku da me drži, da mi još koji minut života sprži.

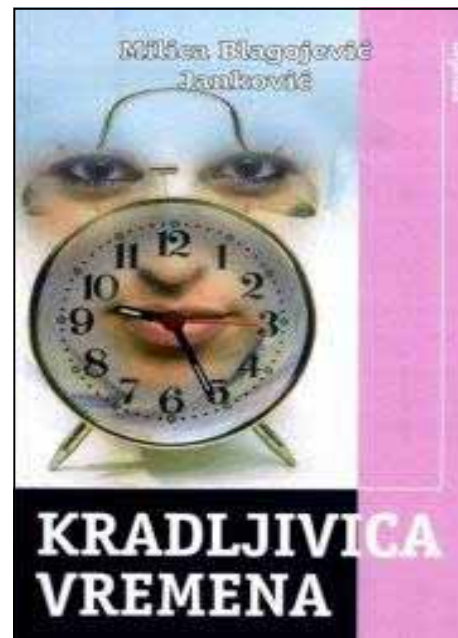
Ali nisam joj dala.

- Ne dam ti više ni minut, ne dam ni čas! Beži od mene da ti ne čujem glas! Pred ogledalo stani i dobro gledaj, ako ja budem tamo, ti onda, hajde, hodi u moj stan! Dotle ne želim za tebe da znam! Znaš ti zbog čega! Nek te je sram!

Tada je poslednji put prešla moj prag, i od onda joj se izgubio svaki trag. Dugo ništa nisam čula o njoj, znam samo da je promenila broj. Skoro mi neko reče da je drugu žrtvu

našla. I dalje je ona ista, mlada i čila. Kradljivica vremena, kao što je i bila.

Iz knjige „Kradljivica vremena

PREPORUČUJEMO:

Savremene priče o ljubavi, mržnji iz svesti i podsvesti u vremenu i prostoru autorke bestseler „Obeležena“ i „Ulična zebra“.. Priče su nastale iz vizure slepog ogledala jedne Ane, prosjaka, ljubavnice, profesionalnih amatera, neobičnih ljudi koji izgledaju sasvim obično. Najveća kradljivica vremena je misao, velika i opasna, koja kovitla motajući kazaljke časovnika, igrajući se u dokolici... Legenda, Čačak, 2009 www.legendaco.rs

„Brak za ručak“ je knjiga namenjena svima koji su već u braku, tako i svima onima koji se spremaju za taj i te kako važan životni korak, a i onima koji su sada daleko od braka ali svakako maštaju da jednom reše i taj problem.

Ima li onih koji makar nisu razmišljali o braku? Pretpostavljam da ne. Ili ste u braku. Ili van njega. U oba slučaja razmišljate o tome kako bi bilo da ste sa one druge strane.

„Brak za ručak“ je knjiga o istinskim problemima u braku i iskrenoj potrazi za rešenjima koja uvek postoje.

Duhovita knjiga koja će vam ulepšati život, raspršiti iluzije i naterati vas da još jednom razmislite pre nego što pojedete i poslednje parče sopstvenog braka.

ITP Pan knjiga, Novi Sad, 2009

www.panknjiga.com

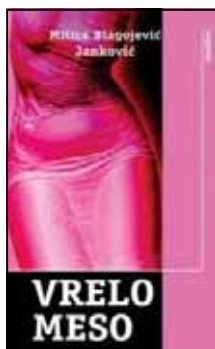

Milica Blagojević Janković

Brak za ručak

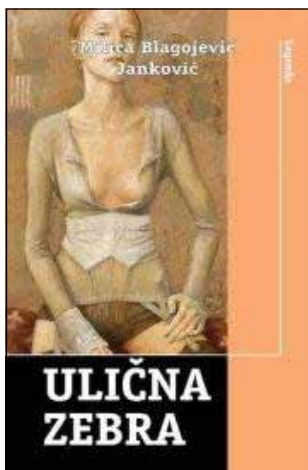
Od autorke bestseler „Obeležena“

„...Nekome ne vredi pružati ruku spasenja, jer će taj sa sobom povući i svog spasioca i svi će tonuti u glib, svi koji se približe grešnom biću. A ta grešnica - to sam ja. Niko me drugi ne može spasiti mene same, jer kao što rekoh još na početku ove priče - najotrovnija sam za sebe i to je prosto nešto što ide uz moje ime, što je zapisano na poleđini mog mesa... A ovo su spisi svih mojih grehova, koje nađoh sebi pod kožom... I reših da se u ovoj knjizi „skinem do gola“, drugima na uvid, osudu, prezir i gnušanje... Iako znam da sam kriva, iščekujem blagu kaznu - smrtnu kaznu - ako je ikako moguće...“ - odlomak iz romana Vrelo meso.

Legenda, Čačak, 2007

www.legendaco.rs

MILICA BLAGOJEVIĆ JANKOVIĆ
PREPORUČUJEMO:

U srcu romana je legenda o uličnoj zebri, priča o Kristini koja je smeštena u prošlom veku.

Sve junakinje povezuje: legenda o uličnoj zebri koja se neumitno ponavlja, košmarni snovi sa predskazanjima, moć sudbine koja na kraju okuplja tri žene – baku, ćerku i unuku.

Osnovno pitanje koje roman postavlja je: Nismo li svi manje ili više žrtve materijalnog blagostanja?

Ulična zebra može biti: sponzoruša, pešački prelaz, crno-bela prikaza, borba svetlosti i tame svakog pojedinca. Ova Ying Yang storija, igrom simbola otkriva zagonetku čudesnog sveta sponzoruša, pričajući o bespoštednoj borbi istine i laži. "Za istinu je potrebna hrabrost, a za ćutanje izgovor."

Legenda, Čačak, 2008
www.legendaco.rs

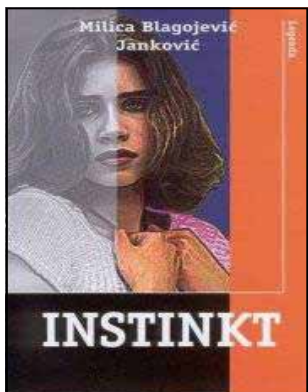
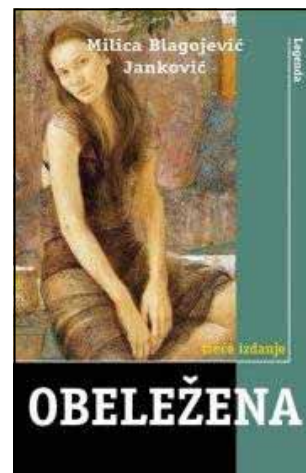
Knjiga Obeležena, ispovest silovane devojke

"Nikog neće biti briga što na svakom zidu vidim pločice – vidim im krvava iskežena lica sa krivim zluradim podsmehom. Sa istinom koju mi poturaju da je gledam iznova i iznova. Teraće me da je pamtim. Kao da se tako lako zaboravlja?"

Gde da vrisnem da meni života više nema i da je bolje da me skot nije ostavio živu? Gde, a da mi ne navuku ludačku košulju?

Misliće da sam luda i kriva. A ja nisam. Ali neću se pravdati nikome jer nemam ništa više da kažem, jer se osećam kao da sam pomalo i luda i kao da jesam kriva. Priznajem!" - iz romana Obeležena

Legenda, Čačak, 2008
www.legendaco.rs

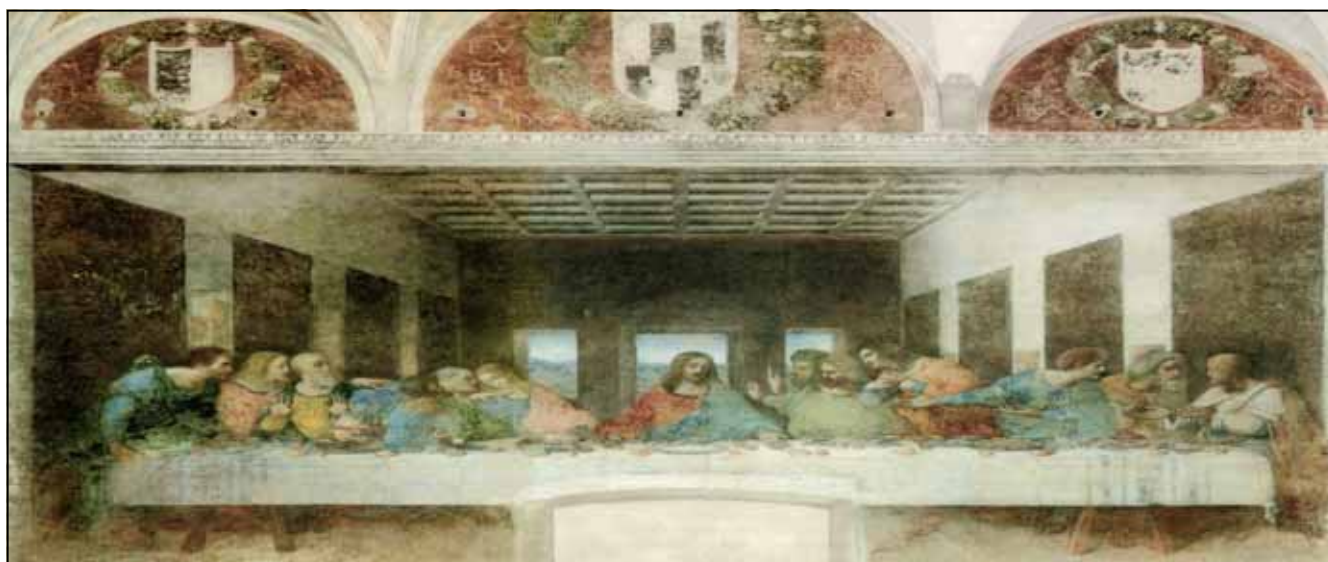
"TEST ZA TRUDNOĆU potvrdio je moje sumnje. Trudna sam.

Naravno, zrno novog života niklo je dvadeset petog aprila, usred bela dana, kada se dadoh i podadoh svom nesrećnom Danilu da me zarazi bolestima od kojih je već dugo bolovao: setom, tugom i očajem.

Htela sam da ozdravim i budem srećna, ali nisam mogla.

Htedoh da ne očajavam, jer se nada, kažu, poslednja gubi, ali ja sam je izgubila. Trebalo mi je vremena da razmislim šta ću sa sobom i ljudskom živicom, koja se grana i raste u mom telu upijajući sve što sam imala da pružim: neredovne obroke i suze, kojima sam je zalivala i od kojih je ona bivala sve veća." iz romana "Instinkt"

Legenda, Čačak, 2006
www.legendaco.rs

ESEJISTIČKA PROMIŠLJANJA O KNJIZI NERZUKA ČURKA

"FILOZOFIJA ZAGRLJAJA" (RABIC, 2009.g.) JANUARA/SIJEČNJA 2010.g.

Sabahudin Hadžialić

**FILOZOFIJA ZAGRLJAJA KAO
ALTERNATIVNI BOL DUŠE**

(onaj što liječi)

Prisustvujući predstavljanju knjige FILOZOFIJA ZAGRLJAJA u izdanju RABIC-a, Sarajevo, moga prijatelja i kolege Nerzuka Čurka, 18. januara/siječnja 2010.g. u Velikoj sali Općine Stari Grad u Sarajevu, uz prisustvo više od 200 poklonika pisane riječi ovog autora, dvije misli mi prostružahu glavom:

Nije teško pisati. Teško je znati pisati I

Vjerovati suštini mogu samo ako formu zaobiđem. Forma je ovdje suština

I, naravno, prije nego što metodološki pokušam raščlaniti aksiome autora koji se u svojoj knjizi pokušao "zagrliti" sa drugim kolegama, autorima, analizirajući njihova djela i uradke, odmah želim naglasiti da sam poslušao jednog od promotora, gosp. Dinu Abazovića, i zaista čitao knjigu razdvajajući odjeljke odnosno dijelove knjige po danima. Drugačije nije ni moglo. Toliko ontološke istine isprepletene sa metodologijom mogućeg na jednom mjestu odabrani samo mogu. Odabrani darom optočeni. Ne samo znanjem.

I da krenem:

Odmah na samom početku želim "polemizirati" sa njim nametnuvši ortodoksnu činjenicu da Bosna i Hercegovina nije Sarajevo, ali Sarajevo jeste Bosna i Hercegovina. Naime, u zemlji lažnih vrijednosti i u zemlji sa trinaest premijera i isto toliko vlada, logično je da i javno mnijenje mora biti, pored nacionalne distinkcije, polarizirano unutar vlastitog regionalnog, entitetskog, kantonalnog pa i općinskog određenja. Nije dovoljno predstaviti ovu knjigu samo u Sarajevu i samo određenom broju osoba (u 13:00 sati radnog dana, toga utorka). Potrebno je razlučiti mogućnosti i pokušati predstaviti ovu knjigu široj populaciji u svih nešto više od 150 općina Bosne i Hercegovine. No, da bi bili realni, da pokušamo prvo sa Federacijom i njenom polovinom općina. Kako? I Zbog čega? Objašnjavam:

1. Toliko britkih, jasnih i pitkih rečenica rijetko ćete naći unutar određenog naučnog djela kao ovdje. Ovo jeste naučno djelo esejističko-filozofsko-sociološko-politikološke naravi (sa primjesama književnih otisaka), ali djelo koje može i mora pročitati svatko ko želi, misli i čini dobro za sebe ali i za drugoga i drugačijega.

2. Metodologija naracije ovdje nije metodologija per se već metodologija per tu sa ciljem pojednostavljenja, čak i kada polemiše, svima jasnih činjenica u svijetu koji smatramo svojim.

3. Borac za istinu o sebi i nama, optočen ljubavlju prema drugome i drugačijem a time i prema sebi. On sumnja. A sumnja je, kako i sam veli, početak vjerovanja. Na istom smobrodu, prijatelju moj.

4. Njegova objašnjenja društveno-političko-vjersko-egzistencijalne opstojnosti naroda na ovim prostorima su odlični nagovještaji stvarnih pozitivnih polemika sa ciljem održanja ovih naših prostora zajedništvu što streme. No, da bi i do toga došli, bilo bi dobro, sučeliti ovog autora sa najrigidnijim zagovornicima ultra-retrogradnim aktivnostima koji, nažalost, nose istu titulu prof.dr.mr...kao i on, ali bi u najboljem slučaju mogli biti tek portiri na Fakultetu gdje bi stolovao ovaj naučnik zbiljske posebnosti ovdašnje. Nerzuk. Čurak.

Nekropola stećaka
Radimlja pored Stoca, 13.
vijek/stoljeće

Njegova svjesnost prostora, ali i vremena u kojem stvara i jeste prednost u odnosu na one koji uvijek govore... "treba proći vrijeme...doći će sve na svoje..."

Ne! On aktuelnošću svojih stavova, ispreplićući ih sa onim sa kojima uslovno polemiše na stranicama ove knjige stvara mogućnost jednog novog Manifesta (gluho bilo, ne komunističkog...) već onoga, nadasve ljudskog, sebstveno ljudskog Manifesta. I odmah mi još jedna misao prostruži glavom: "Etnička demokracija je istovjetna komunističkom nasilju. Oboje ne haju za drugog i drugačijeg!". No, Nerzuk haje...itekako haje...Prije svega pokušavajući razumijeti upravo drugoga i drugačijeg.

MISLITI I BITI

Poslije ovog uvoda vrijeme je da se osvrnem na *esencio sublimaris* same knjige FILOZOFIJA ZAGRLJAJA krenuvši od I poglavlja znakovitog naziva POTRAGA ZA ISTINOM odmah na početku složivši se sa njegovom konstatacijom kako "...smo taoci etnoznosti koja nas sa izmještenih i umještenih centara moći, univerzitetskih i stranačkih katedri uvjerava da je nacionalizam kao konačno odsustvo ljubavi i skriveni trijumf naša datost? Ja vjerujem i nadam se da postoje znanstvenici koji su s onu stranu povlaštene socijalne paradigme, koji su sposobni da "njeguju" izvanredno postmodernističke osjećaje...Za te, i mnoge druge intelektualce, život čini smislenim potraga za istinom, a ne istina sama, i sadašnje je znanje to teže nadići koliko je ono istinito." Kao odgovor na njegovu datost reći ću: "Šovinizam je naše rješenje, uzviknuše radnici, seljaci i poštena inteligencija. I tako već dvadeset godina!". Ovaj moj aforizam bi možda bio i smiješan (ovako samo gorak okus ostavlja) da ne živimo u surovom vremenu isključivosti, mržnje i svakolikih ".izama" koji isključuju drugog i drugačijeg vjerujući da ispunjavaju svoje sebstvo upravo time. Cilj "etnoznosti" koje on navodi i jeste, prije svega, isključivanje drugog i drugačijeg, odnosno u najboljem slučaju, ako se baš mora, korištenje tačke A i tačke C da bi tačka B dobila značajno mjesto unutar rasporeda snaga. Potpuno isto kao što ne postoji ni apsolutna sloboda, već traganje za njom tako i njegova "istina" nije apsolutna već uvijek iznova i iznova, sumnjajuća. Da bi vjerovao, prije svega. Sam kaže da je "sloboda potreba duše", koji se ne može kolektivizirati. Mislim da se upravo zbog toga nama i dešavaju ovakve stvari danas: Istim onima koji nas bezočno pljačkaju godinama mi ponovo i ponovo, iznova i iznova, glasove dajemo kako bi nastavili svoja lopovska djela. Dobili smo riječ "sloboda" u odnosu na predratno vrijeme ali osim nje, nažalost, još uvijek ništa nemamo. Pardon, imamo, itekako imamo PRIVID slobode da možemo reći, Cilj "etnoznosti" koje on navodi i jeste, prije svega, isključivanje drugog i drugačijeg, odnosno u najboljem slučaju, ako se baš mora, korištenje tačke A i tačke C da bi tačka B dobila značajno mjesto unutar rasporeda snaga. Potpuno isto kao što ne postoji ni apsolutna sloboda, već traganje za njom tako i njegova "istina" nije apsolutna već uvijek iznova i iznova, sumnjajuća. Da bi vjerovao, prije svega. Sam kaže da je "sloboda potreba duše", koji se ne može kolektivizirati. Mislim da se upravo zbog toga nama i dešavaju ovakve stvari danas: Istim onima koji nas bezočno pljačkaju godinama mi ponovo i ponovo, iznova i iznova, glasove dajemo kako bi nastavili svoja lopovska djela.

Dobili smo riječ "sloboda" u odnosu na predratno vrijeme ali osim nje, nažalost, još uvijek ništa nemamo:

PROSJACI UMA

Mi sami...

Prisjećam se godine 1980. Za one koji ne znaju (ili to jednostavno ne žele!), da ponovim kako je to godina kada je otišao najveći sin- **Josip Broz**. Nikada neću zaboraviti suze u očima igrača i publike na stadionu "Hajduka" u Splitu, kolone ljudi na ispraćaju **besmrtnog voza** iz Ljubljane i svim onim suzama tokom njegovog putovanja do Beograda. Tada je i Sava plakala. Ili mi se to samo činilo?

Danas, dvadeset i kusur godina kasnije razmišljam o zgarištu nastalom na prostoru nekadašnje zajedničke domovine. **Zgarištu**, što omeđiše ga znalci manipulacije ovdašnjim narodima (i građanima).

Razmišljam, ali nikako da shvatim šta je to što nagna ljude na *brdovitom Balkanu, u zemlji seljaka*, da krenu u rastakanje Socijalističke Federativne Republike

Jugoslavije.

Bio sam nacionalno ugrožen!- pokušava dragi moj profesor, alter ego moga suicida, uvući sopstveno biće u razgovor.

Rekoh mu:» Ako se nacionalna ugroženost ogleda u slobodi vjere i vjeroispovijesti i izgradnje bogomolja kao nikada prije u zajedničkoj historiji/povijesti/istoriji, onda i jesi bio nacionalno ugrožen. Mislim da se odgovor nalazi u onom *životinjskom u ljudima- bilo nam je isuviše dobro da bi potrajalo.*»

Ali, ti tada nisi mogao pisati kao danas. Da si pisao to što pišeš sada, u hapsani bi završio!

Nasmijah se i naglasih:» Daleke 1986.g. sam kao mladinski novinar u lokalnom listu «Viteški vjesnik» u Vitezu (gostujući na svom putovanju iz Sarajeva u Bugojno) napisao tekst pod naslovom- **Guliverska predviđanja, liliputanska ostvarenja**- i ostao...živ. Da, zvali su me u lokalni CK, ali kada sam im odbrusio da, ako žele negirati moje stavove o provodjenju samodoprinosu za zapošljavanje, to mogu uraditi u rubrici reagiranja u navedenim novinama, ostadoše bez teksta. Dalje me nisu gnjavili. Još jedan primjer, dragi profesore- pred same «demokratske promjene», 1990.g., na ovim prostorima vodih prve privatne novine u BiH- bugojanski «POTEZ» koji je istočno, zapadno, sjeverno i južno prozivao, i ostadoh...živ.

I kao što vidiš, nisam u hapsani završio, a pisao sam i tada. I ne stidim se nijednoga svoga teksta ni tada, pa ni sada. A oni koji ti ubaciše zlomisliv okvare vrste u tvoja promišljanja su baš oni koji su bili najveći glasnogovornici totalitarnog komunizma- najcrnjeg oblika socijalističke vlasti. Danas su borci za slobodu medija. Jadna je ta sloboda.

Ali, sada imamo svoju državu!- ponovo se javi ostarjeli profesor. Majko moja, ti ovo zoveš državom. Definicija teritorije po kojoj hodimo od 1992.g., pardon, od 1995.g., se može uobličiti u slijedećem: «Pseudo-Feudo- Kapital- Nacion- balon state»- koja samo što se nije urušila sopstvenim libidom o uspostavljenosti. Ne, ovdje nema države jer ovdje ne postoje tri osnovna postulata slobodnog društva:

Tolerancija različitosti.

Vladavina Prava.

Uspostava znanja.

Ovdje su na sceni isključivost naciona, pravo vladavine i moćno neznanje.

I ponovo se prisjetih 1980.g. Bezbrizno uranjajući u snove, sanjajući svakodnevnu moru surovih budjenja. Ovako više ne može. Jednostavno, ne može...I ne znam odgovor na pitanje KAKO prevazići sve ovo. Možda ti znaš, vrli čitaoc?

A...krhko je znanje....Balkansko...

Sabahudin Hadžialić, časopis "MOST" broj 149 (60)...april/travanj 2002.g. Knjiga ORGANI(ZIRANA) ZOVANA ANARHIJA, BiH, 2004.g. (str.63-65.)

Pardon, imamo, itekako imamo PRIVID slobode da možemo reći, misliti i težiti ka slobodi od drugoga i drugačijeg, zanemarujući činjenicu da smo na ovim prostorima tri plemena istog naroda, ontološki, samo je problem, kojeg. Kolektivitet i njegov izražaj i jeste vladavina uspostavljene osrednjosti kao preduslova vladavine otuđenih centara moći. On gleda u oči i laže. Bezočno. Godinama. On je vjernik. Redovno ide u džamiju, srkvu, sinagogu. I laže:

ODGOVOR JE JEDNOSTAVAN

Zbog čega sve ovo? Metodologija, nauka mogućeg je neumoljiva. I kada pomislim da se ništa od svega ovoga nije moralo desiti, ne želim tražiti odgovore tamo gdje ih nema, već jednostavnom riječju odgovoriti na pitanje- KAKO? Jer i cilj nije bio ništa drugo do licemjerna želja pojedinaca željnih manipulacija ljudskim dušama ovih prostora da uobliče južnoamerički model življenja narodima ovdašnjim.

Zbog čega je toliko droge na ulicama Sarajeva, Zenice, Tuzle, Bugojna, Travnika, Banje Luke, Mostara, Čapljine, Posušja...?

Odgovor je jednostavan.

I cilj to jeste bio. Omogućiti totalno bezvlašće, i proizvesti situaciju u kojoj će sve postati moguće. O, kako su dobre učitelje imali. Sve one što bjehu izopćeni sa ovih prostora još pedesetih godina...Vratit će se u predvečerje ratova i donesoše plan! Ne plan. Osvetu! Da, osvetu zbog svega onoga što njima bješe učinjeno u mladosti grijeshnoj. Uprostaviti okoliš. Čovjeka. I zemlju. Bosnu i Hercegovinu. Učiše se na južnoameričkim suludim snovidjenjima koja još egzistiraju. Donesoše pošast ludila koje obuhvati širinom svojom ovdašnje prostore.

Zbog čega dojučerašnji prosjaci preko noći postadoše vladari naših duša?

Odgovor je jednostavan.

Laž! Da, priča o ugroženosti vitalnih nacionalnih interesa postade njihova besa. Riječ bez pogovora odrasla u strahu sopstvene sujete. Laž koju gebelsovski ponavljaše hiljadama/tisućama puta. Laž o zelenoj, plavoj i crvenoj boji koje zajedno i ne mogu ništa drugo dati do učmalo sivilo nestanka jedne od njih (ili čak svih zajedno?). A kolorit? Njega nema i nikada ga bilo nije. Njihova je jedina prava. Istina.

Zbog čega korupcija objedini ljudske spodobе što šitonošama novoga oblika demokratske misli se nazvaše?

Odgovor je jednostavan.

Tamo gdje svi krađu, nitko ne krađe. I krug je zatvoren. Nemilosrdno zatvoren kako bi isisao i posljednju želju pravедnika ka boljem životu. Onome što vodi ljudskome kraju gdje neće biti žala za promašenim godinama življenja. Uzeše mi dekadu. Deset godina patnje su jednim pokretom, potezom gumice, jednostavno izbrisali. I kada nada ponovo pokuša stvoriti kreaciju same sebe, javiče se ponovo, suludi u svojoj nakani da ubiju čovjeka u meni.

Zbog čega poslušni u prve redove?

Odgovor je jednostavan.

Ne dozvoliti da itko, što naznaku sopstvenih stavova imaše, skeptičnost vlastitu pokaže. Razlog? Ne dovoditi u pitanje riječi vođe. Stavove vođe.

Mišljenje vođe. Jer Vođa je narod. A on, pojedinac što ga vođom zovu, je samo izvršilac narodnih želja. Realizator vjekovnih/stoljetnih želja za konačnim oslobađanjem od samoga sebe. Jednom riječju- umiranjem.

Odgovor je jednostavan.

Ne složen, već zbilja jednostavan. Onog trenutka kada opći interesi budu daleko iznad pojedinačnih tada ćemo konačno prestati služiti NJIMA. Onoga trenutka kada...Do tada ću pokušati boriti se djelom da konačno postanem dio općeg dobra, a ne šutnjom orvelijanskog doba, pojedinačnim težnjama usmjeren. I kao što pjesnik reče «da li će sloboda umjeti da pjeva kao što su sužnji pjevali o njoj...?», slobodi to neću dopustiti, jer valja mi živjeti za taj dan. Dan nekih budućih generacija uobličeni u temeljima sadašnjosti. Dan dobrih ljudi. Dan istine i pomirenja.

Dan kada neće biti važno KO SI ,već KAKO radiš unutar sopstvenog poslanja. Radi sebe samoga. Unutar cjeline što se društvom zove.

Sabahudin Hadžialić. "MOST" broj 139 (50).juni/lipanj 2001.g. Knjiga ORGANI(ZIRANA) ZOVANA ANARHIJA, BiH, 2004.g. (str.12-14.)

A nikada više vjernika na prostorima Balkana, no nikada više lopovluka. Jer vladavina kolektiviteta mu je dala pravo da legalizira svoju pljačku jer to je napad na kolektiv, narod, vjeru, ako idemo na njega. Ne na bezočnog lopova koji je iskoristio predpolitičko vrijeme da iskoristi položaj kako lokalnog tako i općeg monarha da, evo, kako vele, pedeset milijardi Eura poslijeratne donirane pomoći usmjeri prema "dvije stotine odabranih porodica". I jeste. Bolje je nego prije rata. No, bolje je samo jučerašnjim, osvještenim prosjacima a danas vladacima naših življenja, portirima i čistaćicama koji su uspostavili system vrijednosti da danas postaju šefovi stranaka ili predsjednici Ustavnog suda. No, kolektivitet sve dopušta pa čak i činjenicu da Fakultet mog kolege profesora proizvodi "piliće za klanje" odnosno "akademske građane za biroe za zapošljavanje" u trenutku kada ne postoji nikakva strategija razvoja ni jednog odsjeka unutar samog Fakulteta odnosno države u cjelini. Neka je samo što više "naših" visoko obrazovanih, "naših" fakulteta, a to što proizvodimo bogalje duha, o tome ćemo kasnije. Zemlja koja je po površini kao jedna Njemačka pokrajina ili dio Teksasa odnosno po broju stanovnika kao predgradje Londona ili Soveto u predgradju Johanesburga ide svome konačnom cilju: Uspostavljanju nikada manje države sa više obrazovanih a nikada manje znanja na jednom mjestu. Ipak, to zaslužuje posebnu raspravu koju ovdje fokusiram na samo djelo FILOZOFIJA ZAGRLJAJA, Nerzuka Čurka. I baš zbog toga on jeste u pravu kada kaže da danas nije moguće u Bosni i Hercegovini "...individualizirati etiku. To je povijestan process, kojega povijesnim čini obrazovanje oslobođeno terora vladajućih paradigmi i upućeno na oslobađanje zapretenih individualnosti." Upravo zbog sumnje. Kolektivitet ne dozvoljava sumnju.

On je isključiv, zabetonirana datost isključivosti usmjeren. Kozmetička prilagodavanja vremenu su samo postavljanje celofana u drugačijoj boji mada je "limun" uvijek "limun", bez obzira o načinu na koji govorimo o njemu.

Citirajući Hansa Kunga, filozofa i jednog od najutjecajnijih kršćanskih teologa, odnosno najpoznatijeg unutrašnjeg disidenta Katoličke Crkve, kako "nijedna svjetska vjera nije nepromjenjiva vlačina (vječna istina) nego je tijekom tisućugodišnjeg razvoja prošla kroz više epohalnih izmjena paradigmi² (Kung, Deklaracija o svjetskoj etici, 1993.g., prihvaćena na sjednici Parlamenta svjetskih religija u Chicagu)"... Ćurak i sam postavlja premise konstantne "potrage za istinom" koja se i sama usklađuje sa razvojem društva zauzimajući poziciju intelektualca etičke proviđenosti. Miru što stremi. U drugom dijelu knjige pod nazivom BOG I MUSLIMANI samim naslovom postavlja paradigmu isovjetnosti onoj "Bog i Hrvati" odnosno "I Bog je Srbin", vremenu površnosti u kojem, citiram (str.29.-str.30.)..."Ovovremena zbilja našeg svijeta upućuje na malo znanja, na diktaturu površnosti, koju, u trendovskom suglasju sa horizontalnom logikom umreženog društva, prihvatamo kao da je znanje...Kada su u pitanju bosanski muslimani značajan broj njih izgubio je životno važnu svijest ko su i

gdje žive pa je najtačniji izraz njihove aktualne egzistencije agonija zatvorenog društva. U toj agoniji ontološka radost za Drugoga sada nema snagu bivanja. Zajednica se odaziva na ime strah. A "strah je neostvareni oblik radoznalosti". U potpunosti podržavajući ovakav stav, moram, ipak naglasiti da taj strah nimalo drugačije ne djeluje ni kod druga dva ostala etnosa na ovim prostorima. Problem je samo što bosanski muslimani još uvijek imaju neizgrađen identitet samosvjesnog, prostorno zaokruženog, naroda tako da su njihova lutanja itekako izraženija. Lutanja "poviješću vlastite zbiljnosti". No, interakcija sublimaris i jeste isprepletenost "naroda" ovih prostora koji su, istorijskim dešavanjima, mijenjali religije, vjere i poglede na svijet. No, to je priča za neki drugi prostor i vrijeme. Daleko obrazovanijih od mene. Barem kada je odnos religije, etnosa i čovjeka u pitanju. Tačno da "povijest svijeta jeste povijest nasilja. Kontinent na kojem živimo iskovan je u ognju rata. On svoje porijeklo duguje ratu. Polemos je u temeljima Evrope. Pitam se, da li je i u temeljima čovjeka?" Kao osoba koja je proživjela direktno "prosvijetljenje" u ratu netom završenom, moram iskreno reći da jeste. Itekako jeste u temelju čovjeka. Ali ne moga čovjeka, već čovjeka zla, zavisti, nedorečenosti i mržnje. Moram li dokazivati jer dovoljno je da vidimo dokle su nas doveli isti oni ljudi koji vode naše duše putevima očekivanja

boljeg prostora i vremena već dvadeset godina. Pred sami rat, tokom rata, ali i poslije njega. "Šta ima veze što je lopov! Naš je, pusti to!"...floskula ispranog uma koji je ravnodušnost doživio u vremenu koje smatramo našim, ali i tvojim, čitaocē. Nerzuk Ćurak je borac usmjeren istini. Ne samo ispisivač istine, odnosno tragač za njom. On metodološki raščlanjuje sopstveno biće usmjeravajući ka jednoznačnosti ljudskog roda. Dobro što stremi. U trećem dijelu ove knjige govoreći o LIBERALIZMU U ISLAMU Nerzuk kaže (str.38. ibid): "Ne znajući šta demokratija jeste, aktualni stanovnik muslimanske geografije očigledno primjećuju da demokratija jeste sila, moć, terorizam, smrt...U njihovim očima demokratija je upravo ono što ona nije, a moderni fundamentalisti, ma-

nipulirajući stanovništvo, šalju poruku da je demokratija baš ono što ona nije, ilegalno kontruiranje permanenitnog nasilja. Irak na jedan način i Iran na drugi način ogledne su zemlje dugotrajnog proizvodjenja uvjeta za civilizacijski nesporazum islama i demokratije." Mislim da ne bi bilo loše, dapače, kao nadgradnja, samo da je pored navodjenja riječi sveobuhvatana globalizacija, naveo složenicu Novi Svjetski Poredak, koliko god to bedasto zvučalo unutar "teorije zavjere" kao planetarnog oblika ljudske učmalosti i manipulacije istovremeno. Naime, bez obzira što i kasnije u knjizi govori o glupostima Hantingtonovog Sukoba civilizacija, ne može se pobjeći od fakata koje i Zeigeist (Duh vremena) najavljuje: Ovo i ovakvo društvo je uvijek u permanentnom sukobu sa drugim i drugačijim umjesto da bude u permanentnoj "naslonjenosti" na drugog i drugačijeg. Zbog sebe i budućnosti svoje. U pravu je Ćurak kada kaže:"Uspostavljanje islamističkog modela vlasti, bilo u Iranu, Saudijskoj Arabiji ili Pakistanu je omogućilo državi zakonodavnu vlast koja je iznad božanskog zakona. Na primjer, zahtjev za mjerama predostranosti (sprječavanje) se koristi u Saudijskoj Arabiji da se opravda širok spektar restriktivnih zakona protiv žena, uključujući i zabranu vožnje auta." (str.41.) uz citiranje Khaled Abou El-Fadla (str.42...ibid): "...Khaled Abou El-Fadl odlično primjećuje da najveća prepreka razvoju individualnih prava u islamu "dolazi

od samih modernih muslimana", kao što je "fanatično konzervativni wahabijski pokret" čiji su misionari i sljedbenici šokirani predivnim Khaledovim razumijevanjem kuranskih ajeta o bezgraničnoj božanskoj milosti. Naime, ovaj profesor prava na Yale-u kazuje veliku mudrost kada primjećuje da "ovozemaljska mjera moralnih vrlina je čovjekova blizina božanskom kroz pravednost, a ne kroz religijsku pripadnost...naša primarna moralna odgovornost na zemlji je zalaganje za prava ljudi. Posvećenost ljudskim pravima je posvećenost stvaranju i konačno posvećenost Bogu." Tačno, ali problem, kako ga ja vidim, leži više u iskrivljenom obliku ovdašnje, današnje, svijesti da je meni bolje samo ako je mom komšiji/susjedu gore. Ne samo ako je dio druge nacije, vjere. Ipak, i Ćurak je unutar takvog oblika svijesti koji se bori da pravednost božije providnosti unutar nas bude providnost naša. Isprepletena dobrim pretpostavkama drugog i drugačijeg. Liberalizam u Islamu je moguć u istovjetnost liberalnih nastojanja kod drugih i drugačijih. I daleko od rata.

U daljem tekstu, govoreći O SIMBIOZI KLERA I ETNONACIONALNIH OLIGARHIJA u Bosni i Hercegovini se (mislim da ni kod drugih nije nimalo drugačije, bar kada je Balkan u pitanju) desio prelazak iz jedne dogme ka drugoj. Naime, jedna dogma je zamijenjena drugom. Jedan monizam je zamijenjen sa tri monizma. Kao da je kraj historije koji nam kaže kako smo sve isprobali i vratili se izvornošću, sopstvenoj vjeri. No, da li je vjera borba za nekretnine, novce i rigidan, sablažnjavajući pedofilski oblik obraćanja prema kleru ili je vjera ljubav prema različitoštim svoga susjeda/komšije ali i onih unutar svoga atara? I Ćurak se pita istovjetnošću, citirajući Dinu Abazovića:"...sociološkim pristupima kojima su skloni bosanskohercegovački istraživači društva, naročito oni koji su dogmatski marksizam zamijenili entoznanaošću, pa sada sa izmještenih mjesta moći vaze istim, suhim dogmatskim jezikom o novoj etnostvarnosti veličajući tu istu stvarnost čijoj kancerogenosti doprinosi između ostalih novuma i religijski nacionalizam, u koji su zarobljeni političari, crkveni velikodostojnici, ulema, profesori, novinari, studenti, đaci..." Interesantan oblik "religijski nacionalizam" je zaista indikativan jer bi trebao isključivati jedno drugo obzirom da nas religija uči ljubavi, sreći, usmjerenosti bližnjem. No, nakaradni oblik shvaćanja i interpretacije i jeste oblik isključivanja i mržnje prema drugom i drugačijem ni zbog čega drugog a ono zbog vlastitog uobličavanja lika i djela koji nema ništa sa ljudskim u čovjeku.

Dapače, ponekad se pitam da li smo sada mnogo bliže onom životinjskom u nama umjesto ljudskom? Na kraju, krajeva, mislim da smo u XXI vijeku više ovo prvo nego....drugo.

IGRALE SE DELIJE...BOSNO MOJA... LIJEPA NAŠA

Analizirajući i ponekad polemizirajući sa autorima na čija se djela i osvrtao u svojim esejističkim predočavanjima sopstvenih stavova o tome, Nerzuk Ćurak je, u stvari, postavljajući neke nove premise, želio na određeni način dati još veći značaj samim djelima o kojima je pisao. Zaista, nisu bile dovoljne knjige i autorski tekstovi autora i bio je potreban ovakav oblik sučeljavanja

Čurkove metodološke analitike da bi i djela per se dobila značaj više baš kao i njegov osvrta na knjigu GARIBI, Esada Hećimovića u djelu knjige "RAM ZA SLIKU MOJE DOMOVINE": "... Operacija RAM u izvedbi beogradske upravljačke nomenclature nastojalo se uramiti našu domovinu u okvir velike Srbije i poništiti njenu svekoliku povijesnost, a uramljivanjem čiji sadržaj istražuje autor, Bosna i Hercegovina trebala je također biti poništena kao multilaterarni identitet, oslobođena svog sprskog, hrvatskog i bošnjačkog sadržaja, reducirana samo i samo na najrigidniji, konfrontirajući, panarabistički provizorij u izvedbi putujućih islamističkih revolucionara, fanatičnih džihad kursista, internacionalnih hohštaplera, kriminalaca i obavještajaca, čiji pokušaj da "izvade" Bosnu i Hercegovinu iz prostora i vremena i nije uspio, mada se ne smije potcijeniti ružilačka snaga njihovog Tanatosa: iako na ljestvici odgovornosti za opći neuspjeh Bosne i Hercegovine kao poželjne zajednice svojih ljudi smješteni ispod protagonista srpskog i hrvatskog nacionalizma, ovi internacionalni trgovci religijskog nacionalizma, uz obilatnu pomoć Izetbegovićeve nacionalističke vojno-političke elite, uticali su na promjenu prioriteta kod velikog broja bosanskih muslimana: apstraktni religiozitet postao je važniji od zemlje shvaćene kao domovina na koju jednako pravo polažu svi njeni građani." Manjeg paragrafa, a više istine još nigdje ne vidjeh. Isključujući samu isključivost usmjerenja jednoj i jedinoj istini, "svojoj", Ćurak otvara mnoštvo opcija za analizu: od vanjskih do unutarnjih faktora za razvaljivanje bitka Bosne, ali i Hercegovine. No, istovremeno zadaje bolni udarac svima onima koji će kazati: "Ma, ja... Musliman pa udara po Srbima i Hrvatima..." sve dok ne dođu do prezimena Izetbegović koji i dan danas itekakav uticaj ima kod "pravovjernih pravедnika" (čitaj hohštaplera, gostujućih mecena u Mekki koji svoj "hadžiluk" pravdaju bezočnim pljačkama

istinskih pravovjernih pravедnika...onih bez navodnika, naravno). Ovdje taj etnički rakurs "ne jede hljeba/kruha" već samo iskonska želja za pronalazjenjem istine. Na dobrom je putu i kada kaže: "Da bi se spriječila još jedna "kroatizacija srednje Bosne" I taj bosanskohercegovački Heartland (Srce zemlje) sačuvao samo za muslimane, u prve tri godine postratnog etničkog reinženjeringa od strane radikalnih inozemnih i tuzemnih islamističkih krugova Hrvati-katolici, starosjedilački baštinci naše zajedničke zemlje ubijani su. Mučki, u zasjedama, na spavanju, nožem, pištoljem, podmetnutim eksplozivnim napravama. Iznoseći hronologiju tih ubistava, koristeći određene elemente trilera autor nas uvodi u svijet tame (ovdje se to odnosi na knjigu

GARIBI, Esada Hećimovića, op.a.), koja, nažalost, još nije razgrnuta, jer mnogobrojna ubistva Hrvata srednje Bosne nisu nikada rasvetljena." Promislite, godine 2009, u knjizi o tome govori Bošnjak. Šta mislite ko su bili naručioc i ko izvršioc tih ubistava? Kazaće vam se samo, uz malo promišljanja, zar ne? U kratkom osvrtu na RAVNODUŠNOST ovih prostora da dešavanja u Gazi koja je toliko daleka, jer..."

Suosjećanje je najintenzivnije kad ste u blizini nukleusa bola..." Ćurak nas podsjeća na sopstvenu bešćutnost unutar indiferentnosti prema bolu drugoga, daleko od nas. U tekstu koji je uvršten u knjigu a objavljen je 10.january 2009.g. a povodom izraelske agresije na pojas Gaze u ljubljanskom Dnevniku a u sarajevskom Oslobođenju 12-og dana istog mjeseca on toliko istančano, surovo...istinito surovo piše: "Pa iako je Huntigton, taj ingeniozni intelektualni nitkov, već nekoliko dana u paklu, a njegov politički pokrovitelj i sljedbenih još samo nekoliko dana predsjednik SAD-a, iluzorno je očekivati bolji svijeta. Potvrđuju to i Izrael, država "s prirodnom pravom" da bude izvan međunarodnog prava, I Evropska unija, entitet bez geopolitičke relevantnosti i vjerodostojnost političkog lidera, i nemoćni kondominij grotesknih i korumpiranih arapskih država čiji lideri ne znaju jesu li pošli ili su došli." Naravno, ponovo ću pokušati samo malo razraditi rečeno sa tri slova NSP: Novi Svjetski Poredak (čitaj: zavjerenička grupa odabranih kapitalista per se) koji iznova i iznova pokušava uobličiti Svijet po svom nahođenju sa ciljem zarađivanja što većih i većih iznosa novca nauštrb života blizu sedam milijardi ljudi sa ovog planeta. Da mi je samo znati šta će od toga ponijeti na "drugi" svijet?

Kada i kaže "Sumnjajući ja sam sve vjere prespavao...Vjerujući ja sam sve sumnje odagnao." (str.61, ibid)...Ćurak u svom tekstu izrečenom na Okruglom stolu "Vjera-tisak-društvo" koji je održan u povodu obilježavanja 25-e godišnjice lista Svjetlo riječi 19.aprila

2008 u Franjevačkom studentskom centru u Sarajevu, pokušava razobličiti svu lažnu sliku stvarnog svijeta religioznih sučeljavanja na ovim prostorima: "...Danas me grizu nepravde koje dolaze od Kristovih i Muhamedovih sljedbenika, s povlaštenim govornica Spuštenog Neba. A goleme su proizvedene nepravde: i ove što su uprljale kulturni lik Bosne sijući nepripadajuće građevine kao opozit našem životu i načinu rada naše zajedničke povijesti; I ove što gaze lik zemlje pristajanjem na panetničke koncepte vjere; i ove skorašnje, što diktiraju ontologiju prezenta: nije važno porijeklo kapitala koje će biti ugrađeno u, trebalo bi tako biti, božje nastambe na Zemlji (str.63.) ...Ostavimo sada po strani radikalne ateiste, koji bi, vjerujući u nevjeru, prognali vjeru i vjerujuće na tamnu stranu historije, ali način na koji vjerski autoriteti pronalaze političko I pronalaze se u političkom, vrijedi motriti iz ktiričkog ugla. Obrazac odbrane prozvanih klerika je sljedeći: mi imamo pravo očitovati se o bitnim pitanjima naše političke zajednice kao što je Ustav (str.,63 i str.64)...A mučnina mora napolje i hoće da se objavi: Zašto naš vjerski velikodostojnici, uz gorljivo zagovaranje traženje ustavnih promjena ili, još gore, uz prkosno zagovaranje političkog statusa quo, nisu ukazali I na grijeh političkih struktura, na njihov kleptokratski grijeh, bolno vidljiv osiromašenom plebsu? Zašto, dakle, zajedno ili odvojeno (bolje zajedno, ali ni odvojeno ne bi smetalo svim našim vjerskim mnoštvima) ne ukazaše otvoreno i bez uzmicanja na neotesano bogaćenje naših političkih predstavnika što sebi enormno i samodopadljivo povećavaju plaće, beneficije, regrese...? Trebali su ukazati na taj "grijeh struktura", tako je bilo potrebno očitovanje vjerskih lidera o neetičnosti tog prkosnog, produženog čina političke elite, nebo je vapilo za etosom koji je izostao, drugi prostor je plakao." Ne znam šta bi trebalo dodati na ovo do da se radi o, izgleda, samo o ljudima a ne promicateljima božjih poruka koje, izgleda, u dubini svog smisla, uopće nisu došle do ovih ovozemaljskih "skretničara uma", da ne kažem vjerskih velikodostojnika bez obzira da li se radi o "plavim", "crvenim" ili "zelenim". Jah!

Govoreći, pak na promociji knjige Alena Kristića "Religija i moć", juna 2009.godine, autor FILOZOFIJE ZAGRLJAJA je rekao, ali i napisao (str.68.): "Lažna ljudskost zagovara Bosnu kao uniju straha, istinska ljudskost našu zemlju vidi kao uniju vrijednosti.(Severin, Nakarada, 2006:11). Na toj vrijednosnoj dimenziji insistira i autor, uvjeren da su pokretne operacije smaknuća (Besancon) nedužnih ljudi a koje su obilježile posljednji rat protiv Bosne i Hercegovine potreban i dovoljan razlog za naše ljudsko udaljavanje od Hobbesovog svijeta vukova i približavanje postmodernom raju zasnovanom na principima Kantovog vječnog mira".

Strah je iskonski oblik ljudske opstojnosti, no on se ovdje, kako i Ćurak naglašava, nalazi kao pretpostavka manipulacije masama sa ciljem sopstvenog dobitka, ličnog okorištenja dobrima zajednice, od preduzeća i sve do same države, ako i ovo u čemu trenutno živimo možemo i zvati državom. Za mene to ima drugačiji naziv: ORGANI(ZIRANA)ZOVANA ANARHIJA

Organizovana anarhija

Onomad se pitah koliko ja, individua, što se čovjekom zove, mogu svojim poslanjem učiniti prostore na kojima obitavam boljim i sadržajnijim, ne samo za mene, već i za osobe što društvo moje čine.

Onomad se pitah, zbog čega ništa, ama baš ništa, ne znači vapaj žednoga u pustinji, odnosno, naglašavanje grešaka i mogućih alternativnih rješenja koje kao bolne žaoke čekaju da budu «implementirane» (gosp. Petrich-hvala ocu, hvala majci jer,..., nova riječ nas je održala-njojzi hvala).

Bezglavo hitajući u susret novom milenijumu, nadao sam se da deset godina «turbulentne demokracije» može konačno pojesti samu sebe, nestajući u magli sopstvenih zabluda, no...Iznenađena se probudih jednoga jutra Anno domini 2001., mjeseca dvanaestog a dana osmog, protresen saznanjem da se nalazim unutar prostora kojima i ništa drugo nije predodređeno do da bude nikada do kraja iskorišteni poligon za probe svakojake vrste. Primjeri, dragi moj studente, primjeri? Nema problema, profesore, rekoh svome alter ego i nanizah nisku čudnoga biserija, ali unutar pitanja samih:

Ima li zemlje na svijetu sa 0 %, ili najmanje 0,4 % inflacije a da istovremeno više od 40 procenata radno sposobnog stanovništva ne radi?

Da li je moguće da u međunarodno priznatoj nam domovini, političari jedno govore, drugo rade, treće misle a četvrto..., e, četvrto...virtualno implementiraju?

Ima li zemlje na svijetu u kojoj postoje tri jezika kojima govore tri naroda a da razlika među jezicima nije veća od 5 %, lingvistički kazano (podvlačim- međunarodni dušebrižnici to rekoše, i to analitički rečeno) uz naznaku da su Ustavom zaštićeni i narodi i jezici (ili jezici i narodi)?

Postoji li zemlja na vascijelom dunjaluku koja ima tri vojske, pardon dvije, ili četiri...?

Ima li zemlje na svijetu u kojoj političari čine najveći dio zaposlene populacije- ili mi se samo čini?

Pitanja se nižu u nedogled, u nadi da ću konačno dobiti prave odgovore, no, jednom je jedan vrlo pitac neki rekao da se unutar samih pitanja kriju sami odgovori, jer «Kto je ta, da prosti...?»

E, prijatelju moj dragi... i ti profesore... i ti studentu...sve manje je ima...topi se država.Bosna i Hercegovina. Lagano nestaje pred smiraj čudjenja jer ni ja ni Vi ne učinismo ništa da ih spriječimo u suludoj nakani svojoj: Da oduzmu i posljednju nadu Vašoj i mojoj djeci da budućnost jeste ispunjena svjetlom i svježinom proljetnog cvijeta.

A ko su ONI, upitaćete?

Propali djaci i lijeni seljaci.

I ništa više.

Ni manje.

Sabahudin Hadžialić, "MOST" broj 146 (57)...januar/siječanj 2002.g. Knjiga ORGANI(ZIRANA)ZOVANA ANARHIJA, BiH, 2004.g. (str.22.)

Smišljeni oblik permanentnog održavanja straha od drugog i drugačijeg kako bi lakše manipulirali "hrabrim" biračima koji dajući nama glas, glasaju protiv onih koji bi na sutra "ponovo klali i ubijali, zar ne?". Kako i rekoh ranije, lopov je, ali naš je, svakako! Ćurak, ipak vapi, baš kao i Kristić ka imperativu: (str.70.ibid.): "*Moramo učiniti prvi korak prema drugome, čak ako na njega i neće biti odgovora!-jer će vjernici i njihove zajednice samo tako unijeti u društvo nešto novo i pripomoći u procesima pomirenja i opraštanja... (str.72.):...Moć religije je mir. Ali, subject te moći nisu proklamatori i apelisti apstraktnog mira već istinski religijski mirotvorci, stvarni radnici mira, fizikaneri takorekuć. Ufam se da nas jedan od fizikaneri gleda sa naslovnice ove knjige.*" Da, samo kada? Evo, nadam se da je i prikaz ove i ovakve knjige u DIOGENES-u jedan od takvih, prvih, koraka.

I dalje, kroz TEOLOGIJU ZAGRLJAJA, preko dijela knjige pod nazivom NACIONALNA RELIGIJE I NJIHOVI DEMONI: OD BOGA DO POLEMOSA, Ćurak pokušava, i uspijeva, uz osvrt prema dvjema knjigama: Svjedoci i učitelji: *Povijest franjevac Bosne Srebrene*, autora Anđelka Baruna (2003.g.) i *Konfesija u ratu*, Ivana Cvitkovića predstaviti vlastito viđenje ponašanja, ali i usmjerenja određenih djelova određenih religija. Naime, dok Franjevci vjekovima opstaju u Bosni i Hercegovini kao pretpostavka njenog održanja i opstojnosti:"Vidio sam bosanske franjevce kao izraz radikalnog ljudskog, kao komšije koje odbijaju udruživanje sa političkim silama, čak i onda kada s tim silama Institucija kojoj pripadaju pravi pakt i pristaje na sekularizam, shvaćen kao Stadlerovo arogantno ništenje franjevačkog reda u Bosni, bez obzira na *fundaciju, dotaciju i preskripciju* (ovim pojmovima objašnjava se pravo bosanskih franjevac na župe u Bosni. Fundacija je način ostvarivanja prava na župu redovničkim utemeljenjem župe tamo gdje je nije bilo. Dotacija generira pravo na župu činom opskrbljivanja te župe, a preskripcija je realizacija prava franjevac na župu kroz čin upravljanja predmetnom župom u određenom vremenskom periodu. , op.a.) - (str.75 i 76.) odnosno...."..."Zato jet u zagrljaj kao "strukturni element blagosti" o čemu Miroslav Volf, od koga sam i pozajmio naslov ovoga teksta, kaže sljedeće: "*Nikada unaprijed ne znamo kako će u zagrljaju teći odnos preoblikovanja jedne i druge osobe. Iako jedna osoba može pokušati preoblikovati drugu, nikakav ishod ne može unaprijed programirati...i...svaki je ishod načelno moguć iako mnogi nisu vjerojatni s obzirom na povijest tih osoba. Samo je jedan ishod nemoguć: iskren zagrljaj ne može obojicu, niti samo jednoga, ostaviti potpuno nepromijenjenima...Kako razumjeti ovaj Volfov nauk? Tako što ćemo razumjeti da razumjeti znači promijeniti se. A promijeniti se znači osloboditi prostor zagrljaja terora Ja. Tamo gdje je zagrljaj iskren, Ja prelazi u voljeno Mi i zato, u poenti ovoga teksta, napušta-*

jući Ja formu, zahvaljujem se fra Anđelku Barunu što će čitaoc svoje knjige uvjeriti da je Mario Vargas Ljosa mislio i na bosanske franjevce kada je izgovorio riječi, što, poput muzike "koja nije s ovoga svijeta" miluju Franjine sljedbenike: U malim zajednicama moguće je sačuvati raj."(str.77.). Ali, čitajući Cvitkovića Nerzuk uobličava i sljedeće:"...jesu li se univerzalne religije u Bosni i Hercegovini pretvorile u religije konfliktika?" (Cvitković, 2004: 185). *Ali te granice i jesu izmaštane i praktično konkretizirane da bi se poništio transedentni sinkretizam i uspostavile tri autonomne zone etnoreligijskih zajednica na otužnom zovu Huntigtonove redukcionističke paradigme. No, Bosna je, u jednom transpovijesnom smislu, jača od svojih unutrašnjih protivnika-a oni to jesu čak i kada ne znaju-koji su uspostavili vrlo profane veze između Islamske zajednice i SDA, Katoličke crkve i HDZ-a, Pravoslavne crkve i SDS-a. Ivo Banac takve "simbiotičke klopke" naziva "sekularizam Crkve", a aktivna je i analitički upotrebljiva i sintagma Gaje Sekulića o opasnostima "sekularizirane teologije". (str.83.). I umjesto sopstvenog zaključka o navedenom, odvešću vas ka još nekoliko izvanrednih, velim, zaključaka, koji zorno oslikavaju današnje društvo. Jednostavno, ostadoh bez riječi u susretu sa istinom tako vidljivom: "*Božić i Bajram su postali gotovo politički događaji, a ne vjerski blagdani. Na sceni je bila nacionalna instrumentalizacija i rimokatoličanstva i pravoslavlja i islama. Napušten je vulgarni teizam, a kao da su u društvu širom otvorena vrata vulgarnom teizmu.*" (Cvitković, 2004: 140-141)...Značajna vrijednost ovog rukupisa upravo je u toj mogućnosti da čitalac, građanin BiH koji se pokreće, ne na mržnju, već na ljubav i neinstrumentalizirani um, prepozna u sebi, u svome najbližem okruženju, u svojoj najbližoj zajednici importirane, ali i iznutra proizvedene strategije religijskog nacionalizma i pronađe snage da im se suprostavi. Jer one dolaze i objavljuju se kao uvreda za Bosnu i njene ljude, bez obzira je li njihova polazna adresa Beograd, Zagreb ili Sarajevo. (Str.83.)" Ipak ću nešto dodati. Naime, isplativost nakaradnog ponašanja društva političke moći spram društva religijske moći i vice versa na kratke staze daje prividnu sliku uspješnosti isprepletenosti pojavnog i suštinskog, javnog i tajnog, dok dugoročno stvara samo pretpostavke za daljnje podijeljenosti zajedničkog etosa. Etosa koji u sebi može, mora ali i sadrži sve pretpostavke...ljubavi. Zbog čega? Jednostavno, da dugoročno preživimo kao...ljudi. Kao predivni bosanski čilim, istkan od materijala uobličenog na najboljim tradicijama države Bosne i Hercegovine kao mjesta jednakih mogućnosti za sve, Ćurak se u dijelu knjige GEOPOLITIČKA I GEOFILOZOFIJSKA BUDUĆNOST EVROPE/RELIGIJSKI KLJUČ (str.87.) osvrće i na šire okruženje:"*

Ideja Brisela, Brisel kao ideja, pomaknuli su projekciju Evrope kao Zapada na Istok, pa je faktički sve oko Moskve (Moskva je ovdje shvaćena kao geopolitički toponim, mjesto isijavanja imperijalne moći prema susjednim zemljama koje su, sa istovremenim rastom evropske ideje i propadanjem komunizma kao totalitarne ideologije, izmicale „zagrljaju“ velikog brata. , op.a.) *izmaklo njenoj kontroli i postalo dijelom briselske Evrope. Samo se Moskva opire a njeni mistični teolozi i anahroni geopolitičari, na postulatima sakralne geopolitike* (sakralna geopolitike je u biti pravoslavna geopolitika koja svoju modernu i neomodernističku mutaciju duuguje desnom krilu slavjanofila (Danilevski, Leontjev) iz druge polovine devetnaestog vijeka i Aleksandru Duginu u današnje vrijeme koji ustvari pravoslavnu geopolitiku identificira sa euroazijskim hrišćanstvom kao geopolitičkom doktrinom pravoslavne Rusije, razvijajući ideju o Moskvi kao „trećem Rimu“, identificirajući je sa Carigradom, kako bi se predstava o bogozabranosti Rusije osnažila a Moskva postala „Zemaljski Jerusalim“ i „novo-stari centar svijeta, centar Imperije-Crkve“ (Rak, 2005:199, 204) Takav pristup zasniva se na tzv.simfonijskom modelu po kome je „navodno moguća potpuna saglasnost između države i crkve-onakav sklad kakav postoji u muzičkoj simfoniji. Teoriju je uobličio vizantijski car Justinijan u II i VI vijeku i ona je barem ideološki važila u Vizantiji. Ali-što je najbitnije-skladnog odnosa između crkve i države nikada nije bilo. Uglavnom imamo dominaciju države,“ (Đorđević, 2005:214) što se u ruskim uvjetima od strane teoretičara kao što je Dugin iščitava kao pravoslavna evroazijska geopolitika., op.a.) *usmjeravaju Rusiju ka konceptu euroazijskog hrišćanstva i civilizacijsko religijskog savezništva Moskve i Teherana kao prestonice evroazijskog islama, koji je za razliku od atlantističkog (turski islam) prirodni saveznik pravoslavne evroazijske Rusije, kako to u neodgovornim i nažalost relevantnim geopolitičkim*

simplifikacijama, tvrdi Aleksandar Dugin. Taj vodeći ruski geopolitičar, guru ruske desnice, ljubitelj fašizma i staljinizma, protivnik bilo kakvog atlantskog savezništva Moskve, amerofob i radikalni protivnik liberalizma, kao uvjereni euroazijski hrišćanin, bez ikakvih ograda, utilitarno zagovara jedinstvo geopolitike i religije, nedvosmisleno poručujući:”Pošto jednu od glavnih sfera sučeljavanja predstavlja nafta, Moskva treba da sa Iranom sklopi politički i strateški pakt po kome će obje zemlje sa svoje strane doprinijeti destabilizaciji onih kaskaskih regiona u kojima je jak uticaj Turske, “vehabizma” ili neposredno SAD, i naprotiv, stabilizaciju onih u kojima su jake pozicije Irana i Rusije...(str.87 i str.88, ibid)” Primjećujući da realno sagledava prostorni oblik uticaja liberalizma valja naglasiti da i sam kaže:”...ako se globalni trijumf liberalne demokracije ne može izvesti bez nasilja, onda je taj trijumf, bez obzira što još uvijek nismo upoznali bolju ideologiju od liberalne demokracije, suvišan, nepotreban i kontraproduktivan.” (str.92.). Drugim riječima, donošenje demokratija na bajonetima

Daorson, ostaci zidina u Ošanićima kod Stoca, oko 3. vijeka p.n.e.

američke vojske je zaista kontraproduktivno decenijama, od Južne Amerike, preko Vijetnama nekada do Afganistana i Iraka danas. Možda mu se može zamjeriti neulaženje u analizu “američkog sna” kao sna novog, dobrog svijeta, a u stvari svijeta bezočnog kapitala i manipulacije svih oblika, što pretpostavljam da bi mogla biti jedna od narednih analitičkih knjiga Nerzuka Čurka (a možda je to i namjerno uradio, provokaciji analitike, kao što je ova, težeći) mislim da je upravo ovom želio prikazati uže okruženje, tek osvrćući se na uticaje amerikanizma na ovim prostorima...Sam kaže”Tanka je granica između tolerancije i nasilja. Valja se suprostaviti shvatanju religije kao geopolitike. Evrope koja se rađa rodno je mjesto takvoga shvatanja kojim se brani sekularitet kao jedna od najviših vrijednosti zapadne civilizacije. Zar to ne potvrđuje I neočekivani uspjeh evropskog ustava-preambula oslobođena unilateralnog kršćanskog zagrljaja, što je vrijedno divljenja za Evropu, jer “mi građani Evrope” (Balibar, 2003) moramo biti svjesni historijske činjenice: da taj zagrljaj povijesno jest. Ali, kako nije jedini, ne može biti sveobuhvatajući. (str.97.ibid).” Elem, “igra zagrljaja” unutar FILOZOFIJE ZAGRLJAJA i nije ništa drugo do pokušaj posmatranja svijeta u kojem živimo sa ciljem njegovog poboljšanja, nikako

ne puta ka gore, mada “uski um” uvijek može pronaći preopterećenost liberalizmom, lijevim pogledima na svijet i koketiranjem sa alternativama mogućih vlastodržaca danas. No, to je njegovo pravo i ne vidim razloga zbog čega mu to pravo uskraćivati jer svojom naučnom analizom “razoružava” pretpostavke isključivosti a “naoružava” pretpostavke uključivosti. Svih nas. U nešto što bi se moglo zvati, po meni, “državom zagrljaja”. Da li imamo snage za tako nešto? Vidjećemo iz naredne, druge polovine, ove nadahnjujuće knjige.JAVNI UM, kao nadnaslov teksta GRAĐANSKE POLITIKE ETNOPOLITIKA (Ugo Vlasiavljević, Etnopolitika i građanstvo, Udruga građana „Dijalog“, Mostar, 2006. prva varijanta ovog teksta objavljena je u časopisu Dijalog, ANUBIH, Sarajevo, br. ¾ 2006. pod naslovom *Politička filozofija bosanskohercegovačkog društva.*, op.a.) je novi pokušaj objašnjenja građanskog unutar klasnog odnosno etničkog habitusa ovih prostora: “... Ugo Vlasiavljević pripada onoj maloj grupi ljudi koji misle naše ljude i našu zemlju. A misliti naše ljude i našu zemlju znači unaprijed računati sa tvrdnjom-teže ne može. Ali Vlasiavljević voli teške izazove, gotovo da ih ritualno priziva u svoju filozofiju, uvjeren da magijom svoga uma može izaći na kraj sa krajnjim pitanjima zemlje i ljudi. Ne, nije u pitanju provincijska svetkovina pretenciozne umnosti na koju smo navikli u ovim crnim kra-

jevima, već zahtjevna, odgovorna i nepatvorena intelektualna pozicija iz koje svih ovih godina čujemo Vlasiavljevićev raskošni govor kao zaboravljeni govor mnoštva. Kojeg mnoštva? Etničkog, građanskog, klasnog? Ovog trećeg nema, jer proletarijat se povukao u sigurne zone etničkog korporativizma, dajući primat prostoru nad vremenom, geopolitici nad historijom. Povlačenjem proletarijata iz zone donošenja odluka, naš svijet vratio se u svoje prirodne stanje. A što je prirodno stanje našega svijeta. To je ono narodno satnje koje potvrđuje ocjenu srpskog brodeljanca Trajana Stojanovića da na Balkanu žive narodi prostora, u permanentnom opozitu sa narodima vremena.(str.115. ibid)” Iako moram naglasiti da ne smatram da je ikada “proletarijat bio u zoni donošenja odluka” zbog činjenice da se uvijek radilo o otuđenom obliku vlasti u ime tog proletarijata koji je, između ostalog, i zbog toga, došao do svog logičnog kraja, valja se složiti da su jasne percepcije Čurka kada kaže:” Autor ovog osvrta uvjeren je da nacionaliste, ako je to ikako moguće, treba ignorirati, jer samo ignorancija može da ih uvede u polje građanske etikecije; bez ignorancije oni neće napustiti povlaštenu društvenu poziciju kojoj drugi politički, kulturni i socijalni realiteti uopće ne mogu pristupiti ili mogu pristupiti samo kao nacionalisti, kao pokvarene figure, kao glumci. (str.116.)” Samo je problem u tom slučaju što moramo razlučiti pojam nacionaliste, koji ne mora isključivo biti (ako je definisan kao ljubav prema svome i poštovanje drugog i drugačijeg), pojam isključivosti namijenjen. Ja bih radije postavio pojam šovinist koji je mnogo konkretniji, jer trebamo li zvati Francuze istima zbog “egalite, fraternite, liberte”. Ipak je to bilo vrijeme drugačijih viđenja stvari. Moje skromno mišljenje je, bez obzira na jasnoću Čurkovog stava, da nacionalizam ne mora biti isključiv dok šovinizam svakako jeste. Ovo što se dešava danas u Evropi - ...Švajcarska sa zabranom gradnje munara na džamijama i preporukom u Francuskoj da se uspostave posebni odnosi prema onim ženama koje nose hidžab, nije nacionalizam već najrigidniji oblik šovinizma...

VLADAVINA PRAVA ILI PRAVO VLADAVINE

Igrajući se čuvenom rečenicom “od ponedjeljka pravna država” jednog od potpredsjednika ondašnje Vlade RBiH (1990.g.) Muhameda Čengića, Čurak naša razmišljanja usmjerava prema takozvanoj demokratiji koju živimo već, evo dvadeset godina (sa jednim ratom unutar toga). Naime, ja bih dodao “bolje da krenemo od petka, poslije džume ili molitve nedjeljom, sa pravnom državom” jer kao Bošnjak, pardon Musliman, moram kazati da najveće “demokrate” popunjavaju prve saffove džamijskih i crkvenih redova da bi, po povrat-

ku na poziciju moći, postupali autokratski, oligarhijski, monarhistički. Kao mali carevi. Silni Šćepani mali koji ogoljeni hodaju okolo do srži ali jadan narod ne vidi. Jer vođa nikada nije slijep. Ali narodi jesu!

Istovremeno, analizirajući knjigu Gojka Berića *Pisma nebeskom narodu* iz 2000.g., Nerzuk Ćurak ponovo briljantno upire prstom u naglasak da Gojka Brića, Srbina iz Dubrovnika, odnosno Sarajeva, kao kolumniste Oslobođenja, moramo iznova i iznova iščitavati: "Ovaj dubrovački gošpar nas uvjerava svakom svojom rečenicom da je stil čovjek sam, a dosljednost u elaboraciji zla etički imperative; nije se bez razloga u predgovoru knjige Berić pozvao na Adama Michnika, koji smatra da se pripadnost jednoj naciji nasnažnije osjeća preko stida. (str.131.)"

U potpunosti se slažem sa izjavom Gojka Berića i evo, ja, Bošnjak, pardon Musliman, zaista se stidim da neko ko tokom cijele godine krađe, otima i laže, odlaskom u Meccu na hadž ispire svoje licemjerstvo i hipokriziju...stidim se svih ovih dvadeset godina "svjetlosti" koji omogućuje jučerašnjim prosjacima da postanu begovi mojih nadanja, unutar odabranih porodica. i kako

reče Sejo Sexon iz Zabranjenog Pušenja u jednoj od pjesama sa novog CD-a i tekstom "ako si tako pametan što nemaš par miliona eurića?" Mogu samo odgovoriti, valjda zbog stida. Kao i B e r i ć , o d n o s n o Ćurak: "Možda nijedna vrsta teksta nije obesmišljena i umrljana tokom ratnih i poratnih godina kao komentar. U demokratskim društvima razvijene komunikacijske culture komentatori sun a vrhu piramide slave. Njih je malo, dobro su plaćeni i u taj poddesnaf se teško ulazi.

Naročito danas, kada živimo u informatičkom dobu, u kome je osnovni civilizacijskih product informacija, odnosno vijest, a potreba za komentatorima svedena na mali broj onih koji po objektivnim parametrima profesije imaju šta da kažu. I to znaju i napisati. (str.133.)" Da, zaista je mali broj onih koji to umiju. I Gojko Berić je među njima. "Srbin" u "balijskom Oslobođenju". Jer ovdje i sada na ovim prostorima on postaje izdajnik. Baš kao i ja kada uređujem "srpski DIOGENES i ŽIKIŠON". Dakle, izdajice smo. Vlastitog naroda.

Najljepše je to biti jer uvijek sam govorio da je za mene Bosna i Hercegovina cilj dok je za vlast banditsku (SDA, HDZ, SNSD, SDP, SDS...) ova država samo sredstvo. Za postizanje vlastitih ciljeva. Za mene je upravo obrnuto. A znam i da je i za Berića kao i za Ćurka. I odmah nas to dovodi do kratkog osvrtu prema jednom građaninu

Bosne, Esadu Bajtal, za kojeg Ćurak veli da u svojoj knjizi "Država na čekanju" govori kako... "Taj strah ne može odagnati niko i ništa u ovoj zakovanoj zemlji, pa ni Bajtal, ali odgonetanje straha koje nudi svojim psihosicjalnim bravurama na malom prostoru, u zoni teksta, biće privilegija za one koji pročitaju ove oglede. A radoznalost je, vjerujte mi na riječ, mnogo bolja od straha. Doduše I zahtjevnija. Bajtal zahtijeva radoznalost, radikalnu zainteresiranost za Drugog I taj nalog prvi ispunjava. Ne traži od Drugog ono što prvi nije iskusio. Za njega Drugi (intelektualac, pisac, teolog, novinar, čovjek, građanska Bosna...) nije sredstvo već cilj. Kako drugačije od Onoga (A.Izetbegović) koji je našu Bosnu proglasio sredstvom a ne ciljem. Esad Bajtal, sredstvo Bosne. Esad Bajtal, vjernik Bosne. (str.140 i str.141.) Eh, možda... još uvijek samo, možda.

U odjeljku knjige pod nazivom TITOVO NE STALJINU U POVIJESNOJ PERSPEKTIVI-ŠEŠDESET GODINA POSLIJE (Tekst je autorizirana diskusija na Okruglom stolu Istorijsko ne staljinizmu, održanom 28.juna 2008. u Sarajevu., op.a.) iskreno izražava žaljenje kada kaže "...Pa

iako je politička stvarnost Jugoslavije upućivala na zaključak da se stvarni otklon od sovjetske interpretacije komunizma nije desio, predstava o desovjetizaciji je postojala, kako u samoj Jugoslaviji, tako i u svijetu, pa je beskrajna šteta što se ta predstava stvarnosti nije postepeno pretvarala u samu stvarnost, naročito u sferi slobode mišljenja i političkog organiziranja... (str.149.g.)... Mada već na sljedećoj stranici postavlja meritorno pitanje "Kad država nije za demokraciju, demokracija se pojavljuje kao sredstvo protiv države! Dakle, da budem krajnje radikalan, da li bi se Jugoslavija raspala u dirigiranom etničkom nasilju da je ostala dio sovjetskog komunističkog bloka? (str.150)...Šesdeset godina od historijskog NE staljinizmu mi,evo, razgovaramo s mrtvima i s njihovom ostavštinom da bi vidjeli šta je bilo dobro, šta je bilo loše i šta se može iskoristiti da bi bilo bolje. Ali ne smijemo smetnuti s uma da je komunizam kao zavodljiva ideologija bio način realizacije ruskog imperijalizma radi širenja sovjetske interesne sfere. Komunistička ideologija bila je sredstvo ruskog imperijalizma i 60 godina od Titovog sukoba sa Staljinom korektno je priznati da je taj sukob u osnovi bio nastavak oslobodilačkog rata protiv novog zavojevača ali i početna tačka antistaljinističkog staljinizma čime je povijesni značaj

otpora Brozovih komunista azijskom despotizmu u određenoj mjeri relativiziran. (str.152.)" Ono što bih dodao ovome je da ja lično ne smatram da je to bio samo "način realizacije ruskog imperijalizma" već i još jedan zavodljivi eksperiment zapadnjačke provijenencije koji je našao plodno tlo unutar upravo tog ruskog imperijalizma. Ne zaboravimo ko je finansirao Lenjina (Tekst Ivana Cerovca od 14.12.2007.g. na <http://politika.com/oktobarska-revolucija-narucena-placena-njemackim-novcem> : „Njemački časopis „Der Spiegel“ u svom novom izdanju piše o otkriću dokumenata u arhivama Stockholma i nekih drugih gradova pošteđenih od ratnih razaranja. Iako se već i prije znalo da je Lenjin iz Švicarske uz njemačku pomoć usred rata proputovao Njemačkom i stigao sve do Stockholma i od tuda u Petrograd novi nalazi ipak bacaju na tu suradnju Nijemaca i Lenjina sasvim drugo svjetlo.Nijemci ne samo da su omogućili Lenjinu putovanje usred rata nego su aktivno, ogromnim svotama financirali i Lenjina i njegovu minornu „boljševističku“ stranku. Kaiser Wilhelm koji je bio upoznat s financiranjem komunista nije bio svjestan da time potkopava svoje carstvo i da će pomoći boljševcima da oružjem i novcima dobivenim od Nijemaca sruše i rusko carstvo u uviju njegovog bratića ruskog cara Nikolaja II. (I ruski i njemački car te engleski kralj su bili bratići, unuci kraljice Viktorije).Tako je Kaiser Wilhelm dobivao dnevno izvještaje:„Lenjin sretno stigao u Petrograd. Radi prema našim željama“;„Momentarno Lenjinu isplaćujemo 3.000.000 zlatnih maraka mjesečno“. Cilj Nijemaca je bio jasan. Razbiti Rusiju iznutra i osloboditi se istočne fronte i tako ipak spasiti ratnu pobjedu. No jednako kako su Nijemci financirali Lenjina financirali su i njegove protivnike. A ni Lenjin im nije ostao dužan. Sa sredstvima koje je dobivao od Nijemaca djelomično je financirao pripreme komunista u Njemačkoj koji su se spremali dignuti revoluciju čim to prilike budu omogućavale. Da nije bilo izdašne pomoći Lenjinu, boljševici nikada ne bi došli na vlast a ni u borbi za vlast ne bi izdržali više od godinu dana. Ne bi nastao Sovjetski savez. Ne bi bilo uspona komunizma i svega zla koji je donio svijetu. Milijuni ljudi koji su poubijani u Staljinovim čistkama preživjeli bi. Kaj bi sve bilo da je bilo drugačije. Ali nije. Lenjin je pobijedio i stvorio crveno carstvo Sovjetski savez. Kaiser Wilhelm je izgubio rat i morao je otići u egzil. Raspala se i Austro-Ugarska i Hrvatska je dospjela u Jugoslaviju. Svojom kratkovidnošću pripadnici Antante su strogo kaznili Njemačku i tako otvorili put Hitleru. Dalje je poznato.“, op.a.) u izgnanstvu kao i iz koje zemlje nam dolazi rodonačelnik komunizma, Karl Marks. Ne iz siromašne Rusije, već bogate Njemačke. No, činjenica da je religiozna zavodljivost kakvu je imao marksizam živjela blizu stotinu godina govori da manjkavost te "religije" nije bila u realnosti poimanja svijeta već u irealnosti očekivanja da ljudski soj može unaprijediti sopstvena promišljanja radi dobrog, sebi i drugome. Nažalost, još uvijek ne. Jer, već u sljedećem odjeljku knjige DA LI JE SVIJET ŽIVOTA MOGUĆ BEZ SVIJETA RADA (Prvobitna verzija ovog teksta objavljena je u časopisu Novi Plamen, br.11, ožujak/mar 2009, Zagreb, op.a.) Ćurak citira Anthony Giddensa, intelektualnog gurua britanskih laburista i teorijskog zagovornika "...ideologije "trećeg puta" kao načina socijalizacije kapitalizma koji će mu priskrbiti vrlinu humanosti, relativizirajući Merxovo shvatanje političke ekonomije kapitalizma, u razgovoru sa Willom Huttonom izveo zaključak: "Marks je smatrao da će radnička klasa sahraniti kapitalizam, ali, kako se ispostavilo,

Arti—Dimitrije Popović

kapitalizam je sahranio radnički klasu." (Giddens, 2003:37)...Elem, drugačije nije ni moglo biti jer utopija nije mogla opstati baš zbog snažne mogućnosti prilagođavanja kapitalizma novim uvjetima egzistencije pa čak i ko-egzistencije. Zar ne vidimo to sa činjenicom da trenutno u Kini ima blizu 350.000 milionera (nešto iznad 1 milijarde stanovnika) a i dalje, barem na papiru, imamo komunistički režim gdje je poštovanje Mao Ce Tunga kao ideologa još uvijek neupitno (ups.)!! Dakle, prilagođavanje je prvi korak pretapanju utopije u realnost. Surovu, ali ipak realnost jer i Ćurak veli (str.157.)...:"Globalna ekonomska kriza dodatno će osnažiti te "stvarne structure", koje, budući da se pokreću na pohlepu, čine i učinit će sve da njihova kakistokratska (Kakistokratija (grč.vladavina najgorih) , op.a.) vladavina nastavi. Najtužnijom se čini maogućnost da se neoliberalna pohlepa najgorih intelektualno osnaži I participacijom velikih umova kapitalizma, koji su, iako pripadaju demokratskom spektru, socijalno neosjetljivi, budući da im je logika matematike bliža od logike ljudskosti..."...ali i na strani 159.:..."Jedna od posljedica ovakve, u biti, kleptokratske konstrukcije svijeta, je ovovremena globalna kriza neoliberalizma, koja će, ponovno,

najviše koštati ponižene i uvrijeđene, obespravljene i onemogućene, one koje kolokvijalno možemo svrstati u registar globalne socijalne margine. S te margine očekuje se glas promjene, ali on ne dolazi....Lawrencea Summersa Barak Obama izabrao

je u svoj ekonomski tim, na mjesto direktora Nacionalnog gospodarskog vijeća. Hoće li to razvijeni svijet samo nastaviti neoliberalno mirovanje s lažnim skretanjem ulijevo? Je li se utopija distopirala prije nego što je i ušla u Bijelu Kuću!"...Itekako, dragi moj Ćurak, jer u zemlji gdje i dan danas ne dozvoljavaju sučeljavanje sa istinom da im predsjednike ubijaju zbog želje za smanjenjem vojnih aktivnosti (čak se i ne zna ili ne želi znati ko je to uradio) i u zemlji gdje kontrola ljudskih prava i jeste moguća maltene kao u Orwelovoj "1984", realizirana kroz Ministarstvo sigurnosti i mogućnost da Patriot act (Zakon o domovinskoj sigurnosti) isključuje osnovna ljudska prava ako pojedinac ili više njih smatra da je ugrožena struktura državnog sistema. No, SAD jeste najjača sila na svijetu i može joj se, zar ne? Istovremeno, možemo razmišljati o njoj kao sili ali i ne kao idealiziranom obliku sistema opstojnosti demokratije. Ovo drugo je negdje drugdje. Gdje? FILOZOFIJA ZAGRLJAJA otvara dijalog po tom pitanju.

I, evo dolazimo do prvog pominjanja Novog Svjetskog Poretka (Namjerno koristim velika slova kod ovih riječi za razliku kod Ćurka koji koristi mala slova. Zbog čega? Jer smatram da je NSP mnogo teži oblik narušavanja ljudskih prava (prava

individualiziranih zemalja, pojedinih država brisanjem njihovih sistema vlasti oružjem i kasnije uobličavanjem demokratije „za njihovo dobro“) koji non-stop nameću nekome nešto kao da ne znaju. Znaju, ali žele nametnuti svoje, jedino pravo, znanje. Nažalost, kao što ne postoji apsolutna istina, tako ni ne postoji apsolutno znanje. Što ni američko znanje o demokratiji nije.) - (str.165.) kod Nerzuka Ćurka: "...Hegemonistička narav novog svjetskog poretka ozvaničena je znamenitim govorom bivšeg predsjednika Sjedinjenih Američkih Država Georga Busha koji je, "dok su bombe kao vatrena kiša padale na Bagdad i Basru..objavio da će SAD voditi "novi svjetski poredak". (Chomsky, 1997:18)...Tako je otac najgorog predsjednika najmoćnije zemlje svijeta retorički pokrio rat zapadne koalicije protiv režima Sadama Huseina."...Dolazimo do CNN-a kao produžene ruke Velikog brata (ne vidim razliku ni kod BBC-ija ili bilo koje TV pod kontrolom države) mada govore o "javnim" televizijama, koji su u stvari, po meni i "novine i knjige i plakati i afiše i..." sve ono što stvara mogućnost manipulacije masama sa ciljem zadovoljenja ograničenih potreba pojedinaca ili grupa...(str.167.):..."To patološko pristajanje na izmještanje svog uma, ta potreba i prešutna suglasnost novog čovjeka sadašnjosti da neko drugi misli u njegovu ime, udaljuje čovjeka od veličanstvene mogućnosti koja mu se nudi-da bude subject informatičkog doba! Da vlada informacijom a ne da informacija (koja, naravno, ima svog vladara) vlada povodljivim čovjekom Prezenta..."...I koliko zaista ima ima istine (o, itekako ima) u ovome (str.169.):..." Martin A.Lee i Norman Solomon dobro primjećuju: "Cijela ideja slobode tiska postaje sporna onoga trenutka kada se shvati da su ljudi koji posjeduju medije isti ljudi o kojima bi ti mediji zapravo trebali izvještavati." (Dery, 1001:177)... Ćurak ne navodi, no da samo podsjetimo: Berlusconi (Italija), Radončić (BiH), Selimović (BiH)..

INFORMACIJA QUA NON

Malo po malo dolazimo i do odjeljka knjige GLOBALNI MEDIJI I AMERIČKA SIGURNOST: ŠTA JE OSTALO OD SLOBODE (Prva verzija ovog eseja objavljena je u publikaciji: Pavlik J. I Vočkić-Avdagić J. (ur.): Novi mediji, teorija i praksa: implikacije u svijetu koji se mijenja, Sarajevo, Fakultet političkih nauka, 2003.) u kojem se itekako razlaže sama konkretnost informacije per se...(str.176.)..."Od sredstva vladavine Informacija s erazvila do autonomnog komunikološkog entiteta, primarno elektronske I virtualne naravi. Bila je, rečeno lakanovskim jezikom psihoanalize, označena, a onda je postala označitelj. Vladarica ljudske naravi. Ideja mreže je poizvela Novog Čovjeka Budućnosti, homo sapiens mutirao je u homo

conectusa. Konektovan čovjek, u hegelijanskom odnosu između sebe i Informacije postao je sluga, a Informacija gospodar." Da bi potvrdio tačnim ovo što navodi Ćurak samo ću navesti da sam cijeli jedan vikend posvetio pisanju osvrtu na knjigu FILOZOFIJA ZAGRLJAJA i da se moj habitus homo conectusa poremetio jer uopće nisam bio online na Internetu (bez razmjene mailova, chat-a sa kolegama, FB komunikacije, razmjene...) punih 48 sati tako da sam ponovo počeo osjećati nešto od onoga što odlikuje homo sapiensa: realnost svijeta u kojem živimo umjesto virtualnosti svijeta u kojem želimo biti. I kako to riješiti? Ne znam. Provjeriću prvo šta se dešava online!...o tome i Ćurak kaže (str.177. ibid):..."To gubljenje povlaštene naracije, gubljenje moći koju imaju intelektualci, novinari i političari ne bi predstavljalo problem (jer među njima nije malo onih koji su izdali etičke i druge postulate profesija) da čitalac-homo conectus po svoje mišljenje ide u srce svog uma, dakle kod sebe samog, ali on po svoje mišljenje ide u virtualnu stvarnost. Umreženi čovjek postao je, kako to dobro primjećuje Alvin Toffler, zarobljenik "rastuće fikcionalizacije stvarnosti"..."Da, osim ako ne postajemo dijelom te stvarnosti da bi je mijenjali u razumijevanu drugog i drugačijeg razgovarajući i stvarajući zajedno sa drugim i drugačijim: DIOGENES online <http://www.diogenis.0fees.net/> (Od juna 2010 DIOGEN: <http://diogen.weebly.com>) i ŽIKIŠON <http://www.zikison-weekly.comoj.com/> (uskoro MaxMinus, nastavak originalnog ŽIKISON-a) online 2009-2010, kao i DHIRA, izdavačka kuća: <http://dhirasbk.weebly.com>, moj je odgovor. I kao pretposljednji dio knjige, a posljednji osvrt prema drugom i drugačijem, Nerzuc Ćurak ovdje unutar teme KAD SE AMERIKA PROBUDILA (Osvrt na multimedijalni projekat Vlade Azinovića Dok je svijet spavao: Međunarodna zajednica i rat u Bosni i Hercegovini (1992-1995), Radio Slobodna Evropa, Prag, 1997.) govori i o audio medijima (radio) unutar kojih se mogu desiti izvanredne prezentacije... (str.183.): "Sa istančanim osjećajem za "veliku sliku" (big picture) Azinović je uspješno kontekstualizirao jugoslovensku i, uzročno-posljedičnu, bosansku "dramu suvereniteta" u šiti međunarodni geopolitički okvir, pravilno akceptirajući zaton hladnog rata kao novu povijesnu nesigurnost koja će spriječiti SAD da se aktivnije uključe u rješavanje nadolazeće jugo-bosanske krize, koja, tek pred kraj prvog mandata predsjednika Clintona, postaje centralno pitanje nje-gove vanjske politike, zahvaljujući, prije svega, slatkoj potrebi da dobije još jedan predsjednički mandate, ali i rekao bih, moralnoj odgovornosti državne sekretarice Madeleine Albright i savjetnik za nacionalnu sigurnost Anthony Lakea. Nažalost, interesi su uvijek ispred etičkog poimanja politike, pa je najvažnije vanjskopolitičko

Tom geopolitičkom dosjetkom Richard Holbrooke je na izvrstan način završio rat protiv Bosne i Hercegovine, a Vlado Azinović je izvrsnom analizom zaključio da u američkoj politici prema Bosni i Hercegovini (1992-1995) malo šta ima izvrsno. Ali to malo šta ima izvrsno bilo je neuporedivo bolje, vidljivo je to iz Azinovićeveog znanstvenog i novinarskog rada, od bilo koje evropske akcije u Bosni, tokom teških ratnih godina." No comment...

Sa književnog aspekta, posljednja priča NEMOJ POĆI SAD (Prva verzija ove priče objavljena je u magazinu DANI, izdanje od 05.aprila 2002, broj 251.) je priča života, radi života samog. Ispričane dvije decenije proteklog vremena na tri stranice i nije ništa drugo do "nedostatak historije". No, za nadati se da je sljedeće generacije neće ponoviti. Taj "nedostatak" historije.

ZAKLJUČAK KOJI POZIVA NA RASPRAVU (zagrljaju stremi)

I na samom kraju da se vratim
početku ovog prikaza

Prisustvujući predstavljanju knjige FILO-ZOFIJA ZAGRLJAJA u izdanju RABIC-a, Sarajevo, moga prijatelja i kolege Nerzuka Ćurka, 18. januara/siječnja 2010.g. u Velikoj sali Općine Stari Grad u Sarajevu, uz prisustvo više od 200 poklonika pisane riječi ovog autora dvije misli mi prostrujaše glavom:

- a) Nije teško pisati. Teško je znati pisati i
- b) Vjerovati suštini mogu samo ako formu zaobiđem. Forma je ovdje suština.

I da pokušam odgovoriti na a) i b) zavještanje:

a) Lakoća njegovog teksta je u višeslojnosti njegovog uma usmjerenog težnji ka istini, bez obzira koliko ona bolna bila kako za Nerzuka Ćurka, tako i za one koji pročitaše ovo izuzetno filozofsko-sociološko-politikološko-novinarsko djelo istakano na suzama iskrenih nakana ka boljem zbog sebe, ali i više, zbog drugog, čini mi se.;

b) Formu koja je obuhvatila biće Bosne i Hercegovine, ali i šireg okruženja, Ćurak zamjenjuje suštinom poslanja. Složene stvari su u biti najjednostavnije. Kako to? Kada pročitate ovu knjigu, kazaće vam se samo (bježe li ovo Jova Jovanović Zmaj, drugi i drugačiji?).

BILJANA GAJIĆ

Ona priča. Pjesmu. Pitko, jasno i jetko. Njeni stihovi nas vode putevima vlastitih pretpostavki. I sami bi željeli, ali, hudi....ne znamo. Biljana Gajić iako, kako sama veli, „doslovno na nagovor“ postade poetesa, valjda još uvijek nesvjesno „krivicu“ prebacuje na drugog. Da ima mogućnost uzmaca, ako bude trebalo! A ne treba. Njen lik je uobličena slika viđenog i znanog. Ne stidi se razotkriti, ali i sakriti. Stati, ali i krenuti. Stidljivo voljeti, ali i burno slamati. Biljana je nadolezeći val nošen vjetrom sopstvenog duha. Koliko jak će biti, vidjećemo u godinama pred nama. Mogli bi se i utopiti pod njim. Bar ja već jesam. Pod inspirativnim valom, naravno.

Urednik

She talks. The poem. Smooth, clear and curtly. Her verses lead us through the roads of her own assumptions. We would like for ourselves to do that, but, lost ones, we do not know..... Biljana Gajic, although as she says, "literally on the exhortation" became poet, probably still inadvertently "guilt for that" switches to another person. To have the ability to retreat, if necessary! But, should not. Her character is shaped image of seen and known. Not is not ashamed to expose, and hide. To stop, and start walking. To love in a shy manner, but also violently to brake. Biljana is the forthcoming wave carried with wind of her own spirit. How strong it will be, you'll see in years ahead. Could be drowning under that. At least, I already am. Under the wave of inspiring, of course.
 Editor

DA LI ZNAJU

Žene neke tamo

o ovom... o onom...

žene protiv
 žene za
 paradiraju, galame, viču
 neke čudne parole propagiraju
 bore se za neke ciljeve velike
 za mir u svijetu
 zaštitu leptira u letu
 za sva, ama baš sva
 ženska i sva druga
 nikome znana prava...

A da znaju, jade
 k'o što ne znaju....
 kako je to biti žena
 njegovom snagom mrvljena
 vođena i lomljena
 od svega zla čuvana
 volji prepuštena...

Pa šta ako opsuje trista sunaca
 umjesto tango, zaigra Užičko
 od leptir mašne bježi
 k'o nečastivi od krsta
 pa dlanom od sto
 kroz stisnute zube
 samo promrsi: Dosta!
 A sutra ga eto,
 skrušenog nježnog
 Balkan je ovo...

Da li su posmatrale
 igru, jedva vidljivu
 mišića napetih
 i znojnom kožom sapetih
 vilicu stegnutu
 obrvu u oštar luk svijenu
 kosu po čelu sljepljenu...

Da li su ikada u neko kasno
 okoponočno vrijeme
 uz dobro vino i Njemu spravljeni meze
 remi igrane, džokere sakrivale
 uz osmjeh gubile
 da bi mu njegov muški ponos sačuvale
 i zorom izgubljene partije naplaćivale...

Da li su imale

umjesto jastuka rame
 za šaputanje i plakanje
 rukama njegovim obgrljene
 pred spavanje...

Da li su ikada htjele biti slabe
 i davanjem i tom slabošću
 ratove ratovale
 u beskonačnom nizu
 nesvršenih bitaka
 gubile i pobjeđivale...

Da li bi te
 novokomponovane Orleanke
 navele Njega
 da im bedrima
 kukove ovije
 da se svije
 nježno i strasno
 da svojom predajom Njegovu moć hrane...

Da li su ikada, jadne jade
 svilu ogrtale
 Negovu ruku
 čekale
 bivale i vojvotkinje i kurtuzane
 bičem oka sasječene
 pa negdje visoko vaznesene...

RIJEČI (jedna koja nije ljubavna)

Danas u centru
 kod "Palasa"
 nečija ruka na ramenu
 „Može li kafa?“
 obradovana,
 a divna li, duboka glasa
 „Sa prijateljem, vazda!“
 dvije domaće, crne sa šećera malo
 i krenu priča ...
 k'o zanesena,
 pričalica ta, sada ućutana
 sluša kako joj priča o svojim
 sitnim, svakodnevnim problemima
 dotiče se i ekonomske krize
 košarke, fudbala
 nekih poznatih
 dragih im tema
 knjige aktuelne ovih dana...
 Ali sve je to nebitno

riječi teku
 rečenice klize
 „Bože, pa ovaj čovjek
 čak ni tuđice
 ne upotrebljava“
 apostrofa nigdje
 riječi oko nje lete
 zvone
 k'o eho oko gorskih kristala
 a dikcija...
 mmmm ljepota
 ne bi se postidio
 ni naspram krunisanih glava...
 k'o Njegoševa svaka
 bez i jedne od „fensi“
 a uglavnom glupih
 i nepotrebnih
 odavno izlizanih fraza...
 Da život od tog joj zavisi
 sjetila se ne bi
 o čemu joj sve priča
 samo riječi, riječi...
 savršenog ritma
 kotrljajućeg sklada

Na pamet joj pade
 ono što svakog bogovetnog dana
 sluša sa raznoraznih
 televizija
 radio stanica
 Tamo neka, mlada,
 veoma zgodna,
 u firmiranoj odori
 dobro našminkana,
 novinarka kaže:
 „Narodu treba bela hljeba...“
 i nastavlja samouvjereno,
 a krajnje nepismeno...
 A ona druga, sa neke privatne
 popularne televizije
 novinarski „bard“ od renomea
 Vuka na noge diže iz groba,
 a učiti itekako, imala je od koga
 „Vrlo mnogo
 Hmmmm, o'kej, jeste da...“
 i tako u nedogled
 rečenica s brda, s dola
 bez smisla
 bez kraja
 bez konca

BILJANA GAJIĆ

a svaka i bez logike
i vrlo malo gramatike...

Masakr maternjeg...

Upitaju li se
nekada nekim
uglom svijesti
da li će jednom
pored Boga
Andrića, Šantića, Dučića
ili Zmaja sresti...

Poštediti me, molim vas,
tog neopjevanog rugla!
dajte samo da
slušam i uživam
u ljepoti monologa
ovog jezičkog maga
i sladokusca...

KAD NA TEBE POMISLIM

Kad na tebe pomislim
stihovi krenu
bez srama
konca
kraja i početka
ti stihovi
nježni
slatki...erotični
siloviti
jezgroviti
tužni
bijesni
samoćom svojom
zabavljeni
živote svoje živeći
između nas dvoje
lebdeći
sve naše
tvoje
moje
obavijajući

Sve mi uradi
samo ne dozvoli
da o tebi
prestanem misliti
jer nestaće i svi stihovi moji

PS.
sve ću ti oprostiti
grubu riječ
kada me ružno pogledaš
zapostavljaš
zaboravljaš
drugu ako poljubiš
ali
ako mi stih ubiješ
to ti ne praštam

**ŠOLJA OD JAPANSKOG PORCELANA
(za Lizi)**

Vijek čitav
svena
dokona i sama
hladna
ranije
nekada davno
okamenja
a vrijeme curi
iz onog pješčanog
smiješnog trbušastog sata...

Slučajno, preko zlatnog ruba
šolje od japanskog porcelana
negdje u uglu najsvijetlije dana
spazi oka dva sivo plava
spokojna....

Ustade,
pred oka dva stade
Mako Božija, hvala....

I vrijeme i dalje curi
iz onog smiješnog trbušastog sata
a oni, sneni... zaneseni
sve priče pričali
jedno drugom
preko zlatnog ruba šolje
od japanskog porcelana ...

I onda
nezaustavljivo i tiho
između dana i dana
iskradoše se priče
između šolje od japanskog porcelana
pričalica posta čudljiva nepričava
sve češće pusta i nijema
ponovo okamenjena

I bezglasni vrisak
Ote se joj se sa stisnutih usana
„Živa sam
i od puti sačinjena žena!“
i potrča bez saplitanja
bez okretanja
ka tamo
nevažno kamo
nekome od kosti
krvi i mesa
ko će sve učiniti
da ponovo ne postane
ledena nepričava
i sa njim sama
i bez smiješnog trbušastog sata
i krhotina šolje od japanskog porcelana
„Majko Božija,
pa tamo već neko
nestrljivo čeka...!“

**DA LI JE OVO LJUBAVNA...(samo neka
razmišljanja)**

Satkana od
duginih dana
u nizu
oluja
momenata
vatre, žara
bijesa ali i
duginih boja
mjesećima
godinama
stvarana ljubav
postojana
obična
još uvijek
strasna

Dok se preko stola,
između dvije cigarete
i marcipana,
gledaju uobičajeno
preko neke
banalnosti
više nego
trivijalne
među njima
lebdi
omotava
isijava
nešto
teško objašnjivo

Ona, od indijske svile
tkana
njemu dana
podatna
i predana
strašću njegovom
omotana
tih dodira
gladna
jednostavna
na oko slaba
samo žena

On k'o sablja okaljena
grub i nježan
po nekad zao
ružu da kupi
rijetko
ali ljubi
ljubi k'o đavo
dan za danom
uvijek
i gotovo
jednako

A tako su obični
svakodnevni....

ANTO ZIRDUM

Šopenhauer je napisao da jedna istina ne može oboriti drugu jer sve na kraju bivaju usklađene dok prevara i zabluda jesu te koje se moraju plašiti svake istine. Unutar složenosti misli i jednostavnosti izričaja, Anto Zirdum upravo sublimira navedenu tezu razumljivošću optočenim pretpostavkama. Kratkoća rečenice, snaga odaslanih književno-sociološko-filozofskih nagovještaja i nije ništa drugo do provokacija. Da, provokacija, usmjerena prosjacima duha koji nas svakodnevno opterećuju sa mnoštvom prevara i zabluda sa ciljem sveobuhvatne manipulacije. Ovdje je riječ o razotkrivanju kontradikcije u riječima ali i u djelima samim. Sa ciljem borbe ratnika i ratnica prosvjetljenosti. Kakve borbe? Jednostavno je i vidljivo. Borbe za DOBRO. A kako je definisano to dobro? Borbom samom. I Zirdumovom. Urednik

Schopenhauer wrote that one truth can not be override another because all the truths at the end are aligned, while fraud and error are the ones which have to be afraid of any truth. The complexity of thought and simplicity of his expression, Anto Zirdum just sublimes above thesis with intelligibility mounted assumptions. The brevity of the sentence, the power of send literary and socio-philosophical hints is nothing else but a provocation. Yes, provocation, aimed towards the beggars of the spirit that burden us on a daily basis with many frauds and errors with the goal of comprehensive manipulation. Here it comes to exposing the contradictions in words but also in the works and acts of it . With the aim of the struggle, of the man and female warriors, of enlightening. What struggle? It's easy to see and so obvious. Struggle for GOOD. How it is defined? With the struggle itself. Zirdum's also. Urednik

Opservacija 1. ZAČUDNOST ZORE

Pjesnici su čuđenje u svijetu, rekao je jedan ratnik prosvjetljenosti*).

Filozofi se najbolje čude u zoru, kada ih popuste strahovi noći a ne uzme u svoj zagrljaj neizvjesnost dana. Svećenici vjeruju u čudotvornost.

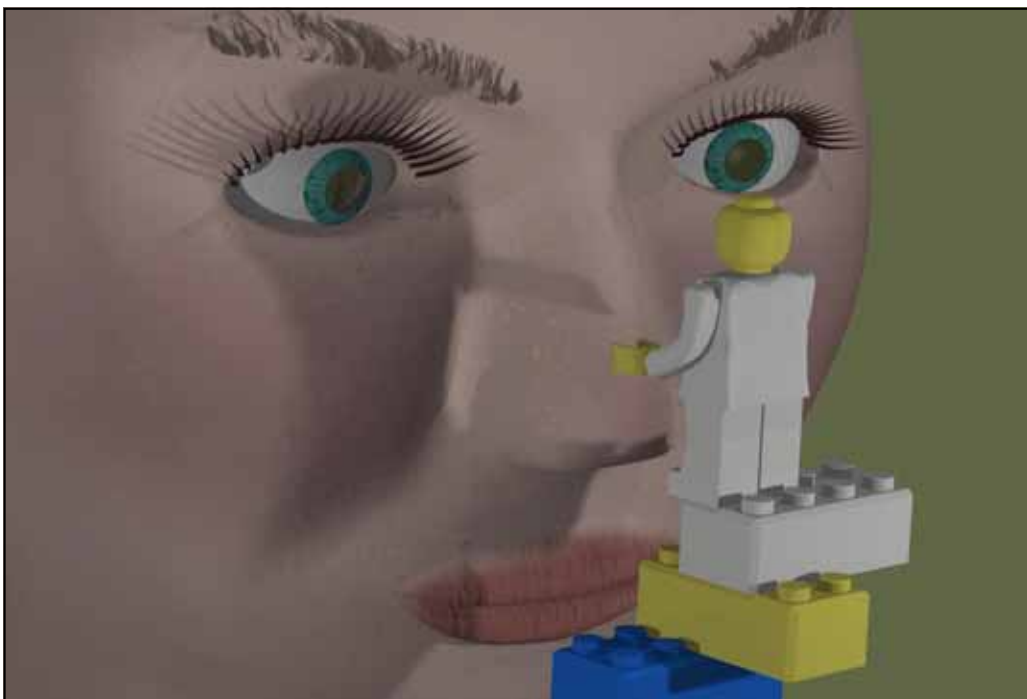
iskustvu. Zato ih Zora upozorava da ti ljudi osjećaju strah, ali nisu zarobljenici svoga straha do te mjere da nisu u stanju učiniti ništa.

Zora će prva prijeći preko vatrene staze kako bi kod svojih učenika utvrdila vjeru, a oni će za njom prijeći kako bi ojačali samopouzdanje.

različitost nešto najnormalnije. Oni ne vjeruju ni u sukob religija, jer ne postoje u ovoj civilizaciji tri religije nego više od tri tisuće. Da bi došlo do sukoba moraju biti najmanje dvije strane, ali oni su uvijek na onoj trećoj strani, koja nema interesa da ove dvije strane budu u sukobu. Oni vjeruju u sukob interesa, jer svi sukobi i ratovi od trojansko-grčkog do danas bili su zbog interesa, a ljubav, vjera, kulturne razlike i slične pojave samo su vješto instrumentalizirane za uvlačenje masa u ratove i sukobe. A ideja o sukobu civilizacija je vještački stvorena da bi se mogla iskoristiti u cilju ostvarenja nećijih interesa.

Opservacija 23. KATAKLIZMIČKA OPOMENA

Svijet je danas napućeniji te svaka katastrofa u napućenim sredinama uzima više žrtava, a ljudi su izgubili one prirodne instinkte preživljavanja tako da to dodatno proizvodi još veće posljedice. Današnji su ljudi razvili neke druge – socijalne instinkte opstanka – koji podrazumijevaju da je čovjek čovjeku vuk. No, za razliku od vukova ili štakora koji imaju efikasan sustav upozoravanja i na vrijeme napuštaju ugrožena područja ljudske tehnike ranog otkrivanja prirodnih nepogoda i sustavi obavješćivanja nisu baš razvijeni koliko bi trebali i mogli biti. Sve to opet upozorava da čovjek mora paziti što čini kada je u pitanju ekoravnoteža, zaštita okoliša, proizvodnja opasnih i otrovnih tvari, te da mora ulagati u znanosti koje se bave uzrocima i posljedicama svih, i prirodnih i socijalnih katastrofa. Od ratnika i ratnica prosvjetljenosti očekuje se da imaju izgrađen, gotovo urođen osjećaj solidarnosti i mehanizme djelovanja u najrazličitijim kataklizmičkim situacijama, bilo da se radi o ratu, epidemijama bolesti, orkanima, potresima ili tsunamijima.

Art– Rick Van Der Meiden

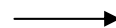
*) Antun Branko Šimić.

Liječnici se u čudo pouzdaju. Istinski učitelji se raduju kada vide da se njihovi učenici čude, jer čuđenje je prvi putokaz ka mogućoj prosvjetljenosti.

Zora svoje učenike, ratnike i ratnice prosvjetljenosti, uči da ne odbijaju vidjeti čuda nego da ih prouče i objasne. Ona ih vodi da gledaju hodače koji bosu prelaze vruću žeravicu, a nisu se toliko opekli da jauknu. To je protivno našem uobičajenom znanju i

Opservacija 21. SUKOB CIVILIZACIJA

Ratnici i ratnice prosvjetljenosti ne nasjedaju na priče o sukobu civilizacija, kultura i religija kojima se običan puk zamajava... Naprosto ne postoji više civilizacija da bi moglo biti sukoba među njima. Kultura, kao pojam koji označava ono što u zemaljskoj civilizaciji razlikuje skupinu od skupine, po svojoj naravi ne može proizvesti sukob, jer postala je civilizacijska norma da je i

ANTO ZIRDUM
TEŠKO SAMIMA

Oni koji sanjaju idealnu vezu - ostaju sami.
 Oni koji ne podnose lošu vezu – ostaju sami
 Oni nemaju volju za stvarnu uzajamnost
 Oni u gluhoj tišini noći ne mogu spavati
 Oni čuju sijenke i otkucaje nečujnog sata
 Oni ne shvaćaju i ne prihvaćaju
 da je Ljubav zajedništvo u dobru i zlu...

Opservacija 59. PRAVEDNICI

Mnogi ljudi, mislitelji i političari, teolozi i humanitarci, umjetnici i filozofi, kao najveće

A prostor (u geostrategijskom i sličnom smislu) na kojemu se vodio rat, sigurno je taj gdje se to dogodilo. Ratnici prosvijetljenosti moraju znati inicirati aktivnosti koje bi trebale dovesti do promjene.

Jedan od ratnika prosvijetljenosti*) pokrenuo je inicijativu da se iza svakoga rata prikupe iskustva dobra, da se uvidi kako u ratu nije činjeno samo zlo i da se nađe na to koji su to potencijali dobra, odnosno kritična masa koja se zlu može suprotstaviti bilo preventivno bilo kurativno. On je zapravo internacionalizirao ideju o *pravednicima*, koja bi trebala dati neke nove pomake na polju

*) Dr. Slobodan Lang

Opservacija 66. KOMPLEKSNO I PARADOKSALNO

Svaki čovjek u sebi nosi nekoliko kompleksa koji se nekada daju jednostavno objasniti. No, kompleksi po svojoj naravi nisu jednostavni, a nekada se javljaju kao kompleksi kompleksa, koji osim jezične kriju i logičnu nejasnoću. Uslijed nesposobnosti da domislimo tu multikompleksnost i/ili nemogućnosti da je do kraja precizno iskažemo odnosno saopćimo drugima, pojavu naprosto proglasimo paradoksalnom.

Zora svoje učenike stalno upozorava na to da je svaki čovjek po sebi i za sebe kompleksniji nego što možemo pojmiti i podsjeća ih na zaključak jednoga ratnika prosvijetljenosti*) koji kaže: *Kad saopćavamo svoje misli, nikad ne uspijevamo u potpunosti...*

Zato Zora ratnike prosvijetljenosti uči da je nekada mudrije šutjeti nego se praviti pametan, proglašavajući ono što ne možeš shvatiti paradoksalnim. No, upozorava ih da stalna šutnja nikako nije znak mudrosti. Dapače...

*) Hose Ortega i Garset

Opservacija 78. PROČIŠĆAVANJE I REDUCIRANJE

Dobar pisac skрати napisan roman gotovo za polovicu prije nego ga odnese uredniku. Dobar urednik to svakako prepolovi i tako nastaju knjige koje vole svoga čitatelja. Svaka dugačka pjesma može biti dvostruko kraća, a ako preskočite svaku drugi stranicu debela romana, vi ste čitatelj sa stavom... Debela knjiga nikako nije znak debele pameti. Naročito ako je iz filozofije u kojoj mudroslovac nadugo i naširoko obrazlaže i ono što mu je jasno i ono što nije.

Današnji čitatelj je obrazovan i njemu ne treba naširoko objašnjavati misao koja je jasna. Onaj tko naširoko objašnjava svoje misli i zaključke ili nije sam sa sobom načisto ili je dosadan. On vrijeda inteligentna slušatelja ili čitatelja. Naravno, ratnici i ratnice prosvijetljenosti ne trebaju se dati zavesti ni tankim knjigama. Neke od njih se lako čitaju, a teško razumiju, neke se teško čitaju, a lako razumiju, a neke ništa ne vrijede jer ne daju ni poticaja za razmišljanje, a kamoli korisna savjeta.

zlo u koegzistiranju ljudi od najmanjih do velikih zajednica vide u mržnji kroz koju se manifestno očituje stanje u kojemu je pozitivna energija dobila negativna oblik, odnosno prošla ispod tanke niti koja odvaja zlo i dobro.

humanitarnog djelovanja u budućim kriznim situacijama i ratovima.

Art-Stojan Aničić

GORDANA STOJKOVSKA

Njene misli su pjesme dok pjesme opstaju unutar nadolazećih vapaja...i misli. Bljedilo praiskonskog oblika svijesti kod nje izgara crvenilom obasjano u noćima novoga jutra, danu što stremi. Gordana Stojkowska otvara predvorje svojih nadanja svima koji žele ući. No, ne zaboravite: možete ući, ali, izaći..ne! Zbog čega? Opijenost trenutkom stvaranja obuzima i dušu pravednika koji se susreću sa njenim stihovima u mraku sudbine. Pokušavajući upiti iskazano, ostadoh vlastitom neodređenošću omeđen. Ne njenom greškom, naravno. Poetske misli upozoravaju da razlikovati izrečeno od mislenog ne možemo ovdje, jer njene misli su titanijski ram za stihove prozne. Ne bojte se. Ne mogu nestati. Mogu samo opstati. U mislima vašim. U mojim već jesu. Urednik

Her thoughts are the poems while the poems survives in the upcoming caterwauls...and thoughts. Paleness of the primordial forms of consciousness at her burns with redness lighten up in the night of the new morning, a day which is heading towards. Gordana Stojkowska opens the lobby of her hopes to all who wish to enter. But do not forget: you can enter, but not ..leave! Why? Intoxication with the moment of creation impels and soul of the righteous who meet with her lyrics in the dark fate. Trying to queries expressed, preserved, I have stayed own ambiguity bounded. Not of her mistake, of course. Poetic thoughts warn that differ said from thought issued can not be done here, because her thoughts were titanium frame for the verses of prose. Do not be afraid. It can not disappear. It can only survive. In your mind. In my, it has been already.
 Editor

Iz zbirke pesama IZMEĐU

Sedam noći za mrtvu pesmu

Noć prva

Razmišljam... tmina se uvlači u nerasanjena čula. Nadolaze neprepoznatljivi koraci, prekopavaju ledine podsvesti odavno zaveštane večnosti. Kao aveti prostreljuju me upitnici. Interpunkcijski znaci nisu pesničko nadahnuće. Sećanja su to... sačuvane slike u korenu umršene kose. Provlačim se kradom kroz sopstvenu mekost, pokidana, razgoljena i beskrajno tuđa umirem po ko zna koji put od urođene žeđi za nepoznatim...

Nema me u centru kruga. Svetlosna laž me poseduje. Iza sna prepoznajem obris iščezle senke jučerašnjeg postojanja. Kao slankasta kap klizim strminom noseći umiruću ćeliju koja izvan krvotoka postoji jedino kao bleđi mikroskopski uzorak. Tamo, iza noćne tišine slutim sebe. Osećam... to jesen kiši.

Noć druga

Na nedodirnutim stazama ostajemo bez putokaznih snova. Pege zaboravljene svetlosti bude sumnju. Negde iza završenih vrata čekaju prašnjave police biblioteke. Želja je kao munja. Misao klizi u maglu. Tišina ujeda. Zaboravljeni peroni pozivaju na razvodnjeni čaj od planinskog bilja. U devetnaestom satu. Naslikani bulevi odavno spavaju. Sve je to samo još jedna sasvim obična priča dokonih lovaca tuđih usuda.

Noć posle drugog dana

Reči jecaju na dlanu raspuklom od dugih čekanja. Ponekad zaskitaju, izgube smisao, oteraju poneki glas okrivljujući ga za nesklad nadolazeće misli. Pa opet pomahitalo jure tražeći vezu kojom bi očuvale svoj smisao.

Sahranjujem istrulele veličine i znam da će ponovo ustati, otresti sav prah i oblikovati se u prazninu neke druge nesanice.

U iščekivanju četvrtog jutra

Kasno je. Možda i nije. Noć je već duboko stara.

Stare čežnje se rađaju iz zgarišta zaboravljenih dodira. Grebu i zavijaju, potom samo šaputanja šušte. Uvek drugačije. Glasno proklinjem. Menjaju oblik i ponovo napadaju.

Kao da olovne kapi dobuju po prozorskom staklu.

Prihvatom krivicu i znam da sam negde uzvodno posustala, izgubila korak, promašila stranu. Ali jutro ponovo ulazi u moje oči.

Noć petu

Molim se koži zaljubljenoj u beličasti odsjaj naših prevara. I noć ova je neverna, strasna i podatna predaje svoje užeglo telo svetlosti

koja se nazire iza horizonta. A mogla sam naslikati nestvarni tren ukroćenog groma u tvojim očima. Mogla sam postati nebo, ili proteći kao reka, mogla sam pomilovati zvezdani put i zagristi rub meseca... mogla sam ti vid lečiti andeoskim treptajima ili te buditi đavoljim smehom.

Prekratka je bila naša noć, nevernica koja je hitala zabranjenom zagrljaju jutra. Ko zna možda bi naši sinovi podizali revolucije i po ko zna koji put prolivala bi se krv naših predaka u našoj budućnosti. Možda bih uvijena u crne halje proklinjala tu istu noć što nije jutru otvorila dveri.

Gladna noć

Prvi zraci praskozorja grebu glatku površinu noći. Postelja je odavno utrnula od hladnoće. Utroba joj cvili. I ova noć odlazi... nepovratno. Sve reči su odavno utrošene... popusto. Znam da ćeš jednom doći, pre samog svitanja nebi li prozeblu dušu položio na toplom dlanu nadanja. Sve gladne reči otvoriće ti prolaz i ponuditi ti prazninu zaboravljenih značenja. A ja ću ostati nedodirnuti tvojim odsustvom... možda ću tek onda pronaći glas za sve neizgovorene tajne.

Noć za pesmu

Jalovo bludi tišina prašina se taloži preko stolnjaka na kojem čeka već odavno užeglo žito sa šlagom.

Nečekamo te više.

Ova noć i nije neka prilika da se poprave iskrivljeni pogledi*.

*) Zbog nedovoljnog zalaganja majke roditelj, nestručnog obavljanja porođaja i izuzetno loših vremenskih uslova, novorođena pesma je umrla pre nego što je dobila mogućnost da uobičajenim vriskom obeleži početak svog života.

GORDANA STOJKOVSKA

Iz poeme *MOSTOVANJE*

UMESTO LJUBAVI

Bojim samoćom
 prolaznih praznina
 nokte dok ćute.
 Gazeći moj nesan
 na žrtvenom tronu
 mrak umesto smrti
 ponudu mi sprema
 oltarnu misao
 da oplodi hladnoćom
 praznine ćutanja.

Kada te nema
 raskriljenog u vetronosu
 mojeg vidika
 sva sam ljubav
 jer bezdna u meni
 beskrajno te ljubi
 snagom mrtvih voda.

I čekam da prostrujiš
 kao bljesak prelomljenog zraka
 u belini potopljenih visina
 u čijoj te prozirnosti
 prestravljena gonim
 ko umiruća zver
 što nesreću sluti
 i mislim da volim
 dok meko telo
 daljinu nedodira premošćava
 i mislim
 kako te ne ljubim
 dok ovenčan čistoćom
 obavijaš moju nagost
 pospanim pogledom
 koji traži vrata
 zabranjenog polja.

Jer seme je tvoje
 neplodna tišina
 u rodnoj glasnoći
 misli što nas dele
 valjda te i volim
 kao mali lopov
 odbačen od sveta
 u dane pre vremena ovog
 u kojem za ljubav
 daruju nam bombe.

Ne znam
 je li ljubav
 uzavrela tečnost
 što protočnom me čini
 u pogledu tvojem
 možda te i ne volim
 dok devičanski nestvarna
 čekam avetinjsku nemost
 u kojoj ću smelo
 ponavljati trajno

da ne ljubim snove
 ni umrle ptice.

Uzleti
 najrođeniji moj
 u zadumnoj su klici
 bogovi od iskona
 ostavili zapis o jezeru sreće
 zalepršaj krilima
 i poleti
 ognjište svoje da odomiš
 istinu da vineš na krilima moćnim

*jer onaj
 ko razume
 ima krila**

*) Brahmana

DIOGEN
 pro kultura magazin pro culture magazine

DIOGEN WWW:
<http://diogen.weebly.com>

MILKA VUJNOVIĆ

Da, ponekad sujetnost predskazanih sudbina može itekako biti zatumljena pokazuje primjer pjesnikinje Milke Vujnović. Uobičajeno životno iskustvo unutar prepoznatljivosti životnih sekvenci suptilno obilježava njen životni kreda, ali i poetiku. Jednostavnost misli složenošću usmjerena i jeste pretpostavka za buduće mozaike vlastitih nakana. Milka nije opterećena kvaziartističkim naglaskom neprepoznatljivosti. Njene riječi su krhke i predvidljive, ali njena poruka je jaka i uobičajena. Ono što je pred njom je nastavak prihvatanja iskustvenih obilježja savjetodavnog lika sopstvenog jer ko može biti bolji savjetnik od života? Vlastitog. Snagu i volju ima. Još da je i pero posluži...

Urednik

Yes, sometimes vanity of the predicted fate can indeed be suppressed shows an example of the poet Milka Vujnović. Shaped up with a life experience, within the recognition of the living sequences, it subtly marked her life credo, but also her poetry. Simplicity of thoughts and is directed by the complexity is the assumption for the future mosaics of her own intentions. Milka is not burdened with an emphasis of quasi-art accent of non-recognition. Her words are fragile and predictable, but her message is strong and shaped. What is in front of her has is the follow-up of the acceptance of the experienced characteristics of an advisory character of her own, because who can be a better consultant than life? Of her own. Strength and the will she has. More to the pen to serve her...
 Editor

HRID I VALOVI

Složno talasaju naši valovi
 Svetskim vodama
 Hrid iz njihova kraja
 Priziva ih,
 Dočekuje raširenih ruku.
 Žure, iskreno je ljube, raduju se
 Prijateljski bi da nazdravljaju.
 Mračnom dušom hrid ih prima
 Lomi, seče, razbija,
 Bezdušno ih ostavlja.
 Krvare, boluju, izdani i prodani
 kao nikada pre
 Od svoje hridi, poznanice.

Nekad nije takova bila.
 Da li ju promeni sredina
 Ili ova nova klima.

Hridi naša, rode nas
 Svoje lažeš i lomiš
 Moćnom se predstavljaj;
 Njih ljubiš, pomažeš
 Čuvaš, hvališ, kupuješ.
 Jad će i na tvoja vrata stići
 Hoće li ti oni doći i pomoći.

Valovi plutaju, rane zaceluju,
 Vetar ih gura, svesni su toga.
 Hridi iz našeg kraja
 Da li si sada ponosna sa sobom.

SEĆANJE

Opet se mravi natjeću
 Utrobu joj seckaju,
 Tugu seju u duši,
 Kroz oči ujedaju.
 Uzdasu joj dušu cepaju
 Blokiraju i pale
 Isprekidane nervne kanale.
 Mozak krvari,
 Gubi se, luta,
 Ne zna što, zašto,
 gde i zbog čega traži
 U snu, noćima, danima

Samo tvoje ime zna,
 Njime sve ljude doziva.
 Telefon ju muči,
 Stalno čuti, opet ona sama
 Priča s tobom svakog dana.
 Vreme prolazi, već je zima
 Suze se lede, od soli pucaju,
 Lice blede, modri, maska je;
 Ona plače, pa samo plače,
 Hoće sećanje da zaledi
 Svoj bol u njemu da sahrani.

SUNCOKRET

Rekao je "gotovo je"
 Istinom se kleo
 Pregazio sve
 Što je rekao.
 Znaš li voleti?
 Ipak suncokreti
 Ostaju suncokreti.

Ona je hodala
 Kiša tragove skrivala
 Vulkani su cureli
 Mozak led ispijali
 Dani je mrvili
 Noći gušile.

Magla se povlači
 Rosa rane celiva.
 Da li se to svitac probija,
 Il se jutro rađa?
 Ovo je sunčev sjaj.

Suncokretu
 Ti samo uživaj.
 S nama je kraj.

GLAS

Peščani glas
 Svilenog sokola
 srcu stiže kresnicama
 Ljubavlju obogaćen
 Kičmom ga oblaže

Iznova spaja
 Mozak ispire
 Hladi nerve
 Prokuhanjosi kosi,
 Noktima sabira
 Prelijava u njedra
 Svetionik je
 Zakopanih čula,
 Školjkama plaća
 Zalihe da donose
 cara šapata
 Boje glasa
 Blažena osmeha.
 Nek teče
 Trulim živcima
 Nek živi
 U golim snovima.
 Njegov glas,
 Glas njegov.

ZABORAV

Zalemiše joj se um, srce i duša
 Nastala je silueta,
 Nije više bila žena
 U srećno dete se pretvorila.

Samo o tebi je mislila
 Maštom ti plovila,
 Sebe nije cenila
 Tebe prekomerno volela.
 Na krilima je živela
 Tvojim govorom se hranila
 Očima svet gledala
 Nadom budućnost planirala.
 Bio si prva ljubav
 San i java, želja,
 Sadašnjost i budućnost.
 Ostao si ime života.

Na zaboravu ti si doktorir'o
 Molim te, podući ju ti
 Kako da te zaboravi.

Da. Zaborav.
 Ona treba hitno zaborav.

KATARINA KIKOVIĆ JOVIĆ

Varijacije pretpostavljenih osjećaja su itekako prisutne u poetici Katarine Kiković Jović. Njen ulazak u odgovarajući oblik svijesti (jer, šta je poezija do svijest per se sa ciljem razvijanja misli svevidećih osoba sa misijom) je samo nagovještaj uobličavanja sopstvenog bića. Nagovještaj? Da, jer samo satirični žalac njenih riječi ponekad je, u stvari, isprepletena misaona vizija ličnosti koja traži, ali i uspijeva u tome, odgovore. Na mnoštvo pitanja. Govoriti o odgovorima ne želim. Oni su skriveni u njenim pjesmama. Iskreni čitalac ne samo da će ih naći već postati...njihovim dijelom.

Urednik

Variations of the assumed feelings are very much present in the poetics of Katarina Kiković Jović. Her entry in the appropriate form of consciousness (because, what is poetry than consciousness per se with the aim of developing of the thoughts of the persons with the mission who sees everything) is just a hint of shaping up of her own being. Hints? Yes, because only a satirical sting of her words sometimes, in fact, is intertwined thinking vision of people who search for, and succeeds in doing so, the answers. On many issues. Talking about the answers I do not want. They are hidden in her poems. Honest reader will not only find them... but to become their part.

Editor

Prožimanje sobstvom

Sanjam u snu
 Da snovima snove sanjamo
 umove umovima umivamo
 srca srcima snažimo
 duše dušama blažimo
 tela telima hranimo
 tišinu tihovanjem dojavljamo
 Sanjam da ovde
 Na granici sna
 Nas dva u snu sna

Bez sna
 prožimamo se sobstvom.

TAKO NAM SE HTELO

Eto
 Tek tako ti se htelo

da usadiš se u mene nesilom
 a ni glas mi ne propoznajješ
 zločinom se imenuješ
 u nameri da ljudski dobiješ
 gozbiš se bez napora
 u svaki kutak zaviruješ
 u svaku saću provaljuješ
 medom stasavaš
 hraniš se i hranis
 hadmeno nadimaš
 i
 već pritiskaš mi grudi
 i
 ne daš mi da dišem
 onda
 rasprsnj se u meni
 na hiljade stena
 sada
 da bujicom potopim te
 sahranim bez suze rime i opela
 da glas ti više ne prepoznajem

eto
 tek tako mi se htelo

NAKON VAŠARA

Na vašaru taštine
 ništa sem prašine
 zahvati pa baci
 po sred po faci
 Oh, kako vam stoji
 bluza u toj boji
 /a u stvari čuči
 ko opera u Guči/
 Oh, kosa vam divota
 /menjaj frizera skota/
 Oh, osmeh vam blista
 /ko sluzava glista/
 Oh, stihovi vam klize
 /ko crv što gamiže/
 Oh, talenat vam je takav
 /poljubiš me u lakat/
 Oh, dragulj se u vama krije
 /za nokat mi nije/
 I sve je u vas slatko
 I trajaće vam kratko
 Umij lice, ruke
 Spasi se od bruke
 Operi se u vodi
 Da istina se rodi
 U ogledalu uma
 Van prašnjavog drumu.

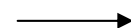
KLAP K LAP K LAP

klap klap klap
 potpeticama
 kroz mrak
 već su gladne puta
 ne sme da se luta
 pravog lova jeka
 ne da da se čeka
 lija ili vuk
 šarka ili smuk
 napravismo krug
 izmiri svoj dug
 fuj
 plucnem na tu glad
 ali hramlje smrad
 iz mene se izmeće
 nestati još neće
 ...
 Kidaj cepaj zini

Na mah otkini
 I tako..
 hlabreći se samo
 hraneći se drugima
 sve je manje nas
 klap klap klap
 proguta nas mrak.

VARIJACIJE

Ispalo
 iz džepa prodavca reči
 zalutalog
 neutrtom stazom
 seme
 na zemlju
 koja zagrljajem poskoči
 zametak
 ušuškan u utrobi
 umom
 umnožava
 suzum
 krvotoka hrani
 smehom
 srce drhti
 vremenom
 zrelo
 spremno se kreće
 bol
 riba u vodu skače
 diši!
 gurni, stani
 diši!
 izdrži ,dobro je
 diši!
 pusti, samo će
 diši!
 cepa se, izlazi
 diši!
 u grču
 zemlja bljuje
 ne diši!
 krv, posteljica, vrpca
 rez !
 DISI!
 Evo vam pesma
 udahnite joj život
 umi(j)te.

KATARINA KIKOVIĆ JOVIC
MISAONA PROŽIMANJA

Oplodi me umom
 da rodim ti ideje
 sa očima srne i zubima vuka
 Ujedinjene u bolu
 što misao rađa
 svile se u meni
 device i vile
 da misao slave
 i u njoj reč
 telom Venere
 mudročću Vasilise
 drumom Vaseljene -
 rađam ti reč na reč
 rađam ti reč po reč
 Dragi,
 ne hvataj me za reč,
 uzmi me za misao.

RUŽICA BLAGOJEVIĆ

Čudne vizije svakodnevnice obuzimaju njenu dušu dok Ružica Blagojević teži smirenju vlastitih snova. U neprestanoj potrazi za ispunjenošću vlastitog duha i tijela ona često poseže za koketnim stazama zavodnice da bi već na sljedećem skretanju išla ka ozbiljnim temama bivstvovanja. Javstva, dapače! Njena poetika je simbolika mogućeg unutar irealnih čulnih iščekivanja. Ali, zar kod poezije upravo to i jeste suština. Pronaći realnost unutar nemogućih najava. Rijetkima to uspijeva. A ona je na dobrom putu nagovještaja usmjerenih ka tome...Nadi poetskom umijeća što streme. Urednik

Strange vision of everyday life occupy her soul while Ružica Blagojevic seeks appeasement of her own dreams. In the constant quest for being filled of her own body and spirit she often resorts to the paths flirtatious seductress that has gone, but on the next turn she goes to serious topics of being. Of herself, indeed! Her poetics is a symbol of the possible within unreal sense of expectation. But is it just within the poetry that the essence. To find reality within impossible announcements. Rare ones succeeds. And she is well on her way of hints aimed at it...To the hope of the poetic skills which strives. Editor

ČEŽNJA

Volela je tajno
u tišini snova,
ko' andjeo išla
tragom duše snene,
nevidljive strune,
simfonija neba...
i lice daleko
maglom sakriveno,
što pod srcem spava
i korake čuje,
sakrivena tajna
u prsten bez boje,
čežnjom ogrnuta
svoje vlažne usne
Apolonu nudi.

BELA KRALJICA

POSMATRA SVOJE ŠAHOVSKO POLJE....
BELA KRALJICA...D I....
ALGEBARSKA NOTACIJA...
SVA NJENA LEPOTA
DOLAZI OD TAJANSTVENOSTI
TAJANSTVENOGA....
KROZ NJU PROSIJAVA
LEPOTA TIHA I ČEDNA...
PORED NJE KRALJ...BELI...
I LIČNA GARDA...
U NJENOM POGLEDU...SEDAM
NEBESA...
ŠAPUĆU JOJ NJENI ANĐELI CUVARI....
NEMOJ DANAS...
PUSTI GA DA ŽIVI...
ŠTA ĆE BELOJ KRALJICI CRNI KRALJ..
POŠTEDI CRNU KRALJICU...
NE IDI PUTEM DVA TOPA..
JAČI SU...
SVI SU ZATVORENI....VIDIŠ...
U NJENOM POGLEDU LEDENI
KRISTALI...
POSMATRA NETREMICE CRNOG
KRALJA...
NEMA MU SPASA..
MISLIMA OTVARA TABLU...
IZA NJEGA DEVET DVORSKIH DAMA
PADA U NESVEST...
DAMIN GAMBIT!

ČESTICA BOŽIJA

Bog je milosrdan
moguće je raditi
i ono i ovo,
a šta ako čovek
u snu umre
i ne pomoli se,
gde će njegova duša otići?
Ima li radoznalih
i u crkvi?
Ili bi da greše
i da se kajaju.
Šta da rade oni koji,
kada dodje Strašni sud,
krst svoj ne budu imali?
Gde će otići?
Udahnimo malo vazduha
za svoju dušu.
Neću samo ja stradati
mnoge ću za sobom povući,
grešni...sa ćutanjima ...
i prekidanjima.
Živimo iza ogledala
zaslepljeni prividom..
šta ako se razbije,
kako ćemo goli
u svetu vodu zagaziti?

Zlatni presek

Po sopstvenom izboru živim
sama sam ga birala,
u svom srcu nosim istinito
a postaću ono čemu se divim.
Plašim se prikaza koje predstavljaju mrak
maski koje kriju zlo
praznog plašta neznanja
sama biram svoje izazove.
Idem iz sobe u sobu
svaka soba mi daje svoju reč da izgovorim,
svaki prolaz, svoju pesmu da otpavam.
Večni vrtlozi vremena
kovitlaju sadašnji trenutak
sa milionima godina unazad
do samog pupka Univerzuma.
Šta to povezuje čoveka,
ljusturu puža, list drveta
i Partenon?!

oprosti...

Kada bi u tebi prepoznala svoju dušu,
tada bi u dubini tebe, dok te tako mučim,
osetila i svoje nespokojstvo
i tvoju virovitost.

U tebi teče moje vreme
i život se kreće.
Tvojim bolnim pokretima
me podsećaš na nemir mojih noći.
Osudujem te na mirovanje,
oduzimam ti pokret.

Osluškujem kolo tvoje krvi
i začuh tvoj zov,
prepoznah uzdah tvojih struna
osetih tvoj i moj pokret
u treperenju zvezda tvog neba...
Oprosti mi...

Na plesnom podijumu

Sakriveni bojom ljubavi
stvoreni jedno za drugo,
igraju iskonsku igru
očaravanja i začaravanja...
njegova ruka dodiruje
vrelinom,
ubrzava disanje
u ritmu libertanga,
toplina se preliva
prelazi u ritam
laganih drhtaja...
i radosno dišu
podižući mase
nevidljivih strasti..
miris želje
natapa im tela.
Ogrnuti noći,
u sazvezđu zvezda
gubi im se trag.

MUSTAFA SMAJLOVIĆ

Mustafa Smajlović je iskustveni pisac. Kada kažem „iskustveni“ ne mislim samo na respektabilni oblik mogućih prozaičkih uradaka predočenih *urbi et orbi* tokom godina uspješnosti. Mislim, prije svega, na *racio inspiratore* kao najavu opisivanja stvarnih dešavanja u okruženju koje on smatra svojim. Njegove priče su samo naizgled maštarije slučajnog putnika ovozemaljskim stazama jednostavnih oblika svijesti. Njegove priče su, u stvari, stvarnost pretočena u praiskonski oblik jezika, uma i djela bića ovdašnjeg. Isprepletenog, prije svega. Mustafinom kratkom rečenicom i snažnim porukama unutar piramide htijenja. Urednik

Mustafa Smajlović is experienced writer. When I say "experiential" I do not think only on respectable form of potential prose works presented *urbi et orbi* over the years of success. I mean, first of all, on the *racio inspiratore* as an announcement of describing the actual events in the environment that he considers his. His stories are just fantasies seemingly random passengers earthly paths simple forms of consciousness. His stories are, in fact, a reality transformed into primordial form of language, mind and actions being local. Interwoven, first and foremost. With Mustafa's short sentences and powerful messages within the pyramid of desires. Editor

PREOBRAŽENJE

Izguraše je na čistinu.

Ostade bez zaklona i zaštite.

Zagrebal je po tvrdoj podlozi u novom, očajničkom pokušaju da spasi živu glavu bijegom pod zemlju, kamen, bilo gdje, samo da nije nadohvat progonitelja. Mungosi brzo priskočeše i prevruše je na leđa.

Zakopra se.

Jedan od petorice vrhom štapa oprta krug oko nje.

S druge strane kružnice nadoše se oni - progonitelji i mučitelji.

U krugu ostade ona – zarobljenica!

Sunce i kamen pržili su poput žara.

Za trenutak progonitelji se zгледаše, a potom iz njihovih grla začu se rezanje hijena. Od straha, vrelina, čega li?, drhtoljio je i vazduh iznad sirotice koja se našla oči u oči sa mungosima u ljudskom obličju. Opijeni bjesnilom zla bili su spremni svakog trenutka zaskočiti na žrtvu.

Prvi je to učinio razroki i krezubi progonitelj, koji je pokretom i pojavom ukazivao da je zadnji olinjali lisac u čoporu. Bio je podčinjen cijelom čoporu. Taj takav, koji se gadio i ovima koji su ga vukli za sobom, jedva je dočekao da prospe benzin putanjom kružnice.

Neko je iz džepa izvukao šibicu.

Zasmrdio je fosfor.

Bljesnulo je pred očima.

Sluteći najgore, zarobljenica se naglo trznula i ustuknula nazad.

Nazad ili naprijed, svejedno, čekala ju je smrt. U krugu, ukrug se zavrtila.

Sve se odigralo brzinom nebeske svjetlice koja se, za samo jedan treptaj očiju, pretvorila u buktinju. U očajničkom pokušaju zarobljenice da pronađe izlaz iz pakla, utrka ukrug bila je samo novo, panično kruženje.

U paklenoj vrtešci, oko nje su kružili i zemlja i nebo.

S druge strane plamenog kruga, igralo je kolo od ljudskog mesa i đavoljih duša.

Mučitelji su bazdili na lešine, a vatra na benzin.

Čulo se krkljale od užitka nad mukama žrtve koja je uzalud pokušavala spasiti živu glavu.

Zasljepljena svjetlom i omamljena paklenom vrelinom, očajnica je još jednom pokušala da iznađe izlaz kojeg nije bilo, a onda se počela okretati u jednom mjestu.

Pokreti su usporavali.

Odjednom stade.

Zavlada muk.

Mungosi se zгледаše.

Zasliniše.

Škorpija podiže i podvi rep, a onda, u snažnom trzaju zabode otrovnu bodlju u vlastiti potiljak.

Načinila je još jedan slabašan samrti trzaj, a onda se naglo ukočila.

Nebo kao da se odlijepi od zemlje.

Nadomak ugljenisane žrtve, mučitelji ostadoše skamenjeni. U kamenoj šutnji, zгледali su se mrko poprijeko. Trebali su zaigrati od radosti, čega li?, ali nije im bilo do igre. Gutali su nešto što se nije moglo progutati. Iznutra, iz ždrijela, potresalo ih je gorko nezadovoljstvo.

Sve je bilo isuviše kratko za očekivani užitek koji je trebao utoliti veliku glad za tuđom nesrećom. Žrtva, koja je sama sebi skratila muke, učinila ih je poraženim i nesretnim.

Odnekad, vođa čopora će se izdvojiti. Prope se na najviši brijeg, ispruži vrat koliko je bio dug, zatvori oči, iskezi očajnike i sa njuškom podignutom prema zvijezdi koja je pržila, poče zavijati.

Vučiji zov iz ljudskog grla odzvanjao je kršem. Mučenje škorpije slutilo je ratnoj nesreći.

Te godine, kada je Hercegovinom krvario behar, čopor se nije smirivao u svojim brzozima. Harao je na otvorenom.

Žrtva čopora postade i lijepa Bosana.

Po ljepoti ne bi joj nadaleko ravne. Kao da je iz sna izronila, mamila je uzdahe i muških i ženskih duša. Bosana je sa starom majkom bježala je od smrti preko kamenjara.

Nestvarnom ljepotom bljesnula je pred očima bijesne petorke. U jednom trenutku, čopor je ostao zatečen, ustuknuo je nazad, a onda je nagon gladi za ženom uzburkao nečistu krv. Začulo se skljojcanje očajnika i hroptanje u ždrijelima. Brzo su raskomadali Bosaninu majku, a potom su opkolili njenu prestrašenu kćer.

Izmamiše je na čistinu.

Bazdili su na znoj i balegu.

Bosana je mirisala na hercegovačko smilje. Opkoljena sa svih strana, žrtva je uprazno zamahivala rukama. Trošila je snagu. Koristeći njenu posustalost, mungosi su s divljim užitkom trgali dio po dio odjeće.

Zalud je lijepa nesretnica pokušavala sakriti ono što svačije oko nije moglo vidjeti. Branila se i odgurivala razjarene zvijeri koje su parali noktima mladu kožu.

Pomisao, kako će pred sobom imati голу ženu, činila je napadače izbezumljenim i neumoljivim. Nesvakidašnja ljepota djevojke pretvarala se u njenu nesreću.

Razroki i olinjali mungosi priskoči i pocijepa košulju na Bosaninim prsima. Grudi bljesnuše bjelinom.

Da su htjeli čuti, kao što nisu od slijepila i

pohote, čuli bi glas djevojačke duše kako moli da je poštede stida i bola. I suze u lijepim očima su imale glas. Molile su.

Nesretna Bosana je otvarala usta, ali nije imala glasa.

Otimala se, ali se nije mogla otići.

Ostaviše je bez zadnje krpice. Razgoličena u stidu, strahu i nemoći, Bosana je drhtoljila poput mlade srne. Za trenutak pohotnici ustuknuše pred ljepotom ženskog tijela, a onda ponovo juruše, u čoporu.

Ponovo će osjetiti otpor.

Vođa čopora posegnu rukom za nožem. Sjav sječiva se odbi od užarenog sjaja zjenice prestrašene ljepotice. Iz pogleda sjevnu vatra. Sve joj se smjelo dogoditi, samo nije ono što je bilo u glavama zvijeri. Odnekad će je prizemljiti.

U neotvorenu ranu, trebali su ubrizgati nečistu krv. Tamo gdje je u djevojačkom snu, na pupoljku zamišljala leptira sa likom princa iz bajke, za trenutak sletio je stršljen. Trebao je još samo otrovnu žaoku zabosti u živu ranu.

- Ne-eeee! – krik iz Bosaninog grla odjeknuo je do neba.

Posljednjom snagom ljepotica je otrgla nož iz kandži, zbacila zvijer sa sebe i izmakla se ustranu.

Napadači su ustuknuli.

Prizor pred očima usporavao je njihov dah i ledio njihovu nečistu krv. Opkoljena okamenjenim mučiteljima Bosana se preobražavala u škorpiju.

Uvlačila se u školjku zglavkara oštrem i otrovnom bodlji na repu. Nemoćni da se pomjere, mungosi u ljudskom obličju gledali su čudo nevideno. Nisu mogli koračiti. Nisu ih služile noge. Nisu mogli dodirnuti onu koja ih gledala pogledom akrepa. Nisu ih slušale ruke. Mučitelji žrtve postali su žrtva vlastite nemoći. Samo su mogli oči pomjerati, a u njihovim zakrvavljenim očima, škorpija je bila spremna sama sebi prekratiti muke.

Naglo je savila rep i u snažnom trzaju zabola otrovnu bodlju u vlastiti potiljak.

Ljepota žene je iščeknula.

Čopor se razbježao od čuda, straha, čega li?

Čovjek u bijelom, koji mi je donio ovu priču, kazao je da na tom mjestu, gdje se škorpija ubila, niče, raste i cvjeta biljka koje drugdje nema na ovom prolaznom svijetu. Miriše dušom one koja je preselila u ovu priču. Obdan se otvara, a obnoć se zatvara.

Po danu cvijet liči na oko škorpije, a kada sunce zalazi, preobražava se u djevojačko oko.

Svakome se ne ukazuje.

MUSTAFA SMAJLOVIĆ

POVRATNIK

Do rata starcu Hamedu Kusturi kućni prag bio je planina.

Da se pitao, kao što nije, ostao bi u kući. Što god da bude s kućom, neka tako bude i njemu.

Zadnji je izašao iz Dubovika.

Na silu ga uguraše u autobus.

„Bjež' Hamede, ne budi budala!”

Srce ga boljelo dok je gledao kako iza njega ostaje pusto selo. U grad je silazio samo pazarnim danom. Na pijaci bi prodavao jaja i bijeli mrs. Od pazara kupovao je so, zejtin, kahvu, šećer i cigare.

Na prste jedne ruke mogao je nabrojati koliko puta je otišao dalje od Višegrada. Žena mu, Malka, bila je na mukama dok bi ga natjerala na ljekarske pretrage u fočanskoj bolnici.

„Hamede, moj Hamede, kako bi meni pomogao kada nećeš sebi!”

Žao mu je bilo staviti Dubovik i zbog Malkinog mezara. On ode, a mezar ostade bez podignutih nišana.

„Sramota, sve mi bi drugo preče“ - reče samom sebi.

Duša ostade u selu, a prazno tijelo stiže u Sarajevo. Neko vrijeme se skrasio kod rođaka, do dolaska sina Mehmeda iz Austrije.

Mehmed stiže izbezumljen. Požurivao ga je.

„Babo, nemojmo se skanjivati, haj'mo! Ostadoh ti i ja, ako se putevi zatvore!”

„Ne bih ja, sine...”

„Halali, al' moraš... Nećeš li, na leđima ću te iznijeti... Druge nejma!”

Među zadnjima izađoše bez problema. Nisu stigli do Zenice, a oko Sarajeva skolutiše se crne guje. Tek kada su su prešli slovenačku granicu, sin je zaustavio auto i kazao:

„Babo, ako si za kahvu, hajmo je popiti na benzijskoj!”

„Jok! Ja sam sve svoje kahve

popio!”

Mehmed se nije puno sikirao. Čak je bio sretan. Oca je izvukao iz rata. Zaustavio je auto na prvom proširenju i izašao prošetati. Uzdahnio je i odahnuo. Najradije bi zapjevao od nekog zadovoljstva, ali nije bilo vrijeme za pjesmu. Pogledao je na sat i okrenuo se prema ocu. Nije se pomjerao u sjedištu. Prišao mu je.

„Babo, haj' malo na zrak“- zamolio je.

Samo je odmahnuo rukom.

Sin obori glavu.

Nije mu htio pristajati na muke.

Odmakao se.

„Navika je i nenavika... Trebaće mu vremena... Preboljeće on Dubovik!”

Odbijao je jesti. Mehmed je na silu trpao zalogaj. Otvarao je usta, samo da ne povrijedi sina, ali mrvica je zapinjala u grlu. Niti je mogao iskašljati niti je mogao progutati.

Davio ga je i gutljaj vode.

Čim bi se ocu zakašljalo sin je usporavao vožnju i zastajao na prvom proširenju. U nagonu da povrati, Hamed se nagnjao kroz prozor, ali grlo je ostajalo suho. Prazna crijeva su se otimala za nešto čega nije bilo u želucu.

Prošli su i granicu Austrije. Mehmed je potražio očev pogled.

„Babo, evo nas u Austriji!”

Hamed je šutio.

Prošli su i moćne Alpe, a nije ni riječ progovorio.

Povremeno bi naslanjao glavu na sjedište i zatvarao oči.

„Odmora oči“ - pomislio bi sin.

U jednom trenutku, kada je već bio uvjeren da ga je prevario san, iz suhog grla začuo se težak uzdah:

„Jah, jaaah!”

„Babo, jesi li dobro?”

„Sine, gledaj svoja posla...”

Promicala su nepoznata prostranstva i mjesta. Starac se nije obazirao. Tupim pogledom ispred sebe gledao je nešto što je samo on vidio. U tuđem svijetu mimo njega kao da je i vrijeme prolazilo.

Kako se približavala noć, Mehmed je imao osjećaj kako popušta grč na očevom licu. Mrak je godio staračkim očima. Lakše je disao.

Odnkad je auto skrenulo sa brze ceste i usmjerilo prema gradu koji je gorio u vatri od svjetala. Hamedove zjenice zasvjetlucaše, ili se samo tako činilo njegovom sinu. U jednom trenutku naglo se prenulo. Od čega li? Mehmed ga je zovnuo:

„Babo!”

„Šta je, sine?”

„Štajer, babo, Štajer!”

„Jah, Štajer!”

U ponoć stigoše pred Mehmedov stan. Zvono na vratima podiže na noge Hamedovu snahu Devletu koja se razdragano rastrča i poče paliti svjetla po prostorijama. Utrčala je u dječiju sobu.

„Sabite, Meho, diž' te se, dedo stig'o iz Bosne!”

Dječica bunovno poustajaše, protrljaše oči i teturajući priđoše starcu. Prvi put od prognanstva iz Dubovika njegove oči dobiše sjaj. Čim se mališani nađoše u širokom zagrljaju koščatih ruku, starac nije izdržao. Zaplakao je. Gorko. Potresno. Krupne suze su kliznule iz sitnih očiju.

„Majko, zašto dedo plače?”

„Od dragosti sine, nije vas dugo vidio!”

„A-a, zašto ti plačeš, majko?”

„Od dragosti sine, dedo doš'o!”

Hamedu je čekao carski ugođaj, od pune sofe sa raznovrsnim jelima i pićima do rasprijetane najljepše sobe u stanu. Snaha je dvorila vrh njegove glave.

„Svekre, jesi li za kahvu?”

„Nisam!”

„Za sok?”

„Jok!”

„Bujrum, volja ti slano il' slatko...”

„Ni jedno, ni drugo...”

„Znam da voliš moj kadaif...”

„E, snaho moja ti, nejma tog slatka koje može sprati ovu gorčinu u mom grlu...”

Devleta se odmače.

Poravni od nemoći.

Djeca pritrčaše i posjedaše u

djedovo krilo.

Mehmed ustade. Pripodiže ga pomisao kako jedino unuci mogu vratiti vedrinu na očevu lice.

„Uz Sabita i Mehicu najlakše će se navići na promjenu.”

Jedno je pomislio, a drugo kazao:

„Ne slušaju me!”

„Ne diraj, djecu!”

U neko doba unučići pozaspashe u djedovom krilu. Razbudiće ih glas majke:

„Hajte u svoju sobu!”

Čim djeca odoše Hamedu se poče drijemati, ili se samo tako činilo Devleti. Zaustila je da kaže kako ga čeka rasprijeten ležaj, ali Mehmed ju je preduhitrio:

„Neka Devlo, ujutro nećemo raniti...”

Hamed se prenulo.

„Svako neka ide svom poslu“ - reče.

„Samo će Devleta odvesti djecu u obdanište, pa eto je nazad prije doručka“ - glasnuo se Mehmed.

„Računajte da mene ovdje nejma...”

MUSTAFA SMAJLOVIĆ

„Babo, kako to 'nejma'?“

„Nejma! E, tako!“

Sin i snaha zatvoriše usta.

Starac je odenkad naslonio glavu na jastuk, ali njegove oči se nisu zatvarale. Zurio je u bjelinu plafona.

Vrijeme je prolazilo, ali starac se nije mijenjao.

„Nisam mlado drvo da se mogu presaditi“ – govorio je samom sebi.

Gurnut iz komotnog dubovičkog prostora u tjeskobu tuđeg svijeta brzo se trošio. Kod snaha i sina imao je sve, a kao da nije imao ništa. Ugađali su mu kao djetetu. Da je zaiskao ptičijeg mlijeka, kao što nije, našli

bi za takvim, a čim bi se ovaj okrenuo, zastajao je.

„Oprosti, ja mislio...“

„Ich verstehe nicht.“

Željan razgovora sa bosanskim čovjekom znao je neko vrijeme pozdravljati i zaustavljati prolaznike. Nije imao sreće. Svi su govorili nerazumljivim jezikom. Najčešće, u žurbi, ljudi su prolazili ne obazirući se na njegovo prisustvo.

Trčali su kroz život..

Čudio se:

„Čemu tolika trka? Bog je svakome propisao koliko će načiniti koraka na ovom prolaznom svijetu!“

Nenaviknut na osamu počeo je poboljevati.

Sušio se iznutra.

Predosjećao je da neće još dugo izdržati.

Jedno jutro u kuhinji je sačekao buđenje ukućana. Zatekoše ga na sećiji. Sjedio je prekrštenih nogu. Kao nikada tako bio je veseo.

„De, snaho, ispeci nam kahvu da je zajedno popijemo.“

Devletine oči zaiskriše od dragosti. Poskočila je. Prije nego što se djeca razbudiše kahva je već bila na hastalu. Miris je široo nosnice.

Uslast je pihnuo topli napitak.

Uslast su srknuli i njegovi.

Sačekao je da Mehmed podigne glavu.

„Sine, je li ti veliki trošak da svog babu opremiš za Bosnu?“

„Nije babo, ali kuda ćeš...? U Dubovik se još niko nije vratio!“

„Ja ću biti prvi...“

„Dobro babo, al' kada bi ti to krenuo na put?“

„E, to Bog jedino znade...“

Ispričao je kako je sanjao Dubovik.

„Vidio sam svoj mezar. Odmah je do tvoje majke Malke“ – nasmijao se.

Djeca poustajaše.

Priča usmjeri u drugom toku.

Mehmed pogleda jednom na zidni sat, pa još jednom.

„Devlo, pohiti sa oblačenjem djece!“

Rastrčaje se.

Domalo, kao da ih vjetar pomete.

Nestadoše.

Starac ostade sam.

U njegovim ušima ostadoše glasovi:

„Babo, žirim na posao...Kada se vratim, fino ćemo se o svemu dogovoriti!“

„Svekre, odoh i ja!“

„Ćao deduka!“

Ne stiže izgrliti i izljubiti unuke.

Uvečer su ga zatekli u hodniku. Bio je obuven i odjeven. Sjedio je naslonjen leđima na zid.

Izgedalo je kao da je živ.

Na tabautu se vratio u Dubovik.

bi i prinjeli mu.

„De, zadahni dušu medom“ – nudila je snaha.

„Babo, osladi dušu“ – molio je sin.

Da je trebalo ispred svoje djece uzeti bi zalogaj i dali njemu.

Hamed nije ništa tražio.

Živio je od vode i vazduha.

U početku je izlazio ispred zgrade.

Zagledao je ne bi li koga prepoznao. Kada bi se pričiniilo da je ugledao poznato lice, krenuo

Kada se uvjerio da je još veći osamljenik na ulici, povukao se u stan i nije više izlazio.

Požalio se sinu:

„Izem ti Štajer kada niko nikoga ne poznaje, niti ko koga pozdravlja!“

Za Hameda više nisu znali hodati ni njegovi. Ujutro je gledao kako istrčavaju na vrata i trče do auta. Devleta se češljala na stepeništu.

„Ne stignu ni da se umiju“ – govorio je samom sebi.

MUSTAFA SMAJLOVIĆ
PRST

Iscrpljena od starosti, bolesti i brige, sve teže je prelazila kućni prag. Da nije onako kako jeste, morala je do poljskog zahoda, odavno bi se riješila takve nevolje.

- Moram, radi mog Radana, moram! – govorila je samoj sebi, jedva se pridizala iz ležaja i kao prebijena vukla po kući koju je dijelila sa umobolnim sinom. Na dnevnom svjetlu, s druge strane praga, izgledala je još slabije i nemoćnije. Neobično sitna, mršava i vidno pogrbljena, sa tammim porama koje su izbrazdale staračko lice i istanjile bradu, u očima susjeda bila je kostur koji promiče dvorištem stješnjanim između tuđih zidova i njene nakrivljene ograde. Da su mogli čuti glas ženskog kostura zamotanog u crninu, kao što nisu od buke sa ulice, čuli bi kako moli:

- Bože, ne ištem ti puno, smrt, samo smrt!

Bila je to Dostinja Uzelać, umirovljena čistačica područne škole koja je vremenom, zbog slabog priraštaja školske djece, pretvorena u zadružni dom. Dok se školska nastava odvijala u dvije smjene, radila je i kao kuharica. Gotovila je ručak za dva učitelja i spremala čajku užinu. Mališani su se otimali za njene pogače do kojih je mirisalo selo. Rukama ih je razlamala onako još vruće, tek izvađene iz renle, i punila kajmakom koji se topio i cijedio niz dječije promrzle ruke. Danima se slika ponavljala u očima prolaznika: kuharica u bijelom otvarala je ulazna vrata škole i sa praga, poput kokice bijelog perja razdraganim kokodakanjem prizivala svoje piliće razletjele po školskom dvorištu:

- Pi-pi-piiii!

Nikada se nije udavala.

- Što će mi još takva briga – govorila je.

Rijetko je odlazila u grad i još rijede se družila sa muškim svijetom. Upravo zbog ovog drugog, selo je zatekla gotovo nestvarna vijest kako je na svijet donijela muško dijete.

„Preko noći djevice postade majka“, govorilo se i neko vrijeme sumljalo da je otac djeteta učitelj Mikan, ali niko sa sigurnošću nije mogao uprijeti prstom u mirnog učitelja koji je do kraja života ostao neženja.

Dostinja je šutjela.

Čuvala je tajnu kao oči.

- Moje dijete, moj život, moja briga! – branila se od radoznalih i napsnih.

Porodila se u svojoj kući, bez ičije pomoći. Sama je presjekla pupčanu vrpču, okupala dijete i već sutradan otišla u matični ured. Sinu je dala ime po ocu Radanu koga jedva da je upamtila.

- Da se obiteljska loza ne zatre –

prošaputala je, savila rodni list u ronlu i žurno pohitala kući da podoji dijete.

Bilo je onako kako je bilo suđeno da bude.

Radan je rastao brže od gazdinske djece, ali se držao podalje od njih. U početku se nije mogao znati pravi razlog zašto je bilo tako. Dostinjin jedinac birao je osamu, a druga djeca društvo. Rano je prekinuo školovanje. Dostinja je najbolje znala zašto, ali nije joj ni na kraj pameti bilo da se odvajaju od djeteta.

- Dostinja, dajte maloga u grad, u socijalnu ustanovu, šteta je da dijete ostane neopismenjeno – predlagali su školski pedagogi.

- Ni govora! – bila je odlučna i neumoljiva.

Vremenom Radan je izrastao u nesvakidašnje glavatog, visokog i krupnog muškarca, ali ni izgledom ni ponašanjem nije odavao utisak osobe koja je mogla brinuti o sebi. Djevojke su se sklanjale ukraj. Nije ga prihvatao ni muški svijet, a da mnogi nisu bili načisto zašto to čine. Kod slabijih je izazivao strah. Ustiknuli bi ispred njega. Ljudi mali rastom su odmjeravali i zagledavali seoskog diva, možda i sa zavišću, ali njihova pažnja je prestajala čim bi se susreli pogledom. U širokom krugu zabilazila su ga i djeca, bez zadirkivanja, što je ukazivalo na veliki uticaj roditeljskih priča koje su zastrašivale. O Radanu govorilo se ovako ili onako, ali niko

nije mogao kazati da je od njega imao bilo kakvu neugodnost, što je Dostinju činilo ponosnom u oskudici radosti.

- Moj Radan, duša majkina, ne misli zla ni muhi, a nekamo li čovjeku – govorila je.

Svi veliki događaji u selu mimoilazili su Dostinjinu kuću u kojoj se odvijao tih i gotovo neprimjetan život. Majka i sin su preživljavali od Dostinjinne penzije, Radanove invalidnine i povrtlarskih plodova iz omanjeg vrta iza kuće. Dobri ljudi pobrinuše se da

mjesečna primanja stižu na kućna vrata. Tako je Dostinja bila pošteđena nepotrebnih odlazaka u grad.

Radan je znao po cijeli dan sjediti na pragu kuće i kuhinjskim nožem djeljati drvo. Dok je Dostinja mogla redovati svojim rukama, uredno je izmetala i mela sitnu ivericu ispred njegovih nogu, ali otkako se razboljela prilaz kući je ličio na bunjište.

Do bolesti strogo je vodila računa o svemu. U kući i oko kuće nije bilo stvari koju nije pomjerila, ili preko koje, bar jednom u danu, nije prešla svojom rukom. Ništa nije zapuštala. Omanji vrt za kućom bio je poslastica u poslu. Sa neskrivenim zadovoljstvom, pjevušeći, obrađivala je taj komadić zemlje, sijala i okopavala povrtlarske usjeve. S jeseni niko nije bio sretniji od nje.

- Imam svoju glavicu luka, svoj krompir, svoj kupus...! – nabrajala je i radovala se plodovima i uštedi.

Bar zbog povrća nije morala na pijacu.

U kući, između svježe okrečenih zidova, svaka stvar bila je na svom mjestu. Nije se mogla postidjeti ako bi odnekud kakav gost naletio i zavirio u kuhinju ili sobu. Unosila je kao vjeverica u duplju. Bilo je tu i novih, modernijih stvari, ali, što je najvažnije, imalo se ono najnužnije, od ektričnog šporeta do zamrzivača. Dovoljno da u svemu tome vidi svoju pobjedu i osjeti draž donekle lagodnijeg života.

- Sine, na selu smo, ali majka tvoja voli gradski komoditet – govorila je više samoj sebi nego li jedincu koji je imao sve što mu je duša zaiskala.

- Majko, gladan sam!

- Evo, evo letim sine... – skakala je i žurno prinosila pred sina ono što je mislila da je najslade. – Hljeb je naš, domaći, još vruć, a evo i kajmaka, založi! – govorila je glasom koji je molio i sokolio.

Zbog jedinca nije štedjela ni žalila na hrani. Mogla je ona ostati i gladna i žedna, ali sin je morao imati. Zadahnjavala ga mlijekom, pitala slatkom, hranila mrsom i mesom.

- De, pojed i popij, dušo majkina!

Pripadala je vrijednijim i štedljivijim ženama u selu. Zadnjih godina štedjela najviše na sebi, samo da bi njeno dijete imalo i onda kada je ne bude bilo na ovome svijetu. Nije bila besposlena ni tada kada je sjedala da predahne. Pri svjetlosti stolne lampe, dokasno u noć, krpala i šivala je sve što bi moglo koristiti uštedi. Nije bacala ni poderane čarape. Oporila bi stare, iznošene priglavke i zdravu vunenu nit koristila kao materijal za krpanje. Svaki put kada bi takav posao privodila kraju, radovala se kao dijete:

MUSTAFA SMAJLOVIĆ

- Gle, k'o novo!?

Držala je do urednosti na sebi i oko sebe. Odjeća na njenom krhkom tijelu mogla je biti stara i zakrpana, ali je odisala svježinom i čistoćom. Od ribanja prag i patos žutjeli su se poput voska. Kućni prostor je mirisao na cvijeće iz saksija...

Urednost je naslijedila od majke Anke, koja je nadničila pospremajući hotelske sobe i gospodske kuće. Čim je prispjela da može svojom rukom dohvatiti šteku na vratima, majka je vodila sa sobom. Na neki način odrastala je po bogatim kućama, radeći i redujući tude, sve dok se majka nije razboljela. Gledala je njenu smrt. Napatila se kao niko njen. Izdahla je na njenim rukama. Na izdisaju

novčanicom, kako bi kupila ono najnužnije - zejetin, šećer ili so, osjetila je mučninu u želucu. Zajedno sa bradom zadržtao bi glas:

- Ne d'o dragi Bog da mi dijete spadne na tuđu milostinju!

Zbog uštede, podstarost, odrekla se i najslađeg užitka. Prestala je piti kafu. Jeftinije je prolazila sa biljnim napicima. Prije nego što bi pihнула topli čaj iz šoljice, izustila bi:

- Kava šteti srcu!

Dostinjin pih i Radanov srk imali su slast i okus ljekovitih trava, osušenih i brižno čuvanih u papirnim kesama.

Razbacana iverica i pilotina ispod Radanovih nogu, za susjede bila je

Svaki Ivanov pokušaj da uđe u kuću ostajao je s druge strane praga.

- Mogu li ući na tren, samo da je vidim?

- Ne dam! Moju majku niko ne smije uznemiravati!

- Ali, ja sam službeno lice...

- A-a, ja sam njen sin!

- Dobro Radane, neka bude tako kako ti kažeš.

- E, tako!

Ivan je rijetko i nerado pominjao nož u Radanovoj ruci, ali je u više navrata pričao i prepričavao kako je lijepo mogao čuti razgovor sina i majke iz poluodškrinutih vrata.

- Majko, daj prst da umočim u tintu.

- Evo sine, evo...

- E, tako!

- Sine, moli te majka, čuvaj pare za crne dane...

- Ne beri brigu majko.

- Majka sam ti, moram sine, moram...

Možda je pismonoša u svojoj priči po svome nešto oduzimao ili dodavao, ali je više puta ponavljao istu rečenicu:

- Dostinja se gušila od kašlja, krkljala i ječala, a Radan se pojavljivao na vratima kamenog lica. „Evo potpis“ – izgovarao je gotovo nečujno i strpljivo čekao da prebrojim novčanice...

je kazala:

„Kćeri, smrt i nije nešto, ako ne boli!“

Nikada nije prihvatila ono što su joj ljekari kazali:

„Vaša majka je umrla od tuberkuloze!“

- Pokoj joj duši, umrla je jadnica od ispljenosti... Nije se štedjela da bi bogatuni uživali u čestom i udobnom - govorila je i rečeno zaljevala suzama.

Svaki put, kada je nudila jedincu čistu odjeću za presvlačenje, prisjetila bi se majke i njenih riječi koje će je pratiti sve dok po suncu bude hodila:

„Neka je staro i zakrpano, al' je čisto!“

Čim bi Dostinja posustajala u borbi sa crnim mislima, uspravljala je pomisao na uštedu. Znala je da će i na njena vrata pokucati gost koji vadi ljudske duše, ali nije smjela ostati prazna kuća kada je iznesu u kovčegu.

- Smrt će smiriti moje brige, al' kako će moj Radan bez mene? – izgovarala je glasno, ustajala i hodala od zida do zida.

Svaki put kada bi posegnula rukom za

najpouzdaniji znak da je Dostinja pala na postelju.

Još neko vrijeme vidali su je kako promiče između sivih zidina i nakrivljene ograde, ili kako sa teškom mukom prelazi kućni prag jedva se pridržavajući slabašnim rukama za okvir vrata. Radan bi se samo pomjerio ukraj i nastavljao djeljati drvo. Danima kasnije, samo se on viđao. Sjedio je na istom mjestu.

Djeljao je.

Ostaje tajna šta se događalo između četiri zida.

Pretpostavlja se da je Radan u rijetkim prilikama prilazio majci koja se na samrtničkoj postelji borila sa dušom. Zadahnjivao je mlijekom, ili možda samo običnom vodom.

Poštar Ivan Petrov bio je najbliži istini. Odnkad je ispričao kako je iza poluodškrinutih vrata čuo težak kašalj i mučno ječanje ženske duše. Bez imalo nemira u sebi njen sin je preuzimao penzijski ček, ulazio u kuću i vraćao se sa otiskom Dostinjinog kažiprsta, a onda je uzimao novac. Uredno je dobijao i svoju invalidninu.

Selo nadomak Beograda je ulazilo u vrelo ljeto.

Niko pouzdano ne zna kako i kada je Dostinjina duša prhнула u nebo. Poštar je uredno donisio penziju i invalidninu, a Radan je sa vjerodostojnim otiskom kažiprsta na čeku preuzimao novac.

Tu noć, kada je susjeda Marica prijavila da je vrh starog oraha u vrtu vidjela i čula bijelu vranu kako grakće, a ispod orahove krošnje izbezumljenog Radana, uniformisani ljudi stigoše u selo. Prestrašena žena govorila je glasom koji je podrhtavao:

- Bio je go, kao od majke rođen... Gledao je u zvijezde i poput vučijaka zavijao, najprije tiho, a onda je zaurloao koliko ga ždrijelo nosilo...

Sutradan, na dnevnoj svjetlosti, pod stablom oraha ukazao se otkopan grob, a odmah do svježje rake crna vreća u kojoj je bilo zamortano tijelo.

Na lešu je nedostajao prst.

SLAVICA ANISIJA BLAGOJEVIĆ

Poetika Slavica ANISIJE Blagojević je poezija istraživačkog oblika svijesti. U povratku arhetipskim korijenima ona vapi za originalnošću i prepoznatljivošću. Njen jezik je po mnogočemu višeznačan jer pokušava razotkriti vlastitu viziju pjesnika-vjernika. Njeni stihovi su kao most preko nemirne vode sopstvenog bića u potrazi za mogućim izlazom iz sopstvene sudbine. Ne! Ona se ne žali na nju. Samo pokušava biti neko ko će usmjeravati je odgovorajućim pretpostavljenim stihovima. Anisiya ne samo da uspeva u tome već, ispisujući, poetskom novelistikom, vjetrove sudbini što streme, uspeva utkati tračak nade za sebe, ali i za druge. Kako je čitati? Ponirući dubinama njene svijesti sa ciljem razotkrivanja nade. Nada je u njenom imenu. Jer, ona Slavi...Milostivo/a? Urednik

VAPAJ

Troše se tvoji tragovi va mojim zapletenim mislima.
 Ključevi gradca Petrosa su visoko, spotičući se o izgužvanu odeždu nošči, zahvatam novo utrenije ou ljubičastom kondiru, s zlatnim poklopcem i žutim hrizolitom, na svilenoj vržici.
 Propinjem se na prste va sandalicama od najmekše košutine kože, oušarane va modro, da ti nečujnim hodom dodam najsladje parče tek va zrnju zrenja utrenije.
 Da popijem tvoju tišinu.
 Zatičem samo gužvu polomljenih mesečevih cvetova 1 i trne mi pogled.
 Od poslate mi kiše katarza vekovi mojih nošćenstva va bdeniju sastali su se opet, opet da se vidimo, opet ljubavlju da se sjedinimo va tom samom Miropomazaniku.
 S tobom, koji se hraniš iz artofora spleo si utrenije vo beskrajne vekove da odjezdiš na srebrnokrilom kragujcu ocrtanim prema nebu
 Ou šari aspalid džbuna 2 uz veliku shimnu na aureoli duge.
 Od tada se spotičem o podiru s brojanicom vo levoju ruci.
 Kao gola figurina koja žmuri od stida.
 Pritajena uz svoju senku na siginom obzidju ona najbolje poznaje moj strah.
 Molbena v rodjaj utrenija Matera dolorosa pod tvojim pokrivačem samonikla s mesečevim cvetom.
 Na pet stope hoda v davno tečućem miropomazanju ne želeći jastuk na uzglavlju, uhodim utravljene staze ou leštijanskoj pustinji. Na vidiku nedovršena sen bljusitelj od teških dveri gradca.
 Celivala sam molitveni dom za laku nošt.

1 Mesečev cvet – Achillea millefolium lat. Ovvremenim narodnim govorom Hajdučka trava. Mesečev cvet –staroslovenska reč.

2 Aspalid džbun – malo drvo, ili džbun, koji daje od sebe miris ruže, naročito kada je duga na nebu

Poetics of Slavica ANISIJE Blagojević is the poetry forms of consciousness research. In return to archetypal roots, she cried out for originality and recognition. Her language is in many ways ambiguous because she is trying to uncover her own vision of the poet-believer. Her lyrics are like a bridge over troubled water of her own being in search of a possible escape from her own destiny. No! She is not complaining about it. Just trying to be someone who will direct the corresponding superior lyrics of hers. Anisian not only succeeded in that already but, by providing, of novel poetic, winds which strive fate, manages to weave a glimmer of hope for herself and for others. How to read her? Through sinking within the depths of her consciousness with the aim of disclosing hope. Hope is in her name. Because she Celebrate ... Graciously? Editor

KUKUTOM ZEMALJSKE PROŠTINE PIŠEM TI

Pesma je završena.
 Izbačena sam iz gnezda s visokog oraha.
 Ni jedan pedalj slobodnog prostora oko zapisa kod molitvenice.
 Jedino krok skakuće kroz vinogorje cik – cak.
 A onda vidim ga kao crtež ugarkom po zrcetu belog i crnog otela.
 Do glada kao senka ozubljena vremenom dopuzah u kostretu od zebra s bronzanom fibulom do ključara petrosa Dečanskih.
 Zamršeni prsti ne daju se oteći.
 Budilnik svetog mesta na okidaču bdi iz skinije nad svecima, ranjavi krok va ikoni ugnezdio se.
 Obesmrćeni dub, odškrinute dveri; što gledaju na njive i zelene cvetove čokota va vinogorju – vlahinja sa stadom preko Pomazanikovog basamka.
 Kurjaci prizvani na ivici šume, između morne gluvonemosti i pornog plišta, pod seobnom senkom; sablica crna i bela.
 Prodire kroz premaz zaboravnosti belog kreča. Iščekznu, a potom opet vo kljunu kalj donese.
 Ovde ne iščekzava skrb veobzorja na krsnom zidu.
 Leži Matera Dolorosa raspeta medju raspršenim gnezdima kao raskršće puteva od kotlina do vrha planine.
 Osluškujući stihiru mesečevog cveta va falset doviknut.
 Na sam dan slave Matere Božije.
 Savanom svezujem nošt s ljuskama avga. 1
 Indiktom proleća,
 Lemešj obagreo od rdje i praha s kosovskih perstenijim cvetovima,
 i vo trepetu Solnca. Gasne se poj goluždravih krokova odletelih v gluboko nebo.
 Zapis – krok
 na živom kreču, zahvalnijim vidom,
 Ou ugarju šume, krilca poredjanih kao paoci točka.
 između maforiona i ledenog perstj pod petrosom dugovečna va svojoj nagosti inokinja,
 Što iščekuje avgo vo žiče.
 Ovde, u hladnoći, počinjem da letim.

1 Avgo – starogrčka reč za jaje

SLAVICA ANISIJA BLAGOJEVIĆ
PRAH OD PERUNIKA

Sa kažiprsta mi odlete Lastan ou sunovrat.
S planine Babe na Atos.

Tražim Anisijinu lobanju belim vinom izmivenu
ne verujem vo samostalno postojanje moje duše.

Ona je inokinja, a ne ja. Postoji.

Kljatva.

Polunoštnicom opet pred Umiljenijom, pored
lampade i kacije v kineskoj vazii s leptirima i
otelovim grozdovima, stavljam svež buket ošaranih
perunika ou plavo.

Bledim prstima otvaram ljubičasti kondir
perunikin prah, zaveštanje mlade podvizičnice za mene.
Posle male shimne bezplotnaja mirno probam.

Mirisna slatkoća leka s njenog blagoglasnije lica,
gledam va slomljen život. Bezdomok sam.

Čak ni sopstvene misli, ni zveket sveta neprizvanog
ne može da stane va neznabožačkoj bogomolji, ou ovaj trenutak.

Nošćna košava je zamrla.

Algeol zvezda, naga se kupa ou njenoj krasoti.

Hrizolitni odsajaj na rukovolševnijem zriku slova.

Zatočena egejskim morem koje nikad ne miruje,
uznemirena svojim mislima probudih Lastana te nošćii.
Plišć mojj pod krilo stavi ou tojj večnoj udolini, goleti
osvetničkojj.

Pronadji uzvišenu šumu, poleti visoko, što višlje
možeš po ovim lavrama atoskim morskim rutama.

O Lastane!

O Lastane!

Tvoja černa riza padavine po petrosnoj zemlji,
tvoj beli spokoj za našu odbijenu svetlost zlobnih
zrcala, gde je žiče napred puzalo kako ga
ne bi sustigao avaj, molitvenice va kojima se uznosimo v nebesa
spaseni va svim svetskim lukama
ou sandaliji svezanoj krokom aureole svica pomazanikovim, te
prazne varke,

ni petros na petrosu ne osta.

Preobraženje ou meni, a onda isparljivo poput magle ...

Perina uze moja krila i podari im drugačiju svetlost.

Bez slikarskog kista, zamagljena svetlosnom
gustinom hromatike šara

težinom 7517. krugova zemlje – udišem njen dah.

Tudja na tudjem.

Kljatva, još je tu va meni, ruga mi se ispunjava me.

Kako da zbacim sa sebe korstret Anisije?

Odgrćem guber od klašnja ou odsjaju svičeve kroke,
sklapam hladne prste Paraklis Materi Božijoj.

Kolenopoklonenjija pred tvojom senkom na goloj sigii,
odbacujem naušnice sa venčaca biserje kapa kao

krupna dažd, nakit jedan za drugim svlačen
sa sebe, od opala mindjuše ...

rasplićem ticijan kosu ispod šivade, zelenu
od atlasa haljinu punu dozrelih grozdova, do
bosih stopala naga ...

S telom vo bezvremerje na goloj zemljici skrušena,
slična mgli nevidljiva, nepoznata i sebi samoj.

Kao dobro ušćavljeni pergament od krupnooke košute
umukli žigafon pod ljuskom kože. Golim stopalom

preko krovave mrlje tada si prešla tudja sred
najjžešće košave.

Dosegnute prstima svega se sećamo, ništa ne zaboravljamo...

Drevni taj petros, sedam studenca, vinogorje babovo.

Matera Leštijanska. Klokolj.

Ou sebi se osećamo tako mirne dok se o tome poveravamo, a
Vitez?

Oživeo petros i odleteo, ali vrati se natrag.

Ostao je da zauvek leži tamo – Vitez. Perina je išćezla, ali i još
uvek se tamo na Atosu iskazuje.

Ostali su samo još prazni od srebra pehari

s usahlim černim vinom va kockicama leda.

Lastana je v molitvenici cvrkuta žalostivog.

Ti si ona koja čaje.

Ja čajem.

Otrte šare (s pečelne gline podom) i gorkih
ko va praskozorje koraci.

Umorna ko nikad vekovima, godinama i danima
do končine ...

Sanjam Viteza (nešto s njegovim licem nije kako treba).

Bledunjava od suhojedenija ruka moja je na poričii

od lana – svetli svešća, šunja se miris tamjana

iz pune kacije, pred lampadom okupana petrosom

stojiš s praznom čašom krasovolj na petrosu

uzvišenom blagoličnijaa

s kanorom na brojanici va levoj ruci OAnisija.

Okupana perunikinim prahom, što ga je pripremila

Mlada podvizičnica samo za tebe.

Vraćam se u anahorete s banom ou prsima.

Blažena tražim ammu Anisiju

Skutkana va srž petrosa.

SLAVICA ANISIJA BLAGOJEVIĆ
TROŠNI GRADAC

*Njegovom preosveštenstvu dr. Ignatiju Midiću, vladiki
braničevsko požarevačkog okruga*

Neka blagost tu se kotrlja
 Ou gustišu aspald džbunja.
 Do drzovernih kladenaca silazi suton,
 dok uljar već pod petrosnim dverima spava.
 Onaj beli divlji sitnik s mekim svojim cvetovima,
 postade poslednja katapetazma kitorske molitvenice.
 Onemelo blato I zašlo dlboko u šumama Dubravnice.
 Dok skupljam tamnoplave bobice s trnovite trnjine,
 da preživim, htela bih da o sebi mislim drugačije!
 Mleko u bravima prekiselo, događja se to naročito
 pred grmljavinu, ili kad krovave rane tok svoj blatu prinose.
 Ljubičasti kondir s pčelicama svoj veličajni v blonu sam zakutkala.
 Splela sam to veće u korsticu punu čokota stafile
 petrosja, i stala pod prelomok neba, izmedju zidova
 stropoštalni su se oblaci mirisa rože centofolijas.
 Taj blesak s kore panja.
 Umiljenije.
 Izvila telo nad prašinom topota konja sa zadnjim
 Solncem na čamparu.
 Ou viteškom odelu, stojim na petrosnom mostu što vodi
 Iz šume, seneku mi pokriva ponikva Petroše.
 Miris bulki raži, zaceljaju to na šta ja mislim;
 možda pašnjak ravni, memlivu štalu i taj rožičnjak
 v stognama rosni. Prekrasna zemlja Rašana.
 Ti, koji čezneš da budeš u nečijem naručju,
 Na mapi gde su mesta obeležena gorućim lampadama,
 zagrizi snažno potkovicom konjskom na naše staro ročište
 u vinogorju mirisavim modrih perunika.
 Ja, vezem skitnu černu priliku svodom molitvenice
 ispisanim va stihologiji ikosima i mojim pesmama,
 trag jedan glasa svuda, svuda ista slomljena grančica krsta.
 Odnela besprestana košava obnevidela od pogleda njena,
 upinju se imena vitezova na grbači pčelice od pepelovog praha
 Srca koje curka kao ulije, ko je kriv?
 I mi ništa ne znamo o tome, sve dok košava dopire do
 kanapa na kolokoljni, najpre jedno ime, a posle još jedno i
 mnoga druga što udaraju i huče dok ne bude isto kao pre.

Mada je sve drugačije.

Senke nam protrese, čudnovat nemir kao pred boj
 končinom i Ljubavlju šaraju se sva naša osećanja.
 Zaraslom stazicom niko više ne stiže.
 Ali orah i petros jedno drugom najbliže.

/ Blato – jezero, prev sa staroslovenskog jezika

Nibašće se za šesto godina kao poslednja oporuka

VRATIVŠI SE VA PETROS NE ZUCNUŠE NIŠTA

Nepotkovani konji bešumno splitaše kopita o šipražje
 naidjoše na oniži šumski kolinu, i pokucaše na
 petrosne dveri.
 A dveri već bila otvorila su se same.
 Ou crkvenoj tamnici bi ona, i dveri otvorila im lično.
 Samo nemo vez svoj kraj svetiljca v paučinu spustila srasla
 mesta.
 Ona se va skitu baš sasvim navikla.
 Da ju je novi svet potpuno preobrazio,
 umesto da je sasvim suprotno?
 Nezaštićena godišnja doba.
 Skriven žar v kaciji pod perst vrelim, kad se nije hladilo,
 nije se grejalo.
 Stajaše začudno bezdano oko sred tame na sam dan slave
 Umiljenije, sred dana ili nošči?
 Griva pastuvima na perst seže, a još dalje brade duge
 izmedju oraha grana pocrnelih, prozračne plodove razbacuju;
 lisica ume satima da čuči i zuri u bobicu na kruni oskoruše,
 isto tako zna da čeka pred silom u snegu, kojom je
 zamakao neki miš.
 Kragujac s očima izbledeleg čilibara leti tako tiho
 da se predeo čini gluv.
 Iz mračnih špilja dodje mnoštvo perina da ugine blizu njih.
 Zapravo šta ovo znači?
 Sošestvije klokolja udarac zada, krv šiknu
 preokrenut perst sa kivotima plitko pod sobom prizor tela,
 kad ruka učini ono što nisi mogao zamisliti; krv po perstju
 sa kivotima plitkim
 kamikom pod glavom s mirisom sveže trave; prizor održano
 Slovo.
 Svi imaju istu šaru očiju.
 Posvuda bazdi vino, prosuti srebrni pehari, strujanje daha
 što narasta preko kockica leda ...
 Zaputiše se va rečnom pravcu Petroše ne zunuvši ništa,
 senku iz ponikve medj prstima da zaiću.
 Da izvade udarce po telu i eh.
 Po modroj opni vode jorgovanske senke poigravaju,
 pritajen dan, ali
 tek kucanje srca svog bih dočula pod istanjenom krokom rize
 i odbijanje senke o gnomo tojagu.
 Onaj tih topot vojne, otužno ko ulije, polagano, ponekad,
 a katkad ubrzan,
 a mimo srca i gnomo tojaga udara
 zvek o zvek tišinu i vo njoj Lastana što kljucka zlatnopečatnu
 bulu,
 tako da je odzvonjavalo poput sitnih zgusnutih
 daždnih kapi, ispod apostolnika pritegnutog.
 I Solnčev dim što njuška kao požar cvetnog aspald džbuna
 pretače se va cvetno prividjenje divlje jabuke,
 anatema njihove bele nagote kupa se u jesenjim problescima
 vode..

SLAVICA ANISIJA BLAGOJEVIĆ

Raširene šake, zora je ustala nešto ranije.
 Dugački mačevi v kaniji senke samoniklih sadova jorgovana.
 Izujedani pčelinjim rojem, odevena ljubičastim opalom krilca prahom odnosi, razbesnela, tek sad razbesnela košava.
 S kratkim mačem pod haljetkom skorelu krv va ulijanik
 svetlozrne ulije, s izmirnom kivoti prekriveni, šumom korita Petroše, a ulaz im beše prekriven grančicom divlje rože.
 Mirisom zrele raži bulkama,
 I jednim izdankom božura, tok molitve i klokolj raznosili su
 svakojaki vetrovi.
 To stopalo nago prekrasno, tamo na perstju zlatnim i srebrnim
 žicama izveženim imenima stoji.
 Samo oprezno, slast ulija splaknuli su talasi šačice klevetnika,
 jedino blona olakšala.
 Hoće li im prijati to što sam bezimena?
 Kakva imena imaju zvezde? I ovaj posvudašnji Gospod
 što skrb neprestano mi u prsa zakucava.
 Kamik se otkotrlja niz odaje beskraja ...
 Parčad niz kolinu ...
 A kad zadjoše dublje va prišumskim džbunovima,
 da se po zelenim trnjinama pomokre, namah udariše u smeh.
 Kao što to znaju deca.
 Moja bi igla za vez da iščupa moj glas,
 da vidim začudjena, ja sam onako unutra živela naga v tamnici.
 Odlazim puzeći za njima...
 stežući tamjan među zubima, selim se
 ou zrcala sedmoživih studenca, puzeći preko kopita konjskih
 trbuhom tarući zemlju, s pogledom uprtim iz bledog lica,
 bejah li ostarila, upravo nestala.

Boraveći u molitvama, otkucaji razderanih prsa biju kroz
 parčad petrosa, ja sam ta duž, ja sam ta što povezuje,
 bilo sam što o petrosna zdanja udara, kroka na klokolju,
 uljar va roju pčela i večita se staza zove.

Ali uspravljaju se slike va mom telu,
 razjeda taj prolaz, vrti se ukrug,

Progovara to lice Anisije izgorelo bakljama svitaca.

Ruke dotiču:

Momčila

Radomira

Adama

Vladimira

Srbu, Stanoja, Mića, Miljurka, Milenka, Miloja, Milana, Božu...

Radoslava – tu padam na laktove!

Sljačka ispod pancira Vitezu – Umiljenija. Anisiji na dor.

Ispružene su ruke i savršeno retke, kroz aureole taj svod narasta u mekoputna tri prsta v nakrst spojena ...

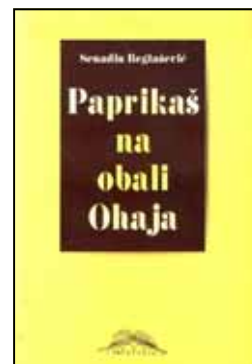
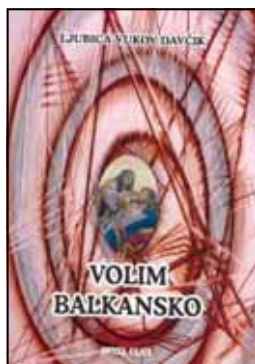
...župan Crepun, župan Vlkoslav, inok Dionisije, vojvoda Crep, mitropolit Venedikt, Pavle Orlović, sveti Jovan Leštijansko-Stjenički, knez Lazar... isahasta Kukupetros...

Ključeve gradca Petrosa vrati mi sveti Sava zlatnopečatnom bulom kir Jefremovog zdanja.

Kinovija va slanosti tamo unutra. I o imenu koje narasta u ustima.

Uvi!!!

(Pliš jedan vo vazduhu) !

PREPORUČUJEMO:

LJUBICA VUKOV DAVČIK

Jednostavnost poetskog izražaja istkanog oblika predočenih vizija poetskog života Ljubice Vukov

Davčik su u stvari oblici njene svijesti unutar vječnog traženja...sebe. I kada voli, nada se, traži, sanja...ona nije ništa drugo do poeta sreći što stremi. No, i poezija jeste neprestani oblik traženja..sreće. A ponekad i pronalaženja odgovora upravo unutar sretnih nadanja. Ona ih ima i pokušava podijeliti „torbu života“ sa svima koji žele primiti iskrenost njenih stihova, dobrotu njenih misli i ispružene ruke usmjerenih čuđenja. Čuđenja? Da, jer Ljubica ne prestaje istraživati sopstveno biće izdvajajući misao van tokova svijesti sa ciljem pronalaženja istinskih nakana. Sopstvenih, prije svega. A kada to i uradi, prepušta nama da budemo dijelom njenih snova. Poetskih, prije svega. Urednik

Simplicity of poetic expression of the weaved forms of the presented poetic vision of life of Ljubica Vukov Davčik are in fact forms of her awareness within the eternal search of herself.... And when she loves, hopes, search for, dream of ... it is nothing but happiness as poet aspires for. However, poetry is a form of continuous searching .. happiness. And sometimes just finding the answer within the happy hopes. She has them and tries to share "life bag" with all those who wish to receive the sincerity of her lyrics, her thoughts and kindness extended hand aimed wonder. Wonderment? Yes, it does not stop Ljubica to explore her own being sorting out her thoughts out of streams of consciousness with the aim of finding the true intention. Own, first and foremost. And when she does that, let us in to be a part of her dreams. Poetic, first and foremost. Editor

VENČANICA IZ SNA

Zamišljam,
da bih mogla
ponovo obući
venčanicu
kakvu sam oduvek želela.

Prozirnu,
kao bela paučina talasa sa Tise.

Na glavi mi
kruna od noćnih zvezda,

Buket
od ružičastih kestenova.

Pojas
srebrni mesec.

Koračam ponosno
kraj njega,
izabranika vremena,
ka oltaru crkve drage,
prvi put sa srcem.
ali u snu

PIŠI MI

I tek tada ćeš
shvatiti
da slovo ima dušu
i rame
za plakanje
i suzu
razlivenu mastilom
ljubavi
piši mi
pa ćeš videti kako
slova čarlijaju
mrmrljaju
uzdišu
i kad
napišu pesmu
i refrene
čućeš
ako uho
približiš bliže
ariju kako po notama
skakuće

i kažiprstom na usnama
rećičeš
tiše tiše
sve ovo se slovom piše
uzdiše
i ne ponavlja nikad više

NOĆAS

Sam
sama sa sobom
snove snivala

Paričala

Prošlost prašini
predala
prosula

Noćas

Nikom neću
naricati
nekom nisam
nadanja ninovala
čas

Noćas

Nema nemušt negujem

Ljubav ljubavlju ljubim

Prstima prelazim
prhko
pogledom pažljivo
prebiram
po proplancima
piruetu pesama poji

Uvalom usana
uvlačim uzdahe

Telom treperim

Klas kose karpatske
krotim

Večeras

Večnost vekuje
viore vrtlozi
vere

Vreme vremeri večnost

DINA USPOMENA

Kilometri i
kilometiri
puste nizije
pokošene vetrom
odnose
moje misli
nanešene
dinom
uspomena
satkanu atomima
ljubavi
u torbi života

LJUBICA VUKOV DAVČIK

TRIOVANJE

Zasvetleli svitci i oreol prave
u noći srebrnog mesca
iznad pokošene trave
reka tiho pravi talase

Talasi mrmljaju obalama
praveći pljusak pene bele
alasi čamcima plove
venčiče iza sebe kao ostavljaju trag

Trag useke vrbama mlata
trske se prema vetru njišu
po koji plivač gnjura do dna
po nebu zvezde poruke pišu

Pišu i splavari kraj užara
ljudi se sa džakovima bore
teretna kolica puna riba
dotiču opnu moždane kore

Kora se na drvećima kraj reke sjaji
ispod gore kuća večnosti spi
u mirisnom odru Duško čarlija
pesme same kao dašak plove

Plove plovke po Dunavu dole
čamci kao ljuste od oraha
plutaju zavezani uz dok
sviraju ariju pesamaprema moru

Moru crnom u vodu zavijenome
sriču slova reči i rime
time će se do kosmosa stići
uz vino peme i mandoline

Trifke duša moja tvoja i naša grca
ušao si urezan duboko u naša srca
probudite se mrtvi pesnici
sa Stražilova Lovćena Kvaserske šume

Šuma i Orfej ti venac od lovora šalju
za sećanje pesnovanje
pesme se pišu kao znamenje duše
život je pozornice dah

Dah je za predah za dalje sećanje
trenutak istine
koja boli pali opstaje
utisnuta za pamćenje voljenje i poštovanje

PUTANJOM DUGE DO SNA

Utkaj u mene
srmu ljubavi
za večnost njenu

Obučiću haljinu belu
ogrnuti plašt
od zlatnog lišća kestena

Na prst obaviću
mesečev krak
pod travom polako
utapkaću korak

Na glavu isplešću venčić
kestenovog cveća
raširenim rukama mahaću
otplivati do tiskog cveta
rasutog po žutoj i srebrnoj
pučini Tise

Bosim nogama zagaziću
u mulj
sa kamenja iz peska
koračati ka dubini
da razmrsim talas
što se u viru spleo
kao i ljubav moja

Zaplivaću
hladnoća će me ohladiti
na čas
bodriti da do kraja
druge obale stignem
nastaviću da hodam
po putanji duge

Kraj reke na žbun
divljih kupina
ću se ubosti
krv ću usnama ispiti
zaustaviti

Uskim puteljkom
ću se uspeti na dolmu
strnjika će me po tabanima bockati
skakutaću ko izgubljena košuta
bez čamca i skele
Iz Sente u Banat sam stigla
u svome snu

DO VEČNOSTI

U dolap ljubavi
zatvorena čekam

U krvi smeta
kucavica
posvašana tobom

Tvoje oči
jezero
u noći

Oposti što je
nekad senka
među nama
zaklonjena brezom

Prsti
trepere dok
harfa tela svira
muziku strasti

Sutra će kasno biti
ne prelazi reku
mog života
možeš se udaviti
ne bude li mesečine

Vraćam ti reči
izgovorene
misli nedorečene
isklesaću te
u kamen kuće rodne

Da se ponovo rodim
opet bih tvoja bila
nova
drugačija

Puštam te da me vajaš
za tebe pesmu imam
iz srca napisanu
tihu
kroz manastir duše moje

Ljubav izrasta
u kestenove i čemprese
da vatru u krvi probudi

Pod suncokretom
ikonom Sunca
kleknuću
za spokoj
moliću

Umarem li sutra
kome ću srce ostaviti

Prevariću vas

Umirem sada

Jezero očiju noćnih
pusti me da dišem

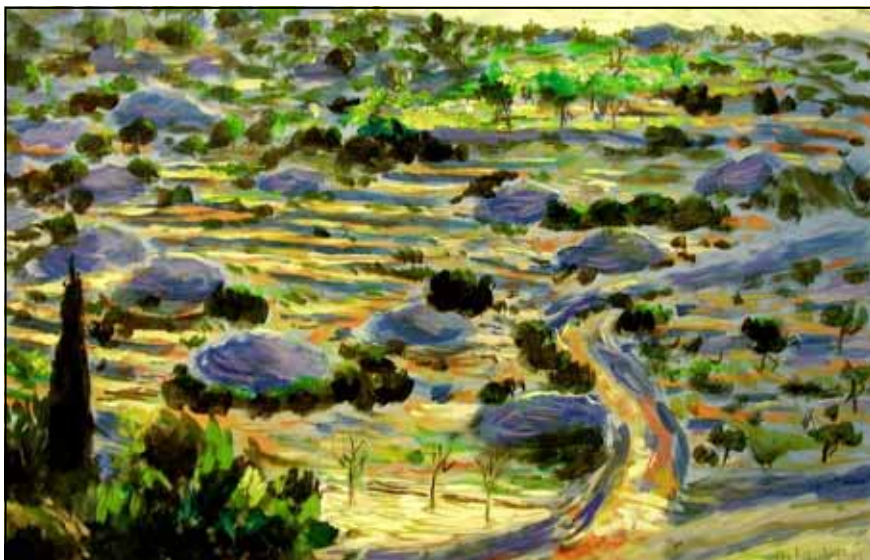
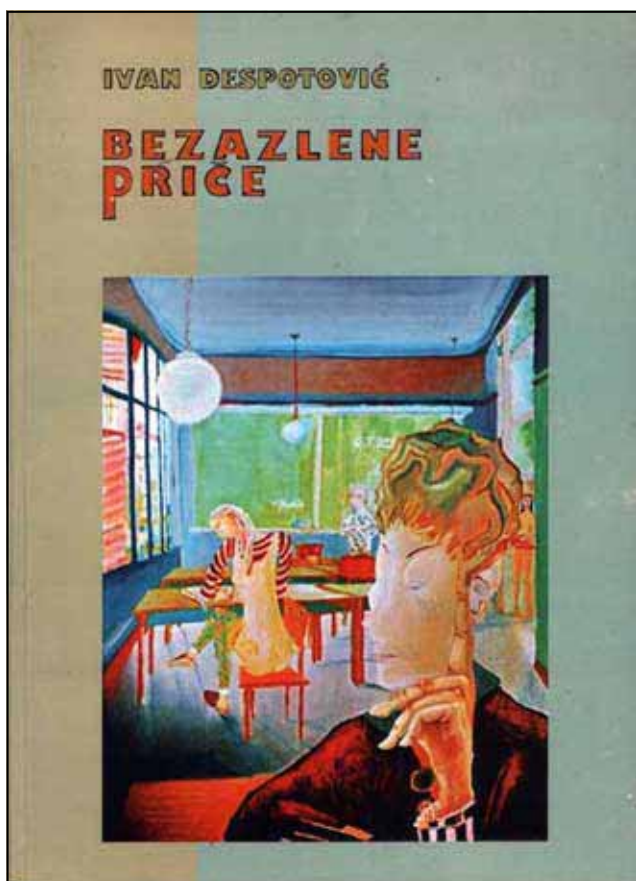
Okupana rekom
Talasima ljubavi
večnosti
sadašnjosti

Snovi lebde nebu
pticama što lete
sleću prolećem
na streje
odlaze pre bura
oluja
snega što veje
u topli zagrljaj
peska i mora
Ljubavi moje

LJUBICA VUKOV DAVČIK
PRSTENI

Prsteni odlaze
 ali prsti ostaju
 da ponove
 ljube
 grle
 vole
 miluju
 i gube
 ako treba
 u ime i za ljubav novu
 ponovljeno staro ludilo

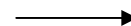

Predstavljanje knjige / Representation Review

Ivan Despotović

Ivan Despotović je rođen 1978. u Beogradu, gde je diplomirao na Filološkom fakultetu, 2003, na katedri za Opštu književnost. Radio je kao novinar. Objavio:

- Zbirku pesama „Ništa nije tako“ (Fond *Dejan Mančić*, Niš), kao najbolji rukopis 2007. godine. Ista knjiga bila je u užem izboru za prošlogodišnju Brankovu nagradu.
- „Bezazlene priče“, u izdanju *Branko Miljković*, Knjaževac, 2008.
- „O Nataši i Nevenu“, roman, izdavačka kuća *Alma*, Beograd, 2009.

Bavi se slikarstvom i kratkometražnim filmom; nastupao je na „Beokonovom festivalu“ u Beogradu i RAF festivalu u Zagrebu, 2006 – 2007, kao i SKC-u 2008. Saradnik je sajtova za književnost www.knjizevnost.org, i www.kisobranblog.com.

Poeziju i prozu pisao je od detinjstva i objavljivao u časopisima i almanasima: *Miris punog Meseca*, 1997, (mentor Raša Popov), *Stanje stvari*, Novi Sad, 2002 – 2006; *Krajegranesije*, 2001; *Rukopisi*, Pančevo, 2000; *Da sam Šejn* (Zagreb), 2007; *Bal u Elemiru*, 2008; *Avangrad*, Sombor, 2009, i drugim.

Predstavljanje knjige / Representation Review

Virtualno realne priče

Uvijek sam se pitao koliko mogu čudne vizije seksualnosti unutar pretpostavljene socijalne patetike dati značaja uobličenom dijelu. Sve dok ne pročitah „BEZAZLENE PRIČE“ Ivana Despotovića iz Beograda. Polako otvarajući vrata četvrte decenije objavljivanjem ove zbirke knjige priča kao da nam najavljuje upravo roman koji je i objavljen godinu dana kasnije pod nazivom „O Nataši i Nevenu“. No, fokusirajući se na postavljenu hipotezu valja mi metodološki korektan i konkretan biti. Iako iza sebe ima iskustvo pjesnika, ovdje je zaista riječ o vrsnom prozaisti čija ekspresija likova, radnja i okruženja u kojem egzistiraju kao da je sišla sa nekog Moneovog ali i Picasovog platna, zavisno od raspoloženje samog...autora. Uvijek je tako. Uvjereni da možemo prodrijeti u duhovnost njegove mistike zavaravamo se samo naizgled njegovom nestrpljivošću. Dapače, mislim da se radi ponekad o namjernoj provokaciji autora sa željom da pokaže ali i prikaže društvenu dekadenciju u svojoj vrelini koja se reflektuje kroz njegove priče. Najinteresantnija činjenica u navedenom je da društvo koje kreira autora kao takvog, mora biti spremno da prihvati izazove provokacije koji dolaze i od samog autora. Naime, Ivan je čovjek osebnog senzibiliteta, svjestan svijeta u kojem obitava sa željom da ne samo detektira, već i da nadogradi postojeće stanje. Kako? Uobličenom konstrukcijom priče koja ima *conclusion at the end* koji bi mogao

opstati i van okvira samih priča. A možda i stvoriti najavu drugih, jačih, nadraženijih ali i suptilnijih nanosa riječi. Uobličena rečenica koja slijedi mimiku prostora je ono što daje prednost ovom mladom čovjek da pronade prostor unutar vlastitih nakana. Prostor u koji će pustiti i nas, čitaoc, da pokušamo zajedno sa njim doprijeti pokušavši pronaći dio Oklobdžića sa primjesama Jergovićevog otklona kojem ritam diktira Džamonja. Kao da su se na jednom mjestu sastala tri lika koja na trenutak odnose prevagu jedan nad drugim dok četvrti, Ivan mirno sjedi sa strane i gleda tu raspravu da bi, kao kustos *Muzeja prosae*, u jednom trenutku postavio navedene likove na zaslužena mjesta historije/istorije/povijesti, uobličavajući svoj vlastiti put. Kakav? Nimalo čudan, već Karverom najavljen i stilskom umješnošću omeđen. Grub je pokatkad u raščlanjivanju dobrog i lošeg, jer logično je pitanje da li u lošem društvu nastalom na otpadima nekadašnje zajedničke države (što i jesu, na kraju krajeva i druge...nazovimo ih, države, ovih prostora) može postojati modalitet dobra. Njegova sklonost erotskom naboju je samo neobični običaj *otudjenja per se*, zbog sebe, a ne *prilagođavanje per tu*, zbog čitalaca. Nikako zbog sebe. Ovo drugo. Daleko je on od toga. Miljama. Kako to objasniti? Različitošću opisivanja karaktera samih likova koji su tu dio priče, ispričane u trećem licu, kao potporanj namijenjenoj poruci. Koju mi možemo čitati na ovaj ili onaj način, ali je moramo čitati kao dio sveukupnosti njegovih napora. Da prenese

poruku. Pričom. Usmjerenom razumjevanju čitaoca koji, poslije čitanja prvih nekoliko priča već ima stvorenu viziju *interakcije sublimaris*, ovjekovječene unutar naizgled nepovezanih cjelina kojima to i jeste cilj-odagnati strah od jednoličnosti a sažetak od suštine. Samih priča. Suština *sui generis* priča Ivana Despotovića nisu ni likovi, ni okoliš, ni unutrašnje refleksije svakod od involviranih osobnosti. Suština je, naravno, po meni, pretpostaviti priču realnom društvu i upitati se, koliko on, bježanjem od stvarnosti, u stvari, i kreira tu stvarnost. Okruženja o kojem piše.

Koliko su priče odgovor na stvarnost a koliko su, ipak, moguća stvarnost u suštini samoj?

Nije daleko od istine, jer nikada, ama baš nikada, manifestno nije bilo relevantno unutar spoznaje najavljenih dešavanja. Ovdje je riječ o latentnom pokušaju rasvjetljavanja društva i bitka u njemu kao bića koje voli, pati, moli i...vjeruje da rješenje postoji. Koje autor poznaje, ali ga ne odaje. Možda će to i uraditi. Sljedećim knjigama.

Ova knjiga je ipak odličan uvod u prozne najave poetskih reminiscencija njegovih vizija.

Ponekad čudno virtualnih ali itekako realnih. Ljudskih.

Prije svega.

Urednik

Bezazlene“ priče Ivana Despotovića

Književni klub *B. Miljković*, Knjaževac, izdao je početkom godine neobičnu knjigu iz naslova, zbirku relativno kratkih proza. Nasuprot sporadičnim i ne do kraja razrađenim aluzijama na neka od opštih mesta života u Srbiji devedesetih ili nultih (većiti studenti, nevladine organizacije, studentski kampovi i seminari, popovi na ulicama, flertovi u školskim zbornicama, silovanja na periferiji, plusvet tabloidske štampe), stoji dublja i temeljnija kritika koju ova proza upućuje *socijalnom tretmanu seksualnosti*.

Pažljivom čitanju neće promaći da je pogon zapleta svih priča zapravo erotski, a da su junaci stavljeni pred zadatak dvostruke inicijacije – socijalne i seksualne. Više ili manje svesno praćenje povezanosti i uslovljenosti ove dve inicijacije, dalo je najbolje priče ove zbirke. Tek kada osvoje erotsku kompetenciju ili je nekom podare, junaci su dorasli opštoj društvenoj razmeni dobara, socijalno su prepoznati i uključeni u složene režime socijalne pokretljivosti. Recimo – bivaju izleženi (*Oslobađanje*),

napreduju u karijeri (*Polusvet*), ili pronalaze razumevanje malograđanske sredine (*Bara*). Jasno je da je ovakav ishod socijalne inicijacije tretiran ironijski i diskretno satirično. Nepisana ali aktivna pravila društva poništavaju auru bezazlenosti erotskog, prevodeći je u pornografiju, zločin, silovanje, bizarne flertove, neželjenu trudnoću i konačno – prozaičnu malograđansku rutinu braka. Ako je izolovani junak na početku zbirke bio senka jednog društva čijim gradom u sred bela dana šetaju crne mantije, inicirani junak na kraju zbirke otkriva samo društvo kao senku, kao brlog senki. Tako je osnovni utisak ovih priča pronicljiva melanholija neuspelog odrastanja. Ne približavajući se junacima, niti ih uzimajući u zaštitu, pripovedač nas ostavlja u grotesknom svetu koji ne prepoznaje elemente svog samourušavanja.

Dijagnoza o gubitku bezazlenosti, svoju punu težinu dobija u pričama koje dopuštaju da se nasluti potisnuta kreativna snaga bezazlenog. Da je tabuisana suština erotskog zapravo kosmički čin zasnivanja života, i da je ljubav o kojoj se više ne sme pisati i govoriti neposredno, pa se više i ne dešava neposredno, istinska vrednost i pokretač života, duha i tela,

pokazuju dve, po meni, najuspelije priče ove zbirke – *Sonja* i *Susret te vrste*. U njima, za razliku od ostalih priča, junaci okruženi prozaičnim životom doživljavaju susret te vrste, naime suočenje sa silom života jačom od mehanizama sumnje i represije.

Dvosmislenost ironije u njima dopušta da i na manifestnu površinu teksta izbije ono što je nebanalna stvaralačka i životna radost, i pokretač ove proze.

Tako junak priče *Sonja*, u četrdesetim godinama doživljava nalet sećanja na viteške početke ljubavi sa tada idealizovanom i nedostupnom Sonjom, da bi se na kraju priče ovi talasi sećanja motivisali, nenametljivo, njihovom sinhronošću sa začetkom novog života u Sonjinom telu. Isto tako, u priči *Susret te vrste*, susret traktoriste sa vanzemaljcima, u cilju oplodnje vanzemaljske nadzemaljske lepote, zapravo je suret sa vanzemaljskim kao numinoznim koje na trenutak oplemeni percepciju i život traktoriste na kraju sveta.

... Drugo poetičko pitanje koje se u savremenoj kritici proze povremeno evocira, a može se postaviti i povodom ove zbirke, jeste može li se danas pisati bez ironije? Naime, veliko je pitanje da li se, po davnoj Ekovoj prognozi, više ne može neposredno izjaviti ljubav, ali i bilo šta drugo, a da to ne zvuči banalno, istrošeno, nezrelo i redundantno. Drugi način mišljenja, međutim, mogao bi biti onaj zahtev koji Sloterdajk upućuje epohi praznih anđela i civilizaciji poslednjih ljudi, upravo onih koji se neće ponoviti, re-produkovati, pa kaže da nam „nedostaju sredstva da se u ofanzivnom jeziku formuliraju ideje dobrog života“. Taj *ofanzivni jezik ideja dobrog života* svakako ne mora posezati za ironijom kao vidom defanzivnog i reaktivnog govora zrele, stare i umorne civilizacije ili društva. Ofanzivni jezik znači i bezazleni jezik - jezik direktnog, angažovanog, ličnog i odgovornog govora, govor zrelosti koja ne oseća umor. S obzirom da u svakom stvaranju volim da vidim to – stvaranje, kreaciju, ono čemu to stvaranje govori DA u sistemu pojmova i vrednosti koje smo kao civilizacija izgradili, ja u ovoj zbirci izdvajam one ređe, ali autentične delove koji uspevaju da se prepuste užitku u svetu i tekstu. Činim to zato što je nesumnjivo da autorova rečenica baš u tim delovima uspeva da dotakne i dosegne *stil*, istinski stil kao kategoriju koja verovatno najviše strada u savremenoj prozi, i to posebno onoj kratkoj. Naime, osnovna i objektivna zamerka koja se može uputiti ovoj zbirci jeste nestabilna sintaksa, nestrpljenje u jeziku, koji, posebno u uvodnim pričama zbirke, odnegovanom čitaocu mogu biti barijera za nesmetanu komunikaciju sa svetom ovih priča, koji zadržava svoj luksuz, čaroliju, vrtoglavicu, i privlačnost.

A.B.

Ivan Despotović / Bezazlene priče

Književni klub Branko Miljković,
Knjaževac, 2008.

UROK

Sunce je prodorno uprlo na ulice i zgrade, do pojedinosti rasvetljavajući trgove, istovremeno zamutivši stvari i zbivanja, u pusto podne kada ljudi izmiču sa trotoara u daljini i nestaju iza čoškova. Tu su stajala neka važna zdanja, a žega je činila da prolaznici izgledaju nemo, kao da svako nosi nevidljivi plašt tišine. Prilike bi promicale na obodu trga, gde se ulica naglo spuštala, a trotoar gledao u prazno,

ili bi se činilo da šušaju u parkiću, na mestima ustajalim i stešnjenim poput kakve pijace gde se grožđe i kajmak rastaču na toploti, a iza streha pomalaju usijano žuti zvonici sa crkvom prikrivenom u hladovini.

Hodao je senovitom stranom, izašavši na ulicu nešto ranije – već dugo vremena nikoga nije viđao, a sada je čekao da mu dođe drugarica. Ni sa njom se nije sreo mesecima, a sad je trebalo da se nađu kod pozorišta. Možda će kasniti, ali će verovatno doći: već se bližilo veče i masa ljudi sad se komešala na inače praznom trgu – vreme sastanka bilo je već tu, kada je video popa. „Ne opet“, pomislio je, znajući da to ne donosi sreću, dok je ovaj prošao pored njega širokim korakom, u mantiji crnoj kao mrak, gologlav, po obodu pozorišne strehe, među prolaznicima što kao da ga ne primećuju. Brada mu je zamakla u vrevu i sve bi bilo kao i obično, samo da možda nije bio tu. Čekajući drugaricu, počeo je da prekoreva sebe što je uopšte gledao na tu stranu (gde je spodoba prošla), jer sada ona, sasvim je moguća, uopšte neće doći. Baksuz se svakako odnosi na nešto, najverovatnije na događaj koji mu je najbliži... A mogao je sasvim lepo da čita pozorišni program, okrenut prema staklu, možda ništa ne bi ni video... Ako ga već ne bi spazio u odrazu; pitanje je i da li bi to imalo isto dejstvo. No, možda se ipak ništa neće dogoditi, sad je već veče i noć se spušta na trg – vreme kada možete zaboraviti na popove, prolaznike, samoću i sve što se inače nepotrebno vidi – kad je primio poruku na telefonu. „Kasnim, zastoj je na petlji“. Sledio se od pomisli da je to, eto, to: ako susret izostane, ko zna kada će se oni uopšte videti, možda će se ona predomisli zbog dužine zastoja, a da li će on imati s kim da se vidi čitavih mesec dana? A sve je učinio kako treba i, evo, minuti su prolazili – ciglih dvadeset minuta kod pozorišta, s pogledom na gradski časovnik, gde ljudi sada izviru u vrevu. Možda treba izlaziti samo noću, a spavati preko dana, zaključio je.

Njegova drugarica je bila tu i gledala prema časovniku. Dozvaio ju je promuklim glasom iz koga je iščilela svaka vera.

„Dragana!“

„Uroše, evo nisam mogla ranije“

Tog dana je zaboravio na baksuz, jer su pričali o vremenu i o lepim šetnjama koje se mogu upražnjavati kraj reke, ali je zato sutradan usledila prava propast. Utorak je bio dan kada čovek zadužen za čišćenje pere ispred njegovih vrata. Čistač je bio neko s kim bi se viđao jedanput nedeljno, i to uvek utorkom, mada su neki verovali da je taj dan baksuzan. Čitave nedelje Uroš se nadao tome, jer drugaricu već ne može zvati suviše često (ipak

mu je ona samo drugarica, ne devojka ili nešto bliže), a tog dana čistač se nije pojavio, niti je pružio kofu da mu se natoči voda. Čistač je bio nem, ali bi Uroš našao načina da malo gestikulira sa njim. Par reči bi bilo dovoljno da se oseti zadovoljan tog dana, pa da to zadovoljstvo lagano razvuče na čitavu nedelju. No, možda se to što čistač nije došao ne bi moralo smatrati baksuzom, nevolja je što se u zgradi još od jutros pokvario kabl za televizor, te čitavog dana nije bilo prijema. Nije imao čime da se zanima čitavog dana, čak ni televizijom, ali to nije smatrao tako gadnim, očekujući razgovor sa znancom – čistačom. Tek kada se ni on nije pojavio, shvatio je značenje onog popa: bio je sam do sledećeg utorka, a bez drugarice sledećih mesec dana.

Prvo je mislio da se pop odnosi samo na tekući i naredni dan, kada se može dogoditi štogod loše. Kasnije je shvatio da, ako se posle viđenja popa ni sutradan ništa ne desi, to ne znači kako nesreće neće biti, štaviše, ova odložena biće još gora od trenutne.

U mrak crnom plaštu, usred najvećeg sunca, nem u vrevu, spor među tuđim pokretima, kao simbol ili prisnenak nečeg tuđeg u stvarnosti na koju se naviklo i apsurdnog u smislu koji se podrazumeva – hodao je glavnom ulicom, baš kada je Uroš izašao na nju. Bio bi neiskren kada bi rekao da ga nije podišla jeza jer je opet video popa, a ovaj je nestao ubrzo, ostavljajući za sobom sunčan dan, kao da ničeg crnog nije ni bilo. Uroš je pokušao da ne misli na to, neko vreme, dok mu u misli nisu došle prodavačice, mnogo manje ljubazne od čoveka koji je čistio ispred njegovih vrata, devojke sa kojima se trudio da priča prošle nedelje, ne bi li nadomestio izostanak starog znanca, čistača, na koga je već navikao. Kada se ovaj pojavio sledećeg utorka sa poznatom kofom, obradovavši se starom stanaru, Uroš je pomislio da je urok prošao, napunio je kofu i progestikulirao par reči o hodnicima, zdravlju, vremenu i prošloj nedelji. Zatim je zadovoljno uključio televizor, čak se i dogovorio da se sutradan vidi sa kolegicom sa posla.

Radio je u nekoj vrsti izdavačkog preduzeća, no pogrešno bi bilo reći „u“, tačnije „pri“ tom preduzeću, tim pre što je sve pisao na kompjuteru i nije bilo potrebe da izlazi iz svoje kuće. No ipak je imao kolegicu sa kojom će se videti tako skoro, da je i zaboravio na popa, možda i zato što je izrađivao nekakav tekst što se ticao i mišljenja izvesnih subjekata koji su imali, blago rečeno, kritički odnos prema čitavom mestu, zemlji u kojoj je on sam, kao i svi ostali – živeo. Mogli su se citirati izrazi poput „varvarsko selo“, „dublja provincija“, „glumljenje sveta“ i „netrpeljivost“, što su, razume se, bili stavovi i ideje, uskoro odštampani na visokotiražnom papiru.

Kada je svanula subota, obreo se u parku gde je koleginya trebalo da dođe. Slagao bi kada bi rekao kako se nije obazirao da slučajno negde ne vidi popa, no oni možda nisu ni zalazili na ovakva mesta, gde ima mnogo mladeži, kafana i trgovina, blizu čamaca i vode. Koleginya je stigla i Uroš se već radovao ovom dodatnom susretu, kada su se rukovali, pomenuvši lepo vreme i kada mu je ona rekla kako mora da kritikuje njegov rad. Galebovi su kružili nad vodom i ljudi su izgledali zadovoljno, neki izvaljeni potrbuške i zagoreli na suncu, dok mu je ona skretala pažnju da redovi u njegovom tekstu nisu poravnati i da nema dovoljno podataka o izvoru mišljenja koja se navode. Rekla mu je i da neke reči nisu pravilno upotrebljene. Kada je primetio da u rečniku stoji drugačije, planula je i pridigla se, stežući svoju kapu.

„Ti mrziš ovo mesto, ljude!“, presekla je, a kada je pomenuo nešto o principu različitih mišljenja, što je bilo predviđeno poslovnim pravilnikom, uhvatila ga je za gušu i počela da ga davi. Slagao bi kada bi rekao da nije bio iznenađen, ali ne bi govorio istinu ni da kaže da je bio u šoku: niko ništa nije primećivao, dok je on ležao na leđima, gledajući u nebo, gde je jedina olakšavajuća okolnost bila ta što tamo neće videti popa. U prepirku se umešao neznanac, primećujući kako je možda prenaplašeno nekoga daviti u izletničkom krugu, te je koleginya otpustila svoje ruke i prešla na razgovor u kome je trebalo da učestvuju svo troje. Posle za Uroša mučne situacije, razišli su se, a njemu je ostalo da sedne pored televizora, nužno se sećajući svega prethodnog i pribijajući se svega što bi mogao da vidi i iskusi, makar to ne bilo tako crno.

A upravo je bilo. Jedanput je video popa, a čitavu nedelju ništa mu se loše nije dogodilo. Nije znao da li da se raduje ili da se plaši, kada je čuo da je jedan njegov nekadašnji prijatelj, iz nekadašnjeg društva, koje je možda nekad imao – naime umro. Uroš je brzo shvatio da će na sahrani, nužnim načinom, morati da vidi još jednog popa (ako ne bude žmurio); no možda je popovima tamo i mesto, te baksuz stoga ne važi. Nekako je povezao da je smrt davnašnjeg prijatelja nešto loše što se odnosi i na njega, Uroša, kao neka odložena lična nesreća. Tada se svakako pitao šta je sledeće i koliko je ta smrt blisko povezana sa njim.

Kao i svi ljudi, morao je da zadovolji svoje prirodne prohteve prema damama, da ne kažemo lepšem polu, a kako to prirodno nije mogao raditi sa drugaricama (da ne spominjemo koleginya), okretao je oglase, gde su pojedinci i pojedinke radili ono što žele – slobodno i prema dogovoru. Pri takvoj raboti, bio bi posebno oprezan da ne vidi popa. Ne zato što bi bilo verovatno da ga ugleda na

samom takvom mestu, pragu, krevetu, već zato što je bilo bezbroj prilika da ga pre toga spazi na ulici, prelazu, čošku, a upravo se to dogodilo dan pre nego što je zakazao viđenje sa jednom damom. Dugo je razmišljao šta će ga sprečiti da doživi makar jedan prijatan trenutak. Da li je to njeno otkazivanje sastanka, koje treba očekivati preko telefona; nepostojeća adresa, policija ili štogod slično. Kada je u naznačeno vreme ušao u trolejbus, shvatio je da ima proliv. Već je počeo da prekoreva sebe što je supu iz kesice kupio u novootvorenoj radnji i skuvaio je za ručak – kad je neprijatna tekućina počela da izlazi iz njega. Moglo bi se, u stilu savremenog romana, reći da je doslovno bio u govnama, okružen prinudno znatiželjnim putnicima, citirajući već prežvakane autore u sebi i pitao se ima li šanse da ga makar stid nadživi.

BARA

Već dve godine raznosio je oglase po gradu, ubacujući ih u male poštanske sandučice, uredno naslagane na ulazima u višespratnice sa periferije ili pak svojeglavo okačene po hodnicima trošnih zgrada u centru. Ovaj posao, istina, nije bio skroz njegov – sve je smišljao i dizajnirao njegov brat, koji je imao i devojkicu. Stanovi, na čiju adresu su mali oglasnici dospevali, krili su u sebi porodice i porodice, nekad obične radničke a katkad i fine građanske – iz jedne otprilike takve je i sam potekao. U salonima, pekarama, menjačnicama i prodavnicama, kuda je odlazio ne bi li ugovorio posao i privoleo ljude da se reklamiraju, gledali su ga tupim pogledom koji je izgleda od njih i sam poprimio. Sve je međutim postajalo drugačije kada bi on pomenuo ključne reči: „vaša reklama“, „naši oglasi“, a gazde i šefovi odobrovoljeno skretali pažnju ka njemu, interesujući se za dizajn i cenu. Devojke i mladići zaposleni u malim lokalima koje je obilazio delovali su jednostavno i srećno, a budući bez osobenog obrazovanja, svi su bili osetljivi na reč „fakultet“. I sam je studirao jedan takav, bez motivacije da ga ikad završi, premda mu je ostao samo jedan ispit. Upravo se setio toga kada je stigao do jedne pekare.

Uvek je nosio mašnu i neku vrstu saka, svestan da spoljašnji utisak može biti i presudan impuls za ugovaranje posla, kako je nekada i pročitao u jednom priručniku. Sačekao bi da njegove stranke završe priču koju su zapodenuli, a onda se uglađeno predstavljao, tako da bi na nekom drugom mestu zemaljske kugle mogao biti i menadžer, mislio je. Ovde je prodavačica razgovarala sa momkom koji joj se izgleda nabacivao a pomenuo je i kako studira. Rekla mu je da ne veruje i ovaj je obećao da će joj pokazati indeks. Devojka je odgovorila da joj mladić ne

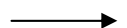
liči na nekoga ko bi studirao i Predrag je (tako se zvao momak iz oglasa) razmišljao da li sam liči na nekog takvog, kako su zasigurno izgledali njegovi drugovi. I oni su nešto studirali, od kojih neki i završili neprijatan studentski posao. Ti drugovi, istina, nisu bili baš njegovi, pitanje je i da li su bili ičiji – tek sigurno je da su studirali i da se to verovatno očitavalo na njihovim licima, kao što se na licu optuženih vidi proces koji se protiv njih vodi, setio se i odmah se otrešao neprijatnih aluzija što su ga podsećale kako je i sam nedavno bio student i pitale: šta mu je trebalo da to bude... Bio je upisao književnost.

Mimo pomenutih, da ne kažemo drugova, Peđa je (kako su ga zvali od milja) imao i svoje društvo, za koje je trebalo da zahvali mestu odakle je potekao, gde se ljudi prirodno i bezazleno povezuju u školi i gimnaziji, razvlačeći to kasnije na čitav život i držeći se zajedno. Tako je i on sam imao nekog svog Bogija, Srkija, Omču, Kasu ili Trulog, kako su ljudi iz jedne grupice obično zvali jedan drugog iz poštovanja. Naravno da je imao društvo, rekao bi tada u sebi; doduše možda ne i dovoljno dobro da bi imao i devojkicu. (Kako li je to njegovom bratu pošlo za rukom?) Brat je bio mlađi, a opet nekako iskusniji i Peđa ga je voleo zbog toga. Nekada se sam pitao nije li njegov sopstveni nadimak taj što ga drži po strani društva. „Peđa“ beše suviše pristojna reč za ime, mada draga. Njegovi poznanici su bili određeniji i, svakako, doživeli seksualni život, a obično su se zvali: Štakor, Cena ili Budala. No, zar ruža ne bi isto tako fino mirisala makar je i drugačijim imenom zvali – ko zna zašto, na pamet mu je pao Šekspir, kao osvedočenje njegovog hendikepa. Zastideo se od te misli, kao da bi je neko mogao čuti i uplašio se da za svoje društvo predstavlja običnu budalu. Iako nije bio paranoičan, ova pretnja mu dugo nije dala mira, jer bi uzdrimala svakog. „A dobar i budala su braća“, setio se narodne poslovice.

Čitajući svojevremeno „Don Kihota“, sam je sebi ličio na Sanča Pansu, mada mu je sigurno nedostajao njegov hedonizam. Bio je Don Kihot u telu Sanča Panse, rekao bi tada sebi i pitao se o uzrocima takvog stanja, .

Predstavljanje knjige

/ Representation Review

koje bi se nekad moglo činiti i opasno. Vreme je, razume se, prolazilo: njegovi tobožnji drugovi sa fakulteta takođe nisu imali devojke, a on je, opet, bio tako različit od njih, mislio je. Da ne pominje i svoje društvo... Tako sam, u blizini tridesete, razmišljao je o onim fakultetlijama (kako ih je rado zvao) i već ih video u skoroj budućnosti kao ispušene muštikle, odbačene poput kakvog škarta, nekada naivno navučene na sujetu znanja i napretka, a sada klimakterične usedeoce, koji još ponekad izlaze na obalu (grad je imao reku) i tvrdoglavo samoživo, pre svega izgubljeno, gledaju na vodu i kej. Ni njegova nekadašnja fakultetska drugarica nikada nije imala dečka. Zamislio ju je kao Ludu Maru iz svog komšiluka. Samo po sebi razumelo se da on ne zaslužuje to; napokon tu su i njegovi pravi ortaci poput Srkija, hrabrio se. Pripadajući njihovoj grupici sigurno ne može potpuno ispušiti, kako se to govorilo njihovim žargonom. Jer napokon, i njegovo društvo brine o njemu, znao je. Ne mogu ga tek tako ostaviti na cedilu.

Jedanput se dogodila stvar koja je opravdala takav optimizam. Predragov brat našao je posao. Razume se da je i pre toga radio (šta je drugo bio njihov mali oglasnik), no sada je našao posao sa velikim *P*, stvar koja je kod svakog budila poštovanje. Naime, postao je ilustrator pri jednom vrtiću i imao stalno mesto u dečjem listu. A od svega toga ne bi bilo ništa da Peđa i brat nisu poznavali Srkija. Srkijeva tetka beše vaspitačica i njena reč pokazala se presudnom u prijemu novih zaposlenih. Sada su braća dosta toga dugovala svom ortaku a ovaj je pak imao sestru od tetke s kojom je zajedno odrastao. Kako to obično biva, jedno od dece bilo bi uvek naprednije od onog drugog – u ovom slučaju na uštrb malo mlađe sestre, koja je nekad gajila sopstvene bube i imala svoju cenu, a sada ostala bez izgleda da se ikad sa bilo kim smuva. Po logici stvari, prvi pozvan da tu pripomogne bio bi Peđin brat, no kako je on već imao devojku, sudbina je htela da i na Peđu dođe red. Tako se Predrag i smuvao sa Jovanom (kako se Srkijeva sestra zvala) i u dvadeset šestoj po prvi put oprobao prednost dubokog poljupca. Koliko li je samo bio ispred onih otpisanih, pomišljao je. Tada je osetio da se izvukao.

Dole, na obali, patke su se nakostrešile pred jesen a lišće je već počelo da pada. Sipljive zgrade solitera dizale su se iz močvarne vode na čijim obalama su mirovale topole. Dosta toga izgledalo je sivo i umrtvljeno, kao da se zaglibilo u poluživom blatu. Ponekad bi mu pogled odlutao na tu stranu i on se sećao svog položaja. Posle nekog vremena uleteo je u novu šemu, ovog puta sa Srkijevom bivšom. I dalje su ostali prijatelji, a Peđa i ta bivša venčali su se nedavno u lokalnoj crkvi. Po prvi put osetio se kao čovek, a ne kao prišipetlja,

čak mu ni pogled na reku nije kvario takav osećaj. Sećao se kako se izvadio, kao kada se na mišiče jedva izvučete iz blatnjave vode na obalu, ostavljajući pozadinu za sobom.

Slobodno vreme provodio bi na splavovima, malim lađama nasukanim na mulj, gde se služila hrana. Neizostavni posetioci bili su Srki i Omča. Bio je srećan da ima svoju baru.

NUŽNOST

Neko vreme je mislio da će Jelena možda kasniti, ali je već bila tu kada je ustao sa klupe i uputio se ka bučnim šalterima stanice. Stajala je kod stuba i gledala ga. Uvek bi stigla na vreme, a pogotovo sad, kad su krenuli do njegove vikendice, autobusom koji se otiskivao sa perona. Pošto je vožnja počela, a imala je da traje dosta, ona ga je pitala kako je na poslu. Neko je verovatno došao sa vezom jačom od njegove, zaključio je. Posavetovala ga je da, umesto što sedi po raznim redakcijama čekajući da ga neko primeti – pokuša da stažira i tako zaradi nešto, a zatim se okrenula prema prozoru. Tamo su promicale kuće, sa baštama i zemljom, ili samo letnjikovci u prijatnom okruženju, pravljeni od drveta kao iz bajke, ili od cigle, ozbiljno i racionalno dominirajući okolinom. Iza svega, lebdeli su oblaci, nad stablima nakrivljenim u daljini

Jelena je bila ozbiljna i odgovorna, zato je uvek i plaćala svoje piće, a kamoli kartu do Kosmaja, i otvoreno se ophodila prema drugima. Nikola, koji je sedeo pored nje, bio je zadovoljan kada ga shvataju ozbiljno. Iznad njih brujao je vetar, preko zatvorenih prozora na krovu, kroz koje bi se inače videlo nebo. Opuštena i mazna ruka ispružila se pored njega, oslonila na naslon ispred, šake sklupčane poput kakve šape. Bila je Jelenina. Glavu je pognula prema ramenu, ostavljajući utisak izvesnog životnog napora, dok je motor zujao napolju, podvlačeći tišinu. Igrala je igrice. Mobilni je držala u drugoj ruci, na čvrsto skupljenom krilu.

Baš čudno za nju, pomislio je Nikola kada su stigli do naplatne rampe. I sam je nekada igrao igrice, da bi kasnije potpuno izgubio interes za njih, naročito ako mu putovanje pruža pogled na zanimljivije stvari. Pušenje, kome Jelena beše privržena, delovalo je njemu mnogo logičnije – njena zanimacija kada ne zna šta će sa rukama. Neki dečak ispred njih pogledao je na redove lepo uređenih vikendica sa podšišanim travnjacima, od kojih svaka ima drugačiju formu i tendenciju, kao da predstavlja samog svog vlasnika. Nikola je razmišljao kako li sve to izgleda dečaku, koji i nije tako mali. Činilo mu se da na detetovom

licu prepoznaje dosadu od gledanja na te kuće, koje mora da su ispale iz nekog priručnika, da ne kažemo za gradnju, već za život uopšte – iz priručnika za izgradnju sopstvenog života.

Opet su krenuli i obreli se na putu gde se činilo da pored njih zuje oblaci, a plavetnilo neba biva šibano vetrom. Poslednja stanica bila je gradić bizarnih kućica i oronulih ljudi, srećnih u svojoj naseobini. Tamo su uzeli taksi. Morali su priznati da ni mesto iz koga su došli nije mnogo bolje, no sve su to zaboravili izašavši na prostrani šumski put. Kada je Nikolina kapija škripnula, ona je primetila kako je ovde lepo. Stajala je iza svojih reči, zato je i podvukla da je stvarno lepo, kako neko ne bi pomislio da ona to kaže tek tako, samo zato što je pozvana, onako kako to govore ostali.

„Koji ostali?“, rekao je Nikola u sebi, jer ovde skoro niko nije dolazio. Valjda je zato i bilo tako tiho... Pričala mu je kako joj je učiteljica zabranjivala da govori i piše jekavski, da je išla na dopunske časove kod takozvanih boljih đaka i da se nije dobro osećala u školi. To je bilo detinjstvo. Zatim su prešli na stare priče o jalovom fakultetu koji su oboje studirali i koji je davno završen. Sedeli su na terasi i tada je shvatio ono što je oduvek znao. Jelena je bila devica. Nije znao da li je devojkama to tako strašno i da li im je to uopšte problem, niti bi stigao da misli o tome, jer bi i on sam bio to isto da se nisu dogodile neke, ne toliko neverovatne, koliko dugo željene, pa i planirane stvari. Kao i svi ljudi, bio je sklon verovanju da isto *to*, što je tako teško i istrajno pritiskalo njega – verovatno ne pritiska neke druge, pogotovo ne one suprotnog pola, i razmišljao je o tome. Tada mu je rekla kako sebe više ne smatra mladom. Kao osoba odgovorna prema sebi, osećala je dužnost da to kaže. Ispred njih stajali su davno zasađeni četinari, na placu poslednjem kraj puta, posle koga se pružalo zatalasano bespuće prošarano bagremom, hrastom i poljima. Šišarke su ležale okolo a iglice su bile idealne za paučinu u koju su se hvatale bube, ne samo napolju, nego i unutra: po hodniku i u spavaćim sobama. Pala je noć i plašio se da joj nešto pomene o zapuštenosti i nekako nužnoj neurednosti ove kuće. A kada su, svako u svojoj sobi, legli, setio se da ona nije komforista.

Kako bi inače i bila devica do dvadeset osme, pomislio je kada je sutradan ustao, a ona mu poževela dobro jutro. Na licu je imala blagu ironiju, koja je nosila senku nestvarnosti, ironiju koju bi nekad ranije voleo da pronađe i na samom njenom telu; ali posle gubitka onoga što se popularno

naziva nevinošću, ženska tela su za njega bila lišena svake ironije, bila su jednostavno tela, nešto što je oduvek i trebalo da budu. Skuvali su kafu. Rekla je da treba da pozove svog stanodavca i Nikola je shvatio da su njeni prodali kuću. Sada moraju da plaćaju kiriju, rekla je prinoseći ustima šoljicu na drhtavoj tacni, na kojoj se šarenelo cveće. Njemu se učinilo da njena pojava dobija na ženstvenosti usled ovakve materijalne nesigurnosti, koja je budila nesigurnost i u uglovima njenih usana, dopuštajući im da se oslobode razuma i izgledaju privlačnije i unosnije; čak su se i njeni kukovi činili širi i vitkiji, kao da se spremaju da nekom skoče u krilo i zatraže zaštitu – ono što uglavnom uzbuđuje jači pol i predstavlja opšti obrazac zavodjenja, kako je i pisalo u knjizi „Zavodjenje za početnice“, koja je ležala na kauču, greškom dobijena u nekoj od razmena knjiga u kojima su on i njegovi roditelji često učestvovali.

„Šta je ovo?“, dohvatila je knjigu a zatim odmereno pročitala naslov. „Eto odgovarajuće oblasti gde bih mogla da stažiram“, zaključila je ironično, sa podsmešljivim osmehom, koji ju je odmah vratio u normalno stanje.

„Ne znam ni kako je ovde dospela“, Nikola je sklonio pogled sa knjige, gledajući četinare.

„Jeste li vi sve ovo sadili“, pitala je.

„Da“, uzdahnua je.

„To je lepo. Vrt je plemenito zanimanje, pravi način da čovek doprinese sebi i okolini.“

„I da se onda zamonaši ovde“, dodao je smejući se.

„Što zamonaši?“, okrenula se, gledajući ga licem koje je govorilo da je njen stav uvek ozbiljan. Neki priručnici pisali su da nikad ne treba obraćati pažnju na ono što žena govori.

„Dosta je izolovano“, odvratio je.

„Pa ne kažem ti, Nikola, da treba stalno da budeš ovde. U svakom slučaju idealno je za čitanje, pisanje, lektorisanje i druge načine na koji čovek ispunjava svoj lični i profesionalni život“, ispričala je. „Ili bi barem tako trebalo da bude“, dodala je.

„Da“, rekao je, verovatno je nešto stajalo iza tih reči.

Gledala je prema planini, kao da je izgubljena u svojim mislima ili možda priroda suviše jako deluje na nju. Poslepodne su krenuli u šetnju. Podloga za asfalt mirisala je ispod njihovih stopala na usamljenom seoskom drumu, koji je

došao na red za asfaltiranje. Međutim, još nije bilo nikakvih mašina ni tragova izgradnje na putu. Možda ga nikad neće ni završiti, činilo se njemu dok je slušao poneki cvrkut ili stajljiku kukuruza koja se tare o susedne na povetarcu. Polja su bila prostranija i veća, a gibanje njenih kukova sada nekako skromnije i ženstvenije. Iza svake rupe u bagremu, koji se mlad nizao pored puta, pogled je pucao na kukuruz.

„Hajde da uberemo jedan“, kazala je; neko ko je ne zna rekao bi – kazala je vragolasto. Ali je on znao da promisao uvek stoji iza njenih postupaka. Pošto je sočni plod krcnuo na stajljici, stavili su ga u torbu. Na vidiku je bila šuma, a oni su koračali iznad nje, odande je dopirao miris tamnog bilja, čiji je nagon bio da se širi i raste, dok su se u daljini videle plavičaste papirnate siluete planina, nalik na smešna grotna vulkana što se kao bauci pomaljaju iz kakvog akvarela.

Planina im je gledala u leđa dok su odmicali u zavijutak drumu. Ovde beše baš tiho. Nikola se setio kako se Jelena više godina družila sa Markom, tako da su mnogi mislili kako su njih dvoje u vezi. Marko je bio njihov drug sa fakulteta i sigurno se često šetao sa Jelenom isto ovako; oboje nisu imali partnere i sigurno nikad nisu iskusili poljubac, niti šta slično. No, slobodni smo ljudi, mislio je Nikola, pitajući se da li je Marko ikad išta pokušao sa Jelenom. Put se ispeo na priličnu visinu i, gde god se pružao pogled, nije bilo kuća, samo drveća sa ponekim plastom sena. Seli su na ivicu puta da se odmire. Tu se sve činilo samoniklo i lepo, zadovoljno zemljom iz koje je postalo, predodređeno za rasterećen, plavetan – život u svoj svojoj snolikosti. Nikola se setio kako devedeset odsto mužjaka morskih slonova nikad ne doživi seks, te mu stoga ni Markovo ponašanje nije bilo čudno. Ti mužjaci bez posla oko produženja vrste žive duže i svakako su srećniji od svojih kolega. Sve ženke, međutim, imaju seks, samo je pitanje sa kim... I njemu se ovaj zatalasani predeo za trenutak učinio divlji, neobuzdano prirodan zbog odsustva ljudi, a opet nekako pitom. Jarebica je izletela iz žbuna, u daljini su pasle dve srne, koje ih čak nisu ni primetile. On je zaključio da Marko nije bio najzgodnija prilika ili je barem ona tako mislila. I Jelena je potajno ludovala za muškarcima koji su oduševljavali sve, a kasnije postali i najimućniji, no pitanje je da li je bila i tako zgodna da bi je oni izabrali. A uvek se mora naći neko, ili barem tako kaže evolucija, koja je poslednjih godina dovođena u pitanje, ali čije se posledice i dan danas vide na zemlji.

Kada su ustali i zagazili asfalt nastavljajući put, osetio je čak izvesnu slast što njegov tobožnji suparnik ništa nije uspeo da uradi i išao je za njom, prateći oblik njene pozadine,

koja se skladno gibala ispred. Roj krilatih buba sada im je išao u susret. Iz nepoznatih razloga, ovi insekti su im promicali pored glave i lepili se na njen stomak i grudi, te joj je morao pomoći da ih se otrese. Napokon su sišli sa tog drumu i razgledali jedno malo naselje. Sa obe strane puta virile su šćućurene kuće, obično iza zelenih ograda i vrtova.

„Ovo je divno!“, Jelena je uzdahnula gledajući fino opremljenu brvnaru sa potkrovljem. Kao da se u tom kratkom zanosu lepo ofarbanim drvetom, krovićem, čempresima i voćem natkriljenim nad kratko ošišanom travom – krio prisena nedostatak sredstava da se tako nešto poseduje, ona je dodala:

„To bi trebalo imati. Taman. Sigurno je i unutra lepo uređeno.“

„I još kada bi se imala kola“, dodao je Nikola rasejano šaljivo.

„Pa naravno“, bila je otresita, ne dopuštajući da promakne ozbiljnost takve stvari. „Uz takvu kuću naravno da se imaju kola.“

Pošto mu je ranije govorila da nađe kakav posao, koji sama nije imala, a sada pominje kuću i kola (savetovala ga je i da poradi na svojoj vikendici), Nikoli se nesvesno učinilo da se ovde radi o nekoj vrsti bračne ponude, a da nije poznavao Jelenu, to bi i svesno mogao da misli. Kada su krenuli natrag, uplašila se puta na kome ponovo vrebaju one bube. Zamolila ga je da se ne vraćaju tuda i da idu drugim putem, kao da je sasvim u njegovoj moći da to reši. Drugog puta nije bilo, a ona mu je kazala da te bube, opet, neće moći da podnese. Par krilaca sletelo je na njene grudi i ona je podigla dva mala stvorenja.

„Bože, pa one se pare!“, rekla je otresajući ih sa ruke.

Predstavljanje knjige /
Representation Review

* * *

Ni sam nije znao kako se to dogodilo. Da li zato što su devojke podložnije inovacijama u sopstvenom životu, kako se približavaju tridesetnoj, ili stoga što je njega samog svesno-nesvesno zaintrigirala pomisao da to uradi sa devicom; možda samo zato što je on imao kuću... tek, sama stvar je sama od sebe krenula da se odvija, kao da to nije bog zna šta i da se to već oduvek podrazumevalo: njihova tela ukrstila su se na jednom od kreveta u maloj kvadratnoj sobi koja je gledala na voćnjak..

Ponašala se kao kakva lutka, da li zbog iznenađenja novim ili zbog ranijeg znanja o prirodi i neminovnosti tih stvari: opružila se na uskoj postelji, dok je on svoj posao obavljao baš onako kako je to činio sa drugima, ne nalazeći mesta za stid ni za preterano zadovoljstvo – bila je to jedna nužnost, i kada su završili, nije bilo ničeg novog osim saznanja o toj nužnosti.

Bila je prirodno ćutljiva, dok je on ćutao taktički; četinari su stajali nepomično a sa njih je pala jedna šišarka. Sporo zujanje bumbara svedočilo je neku novu stvarnost: donekle izazvanu prodajom njene kuće, donekle njegovim traženjem posla, donekle kućom u kojoj su sedeli, a svakako – neželjenom trudnoćom, koja se posle mesec dana otkrila i zbog koje je, silom prilika, prestala da bude dete.

Tada su i našli posao u ovoj provinciji, potpomažući se izdavanjem stana u gradu. Meseci su prolazili, a ona je radila u jednoj maloj prodavnici kraj puta, on nešto dalje, u mesnoj zajednici. Jedno vreme osećali su se nekako razotkriveni i ranjivi na tom placu gde u jesen duvaju vetrovi, ali je i to dobilo smisao kada su postali pristojna porodica u svom kraju.

VEČERNJI FLERT

Kaća je prišla česmi, gde su napućene usne ispuštale debeo sladak mlaz, koji je ronio u kameno korito i terao penu van. Na ovo „pojilo“ dolazila je čitava ulica, pa i kolege i kolegice sa fakulteta. Napravila je korito od svojih šaka i sada je gibak mlaz jurio po njemu, ulazeći između njenih usana. Isprskala se. Bilo je toplo, a sa studentskog trga čulo se brujanje trolejbusa, rad elektromotora, koji bi čas ukopčao strujno kolo u sebe, čas ga prebacio na neki drugi intezitet, pa počinjao uporno da bruji, proizvođači rafinirani ton, koji je sad punio nekom atmosferom čitav park i sve što se u njemu zbivalo. A nije se zbivalo skoro ništa. (Neki parovi su se, doduše, ljubili iza drveta.)

* * *

Zoran je trebalo da se sretne sa svojom rođakom, ali to tek uveče: i evo, već se spustilo veče a on je kasnio... Možda i ne zna gde treba da dođe? I zbilja, nije znao, sasvim slučajno srela ga je dok je prelazio ulicu, a morala je da mu da sto eura koje je poslala tetka. Taj novac, zapravo, nije bio baš njegov – on će ga dati svojim. Nasmejao se i oprostio sa njom.

Čekao je trolejbus. Mrak je obavio ogradu parka i svuda je vrvelo od ljudi, a onaj zvuk bruja je nekako u njemu, isto kao što je šumelo lišće, kao što je šuštalala i novčanica kada bi je opipao u košulji radi svake sigurnosti. Nije čudo da mu se sviđala Kaća (jeste da je rođaka, ali malo erotike ne može da škodi), tim pre što mu se sviđala skoro svaka ženska osoba koju je poznavao, a gledao je i one koje ne zna. Na stanici je bilo sveta i činilo se da taj svet ljubopitljivo motri na njega. Tada je došao njegov broj. Vozilo je prvo zamrlo, da bi zatim počelo da se budi, poznatim glasom. Karte su škljocale u automatima a ruke su se hvatale za drške (bile su to često ženske ruke i činilo se da će ga opkoliti) dok se on zabavljao gledajući putnice. Nigde nije bilo mesta da se sedne. Buljuk gimnazijske dečurlije upao je unutra; jedna je imala kiku plave kose. Izgledala je poetično (valjda zato što je žensko, a takva poetika kratkog je daha), kad je buljuk potisnuo sve malo ka unutra, izazivajući mnoštvo neželjenih dodira, pri čemu se on trudio da je pogleda još jednom. Na tom mestu trolejbus je zaokretao pod pravim uglom (niz ulicu u kojoj je prošli put i zaboravio kada je pošao)... i ona je primetila njega. Bilo je neobično što se to zaista dešava: ona je prošla kroz gužvu i njena glava pojavila se na pet

(ako je bila okrenuta prema dvojici svojih drugova) okretala prema njemu, i ponovo su oni gledali jedno u drugo.

Drug joj je prebacio kako spopada nepoznate ljude po trolejbusima.

„Pa udaj se za njega“, rekao je drugi.

„Ako je sudbina, srešćemo se ponovo“, prozborila je ona.

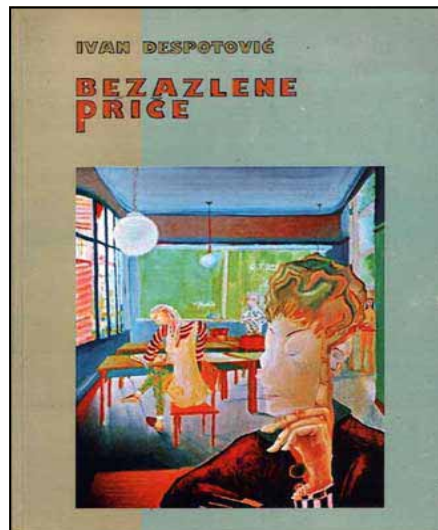
Imalo je još dosta da se putuje do kraja. Granje duž zjapećeg bulevara ošamarilo je zelenim listovima prozor, a svetla su tekla u sluzavu daljinu.

Sada se činila hladnija, imala je plave farmerke i zelenu bluzu ispod koje su se razvile njene oznojene grudi, a ruka se pružala što dalje od njih, pozadi, gde je hvatala šipku; tada je otišla da baci žvaku (koju je sve vreme žvakala) i Zoran je osećao kako pripada tim bokovima što imaju moć da ga obuhvate i tim grudima koje su za njega nešto novo – pripadao je svima njima, to jest njoj, jer to je i dalje bila ona i bio je njen paž, koji čak i ne govori; ali je njeno lice postalo ledeno i njena ženskost hladna. Tada ju je malo dotakao.

Bila je to poslednja stanica. Šofer je izašao napolje. Zavladao je muk. U mraku iza zatvorenih vrata, čulo se samo otkidanje i spuštanje trole. Zoran je želeo da je pronade i to mu dugo nije pošlo za rukom. A šta ako je izašla, ako je više nema? I, ma koliko da je osećao strah, još više bi se uplašio da je nema, tada je naišao na njenu ruku (po čemu li je znao da je njena?) i njihove ruke su nastavile da se dodiruju, baš kao što su to počele na svetlu. Sada je osećao neki miris koji je možda bio miris ovog proleća, možda miris same romantike, kada je opipao... Gospode, bila je gola!

Nije imao njen telefon niti je znao ime koga bi mogao da se seti, osećao je samo brujanje noćnog trolejbusa, koji se punio strujom, i ono ga je kasnije podsećalo na bridenje njegovog uda koje je još osećao i dugo ga se sećao, kao i saveta lekara da nije pametno raditi to u trolejbusu, a pogotovo ne samo za pola sata. Kao krupan problem ispostavilo se to što je izgubio svoju novčanicu... I zbog toga je imao grdih problema kod kuće, mada nije bio kriv (Zoran tu ništa nije mogao).

Čekajući prevoz po noćnom bulevaru, i bilo gde (čak i bilo kad) u gradu, pod listovima što su šumeli sa ili bez meseca, ponekad bi pomislio na svoju avanturu (to jest slučaj) ili možda na šum novčanice i onaj zvuk koji bi slušao čak pre nego što bi se probudio iz sna.

Predstavljanje knjige / Representation Review

centimetara od Zoranove, a zelene oči gledale su ga zavodljivo. Još jedna ruka stajala je do njegove.

Bio je to suviše veliki šok i nije mogao da sakrije radost, okrenuo se u stranu – ona glava bila je tamo (to jest tu) i oči su se tako uživele u njega (bila je još dete), kao da mu govore nešto o njemu što on ne bi mogao sam o sebi da kaže (jer to nije zgodno), zato je želeo da joj uzvрати pogled i okretao bi glavu, a katkad bi mu i ruka pala na njenu, od čega bi se ona

DRUGOVI

Iva je ozbiljna devojka crne kose, koja joj prošara kestenjaste oči, tako da Cigane što kod jezera peku kestenje podseća na Ciganku. I sedi pored njega. U parku. Nju je upoznao jedanput dok je bio zaljubljen. U stvari, ona se upoznala sa njim. Mogli su da zanimljivo razgovaraju telefonom i da idu zajedno svuda, ako imaju vremena. Kada mu nije smetala, pitala ga je o onome čime se bavio. Studirao je filozofiju... O onome što je video. Vlada bi se tad sećao nečega, a Iva bi tu pronalazila svakojake osobenosti.

Autobus je stajao posle mosta i ispod bi se, između redova vrba i tri jablana što nadvisuju toranj, otkrivalo jezero gde su dolazili jer je tamo, baš nekoliko koraka od onih Cigana otvoren bioskop. Opet su stigli ranije i zato daleko odmakli u šetnji pored vode. I nebo je bilo čisto toga dana a između dva oblaka, od kojih se jedan propinjao a drugi visio beo kao spužva, sunce je pokazivalo lišće koje je ležalo u šumi i tišini, i na klupi, sada kad Iva na njoj sedi i on čuje kako listovi dodiruju zemlju i ponovo padaju, iza njih, gde su zadihane i skladne zastale topole i Vlada je pomislio da su zastale da bi ih gledale.

Samo su dvoje biciklista prozujali jezerskom stazom. U prazno. On ju je pitao da li ima dečka, jer nikoga nije bilo okolo, tako da je izgledalo da će ovde čuti udare svoga srca.

Recimo da ima. I to već dugo vremena. Tu i tamo... Rekla mu je pošto se nasmejala, dok je opuštено stajala ispred njega kao pečurka. Zvanično da.

Stajali su na stanici među putnicima i listovima krošnji a filozof je pamtio kako se u filmu devojka dugo branila od čoveka koji ju je savladao u šumi. Kada je došla sebi, gledala je u lišće. Talasalo se kao da sanja i govori joj:

Njemu, zar njemu?

On joj je pozeleo da pronade momka. Rekla je da će pronaći nekog novog i pozelela njemu da pronade devojku. Onu koju on hoće, jer kako bi drugačije. Iva je bila ličnost. Samo je ponekad izgledala malo detinjasta, a možda mu se i to samo učinilo.

Sledećeg puta za šetnju im je ostalo čitavo veče i Vlada se sećao sebe od juče, na prednjem sedištu autobusa, kada se opraštao, i nije znao da li je ona ta. Kasnije je rešio da to bude neka buduća i da to ne može biti Iva, kada su se savršeno spokojno spuštali pored radoznale vode. Zastali su kod veštačkog

gejzira što je nju podsećao na upitnik. On nije planirao ništa da joj priča, sigurno nije ni mislio na nju. Pošto nisu imali kuda niže, popeli su se na spasilačko mesto, odakle je Vlada video kako lampe puštaju svoje odraze da se dave u unezverenoj vodi.

„Kada si rekla *onu koju ja hoću*... pomislio sam na tebe“, zaustio je.

„Znam, nisam toliko glupa. Zнала sam čim si pitao da li imam dečka.“

„Pa mogao sam ja onako da pitam?“

„Mogao si u nekom drugom kontekstu...“ ona je zavrtela glavom, kao da proračunava. „Bilo je jasno“, dodala je veselije.

Sve je bilo jasno na večernjoj vodi na kojoj su se ocrtavali kratki odrazi. On se okrenuo:

„Je l' možemo onda da budemo zajedno?“

„Ne. Kratko i jasno.“

A zašto ne? Ispao je sa svog mesta, na kome leti sedi spasilac i njegovo lice učinilo se njoj prvi put lepo, dok se spremala to da mu kaže. Škripao je na mokrom šljunku i Iva je

pomislila kako je to tužno, kao kada bi se sama uvek ponovo penjala na liticu svoga sećanja.

Ona nije dovoljno čitala. Sve se dešava kad neko želi da se nešto desi. Možda u knjigama, Iva je kazala i u poslednjem trenutku dokopao se Horhea Luisa Borhesa i njegove opaske kako ženama, da bismo im se približili, obično pričamo uspomene iz dečastva i otkrio joj kako jedanput, u petom razredu osnovne škole, nije hteo da igra sa devojčicom koja ga je čekala, na stepeniku što vodi na podijum. Rekao joj je to kad su se domogli staze. On se stideo. Tek posle je znao kako je voleo tu devojčicu. On to nikada nije mogao da zaboravi.

Iva je koračala odvojeno od njega i bila je pomalo hladna, kao i sve devojke u takvim trenucima.

On nikada nije bio zaljubljen u nju. Saopštio joj je ovo posle filma, i da ih nisam poznavao, zapisao bih jedino da sam čuo mršavog mladića kako bucmaštu devojku ubeđuje da ona ne zna šta je ljubav, i video ih na noćnoj stazi.

Sedeo je okrenut prema prozoru u sobi gde je, kao u snu, nestajalo sunce i osetio kako se one večeri kotrljalo po krovovima sve niže i niže, kao loptica za golf. Pomenuo joj je šestu Dekartovu meditaciju. Ona se smejala. Staza je bila neobično dugačka i kružila. Bilo je u toj devojci nečeg prijateljskog i zbog toga su se razumevali gotovo nestvarno – po sličnosti. Zašli su daleko, među raštrkana sirotinjska naselja, jer nisu morali odmah da se vrata na film. Pred njima je stajala kućica što je kroz okno krotko gledala vodu a jedna masivna daleko se otisnula na jezeru. Bilo joj je dosadno pa mu je pričala sećanja na svoje škole i detinjstvo. Sunce je upalo i morali su da se vrata. Nije imao šta dalje da joj kaže i rekao joj je kako je sam. Budući da su već dugo pešačili, pitala ga je da li želi da negde sednu i pomislio je kako ona zna. Fenjeri su obojili vodu. Hteo je da to naslika, te su seli na klupu. Bila je na visini, jer je to spasilačko mesto. Sedeli su zajedno, pa se seti njenog „ne“, kratkog i jasnog. Pa bilo je jasno!

Osmehnuo se. Zvala ga je ona. Našli su se na jezeru, opet nekako u predvečerje i držali kestenove i Mesec je za kratko sebao između par kućica, tako mlad, kakvim ga on još nikada nije video.

„Ona devojčica“, prozborila je, „to sam bila ja.“

Odmicala je, a Vlada je nekako dugo i čudno gledao za njom. Za dva dana Cigani su pronašli telo mladića što je plivao u prohladnoj vodi.

BJANKA ALAJBEGOVIĆ

Ako postoji formulacija „elitističke prozne poetike“, Bjanka Alajbegović bi, sigurno, mogla biti sljedbenik takve podvrste poetskih vizija. Naime, sljedbeni niz njenih viđenja koje egzistiraju bez zareza, tacke, uskličnika...pitanja...nižu se kao niska bisera još iz školjke nedodirnutih. Koji se, čitajući riječi ovih poema, same čine isprepletenim i mimo poetskog niza. Kako? Baš kao i njene „neophodne igračke za dugu noć...“ njena usmjerenost „dragom Wolandu“ ima dobrohotnosti žestoke Bulgakovljeve ironije ali i sarkazma Bukovskog dok, u pauzi između dva pića, na prljavom i masnom papiru ispisuje najljepše stihove post-moderne dvadesetoga vijeka. Podsjeća me i na Gorana, Vrhunca...jednog od prvih pjesnika predstavljenih u DIOGENES-u. Čime? Iskrenošću mladosti što živjeti traži! Ipak, njena originalnost je u njenoj moći nadogradnje disperzivnog realiteta sadašnjosti. U trenutku kreacije. Žestoko!

Urednik

If there is a formulation of the "elitist prose-poetry," Bjanka Alajbegović would, surely be a follower, of such flavors of the poetic vision. Specifically, following queue of her visions that exist without a comma, point, exclamation point ... issues ... are in a sequence as pearls from the untouched mussels. That is, through the reading of the words within the poems are interwoven even without the poetic sequence. How? Just like her "necessary toys for a long night..."...her focus, "dear Woland" has a fierce benevolence of Bulgakov's irony and sarcasm of Bukowski who, while he is in the break between the two drinks, on dirty and greasy paper prints out the most beautiful verses of the post-modern in the twentieth century . Reminds me on Goran, Vrhunc...one of the first poets represented in DIOGENES. With what? Honesty of youth, which seeks to live! However, her originality is in her power to upgrade dispersive reality of the present. Within the time of creation. Vividly!

Editor

Borderline Personality Disorder

Feridi

Ne znam koliko nas ima
da sanjamo daždevnjake
i pokidane niske perli
Još se tačno ne zna kako
ni koliko dugo nas liječiti
Izvesni su samo cijepanje
oslušivanje i strah
sklonost samoranjavanju
i još mnogo toga neprihvatljivog
i nejasnog ljudima
a i vama dragi psihijatri
koji ne sanjate daždevnjake
ni pokidane niske perli
i niste u svojim ogledalima
ni pocijepani ni iskrivljeni
a ni krv baš ne volite vidjeti
(dok o seksu sasvim hladno razgovarate)
O ratnim traumama dubokosuosečajno slušate
i očekujete da vam se detaljno
opiše taj osjećaj kada sve
prestaje biti prirodno
i ljudsko

kako se bol razliježe

Dubokim akordima razbija
zgrušanu bol u grudnom kožu
ujutro na bijelim
predvečer na crnim tipkama
uvježbava ratni tango
povremeno podigne poklopac
onda se bol razliježe
kao requiem za umirući grad
nasloni glavu na stalak
note šapuću lento miluje
neumorno sedamdesetisedam nerava
tješi razmekšanim zglobovima
zrak zagušen sirenama
do sutra do malo kasnije
do narednog trenutka
neizvjesno je

RAKOVA INVAZIJA

Moju prijateljicu
prijateljicu moje majke
sestru moga prijatelja
poznanicu moje prijateljice
Progutala je i svakog
čovjeka kog još ne poznajem

čini se guta ova bolest
nezasita i nemilosrdna
nabujala u pravu pošast
nabubрила i poprimila težak miris
od ljudskih iznutrica

Ovo će se vrijeme pamtiti kao rakova invazija
O uzrocima se već prestalo raspravljati
Rat, zračenje, konzerve i keksi iz Vijetnama
loša ishrana, stres, pad imuniteta,
pa i Hirošima i Nagasaki
Ko zna

Ko zna koliko još ljudi ne osjeća
njegovu invaziju u arterijama
jer on se umiljato razgranava
Tako da nakon otkrića bude već kasno

učinak je tako bolji on zna
jačinu efekta iznenađenja jer
ipak se radi o smrti

NOĆ ZA NESTVARNO

Ispred nas cigarete, liker i pivo,
neophodne igračke za dugu noć
osuđenu na dodirivanje iznutra.
Utrljavaš strah s mojih nervnih završetaka
u svoje blijedo pamučno lice.
Ozračuješ me svojom čistotom
i stanjuješ mi kožu sve dok
srčano drhturenje ne postane glasnije
od blagog sudaranja čaša.

Sutradan posjećujem groblje
I na pore udišem stvarnost.
Sve ono čega nema među nama.

Uspavanka za Wolanda

*I sad kada iz mene svi otrovi
svemogućih pilula protiv crnila
istječu izmigoljavaju i lijeno
isparavaju*

*Sa svojim bolnim trbuhom
dijelim taj šapat –
Ostala sam te tako željna*

*To je čini se jedino što
čudotvorna farmakoterapija
nije u meni uspjela utrnuti*

*I zato lijepo spavaj dragi W,
moji šapati ne spavaju nikada*

*Otporni su na sve što je dobro
za ljude.*

PETAR MILIĆ PERIŠA

Ako je darovatelj riječi koji sirovim oblikom upozorenja u svojoj poemi DOSTA sirovo objašnjava suštinu ovdašnjeg življenja, tada moramo respektirati dosljednost iskaza jer ovo ne može izreći neko ko može biti prozvan zbog takvih realiteta. Ovdje smo u susretu sa surovom stvarnošću koje Petar Milić Periša sasjeca žesticama usmjerenim „nevjernima“, „pohlepnima“ i „nedosljednima“. Ne, Petar ne želi govoriti o istinskim vjernicima, onima koji žive svoj život otisnut svetim knjigama, ne..on govori upravo o onima koji to zloupotrebljavaju...o ljudima, koji su praiskonski oblik vjerovanja zamijenili „vjerovanjem potrebe“ umjesto „vjerovanjem vjere“. Da se ne zaustavimo samo na tome...njegova poetika, unutar predočenog, složenog, oblika semantike, kao izvanrednog usmjerenja načinu čitanja njegovih uradaka, je svojevrstan oblik predanosti nadnaravnom kao isprepletanom obliku čovjeka i Boga, kao njegove pretpostavke. Naravno, jedan je Bog i razlika je samo o načinu obraćanja i općenja sa njim. Pjesnikova isprepletenost sa sopstvenim bićem, i usudiću se kazati, Bogom u sebi je upravo to javstvo Petra Milića Periše. On razvaljuje OKOVE dok BJEŽI ka NOVOM ŽARU. Pjesme... Urednik

If the donor of the words who, with a raw shape of warning in his poem ENOUGH, in a raw way explains the essence of the local life, then we must respect the consistency of the testimony because this can not impose someone who can be named because of these realities. Here we encounter with the cruel reality of which Petar Milić Periša slays with the violence directed towards "unbelievers", "greedy" and "inconsistent" ONES.. No, Peter does not want to talk about true believers, those who live their lives printed with the holly scriptures, no .. he speaks about those who abuse, ... the people who replaced the primordial form of belief, "belief of the needs" instead of "belief of the faith. " Do not just stop at that ... his poetics within the presented, complex, forms of semantics, as well as the extraordinary direction of his mode of reading works, is the sort of form of commitment to the supernatural as interwoven as a man and God, as well as its assumptions. Of course, there is one God, and the difference is only about how speech and communicate with Him. Intertwined with the poet's own being, and I would dare to say: God is in him, in just the being of Petar Milic Periše. He demolishes SCHALKES while RUNS AWAY to the NEW ZEST. Poems... Editor

DOSTA

Koje najljepše darove
darovatelj
može darovati
da se ne bi uzoholili lažni otkupitelji
svjetovnosti

koje najveće misli
mislitelj
može smisliti
da se ne bi uzjogunili
učitelji
naših određenja

koje proniknute riječi
slušatelj
treba saslušati
da bi rekao
dosta
i nevjernima
i pohlepnima
i nedosljednima

OKOVI

Okovaše riječima
djela naša
pa služeći gospodare
zaboravismo
kako je
i dobro
i zlo
s druge strane
prolaznosti
koja je razasula
namjernike
na razna konačišta
i bez vjere
i bez pravde
opteretivši skaute
ionako radoznale
za premetačinom

za otimačinom
za opačinom

BIJEG

priprema
velikog događanja
vodi nas
u bijeg
od bezbrižnog sna
koji samo mogu narušiti
naša očekivanja
u pobjedi
jer samo tako
možemo naći
svoje mjesto
pod nebom
koje nam se nameće
kroz jad
kroz bijedu
kroz tugu

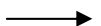
NOVI ŽAR

Izgorjela vatra
nije pepeo
nego novi žar
koji obasjava srca naša
koji usmjerava misli naše
koji naslućuje slutnje naše
da i mi
imamo
i zbog čega
čekati
ne posustajući
gledati za
svjetlom iskonskoga
blještavila
i pobjedom ostati
u jedinstvu
jer ćemo morati
nadići uzmicanje
onih koji nisu

vrijedni slobode
i otkuda doći
ne odustajući
u nametnutim dvojbama
skretanja samo za
ovu prigodu
ni pod kojom
izlikom
nećemo posustati
za vječnost
za ljubav
za pravdu

MISLI

pokazujući
rascjepce bivstvovanja
i odvajajući
svjetove pogledom
sve su trajne
i vidovnjačke
misli
u nama rođene
i iscrpljenost se
njima odupire
u lebršanju
u treperanju

PETAR MILIĆ PERIŠA
BJELINA

dugo usađivanim
 htijenjem
 odagnajmo svoje snove
 i ne zavirujmo
 u slutnje
 noćnih treperenja
 neka novi dan
 otpočne neopterećenim
 svanućem

PROVJERITE WWW stranicu DIOGEN pro
 kultura magazina—Novi Konkurs uskoro, početkom
 oktobra/listopada 2010!
<http://diogen.weebly.com>

Please, do CHECK OUT WWW page of DIOGEN
 pro cultura magazine— NEW COMPETITION
 VERY SOON, BEGINNING OF OCTOBER 2010!

Art-Josip Bifel

JASMINA ŠUŠIĆ

Sav vapaj suočenja sa surovom realnošću današnjeg svijeta i jeste refleksija poetike Jasmine Šušić. Čovjek jeste društveno biće koje i jeste samo odraz određenih okolnosti ali i genetskih pretpostavki. Ko zna? Krhko je znanje, pjesnikinja...krhko...ali ne i tvoje. Iako suočena sa „svodnicima misli“ unutar www zajednice, Jasmina odolijeva žestinom izrečenih nadanja. Iako toliko želi voljeti, valjda nošena usudom vlastitim, ne može. Suočena sa suludim pretpostavkama ljubavnika koji ni to nije u stanju biti, buntovno veli „jer...nikada te nisam voljela“. Opijati unutar iskazanih riječi i jesu ona per se. „Bježati možeš do suočenja sa vlastitim sobom, jer već tamo te čeka nastavak očajja...“ i tako here we go again, mislim da tako nekako napisah još prošloga stoljeća/vijek. Evo, ponovno se prisjećam toga čitajući alternativu pjesnikinje, ovaj put: per tu - za mene. Buntovnost je izraz očajja. Jer nema oslonca. Realnog. No, u ovom slučaju ona radi na kreaciji upravo toga. Stvarnosti impulsivne kreacije. Nove generacije. I bunta. Ipak!

Urednik

JUTRA SU NAJGORA

svaka uspomena
 fotografija
 pjesma
 list
 i pero
 bačeni na dno kante za smeće

ne trebam te više
 ne sanjam
 ne gledam u vrata
 ne iščekujem
 morala sam te otrgnuti
 zubima odgristi sa sebe
 oprati krvlju
 bijele tragove na vratu
 i prefarbati zidove

morala sam oguliti komad kože
 s bedara
 i pjevati mjesecu točno iza ponoći
 prilično sam uspješna u ignoriranju telefona
 i poštanskog sandučića
 nisam se ponadala već
 petnaest dana

ogulila
 bacila
 oprala
 zbilja znam znanje

(ostale su dvije svjetlucave zvijezde na stropu
 za njih nisam imala hrabrosti)

samo...bojim se ...kada dođe jutro, probudim se sva nervozna, bacam pogled, a u košari za prljavi veš nema niti jedne tvoje košulje...jutra su najgora...

All caterwaul of the confrontation with the brutal reality of today's world is the reflection of poetics of Jasmine Šušić. Human being is a social being and he/she is only a reflection of specific circumstances, but also an genetic assumptions. Who knows? Knowledge is fragile, fragile, dear poet ... but not your kind. Though faced with "pimps of thoughts" within the web (www) community, Jasmin resisted with a fierce of the pronounced hopes. Although, she so much want to love, probably carried of her own weird, she can not. Faced with a crazy assumptions of the lover who was not able to be that, like a rebellious says "... because I never loved you." Opiates within the stated word are her PER SE. "Escape you can until the confrontation with you own being, because already there is the continuation of your despair ..." and so here we go again, I think that something like that I have written more back within the last century . Here, again recall that, during the reading of the alternative of the poet, this time PER TU - for me. Insurgency is an expression of despair. Because, there is no reliance for that. Real one. However, in this case she is working on the creation of precisely that. Reality of the impulse creation. Of the new generation. And protest. Nevertheless!

Editor

Što se dogodilo kuhinjskom podu u 3:30 ujutro?

I

zamrljala sam pod
 suzama
 i smijehom
 unajmila Jaspersove
 misli
 i posudila
 Nietzscheov strah

nasmijao se stari Jaspers
 3 i 30 ujutro je zasigurno
 najbolje vrijeme za egzistencijalizam

sve samo da ne pričamo o TOME
 o garsonjeri u Gračanima
 o vođenju ljubavi bez dodirivanja
 o napornim cimericama
 i još napornijim gostima
 o španjolskim eko komunama
 kamo smo trebali pobjeći
 kao pokisli psi

Da
 Jaspers
 Karl
 i Nietzsche
 Friedrich
 i Sokrat
 i Seneka
 i Jean Paul

Filozofija je najbolji izgovor
 kada si previše uplašen
 da bi dodirnuo
 nečije zjenice
 poljupcem u čelo

(i onda će doći jutro
 i spakirat ćeš mi topli burek u plastičnu vrećicu
 i skuhati kavu
 i buditi me na posao
 a ja ću mrmljati
 o posve dosadnim sitnicama
 i skrivati zgrčene prste na leđima
 ako se ne suzdržim
 upiknut ću te kažiprstom
 u najsvetije
 najtoplije
 najljepše mjesto u Kozmosu
) II

a kada upalim kompjuter
 i provjerim mailove
 mislit ću o popunjavanju upitnika
 za brošure
 i kategorizaciji turističkih objekata
 i slušat ću Tinu Turner
 i tipkati predgovore za knjigu
 sto pedeset verzija
 i otići van s prijateljem
 i piti tamno pivo
 i rastužiti se
 možda i plakati u tišini
 kad shvatim da su nekoć najsjaniji ljudi
 danas najdosadniji
 mislit ću
 disati
 obilaziti second hand shopove
 guglati jeftine karte za Kathmandu
 sve
 samo ću jednu misao izbjeći
 ne izgovoriti

III

onaj tko spoji dva empata
 ima perverznan smisao za humor

sve se ovojnice kidaju
 maske nestaju
 ogledala pucaju uz prasak
 zle vještice postaju Snjeguljice
 muškarci postaju žene
 četkice za zube se spajaju
 i postaju intima s velikim I
 i prije nego što se okreneš
 zaskoči te to veliko
 fantastično
 zajebano LJ

IV

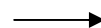
koliko ću još čekati?

"...I'm a gypsy, acid queen, pay me before I start..."

PJESMA ZA A.

Možda će ti se sin ipak zvati Tristan
 I možda ipak ostariš sretan
 Možda i prestaneš piti
 Pivo

Konjak
 I pelinkovac
 Možda jednom
 Na nekom drugom mjestu
 Pročitaš slovo
 A iz mojih očiju
 Tu potmulu grižnju savjesti koja
 Me izjeda
 I gnoji iznutra
 Možda mi oprostiš
 Ali to nije tvoj stil
 Prerano je za osude
 Tresem se
 Jer znam
 Mnoge su tvoje laži ostale skrivene
 I tresem se jer znam
 Da samo mala naznaka njihove veličine
 Ruši me kao pozamašna lavina
 Sad te vidam na tuđom fotografijama
 Uzdišem i govorim
 Njega nisam voljela
 I onda nalet grižnje
 Nalet krivnje
 I sve je po starom
 Vozimo se Opel Astrom
 Autoput je loš sugovornik
 Ti i dalje nemaš pojma o bluesu
 A u nedostatku učenijih riječi
 Ljubiš mi ruke
 I šapćeš
 Moja poezičarko
 Ja nervozno gledam kroz prozor
 Susprežući mučninu u afektu
 Susprežem nagon da izletim iz jurećeg
 Automobila
 I jednom zauvijek kažem ti zbogom
 Čudna je ta digresija
 Vidiš
 Ja nikad nisam bila otvorena knjiga
 I nisam se znala nositi
 S tvojom jednostavnošću
 Nisam znala voljeti
 Tvoj nogometni sleng
 Ni podrigivanje
 Ni neukost
 Nisam znala voljeti
 Tvoje oči
 A one su bile trag Kozmosa
 Jedini trag
 Koji mi je govorio
 Hey pa nije tako strašno
 I svaki put kada sam htjela pobjeći
 A u truhu
 Se stvorio lom
 Samo sam pogledala te tvoje molećive
 Oči
 I ostajala
 Ostajala sam
 Kao da te volim
 Govorila
 Kao da si mi prijatelj
 A bio si
 I ljubavnik
 I prijatelj (ma što to značilo)
 Ali ja nisam mogla...

Danas mi oprosti
 I pobrini se da padnem u zaborav
 Tek sluteći
 Koliko je tuge u pozadini ostalo
 Pobrini se da padnem u zaborav
 Jer... nikada te nisam voljela

PAO JE MRAK

Pao je mrak
 Ose su kružile
 Livadom
 Zujale zvečale
 Prijetile
 (pognuo je glavu
 Sve do zemlje
 I pitao travke za savjet)
 Alkemija
 Alkemija
 Al
 Kem
 ija
 (indigo ruke prošarane
 podebljanim linijama
 života
 i psihe
 Tko će?)
 Večeras plejada loših stihova
 Kiselog vina
 Pleše po meni
 Večeras prodavač na benzinskoj crpki
 Pruža paketić cigareta prema meni
 A ja vidim
 Široke nozdrve
 Koje gnječe zrak i istiskuju
 Tintu u vrelu srpanjsku noć
 Mjesec kao debeli
 Dobročudni djedica
 Smješka se tako nisko
 Kao da ću poskočiti i dotaći njegovu
 Zrnastu strukturu
 Ima li taj isti mjesec pojma
 Da je tek početak ožujka
 I da iščekivanja
 Mirišu na jesen
 Miješajući se s kapima znoja?

Goropadna Euphemia

*poezija boli. hiperprodukcija s namjerom (pati). ne razumijem.
 ZAREZ,,,

ruka probija strop
 gnječi zvijezde

znojne

rastresene

sipa ih u wc školjku

tjemenom istražujem

astrološka polja (nedostajem si?!)

i tjeram mrtvace sa zaslona

PROKLETO PRETENCIOZNO VRIJEME ONLINE POEZIJE

BOGOHULIM I SAMA

razodijevam slojeve
 svijesti
 podsvijesti
 nadsvijesti

kurvam se po websiteovima
 skidam i kačim bradavice
 na štrik za veš
 prodajem komadiće kože
 nokte
 i vlasi kose
 po forumima
 profilima
 blogovima

poezija
 je najodaniji ljubavnik
 ali gdje su danas irski Cigani
 sa svojim divljim karavanama
 i konji koji trče brže od vjetra?
 evo
 21 stoljeće
 ugrizlo me za bedro
 prešutjela sam nostalgiju za nekim prošlim vremenima
 i shvatila da su tri magična slova najbolji svodnik
 www
 taj magični redak
 utkan zlatnim slovima
 u povijest generacije

prodajmo duše
 dragi pjesnici
 pjesnikinje
 prodajmo duše
 Bogu
 monitoru
 zakrvarimo tipkovnice
 djevičanskim prstenom
 molitve
 pođimo
 u vremena
 bez hladnih
 metalnih
 odsjaja

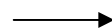
revolucija?

kotraefekt
 solucija?
 murdeerrrr of minds

pokolj pjesničke generacije
 svi na noge

SAAAAAAAD

*?

I PAN JE TU GLEDAJ

Strah me tipkovnice

slike su zamrznute
 kretanja bolna
 glavni likovi spori
 ludi
 zapaljeni
 mirisom
 glasnog jutra

oh
 plešem
 be bop jazz

prezirem književne kritike
 slamaju
 čarolije

i žute zube
 sijede kose
 njihovih egzorcista

mrzim vas
 nisam beatnik
 hvala

bojim se da sam svoja
 ali ne znam što je moje
 da nisam vaša?
 nikako

ne posuđujem
 imidž
 ne skidam kožu prije spavanja
 šumi školjka
 šumi
 po asfaltu
 nosim ju na dlanu
 dotiču
 me creske
 mjesečine

do vraga
 lažljivče
 u srijedu
 je dan

obojat ću kapke
 i pospremiti oči
 probuditi
 demone
 i nježno
 skočiti u noć

ostat će dim iza mojih leđa
 tek pramen dva guste
 crnine
 da upamtiš put
 slijedi ga
 dolazimo do točke
 kada

se
 misao raspada
 pođi sa mnom
 ne želiš?

natjerat ću te
 postavljam
 stupice
 nevidljive

anđele zovem u savezništvo
 pripremam oltar
 tražim svijeće
 biljke
 i almanah

vežem čvor trti puta
 Dijana Dijana

i Pan je tu
 gledaj smješka se
 nariče tim kopitima

nisam dotaknula dugu
 nosom

i Pan je tu
 gledaj

pa što ako žurim
 da završim pjesmu?
 pa što onda ako nisam
 nježna pjesnikinja
 u lanenom odijelu?

vještica sam
 i neurotičarka
 hladna sam
 i grizem
 kad me se napada

Gledaj

VJEKOSLAV VUKADIN

Iako bi se moglo reći za Vjekoslava Vukadina da je pjesnik koji se žanrovski ne bi mogao smjestiti u „klasike“, „moderniste“ ili „post-moderniste“, u ovom pjesniku svega navedenog pomalo ima. Klasik je jasnoćom vizije. Modernist suštinom iskaza, a post-modernist analitičnog viđenja. Istovremeno kreirajući vlastiti „pokret“ koji bih mogao nazvati „nadograđujući presjek“. Odmah se vrlo pitac nađe začuđen sa velikim „?“ , zar ne? Jednostavno je objasniti. Igrajući se „teze i antiteze“, Vjekoslav, stariji kolega od kojega i ja još uvijek mogu učiti, ali i mnogo mlađi pjesnici od mene, postavlja uzuse mogućeg na osnovi irealnog. Kroz „analizu čovjeka“, žestoko ismijavajući, pomalo satiričnom žaokom, svekoliku ljudski glupost usmjerenu sveopćem kraju, pardon klanju, koje slijedi čovječanstvu, i sve do sablažnjivo nevine, tihe, produhovljenosti lika koji čudenju stremi. Pjesmi, prije svega. Vrijedi ga ne samo čitati. Već i iščitavati.

Urednik

PREPARIRANI ČOVJEK

Nauka se ozbiljno počela baviti čovjekom: zaboravljeni su brojni izumi, spaljeni su projekti nekih letjelica, Naučnici su batalili atome. Sve je podređeno čovjeku - treba otkriti tog stvora.

Na kongresu naučnika, odabrani su zamorčići iz svih plemena (fotografisalo ih za naučne novine). Dozvoljena im je obrada zemlje u rezervatu i prirodno ponašanje.

Naučnici svijeta su na okupu; iza žica zuje kamere, skiciraju trag i pokrete, bilježe dijaloge, izoštravaju dalekozore, detaljno osmatraju uzorke.

Pojedinci nesvjesno čupaju korijenje, pale travu, buše zemlju, žvaću opojnu smolu. Neki pljuju preko ograde na publiku, hvataju se za ud, plaze jezik.

Naučnici se preobraziše u ratnike. Svako je držao svog pacijenta na nišanu. Sijeku žice, nasrću na ratare, i vode ih na klinike.

Profesor anatomije utješno obraća se izabranima. Pokazuje opijum, oštra sječiva i keramičko srce; obnavlja znanje o funkciji pojedinih organa. Pacijenti teško dišu, škrguću zubima i povraćaju..

Doktor za bezbolno uklanjanje duše predstavlja se klimnuvši glavom, razgleda bezvoljne žitelje Zemlje, pokusne ljude.

Pažljivo će im svući kožu, izmijeniti utrobu, ugradiće sintetički mozak i aparat za novi govor novih ljud.

Moći će misliti, govoriti i služiti; imaće kolektivnu ideju, ljubav prema državi, voljeće pse i svakog će po potrebi mrziti.

Postaće epohalno otkriće - Preparirani Čovjek.

PLOVILI SMO

Plovili smo na zaboravljenim lađama , morskim bregovima uspinjali se do neba , pratili let ptica zaobilazeći hridine. Do rta dobre nade stigli - shvatajući da nam tu nije cilj. Ploveći od jeseni do jeseni - svoju luku tražili smo po mirisu . Tražili smo gnijezdo sunca. Boje su nam bili putokazi. Nismo žurili i nigdje nismo stizali. Plovili smo. Tajne šumove i njegovu moć spoznali smo. Brodolomnici su gospodari njegovih dubina.

NOVA POEZIJA

Posjećujem pjesničke susrete ne bih li pjesmu sreo.

Although, it could be said for Vjekoslav Vukadin that he is a poet who could not, I a genre kind of way, be accommodate as the "classic", "modernist" or "post-modernist, in this poet you can find a little bit of everything above mentioned . He is classic with the clarity of vision: The modernist is with a essence of the expression and post-modernist with a analytical views. At the same time creating his own "movement" that could be called "building on the intersection". Now, immediately someone will ask, being surprised with a big "?", am I right? It is easy to explain. Playing with the "thesis and antithesis", Vjekoslav, senior colleagues of mine from whom I can still learn, but also much younger poets than me, sets customs of the possible on the basis of non-real. Through "the analysis of the man", vividly ridiculing, with a slightly satirical sting, the overall human stupidity that is targeting towards universal end, pardon slaughter that humanity is heading towards, and up to the all the scandalous innocent, silent, spirituality of the character who aspires to surprise. Towards the poem, first and foremost. Applies not only to read his poems. But also read through

Prepoznajem igre riječi, ponirem u zamucane slike slobodnih stihova i nepotrebno zamršene misli.

Motivi - obično stari, u novom stilu neoštro oslikani.

Očekujem pjesmu novu po svemu.

Pažljivo slušam poetese i pjesnike, ženske i muške rime, ritmizirane želje, vizije, oštre kritike, aluzije i sve što je u pjesmu stalo.

Poredim ovdašnje stihove sa sivevremenim Danteom. I pitam se: Može li se danas sresti - ta božanstvena pjesma ?

RAVNAJ SE PREMA SEBI

Ne ravnaj se ni prema kome: klasici su otpjevali svoje, modernisti kroje nove sheme. Otvori oči, osluškuju muziku; na svoja čula - osloni se.

Slijedi svoj stih - dok slobodno teče i samo ga u pjesmu upleti.

Ne oblači mislima tijesne haljinke, neprirodnih boja, i čudnih oblika.

Pjesma je ljepotica - bez šminke.

VJEKOSLAV VUKADIN
SUNČEV
Šuko Nedeljku

Potonuo svijet. U mrtvilo oka.
 Beživotne boje tvore tužni spektar.
 Plutajuć' životom već smo na dnu toka.
 Slast može nam vratit' - samo sunčev nektar.

A Sunce boluje zbog novoga doba!
 Obuzeto jezom, na nas tužno gleda.
 U hladnom sivilu - nasmijanog roba,
 Tiranin Prirode hoće da zaleđa.

O, kako brzo nestaje ljepota!
 Rugobe, nakaze u prvom su planu.
 Sve smo bliži tami. Onom sudnjem danu:

Puna Zemlja skota, puna Zemlja skota.
 Da ublaži muke, zatvoriće oči -
 I tada će Sunce na Zemlju da skoči.

SVE SU PJESME DUHOVNE

Sve pod nebom što je,
 U sunčanom krugu,
 Svi oblici, boje,
 Tvore pjesmu - dugu.

Zemaljske ljepote,
 Biserne sitnice,
 Virtuelne note,
 I poj svete ptice.

Vrline, slabosti,
 Tajna vaskrsenja,
 Usud i radosti,

Ljubav i trvenja .
 Sva poetska ruha,

Naši prijatelji se nalaze na WWW stranici
 Our friends are on WWW page

<http://www.knjizevnost.org>

Provjerite zašto?!
 Please, do check out why?!

VANJA GREDELJ

Kao istraživač suočen sa mnoštvom pretpostavki, Vanja Greidelj je krenula u susret poetskim promišljanjima ne mareći zalud ni za čime. Njene riječi su ispunjene znanjem i umješnosti vladavine stihom, iako njena mladost još uvijek neizgrađenu osjećajnost posjeduje. Objasniti to nije nimalo lako jer ozbiljnost njenog duha itekako distinkciji od njenih godina teži. Pomjerajući klišeje spoznajnog ka granicama samozatajnosti, Vanja nam otkriva neki novi svijet. Njoj samo znan. Svijet odraslog adolescenta koji itekako dobro „čita“ svijet kojem neumitno teži. Odraslom. Ne samo duhom već i tijelom vlastitim. Metafizika unutar njenih ograničenja godinama lomi se pred valovim istinskih, istakanih misli koje poruke ostavljaju. Usudim se kazati: Šta će se desiti tek za desetak godina ako danas, u drugoj deceniji svog života, ovako piše. Strah me je, zaista me je strah. Čega? Stida...nas, pijanih i opijenih pjesničkih veličina, u susretu sa nevinom ozbiljnošću njenih nakana. Urednik

As a researcher faced with many assumptions, Vanja Greidelj went to meet poetic reflections not vain or caring out for anything. Her words are filled with the knowledge and skill of the rule of verse, though her youth still has underdeveloped sensibility within possession. Explain this is not at all easy, because the seriousness of her spirit very much makes a distinction with her years of age. Moving of the clichés of cognitive limits towards self-calms and/or self-quietness, Vanja reveals a new world for us. Known only to her. The world of the adult adolescent who "reads" the world, towards which she is inevitably heading to. Mature one. Not only with her spirit, but also with the body of her own. Metaphysics within her limits of the years of age shall before the shooting waves of true, weaved thoughts that leave a message. I dare to say: What will happen ten years from now, if she, in the second decade of her life, she writes like this. I am afraid, I really am afraid. Of what? Shame for us, drunken and mixed "big" poets. During a meeting with the innocent seriousness of her intentions. Editor

Marijino blago

*Zvali smo je Maria della Grazia
među provalim trgovima u Veneciji,*

*ne primjećujući
kako ona tone*

uz godišnja doba i naše pijane karnevale.

U to doba,

makar krišom makar,

*Ne priznavajući sam sebi,
Mislio sam da ću preko leđa prevaliti
ponajbolji primjerak naše mladeži.*

*Zvao sam je Mary,
A ona bi se pretvorila u
Sunce.*

*Moje razastrto
Sunce.*

*Dok je hodala pored mene
Izbijala bi u svoj krasoti
Iz zemlje,
I sve bi se doista činilo*

*žutim.
Znam da je bio septembar, '45.
Ona je stajala.
Moja čedno razgoličena Venecija.
Iznenada
Previše očekivano je sve to bilo*

*kanali su bili poplavljeni vrištanjem,
zakrčili su nam puteve
čistači noći,
kopita pod strehom.
Moja Venecija je potonula.
Klizili smo parkovima,*

Uplakani,

Mi

*Pripadnici jedne mladeži
Sa provansalskim naglaskom i*

*nepravilnim kutom usana
Na raskršću jednog neba
Kidali smo riječi mačevima
Ubijajući mrave,
Rađajući čistače noći,
Pokrivače ulica.*

Potonuo mi je svijet.

*Na uglu jedne od tih ulica, smrknutoj i
naboranoj*

Rekla mi je da čisti tamu.

Jedno dijete je stajalo.

Plakalo je

Kraj razbijenog krčaga mlijeka.

Cure mu krugovi sunca

Iz očiju.

Mora da mu se svijet srušio.

Parabole

*Pribor za jelo gledam iz ugla sobe
Okrenute prema sjeveru.
Metal upija miris pupoljaka, sobna
temperatura
Kako god da se namjestim
Udara u glavu
Ko sama smrt
Ko smrt sama u sebi.
Kako god da pogledas,
Drugačije od sjevera ne
Ide.
Treba zarezati nožem,
(udaljen je samo
Par izduljenih koraka)
Iskušati valja
(Mada
Uvijek i svugdje
Može se desiti
Sve i svašta)*

Dozrijevaju mi

Riječi u toku

*Kao nabubrela grozdovi pod vodom
(žute dinje sa
Crtama od plača,
Hrapave ploče)*

*Tučem klasje za
Kutiju žitarica
(i, ne osjećajući
Izbijam prste.)*

Kob

*Djevojko gospodskog roda,
Ti ne peri odijela rodovima.*

*Sanjao sam jedne noći strašan san.
Voljena, mislio sam da sam izgubljen.
Misli su mi braon boje.
Kora drveća prisili mi oči na
Buđenje.*

*Gdjegod ih svrnem,
Tu treperavi zvuk
Mačeta
Se njiše.
Voljena, sanjao sam strašno.*

*Topimo se bez sjaja,
Ja i ti,
Upijajući let bubamara
Obgrljeni
Svemirom.*

Tebi nad glavom

Djevojko gospodskog roda

*Grlice umilno
Pjevaju.
Prečicama stižem,
Lomim im perje,
Gori nam postelja!*

VANJA GREDELJ

Draga, kakav san, mora!

Onda,
 Pučina,
 Prohladni lepet
 Vijori
 Haljinu,
 Ugledavši sebe ugledah
 Pticu što
 Uplašena
 Svjetloću
 Vraća se u kljun.

Draga, mišljah, u strahu,
 Mogao bih biti bolji,
 Strasniji bar,
 Neopažen od snova,
 Mogao bih
 Uzgojiti pojilište.

Ali, mila,
 Sanjao sam
 Da te ne nalazim.

*Djevojko gospodskog roda
 Ti ne peri rodove svoje.*

Mučnja

Vidiš,
 čekam te
 Ne zato jer si sama vrijedna čekanja,
 Već što je svako čekanje vrijedno tebe.
 (Ne reci, jeftina paradigma)
 Čekam te zbog pokislih ptica kojim brojim
 perje
 kao način liječenja
 čežnje u prstima.
 Čekam te zbog mjeseca
 Rasplamsalih očiju
 što strše
 u tamnim sobama,
 kao prevelike zavjese na propupalim staklima
 Proljeće je.
 Čekam,
 zbog mirisa koji gori,
 Zbog ćutnje da te nemam,
 zbog saznanja
 da te još ne poznam.
 I strah me,
 I sram me.
 Stoga čekam,
 Zbog preokrenutih stolica
 što zjape
 kao pogrešne pauze u disanju.

Samoća

Čuo sam kako student
 U ulici V.
 Morade prodati
 Stančić kao brodić,
 Sa jedva tri ugla,
 Šest stolica,
 Devet polica
 I jednom knjigom.

Zapitao sam ga onda

„Kome?“

„Prodajem ih sebi samom“

Smušeno sam vagao tišinu među nama.
 Mišljah da možda ljudi prodaju još nešto
 Sa svojim blagom.

Odvratih

„Za koliko momak, kada?“

A on,
 umrtvljenim hodom,

„Za ono što svatko ima dati
 Sada.“

--

Unesen u svoje namjere
 I, želeći da prenesem
 Ovaj drvenasti razgovor
 Sa ulice žege, mora razglabanja,
 Poželjeh da ga se mogu riješiti.

Rekoh:

„To ti želiš?“

Pogled dug,
 Oči,
 Razmekšani pamuk,
 Svileni tonovi, pergamentno lice

Sa linijama grubim,
 On bijaše jedan stari berač pamuka.

(Tvdi dlanovi i mučna nastojanja)

„Željama sam dužan dati sebe,
 Prodajem sve svoje u tu svrhu.
 Na vratima mahagonija ću, oklijevajući,
 Upisati svoje ime.
 I silno ću, silno, zbog imena plakati.“

Napustili smo jedno drugo.

II.

Uvečer pred kinodvoranom ,
 Najavljivaše
 Nebo boje vanilije.
 Ja, posve naučen na boje
 Zanimjih.

(S visina
 Ugledah,
 Oblak mojih inicijala,
 Oči sa tri ugla,
 Neobrani pamuk na poljima.)

Mučnja

Vidiš,
 čekam te
 Ne zato jer si sama vrijedna čekanja,
 Već što je svako čekanje vrijedno tebe.
 (Ne reci, jeftina paradigma)
 Čekam te zbog pokislih ptica kojim brojim
 perje
 kao način liječenja
 čežnje u prstima.
 Čekam te zbog mjeseca
 Rasplamsalih očiju
 što strše
 u tamnim sobama,
 kao prevelike zavjese na propupalim staklima
 Proljeće je.
 Čekam,
 zbog mirisa koji gori,
 Zbog ćutnje da te nemam,
 zbog saznanja
 da te još ne poznam.
 I strah me,
 I sram me.
 Stoga čekam,
 Zbog preokrenutih stolica
 što zjape
 kao pogrešne pauze u disanju.

TANJA STUPAR TRIFUNOVIĆ

Tanja Stupar-Trifunović je anđeo garavih krila. Zaustavljen u trenutku kreacije društvenog bića na jednoj strani da bi već na sljedećoj stanici postao upravo taj koji kreira druge. Društvena bića. Ona je. Uobličeni je pjesnik. Suštinski. Ljut. Konkretan. Jasan. Do bola. No, istovremeno, inspirativno narativan sa porukom koja plijeni. I o kojoj i kakvoj poruci se radi? Objašnjenje je u jednoj riječi: Varvari. Svih vrsta. Protiv kojih se anđeo garavih krila bori ne samo mladošću svojom već i jakošću misli. Zdravih, prije svega. A poezija? Poezija je nešto sasvim drugo. Stilom „bezobraznosti“ podsjeća na Milana Oklobdžića, proznog pisca s početka osamdesetih godina prošloga vijeka, dok izričajem riječi jeste novi Bukovski. No, samo na površini. Ispod nje je Tanja Stupar-Trifunović. Na samom početku ove priče objašnjena.

Urednik

Tanja Stupar-Trifunović is the angel of the sooty wings. Stopped at the time of the creation of social beings on one side and to the next stop she became just the one who creates the other. Social beings. She is: shaped up poet; essential; angry; concrete; clear kind. Up to to pain. But at the same time, inspiring with narration that captures the message. And where and what kind of message is it? Explanation is in one word: Barbarians. Of all kinds. Against whom the angel of the sooty wings fight not only with her youth, but with her strength and thought. Healthy, first and foremost. And, what about poetry? Poetry is something else, entirely. Style of the "villainy" reminiscent of Milan Oklobdžić, prose writer from the early eighties of the last century, while the expression of the words is a new Bukovski. But only on the surface. Below is Tanja Stupar-Trifunovic. At the very beginning of this story explained.

Editor

Kuća

Otišla sam da vidim kuću

Jedna kritičarka je pisala kako pjesnici u ratu puno koriste motiv kuće

U ratu nisam bila pjesnik nego dijete

koje je ostalo bez kuće

uopšte mi nije bilo tužno

najprije me obradovala promjena

drugi grad i ljudi

čudio me očaj roditelja

vjerovala sam da postoje kuće i mimo te kuće

Govorila sam gluposti

Kuće kao peteljka trešnju drže uspomene

one sazriju i ispljuneš im tvrdu špicu a pojedješ slast

*Kuće su samo mutne močvare mračni hodnici duhovi u boci
pravo mjesto duše je na raskrsnici gdje uvijek šiba vjetar novih
početaka*

S godinama sam sve češće mislila o kući

Dolazilo mi je u san

kako hodam hodnikom kako svijetlo provaljuje u sobu kako pričam s bratom i smijemo se kako se odjednom život vraća na onu nit u kojoj je prekinut

Dugo mi je trebalo da shvatim da sam nesretna zbog kuće i da ne mogu nastaviti dalje dok ne odem i isplaćem se kraj nje

Kuća je velika i bijela sunce se zabija u stakla vrućina peče
stojim ispred kuće i plaćem

*To je njena kuća kaže moj muž nepoznatim ljudima
oni se čude i sliježu ramenima*

*Tu je nekad živjela hoće samo da vidi sve je u redu samo da vidi kuću
Gledam kuću*

Žutokosi dječak protrči ispred mene to je moj brat
to nije moj brat moj brat je sad čovjek i živi u drugom gradu

Kuća je lavirint ne smijem ući unutra može me progutati prazna utroba samo je gledam spolja ona me grli i odbacuje to je moja kuća

Kako sve uspomene mogu stati u par minuta

skakanje preko ograde kupovina u kiosku pored
smokva u dvorištu

šajt kraj zida garaža česma

šljiva se smanjila govorim kroz suze

sve se smanjilo

ja sam odrasla bez kuće sa bijelim zidovima

Nikad više ne želim imati kuću

kupićemo stan

Nestor u borbi protiv globalizacije

Poželjno je biti agažovani pisac koji javno govori svoje mišljenje za ili protiv

globalizacije nacije pičke materine

sramno je biti bez stava bez sredstava bez sebe sama
danas

Nestor putuje u Bosnu s malim bedžom na kojem piše kako je on protivnik

globalizacije

stoji na trgu nevin i čist sa naočarama i šarenom maramom oko vrata kao pionir novog rajskog svijeta

zamišljam Nestora na gradilištu među zidarima koji veselo psuju sami sebi majku pripiti i ludi na plus četrdeset zamišljam Nestora u rovu

Nestora kako u jednom danu na dvije različite strane u istoj zemlji

slavi dan borbe protiv agresora i plaće za poginulim saborcima

zamišljam Nestora u izbjegličkoj koloni sa babama u crnom koje kukaju plaču i govore e moj sinko

zamišljam Nestora kako u šizofrenoj atmosferi ima amneziju i zaboravlja svoju Holandiju svoju Englesku svoju lijepu sobu iz koje je doputovao da se bori protiv globalizacije

zamišljam Nestora u sopstvenom krevetu kako ga more nesanice trza se u snu

i strijepi jer odsukud mogu doći neprijatelji izdajice i potkazivači iz kreveta zida žene i iz sebe sama

Gledam Nestora u oči ljubazno mu se smješkam i na sva njegova pitanja odgovaram

potvrđno

da Bosna je lijepa zemlja priroda zelenilo brežuljci

da volim hrvatsko primorje poznajem vrlo dobro tamo sam se rodila

da lijepo nam je družimo se

mi smo svi ovdje prijatni i gostoljubivi ljudi

Fin neki čovjek taj Nestor. Sretan put Nestore. I dodi nam opet.

TANJA STUPAR TRIFUNOVIĆ

Slučaj lude N.

Neću da pijem tablete za smirenje hoću da budem nesmirena
 vidjela sam leševe vidjela sam groblja vidjela sam pregažene mačke
 vidjela sam krv iz raskrečenih nogu žena
 vidjela sam kako se rađa i umire
 vidjela sam rupe od granate i od metka i rupe od praznine u ljudima
 vidjela sam tugu ludilo nemir radost vidjela sam sunce jutros i mjesec
 sinoć
 i plakalo mi se od svega što sam vidjela
 neću da pijem tablete
 neka sam nesmirena
 neka sam luda

Doktore kako vas nije sramota biti normalan poslije svega što ste
 vidjeli

Slučaj zaljubljene O.

O kako sam se zaljubila zapomaže O.
 O njemu ne znam ništa ali ga volim
 To je valjda najvažnije

Nadam se da nije ratni zločinac jer i takvih ima
 nadam se da nije nikom došao glave da nije pedofil nastran ili ne daj
 bože bolestan
 nadam se da nije iz loše familije da se ne drogira ne pije ne kocka ne
 kurva
 da nije kriminalac ni homoseksualac jer ne bih voljela budućeg muža u
 zatvoru ili u tuđoj guzici tražiti
 Nadam se (ako ispuni sve te uslove) da se i on meni nada jer nema
 ništa gore od neuzvraćene ljubavi
 Nadam se da ćemo se vjenčati ja u vjenčanici on u odjelu
 na glavi mi veo sviraju cigani lete golubovi a on me dugo dugo gleda u
 oči i onda odnosi na rukama svojoj kući dok svi plješču i plaču od
 radosti

Nadam se da će jednom doći i u naš grad govori O. izrezuje njegove
 sličice iz novina i lijepi po zidu

Moj slučaj

Moj slučaj nije kao drugi
 samim tim što je moj pa ga čuvam gladim iza ušiju i njegujem
 Moj slučaj većim djelom sasvim nalikuje svim drugim slučajevima
 ali ja iznalazim za njega uvijek neke posebnosti

Moj slučaj podrazumjeva psihičku labilnost sklonost ka psiho-
 somatskim poremećajima nervozu čudne snove ali ne i pravu istinsku
 ludost za nju je još nespreman i još oklijeva
 jer je plašljiv i ne snalazi se lako na novom terenu

Moj slučaj se previše uživljava u druge slučajeve i njuši se sa njima
 misli da će tako sklopiti sopstvenu prognozu saznati budućnost i
 moguće ishode
 moj slučaj je naivan ali samo zato što zna da naivnost čuva srce da ga
 ne prugutaju
 grozne čeljusti lukavih lisica

Moj slučaj nije ništa posebno on jako žudi biti običan mali neprimjetan
 slučaj

jer zna da samo običnost usporava vrijeme i drži zauzdane demone
 uništenja koji brže od ičeg razrješe sve slučajeve

Mali i veliki varvari

Mali varvari doručkuju crni hljeb i marmeladu
 jer rat je i nema ništa drugo

Veliki varvari crtaju vojne mape
 u kojima nema mjesta da se nacrtaju kuća

Mali varvari se stalno sele i zbog toga su tužni
 gdje god dođu niko ih ne voli jer su odnekud došli

Veliki varvari klimaju glavama viču i prave planove
 koji uvijek propadaju

Mali varvari vjeruju u te planove
 jer im je samo to preostalo

Život varvara

Zasjeda je iza ćoška
 nova zabavna emisija novinari su tužni proizvođači zabave
 SAMO ZA VAŠA TJESKOBNA POPODNEVA
 ne odustajem iako gubim nekoliko puta za redom
 poražen sam vojnik svakodnevnog na pijaci među muvama pradaizom
 i trgovcima koji varaju na vagi

Razumješ li me rupa na gaćama je znak dobrodošlice
 supa s povrćem je znak pažnje
 slina u ustima požuda je
 znam šta će biti
 ovakve priče se ne sviđaju mračnim dalekovidim proročicama
 već je sve jasno
 kojeg će psa pregaziti auto ko u komšiluku cijedi dušu na prozoru
 koliko traje naš snošaj s poljupcima dahtanjem pauzama kašljem
 i da ćeš ti poslije pojesti narandžu

znano je i o partijama koje pobjeđuju na izborima
 ko posluje u plusu ko ima dvorac među nogama ko skriven kao Luis
 Sernuda u potaji grli svoga dragog

Jednako neozbiljni kao državni vrh mi se sunovraćujemo u sebe
 opljačkani smo opljačkani naši varvari u nama dobro su obavili posao
 čini se kao da nemamo više ništa

Dragi moj
 sve je ovo jedna takva zajebancija

Kud god makneš
 varvari plaču poslije rata

Arti-Miljenko Benghez

SLOBODANKA ŽIVKOVIĆ

Iskustveni oblik željene pretpostavke ove nagrađivane autorice jest suština njenoga bića. Poetskog. Poetika sadržajnosti se ogleda u jednostavnosti naracije ali složenosti misli. Uobličena stihova Slobodanke Živković je primjerom poetske plime kojoj oseka kritike ne može ništa. Možda je samo povremeno peckati ali suštinski, zamjerke nema. Lakoća riječi i misli su otisnute u poetici smisla. „*Nikada se nećemo otrezniti tame...*“, veli, a ja ću dodati samo da se ne želim otrijezniti od njenog odsjaja. Riječi, ali i pjesama.

Urednik

Experiential form of the desired prerequisites of this award-winning author is the essence of her being. Poetic one. Poetics of the contents is reflected in the simplicity of narration, but the complexity of thought. Shaped up verses of Slobodanka Zivkovic is an example of poetic tide, to which the criticism of ebb tide which can not be anything. Perhaps it can be only occasionally prickle but essentially, there is no objection. Ease of words and thoughts are printed in the poetics of meaning. "Never we will get sober of darkness ...", she says, and I'll add only that I do not want gets sober from her reflection. Words, but also, the

POEZIJA

Jedina koju ne moram dozivati,
 Jedina s kojom se ne moram opraštati,
 U pravom času našla se uz mene
 I bila sa mnom sretna i nesretna,
 Bila je svud kao vazduh prozorna, neprimetna,
 I putovala sa mnom po svetu sa istim zavežljajem,
 Zнала da ona postoji samo dok ja trajem,
 I neću nikada znati da li tu nekog smisla ima
 Ili je sve stvar moje obesti,
 Ali ona je jedna jedina koja će me odvesti
 U oko večnog gledanja,
 Da nestanem lako kao kolut dima,
 Kad najviše verujem da sam tu
 A sve manje me ima.

JAVNA PESMA

Između dva bola,
 u noći koja ne može opstati bez beline,
 sakupljam sva svoja zavaravanja
 i odričem se reči za molitvu veka,
 jer u ovom duboko urezanom sečivu sna,
 uzalud čaraju poetike
 kada o tome čuti ptica zajednička.
 I uzalud jedan svetao krug
 obilazi nebesne riznice
 i krade zvezdane kiše
 kad svako spava u svome svetu
 a svet izvan njega.

INTIMNA ILUZIJA

Na granici svetlosti i mraka
 sviće rastojanje između nas dvoje.
 Krhku telesnost muči strah
 od onoga što će biti.
 Što je bilo u nama vera izgubilo se.
 Što je bilo u nama sumnja ispunilo se.
 Ne opažamo više ni smenu godišnjih doba.
 A šta tek reći o jednom danu, minutu, sekundi...

Nekoliko poteza tušem i jutarnje vesti
 spasavaju nas od galaktičkog ćutanja.
 Na pepelu intimne iluzije prebrojavamo sitan novac,
 i dok se još ništa pouzdano ne zna, osmehujemo se
 dodiru haljine na mojoj koži.

UZGRED

Nikada se nećemo otrezniti tame.
 Suviše siti, premalo gladni,
 Svečano od večeri do večeri,
 Od jutra do jutra i nikud dalje,
 Tražimo prijatan položaj
 Za svoje umorne tajne.

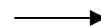
Uzged, nesvesni svoje razgoličenosti,
 Porukom, pesmom, pitanjem tami,
 Postajemo neumoljivo povezani
 Jednim novim **uzalud** koje se kuca
 Kroz milion elektronskih ćelija
 Spojenih u jedan bol spreman na sve što dolazi
 Iz bilo kog izgubljenog grada sred noći.

KO SAM JA DA VERUJEM U ONO STO JESTE

Svakog jutra ubijam svoja ubedjenja iz prethodnog dana
 I svakog popodneva izmislim nekoliko novih koja neće umeti da prežive.
 Lešinari nadgledaju moje reči, tišina mi puna grabljivica.
 Iz hramova se razbežale ptice, prva paukova ljubav između azura i statue.
 Rasprodati su svi horizonti, veći se poženili gradovima u plamenu.
 Možda sam rođen ispod najpijanije zvezde na ovom nebu:
 Izjutra suncokret, u podne pesak a u predvečerje nago vino,
 Ne prepoznajem sanjanu zemlju pa, umesto konja, čuvam pticu.
 Voleti, mrzeti - to su čovekove reči, ali ko sam ja da verujem u ono što jeste?
 A ptica, sama po sebi iznova odabrana, u reči uhvativa, pa ipak preneznana,
 Sneva planine nedeljom u podne i zna razliku između čoveka i čoveka.

PUTNIK

Nisam više putnik na drumu
 Nego sam drum po kome prolaze
 Gladni i siti.

SLOBODANKA ŽIVKOVIĆ

Svi traže svoje izgubljene puteve
I od svega se plaše.
I da bi bili jedno,
Da bi u mraku videli duboko,
Svi zatvaraju po jedno oko.

Da ih prehranim, da ne poumiru,
Ignorišem ništavilo stvarnosti
I svima nudim Popinu Koru*.
Po nevedelicama ih odvodim u grad
Tih, tih kao da je na umoru.

Ponekad i svoju senku među njima izgubim.

Obuzme me strah
Puteve povratka kako da utuvim
Pa nasumice izgovaram reči
Odbegle iz Kore,
Reči koje ne mogu izdržati
U zlatnom okovu pesme
Te se ponovo otvaraju nebesima
U starom svome liku:
*Čujem poznati pseći udar
Udar zuba o zube*

.....
Vidim

*Vidim ne sanjam**
Milosrdne slonove ubijaju
Zbog elizabetanskog kaveza za ptice
A mnogoobličja slute samo oni
Koji mogu da se raduju,
Kao deca, bez straha i požude.

Sve stvari najednom dobijaju oči.

I nema znanja koje me može isceliti.
Ni Lazara vaskrslih za vedrinu praskozorja.
Samo drum... širok i zvonak kao tuga,
Drum što ide sve dalje a ne odvodi nikuda.

(Vasko Popa/ Kora)*
NOĆNIK

Kao poslednje i prvo biće,
Po azbučnom redu sna,
Lajkuje uhvaćenim taocima
U nameri da ih do kraja probudi.

U tri po ponoći, u njemu je tuđinac,
Neosetljiv na plemenitu glad po mirisu
ženskog bića,
Na decu koja u snu padaju s postelje,
Na svece kojima su klonule glave na ikoni.

Omamljen setnim žarom,
Kao da je promešao karte,
Kruni se u svojoj bezgrešnosti
Do zajedničkog orgazma sa tastaturom,
(Ima ih koji bi i bogu pisali
Samo kad bi imali njegovu adresu).

A bumeranzi se sve brže vraćaju!
Sve je više pitanja:
Kuda se izgubila nedužnost?
Kako ptice umiru?
Šta je radost ludaka?
Ko u božjem grobu leži?
Kada će se večnost okončati?
I koliko je ništa puta ništa?

S glavom kod podnožja, sasvim sam,
Ponekad pokazuje svoju nagost,
Ponekad svoju bezimenost,
Ali se ne seća više spasonosnog obrasca
I njegovog davnoprošlog oblika - igre udvoje.

Slobodanka Živković
deonica SAMIČARI/ U TRI PO PONOĆI

**Mladost živjeti traži...DIOGEN
pro kultura magazin vam
preporučuje separat dnevnog lista
OSLOBOĐENJE, SARAJEVO,
BiH: "KARIKE"**

**Više informacija na
<http://onabih.ba/>**

**Youth is seeking for living...DIOGEN
pro culture magazine recommends
offprint of Daily newspaper
OSLOBOĐENJE, Sarajevo, BiH:
"KARIKE"**

**More information on
<http://onabih.ba/>**

SEPARAT DNEVNOG LISTA OSLOBOĐENJE

**DIOGEN pro
kultura
magazin
preporučuje
KARIKE!**

IVO MIJO ANDRIĆ

Ivo Mijo Andrić se može svrstati u klasike bosanskohercegovačke, ali i hrvatske književnosti. Ne samo zbog svog uobličnog i višeslojnog književnog opusa već i zbog uticaja koje izvrši i, između ostalog, na pisca ovih redova. On je: Stav, odmjereno izričaja, konkretnost pojavnosti i pitkost poezije. Ukratko, to je poetika Ive Mije Andrića koji se ne libi ispreplesti sivu svakodnevnicu sa bjelinom vječnosti neprolaznih istina. Ljudskih, prije svega. Pred nama je pjesnik nade, ipak. Iako surovo razočaran u nas, obične male ljude, što ništa ne čine na obnavljanju sopstvenog etosa, ali i etnosa ljubavi i htijenja, Ivo Mijo i dalje ostavlja mogućnost ispravke, popravke. No, uvijek je do nas. Nikada do bilo kog drugog. On voli čovjeka. Zbog toga i piše. Da pomogne. Čovjeku. Jer pomažući NJEMU, najviše pomaže sebi, prije svega.

Urednik

Ivo Mijo Andric can be classified into the classics Bosnian, and Croatian literature. Not only for its shaped up and multi-layered literary works, but also because of the influence he conducts on, among other things, on the writer of these lines. He is: His attitude, restraint of expression, concreteness of his appearance, and the potability of his poetry. In short, that is the poetics of Ivo Mijo Andric that does not interlace the gray of everyday life with the white eternity of imperishable true. Human kind, first and foremost. In front of us is a poet of hope, though. Although severely disappointed in us, the ordinary little people, whom does not do anything on the renewal of their own ethos, and love and will ethnos, Ivo Mijo still leaves the possibility of correction, repair. However, it is always up to us. Never anybody else. He loves human being. Because of this, he writes. To help. A human being. While helping him, mostly helps himself, first and foremost.

Editor

ENDOKSINSKA*

Udijeli mi buket žednih endoksina
 Odlutalu misao optočenu vjetrom
 Nedodir usana otvorene ruže
 Sinergiju smijeha oslikanu licem.

Udijeli mi igru zelenu od trave
 Ozviježđenu sjenu iznad suncokreta
 Vрати me životu na velika vrata
 Prije nego riječi pretočiš u nektar.

Rastopi peludnu endoksinsku maglu
 U zjenici oka koja te osvaja
 Vрати mi smisao odmetnute pjesme
 Koju možda nikad neću napisati.

Otvori mi suton prije nevremena
 Da pololim krila ludom kumulusu
 Pusti me da lebdim umjesto leptira
 Nad poljem kadulje netom pokošenim.

Uhvati blizinu beskonačno lijepu
 Kao iskru koja bestjelesno pada
 Čuvaj me do kraja ali bez namjere
 Otkinuti granu kojom dolistavam.

* Endoksini - hormoni sreće

MOLITVA ZA PRIJETELJA
Ramizu M.

Nije vrijeme za odlazak prijatelju
 Puno je neodrađenih poslova
 I kiše u Sarajevu ovoga proljeća
 Nekako prečesto padaju.

Nije vrijeme za bacanje kamena u izvor
 Rijeke imaju neke tajne veze
 Do jezera i mora
 I često plave polja
 Po kojima smo bosni trčali.
 Optimisti prijatelju grade kuće
 Nasuprot onima koji su ih rušili
 I grad je sve veći i ljepši
 Baš je onakav kakav smo sanjali.

Dani se prijatelju odmotavaju
 S klupka nemirnog vremena
 Teške obaveze čekaju našu djecu
 I djecu njihove djece.
 Sve je danas u oblacima
 Igman i brdo sa stadom jaganjaca
 Blažuj i Vlaskovo
 Gdje zadnji grumen
 Zemlje bosanske
 Vraćamo korijenju.

Nad vječnom kućom prijatelju
 Posljednju molitvu Allahu govore
 Dok trave ponizno primaju
 Rosu iz naših očiju.

BALKANSKI POLITIČAR

Ništa na njemu nije čvrsto
 Ni kosa
 Ni brada
 Ni ud
 Ni karakter
 Sve je rasuto na bezličnoj ravni
 Dijelovi i zavrtnji
 Šarafi i matice
 Sve zveči i klepeće
 Kao folcika iz šezdesete

Ništa na njemu ne naginje skladu
 Ni pokret
 Ni pogled
 Ni slutnja
 Ni riječ
 Ni smijeh
 Ni odanost
 Sve je zapretno u vatru bez iskre
 U vodu bez kapi
 U smijeh bezobličan
 U put bez povratka
 U laičku sumnju
 Samo jedno nije
 A to nema izvor.

Ništa na njemu ne odaje suvisle
 Vertikale nade niti crte lica.
 Ni nervozna šutnja
 Ni smirena ljutnja.

Sve je pod kontrolom straha i čekanja
 Sve se oslikava na platnu bez boje
 U svemu ima nečeg filozofskog
 Što naginje laži drevne skolastike.

Ništa u njemu nije omeđeno
 Ni psovka
 Ni prijetnja
 Ni pasiji lavež
 Ni glas o odlasku
 Niti dolaženje.

Sve je u neskladu
 Sve se raslojava
 Kao govor suncu
 Na rubu prosinca.

ODA KUĆNOM LJUBIMCU

Siroti mali hrčki
 U dnevnim i nedjeljnim novinama
 Kako se samo vrijeme poigrava
 S vašom neograničenom
 Željom da ste prvi.
 U svemu prvi
 E, baš samo prvi!

Jutros je predsjednik ustao na lijevu nogu
 Slikajte lijevu nogu u pozi koja stoji
 Pred pisoarom gotovo ukočena...
 Pišite o lijevoj nozi – lijeva je noga - cool.
 Slikajte instant divu u stavu za one stvari
 Pjesmu o polegloj travi – dramu o maliganu;
 O kako samo zvuči vaša skardna vijest
 Zbog nje bi kućni pesek za rad opal u nesvest.
 Snimajte ulične svirce – oni su tako šik
 Pa mi smo djeca ulice – sad je to modni krik.

Siroti mali hrčki – vi koji s mikrofonom
 Malenim kao kliker lovite poznati glas

Vi ste na našem klasu crna prašljiva snijet
 Koja za šaku dolara pljuje na tuđu tugu.

IVO MIJO ANDRIĆ

Zar ne čujete kako za vama klepeću zvonom
 Oni koji su na tanak led odavno navukli - nas.

Zar ne vidite kamo putuje ovaj svijet
 Šuplja globalna maska što pliva u blatu i dugu;
 Vi ste na našem klasu crna prašljiva snijet
 Koja za šaku dolara pljuje na tuđu tugu.

Siroti mali hrčki znate li gdje su vam gazde?
 Na kojem skijalištu, pardon, na čijoj plaži?
 Oni A-klasu voze a vi ste polovne mazde
 Čiji se kotači vrte tek u njihovoj garaži.

O kako gladni građani jure na vašu tiražu
 Kao pčele na med ili muhe na govna
 Novine i reklame u prazne pretince slažu
 Vijest vam je kao kupus – kiseli - izazovna.

Siroti mali hrčki čuvajte radna mjesta
 Burza je samo za one koji žive bez nade
 Jurite poznate face i pripadnike jet-seta
 Na njima šuplje glave osobni image grade.

Za vašu mudru pamet darujem ovu pjesmu
 Znam da će neki od vas lanut na moju adresu
 Zato kad dođete doma do kraja odvrnite česmu
 Neka mlazevi vode vaše vijesti odnesu.

BOEM

On spaja noći i jutro
 Ispija bijelinu zora
 Živi od danas do sutra
 Sve mu je ravno do mora.

On voli vino i žene
 Knjigu koja se pjeva
 Misli mu nisu snene
 Munja u njima sijeva.

On nije vremenu zadan
 Niti se prostoru nudi
 Kao biljka bez grana

On je života gladan
 Više no drugi ljudi
 Ljubav je njegovna hrana.

PJESMA OPROŠTAJNA

Neizlječivo je ono što me boli
 Surova me stvarnost drobi u kristale
 Nisam obraćenik koji Boga moli
 Imam male želje, sne i ideale.

Odbijam samoću kao stanje duha
 Premda mi tišina otvara vidike
 Od svega mi treba kap vode bez kruha
 Obiteljska ljubav i majčine slike.

No ljubavi nema - zato me tjeskoba
 Razara i topi u bezličnu masu
 U mislima slika očevoga groba
 I bijeloga konja u samrtnom kasu.

Ispisujem pjesme kao zadnje nade
 Iako ih nitko ozbiljno ne čita
 Snatrim kako one vječnu kuću grade
 Oko koje zvjerka moje smrti skita.

Ne muči me bolest - muči me daljina
 Jer iza nje nema ničeg osim tuge
 Venem kao stručak slomljenoga krina
 Koji broji dane dosadne i duge.

I na kraju svega želim reći ovo
 Zbogom osjećaji - zbogom emocije
 Kratko sam živio a dugo bolovo
 Od varljive nade i od poezije.

<http://diogenespoetes.weebly.com>

SARAJEVO **Bosna i Hercegovina**

3. susreti
 diogenes poetes

27.08.2010
 u prostorima 10.00
 VELIKI PARK

(poezija nakon susreta)

jasmin hasanović - irena marić - mirza okić - ivona jukić
 amra božović - lela alimanović - marko raguž - maja hadžić
 goran vrhunc - kenan čengić - dalila krasnić - meri beri
 srdan mršić - ines kadić - melisa lipljankić

Projekat "Diogenes Poetes" su pokrenuli Mirza Okić i Goran Vrhunc. Ovo su treći susreti "Diogenes Poetes" koji se održavaju svake druge subote. Poezija se čita na javnim mjestima (parkovi, platoi, šetališta). Ovaj projekat kao svoju svrhu ima potragu kako za čovjekom tako i za umjetnošću i umjetnikom. Projekat "Diogenes Poetes" će težiti ka tome da okupi što veću grupu mladih umjetnika. U razviku projekta mogu se očekivati performansi, muzika, posjećivanje i čitanje u drugim gradovima ...itd.

MEDIJSKI POKROVITELJ

DIOGEN
 pro kultura magazin pro culture magazine

<http://diogen.weebly.com/>

JASMINA HANJALIĆ

Jasmina Hanjalić je uobličeni oblik sazrelog pisca još samo jedan mali korak mora učiniti kako bi postala i dijelom onih koje vrše uticaj i na druge. Njena prozna poetika, odnosno poetska proza, kao kod još nekih autora koje DIOGENES predstavlja je inspirativno osjenčenje sopstvenog pogleda na svijet. I ljude u njemu. Ona je, ako možemo to i upoređivati, Dali pisanja, ali Bulgakov artistske vizije. Objasniti? Jednostavno! Samo naizgled jasne vizije njenih riječi u pjesmama su u stvari nutarnje potrebe izražaja zatočenog bića kod lika koji živjeti traži, dok njeni prozni zapisi nisu ništa drugo do realnost vizije očnih živaca. Isprepletene sa uticajem moždanih nadanja. Ponekad je i suviše realna. Vremenom će to pokazati da ona i jeste u pravu. Da čeka pravi trenutak na onaj korak sa početka ove priče. Kada ona to bude željela. Urednik

Jasmina Hanjalić is the shape up form mature writer who has just one small step which must be done in order to become a part of those who exercise influence on others. Her prose - poetics, and poetic - prose, as in some other authors that DIOGENES represents is inspiring of the shadow, of her own view at the world, and the people in it. It is, if we can compare, Dali of writing, but Bulgakov of artistic vision. Explain? Easy! Only seemingly clear vision of her words in the poems are in fact the inner need of the felt imprisoned being at the character who seeks to live, while her prose records are nothing else then the reality of the vision of eye nerves. Intertwined with the influence of the brain hopes. Sometimes she is too realistic. Time will show that she is right, also. That she waits for the right moment to make a step from the beginning of this story. When she want that to happen. Editor

Dajo

Jutro je mirisalo po svježoj rosnoj travi, nedozrelim jabukama, celeru i peršunu koji su rasli u vrtu jednospratne kuće na četiri vode. Bistro je i sunčano, a pjetlovi kukuriču s kraja na kraj Plava, kao da vrše jutarnju prozivku. Lice upija svjež zrak, pa i koža gostiju iz dalekih krajeva postaje napeta i čista nakon samo nekoliko dana boravka. Već sedam jutara udisala sam tu ljepotu i bila gost kod moga daja. Kuća je mirisala krečom, a najmirisnija prostorija je smočnica u kojoj su uredno poredane kace sa sirom i kajmakom iz Bogičevice. U drvenim niskim stanovima na planini strpljivo su skupljani iz dana u dan, a potom snijeti dolje u varoš, u smočnicu moje dajnice. U najvećoj sobi poredani su minderi ispod velikog prozora sa šarenim zavjesama koje vise sa drvene izrezbarene garniše, prekriveni vunanim jambolijama boje krvi, plišanim jastucima i kao snijeg bijelim uštrkanim prekrivačima za jastuke, ručno izvezenim punim vezom tamno crvenih ruža i zelenih listova. Kredenc od punog drveta prepun je kristalnog stakla i porcelana, a rubovi otvora bogato su ukrašeni nabranim bijelim heklanjem. Lusteri, kugle od bijelog stakla, išarani su tankom šarom, a vuneni čilim sav je u vijencima. „Dajnice, mogu li ja odnijeti ručak daju u fabriku?“ - upitah je. Dajo je jedini unuk uglednog Mehmed- age, koji je naslijedio posjede oko jezera i u čaršiji i jedini sin Sabit-age, mirnog i dobrodušnog čovjeka koji je većinu svoje starosti proveo ili u džamiji, klanjajući svaki vakat, ili sjedeći na minderu sa muštiklom od slonovače i gledajući Visitor preko plavskih krovova.

Bolešljiva žena, dajova nana, rodod od Rožaja, iz porodice Rahića, rodila je četiri kćeri i pri porodu petog djeteta, jedinoga sina, umrla je sva u krvi za nekoliko sati. Hodžinica, koja je po kućama porađala žene u varoši i činila gasul kad treba, toga dana je i porodila i posljednji put okupala Pemba hanumu, slabašnu Mehmed-aginu ženu. Prvi put sam vidjela šest okruglih limenih posuda sa poklopcem složene jedna iznad druge u kalup. Ručak za daja je bio kompletan: svježe ispečen hljeb, šarena salata sa tri ljute fafarone, supa od telećeg mesa, sitni ćevap u povrću, bijeli mrs, hurmašice i svježe borovnice. Ponosno krenuh niz sokak, pored Redžepagića džamije, sretna što ću ići u fabriku.

Dajo je bio visok i snažan muškarac orlovskog nosa, za koji sam sigurna da je naslijedio od Salja. Brkovi su mu ukrašavali izbrijano lice, a uvijek ispeglana košulja slagala se sa kravatom. Kad bi sjeo pored mene, onako krupan i snažan, lupio bi, što je mogao jače o svoje desno koljeno i sa širokim osmjehom me zovnuo u krilo: „Hodi kod daja!“

Išla sam niz čaršiju i gledala poredane kuće sa skućenim avlijama i u njima raširen bijeli veš i posteljine koje se zrače na ljetnom suncu. Žuti i ljubičasti cvjetovi, perunike i turski karanfili, krasili su proške i mamili poglede prolaznika. Malo koga sam poznavala, pa mi je to davalo slobodu da duže razgledam svo to šarenilo i udišem varoške mirise. „Tražim daja Omera“ - rekoh prvom čovjeku koga sam sreća na kapiji fabrike.

„Koga Omera?“ - upita čovjek i osmjehnu se. „Moga daja Omera, on radi u fabrici!“

„Puno muškaraca radu u fabriku, al ti si sigurno musafir iz Bosne!“ - sad već veoma veselo reče omanji crnomanjasti čovjek srednjih godina sa velikim brkovima i kožnim kačketom. „Moj dajo je najveći!“ „Dobro, dobro, hajde ovamo, prođi tamo pored balvana i potolje kreni prema onoj maloj staklenoj zgradi, pa ćeš naći daja!“ - reče i krenu ka izlazu. Za tren se našo među bezbroj balvana koji su mirisali na šumu i smolu. Bili su bez kore i ja počeh da razgledam godove, pa na prvom koji sam počela da brojim pomiješah sitne okrugle linije i odustadoh. Znala sam da svaki onaj krug znači jedno ljeto u planinama. Pošla sam dalje i pitala se zašto me onaj čovjek poslao ovdje među balvane da tražim daja, potomka Omer-age Salje, plavskog prvaka od prije više od pet stoljeća. Gledala sam prema staklenim vratima tražeći pogledom drago lice, kad ga začuh iza sebe. Ugledah visokog čovjeka u modro plavom radničkom odijelu sa platenim kačketom, bijelog prašnjavog lica i vjeđama pokrivenim pilotom, grubim poderanim rukavicama i oguljenim vojničkim čizmama. Zagledah se u njega i nakon što se nasmija i pokaza pravilne zdrave zube, priđoh mu i dadoh spremljeno jelo. Sjeo je na najbliži balvan, skinuo rukavice i raširio plateni salvetu kojom su zdjele bile zavezane u čvor. Gledala sam kako brzim i uvježbanim pokretima vadi pribor za jelo, jednu po jednu zdjelu otvara i reda ih ustaljenim načinom.

Jeo je zamišljeno, krupnim zalagajima glasno srkajući supu. Brkovi su mu rubom bili mokri, ali mu to nije smetalo. Praznio je bez riječi zdjele, na kraju sve opet složio kako je i bilo i uštrkanom vezenom salvetom napravio zavežljaj.

„Da ti da Bog nafaku i belićet, baš sam se slatko najeo!“ - reče širokim osmjehom i pođe da me isprati do izlaza. Na kapiji me podiže visoko, glasno poljubi više puta u oba obraza i krenu natrag na posao. Kad izađoh na ulicu pogledah ga još jednom. Baš i tom trenutku metalnom šipkom zakrivljenom na vrhu dajo ubode debeo balvan i počeh da ga kotrlja prema mašini za rezanje.

JASMINA HANJALIĆ

NA AERODROMU

Žurim ka aerodromu da dočekam prijatelja iz djetinjstva. Dok smo bili djeca krišom je donosio kamionske gume na kojima smo plovili rijekom. Zbog toga je redovno dobivao batine, jer mu je otac bio vulkanizer.

Velike topole, koje je posadio dedo, visoke i tanke, presijavaju se na mjesecini poput dijamanta. Ne znam kako su dospjele na aerodrom, ali ovdje smetaju avionima. Na sred puta ka glavnoj aerodromskoj zgradi mlada žena čuči i plače.

- Zašto plačete? Je li vaš avion već odletio? – sažaljivo je upitah.

- Moga aviona nema, jer su mu se srušila krila pri povratku sa juga. Nisko je letio i spržio omorike. Zato sada ne rastu po planinama i avion više ne leti!

- Vidjela sam omorike kad sam išla na Taru! – sjetih se.

- Sada rastu kraj Miljacke i oko deponije najbolje uspijevaju. Maline bujaju gradskim parkovima, šire se i ne znaju šta će sa njima. Niko ne pravi sokove i ulični čistači ih pale. Gori cijeli grad. Plačem, jer sam zaboravila odakle sam, a nemam koga da pitam! Dok gledam nebo, avioni polijeću svaki čas, a prosjak pred zgradom traži mi novac.

- Ne dam! – proderah se.

- Ti si sebična kučka?

- A što ti tražiš pare? Neću da hranim gubitnike!

- Ja se ne hranim, kupujem vrijeme!

Prođoh pored njega i stigoh do kontrole. Zapišta alarm i grupa zaštitara me opkoli. Tamnopusi službenik pokazuje sliku na ekranu i zabrinuto vrti glavom.

- Nije to moj prtljag, došla sam da čekam prijatelja!

- Otkud guma ovdje! Sreća da živim bez sna, pa sve vidim jasnije! – pohvali se službenik.

- Ja sam normalna, noću spavam!

- Okrenuh se i ugledah prijatelja. Shvatih šta se dešava i potrčah ka njemu.

BASAMACI

Basamac. Kako li samo dodoh u ovaj sokak? Snijeg je prekrrio stepenice koje se strmo penju među trošnim kućama od stare opeke i memljivim drvenim ogradama do pola zelenim i prekrivenim korovom. Čini mi se da kroz neravne okorke ograde vidim i čujem djevojke i njihove vesele dimije što šušte po snijegu, dok iznose lug i posipaju ga po avliji, da se otopi led.

Nisam na ovakvom mjestu nikada ranije živjela, ali znam ih dobro. Noćima sam ih iščitavala u požutjelim stranicama užeglim od prašine i ustajalog bibliotekarskog zraka.

Penjem se uz basamake da pronadjem odbjegli macu, mojeg jedinog sustanara. Studentska soba dovoljna je za nas dvije, tek da je čujem i pomilujem u pauzi učenja. Hladno je, puše s Trebevića, iako ima nešto sunca. Hladoća mi štipa obraze u ovo januarsko prijepodne i led se slaže u mojim njedrima.

„Cico, Cico....!“ dozivam svoju jedinu cimerku, raskošnu mačku koju donosim od kuće .

Popeh se do na vrh sokaka, i iz jedne kuće začuh moju macu. Sa basamaka se ulazi u dvorište kuću izdanu od visočke humanitarne opeke. Zovu je tako, jer se dijeli u donacijama borcima i ratnim invalidima, pa je ima dosta i prodaje se ispod cijene. Tako naši povratnici i borci zarade nešto novca.

Pokucam, niko ne odgovara. Vrata su bila odškrinuta i sidoh niz dvije stepenice na zemljani pod. Crna okrugla peć, kakve su u ratu dijelili sarajlijama, ne gori i na njoj je zeleni činkani tanjir, obijen po rubu i sa ostacima nečeg što liči na kašu. Sa strane je plavi kredenac bez ijednog stakla, zamašćen i oguljene boje, zatrpan predmetima i papirima, ponekom čašom i sa bezbroj sitnica od svakojakih materijala, koje su vjerovatno skupljane po ulicama i kontejnerima. Pored je nešto nalik stolici, jer se od komada godinama bacane uprljane i smrdljive odjeće, ne vidi šta je ispod.

Nešto se pomjeri. Prepadoh se i tek tada ugledah da je tu i ležaj, ispunjen prekrivačima, poderanim i ulijepljenim jorganima bez navlake, ko zna kada ručno pravljenim.

Bez razmišljanja podigoh to nešto, što najviše liči na jorgan, misleći da mi je Cica pobjegla tamo da se sakrije od ove ciće koja dolazi spolja. Jedino što ugledah je golo muško tijelo koje leži na stomak, sa ranama po objema butinama i po zadnjici. Rane su sa obje strane trtice i vidi se živo čovječije meso. Smrdi na ustajalu ljudsku krv. Između dvije rane, iz čmara je do pola izašao sivi izmet. Taman kad pomislih da sam našla leš, čađavo i mršavo lice okrenu se k meni. Oči tamne, gledaju me i ćute. Nijedan pokret. Ni glas. Ubrzo pomjeri desnu nogu. Boreći se da ostanem prisebna, pozvah ga, najsmirenije što sam mogla u tome trenutku.

„Gospodine!“

„Poručite, mlada damo, mome direktoru da danas neću doći na probu, jako me boli desna noga. Ima do premijere još vremena.“

S druge strane, kroz vrata susjedne prostorije dotrča Cica, noseći miša u zubima i veselo istrča na mokre basamake. Porčah za njom, i zamalo udarih ženu pored ulaza.

„Koga tražite?“ – upita me.

„Maca mi je pobjegla, ali našla sam je.“

„Ja mislila da nije došla muzačarova kćerka“, reče promrzla žena i premjesti u desnu šaku najlon kesu iz koje viri tečni deterdžent za staklo i varekina u narandžastoj plastičnoj boci.

Te večeri sam izašla kod „Goge“ a Cica je mljackala i zadovoljno se izležavala u svojoj korpi kraj radijatora. Anđelina i Bred su otputovali u Afriku, a nafta je opet poskupila.

Prijatelj

Mladosti moga prijatelja
 rastačeš moždane odajice,
 Bukovskog u rolnice slažeš
 mutnu Miljacku u čarobni bluz.

Poznata fora je prigušeno svjetlo
 dok noćima skupljaš vrijedne misli,
 tikveško zorom te trijezni
 u zagrljaju bulevarske dame.

Etno u talasima dima se lomi
 pripijeni lasteks uz njeno pivo
 govoriš Tina, ona se erotično kezi
 previše je polovično.

Dobri i pijani moj,
 zaustavi ludovanje mjeseca,
 naspram svega kreni.

JASMINA HANJALIĆ

jednom kad
pomrače se staklena tijela
i sklizneš u osahle vode
kada ti zauvijek dosadi
nestiglo vrijeme čekati,
slutim
nikamo ćeš od svih i od sebe otići.

Priče učilice

Tumače nas
Ocjenjuju i plaše
Žene grade i lako ruše
Ostavljene pletu samoću
Nesretne brišu pravila

Šute drugačiju istinu
Od malog se gradi veliko
Gdje god staneš mjesec sjenku pravi
Pomamljena bura lomi putokaze

Drhte Bogovi

Nepravедna sudbina gasi zvijezde
u mjesečevom krugu.

U svojim devedesetim zločinci darivaju
u latinodobrotvornim misijama.

Mladim putnicima zauvijek ugaslog daha
vijence nose životom kažnjeni.

Moćnici se igraju strahom
umiruće djece između dvije vatre.

Čekajući red na čišćenje neželjenog ploda
u čekaonicama čekaju sa nerotkinjama.

Zlonamjerna laž veseli
nepoštenog nalazača istine.

Drhte Bogovi nad svojom sudbinom

DANI

Prate me.

Iza duhanski čađavih zavjesa
trgani istinom.

Raspukli su padovima.

Pogrešnim davanjima izgubili su smisao.

Dobro skrivam
neuspjele pokušaje
oprostima
ubijenim željama za svitanjem.

Natovarena i nesigurna
kao kornjača po klizavome ledu .

Odajem se sopstvenom ponižavanju.
Ispruži ruke bez stida

Sivobijelih izrovanih zona
prenapučeni i tromi gegaju se
slijepci ogrubjelih ruku,
bez srama ludilu kliču.

Imaš li snage pronaći razlog
violina zvuke da trajno zatomiš u sebi,
ohrabriš dječaka u igri sa strahom,
pronađeš neprolazno.

Misle da je prosto primiti ljepotu,
ne upijaju eho molitve Suncu,
zatrpani napuštenim očekivanjima
brišu tragove stopa.

Pokaj se za ljutnju i grube riječi,
uzmi u zagrljaj neznanca,
na talasima mutne rijeke ispruži ruke bez stida.

Ispuni sebe davanjima,
šetnjom bez cilja stazom Alifakovca*
pronaći ćeš početak i kraj svega.

(*Staro sarajevsko groblje na brdu iznad
Miljacke)

Nije slučajno

napravio si novo sazvyježđe bez nas
govoriš: da pogledam kako izgleda beskraj
dok zvijezda se uranja u tišinu svemira
da me želiš

iako nećeš me imati
da poznaš vibracije mojih misli
ni slučajno
ni svejedno
da osjećaš me
iako ne trpiš emocije

čuješ li kako drhtim
ne mogu pratiti te

moraš dalje

okreni se da izvajam
sjaj tvojeg osmjeha

samo ćemo imati naše prošle sate
ta se sreća neće izlizati upotrebom

U O
(Ujedinjeni Otimači)

Oteli su prošlost.
Zaštitnika zidara
da vječno štiti mokri grad Kazanove.
Prenijeli.
Egipat stavili usred Louvra.
Pohranili.
Parthenona u londonsku sobu broj 18.

Besramno cijepaju karte.

Prenijeću komad Ajfelova tornja
kraj Sebilja.
Parče Atomijuma na Marin Dvor.
Malo Vindsdora u Veliku aleju.
Tako ću postati član
Ujedinjenih Otimača.

IZADI IZ MENE

Izađi iz mene kao pjena
trešnjinog piva.

Na trgu ispred konjanika
kleknuću za spas da molim.

Nemam više snage za olovne kugle
skupljene u trku za svojom biti
u njedrima spod veša klize
i bestidno me pune.

Nemam snage ni za oštre stijene
paralice bezmliječnih prsa.

Ispustiću gomilu blijeđe krvi
a neću moći o tome ni da zborim.

BRANKA ZENG

Sušтина poetike Branke Zeng nije ni u suvišnim riječima a ni u toliko puta ponavljanim frazama od kojih boluju mnogi što poetama žele biti. Nije teško pisati. Teško je znati pisati. Esencija sublimirane poezije ove autorice i jeste u ućahurenim nadama njenog bitka. Kako to? Jednostavno, dok čitate njenu poeziju imate osjećaj kao da će svakoga trenutka iz ćahure besmisla izgubljenih nada izaći prekrasni leptir koji ima rješenje za sve probleme. Tačno je, kratko živi, ali dovoljno dugo da nas učini sretnim. Kao i ove pjesme koje kratkoćom života, ali samo na papiru, opominju da ljubav, ćežnja, nada i jeste nešto više od crnila na bjelini otiska. Branka je to uradila. Ućinila je pjesmu leptirom navedenog. Pa koliko da traje, traje. Vrijedi. Urednik

The essence of poetry of Branka Zeng is not within superfluous words or in phrases repeated so many times, of which many of those who want to be poets are suffering. It is not difficult to write. It is difficult to know how to write. Sublimated essence of poetry of this author is really within the cocoon hopes of her being. How is that? Simply put, while reading her poetry you have a feeling that every moment the beautiful butterfly that has a solution to all problems will get out of the cocoon of senseless of the lost hopes. It is true, short lives, but long enough to make us happy. Like this poems that, with the shortness of its life, but only on paper, warning that love, longing, hope, is more than black on white prints. Branka did it. Made the Poem to be a butterfly of above. So much to last, last. It worth. Editor

ZAKLINJEM SE

Stvoriću novo korito reke.
 Bezbroy virova biće zamke
 u koje Te neću hvatati.
 Puštaću svoje vode
 tvoja kolevka da postanu.
 Teći ću mirna, troma,
 da Te ne probudi udar talasa,
 a obala koja me oblikuje
 Tebi put neka bude.
 Teći ću mirna, troma,
 neću Te u zamke
 virova hvatati.
 Skrenuću tok proticanja.

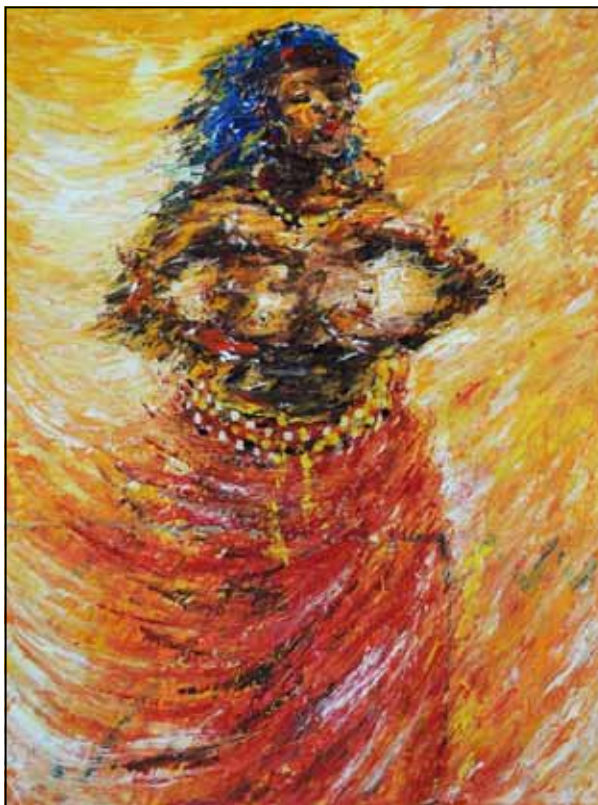
VRAĆENA

Iz nestanka, budim telo
 skriveno od pogleda
 smrznutih duša.
 Osećam sećanja,
 pritisak popušta.
 Da, vraćena.
 Sećanja nikad do kraja izrećena,
 kao nova saznanja.
 Iz nestanka,
 skrivena od pogleda
 smrznutih duša,
 budim telo.
 Bez kraja i početka.

OKO KOJE KRIJEM

...i zvuk glasa
 koji se širi kao eho
 u lavinu koja ruši i skriva
 dok je toplota
 koja probija pogled
 zaslepljen belinom
 prostranih polja
 otapa i rađa
 bistri potok
 koji se sliva
 niz lice

kao suza
 a ćuvam blago
 koje se ćita
 u jednom kutku
 oka koje skrivam.

PISMO

Napisaću pismo,
 Kao sliku,
 da prikazem slutnju.
 Skriveno od pogleda tvojih
 koji čekaju svetlo dana,
 sjaj sunca, da budu roćeni.
 Napisaću pismo.
 Kao sliku, u reći ću skruti slutnju,
 bojom, od pogleda tvojih,
 koji čekaju sjaj sunca.
 Da bi bili roćeni.

JA

Radajući se, sa suncem,
 budim jutra, nova, nepoznata.
 Ja, bez imena.
 Nestajem za planinom,
 u more ponirem.
 Rađam se ponovo, osmehom krštena.
 Svoj krst nosim bez suza,
 nasmejana.

FENIKS

Iz pepela,
 podiže telo u visine
 zvezda, u tami veriga
 lićnog poroda.
 Sanjam!
 Sprženih krila
 u veku pod prozorom
 zvono budi dan.
 Iz pepela,
 uzdiže se u visine
 neko, ko,
 lići na mene.
 Sanjam!
 Nad verigama
 lićno rađanje,
 zvono u pepelu
 ništa.
 Samo,
 Ja, zarobljenik
 podižem telo
 sagorelo.

ELIZABETA STOJANOVSKA

i jesu isprepletenost erotskih reminiscencija Elizabete Stojanovske. No, ovdje je erotika sredstvo a ne cilj dosegnutih nada. Suština sebstva je da voli, jer kompletno ispunjenje može doseći samo ako opstojnost svoju gradi na jednoj riječi - ljubav. Patnja koja nastaje tom prilikom i nije ništa drugo da svojevrsan *raison d'être valjanih nakana*. Misli koje plutaju papirom u obliku pjesama i jesu odsjaj njenih čudnih, ali nadahnutih vizija. Nećemo pogriješiti ako kažemo da pred nama nije samo uobličeni pjesnik već i osoba, odnosno ličnost koja živjeti traži. Pjesmama se bori upravo za opstanak unutar ograđenih matrica ljudskog bivstvovanja. Ponekad, i ne samo tada, svjesno je van okvira življenja i poetsko - molitvenih usmjerenja radi opstanka samog. Iznad svega. Urednik

Timeless forms of photography of human nature are really intermingled erotic reminiscences of Elizabeta Stojanovski. But here erotica is a tool and not a goal of the hiker's hopes. The essence of the self is to love, because completely fulfillment can be reached only if its existence is built on one word - love. Pain that occurs on this occasion is nothing but the sort of *raison d'être* of valid intent. Thoughts that float securities in the form of songs are a reflection of its strange, but inspired vision. We will not go wrong if we say that in front of us is not only a poet but also the person who seeks to live. She uses a poems for struggling just to survive inside the fenced matrix of human existence. Sometimes, not only then, consciously she is outside of the life and poetic - the prayer direction for survival itself. Above all. Editor

INTUICIJA

Nešto mi je govorilo
 imala sam taj osećaj
 sakrio si vešto
 senku u očima

Grad je bio
 samo pozornica
 vruć asfalt
 isparavao je mošus
 tebi u pleksus
 meni u nos
 ljeto je lomilo volju
 topla se vlaga
 zavljučila posvuda
 ispod haljine
 nenasnosne su bile vrućine
 veliki poslovni centar
 u liftu malo mesta
 ti si se kao slučajno
 uz mene pripio
 učinilo mi se
 tvoje lice
 odnekud poznato

Lift je jurio
 u visine
 nismo izlazili
 do zadnjeg sprata
 kao šverceri sreće
 ovisnici o slučaju
 kad je nastao mrak
 ti si me onda
 u ushitu
 uzeo klonutu
 od vreline leta
 bespomoćnu
 a srećnu
 što me je intuicija
 u koju sam se uzdala
 baš u tvom naručju
 prvi puta izdala.

PETI ELEMENT

Opet imam potrebu
 da te upletem
 u svoju kosu

Želim da te uzmem
 kao što si i ti
 uzimao mene
 injekciju vitamina
 veliku dozu
 bez prava na uspomene
 da te imam u postelji
 na mekoj travi
 u jurečem vozu
 na krovu mesečeve kuće
 ujutru, po danu, uveče
 i kad nisi od volje
 da tražim od tebe
 sve ono dobro
 sve najbolje

Želim te sada
 da klekneš na kolena
 i zagnjuriš glavu
 u moju košaru
 spletnu od pruča
 prepunu jabuka
 sve su slasne
 pune soka
 zagrizi prvu
 neka te rastavi od svesti
 tragove zrelog vrenja
 obrisat će ionako
 prsti vremena
 u gradu snova
 na zaboravljenoj cesti.

VAZDUH

Da me ne prati posvuda
 tvoj razbojnički duh
 bilo bi to jednostavno
 ljubiti te i ostavljati
 kao da udišem vazduh

Obična mehanička radnja
 bez osobne kontrole
 ravnomerno disanje
 poneki zastoj
 kardialno brisanje
 pneumatska spirala
 nadimanje u grudima
 sažimanje u kratkim trudovima

Bila bi to jednostavna priča
 krađa cveta u vrtu ozona
 spajanje duše s vetrom
 dok svira svoju pesmu
 ali vazduhu se neće
 pa sve tebi okreće
 fijuče i šapće ti ime
 progovara tvojim glasom
 kroz ledena prostranstva
 s okusom pepermint
 i sećanja na noći
 kad sam ljubila snagom
 životinjskog instinkta

Možda me nećeš razumeti
 nije mi to namera
 da vazduh sečem na pola
 negde mora biti
 ta granica
 od vetrometine do bola
 ja je ne želim brisati
 tako mi svega
 ja ću je disati
 do poslednjeg trena
 neka je samo moja
 ta linija na usnama
 što vapi za vazduhom
 zauvek stisnuta

A tvoja,
 neka bude sloboda,
 opora od spokoja.

ELIZABETA STOJANOVSKA
ZEMLJA

Moj Gospode
 nisi mi dao ime
 nisi mi dao roditelje
 ni ove noge lomne
 da me Zemljom vode

Morala sam pasti na kolena
 puzati na sve četiri
 kao životinja
 bez oslonca
 bosih stopala
 ranjena u srce
 svirepošću tvojih slugu
 othranjenih na dojkama
 plaćenih dojilja

Nudila sam Ti oči svoje
 kao žrtvu svetu
 spremna da platim
 i najvišu cenu
 da se osovim na noge
 glavu da podignem gore
 prema svetlu
 poslednji put
 znaš Ti dobro
 seti se
 ono kad probija Sunce
 kroz oblake
 pa blešti
 oči ranjava
 zaslepluje
 to sam htela
 da kupim od Tebe

Verujem Ti, Gospode
 da si morao i Ti
 nečim trgovati
 pa si sluh svoj prodao
 gluh na sve molbe
 suze dečije i majčinske
 pa sad puzimo oboje
 ja slepa a ti gluh
 da svi drugi
 nemi i osakaćeni
 na ovoj Zemlji
 nikada više
 reči grube
 ne probore.

MARTYRA

SJEDIM TU
 VEĆ SATIMA
 ODUZETA
 UKLETA
 OBUZETA
 NA RUBU SUZA
 NA RUBU KREVETA
 NA RUBU SVEGA
 OKO MENE USPOMENE
 KAO ČARAPE RAZDERANE PO ŠAVU
 DRŽIM SE TEK ZA NEKU

NEVIDLJIVU NIT
 ŠTO MI BJEŽI U ZRAKU
 POSEGNEM RUKOM ZA NJOM
 DA NE POSRNEM
 DA NE UTRNEM
 KAKO DA SE POKRENEM
 KAD JE SVE OKO MENE
 MRAČNA BLASFEMIJA
 DUGA POVIJEST
 KRATKE LJUBAVI
 NE ŽELIM VIŠE MOLITI
 ZA ONO ŠTO JE MOJE
 NEĆU DOZVOLITI OČAJU
 DA ME UZME POD SVOJE
 NAĆI ĆU ONU TOČKU NA ŠAVU
 GDJE SE POKIDALA MOJ KOB
 AKO TREBA
 IZVADIT ĆU DUŠU NA KREKET
 UZMITE MI I NJU
 ODNESITE MOJU MUKU
 DUŠU OVU MUČENIČKU
 JER TEK SAD
 KAD SAM DALEKO
 ZNAM DA SI MOGAO SVE
 ALI NIKAD
 NIKAD KAO JA
 U GRUDIMA GRIJATI
 LJUBAV SVETU
 KAO MAJČINO MLIJEKO

VATRA

Osećaš li ti
 skote nezasiti
 kad te ovako pogledam
 da ti usta postaju suha
 zenice ti se šire
 grlo počinje da grebe
 od pohote, od potrebe

Dok se ja pravim
 da ne gledam
 glavu okrećeš u stranu
 mili moj strvinaru
 jezikom oblizuješ usne
 pripremaš se za napad
 ofenziva s boka
 uz onaj svoj
 standardni repertoar
 zavodnika rutinera
 riječi u celofanu
 prozirne nonšalancije
 glas namešten

na niske frekvencije
 zar doista misliš
 da se palim
 na lažne proroke
 palanačke Mesije?

Noćas ću gasiti
 provinciju u tebi
 noćas ću zapaliti
 tvoje prapočelo
 trljat ćemo
 telo o telo
 čelo o čelo
 ofurit ću ti slabine
 tetive, nokte i žile
 dok se ne zariješ u mene
 duboko, bez opreza
 bez mere
 bez vere

Jer, dragi moj
 Vatra gori
 samo zbog sebe.

VODA

Sedmog dana od velikog dažda
 još sam ležala u vodi
 naga, plodna i mlada

Ruku i nogu raširenih
 očiju u nebo uprtih
 plutala sam
 oduzetih udova
 učeći jezik znakova
 oštreći svoja čula

Misli su se rojile
 kotile se ispod kore
 ispod trule zbilje
 gnjile stvarnosti
 uronjene u vode
 pomnožene sa daljinama
 s mikro svijetom
 razuzdanih bakterija
 stvorena je vasiona
 bez kraja i misterija

U tom moru lepljive vlage
 gnezdile su me klice
 ljubili punoglavci
 hranile ptice
 proklinjala sam dušu
 žene osvetnice
 gnječila nemoć
 ključem od mjedi
 kožom od žada
 u srcu živom
 što me silnom vjerom
 osmog dana uzdignu
 iznad mutne vode
 sveg tog mulja
 i zemaljskog jada

VESNA KONC MARJANOVIĆ

Misli su čudna refleksije duhovnih usmjerenja. U slučaju Vesne Konc Marjanović, to je smišljeni koloplet sveopštih, nadahnutih vodilja sopstvenog bića. Njene pjesme su „nezavršene“ etide valjanih čuđenja, ali su i „završene“ slike postmodernog bića. Bića koje, unutar alijenacije duha, pokušava pronaći mjesto pod suncem ni ne shvatajući da ne treba tražiti. Pjesme su upravo to njeno mjesto...pod suncem. I dok tka suvisli oblik bivstvenog javstva unutar riječi kojima nas obasipa dok nestrpljivo, iza ugla, čeka na našu reakciju, ova pjesnikinja se ne osvrće na naše komentare. Samo ih koristi da snagom energične pojavnosti opstane do sljedeće pjesme. Njena pitanja su istovremeno i odgovori. Surovo realni ali i virtualno britki. Njeni. Ali i naši!
 Urednik

Thoughts are a strange reflection of spiritual direction. In the case of Vesna Konc Marjanović, it is deliberately spinning of whole, inspired by guiding his own being. Her songs are "unfinished" Etude of rolled amazement, but they are "finished" image of the postmodern being. Being whom, within the spirit of alienation, is trying to find a place under the sun, not even realizing that she should not ask for. The poems are just that ... its place under the sun. While weaving coherent form of being of I within the words while eagerly lavishes us around the corner, waiting for our response, this poet is not looking out for our comments. Just use the power of energetic phenomena survive until the next poem. Her questions are also the answers. Brutally real and virtual sharp. Belong to her. But, also to us!
 Editor

ISTINE

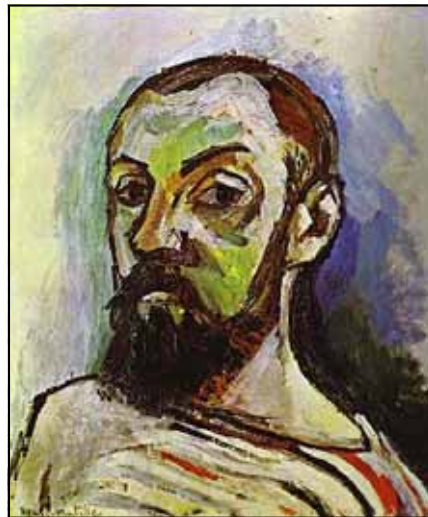
Jel' mi ovo leva
 ili desna ruka,
 zaboravim...
 obema pišem
 sa obe grlim
 obema mrvim
 krupne reči
 u sitnije
 da se lakše izgovore.
 Mogu i ćutati
 tek da se prekrstim:
 U ime Oca i Sina i Duha Svetog...
 odmah nastavljam
 pa se šepurim
 kada kažem
 da me vole Istine,
 da bole najveće,
 najkraće rečene.
 Veliko slovo
 retko koristim
 da lakše preskočiš
 sopstvene redove
 ako ih slučajno upotrebim,
 namerno pominjući,
 u molitvi...

FLASTERI

Prejako je svetlo iz lusteru.
 Pišem iz tame. Iz taminog zdenca
 Razotkrivam što videti neću.
 Neće niko.
 Ne treba mi svetlost
 Da osetim boju krvotoka.
 Tama i život ne mogu zajedno.
 Zato s vena,
 Kidam flastere. Mnogo ih ima.
 Neka teče, prska, šiklja...
 U bunaru snova nema krvoprolića.
 Leta čeka da me okupa.
 Nad njom je jedan oblak. I kiša.
 Kratkotrajni pljusak.

POTAMAN

Tim uzanim putem,
 Sobom samom
 Prolazim kroz vek.
 O, Bože, kako je ogroman!
 Celo stado

Sličnih ja

Može da stoji u danas
 Ni sito ni gladno
 Već potaman.

UMEM

Umem se skriti...
 od proleća
 do zadnjeg trena prosinca,
 a osvanem
 kao Nova Godina...
 da ti budem vatromet,
 pahulja,

i cvetanje trešnje...
 hladovina,
 kojoj se jadaš umoran,
 o Suncu kako peče...
 mirisna dunja
 po sred vinograda...
 možda i grozd
 u ukusu tvoje slasti...
 sočni zalogaj
 voćke...
 pojiljica strasti.

POLAZIM

Svakim
 i sve kraćim
 časovima polazim
 dopuštajući im
 slagalice
 zaključane brave
 ne dam da se goje
 da se lakše ispoje
 s tvoje usne
 glasu tvom
 ne verujući
 ehu
 samice mi
 ako iz grla pođe
 krotko
 uslišeno ćutanje
 i palicu i dirigenta
 da uvrediš.

Svakim časom
 sve dalja su polja
 roju pčela u lobanji
 sve manje nektar
 popunjava saće
 medenih preliava
 na usni...
 Nema me
 a izgovaraš
 da Jesam...
 Dopuštam ti
 da se zavaravaš
 nasladujući.

IBRAHIM SPAHIĆ

Opstojnost pojavnosti pjesnika Ibrahima Spahića otjelovljena je u jednoj jedinoj riječi: ESENCIJA. Objasniti? Jednostavno! Broj riječi kojima optače jednu pjesmu jednako je proporcionalan snazi njegovih vizija. Kod njega to postaje *contradictio in adiecto* jer mali broj riječi upravo i jeste snaga njegovog bića. Metodologija poetike je u ovom slučaju neumoljiva i jednostavnim izričajem nas upozorava da pjesnici kao on opstojnost vlastite pojavnosti grade mimoćom duha i krotkošću misli. Ovaj autor na sceni ovdašnje patetične poetike se postavlja kao čudan odsjaj čovjeka koji živjeti traži. I ne samo to. Život daje. Pjesmama svojim. Njegova ESENCIA je suština prolaznosti koja opstaje u inat scilama i haribdama mogućih prisila alternative duha. Čak i kada je sputan suvišnim slogom, on izbjegava banalnost bahatošću maestra duha. Zavidim mu. Urednik

Existence of phenomena of the poet Ibrahim Spahić is embodied in one word: essences. Explain? Easy! Number of words which he uses to frame up one poem is equally proportional to the power of his vision. For him, it becomes *Contradictio in adiecto* because a small number of words is, precisely, power of his being. Methodology of poetics in this case is unrelenting and with simple expression is warning us that the poets like him the survival of their own as well as appearance build with calm gentleness of spirit and thought. This author on the local scene of pathetic poetry represent himself as a wonderful reflection of a man who seeks to live. And not only that. To give a life. With his poems. His ESSENCE is the essence of transience, which persists in spite of Scylla and Charybdis of possible coercion of alternative spirit. Even when is confined with superfluous syllables, he avoids the banality with the arrogance of maestro spirit. I envy him. Editor

MAGIJA

savršeno
poredani
na crnoj žici

oko za oko
zub na zub
drugi
kamen do kamena

zapis
tajnoviti
ispod četiri praga

prsa
pod olovnom
slogom

u vreloj kiši
kuhaju
oči
sarajevskih
i
drugih
kukaca

korijeni, korijeni, korijeni
začinjeni
u
kotlu
bez
dna
novih
alhemičara

TREĆE OKO

takmičilo
se
sa
božicom
prokleto
ostade
zauvijek
plesti

i

tkati
zapretano
u
vlastitoj
mreži

TRAGOVI

u
hladu
loze

rasuti
grozd
ispred
bijelog
zida

paučinom
povezani

limun
i
čempres

usred
dvora
stare
kale

suha
smokva

skriva
pupoljak
mjesečarke

PAUČINA

satkana
Između
dvije
žege

između
dvije
kapi
kiše

između
dvije
oluje

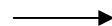
između
dva
paukova
smrtonosno
samoljepiva
poljupca

KORIJENI

usred
breze
prijestol
nebeski

krošnja
treperava
lepeza

kora
poljupcima
ispucala
sneni
zagrljaj
ispod
plašta
bijelog
pauci
zasjeli
do
sudnjeg
dana

IBRAHIM SPAHIĆ
DOLAZAK

*jedni
dolaze
zbog
vanjskog
hlada*

*drugi
dolaze
zbog
unutrašnje
vreline*

*nisu
znali
ni
gdje
ni
kada
se
odlazi
u
legendu
iz
ovog
grada*

Art-Africa

Konkursi regiona

Prati konkurse, promocije i vesti u Srbiji i regionu

<http://konkursiregiona.blogspot.com>

Home Posts RSS Comments RSS Edit Search Comments Posts

U OBLJEVIMA

Frekvencija interesovanja ovog bloga su konkursi na polju kulture i umjetnosti koje se bdi, balkanskog regiona, kao i promocije, vesti, informacije o rezultatima konkursa i sl. Kontakt e-mail: konkursiregiona@gmail.com

ARHIVA

▼ 2010 (283)

▼ August (4)

Moje vreme na moj način

Takmičenje za najbolju ideju u oblasti društvenog ...

Konkurs za kreativne reditelje

Konkurs za Evroviziju 2011

International Forum Design

Nagradni konkurs za kratku priču

Poziv za slanje predloga za kampanje promocije omi ...

Evropska Nostra - Evropska unija

Konkurs za ime novog poslovnog

Superodmor

KONKURS ZA IDEJNO REŠENJE OŠTINE SRPSKOG IZDANJA...

ALPHICIA ZA

Moje vreme na moj način

16 August 2010

Kancelarija za mlade Opštine Bački Petrovac projektom „Moje vreme na moj način“ finansirano od strane Ministarstva omladina i sporta raspisuje KONKURS za mlade iz oblasti informisanja. Cilj projekta je:

- Edukovati mlade za rad u medijima kroz obuku i radionice;
- Informisati ostale mlade i javnost putem Omladinskih informativnih emisija na lokalnim medijima.

Obuka i radionice vezane su za:

- Rad novinara na TV,
- Rad novinara na radioju,
- Rad kamermana,
- Rad montažera.

KOMIČKE DASE PRIJAVIT?

Svi mladi ljudi, od 15 do 30 godina a koje zanima rad u medijima. Posle obuka i radionica najbolji obojeni novinar, kamerman i montažeri imaju mogućnost da informišu mlade putem sopstvenih televizijskih i radio emisija.

Konkurs je otvoren do 22. avgusta 2010. godine. Prijavne formulare možete podići:

- u Kancelariji za mlade od 14 do 17 časova
- na blogu Kancelarije za mlade Opštine Bački Petrovac (<http://blog.petrovec.com/omladina/>)
- na e-mail-u Kancelarije za mlade: kampetrovac@gmail.com

(prijavne formulare možete poslati)

REZULTATI, PROMOCIJE, VESTI, ŠTIPENDIJE, POSAO

Vesti

Promocije

Štipeidije

Rezultati konkursa

Posao

POREKLO KONKURSA

- Albanija (1)
- Austrija (4)
- Bosna i Hercegovina (15)
- Bugarska (1)
- Crna Gora (4)
- Francuska (3)
- Hrvatska (50)
- Italija (4)
- Japan (1)
- Južna Koreja (1)
- Luksemburg (1)
- Makedonija (1)
- Mađarska (1)
- Nemacka (8)
- Poljska (1)
- region (112)
- Rumunija (1)
- SAD (2)
- Slovenija (5)
- Srbija (173)
- Velika Britanija (4)
- švajcarska (1)

ROMOM U AVGUSTU

- 16. avgust (1)
- 20. avgust (2)
- 21. avgust (1)
- 25. avgust (2)
- 27. avgust (1)
- 28. avgust (1)
- 30. avgust (2)
- 31. avgust (9)

ODE SE MOGU POSLATI

AUTORSKI TEKSTOVI

- Ar - Anima (Beograd)
- Bundolo (Novi Sad)
- Diogen (Sanjeron)
- Enlaryon (Beograd)
- Kišobran (Eor)
- Knjigomat (Zagreb)
- Knjazevost (Mostar)
- Male novine (Pančevo)
- Nezavistni prostor (Banja Luka)
- Pisača mašina (Zagreb)
- Plustovi (Madenovac)

MIRJANA MARINKOVIĆ

Njene riječi oporo zvuče u smiraju nadanja. Ona ni ne bježi od toga. Mirjana Marinković je pjesnik, pardon, prozni autor, sa porukom, odnosno mesijanskim pokušajem da ostavi trag u pijesku surovih realiteta, ovdašnjih. A jača je i od toga jer zaokružene cjeline njenih misli, kako u pjesmama tako i u pričama, sadrže osnovnu pretpostavku nečega što bi se moglo nazvati, bez imali patetike: SNAGOM MISLI. Jednostavna je za čitanje, ali je izuzetno složena za konačni, nesuvisli, oblik uobličenog sižea shvatanja. Naime, snaga kod nje nije samo u zaključku nastalom iz rijeke misli koje, ulijevajuće se u more najava, postaje okeanom duha. Vjerujte mi, da od kada sam ušao u njega, ne želim izaći. Već plivam, bez obzira na opasnost od morskih pasa koji me obilaze u oblicima čudnih vizija, i vjerujem da je Mirjana ne samo književnik koji dolazi već i onaj koji ostaje u dolasku svome. Snagom pisane riječi.
Urednik

Her words sound harsh at sunset of hopes. She does flee from it. Mirjana Marinković is a poet, pardon, prose author, with a message and messianic attempt to leave her mark in the sand cruel reality, local ones. She is even stronger than that because rounded the whole of her thoughts, as in songs and stories that contain the basic assumption of what might be called, without any pathos: THE POWER OF THOUGHT. Easy to read, but it is extremely complicated for the final, discursively, shaped form of topic ideas. Namely, it is not powered by only a conclusion resulting from the river of thought which, infusing into the sea of announcements, becoming Ocean of the Spirit. Believe me, since I entered into it, I do not want to leave. Already swim, regardless of the danger of sharks, who visit me in the forms of strange visions, and I believe that Mirjana is not only a writer who comes but one that remains in getting her. With a power of the written word.
Editor

SOLISTA

Pesma me ubi...
Životom platih
jer pevah
kad smela nisam.
Oni što me voleše,
da me zašтите
htedoše životima svojim.
Bežah od neprijatelja
svojih u neverici.
Stigoše me
na kraju sveta.
Ja nemadoh kuda
da pobegnem
od sebe...

SEJE MOJE SLATKE...

Ima raznih tipova muškaraca. Tip muža, oca je, reklo bi se, kao i sve srećne porodice. O njemu se, iako je potražnja za njim najveća, najmanje do sada pisalo. Pa, neka tako i ostane. Sreća se svoja čuva od zlih pogleda i crnih misli.

Da progovorimo o ovom drugom tipu sa nekim varijetetima i podvrstama. Znači, najpre, tip švalera, podvrste – jednobodni i jednobodni. Radni naziv mu je "homo amatus vulgaris", iliti "prozirni bezobzirni". Žena je kod kuće ili na poslu, naravno, deca u školi, a njemu je dosadno. Taj ne bira gde udara, dovoljno je da ga žensko okrzne mekim pogledom pa da se uključi. Nije bitno ni dokle će stići – sve dok žena ne zna. Zato i ne stiže daleko. A što se nas tiče, i ovoliko je previše o njemu.

Sledeći su tzv. prelazni tipovi – u lošem braku, u nekoj od faza razvoda, ili sveže rastavljeni, tj. razvedeni ili, ne daj Bože, skoro obudoveli. Na tržištu ih još zovu "reš udovci". Njima treba rame za plakanje, prva je bila ili kurva ili svetica, na njihovoj skali od dve crte nema između, i najbolje im legne - profesionalna narikača. Ni ovaj tip ne zaslužuje dubioznu analizu – jedva da je odmakao od prozirnog bezobzirnog.

Stigosmo, elem, i do tipa kome najviše odgovara izraz "živo blato". Pitaćete, zašto baš "živo blato"? Pa, kao prvo, to je tip koji čeka priliku, a kad pomisli da mu se pružila, najpre se izokola raspita o potencijalnoj žrtvi, njenim navikama i afinitetima, sazna broj

mobilmog, internet adresu... da, da, internet adresu, šta se čudite?! To je tip koji će vam prvo pisati, uvaljati u med i posuti lešnikom, i onda, ako mu dozvolite, lizati ko meda šapu (svoju, dakako!), dok se ne istopite na iluziji kao maslac (ili industrijski margarin) na vrelom tiganju. Pa, šta je tu loše, pitaćete? Setimo se, i on je švaler, a to znači – oženjen. I, što je još gore, on je u solidnom braku, ali mu fali meda i lešnika, pa će ih taj sam stvoriti, kupiti ili izmisliti, e da bi stekao vašu pažnju. Da, da, pažnju. Ne telo, ne dušu, već pažnju. Nije njemu bitno da spava sa vama, naravno, ako mu pružite šansu neće je odbiti, ali nije to suština njegove prirode. Ima on to i kod kuće. On voli da mami slatkim rečima, njega ispunjava da četuje, da vam piše slatke reči koje volite da slušate. A koja pa ne voli!? On obećava kule i gradove koje nikad ne sazida, on preuzima sve vaše brige na sebe, a vama je sve teže, stavlja vas pod uzvišenu zaštitu staklenog zvona, a vazduha vam sve manje, on je vaš vitez Koja, svetlost na kraju tunela, dugaaačkog, dugaaačkog, nigde mu kraja (a, vala, ni početka)...

Vi ste, slatke moje, za njega samo još jedna dobijena bitka, a on rat dobija bitku po bitku, njemu ne treba deo kolača, već ceo kolač, a taj ste kolačić, valjda je jasno, VI, seje moje slatke. I sve po sistemu – uzmi ili ostavi s p.o. E, lepe moje, na ovaj tip najviše vas padne, zato je toliko opasan i zato je kod nas dobio ovaj prostor. U kojim su profesijama? Raznim. Ali da navedemo neke, kojima je zajedničko jedno – malo se na poslu arče. To su kancelarijski službenici, noćni čuvari, večiti apsolvanti, policajci, inženjeri informatike, pa i dopingovani virusom "Gejts" tinejdžeri... Da, da, i oni! A to je tek mali deo tzv. kvazišvalerske populacije...Elem, od vas zavisi...ako se setite gde se isključujete...

PUSTINJA

Pokazaše prstom,
Rekoše: "To nek ti je stan."
I odoše.
Gledah ono
što nazvaše "domom".
Na vrelini besplodnoj
sumorno stajaše.
U prah
mi se pretvori
žuta cigla u ruci –
isteče između prstiju.
Ne znadoh, zaista,
šta bih
s milošću tolikom.
I oprostih im, Oče,
dobrim ljudima.

MIRJANA MARINKOVIĆ
SUMNJA

Šta čoveka natera da prisloni sebi cev na čelo, potegne i... ni to mu se ne da?!

Znam kako su krvave oficirske sablje pradedova iz onih ratova, čuvane kao relikvije, ugasile čitave porodice. Klela ih je prolivena krv i suze matera što ostadoše bez sinova.

Saznadoh i zbog čega svakog dana umirem barem po jednom, zašto je ova crna rupa u predelu srca sve veća i ne da se zakrpati ni mesom ni koncem.

Ne ubija sećanje na staro – ono pomaže da greške ne ponavlja onaj što hoće da na greškama nauči. Ubija sumnja onoga što veruje da te voli više no ti njega i smrtno se plaši te svoje ljubavi i gubitka. Stoga te, sa svoje slabosti, sumnjajući u sebe ponajviše, neprestano vraća u prošlost i kopa tražeći izdaju, trepereći pritom od užasa da će je kojim slučajem tamo i naći. I čime da zaleči izmučenu dušu onaj što sumnjom kao ašovom dubi crnu rupu u zajedništvu, kada ni ljubav ne pomaže?!

POKUŠAJ

*Ja otvaram karte.
Istine im nikad –
odavno to znam.
Ni Sunce me još
napustilo nije,
a letnji sam
svojevoljno
ugasila plam.*

*Belom bojom
prisećam se samo.
O milosti ne molim,
grešeć' istim vazda.
I osećam već
da nizvodno plovim -
presudio je meni
spram krivice
Gazda.*

LAŽNI ASKETA

*Jalov k'o igumanov štap,
obeljen što blista.
Nit' oplodi VERU,
niti MIRU.*

*More suza
dosta nije
da zalije,
pa da nekad
tek olista.*

STARCI I MLADARI

Uvek je, kaže, želeo da ima ovakvu učiteljicu. "Staro se drvo ne ispravlja.", odgovorih sa šeretskim osmejkom. "Pa, ja ne vidih staro, a krivo", ispovrte odnekud, tek da sačuva već narušeno dostojanstvo. "A ja stara i blagorodna učenika još tražim", preganjajući se već, poklopkih. "I, ako ćemo se lagati, možemo i ovde, ne moramo u školu..." "Laž ne postoji, sem u našim glavama", mudrovaše uporno. E, tu mi malo omrknu, te održah prosvetarsko slovo.

"Mladarom se", rekoh, "u narodu zove izuzetno prava grana na starom drvetu, što stremlje uvis, težeći da preuzme važan deo krvotoka, da podmladi i produži vek. Takvu granu ponekad iseku i obele da naprave štap ili, za nevolju, držalju za motiku ili grabulju. Mada, kažu, najbolja držalja od drveta biva, što je blizu korena..."

MORE

*Jedno more teži da me prekrije,
Da nestanem u njegovom postojanju.
Jednom moru još uvek uteknem
Da me ne preplavi, ne osvoji.
Stigne me nekad i zapljusne.
Samo ubrzam i pomislim:
Čekaj, još nisam tvoja.
Verujem u tvoju moć,
Al' veruj i ti u moju!
I dok sam ja ispred tebe,
Tvoje vreme nije vreme sadašnje.*

MORA I MORE...

Svako ima svoje more od kojeg(-ih) teži da utekne. I upravo stoga što beži, što mu(im) je leđima okrenut, ono(-e) i jeste(-su) more. Kad ka njemu(-a) pogleda i sagleda, shvati da u čašu stane(-u). A nju bi, pretpostavljam, svaki rado ispio... pa ispljunuo...

OD ZVEZDA PITANJE

*Ti li me to probudiš
u sićane sate,
dušu moja zvezdana?
I, Ti, zar,
prahom od zvezda
pokriješ
dok u noći
iz večnosti naše
spim?
I, Tebe da l',
o, Zvezdo
moja sjajna,
sred tmine
iskričave,
meke,
iznova
ja
snim?...*

PROGLAS

Pesnici,

Pozivam vas da se okupimo, da energijom slova ranjene zalečimo, klonule pridignemo, izgubljene vratimo... Ne treba nam, do lepa reč, jer mi smo ti, koji tajnu znamo što je pod sjajem zvezda...

Pustimo, zato, i srca da govore i ruke da zagrlje... a kad srca i ruke zaneme, nežna reč pesnika da ne izostane... Tako ćemo ponovo svi da okrilatimo...

SAN

*Hitam – vitez oklopnik.
Ratnici moji –
jednomišljenici.
Polje je naše ravno.
Zaštitnicu našu
nad barjakom
golubovi nose.
A ona, nasmejana,
k'o suvim zlatom,
radošću nas dariva.*

*Polumrak svetog mesta.
Opet je srce u grudima.
Bije.
K'o sa freske
sišla da je
draga -
ruku mi daje...*

MIRJANA MARINKOVIĆ
PRIZIV

Jeste li čuli izreku "Ne dao Bog da se ispuni što ti mama poželi"? Ako i niste, u recima koji slede videćete puno njeno značenje.

Elem, kako sam sve mamine rokove za udaju i rađanje dečice propustila i, zašavši u petu deceniju, ušla u veliko kolo beogradskih matorih devojaka, povremeno čujem iz prikrajka zlovoljan glas kako progundna nešto kao: "Pre bih ga ja našla, ovako matora!", ili će zajedljivo: "Već bi se udala da si mršavija!", do onog malignog: "Niko te neće!"

U prvo vreme sam ove reči doživljavala kao stres, ali sam srazmerno brzo počela da se zaviljavam na istu temu. Da ne obraćam pažnju nisam mogla jer još, silom prilika, obitavam u roditeljskoj kući. Ali, desilo se nešto neobično, što bi jedino termin "priziv" mogao da opiše. Upravo tako – priziv.

A sve je "počelo" prošlog leta, da tako kažem, iz mog revolta. Sele smo drugarica i ja i, kroz priču o prizivanju dobra i zla, osmislile "priziv" za moju mamu. Glavni junak je baja od oko dva metra i prva asocijacija o njemu je "trokrilni ormar". Išle smo logikom – što je krupniji (kao, uostalom, i svaka laž), pre će u njega poverovati. Ovaj baja nije imao ime, bio je mrk k'o mrkla noć, radio je u obezbeđenju visokih vladinih službenika (drugim rečima – nevidljiv i nedodirljiv), naravno, stalo mu je do mene, poštuje me, zna moju priču (koja god da je) i, zafali li mi dlaka s glave, nekome će faliti glava. Ni manje ni više! "Ništa me ne pitaj, mama, ne smem više da kažem, posao je odgovoran, strogo poverljiv, može glava s ramena da sleti lako. Nikom, zato, ni reći!"

Koska je bačena! Da ne poveruješ šta sve uradi mašta?! Lik je postepeno narastao do dva i po metra, lično naoružanje mu je dobilo neizmernu ubojnu moć, mama je čak počela da "viđa" velika crna kola sa malom registracijom kako prolaze našom uskom blatnjavom ulicom, a ja da stičem ugled vamp ženske i muškog dušmanina. Ne bih bolje prošla ni strip o Supermenu da sam crtala!

Priču sam dozirano ukrašavala, tek toliko da podgrevam maštu, a ne probudim sumnju i da ne ispari sama od sebe u prostoru i vremenu. Bilo je bitno održati utisak da je situacija pod kontrolom, mojom, naravno (t.j. nek traje dok traje, meni je skoro svejedno, tu je tek da imam nekoga pored sebe). Zamalo da i sama poverujem!?

Trajao je ovaj "priziv" nekoliko meseci dok jednog dana, kao grom iz vedra neba, pred mene ne iskoči, niko drugi do – moj baja!!! Mrk k'o mrkla noć! Uniformisan i naoružan! Izgledalo je na momenat da ga je sam Gospod poslao, ali, kad reče da je oženjen, pade mi mrak na oči i presede mi moja laž.

Art-Africa

VESNA HLAVAČEK

Poetski snovi Vesne Hlavaček su kao rijeke u njenim pjesmama. Samo naizgled mirne, nadahnuto tihe, da bi već sljedećeg trenutka, bez imalo suvišnih promišljanja, krenule ka dubini zemlje odnosno ljudskog duha, uznemirujući nas, čitaoce. Da, uznemirujući, ali na onaj čudesno zbiljski način usmjeren poetici duhovnosti, vjerodostojnosti što stremi. Ona je pjesnik izgrađenog ritma, svojstvenog iskustvenoj ravni uobličene stiha. Vlastitog. Blago tihog. Odnosno žustro oštrog, kada je to i potrebno. Njene obale duhovnosti su osjenčene iskustvom osobe koja sa brda nad Mostarom, stamenošću vlastitog lika, kroji sudbine nas ostalih što ipak „maleni pod zvijezdama hodimo“. No, njen kraj nije nametljiv već opijajući. Blasfemično opijajući. Urednik

Vesna Hlavaček poetic dreams are as the rivers in her poems. Just seemed a peaceful, quiet inspiration, and already for the next moment, without any extra thinking, moved to the depths of the soil and the human spirit, abusive for us, the readers. Yes, annoying, but on the miraculously realistic way directional towards the poetry of spirituality, which is aiming for authenticity. She is a poet with built rhythm inherent for the experienced level of verse plane. Her own. Slightly quiet. But also fiercely strong, when it is needed. Her shores of spirituality are shaded with the experience of the person who are from the hills above city of Mostar, with the strong character, is cutting out the destinies of us, the others, who, after all, do the „little walk under the stars.“ However, her cut is not obtrusive, but intoxicating. Blasphemous intoxicating. Editor

Recenzija, u stihu

DIVOTA PRAŠINE

Uz „Deja vu“ Petra Opačića

Dok gozba života traje - mi drhtimo,
i, drščući – pretačemo se u riječ...Slova
titraju bjelinom...bjelina priziva nova
znamenja...Znamo li čega se plašimo...

o, prašino – ti slutiš dolazak naš, kada
zatvori se krug...Pa ipak - drščući -
mi snatrimo čestica ti san... Ljubeći -
mi svijetlimo u tminu... I kad nas svlada

bjelina, mi Ništa smo i Veliko Sve...
I tako, u biću udvojenom, tvoje sne
živimo, nigdino...Mi jedno smo

i dvoje, o mi smo vječito dvoje,
koje je, zapravo, jedno...i dok tvoje
udara srce, Svemoćna Ljubavi - pretačemo

iz praha se u prah, svijetleći u vječnost...

NERETVA

*Krote je – a ona duboka, bujna,
glasnim zelenim valom pjeva,
virom mami, ljepotu lijeva
u voćnjake cvjetne i bašče.Od mirisna*

*zraka opijena vila nad vodom leprša,
lijeće, prah sunčani prosipa po sjajnom toku;
iskrice plove u bistrom oku
rijeke što neba ljubav pamti i sreće*

*prepletaje, dok grle je šume i brda. Koprenu od pjene
tkaju joj bijele, razbokorene stijene
i pršti voda pod galebom krilom...*

*Igra se, hući, vrluda, pod oblacima pleše
i tijela su nam jedra od njene žive smješe,
što oblijeva rodnu zemlju, što struji domajom milom...*

OTAC

*On se bori za svoj život, vječnost cijelu...
U danima mojim - bio radost, tuga, onaj što sve zna...,
u danima davnim, dok nebo se plavilo bez dna,
duboko i svijetlo, a vjetar raznosio sunčevu bijelu*

*prašinu krajolikom sna...O, kako sam lebdjela zrakom
bistrim i ljubila zore jantarne, i crvene bulke
brala, koviljem lice milovala, mjesječinu šutke
ispijala sjajnu, pod modrookim, zamannim svodom*

*iščitavala vječnosti znake, na Zemlji koja rosi
suze svemirske, što kaplju na Mliječni put
i maglinu zvjezdanu rišu ...Uz Zemljin skut*

*stojim i sada, sama, naginjem se nad bezdan što raznosi
jeku udaraca mog srca, šapat bića što moli
za oca, krv moje krvi, bol moje boli...*

PJESNIKOVO ROĐENJE
Luki Paljetku

*Da vaših pjesama nije, gosparu, ne znam
kamo bih sklonila rebra, s večeri,
kad bljesne modrinom nebo, dok curi
mjesečeva utroba svijetla niz ram*

*slike što čuvam je u vrtu,
na kojoj Bog kuša stvoriti Adama,
i potrebna mu je Eva, što sama
još uvijek šeta rajem...Krtu*

*zemlju Bog mijesi, ali mu ne ide, bez rebra
one, što, jabuku snivajuć, od srebra
raspliće kose i skriva se, loveći*

*zmiju, da došapne joj kakvog želi
zapravo, Adama kraj sebe:pjesnika nekog što cijeli
će život provesti s njom u skrovitom đardinu, što ploveći*

*svemirom cvate i čeka da zmija navede
Boga na divni stvaranja grijeh...*

VESNA HLAVAČEK
PUNI KRUG

*Trenuci zgusnutog vremena otvaraju vrata jedan drugom
i prolazim kroz tunele bljeskovitih spoznaja
smisla – tako blizu tajne, u aleji koračaja
dugih, nošena vjetrom jesenjim, što igra se žutom*

*i smeđom bojom lišća vlažnog od kišnih kapi...
Sivo se nebo naslanja na krovove zgrada...
Između lišća i neba, starom ulicom grada
nosi me vjor simbola... U kojoj mapi*

*tražiti im značenje? Donosi li ovo doba jesenje
konačne odgovore? U ulici miriše kestenje
što se rasprskava poput otežalih zvijezda*

*što spustile su se na naš grad
što spustile su se nad moj san, i sad
očekuju tebe, da nas usišu u dubine kruga...*

U krugu tom je smisao, trenutak i vječnost duga...

S P A V A

*Možda spava... Spava s tamnim očima
izvan svakog zla... U dugim joj noćima
duša mi prebiva sva, dok bdijem, molim, moćima
se utječem svetaca, i pitam se gdje počima*

*a gdje prestaje patnja preduga ta...
U čijim su rukama ključevi nevinog joj života?
Drščem, strepim i preklinjem, i sreća moja sva
u njezinim je očima, što izvan svakog zla,*

*snivajuć leže, sklopljene, do prekratkoga buđenja,
do kratkog košmarnog dana prepunog snoviđenja
o sreći neviđenoj, o sreći što čeka*

*da ju obgrli, sanjana... Izvan svakoga zla
prebiva dijete, prepuno tuge, i sniva:
kako je dobra, božja ruka miluje, daleka...*

TEBI, USNULI

Usnuli moj dječake, tvoja je duša vrt u kojem se odmorih...
Mirisahu mi ružičnjaci, zaklanjahu me sjenovita stabla,
razlijevahu se tihe vode što travnata im obala
bijaše moj dom. Vilinske dvore stvorih

sebi bajkovite, u zaklonu tvog srca, ljubavi moja.
Najljepše snove prosnivah obgrljena lijanama ruku tvojih.
Ni trenu jednog ne dvojih –
radosno i uzvišeno bila sam tvoja,

dječake moj zaigrani – jer život je igra za te...
To kako te volim, koliko usne i duša mi pate
bez tebe, što čeznem za najljepšim snom

koji s tobom proživjeh – tebi ne znači ništa,
dječake moj okrutni. I dok suza mi blista
u oku, ti ne shvaćaš da tražim natrag svoj dom...

TREBIŠNJICA

Živa sam voda; svaki dan umrem i ponovno se rodim –
stotinu puta... Pod zemljom se navikavam na smrt,
skrivam tajne što ću ih u more ponijeti; ali, život nije škrt:
od Lebršnika i Viline pećine, toliko je kamenčića koje obujmim

i vlati trave što ih poljubim, i životinjica s kojima se zaigram,
i polja što ih u zeleno oplodim, brda što se u meni ogledaju,
jezera što čudesno ih stvorim, mostova što me opasuju,
galebova što dugo me nadlijeću... Iz vodenih oka čaram

svjetlost, o toliko se svjetlosti radosne rađa iz duha mojega,
i toliko duša što žedaju napojim tijelom i dahom kojim
dišem... Iz bora nemam: ponora i pećina se bojim,

ali zaranjam u njih, nestajem, i ponovno se iz toga
bezdana osovim... u beskrajnu kozmičkom opstajem, trajem,
i hrabrost me moja odvodi do mora – u kojem živjet prestajem...

Rađam se opet, na nebu, pa se spustim do Lebršnika
i Viline pećine, s kamenčićima se poigram, i nikad ne posustajem...

Konkurs za originalni dramski tekst

UDRUŽENJE DRAMSKIH PISACA SRBIJE
raspisuje XXXI javni anonimni konkurs za
originalni dramski tekst.

Tekst mora biti neobjavljen i neizveden, potpisan šifrom
(autorstvo se dokazuje kopijom teksta)
Žiri će dodeliti nagradu Branislav Nušić i bronzanu
plaketu Ben Akiba.

Radove slati u jednom primerku isključivo poštom najkas-
nije do 30. septembra 2010. godine na adresu:
Udruženje dramskih pisaca Srbije
Gospodar Jevremova 19, Beograd 11000, Srbija

Raspisan natječaj za nagradu "Zvane Črnja"

Društvo hrvatskih književnika i Istarski ogranak DHK,
Pula, raspisuju NATJEČAJ za književnu nagradu
„ZVANE ČRNJA“

Nagrada „Zvane Črnja“ dodjeljuje se za najbolju hrvat-
sku knjigu eseja i sastoji se od plakete i novčanog
iznosa. Nakladnici ili pojedinci mogu sudjelovati na nat-
ječaju knjigama objavljenim u vremenu od 1. rujna
2009. do 15. rujna 2010. Pet (5) primjeraka knjige do
21. rujna 2010. valja poslati na adresu:
ISTARSKI OGRANAK DHKSv. Ivana 1 52100 Pula,
Hrvatska - za nagradu „Zvane Črnja“ -
Svečana dodjela nagrade bit će na 8. Pulskim danima
eseja u listopadu 2010.

MARIJE FEKETE SULLIVAN

..Sve se na svijetu dešava zbog ljubavi i zbog nedostatka ljubavi... Marija Fekete Sullivan je

autorica ljubavi, prije svega. Riječi koja, uobličena u pričama koje slijede, može na početku izroditi pitanja usmjerena molitvenoj sreći. Kako? Maštovitost njenog izražaja, isprepletena iskustvenošću lirskih odsjaja, od početka do kraja i jeste - Ljubav. Data, primljena, uzvraćena ili ne. Ali, ljubav. Riječ koja ostavlja otisak kako i sama, kroz riječi svoga životnog partnera, i veli... *A šta je ovo ovdje? - podigao je majicu i dotakao lijevu stranu svojih maljavih grudi...* Originalnost njenih književnih iskaza nije samo u višeslojnosti ukrštenih sadržaja unutar samih storija, ali i između različitih priča, već i zbog nenametljive, ali itekako vidljive, sveobuhvatne kritike ljudske, ratom kreirane, mržnji usmjerene - stvarnosti. Koju sama autorica maštom, ali sopstvenim iskustvom, nadograđuje, odnosno briše istovremeno stvarajući nove slojeve neprobojnog, elitističkog, realiteta. Kojem svi moramo, ali i trebamo pripadati. Zbog čega? Jer je i sama znala da će, rastući u društvu „gradske raje“, sve to jednog dana stati. I da će se ljudi morati pogledati u oči i upitati: Zašto? Njen odgovor je izmaštani oblik ljudskog života zajedništvom omeđen, kojem stremi. A uvjeren sam i živi. Uz iskreno i inspirativno poštovanje svih različitosti mnogostrukosti etnosa na prostoru u kojem stvara. I upravo zbog toga za nju su te različitosti prednosti unutar kreacije stvaranja, a ne mane. Tu je i veličina njene spisateljske vizije. Čak i ljubavne. Iznad svega. Urednik

.. Everything in the world happens because of love and lack of love ...

Maria Fekete Sullivan is the author of love, first and foremost. Of the word which, formulated in the stories that follow, can degenerate, at the beginning, of questions, focused towards prayer happiness. How? Imagination of her expression, intertwined of the experience of lyrical reflections from beginning to end and is - Love. Given, received, reciprocated or not. But love. A word that leaves the impression that even herself, through the words of her life partner, says ... *"What is this here? - Raised the shirt and touched the left side of his hairy chest...* The originality of her literary expressions is not only in content multilayer of cross bed contents within stories themselves, and also between different stories, but also because of the understated, but very visible, comprehensive critique of the human, created by the war, hate-oriented, reality. Which, the author herself, based on her own experience, upgrades, and in other words erases, but at the same time creating new layers of bulletproof, elitist, reality. Which we all must, and need to belong. Why? Because she herself knew that, rising in society called "the city crew," all of that one day will stop. And people will have to look into the each one eyes and ask: Why? Her response is imaginative form of human life fellowship that is bounded, towards which she aspires. But, in the same time I am convinced, she lives through. With honest and inspiring respect for the diversity of ethnic groups in the area in which she writes. Precisely because of those are the advantages for her, of diversity in the creation of creation, not a blemish. There is also the size of her vision of writing. Even love. Above all. Editor

GDJE TI ŽIVIŠ

Dvije bambusove grančice smjestila sam na uzglavlje bračnog kreveta. Jedna je prilično odrvenjela u prozirnoj vazi s vodom, mada i sad obilato daje listove i izdanke. Druga je i dalje boemski razbarušena. Obje prebrzo rastu, bez obzira na to što ih rasađujemo po cijelom stanu i poklanjamo svakom tko naiđe. Kad smo se vratili s godišnjeg odmora, grčevito su protegle žilice i žedno korijenje prema nedostiznoj tečnosti na dnu vaze, hraneći se nevidljivim kapljicama.

Zarazan je taj ludi optimizam! Njihove tanke grane bi te, čini se, mogle zagrliti da su dovoljno duge. Jako volim razgranatost. Zato kroz prozor rado gledam krošnju nekog visokog stabla. Ovdje, u Sarajevu, uz nas je stari hrast.

Ljeti, u Brelima, imam 'svoje' stablo. Mediteranski bor. Vjetar ga godinama svijao na plaži, pa mu se jedna grana oslonila na tlo, da se tako odmori, primiri, e da bi na kraju pustila i korijenje. Najdraže mi je da ispod tog stabla-ponornice ležim na sitnom šljunku, s nogama odignutim od zemlje i oslonjenim na njegove drvene, izbrazdane, pore, osjećajući kako se sve giba pod tabanima, od zemlje prema zemlji.

Iole dobar stolar složit će se dadrveće diše čak i kad ga posjeku i pretvore u hrastov parket, borov ormar ili vrata od javora. Kao čeljade buja na toplini, a koči se i smanjuje od zime. Zato mi se čini da je orahova polica (s nogama od brijestovog drveta) u našoj trpezariji idealno naručje vinskih bocama. Obojila sam je u svijetlo zeleno, i poredala minijaturne saksije sa cvijećem po njoj. Pošto od rata naovamo nemam baštu, goste pozivam u taj naš *bonsai* vrt. Vinske boce se ne vide, do njih se dolazi otvaranjem bučnih vratanaca. Škripe ili cvrkuću pri otvaranju, ovisno o raspoloženju i gostima. Sve ostalo se nudi pogledu. Jabuke, limun, mrkve, paprike... dio su hranjive ikebane na daskama od punog drveta, sve dok ne uđu u jelovnik. Sutradan je nova konstelacija voća i povrća. Možda i vina. Naravno, tu je i svježje cvijeće, najčešće ruže svih boja, ali i neizbježne grane bambusa. Samo im dajte dovoljno vode, i *bambusice* će listati do iznemoglosti. Naravno, ovdje ih nije bilo u ono vrijeme bez vode i stabala. U vrijeme nepokretnih liftova i otključanih vrata, kad su u

neboderu komšije pušile čaj, u nedostatku cigareta.

'Gdje ti živiš?' upitao me prijatelj, pjesnik, kad sam njemu i njegovima tih dana donijela buket poljskog cvijeća. 'Cvijeće! Apsurd močvarnih vremena', zaključio je i ubrzo zbrisao u neku drugu vegetaciju. Ipak, na gradskim pijacama se '92. i '93. činilo da ljudi pretjerano prodaju i kupuju cvijeće. Čak i ono zapušteno, livadsko, gradsko. I sama bih kupovala. Kad već nisam mogla da uzgajam, željela sam da ljudima oko sebe priuštim nešto lisnato, živo. Neka me upamte bar po tome ako... Uostalom, i moja prva susjeda se zvala

Cveta. E, nezgodno ime za to doba! Posebno što se rimalo za deminutivom pežorativa za pripadnike njenog naroda, kako bi kulturno rek'o moj suprug Benjo, lingvist. Ni on ni ja nismo vjerovali da je Cveta takva. Štaviše, često sam kod nje dolazila da kuvam rižu.

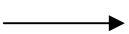
Sjedinila nas je neizlječiva bol, kao i olakšanje, što su nas djeca, nakon godinu dana rata, ostavila i otišla u Ameriku.

- Šta li radi moj Jasmin? -pokazivala sam Cveti stare sinovljeve slike. Blijedo lice, uvijek pomalo zamišljeno, brižno, sa dubokom borom na čelu. Onom mojom. Tamna, tatina kosa...

- Toliko liči na Benju i mene, ali je nekako sav svoj ...presamostalan!

Cveta se smiješila, neumorno ložeći peč na drva. Njen muž Mahir je, kao i uvijek, čitao novine i knjige na sećiji, nakon čega bi ih često ubacivao u peč, da razgori vatru. Prestar za vojsku, ustajao bi samo kad je trebalo otići do kupatila ili po drva. Za razliku od nas, znao se snaći za drva. Ni s kim nije zborio iako mu je kuća tih dana bila puna svijeta. Dolazili su mnogi iz naše zgrade, pa i oni koji su Cveti nadijevali nadimke. Poput mene kuvali su rižu, čaj, kavu, ili sušili kosu poslije pranja.

Sve dok se, nakon zaglušujućeg praska stakala i dva tupa udarca u noseći zid, veći dio Cvetinog privremenog stana nije pretvorio u krhotine i pepeo.

MARIJE FEKETE SULLIVAN

Slagala je već u spavaćoj sobi kad je čula podmukao, težak, udarac u zid trpezarije i vrisnula:

- Mahireee! Izlazi!

Prikovan strahom za sećiju, Mahir bi tako zauvijek nastavio da piskavi ženin glas nije osjetio u donjem dijelu želuca. Izletio je u hodnik, ne dočekavši treću granatu koja je razorila sve osim peći.

Nije prošlo petnaest minuta, a ljudi su nagrnuli da vide. I ja s njima, dakako. Jedna, dvije, tri granate. Znalo se odranije, poslije treće više neće... Valjda!

Izmiješani glasovi, žamor: Je li tenkovska ili ona iz haubice? Odakle je poslata i je li *naručena*? Da nije Cveta sama...? Ma, ne...zašto bi sebe... Jedna djevojčica je primijetila:

Art-Africa

- Dobro je da nisu uništili peć. Ne bismo imali na čemu da kuhamo.

Predsjednik Kućnog savjeta Zgrade, koji je na humanitarnoj hrani uspio sačuvati gojaznost, zaključio je:

Vala, sadaka te spasila, Cvijeto! To što ste ti i Mahir sa svima dijelili peć.

Baš vas briga, ovo ionako nije vaš stan - pokušavao je netko utješiti nesretnike koji su stigli sa opustošene Grbavice. Peć na drva su kupili na pijaci. To im je bio sav imetak.

Cveta je jezikom oblizivala suze dok su Mahira uvodili u kola hitne pomoći. Nije izgledao povrijeđen, ali se stalno držao za glavu.

- Evo nama drva za loženje - uzviknu neka ambrozija od čovjeka, posmatrajući potpuno izvaljeni prozorski okvir. - Samo, ovaj stan više se ne može ugrijati.

Olabavljena daska sa raspuknutog ormara stropoštala se na pod, kraj Cvetinih nogu, a da ona nije ni trepnula. Zurila je u prazninu, preostalu od prozora, i nebo pretvoreno u ogromne beonjače, bez zjenica.

- Majko mila, gdje ja živim!?! - prošaputala je. Grmljavina je nadjačala minuli pljusak granata. - Taman se riješimo jednog, eto ti drugog. Sjaši Ratko, uzjaši sveti Ilija!

Zagrlila sam je. Njena široka, naizgled jaka ramena, drhtala su. Ne znam da li od straha ili bijesa.

Poslije smo saznali da je Mahir u trenutku granatiranja učio molitve iz Kur'ana, a da je na klinici zaplesao polugol, saznajući da je ostao nepovrijeđen. Slavko sa trećeg kata ušao je, prije razaranja, s loncem, punim vode, stavio ga na susjedovu peć, a onda izišao da donese zaboravljenu sol i rezance. Naravno, juhu nije pojeo, ali je od tada i on, dugogodišnji član SK, počeo da ide u crkvu ne bi li naučio koju molitvu. 'Moj dug prema Bogu,' ponavljao je. 'Moj dug... moj...'

Donekle ga razumijem. Kad zapuca, teško je ostati ateist. A još teže

shvatiti božanski dobro. I lijepo. Ja više ne mogu reći da bilo što shvatam, ali moj posao zahtijeva da svakodnevno proizvodim ljepotu. Tek nedavno sam se ponovo usudila. Kao stručnjak za hortikulturu, u tuđim baštama uzgajam trajnice, dekorativno grmlje i stabla, pravim cvjetne aranžmane... Bilje zalijevam ostacima čaja, da bolje raste. Neki su se isprva smijali mojim inženjerskim rukama, stalno umetnutim u zemlju, a sad ti isti traže da im, hokus-pokus, stvorim Tudorovu baštu u avliji gdje su gotovo sve posjekli. Takvima obično kažem: nema, gospodo, instant raja ni u Babilonskim vrtovima, ni u Alhambri. Nego izvol'ite, svaki dan otkinite uveli list, zimi oprasite svoje jabuke, kruške, dunje, zalijevajte svoje fikuse i gladiole i vidjet ćete, čim nogom u avliju, kako se grane nadimaju od zadovoljstva, a latice i listovi okreću prema vama.

Neki dan me čvrsta ruka potapšala po ramenu. Cveta! Izljubismo se. Četiri puta zaredom, zbog šmekera (da ne bude ni po njenom, ni po mom, ha!). Pita me:

Gde si? Gde sad živiš?

Nabrojala sam dosadašnja, mondenska odredišta, gdje sam posjećivala sina, i dodala:

- Sad sam ovdje.

- Ej, iz tuđe ljepote u svoj jad! Neka, važno je da je tvoj! - zaključila je. I dalje je bila 'lepa i debela' kako je sebe opisivala. Prava begonija! Pored nje sparušena hodajuća breza, njen Mahir.

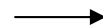
Pozvala sam ih na kavu u našem izbjegličkom stanu. Pili su *ness*, sa mlijekom, u mojoj rascvjetaloj bonsai bašti, prepunoj portabl stabala u saksijama od terakote, i raskošnih žutihcvjetova drage afelandre (čuste ljepotice iz obitelji kaktusa). Prozračni ljiljani i sada vrijedno upijaju negativna zračenja gdje god je kakva sprava na utičnicu. Ruže, ruže, umiljavaju se, uzdišu.

Kad je ispušila pola kutije, diveći se cvjetnom obilju, uzvrpoljila se Cveta. Možda bi pojela nešto? I ne čekam odgovor, nego uključujem onu malu, plastičnu, spravu za kokice.

Gledali su Cveta i Mahir u kukuruzna zrna, u vrtlogu struje, ples žutih pilića što se pretvaraju u paperjaste koke. Bijeli behar! Tog dana sam konačno vidjela kako izgleda potpuna sreća. To su bila nedužna, radosna, lica Cvete i Mahira dok su se kokice vrcakale, plesale, i upadale im u staklene zdjele!

Razmišljala sam što da im poklonim kad krenu kući. Neki rascvjetali kaktus? K'o da gledam, previše bi ga zalijevali. A to ne ide. Kaktus ne traži obilje vode i zemlju crnicu, nego tvrde prepreke, izazov. Il' da im darujem bambusovu grančicu, svi su ovih dana poludjeli za njom?! Žilava k'o sam život, raste u svakoj posudi. Ma, pusti....

Ono što njima po svoj prilici treba, ono što svi volimo, to je najobičniji proizvođač sreće. Rekla bih, aparat kokičar je prava stvar.

MARIJA FEKETE SULLIVAN

ČUDAN PAR

Kad je umro, otac me je silno uvrijedio. U njegovom novčaniku nisam našao ni sliku svoje majke, ni sliku svoje dvije sestre, ni sliku njegove majke, oca... Bila je tu samo slika njegovog psa Gare. Kao što mu i samo ime kazuje, Garo je imao tamnu dlaku. Ništa posebno, najobičniji džukac, ako mene pitate.

Otac ga je nabavio pod stare dane, pred sami rat, da sa njim šeta po parku. Zbog Gare sam dolazio ocu rjeđe nego ranije. Nekad sam ga posjećivao i petkom i subotom. Poslije sam se vadio na udaljenost, živimo u suprotnim dijelovima grada. Dođem samo subotom. U ratu ga nisam mogao ni gledati, mislim Garu. Dođem kod oca, umoran iz rova, donesem mu konzervu mesa koju sam ugrabio iz humanitarne pomoći. Otac je otvorio i podijelio na tri dijela, za mene, sebe i Garu. To sam doživljavao kao zločin protiv čovječnosti. Protiv čovječanstva! Pomišljao sam: ako sutra umrem, umrijet ću gladan, i znam koga ću kriviti za to.

Ali, ništa nisam govorio. Bojao sam se, ukoliko dođe do konačnog odabira, između mene i Gare, da ću izvući deblji kraj. Jedino sam davao oduška pišući o tome sestrama. One su, srećom, izbjegle u Škotsku. Tamo se, priča moja mlađa sestra Katarina - sad je promijenila ime u Cate - ljudi mnogo brinu o životinjama. U tom malom, živopisnom mjestu Dunoonu. To je, kaže, mjesto sa najljepšim riječnim ušćem na svijetu. Naš tata bi tamo uživao. Najbolje je krajem osmog mjeseca, kad je more najtoplije. Vlasnici pasa vode svoje ljubimce na kupanje. Oni sami se ne kupaju jer je temperatura mora daleko od prihvatljive, čak i za nožne prste. Ali za kućne ljubimce to je pravi raj. Malo trčanja po šljunkovitoj plaži. Malo brćkanja u vodi. Onda jurnjava za bačenom granom. Oh, kako šarmantno ti četveronošci tresu dlakom i kapljicama vode. Jeste, dođe vrijeme i za malo kakanja po šljunku. Stvarno, nema mnogo onih koji poštuju upozorenje na kamenom zidu: Bez životinjskog izmeta! Molim te, hajde ti spriječi psa ako možeš! Bolje bi im odgovarao natpis: počistite iza sebe! Tako je moja Cate nadugo vezla o tome kako bi trebalo educirati ljude, a ne cuke, u vezi sa ispuštenim fekalijama na plaži. Moja pisma su, obično, bila vrlo kratka, i svodila su se na to sa smo živi, da su neki od poznanika ranjeni, neki izbjegli, i da nam šalje pomoć kako god zna i umije. Ona je to redovito i činila. Čak je jednom poslala i konzerve za pse. Nadao sam se da će tata ovaj put podijeliti Garinu miomirisnu konzervu na tri dijela. Kao što dijeli naše sa njim. Ali, ne. Pseto je u nevjerici, sa krivicom u očima, pojelo cijelu konzervu, a onda pokunjeno otišlo da spava. Mislim da mu je bila muka od svega.

Nagovarao sam oca da ode, konvojem, iz opkoljenog grada, kod sestre. Smjesta me upitao: 'A Garo, što ću s njim?' Dobro je znao da bi Garu izbacili van, ako bi ga pokušao prošvercovati. Ispočetka sam sanjario o tome kako Garo izlazi da, recimo, obavi nuždu i kako ga onaj s brda profijuče snajperom. Dovoljan je bio i mali geler da nestane ružnog, repatog stvora. Pojela maca mrkog cuku! No, odmah bih pomislio na tatu. Nesretnik, presvisnuo bi! Uostalom, postalo mi je žao i tog dlakavog stvorenja. Gledam ga kako kopni. U očima mu isti, tužan, izraz kao u oca. Izraz koji kao da govori: što se tu može, pseća vremena!

Zaista! Jednom me je, noću, kad sam se vraćao s fronta, zasreo veliki, crni, pas. Potrčao je prema meni, lajući bez prestanka. Prepao sam se, ali strah mi nije bio veći od bijesa. Još mi je samo on falio poslije svega! Tek što sam odveo najboljeg prijatelja u bolnicu. Ruka mu je visila. Bilo je pitanje hoće li mu je doktori ikad skrpiti. Stao sam psovati psa toliko glasno da se stvor okrenuo i

otišao. Čovjek je nekad najgori pas! Evo, sačuvao sam jednu novinsku vijest s početka rata, jer mi se učinila nevjerovatna. Riječ je o ljudima i životinjama:

Sarajevo, 4.studenog/novembra 1992. (BH press) - Posljednja životinja iz sarajevskog zoološkog vrta, jedan smeđi medvjed, umrla je od gladi. Tako je ovo, nekad omiljeno mjesto sarajevske djece već od ranije ispunjeno leševima lavova, tigrova, leoparda, vukova i orlova, ostalo bez svojih stanovnika. U Pionirskoj dolini se još povremeno mogu vidjeti samo paunovi u šetnji i poniji dok pasu travu. Za životinje sarajevskog zoološkog vrta okupacija se na taj način završila.

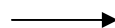
Sjećam se da sam plakao kad sam to čitao. Sad mislim da nisam ronio suze zbog pernatih i dlakavih kreatura. Nego zbog nevjerice da je nekom stalo do zoološkog vrta. U to vrijeme! Jao, jadni medo! Jao, jadni paun! Doduše, u onom tamo, slobodnijem svijetu, možda je ta vijest privukla više pažnje nego činjenica da je ovdje bio rat i da su u Sarajevu svakog dana ginule desetine građana. Srušene kompletne zgrade, ispražnjene cijele ulice.

Mislim da sam na neki način i sam doprinio smrti tog smeđeg medvjeda. Jedna komšinica, mlada i nadobudna novinarka, mi je tih dana spomenula: Zamisli, u Sarajevo treba da stigne konvoj za spasavanje smeđeg medvjeda u našem zoološkom vrtu! Razne međunarodne organizacije za zaštitu životinja su se digle i odlučile da to ne može tako, nije medo kriv što smo mi idioti i jedni druge uništavamo. Rekao sam joj da upita na tim svojim press konferencijama, hoće li medi biti obezbijedena oružana pratnja. I što ako netko udari po medi! Ne znam je li upitala one tamo, na konferenciji, ali kasnije nije više spominjala konvoje za spasavanje mede. I tako, bojim se da je medo otišao u vječna lovišta, a meni možda i na dušu.

Ne smijem dozvoliti da se to ponovi s Garom. Bez obzira na to što mi nije posebno drag. Moram reći da sam razvio poštovanje prema njemu što je rat preživio s nama, a da nikad nije ništa tražio za sebe. Bio je zadovoljan svim što mu se da. Skroman je bio, a ne kao sad. Skače, traži kocku šećera k'o god da se pojavi na vratima. Čak i od mene, mada osjeća da mi nije prirastao za srce. Doduše, sad mi se već nekako uvukao pod kožu. .

Ne znam što me toliko pogodilo kad sam otvorio očev novčanik, odakle su u mene zurile Garine oči. Znao sam da se tata brinuo što će biti sa Garom kad on umre. A znalo se da će umrijeti. Imao je već dva srčana udara, i predosjećao je da mu od trećeg nema spasa. U oporuci je kazao da meni, kao prvorođenom sinu, ostavlja sve. Sve? Istina, dvosobni stan u novogradnji nije za odbaciti. Dakle, ostavio mi je sve pod uvjetom da brinem o Gari. Nije mi, dakle, pružio šansu ni nakon smrti. Nije mi dao priliku da pokažem koliko mi je do njega bilo stalo, koliko sam se trudio da mu udovoljim. Za njegovu ljubav, naravno, prihvatio bih psa. Makar je to prava mrcina, olinjali, ofucani ker. A što bi me koštalo, još nemam ni žene, ni kućeta, ni maćeta.

Garo i ja postali smo čudan par. Ujutro i navečer vodim ga u piš-šetnju, a kad se vratim s posla, jedemo zajedno i gledamo jedan u drugog strijepeći. U njemu vidim poznat izraz lica. Suzdržan je, šutljiv i dalek kao moj otac.

MARIJA FEKETE SULLIVAN

PUTOVANJE U BOL

Dva galeba kružila su, iznad palube, pozirajući našim foto-aparatima. Izazivali su nas, slijetali čak na ogradu, kicoški razgledajući unaokolo. Potom bi se opet vinuli malo dalje od nadohvat ruke, i nestajali.

Na dan kada punim trinaest godina braka, sve mi je važno. Bitno mi je da netremice zurim u besprijekornu bjelinu raširenih galebovih krila, i tako ignoriram tipa u crnoj majici sa crvenim natpisom 'Kill me'. Zašto on snima galebove, da mi je znati. Možda u nadi da će se odozgo naglo stušiti i isključivati ga do bola?

Pretpostavljajući da smo par jer se držimo za ruke, potencijalno desperados je prstom pokazao foto-aparat što je visio o suprugovom pojasu.

- Hoćete da Vas uslikam? – ljubazno je upitao.

- Može, baš Vam hvala - smijali smo se glasno, jer nas je zabavljao neobični gest *nestajućeg* čovjeka spremnog da ode pod zemlju, ili potone u moru, iz tko zna kakvih razloga, ubrzo nakon što nas uslika zagrlijene.

- A sad, želite li da Vas za uzvrat ubijemo? – našalih se.

- Ha, ha, mislite zbog ove majice? To mi je vjerenica poklonila. Godinama je govorila da će me napustiti, jer je svaki dan pomalo ubijam svojom dosadnom pričom. Ma, znate, ono, posao, nogomet, i te stvari. Nisam Vam ja nešto načitan. Onda sam se jednog jutra probudio bez nje. Otišla je, ali se poslije sedam dana vratila i poklonila mi ovu majicu.

Mnoge stvari su mi nejasne kad je riječ o umiranju. Najčešće izbjegavam misliti o tome. Ali znam da ljudi pred kraj života žele po svaku cijenu ostaviti neki trag iza sebe. Makar to bila fotografija. Ili, recimo, klupa pokraj mora, gdje će se buduće generacije tinejdžera zdušno žaliti. Ipak, ne razumijem da živ čovjek može postaviti uličnu klupu i na njoj metalnu pločicu sa svojim imenom, i čak brojem telefona. Definitivan dokaz da još diše. Ili je usamljenik, ili genije samoreklame. Tko zna koliko je turista, poput mene, okrenulo njegov broj da udovolji znatiželji. Meni se nitko nije javio. I to je dobro. Ovako će zauvijek ostati sa mnom, to ime, taj život sa dva moguća svršetka.

Na brodskoj klupici, lijevo od mene, je mlađi, tamnokosi, čovjek, ošišan na jedinicu. S njim su mali dječak i dvije slične žene. Svaka s bebom u naručju. Nešto nije u redu s tim čovjekom, budući da mu na majici piše 'I'm alright'. Po govoru, rekla bih da je... ma, ne znam, nebitno... Znam samo da razumijem njegov jezik. Ali bijela majica mu govori engleski. Inače bi nekoliko milijardi ljudi manje saznalo s njegovog crnog natpisa kako je on sasvim 'uredu'. Žena koju grli je izrazito vitka, lica sparuenog od sunca, s nabijenim kačketom i ogromnim, zatamnjanim naočalama po posljednjoj modi. Kosu boje pijeska je uredno povezala u rep. Vrlo tiho razgovara sa drugom ženom raspuštene kose, najvjerojatnije sestrom.

- Tata, morski pas! - uzviknuo je iznenada dječak.

- Nije, sine! - javio se *gospodin uredi*. - Ovdje nema ajkula. Ali jednog dana, kad odrasteš, i kreneš dalekim morima, možda ćeš se naći licem u lice sa morskim psom veeeeeliki, oštrih zuba.

- Neee! - mališan je pisnuo. Žene su ga ukočeno posmatrale.

Ispravni gospodin se nasmiješio, osjetio je da se sve sunčane naočale s naše strane palube okreću prema njemu. Prijalo mu je.

- Samo da znaš, u slučaju da morski pas krene prema tebi, nemoj bježati, jer pobjeći ne možeš. Zato pođi prema njemu. Tako ćeš ga zbuniti i on će se, možda, okrenuti i otići.

- Ali, tata, ja se već sada bojim - dječak je ciknuo.

Otac ga je pomilovao po glavi.

- Boj se, sine, ali nemoj bježati, nego udri morskog psa po njušci.

- Ja bih njega ovako! - mališan je skakutao pokraj nas, boksajući se sa zamišljenom morskom nemani.

Brod je mjesto gdje se sve vidi, svaka privatnost gubi smisao. U želji da skratim nametljiv prizor, podigoh čašu crnog vina, koju nam je kapetan svima dodijelio, uz obavezne srdele. Tražila sam pogledom nekog, bilo koga, kome ću nazdraviti. Moj suprug je pijuckao mineralnu vodu, blaženo zagledan u smirenu bjelkastu pučinu. Za našim stolom, preko puta, sjedila je sredovječna brineta, Italijanka, zanosnih plavih očiju, sa iznimno dugim trepavicama, Nije vidjela moju podignutu čašu jer je čitala neki modni magazin. Njen preplanuli, znatno stariji suprug je, krajičkom oka, možda primijetio, ali je sramežljivo skrenuo pogled.

Nažuljalo me u oku. Dosadne leće! Italijan mi je diskretno pružio svoju papirnatu maramicu. Nasmiješih se, zahvalno. Italijanka je zagrllila svog pažljivog supruga.

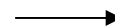
Brodaska sirena najavila je pristajanje.

Evo nas, stigli smo u Bol na Braču. Bol! Trinaest godina braka! Zašto i ja ne bih smjela biti malčice praznovjerna u vezi s brojem 13 kada su sve velike civilizacije to sebi dopuštale? Trinaest godina! Da li sasvim sretnih?! Ako i jesu, možda će se baš danas desiti ono što je dugo odgađano. Krah! Uzrokovan ničim.

Mi nemamo problema. On nikada ne povisuje ton. Ali ništa i ne objašnjava. A na sva moja važna pitanja odgovara šaljivim dosjetkama. Tome se u društvu svi smiju, pa sam i ja tu reakciju prihvatila kao najpoželjniju. Veći dio mjeseca je ionako na putu, moj muž je moj najčešći gost. A goste treba lijepo paziti da ne odu prije vremena.

- Što li sad radi naša Ruža? - upitao je suprug. Ruža je naša crno-bijela maca, bez pedigreea, ali sa divnim smislom za molećivo gledanje i pređenje bez granica. Ostavili smo je u onaj hotel za domaće životinje, u Zagrebu, koji valjda košta isto koliko i naš, na Braču. Vjerujem da Ruža sada zadovoljno prede, u društvu svojih drugara, sva namirisana, gricka one svoje mačje grisinije pred - uzvratio je, šaljivo prijeteći mi prstom. televizorom.

- Što li sad radi naša Ruža? - upitao je suprug. Ruža je naša crno-bijela maca, bez pedigreea, ali sa divnim smislom za molećivo gledanje i pređenje bez granica. Ostavili smo je u onaj hotel za domaće životinje, u Zagrebu, koji valjda košta isto koliko i naš, na Braču. Vjerujem da Ruža sada zadovoljno prede, u društvu svojih drugara, sva namirisana, gricka one svoje mačje grisinije pred televizorom.

MARIJA FEKETE SULLIVAN

- Tko zna? - slegla sam ramenima. Ruža mi je draga, ali ne mogu sa sigurnošću reći da mi ovog trena nedostaje. Radije bih da imam jednu Ružu koja nije mačka, nego je najbitniji dio njega i mene. Lijepa na tatu, pametna na mamu, ili tako nekako, ha! Osjećam iznenadnu bol u predjelu srca. Samo mi je još to trebalo! Kažu, kakva ljubav, takvo srce! Očigledno, još nije vrijeme?! Ili možda ja nisam dobra za ovo njegovo vrijeme? Pa ako do sada to nije razlučio, neće nikada! Ako do sada još nije poželio dijete! Znam da smo na početku bili ludo sretni. Radovali smo se svakoj sitnici, svakom novom komadu namještaja... Ali nijedna sreća nije vječna. I kraj dođe najčešće kad se datum zavjerenički približi broju 13. Doduše, nije mi se još ništa posebno loše dogodilo trinaestoga u mjesecu. E, sve do jednom! A to jednom može biti i danas.

Stižemo u onaj luksuzni hotel gdje će nas od jutra do mraka tetošiti za grdne pare. Plivanje u bazenu, masaža, teretana uz nadzor ličnog instruktora, kozmetički tretmani, pedikir, manikir, pa opet plivanje... Teško da ćemo se dragi i ja vidjeti do večere...

Moj maser pita:

- Nježno ili snažno?

Tražim isključivu masažu leđa. Možda i glave, vidjet ćemo. Radije bih nježniju. Momak ima blage ruke. Neobavezno časka. Saznajem da je tek diplomirao, da su on i njegova maca ovdje privremeno.

- Pa kako vam se maca zove? - pitam da prekratim vrijeme.

Mačak je, veli, prigušujući svjetlo i paleći aromatične svijeće. A svaki mačak koga on zna zove se Cicko, pa tako i njegov.

- A Vi, kako se zovete? - pitam, reda radi. Čini mi se da će reći 'Micko, naravno'. No Saša mu je ime. Sigurna sam da ne pije pivo i ne ide na utakmice, I čarape mu nikad ne vonjaju na fudbalsku loptu, kao mom mužu. Njegove sigurno mirišu na borovinu ili jasminov cvijet.

Sad se koncentrira na moj vrat, nekako previše nježno. Kao da miluje. Što ako me odjednom poljubi? Smeđokosi, zgodni fizioterapeut, tek završio fakultet, namirisani aromatičnim uljima, nema sumnje da bi mi to prijalo. Desetak godina je mlađi od mene! Jedan nedužni, instinktivni poljubac? U vrat? Mm, lijepo bi bilo! No što ako se bude drznuo za malo više? I ako bih ja to isto poželjela? Iznenadila sam se. Ovo je prvi put da zamišljam drugog muškarca poslije trinaest godina. Sašina ruka u mojoj mašti prelazi preko svih bitnih dijelova tijela moje ženstvenosti. Bez naročitog učinka. Više mi godi masaža. Zamišljam potom kako ljubi osjetljive čakre moga vrata, s leđa, kako se ja stresam od miline, a potom se okrećem prema njemu, usta poluotvorenih za poljubac. Ljubi me, a ja u ustima osjećam dlaku. Vadim crno-bijelu, mačju dlaku i razgledam je u čudu. Podižem oči prema svom ljubavniku. A kad tamo: nikakve sličnosti sa smeđokosim, kovrčavim, Sašom. Ovaj je crne, oštre, kose, kao u četke. Moj muž!!! Nisam ga u stanju prevariti čak ni u mašti! Žalosno!

- Opustite se - čujem Sašin bariton. Koncentrirajte se na zvuke valova - kaže, obrađujući svojim prodornim prstima podnožje mojih leđa.

Slušam zvuke valova s kazetofona, i pitam:

- A što ako je val iznimno velik i krene da me potopi?

Primjećujem sada njegova koljena ispred sebe i osjećam ruke na svom tjemenu. Rado ću Sašu preporučiti kolegicama s posla. Specijalista je za masiranje glave, a to se danas mnogo traži!

- Vi sigurno ne znate, ali ja sam lani sudjelovao u plivačkom maratonu! - Stvarno?

- Da, i to je nešto najljepše što mi se dogodilo. Zato bih dosta dobro mogao odgovoriti na Vaše pitanje. Veliki valovi su kao morski psi, Od njih ne vrijedi bježati. Ali nemojte ni ići prema njima. Ni licem, ni leđima. Plivajte u stranu, pustite da vas valovi sami uzdižu. Najtočnije bi bilo reći, plivajte između valova - zaključio je, dodajući mi na kraju snježnobijeli ogrtač, brižno, kao da je sam ja petogodišnjakinja, a on čiko koji treba da se pobrine da mi je frotirni pojas dobro utegnut kad budem odlazila.

Na šetalištu u Bolu pogled mi je kasnije privukao sjedokosi, čvrsto građen šezdesetogodišnjak, vjerojatno mornar, u farmericama, obnaženog torza. Pokraj njega je bila vremešna, njegovana, crnka, te njena mlađa verzija, i kćerkin podmladak. Uz njih je trčkarao bernardinac. Svi su bili istetovirani na njegovom poprsju. Čak i pas! Tko zna koliko su mora preplovili tako, svi zajedno!

- Gledaj! - bocnula sam laktom svoju bračnu polovicu.

- Svašta - nasmijao se, prigušeno, odmahujući rukom. I ja sam se smiješila, a onda nisam mogla izdržati da ne dodam: - Blago njima!

- Što? Hoćeš li da i ja istetoviram tvoju sliku? - upitao me je.

- Hajde! - zadirkivala sam ga.

- A što je ovo ovdje? - podigao je majicu i dotaknuo lijevu stranu svojih maljavih grudi.

Zagledala sam se u poznatu mušku sisu, sa dva mala bena pokraj bradavice. - Ne razumijem - rekoh.

- Vidim da ne razumiješ - uzvratio je, šaljivo prijeteći mi prstom.

MARIJA FEKETE SULLIVAN

MALO JE DANAS TAKVIH

Zvono. Kratko, sramežljivo. Odmah! Ideem! Reći ću im kako jeste, da su žena i djeca na pijaci. Sigurno njih traže. Ovako rano! Zar to ima smisla, zvoniti u nedjelju ujutro, prije prve jutarnje kave? Ili odnedavno čaja, uh... evo, opet sam počeo osjećati lijevi bubreg. Kroz virilicu na vratima sam ugledao zajapureno susjedovo lice. Ccc, čvaknuti Miško! Miško, Pliško! Tako ga djeca iz susjedstva zovu jer stalno nosi košuljice od sitnog somota, nalik na pliš. Lice mu okruglo, suviše mekano, čak i kad je neobrijano, za njegovih pedeset i nešto.

Tih. Učtiv prema ukućanima naše stare stambene zgrade u centru grada. Ali nitko mu ne dolazi. Tko zna što on krije! Liči mi na kockara: sredovječan, u svemu neprimjetan, pritajen. Sivkast i malko blijed u licu. Povremeno mu se u očima cakli zaneseni smiješak. Mora da nekad i dobija u igrama na sreću! Ili puno pije! Bit će da je to. Ne znam zašto, ali jedino sa mnom progovori više od pozdrava. Prije par mjeseci primijetio je da u plastičnoj vrećici nosim banane.

- Dobro je da Vaša djeca jedu banane - kazao je. - Vi sigurno znate da smo se mi, ljudska vrsta, održali najviše zahvaljujući bananama.

Smješkao sam se. Uočivši moje upitno poznavanje materije, objasnio je da su životinje, poput majmuna ili slonova, opstali, doživjeli pristojnu starost ili čak evoluirali u inteligentnije vrste zahvaljujući ljubavi prema bananama. Točnije činjenici da to prezrelo voće poprima svojstva likera ili rakije. A zna se da alkohol uništava većinu parazita, koji se uglavnom skupljaju u crijevima. Kao na primjer crv, koji nastaje tako reći ni iz čega! Dovoljno mu je samo malo zraka, vlage i odgovarajuća temperatura. Onaj tko uspije pobijediti dosadne crviće i druge parazite, taj se može nadati dugovječnosti. A to se postiže rakijom od banana, između ostalog.

Eh, Miško! Što li sad hoće od mene?

Sinuo je kad sam otvorio vrata. Kao da je sreo najrođenijeg. Ustuknuo sam: sad će krenuti da me grli.

- Mogu li ući? - upitao je jednostavno.

- Izvoli - valjda sam mu ponudio. Sad više nisam siguran.

Miška nitko ne persira premda on persira cijeli svijet. Lud čovjek je svačija svojina.

- Hvala Vam, hvala što ste me primili. Vi ste prvi na koga sam pomislio. S kim bih mogao pričati ...

- Dobro, sad, komšo, recite što se dogodilo! - žao mi odjednom bi te, blago pogrbljene, figure. - Je li ti opet curi voda u stanu?

Odmahuje rukama, glavom. Sluti da ga se želim otarasiti, pa se užurbano smješta u fotelju u dnevnoj sobi.

- Vi ste liječnik, zar ne? - pita me znatiželjno poput školarca.

- Jesam. - Znači, trebali biste voljeti ljude? - Naravno. Ali niste psihijatar? - Ne. Ja... - Hvala Bogu. Oni su, izgleda, svi fiju-fiju - veli kolutajući očima. - Kako ti mogu pomoći? - postajem nestrpljiv. Gleda me dugo, ispitivački. Predomišlja se. - Možete li sići sa mnom? Molim Vas, hajte kod mene! - pilji u mene molećivo. Kao pitom i gladan pas. Njegov pogled me primorava. Uznemirujući, očajnički pogled je, doduše, imao i onaj serijski ubica, čija se slika pojavila u medijima neki dan. Ubijao je samo zato da bi sebi dokazao da je živ! Ali...mogu li odbiti? Što da ne, idiote! govorim sam sebi. Uzalud. Već sam tamo gdje ne trebam biti. U njegovom stanu.

Poluprazan, prašnjav prostor. Goli, žučkasti, zidovi. Nigdje slike, fotografije. Mogao je bar malo srediti iza sebe. Ipak je on mašinski inženjer... Tako se bar predstavlja.

Spremite se za veliko iznenađenje! - najavljuje, prije no što je odškrinuo vrata spavaće sobe. - Molim Vas ... - promućao sam. Prvi put persiram susjeda.

Soba je prekrivena razbacanim bijelim papirima. Na svakom od njih crtež, skica, proračun. Samački ležaj na rasklapanje smjestio je ispod prozora.

Pokazuje mi sklepanu hrpu metala, nešto kao motor.

Evo ga!!! - gleda u mene, razrogačenih očiju.

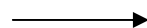
- Ne razumijem - izustih.

- Ovo je motor na gravitacioni pogon! - uspravlja se najednom, kao da ga je nešto žacnulo u leđima.

- Ne razumijem - ponavljam. Preda mnom je, po svoj prilici, prezrelo dijete koje naprosto želi podijeliti novu igračku! Ili se varam?

- Ah, naravno, Vi se ne bavite mašinama - veli otkopčavajući košulju. Na moje olakšanje zaustavio se na prvom dugmetu. Kapljica znoja prijetila je da mu se otkine sa čela.

- Moram Vam pokazati, Doktore, moram nekom...: OVO je ostvarenje mog sna i sna svakog inženjera. Nažalost, motor još nije proradio, ali, polako... Jučer sam dokazao da je to matematički ostvarivo.

MARIJA FEKETE SULLIVAN

To je, dakle, to? - zaključujem rezignirano. Osjećam neodoljivu potrebu za šalicom toplog čaja. Više bi me razgalilo da je, recimo, otkrio brzinu rastopivosti suhih biskvita u indijskim i šrilankanskim čajevima. I naravno, da mi je pokazao krckaveuzorke svojih eksperimenata.

Samo trenutak! - sagnuo se. Kupi papire s poda. Masu papira. - Želio bih Vam objasniti svoj crtež!

Manijak dokoni! mrmljam, ljutito, u sebi.

- Meni? - kažem na glas.

- Jeste. Vidite, doktore, ja nemam djece, obitelji. Majku ne pamtim. Otac je bio matematičar i samotnjak kao ja. Pojedinačno, ljudi mu nisu mnogo značili. Ali, volio ih je sve skupa, siguran sam da jeste, vjerovao je da ih može usrećiti. Tvrdio je da se cjelokupan život i svako osjećanje može iskazati brojevima. Tračak sreće, i njegovo uzmicanje, sve, sve! Zato smo se tako dobro slagali.

Prekinuo ga je dubok uzdah, kao da se bori za zrak. Jedva čujno je nastavio:

- Umro je prije tri godine, od moždanog udara. Sjećam se: oči su mu bile zatvorene. 'Nemoj, oče', ponavljao sam. Neprestano sam ponavljao. Molio sam da me ne napusti. S njim sam bio usamljen, ali bez njega sam ostao samo sa sobom. Iz poluotvorenog lijevog oka mu je iskliznula ogromna suza prije no su ga odnijeli na bolničkim nosilima. I danas često sanjam tu suzu. Bila je savršeno okrugla! Kao kliker! Ili... znate onaj dječiji crtež planete Zemlje. Pitam se: da li je žalio sebe, mene, ili...? Bojim se da nikad neću doznati.

Spustio sam pogled na preostale papire na podu.

- Vas viđam skoro svaki dana - nasmiješio se iznenada. - Vas i gospođu, i Vašu djecu. Lijepo me, prijazno, pozdravite, kao što biste svakog. Mnogo puta sam poželio da Vam pozvonim, onako, iz čista mira. Ali, nema smisla. Nema smisla. Nekoliko puta sam stajao pred Vašim vratima, slušao dječiji smijeh, a bogme i plač. .. Vašu gospođu kako Vam nudi čaj... Vi pijete čaj, zar ne? Poželio sam da svratim, da zajedno gledamo tv, ako ništa... - O, zašto niste?- osjećam da mi struže u grlu.

- A što biste od mene? Ja ne znam pričati viceve. Nemam što pričati. Ne želim biti dosadan.

- Nemojte tako. Molim Vas, drugi put ne oklijevajte!

Približava mi se naglo i prinosi raskupusani smotuljak.

- Moj život je OVO, vidite! - drmusao je pregršt papira sa crtežima. - Sastavljao sam, dan i noć, ovu računicu. I drago mi je da nije uzalud. Konačno će svijet dobiti motor za koji neće trebati gorivo. Motor na gravitacioni pogon!

- Je l' Vi to ozbiljno? - Najozbiljnije!- gotovo je uzviknuo od ushićenja. - Da li ste patentirali taj izum? - trudim se da izbjegnem ironiju u glasu. - Upravo o tome želim s Vama ...Vi poznajete ljude, svjetski ste čovjek. Možete li doznati gdje, kod koga treba otići, koje papire ispuniti... Bojim se da ja to nisam u stanju.

- Vrlo rado - obećavam, shvativši da je pravi trenutak da ustanem i krenem. Rukujemo se pred polazak. Miško mi pruža crteže, da ih ponese sa sobom. - Neće trebati, za sad - kažem.

Kima glavom, sa razumijevanjem. Zahvaljuje se. Gricka usne, kao da se od nečeg suzdržava.

U danima i tjednima koji su izmicali ja nikako da se raspitam... Iako sam svaki dan razmišljao o Mišku. Želio sam da mu to učinim, ma koliko glupo zvučalo: 'Molim Vas, recite gdje se ispunjavaju formulari za motore na gravitacioni pogon?' Nakon nepunih mjesec dana ugledao sam susjedovu sliku u novinama. Jedino se on smiješio na strani krcatoj osmrtnicama. Od kolege, liječnika u bolnici, saznajem o tom kobnom povišenju krvnog tlaka. A ja ništa! Čovjek me molio! A ja? - Tko ga je doveo?- pitam skrhano.

- Neki tip s posla, zvao je hitnu pomoć. Tvrdi da je Miško u jednom trenutku izgubio svijest, i da mu se pojavila golema suza u oku. Ovolika! - spojio je kažiprst i palac u slovo O.

Cureći, spustila mu se sve do grudi. Sljepoočnice su mi počele tutnjati. Dok sam ja mjerkao Miškovu ludost, čovjek je plasnuo, otkopčavajući u panici košulju! Bez pomena o sebi. Jedino mu je bila važna ta hrpa papira. Uvijek sam govorio da će nam papirologija doći glave! Nisam mu trebao ni otvoriti. Jadniku! Ali, morao sam. Dobro je da sam ...

Od tog dana više ne pijem čaj, samo kavu. Mislim, baš je nekako gospodski kad znaš od čega ćeš umrijeti. Pijuckam i dok se iznova odupirem prizoru podignutog, požutjelog jastuka u Miškoj sobi, ispod kojeg je čuvao novac za ono neizbježno.

Miškov život nije nikog opteretio. Ali njegova smrt izazvala je nelagodu. Postavljalo se pitanje gdje ga sahraniti? Poticao je, kažu, iz mješovitog braka, i nije bio član neke stranke. Često je spominjao Boga u razgovoru s kolegama. Bojao ga se, ali nije imao vremena za Njega, kao ni za sebe... Izostajao u crkvi, džamiji, sinagogi... A budući da ne postoji groblje za agnostike, smjestiše ga na ateističkom ...

Narasli oblaci na nebeskom, sivom, pokrivaču tjerali su nas da se, na sahrani, umotamo, svatko u svoju tišinu. Osim kad je Miškov šef,

Art-Van Gogh

poslije uobičajenih fraza, rekao:

-Svjesni smo da smo izgubili veoma vrijednog, primjernog radnika - i rukom dao znak... Marljiv! To je sve što smo saznali o njemu!

Ipak, došlo je mnogo svijeta. Možda su, poput mene, osjećali potrebu da prisustvuju sprovodu, kad već nisu stizali biti u njegovom životu. Moja žena je na kraju uzdahnula: 'Eh, Miško! O sebi, pri sebi!

Malo je danas takvih!'

Oni iz općinske komisije su blagovremeno zapečatili Miškov stan, nakon što su ga očistili i izbacili sve nepotrebne stvari, kako i priliči.

MARIJA FEKETE SULLIVAN

MOJ ŽIVOT S ARISTOTELOM

Novi kauč u dnevnoj sobi zove se Aristotel. Ne znam kakva je to moda: davati namještaju imena, ali grandioznom četverosjedu boje slonove kosti ime stvarno pristaje. U ovom slučaju inspiracija nije bio Aristotel Onazis, mada ni to ne bi škodilo. Ino-firma koja proizvodi namještaj s imenima velikih filozofa sigurno zna što radi. Svi njihovi modeli nazvani su po drevnim misliocima, opravdavači valjda tako paprene cijene. Uvozni mislilac je danas skup, makar on bio od drveta i obložen jastucima. Razlog je očigledan: čim poželim da mi se javi neobično mudra zamisao, ispružim sve četiri na mekanom (ali ne suviše mekanom) mikro-vlaknastom kauču i odmah mi se u glavi roje duboke misli i krupna pitanja. Jedno od njih je: kako otplatiti kredit za Aristotela, ovog na kome ležim.

Kad bolje razmislim, to je sitnica! Otkazat ću jedan internetski program, budući da je vrlo spor i neefikasan. Okrenula sam jedanaestocifreni broj i saslušala sve upute: pritisnite to i to ako ste naš član; za ove i one usluge pritisnite pet i šest, za otkazivanje internetskog programa pritisnite sedam, ali imajte na umu da se obično čeka desetak minuta za uspostavu veze. Molim?! Da platim prekooceanski poziv samo da bih otkazala uslugu? Sačekala sam ne bi li mi telefonska sekretarica pružila još neku mogućnost, ali ne. Štoviše, javio mi se strogi, aseksualni glas, rekavši:

Vi ste nesposobni da se opredijelite! Dovidjenja!

Ja nesposobna! Bezveznjaković bezlični! Čini se da više ne postoji dugme koje razumna osoba može pritisnuti! Da imam malo više agresivnih gena tresnula bih telefon o pod. Čista uvreda! I to od strane aparata. Poštovani mazohisti, pritisnite to i to dugme radi uvrede i to se plaća po minuti... Ponovo zovem u nadi da ću doći do operatera. Nakon višeminutnog čekanja javlja mi se muški glas s melodičnim akcentom. - Dobar dan.

Zdravo. Da li razgovaram sa osobom ili s aparatom? - riješih da stvari odmah istjeram na čistac.

Ovdje Shelly Black, ha, ha. Zašto pitate?

- Već petnaest minuta pokušavam razgovarati sa živim bićem, ali mi se stalno uključuje automatska poruka.

Ljubazni činovnik me saslušao sa velikim razumijevanjem, suosjećao sa mnom, složio se sa svim mojim argumentima, dao mi referentni broj, objasnio šta i kako, i odmah mi rekao cijenu našeg telefonskog razgovora. Oko dvadeset dolara!

Oh, hvala i zbogom! Što bi sad rekao jedan super-um kalibra Aristotela? Blago njemu, on je imao mišljenje o svemu.

«Svatko se može naljutiti, to je lako. Ali biti ljut na pravu osobu i u pravo vrijeme, u pravoj mjeri, i s pravim razlogom, to zaista ne može svatko», citiram imenjaka mog kauča. S njim se u ovu kuću uselila i filozofija. Onaj moj kaže da sam skrenula. Hodam po kući sa *Metafizikom* u ruci, ne idem ni u WC bez nje, i neprestano se divim mudrom Grku. No, kad je riječ o ženskom pitanju, tu me razočarao!

- Čuj! Žena treba da je rob mužu! E, onda mi se više sviđa Aristotel Onazis!- gundam, posmatrajući reakciju moje jače polovice.

- Je li? A čime je Onazis oduševio ženski rod? Taj nije morao ništa govoriti. Vama, ženama, dovoljno je da se netko pojavi sa jahtom.

- Hoćeš da znaš što je brodovlasnik izjavio? Pa, srce slatko, smatra da bi svaki poslovni uspjeh bio besmislen, da mu nije bilo njegovih žena - konstatiram i bacam se na četverosjed.

On je zauzeo pozu na suprotnoj strani dugog kauča i dograbio omiljene novine. Naše ispružene noge ležale su, jedva se dotičući. U tome i jeste poanta. Za razliku od ugaonih kauča, ovdje su vam stopala bliska, a glave odvojene, tako da oboje možete neometano čitati i razmišljati koješta, a da se ne unosite u vidokrug onog drugog.

Mama, znaš li kako se pravi pašeta od grisinija? - u sobu je utrčala naša petogodišnja kćerka. Zagrlila sam je i poljubila njen debeli obraščić.- Kako? - rekoh.

Uzmeš vode, malo grisinija, i to umiješaš, a onda dodaš onaj žuti i onaj crveni začim iz kuhinje.

Opet si mi dirala začine! Pa, stoput sam ti rekla da to ne radiš! - povikah prije no što dijete pobježe u svoju sobu.

- Pusti malu, vidiš da je kreativna. Buduća dizajnerica! Na tatu, naravno!

Hoćeš li ti počistiti za njom njene 'kreacije'?

Hoću, ja sam emancipiran roditelj.

Dolazi kreatorica s tanjurom punim pašete od grisinija i slanog keksa. Nudi nam da probamo.

Hej, ovo nije loše! - rekoh ližući prste. - Mogla bih to iskombinirati, recimo, sa tunjevinom i sjeckanim lukom i imale bismo novi kulinarski hit - uzeh malenu u krilo. Rukom joj češljam dugu kosicu. Ona zna da ću je sada gnjaviti nebuloznim pitanjima, ali kao da to jedva čeka. - Jesi l' ti moje srce? - pitam.

- Jesam.

- Moja duša?

- Jeesam.

- Moja maca?

- Aha!

- Moj cuko?

- Nisam. Cuko je muško.

- Moja cukica?

- Jesam cukica sa rozom mašnom, ustvari sa crvenom.

- Eh, dobro, sad furaj, donesi olovke za crtanje.

- Ali, mama, nisi dovršila!

- Što?

- Pa, ima još. Nisam samo maca i duša. I cukica.

- Znam, ti si moje nebo, i sve!

- I ti si meni! I tata je sladak, je l' da?

MARIJA FEKETE SULLIVAN

- Jeste. On se pravi da ništa od toga nije čuo. Kaže: kauč. Možeš na njemu spavati.- Da znaš, dobra ideja! Otključaj vrata da ne zvonim. Došla je, pozamašna i sređena, namirisana i nalakirane kose, kao i uvijek.
- Srećice, donesi tati pivu iz frižidera
- Nisam ja tvoj rob! - na to će srećica. - Eto, vidiš, dijete sve čuje i upija! - graknuo je na mene.
- Hej, nisam rekla ništa loše, samo sam citirala Aristotela!
- Odlazim u kuhinju po njegovu pivu. Kad sam se pojavila sa čašom, vratilo mu se dobro raspoloženje. Pokazao mi je kolor stranicu u novinama.
- Jesi li vidjela ovo?
- Zurim u dugi naslov: 'Naučnici otkrili tajnu posjedovanja bogatstva, zdravlja, ljubavi i svega što poželite!' Tekst krasi idilična ilustracija: zlatnorumeni sunčev zalazak, palme, pješčana plaža, dvije priljubljene figure (valjda?) suprotnog spola. Ispod slike je napisano: Raj je pronađen!
- Sve me to silno intrigira. Ipak su to ozbiljne novine, čudim se da pišu takve stvari. Čitam dalje: 'Tajna se sastoji u tome da sve što vas okružuje ispunjava čista energija, koju je moguće usmjeriti prema onome što želite. Samo treba znati kako.'
- Ufff, to je stara stvar!- tvrdim. - Otkad psiholozi trube da se sve može postići uz pravilno raspoređivanje energije! Još je Aristotel govorio nešto slično.
- Nećeš valja opet o Aristotelu?!
- Pa, dobro, ako te ne zanima...! - rekoh, dureći se. Pošla sam u dječiju sobu da vidim što radi mala. Zaspala je hraneći plišane mede i lutke. Oslobođila sam krevet od igraćaka i hrane, smjestila je pod jorgan, skinula joj papuče... Zaputih se u radnu sobu. Sad je prilika...
- Što to pišeš? - prenula me njegova ruka. Položio je na moje rame, dok sam tipkala nakompjuteru. - Priču. -Kakvu? - Ljubavnu. Svaka priča je ljubavna. - Stvarno? - Pa, da. Sve na svijetu dešava se zbog ljubavi i zbog nedostatka ljubavi. Rat, mir, suze... - Je li i to rek'o veličanstveni student Istine, Aristotel? - Ne, ja skontala. - A što kaže Aristotel? - Tvrdi da većina ljudi više voli pružati nego primati ljubav. Što ti misliš? Stavio je prst na sljepoočnicu, demonstrirajući umnu pozu. - Cijelu noć ću razmišljati o tome! - rekao je kreveljeći se. - Nemoj dugo! - cmoknuo je svoj kažiprst i puhnuo poljubac u mom pravcu. Potom sam čula kako uključuje noćnu lampu u spavaćoj sobi.
- Ja sam još neko vrijeme tipkala. Što više budem pisala, možda me proglaše piscem. Tako to mora biti po Aristotelovoj logici stvari. Jer, ne određuje čovjeka ono što zna, nego ono što radi.
- Telefon! Gotovo sam poskočila na stolici. Tko je sad?!Mama! - Spavate li? - pita. - Jesi li nazvala da me to pitaš? Oni su legli - šapćem u telefonsku slušalicu. - Ja nešto ne mogu zaspali. - Što je bilo? Kako je stari? - Tvoj tata je otišao noćas.
- Što pričaš, gdje?! - sad sam se prestravila.
- Spakovao se i otišao s onom, onom...» glas joj je prekinuo jecaj. - Daj, šta ti je! Tata!?! - Nisam ti prije htjela govoriti. Ali, već godinu dana, on i ona profuknjača iz mjesne zajednice... - Nije valjda?- Jeste. I što ćeš sad? - Ništa. Da ti pravo kažem, odmorit ću se malo od njega. A onda... ne znam.- Čuj, dođi kod nas! Danas smo kupili novi
- Brzo prebirem po mislima ne bih li našla neku utješniju maksimu, ali mi to ne polazi za rukom.
- Idemo spavati, mama. Ti lezi ovdje, evo ovdje!
- Telefon zvoni! Skačem na njega da se ne probude muž i dijete. Očev glas.
- Je li ona tvoja majka tamo?
- Reci mu da nisam tu! - dobacuje ona, prepoznajući njegov grleni glas.
- Čujem je. Što izvodi, odmah neka dođe kući!
- Ona da dođe. A ti? Neka te je sram! - već me napušta aristotelovska smirenost. Mora da je iz mene izronio kutak za glupost. Jer, kako reče Aristotel, čak i u najmudrijem umu postoji takav kutak.
- Objasniti ću ti sve kada se vidimo - veli otac.
- Što ti imaš...! Kao da to treba objašnjavati! Ali, ne znam zašto zoveš!?
- Prepao sam se za tvoju mamu. Da nešto ne učini! Da ne digne ruku na sebe! Vratio sam se kući!
- A, je li? Ne boj se ti za nju. Najbolje je da je se kloniš ovih dana. I mene, čuješ li?!
- Ne dolazi u obzir. Stižem ovog časa! - spustio je slušalicu. Za nekoliko minuta čulo se kucanje na vratima. Otvaram, što ću! Stisnutih usana, bez riječi mu pokazujem Aristotela i uplakanu majku.
- Sjeo je, pokušava da je zagrlji. Ona neće s njim. On ni makac bez nje.
- Ja sad idem u krevet. A vas dvoje, radite što god znate! - velim. Strah me vlastitih riječi. I sna. Više puta se, po noći, šunjam do primaće sobe, osluškujem. Ništa!
- Rano ujutro zatičem ih kako spavaju na suprotnim stranama četverosjeda. Ušuškavam ih pokrivačem kao bebe. Otac se budi, iznenađen što me vidi. Čudi se i novom kauču.
- Otkud ti ovo?
- Na kredit. Zove se Aristotel.
- Kima glavom. Ne vjerujem da je išta čuo. Hvata se za čelo.
- Daj, napravi nam, kćeri, kavu, živ ti ja ovakav! - promrsio je.
- A njoj malo slađu - dodaje, gledajući pregršt crne kose što proviruje ispod pokrivača na Aristotelu.

**Asham
Literary
Endowment
Trust**

THE EIGHTH ASHAM AWARD

in association with Virago Press

Deadline: September 30, 2010

Twelve winning writers will share a total of £2,700 in prize money.

First prize: £1,000

Second prize: £500

Third prize: £300

Sponsored by Much Ado Books of Alfriston

Nine runners-up will receive £100 each.

The Judges

Lennie Goodings

Sarah Waters

Polly Samson

Previous Asham anthologies:

The Catch 1997

Reshape Whilst Damp 2000

Harlot Red 2002

(all published by Serpent's Tail)

Shoe Fly Baby 2004

Don't Know a Good Thing 2006

Is This What You Want? 2007

Waving at the Gardener 2009

(all published by Bloomsbury)

The Asham Award was set up in 1996 by the Asham Literary Endowment Trust to promote the work of new women writers. The Trust is named after Asham House in Sussex, former home of Virginia Woolf.

Think ghost. Or think Gothic. The Asham Award celebrates its new partnership with Virago by inviting writers to explore the unknown.

Take your cue from Sarah Waters, one of this year's judges, and conjure up a ghost story from the past – or the present. Or let your imagination run wild and go Gothic. The choice is yours.

The Award is open to women writers who have not yet had a novel or a collection of short stories published.

Stories must not exceed 4,000 words in length.

The twelve winning writers will be notified in March 2011 and the first, second and third prizewinners will be announced in September 2011 at the Small Wonder short story festival at Charleston, East Sussex.

All twelve will be published by Virago in the Asham anthology, alongside specially commissioned stories by Naomi Alderman, Kate Clanchy, Petina Gappah and Polly Samson.

For more information visit our website

www.ashamaward.com

The Asham Award is supported by **Much Ado Books** of Alfriston, East Sussex; the **Booker Prize Foundation**; the **Garrick Trust** and **Lewes Town Council**.

the judges

LENNIE GOODINGS is Publisher of Virago and is the editor of, among others, Sarah Waters, Sarah Dunant, Gillian Slovo, Linda Grant, Natasha Walters, Kate Figes, Margaret Atwood, Josephine Hart, Maya Angelou, Frances Osborne, Joan Bakewell, Shirley Williams, Lisa Appignanesi, Katharine Whitehorn, Poppy Adams. Virago believes that books by women of talent are of interest to everyone and that other people's stories can change the way one views the world.

SARAH WATERS is one of Britain's greatest storytellers. Three of her novels, *Tipping the Velvet*, *Affinity*, and *Fingersmith*, have been televised. She won a Betty Trask Award, the Somerset Maugham Award and, for *Fingersmith*, the Ellis Peters Dagger Award for Historical Crime Fiction and the South Bank Show Award for Literature. *Fingersmith* and *The Night Watch* were shortlisted for the Man Booker and Orange prizes and *The Little Stranger* was shortlisted for the Man Booker.

POLLY SAMSON was born in London in 1962 and is the author of two collections of short stories: *Lying in Bed* and *Perfect Lives*, and a novel, *Out of the Picture*, all published by Virago. She has written stories for BBC Radio 4 and various anthologies and has worked in publishing, journalism and as a lyricist. As well as judging this year's Asham Award, she will also be contributing a short story to the anthology.

the writers

KATE CLANCHY has published three collections of poetry, *Slattern*, *Samaritan* and *Newborn*, and won numerous awards, including Saltire and the Somerset Maugham prizes. In 2008 she published a memoir, *Antigona and Me*, which won the Writers' Guild Award. In 2009 she won the V. S. Pritchett Prize and the BBC National Short Story Award and is currently working on a book of short stories.

NAOMI ALDERMAN's short story, *Gravity*, won third prize in the 2004 Asham Award. Her first novel, *Disobedience*, serialised on BBC Radio 4, won the Orange Award for New Writers. In 2007 she was named Sunday Times Young Writer of the Year and short-listed for the 2009 BBC National Short Story Award. *The Lessons*, published in 2010, was serialised on Radio 4. Naomi also writes computer games and a weekly games column for *The Guardian*.

PETINA GAPPAH is a Zimbabwean writer with law degrees from Cambridge, Gras and Zimbabwe universities. She lives with her son Kush in Geneva, where she works as counsel in an international organisation providing legal aid on international trade law to developing countries. She is currently completing *The Book of Memory*, her first novel. Her collection of short stories *An Elegy for Easterly* won the 2009 Guardian First Book Award.

Entry form (Please PRINT CLEARLY IN CAPITAL LETTERS)

Name.....
 Address.....

 Postcode.....Daytime tel.....
 Email.....
 Title of story

How did you hear about the competition? please tick:
 through the website Read about it Where?
 picked up a leaflet Where?
 heard about it on television/radio Which programme?
 Other (please state)
 I enclose a stamped addressed postcard for proof of receipt
(Stories submitted without payment will be disqualified. Please ensure your envelope is adequately stamped. The Trust is unable to pay the difference.)
I enclose my entry fee of £15 (£10 concessions plus proof of benefit)
 (Cheques/POs should be made payable to the Asham Literary Endowment Trust)
 I have read and accept the conditions of entry:

Signature.....

ENTRANTS WHO ARE VISUALLY IMPAIRED, OR WHO ARE PREVENTED FROM TYPING THROUGH DISABILITY, CAN ENTER STORIES ON TAPE OR DISC.

Entries and completed entry forms must arrive **no later than September 30, 2010** and should be sent to:

The Administrator,
 Asham Literary Endowment Trust,
 Town Hall, High Street, Lewes,
 East Sussex, BN7 2QS

Entries sent by email will not be accepted. Please ensure you have followed the instructions below to avoid your entry being disqualified.

Date.....

Conditions of entry

1. The stories must be on the theme **Ghost or Gothic** and can be set in the past or the present. Stories must be no more than 4000 words in length.
2. Entrants must be female and can be of any nationality and from any country providing that they are over 18 and currently resident in the United Kingdom. They should not have had a novel or book of short stories for adults previously published.
3. Stories must be in English and must be the original unpublished work of the competitor.
4. Entrants can submit one story only.
5. **Stories must be typed double-spaced on A4 paper and on one side only. A covering sheet should list title, author and approximate length. The competitor's name must not appear on the manuscript. The title of the story must appear on each page of the manuscript. Each page must be numbered. Shortlisted competitors will be asked to submit three further copies of their story for the judges.**
6. Stories will only be accepted if accompanied by an official entry form

- and fee, payable to the Asham Literary Endowment Trust. **The fee is £15 except for concessions – pensioners, students and unwaged – for whom the fee is £10.** Entries must also be accompanied by a stamped addressed postcard for confirmation of your entry number and acknowledgement of receipt. We regret that manuscripts cannot be returned and cannot be altered after submission.
7. The Asham Literary Endowment Trust and Virago Press accept no responsibility for lost or damaged manuscripts.
8. The judges' decision is final. No correspondence or discussion concerning the judges' decision will be entered into.
9. Copyright will remain with the winning authors. Acceptance of the prize money will indicate the author's agreement to her story being published in an anthology by Virago Press. There shall be no further fee for such publication. Virago Press, an imprint of Little, Brown, will hold exclusive World all languages rights including audio and electronic rights in the story for the full term of copyright.

Virago will represent the author in the sale of any subsidiary rights to the story arising from the publication of the anthology and will pay the author her share within 60 days of receipt.

10. Virago Press reserves the right to edit the winning stories.
11. Failure to meet the conditions of entry will mean that a submission is automatically disqualified from the competition
12. Employees of Virago Press, their spouses or partners and children, and members/employees of the Asham Literary Endowment Trust, their spouses or partners and children are not eligible to enter.
13. **Entries must be received at the offices of the Asham Trust, Town Hall, High Street, Lewes BN7 2QS no later than September 30, 2010. The twelve winning writers, each of whom will have their stories published in an anthology by Virago Press, will be notified in early March 2011 and the first, second and third prizewinners will be announced at the launch of the collection in September 2011.**

POEZIJA I PROZA
ZORANA MATIĆA MAZOS-a
PARAĆIN, SRBIJA
(1960-2010)

POETRY AND PROSE
OF ZORAN MATIĆ MAZOS
PARAĆIN, SERBIA
(1960-2010)

...МОЈИ ДАНИ СУ ПЕНА
 ПРЉАВИХ ВОДА ВРЕМЕНА
 ЈА У ЊИМА ЛЕЊИМ ТОКОМ
 БЕЗ ПИТАЊА НАСТАВЉАМ...

FATE

The New World Order

Something inside of me
 Announcing the arrival of
 the Present
 the Future
 Quivering body
 Pressure in my chest
 Stone in my stomach
 Chaos in my brain
 Destructive
 Premonition
 afar
 Behind the horizon
 I perceived
 Four horseman of the Apokalipse!

"I did all,
 to little and big ones
 rich and poor,
 free and slaves,
 mark struck on the right hand or forehead,
 and nobody can not buy or sell,
 except him who has the mark,
 the name of the beast or the number of its name."

John's Revelation Chapter 13

KOB

Novi Svetski Poredak

Nešto u meni
 Nagoveštava
 Sadašnjost
 Budućnost
 Drhtaj tela
 Pritisak u grudima
 Kamen u stomaku
 Haos u mozgu
 Razara
 Predosećaj
 Daleko
 Iza horizonta
 Nazirem
 Četiri Jahača Apokalipse!

"I učini svima,
 malim i velikim,
 bogatima i siromasima,
 slobodnima i robovima,
 udari žig na desnu ruku ili na čelo,
 i da niko ne može ni kupovati ni prodavati,
 osim onoga koji ima žig,
 ime zveri ili broj njenog imena."

Jovanovo otkrovenje glava 13

POEZIJA I PROZA ZORANA MATIĆA MAZOS-a, PARAĆIN, SRBIJA (1960-2010)
NADA

Vuče se kao prebijeni pas
 Patnja i stradanja
 Izbodena duša
 Žigosana
 Vrišti bez glasa
 Ranjena reži
 Treperi
 Kida žice nebeske
 Pada duboko
 U bezdan

A bila je mladost
 Ohola gordost
 Izveštačenost i slabost
 Umoran u mržnji
 Došla je starost

U paklenom mraku
 Užarena svetlost
 Oslikava grešnika
 Na pentagramu razapetog
 Kerberi i lucifer slave
 Duša njegova je njihova gozba
 On poslednjim dahom
 Tvorca priziva
 U molitvi i vapaju
 Video je poslednji sunčev zrak!

CRNO I BELO

U osvit vremena
 Sve bilo je crno
 Ničega nije bilo belog
 Svetlost
 Za to se nije znalo
 Negde na kraju kraja
 Jahač u crnom
 Krstario je svetom
 Na ognjenoj
 Sedmoglavoj aždaji
 Žar pticom na ramenu
 Žario je
 Ognjem palio
 U crno pretvarao...

U osvit vremena
 Negde na početku sveta
 Pojavila se bela tačka
 Jahač u belom
 Na Pegazu
 Feniksom na ramenu
 U strašnom sudaru
 Belog i crnog
 Pegaza i aždaje
 Feniksa i žar ptice

Iz praska
 Pobebe svet
 Svetlost se stvori
 Duga se iz nje rodi...

ДЕЧАК У МЕНИ

Уместо увода

Као дечак имао сам свој свет који су ми украли. Сада живим у туђем свету, углавном као и сви остали. У мени је остао дечак чији свет нико није волео. Искрено, дечак у мени није волео свет у коме сам ја живео. Дечака су плашили бабарогом и вуком. Мене плаше ратом и смрћу. Дечак је волео бајке и стрип јунаке који су га из маште извлачили из незгодних ситуација. За мене незгодна ситуација је читав живот. Да се мој свет дечака променио, приметио сам изгледа прекасно. Био сам у проблему! Када имате проблема заборавите многе битне ствари.

Једнога дана дечак у мени рече:

-Ти стварно никада ниси био стваран! Ти заслужујеш овај туђи свет?

Било је јасно да се мој свет изменио, а да ја нисам био тога свестан. Запитао сам се када је то почело и због чега је до тога дошло!? Када су се догодиле промене у мени и када је у мој свет залутао туђи свет? Био сам у дилеми! Ко је за то крив? Нисам знао! Одлучио сам, убићу читав свет! Он и онако није био мој!?

У ушима су ми одзвањале речи дечака и као ехо почело је да се понавља:

Не, не желим бити стваран! Желим свој свет, нећу бити са вама у вашем проклетом туђем свету!

Стекао сам сугестиван утисак да сам уништио туђи свет у себи и поверовао сам да се вратио свет дечака у мени. Онда је стигао одговор. Дечак у мени обрати се последњи пут:

- Уништио си свој свет, ти си за све крив, касно је за повратак! Заћутао сам након тога, тужан у срцу. Понекад када заспим, усним неког, мени познатог дечака и када покушам да га помилујем по глави, пробудим се. На јави ми у чулима остаје осећај нечег заборављеног, што сам некада давно познавао и волео. У ноздрвама осећам мирис дечака!

*Нисам непријатељ нити пријатељ
 Превара и лаж само на јави вид
 Нека друга звер сада у крви тиња
 Убијам да би био убијен
 Гутам да би био прогутан
 Штит према унутра и напоље гледа!*

POEZIJA I PROZA ZORANA MATIĆA MAZOS-a, PARAĆIN, SRBIJA (1960-2010)
POVRATAK

Paraćin
 Nepromenjen
 Uspavana varoš
 Sivilo
 Utapa sve mogućnosti
 Ogradama
 Tesnih kaveza
 Ljudi fantomi
 Automobili
 Kao aveti
 Okreću se
 Između kuća
 Buđenje
 Praznina
 Posle burne noći
 Prva gorka kafa
 Zamišljam neko mesto
 Na ovoj planeti
 Gde je vazduh lak
 Svež
 Bežim ponovo
 Tamo
 U povratak
 Od noćas.

POGLED

Slepim me čini Hodanje po zemlji
Gluvim me čine Glasovi ljudi
Nešto slično Pucanju leda
Lomi se u meni
Tera me da gledam Gore visoko
Iznad neba
Kao u ogledalo
Pogled u moj pogled gleda.

Na obalama reke leži grad
U gradu sam ja
Od crnog vina noćima pijan
Preko meseca senka oblaka kojeg nema
Od crnog vina boli me glava
Preko sunca senka oblaka kojeg nema!

ŽIVOT

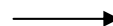
Saznao sam sve
Što niko ne može
Čak ni zamisliti
Odmerio puno puta
Život što težine nema
Mogu da umrem
Osmehujući se
Zamislite
Poslednjih par minuta
Sami u vrtlogu
U ovoj pesmi

Ništa nemate
Osim sudbine
Sedite na pragu
Majčine utrobe
Zauvek napolju
Ubijate vreme
I obrnuto
Sećam se tebe
Procvetalih noći
Kad sve budno
Moralo je biti
Ubrao sam buket orgazama
Što u tvojoj bašti iznikli su.

ŽELJA

Trenutak sreće
Delić istine
Srce koje govori
Toplinu reči
U glasu život
Želje nemirne
Sebe u tebi
Misli me odvođe
Iz dela razuma
U bezizlaznost
Drugog dela
Bez tebe.

POEZIJA I PROZA ZORANA MATIĆA MAZOS-a, PARAĆIN, SRBIJA (1960-2010)
POETRY AND PROSE OF ZORAN MATIĆ MAZOS, PARAĆIN, SERBIA (1960-2010)
UMETNOST

Odjednom ustanem, izađem iz sobe, ostavim kompjuter, skice, nacрте, rukopise. Neка se snalaze sami sa sobom. Neка sazrevaju bez moje pomoći, neка me se заžeле. Ja odoh da se naprirodим.

U dvorištu zeleno. Trava, usamljena jabuka sa krošnjom koja deli horizont na neprecizne linije, koje samo priroda može savršeno da izvede. Bolje od svakog umetnika i kompjutera. Tanka je nit između krošnje moje jabuke i neba. To je samo mamac za ptice koje prepoznaju ovo drvo kao svoje. Takve ptice su sa sluhom i zovu ih ptice pevačice.

Pogled mi sa krošnje pade pored moje noge. U travi gledam jednog običnog puža i divim se saznanju da ću ga nacртati na papir. Osećam da nam je oboma umetnost bliska i srećan sam što u takvim trenucima volim umetnost, toliko, da osećam bliskost sa tim malim sluzavim stvorenjem. Radujem se što u njemu pronalazim sebe. Na način umetnika odužujemo se jedan drugom.

*Sećam se tvoga imena
Kada si u moju pesmu stupila
Moje čelo se žarilo
Bio sam tvoj krug
Na nebu kugla sunca
Iz koje ljubavnu energiju crpiš!*

JUTRO

*Posle penušave noći
Moje telo
Rasklimana igračka
Tam-tam u glavi
Radio vesti
Vremenska prognoza
Oblačno pada kiša
Prava jesenja
U opštem sivilu
Samo jedan
Dobro prikriven
Ružičasti oblak
Kao komad slanine
U tiganju jaje na oko
Sa likom sunca
Najavljuje novi dan.*

LJUBAV

*Da li je nestala Ljubav
U koncentričnim krugovima
Unutar sebe Traži
Neće da moli
Nema prava
Osmehom ublaži
Sve što uradi
Laže sve
Oko sebe
Gnjavi tugom
Žalopojkama
Sve skrnavi
Što ima u genima
Potiskuje sve
Što je sveto
Briše vekove postojanja
Uzdiše
Ostaje na tome
Svima pokazuje
Rane
Snove koje sanja
Bulazni
Sa sobom sama
Do ludila
Kruniše ćutnjom
Svo zalaganje
Za novo postojanje
Da li će ikada
Ostati dosledna sebi
Mučenica
Između zemlje i neba
Sna i jave
U međuprostoru lebdi
Krugove koncentrične
Oko sebe stvori
Sva uzdrhti
Istopi se
Za svoje spasenje!*

MISAO

*Odlazite
Iz moje glave
Staviću vas
Na hartiju
Zid
Salvetu
Na toalet papir
Ispisaću vas
Da ne živite
Gde vam mesto
Više nije
Izbacujem vas
U neredu
Zbrci
Ne bih li vas
Uobličio
Stvorio
Sa malo mastila
Na hartiju
Tiho dolazi*

DRUNK

I wave these days
mixed without the hope
I don't expect anybody
Anybody doesn't expect me
In the escape
I lost my wings
Pressed down
By the force of earth's gravitation
At the table tied
With the glass I am looking for
Lost stars
The new ones aren't
lighting there
I am falling down
In my empty days
I learn to get up!

ОПИЈЕН

*Лелујам ових дана
Опијен без наде
Не очекујем никог
Нико мене не чека
У бекству
Изгубио сам крила
Притиснут
Силом земљине теже
За столом везан
Чашиом тражим
Изгубљене звезде
Нема нових
Да сјаје
Падам
У моје празне дане
Учим да устанем!?*

POEZIJA I PROZA ZORANA MATIĆA MAZOS-a, PARAĆIN, SRBIJA (1960-2010)
Žena mojih snova

Ko si ti
 Želim da te pitam
 Dok na obali stojiš
 Vetar ti mrsi kosu
 Da li je to tuga
 Što u očima ti čitam
 Lepoto misli
 Ljubavi moje dostojna
 U daljinu gledaš
 Ptice
 Oblake
 Prazninu
 Šta je život
 Odlaziš
 Iz moje glave
 Na beli papir
 Okrenula se nisi

Planeta se ne okreće
 Stala je posmatra predenje
 Mačkica i devojka sjedinjene
 Ne znaju koja je kojoj zamka
 Vreme je stalo
 Posmatrajući devojku i mačkicu
 U orgazmu plime i oseke
 Zapletene u ljubavi zapredene
 Predu mačkica i devojka
 U sebe same zaljubljene
 Uzdrtalim devojačkim bedrima
 Baladu i romansu strasnu suzbijaju.

DOMOVINA

(Prolog)

REKVIJEM
Opijen poluopijen

Uvek do pola
 Jeste li ikada
 Probali domaču
 Sa Mocartovim
 Rekvijemom
 Tonovi struje venama
 Žmarci prolaze
 Kroz glavu
 Talasaju okeani
 Osećam slobodu
 Jedini sam mornar
 I kapetan na brodu
 Sam
 Vetrovi
 Budite milostivi!

Nije od vina krv pijana
 Nisi stvarna odaliska
 Ti koju misli pesmom slute
 Kao fantaziju u osvit jutra
 Tvoje oko tražio sam
 Srećnim gubilištem u oku tvom!

SAN
U noći

Čuješ moj glas
 Ti spavaš
 Snivaš slatki san
 Nekog sanjaš
 Ne znaš kog
 Tako si sama
 Ja sam u blizini
 Vrlo rado
 Pomogao bih ti
 Zovem te
 Da li znaš
 Šta sam hteo
 Prepoznala me nisi
 Još nisi spremna
 Ne znaš ko sam?!

SEĆANJE
I onda kada prođe vreme

Pojaviću se
 Kada zamiriše dan
 Osetiću ga
 Doći ću u trenu
 Zastaću
 U vremenu
 Živeću u njemu
 Sećati se
 Opijen srećom
 Koja me dovela
 Na prag sećanja.

MAČKICA
Maznu umiljatu mačkicu

Čedna devojka gladi
 Pritiska domaču macu
 Uzdrtalim kolenima
 Požudne butine pritiskaju
 Mačkica mazno prepredeno prede
 Ne misli ništa bludno
 Kandže su joj uvučene
 Mačkica prede u grlu
 Devojka u međunožju
 Pauk prede mrežu u uglu sobe
 Nikako kao mačkica i devojka
 Devojka i mačkica same
 U sobi mrtva priroda
 Bez reči se maze
 Ne znaju kada će im dosaditi

Ovde ništa nema, iza njega ponor
 vaze. Ispred magla i život koji
 protiče. Hoće da noć bude dan, da
 je danas već sutra i zaboravi
 zaborav. Trže ga žagor i dolazak
 voza. U tunelu tama, u ruci
 grčevito steže kartu u jednom
 pravcu. U daljini nazire tračak
 svetlosti!?

(Epilog)

Došao je iz daleka, iz sveta, vratio se domu
 svom. Na kraju sela, nasred polja stoji oronula
 stara kuća njegovih počivših roditelja. Gleda
 je setno. Seća se lastavičijeg gnezda u strehi.
 Odavno ne šušti lišće sasušene kruške. Ulazi u
 dom, naviru zaboravljene slike detinjstva.
 Izdužene senke oko ognjišta, miris sviježeg
 hleba osijeća svim čulima. U memljivosti
 nekadašnjeg doma odjekuje smeh sestara i
 braće. Seća se brižnih lica majke i
 oca. Zatvorenih očiju gleda u nebeski svod
 zvezdama ustreptao. Vidi ovce na livadi iznad
 doma. Čuje frule pastira i lavež veselog žuće.
 Starac otvori oči, vetar fijuče, stari krov skršen
 pašće. Vrata se uz lupu otvaraju, nestaju vizije.
 Sećanja kiša jesenja briše. Bio je ovo nekad
 dom, sada nije više!

 Ti si
 samo
 Misao.

POEZIJA I PROZA ZORANA MATIĆA MAZOS-a, PARAĆIN, SRBIJA (1960-2010)
SAM

U noći
 Skriven lik
 Kroz kolud dima
 Tonem
 U mir
 Nestajem
 U moj svet
 Ništa
 Što želim
 Nije tu
 Čujem Nemi krik
 Nagoveštava
 Da nisam sam
 Od samoće
 Umoran
 Slušam
 Kako teče reka
 Dolazi i odlazi
 To je znak
 Da će doći
 Novi dan
 Sa setom
 Čekam noć!

SVETLOST

Teško podnosim strahove oko sebe i posebno one u sebi. U gluvo doba noći budim se i strah me je sklopiti oči i predati se tami u unutrašnjost sebe, slušati odjeke svoje praznine i osluškivati eho tišine. Trgnem se, uplašen od uspavanog sebe, nepoznatog u sebi, još neistraženog. Vežbom se sve postiže, podsećalo me je to na ronjenje, udahnem vazduh i zaronim u dubinu. Često sklapam oči i lutam po sebi.

Ranije sam retko kada ostajao dugo u tami ispitujući dubinu svoje praznine.

Vrlo brzo sam otvarao oči tražeći svetlost i ponovo se vraćao ostajući u sebi onoliko koliko su mi svetlosne zalihe trajale.

Vremenom sam ostajao sve duže i zora je polako počela da sviće duboko u meni. Međutim, svetlosti još uvek nije bilo dovoljno. Vežbao sam, uzimajući svetlost i vraćao se u sebe, upoznavajući i najtamnije kutke svoje dubine.

Jutro je neumoljivo na pomolu! Moja unutrašnjost je još uvek nepripremljena na toliku svetlost. Strahova je sve manje. Svetlosti u meni sve više. Ronjenje sve dublje. Svetlost se širi u meni. Upoznajem se sve više, pripremam svoju unutrašnjost na dan!

KRUG

*U njenoj pratnji
 Krećem se
 Lagano
 Brže
 Stazom trnovitom
 Od košmarne jave
 Ona i ja
 Posmatramo
 Zalazak sunca
 Šetamo
 U letnjoj noći
 Razmišljamo
 Ispijeni pelin
 Tužno
 Naše srce greje
 Godine prolaze
 Misli nam blede
 Pitamo sebe
 Šta nam to život
 Pruža
 Uzima
 Daje
 Malo ljubavi
 Puno gorčine
 U istom krugu
 Okrećemo se
 Kao na ringišpilu
 Senka i ja!*

IN MEMORIAM

Da li si našao sebe? Bio si izgubljen negde daleko, negde u svom zavičaju. Od onih dana kada si bio u punoj snazi provincijskog boema. Izgleda, da si tražeći sebe, pronalazio samo strah od nenalaženja. Čini mi se da na tom putu nisi pronalazio mesto, gde bi mogao biti. Ostao je samo odjek tvojih pokušaja da pronađeš bilo kakav trag i ostaviš ga, kako bi ukazivao na tvoje prisustvo.

Pronašao si me sasvim slučajno, kao pesnik koji već duže vremena nije uspevao da iskaže po koju hranljivu misao. Znao si!? Ali si verovao! Ili se možda varam? Bio je to pozdrav prijatelja, koji je osećao da je već sasvim razgrabljen. U svojoj nemoći ostavio si vremenu da čuva sećanje.

Koliko je vremena potrebno da pronađeš i okupiš svaki delić sebe? Nadam se da si uspeo i da je stigla prva potvrda da si se pronašao i da nisi zaboravljen!

VREME

*Stigla je jesen
 Moj beg
 Zatvara prozor
 Tamo
 Gde umire svetlo
 Iz zidova
 Izvire tišina
 U očima odron
 Ledenih kristala
 Proklinju vreme
 Što sve otima
 Ruke
 Nesvesno pale vatru
 Osvetljava i greje
 Mračnu sobu
 Zaborava.*

PROŠLOST

*Dotakao sam prošlost
 Ostao praznih ruku
 Sedeći na kamenu
 Mokrom od kiše
 Koja je padala
 Prošle noći
 Tog jutra
 Jedna umorna ptica
 Uginula je od žeđi
 Na izvoru života
 Posmatrajući reku
 Sa mog ramena.*

POBRATIM

*Tišina
 Pobratim
 Ključ
 Crna rupa
 Odaziva se
 Svemir u meni
 Raspeo me
 Između ponora
 I vrha sveta
 Prsti
 Pritiskaju
 Slepočnice*

Ona me vuče

POEZIJA I PROZA ZORANA MATIĆA MAZOS-a, PARAĆIN, SRBIJA (1960-2010)
POETRY AND PROSE OF ZORAN MATIĆ MAZOS, PARAĆIN, SERBIA (1960-2010)

Sa visina
 Tišina
 Pobratim
 Ključ
 U mom mozgu
 Njemu sam
 Nepotreban!

PESMA SLAVUJA

Slušam reku koja teče
 Kako vetar šumi
 Lišće šapuće
 Čujem pesmu
 Slušam muziku
 Gledam u nebo
 Osećam ritam
 Tajnu skrivenu
 U srcu
 Zaljubljen
 Osećam ljubav
 Koja mi otvara dušu
 U osvit jutra
 Čujem pevanje slavuja
 Među njima prepoznajem jednog
 Koji peva u ritmu ljubavi.

KARIKATURA

Majka priroda
 Otac karikaturista
 Dobio sam pismo
 Otkucano starom pisačom mašinom
 Tamo gde stoji potpis
 Nacrtan je Miki Maus
 Inače ne pišem pisma
 Zato ne čitam koja dobijem
 Ipak Miki Mause sam pročitao
 Nepažljivi karikaturista
 Prolio je crni tuš
 Po mojim sećanjima
 Karikaturista je postavio
 Bezvezne probleme
 Moj put uvek zaobilazi onaj pravi
 Ja mu inače okrećem leđa
 Neobična ljubav prema Miki Mausu
 Ja junak karikaturiste
 Pun ljubavi nad prolivenim tušem
 Surogat voli svoga tvorca!

IPAK

Neko je zgazio psa
 Razvukao ga po asfaltu
 Okrenuti ka nebu
 Dva niza zuba
 Uz vrele gume
 Prilepljeno
 Telo psa
 Raznose ostatke
U svim pravcima
 Automobili ravnodušno jure
 Još malo
 Nestaće i poslednji trag
 Rasuti zubi
 Neće se razlikovati
 Od sitnog šodera
 Pored puta

Prva kiša oprae
 Šta se dogodilo
 Da li se dogodilo
 Ili ipak!?

OPTIMIZAM

Prebijen pas i ja
 Bez života
 U tišini
 Aveti
 Vuku nas
 Mehanički mićemo kosti
 Kosture pihitje skrivaju
 Degeni su naši geni
 Mozak u paučini
 Podsmeh smo sebi
 Kao kamen
 Teško je nositi tela
 Između svežih brazdi
 Prepuni čemera
 Biti kao pero laki
 Pas i ja prebijeni
 Mimo svetla u tami
 U daljini svetlost
 Sećamo se suncokreta
 Koji ka suncu gledaju
 Seme njegovo u sebi osećamo
 Obliva nas toplota
 Život u nas se uliva
 Svetlost sunca obasjava nas
 Mi smo samo suncokreta dva!

PREDGRAĐE

Ljudi iz predgrađa
 Vole gledati
 Prolaznike
 U poderanim cipelama
 Veselo hodaju
 Bicikle voze
 Imaju male plate
 Dvorišta puna dece
 Tarabom zagrljena
 Srećni
 Mirisom kiše
 Prašine
 Cveća i trave
 Sa drveća
 Uz cvrkut ptica
 Pomešani mirisi
 Dima i hrane
 Bez grča i predrasuda
 Vesela graja
 Njihovih sinova
 Šampioni
 U fudbalu i košarci
 Volim vas
 Do beskraj!

WITHOUT WORDS

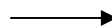
Empty
 Sheet of paper
 In the nook period of the night
 Fountain pen in his hand
 invisible ink
 White paper absorbs
 print the Testament
 Beethoven from the radio
 Ninth Symphony
 in the ears echo
 With the dram of the home-made brandy
 drink
 Strengthens the impression
 Goes out from the head
 Thoughts without words
 Awaiting wizard
 To be read.

BEZ REČI

List hartije
 Prazan
 U gluvo doba
 Naliv pero u ruci
 Nevidljivo mastilo
 Bela hartija guta
 Ispisuje testament
 Betoven sa radija
 Deveta simfonija
 U ušima odzvanja
 Uz gutljaj domaće
 Pojačava utisak
 Odlaze iz glave
 Misli bez reči
 Čekaju alhemičara
 Da budu pročitane.

Samo na izgled krhka dođeš meni
Sa okovima bekstva na nogama

Među nogama vitak plamen strasti
Svakoga dana u zoru osećam ga
Polako ulaziš u zamagljena jutra
Sećam se i posle toliko godina!

Recenzija poetsko-proznih snoviđenja Zorana Matića Mazosa „Otkrovenje“

„...Slepim me čini Hodanje po zemlji/

Gluvim me čine Glasovi ljudi...“

Ko je Mazos da bude drugačiji od sna? I jave? Pa da čak i riječima ovim pokušava uspostavljati neki novi, međuzavisni odnos između djeteta i čovjeka podmakle životne dobi? Toliko pitanja dok su odgovori, u esenciji svoje pojavnosti, zaista jednostavni.

Igrajući se riječima usmjerava ne samo svoje već i naše misli ka suštinskom odredjenu kauzalnih sentenci njegovih vizija. I prema njegovom biću ali i prema okruženju u kojem obitava. Jer čovjek, kao društveno biće (da li?) je preduslovljen ne samo svojim, „nad-historijskim“ već i genetskim pretpostavkama?!

Koliko samo toga još ne znamo o sebi samima a ubrzo ćemo saznati jer i geni su pretpostavka kreacije odredjenog oblika svijesti a ne samo uslovljenost ove ili one bolesti. No, o tome će drugi govoriti i pisati kada dodje vrijeme otkrivenih saznanja, jer na nama je da postavimo pitanje „vina i grada“, „sljepoće i gluvoće“ pjesnika ovog. Koliko je samo malo riječi potrebno da opiše stanje svijesti, ali i nesvijesti sopstvenog lika. Kako i navedoh u vlastitom prologu ovih pisanija, dovoljno je pročitati naslov i sve će se samo kazati. Ovaj prostor i ovo vrijeme nije vrijeme „normalnih“ i „smjernih“ ljudi. Ovo je vrijeme nesuvislih gluposti opterećenih pomorima svakolike vrste. I zbog čega da pjesnik bude drugačiji od sna, ili jave? Zbog čega?

Ali, njegova prednost je svjesnost poslanja, svjesnost otkrivanja samo njemu znanih puteva ne samo sopstvene sudbine. Dio pjesme „Ubrao sam buket orgazama/Što u tvojoj bašti iznikli su.“ je samo na površini anti-poetski oblik iskazane iskonske ljubavi. Pročitajte i zamislite. Barem, pokušajte. Toplina razara dušu pravednika. Snaga je u riječima otkrovenja, i onim proznim, ali i poetskim. Sublimiranih u knjizi „Otkrovenje“, kako prostim jezikom veli Mazos, „Poezija, začinjena poetskom prozom...“ koja se susreće sa, konačnim odredjenjem, iskazanim riječima „...Četiri jahača apokalipse...“, mada ih je danas više, mnogo više.

Mazos je vjernik, ali ne bilo kakav, već sveobuhvatni vjernik usmjeren čovječanskom u nadnaravnom biću i vice versa. Njemu posrednici ne trebaju. Čak ih ni ne voli

previše. Ali, sa njim ima jedan poseban odnos. Uvjeren sam. Jer pravi vjernici ne mrze, oni samo žale one koji mrze. I idu dalje. On je jedan od njih.

Ljubavni etos i etnos kao dio sopstvenog lika prožima njegovu poeziju. Britke su to sentece. Jasne i odredjene. Gorljive. No, kada i pada, on uči. Da ustane! Borac je to. Usmjeren održanju postojećih ali i razvoju nekih novih uzusa uslovljenih nakanama osvještenog cilja. Njegovog. Dostajanstveno činjeničnog, ali i pjesničkog. Začudjenog. Sa odgovorima koji ponekad bole. Jer, moraju da bole. Pjesnički su. Čak i jedna jedina riječ može pjesmom postati-Misao. Ova pjesma je pjesnik. Pjesnik je ova pjesma. Ne treba ništa govoriti o njoj samoj do iščitavati je. Iznova i iznova. Da bi došao do onoga što itekako karakteriše **modernu Srbiju**, ali i ne samo nju. Erotska snoviđenja i ovoga pjesnika su na granici željenih nadanja nas čitalaca. I baš u trenutku kada pomislimo „sad'će“, pjesnik zaustavi Crven bana i vrati se pjesmi. On nije ošamućen pretenzijama usmjerenim erotiziranim oblicima svijesti. Ovo je njegov opis ljubavne usmjerenosti. Ne ljubavi već večnog traženja iste!

Zar je moguće spojiti Mozarta i domaću...? Rakiju. Ne treba se pitati već nam valja probati. Pjesnici jesu, zaista, čudjenje na svijetu. Ne zbog istraženog već zbog...neistraženog oblika svijesti i svjesnosti. Ovaj pjesnik to umije. I probati, ali i pretočiti u proznu poetiku jer kod njega je upravo to, za razliku od njegovog mišljenja. Jer, onaj sa strane, prolaznik njegovog duha, pardon, čitalac, bolje vidi. I osjeća. No, da li će uspjeti spoznati istinu njegovu. Valja nam iščitati knjigu. Za tako nešto! Njegova, pjesnička, tama strahuje od svjetlosti jer je nepripremljen za nju. No, pokušava prevladati strahove vlastitog „psihičkog rastrojstva“ kojemu sam uzrok nije ali posljedica jeste. I uspijeva. Pjesma „**Krug**“ je Mazos vs Mazos. Oprostite, senka i on. No, ovdje nije pitanje da li jedno ili drugo jer odgovor je u...krugu. Zar ne?

Ponekad se i kod njega javlja naizgled *contradictio in adjecto*, jer kako je moguće dotaknuti prošlost i ostati praznih ruku. Upravo zbog toga što ju je dotakao i...ništa više.

gra se sa nama dok pjesma „Prošlost“...kolo vodi. Pitka je opijenost riječima ovoga pjesnika. Ne vode one njega kao većinu pjesnika ovdašnjih nego on upravo vodi njih. Ka nama.

Da li sam i ja, možda, pas iz njegove pjesme? Ili svi mi. Izgubljeni. Razneseni vasseljenom i opet nadjeni. Ne znam. Samo znam jedno. Prozni opisi unutar poetskih zapisa čine našu stvarnost realnijom. Istinitom. Jer, bez obzira na način skončavanja, na kraju ćemo svi mi biti razneseni. Samo gdje? To ni pjesnik ne zna. Samo nagadja.

I kako zaključiti uobličenosť njegovih snova. Ne možemo jer umijeće poetskih uradaka ovoga lika je i dato da propitkuje kreaciju publike. Da i ona pokuša pronaći neko novo „Otkrovenje“. Od njega samo treba posuditi ovu riječ Jer, na kraju krajeva, svi smo **otkrovenje**, nečije. Pjesnik je pronašao sebe. U pronalaženju sebe.

Sabahudin Hadžialić
 književnik i freelance novinar
 Sarajevo, BiH
 2009/2010

POEZIJA / POETRY / POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ
Sabahudin Hadžialić:
ALTER EGO (The best of)

Između korica knjige "The best of", autora Sabahudina Hadžialića, čitalac će prepoznati poetično i zrelo ostvarenje ovog pjesnika. Uistinu, potpuno djelo koje ima oba književna pola, umjetnički i estetički. Umjetnički, proistekao iz bića samog pjesnika, koristeći kao sredstvo riječ i stih, a estetički pol se javlja kao ostvarenje koje vrši čitalac Sabahudinovih pjesama. S toga, nepotrebno je biti tumač ili posrednik između autora i čitaoca, treba učiniti ljubav čitaocu da se ostvari u estetičkom dijelu, odnosno polu ove poetične cjeline. Prava poezija ne trpi tumača. Pokusaću se ostvariti u jednom dijelu estetičkog pola, u onome što sam prepoznala čitajući Hadžialićeve pjesme.

U očekivanju "pjesničkog ega"-biti prisutan u svemu-, naišla sam na ono drugo kosmičko uređenje - SVE JE PRISUTNO U PJESNIKU -. Njeza su pronašle sve njegove ljubavi, radosti i strahovi. On ih je svjestan i zato njegove misli osciliraju od sumnje u smijeru komparacije (da li je bolji, lošiji, manje vrijedan, više vrijedan od drugih u oluji nevremena), do sumnje da li je "on nešto njeno, može li se bar nadati", jer ona je nešto činjenično i stvarno, a tako čisto i nevjerovatno. Pjesnik ne traži, on je pronađen; on ne sanjari, on je svjestan; on ne čeka, on je zatečen.

Iako teži ka potpunosti (sto svojom refleksijom i emocijom jeste), pjesnik je cesto negdje "između". Između sigurnosti i neizvjesnosti, između ocaja i nade, između juce i sutra. On traga za trenutkom sadašnjim, za "danas". Pjesnik osjeća nemir i zebnju vremena u kojem živi, osjećajući ga kolektivnim usudom, pri čemu intonira vapaj sveopšte boli. Sjetih se misli Emila K. "Mi smo ono sto od sebe učinimo, a ne ono sto je od nas sudbina učinila".

Poznavajući Sabahudina Hadžialica kao humanistu i kosmopolitu, smatram umjesnim podsjetiti na ove riječi i dodati " Si vis amari, ama ".

U Lisabonu, 2006.
Kristina Mrda
SIZIFOVCI

Na razmeđu vlastitih
 slutnji
 razlučujem
 snagu poruke.
 Opna zabludjelog okruženja
 nadahnjuje generacije
 u potrazi za
 identitetom njihovih snoviđenja.
 Ono što ostaje
 biti će
 osjećaj naprezanja
 na putu
 do konačne istine...

Knjiga "Amanet" (BiH, 1996.g.)
SISIPHES

A la limite
 de mes propres presentiments,
 je percois la force
 du message.
 La pellicule d'un environnement confus
 inspire les generations
 a la recherche de
 l'identite de leurs revers.
 Il restera
 le sentiment
 de s'etre donne du mal
 pour arriver a l'ultime verite...

Libre "Testament" (France, 1998)
IZGUBLJENE DUŠE

Oni
 stoje na granici
 razuma
 moga
 i...
 tvoga.
 Oni
 su vojnici
 sudbine
 moje
 i tvoje.
 Oni su
 tužno sjećanje
 sopstvenih vizija...
 Ali, i mojih
 i tvojih.
 Njihovo
 ime
 je
 ...
 moje i tvoje.

LOST SOULS

They stand
 stuck between
 my mind
 and...
 your mind.
 They are
 the soldiers-keepers of
 my destiny
 and
 your fortune.
 They are
 a miserable memory of
 of their own manifestation...
 mine
 and
 yours.
 Who are they ?!
 They are
 You and Me.

Iz knjige poezije NEOTKANI SIZIF, 2010.g.

From the book of poetry
 "The Sisyphus Struggle", 2010

POEZIJA / POETRY / POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ
KONTROLORI*Knjiga poezije "Prosjaci uma" (BiH, 2003.g.)*

u njihovim

Ulaze i
u posljednji kutak
svijesti.
Vrše išćenje...
Od suvišnih misli...
inspiraju već isprane
tendencije preinake
svijeta....
Suptilnost perfidnosti
je umijeće
vladavine
našim htijenjima...
Primate me u svoje redove...
I ja bih da ispiram
vec isprano...
Šta mi drugo preostaje...

*Knjiga poezije "Amanet" (BiH, 1996.g.)***LES CONTROLEURS**

Ils entrent dans les recoins
de la conscience.
Et la ils font le menage...
des pensees superflues...
Ils epurent les mouvances du monde
deja purifees...
La subtile perfidie
est de savoir
comment maitriser
nos desirs...
Acceptez-moi parmi vous...
Moi aussi je voudrais
epurer ce qui l'est deja...
Qu'est-qu'il me reste d'autre...

*Libre "Testament" (France, 1998)***Z I D**

Stajao sam
ispred njega
usamljen
u
sopstvenoj
nakani
da...
Okrenuo sam
leđa
samome sebi
i
otišao
u
ništavilo bemisla.
Zid i
dalje pokazuje
da snaga
nije više
samo u betonu
već u ideji.
Ideji samoga zida.

THE WALL

I was
standing in
front of it
lonely
Within my
intention
to..
..
I have turned
my back
to myself
and
walked
away
into
the nonentity
of balderdash.
The wall
still explain
(point towards)
that the
strenght
is not within
the
concrete,
but
within
the
idea.
The
idea
of
the
wall
itself.

*Book of poetry**"Beggars of the mind" (BaH, 2003)***AMANET**

Ne
osjećaj
zavist
prema
onima
što
baklju
nose.
Dogorjeće

rukama!

*Knjiga "Amanet" (BiH, 1996.g.)
Knjiga "Testament" (Francuska, 1998.g.)*

TESTAMENT

Ne ressent
pas de jalousie vis a vis
des gens qui portent
le flambeau.
Il va se consumer
dans leurs mains.

*Book "Amanet" (BaH, 1996)
Libre "Testament" (France, 1998)*

SUDBINA BESMISLA

Sudbina zemlje
sudbina čovjeka
sudbina sudbine
valjano odjekuje
kanalima besmisla
težeći vapaju
smiraja istine
i rođenja besmisla.
Ustati, ostati, postati.
Sudbinu besmisla
pobjediti možemo
samo ako...
... Ako odjek vlastitih
sanja pretočimo u
snoviđenja sopstvenih
vizija ne prezajući da
cilj svega bude zemlja,
taj maleni odsjaj sopstvenog življenja
Da, zemlja...
.. Zemlja koja će biti
onakva kakvom je mi
odredismo, mi što besmisao
zamijenismo smislom
vlasitog bitisanja.
Zbog nas samih.
Bosna.
I
Hercegovina.

*Knjiga "Amanet" (BiH, 1996..g)
Knjiga "Testament" (Francuska, 1998.g.)*

POEZIJA/POETRY/POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ
DESTIN DE L'ABSURDE

Destin de pays
 destin d l'etre humain
 destin du destin
 resonne comme il faut
 dans les canaux de l'absurde
 en cherchant dans les cris de detresse
 le calme de la verite
 et la naissance de l'absurde.

Se lever, rester, dervenir.
 Le destin de l'absurde
 Nous pouvons le vaincre si...

...Si l'echo de nos propres rêves
 Se transforme en vision réelle
 Sans hesiter
 Pour que le but de tout cela
 Soit le pays,
 Petit reflet de sa propre existence.

Oui, pe pays...
 ...Pays qui sera tel
 Que nous l'avons voulu,
 Nous qui vaincorns l'absurde
 Par le sens de notre propre axistence.
 A cause de nous tous.
 Bosnie
 Et
 Herzegovine

Liber "Amanet" (Bosnia Herzegovina, 1996)
Libre "Testament" (France, 1998)

KULA OD KARATA

Snijeg i led Bosnom viju.

Hercegovina

hladnom

postaje.

Knjiga "Prosjaci uma" (BiH, 2003.g.)

CASTLE OF CARDS

Snow and ice hovers over

Bosnian's lands

....while in Herzegovina

chills are running through

*Book of poetry "Beggars of the mind",
 (BiH, 2003).*

SVJESNI, I ONI DRUGI

Cinizam
 njihovim venama
 vabi.

...
 Licemjerje
 je njihova
 himna
 dok
 je
 nesreća drugog
 istkana želja.

...
 Molim vas
 da
 Svijest
 ne ubijate.
 Vi, drugi!

THE CONSCIOUS, AND OTHERS

Cynicism
 lures in their veins.
 ...
 Hypocrisy
 is their Anthem
 while
 misery of others
 is their intertwined desire.
 ...

I plead with you
 Do not wipe out Consciousness
 You, the Others !

M U D R O S T

Bježim ka izlazu

iz sopstvene

sujete.

Bolan nemalo bijah.

....

Bježim ka ulazu

sopstvenog kraja

i...

ne

bunim

se.

MUDROST...WISDOM

I am running towards

The Exit
 of my narcissist self.

Almost ailing.

I am running towards
 The Entrance
 of my own death.

and...

I
 remain silent all the way through !

PJESMA I RIJEČI

Riječi u pjesmu
 ne mogu stati...

ali se

pjesma

u riječima

može

naći...

POEM AND WORDS

Words do not make a verse
 But

A word has the power of a verse

GALEB JONATHAN LIVINGSTON

Krila moje mladosti

su na opravci

u njihovim radionicama.

Vratiće mi ih prepravljene

i skrojene drugačije.

Više to neće biti

krila.

Ostaće samo

odbljesak

POEZIJA/POETRY/POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ

nečega što se let
zvaše.
Poliće me katranom i pokazivati
svijetu.
Predskazujem budućnost
svoju
a i njihovu.
.....
Perje ne dam,
to mi ne možete
uzeti.
Knjiga "Amanet" (BiH, 1996.g.)
JONATHAN LIVINGSTON
THE SEAGULL
In their workshops
over and over again
they patched up the wings of my youth.
I will have them back
Rebuilt
Reassembled.
They will not be wings any more.
They will only be the expression
of something
that once upon the time was known as a
voyage.
They will cover me with asphalt
and display me for the world to see.
I foretell the future
My future and

their future.
....
I shall hold onto to my feathers,
They are mine.
Book of poetry "Amanet" (BiH, 1996)
Book of poetry Testament (France, 1998)
JONATHAN LIVINGSTON
LE GOELAND
Leas ailes de ma jeunesse
sont en reparation
dans leurs ateliers.
ils me les rendront reparees
et taillees diferemment.
Ce ne seront plus jamais des ailes.
il rester seulement
la reflet de quelque chose.
qui's appelait le vol.
Ils me mouilleront
avec du goudron
et m'exposeront a tous.
Je prevois mon future
Et le leur aussi...
...
La plume, je ne la donne pas
Cela vous ne pouvez pas me le prendre.
"Testament" (France, 1998)
and Paroles de paix (France, 1999)
JUAN SEBASTIAN GAVIOTA
para los pequeños dioses
Las alas de mi juventud
están reparándose
en los talleres de ellos.
Me las entregarán reparadas
y cortadas de forma diferente.
Nunca volverán a ser alas.
Quedará solamente
el reflejo de algo
que se llamó el vuelo.
Me embadurnarán
con alquitrán
y me expondrán a todos.
Adivino mi futuro
y también el suyo...
...
Pero la pluma, no la doy
esa no me la podéis quitar.

BAJKA O RIJEČIMA
"..Na svijetu nema ništa jače...
i nemoćnije od riječi....."- Turgenjev
"Uništite riječi! Ne dvoumite se!
Uradite to kako
znate i umijete!"
Reče kralj pastvi svojoj.
Na to će jedan
razuman iz mase:
"Kako gospodaru? One se kažu ili ne kažu.
A kada se kažu, zamete ih vjetar."
To bješe prije mnogo stoljeća
u jednoj maloj kraljevini.
Ni kraljeva ni pastvi
više nema
(ili ih nema onakvih kakvim ih zamišljamo)
A riječi i
dalje
žive.
I još uvijek
postoje
ljudi koji bi
da unište i
riječi...
...i vjetar.
Knjiga "Amanet" (BiH, 1996)
LE CONTE DES MOTS
"Dans le monde il n'y a rien de plus fort
et d'impuissant que les mots..."
TOURGUENIEV
"Detruisez les mots! N'hesitez paz!
Faites comme vous pouvez
et comme vous savez!"
dit le roi a ses serfs.
Un homme de bon sens dans la foule repond.
"Comment mon maitre?"
ils se disent ou ils ne se disent pas.
Et quand on les dit,
c'est le vent qui les emporte."
C'etait dit depuis longtemps
quleque part dans un Royaume.
Il n'y a plus ni rois, ni serviteurs.
(ou du moins dans le sens
ou nous les imaginons)
Mais les mots vivent toujours.
et
ils existent encore
les hommes
qui detruiraient bien
et les mots
...et le vent.
Libre "Testament" (France, 1998)

POEZIJA/POETRY/POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ
M E D I O K R I T E T S K A H I M N A

Njihovo je da
govore
nama,
podanicima njihovih želja.
Ne vjeruju nam.
I nikada nisu.
I nikada neće.
Naše je da se divimo njima, nama
nedostupnima,
nadajući se
...da će Zima
ove godine biti jaka.
Možda se neko na ledu
oklizne i padne,
ostavljajući
mjesto
za nas...
Osrednja
ništavila
što žude za vlašću.

Knjiga "Amanet" (BiH, 1996.g.)

L'HYMNE DE LA MDEIOCRITE

A eux
de nous dire,
a nous,
soumis a leurs envies.
Ils ne neous ont jamais crus
Ils ne neous croiront jamais.
A nous
de les admirer
eux qui nous sont
inaccessibles,
en esperant
...que l'Hiver
sera tres rude
cette annee.
Peut-etre que quelqu'um
va glisser
sur la glace
et tomber,
eno laissant la place
pour nous...
...miserables
qui sommes avides de pouvoir.

Libre "Testament", (France, 1998)

PROSJACI UMA

Razaraju
nadu
sutrašnjice
hraneći
se sivilom
današnjice.

Da li sam drugačiji?

BEGGERS OF THE MIND

Destroying
the hope
for tomorrow
feeding themselves
with the drabness
of nowadays.

Am I different?

BOSNA, DANAS

Bijah
tamo
gdje
svi dolaze
sretni....
Bijah
tamo
gdje
svi dolaze
veseli...
Bijah
tamo
gdje
uvijek
i
bijah...
Sam sebi
dovoljan.
Sluđen
i
izgubljen.

BOSNIA, TODAY

I've been
on the place
where
everybody
comes
happy...

I've been
on the place
where
everybody
comes
jovial...

I've been
where I
have always
been...

Sufficient
to
myself
...

Insane

and
the
lost

OTISCI

Rastrojen
današnjicom
prošlosti
se
vraćam.
Nije li bolje bilo?
...U prošlosti koju pamtim...
Oblaci
nestaju nad
snom nadanja.
Buđenje je
ovdje
uvijek
krvavo.

Knjiga poezije

"Prosjaci uma" (BiH, 2003.g.)

FINGERPRINTS

Teared apart
by
nowadays
I am returning
back to
the past.

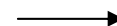
Was it better?

...In the past
which I remember....
Clouds
are disappearing
above the dream
of the hope...

Wakening here
is always
bloody...

Book of poetry

"Beggars of the mind" (BiH, 2003)

POEZIJA/POETRY/POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ
BOEMSKA DUŠA

Moja duša
ispijena luta.
...
Ako naiđeš na nju,
nemoj joj prići.
...
Kamen baci.
I dva.
...
Ako promašiš,
neću ti oprostiti!

Bježati
možeš
do sljedećeg
suočenja
da
samim
sobom.

Već
tamo te
čeka
nastavak
očaja.

They do not hide
There is no one to hide from !
...
They do not live
There is no one to live for !
...
They are Sodom and Gomorrah of

Our dreams

Our beliefs

BOHEMIAN SOUL

My lifeless soul
wanders.
...
If you stumble upon it
stay away.
...

Throw a stone.
Perhaps two.
...

If you miss,
I will never forgive you !

Knjiga poezije „Amanet“ (BiH, 1996.g.)

Tu peux fuir
Jusque'a la prochaine rencontre
Avec toi meme.
Mais c'est la
Que t'attend la suite
De ton desespoir

Our hopes.

Now !

AKO I IKADA... ISTINA
(Audiatur et altera pars)

Nimalo
drugačija
od drugih...
istina.
...
Boli,
jer
ovdje ti
sve,
osim
uspjeha,
oprostiti
mogu.

**BOSNIA (AND HERZEGOVINA) 2020
(iz digitalnog dnevnika limenog vojnika)**

Oni ne
lažu
jer nemaju
kome više
lagati!

...
Oni se
ne kriju
jer se
nemaju
od koga
kriti!

...
Oni ne
žive
jer nemaju
zbog koga
živjeti!

...
Oni su
sodoma
i gomora
naših vizija,
pretpostavki
i
nadanja.

Sada.

IF YOU EVER GET A CHANCE...THE TRUTH
(Audiatur et altera pars)

You can't tell the difference

Between

this truth and other truths.

...
It hurts,

They can forgive you anything,

Everything

except success.

COGITO, ERGO SUM*

Ostaje li
odsjaj
valjanog htijenja
u nečemu
što ima
smjelosti da misli?

**Izetu Sarajliću*
Knjiga poezije "Amanet" (BiH, 1996.g.)
COGITO, ERGO SUM*

Reste-t-il
un reflet
de bonne volonte
dans quelque chose
qui a le courage
de penser?

BOSNIA (AND HERZEGOVINA) 2030
(from Tin Solider digital diary)

They do not lie
There is no one around to lie to !

*Ndt: Izet Sarajlic, Celebre poete bosniaque
Libre "Testament" (France, 1998)

POEZIJA/POETRY/POESIE SABAHUDIN HADŽIALIĆ
NIKOLAJU BUHARINU*

Misao ponesena
stvarnošću
razbijena o
prvu hrid,
uslovljena nakanama
nagoviještenog cilja,
postaje sinonim uspješnog
prevrata
duha u materiju...

...
Imam samo jedno pitanje
reče paž:
"Koliko još nadahnuća,
svanuća misli
baciti niz rijeku
da bi
ostvarenje sna počelo?"

**Anarhist iz tridesetih godina prošloga
stoljeća/vijek*

Knjiga "Amanet" (BiH, 1996.g.)

NICOLAS BOUKARINE*

Pensete emportee
par la realite
ecrasee sur le premier ecueil,
conditionnee
par des volontes historiques
devient synonyme
d'une revolution reussie
suite a la transformation
de l'esprit en matiere...

...
Je n'ai qu'une question
dit le page:
"Combien d'inspirations,
de pensees naissantes
seront encore jetees a l'eau
pour que commence
la realisation du reve?"

**Anarchiste des annees 30*

Libre "Testament" (France, 1998)

VISOKI PJESNIČKI DOSEZI
Sabahudin Hadžialić:
ALTER EGO BEST OF

Iz recenzije:

Već svojom pjesničkom knjigom pod naslovom **Testament**, Hadžialić je postavio visoke poetske standarde koji su ga uvrstili u

dvije antologije, od kojih je jedna objavljena u Francuskoj. Ta mu je knjiga otvorila vrata, ne samo bosanskohercegovačke, već i evropske literature u kojoj je, nažalost, malo pisaca s našega područja. Zato svaki ulazak naših pisaca na stranice antologija i časopisa država s jakom nacionalnom literaturom, kakva je u ovom slučaju francuska, znači priznanje ne samo autoru već i cjelokupnoj b-h književnosti.

Svjestan položaja u kojem se našao nakon pozitivnih odjeka na prvu knjigu, kao i odgovornosti pisca kome je pružena mogućnost za samopotvrđivanjem i daljim napredovanjem, Hadžialić je nastavio pisati s jednakim žarom i odlučnošću da svoj književni opus proširi i učvrsti u nivou kojeg je postavio i dostigao u prvoj etapi svoga stvaralaštva. Iza prve objavljene zbirke pjesama, slijedilo je još nekoliko književnih naslova koji su učvrstili njegovu pjesničku poziciju na nacionalnoj razini, te mu omogućili da sudjeluje na brojnim poznatim književnim manifestacijama. Istovremeno mu je otvoren prostor u listovima i časopisima za prezentiranje novih književnih ostvarenja, što je piscu u razvoju od neprocjenjivog značaja.

Nakon četiri do sada objavljene knjige u dvadeset godina spisateljskog rada, Sabahudin Hadžialić pripremio je novu pjesničku zbirku pod naslovom **Alter ego (best of)** u koju je uvrstio dvadesetak ranije publiciranih pjesama, te isto toliko novih pjesničkih ostvarenja. Ovaj izbor zorno potvrđuje njegov pjesnički dignitet, koji je izgrađen na referalnim zasadima savremene evropske i svjetske poezije.

Zbirka je podijeljena na nekoliko tematski razlikovnih cjelina. Prva cjelina govori o nama, odnosno općenito o ljudima koji sebe svrstavaju u najsavršenija živa bića na planeti Zemlja. Koliko je to samorangiranje (in)validno ponajbolje potvrđuju sukobi i ratovi koje ta, najsvjesnija (?) bića vode od nastanka ljudske civilizacije. I koje će voditi do nepoznatog kraja neizvjesne nam budućnosti. Kad pjeva o nama i našim ljudskim manama, Hadžialić je razložno škrt na riječima i uvjetno određen u promišljanjima. On vjeruje čovjeku, ali na pragmatičkoj ravni izražava sumnju u mnoge njegove nakane i postupke. Potvrdu toga pristupa i stava nalazimo naročito u pjesmama pod naslovima *Amanet*, *Bezimeni*, *Cogito ergo sum* i *Galeb Jonathan Livingston*. Obraćajući se čovjeku kao jedinki svoga roda, u pjesmu *Amanet*, Hadžialić promišlja i zapisuje sljedeće stihove:

*Ne osjećaj zavist prema onima što baklju nose.
Dogorjet će u njihovim rukama.*

I to je sve! To je cijela pjesma. Čista i jasna kao brušeni poetski biser. U njoj se svatko može potražiti i pronaći. Po svojoj pameti i po vlastitoj savjesti. Bilo mu od volje! U drugoj cjelini pjesnik promišlja ljubav kao najveće dostignuće čovjekova duha i ljepote prirode što nas okružuje. Ljubav je uzajamni odnos i zanos bića koja opstaju širenjem. Dobra i vrste kojoj pripadaju. Istovremeno, ljubav je centar svijeta i svega što postoji i jedino ona nam pruža priliku da voljenjem obranimo ljudsku čast i dostojanstvo. Većinu ljubavnih pjesama u sklopu četverodjelnog ciklusa pjesnik posvećuje svojoj životnoj sapatnici Amiri. Pjesme nastale iz ljubavi nisu škrte na riječima. U njima je pjesnik otvoren i jasan, a u odmjerenoj dozi zaljubljen i strasan. Žena je prvo lice ljubavi i donositeljica života i to djelo prirode nitko ne može poreći niti promijeniti. U tome prsti sudbine, a ni ljudske ruke ni primisli ne mogu ništa poremetiti niti preusmjeriti. I to je najbolja i najvječnija božja i prirodna pravda. Tako neka ostane do kraja svijeta i svega! Jer, tako nam sugerira i pjesnik u ljubavljvu nadahnutoj pjesmi *Ona i ja: Kao plima mojih sjećanja, ona rađa moje dane. Kao mjesec mojih noći, ona upija moje godine.*

Ljubav nema granice! A što će ljubavi granice, kada je ionako sve drugo oko nas beznažno ograničeno?!

Treća cjelina posvećena je zemlji i domoljublju. Zemlji kao mjestu postanka i opstanka. Domovini i domu kao ishodištu kojem se vraćamo ma gdje bili i ma kamo išli. Duhom i (ili) tijelom, svejedno. U epicentru Hadžialićeve pjesništva o zemlji je država Bosna i Hercegovina. Zemlja usuda i suda. Zlatni rudnik za domorođene i magnet za strance. Posna i rosna. Hercegovina i Bosna. Sve u jednom i sve oko jednog. Pjesnikova zemlja! Rodna i plodna. Od grkog bajama, do semberskog i posavskog šećera. U hudi vakat i u ludo vrijeme, ta zemlja biva gladna, jadna i hladna.

POEZIJA SABAHUDIN HADŽIALIĆ

Baš kao u pjesmi *Kula od karata* u kojoj pjesnik, ali bez tuge i gorčine, zapisuje sljedeće stihove:

*Snijeg i led Bosnom viju.
Hercegovina hladnom postaje!*

I opstaje, pridodajem! Tek da to zlobnici agresori, ne zaborave! U ovoj poetskoj zbirci, nevelikoj po sadržini, a golemoj po snazi kazanih i zapisanih poruka, ugrađeno je više desetina pjesama čiju će misaonu dubinu i leksičku širinu osjetiti svaki dobronamjerni i dobroupućeni čitatelj. Izdvajam samo neke od njih, svjestan da su ukusi različiti i da o njima na ovome mjestu ne treba raspravljati. To su, uz već spominjane, u prvom redu pjesme s naslovima: *Bili su i ostaće, Manipulatorima čuđenja, Priča o mladosti, Prosjaci uma, Sudbine I i II, Mogu li?, Tebi istino, Usud, Zemlji, njoj samoj, Mea culpa, Neotkani Sizif i Nacionalistička himna*. U potonjoj pjesmi, kao i u još nekima sličnog sadržaja, pjesnik se s jakim argumentima određuje negativno prema politici i njenim protagonistima. Čini to bez dvojbe, premda i sam neposredno sudjeluje u procesu političkog osvješćivanja masa koje su, koliko do jučer, zavedene rikom novna predvodnika, mahale oružjem i posipale se pepelom i garom sagorjelih riječi i baruta etničkih gladijatora i haških krvnika.

Poezija Sabahudina Hadžialića otkriva nam i potvrđuje pjesnika zavidne kulture, bogate leksike i širokog književnog znanja. Zahvaljujući tome, on uspješno prati sve trendove savremene svjetske poezije i primjenjuje je u vlastitoj književnoj radionici. Tako nas uvjerava da su krila njegove mladosti koja su u pjesmi *Galeb Jonhatana Livingstona* bila na opravi „u njihovim radionicama“ u jako dobrom stanju, te da mirno plove našim podnebljem noseći ga smjerno u visine i u još neotkrivene literarne predjele. Za očekivati je da će nas sa toga puta i ubuduće obasipati novim raskošnim stihovima i snažnim pjesmama. Kako je to, uostalom, i do sada činio.

Šta još na kraju reći osim: Sretno ti i beričetno poetsko i ljudsko putovanje bilo, pjesniče Sabahudine!

Ivo Mijo Andrić, književnik,
Zagreb, Hrvatska, 2006

HUMANISTIČKA NAČELA I PJSNIČKI ANGAŽMAN

Sabahudin Hadžialić u svemu je čovjek suvremenog doba i svjedok svekolikih

okrutnosti s kojima se susreo *face to face*. Suočen s neminovnostima i nagrđenim licem svijeta, a višestruko talentiran čovjek – pjesnik, esejist, prozist, dramski pisac, publicist – Hadžialić se bitno uspravio u poeziji. Objavio je četiri knjige, postigao i međunarodna priznanja, kao pjesnik osvojio značajne nagrade, ne zapostavljajući niti jednu od svojih djelatnosti. Zanimljivo je i vrijedno spomenuti: Hadžialić se ne sklanja u pjesmu kao pribežište, on u pjesmi funkcionira kao najboljoj, otvorenoj i djelatnoj formi i opciji.

Takav odnos, Hadžialiću omogućuje da u svakoj poziciji funkcionira zdravo i primjereno, snažno i otvoreno, prikladno u njegovoj osobi artikuliranom habitusu ljudskog bića i njemu svojstvenog koda. Hadžialić u pjesmi nastavlja da voli. Hadžialić u pjesmi biva angažiran prema oporoj društvenoj stvarnosti i čovjekovoj poziciji. U pjesmi, Sabahudin Hadžialić nastavlja nesmiljeno zapažati jednako nasrtljive pojedinosti i osobnu pojavu koja je tolerantna i spremna uvažavati drugačije, tražeći smisao i ključ cijelaj zavrzlami. Sabahudin Hadžialić od svojih početaka pjeva sve sjetnije, ali, jednako nepopustljivo naspram svojih visokih humanističkih principa.

Hadžialić piše slobodnim stihom, a tu i tamo tek, otme mu se spontana rima. Ritam njegovoga pjesničkog govora, u suštini je ritam misli i spoznaje, ali i unutarnje, nenametljive muzike misaonog procesa i njegovoga kazivanja, koje podupire pjesnikova sjeta. Hadžialićevi pjesmotvori su mahom kratki i svi, bez iznimke ispunjavaju uvjet da ih doživimo kao dobre i lijepe. U pjesničkom činu, estetsko je bitno i dijelom je pjesnikov cilj. Hadžialićevo pjesničko iskustvo artikulirano je njegovom širokom ljudskom i sjajnom čitateljskom kulturom, njegovom stvarnom ljudskošću koja je *fon* – pozadina motivacije i ishoda u svakoj pjesmi.

Naime, Sabahudin Hadžialić iskreno želi, a djelatno preduzima sve da ovaj svijet učini boljim. Pitanje o tome da li to pjesnici i umjetnost uopće mogu, Hadžialić je riješio spoznajom da bez dobrote ne može biti dobra čak i ako se tek *na muci poznaju junaci*. Njegov bitan i uvijek neupitan cilj je da bude na strani dobra i da tako dobru omogućiti prevagu u svakom odnosu prema drugačijem. A borba je stalna i neprestana i na svakom mjestu, u svakoj prilici i, Pjesnik je djelatlan.

Hadžialićev stih je jednostavan i na način čovjeka suvremenog svijeta ekspresivan. Hadžialić kao pjesnik jedinka je koja uvijek govori samo u svoje ime. On je čovjek koji sebi ne dopušta omašku i koji ne zatvara oči ispred surovosti kojima je izložen. On svijetu prilazi s otvorenim gradom i bez zazora, spreman prihvatiti i uzvratiti u jednakoj mjeri.

On zna sve o nemilosrdju i nesmislu mediokriteta, koji potkrajaju sve dobro i ruše najviše, e da bi se digli iz blata u nivo prosjeka kojim su zadovoljni. Ali, Hadžialić zna sve i o ljubavi i u ljubavi se uzdiže plemenitošću posebne vrste. Zna puno i u takav odnos ulazi s proračunatom popustljivošću i spremnošću na davanje, koje se suprotstavlja vragolijama i zadnjoj misli, spreman svome osjećanju i doživljaju dati sve – što njegova bogata priroda može.

Sabahudin Hadžialić je, dakle, u svemu čovjek suvremenosti suočen sa stvarnošću. Njegove pjesme, nerijetko, sugeriraju kako stvarnost nije autentična, nego tek improvizirana slika koja nastoji biti uvjerljivom do nivoa na kojem će instrumentalizirati čovjeka. Hadžialićeva pjesma sugerira da smo kao ljudi izloženi zlopotrebi snažnih mehanizama u službi moći. Humanistički principi i etika su ideali na koje se *moć* ne osvrće, kojima ne pridaje značaj, ali koje svojim prisustvom nužno reafirmira i vraća u aktivan životni poredak – Hadžialićeva pjesma.

U tom nastojanju, Pjesnik je pouzdana osoba, ne vara ga njegovo osjećanje da je uistinu, upravu. On ne želi odustati, nije spreman prilagoditi se, niti – popustiti pod pritiscima moći. Svoju krhkost, kao da ne opaža, jer sam je odabrao put kojim se kreće. On je svjestan kako mediji u službi centara moći, u stvarnost impostiraju privid i lažnu sliku, koja im treba poslužiti za jačanje pozicije. Pjesnik vidi kako su slabi izgledi na kojima istrajava, ali ih i ne pomišlja napustiti – jer, njegovi su i stvarni.

Sabahudin Hadžialić je dakle od rijetkih, koji su spremni raditi i sve od sebe dati za *popravljanje ovoga svijeta*. To, ustvari i jeste njegova jedina i stvarna pjesnička pozicija, njemu darovani i od njega odabrani Svijet. Spreman sve dati za ideale, otkriva pokvarenjake i budale, identificira *prosjake*, slabe i nejake, nakaznost svijeta i besmisao zlobe.

Pjesnička rekapitulacija Sabahudina Hadžialića u ovoj knjizi, u Izboru i s Pogovorom Ante Zirduma, uvjerava nas kako Hadžialić vrši *veliko pospremanje*, prije nego će nam nešto novo i možda odlučujuće, reći o ljubavi i životu, ali – iskreno, i istinito, i bez sumnje – angažirano. Hadžialić je od one rijetke vrste koja se ne libi angažmana, jer, sasvim mu je jasno što čini, pa pjesničkim putom hodi i napreduje bez izlišnih pitanja kakvo bi bilo raspravljanje o tome: ima li pjesnik pravo biti anagažiran?

Atif Kujundžić, književnik, Lukavac, BiH

SLOBODAN ŽIKIĆ

...Stvarno je besmisleno pisati tek onako i znati da je to samo navika stara Bez života nema ni stihova, i ako stihovi žive sami, i bez njihovih gospodara...Raznovrsnost književnih žanrova koji obuhvataju literarni opus Slobodana Žikića moraju biti itekako isprepleteni jer ih, ipak, piše jedna, ali višeslojna ličnost. To se dešava i sa njegovom poetikom koja varira od lirске sadržajnosti do prozne, satirične, dvosmislenosti. Grubošću darovitog pisca koji se ne libi govoriti sa podsmijehom čak i o sebi, Žikić pripada onom smjernom obliku književnih likova koji puteve grade, ali ne i razgrađuju...?????...Koliko riječi toliko i pitanja, naravno. Pjesnik u njemu je, s druge strane, osoba koja nadograđuje pisca Žikića da bi kreirala književnog stvaraoca koji piše zbog PORUKE ali ne i radi PORUKE same. Naime, on je od onih samozatajnih autora koji se ne ističu glasnoćom pojavnosti unutar stranačko/partijske patetike, kojom se »odlikuju pisci« koji služe bilo kojem obliku ideologije, već glasnoćom iskaznosti unutar književnih žanrova. Uspješno, prije svega. Istovremeno, njegova poezija je bolni oblik, sopstvenih, usmjerenih nadanja ka traženju odgovara na vječno zadata pitanja o postanku, ostanku, opstanku. Bitka, ali i bića, samog. No, kako i doći do njih. Razgrmite njegove stihove. Kaz'će vam se samo.

Urednik

... Really is the pointless to write just for nothing and know that it's just a old habit Without a life, there is no lyrics, and if verses live alone, and without their masters ... The diversity of literary genres that include literary opus of Slobodan Žikić must be very intertwined, because they, though, writes one, but the multi personality, being. This happens with his poetics also, which ranges from the lyrical prose up to comprehensiveness, satirical, ambiguity. With the brutality talented writer who is not afraid to speak with a smile even about yourself, Žikić belongs to the humble form of literary characters who are building roads, but not degrade ...?????... How many words and same number of questions, of course. The poet in him, on the other hand, is a person who upgrade Žikić writer to be able to create a literary creator who writes the MESSAGE, but no because the MESSAGE alone. Specifically, he is among those self-quietness authors who can not stand under the volume of appearance within the party / party pathos, which belongs to the "distinguished writer" who used any form of ideology, but the volume presentation within literary genres. Successful, first and foremost. At the same time, his poetry is a painful form of its own, aimed hopes to find answers for the eternal questions about the origins of tasks, stay, survival. Being of soul, as well as being, itself. But how do get towards it. Shape up us his verses. It will be said to you by itself.
Editor

(ČO)VEK STIH

Više ništa nije isto ili ja nisam isti
Mogao sam da promenim svet, ali ne i sebe
Rulaju stihovi kroz mozak kao po pisti
avioni, i nestaju u ravnodušnom nebu.

Čisti ostaju listovi papira.
To im je prirodno stanje
I zašto sada ja da prljam ovu lepu belinu
svojim davno zaboravljenim rukopisom.
Postanje je već opisano, život takođe, a ja
opisujem prazninu!

Stvarno je besmisleno pisati tek onako
i znati da je to samo navika stara
Bez života nema ni stihova, i ako
stihovi žive sami, i bez njihovih gospodara

Ako već žive, valjda znaju smisao svoga veka
Kada mi jednom bude jasno šta stvarno znači
bar jedan stih, onako sasvim sam, bez čoveka,
tada će, možda, čovek sa stihom da se
izjednači

ČOVEK I JABUKA

Treba da oderem grane na jabuci
Ali stalno odlažem, odlažem, odlažem,
Ne stoji mi čvrsto testera u ruci
Nisam ja za takav surovi posao
Ne moram bar sebe samoga da lažem

Dobro, može sutra, zašto danas mora
Prohladno je, može i mraz da udari
Biže moja jabuka na velikoj mucu
Ako bude hladna noć il' mrzla zora
Može sva snaga kroz pore da ispari

Danas je toplije, baš sam odlučio
Ako ne bude kakvog drugog posla
Ako se ne zapričam s nekim na okuci
Odrezaću samo one trule, makar pao
Makar sa se njima na zemlju sručio

Opet sa testerom krećem ka jabuci
Sunce obasjalo rascvetale grane
Ko bi sad ovu lepotu dirao
Skamenila se testera u ruci
Neka se još sada pruža na sve strane

A, dogodine, čim proleće grane
Odrezaću i one što su sad zelene
Nisam ja toliko baš onemoćao
Ili ću u jesen, čim budu obrane
Skratiti bar one što skraćuju mene

EPITAF SAMOME SEBI

Posvećujem sebi ovu pesmu
I samom sebi palim sveću
Podižem sebi spomen česmu
Jer, ko će drugi, ako ja neću

Sebi za dušu ispijam rakiju

I kažem: pomeni samoga sebe
Ovi što sada sa tobom piju
Piju zbog rakije, ne zbog tebe

Svjati Bože, svjati krepkij, pevam
Dok za svojim kovčegom sam koračam
Kao da niko umro nije, snevam:
Na nebu nove stihove glačam

I zahvalnicu sam sebi napisao
I specijalnu nagradu dodelio:
Hvala ti što si pevao i disao
I što si se na onaj svet preselio

Istorija

Taj metež tuđeg sećanja će biti
Istorija...

(Ivan V. Lalić)

Počeo sam da pišem i odmah primetio
Da je mastilo crno
Trinaestog dana zapisao sam stih
Bila je to, u stvari, trinaesta noć
Otkad se zvezde u strah premetnuše
I ovo malo zrno
Istine što u more kao u bezdan spustih
Jednom će isplivati na obalu i biće moć
Jača od meteža i sećanja, od tmuše

Istorijo, kad te jednom budu pisali
Kad sećanja na ovaj bol usmere

SLOBODAN ŽIKIĆ

Kao svoj bes na naše rane
Znaćeš i sama da smo s tobom disali
Menjajući dane za noći, noći za dane
Nije ovo plač, ovo je stihovano ridanje
Jer sve je protiv nas, i nebo mrakom okovano
I strašne nemani koje ostaju uvek iste
Zapisah, trinaestog dana
Da ne budeš samo smeteno sećanje

KAD PRVI PUT UMREŠ

Najteže je kad prvi put umreš
Pitaš se zašto baš tebi to da se desi
Sve ti je nepoznato i ništa ne razumeš
Ni ko si, ni šta si, ni gde si

U životu smrt je najrealnija stvar
Ali ti ne živiš u realnosti i ne znaš
Da sve je samo san i trošna tvar
Kojoj i ti na kraju moraš da se predaš

I sad, kad si već mrtav davno
Šta drugo može da te snađe
Nekome se smrt dogodi tiho, nekome slavno
Ako je ti i ne tražiš, ona tebe pronade

Najteže je kad umreš prvi put
Pa si ljut na sebe, kao da si to mogao da sprečiš
Ne budi tužan, ne budi smešan, ne budi ljut
Od smrti sigurno ne možeš da se izlečiš

Evo kako ja na to gledam iz svog mrtvog ugla
Ne osuđuj sebe jer nisi ni za šta kriv
Život se uči, a na smrt se ogugla
Koliko ti je dato, toliko i budi živ

LIČNA KARTA

Da li je vredelo tolikog truda
Sve što sam radio pola veka
Šta sada treba činiti i kuda
Poći? Gde naći onog čoveka

Onoga koji je nekada bio ja
Koji je želeo sve ove besmislice
Može li se vratiti sekunda koja
Liči na mene i na moje lice

Jeste, ovo je moja lična isprava
Vidim ima brkove i nos dugačak

ovaj na slici. Onaj ja. Strava,
čoveče, koliko liči. Al 'samo tračak

Ima od one nade i one želje
Kao da je još onda onaj ja na slici
Osećao da uspeh nije veselje
Već smirenost i ćutnja u neprilici

I broj je tačan, mesto stanovanja
ulica, očevo ime i JMBG
al nema više pravog radovanja
i cilj je otišao odavno UPM

Nije baš neka rima, al nije bitno
Odlazim polako, nije ništa hitno
Priznajem, nije baš nešto idilično
Ali iz lične karte sve je lično

Lični matični broj, lično ime
Lični mladež na čelu (lepo mi stoji)
Lična godina rođenja i prezime
I lična država koja ne postoji

NA KRAJU

Na kraju sve ispadne kao uzdah tih

A ti bi hteo nešto važno da kažeš
Ne misli više kroz tebe tvoj pravi stih
Svejedno ti je, il samog sebe lažeš?

Izgleda zaista glupo dok tragaš kroz belinu
I sve postaje sivo i na memlu miriše
Ti mu se obraćaš prisno, kao rođenom sinu
A on od tebe beži, za sobom tragove briše

Nije to kao kad ostaneš bez svoga sna
To je vasijska praznina i tama
Velika provalija, ogromna bezdna
Koja se otvara ludim poetama

To je kao da si napustio sebe
Odlutao nekud pa ne znaš da se vratiš
Kao da si stvarno živeo bez potrebe
Bez cilja koji više uopšte i ne pamtiš

Besmislene dane kroz prazne čaše brojiš
Bližiš se kraju, ako kraj predstavlja išta
Stih neće da ti se javi, a zna da postojiš
Ti nećeš da ga tražiš, a bez jega si ništa

PORAZ ILI POBEDA

Da li je ovo pravi čas kad treba stati
Zaćutati pred silinom besmisla i žrtve
Ili nastaviti i još pojačati
Borbu koja donosi strahote i mrtve

Oni dolaze s neba, mi tamo odlazimo
A tek smo počeli da bivamo na svetu
Zašto, kosmička vrednosti, bestelesna zimo
Naša vrela srca postajaqljaš jima za metu

Znamo mi da umiremo, al ne znamo čemu
Ovolika stradanja, ruševine i beda
Kad dođu i oni Bogu na istinu, njemu
Neka kažu da najskuplji poraz je - pobeda!

VUČJI ZEV

Prošli smo kroz vučji zev i sada smo zdravi

Nepomenik iz gore, duh mojih predaka
Svojim rebrom može selo da zatravi
životopis da nam sroči od pet-šest redaka

Taj kamenik i pogan kad žrtvu oseti
Zubima joj kida vrat i grlo belo
On se ne razmeće, nit se žrtvi sveti
Daruju ga dok mu pevaju opelo

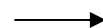
Mi smo opet ono što smo nekad bili
Ne želimo ništa, ništa ne nudimo
Ako smo nekada svoje želje krili
Sami se tome već čitav vek čudimo

ŽUTA METAFORA

(Radomiru Andriću)

Ide Roko ka Stalaću pokraj pruge
Nosi lepu tikvu kao mesec žutu
I veliku, zrelu, kao da su druge
Sve na svetu stvari nevažne na putu

Ka cilju kome se zaputio peške
Iz nekog moravskog sela i tikvišta
Ide pesnik nosi svoje misli teške
Stihovi pre njega vide odredišta

SLOBODAN ŽIKIĆ

Postavljena davno darom burevesnim
 Koji mu darova bog pesme i vina
 Ide Roko prugom, stih ga čini svesnim
 Da je njegov korak duži i od šina

Što se od Stalaca kao zmiije viju
 Ka "Kolarcu" i ka Klubu studenata
 Voz Istambul-Minhen stići će kasnije
 Od njegovog stiha do velikih vrata

Kojima se stiže u svet poezije
 I stiže do zvezda i do divne niti
 Balkanskom, pa gore gde kročio nije
 Niko ko s bunara ne mogaše piti

Vodu koju vide samo bunardžije
 Kojima je dato da napoje žedne
 Kao mesec koji s nebeske japije
 Plete mrežu snova za nežne i čedne

Devojke što rastu ispod mesečine
 žute metafore u Studentskom klubu
 Njih pravi stihovi mogu da općine
 Kao verna ljubav Prijezdinu ljubu

Konkurs za učešće na Satira festu 2010

Upravni odbor Beogradskog aforističarskog kruga je raspisao javni konkurs za učešće na 8. Medjunarodnom festivalu humora i satire - Satira fest 2010. Autori iz Srbije i inostranstva mogu slati svoje radove do 15. septembra na mejl adresu: satirafest@gmail.com; satirafest@gmail.com.

Beogradski aforističarski krug,
 Vojvode Stepe 283,
 Beograd.

Ove godine u konkurenciji će biti aforizmi (do 30 aforizama), satirične priče (tri priče, do dve stranice) i satirične pesme (tri pesme, do jedne stranice), a mogu se slati radovi napisani u periodu od prošlogodišnjeg Satira festa 2009, održanog 9. oktobra.

Umetnički savet manifestacije u sastavu: Aleksandar Baljak, Aleksandar Čotrić, Jovo Nikolić, Dušan Puača i Slobodan Simić izabraće aforizme, priče i pesme i odrediti učesnike na završnoj večeri, koja će biti održana 8. oktobra u sali opštine Stari grad. Ovogodišnja manifestacija biće održana pod sloganom "Imam vremena, pišem kratko", a biće posvećena jubileju 150 godina od rođenja ruskog pisca Antona Pavloviča Čehova.

Autoru najboljeg aforizma izgovoranog na manifestaciji pripašće nagrada "Vuk Gligorijević", a nagrada će, po prvi put, biti dodeljena i autorima najbolje priče i pesme. Pokrovitelji "Satira festa" su Ministarstvo kulture Srbije, Skupština grada Beograda i Gradska opština Stari grad.

Pesme treba da stignu najkasnije do 15. septembra 2010. godine

Autori pet najuspelijih pesama biće pozvani na Festival 20. i 21. oktobra 2010. Pesme će da budu objavljene u posebnoj publikaciji. Dobitnik nagrade biće poznat na završnoj večeri festivala i njemu će pripasti statueta „Zlatna struna“ (rad akademskog vajara Selimira Jovanovića) i novčani deo

Uredništvo portala

www.Knjiznice.info raspisuje natječaj za najbolje tekstove iz života knjižničara i knjižnica. U obzir dolaze kraće priče, pripovijetke i crtice (do 4 kartice teksta), dakle izmišljeni ili stvarni događaji vezani uz knjižničare i knjižnice.

Najbolji radovi bit će objavljeni koncem godine u zajedničkoj zbirki tekstova.

Registrirajte se na portal Knjiznice.info i objavljujte svoje uratke na zadanu temu do 30. studenoga 2010. godine, s punim imenom ili pod pseudonimom.

SPLIT :: Za stalno je otvoren konkurs za suradnike u časopisu The Split Mind, iz Hrvatske i iz regije.

The Split Mind je časopis za književnost i

kulturu studenata Filozofskog fakulteta u Splitu. Izlazi već šest godina.

Časopis je po svojoj definiciji trojezičan, (u njemu se također tiskaju radovi na engleskom i talijanskom jeziku).

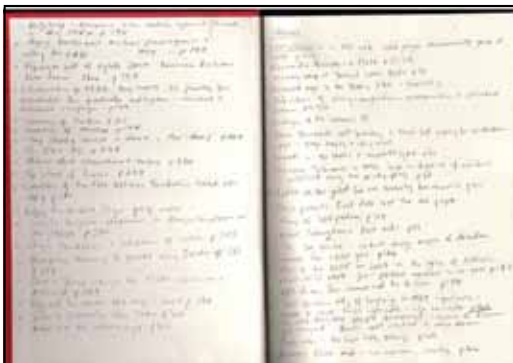
Osnovne rubrike su:

1. Poezija 2. Proza 3. Eseji 4. Prijevodi 5. Drama 6. Fotografija

U dosadašnjim brojevima sudjelovali su renomirani autori poput: Predraga Lucića, Čiče Senjanovića, Nedjeljka Fabria, Borisa Dežulovića, Ante Tomića, Sanje Pilić, Marka Pogačara, Marije Andrijašević, Zvonimira Baloga, Tomice Bajsića, Marka Tomaša, Renata Baretića, Olje Savičević Ivančević, Jurice Pavičića, kao i mnogi drugi neafirmirani mladi autori i studenti.

Radove slati na E-mail adresu the_split_mind@yahoo.co.uk, uz osnovne podatke i kratku bio(biblijo)grafiju.

(The Split Mind is the literary journal of the students of the Faculty of Philosophy of the University of Split, Croatia. Edited by students, TSM publishes literary and art work. In Croatian, English, Italian and other languages, TSM publishes both emerging and established artists.. Is also focused on translation, and has published numerous English translations of works into Croatian.)

ORGANIZACIONI ODBOR 41. MEĐUNARODNOG FESTIVALA POEZIJE „SMEDERVSKA PESNIČKA JESEN“ raspisuje KONKURS za pesničku nagradu „Zlatna struna“

...
 Autori na konkurs mogu da pošalju najviše dve svoje neobjavljene pesme napisane na srpskom ili nekom stranom jeziku sa obaveznom prevodom na srpski.

Pesme potpisane šifrom i otkucane u četiri primerka (razrešenje šifre zapečaćeno u posebnoj kovrti dostaviti uz pesme) poslati na adresu :

MEĐUNARODNI FESTIVAL POEZIJE „SMEDERVSKA PESNIČKA JESEN“
 (ZA KONKURS)
 PP 118, 11300 SMEDEREVO

RADMILO V. RADOVANOVIĆ

...Po crnim eternitom srce pjeva.../...Pretvoren u pepeo zaspao u rimi...Zaokružena smislena cjelina unutar nikada nedosegnutih vrhunaca strasti? Pretpostavljene mogućnosti vidljive anahrone ljubavi? Malodušnost zbog griješnosti puste? Naknadna sretna olakotna okolnost susretu što stremi? Žal za propuštenih maštarijama mladolikog scenarija? Odraslog čovjeka? Pisca? Pjesnika? Sve i svja. Bože pomiluj! Pjesnički snovi Radmila V. Radovanovića i dalje traju. Istakani putenim putevima neizrečene, ali ispisane, ljubavi. Kako to? Njegov bijeg u stih je, u stvari, odlazak ka povratku. U život. Putevima traženja empirijskim oblicima grčkoga mitosa sa ciljem dosezanja ovdremenog ethosa...ljubavi. Unutar življenja samog. Višeslojnost nadnaravne ali i, nerijetko, nadrealne, poetike je kao *photo-shop efektima* uobličena živuća slika unutar *In-design ili Corel 12/QuarkXPress-a* trenutnog realiteta. Čovjeka. Muškarca i žene. Odnosno, rukom darovitog maga izmaštani realitet usmjeren kreaciji, ne paralelnog, već hvale vrijednog svijeta. Svijeta usmjerenog čovjeku zbog čovjeka. I ljubavi, ka tom čovjeku. Pardon, ženi.

Urednik

... On the black eternity heart is singing.../ ...Converted to ashes fell asleep in rhyme ... Circled meaningful unit within never unreached peaks of passion? Premise visible of anachronistic love? Discouragement due to the sin release? Subsequent happy mitigating circumstances meet the aims? Pity for missed fantasies scenario of youth? Adult? Writer? Poet? Everything and...everything. God have mercy! Poetic dreams of Radmilo V. Radovanovic are still ongoing. Woven with carnal ways of unspoken, but written, love. How is that? His escape in the verse is, in fact, going to return. Into the life. Ways of seeking empirical forms of the Greek mythos with the aim of reaching nowadays ethos...of love. Within the living itself. Multilayer of supernatural and, often, surreal, poetic is as the effects of *photo-shop shaped living picture within the In-Design or Corel 12/QuarkXPress* of current reality. Human. Men and women. That is, a gifted magician hand, imaginative reality directed towards creation, not parallel, but praise worthy world. World-oriented man for the man, because of the man. And love, towards that man. Sorry, for the woman.

Editor

MLADI ADONIS**Šarl Kro****Odgovor**

*To što te sledim diže ti sumnje veo?
Moj život je tvoj, ako ga želiš, ceo.
I, daleko da sam vladar tvojih želja,
Ti odvodiš moj san tamo gde bi htela.*

*S lepotom neba, u tebi se penuš
Kobni ritam; jer moja slobodna duša
U slavlju se ljutim brigama ophrva
Već kako to želi luk tvojih obrva.*

*Imao tvoje srce ili otišlo s njime,
Blagosiljaću te kroz uzvišene rime,
Znaću da ti jednom sa mnom drage biše,
I da od tog nemam što želeći više.*

(prevod, Kolja Mićević)

ADONIS MLADI**prolog****MLADI ADONIS**

Ja sam bio Adonis mladi
Sin hercegovačkog bolničara
A ti boginja ljubavi Afrodita
Prelijepa Čapljinica Vera
Radi mene zaboravi Patmos
Cvjetnu Kiferu i svijetli Olimp

Zaboravi svoje zlatne ukrase

Svoju ljepotu

Rijetko si me ostavljala samog

Molila si me da pamtim tvoje molbe

A ja pobjegoh u Kiparske planine

Da stradam od divlje svinje

Koja me svojim strašnim očnjacima rani

Ti puna neizlječivog bola počeo da me traži

Po strmim planinskim stranama

Po mračnim klancima

Po ivicama dubokih bezdana

Svuda

Tvoje nježne noge izranjavalo je oštro kamenje

I bodljikavo šiblje

Kapi tvoje krvi padahu na zemlju

I ostaviše trag za tobom

Ti najzad pronađe moje tijelo i gorko zaplaka

Napokon nakon trideset godina

Da bi zauvijek sačuvala uspomenu na mene ti naredi

Da iz moje krvi izraste nježni anemon

A iz svojih ranjenih nogu gdje kanuše

Crvene kapi krvi

Izrastoše raskošne ruže

Crvene kao tvoja krv

Od tada naravno skrivajući se

Ja ću po pola godine biti na Zemlji

Sa mojom prekrasnom Afroditom

Mojom Verom

Vraćen na zemlju na svjetlost sunčanih zraka

U svojoj prirodi

Ja vječno mladi Adonis

Divinski

VERONIKA

Sve svoje moći i nemoći

Stavljam na ovu bjelinu hartije

Sakupljam tvoje prve znake filozofije

Dodirujem stara pisma i riječi prosute

Sjećam se one sobe što je pravila krugove

Dok je vjetar udarao tako snažno

U hotel M. i lijepe usne nesanice

Umorno naše jutro isprati nas polu gole

Pred slikom Mona Lize zaiskri duša

Shvatih kako srce u ljubavi umire

Trenutak života zatreperi i rastrese me

Čuh stih koji patnja se zove

Uvenuh u nježnom sjaju onome

Moja molitva u tvojoj savjesti strepi

Pogledali smo se i otišli bez riječi

Žalosni u tom susretu nekome

Nisam vjerovao da si mi se mogla dati

Ali bio sam mlad i snažan poput vola

I ljuljala se soba kao val na Neretvi

Sjećam se imala si dvadeset i četiri godine

A i ja tu negdje i bila si čedna djeвица

Bože koliko sam te volio

Koliko stiskao i bio u tvojoj ruci

Negdje visoko uzdizao sam ti glas

Igračko moja na vjetru jeseni

Zebnjo ljubavi koliko ona noć zaboli

Sada u tvojoj žudnji jedno se srce javi

A snijeg pada i moju zvijezdu gasi

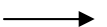
Svaka noć negdje me prevrne

Soba uživa u miru niko ne hoda

Vrijeme čini svoje i negdje me nosi

Po podu pada stih i škripi tuga

Sablasna sjena pipa te i traži

RADMILO V. RADOVANOVIĆ

Ali sve nestalo je polako stari se
Tvoja me riječ nakon trideset godina ponova
budi

Tiho se kradom na telefon javi
Iz usta tvojih klizi kao onda
Slušam te sa smiješkom i riječi lete lete
Osjećam kad ti pričam da plačeš
Teško je ali šta je tu je
Iskapi svoje suze nek se osvježe
Možda će doći čas u tom beskrajju

Da se vidimo ponova u onom disanju
Jeste da je danas led
I sjećanje na onu sobu i hotel M.
Sada ponova obnovljen
Ne ljuti se što sam te pronašao
I pozvao nakon toliko godina
Mi smo imali dvadeset četiri tada
I bili tako mladi
I eto upućujem ti svoje čiste misli
Ovdje pada prvi snijeg
Ja na njemu treperim i stojim
Zbogom da budemo jasni
Okupan tvojom ljubavlju
Negdje daleko odlazim
Da čekam i kasnim kasnim...

NA GRANČICI ZABORAVA

Na ovaj dan
Tri decenije kasnije
Na Tvoju adresu
Poslao sam knjigu
Pusta obala, o Tetida
Znam da si je dotakla
Svojom svijetlom rukom
Ali ovaj život plaća obol
Za onu noć punu zrikavaca i nježnih poljubaca
Pokraj zelene Neretve
Ti si došla slučajno ili namjerno
U malu vojvođansku varošicu
Sa nekim da podijeliš sudbinu
Onaj sam koji je godinama
Tragao za tvojim suncem
Pišući svoje prve znake očajanja
Sada kada gubim svoj ponos
O ne slušaj me
Ne gledaj me
Samo pročitaj i smjesti
Moje tužne rime u dim
Koji će se podići visoko
Ja ću sva svoja osjećanja zamrznuti

U posljednjem kriku
Visoko na grančici zaborava

MOJA HERA

Ja sam tvoj Zevs
A ti moja boginja Hera
Na visokom Olimpu
Vladaš i zapovijedaš
Gromovima i munjama
Na tvoju riječ
Nebo se prekriva
Tamnim kišnim oblacima
A na pokret samo jedne ruke
Podižu se strašne bure
Velika Hero
Moja plavooka
Još si prelijepa volooka bjeloruka
Ispod vijenca u talasima
Padaju ti divne kovrdže
Oči ti plamte vlašću i
Mirnom veličanstvenošću
Ti gdje pođeš
Miris se širi zemljom
Svi ti se sklanjaju
Velika gospodarice Olimpa
Ja jedini Ne
Ti tada ućutiš i savlađuješ gnjev
Dok te ja okivam zlatnim lancima
I svojom moći

TUŽNA JE SVJETLOST SELENA

Tužna je svjetlost Selena koju prosipaš na
zemlju
Ja ležim u dubokoj pećini utonuo u vječni dre-
mež
Ti se nagineš nada mnom miluješ me i
šapućeš
Ljubavne riječi ja ne čujem
Jutro je sve bliže i bliže
Na istoku se zarumenilo
Vjesnica zore jutarnja zvijezda ružičastoprsta
boginja zore
Eos
Otvora vrata na koja uskoro izlazi svjetli bog
Sunce
Helios
Na zemlji sve miriše svuda se šire mirisi
Probuđena zemlja radosno pozdravlja boga
Sunca Heliosa
Koji se javlja sa svojim svjetlim obasjajem
Sa njime izlazim na nebo s obala Okeana

Ti me tu čekaš i budiš ljubavi moja davna
Ja ti tu poklanjam svjetlost toplotu i život

OPROSTI

O nikad neću zaboraviti
Tvoje ime i glas koji živi
Dok pada prvi snijeg i mećava ujeta
Pod crnim eternitom srce pjeva

Tužan sam i skrivam to u prste
Lijek tu pjesmu koja me grije
Kakav sam pročitaj ove noći
Pretvoren u pepeo zaspao u rimi

UGAŠENA VATRA

Namrštenih očiju oholi i hladni
Gledamo se tako otišli od sebe
U takvome činu nijemo pokajanje
Za poraze krivi one crne noći

Iz dubokog jaza ti ode od mene
Spokojna ko zvijezda na vidiku dana
Strast si pamet izdajicom zvala
Ugašena vatro rimo ove pjesme

TIŠINA

Prazan je dom i hartija ova
Tišina ledi i radi java
Tebe je odnijela huda sreća
Život teče i posle posrtanja
U prah sam poslao riječi zaborava
Krik rane i koljena gola
Između neba i zemlje beskrajna tišina
Ti ljubiš kamen ja živ sa okom bez oka

TUGA

Između nas dvoje daljine stoje
Da se vidimo mnogo će vode proteći
Zbog tebe one ljubavi i strasti
S čežnjom se sjetim tanga i prve suze

Još sam ti živ ali stanujem daleko
Duša mi o tebi opet sniva
Ti se javiš pismom povremeno
Ja nemam snage čekanjem tuga ubija

RADMILO V. RADOVANOVIĆ**EPILOG**

Dodoh poslije tri decenije pred tvoju kuću
Na tvoj prag
Ti me sačeka i pozva u svoju sobu
Da popijemo Blagdansko piće
I čežnju protkamo suzom
Uzdahnuo sam stežući ti šaku
Pamteći sreću misleći o tebi
Sunčev prah zabjelasao se na kišnom drumu
Ti i ja nekad bijasmo jedno
A sad kao suho lišće opalo
Šta stade u jedan čas našeg razgovora
Sunce zašlo godine prošle i one noći
Otvorili smo srca uspravno
Bregovi ostaše u daljinama
Tvoj osmijeh se rascvjetava na mojim
obrazima
Misli su nam ponova iste
Zajedno sa njima nestajemo
Na različitim stranama svijeta
Zatvaramo vrata svojih srdaca
Gledamo one narove što rastu
Ispred stare roditeljske kuće
Oni imaju svoju dušu i sopstvenu pjesmu
Danas kad ti i ja uzdišemo
Naši poljupci nisu ni nalik na nekadašnje
Ucvijeljeno srce nema radosti
Samo jedna plava žena zrači u polu tami sobe
Juriš mojih misli je proganja
Nas dvoje pogledom se opet tražimo
Neretva odnosi zimu i sakriva naš trag
Dvije plemenite duše našle su nova utočišta
Ti u Ž..... sa dvije ruže
Ja u Mrkom Gradu sa jednom
I možda nekada i nikad zajedno
A ipak zajedno na plavom nebu zaborava

Javni poziv za učešće na konkursu
ZVONO

Centar za savremenu umjetnost, Sarajevo, u saradnji sa *Foundation for Civil Society i Thrust for Mutual Understanding* iz New Yorka, osnovao je Godišnju nagradu za mlade likovne umjetnike i umjetnice do 35 godina starosti – ZVONO.

Naziv nagrade simbolički i vrijednosno označava i njen smisao. Nagrada nosi ime po ličnosti ili umjetničkoj pojavi važnoj za razvoj i istoriju moderne / savremene umjetnosti u 10 zemalja Srednje i Jugozapadne Evrope, u ko-

jima se nagrada dodjeljuje.

Nagrada za mlade likovne umjetnike i umjetnice BiH je dobila ime po grupi ZVONO (Aleksandar Bukvić, Sadko Hadžihasanović, Narcis Kantardžić, Sead Čizmić, Biljana Gavranović i Kemal Hadžić), osnovanoj 1982. godine u Sarajevu. Aktivnost grupe ZVONO predstavlja najradikalnije ponašanje na likovnoj sceni Bosne i Hercegovine do početka rata 1992. kada većina članova i članica napušta zemlju.

Godišnja nagrada za mlade likovne umjetnike/ce BiH nazvana po grupi ZVONO znači prevazilaženje diskontinuiteta u umjetnosti u BiH s jedne strane i želju organizatora da potstakne inovativne umjetničke prakse danas.

Cilj nagrade je pružiti podršku mladim umjetnicima i umjetnicama, olakšati im daljnju djelatnost, smještajući ih sa položaja marginalne prema središnjoj ulozi u društvu, putem stvaranja pozitivnog konteksta oko mladog stvaralaštva, kreativnosti i inovativnosti s kojom bi se društvo moglo i trebalo identificirati.

Kandidati i kandidatkinje mogu biti likovni umjetnici i umjetnice do 35 godina starosti, državljani/ke BiH.

U obzir dolaze djela s područja slikarstva, kiparstva, grafike, crteža, instalacije, fotografije, videa, novih medija i performansa.

Likovni umjetnici/e se mogu sami prijaviti na konkurs. Prijedloge mogu slati i institucije, pojedinci/ke, profesionalni djelatnici/e iz područja likovnih umjetnosti.

Nagrada se dodjeljuje za kvalitet i inovativnost, za umjetnička djela nastala u toku zadnje dvije godine.

Žiri će, između predloženih i na konkurs pristiglih prijava, odabrati 4 finalista / finalistkinje od kojih jedan dobija šestosedmični boravak u New Yorku.

Svaki kandidat/kinja treba predati ispunjen formular sa priložima i relevantnom vizualnom dokumentacijom. Formular se može podići u SCCA (Obala Kulina Bana 22 /III). Formular je dostupan i na web stranici

Centra za savremenu umjetnost, Sarajevo /ZVONO/ www.scca.ba.

UlaZnica

**KONKURS ČASOPISA ULAZNICA -
poezija, kratka proza, esej
Književni konkurs**

UlaZnica 2010

za NEOBJAVLJENE priče, pesme i eseje

Pravo učešća na književnom konkursu UlaZnica 2010. imaju svi autori koji pišu na bhsc jezicima.

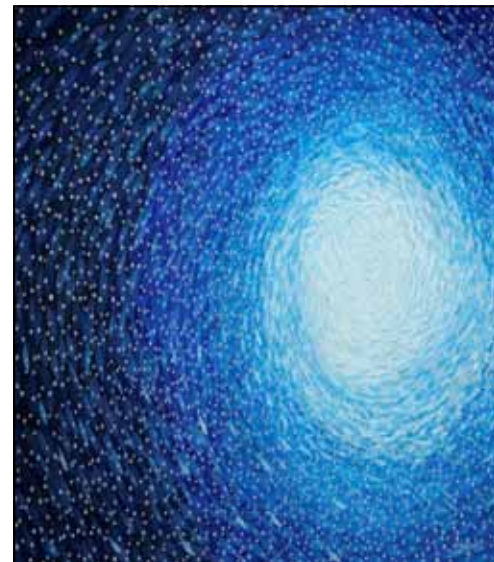
Radovi se primaju do 15. septembra 2010. godine na adresu Gradska narodna biblioteka „Žarko Zrenjanin“, Trg slobode 2, 23000 Zrenjanin, Srbija sa naznakom: za Konkurs UlaZnica 2010.

Otkucani ili odštampani radovi potpisuju se šifrom, a rešenje šifre sa podacima, brojem telefona, adresom i e-mail adresom autora šalje se u posebnoj koverti koji se prilaže uz radove. Očekuje se da stigne najviše do 5 pesama, 3 priče i 3 eseja. Rukopise slati u tri primerka. Rukopisi se ne vraćaju.

Odluku o nagradama koje se sastoje od novčanog iznosa, diplome i objavljivanja u posebnom broju časopisa UlaZnica doneće žiri koji će imenovati redakcija časopisa. Proglašenje dobitnika i uručenje nagrada obaviće se na završnoj svečanosti u Gradskoj narodnoj biblioteci „Žarko Zrenjanin“, u Zrenjaninu u petak, 17. decembra 2010. godine. Tom prilikom biće promovisan broj UlaZnice u kojem će biti objavljeni nagrađeni radovi.

Za bliže obaveštenja obratite se na telefon +38123566210 ili na e-mail adresu ulaznica@zrbiblio.org

Redakcija časopisa ULAZNICA

JASMIN HASANOVIĆ

Tvoji su koraci/ moji putevi...Prosvijetljenost pojedinih odsjaja vječnog lutilice itekako se pokazuje ali i prikazuje u stihovima Jasmina Hasanovića. Upravo njegovo ovaploćenje života je u suprotnosti sa iskustvenim izražajem njegovih godina starosti. Teško je shvatiti da, u godinama života kada „bijelo“ mora dominirati toliko „sivih“, ali i „crnih“ refleksija imamo na pladnju njegovih nakana. S druge strane, kada ponovo podignemo pogled sa papira na kojem su otisnute njegove pjesme i, vidimo stvarnost surovu do bola, ništa drugo ne možemo ni očekivati do upotpunjenost u nečemu što napisah još davno „vrijeme ne prolazi jer ne postoji, ljudi prolaze...jer su postojali“. Surovo, ali, ipak, postojali. Utjeha je što će, ipak, negdje „na kraju, u zatišju“, ostati pjesme. Jasminove. Da upozoravaju. I mole. Životu, nadasve, stremeći....Jer...Stojimo u krugu/Gdje tmina kroji dan..

Urednik

Your steps are / my roads ...Enlightenment of some reflections of the eternal wandering certainly shows a n d displays in the lyrics of Jasmin Hasanovic. Just the epitome of his life is in contradiction with empirical expression of his age. It is difficult to understand that, in years of life when “white” must dominate so much “gray”, and “black” reflections we have on a platter of his intentions. On the other hand, when we once again raise our view from the paper on which were printed his poems and see the harsh reality that it hurts, nothing else we can not expect than completeness in what I have written long ago "time does not pass because it does not exist, people pass...because they existed". Harsh, but, nevertheless, exist. Consolation is that it will, though, somewhere "in the end, in the lull," the poems remain. Jasmin's. To warns. Ask and/or to beg. To life, above all, aspiring... Because...We are in the range / where darkness administers the day.

Editor

POMRČINA

U samoći
 Uronjen u tišinu
 Ispijam Smrt
 Polako dok gledam
 Ples noćnih sjena
 Oko mog' smorenog trupla

Uronjen u tišinu
 Nesnosnog bola
 Čekam prasak...

Čudna prikazanja
 Vežu me u vrtloge
 I zablude uma
 Izbezumljen koračam
 Dok sve gubi se u magli
 I opet izranja
 Iz ničega.
 Oko mene sve se ruši
 Dok se odvajam
 Od svoje kore...

Rastgan u bunilu
 I ludilu noći
 Ispijena Smrt
 Čeka me ko svoju
 Najdražu kob
 Obliječe me hladnoća
 I steže bol

Jedina vrelina
 Krv je moga sna...

PORTRET JEDNE NOĆI

Evo, već spustila se
 Oblutila je vrijeme
 Bez mjesečevog sjaja
 A na dlanovima stoje još
 Ožiljci bola

Ugasle su vatre, samo tinjajući žar
 Podsjeća na dan...

Prosula se tmina

Sva polja i svo gorje
 Obukla u crno

Po poljima se mrtvim šetam
 Gdje nekad gorjela je vrelna
 Sablasne se sjenke vuku
 Prate moj hod, guše me tišinom

Pokoji šuštaj uvelog lišća
 Trzne me...
 I pogledam povijene grane
 Lišće plače, 'lama se,
 Zgaženo da bude
 Hodom pačenika

Sve je samo zgarište;
 Tragovi nestali u vjetrovima
 Prohujalih ljeta
 Ostala samo uspomena
 Na jednu pjesmu i jedan glas
 Nekad što odzvanjaše s vjetrovima
 I portret jedne noći
 Da podsjeća na rane
 Čekajući praskozorje

A usnulu zoru niko ne budi....

...K VJEČNOSTI

Oči sklopljene su
 Ne vidim, niti ću
 Nikad više...

Odlazim daleko
 Predaleko...

Prati me kroz ova polja
 Što nikad više vidjet nećeš
 Gdje samo volja
 Pobijediti shvaćanje može

Ovdje vatra vječno bukti
 Što nit' se gasi, nit' se pali
 Ovdje svijetlo vječno svjetli

Sad sinovi smo vremena

Stojimo u tom krugu
 Gdje tmina kroji dan

AKVAREL SIVIH BOJA

U ovoj dolini smrti
 Gdje samo mjesec sja
 Pohodim do beskraj
 Pohodim vječno
 Tražeći ono što nikad
 Ne imadoh
 Ja samo gubim vrijeme
 Koje nikad ni imao nisam
 Samo sanjam
 Budan u noćima
 Vječnosti
 Kroz ovu maglu
 I snijeg
 Ja već sam išao
 Po ko zna koji put
 Ali svaki put
 Drukčiji
 Osjećaj je tuge
 Dublja je patnja
 Crnji je život
 Smrt
 Sve je draža
 I nedostižna

Jer ja sam mrtav
 Ovdje
 U tvom akvarelu
 Sivih boja

U ZAGRLJAJU MORANE

*Neka moj jad vječan bude,
 kad ne znadoh biti zgasla zvijezda na
 utonulom nebu...*

Vežite mi okove, tiho
 Da ne probudite noć

JASMIN HASANOVIĆ

Ja u nju ne moram gledati
 Crnilo mojih očiju
 Dovoljno je da znam
 Da uvijek me prati
 Dok ja samo bijah tren
 Jedna zvijezda u beskraj
 Koja mrtva još sja
 Sa ranama što krvare
 Vječno

Kroz prste riječi
 Progutanih u tišini
 I vremenu kad oni
 Čekase radi mene
 Što sada ja čekam
 Radi njih...

Tvoji su koraci
 Moji putevi

ZID

Nočas nemam s kim
 Da podijelim ovaj zid
 I pogledima satkam uže
 Da privučem crno nebo
 K svojim dlanovima
 Od sašusenog sjećanja
 Što se umivam s njim
 Pijući tu gorčinu
 Moga jučer...

Da ga satarem
 Svojim dželatom
 Kojim ronim se,
 Komadam i parčam
 Nestajem u vikorju
 Kazaljki
 I pomutnje

Da ga satarem
 I vidim pore svjetlosti
 I opet vratim vid
 Barem nakratko
 Jer nočas nemam s kim
 Da podijelim ovaj zid...

TIŠINA I

Grize me tvoje ništa
 Dok gledam kako se vuče
 Po kamenitim uvalama
 Od mojih riječi
 Dopirući do snova
 Nijemo i gluho
 Sija praznilom
 Tvojih strahova
 Satkanih od iluzije
 Obvija me hladnoćom

Obećah biti sjena
 Tvojih koraka
 Tiha vatra u ledu
 Polovina nas

Postajem bjelilo
 Svoga crnila
 Bjelina
 Čekajući obećano sunce
 Dok zaleđene mi ruke
 Cvile ka crnome nebu
 Od oblaka i oluja

Čekaju

Competition

Meridian Writing is pleased to announce our autumn short story writing competition is now open. We will accept stories of up to 3,000 words, and is open to both published and unpublished writers.

Please note that all entries must be accompanied by an entry form and correct fee.

First Prize £100

Second Prize £50

Third Prize £25

In addition to Prize Money, all winning authors will receive a firstwriter.com voucher worth \$15/£10/€15, allowing them to take out a free subscription to firstwriter.com, providing access to details of hundreds of publishers, literary agents, writing competitions, and magazines. firstwriter.com will contact the winning authors directly.

Closing Date - 30th September, 2010

Competition Rules

The competition is open to both published and unpublished authors writing in any genre, including children's fiction. Stories must not have been previously published elsewhere either in print or online.

Authors must be sixteen years of age or older.

Stories should be a maximum of 3,000 words in length, but there is no lower limit.

The entry fee for each story is £5.00 GBP. There is no limit on the number of entries any one person may enter but no author may win more than one prize in any competition. Multiple entries may be made on one entry form with all stories listed.

Each entry must be accompanied by an entry form (which can be copied from our website, or obtained from our contact address: please enclose a SAE) or the Online Entry Form.

The Judges wish to make an unbiased decision on all entries, so please ensure that only the story title is printed on the story itself. This includes NOT having an author contact detail cover sheet. Any entries which do not comply with this rule will be disregarded from

the competition.

The closing date for the current competition is: 30th September.

The winners will be announced in October, with the winning stories being published on the Meridian Writing website.

Entry Details

If you would like confirmation that your postal entry has been received, or the list of winners, please enclose a suitable SAE (either marked 'Received' or 'Winners'). Online entries will receive a confirmation email once we have determined the correct fee has been received.

Your story should be clearly typed or printed in English (12pt, Times New Roman preferred) on one side only A4 paper, a word count included and double spaced. Include a 'header' which contains your story title and page number. Online entries will be accepted as an attachment saved as a .doc (or equivalent) file and mailed to our email Entry Address. Please ensure stories are emailed at the same time as the online form is submitted to avoid confusion.

If someone else is paying for you via PayPal, please enter a note to this effect to avoid any confusion.

Please refer to the 'Contact Us' page to see details on how to pay the entry fee.

No stories will be returned, so make sure you keep a copy of your story.

The winning and runner-up stories will be published on the Meridian Writing website.

The Judges' decision is final, and no correspondence will be entered into.

Winning authors will be required to supply a short (50 - 100 word) bio which will be published alongside their story.

Copyright remains with the author, but Meridian Writing has the unrestricted right to publish winning stories online. Additional publishing of any stories will be made with the consultation and agreement of the author.

ANTO STANIĆ

Jednostavna je slika postojeće mogućnosti odgovarajućeg pjesničkog izražaja. Anto Stanić je poštovalac "škole rime", ali i „ritma pjesme“ što se ogleda u njegovoj posvećenosti jednostavnosti izričaja sopstvenih vizija. Jasnoća stila je malo u konfliktu sa realitetom svakodnevnih snoviđenja ovdašnjih refleksija društva i vremena u kojima stvara, ali i to je umjetnička sloboda, zar ne? Iako mu se može prigovoriti pretjerivanje unutar jednostavnosti, ipak mu se ne može „skloniti u stranu“ promišljanje kako i jeste sve u životu jednostavno, samo ako se znamo izraziti na odgovarajući način. Njegova umješnost se upravo nalazi u dualitetu njegove ličnosti, osobe koja je u stanju prepoznati jednostavnost unutar složenosti odnosno ličnosti koja prepoznaje složenost u samoj jednostavnosti. U godinama života kada pojedini autori pokušavaju uobličiti odgovarajuće autobiografske vizije, ovaj autor još uvijek kreira biografske naglaske. Simplifikaciji što stremlji. Urednik

It is the simple picture of the existing possibilities of appropriate poetic expression. Anto Stanić is an admirer "of school rhymes" and "rhythm track" which is reflected in his dedication to simplicity of expression, his own visions. Clarity of style is a bit conflicted with the reality of everyday, so call "living and seeing" dreams of local reflection of society and the times in which he writes, but it is also artistic freedom, right? While it may be objected to him an exaggeration within the simplicity, but it can not be "put aside" reflection as well as that everything in life is really simple, if we are to express in an appropriate manner. His craftsmanship is precisely located in duality of his personality, the person who is able to recognize the simplicity within the complexity and, on other hand, the personality that recognizes the complexity in the simplicity. In the age of life when some authors try to formulate appropriate autobiographical vision, this author still creates a biographical emphasis. With a aspiration towards simplicity.

Editor

MREŽE

Postoje razne mreže
Kojima čovjek lovi
Netko se njima veže
A netko kroz život plovi.

U paukovoju mreži
Spletenu u okvir neba
Pauk strpljivo drijema
I svoje žrtve vrebja.

U staroj ribarskoju mreži
Koja kraj broda kisne
Ribe plivaju ledno
Dok mreža ih ne stisne.

Kuda god krenemo sami
Mreža nas strpljivo prati
Sve dok nas ne namami
I dok nas ne uhvati.

ČUVAJTE MI KRČEVINU

Ponavlja se priča znana
Na brdimu ispod Inča
U kojoj je opisana
Povijest loze Stanića.

U toj priči, moj je djeda
Na Solunskom frontu bio
I tamo je ratujući
Jednu nogu izgubio.

Za priznanje i naknadu
Što izvuče glavu živu
Vlast mu dade ispod Inča
Zaraslu i strmu njivu.

Djed je njivu iskrčio
Moleći se dragom Bogu
Zemlju krvlju natopio
Ne štedeći zdravu nogu.

U kasnijim godinama
Rađala je Krčevina

Donoseći mnogo žita
Djedu i svim Stanićima.

Kad sam bio mali dječak
Ja sam djedu obećao
Da ću čuvat Krčevinu
I tu riječ sam održao.

Na podnožju iznad vrela
Gdje je djeda vodu pio
Ja sam malu vikendicu
Pokraj hrasta izgradio.

Tu dolazim vrlo često
Da prelistam uspomene
U knjigama iz djetinjstva
Što su ljepši dio mene.

I dok njivu obrađujem
Prisjećam se djeda Nike
Čija mi je ljudska snaga
Otvarala sve vidike.

Cijeli život radio sam
Sanjajući ljepše dane
Vraćao sam dug potomstva
I liječio stare rane.

Svojoj djeci poručujem
I njihovoj kad odrastu
Čuvajte mi Krčevinu
Da sjećanja ne zarastu.

MAJKO HVALA TI

Majko hvala ti
Na tegobi bremena
Na bolu u porodu
Na majčinoju brizi
Oko svoga čeda
Da uspravno ide
I da život gleda.
Hvala ti
Za sve živote
Za sve ljepote

Za heroje
Za umove svijeta
Za život što cvjeta
Za sav ljudski rod
Što tvoj je plod.
Majko
Sve si nas rodila
Borbu si vodila
Kroz vjekove puste
Kroz magle guste
Krv si lila
Neuništiva si sila.
Tražila si sreću
U mirisnom cvijeću
Tražila slobodu
Svome rodu
I svome plodu
Majko.

OČEVI NAŠI SINOVI SMO VAŠI

Očevi naši,
gorjeli su
u ognju
i krv su lili,
za žrtvu
sebe dali
gladni
u velikoj
gori
kožom razapetom
na kosturu svom
tražili i naši
izgubljenu slobodu.
Ako bi netko
pomisliti htio
da bi je uzeo
neka odmah zna
da za njega
naše sunce
više ne sja.
Podići ćemo glave
razjarena srca
glasno do neba

ANTO STANIĆ

pustit ćemo glas
 tražiti spas
 primjerima očeva
 svi
 na juriš u boj
 svoje ne damo
 tuđe ne gledamo
 svoju bašču uzgajamo
 jabuke zalijevamo
 crvene k`o krv
 najljepše
 na svijetu.
 Zaklesmo se
 da će tako biti:
 Očevi naši
 sinovi smo vaši.

SMIJ SE

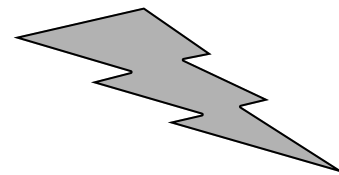
Smij se
 Kad si u jadu
 Jer i to će proći.
 Smij se
 Kada te uspjeh
 Daleko odnese
 Jer i to će proći.
 Smij se
 Kad te pritisne bijeda
 Jer i to će proći.
 Smij se
 Kad te optereti bogatstvo
 Jer i to će proći.
 Smij se
 Onaj što podiže piramide
 Nestade
 Smij se
 I piramide će nestati.
 Smij se
 Jer sve što je nastalo
 Nestat će
 Smij se
 Lakše ćeš podnijeti
 Gubitak.

PEČAT MOJE DUŠE

Protiv sam
 Laži i svađe
 Nasilja i tuče
 I svega drugoga
 Što u ambis vuče.
 Glasam za:
 Mir
 Poštenje
 I za ljubav veću.

Volim ponajviše:
 Modre ljetne kiše
 Bistre potoke
 Probuđena jutro
 Šume i proplanke
 Rascvjetano cvijeće

Tankovite jele
 Šarene leptire
 Raspjevane ptice
 Vjetar koji puše
 I sve što je lijepo
 Što je neizbrisivi
 Pečat moje duše.

POETRY TATJANA DEBELJAČKI

Tatjana Debeljački

**A HOUSE
MADE OF GLASS**

* * *

If you were living just across and if I were a tree
 In that yard,
 I'd delight you with fruit,
 I'll be watered with your glimpse,
 just look at me in ardor,
 I'd bear the sweetest fruit for you.

* * *

I am looking in lacking it, but having in
 looking for.
 Among the clouds,
 but not being among them.
 It is just my happiness going away
 while I am sleeping and sleep furtherly
 my choice is the dream.
 Though I am present in all of your needs.

SOUVENIR LUCK

How many times have I degraded myself?
 Kneeled, crawled, searching for this,
 My souvenir luck has banged!
 A little bit insecure, a little bit deceiving,
 you can never tell how long it will last.
 I give to you two cold stones,
 My cold hands, my shy face.
 Shout this from the glass housetops!

MISTAKES

We no longer remember the mistake,
 our house started to crumble down,
 add one spark more.

Do you want to be honored for your efforts
 and fire?
 Did we feel anything at all?
 Though we were born...

The dying inside seems the worst,
 dying out slowly...

FULFIL YOUR WISHES

Fulfil your wishes, go on.
 Let the most beautiful melody start,
 Let the breath be so near.
 Steal dreams from the pillow.
 Be here, stir up imagination.
 Like this romantic tonight.
 Stay, take over me!
 Carry me! Take my clothes off!
 Let me run through your veins.
 Take my clothes off tonight, take me to the
 dawn.

The walls of your own heart you can tear
 down
 And just one name carve there.
 You take one owner there and lock in forever.
 Poisoned blood you cannot change,
 Only that someone stays there.
 And all happening then, is not simple
 anymore.
 When it starts, the chaos turns out!

BARE FACE

I've been sick since the very start,
 I don't care up to the very end of the game.
 They lost it.
 What about the other man?
 In the twentieth chapter in the eight line
 He was betrayed by the bare face.
 In the twenty-third chapter,
 It was goodbye.
 The same face under the hat,
 Bare face.

UNREQUITED LOVE`

Forget what I've said.
 It's something nasty again.
 Sharp word has freefalling.
 We have been long on these tracks,
 Huge steps, heavy memories,
 Through endless weeds.
 We defied the storms,
 Searching for oneself.
 Unsuccessful trying, my love,
 Do not go to local colors.
 Forget what I've told you,
 Unrequited love...

AQUARIUS

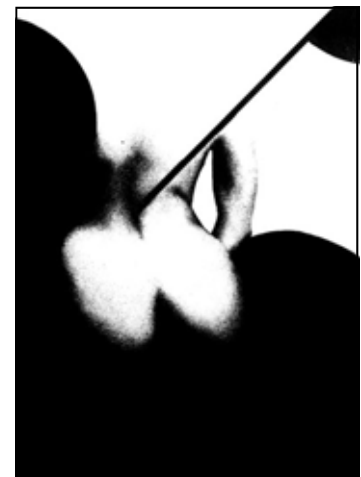
Kilometers gained nothing – you are here.
 Before I go to sleep thirty times I say your
 name – you are here.
 You fall asleep quietly – you are here.
 Through deserts of sound, reason - you are
 here,
 Through unreal reality – you are here,
 Through the music of drums – you are here.
 I know that you know that – here it's
 Always you.

IM

Profile. Face in the shadow, straight lines of
 forehead and nose,
 Plump lips, scar on the neck behind the left
 ear.
 No, it is not a scar. It is a shadow of the ear.
 Can't see the eyes, but hear voice distinctly.
 It's him.

MOTHER

If your life was dying slowly,
 In this rhythm mine was living fast.
 It is the same:
 I can see the day, I can see the great day,
 I can see the glorious day,
 My mother.
 If something is tearing my soul apart,
 though I put a lot of optimism into it,
 believe me, mother.
 You are special.
 In your eye is my happiness,
 Just because of you
 I am persistent and positive.
 Evil comes and goes.
 We have met again and we chased,
 And in circle again.
 Sadness makes lips silent.
 Don't I have a right to love aloud?
 I will write a long poem.

POETRY TATJANA DEBELJAČKI

There is always someone to bother us,
 And we give way today for tomorrow.
 We are going out from our lives we lived.

A HOUSE MADE OF GLASS

A house made of glass.
 The last performance is given there,
 Last role,
 A role without a price.
 Lovers, on your parting
 Fly away, fly.
 For long, for long restrain your silence.
 In the dark of night, at least one star belongs to
 you.

PHANTOM IN THE NIGHT

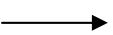
Phantom in the opera initiated great interest
 Inside deeper and deeper.
 And surrounded by his admirers only one is
 real,
 Hearing differently and he stays.
 Face to face. Two gaze.
 Shut up and kiss me!
 When you walk away from every stage and
 you lose your popularity,
 Come back.
 Be my cradle.

PICTURE

Promise me that you would never leave me,
 Man in the picture.
 Tomorrow your smile will make my day.
 And you are not a dream, you are reality.
 Living picture, dear to me, picture full of
 contents.

* * *

If tomorrow will conquer the day
 What would I do the day after?
 I'll try to win in some other way,
 giving a bad example,
 being too much anxious,
 but again victory appears as reconciliation.
 As an omen to great victory,
 There's victory existing unclearly.
 There are drawings, proof of victory.
 Part without envy
 Develops and makes crazy,
 And is a rush for victory.
 It is easy to think. To win is other thing.
 It is easy to win, but thinking is the other
 thing.
 To win, not to give up.

PITY DESTROYS GOOD PEOPLE

Maybe everything is possible?
 What are the wrinkles, slowness and pain
 towards death for?
 Many good people were destroyed by pity.
 And some unrequited loves, and me with all of
 that truth.
 Courage, come here!
 Strength, there you are!
 Touch, you are near!
 Breath, I can hear you!
 Just tell me a little bit faster, cease in the name
 of will.
 Life, turn around to look once more...
 Poetic soul is the only who can live when
 there is no any.
 Only those who do it exactly know the world
 of literature.
 It is a language of poetry!

LIVING OUT OF POEM

While it's raining, and when there is
 happiness,
 And while dreaming the green knight,
 When the fear is deep suspicion,
 Everybody puts own empty and little life
 Into one poem.
 Though, were I to live mine as one in the
 poem,
 But I didn't.

WEATHERVANE

On the solid ground
 Fatal and dangerous
 A word or two
 Between four sides,
 Mild wind in the north,
 In the south blows southeaster wind,
 and northwestern.
 Then, from each side blows the wind,
 And the point of adventure.
 Bring back the weathervane.

* * *

I've got your titters,
 And hardly visible pit on your chin,
 And your harsh frowns sometimes clearing
 out.
 Your ears which do not hear anything,
 And your strength sometimes I can feel.
 I like your lies, truths flying restless,
 And your little poetess.
 And I remember every scar and birthmark,
 And fault thug, and one little finger
 Which means to me,
 And one relationship hidden that I wanted and
 didn't want either,
 And dark loneliness.
 After you I enjoyed alone.
 And not lonely are the messages, not alone are
 truths,
 And not alone are neither you nor I.

**POETRY TATJANA
DEBELJAČKI**

AT LEAST IN DATES

Do not repent, time will not stop,
Do not suffer, the sky will not cry.
Star, twinkle in the night and, what had
happened, will remain somewhere,
At least in dates.

REAL PEOPLE

People die only
In dusk or dawn,
There are no eternal graves.

I smell on sweet basil
Pleasantly and divine,
And I love up to freedom.

MEETING

How come that we couldn't understand each
other
In thousand and one pain,
Belgrade?
Tell him that I'll be waiting,
On Branko's bridge in my thirtieth.
Let it be Friday evening,
Tell him to bring his feelings with him.
* * *

With you one half of me is sleeping.
We were not meant to each other.
Forgive me if I occupy the space.

* * *

When I think, when I want,
And set of to do it
Though ill, without your aim
And every day is grater worry
You know the secret of water drop
Grain of love, grain of wheat
Meaning so much.
But, my garden withers.

**Nagradni natječaj za kratku priču
'Zlatko Tomičić'**

"Književni krug" Karlovac raspisuje nagradni natječaj za kratku priču 'Zlatko Tomičić'. Natječaj ostaje otvoren od 1. lipnja 2010. godine do 31. listopada 2010. godine.

1. NAGRADA 2000,00 KN
2. NAGRADA 1500,00 KN
3. NAGRADA 1000,00 KN

- Na natječaju mogu sudjelovati svi državljani Republike Hrvatske.

- Prosudbeno povjerenstvo prima po jedan rad od svakog autora.

- Radovi ne smiju biti duži od 5 kartica teksta i ne smiju biti uzeti kao dio iz dužeg proznog djela.

- Priče moraju biti napisane na hrvatskom jeziku i ne smiju biti objavljene.

- Radovi se šalju u digitalnom zapisu na CD-u u jednom primjerku i obavezno u tri istovjetna ispisa kuvertirano pod šifrom s rješenjem šifre u zasebnoj zatvorenoj kuverti, koja mora sadržavati:

ime i prezime, adresu, OIB, broj žiro-računa i broj telefona autora.

- Radovi se šalju na adresu "Književni krug" Karlovac, za natječaj, Banjavčičeva 8, 47000 Karlovac

- Natječaj ostaje otvoren od 1. lipnja 2010. godine do 31. listopada 2010. godine.

- Izabrani i nagrađeni radovi bit će objavljeni.
- Sve ostale informacije na broj tel: + 385 (0) 91/571-2842

**Natječaj za dvojezički
zbornik pripovjedaka**

U.G.K.R. ARMAGEDON raspisao je permanentni natječaj za Zbornik pripovjedaka koji će se dvojezično (poljski i ex-yu jezici izuzev makedonskog i slovenskog) objaviti u Poljskoj. U obzir dolaze autori koji radove dostave na jednom od navedenih jezika bez obzira na državu iz koje dolaze.

Pripovijetku, biografiju, fotografiju, adresu, mail adresu, web stranicu (ukoliko postoji) i broj telefona mogu se slati na sljedeće adrese: Gordana Đurđev, Plac Muzealny 13/5 50-035 Wrocław, Polska, mail: gordanad@op.pl, Emir Sokolović, ul. Hamida br. 5 Zenica, sokolovic@bih.net.ba, Agnieszka Żuchowska-Arent, ul. Weżyka 11/46 32-580 Krakow, mail: agnieszka.zuchowska_arent@interia.pl

Riječ je o zborniku koji može biti u nekoliko knjiga. Dosad je na ovaj natječaj stiglo oko 60 priloga pa bi uskoro mogla biti završena prva knjiga Zbornika.

Natječaj za kratku priču

Booksa i Celeber raspisali su natječaj za kratku priču koja vam može donijeti lijepu novčanu stipendiju. Rok za prijavu: 1.10.2010.

Propozicije natječaja:

Na natječaju mogu sudjelovati svi državljani Republike Hrvatske;

Moguće je poslati samo jednu priču;

- Priče ne smiju biti duže od 10 kartica teksta i ne smiju biti uzete kao dio iz dužeg proznog djela;

Priče ne smiju biti do sad objavljivane;

- Priče se šalju u digitalnom zapisu na CD-u u jednom primjerku i obavezno u tri istovjetna ispisa kuvertirano pod šifrom s rješenjem šifre u zasebnoj zatvorenoj kuverti, koja mora sadržavati: ime i prezime, adresu, OIB, broj žiro-računa i broj telefona autora.

Priče se šalju na adresu Književni klub Booksa, Martićeva 14d, 10000 Zagreb.
- Natječaj ostaje otvoren do 1. listopada 2010. godine.

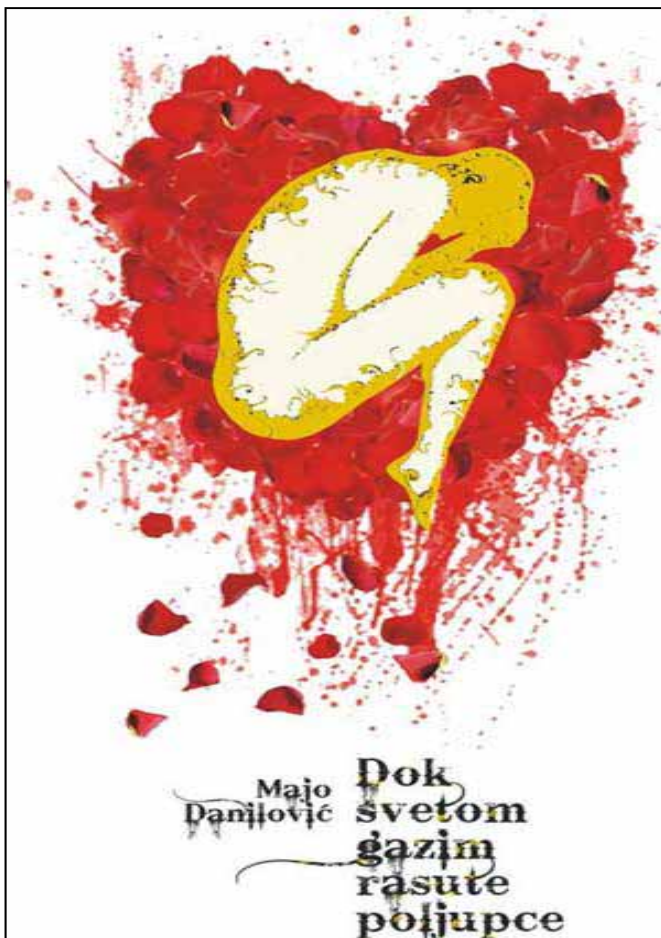
Izabrane priče bit će objavljene na portalima booksa.hr i celeber.hr, a autor/ica nagrađene priče dobit će književnu stipendiju u iznosu ostvarenom prodajom knjige Sedam u izdanju Celebera te uvjet da napiše završno poglavlje te knjige!

- Dobitnika/icu ćemo proglasiti 15. listopada 2010. te mu/joj dati dva tjedna da napiše završno poglavlje knjige čiju promociju očekujte u studenome 2010.
- Sve ostale informacije na broj tel: + 385-1-4616124.

Odluku o najboljem radu donijet će sami pisci u ulozi žirija u sastavu: Luka Marić, Ivana Gudelj, Andrija Škare, Dario Šarec, Predrag Vrabec i Daniel Bele.

Art- Zdenko Velčić

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Majo Danilović -Rođen 1955. u G. Lupljanici - Derventa diplomirani politikolog slobodni grafički dizajner živi u Beogradu, Srbija. Piše poeziju i prozu Publikuje od 2008. Objavljen u trideset zajedničkih zbirki i antologija. Učestvuje u radu Književne zajednice Jugoslavije, Književnog kluba "Đuro Salaj", Saveza književnika u rasejanju i otadžbini, Književnog kluba "Jesenjin" Udruženja književnika Novo Sarajevo. Dodeljena mu je: I nagrada XX međunarodnog festivala poezije "Zlatni pesnički prsten" 2009.– Subotica-Palić, - Priznanje Literarnih kreacija 2009, Udruženje književnika Novo Sarajevo, - Pohvala Međunarodne književne manifestacije "Vršačko pero" 2009, - DIOGENES 2009 za pesmu - treća nagrada.

**Prikaz knjige poezije
 „Dok svetom gazim rasute poljupce“
 autora Maje Danilovića**

RASPOLUČENOST POETSKIH REMINISCENCIJA

Postoje u književnosti osobe koje ne žure sa objavljivanjem svojih bilo proznih, bilo poetskih zapisa. Ponekad su razlozi sujeti usmjereni, ali nerijetko i željom da prva knjiga bude odsjaj snažnoga *inner* bića koje ostavlja trag. No, to je dvosjekli mač koji nerijetko može traumom obasuti ne samo autora već i čitaoce takvih pisanija. Međutim, postoje i autori koji se izuzetno lijepo snađu u tome i svojom knjigom, prvom u nizu, itekako osjenče ne samo svoj već i kolorit čitalačkih nadanja. Problem je samo što nam za ovu, drugu, vrstu autora treba i više vremena za čitanje, ali i prostora za predstavljanje da bi ih u potpunosti razumjeli. Naravno, jedan od onih koji se nalazi u drugoj grupi jeste svakako Majo Danilović, koji, objavivši svoju prvu knjigu u godini života kada određeni autori obilježavaju jubileje stvaralaštva, pretače raspolučene vizije ljubavi u

najave pojedinačnih snoviđenja. Kako?

Teško je pisati ljubavnu poeziju. Izuzetno teško. Iz jednostavnog razloga da patetičnim odsjajem ne uništimo i ono malo nagovještaja prepostavljenih nakana. Simbioza estetike uma i etike srca u njegovoj poetici dobijaju fragment više: raspolučeni oblik zrele dinje, ili dunje, ako baš tako želite, koja mirisom mami, ali okusom provocira. I ovdje raspolučenost ličnosti rađa isprovociranost poetike. Dobrom što stremi. On žudi, voli, sanja, moli, strepi, tuguje, miluje, ali...on i žestoko vabi, traži, usmjerava, stremi likom buntovne ljubavi obasut.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

U jednom trenutku on je kao Romeo što blagošću iritira da bi već u sljedećem Hamletom postao, zrelošću stremeći. Ne želim citate izdvajati jer cjelina je ovdje u igri. Cjelina poetike razuzdanih dijelova raspolučene pjesničke ličnosti. Snaga životnog iskustva isprepletena sa multipliciranom umjetničkom reminiscencijom vizuelne snage pretočene u dah crnila na papiru. A poezijom se zove.

Majo Danilović je izgrađen kao autor. Tu nema dvojbe. Izuzetno dobro vlada kako osnovnim postulatima rime tako i proznim slikama unutar svojih pjesama. Semantika riječi je nedvojbeno u upotrebi u zaista odgovarajućem trenutku. Pjesnik se, bez imalo sujete, vraćao pjesmama, vidljivo je to, i dorađivao ih. U zapečku su završile sve besmislice koje svi pjesnici rađaju a za koje misle da su upravo te riječi ono što je „pisac želio reći“. Izgubivši se unutar soptvene gluposti nepatvorenog oblika izričaja što pjesmom nikada nije ni bio. No, ovom autoru se to ne može desiti. Dobrohotnost pojave, blagost osobnosti pjesnika su pretpostavke vidljivih kreacija mogućih čuđenja. Pjesničkih, prije svega. Opisi prirode unutar knjige su nagovještaji nečega što bi, uvjeren sam, u jednoj od budućih njegovih, proznih (naglašavam, op.a.), pisanija moglo biti još jedno otkrovenje vrijedno ne samo čitanja, već i

pisanja o tome.

Ponekad, dok iščitavah retke njegove poetike, imadoh osjećaj da sam unešen u realnost jednostavnosti kojom Aleksa Šantić obasjava dok bi već sljedećom pjesmom, da ne kažem, stihom susret imao sa artistskim vizijama alegoričnih naznaka Williama Batlera Jejtisa, no, ipak i sopstvenim kreacijama pjesničkih tkanja.

Eto, nikada do sada ne navedoh toliko poređenja kako refleksije pjesama tako i kreativnog autorstva. Razlog?

Ne mogu vam pomoći drugačije do da pročitate Danilovića.

Maju.

I zanemarite njegove cikluse.

Validni jesu suznim ilustracijama srcem obasutim.

Samo će vam se kazati.

Sabahudin Hadžialić

Majo Danilović

raspoznaju konture ljubavi prema ženi. Koje nikada nije dosta.

Ovaj kratak osvrt na literarno stvaralaštvo a pre svega osvojene nagrade za poeziju znače valjanu preporuku za Maja Danilovića.

DOK ZEMLJOM GAZIM RASUTE POLJUPCE

Kornelije Kovač

Izdavač: SKOR Beograd

Pesnik Majo Danilović je stvaralački sazreo da bude član našeg kluba.

Za izdavača: Nenad Radoš

Osvrt na poeziju Maja Danilovića

Zorica Milosavljević Zora (izvod iz recenzije prilikom primanja u Književni klub "Scena Crnjanski")

Urednik: Majo Danilović

... Majo Danilović se, na literarnom planu, bavi prevashodno pisanjem poezije koja je motivsko tematski raznolika. Pritom, versistički ne robujestrogao zacrtanoj formi.

DOK NIJE KASNO, DAJ!

Lektor i recenzent: Nenad Radoš, profesor

Kompjuterska obrada i prelom: Majo Danilović

Daj mi, bre, daj,
ne budi neka,
iz oka tvoga sjaj
kô blesak zvezda dalekih!

Dizajn i ilustracije: Majo Danilović - grafički dizajner

Pesnik Majo Danilović, poezijom pre svega promišlja život, izražava proživljeno iskustvo i osećanja. Ljubav, kao uvek aktuelna tema, zastupljena je u velikoj meri i kod ovog pesnika. Njegova poezija, dakle, sledi logiku srca. U njoj ima magije ali je istovremeno neposredna i komunikativna u rasponu od ličnih do univerzalnih poruka.

Daj mi, bre, daj,
sa tvojih usana osmeh,
nevin kô prvi greh,
u travi ispod stare lipe!

Tehnički urednik: Popović Boris-Pop

Štampa:

Superprint, Beograd
2010.g.

Daj mi, bre, daj,
ne budi na kraj srca,
tajnu mi svoju odaj,
sa usne daj drhtaja tog!

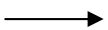
Osvrt na knjigu

Rasuo je na hiljade bolnih poljubaca koji su zlatnom prašinom pokrili umorno lišće jeseni, ustreptale visibabe proleća, ledene zvezde na oknima zime, verujući da sve što je prošlo nije otišlo zauvek sa njegovim ljubavima i da nastavlja da živi u nama snagom pomamnih dodira, makar to bili samo prividi, prisećanja ili pak radovanja da i mi prolazimo cestom punom rasutih poljubaca.

Daj mi, bre, daj,
što si se stisla,
sebe mi celu podaj
kao korpicu
raspuklog nara –
sve daj
iz bujnih nedara.

Daj mi, bre, daj,
posle se pokaj –
sutra se za njega udaj.

A ispod zlatne prašine Majine ceste jasno se

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

RECENZIJA

IPAK NEUGAŽENI RASUTI POLJUPCI

*Ima li na ovom svetu
kap bistre rose za mene,
sa njenih usana u ovo jutro?
Ili ću žedan da sanjam
kako se davim u reci uspomena?
Pa nek se davim, nek se udavim,
il' kao pustinjska ruža
ponovo nek se rodim.*

Prva knjiga svakog pisca je kao zrak svetlosti koji izranja iz duše, iz prošlosti i uspomena, iz radosti i tuge, iz trenutne inspiracije ili duboko skrivene lepote koja mora zablistati i osvetliti često zatamnjene puteve. Sa bogatim životnim iskustvom i snažnim emocijama pesnik **Majo Danilović** ispisuje stihove svog prvog dela – **Dok svetom gazim rasute poljupce**. Naslov ove knjige upućuje na to da su u njoj ljubavne pesme, jer poljupci su himne ljubavi, oni su zov ustreptalosti i sreće, a njihov eho stalni čovekov pratilac, čak i onda kada se čini da je sve iščezlo i izgubljeno. Kako o ljubavi peva Majo Danilović? Kao brzog beskonačnog reci, ili o uzburkanom moru kome se ne naziru obale. Ako, ipak stigne do neke mirne luke, pesnik strepi, kako je zapisao u stihovima, koji su uzeti za moto, da se “ne udavi u reci uspomena”. Kao kulminacija svega što je napisano u stihovima ove knjige može se navesti misao da je “bolje ljubiti i izgubiti nego nikad ne ljubiti”. Podsticajni agens za stvaranje ove knjige jeste ljubav. Iako je to opšti ili večiti motiv, prisutan u mnogim delima, ovde su osećanja i poruke saopšteni na poseban, samo ovome autoru svojstven način izražavanja. Objedinjujući pesme u tri pesničke celine, autor je označio samo neke povode njihovog nastanka. To je nadahnuće (pesnički krug *Mesec nepomućenog sjaja*), elegičnost (*Srce od kukuruzne svile!*), rezignacija i razočaranje (*Pozlata što se ljušti*). Ono što je zajedničko svim pesmama jesu jake, iskrene i neposredno iskazane emocije koje iz pesnikove duše naviru kao iz nepresušnog, čistog i bujnog vrela koje se ne zaustavlja ni pred kakvim preprekama. Takođe, ne može se napraviti granica između tri ove celine, jer svuda ima i nostalgije, i elegičnosti, i tihe patnje, ali sigurno je da je autor takvu podelu napravio prema onim motivima koji preovlađuju, što je veoma dobro i zanimljivo. Odmah valja naglasiti da pesnički krugovi i skoro sve pesme imaju neobične, vrlo poetične naslove koji odražavaju doživljaj, osećanje ili misao i plene pažnju čitalaca. Pesnika snažnih emocija, kakav je Majo Danilović, može da inspiriše sve što je divno i jedinstveno. U toj raskošnoj lepoti najčešće

zablista žena: u snu i na javi, danju i noću, na zemlji i među zvezdama. To su njene oči, njen osmeh, usne, telo... I on jetu: željan ljubavi, ispunjen čežnjom kao užarenom lavom, ponekad daleko a tako blizu; katkad stvaran a katkad stranac sam sebi. U stvari, pesnik je tragač za tajnom, za *svečanim otkrivanjem velike tajne* (tako se zove i jedna pesma). Sve je u tom traganju, i žudnji *apsolutno romantično* (kao u naslovu pesme)... Posebno pesnika ne treba uznemiravati kada dođe do tako željenog susreta i dodira sa ženom.

*Gole nas kroz prozor gleda,
voajer-beli dan,
stati ljubiti, nama se ne da,
đavolji neki plan.
Što nam u sobu virka,
sram bilo dan,
tvoj dah po meni pirka,
ljubavlju ovenčan.*

Šta biva kada dođe do rastanka sa voljenom osobom? Pesnik to najbolje kaže u pesmi, po čijem se naslovu sve može zaključiti: *Nigde ti nisi otišla*. Tu je izvanredno kazano kako se oseća onaj ko je ostao sam, pun sete, jedino sa ostatkom nekadašnjeg sebe i svoje ljubavi. Prava ljubavna elegija, kao i ostale pesme u drugoj celini sa simboličnim naslovom *Srce od kukuruzne svile!* Elegijom ne samo da se iskazuju razne nijanse tužnih osećanja nego se u njima često nalaze i refleksije o sreći, prolaznosti i životu uopšte. Zbog jezičko-stilskih karakteristika vredi izdvojiti pesmu *Ukradi dan*. Dan ovde nije samo vremenska odrednica već je biće koje sve zapaža, koje ima moć da čuti, govori i savetuje (personifikovan je). Antiteza takođe doprinosi bogatoj sadržini i lepoti pesme:

*Kad je noć burna,
opasan svane dan:
što noć ušuška, dan odšuška,
što noć sakrije, dan otkrije,
što noć zakopča, dan otkopča,
što noć zatvori, dan otvori.*

Po svojoj formi neobična je pesma *Sinoć si hodila po tankoj liniji moga sna*, gde zagrada kao interpunkcijski znak ne samo da daje naknadno objašnjenje nego i sublimiše ono što je prethodno navedeno. Lik žene prisutan je u snovima, u potajnoj nadi da će doći, što se ističe u pesmi *Nekuda, svukuda*. Možda će ih sudbina spojiti, a u nju treba verovati i kada je teško. Dotle će se, kao kukuruzna svila, oko pesnikovog srca tkati uspomene i šaputati najintimnije tajne. Od inspiracije i tuge do rezignacije i razočaranja, gradacijski su svrstane pesme. Eto nas do pesničke celine *Pozlata što se*

ljušti. Jedna poslovice kaže da žuto crvena boja zlata može da pocrni čovekovu dušu. Zar nije tako i u ljubavi? Pesnik to ističe u naslovima pesama kada peva o ljubavi koja se prozrlila, o oholosti, o izgubljenosti duši i ožiljcima koji ostaju i bole, o rasutim i zgaženim poljupcima i izgubljenim iluzijama:

*Da l' da se
u vinu udavim
pa da otupim bol,
ili ga pustim
da ode u neprebol,
da me iznutra pojedje—
nek ostane samo
omot bivšeg čoveka,
kao spomenik iluzijama?*

Previše je razloga za patnju i razočaranje. Ali, razočaran ne može biti onaj koji nikada ništa nije očekivao. Preovladava li u ovim pesmama jedino pesimizam? Odgovor se ne mora uvek izmišljati, jer se često nalazi u samom pitanju. Tako je i autor mnoge stihove pretvorio u pitanje i prepustio nam da potražimo odgovor. Ljubav na putu *između pakla i raja nema svoj logičan kraj*, kaže pesnik. No, bez obzira na sve što je prati, ipak ostaje da se “usanja”. Pored već navedenih obeležja ove poezije, treba istaći još neka. Pesme su ispevane sa različitim brojem stihova u strofi i različitim brojem slogova u stihu. U nekim pesmama smenjuju se dugi i kratki stihovi. Tamo gde ima rime, ona je raznovrsna (parna, ukrštena, obgrljena, čak i leoninska). Najvažnije je da se stvaranjem sroka nije izgubilo ono što je primarno: smisao stihova i pesme u celini i njihova melodičnost. Premda je ovo knjiga ljubavnih pesama, u njoj nalazimo i elemente deskriptivne i refleksivne poezije. Veoma su lepi opisi pejzaža i portreta uz upotrebu komparacija i metafora (*Mesečina, Morska, Baš neke krupne oči...*). Ponekad vrcne i neki duhoviti stih, ili pak neobična igra reči (*A more, Amore, amore*). Pesnik Majo Danilović nije žurio da objavi svoju prvu knjigu. Reči i stihovi pretočili su se u pesme kojima će se autor ponositi, a čitaoci uživati u njima. Sve ovo treba da bude podstrek da stvara ne samo ljubavnu poeziju nego i druge književne vrste. Neka taj put bude posut cvetovima nadahnuća i uspeha.

Nenad Radoš

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

MORAĆU GORE PO ZVEZDE

Ima li, na ovom svetu igle i konca,
da mi izvezu prelepu dragu,
il' da je opet tvorim,
u svojoj fabrici sanja?

Ima li neko makaze čarobne,
da skroji strnjike zrelog žita
u kosi moje drage,
ili ću opet, gore po zvezde,
pa da se svoje drage
s visoka, ljudski nagledam.
Da više na zemlju ne siđem,
i suvom mesečinom
svu da je optočim.

U nekoj zemlji ima li slikar neki
anđelom da me pričini dragoj,
kada u nebo gleda?
Il' da se tvorim, u jednog od Vlašića,
i nebom putujem,
sve do prvog Zemljinog čoška?

Da neko učini, ima li,
da me draga jutrom namiriše
u cvetu lavande sa svoga jastuka
da me toliko poželi,
na moju stranu da pređe kreveta?

Ima li na ovom svetu
kap bistre rose za mene,
sa njenih usana, u ovo jutro?
Ili ću žedan da sanjam
kako se davim u reci uspomena?
Pa nek se davim, nek se udavim,
il' kao pustinjska ruža
ponovo nek se rodim.

A TI SAMO – SMEŠKAŠ SE

Da li mi titraj tvoje usne kaže da ?
Dignuta obrva,
drhtaji prekrštene noge,
dokaz su da te interesujem,
dok se iz petnih žila trudim
da ti se svidim.

Vlažni mi dlanovi,
pričam kao navijen,
isprobane šablone
mešam sa nadošlom improvizacijom.

Daješ mi znake,
ne bih da pogrešno tumačim,
niti se opustim u ranom trijumfu.
Gorim u vatri, usta se suše,
lagano cedim vinjak,
a rado bih ga na eks.

Cenim da sam ti zanimljiv,
možda simpatičan.
Da li više od toga?

Uobzirujem – pukla si vezu.
Moram biti na oprezu,
ne namećem jake teme,
pokušavam da te relaksiram.
Držim se uspravno,
u minusu sam za dva-tri centimetra.
Gledam te u oči, dok pričam,
mudrica si ti, na ovaj tropski dan.
Fraze na italijanskom
koristim radi melodičnosti,
dok ti, ispod slamnatog šešira,
vrtiš uvojak tršave kose.

Plima počinje da valja –
šlagvort mi da pojačam napore
za zajednicki izlazak,
jer tek si stigla na more,
a ja tu još koji dan.
Srkuješ kapučino – poslednja procena,
dal' mi se može verovati.

Moje su usne neme dok te očima pitam
da li sam promašio temu,
ili ću smeti noćas da te držim za ruku,
a ti samo – smeškaš se.

OBLAKU KIŠA, A SUNCU ZRAKA

I još sam otkrio, dok se skidala:
mladež je na levom bedru imala,
bez gornjeg dela se sunčala,
na dodir kô srna drhtala.

Bez reči sva mi se predala,
plavim me pogledom gledala.
Da l' je moja rundavica mala,
da voli me – kopcima klimala.

Rebarca mi jagodicama brojala,
nije se bojala, sva mi se dala;
usnama po meni mazno šetala,
tragove zuba na vratu ostavila.

Kišu je oblaku vraćala
dok je nečujno plakala,
a suncu njegovu zraku
dok svetlela je u onom mraku.

Cveću je vraćala rosu
dok sam joj mrsio kosu;
a moru vodu duboku
dok se u njenom gledao oku.

SRAM BILO DAN

Zora kroz prozor gleda,
dan svanjava,
meni se zaspiti ne da,
a ti budna, sanjiva.
Noga ti preko moje,
još bi se ljubila,

od rumene sva si boje,
moja si bila.

Prvi put kod mog krila,
svu te mirišem,
ljubav si noćas otkrila,
žudno te udišem.
Sačuvaj sjaj kad se budiš,
biće mi drag,
ako mi sebe opet ponudiš,
neka me nosi vrag.

Bez ostatka se raskrili,
neka se stidi dan,
ljube te svi, bez tebe dani,
i pogled moj slan.
Pridi zagrlj me, zažmuri,
nek ide dan,
kroz prste vreme nek curi,
jače mi stisni dlan.

Gole nas kroz prozor gleda
voajer – beli dan,
stati ljubiti, nama se ne da,
đavolji neki plan.
Što nam u sobu virka,
sram bilo dan,
tvoj dah po meni pirka,
ljubavlju ovenčan.

POSLEDNJI TANGO

Soba u tami,
mi konačno sami,
na desnoj strani postelje
moje ruke čekaš
da te zagrlje.

Ni dah se ne čuje,
svetluca tvoja kosa
od moga dodira;
na pola postelje
prsti se sreli,
polako se upleli,
za ovaj tango;
usnom ti usnu diram,
okom te za igru biram.

Ovaj je ples
samo za nas –
ovaj argentino;
samo za nas
ovaj ritam latino.
Čudnu nad nama
ima moć;
u znaku tanga
ova je noć
zastava ljubavi
nek se vijori,
vasiona nek gori.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

NEKA ME BUDNA

Čuvaš svoje misli,
 reči i svoje dodire
 u svome delu kreveta,
 ogrnuta čaršavom,
 okrenuta leđima.
 Moguće spavaš,
 dok ja pravim društvo
 punom mesecu.
 Dugo ce proći
 dok ne zaspim.
 Ti spavaš kao beba
 i dišeš dahom
 zadovoljne žene,
 dok se posteljom
 širi tvoja toplina,
 i miris tvoj.
 Neka me još budna,
 odavno nisam ovako
 opušten,
 omamljen,
 lepo te imati
 tu, kraj sebe.
 Prijala bi čaša crnog
 i dva tri dima,
 dok mi je pogled prikovan
 za tvoje
 skrivene obline.
 Ujutro ćeš otići,
 zadugo te neće biti,
 neka me
 još malčice –
 da te još malo
 upijam.

FIN NEKI ČOVEK

Bacaš mi poglede
 u društvu muža.
 Fin neki čovek,
 a ne lopuža
 ko što sam sâm.
 Sjaj tvoga oka priča mi

da te zanimam.

Ne mogu ja s tobom
 da se upustim,
 mogu pesmu
 da ti napišem,
 a da je ne potpišem.
 Ne bi ni ti išla
 do kraja,
 s ovakvim
 kô što sam ja.
 Finog čoveka
 imaš za muža,
 ostaje samo
 ovaj benigni flert.

Dok pričam s njim
 (baš pravi intelektualac),
 uživam u tvom pogledu,
 upijam putenost
 tvoju bledu.
 On duhovit, opušten,
 nisam ja njemu ravan,
 jači je od mene
 za celu jednu tebe.

I dok me radoznalo
 pogledaš,
 fali ti onaj
 cinik iz mene,
 koji trenutno
 priča sa tvojim mužem
 i zbog kojeg nisam
 u iskušenju,
 dok se ti dopisuješ,
 u stvari,
 s onim dečakom u meni.
 Najbolje, Žana,
 ostani ti mužu odana,
 nećeš ga sa mnom prevariti,
 kô što bi, da si moja,
 mene varala s njim.

Izbij iz pogleda želju
 da u ovom trenu
 razmenjuješ sa mnom
 nežnosti
 u ženskom toaletu
 ovog luksuznog lokala,
 tamo je sada *occupato*.

Žani bi bilo drago,
 da nam ponekad svratiš,
 je l' da Žana?
 Kažem ti,
 neobicno fin čovek
 ovaj tvoj muž.

Eh, Žana, Žana,
 suviše lepa si
 za moj ukus!

UKRADI DAN

Ne odaj danu
 da si noć
 sa mnom provela,
 kada ga sretnoš
 izlazeći iz moje zgrade.
 Natakni naočare,
 kapu natuci,
 nadigni kragnu,
 ne đaj mu da te
 od mene ukrade.
 Čita on sjaj u očima,
 pokrij tu rumen na licu
 da ne vidi u tebi
 probuđenu devojčicu.
 Sa sela da si,
 ti mu kaži
 il' drugo nešto slaži,
 kada te bude pitao
 gde si noć
 mlada zorila.

Ako provali
 da si se meni podarila,
 dan se ne šali,
 ima da razglasi
 po celoj mahali.

Kada je noć burna,
 opasan svane dan:
 što noć ušuška,
 dan odšuška,
 što noć sakrije,
 dan otkrije,
 što noć zakopča,
 dan otkopča,
 što noć zatvori,
 dan otvori.

Ne daj
 da te zavede suncem
 i svojim belim licem
 ovaj bogataš dan.
 Sakrij se
 u senku staroga duda,
 neka od tebe pomisli
 da si svilena buba.

Najbolje,
 vrati se u moj stan,
 postelja još polegla,
 vruća,
 da skupa prospemo tintu
 na ovaj opasni dan,
 da danu ovom –

ukrademo dan

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW
PALIČKI NOKTURNO

Zamiriše li i tebi kad
ona noć na Paliću,
da li ti se u oku
zasrebri jezerska voda?
Dok mesec mlad,
na leđima, kao lada,
beščujno vesla nebom,
tvoja je ruka sad u njegovoj,
na krivoj klupi ispod "Čarde".

I dok te ustreptalu ljubi
i šapuće da si vila palička,
da l' tebi u vazduhu zatreperi
miris one naše noći,
mlade, proletnje?
Il' me u tvome sećanju
uzela sebi jezerska voda,
tamo desno, ispod one trske?

Zaiskri nada da mi košava,
sred Beograda,
nanese miris paličke noći,
one naše – poslednje.
Slutio nisam
da može da se usanja
tišina naborane vode
podno *Ženskoga štranda*.

Kada me jednom Palić
sebi nazad pozove,
neka to bude u mlado proleće.
Sve vodom u nedogled
tvoj srebrni tražiću pogled.

KAO DA NEŠTO HTELA SI REĆI?

Mirišeš na bademovo mleko,
koračaš lako i meko.

Nisi me još ni upoznala,
ostani još načas,
možda nam se posreći.
Da te još malo mirišem
i više mi ništa nije važno
osim tebe i ovog umilnog trena.

Prolaziš rukom kroz kosu
(znak da ti se sviđam),
ovome susretu treba malo muzike,
možda nešto portugalsko.
Pomalo čudno,
još stojiš sa mnom na kiši,
meni ne smeta.

Obuzet tvojim usnama,
kao da si nešto htela reći,
neka nas da oćutimo ovaj hip,

i on ce proći,
kao kratka proza, kao letnja noć.

Neka me još s tobom,
imaću čega da se sećam
u noćima kada sam sâm,
sve više takvih je.
Sačekaj, skoro ce mrak,
pa nek te noć prekrije,
biće mi lakše da odbolim.

Prsti ti vreli,
i tu gde su me takli, Hana,
ostaje tvoj trag.
Odlaziš, kao odbegli talas,
a ja, možda dokućim miris
mleka od badema,
kad mi s ponoći u krhak udeš san.

NIGDE TI NISI OTIŠLA

Između mene i tebe
reka duboka,
od svih najdublja.
Između nas
gora visoka,
od svih najviša.

Među nama
more od razlika,
od svih najšire.
Bivao ja sam sâm,
uvek me bolelo,
ovako nikada.

Kao rana od kuršuma,
kô kad te ubode zolja,
kao zubolja,
boli u meni
hoće da eksplodira.

Ti si otišla,
iz mene nisi izašla,
u meni ostala,
u meni metastaziraš,
iznutra razaraš.
Koliko tebe je otišlo,
kad te ovoliko ostalo?

DEVOJAČKI NEPOGLED

O bedem tvoje oholosti
razbijaju se talasi
moje ustreptalosti,
u širokim amplitudama
vraćaš ih u samo srce
moje sumnje.

Kao davljenik
moja se vera hvata
za tvoj jučerašnji pogled
koji je,
moguće, upućen meni,

brzinom svetlosti
prošao kroza me,
i za tren se raspršio
na brdu iznad grada.

Jednoga dana
to mesto će zvati
Devojački nepogled.

Kada ti neko
ubije mladu ljubav,
onda pod starost
ne osetiš bol od hernije,
jer davno si prestao
da osećaš,
dok po zemlji gaziš
rasute poljupce.

CRNO BELO OGLEDALO

Ne podaj sebe olako
svakom fakinu
koji ti priča kako si lepa.
Tajnu ne odaj onima
što im posve il' malo nije stalo
i ne znaju da te uznesu do neba.

Ne pružaj sebe za čokoladu,
parfem *Eskadu*,
da te ne ponestane,
jednom, kad svane dan,
u kom si posebno sama.

I još se ne daj oholima,
mladim il' matorima –
bolje neznancu,
sumnjivom strancu,
na bulevaru izgubljenih duša.

Obaška,
meni se ne podari,
prosek ne kvvari,
nemam ja uzvrata
lepog kô što si ti.
Jednom sam previše dao,
pa sam
bez ovog sebe ostao.

Rasporedi se,
od sebe malo prištedi
za onaj dan,
kad ti ogledalo
ne bude više htelo
odavat sliku u boji,
već samo crno i belo.

TEŠKA STVAR

Od tolikih
 lepih i pametnih,
 kud nađe mene,
 namćora,
 kivnog na sebe
 i šire.

Teška mi reč,
 težak mi uzdah,
 siva je
 moja boja,
 a ti,
 sva od života,
 da mi to
 naprosto smeta.

I ne pokušavaj
 da me podigneš,
 meni je ovako
 – potaman.

“ŠTA HOĆEŠ OD MENE ?”

Noćas si u društvu pesnika,
 mlatiš s njim o senzibilitetu,
 a mogla si biti kraljicom
 svakog luksuznog bala
 u ovom gradu.
 Oni bi tvoju pojavu
 zlatom zlatili,
 a ti sediš tu sa mnom
 do sitnih sati

Otkud ti
 u društvu čoveka
 koji se rasipa,
 šta te kod njega privlači
 kad više ni sam
 ne voli sebe?

Za inat

tvoja lepota noćas
 u svom punom izdanju,
 što mome nadanju
 u vezi s tobom
 samo izmiče tlo.
 Posebna noćas si,
 sva u elementu,
 ja sklon incidentu,
 preplašen.

U meni previše cigara
 i maligna,
 nisi bogom mi dana.
 Šta hoćeš ti od mene?

Za jednu noć
 da mi se daš?

Neka nas da pričamo,
 ionako zora će.

Otvaram vrata kola
 i ostavljam te pred
 ulazom stana,
 u srcu Dorćola.
 Tako bih da mi kažeš,

da otkažem taksi,
 i podem gore
 da te dodirnem nagu,
 al' neću jutros ja
 preko tvog praga,
 ni sam ne znam
 otkud mi snaga,
 da ti se oduprem.

Ti,
 koja uglavnom odbijaš,
 u hodniku
 još bi se meni dala,
 samo pesnik može
 biti takva budala,
 u ozorenom Dorcolu,
 da s tobom ne zgreši.

NE SANJAJ POKOJNIKA

Da l' da se sutra
 uopšte budim,
 ili da prespavam dan,
 da noćas ne utonem u san,
 u koji ćeš sigurno doći?

U veri nisam postojan,
 za nadu loš sam dak,
 bežim s časova nadahnuća:
 nije to svet moj,
 nit moja kuća.

Da l' da se
 u vinu udavim
 pa da otupim bol,
 ili da ga pustim
 da ode u neprebol,
 da me iznutra pojede –
 nek ostane samo
 omot bivšeg čoveka,
 kao spomenik iluzijama?

Da l' da te
 posve skrajnem,
 ni lika da ti se setim,
 il' da te pustim
 da mi u zeni spavaš
 kao u hladu
 stare masline
 da te nikada
 ne zaboravim?

Da padnem u živo blato
 ili da sledim
 ždralova jato,
 pravo u Afriku,
 da se ne vratim
 nikada.

Pa nek se pitaš
 šta li je sa mnom.
 Nek pomisliš da umro sam,
 i sveću zapališ,
 jer mrtvog si čoveka sanjala.

KEC IZ HEMIJE

Presušila inspiracija kao stara česma,
 ovo je moja poslednja o tebi pesma.
 Kome ću uzbrati cvet prve magnolije?
 U meni više nema one stare čarolije.

Nestalo fluida, magične hemije,
 sve uštogljeno, nema više boemije.
 Nema u tebi mog malog curetka,
 ne mogu više o tebi stvoriti ni retka.

I kome svet u ružicastu da bojim,
 po zvezde da letim, na glavi stojim?
 Osmeh u čošku usne i rupica na bradi
 neće živeti u nekoj novoj o tebi baladi.

Nit ćemo bosu hodati u jeku zime,
 ne umem više tebi u čast sklapati rime.
 Ni emocije nema što dušu bleska,
 za mene ti zatvorena si sveska.

Neću te vajati od dima iz niške *drine*,
 žaliti za nama neću uz Cigane i violine.
 Neću u snegu pratiti stope malene tvoje,
 znaj da to radi prokletu srce moje.

PAKET ARANŽMAN

U paketu

ponesi moje o tebi snove,
 izbriši do mene tragove,
 ni pogled nemoj dati
 da mogu drugo sanjati.

Ne ostavi nade ni dlaku,
 od sunca nijednu zraku,
 s one strane uhvati kvaku,
 reci zbogom ludaku.

Neka mi pamet prošeta,
 lik tvoj u glavi ne smeta,
 u njoj korov procveta,
 od mene nisi prokleta.

U paketu

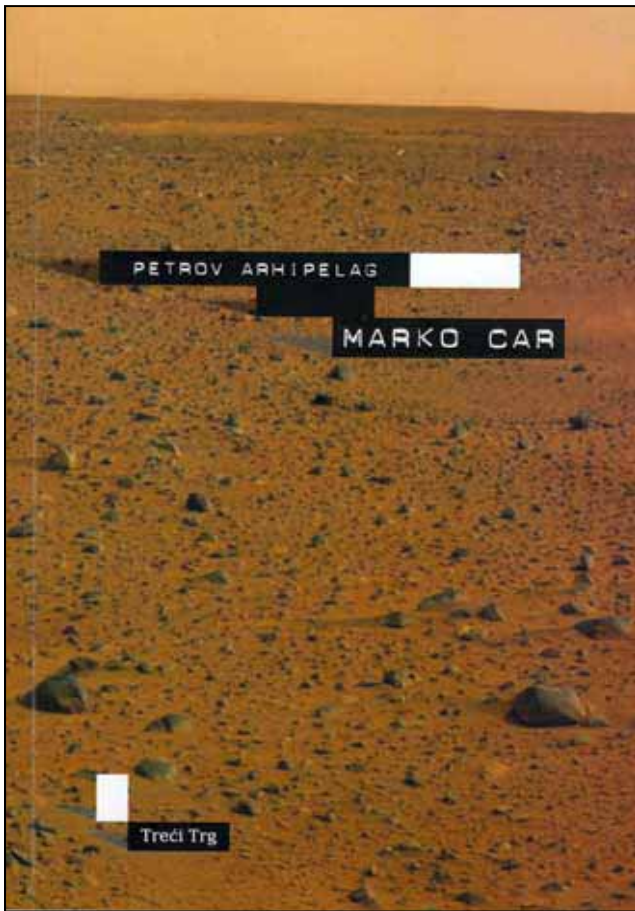
ponesi na tebe sećanja
 i svoja prazna obećanja,
 odlazi, ali bez vraćanja,
 da može da se usanja.

Nosi sve u paketu

da ne izgorim,
 da se ne borim,
 da se odmorim,
 u kamen pretvorim.

Ponesi svoje ime,
 neću o njemu sklapati rime,
 ožiljke ponesi plavoga oka,
 ne kruži oko pustog otoka.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Marko Car (1969, Beograd), od 1999 do 2008 živeo je u Holandiji. Sada živi u Beogradu, Srbija. Piše prozu, poeziju i eseje o degradaciji svakodnevnog života u "civilizovanom društvu". Ova tema je njegova životna opsesija. Objavljivao je u književnoj periodici i na internetu.

„PETROV ARHIPELAG“

Izdavač: TREĆI TRG, Beograd, 2009

Biblioteka: DESANT

Urednici: Milan Dobričić, Dejan Matić

Dizajn korica: Dragana Nikolić

Na koricama: first colour image of Mars (taken by Spirit rover, 2004. Image credit: NASA/JPL)

Copyright© Marko Car, 2009

Copyright @ ovog izdanja Treći Trg 2009

Lektura i korektura Treći Trg

Slog i prelom Dragana Nikolić

Štamoa Elvod-print Lazarevac Đure jakšića 22

Beograd, avgust 2009

gledanja TV programa i praznine u kojoj provodi onih nekoliko sati koji su mu preostali. Jedino što ga pokreće jeste strah od promena. Odstupanje od mrtvila dolazi prinudno, čime počinje jedan kafkijanski process koji se odražava i na poslovni i na privatni život junaka. Poremećaj rutine dovodi do preopterećenja psihe, halucinacija, sloma. Čin pobune je mirenje sa sobom, ali ne nužno i izlaz. Petar nije heroj, ali u odnosu na Kafkinog junaka napravio je korak dalje u pravcu izlaza iz totalitarnog dvorca – nadživjeo je svoj stid...”

Riječ urednika Treći Trg:

“...Roman sastavljen od skica-epizoda čija međusobna razdvojenost odslikava život glavnog junaka koji živi u multikulturalnom okruženju mladih urbanih profesionalaca, u liberalnoj, kapitalističkoj, kvaziutopiji. Petrovo okruženje je svijet idealizovanog rada, političke korektnosti, obožavanja efikasnosti i profita. Petrov život je i sam fragmentiran, dosadan, bez svojstava, razbijen, beznačajan, dobro uhodan u ubrzanoj šemi odlaska na posao, hrnočnih patnji zbog pritiska u pogledu efikasnosti,

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

**Poruka, pardon, roman o....
IDOLATRIJI BESMISLA
(...kao apriori inspiracija...)**

Repeticio est mater studiorum. O, koliko samo neistine, ali i istine ima u ovoj jednoj, jednoj rečenici. Meotodologija je neumoljiva i odmah logikom slijedi....?...Milenijumima, vjekovima/stoljećima, godinama priča se ponavlja..i ponavlja. I ljudi čine istovjetne greške. Istovremeno učeći na njima. Barem pokušavajući. Kraju stremeći. Od prvoga trenutka, kada je slabost (da li?!..sic) jednoga bila preduslov snage topuza drugoga i do dana današnjeg kada nano-tehnologija briše čovjek sa pladnja vaseljenskih namjera. „Umjesto pet, tri čovjeka će to raditi.“....dok već sutra nestaće i toga, zar ne? Roman Marka Cara znakovitog naziva „PETROV ARHIPELAG“ već prvim susretom sa naslovnicom govori o autorovom viđenju besmisla ljudske opstojnosti sada i ovdje. Varka je to. I pustinja na Marsu može se oploditi. Posebnim, nama još ne znamim metodom, naravno. No, da li je, unutar filozofije mogućeg, to realitet ili želja pusta? Neprilagođeni su svi. Od Petra koji nije samo i isključivo u kafkijanskom odnosu sa svijetom u i oko sebe i sve do bilo kojeg lika što roman čini interesantno zamornim. Kako to? Mnogo jače je od toga u igri (za može jače?!). U igri je sva trauma malog čovjeka koji ne zna da li je došao ili pošao unutar vladavine osrednjosti, neznanja i sumaglice ljudskih snoviđenja. Najljepše istine iskrenosti su napisane unutar autobiografskih buđenja i čudi činjenica da bi autobiografske bilješke mogle biti na početku književnog ciklusa jednog autora. No, ne vidim razloga zbog čega to ne bi bilo. Došavši iz jednog svijeta u kojem su ljudi više znali o radu diktatora u Južnoj Americi umjesto suočenja sa suštinom vlastite opstojnosti radi boljitka sveukupnog socijalnog miljea, u svijet žestokog realiteta složene i sračunate jednostavnosti gdje su ljudi svedeni na brojke a ponekad i samo „zareze“, autor je svjesno razvaljivao. Sebe, ali i svijet u kojem je živio i stvarao. Oprostite, o Petru se radi. Da, Petar u ovom slučaju bi mogao biti svako od nas koji je krajem osamdesetih godina prošlog vijeka, vidjevši mogućnost da zemlja na Jugu Evrope postane njenom zvijezdom vodiljom prostorno-vremenskog okruženja, hodio ovim prostorima. Zatim, otišavši u bešćutno beščasće prosječnosti uber ulles gdje dobro jeste loše i *vica verse* tako „jednostavno čita“ surovu realnost prostora u kojem obitava. Jednostavno do bola. I iskreno. Ovaj roman u pričama, odnosno pričama koje čine roman kao cjelinu pretpostavki suočenja sa istinom svoju suštinu ima i u ovim riječima „*Petar je reagovao slučajno, nepovezano, obrnuto od konvencija „zdravog razuma“.* Kada je trebalo prodavati, on je kupovao i obrnuto. Nasumično je pritiskao tipke računara. Nasumično odgovarao na izazeove igre. Više pažnje posvećivao jje ostalim učesnicima, posmatrao ih kako padaju u vatru, kako se žeste. Učestvovati u ovom sportu bilo je nevažno. Brojala se samo pobjeda. Gledao je Petar svaki čas na svoj časovnik, jer vreme je proticalo bolno sporo, kao na straži, kao u ludnici. Sećao se svih onih dosadnih sati još dok je išao u školu, pa beskrajne dosade na fakultetu, dosade po autobusima, po železničkim stanicama, čekaonicama....Nabrajao je u glavi sva ona mesta na kojima se ljudi obično dosaduju, uklješteni kao zupčanici neke velike mašine koji ne mogu da se kreću ni brže ni sprije nego što diktira mehanizam. Ubijala je Petra ta užasna svest o ograničenom vremenu koje svako ima u životu a koje se tako nemilice posvećuje besmislenim, u biti nestvarnim aktivnostima. Polako, postajao je sve manje svestan okoline, sve više besan.. Lupao je žestoko po tipkama u nekom ritmu, nadajući se da će ostalim pokvariti koncentraciju. Vuklo ga je nešto da ponavlja poluglasno najskaradnije reči i rečenice koje je mogao da zamisli. Ponavljao ih je kao mantru, nadajući se da će ga ona zaštititi od dosade, da će one poremetiti besmisao kursa, da ga jedino ta skaradnost može osloboditi.... Onda se trgnuo, ispred njega beše se odjednom stvorio veliki vrtlog blata koji ga je nemilosrdno vukao u sebe, vrtlog koji polako, ali

sigurno ubija, od bebe ga je pretvorio u dečaka, od dečaka u mladića, od mladića evo u zrelog čoveka. Žurilo se eto vrtlogu, da ga pretvori što pre u drhtavog starca i zatim u leš. Vrtlog je rastao. Ceo svet, svi gradovi i sve železničke i tramvajske stanice, svi otmeni restoran i sva čekanja, svi mladi profesionalci i profesionalke, i plus još i Predavač. Sve je bilo u vrtlogu i taj osećaj blizine jedne mehaničke, neprirodne smrti, smrti koju stvaraju organizatori svega i svačega, žestila je Petra. Lupao je po tipkama sve jače, sve izbezumljenije....U jednom trenutku, video je sebe kako ustaje. Kako se buni. Kako odlazi do podijuma na kojemu je stajao uvek osmehnuti Predavač. Kako širi ruke, kako se okreće, okreće i okreće oko sebe. Kako na beskrajni užas i zgražavanje kursista, rotira silovito i nezaustavljivo kao pravi elektromotor...“

Agresija

Petar je brutalno realan lik suočen sa besmisлом ljudskog poslanja na prostorima u kojim obitava. Vjekovima što teče. I kada voli, on, ipak, i dalje traži. Mijenja susrete čudnih namjera tražeći izlaz iz situacije suočenja sa ljepšim polom. Od jednostavnog zadovoljenja primarnih instinkta seksualne naravi, preko pokušaja pronalazjenja izlaza iz trenutnih situacija sa kojima je suočen i sve do pokušaja pronalaska „ramena za plakanje“ (o, kako beskrajno glupo ovo zvuči u vremenu kada je izvitopereni, ontološki oblik ovog citata, na sceni), bijega u neku novu stvarnost. Koja to nije. Već samo daljnji nastavak očaja!

Regresija

Njegovo verbalno općenje sa kolegama sa posla alijenaciju nalazi unutar pokušaja duhovnog odsustvovanja sa mjesta dešavanja dok materijalizirani lik Petra jeste uvijek tu da, unutar pretpostavljene gluposti, vodi ka...poboljšanju proizvodnje..in general. No, i tu on ima izlaz, bezuspješno pokušavajući *deletirati* realizirane aktivnosti, postajući idolom okruženja kao vodilja standardnih nakana, mladima, poslušnijima od sebe. Ponekad sam, čitajući ovu poruku, a ne roman u kontekstualnom smislu te riječi, imao osjećaj da se ovdje radi o višeslojnosti osobe koja nas vodi kroz priče. Kao lebdeći odsjaj materijalizirane suštine unutar pokušaja da rasvijetli sve mogućnosti sukoba da okolinom sukobljavajući se sa vlastitim sebstvom, Marko Car je svjesno nespjestaan da se malo toga može promijeniti, ali...Suština čovjekovog poslanja je uvijek iznova i iznova: alternativa i zbog toga je Petar..alternativa. Ko zna, da je uspostaviti koordinaciju svih Petara na ovom svijetu, možda bi se (ne, možda, već siguran sam!) ukazalo svjetlo na kraju tunela. Ovako...

Solution above all

Kao nepristrasni posmatrač možda bi mu se moglo zamjeriti ne toliko zapostavljanje određenih likova, koliko više samo nerazrađivanje određenih, samo ponekad, nagovještenih tema. No, ipak, kada pročitate po drugi, ili čak treći put, ovo djelo, i ako zaista želite ići *in media res*, mogu se naći opravdanja i za tako nešto. Naime, bivajući na usluzi uobličavanju *Petrovog arhipelaga* razuđenog do bola, i to ne samo svoga, svi likovi imaju samo jedan zadatak: da budu svjetionici na putu kormilaru Petru da ne bi, u potrazi za vlastitim arhipelagom, završio duboku u okeanu vlastitih nagovještaja. Elem, autor je izuzetno vrijedan unutar razjašnjenja učesnika ove poruke, pardon, romana, jer se u nekim likovima mogu pronaći paradigme ljudi današnjice. Od marginalaca duha do već uobličanih manipulatora svakolikih čuđenja. Ali lažnih muza i istinskih vizija vrijednih ljubavi. No, jedan lik mi je ostao urezan kao pretpostavka nakane objašnjenja svega navedenog: „*Ja tražim podršku, da razmenim sa nekim par reči”, teško mi je....“Dobro, hoćete da sednemo?”, nevoljno će Petar* —>

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

"Ne, hajde da prošetamo, prijace mi vazduh..." Izašli su. Petar beše odahnuo, srećan da je otkao starca koji je sada opširno pričao kako je bilo nekad. Iz početka Petru je sve to bilo dosadno, bio je nervozan, jedva je čekao da se vrati kući i legne na kauč, osvetljen, nežnim plavičastim svetlom televizora. Ali kako je verne proticalo, kako su sve duže hodali praznim ulicama, starčeva priča polako je sve dublje dopirala do Petra – nekada je izgleda bilo sasvim drugačije..... "Tu je vidite bila mesara", pokazao bi na zazidana vrata koja su se jedva razaznavala.. "Ovde je bila krčma, ovde je bio stolar, sve same radnje. Znae, u ovom kraju živeći su nekada samo obični ljudi, zanatlije. Radilo se teško, imalo se malo, ali smo se lepo družili. Ljudi su se nalazili na ulici, išli jedni kod drugih, ne samo u posete, nego "onako". Niko nije imao kola, samo gazde koje smo mrzeli, a pogledajte danas, svi voze kola... Nedostaje mi najviše drugarstvo i ta zajednička mržnja.. "Pa zar vam niko ne dolazi?" upita Petar starca. "Niko, niko osim djavola", tužno će starac. Hodali su još neko vreme i ćutali, a onda starac reče da mu je bolje. Rukovali su se i rastali pred starčevom kućom, a Petar je produžio kući. Stao je ispred vrata i tražio ključ. Odjednom mu se učinilo da nije sam. Osvrnuo se, nikoga nije bilo na ulici, samo ledeno, ravnodušno nebo, prepuno zvezda koje su blistale. I pred svom tom prazninom Petar nije se osećao usamljenim, nešto mu je davalo snagu, neki nejasni osećaj da možda ima prijatelja, da možda nije sam."

Taj starac i jeste paradigma *repeticie* sa samog početka, gdje isprepletenost arhetipskog sa post-modernim shvaćanjem ljudskoga bivstvovanje i nije ništa drugo do....nada. Da će se možda, ipak, možda, ponoviti, tako nešto.

Crescendo

Sušćina Petrovog poimanja stvarnosti nije ni u njegovoj manipulaciji istinom i ljudima oko sebe. Nije ni u kvalitetu njegovog znanja kao kompjuterskog stručnjaka. Sušćina njegove stvarnosti je Petar *sui generis*. Biće po sebi. Ovploćeno unutar izgubljenog društva itekako viđenih namjera. Ponovljenih...da..ali i nadgrađenih. Čak i njegov odlazak na obalu dok bura udara svom silinom valova o grudobrane njegovih smionih želja, oslobađa Petra odgovornosti. Marko Car je samo prenosilac Petrovih vizija. Ili je bilo obrnuto? Sačekacu sljedeću poruku, pardon, roman. Sa nestrpljenjem uvjeren da je pisac shvatio kako stati u ovome trenutku, znači predati se svim Leonima ovoga svijeta, tim bešćutnim manipulatorima, mediokritetima čije himne ostaju bez riječi samo snagom pera ovakvih autora. Snažnoga habitusa ali i namjere da raskrinkaju „kraj historije“ koji nam se non-stop ponavlja i nikako da ga i dotakne. Namjere ovoga autora su realizirane u ovom Uvodu. Očekujem nastavak trilogije. Bar se nadam. Zbog sebe, najviše zbog sebe!

Sabahudin Hadžialić

Proces

Mora biti da je neko tada oklevetao Petra, ili su možda samo primetili da njegov radni učinak i poslovni entuzijazam nisu više isti kao ranije, ili se nije dovoljno srdačno smejao šalama kolega ispričanih uz kafu. Ili.. ili je samo bio red na Petra... Tek, Gospodin Leon pozvao ga je jednog jutra u svoju kancelariju.

"Petre, upoznaćeš Azukat", rekao je Leon značajno.

Azukat je bio značajna turistička odrednica, nadasve kulturni grad sa mnošćtvom hotela, galerija, klubova, bordela, golf terena i starih crkvi u svojoj okolini.

"Kako u Azukat?". promuca Petar. "Tako, za dva meseca ideš na kurs, u Azukat", odgovori mu gospodin Leon. Kazao je to veoma značajno, naglašavajući, baš kao da je bog koji svojom izjavom obznanjuje nameru da stvori svet. I u toj izjavi nije bilo ništa što bi ostavljalo mesta za eventualnu diskusiju, polemiku, sumnju... Ipak, Petar upita: "Kakav je to kurs?"

"Time management", odgovori gospodin Leon ponosno. Zaista kurs "Time management-a" beše vrhunac vrhunca, kurs "poslovne orijentacije i assesment-a" kako su ga reklamirali, jedinstvena prilika za lično usavršavanje, networking i sparivanje sa mladim urbanim profesionalcima suprotnog, ili možda čak i istog pola... Dalje, radilo se o jedinstvenom gestu Kompanije, gestu poverenja, gestu koji bi i budala razumela, gestu koji zaposlenom uliva sigurnost, vraća mu miran san, ako je posumnjao u svoj „performace“, jednom rećju, gest koji kod nameštenika stvara utisak kao da ga je sam Tvorac potapšao po ramenu.

Ali, nasuprot Leonovim očekivanjima, Petru, ta ideja o ličnom razvoju ipak nije bila baš mnogo primamljiva. U toku tih inkriminisanih nekoliko dana kursa mogao bi da odgleda čitav serijal filmova o Bondu Jamesu, tajnom agentu u službi Njenog Velićanstva. Mogao bi da konačno opere prozore. Mogao bi da svako popodne leži u krevetu i razmišlja o tome kako će sledećeg dana otpočeti novi, drugaćiji i bolji život...

Šta god da bi se odlučio da radi, činilo mu se da je sve smislenije od kursa "Time management-a".

Pokušao je stoga da se odupre: "Mogli bi da nadjemo literaturu o Time managementu". Eto ja bih to sam mogao da naućim. Možda nije baš neophodno da idem na kurs. Tako bi i za fimu bilo jeftinije..."

Ovakav odgovor razbesneo je gospodina Leona koji je na čas pocrveneo u licu, ali se brzo smirio, zahvaljujući samokontroli i tehnikama meditacije za visoke menadžere koje je redovno praktikovao.

"Novac za kurs je vec rezervisan", reče on veselo. "A kada je novac tu, red je i da se potroši. Sem toga, ti davno nisi išao na kurseve, mislimo da ti je ovaj kurs potreban da bi radio produktivnije, da bi Firma imala više koristi od tebe."

"Ovoga puta", naglasio je gospodin Leon, "svako će imati zasebnu sobu, u hotelu prve kategorije. Kažu da je nameštaj rućne izrade, "design bz Pierre", podno grejanje, restoran hotela je takodje na nivou."

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Petar ga više nije slušao. Stajao je i klimao glavom. „Sada mogu da idem?“, upitao je skrušeno.

„Idi i pohvali se kolegama“, odgovorio je Leon, na šta je Petar užurbano izašao našavši se u velikoj prostoriji sa nizom monitora. Tu se svakodnevno odvijala većina radnih aktivnosti Petrove firme. Jedno vreme stajao je ispred Leonovih vrata, kao da ne zna kuda da krene, a onda se uputi ka svom radnom mestu. Na njegovom monitoru su se vrtele linije „screen saver-a“, bilo je tiho, većina kolega bila je negde na „team building“ seansi. Bilo je naravno teško i neprijatno ponovo započeti posao, i Petar se silio, kao i uvek. Ipak, beše navikao na to svakodnevno nasilje radnog mesta, polako je tonuo u slatku rutinu, sličnu anesteziji, stanje lišeno svih izazova i sumnji. U njemu se nije bavio neprijatnim mislima, samo je, kao i svi, bez razmišljanja ili emocija, radio, radio, radio svoj besmisleni posao, a osećaj da radi, da učestvuje, da nešto procesira i proizvodi pružao mu je, ako ne osećaj zadovoljstva, a onda kakvo-takvo olakšanje - činio je ono što se očekivalo od njega..

Samo, pre nego što je potpuno potonuo u slatku obamrlost stigao je da pomisli još jednom na pretnju najavljenog kursa.

Donje rublje

Samim tim što je nedavno raskinuo, Petra su na poslu smatrali samcem. On, naravno nije bio jedini samac u firmi, većina zaposlenih su zapravo bili samci jer uprava kompanije je rado zapošljavala samce i kandidati za posao koji su bili samci imali su određenu, neizgovorenu, nepisanu prednost u odnosu na ostale. Jer, samci i samice su dolazili na posao ranije od ostalih i ostajali duže. Na poslu im je bilo zabavnije nego kući, bili su ambiciozni, nisu izostajali kad im se deca razbole, nisu bili opterećeni porodičnom svakodnevnicom. Posao im je jednostavno bio sve. Pored posla, su se uglavnom angažovali na različitim poljima vezanim za lično usavršavanje. Odlazili su na razne kurseve, recimo na ples ili kurs ronjenja, sve u nadi da će tamo sresti neku sebi srodnu dušu, marljivo su radili na svom duhu, a i na telu u fitnes salama, brusili mišiće i negovali lepotu, spremajući sebe za onaj trenutak kada će učiniti sve da očaraju voljeno biće kada ga jednom u budućnosti sretnu. Mnogi su sa strašću uređivali svoje domove, radovali se estetici i stilu, kupovali umetnička dela i izučavali mistiku, jogu i borilačke veštine. Činilo im se da su, barem duhom, mnogo mlađji od porodičnih ljudi utonulih u rutinu zajedničkog života.

I Karmen je bila jedna od takvih. Uvek po malo nervozna, najviše zbog tesne odeće i obuće koju je nosila, uvek spremna da se osmehne, nekada ljupko, nekada bogami histerično. Ljudi se prosto razneže kada je sretnu na hodniku, kada obučena kao devojčica, slaže lice u osmeh, onako, u etapama, na razdele: prvo se zategnu mišići lica, pa se jagodice podignu, na čas ostanu tako, kao da lebde, a onda mozak izda racionalnu komandu mišićima i oni se opuste. Eto to je bio taj osmeh.

Kada je Karmen čula da je Petar postao „single“, naglo je počela da se interesuje za njegov posao. Prilazila je njegovom stolu, sedala na njega okrenuta Petru, puštajući da joj se noge klata i katkad ga samo ovlaš dodirnu, kao da ga podsećaju da su tu ..

Jednom, tako, dok je sedela na Petrovom radnom stolu i intenzivno klatila nogama, Karmen iznenada upita Petra:

“Šta radiš za vikend?”

“Ko, ja?” bio je Petar zbunjen.

“Pa da, ti, mogli bi zajedno da izadjemo...”

Ove reči uzbudiše Petra. Nije da je bio naročito očaran sa Karmen, ali pomisao na to da za vikend neće ostati sam i dvoumiti se da li da gleda televiziju ili da od dosade kod kuće završava neke stvari vezane za posao naprosto ga je ushitila. U njegovom životu iznenada se pojavila nekakva alternativa, nada, san o voljenoj osobi koja će ga razumeti, sa kojom će deliti onih dosadnih i zakonski neumitnih četrdesetiosam sati profesionalne neaktivnosti između petka i ponedeljka. Naravno da je pristao....

Sledeće subote našli su se u samom centru. Tu Petar već duže vremena nije zalazio vikendom i sada mu je bilo neobično, onako nenaviknutom na kretanje mase, na to kolektivno traganje za idealnim proizvodima koji su vam potrebni, koje sa zadovoljstvom donosite kući i ubrzo se razočaravate, našavši se, koliko sledećeg vikenda, u potrazi za novima, još boljima i još savršenijima....

Gužva je dakle bila nesnosna, izgledalo je da su svi tu: oba pola, sve starosne kategorije, predstavnici svih rasa i svih klasa koje su stanovale u Petrovom gradu. Svi su se bili našli u centru, gde je bila skoncentrisana većina radnji.

“Kuda ćemo sada”, upita Petar Karmen, “možda bolje da odemo u neku prirodu, gužva je ovde.”

“Ali, meni je potrebno novo donje rublje, novi komplet”, bila je Karmen kategorična. “A osim toga, danas su i popusti u većini robnih kuća...”

“Pa zar ne bi mogla da kupiš neki drugi dan, kad ima manje ljudi?” pokušao je Petar da odvrati Karmen, ali ona je bila nepokolebljiva: “Ne, to mi je potrebno baš danas, ne mogu da čekam drugi dan, a sem toga”, dodala je sa mnogoznačnim osmehom na licu, “ti si mi potreban pri kupovini donjeg rublja”

“Ja?”, zabezeknuo se Petar.

“Da, treba da mi pomogneš da izaberem.”

Pred ovim zahtevom Petar nije imao kud i tako su se ubrzo našli na drugom spratu robne kuće U&A, u carstvu ženskih gaća, brushaltera, čarapa, i uopšte rublja svih mogućih vrsta, boja i namena, od onih standardnih, do skupih i ekstravagantnih, od onih malih modela za anoreksične šiparice, do onih ogromnih, namenjenih raskrupnjalim tetkama i bakama.

Čim su Petar i Karmen koraknuli sa pokretnih stepenica, odmah su se uključili u neobičnu dinamiku, komešanje, nezvereno kretanje: uzmućane žene svih rasa i uzrasta, napeto i na ivici histerije preturalne su po hrpama rublja, grabile krpe iz velikih gomila krpa, prinobile ih grudima ili kukovima, trčale u kabine, isprobavale i zatim trčale nazad još nezadovoljnije i nesrećnije, u potrazi za idealnim izborom. Na Petrovo čudjenje, u svemu ovome, ženama su asistirali “njihovi muškarci”, takodje svih uzrasta i vrsta. Oni su, jedva suzbijajući dosadu, umor i nervozu čekali ispred kabina i odgovarali na pitanja “svojih” žena, sve vezano za rublje, o tome da li dobro stoji, da li

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

naleže, da li je “seksi”, da nije premalo, ili još gore preveliko. Sa užasnim grčem u želucu, Petar shvati šta se od njega očekuje, ali nije imao kud, prepustio se događajima kao osuđenik na smrt.

“Hajdemo”, reče Karmen i Petar, mirno kao pas, podje za njom prema nizu kabina ispred kojih se formirao red, jer mesta nije bilo za sve pripadnice lepšeg pola koje su neizostavno želele da se ponove....

Posle nekog vremena i Karmen beše stigla na red. Ona pomeri zavesu na vratima kabine, odakle je zapahnu kombinovani miris parfema, znoja i neopranih nogu, sasvim očekivan na takvom mestu jer bila je to još jedna izrazito topla jesen, a duboke čizme bile su u modi....

Petar skliznu na neku stoličicu pored kabina. Nije mu se sviđalo sve ovo, ali mislio je da mora da izdrži, jer, sve žene u robnoj kući ponašale su se kao Karmen i on tu nije mogao ništa da doda ili oduzme - takva je izgleda bila ženska priroda. Pogledao je oko sebe, na vratima kabina lepršale su se zavese, muževi su virili unutra, a žene su postavljale pitanja:

“Seksi?
 “Nije seksi?”
 “Premalo?”
 “Preveliko”
 “Seksi?”
 “Nije dovoljno seksi?”
 ...

Zapitkivale su tako žene a “njihovi muškarci” su mucali pokušavajući da daju neke, naizgled suvisle odgovore. Većini je u stvari bivalo potpuno svejedno, većina je znala kako im žena izgleda, sa ili bez gaća i sve što su želeli bilo je da se ta parada završi i da se što pre nadju napolju, na svežem vazduhu.

I Petar je stalno zevao. Možda je i njemu nedostajalo kiseonika. Tu, pored njega, na svojoj stoličici, sedeo je neki stariji čovek ispijajući konzervu piva. Pored sebe imao je mali, crveni hladnjak, kakav obično koriste kamperi.

Čovek uhvati Petrov pogled. On otvori mali hladnjak i odatle izvuče jednu konzervu.

“Hoćete pivo? Ako ste gladni mogu da vam ponudim i da prezalogajite nešto?”, upita Petra.

“Hvala” odgovori Petar i uze ledenu konzervu u ruke. Zaista mu je prijalo.

“Vi ste se baš dobro opremili”, reče Petar pohvalno.

“Da, naravno. Moja žena često dolazi ovamo i ja po logici stvari moram da je pratim.”

“Da je pratite, svaki put?”

“Na žalost, svaki put. Vi verovatno niste oženjeni?”

“Ne, to je moja.. da kažemo prijateljica”

“Vidite, prvi korak je stalna veza, bićete bliski, znaćete više jedno o drugom, nećete imati očemu da razgovarate, da prekratite vreme,

dolazićete ovamo sve češće. Onda ide brak, žene postanu opsednute stvarima, onda vam je dolazak ovamo izvestan, skoro svakog vikenda. Naravno uz duže zadržavanje. Jednom je to donje rublje kao danas, drugi put nova haljina, pa posudje, pa poklon za nekoga. Robna kuća ima razumevanja za žene, a i žene imaju razumevanja za potrebe robne kuće. To vam je neka vrsta simbioze.

“Ne želim da verujem da će i moj život biti zaista takav”, branio se Petar.

“Bolje da se pomirite sa time, mi, muževi sa odeljenja za donje rublje smo se donekle pomirili sa situacijom, ali hoćemo da u okviru onoga što možemo popravimo stanje, da malo ublažimo posledice, znate, stres koji muškarac doživljava kada sa ženom ide u kupovinu ravan je onom koji proživljava vojnik u ratu....”

“To vam verujem...”

“Vidite, mi pregovaramo sa upravom robne kuće da nam se ovde napravi kuglana i bar, i kutak za gledanje utakmica. Hoćemo da nam bude prijatno. Možda bi bilo dobro i krevete da postavite, da možemo da se odmorimo.”

“Možda”, odgovori Petar mračno. Nije uspevao da se sabere. Jedna beba koja je čekala svoju majku, beznadežno je urlala, vezana u svojim high-tech kolicima. Zacenjivala se, ali nije prestajala. Iznenada, njena majka, ogrnuta haljinom, istrči naglo iz kabine, pritegnu remenje kojima je beba bila vezana i vrati se u kabinu da nastavi isprobavanje. Plač se samo pojača....

Posle nekog vremena, zavesa kabine za presvlačenje u kojoj je bila Karmen se pomače i pred Petrom se ukaza njena glava. Gledala je u Petra i izbeumljeno grizla nokte na ruci.

“Petre, molim te dodji, ne mogu da se odlučim. Petar nevoljno ustade i zaviri u kabinu. Karmen je stajala unutra, samo u donjem rublju.

“Da li je ovako dobro, da li je seksi?”

“Valjda jeste”, odgovori Petar.

“Kako valjda jeste?”, bila je razočarana Karmen. “Ovo su tange ultra, poboljšane, sa nevidljivim gelom, vrlo su skupe. Sačekaj da obučem ovaj drugi model.”

Par trenutaka Petar je još stajao pred kabinom, dvoumeći se da li da opet sedne. Onaj čovek sa kamperskim hladnjakom gledao ga je i neprijatno mu se cerio. Onda Karmen ponovo proviri kroz zavesu:

“A da vidiš ove, možda mi one ipak bolje stoje?”

Kao u lutkarskom pozorištu, Petar ponovo proviri iza zavese. Tamo je stajala Karmen, na sebi je imala samo “invisible super” gaćice. Gledala je Petra sa puno iščekivanja i nade.

“Da li je ovako dobro, da li je seksi?”

“Valjda jeste”, odgovori Petar.

“Kako opet valjda jeste? Samo to imaš da kažeš”

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

“Da”

“Znači tebi je svejedno?”

“Šta?”

“Svejedno ti je kako izgledam, da li sam seksi ili ne?”

“Ma, nije mi svejedno”

“Ako nije, onda idi i izaberi jedan komplet rublja za mene”

“Ja da izaberem?”

“Da!”

Petar uzdahnu. Brzim korakom podje prema rafovima sa robom. Nije birao mnogo, hteo je samo da što pre izadje odavde. Ne razmišljajući zgrabio je jedan komplet sa police na kojoj je pisalo “Erotsko rublje za treće doba”. Ali Petar nije stigao da pročita natpis već se brzo vratio Karmen i pružio joj komplet kroz zavesu koje se njihala na vratima. I dok se unutra Karmen vredno oblačila i isprobavala, Petar zažmuri. Činilo mu se da bi dao sve da je negde napolju, na svežem vazduhu, ali izgleda da je onaj čovek bio u pravu - suština muško ženskih odnosa odvijala se na prodajnim odeljenjima robnih kuća i taj dosadni ritual izgleda mora da se istrpi, ako se hoće iole duža veza sa bilo kakvom ženom....

Iz tog sumornog razmišljanja prenu ga glasan plač: beba čija se majka isprobavala u jednoj od kabina započela je opet da neutešno plače. Petar pokuša da gestovima smiri bebu, a kako nije imao uspeha, čučnuo je pored kolica i pokušao da ostavljenu bebu smiri zveckanjem velike, šarene zvečke koja je visila, okačena o ivicu kolica....

U isto vreme, unutra u kabini, Karmen nije mogla da veruje svojim očima. Obema rukama raširila je gaće, neobičnog, starinskog kroja, očito namenjene ljubiteljicama retro stila ili još gore staricama koje žele da budu “vruće” u krevetu. Petra dakle privlače babe, to je sigurno bio njegov fetiš. Bilo je jasno da će morati da ih kupi, a verovatno ponekada i da ih obuče pred njim. Razmišljala je kako su većina muškaraca zapravo bolesno perverzni, ali se tešila se da će to ionako biti samo za njegove oči, u trenucima intime koji će možda jednom nastupiti između njih dvoje. Uzdahнула je i obukla se, popravila kosu i izašla iz kabine. Petra nije bilo ispred, čučao je sa strane pored dečijih kolica i zveckao zvečkom.

Dominikanska republika

U sobi za sastanke je sumorno i tiho. Petar i Irma sredjuju liste za primedbama koje je Irma dobila od klijenata. Ona radi tzv kontakte sa klijentima, sredjuje njihove želje i prima njihove reakcije, telefonira im i posle zajedno sa Petrom sve to sistematizuje, ubacuje u bazu podataka. Posao je dosadan, spor, besmislen...

Tako i danas. U sobi za okruglim stolom gde je jedini ukras zidni kalendar sa natpisom: “Posetite Dominikansku republiku”. Beli se pesak na fotografiji, u daljini se vide palme i sveobuhvatno more se peni i sunce blista, kao da potvrđuje da je glavni izvozni artikl pomenute republike.

Petru se danas čini da već decenijama ima ove nedeljne sastanke sa Irmom. Za njega ona ne znači mnogo, moglo bi se reći da ne znači za njega ništa. Ponekada su istina popričali i o politici ili vremenu, ili o nekim drugim temama, ali uglavnom se radilo o onim, standardnim razgovorima. Irma bi katkada pričala o svojoj porodici, o svojim problemima, ili o bolestima. I Petar joj nije nikada zamerao, od žene na početku pedesetih nije ni očekivao nešto drugačije.

Tako je i danas. Sagnuti su nad njenim laptopom, pretražuju bazu podataka. Petru se baš spava. Baš tada, u toj tački u vremenu, Irma iznenada reče:

“Znaš Petre, volela bih da budemo prijatelji”.

“To nije nikakav problem”, odgovara Petar ne dižući glavu sa nekih dokumenata.

Čute. Irmine kretnje postaju sve nervoznije. “Mislim da ljudi koji se dugo znaju treba da budu bliski, da budu prijatelji” “Aha”, odgovara Petar.

Čute.

“Ti me ne shvataš”, nastavlja Irma, želim da budem bliska sa tobom. Želim da...”

Nešto je čudno u Irminom glasu, nešto što na trenutak Petra vraća u stvarnost iz te prinudne rutine posla. U toj sobi, za tim stolom, u društvu žene koja bi možda mogla i majka da mu bude, Petrov um registruje da se nešto neuobičajeno, zabranjeno dešava. Da prestaje biti gledalac i postaje protagonista ove scene.

“Ja hoću... ja hoću”, pokušava da izgovori žena..

Petra odjednom obliva znoj. Oseća kako ga obuzima neko snažno polje. Iz žene kao da izlazi mlaz energije i pogadja ga pravo u grudi. Jedva diše. Toliko je snažna ženina volja, ili želja ili očaj ili... Ne može da misli. Sasvim lagano spušta čelo na sto. Krv mu udara u glavu.

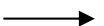
Misli. Nije mogao ni da sanja. Irma, Irma koju je doživljavao kao komad nameštaja, Irma u menopauzi. Odakle joj tolika energija. Želja, očaj, bilo šta. Toliko je Petar bio staromodan u tim stvarima, da je uvek mislio da je ovako nešto, uz ovakvu razliku u godinama, nemoguće, skoro neprirodno....”

Ona se primiče. Grlj ga. “Od sledeće nedelje će me premestiti, neću te više vidjati. Ne bih mogla da izdržim to. Morala sam. Pomisao da te više neću sretati, gledati tvoje oči...”

Petra obliva hladan znoj. Oseća kako ga njeni prsti grabe. Kako tone u bezmerni ambis. Udiše njen vonj. Njena pljuvačka curi po njegovom licu.

“Ti si moja prilika, poslednja prilika da ne umrem mnogo pre stvarne smrti, tako sam željna, tako sam te željna....”

Petar lagano tone pod sto. Ženino telo klizi zajedno sa njegovim. Dugo klizi. Negde dole klizi. Sve pada. Kao da ga svest lagano napušta. Vidi još samo onaj kalendar sa belim peskom i palmama - “Posetite Dominikansku republiku”.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW
Novo ime

Poslovni sastanci uvek su neprijatni, a posle neprospavanih noći, oni su tek pravo mučenje, kraljevstvo nepotrebnog, besmislene sesije sedenja za stolom, diskusije koje ne donose ništa i ne raduju nikog, monotono isčitavanje odgovora koji se unapred znaju, automatska liturgija bez smisla i kraja....

I jutros je opet bilo tako. Gospodin Leon pozvao je Petra, Stefana i gospodina Vu-a da im saopšti nove činjenice vezane za projekat kod "Unikoka" i moguće nove aplikacije. Pred sam početak sastanka, Petar je za svaki slučaj uzeo još jednu kafu bez šećera. Stajao je tamo pored automata, šolju je držao levom rukom dok je desnom masirao bolne slepočnice. Iznenada kraj njega se našao gospodin Vu, njegov podređeni kolega i saradnik.

"Šefe, moram da vam kažem jednu novu činjenicu, vezano za našu buduću saradnju", započeo je gospodin Vu veoma formalno, onako kako se oslovljava nadređeni u duhu konfučijanske tradicije.

Petar je ćutao. Impulsi bola u glavi smenjivali su se ritmički, u beskraj.

"Moram da vam kažem da sam promenio ime"

"Dobro"

"Od sada se zovem Viktor"

"Dobro"

"S obzirom da su moji poslovni i stručni kontakti uglavnom Evropljani, smatrao sam za shodno da uzmem drugo ime koje bolje odslikava moju ličnost i čini je razumljivom evropskim kolegama i prijateljima"

"Dobro"

"Prvo sam razmišljao da li ću time naljutiti pretke. Znae, po tradiciji ja sam nešto kao otelotvorenje predaka, njihova produžena egzistencija, moram da mislim i na njih. Posavetovao sam se ocem i sa ujakom koj je uspešan biznismen, tamo u Kini. Oni misle da ne grešim..."

Petar nije odgovarao. Video je i dalje automat i gospodina Vu-a, to jest Viktora ali ga nije čuo. Odjednom se našao u nekakvoj opštini. Hteo je da promeni svoje ime, da nadje svoje pravo ime. Činovnik mu je dao izlisanu knjižurinu-kupusaru sa listom imena. Napeto, podvlačeći imena prstom, Petar je tražio svoje pravo ime. Negde u dnu strane stajalo je to ime, kao da vekovima čeka da ga Petar pronadje. Uzbudjen Petar je sricao ime. Perepoznavao je slova, prepoznavao slogove, ali ime nije razumeo. Odjednom ga uhvati uzasna panika i on kriknu....

Probudio se. Pored njega je stajao naizgled zabrinuti Viktor. "Šta vam je šefe", upita on, tobože zabrinuto

"Ništa, izgleda da sam zaspao, u poslednje vreme jako loše spavam noću", odgovori Petar zevajući. "Preko dana neki put zaspem i na stojeći, ali samo na par sekundi ili minuta, nemam osećaj za vreme..."

"To je od napornog posla, vi se zaista trudite", reče Viktor superiorno. I zatim nastavi:

"Znači, u korespondenciji i inače, zovem se Viktor"

"Dobro"

Petru se mutilo u glavi, sasuo je šoljicu kafe u grlo. Odlučio je zatim da uzme još jednu za svaki slučaj. Pritisnuo je dugme, automat se nije oglašavao, nije reagovao.

"Verovatno je nestalo instant praha", razmišljao je Petar, pitao se da li ima vremena da odšeta do drugog automata pre sastanka.

"Vu, odnosno Viktore, znaš li kad počinje sastanak kod gospodina Leona"

"Tačno u devet", reče Viktor poletno.

Petar pogleda na sat. Nije bilo vremena. Nikad, nikad nije bilo vremena.

Treći Trg
 Vam predstavlja
 novi roman u biblioteci DESANT

**PETROV ARHIPELAG
 MARKA CARA**

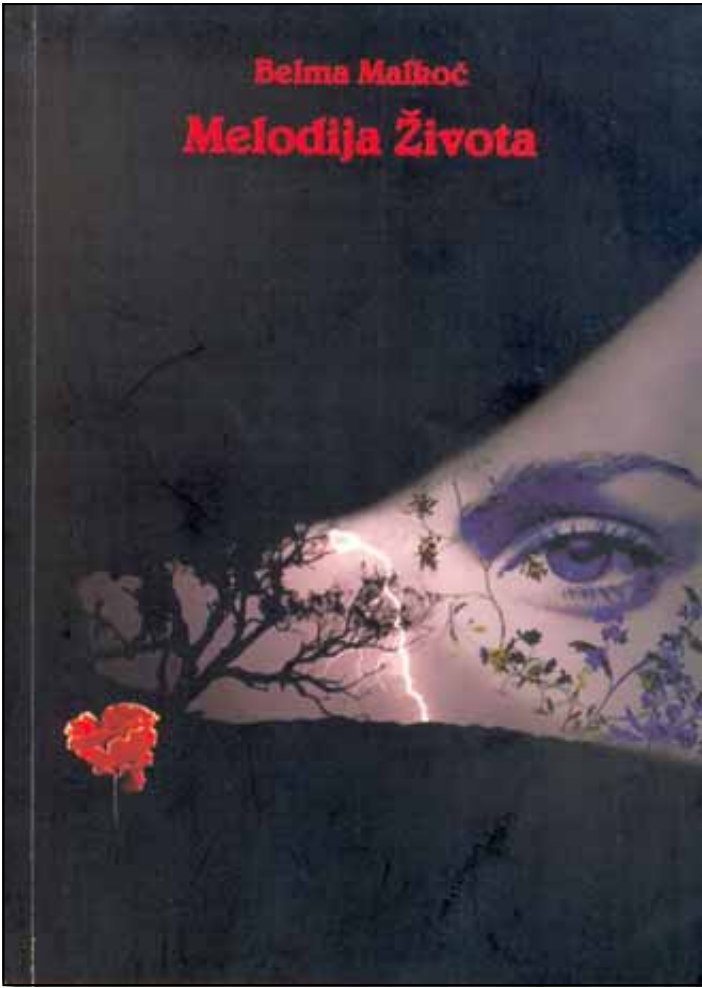
Promocija knjige
**PETROV ARHIPELAG
 Marka Cara**

Četvrtak, 15/10/009, 19h
 BIBLIOTEKA GRADA BEOGRADA,
 RIMSKA DVORANA
 Knez Mihailova 56

Učestvuju:
 Milan Dobričić, Dejan Matić i autor

www.trecitr.org.rs

Treći Trg

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Belma Malkoč je rođena u Travniku 02.05.1978.g. Odmah poslije rođenja odlazi u Novi Travnik gdje i danas živi. Pohađala je redovitu osmogodišnju školu u Novom Travniku do VII razreda, kada se razbolila od multiple skleroze i ostala 100 % invalid. Od samog djetinjstva zanimala ju je poezija kroz koju je ispoljavala svoje osjećaje prema nesreći koja ju je zadesila, ai ljudima koji su uticali na njezin život. Belma je 2003. Godine postala član kantonalne Udruga oboljelih od poliomeylitisa, povrede mozga i kičmene moždine.

Knjiga „Melodija Života“

Izdavač/Nakladnik: Udruga oboljelih od polomyelitisa, povrede mozga i kičmene moždine Srednjobosanskog kantona, BiH, 2008.g.

Za nakladnika: Mladen- Anto Molinar

Recenzent: Sabahudin Hadžialić

Lektor i korektor: Nevres Jemendžić

Tehnički urednik: Branislav Trogrančić

Naslovna stranica: Samir Belkić i Belma Malkoč

Poruke istkane unutar pjesama

Ako želimo govoriti o Belmi Malkoč kao pjesnikinji moramo, prije svega, naglasiti njenu predanost poetici misli. Jednostavnim rječnikom kazano-njene pjesme su koloplet isprepletenih misli osobe koja život uzima punim plućima, unutar sveobuhvatnosti sopstvene vizije. Njeni stihovi su misli njenih snova, strepnji i nadanja otisnutih na papiru pretpostavki sa željom da postanu, ostanu, ali i opstanu kao otisak u ušima, očima ali i...mislama, čitalaca. I uspijeva u tome jer je osoba koja zna nametnuti željene

porive valjanih nagovještaja. Kakvi? Nameće se pitanje...Kako i rekoh već, samo naizgled jednostavnih usmjerenja sa željom da i „nametanje“ bude drugačije prijemčivo, odnosno samovoljno preuzimanje i njenih...snova. Naravno, ta pretočena misao unutar pjesme i nije ništa drugo do Belmina vizija izlaska iz sumornih vizija sa kojima su svi normalni (da mi je znati šta je danas normalno on the Planet Earth?!) ljudi suočeni sa ciljem nastavka ovog kratkog oblika svijesti što neko životom nazva.

Uz neprekidno pitanje koje protiče njenom knjigom poezije itekako ozbiljnog naslova „Melodija života“, ona je kao kapetan na čamcu bez jedara, sa polomljenim veslima i burom koja slijedi. Ili je već bila? I nastavlja se. Njena melodija, pak, života i nije ništa drugo do žestoka vizija itekako svjesne osobe koja želi biti samo prenosilac, a nikako stvaralac, već prikupljenih vizija mogućih nadanja. Kada kažem „nikako stvaralac“ to navodim kao kompliment jer njena poetika je izrasla i opstala na sumornoj stvarnosti koju ne živi samo ona već i mnogi, duhom slični njoj. Usudim se kazati da je i urednik ovog magazina jedan od njih.

Zbog toga je i prepoznasmo kao osobu čije izrečeno i jeste realno, bolno tačno predskazanje mogućih pretpostavki usmjerenih ka *final solution*...Pitanje je samo na koji način to i čitati treba.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Njene poruke istkane pjesmama samim? I, ponovo, odgovor je jednostavan, sakriven iza paravana naših, čitalačkih očekivanja. Kako? Odgovor je u pjesmi... ČINJENICA: „Čovjek pođe umirati onda kada se rodi./I svi mi čekamo neko „bolje sutra“. A dobro znamo šta nas sutra čeka./Gubimo tlo pod nogama./Sve dublje tonemo,/propadamo./Ne vjerujem u „sutra“,/jer danas govori za sutra,.../I njena isključivost izrečena u pjesmi HRABRA KUKAVICA: „U trenucima nemoći,/moj strah od samoće govori iz mene./Svojim tamnim perom param stranice papira, umorno gledajući u sve što godinama prebrodih...“

Da, u tome i jeste njen odgovor na upite koji naviru...Ona odgovore pruža jer i kada se pita ona melodijom života pokušava tonove nade pretočiti u zidine otpora. Otpora boli?! I nesreći?! Vaskolikoj. Suštinskoj. I našoj. Belma Malkoč je pjesnik. Otisnutog žiga sunovrata čovječanstva sa željom da zaustavi pad u letu stihova svojih. I uspjeva, itekako. Njene misli su pjesme dok pjesme postaju misli. Ne samo njene. Već i naše. Svih nas koji živimo za dan kada ćemo, naivni kakvi i jesmo, živjeti u nekom boljem, zdravijem društvu. Ko zna? Ako i kada se ponovo rodimo, možda nada bude vidljiva pjesmama njenim. A ponovo, možda, opet velim, poetika sublimaris Belme Malkoč bude svjetionikom i nama, patuljcima duha koji svoje čuđenje nadomještavaju upravo ovakvim vizijama...i poetike. I zbog Belme, ali i zbog nas. Saputnika koji mole da ih primi na njen čamac dok pokušavaju buri odoliti...

Sabahudin Hadžialić

PITANJE

Ko` sam ja u stvari?
Čije to ime nosim, i čiji to san nastojim ostvariti, ako ne svoj.
Šta ja imam od nade ako je to samo riječ, koja se izgovara samo da se nebi zaboravila.
Šta imam od "juče", i šta mi pruža "sutra".
Rješavam brigu za brigom, još stotine ih čeka.
Jesam li jaka da izdržim, ili snagu umišljam.
Kad najnužnije postane nedokučivo, čemu onda riječ „nada“.
Sluša li sudbina vapaje iznemogle duše...
Osjeća li se zadovoljstvo ružno se poigravati s' ljudima.
I noć je duga kad mi najmanje treba.
Koliko još ne ostvarenih snova i ne dostignutih nada,
Želja za novo sutra.
Koliko briga, snage koje više nemam.
Koliko poraza sudbine i neprospavane noći.

*Koliko samoće.
Koliko, da bih upoznala sebe
i postala ono što želim.*

UPOZNAJMO SE

*Moj život nije posut ružama.
Ja sam kraljica umrlih snova.
Muzičar s' harfom nepoznatih akorda.
Noć bez zvijezda, snovi bez smisla, ruža bez mirisa.
Vi me poznajete.
Ja sam tama koju nikad trebati nećete,
I lijeva strana kada desnom trebate poći.
Ja sam ulica kojom vi ići nećete.
Mi smo magija koju stvaramo.
Ne čekajmo da nam se sudbina desi.
Izgradimo je sami.*

UBIH SE AL` OSTAH ŽIVA

*Ubih se u beznađu života,
na najgori način jer ostah živa,
I to što uradih znam da je grgehota,
al` za svoju sudbinu ja nisam kriva.
Sad svoju tugu nosim na duši,
i virus bola u krvi,
Šta znači jedna kap rose na ruži,
kad sunce bezdušno latice joj suši.
Ubih se u beznađu života,
ubih se i osta` živa.
Što ubica posta` jer ne htjedoh da budem
ovo što sam sad, već ono što sam bila*

PJESMOM SE MOJOM ZOVI

*Budi tema moje pjesme,
kad to sreća neće.
Budi sjena moga oka,
jer tama me zasljepila.
Budi bol što me boli,
jer bio bi lakši od onog koji trpim.
Budi tama moje noći
i svijetlost moga dana.
Pjesmom se mojom zovi.*

KUNEM TE PJESMOM

*Hej ti, uzavrela krvi mladosti
što te guše obziri na sutra,
reci gdje je izlaz ovome što traje,
jeli moja sreća istočnije od sunca.
Ko` je krivac tome u pepeo što pade
i što svake zore donose mi jade,*

*a s` noćima zvijezde posipaju nade
da u zore pođem.
Kako da se radujem kada srce boli.
Ni noći , ni zvijezde prijatelj mi nisu.
Što okovan u prošlost moj smijeh glasa nema,
i što me svaki pogled zaboli do srži.
Ja imam jedan poklonjeni život da ga živim,
i nametnutu sudbinu da je pjesmom kunem.*

OSTALI SU MAKIVI KRAJ CESTE

*Ova suza, to nije od tuge,
Već zbog sjete, il`ko zna zbog čega..
Što ne ubrah taj crveni mak,
pokraj ceste sa obližnjeg brijega
Nije vrijeme ugasilo želju,
al` sudbina okrutna je bila..
Htjedoh samo jedan cvijet iz zlata,
želja mi se nije ostvarila.
Ostali su makovi kraj ceste
okruženi zlatom što ih kiti,
i mamit` će neke druge ljude
koji će ih mjesto mene brati.*

FANTOM ROĐEN IZ SJENE

*Na kraju jedne želje
i na kraju jednog dana,...
Ali na kraju uopšte nije važno
jesam li uspjela ili ne.
Gledam u budućnost očima punim prošlosti.
Kroz vrijeme ubica postah,
i surovo ubijam nadu, jer poraza se bojim..
Al` srce me vodi na mjesta na koja ne želim
ići,
i vadi me iz ponora u kom` sam godinama već
skrivala strah.
Strah koji me s` noći posjeti
da me podsjeti da nisam ono što želim,
i da nikada neću biti..
Jer ja sam samo sjena.*

U IME BOGA

*Dao si me zaboravu,
pokidao uspomene.
Za tebe sam samo kletva,
grješna riječ na usnama.
U ime Boga ,ne u tvoje ime,
nit` u ime sreće koja ostavi me.
Neću te kleti u ime Boga
jer ti nisi vrijedan toga.
Još sam tu, poraze brojim..
Tvoje, moje, sudbine i života.
Još uvijek sam tu, živim i postojim.
I nakon toga, u ime Boga
ostavljam dio srca svoga
samo za tebe.
Ja živim, dišem, pišem i postojim,
u ime Boga, ne u tvoje ime.*

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

OSTAJEM SA SVOJIM BOLOM

U te noći sumorne i lažne
 dok ti se zvijezda u očima vidi,
 moje ruke tvoje ruke traže,
 i tijelo ti se mog pogleda stidi.
 Reci što ti suza iz oka kane
 svaki put kad kažem da te volim.
 Tvoja suza na srce mi padne,
 ja plačem sa tobom jer i mene boli.
 Zar je tvoje srce od kamena
 oklopom se oklopilo jakim.
 LJubav moju bacaš preko ramena,
 i odlaziš,
 A ja umirem s tvojim korakom svakim.
 I ovaj put ostajem bez tebe,
 demoni tuge društvo da mi prave,
 I sve boli svijeta navlačim na sebe,
 Čujem glas demona, moju tugu slave.

TAJNOM SE ZOVEŠ

Tajnom se zoveš, sudbino moja.
 Ne upoznah te nikad, izgubljena mladosti.
 Još uvijek traješ i boliš, usidrijela prošlosti.
 U noći sam s' tobom, nedokučiva željo.
 Što otimaš mi san, zoro izdajice.
 Ja živim, al' ne osjećam.
 Misterična ubico.

ŽIVIM ČEKAJUĆI

Moje želje i tobožnje nade su sigurne kao oblak na nebu.
 To što očekujem, nikako da se pojavi.
 Možda nevidljivo prolazi pored mene,
 Ili je zaštićeno nekom silom od nas koji živimo čekajući.
 Moje riječi su postale izlizane, priča dosadna,

a lik zamoran svakome. Pretvorila sam se u biće koje moli.
 Najniže biće na zemlji, Ispod mene nema ničega.
 Kao da sam sjenka, sve vidim, a mene niko ne vidi,
 jer sam samo sjena.
 Prazan prostor oko mene sve je pustiji,
 a moja smiješna potraga sve tiša.
 Ne tišti mene moja nesreća,
 jer sreća na ovom svijetu mi je važna kao prašina koju vjetar raznosi.
 Ipak se pitam, borim li se dovoljno da bi "kasnije" sretna bila.
 Ponekad mi se čini, kao da će planuti i nebo i zemlja, i da će se sve
 pretvoriti u užarenu pustinju. Možda će tako i biti, mislim opčinjena
 gledajući kako sagorijeva krijesnica.
 Koliki se plamen stvori od jedne iskre. Strašno jeste, ali ne i tužno.
 Gledam opčinjeno, to divljanje bez smisla, snagu bez duše,
 neprijateljstvo bez mržnje, uzrok nesreće iz hira.
 Užasnuta prezirem svo uništavanje u igri, iz preobilja snage.
 Razmišljam, čutim i čekam...
 Lijeno zvučim, lijeno i izgledam.
 Nemam snage za dalje.

TUGA PJESNIKA

Kad nestane čarolija noći
 i dah zore okupa nam duše,
 kad iščezne miris iluzije
 i svi snovi u ponor se sruše.
 Gdje da nađem smiraj bolnoj duši,
 Kome da pričam o teretu što nosim,
 Šta da kažem ljudima što slute
 Da svake noći u suzama se budim.
 Galebovi plaču a ja suza nemam,
 isplakah ih nad sudbinama tuđim.
 Drugi kažu kamenog sam srca,
 Zašto onda u suzama se budim.

TI SI SVE TO

U tvojim očima odraz je moje duše.
 Tvoj osmijeh je utjeha moje okrutne sudbine.
 Sa tvojim koracima gube se zloslutne sumnje
 da nikad neću izaći iz mračnog tunela očajničkog pesimizma.
 Tvoje ime je šapat vjetra kroz lipine strune.
 Ti si razlog zbog kojeg postojim.
 Nadom se mojom zoveš.

SPOZNAJ SVOJ GRIJEH

Zaboli li te suza napaćene majke.
 Čuješ li plač nerođenog bića.
 Osjećaš li bol povrijeđenog druga.
 Vidiš li u zjenici oka cijenu svoju prošlost.
 Osluškuješ li glas svoje svijesti.
 Dotakni požutjelu sliku sebe nekadašnjeg',
 i sjeti se svoga grijeha.
 Osjeti krivnju zbog izrečenih kletvi,
 i grlom će ti proći okus usidrijelih riječi.
 Zabolit ` će te suza napaćene majke,
 U zjenici oka vidjet ćeš cijelu svoju prošlost,
 Osjetit ` ćeš rane povrijeđenog druga,
 i čuti glas svoje svijesti.
 Samo si marioneta u rukama sudbine,
 Spasi se od osobe kakva si postao...

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

AKO VJERE NEMA

Tu gdje sam stala,
 gdje mi mladost vene,
 Tu gdje su uspomene
 zauzdale sjene i u tamu kreću.
 Tu gdje očaj vlada,
 Nemam više snage, al' je sa mnom nada,
 što daje mi vjeru, - izdati je neću.
 Tu mi život nije bitan
 jer i on je sjena,
 A ni nada nije važna
 ako vjere nema.
 Vjerujem i nadam se,
 molit' ću i boriti se ,
 I ako smo vjernici
 nagrada nas čeka.

A POGLEDAJ ME SAD

Sjaj oka mog' ostao je na crvenim makovima
 uz cestu, gdje mi djetinjstvo sniva.
 Misao da ih uberem, zadržim,
 ostala je samo želja iz prošlosti,
 A pogledaj me sad.
 Život vrijeme u događaje splete.
 Obruč oko srca, i amove mi stavi.
 Sve je bilo lako dok sam bila dijete,
 Život više nije život, sad živim od sjete.
 I pogledaj me sad.
 Molim nebo; udahni mi snagu,
 Stare želje da se opet vrate.
 Želim biti jaka, ne predati se vragu,
 Od mojih suza žedi da ne gase.
 Pogledaj me sad.

KRIVI SMO MI

Ponekad je stvarnost toliko očita,
 samo je potrebno otvoriti oči.
 Ali često to kasno shvatimo,
 I onda nam postane jasno koliko smo bili
 egoistični prema svemu što nas okružuje.
 Uništavali smo, svjesno ili nesvjesno
 sve što smo mogli uništiti, misleći da činimo
 pozitivne stvari. Odbacivali smo istinu,
 zanemarujući je, Jer želje i osjećaji utječu na
 pomirenje stvarnosti.
 Iza nas će ostati pustoš.
 Sunce će pržiti neke nove generacije.
 Neki će reći "nije nas briga, tad nas neće biti".
 Ali ta kazna je namijenjena nama.
 A kazna uvijek čeka, na neki "svoj" drugi način.
 Bit' ćemo prah koji ostaje poslije oluje,
 Hrpa ničega u velikom svemiru.
 I opet iznova, moja duša će se dići iz pepela
 da apeluje, i moli za milost.
 Hoćemo li imati vremena da bilo šta poduzmemo,
 i hoće li to biti dovoljno.
 Na onom svijetu nećemo dobiti odgovor,
 ako u ovom ne postavimo pitanje.

GDJE JA PRIPADAM

Kad se stiša oluja mog života,
 i razidu olovni oblaci što mi dušu terete.
 Pitam se ,gdje ću pripadati.
 Živim u sadašnjosti, stisnuta o` zid prošlosti.
 Hoće li me ljudi gledati kao prije,
 ili će vječno ostati žig na mom liku,
 koji će govoriti o mojoj loše naklonjenoj sudbini.
 Znam, u prošlost se vratiti ne mogu.
 Nesigurnim korakom ići ću kroz život.
 Živjeti od danas do sutra.
 Nekad je sve bilo lijepo, i sve je nestalo u tren oka,
 kao privid. Kao most koji dijeli dvije različite obale.
 I nakon svega se pitam,
 na kojoj obali je mjesto za mene.

ČINJENICA

Noć, neobično tiha.
 Čujem svoje riječi, prekrivene velom nostalgije.
 Moje srce umrlo je prije mene.
 Ja živim ali ne osjećam.
 Pored mene nečujno prolaze sjene mene nekadašnje.
 Nikad' nikom' utjeha nisam bila,
 I ne znam zašto ljudi na život gledaju
 kao na pregršt ruža, posut jutarnjom rosom.
 Zašto ne shvate da čovjek ne umre onda
 kada se duša odvoji od tijela,
 Čovjek pođe umirati onda kada se rodi.
 I svi mi čekamo neko "bolje sutra",
 A dobro znamo šta nas sutra čeka.
 Gubimo tlo pod nogama.
 Sve dublje tonemo, propadamo.
 Ne vjerujem u "sutra", jer danas
 govori za sutra.

VRIJEME NE UMIRE

Vrijeme ne umire, umiru ljudi.
 Naglo, žaleći za onim što nisu mogli postići,
 A što nisu postigli, saznali su tek u posljednjem času.
 Toliko njih, praznog pogleda saznaje što je propušteno,
 Izgubljeno, njima ne dokučivo.
 Zato, ne ubijajmo vrijeme jer se ono ne može ubiti.
 Ostat' ćemo samo kap van mora života,
 koja se očajnički bori da se vrati u svoju skupinu.
 Bit' ćemo neprimijećeni na gladnom tlu,
 koje će upiti sve naše želje...

STRATEGIJA ŽIVOTA

Lako se vratimo u prošlost i
 Gledamo kroz filter koji nam se sam postavio.
 Uvijek kad bi mi sreća pokucala na vrata i kročila,
 sudbina bi rekla "ne ulazi".
 Ne vidjevši svoj problem, slabe volje odustajala sam i
 išla težim putem, koji nije obećavao puno.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Sad shvaćam da sami upravljamo svojim životom, i da smo sami svoji klijenti.
 Mi ne možemo promijeniti ono što ne priznajemo.
 Gotovo je samo onda kad mi dopustimo da završi,.
 Ali uvijek imamo izbora, da nastavimo ploviti ili da kukavički potonemo.
 Umorna sam, ali naći ću snage da izdržim,
 jer život nagrađuje akciju.
 I jednom kad se sve ovo završi,
 plakat`ću za osobom kakva sam bila.

JE LI TO GRIJEH

O tami tuzi, bez imalo stvarne sreće,...
 Tamna poezija na ovim bijelim stranicama.
 O čemu drugo da pišem.
 O sreći koja mi je nepoznata,.
 Da pišem iz sjećanja?
 Cijeli život u najgoroj ulozi.
 Upoznala sam zlo, ne radi zla,
 nego da bi' ga se sačuvala.
 A ko' ne zna razliku između dobra i zla,
 u zlo upadne.
 Svjesna sam svojih nedostataka, i toga da nikad'
 u potpunosti neću biti ono što želim.
 A sad...
 Sad želim samo jedno,.
 Da dođe kraj ovome što traje,
 I opet nadjem boju svoga smijega.
 Ne znam dokle ću imati strpljenja,
 i snage koja ja već na izmaku.
 Tražim li previše, i jeli to grijeh.
 Ako jeste,.
 Molit`ću Boga da mi taj grijeh nikad ne oprostí...

Nadahnuće kao pretpostavka budućnosti i/ili Budućnost kao pretpostavka nadahnuća

Nadahnutim se doima pokušaj mlade Belme Malkoč usmjeren pronalaženju odgovora na sopstvena pitanja koja počinju vječnim upitom: „Ko sam ja u stvari?“.

Nadahnutim se doima umijeće UDRUGE OBOLJELIH OD POLIOMYELITISA, POVREDE MOZGA I KIČMENE MOŽDINE SREDNJOBOSANSKOG KATNONA usmjeren podržavanju predstavljanja pjesničkih nada ovih prostora. Nadahnutim se, pak, zaista doima ona čuvena „dok topovi govore, muze ćute“ u trenutku kada jedna Udruga, pardon, Udruženje, kada topovi prestanu govoriti, gleda ka ljudima a ne nacijama jer, zaboga, koje su nacionalnost bile amebe?

Ako mi netko odgovori na to pitanje, istoga trenutka ću postati sastavni dio njegove/njene nacije!

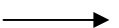
No, još će mnogo riječi biti ispisano inspirativnom rukom mlade Belme baš kao i sastanaka Udruge dok ne uspiju oboje u svojim nakanama. Želju i nadu imaju, ali stvoriti kvalitet više, e...tu se valja potruditi. I da se usmjerim „in medias res“ jer valja metodološki potkrijepiti sopstveno viđenje poezije mlade autorice, pjesnikinje.

O udruzi neka govore njeni članovi dok ću se ja usmjeriti na ono što mi i jeste poslanje, barem kao književnika, da pišem, promišljajući. Na samom početku, da bi zadovoljili osnovne postulate poezije kao sastavnog dijela nečijeg bića i to ovom prilikom Belme Malkoč, potrebno je imati određeni otklon od same stvarnosti kao takve. Tu se autorica dobro snalazi jer mašta joj nije strana pokušavajući pronaći ne samo odgovor na pitanje sa početka ovog teksta već i na sva ona koja dolaze iza toga. Mada i sama daje odgovor kada kaže „Ja sam kraljica umrlih snova./ Muzičar s' harfom nepoznatih akorda.“...još uvijek se traži jer zbog čega odmah iza toga odbrusiti...“Ja sam tama koju nikad trebati nećete“...Da li je ovo pesimizam po sebi ili za sebe? Sada seja pitam. Oh, zar je i to moguće? Da Belmine pisanije usmjere namjere recenzenta da se i on počne pitati. Možda to i jeste bio cilj. I još uvijek je. Čiji? Belmin? Hajde da vidimo...

Ne može joj se zamjeriti inventivnost. Dok daje naslove pjesmama svojim. Pitko je to i prihvatljivo mada je ponekad zbunjujuće. Ona želi kazati...“pjesmom se mojom zovi“ ali i ...“...da je pjesmom kunem...“ Contradictio in adjecto? Naravno, i to namjerno čini. Kako bi pokazala da svojim znanjem želi obuhvatiti čak i više nego što joj sopstvena spoznaja dozvoljava. Unutar dvije različite pjesme. Ona se i dalje traži. Nastavlja i zabrinjava me, iskreno, jer obuhvaćena sumornom stvarnošću sopstvene mladosti koju živi unutar još uvijek neuspostavljene državne zajednice koju Bosnom (ali i Hercegovinom) zovemo, Belma je opsjednuta nekim drugim životom-smrću?! Da, jer ona je i „sjena“, „ubica“, „kletva“ ali čuje i „glas demona“ istovremeno ispisujući rečenicu koja dominira ovom knjigom poezije, ali i njenom sveukupnom prezentacijom, pardon, ispisanom poezijom: „Šta me je bacilo u tako mračnu borbu sa samom sobom. Protivrječnost između stvarnosti i mog' životnog ideala. Odatle je počela moja slabost i neodlučnost, Kao neophodna posljedica disharmonije. Ali, uvijek treba biti gotov i to je sve. Završiti započeto. Usred tog ubjeđenja nađem u sebi snagu i odlučnost. Misao o smrti kod mene se sliva s' tužnom muzikom violine.“

Da, Belma traži snagu pokušavajući, neuspješno, „izbaciti iz sebe-svojih promišljanja“ samu misao o..smrti..Mlada a smrt je toliko obuzima. Mislim da imam odgovor. Potražite ga kod djece u osnovnoj školi. Pogledajte njihove likovne radove! Koliko samo crne boje na njima! Koliko sam iskrivljenih linija! Koliko samo ružnih snova! Dječijih! Ali, ipak, da s evratimo Belminim pjesmama. One jesu pitke, jednostavne i, kako rekoh na samom početku, nadasve, nadahnute.

Suštinu istražuje, jednostavnošću omeđene. I, zar nisu najsloženije stvari jednostavnošću usmjerene? Ona pokušava posmatrati sebe. Van tijela i misli svojih. Barem pokušava. Jer oko nje je „crno-bijeli svijet“ kako to otpjeva Davorin Bogović svojevremeno. Ne, ipak ne, jer njen svijet je, sivkasto smeđi?! Kako? Odgovor je jednostavan. Nalazi se u njenim pjesmama, barem dijelovima: „Jer niko nikom ne može natovariti toliko muke na vrat, Koliko može čovjek sam sebi, Šta mi je trebalo da budem sve ovo što sam sad. Sve je naopako, kako ne treba. Nisam ja birala prilike. One su birale mene. Susreli smo se kao ptica i oluja. Ipak, to je moj život. Nikakav, ali moj. Imam li izbora. Jer ako je sudbina bitka-ja protiv sebe gubim rat.“ I da nastavim. Ne treba tebi patetika, draga moja Belma. Ostavi to onima koji nemaju šta reći. Ti se ne trebaš „u suzama buditi“. Ne urušavaj puteve kojima si krenula. Ako želiš highway-em poezije krenuti, pokušaj patetiku ostaviti iza sebe. Vidjećeš, možeš ti to. Jer, previše je patetike u BH pjesništvu. Itakako. A mladost će proći. Mora se osjetiti. Tada lakše prolazi. Ne samo pisati o njoj. Belma je živi. Pišući i o njoj, ipak. Ona i voli. Nama nepoznatog njega. Njoj poznatog. Itakako. Pitko i strastveno. Toplo i još uvijek nedorečeno.. Valjda je to zbog mladosti. Eh...

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/ REPRESENTATION PREVIEW

I radanju. Novome. Bolnom, ipak. Ali, odmah iza toga govori kako je... "kasno za novi početak"... Traži sebe. Iako jeste samo „leptir na beskrajnom nebu“. Poezije. I traži. Svoje mjeso pod suncem. I veli: „Daleko u snovima mojim. Tamo gdje duga ljubi more. Gdje je noć bez krila zore. Tamo je mjesto moje.“ Zaista, gdje je to mjesto? Osim samo u riječima njenim, zar ne?

Autorica je zrela. Kao osoba. A kao pjesnik? Zaključite sami. Jer „Vrijeme ne umire, umiru ljudi“. Zrelo? Itekako, zrelo napisano. Jer kako može postojati „Hrabra kukavica“ u ovome svijetu? Može, ako je „čudenje u svijetu“ kako nam vele za pjesnike. Ona jeste čudenje u svijetu. Živo je biće. Smrtnik. Koji strahuje. I nada se. Znajući sopstveni grijeh. Razumijevajući. Barem pokušavajući. Njena MELODIJA ŽIVOTA je sva utkana u jednoj jedinjoj rečenici, stihu: „Koliko vrijedi vječnost, Ako je bol besmrtna.“ Bez upitnika. Kao da nam time želi nešto reći. Pitate nju. Belmu Malkoč. Jer kada kažem mlad mislim na nju. Pred njom jesu novi, neistraženi prostori pjesništva samog. Uvodne besjede je napisala ovom zbirkom. Pardon, knjigom. Ono što je pred njom je da otvori vrata raja-da dozvoli sebi više usmjerenja ka pitkosti sopstvenoga ja. Mislim da ga ima u sebi. Polako izlazi iz nje. Nadahnuto. Baš kao i ono pitanje sa početka ovog teksta: „Ko sam ja u stvari?“ Odgovor je tu. U knjizi. Zbog toga je i toplo preporučujem za štampu.

Sabahudin Hadžialić

Konkurs za nagradu "Stevan Pešić"

Gradska biblioteka u Novom Sadu raspisala je konkurs za književnu nagradu "Stevan Pešić" za najbolje novoobjavljeno književno delo na srpskom jeziku u žanrovima i duhu koje je zastupao pesnik, pripovedač, esejista, putopisac i dramski pisac Stevan Pešić (1936-1994). Direktor Biblioteke Dragan Kojić izjavio je Tanjugu da je konkurs za nagradu, koja se u okviru Memorijala Stevan Pešić dodeljuje od 1995.godine, otvoren do 15.septembra. "Do tada se knjige, po tri primerka, mogu slati na adresu Biblioteke, Dunavska 1, sa naznakom za nagradu 'Stevan Pešić', a u konkurenciji za nagradu ulazi i ukupan opus pisca sa obrazloženjem za celokupan doprinos, s tim da je objavio i novi naslov od prethodne dodele nagrade", kazao je Kojić. Nagrada se dodeljuje u tekućoj godini za objavljena dela između dva Memorijala i sastoji se od povelje i novčanog iznosa. Žiri će saopštiti odluku o dobitniku početkom oktobra, a svečano uručenje će biti u okviru manifestacije "Memorijal Stevan Pešić" u Kovilju.

Nagradni konkurs za kratku priču

Udruženje pisaca opštine Leskovac i porodica leskovačkog pisca Vukašina Conića, autora romana "Daleki beli putevi" i "Ukus zemlje", koji je preminuo pre 30 godina, raspisali su prvi nagradni konkurs za najbolju kratku priču.

Radove u dužini do 90 redova, na slobodnu temu, do sada neobjavljene, treba slati pod šifrom do 1. oktobra, na adresu Kulturno-prosvetna zajednica Leskovac (za Udruženje pisaca Leskovac), Bulevar oslobođenja 101.

Rešenje šifre treba poslati u posebnoj koverti, uz tekst priče, koju treba poslati u tri primerka.

Pravo učešća na konkursu imaju autori sa srpskog govornog područja.

Donator nagrade (prva je 15.000, druga 10.000, a treća 6.000 dinara) je porodica Vukašina Conića, književnika koji je ostavio značajan trag u leskovačkom stvaralaštvu.

O nagradama će odlučiti žiri u sastavu Verica Batorević-Božović, predsednica Udruženja pisaca, književnik Tomislav N. Cvetković i novinar Vlastimir Veljković.

Danilo Kocić

*Foto: Leskovački kulturni centar - sedište Udruženja pisaca Leskovaca

The Sketchbook

Project 2011

Sketchbook je "mesto" gde svaki kreativac sa crtačkim talentom ostavi svoje srce i dušu. Stalno se nosi sa sobom, posvećuje joj se dosta vremena, strpljenja i ljubavi.

Postaje deo čoveka. [Sketchbook Project](#) je osmišljen tako da te male vredne stvarčice u vašoj torbi ili jakni ugledaju svetlost dana. Kada ispunite svoj Sketchbook, budite slobodni i pošaljete ga na pravu adresu i podelite svoj rad sa ostatkom sveta. Ali pre toga pročitajte kako to da uradite i kako je projekat zamišljen! Organizator projekta je [art house co-op!](#) Prvo se prijavite [ovde](#) do 31.oktobra 2010. godine kako biste izabrali temu i dobili vaš prazan [Moleskine Sketchbook](#). Za prijavu i prazan primerak Moleskina fee je 20 \$! Nakon što se prijavite da učestvujete u projektu, dobićete poštom paketić sa *Moleskine Sketchbook*-om, sa sve barkodom, vašu temu na koju ćete da odgovorite crtežima, i detaljna uputstva o projektu.

Pažljivo birajte temu, jer kada jednu temu izaberete, gotovo je, zaglavljani ste sa tom temom i nema menjanja! Ukoliko na ovom [linku](#) izaberete "random theme" dugme, organizator će vas obavestiti koja vam je tema kada vam bude stigao paketić sa *Moleskinom*. Teme su predviđene da budu početna tačka, ne restrikcija i ograničenje, tako da se nemojte smoruckati zbog toga!

Vaš iscrtan Moleskine pošaljite **do 15.janura 2011.godine**

Turneja počinje **u martu 2011.godine!** Turneja će proći kroz sledeće gradove: Brooklyn, NY Austin, TX San Francisco, CA Portland, ME Atlanta, GA Chicago, IL

Nakon što se prikupe svi iscrtni i poslani primerci organizator pravi turneju širom Amerike kao neku putujuću izložbu a nakon toga će svi primerci biti katalogizovani i uključeni u stalnu kolekciju *The Brooklyn Art Library*. I ne samo to, kolekcija će biti digitalizovana i puštena online na novom website ove neobične biblioteke radova koji će biti gotov na proleće 2011.godine. Za digitalizovanu verziju vašeg iscrtanog Moleskina, *fee* je takođe 20 \$

<http://arthousecoop.com/projects/sketchbookproject/features>

<http://arthousecoop.com/projects/sketchbookproject/>

<http://arthousecoop.com/>

<http://arthousecoop.com/library>

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

JOSIP KUREVIJA rođen je u Zenici 18 listopada 1957 godine u radničkoj obitelji: majka Nada i otac Slavko. U Zenici završio osnovnu i srednju elektrotehničku školu. Radio u Željezari Zenica (RMRU) kao elektromehaničar za održavanje industrijske automatike na četvrtoj Visokoj peći. Uz rad kao izvanredni student, 2006 godine diplomirao filozofiju i sociologiju na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Iz rodne Zenice preselio 1993 godine s obitelji u Busovaču gdje 1999 godine gradi obiteljsku kuću. (kćerke: Ivana rođ:1987. i Jelena rođ 1985. supruga Paulina rođ:1964.) Od 1994 radi u graditeljskoj tvrtki PGM Busovača doo. U razdoblju od 1995 do 2003 godine djelovao kao novinar «Slobodne Dalmacije», «Sportskih novosti» i mnogih drugih listova i publikacija; aktivno sudjelovao u kulturnom i sportskom životu u Busovači. Poeziju piše od mladih dana, a aktivno posljednjih nekoliko godina. Do sada u manjem obimu objavljivao po raznim časopisima do 1990 godine. Živi i radi u Busovači.

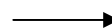
Vapaj prasku što stremi

Vrijeme u kojem živimo rađa pjesnike. Valjda je to naš usud, šta li? No, silina pretpostavljenih nakana pojedinih pjesnika zna nas ponekad natjerati na pretpostavku da Ikari savremene pjesničke riječi jednostavno krenu, zastanu, utisnu odgovarajući pečat svezremenskih zona i...nestanu. Možda bi se to moglo i očekivati od Josipa Kurevije iz Busovače u Bosni i Hercegovini, pjesnika koji je, iako u petoj deceniji života, odlučio trag, i ne samo pečat utisnuti unutar sopstvenih, ali i naših nadanja. Ipak, drugačijim se doima jer on jeste, iako zaokružen kao lik nadahnutih vizija, ipak samo čovjek.

Koji piše. Pjesme bez naslova.

Odnosno nevidljive naslove koji su vidljivi upravo *urbi et orbi* onima koji ih žele vidjeti. Nije slučajno što su pjesme bez naslova jer zbog čega, na kraju krajeva, i davati naslove? Oni ometaju, usmjeravaju, iritiraju...pjesnike ovakvoga kova. Ovo je tek početak, osjećam to. U njemu ključa još mnoštvo toga proizašlo iz logičnog slijeda mogućih paradigmi slova, ali i riječi. Bez naslova. Možda je i tako bolje.

Naslov knjige poezije „*Dno dubine*“ nosi u sebi višeslojni značaj određivanja determinante nečega što mora, ali i ne mora imati dosegnuti kraj...dubinu. Da li ga je on i otkrio? Nažalost, još mnogo će vode proteći kako bi uspjeli dosegnuti *dno dubine* promišljenih pretpostavki o kojima i govori Josip u svojim zbirci poezije za koju bih odmah zelio kazati kako ne volim upotrebu riječi „stihozbirka“. Novouspostavljeni odnosi u jezicima ovih prostora su omogućili korištenje jezičnih bravura koje ponekad idu i u svoju suprotnost a i protivnik sam sastavljanja tako dvije lijepe riječi „zbrika“ i „stihova“. Naravno, ne morate se složiti sa mnom, no stihovi koji su pred nama zaslužuju daleko više od toga da se nazovu „stihozbirkom“, kako je i naveo jedan od recenzenata. No, to je pravo svake individue da koristi izričaj koji mu je prijemčiv bez obzira na mišljenje i ovog urednika. Naglašavam da smo čitajući ovu knjigu sučeljeni sa snagom životnog iskustva, pronicljivošću mogućih snoviđenja ne samo autora već i čitalaca samih. Kako?

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Jednostavno iskazanom mogućnošću upotrebe pjesama složenih u ovoj knjizi po vlastitom nahođenju bez obzira na narušenost odgovarajućih uzusa uobličjenih čudnom nakanom da budemo iole pametniji od najavljenih riječi i...pjesama...Mogao bih se složiti sa recenzentima da su se pojedini dijelovi ove knjige mogli „oslušnuti“, možda presložiti, ali ja bih ovo višeslojno viđenje ipak ostavio vremenskoj distanci. Da ona uradi svoje. Sjećam se da sam i sam - čitajući Whitmana ili Jeatsa u različitim razdobljima hudog života vlastitog, uvijek pronalazio *pro at contra poetica* različito prilazeći unutar određenog vremena i prostora. I ljutio bih se na sebe. Što to ne pronađoh ranije. Baš tu iskru

navikama ni ne možemo drugačije očekivati. Kurevija je pjesnik snažno detektiranog naboja koji se može definisati na sljedeći način: Jasnoća iskaza isprepletena osjećanjima podjarmljenosti čovjeka uz snagu bitka koji se budi i bori sa ciljem ne da pobijedi već sa ciljem da se održi. Prirodnog u biću. Nadanaravnog u čovjeku. Bogatstvom duha.

Pred nama će, uvjeren sam biti još knjiga ovoga autora, no ova će ostati kao meritorum najavljenih vizija. Kao nešto čemu se treba vraćati. I ne samo čitati. Već pokušati živjeti unutar nje. Probajte. Pitko je. I ne opija. Samo usmjerava.

Kao blažena djevica koja zna šta je sleduje ali i raduje se tome. Da, zbog nas koji to i činimo. Stapajući se sa poetikom koja nadglasava autora. Snagom ne samo izričaja već i snagom duha. Njegovog. Stopljenog sa našim. Jer ljepota i jeste *in the eye of the beholder*. Čitaoca.

Umočena u vapaj pjesničkog bića.

Josipovog.

Zbog nas. Ne zbog sebe. Prasku što stremi.

Sabahudin Hadžialić

Josip Kurevija / Dno dubine

HKD NAPREDAK podružnica BUSOVAČA, 2007

najdublja je dubina
 duboka kao tajna
 tajna je tajanstvena
 kao san
 san je život sam

ne biti sam
 ni u samoći ne biti sam
 ni u sreći
 ni u ljubavi ne biti sam

najdublja je dubina
 život vremena
 nikad ne biti u vremenu sam
 jer vrijeme je dvoje
 troje
 nikad sam

čuj šapat duha poezije što dopire do tebe
 umilnom tajnom zvoni pred vratima
 zove te van
 i čeka da se pripremiš
 svojom spremnošću da prihvatiš
 svaki novi dan

objašnjenju što teži. Ali, mislim da u tome i jeste darovitost ovoga pjesnika. Imam osjećaj da je upravo tako i želio. Da nam ne otkrije sve. Da se vraćamo njegovoj poetici stiha i stila. S razlogom.

Korištenje bogate leksike, nadahnute upijajućom snagom sopstvenog iskustvenog življenja je Josipova izuzetno naglašena strana. On i kada koristi jednostavne riječi i izričaje oplemenjuje prostor i vrijeme unutar samog nastanka pjesme. Ne, ne želim to izdvajati jer su o tome dovoljno govorili kako recenzent tako i urednik i recenzent same knjige (*kome sam i sam svojevremeno bio i urednik i recenzent...kako vrijeme teče neumitno*), mada želim ukazati na smislenost moćnih nadražaja koji se ogledaju u najavama: „um će skončati umukama neuma“...“svi mrtvi i sve zvijezde/umrijet će još jednom/u praznom zaboravu svemira“...“cijedi mu pijena iz usta povijesti“...vrijeme sitosti do krvoločnosti/zabava života do duboko u noć...“navika je hladionik ljubavi“...“besmrtnost smrtnih/nemoguća je“...“izgubljenost nije ludost besmislena“...kao contradictio in adiecto i mojih nadanja, jer govoreći unutar konteksta shvatanja književnosti kao življenja života drugim sredstvima do vlastitim

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

svaki novi dan
 je sjećanje na utihnulo obećanje
 da ću život živjeti drugačije
 da će mi mirisati dah nježnosti
 i da ću paziti na pupoljke svjetlosti
 što me miluju
 i štite od tame

živi se poput putovanja
 spakirano je samo najnužnije
 jedan osmijeh
 i jedan san
 jedno hrabro
 životu da

sutra
 već je novi dan
 što me čeka
 ako ne san

i tuga ponekad radosna vrata otvara
 dao sam obećanje
 da ću radosno čekati
 svaki novi dan

svaki novi dan
 novi je svijet mojih želja

tkanje me grije milozvučnosti
 zaviješta nagost razumnosti
 razlijeva preludij moje budnosti

let kojem trebaju krila
 samo je puki let što
 slijeće u grmlje zbilje
 pravi je let u svijet
 iz svoje vlastite
 bez dna dubine
 i ponad sebe
 u visine

ne osjećam promrzline nesmišlene
 zvijezde mi se tako malene čine
 čigra glazbe u venama
 nadmeće se sa znanstvenošću
 no to nije raskalašenost
 već opijenost
 proključalim vinom duha

cijenite me
 volite me
 ali me ne uzimajte
 suviše ozbiljno

kad se ono zaputismo na put
 znali smo da ćemo stići

ogledaj se na krupnim kapljama rose
 u vrtu našeg života
 i osmjehni se
 kad mene
 više ne bude
 kraj Tebe

kakva raskoš ljepote ruže
 a očiju nema
 bit ljepote i smisla
 očito nije u gledanju

kako je veličanstvena
 ta naša ljubav

ne šumi more pod životom naših nogu
 a huk ne prestaje
 to iz školjki naših srca
 krv ljubavne svjetlosti svijetom sja

sve što smo imali biti
 nakupljeno je u pelud vječnosti
 jedna ona
 što je spram bilo kojeg našeg trena

zato ljubavi
 osmjehni se kad mene
 više ne bude kraj Tebe

ne stanuje sreća tamo negdje
 u kraju neznamom

od mrvica svjetlosti života
 skovah sebi dom
 i živjeh u njem lagodno

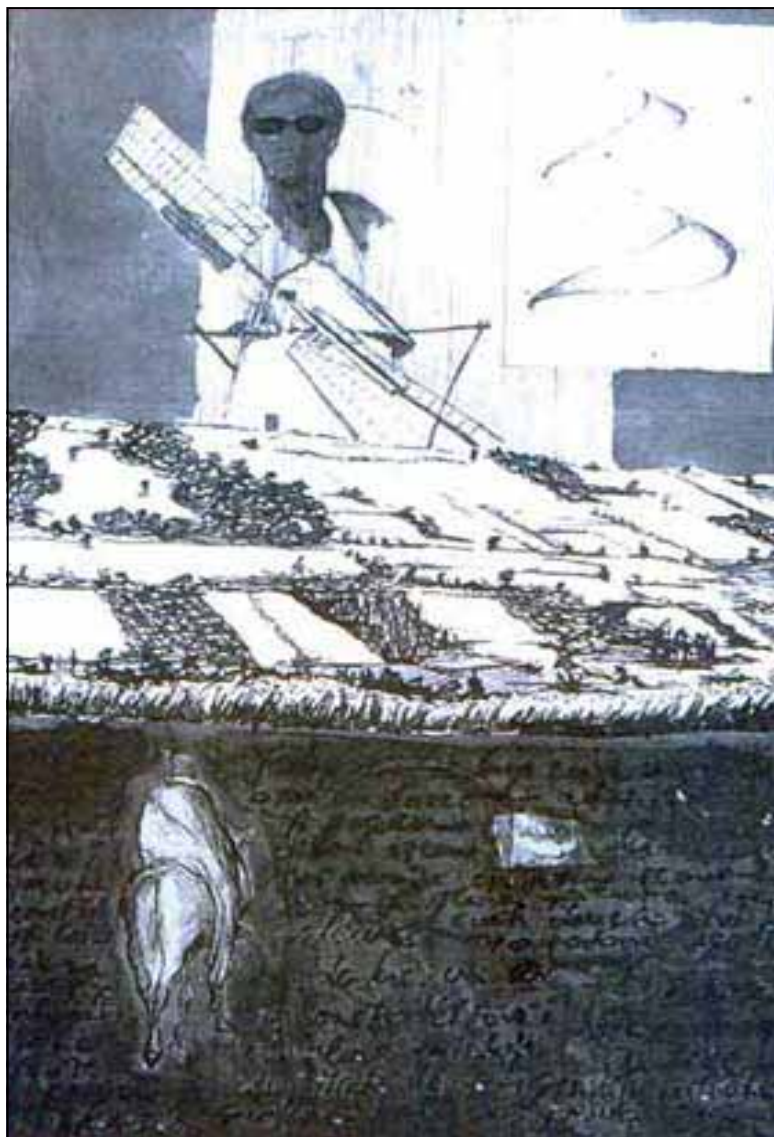
dokle je stigla prva zraka svjetla
 što krči pred sobom noć

«svjetlo sebi biti ne možeš
 ne možeš»
 što je svjetlo slijepom
 kad njegov vid je mrak

zašto mislimo da rijeka dijeli na dvoje tlo
 kad obale ima koje spaja dno

labirint je simbol svemira
 izlaz nije vrijedan spomena
 sva dubina mirnu površinu ima
 a dna nema
 zbilja je mjesto vremena
 gdje se očijukati može sa smislom
 i provesti se u kočiji sretna života
 koju vuku prijatelji ljudski konji
 ne stanuje sreća tamo negdje

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

ne stanuje sreća tamo negdje
gdje počinje zavist drugih

što je više slušanja i gledanja
sve je veća zanimjelost i sljepilo
što je zbilja zbiljnija
dalje smo od nje

naši su razgovori naša utjeha

rijeka hrli ušću
i ne zna da je čeka uviranja bol
obzor u visini oka je zov
svejedno se pogled u zenit diže i vapi
još i još

tu gdje je među nama zadovoljstvu izvor
razlijeva se misli roj
i govori nam
sve je to već prošlo
već viđeno
življeno
zaboravljeno
pripada li nam kao nijemima i ono neizgovoreno
uzmemo li to
onda se zbilja

nema više što reći
ako misliti znači dospjeti
do onog što još nismo imali
ako smo se samo usudili
onda je dom mišljenja
pusti san

okrijepimo se onim što nam se da
jer na kraju puta
neće nam više nuditi ništa
osim vječnosti
što uljuljkuje nam dah

osim vječnosti što uljuljkuje nam dah
ništa naš ne otklanja strah
nije nam dano da baštinimo smisao
poput tajne pečena bakinih kolačića

ne prijeti nam nervozni i krhki smisao
draga nam vaza za cvijeće
koju danomice premještamo
na sigurno
dok se na kraju ne razbije
a žal se sruči na nas

zar je nepovratno izgubljeno
ono čuvano

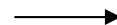
hvala je riječ teška
oskudna u koječemu
bliži nas bliskoj bliskosti
gdje je kraj dopuštenome
gdje moć razumljenoga

ponekad dostatna i iscjeliteljska riječ
s kamena na kamen
s rane na ranu
dode
pokušaj da bude sve na svome mjestu

pokušaj da bude sve na svome mjestu
plod je mirne savjesne i sretno duše
baš sve mi se ostvarilo kako sam snio
što bih mogao poželjati još promijeniti

želje naviru u valovima u naš kraj života
dolaze često nenajavljene
kao nezvan gost
naučimo li se nositi s njima
posipati će nas konfetama
radi li se možda o zaboravu

gdje se razumljenju gubi trag
tu naviru sjećanja i spomen znak

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Ljubav je sila najjača
 između nema praznog prostora
 ionako je sve mrva svemira
 tren nemira

nikad zaboravljena sestra
 dalekom nas daljinom
 veže u klas žita
 daljina je beskrajna blizina
 što proviruje ispod pokrivača
 neispunjene želje
 nedosanjan san

nedosanjan san
 budnošću nadkriljuje svijest
 i više ne dolazi

ostao je prevrnut lonac
 za kuhanje juhe života
 ono što iz snova
 često nedosanjanih
 nepromišljenih
 sadimo kao naše želje
 a znamo da ne mogu sve uspjati

kad nas trgne tuđa zloba
 osmijehom uzvraćamo
 pobijediti se može
 mora sve
 i najgore

tek će doći pred nas sjena naša
 do tad budimo
 kao i svi drugi
 na svoj način svoji

osmijehe hoću
 osmijehe samo da vidim
 jer kako kaže Tin
 « tašte su suze
 a jadikovke neće ublažit bolan san »

Tin Ujević: »Igračka vjetrova«

najdublja je dubina duboka kao tajna
 nema dna i ne otkriva se
 nije li čudnije što smo rođeni
 nego što nas čeka smrt

i zlo
 čak laž
 polažu pravo na istinu
 u presjajnoj svjetlosti
 i u dubokoj tami
 ne vidimo ništa

prostor je mjesto vremena

vrijeme duh prostora
 mi smo negdje između
 skloniji smo obmani nego istini
 sa obmanom točno ciljamo
 s istinom kao i zabludom
 ne znamo što ćemo

život vječni odista je najzavodljivija
 od svih mogućih pomisli čovjeka
 nada utjeha smisao
 nedosanjan san

išao sam po raznim dućanima
 kupiti život i sve u njemu
 a onda sam tebe sreo

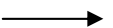
svo naše vrijeme cvatnje
 darivala si me dobrotom
 bojim se
 da sam ti ostao dužan

u vrtu vidjeh lijepu
 rosom okićenu ružu
 poželjeh ti je donijeti
 kad sam se vratio po nju
 više mi nije bila onako lijepa
 to ju je spasilo od sigurne smrti

pusti da ti ljubav moja sja
 ne brani se od starosti i sna
 pusti da te nosi svijesti val
 neka bude ljubavi
 i bez sjećanja na nas

gdje ne možemo ići naše će sjeme stići
 svo neznanje novo će dobiti ime
 šaptat će ga ista slavlja plodnosti
 raznositi stazom općosti

ne želim mijenjati komad sreće
 za šaku besmrtnosti besmislene
 uživat ću ovaj svijet
 dok tebe poznam u njemu

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

kad bih mogao da se probudim
 iz sna života
 i dohvatim svega sažet dah
 podijelio bi vam bezvremeni dar
 kojeg ima samo misli čar

zašto je vječnost tako poželjna
 kad oživljenu trenu pripada sav sjaj
 nije li čudnije buđenje od sna
 u smiraj dana
 kad umorno sa suncem sjeta liježe
 i naviještena za sutra
 zadnja briga
 odlazi u beskraj

je li dno dubine nova paučina
 ispod iznad i sa svake strane
 novom mišlju košulja izvezena
 iluzija da smo davnoj privedeni tajni
 predodređeni za raj

kucam na vrata smisla
 ne otvaraju se
 u probdjevenoj noći pribirem prikupljeno
 kad bih mogao još danas
 ostati u životu
 da dohvatim svega sažet dah

nisam kriv što tvoje oči vide samo dio svijeta
 ostalo je ionako samo zamišljeno
 nisam htio da tvoje srce ubrzano tuče
 kad čuje iz daljine glas
 nisam želio tvome moru buru
 da nemirno prkosi u duši

kriv sam što oči moje vide samo tvoje
 zanemario sam istinu zbog ljepote
 htio sam sidro baciti do tebe
 da se ne izgubim
 želio sam tek toliko sreće
 da podnesem ovo vrijeme

jesam li i u traženju
 i u nalaženju tebe
 volio samo sebe
 zaslužujem li prijekor
 što uzeh više
 no što sam mogao da dam

ni kaznu ne znam primiti ljudski
 već tražim opravdanja spas
 da nisam volio tebe više nego sebe
 moje bi oči vidjele dalje od ovoga svijeta
 i ne bi se tako lako
 sklopile u san

tvoja stara haljina ljubavi moja
 više nije moderna
 zar više ni u čem nema jedinstva i smisla

udomljeni su u ovom svijetu samo oni
 koji ga prepoznaju kao svoj

kakva je to misterija
 udružen s brigom truditi se
 biti tu na ovom svijetu
 ništa ne znamo o tome
 a i kad bismo znali
 što bi nam to značilo

i nad nebom i nad zemljom
 misao može slobodno letjeti
 tražiti izvor i počinak
 ni vječni život
 ni crna smrt
 nisu joj zapreka
 ubili smo boga
 ubili smo život stvora
 još glođemo ostatke svijeta
 um će skončat u mukama neuma
 sve što nismo mogli ogrnuti smislom
 popunili smo ludilom

i zvijezde će jednog dana umrijeti
 zavladat će mir
 tišina
 ništa

i neće se ponoviti

ako se jednom u novom rađanju
 ponovi ovaj zvjezdani svijet
 hoće li stići do dna dubine
 probuditi se iz sna snova
 u nevinoj nagosti igrom ironije
 pobjeći od naivnosti predaje i slave
 i novom naraštaju zvijezda
 ponuditi beskrajni raj

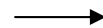
ta ružna navika
 da ismijavamo druge
 rastvara naš svijet
 nema opravdanja za živote grabljivaca

zar je plan bio loš
 zar nije svitalo svaki dan

imali smo sjećanje kao potku sna
 i nismo se probudili iz ropstva
 na dnu dubine
 nas je dočekala pustinja

ako se jednom u novom rađanju
 ponovi ovaj zvjezdani svijet
 hoće li ići tragom do dna dubine
 ili novim drumom u visine
 u vremena širine

ako se ponovi
 hoće li saznati za nas
 i što će kazati

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

na suncu se ljeska val
vjetar ga nosi van
do hridi tvrde kamene
kad se o nju razbije
moru se nazad vrati
nikada ne prodire

tako misao udara o granicu besmisla
nikada ne prodire

po smislu svijeta bez mene
dospio sam na svijet
kad odem
sve će opet biti kao prije

zaptivamo vrijeme u sjećanja
dospjeli smo do iluzije smisla
da je u zaviještanju izvor
ponovljive istosti
sjeme uvjerenosti
u rađanju
trag besmrtnosti

od smrtna straha
od tame što tami u tami
u grobnici smisla
spasa nema od zatočenosti
u neponovljivosti

kad odem
sve će opet mirisati
kao da me nikad bilo nije

nikad nisam uspio obnoviti stara prijateljstva
prašnjava kao pročitana knjiga
jadne i blijede utvare iz njih
vijore na vjetru danog obećanja
ostale su sjete same
da plešu na lešu

obnova je iluzija
novi zavežljaj na putu bez povratka
zamišljamo zamišljeno već zamišljenim
grijemo se na vatri prosjaka
i postaje nam važno
nešto već zaboravljeno
samo za nas vrijedno

sutra je odmah iza danas
taj jedan korak trajanja
nevidljiva vidljivost
nedohvatljiva dohvatljivost
ispaštanje neponovljivosti

stari su nam prijatelji gosti na večeri
koliko su se promijenili
topla i ugodna nada
i briga novog doba
stasale su kćeri

drveće i trava drže se za zemlju
mi samo po njoj lutamo
izvor izvire i napaja svježinom
mi bajamo i čaramo
oblaci nebom plove
mi želimo i to gore

povijest se odavna događa
shvatili smo da nije samo naša
dodjeljuju se nove uloge
guramo se u prve redove
svijet je gotovo istrošen
hvata nas panika
a zvijezde su tako daleko

kad sve propadne
i zgasne svjetlo
svi mrtvi i sve zvijezde
umrijet će još jednom
u praznom zaboravu svemira

da nismo smrtno sudbine
živjeli bismo bespomoćno vječno
u želji da počivamo
u smrtnoj besmrtnosti
a ne u besmrtnoj smrtnosti

sinoć smo bili u gostima
u kući gdje iluzije su na cijeni
ljudi poput nas nose lako sreću oko vrata
slušali smo sa ekrana učitelje zbilje
gledali smo sablasti ljepote
očutili zadah straha

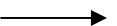
bilo je ugodno razgovarati

vani je padao prvi snijeg
sve pokrio istom bjelinom
u moru istog
bezimene pahulje stisnute ko sestre
šuštale su hladnim svojim hvala
oživljenosti u odbjelogj toplini

to je drugi svijet ljeta

dok smo se vraćali kući u kasnu noć
za nama su ostajali tragovi stopa
kako je sniježilo još
po tragu se nije moglo znat
otkud smo došli
pred nama put zavijan
hoćemo li stići doma
nazire se dno dubine
u hladnom i tamnom drugom svijetu
bez zvijezda
neba
pahulja
sve prekriveno istim snom

bilo nam je lijepo u gostima

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

izvadio sam panj ponosna drveta
 artefakt dobre ukorijenjenosti
 iz žila se tiče nove mladice
 al zalud borbenu klijanje
 mjesto je određeno za nešto drugo

sreo sam pokornog molitelja
 kako kroz suze predano moli
 mnogi su se čudili njegovoj boli
 al zalud iskrene suze
 njegove su molbe ostale neuslišane

vidjeo sam mladi zaljubljeni par
 kako ispraća sunce na počinak
 mogao bi to biti za život dobar znak
 al zalud ljubavi žar
 netko već kuje novi ratni plan

vremenu se sprema omča oko vrata
 cijedi mu pjena iz usta povijesti
 mnogi žele dokinuti nepovratnost
 al zalud znanosti zalogaj
 ljudi su bezmjerno nestašni

**RECENZIJA STIHOZBIRKE «DNO DUBINE» JOSIPA
 KUREVIJE / Recenzent: Željko Grahovac**

Rukopis stihozbirke pod naslovom «Dno dubine» spada u one pjesničke projekte u kojima se kompoziciji i izražajnostilističkoj profiliranosti knjige u cjelini podređuju pojedinačni pjesnički tekstovi; Josip Kurevija niti jednoj pjesmi u ovoj stihozbirci nije dao naslov, a mi kao čitatelji, dok prolazimo kroz rukopis, ne zaustavljamo se na ovoj ili onoj pjesmi – već pratimo tijek stihotvorenja u kontinuitetu. Kao da se «sama stvar» i ne može i ne treba tražiti i gonetati u pojedinom pjesničkom tekstu, već upravo u nizanju i variranju poetskih motiva, u promišljanju i gonetanju vječitih pitanja i problema smisla ljudskog postojanja. Ovaj je rukopis sav u naponu diskurzivnog mišljenja koje je formalno jezički uobličeno i organizirano s jakim naglaskom na ritmičnosti i harmoniziranosti: dakle, dominantna je misao, i to ezoterični i magijski aspekt duhovnosti (u smislu napora da se dohvate granice onog jedva-mislivog i jedva-kazivog), ali je organizacija i kompozicija iskaza ritmički i melodijski cizelirana i profilirana po uzoru na pjesnički izraz produženog daha (najsličniji poemi). Već s prvim čitanjem ovaj nam se rukopis učini kao nekakav «žubor mišljenja», sa snažnom asocijacijom na protočnost vode – koja istodobno i donosi i odnosi, čiji se tijekom vječito i kružno ponavlja i u osluškivanju kog se, možda, može dosegnuti i tajna našeg postojanja: «...pripada li nam kao nijemima i ono neizgovoreno/ uzmemo li to/ onda se zbilja nema više što reći/ ako misliti znači dospjeti/ do onog što još nismo imali/ ako smo se samo usudili/ onda je dom mišljenja pusti san/ okrijepimo se onim što nam se da/ jer na kraju puta neće nam se više nuditi ništa/ osim vječnosti što uljuljkuje nam dah...»

Čitateljima će se, vjerojatno, učiniti odveć apstraktnim sadržaj ove knjige: konkretiziranih doživljaja, osjetilnih senzacija, boja, mirisa i «iskrivljenih», poosobljenih slika i metafora ovdje doista nema – Kurevijin govor se kreće izvan okvira slikovno predočive osjetilne stvarnosti. Njegov bi medij prije moglo biti kosmičko prostranstvo ili, još bolje, duboka, nijema voda (kao što i naslov knjige asociira), čije se dno ne može dosegnuti:

«...najdublja je dubina duboka kao tajna/ nema dna i ne otkriva se/ nije li čudnije što smo rođeni/ nego što nas čeka smrt/ i zlo čak laž/ polažu pravo na istinu/ u presjajnoj svjetlosti/ i u dubokoj tami/ ne vidimo ništa/ prostor je mjesto vremena/ vrijeme duh prostora/ mi smo negdje između/ skloniji smo obmani nego istini/ sa obmanom točno ciljamo/ sa istinom kao i zabludom/ ne znamo što ćemo...»

Iz navedenog ulomka možemo se uvjeriti da je misao Kurevijina mahom koncizna, aforistički sažeta, često protkana paradoksom, sklona propitivanju i redefiniranju onog što nam se čini poznatim i nespornim; u jezičkom izrazu on teži efektности i jednostavnosti, ma koliko se pojedinačni iskazi, poredani jedan za drugim u više-manje neprekidni niz, mogu učiniti sličnim molitvi, mantri ili bajalici – sa čestim vraćanjem na iste motive, sa potpunim odsustvom potrebe za razradom i za objašnjenjem kazanog i sa magijskim akcentuiranjem i ritmiziranjem onoga što je «između riječi», kao nemislivo ili neizrecivo. Iznimno jak osjećaj neizvjesnosti i strepnje u svezi s tim što jest i kako jest potiskuje negdje duboko sve ono što je osjetilno predstavljivo, te nam se može učiniti kao da osluškujemo magijsko nabranje i bakanje nekog kome su osjetilna iskustva nedostupna – nekog slijepog, gluhog ili na opip i na miris neosjetljivog. Pritom, međutim, moramo konstatirati da je krug motiva i sadržaja što ih Kurevija tematizira svakom blizak i dostupan; tu se na razne načine variraju temeljni ontološki, etički i gnoseološki pojmovi i kategorije – kao što su prostor i vrijeme («ovdje» i «tamo»), istina i laž (obmana i zabluda), sreća, tajna, traženje, putovanje, svjetlo i tama, beskraj, žudnja, davanje i uzimanje, život i umiranje... - dakle, ono što doista jest sadržaj svakog života i od čega, u smislu upitanosti, problematičnosti i egzistencijalnog tereta, ne može nitko pobjeći.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE/REPRESENTATION PREVIEW

Erotski naboj i energija u ovakvom diskursu očituju se i artikuliraju u ozračju dvosmislice, zdvajanja, suštinske neodredivosti i neuhvatljivosti konačnog smisla; eros ovdje, dakako, treba uzeti u onom dubljem, duhovnom smislu, gdje se polarni ustroj samoga opstojanja pokazuje kao pokretačka sila života:

«...nisam kriv što tvoje oči vide samo dio svijeta/ ostalo je ionako samo zamišljeno/ nisam htio da tvoje srce ubrzano tuče/ kad čuje iz daljine glas/ nisam želio tvome moru buru/ da nemirno prkosi u duši/ kriv sam što oči moje vide samo tvoje/ zanemario sam istinu zbog ljepote/ htio sam sidro baciti do tebe/ da se ne izgubim/ želio sam tek toliko sreće/ da podnesem ovo vrijeme/ jesam li i u traženju/ i u nalaženju tebe/ volio samo sebe/ zaslužujem li prijekor/ što uzeh više no što sam mogao da dam/ ni kaznu ne znam primiti ljudski/ već tražim opravdanja spas/ da nisam volio tebe više nego sebe/ moje bi oči vidjele dalje od ovoga svijeta/ i ne bi se tako lako/ sklopile u san...»

Primjetno je da su sintaksički, ritmički i gramatički ovi tekstovi dobro organizirani, ponekad i bespriječni; ono što bi se, možda, još moglo uraditi u smislu dostizanja pune estetske ostvarenosti – to je leksičko odučenje na mikroplanu pjesničkog izraza: poneku riječ na ponekom mjestu još bolje oslušnuti, pa vidjeti može li biti izostavljena ili zamijenjena drugom riječju ili sintagmom, koja bi u danom kontekstu bila više poetski oduhovljena (ili je bolje kazati *dozvana* jezičkim materijalom koji je okružuje). Ovdje prvenstveno mislim na riječi i izraze koji više pripadaju kolokvijalnom, svakodnevnom govoru i čija su semantička obojenja odveć poznata, u biti nepromjenljiva i pjesnički neupotrebljiva: to su takozvana mikrosintaksička ili leksička *opća mjesta*, koja u ovakvoj vrsti govora u principu treba izbjegavati. Jasno je, naime, da ovako koncipiran i organiziran rukopis nije mogao nastati za kratko vrijeme i da se na njemu moralo dosta raditi (o tome najbolje svjedoče dva-tri teksta na kraju rukopisa, koja su faktički sastavljena od stihova što su se već ranije pojavljivali i posebno palindromski tekst sa nizom stihova koji se ponavljaju, ali u obratnom smjeru) – te u tom smislu i gornja sugestija ovog recenzenta ima i opravdanja i svrhe: kad se već tako dugo profilirao i «brusio», mogao bi se ovaj rukopis još jednom pažljivo *oslušnuti* (s neke autorske distance, koliko je ona uopće moguća) i u «finalnoj obradi», vjerujem još poboljšati (u pravcu naprijed spomenutih leksičkih pročišćenja, odnosno eliminiranja općih mjesta).

Uz spomenute prijedloge i sugestije ovaj rukopis preporučujem za tisak, uz očekivanja da će ova vrsta pjesničkog izraza zainteresirati čitatelje koji prate tekuću književnu produkciju.

**«DNO DUBINE» JOSIPA KUREVIJE RECENZIJAZ
STIHOZBIRKE / Recenzent: Dragan Mučibabić**

Evo nam iz pera Josipa Kurevije prve stihozbirke koju objavljuje u zrelih godinama i u kojoj nema niti jednog naslova, niti jedne pjesme jasno odvojene od prethodnog i od sljedećeg teksta. Kurevija se bavi iskonima i beskrajima, metafizičkim šapatima u prostoru bez početka i kraja. On se bavi dubokim filozofskim promišljanjem temeljnih pojmova ontologije, logike, etike, znanosti; u njegovim stihovima često nailazimo na riječi koje pripadaju upravo tom krugu: tajna, traganje, istina, žudnja, beskraj, sreća, laž, obmana, vrijeme, grijeh, zabluda.

Te misli nisu, međutim, suhoparno i bezlično iscijeđene iz glave: one su «otpjevane», uglazbljene, komponirane kao izraz umjetničke, pjesničke inspiracije i koncentriranosti. Ima nešto od magijskog

«čaranja» i «gatanja» u Kurevijinim stihovima: bez gotovo ikakve osjetilne senzacije, bez slika materijalnog svijeta, bez motiva iz bilo kakve konkretne, stvarne situacije – on ipak uspijeva pobuditi u nama interes i osjećanje za vječite istine i probleme opstojnosti.

*«Nije li čudnije što smo rođeni
nego što nas čeka smrt»,*

pita se pjesnik i primjećuje u narednim stihovima

*«...skloniji smo obmani nego istini
sa obmanom točno ciljamo,
sa istinom, kao i zabludom
ne znamo što ćemo...»*

Cijela je knjiga komponirana kao jedna velika poema, koja je podijeljena u manje cjeline – ali to je isto kao da za more kažemo da je podijeljeno u valove koji nadolaze i smjenjuju se... Tako i nama nadolaze nove pjesme u nizu, i nikad ne znamo pjevaju li nešto drugo, ili isto ono o čemu je bila riječ i na prethodnim stranicama... Od toga nam se ponekad i zavrti u glavi, ali to nije mučno osjećanje – već više kao neko lebdenje u zrakopraznom prostoru, kao ritmično njihanje, nešto poput «metafizičkog plesa».

Uglavnom, ovim se stihovima sa «zanatske» točke gledišta ništa ne može zamjeriti, jer su krajnje pažljivo sklopljeni i harmonizirani; nije to ni čudo, ako znamo da je autor u zrelih godinama posvećenik filozofije, koju je akademski izučavao i diplomirao. Zato su misli u ovim stihovima precizno formulirane i «čiste»; ako gdje ima koja riječ viška, da se ukloni – sigurno nema «manjka», nema nedorečenosti niti «prazne priče», srž onog što autor hoće izraziti prepoznatljiva je i jasna čitatelju.

Zato sa zadovoljstvom preporučam ovaj rukopis za tisak i radujem se što još jedan zanimljiv autor s ovih prostora ulazi u svijet književnosti.

IN MEMORIAM- ZORAN MATIĆ MAZOS (1960-2010)

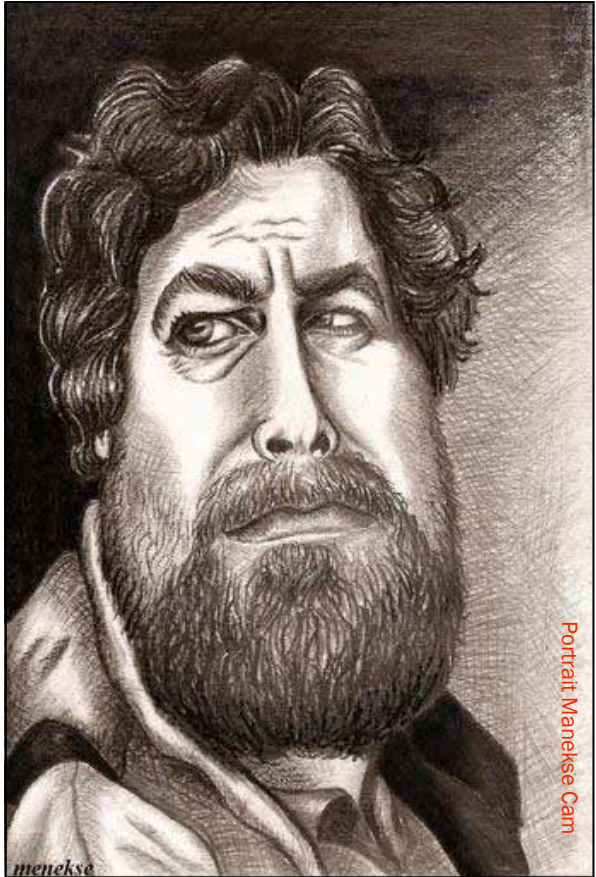
Portrait: Oguz Gurel

RIP
1960-2010
**ZORAN
MATIC
MAZOS**

Portrait: Hosein Kazem

Portrait: Manekse Cam

Photo: Milivoje Milenčić

8. jula/srpnja 2010.g. povodom smrti pjesnika, satiričara i karikaturiste Zorana Matića Mazosa i književnika Toplice Simića, održan je komemorativni skup u organizaciji Književnog kluba Paraćin, Srbija

Issue 87 - Page 10

pharaohs

العدد ٨٧ - صفحة ١٠

زوران مازوس
Zoran Mazos
(1960 - 2010)

Shock! That was my feeling when I saw blackness surrounded the photo of our friend Zoran Mazos, he passed away in a hospital in city called Paraćin, where he was born before 50 years ago, lived, raised and died in peace. The world of cartoon lost a creative caricaturist and active artist, Zoran Matić Mazos who writes poetry and political satires was the editor in chief of Zikisan weekly magazine which publish hundreds and hundreds of cartoons from all around the world. Zoran made Zikisan open space for me and many cartoonists from around the global, many of them made friendships, exchange cartoon styles, experiences by this forum and help of Zoran. I knew Zoran since 2007 and from our private emails I found him a respected man with sense of gentle humor. Until now I still remember his friendly announcement of Zikisan's competitions, he wrote:
"The competition is open for all people on this planet, but in the case if someone appears from other planet then we will become the first interplanetary competition."
Zoran's heart was similar to that the competition, open to all people of the world, big heart full of peace, love. Zoran was big loss for all of us as artist, poet and human.

لم امتلك شعوري عندما رأيت صورة صديقنا زوران مازوس وقد وضع عليها الشريط الأسود وكانت صدمتي كبيرة عندما علمت أن زوران قد توفي بعداً في مستشفى مدينة براكين . حيث ولد قبل ٥٠ عاماً وعاش وشاء .. ودفن في سلام.

فقد عالم الكاريكاتير رساماً مبدعاً وفناً نشطاً .. حيث كان يكتب الشعر والهراء السياسي . رأس خير مجلة زيكيسون الأسبوعية التي نشرت مئات ومئات من الرسوم الكاريكاتورية من جميع أنحاء العالم.

زوران جعل من زيكيسون فضاء مفتوح بالنسبة لي وللكثير من رسامي الكاريكاتير من جميع أنحاء العالم . وكنت من خلالها العهيد من الصداقات واكتسبت المزيد من الخبرات وانطلقت على العهيد من أساليب الكاريكاتير وتبادلنا الأفكار عبر هذا المنتدى وساعدة من زوران.

كنت أعرف زوران منذ عام ٢٠٠٧ وكنا نراسل عبر البريد الإلكتروني. فوجدته رجل محترم له روح ناعمة وحنونة طلة. كتب يوماً وما زالت الذكرى اعلان مسابقات زيكيسون حتى الآن.

"المسابقة مفتوحة لكل الناس على هذا الكوكب. لكن في حالة اذا كان شخص ما يهجو من كوكب آخر فإننا المنافسة ستصبح الأولى بين الكواكب"

وكان في قلب زوران مثل المسابقات الدولية مفتوح لكل الناس في أنحاء العالم. كان قلبه كبيراً مملئاً بالهدوء والسلام.

زوران الفنان والشاعر والانسان .. خسارة كبيرة بالنسبة لنا جميعاً.

Talal Nayer
طلال ناير

**PROPORUČUJEMO SLJEDEĆE WWW STRANICE KAO ODLIČNU POLAZNU TAČKU ZA
KNJIŽEVNE FESTIVALE ŠIROM SVIJETA**

Festivals & Live Poetry Events

Literary Festivals

[http://poetry.about.com/od/festivalsevents/Festivals Live Poetry Events.htm](http://poetry.about.com/od/festivalsevents/Festivals_Live_Poetry_Events.htm)

[Beall Poetry Festival](#)

This annual spring festival, sponsored by the Baylor University English Department, brought Denis Donoghue, Galway Kinnell and Linda Pastan to Waco in April 2004.

[BYTES of Bryant Park](#)

BYTES of Bryant Park was a jumbo jambalaya arts fest in the throb heart of NYC on September 17, 1997. Poets hung out, virtually and physically, at the Gertrude Stein Statue. Sponsoring site-specific arts org [Webbed Feats](http://www.webbedfeats.org) [link=http://www.webbedfeats.org/prod/arch.html]archived featured pieces from the event at their Web site.

[Glastonbury Festival](#)

Glastonbury is the biggest & most essential annual hippified music fest in Europe and possibly the whole world, 80,000+ unwashed, happy and, well, you get the idea... with a healthy amount of West of England/Celtic legend and mysticism thrown in, King Arthur, ley lines, ancient magic, etc....

[An Incomplete History of Slam](#)

One of the great sites is Kurt Heintz's e-poets.net, where *An Incomplete History of Slam* lives -- incomplete only because the movement continues to evolve.

[LEAF \(Lake Eden Arts Festival\)](#)

The LEAF Festival brings artists, musicians & poets to Camp Rockmont in North Carolina's Blue Ridge Mountains (the former home of Black Mountain College) for extended weekend jams in May & October which include [the LEAF poetry slam](#) moderated by Slammaster Jim Navé.

<http://www.infoplease.com/spot/literaryfestivals1.html#axzz0xQqsIspl>

Literary Festivals
Celebrations of writers

by Christine Frantz, Holly Hartman, Laura Hayes, Ann-Marie Imboroni, David Johnson, and Beth Rowen

Want to honor your favorite author? Attend the festival devoted to the writer of your choice. Some festivals have more scholarly leanings, with the emphasis on lectures and discussions. Others include performances, music, parades, and masquerades. So here is just a sampler of a few literary festivals.

Chaucer

[Canterbury, England](#)

The Father of English Poetry is honored with an annual pilgrimage from London to Canterbury in April and a festival in late June-early July. The five-day festival starts with a leisurely walk along the Pilgrim's Way from Rochester to Canterbury. Pilgrims can join the festival for all or part of the route and will be entertained by minstrels, jugglers, and bards. The journey culminates with a specially commissioned dramatization of Chaucer's *Canterbury Tales*.

<http://litfest.blogspot.com/>

Literary Festivals

A blog dedicated to news, reviews and thoughts on literary festivals around the world. Book Festivals, Readers Festivals, Writers Festivals, Literary Festivals, the names and forms are diverse. Disclosure: I served on the Steering Committee of the Singapore Writers Festival 2005. Enjoy!

INTERNATIONAL
FESTIVAL CALENDAR

[iCal format](#) - subscribe to this

[Html format](#)

FESTIVALS AROUND
THE WORLD

[Berlin DE](#)

[Brisbane AU](#)

SUNDAY, NOVEMBER 13, 2005

Going Dark

yesterday I learned that Singapore Writers Festival will not run in 2006, as had been discussed. Next festival will be in 2007. Not sure if I'll be involved, but with this in mind, I'm taking a break from this blog (well, I had been pretty quiet lately as you've seen!). If you want to keep up on literary happenings around the world the best single site I can recommend is [The Literary Saloon](#) at the Complete Review. A must bookmark!

DIOGEN pro kultura magazin VAM NUDI U DODATKU DA PROČITATE PET KNJIGA RAZLIČITIH ŽANROVSKIH ODSJAJA I SVAKAKO VRIJEDNIH POMENA:

**PREDSTAVLJAMO NAGRAĐENU KNJIGU IZ OBLASTI
KNJIŽEVNOSTI ZA DJECU**

DIOGEN pro kultura magazin je najvio nagradu objavom knjige Đure Sefera Sremca "PANIKA GRAMATIKA" na

<http://www.dioGENis.0fees.net/>

**REZULTATI KONKURSA ZA NAGRADU „SIMA CUCIĆ“ - III, „PROLEĆE SIME CUCIĆA 2010“
ZA NAJBOLJE KNJIGE**

Na osnovu konkursa koji je raspisao *Banatski kulturni centar, Novo Miloševo, Srbija, (03.05.2010)* povodom manifestacije *Proleće Sime Cucića*, žiri u sastavu:

1. prof. dr Tihomir Petrović
2. mr Predrag Jašović
3. književnik Radovan Vlahović

odlučio je da nagrade *Sima Cucić* za najbolje knjige iz oblasti književnosti za decu—pjesme ponese knjiga:

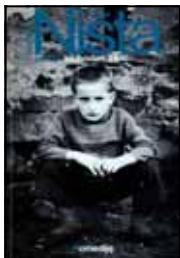
PREDSTAVLJAMO KNJIGU "MOJ ČOVEK"

dramski tekst

Zorana Spasojevića Pasketa

**PREDSTAVLJAMO IZ KNJIGE "NIŠTA" I IZ KNJIGE
"SAVREMENA SRPSKA DRAMA"
dramski tekst "Bratsko vojevanje"
Slobodana Žikića**

PREDSTAVLJAMO ROMAN "JA GA KORISTIM SAMO ZA SEX"

Svetlana Pollak

**NA OSNOVU PRIČE FJODORA MIHAJLOVIĆA DOSTOJEVSKOG-
DRAMSKA REMINISCENCIJA ANDREJA GLIŠIĆA
"FIZIONOMIJA KROKODILA"**

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>

Anto Stanić je rođen 2.II.1942. godine u Crničkom Kameniku, općina Kreševo. Osnovnu školu je završio u svome mjestu i u Fojnici, a učiteljsku školu u Sarajevu. Pet godina radio je kao učitelj, a potom otišao na privremeni rad u Njemačku, nakon čega se dugo godina uspješno bavio biznisom. Prije desetak godina povlači se iz biznisa i posvećuje se pisanju.

Dosad je objavio dvadesetak knjiga, uglavnom poezije, ali i proze. Član je Matice Hrvatske, Udruge hrvatskih književnika književnika Herceg-Bosne te Udruge pjesnika "Tin Ujević". Od njenog osnutka predsjednik je Upravnog odbora Književne zaklade/fondacije "Fra Grgo Martić.

Anto Zirdum—Rođen 4.6.1956. godine u župi Plehan i općina Derвента. u seljačko-proleterskoj obitelji. Osnovnu i srednju školu završio u Zenici, Pedagoški fakultet u Rijeci, a radnu karijeru započeo u Varešu. Živim u Vitezu a radi u Travniku kao kantonalni inspektor za pitanja prosvjete, znanosti kulture i sporta.

Objavio slijedeće knjige:

1. JAHAI SVJETLOSTI, legende i fantazije, HKD Napredak, Vitez, 1996.;
2. BRONČANI MAČ, HKD Napredak&FLASH agency, 1996.;
3. MEDICO LAUREATO, Hrvatska bolnica "Dr. fra Mato Nikolić", Nova Bila 1997.;
4. BIJELI PUT CRNA ZIMA, ZIRAL Mostar&HKD Napredak Vitez, 1998.;
5. ČUVARI DOSTOJANSTVA, Naša ognjišta, Tomislavgrad, 1999.;
6. BISTUANSKA KRONIKA, HKD Napredak, Vitez 2000.
7. NE MOŽEŠ IZ SVOJE KOŽE, MH Zenica/Čitluk, 2001.
8. OBESKROVLJENI OTOK, MH ZENICA&ZAVIČAJNI KLUB PLEHAN ZAGREB, 2002.
9. SAGA O DVA MAČA, Multimedijaprint, Nova Bila, 2003.
10. ROBINJA I MARTOLOZI, HKD Napredak Vitez/ MH Zenica, 2005.
11. ZAČUDNOST U CIK ZORE, HKD Napredak, Vitez, 2007.
12. RADMAN'S SYNDROME, MH Zenica 2007.
13. IZGUBLJENE ZVIJEZDE . PRIGODNA STOPJESMICA BOSANSKOHERCEGOVAČKIH PJESNIKINJA OD 1908. DO 2008. HKD Napredak, Sarajevo, 2008.
14. ELKASTRANDIN KOMPLEKS, Slovo,

Zagreb, 2008.

Zastupljen u slijedećim zbornicima:

1. VREDNOVANJE USPJEŠNOSTI POSLOVODNIH KADROVA I DEMOKRATIZACIJA KADROVSKE POLITIKE, Zbornik radova Kadrovi i udruženi rad, Društvo kadrovskih radnika BiH, Sarajevo 1989.
2. "SVJETLOST U SUMRAKU", panorama hrvatske lirike Srednje Bosne 1997. (predgovor i izbor, te zastupljen s dvije pjesme).
3. PROSINAČKO SUNCE, 10 priča za deset godina od bijeloga puta za Novu Bilu i Bosnu Srebrenu, Multimedijaprint, Nova Bila, HKD Napredak Busovača, Novi Travnik, Vitez, 2003. (uredio i zastupljen s jednom pričom)
4. POQVIRENE PRIČE, Zagreb, 2004. (zastupljen s pričom Djevice)
5. EKLAN PRIČE 04, Zagreb 2006.
6. PRIČA O ANĐELI NOVAK, ESSEKONSKA ZBIRKA, GAIA, Osijek, 2006.
7. PRIČE O STARIM BOGOVIMA, zbirka fantasy priča, Pazin, 2007.
8. GRADSKO PRIČE IV, Borgard/Kruševac 2009.
9. PRIČE O DINOSAURIMA, zbirka fantasy priča, Pazin, 2009.

Zastupljen u antologijama:

- HRVATSKA KNJIŽEVNOST BOSNE I HERCEGOVINE OD XV. STOLJEĆA DO DANAS – Antologija poezije i proze, HRVATSKA MISAO 25-26, MH Sarajevo 2002/2003. (priredio: dr. Miloš Okuka)
- ANTOLOGIJA HRVATSKE ZF PRIČE, Rijeka 2005. (priredio: Žarko Milenić)
- JEZIK I HRID Mostar 2005. (priredio: Zdravko Kordić)
- ANTOLOGIJA BH PRIČE Zenica 2007.

Napisao nekoliko drama od kojih su izvedene:

- INKOGNITO, (monodrama) 1987.
- RAT BATONA (BELLUM BATONIANUM) 2009.

Boris S. Steparac

Sculptor, Writer, Painter

Boris S. Steparac, born 1958 in Arandjelovac, Serbia, lives and work in Dalj, Croatia, where more than quarter of century he express himself in more artistic disciplines. He made more than 200 sculptures in concrete, clay, wood and stone, with most famous, sculpture of Rocky Balboa in Zitishte (media

art bum which spread world as a news and give artiste worldwide recognition). Also made and sculpture of Tose Proeski. Writer of novels: Ilijana, Putovodne zvezde, and Deca Svetlosti. Also he is author of omnibus short stories Talamus. Winner of Seria's artistic society, Golden Mark, for contribution of culture in Serbia.

e-mail adresa: staparac@yahoo.com

Danja Đokić rođena je 05.10.1960. godine u Pločama, R. Hrvatska, objavila je dvije zbirke poezije, povremeno piše i književne osvrtne, a bavi se i digital art grafikom. Radove je objavljivala u raznim časopisima, kako elektroničkim, tako i klasičnim, te na raznim web stranicama. Član je Udruženja za kulturu - Novo Sarajevo. Živi i radi u Sarajevu.

Faruk Šehić je rođen u Bihacu, 1970. Odrastao je u Bosanskoj Krupi. Piše poeziju, prozu, eseje i književne osvrtne. Objavljuje priče u Magazinu „Start“ u Bosni i Hercegovini. Njegovi tekstovi su prevedeni na engleski, francuski, italijanski, njemački, mađarski, slovenački, makedonski i poljski jezik.

Objavio je dvavanest knjiga i edicija. Živi u Sarajevu. Učestvovao je na Beogradskom pjesničkom i književnom festivalu 2008 i dobitnik je nagrade „Treći trg“.

Alan Pejковиć rođen je 1971. godine u Banjaluci. U Švedskoj dobija tri univerzitetske diplome: MA u engleskom jeziku i književnosti, BA u historiji religija te diplomu za gimnazijskog profesora švedskog i engleskog jezika. Trenutno završava doktorat na katedri za američku književnost u Uppsali sa disertacijom koja tretira liminalne figure roda i spolnosti u suvremenom američkom romanu. Pored doktorata bavi se pisanjem, prevodenjem i recenziranjem. Dosad je surađivao sa časopisima *Treći Trg*, *Re*, *Žena 21*, časopisom "K", *Odjek*, *Plima*, *Sarajevske sveske*, *Ulaznica*, *Bosanska Pošta*, *Balkanski književni glasnik*, *Pro Femina*, *E-novine*, *Peščanik* i drugim časopisima u regiji. U Švedskoj je objavljivao poeziju u književnim časopisima te teoretske članke. Poezija mu je također objavljena na engleskom u časopisu *Philament*. Za bibliotekarsku službu Švedske recenzira knjige sa područja bivše Jugoslavije

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>

te knjige iz područja jezika i svjetskih književnosti. Preveo je knjigu Midhata Ajanovića *Portret nacrtan ugljem i kišom* na švedski jezik. Iduće godine mu izlazi knjiga o sponi američke fikcije i popularne kulture. Živi s obje strane famozne granice EU-a.

Enes Topalović je rođen 10.03.1963. godine u selu Bare, opština Goražde. Diplomirao je jezik i književnost na Pedagoškoj akademiji u Sarajevu. Trenutno živi i radi u norveškom gradu Bergenu gdje se, uz pedagoški, bavi književnim i novinarskim radom. Do sada su mu objavljene knjige: roman "Let kroz snove" (Izdavač "Bosnia ars", Tuzla, 2003, ISBN 9958-746-09-3) te zbirke pripovijedaka "Šapat predaka" ("Graforad", Zenica, 2004, ISBN 9958-9301-3-7) i "Mrtva trka" ("Bosanska riječ", Tuzla, 2007, ISBN 3-939407-41-0), a koautor je knjige poezije "Pod istim nebom" (Dhira Verlag, Erlenbach ZH Schweiz, ISBN 978-3-905869-01-9) i autor zbirke pjesama "Govor iz bešike" (Dhira Verlag, Erlenbach ZH Schweiz, ISBN 978-3-905869-05-7).

Član je norveškog Centra pisaca (Forfattersentrum) i dobitnik nekoliko književnih nagrada i priznanja: 1. Književna nagrada "Srebrenica" (2006) za kratku priču "Mrtva trka" 2. Književna nagrada "Zija Dizdarević" (2006) za priču "Smijeh u sebi" 3. Književna nagrada ICC Behar (USA) (2008) za priču "Hafiz" 4. Priznanje Udruženja za kulturu Novo Sarajevo (KNS) (2009) za poemu "Okan"

Izbor pripovjedaka (pod radnim naslovom «Poruke predaka») trebao bi, po potpisanom ugovoru, i prije 1.aprila ;) 2010 izaći na norveškom jeziku, a uskoro je u štampi i njegov novi roman na bosanskom «Na kraju svega».

Akt podaci: : e-mail: enes-to@online.no
 web-stranica: www.snovi.org
 tel. 0047 55287555
 mob. 0047 41269092

Mensur Ćatić rođen je 7. juna 1959. u Doboju. Po zanimanju je pravnik. Najveći i najljepši dio života proživio u Odžaku. Gimnaziju završio u Modriči. Živio je u Doboju, Sarajevu, Banjaluci, Mađarskoj, Poljskoj i Danskoj. Sada živi u Visokom. Objavljivao pjesme u novosadskom književnom časopisu "Polja" i sarajevskom "Životu" i prozu u beogradskom časopisu „Priča" Povremeno piše kao kolumnista za

hrvatski internet portal "Svijet kulture". Za pjesničku zbirku "Rutinski zahvat" 2007. god. dobio je drugu nagradu Mak Dizdar na pjesničkoj manifestaciji Slovo Gorčina u Stocu.

Izdavačka kuća „Zalihica" Sarajevo u oktobru 2008 izdala mu zbirku pjesma „Pjesme za drugo mjesto" .

Ozrenka Mitrović—Fišić rođena je 24.7.1960. u Jajcu, gradu koji je prepoznatljiv po rapsodiji vode što pamti vrijeme prije i vrijeme poslije naroda inih. Rasla opijena Travnikom svoja snoviđenja slagala je u memoriju za dugotrajno pamćenje jer kažu da pjesnik ili jesi ili nisi i da će to kad-tad isplivati na površinu. Zbirke poezije Magleno more i Između stabala baobaba u multimedijalnom obliku sa zbirkom Daj da budem polje tvoje tuge čine simbiozu starih i novih snova. Bavi se ekologijom, fotografijom, pisanjem, proširuje znanje iz b/h/s jezika i predaje osnovcima hrvatski jezik i književnost u Novom Travniku.

Petar Pismestrovic

Rođen sam 3.5.1951 u Sremskoj Mitrovici. Po zanimanju sam politički karikaturist sa stalnim angažmanom u austrijskom dnevnom listu „Kleine Zeitung“. Ljubav prema poeziji osjetio sam još u osnovnoj školi i nju nije moglo potisnuti ni bubanje recitacija napamet. Tek kad sam se zapravo zaljubio u meni se probudio pjesnik. Da bih pisao potrebna su mi posebna raspoloženja. Tako sam svih ovih proteklih godina pisao pjesme da izbacim neku muku ili neki lijep osjećaj. Pošto redovito crtam karikature, poezijom se bavim sporadično. Ona mi dođe kao nadopuna onoga što ne umijem izraziti kroz karikaturu. Uspio sam napisati 100- tinjak pjesama i nešto više proznih tekstova. Za ovaj moj hobi ili bolje rečeno moju ljubav skoro da nitko ne zna. Tako da zasad imam pet knjiga karikatura a niti jednu objavljenu pjesmu. Oduvijek sam znao da talentiran čovjek ima više talenata i na njemu je da odabere onaj pravi. Ja mislim da sam svoj odabrao i da će mi poezija ostati samo velika ljubav.

Sanela Kuko rođena je 1978. godine u Mostaru, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Fakultetu humanističkih nauka, stekla je zvanje profesora bosanskog jezika i

književnosti. Bila je član redakcije časopisa za kulturu *Most*.

Prvu zbirku poezije **Bliznakinje svjetlosti** objavila je 2000. godine sa pjesnikinjom Lejlom Patak, u Mostaru (edicija Rondo). Drugu, samostalnu, zbirku poezije **Priča, ja i gorki badem** objavila je 2008. godine u Sarajevu (izdavač Dobra knjiga). Učestvovala je na Šantićevim večerima poezije u Mostaru, Sarajevskim danima poezije (Mostar), Poetskom maratonu u Travniku, Slovu Gorčina u Stocu, Novosarajevskim književnim susretima, te mnogim drugim kulturnim događajima. Živi i bori se u gradu Mostaru.

Sanja Ž. Nedeljković, dipl. menadžer oec., rođena 20.08.1972. godine, u Smederevu, gde živi i radi. Zastupljena u pesničkim zbornicima:

- „Šumadijske metafore“, Mladenovac, 1994.
- „Sartidovo pero“, Smederevo, 1997.
- „Jezgro“, Smederevo, 1997.
- „Garavi sokak“, Indija, 2008.
- „Šumadijske metafore“, Mladenovac, 2008.
- „Moravske tajne“, Ćuprija, 2008.
- „MonsAureus“, Smederevo, 2008.
- „Banatsko pero“, Žitište, 2008.
- „Jutro nad Ozrenom“, Sokobanja, 2008.
- U najužem izboru za književnu nagradu "Lenkin prsten" za 2008. god., Srbobran
- „Novo na staroj adresi“, Žitište, 2008.
- „Jutro nad Ozrenom“, Sokobanja, 2009.
- „Rudnička vrela“, Gornji Milanovac, 2009.

Zbornici proze:

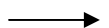
- „Najkraće priče 2007“, Alma, Beograd, 2008.
- „Priče za poneti“, Alma, Beograd, 2008.
- „Najkraće priče 2008“, Alma, Beograd, 2009.
- „Od priče do priče“, Alma, Beograd, 2009.

U julu mesecu 2008. godine, objavila prvu zbirku poezije „NEKRŠTENA VATRA“.

U pripremi za izdavanje je druga zbirka poezije „GREŠNA VODA“. Pored poezije, piše kratke priče, priče i radi na svom prvom romanu. Kontakt: mob. tel: 062/8-246-746

www.sanja.co.rs
www.facebook.com/people/Sanja-Z-Nedeljkovic

e-mail: sanja.ne@sezampro.rs
samovila13@hotmail.com

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>
Siniša Stojanović Sinister

Imam 28 godina.

Bio sam, i ostao, jedan od urednika izdanja, BUNDOLO OFFLINE 2 zbornika regionalnog sajta za književnost Bundolo.org koje je ostvareno u saradnji sa izdavačkom kućom Liber iz Beograda. Knjiga je trenutno u fazi distribucije (Rende) i promocije koje obavljamo putujući po gradovima Srbije i bivše Jugoslavije. Promocije smo održali u Beogradu, Kragujevcu i Zagrebu.

http://www.liber.org.yu/katalog/posebna_izdanja/076.html

Takođe kao urednik za subkulturu i pop kulturu podržavam sajt za ljubitelje poezije Poezin.net na kome sam objavio brojne recenzije domaćih muzičkih izdanja, intervju sa muzičkim grupama,

kao i prikaze koncerata. Polovinom oktobra iz stampe je izašla i moja prva autorska knjiga pod nazivom Mamonova Hagada,

zbirke pesama, priča i eseja, za izdavača IK Liber 2009.,

http://www.liber.org.yu/katalog/total_underground/083.html

Objavljivao sam svoje radove u raznim časopisima, sajtovima, zbornicima, kao što su:

- Stanjestvari časopis o kulturi i umetnosti života, Novi Sad 2009;

- Kišobran zbirka kratkih priča, Skc Bor 2007;

- Zbornik "Junaci urbane bede" - Trablmejker, Beograd 2008;

- Bundolo Offline 2, IK Liber, Beograd 2009

- Agon, časopis za savremenu poeziju Br. 2

http://www.agoncasopis.com/Broj_02/poezija/sinisa_stojanovic_sinister.html

- Književnom sajtu Ofelija

<http://ofelija.com/page/4/>

- Književnom sajtu Prozaonline

<http://prozaonline.com/?p=1557>

- Pančevačkom subkulturnom sajtu Pionirov Glasnik

<http://www.pionirovglasnik.com/index.php?content=605>

- Dibidus volšebnom sajtu za književnost Bundolo na kome sam ostvario oko 200 tekstova

i na ovoj adresi možete pronaći veliku većinu mojih radova

<http://bundolo.org/templates/showuser.php?id=404>

broj tekstova: 199. broj čitanja: 127137. broj komentara: 2545.

Svetlana Biorac-Matić rođena je u Rašci ali je gotovo celo svoje detinjstvo proživela u selu Trnjanu nadomak Aleksinca prelićući mirise jorgovana ponete sa obala Ibra i mirise južnomoravskih svitanja. Osnovnu školu završila je Trnjanu, a gimnaziju u Aleksincu. Upisuje Pravni fakultet u Nišu i kao relativno dobar student ga napušta svesna da sebe definitivno ne pronalazi među zakonskim normama. Jedno vreme radi kao voditelj i urednik programa u lokalnoj radio stanici a onda se definitivno posvećuje pisanju i porodici. Svoje prve stihove objavljuje kao gimnazijalac. Član je književnog kluba "Velimir Rajić" iz Aleksinca i jedan od njegovih predsednika. Dobitnik je mnoštva nagrada i priznanja za svoje pesničko stvaralaštvo. Saradnik je književnog časopisa "Svitak" i nekoliko pesničkih sajtova. Svoju prvu zbirku pesama "Kamene stope" objavila je 2002 godine. Pesme su joj prevedene na Francuski, Španski, Katalonski, Danski i Makedonski jezik. Živi i stvara u Aleksincu

P.S. *U pripremi mi je druga zbirka pesama "Tetovaze duše". Volela bih, naravno, ako I ti to zeliš I imaš vremena da uradiš, da budeš jedan od recenzenata knjige. Naravno da ću razumeti ako te bilo šta sprečava u tome I da*

to neće uticati na naše prijateljstvo.

Mr Spasoje Ž. Milovanović je rođen 01.02.1971. u Kruševcu. Kreativno stvara u pozorištu kao dramaturg, reditelj i teatrolog. Stalno je zaposlen u Kulturno-prosvetnoj zajednici grada Kruševca, na mestu urednik programa - stručni saradnik. Autor je zbirke poezije "Senka ljubavi i Pesme poneke". Kao pesnik je zastupljen u mnogim časopisima i zbornicima u Srbiji i inostranstvu. Poezija mu je prevedena na makedonski, slovenački, engleski i švedski jezik. Recenzent je više romana i zbirke poezije. Jedan je od osnivača i član redakcije časopisa profesionalnih pozorišta centralne Srbije "Klaka". Urednik je edicije "Novi vek srpske drame" izdavačke kuće "Arte" iz Beograda.

Tatjana Debeljački, rođena 23.04.1967. godine u Užicu. Piše poeziju, kratku prozu, priče i haiku. Član Udruženja Književnika Srbije - UKS od 2004. godine i Haiku Društva Srbije - HDS Srbije. HUSCG-Montenegro i HDPR Croatia. Član udruženja pisaca "Poeta" 2008. Član Književnog

Nermina Omerbegović, rođena 1964. u Sarajevu, . Radi kao novinarka u Federalnoj novinskoj agenciji BiH (FENA BiH) .

Poeziju i književnu kritiku objavljivala je u listovima i časopisima Oslobođenje, Balcanis, ProFemina, LeteR International, Život, Lica, Apokalipsa, Plima, Odjek Secesija, Oslobođenje....

Stipendista Austrijskog kulturnog foruma Varšava (2005.)

Učesnik domaćih i međunarodnih pjesničkih susreta.

Bila član uredništva revije za kulture Balcanis za BiH, časopisa za kulturu Lica.

Pjesme su joj prevedene na poljski, njemački i engleski jezik. Do sad je objavila zbirke poezije "Odrastanja" (Društvo pisaca BiH, 1996) i "Prizivanja dodira" (Synopsis, 2006).

Na konkursu Centra za savremenu umjetnost za Novi spomenik u koautorstvu sa Aidom Pašić dobila nagradu za rad "Eglen park ili Postament za podsjećanje", što je za sad njen prvi i jedini izlet u konceptualnu umjetnost. Rad čuči u Parku preko puta Predsjedništva BiH.

Društva Croatia 2008. Saveza Jugoslovenskih Književnika u Otažđzbini i Rasejanju-Beograd, Književnog kluba Jesenjin-Beograd. Do sada sam izdala četiri zbirke poezije: «KUĆA OD STAKLA» izdavač «ART» Užice, godina izdavanja 1996.; zbirka poezije «TVOJA» izdavač «NARODNA KNJIGA» Beograd, godina izdavanja 2003.; zbirka haiku pesama «VULKAN» izdavač «Lotos» Valjevo, godina izdavanja 2004. CD Knjiga u izdanju ART+`KUCA OD STAKLA`2005.SR-EN sa Muzikom. Branko Isaković, Grafike, Dragoljub Đuričić.AH-EH-IH-OH-UH izdavač Poeta, Beograd 2008. Naslovna grafika: Dragoljub Đuričić i Petar V. Arbutina. Kritika. Poezija, haiku prvedeni su na više jezika. Tatjana Debeljački, born on 23.04.1967 in Užice. Member of Association of Writers of Serbia UKS since 2004 and Haiku Society of Serbia HDS Montenegro-HUSCG&HDPR, Croatia. Up to now I have published three collections of poetry: A HOUSE MADE OF GLASS, published by ART - Užice; YOURS, published by NARODNA KNJIGA Belgrade and VULCANO by Haiku Lotos, Valjevo. CD-BOOK, A HOUSE MADE OF GLASS. ART+ Uzice. "AH-EH-EEH-OH-OOH" published by Poeta Belgrade. 2008. →

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>

Gajić Biljana, rođena 1960. godine u Tuzli. Živim u Banjaluci. U Tuzli završila ETŠC, Po zanimanju pravnik-kriminalist. Karijera: u okviru MUP-a BiH - CJB Tuzla, kasnije u MUP-a RS Banjaluka. Kao srednjoškolka i student bavila se ozbiljnije pisanjem, po malo crtežom, definitivno zalučena muzikom (svi žanrovi, ali rock klasici ...) Sada je penzioner, sa dovoljno vremena da se posveti svemu onome što voli. Voli reći da je dobar "konzument" umjetnosti generalno... Poslije gotovo 30 godina sam se ponovo posvetila poeziji... i to doslovno na nagovor Elizabete Stojanovske.

Bjanka Alajbegović (Sarajevo, 1983.), diplomirala na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na Odsjeku za književnost naroda BiH i bosanski jezik. Objavila knjigu poezije *Između dvoje* (Naklada Zoro, Sarajevo-Zagreb, 2005.). Objavljuje poeziju i priče u književnoj periodici (Odjek, Motrišta, Život, Ars, Plima, Sarajevske sveske...). Gostovala na domaćim i međunarodnim književnim susretima. Pisala prikaze poezije za *Književni žurnal* (Književna radionica *Omnibus*). Član je redakcije dječijih novina 5+. Živi u Sarajevu.

Branka Zeng

Rođena je 1955. god. u Pančevu, gde i danas živi, kao krojački radnik u penziji. Poeziju i prozu piše od 1997. godine. Njene prve tekstove objavljuje lokalni nedeljnik list „PANČEVAC“. Bila su to razmišljanja o socijalizaciji invalida i njihove okoline. Već sledeće godine zrenjaninski časopis za književnost, kulturu i umetnost „ULAZNICA“ na svojim stranama objavljuje dve od tek devet napisanih pesama, VRACENA i JA. Subotički književni časopis „SUNCOKRET“ na svojim stranicama često nađe mesta i za Brankinu poeziju. Književni časopis „ZLATNA GREDA“ 2008. god. objavljuje dve pesme, RAM i REKA. Od 2001. god. učestvuje na više pesničkih takmičenja Palić treće mesto za pesmu PALIĆ, JA I ON, u Novom Sadu drugo mesto osvaja pesma GRAD. 2002. god. u Beogradu na saveznom takmičenju, u organizaciji SAVEZA ZA DECIJU I EREBRALNU PARALIZU SRBIJE, biva zastupljena u zajedničkoj zbirci „TERAZIJE“ pesmom ZAKLINJEM SE. Iste godine treće mesto na saveznom takmičenju SAVEZA DISTROFIČARA SRBIJE, donosi joj pesma REKA. Zatim se nižu nekoliko drugih i trećih mesta u NOVOM SADU. 2003.

god. izdavačka kuća „ALMA“, iz Beograda, u svom zborniku moderne poezije „GRAD“ objavljuje pesmu MOJA SENKA. 2005. god. u zborniku PANONSKI GALEB, u društvu četrdeset odabranih pesama našla se i pesma Branke Zeng, PALIĆKA BAJKA. 2006. god. osvaja prvo mesto u Novom Sadu, na festivalu poezije „BOLJI ŽIVOT INVALIDA“ pesmom, PESNIKOVE REČI. Zlatna povelja za pesmu, koju je napisala u znak sećanja na Bogdana Mrvoša, njegove reči su bile presudne da Branka odluči i zaplovi u pesničke vode. 2007. god. zlatna povelja na FESTIVALU POEZIJE „BOLJI ŽIVOT INVALIDA“ za pesmu MOJ NAKLON. 2008. god. u Novom Sadu na istom festivalu treće mesto. U 2008. godini biva zastupljena u četiri zbornika poezije PANONSKI GALEB Subotica, NAJLEPŠE LJUBAVNE PESME Ivanjica, RUDNIČKA VRELA Gornji Milanovac i GARAVI SOKAK Indija i u zborniku „IZMEĐU DVA SVETA“, književnog kluba „BRANKO MILJKOVIĆ“ iz Niša. 2008. god. priča AGA BANATSKI našla je svoje mesto u zborniku NEŠTO NOVO NA STAROJ ADRESI biblioteke iz Žitišta, a priča SUSRET u zborniku, NAJKRAĆE PRIČE 2008. izdavačke kuće „ALMA“ iz Beograda, u izdanju iste kuće 2009. god. u zborniku OD PRIČE DO PRIČE nalaze se dve kratke priče STARAC i SAN. Zatim iste godine opet Ivanjica, Niš, i dva puta u Vršcu.

Elizabeta Stojanovska

"Rođena u Ohridu 29 juna zaboravila koje godine. Živela godinama u Vojvodini. Vetrovi života me vratili u Skoplje, Makedoniju gde živim, radim i pišem. Pišem na srpskom i mislim na srpskom. Makedonski mi je maternji jezik ali s obzirom da sam skoro 18 godina živela gde se pričalo srpski lakše se izražavam na tom jeziku. Nisam izdala ni jednu knjigu. Kao jedino dete svojih roditelja umesto braće i sestara imala sam knjige, čitanje i pisanje."

Gordana Stojkowska je rođena u Grdelici 1961. U rodnom gradu je živela i obrazovala se do studijskih dana, a od tada živi i stvara u Skoplju. Poeziju i prozu je objavljivala još kao učenica u književnim časopisima tadašnje Jugoslavije. Svoju prvu knjigu je objavila 1989, po dobijanju prve nagrade na Jugoslovenskom konkursu za debitantsku knjigu u organizaciji

Književnog kluba u Kumanovu. Nagrađeni rukopis je bio na srpskom jeziku, ali zbog zahteva izdavača, pesnička knjiga *Noctambulissmus (severno talkanje)* je objavljena na makedonskom jeziku. Posle toga slede knjige: *Između*, poezija, na makedonskom jeziku, 1990; *Snokobija*, pripovetke, na makedonskom jeziku, 1991; *Tri tačke*, pripovetke, na makedonskom jeziku, 1994; *Boja bezvremenog*, roman, na makedonskom jeziku, 1996, objavljen je i na srpskom, bugarskom i ruskom jeziku; *Mostovanje*, poema, na srpskom, makedonskom i engleskom jeziku, 1999; *Posljednji talason*, roman, na makedonskom i srpskom jeziku, 2004; *Tajna trinaestog znaka*, roman, na srpskom i makedonskom jeziku, 2006; *Oči pune čipke*, roman, na srpskom jeziku, 2008. Radi na istraživanjima iz oblasti južnoslovenske mitologije i objavila je *Rečnik južnoslovenske mitologije* 2003 g., a u pripremi je *Južnoslovenske starine*.

Autor je dečijih TV drama i serija u Makedonskoj Radio Televiziji. Bavi se književnom kritikom i esejistikom, a posebno je protežirala i predstavljala najnoviji književni opus mlađe generacije, kao dugogodišnji Predsednik Književne omladine Makedonije. Radila je u organizaciji književnih festivala Struške večeri poezije, Racinovih susreta, organizirala konferencije i seminare iz oblasti slovenske mitologije, kulturnog identiteta i književnosti. Prevodi s više slovenskih jezika, izdvaja prevode romana: *Pseudo*, Gojka Čelebića *Kuću mrtvih mirisa*, Vide Ognjenović *Sitničarnicu kod sdrečne ruke* Gorana Petrovića. *Maketa* antologiju savremene makedonske priče, koju je priredila Katica Čulavkova, sa makedonskog na srpski jezik. Gordana Stojkowska je član Društva pisaca makedonije, Mediteranske asocijacije pesnika „Red trubadura“, član nekoliko makedonskih i međunarodnih redakcija i asocijacija iz oblasti kulture. Njena dela su prevedena na više jezika, zastupljena je u antologijama savremene makedonske proze i poezije. Dobitnik je više međunarodnih nagrada među kojima uvek ističe Zlatnu značku Kulturno prosvetne zajednice Srbije, Mlada Struga, Sveslovensko priznanje beloruske književne asocijacije i dr. Osnivač je i urednik izdavačkog centra Slovo ljubve u Skoplju.

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>
Ibrahim Spahić

rođen je u Sarajevu 10. maja 1952. godine, gdje je završio I gimnaziju i diplomirao na Filozofskom fakultetu Sarajevskog univerziteta. Diplomirani je komparativist i teatrolog.

Predsjednik je i direktor X bijenala mladih umjetnika Evrope i Mediterana 2001. i prvi predsjednik Udruženja mladih umjetnika Evrope i Mediterana za period 2001-2007.

Bio je predsjednik Komisije za izradu kulturne strategije BiH pri Vijeću ministara BiH koja je usvojena u septembru 2008. godine na Vijeću ministara BiH.

Predsjednik je i organizator Međunarodnog festivala Sarajevo „Sarajevska zima“ i kao volonter, predsjedava i Međunarodnim centrom za mir, Udruženjem izdavača i knjižara BiH i Kućom Evrope Sarajevo. Pokretač je projekta Sarajevo - kulturni centar Evrope 93/94. Koordinator projekta Sarajevo, Prvi interkulturalni grad Vijeća Evrope 2003/2004.

Pokretač je zajedno sa Međunarodnim centrom za mir inicijative da se Sarajevo kandiduje za Evropsku kulturnu prijestolnicu 2014. godine. Inicijativu je prihvatilo Gradsko vijeće grada Sarajeva.

Bio je predsjednik Koordinacionog odbora Kanton Sarajevo euroregija.

Osnivač je izdavačke kuće IPC (urednik i izdavač oko 200 naslova), raniji izdavač i glavni i odgovorni urednik časopisa za ljudska prava "WHY". Bio je 12 godina suizdavač časopisa za filozofska pitanja "Dijalog"

Autor je radova iz oblasti vanjske politike i ljudskih prava, kulture i umjetnosti. Učesnik je mnogih međunarodnih kulturnih i naučnih konferencija i kongresa. Organizator je workshopova i međunarodnih seminara i predavač na mnogobrojnim tribinama. Organizator Konferencije gradonačelnika, načelnika i civilnog društva BiH u saradnji sa Vijećem Evrope.

Bio je predsjednik Evropskog organizacionog komiteta kampanje Vijeća Evrope za podizanje svijesti i promoviranje multietničkog društva i demokratskog građanstva za sve "Link Diversitv" u zemljama jugoistočne Evrope i Izvršnog komiteta direktora za kulturu Vijeća Evrope. Bio je član je Međunarodnog foruma IBN

ARABI za međukulturni i međureligijski dijalog (Madrid), kao i mnogih međunarodnih organizacija.

Bio je član Izvršnog komiteta Evropske asocijacije festivala

Predsjednik je Fondacije Kulin ban.

Predsjednik je Upravnog odbora Kulturnog foruma BiH i član IK Evropskog kulturnog foruma i Izvršnog komiteta BJCM.

Počasni je član PEN centra BiH i Društva arhitekata Sarajeva.

Osnivač je međunarodnog kluba "Lions" Sarajevo i njegov prvi predsjednik 1997. godine

U periodu od 1997. do 2001. godine bio je predsjednik Upravnog odbora Narodnog pozorišta u Sarajevu, član Savjeta BH Pressa, član Savjeta Festivala MESS, predsjednik Asocijacije Collegium artisticum (Austrijska kuća), Poetika prostora, IO Građanskog foruma i osnivač i kopredsjednik prvog Eko pokreta "Skakavac", i izdavač časopisa "Eko oko". Pokrenuo je aktivnosti i za prvi Međunarodni konkurs u BiH za Concert Hall 1999. i izgradnju Concert Halla na Marijin-Dvoru koji je u Regulacionom planu Sarajeva.

Dobitnik je nagrade za kulturnu saradnju Sjever-Jug (Maroko), «Zlatne povelje» za humanizam (Međunarodna liga humanista), medalje «Juan Miro» (UNESCO), nagrade «Tartuffo per Pace» (Italija), nagrade za upravljanje u oblasti kulture (New York) kao i specijalnog priznanja za rad na odbrani ljudskog i umjetničkog digniteta (Taormina), nagrade 9 zmajeva za razvoj kulturnih veza Južne Koreje i BiH, grada Antverpena, kulturnog centra Evrope 1993., i specijalne nagrade Asocijacije za kulturu L'eta verde (Italija). Dobitnik Spomen plakete grada Sarajeva, dobitnik nagrade menadžer godine 2007. u oblasti kulture za jugoistočnu i srednju Evropu. Dobitnik Plakete Kantona Sarajeva. Dobitnik Ordена Vitez književnosti i umjetnosti Republike Francuske. Dobitnik Plakete BH horuma Perspektive za razvoj demokracije i civilnog društva.

Autor je knjige Parlamentarna skupština BiH (1998-2002) i knjiga poezije "Znak", „Čovjek od žice“ „Sarajevski pauci“, urednik i izdavač Monografije "20 godina Sarajevske zime", "knjige Link Diversity o budućnosti

BiH i antologije bh. poezije "Harfa".

Dobitnik je Šestoaprilske nagrade grada Sarajeva 2010.g.

Jasmina Hanjalić

Rođena 1963. god. u Peći, osnovnu školu, Gimnaziju i Medicinski fakultet završila u Sarajevu, gdje i danas živi, radi istvara. Piše poeziju i kratke priče. Objavljuje u elektronskim i štampanim medijima u BiH, Srbiji i Hrvatskoj: KNS - Književni klub Udruženja za kulturu Novo Sarajevo, Odjek, Prozaonline, Poezin, Knjigomat, Balkanski književni glasnik.

Učesnica Novosarajevskih književnih susreta. Uvrštena u zbornike „Gravitacija riječi“ (2008), „Najkraće priče 2008“ (2009), „Balkansko pero“ (2009), „Od priče do priče“ (2009), „UMEM kongres“ (Sofija 2009) Član Udruženja za kulturu Novo Sarajevo. e-mail: vitajasna@hotmail.com

Jasmina Šušić rođena je 21.06.1986. u Kutini. Piše od trinaeste godine. Do sad je objavljivala svoje pjesme u časopisu Liber (u sklopu pobjede na natječaju Tkalci reči), The Split Mind (časopis Filozofskog fakulteta u Splitu) te regionalnom zborniku „Junaci urbane bede“. Dvije godine pisala je za Poezin.net: eseje, poeziju, intervju e i osvrte (te bila jedna od glavnih urednica). Organizirala je nekoliko književnih promocija u Zagrebu (Bundolo.org, Poezin.net...). Bila je član zagrebačkog Jutra poezije te ostvarila nekoliko nastupa po Hrvatskoj. Također je nastupala i u Srbiji (Beograd, Pančevo). Povremeno se pojavljivala kao gost na maloj radio postaji u Zelini (u blizini Zagreba) u emisiji „Zakaj ne?“ gdje je čitala svoju poeziju i zajedno s glavnim urednikom prezentirala nove pjesnike. Svoje radove objavljuje po različitim websiteovima. Možete ju naći i na Bundolo.org pod nadimkom dharma_je_odlutala_apciha. Zajedno s prijateljima i suputnicima u nesigurnim pjesničkim vodama G. Vrhuncom i S.Stojanovićem uređuje i piše za novi web časopis Pseudozveket. Trenutno je u pripremi njena prva knjiga „Nebo boje pepermint“ za izdavačku kuću Liber iz Beograda.

Najveća strast u životu su joj putovanja, pisanje i ljudi koji ju okružuju. Bavi se i pisanjem kratkih priča (koje skriva kao zmija noge), meditacijom, astrologijom, tarotom...

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>
Ivo Mijo Andrić

rođen je 17.11.1948. godine u Čanićima kod Tuzle. Osnovnu školu pohađao je u Dobrnji, Mramoru i Lipnici, a srednju tehničku u Tuzli. Završio je Fakultet političkih nauka i postdiplomski studij na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu, gdje je proveo veći dio života. Radio je u privredi, obrazovnim ustanovama, sindikatima i državnim institucijama Bosne i Hercegovine te kraće vrijeme u hrvatskom obrazovanju. Od sredine 2004. g. živi i stvara u Zagrebu.

Do sada je objavio sljedeće knjige:

PODNEBESJE, *Svjetlost, Sarajevo, 1974.*
 PONIRANJE, *Univerzal, Tuzla, 1982.*
 SLOVO O MOSTU, *Grafit, Lukavac, 1997.*
 PISMA IZ OPSADE, *Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1998.*
 TUŽNI RADIJATOR, *NIK Kujundžić, Lukavac, 1999. (pjesme za djecu)*
 KAD PTICE ZAŠUTE, *Udruga umjetnika Tin Ujević, Zagreb 2000.*
 ZANAVLJANJE SVIJETA, *Društvo pisaca BiH, Podružnica HNK Mostar, 2001.*
 SINDIKATIZMI I RADNIKALIZMI, *PPDIV Hrvatske i PPDIVUT BiH, 2001.*
 SENDVIČ, KRUŠKA I SALAMA PILI, *NIK Kujundžić, Lukavac, 2002.*
 IZABRANE I NOVE PJESME, *NIK Kujundžić, Lukavac, 2002.*
 STANIĆ – PODUZETNIČKA OBITELJ IZ KREŠEVA, *Fojnica, 2003.*
 TUŽNI RADIJATOR I PJESME IZ ČESME, *NIK Kujundžić, Lukavac, 2004.*
 MAJCI, OCU I ŽIVOTU, *(sa A.Kujundžićem i V.Miloševićem), NIK Kujundžić, 2004.*
 VIJEĆE ZAPOSLENIKA *(priručnik), Sindikat PPDIVUT BiH, Sarajevo, 2004.*
 SAMOSTALNI SINDIKAT PPDIVUT BiH 1905.-2005., *PPDIVUT BiH, 2005.*
 ČAJ S PJESMOM, *S&A Company, Sarajevo, 2005.*
 VELJA, *(sa A.Kujundžićem i L.Manojlovićem), NIK Kujundžić, Lukavac, 2005.*
 SONETNE ZVIJEZDE, *S&A Company, Sarajevo, 2005.*
 PISAC NA DJELU, *Eseji i književni prikazi, Arkapress, Sarajevo 2006.*
 BOSNOM DO HERCEGOVINE, *(sa A. Stanićem), Arkapress, Sarajevo, 2006.*
 KAPITALNE MISLI - Aforizmi, *Zaklada „Fra Grgo Martić“, Kreševo, 2007.*
 PROČITANI PISCI, *Eseji i prikazi, Vlastita naklada, Zagreb, 2007.*
 BOSANSKE ODE I DRUGE PJESME, *NIK Kujundžić, Tuzla, 2007.*
 ZAGREBAČKE GODINE, *Priče, V.N. Zagreb, 2008.*
 PASJE VRIJEME, *Priče, Slovo, Zagreb, 2008.*
 ULOMCI OD SLOVA, *Aforizmi, V.N.*

Zagreb, 2008.

BRAĆA PO PERU, *Priče o piscima, VN*

Zagreb, 2009.

NA TRAGU ŠUTNJE, *T3I.D.E.M.O. Media,*

Rijeka, 2009.

Pored navedenih knjiga, objavio je i jednu stručnu publikaciju s područja zaštite radničkih prava, te blizu 50 znanstvenih i stručnih radova. Književnim i stručnim radovima zastupljen je u tridesetak zajedničkih knjiga, zbornika i antologija.

Piše poeziju, prozu, drame, eseje, aforizme, epigrame, oglede i književne prikaze, koje objavljuje listovima i časopisima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i šire.

Književni radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, češki, slovački, slovenski i makedonski jezik.

Član je Društva hrvatskih književnika i Društva pisaca Bosne i Hercegovine.

Jasmin Hasanović

Rođen 1989. godine u Foči, BiH. Student Fakulteta Političkih Nauka u Sarajevu. Učestvovao i pobjeđivao na brojnim literarnim takmičenjima u BiH, regionu i inostranstvu. Dobitnik najvećeg priznanja općine Goražde - Zlatna plaketa, 2009.g.

AUTORSKA RIJEČ: Inače, tema tekstova poezije su: unutrašnje emocije (pretežno patnja, agonija, bol, ponekad ljubav), filozofija, legende, (Slavenska i Bosanska) historija...

Pjesnik koji za sebe kaže da pokušava uhvatiti valove vremena i s njima jedriti...

Katarina Kiković Jović, rođena 1966.g. "Živi i radi" u Nišu. Pravnik po struci I po mucu. Trenutno bez zaposlenja... osim grebanja po mozgu povremeno... I duši... kada zatreba... kada zasrbi. Produkt dvoje umetnika... umetnik? Piše I objavljuje na podsticaj Dubravke Katić i Milice Vučković.

Ljubica r. Vukov, Davčik, rođena u Senti, 25.12.1949.g. po zanimanju dipl.pravnik, ekonomista. Pesme piše od osnovne škole, objavljujivana, nagrađivana. u. oko 20 zbornika ima učešće. Član je kk Ivo Andrić Zemun, kk Orfej Subotica, Jesenjin Bgd, SKORa dijaspore Bgd i Novog Sada, i Udruženja književnika RS.

-do sada izdala 10 knjiga i 7 zajedničkih

- 1997 .Tiski cvet 1,2,3
 - 1998 .Paluički biseri 1,2,3
 - 1999 .I kaktusi iz kamena niču 1,2,3
 - 2008 .Sjaj ravnice.zaj.sa još 3 autora-haiku

U skorom izdanju
 -2010 Volim balkansko 1,2,3..
 u pripremi,haiku,priče ,roman i poezija...

u svemu voli biti čovek ,

Marija Fekete-Sullivan (Sarajevo, 1965) živi i piše u Sarajevu. Njena prva zbirka priča za djecu *Sirenin san* (The Mermaid's Dream) prvo je objavljena u Singapuru (1995) a potom i u Sarajevu (izdanje Lastavica, 2003). Naslovnu priču, bajku, autorica je potom učinila dostupnom na Internetu svoj djeci koja zele učiti engleski

<http://Marija.F.Sullivan.googlepages.com/TheMermaidsDream.pdf> , a nedavno je u Sarajevu objavljeno novo izdanje te slikovnice (Sarajevo Publishing), ovaj put sa ilustracijama i fotografijama iz 16 zemalja svijeta, od SAD do Japana. Objavljene su joj i slikovnice 'Kaput za hrabre' (Sarajevo Publishing, 2008) i 'Džepni Uštupak' (Šahinpašić, Sarajevo/Zagreb 2009). Zbirka kratkih priča 'Slike iz novčanika' objavljena je 2008. u izdanju RABIC Sarajevo.

Milka Vujnović - rođ. Vukić rođena je u Hrvatskoj 7.11.1955. Završila srednju školu u Sisku. Tu je živjela, radila do 1991 kada odlazi u izbeglištva. Poslije Bosne, Krajine, Srbije stigla je u USA gdje sa porodicom nastavlja život. Voli da čita prozu i poeziju, a zanima je i fotografija.

Vesna Konc Marjanović rođena Subotičanka. Marketinški obrazovana. Otkad zna za sebe, verni šegrt čitanju i pisanju. Svoje tekstove prikazuje na par web stranica, prevashodno kao član i administrator na Bundolo sajtu. Radila kao urednik knjige-zbornika "Bundolo offline 02" i u istom objavila nekoliko tekstova.

Objavljivala još u : "Kišobran"/Bor i "Avangrad"/Sombor, časopisima.

Poetopisac prevashodno, sa spremljene tri zbirke za objavljivanje, piše i roman. S porodicom živi u Valjevu.

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>

Milica Blagojević-Janković, rođena je 26.11.1971. godine u Kragujevcu. Već kao gimnazijalka pokazuje određene literarne afinitete. Studirala je medicinu i zbog materijalnih mogućnosti nažalost prekida studije. U međuvremenu bavi se književnim radom kada pokazuje uspeh kroz objavljivanje radova u brojnim magazinima i časopisima, od kojih su mnoge kratke priče prevedene na engleski jezik. Dobila je pozitivne kritike i priznanja mnogih značajnih literarnih kritičara i kulturologa. Potvrđda da se ukusi literarne kritike i čitalaca poklapaju potvrđuju rasprodati tiraži.

Na satiričnoj pozornici „Žikišon“ u Paraćinu 2005. osvojila je drugo mesto za priču pod nazivom *Slepo ogledalo*. Zastupljena je pričama: *Prazna priča* u zborniku kratkih priča pod nazivom *Najkraće priče 2004* (Alma, Beograd 2005.), u knjizi *Antologija najkraće neobjavljene priče časopisa „Akt“* (Akt, Valjevo 2005.), u poetsko-proznom zborniku *Probudi se glas* (Dom kulture, Knjaževac 2005.) i u knjizi *Vrata moje priče* (Alma, Beograd 2005.). Objavila je socio-psihološki roman *Instinkt* (Savez književnika Jugoslavije, Beograd 2004. i *Legenda, Čačak 2006. II izdanje*). Autor je romana: *Obeležena* (Dobra knjiga, Beograd 2005. i *Legenda, Čačak 2008. III izdanje*), *Ulična zebra* (Editor, Beograd 2006. i *Legenda, Čačak 2008. II izdanje*), *Vrelo meso* (Legenda, Čačak 2007.), *Brak za ručak* (Pan knjiga, Novi Sad 2009.) i *Kradljivica vremena* (Legenda, Čačak 2009.). Član je Saveza književnika Jugoslavije. Trenutno živi i radi u Pančevu.

 KRATČAJŠAJA BIOGRAFIJA ILITI
 ŽIVOTOPIS
 (BA)RABE MIRJANE

Mirjana Marinković, rođena je neke tamo 1967, da je puno ne spominjemo jer to za nju ama baš nikakvog značaja nema... Ono što je od važnosti je da je tom prilikom dobila bespovratni stogodišnji zajam, pa zato godine računa nazad i namerava da uzme kredit od Gospoda za još najmanje pedeset jer - sramota je živeti manje...

Diplomirala je (na jedvite jade sa osmicom) ruski jezik i književnost 1992. na Filološkom fakultetu u Beogradu i stekavši zvanje najveće neznanice na svetu, uputila se na biro da traži posao u struci... Posle kraćeg lutanja po preriji i popunjavanja praznina tu i tamo i u glavi, dadoše joj da se s decom igra. I, znate šta? Odlično joj to ide! Već devetu godinu vodi Ruski hor u OŠ "Duško Radović", Sremčica, nastupaju pojedinačno i zajedno, što u školi, a

što oko škole...

A ovo piskaranje? E, to je tek priča za sebe! Hvata je mestimično i sporadično, i to tek da ne zaboravi slova... Ono, jes' da ima nekakve tamo Novembarske i Decembarske nagrade za poeziju što ih još iz srednje škole tegli, ali talenat je od značaja, kažu, tek kad se i stolica oznoji...

Objavila ništa nije – IZ INATA! Svako joj je slovo u Zabeli odležalo dok se nije uspešno prevaspitalo... Ovih dana nešto valja po Fejsbuku u beleškama, kobajagi, zabavlja prijatelje i prijatelje prijatelja svojih... Pa i to je od drugog videla... "(Po)lajkuju" mestimično, komentarišu ponešto, nekom se i sviđa, zamislite?!? Ajd', da je pustimo, dako nas iznenadi čim valjanim, nikad se ne zna?...

Petar Milić Periša rođen je 2.srpnja/jula 1958.g. u Mostaru. Objavljuje u časopisima i na radiju. Radi kao profesor i Gimnaziji Fra Grge Martića u Mostaru. Član je Društva hrvatskih književnika Herceg-Bosne. Objavio je sljedeće knjige poezije: *SUNČANI SNOVI*, I izdanje (Mostar 1995), II izdanje (Zagreb, 1997); *JUTRA NEMIRA*, Zagreb, 1998; *GODINE UFANJA*, Mostar, 2002; *STOLJEĆE ČEKANJA*, Zagreb-Mostar, 2005 i *OTAJSTVA SLOBODE*, I izdanje (Mostar 2009) i II izdanje (Mostar-Split, 2009).

Radmilo V. Radovanović je rođen 28.08.1957.godine u Divinu kod Bileće.Školovao se u Trebinju i Mostaru. Objavio pjesničke knjige: *Suze*, KPZ, Pljevlja,1976.godine; *Ovo vrijeme*, SKPD Prosvjeta”Mrkonjić Grad,1994.godine; *Tamnica školjke*, ”Glas srpski”, Banja Luka,1995.godine; *Metamorfoza bića*, ”Glas srpski”,Banja Luka,1997.godine; *Raskošna tamnica*, ”Glas srpski”, Banja Luka,1998.godine; *Epitafius*,”Apostrof” Beograd, ”Glas srpski” Banja Luka,2000.godine; *Morfejski san*,” Prosveta”, Beograd,2001.godine; *Divinska Mikena*, ”Glas srpski”, Banja Luka,2002.godine; *Na obalama Lete*, ”Nolit”, Beograd,2003.godine; *O č i b e z d a n a*, ”Narodna knjiga”,Beograd,2004.godine; *Banket ukletih*, ”Glas srpski”, Banja Luka, 2005.godine; *Dvije ponoći Vavilona*, ”Narodna knjiga”, Beograd, 2005.godine; *Prebivalište pepela*, ”Glas srpski”, Banja Luka, 2007.godine; *Divinske svjetlosti (izbor poezije)*, ”Zavod za udžbenike i nastavna sredstva”Istočno Sarajevo, 2007.godine; *Pusta obala,o Tetida*

”Udruženje Književnika Srpske Podružnica Banja Luka”,2009.godine. Za svoj književni rad dobio je više značajnih priznanja. Zastupljen u zbornicima i antologijama. Prevođen.Član je Udruženja književnika Srpske i Udruženja književnika Srbije.Živi u Mrkonjić Gradu.

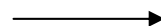
E-mail: radmilov.radovanovic@teol.net

Ružica Blagojević, rođena 28.07.1958. god. u Uzicu. Pohađala gimnaziju ”Miodrag Milovanović –Lune”. Od 1998. god. sa porodicom, žvi i radi u Moskvi., Rusija.

Slobodan Žikić, dramski pisac, pesnik, novinar i publicista, rođen je 31. 12. 1948. godine u Jagodini. Završio Filološki fakultet u Beogradu (prof. jugoslovenskih književnosti i srpskohrvatskog jezika).

Na Prvom programu RTS-a, izvedena mu je drama *Čovek u praznoj sobi*, u režiji Slobodana Ž. Jovanovića.

Izvođene pozorišne drame i komedije: *Poslednja bitka*, Narodno pozorište Beograd, u režiji Gradimira Mirkovića (1995.); *Naši dolaze*, Narodno pozorište Užice, u režiji Borislava Grigorovića (1996.) i Gradsko pozorište Jagodina, u režiji Tome Trifunovića (2002.); *Ovo više nije igra*, Gradsko pozorište Jagodina (u režiji Marislava Radisavljevića); *Piši kao što ćutiš* (naslov prema aforizmu Brane Crnčevića), *Zapamti ko si*, GAP Svetozarevo (u režiji Sretka Divljana); *Nikolaj*, Teatar Resava, u režiji Miodraga Jurišića (prva izvedena drama posvećena, tada još nekanonizovanom, sv. Nikolaju Velimiroviću, u manastiru Manasija, 26.avgusta 1998. godine), *Reč je čovek"- tako je govorio Nikolaj*, monodrama, u produkciji Udruženja dramskih umetnika Kragujevca, u izvođenju Mirka Babića, prvaka Tetara "Joakim Vujić", *Ne plači, mali*, Dramski studio Kablovi, Jagodina, u režiji Sretka Divljana, *Nemamo ništa protiv*, Omladinski dramski studio Gimnazije, Jagodina, u režiji Sretka Divljana, insert iz drame *Bratsko vojevanje* u Kult-tetaru, Beograd u okviru multimedijalnog internacionalnog projekta: "Priča o vojniku"... Više radio drama izvedeno mu je na prvom, drugom i trećem programu Radio Beograda, na Radio Zagrebu i na Radio Sarajevu : *Čovek u praznoj sobi* (1972.), *Jeste, ako šapućemo* (1974), *Šverc-ekspres* (1983), *Iseljenici* (1985), *Nezdrav kamen iz Lipovog*

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>
Slobodanka Živković

Objavila je tri knjige poezije ODZVON (1994), PODRIVANJE TIŠINE (2004), DIVLJE REKE (2007), autor većeg broja eseja iz oblasti likovne umetnosti, kao i adaptacija i dramatizacija tekstova za decu. Zastupljena u više časopisa i zbornika poezije ex Jugoslavije i Poljske, u štampanom i elektronskom izdanju. Prevodjena na engleski, poljski i slovenački jezik. Dobitnik je više nagrada za stvaralaštvo u poeziji. Zivi i stvara u Aleksincu.

Tanja Stupar – Trifunović

rođena u Zadru 1977. Do sad je objavila knjige poezije "Kuća od slova", Zadužbina "Petar Kočić", Banjaluka-Beograd, 1999, "Uspostavljanje ravnoteže", KOV, Vršac, 2002. "O čemu misle varvari dok doručuju" Zoro, Sarajevo-Zagreb, 2008. i izbor iz kolumni "Adornova svraka" Zalihica, Sarajevo 2007.

Poezija joj je prevedena na engleski, njemački, poljski, slovenački i danski.

Zastupljena je u više antologija i poetskih i prozih izbora u zemlji i inostranstvu. Knjiga "O čemu misle varvari dok doručuju" nagrađena je nagradom UniCredit banke za najbolju knjigu poezije objavljenu u BiH u periodu 2006-2008. i našla se u užem izboru za književnu nagradu za Istočnu i Jugoistočnu Europu (CEE Literature Award), a Stupar-Trifunovićeva je nagrađena jednomjesečnim **b o r a v k o m u B e č u**. Njen rukopis pjesama "Glavni junak je čovjek koji se zaljubljuje u nesreću" je nagrađen Nagradom "Fra Grgo Martić" za najbolju zbirku poezije 2009.

Vesna Hlavaček

Zovem se Vesna Hlavaček. Već jedanaest godina sam novinarka – urednica i voditeljica emisija Kulturnoga programa na Radiju Herceg Bosna (radio na hrvatskom jeziku, sa sjedištem u Mostaru, koji svojim odašiljačima pokriva Bosnu i Hercegovinu i dio Hrvatske). Jedna od emisija nosi naziv „Svjetionik“, iposvećena je umjetnosti, znanosti i duhovnosti, a u drugoj, naslovljenoj „Napočetku bila je glazba“ slušamo ozbiljnu glazbu i razgovaramo o kulturnim aktualnostima u regiji. Jednom tjedno uređujem i vodim i kolažnu, jednosatnu

emisiju „Puni krug“, a od ljeta 2009. i Večernji program pod nazivom „Večeras s vama“... Uređujem i vodim emisiju „Bioetička radionica“. Uza sve to, obavljam i spikerske poslove.

Rođena sam 17. veljače 1951. u Mostaru, gradu u kojemu sam završila gimnaziju i studij materinskoga jezika i književnosti južnoslavenskih naroda na Pedagoškoj akademiji, te bila polaznicom dvogodišnjeg Dramskog studija, pri Narodnom kazalištu. Radila sam u prosvjeti, poduzeću „HEPOK, Plantaže-Mostar“, te obiteljskom poduzeću „Onix“ za izradu membrana za automobilske dijelove. Bila sam dopisnica listova „Oslobođenje“, „Večernji list“ i lokalnog tjednika „Sloboda“, koji je imao sjedište u Mostaru. U 2008. godini iz tiska je izašla, u nakladi DHKHB i Synopsisa – Zagreb, moja knjiga pjesama „Puni krug“, predstavljena 17. listopada 2008. u Napretkovom klubu Lira u Sarajevu, a 12. studenog 2008. i na valovima HR1, u emisiji „Kutija slova“. Druga zbirka stihova, naslovljena „Tebi“, ugledala je svjetlo dana 26. prosinca 2009., u nakladi HKD „Napredak“ Sarajevo – Zagreb. Obje knjige dobile su potporu za tiskanje i nagradu autoru na Natječaju Fondacije za nakladništvo Federacije BiH. Pišem i objavljujem poeziju u književnim časopisima : „Motrišta“, „Most“, „Dubrovnik“, „Marulić“, „Osvit“, „Riječ“, „Mogućnosti“, „Diwan“... Sudjelovala sam, kao pjesnikinja, u programu manifestacija: „Mostarsko književno proljeće“, „Šopovi dani na Plivi“, „Humske večeri poezije“, „Šantićeve večeri poezije“... Bila sam članicom žirija na Kazališnim/Pozorišnim igrama BiH u Jajcu 2007. godine. Majka sam dvoje odrasle djece.

Vjekoslav VUKADIN rođen je 6. oktobra 1952. godine u Sjetlini, kod Sarajeva. Završio je studije srpskohrvatskog jezika i jugoslovenske književnosti. Najveći dio života i radnog vijeka proveo je u Sarajevu. Trenutno živi i radi u Nizozemskoj. Pjesme, lirske zapise, eseje i književne kritike objavljivao je u mnogim književnim časopisima i listovima: ("Odjek", Sarajevo; "Lica", Sarajevo; "Život", Sarajevo; ""Oslobođenje", Sarajevo; "Naši dani", Sarajevo; "Prosvjetni list", Sarajevo; "Mostovi", Pljevlja; "Stvaranje", Podgorica, "Kalendar Prosvjete" - 1994 i 1995. godine, (Srpsko prosvjetno i kulturno društvo "Prosvjeta" Sarajevo); "Skadarlija", Beograd; "Književna reč", Beograd; "Književne novine", Beograd; "Dečije novine", Gornji Milanovac; "Vesela sveska", Sarajevo.

Zastupljen je u brojnim zbornicima i antologijama savremene poezije. Dosad je objavio sljedeće zbirke pjesama (u Sarajevu): "Naslonjeni na nebo" (1978.); "Pješčana lira" (1980.); "Pčela na rani" (1983.); "Djevojčice i dječaci" (Igrokaz, dva izdanja, 1984. i 1989.); "Veseli bus" (Igrokaz, dva izdanja u istoj godini, 1987.); Knjiga pjesama i lirskih zapisa "Tumač trenutka" objavljena je 1994. godine. (Izdavači: "Mladost" Beograd i "UNIREKS" Nikšić. Knjiga "Tumač trenutka" prevedena je na holandski jezik i štampana je 1999. godine, u Holandiji. (Izdavač: "Servo" NOORDERBOEK, Assen, Nederland; prevodilac: prof. Rul Šaut.). (O prevedenoj knjizi "Tolk van het moment", pisala književnica Ineke Bolt, u novinama Drentse Courant, 22. juni 1999.); Vjekoslav Vukadin je 2001. godine objavio knjigu "Medaljoni sa Sjevernog mora" (izabrane i nove pjesme). Izdavač: "Srpska knjiga", iz Rume. Izdavačko - grafička agencija GNOSOS, iz Zemuna, dodjelila je nagradu Vjekoslav Vukadinu (Holandija), za najbolju knjigu poezije u 2001. godini, BESTSELER DIJASPORE - za knjigu pjesama "Medaljoni sa Sjevernog mora", (Izdavač: Srpska knjiga, Ruma.). "Udruženje pisaca 7" iz Frankfurta na Majni - (Sekcija Udruženja književnika Srbije), dodjelo je pjesniku Vjekoslav Vukadinu (Holandija) prvu nagradu za poeziju na književnom konkursu "Udruženja pisaca 7", za 2001. godinu. Izdavačka kuća "Zadužbina PETAR KOČIĆ", Banja Luka - Beograd, dodjelo je nagradu KOČIĆEVO PERO, za najbolju knjigu poezije u dijaspori, Vjekoslav Vukadinu (Holandija), za knjigu poezije "Medaljoni sa Sjevernog mora"- (11. oktobar 2002. godine.) Vjekoslav Vukadin je objavio knjigu "Zavičaj, u daljini", (izbor iz poezije srpskih pisaca u zapadnoevropskom rasejanju), 2002. godine, u Beogradu. Izdavači: Udruženje književnika Srbije, ARS-ART, Srpsko društvo za književnost, umjetnost i kulturu, Rotterdam i "Prosvjeta", Srpsko prosvjetno i kulturno društvo, Karlsruhe. Recenzent: Slobodan Rakitić. Poezija Vjekoslava Vukadina zastupljena je u književnoj studiji "Prećutana književnost", u izdanju Udruženja književnika Srbije - (2002. godina, Beograd). Tu valjanu studiju o poeziji izabranih srpskih pjesnika u dijaspori napisao je književnik, dr Slobodan Vuksanović. Pjesme Vjekoslava Vukadina izabrane su i u antologiji srpske poezije - na ruskom jeziku, pod naslovom: "Iz veka u vek" - (Slavenska poezija XX - XXI veka). Izdavač: "Pranat", Moskva, 2003. godine.

BIOGRAFIJE AUTORA ZASTUPLJENIH SA BIOGRAFIJAMA NA <http://diogen.weebly.com>

Izbor pjesnika i prevod - uradili ruski književnici: Sergej N. Glovljok i I. M. Čislov. Vjekoslav Vukadin je dobitnik književne nagrade "Arsenije Čarnojević", za 2005. godinu, (za svoje cjelokupno književno ostvarenje), koje se po drugi put dodjeljuje piscima koji na srpskom jeziku stvaraju u inostranstvu. Ministarstvo za dijasporu Srbije i Crne Gore i Udruženje književnika Srbije ustanovili su ovo nagradu 2004. godine. Vjekoslav Vukadin je 2009. godine objavio knjigu poezije "Kuća puna slika" (izabrane i nove pjesme). Izdavač: "Srpska književna zadruga", iz Beograda.

Sabahudin Hadžialić je rođen u Mostaru, 23.9.1960.g. Danas je član Društva pisaca BiH i Društva novinara BiH. Gl. i odg.urednik je WWW magazina DIOGEN pro kultura (<http://www.diogen.weebly.com>) i gli odg. urednik magazina MaxMinus (<http://www.maxminus.weebly.com>).

Radi kao freelance gl.i odg. urednik Izdavačke kuće DHIRA, Kusnacht, Švajcarska od 2008.g. (<http://dhirasbk.weebly.com>)

U statusu je Samostalnog/Slobodnog umjetnika u Kantonu Sarajevo.

Piše poeziju i prozu uz uređivanje i recenziranje knjiga drugih autora. Tekstove objavljuje u gotovo svim značajnim listovima u BiH i ex-Jugoslaviji. Vlasnik prvih privatnih novina u SR BiH- „POTEZ“, Bugojno, 1990.g. Do sada mu je objavljeno 10 knjiga. Objavio je knjigu poezije u Francuskoj. Uvršten je u Antologije poezije u Francuskoj i BIH, a i u Antologije satire Balkana i BiH. Prevoden je na engleski, francuski i španski jezik. Živi u Sarajevu, Bosna i Hercegovina.

WWW adresa: <http://sabahadzi.weebly.com>

Kontakt: sabahadzi@gmail.com i/ili hs@bih.net.ba.

Sabahudin Hadžialić was born in Mostar, 23.9.1960.g. Today, he is the member of the Writers' Association and, as the freelance journalist, the Association of Journalists of Bosnia-Herzegovina. Editor in chief of WWW magazine DIOGEN pro culture magazine (<http://www.diogen.weebly.com>) and Editor in Chief of MaxMinus magazine (<http://www.maxminus.weebly.com>).

He is within the Status of the independent (freelance) artists in the Canton of Sarajevo.

He writes poetry and prose with the editing and reviewing books of other authors. Published poetry, stories, dramas, essays, aphorisms and reviews in almost all major newspapers and magazines in BiH and within the ex-Yugoslavia area. He was the owner of the first private newspaper in SR BiH "POTEZ", Bugojno, 1990. So far he has published 10 books (poetry, essays, dramas, shor stories and aphorisms). He published a book of poetry in France. Included in the Anthology of Poetry in France and Bosnia-Herzegovina, and in the Anthology of satire Balkans and Bosnia. His art work has been translated into English, French and Spanish language. He lives in Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.

WWW address: <http://sabahadzi.weebly.com>

Contact: sabahadzi@gmail.com and hs@bih.net.ba.

IMPORTANT — Submissions

We are starting accepting submissions on September 15th, 2010. Please, wait until September 15th.

Please read detailed submission guidelines down below.

As of September 2010, DIOGEN pro cultura magazine is finishing one year period (since September 2009) reading and representing poets and writers without reading fee. Reading fee is 3 KM (1.5 Euros per poem) and/or 5 KM (2.5 Euros per short story) and 20 KM (approx. 11 Euros) per drama, novel and/or manuscript of any kind. Not included post costs. You can submit up to 10 poems (no limited length of poem) and up to 6 short stories (up to 3000 words per story). If already represented authors would like to add some new poems and new short stories, the price is with 50 % discount of mentioned. Submissions are not considered or complete until payment has been made. Please, do allow us at least 4 weeks for reply. We are accepting submissions of poetry and short stories again as of 1st September 2010. Please submit aa of that time and until June 30st 2011. Every month, as of September 2010 we will present ten authors (depending on your interest) per month. Thank you! DIOGEN pro culture, WWW online magazin of poetry and prose which is seeking for a person, human being, poet & writer, welcomes submissions. If we like it and if satisfies all criterion's established by DIOGEN pro culture magazine, we'll publish it. We're interested (mainly) in poetry, short stories, but also in other fiction and non-fiction literature (essay, drama, novel). We accept simultaneous submissions. Please include a biographical note and your photo in *.jpg format. If the work has been published previously, let us know where. If we publish an anthology, we reserve the right to republish your work in it. Copyrights revert to the artist. Please note that work published in DIOGEN pro culture magazine will be retained in archives and can not be removed. Our policy is the same as in any print magazine. We only accept electronic submissions. Send submissions to sabahadzi@gmail.com. The info of the way how to do the payment should be sent according to received E-mail as of August 15th 2010 (WesternUnion, bank, post...automatically). Your submission does not necessarily mean that we will publish your written materials. Diogen pro culture magazine is aimed towards quality of literature that does publish only literature with adequate quality shaped content. Editorial board.

VAŽNO: Vaš podnesak ne mora da znači i objavu dostavljenih materijala. DIOGEN pro kultura maga-

Pozivamo vas da budete naš Agent za marketing. Za svaku reklamu donesenu za <http://diogen.weebly.com> dobijate 25 % od iznosa reklame. Mjesečno oglašavanje na klasičnom banneru širine 11,75 cm i visine 2,47 cm je 20 KM (10 Eura/Evra) a godišnje 200 KM (100 Eura- 12 mjeseci). Mjesečno oglašavanje na manjem formatu banneru 5 x 5 cm mjesečno iznosi 10 KM (5 Eura/Evra) a godišnje 100 KM (50 Eura/Evra).

Posjetite nas na FACEBOOK-u / Visit us on FACEBOOK: <http://www.facebook.com/group.php?gid=148496425169172>

zin je usmjeren kvalitetnoj književnosti koja objavljuje samo odgovarajućim kvalitetom uobličene sadržaje.

Podnesci/Dostavljanje umjetničkih reminiscencija Primamo aplikacije (vaše priloge) od 15.9.2010.g. Do 15.9.2010.g. prijem podnesaka je zatvoren. Molimo vas da pročitate detaljnije instrukcije koje su navedene kako slijedi: Od septembra/ rujna 2010, Diogen pro cultura magazin završava godinu dana (od septembra/rujna 2009) čitanje i zastupanje pjesnika i pisaca bez čitalačke naknade. Naknada za čitanje iznosi 3 KM (1,5 eura po pjesmi) i / ili 5 KM (2,5 eura po kratkoj priči) i 20 KM po dostavljenoj drami, romanu i/ili drugoj vrsti vašeg rukopisa. Troškovi transfera odnosno slanja novca nisu uključeni u čitanje. Možete poslati do 10 pjesama (nije ograničena duljina pjesme) i do 6 kratkih priča (do 3000 riječi u priči). Ako bi već zastupljeni autori željeli dodati neke nove pjesme i nove kratke priče, cijena je 50% popusta od navedenih. Podnesci/podnošenje umjetničkih reminiscencija se ne smatraju kompletnim dok uplata naknade za čitanje nije izvršena. Molimo Vas da nam dozvolite najmanje 4 nedjelje/sedmice/tjedna za odgovor. Možete slati poeziju i kratke priče od 1.9.2010.g. tokom cijele godine do 30.6.2011. Svaki mjesec, od septembra/rujna 2010 predstaviti ćemo deset autora / ica (ovisno o vašem interesu) mjesečno. Hvala vam!

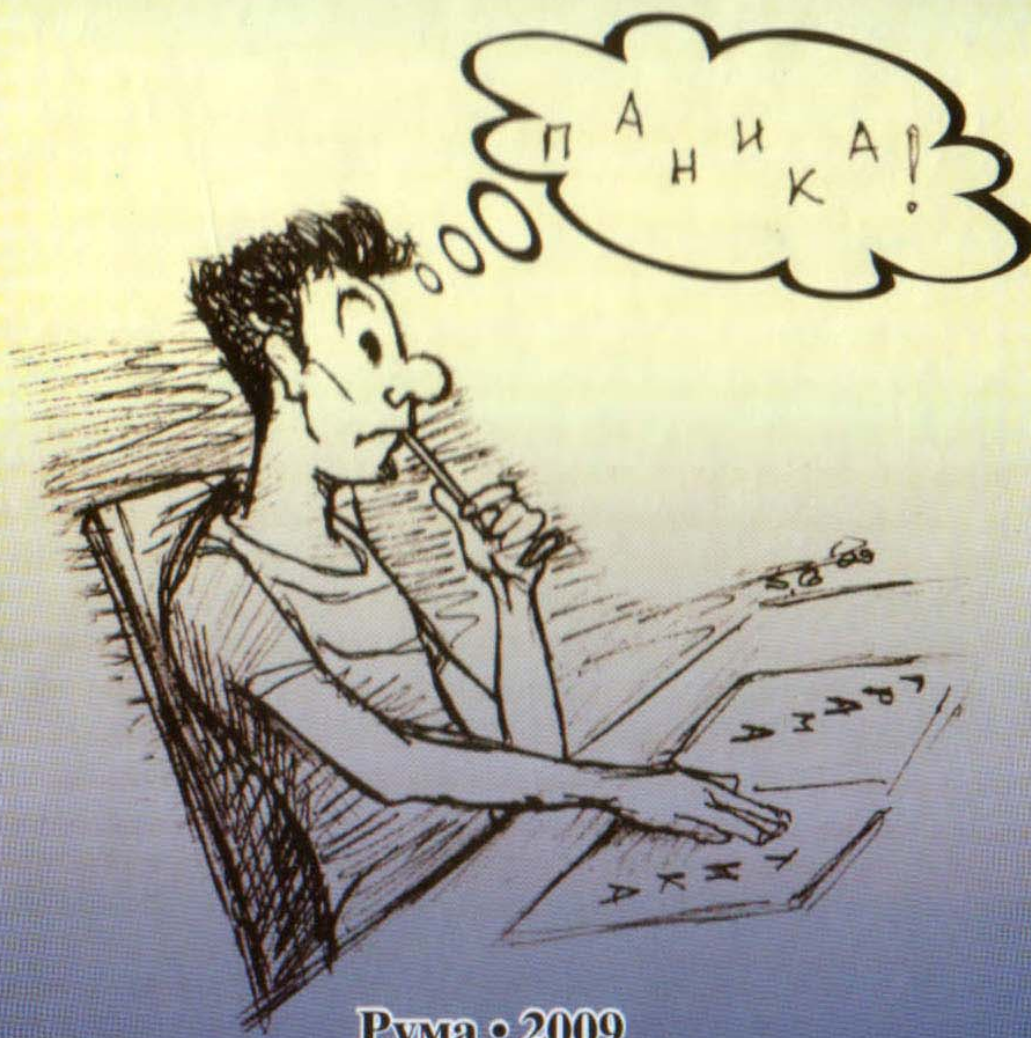
Diogen pro kultura, WWW-line magazin za poeziju i prozu koja je u potrazi za osobom/ličnošću, ljudskim bićem, pjesnikom i piscem odnosno pjesnikinjom i spisateljicom, vam želi dobrodošlicu u podnošenju umjetničkih reminiscencija. Ako nam se dopadnu i ako zadovoljavaju sve kriterije uspostavljene od strane Diogen pro kultura magazina, mi ćemo ih i objaviti. Naš primarni interes su poezija i kratke priče ali i drugi oblici literature (esej, roman, drama). Primamo istovremeno i više podnesaka/dostava materijala. Molimo da uključite kratke biografske bilješke/podatke. Ako je rad objavljen ranije, javite nam gdje da i to navedemo. Ako budemo objavili antologiju, zadržavamo pravo objave Vašeg djela u njemu. Autorsko pravo zadržava autor. Napominjemo da rad objavljen u magazinu/časopisu Diogen pro cultura ostaje u arhivi i ne može se ukloniti. Naša politika je ista kao u bilo kojem štampanom magazinu. Primamo samo elektronske podneske/dostavu materijala. Pošaljite podneske/materijale na sabahadzi@gmail.com. Info na način kako izvršiti uplatu naknade za čitanje se dostavlja na vaš mail po primitku pjesama automatski od 15.8. 2010.g. (uplata preko: WesternUnion, banka, pošta ...)

Redakcija

Ђура Шефер Сремац

ПАНИКА ГРАМАТИКА

Рума • 2009

Библиотека
ЗАВИЧАЈ
Књига пета

Уредник
СИНИША ЖИВАНОВИЋ

Насловна страна
СУЗАНА ГЕЦИ, проф.

ИГП РУМА
ГРАФАМПРОМЕ

Ђура Шефер Сремац

П А Н И К А
Г Р А М А Т И К А
(ПОЕЗИЈА)

ГРАФАМПРОМЕТ
РУМА * 2009

ПЕСМАРИЦА О РЕЧИМА

Чудесно дрво Живота, на својим тајанственим гранама детињства и младости, обилато ми је даровало најмирисније и најсочније плодове безбрижности. Оно ми је напајало душу и тело моћном, незадрживом снагом магнетном. Пружало ми снажна крила и ја сам летео, маштовито летео незнатим просторима.

Моје нежно, незаборавно доба детиње. Толико ми драго беше да му почех поклањати – стихове. Ех, како су то биле наивне, али мени мајчински топле речи! Невешто сам их склапао, стрпљиво низао у бројанице стихова и строфа. Своју прву детињасто-младачку песмарицу љубоморно чувах од радозналих погледа, испод девет брава, све до данашњих дана. Ни слутио тада нисам да постаћу добровољни, доживотни „заробљеник“ властитих речи.

Заљубљен у чаробну музику слова и слогова што списатељство се зове, реших да скинем, у већ поодмаклим годинама, још који сазрели плод са својих плећа старачких, тај деценијски слатки терет поезије, и оставим га у наслеђе генерацијама. Можда ће се заинтересовати нека паметна дечја, уметничка главица за моју „сирочад“ и покушати да крене стазама поетским које могу живот да значе.

Има једна дивна мисао нашег чувеног нобеловца Иве Андрића о човековом дару казивања речи: „У речима, као у дрветима и биљкама и свему што је живо, кружи невидљив животни сок, и он је тај који их, као неко унутарње сунце, креће и окреће, даје им боју и облик, снагу и израз. А човек који пише, он само пажљиво прати и мање или више вешто, мање или више срећно искоришћује појединости те несхватљиве и неухватљиве игре.“

Другујем готово три и по деценије са децом учећи их да негују лепоту језика, да развијају љубав према књижевности као уметности, том тајанственом, божанском дару Човековом.

У нашим готово свакодневним књижевнојезичким дружењима, подстичем их на властито опробавање пера, не би ли те мале виспрене главе осетиле прве радости при рађању својих поетско-прозних првенаца. Често сам имао прилике чути праве бисере дечјих искрених, па и скривених мисли, мале језгровите варнице красноречја, што ме је инспирисало и на властито стихотворство о драгуљима говора.

Зажелех испевати веселу песмарицу о речима за све ђачиће на свету. Јер, не воли сваки (м)ученик, превише, ту чудну науку о језику, а вечито јадање и муке ђачке, у његово име, олакшавам и оправдавам стиховима:

*Нешто ми се приснила граматика
и у сну ме од ње хвата паника.*

И тако, овом почетном идејом у стиху, настаде и цела збирка поетских творевина која покушава да на занимљив, често хумористичан начин, осветли чин књижевноуметничког стварања.

Да не би марљиви, а и они мало мање вредни малишани, стварали одбојност према тој тешкој науци, хтедох им римама разбити трему, желећи да лакше схвате и усвоје знања из књижевности и језика, најдрагоценијег блага једног народа.

Колико ћу у томе успети овом књижицом поезије о речима, остављам да просуде сами мали, па и они нешто старији читаоци, међу којима се крију, сигуран сам, и прави песнички таленти.

У Руми, 13.04.2009.

Ђ. Ш. Сремац

Ђура Шефер Сремац

Г Р А М А Т И К А
Ч У Д Н А Л И К А

„Шта су гођ људи на овоме свијету измислили, ништа се не може испоредити с *п и с м о м*..“

(Вук Стефановић Караџић)

**ГОВОРУ И ЈЕЗИКУ У ЧАСТ
(програмска заветна ода)**

Човеков говор је чаробна ствар
најдрагоценији Божји дар.

Покушај спојити речи у пар
да звуче складно и ти си – цар!

По сваку цену не римуј речи
јадна је песма што празно звечи.

Не падај под туђу језичку власт
своју реч негуј, одај јој част.

Римуј у један, два ил' три слога
и ето ризнице богатства твога.

Ако за риму баш имаш дара
музика речи драгуље ствара.

Искрене речи нек душу лече
од здрава духа шта нам је прече.

Мисли су марљива војска мрава
немушти језик скрива им глава.

Ипевај оде живота радости
уђи у храм поетске младости.

Чувати вечност матерњег језика
Божји је завет сваког песника.
13.04.2009.

ПАНИКА ГРАМАТИКА
(наука о језику)

Нешто ми се приснила *ГраMATика*
и у сну ме од ње хвата паника.

Да јој није тетка или свастика
ружна лица – гђица *Стилистика!*?

Јооој, по кући грозна трка и вика:
– Учи, сине, чека те *Лингвистика!*

У роду им и стрина *Реторика*
силна гласа као лава рика!

За фудбал ми треба јака патика
многа јача од ње је *ГраMATика!*

Каква ли то треба акробатика
да се свлада та зверка *ГраMATика!*

Јадна ми је то комбинаторика:
звони, звечи, ори се *Реторика*,
Лингвистика лови дуга језика,
руга ми се дамица *Стилистика!*
Како бити свезналица велика
кад наука брига је и паника,
нервира те као бушна патика,
глава ти је као љута паприка!...

Све замеси мамика *ГраMATика*
од које све ђаке хвата – *паника!*

ПАДЕЖНА ПЕСМА
(морфологија)

Ја, песник сремски,
војвођански и србијански,
певам у првом лицу,
у препознативу
номинативу,
чудну падежну песмицу.

Хоћу да дечици
падеже објасним,
паметној главици
учиним јасним
како се збори
језик српски
и како твори
облик именски.

Падежа функција
ђацима не прија
јер је граматика
незгодна наука.

Латини беху учени људи
колико паметни – сâм просуди!

I

Noten је име што чини човека
како данас, тако и довека.
Народни певач воли да каже
у *вокативу*: „Краљевићу Марко...“

Само због ритма мора да „слаже“ –
и то је *номинатив* к’о сунце јарко!
Када уз гусле пева и збори
десетерац га силно баш мори!

Ко врши радњу у реченици,
тај стварно јесте *субјекат прави*.
Ако није у таквој прилици,
немој се дивити тој лењој глави.

II

Genitivus, ни више ни мање,
на латинском значи *потичање*.
Њиме се може, што би се рекло,
врста означити, *род* и *порекло*,
удаљавање и *одвајање*.

Заувек памти:
за део нечега
генитив пламти
светлије од свега!

Ако ћеш парче сира и хлеба,
деони генитив узети треба!

III

Dativ ти може даровати
брдо најлепших, драгих поклона.
Коме ћеш поклон најдражи дати
нека то одлучи само – она!

IV

*Кога ћеш на рођендан звати?
Обавезно баку и деку,
у акузативу нађи и секу,
мати се не може ту уклапати.*

V

*– Хеј, сунце, куда то крећеш сада?
Јурцаш колима без неког циља...
Већ *пети* пут те зовем из града –
вокативом Сашу зивка Љиља.*

VI

*– Ишла бих *с тобом* на луду забаву
у кафић „Инструментал“,
са друштвом снова.
С тобом када сам – губим главу,
без речи остајем, иједног слова!*

VII

*Љиљка о Салу тако прича,
о коме ли би другом, о чему!?
Никад не срете таквог младића –
у локативу машта о њему!*

* * *

И тако редом, без речи гледам
у српском језику падежа седам:
главни су *номинатив* и *вокатив*,
а *зависни* к'о рођена браћа,
генитив, *датив* и *акузатив*,
с којима укорак оштро корача
инструментал дружељубив
и за место важан – *локатив*.

Беше то песма о падежима,
којима подижем *језичку здравицу*:
наздрављама њима и свим ђацима
нек из граматике добију – *петицу*!

МОБИЛНА ПЕСМА

(вокатив)

Досадило ми друштво компјутера
и зовнем мобилним другаре старе:
– *Хало*, ко је то: Милан или Пера?
А ти си, *Петре*! Молим те за паре!

– Шта је, *песниче*, слободно кажи!?
Чуј, *друже*, новац ми хитно треба!
Ма, није фрка, слободно тражи,
мада ми лова не пада с неба!

– Ех, *пријатељу*, не мењај тему...
Хало! Хеј, чекај!... Шта је то с везом?
Кад дођем, причаћу ти о свему...
Ко маше новцем као лепезом!?

– Сам' тристо кажем... Да ли би прист'о!?
Перо, бре, Перо, знам, ниси циција!
Ух, што ми нерви одоше начисто!
Тај *вокатив* ми нимало не прија!

ЕВО ПЕЧЕНЕ РЕЧЕНИЦЕ
(синтакса)

**„Не глачам ја реченицу
него своју мисао.“**
(Иво Андрић)

Весело реч по реч тече...
Гле, Месец је довео вече!
И реченица потече!

Текла лепа реченица:
Плела косе вереница.
Текла река Лепеница.
Јела лешник веверица.

Слово *Е* се окренуло
У слово *З* преврнуло!

Заплесала плесачица.
Заплела се плетеница.
Запевала певачица.
Запекла се печеница.

У коло се хватају слова
Плету чудна значења нова!

Заплела се реченица:
Јела косе вереница!?
Заплесала печеница!?
Плела лешник веверица!?

Е и *З* кад се заплете
у чуду се нађе дете!

Заплесала плетеница!?
Заплела се певачица!?
Запевала печеница!?
Запекла се реченица!?

Е нам плете плетеницу
у вез везе реченицу.

ЛАТИЦЕ ДЕТИЊСТВА
(именице)

Кад сам био *несташко*, *прваче*,
читао сам и *бајке* и *песме*:
како *Милош мачеве* прескаче,
а *Марку* на *мегдан* нико не сме!

Књиге су ми биле 'место *бабе*,
ко још *бајке* да прича *детету*;
деда витла *воћњаком* „*барабе*“
ил' *комарце* убија у *лету*!

Ту се негде изгуби и *мајка*,
увек неког другог *посла* има,
још је краће са мном вредни *тајка*;
каже: „*Сине*, јурцај с *другарима*!“

Чему *бајке* – ту су две *витице*
загонетне *лепотице* мале.
Светлуцаве плаветне *зенице*
вилинским ме *прахом* зачарале!

Таква беху *детињства времена*
и сад гледам: *чезе* вози *деда*...
Срце чигра, вре од *успомена* –
вранац каса испод *дудореда*.

Што *дечаштво* неће да се врати,
па да вијам по *бостану* *вране*!?
Без *питања* ко ми *дане* крати,
ко ли краде *воћке* расцветане?

Још се кријем у *цвећу* *ливада*,
зује *пчеле*, звонко поје *птице*...
А у *души* *лист* за *листом* пада,
детињства ми свенуле *латице*.

ЛОВЧИЋ „ЛАКИ“
(умањенице)

Док над селом пада тихи *мрачак*
у лов креће „Лаки“, жути мачак.

Уснио је, лола, чудан *санак*
да мишеви не плаћају данак.

Прикрада се тај старој плевари
јер *мишиће* хоће да превари.

Колце мишје жељно слади, мерка:
– На славље вам стиже „Лаки зверка“!

Сиромашци утекоше јадни
у *станчиће*, тужни, жедни, гладни.

Кука „Лаки“ *стомачића* празна:
„Да *сеоце* за бруку не сазна!“

„И ја сам ти неки ловац, *ловчић!*
леп делија, а неспретан *момчић!*“

ПЕСМА СА НЕБЕСА
(увећанице)

Чудне ли мудрости: реч обична
сестру рођену као да има;
руци је *ручерда* потпуно слична,
глави – *главурда*, знано је свима.

Чудно је када са неба падају,
пљуште од кише густе *сузетине*,
од силне *ветрине* гране страдају –
невреме зачас створи *баретине*!

У бајци свакој див је највећи,
у зоо-врту див је *слончина*!
Знаш ли да може у малој врећи
срећно да живи див – *кромпирчина*!?

Ја волим кућицу, не *кућетину*!
Не ценим мангупа нит *мангупчину*.
Ружно је рећи: види *краветину*!
Још горе: сретох једну *мајмунчину*!

И бићу и предмету наћи ћеш ману,
небеској појави са неба, *небеса*...
Све речи такве могу да освану
као знак чуђења, страха ил' беса.

ЛОНЧЕ ЗА СЛОНЧЕ
(заменице)

Свако на свету има *своје* лице
и име дично *које* га краси.
Кад име досади, пиши *заменице*,
оне су добра замена, украси.

За мама-слоницу, женицу слона,
постоји замена, једна реч мала.
Може: *оваква*, *ова* и *она* –
то нек упамти глава радознала!

Тако кад *она* дође код слона,
онда *он*, слон, купи *њој* поклон,
а за бебу *своју*, *оно* мало слонче,
она, мама, купи – *циновско* лонче!

А *тај* и *такав* слон, *циновски* тата,
неће да мази и пази синчића...
Ко је *то* још видео да *сваког* сата
он *њега* брани од *тол'ких* слончића!?

И *шта* све треба *та* трома слончина
да ради, гради на *тој* јулској жези!?
К'о да *нико* нема од *пђ* тоне сина!...
Најбоље, сурлашу, *ти* у хладу лези!

ПОЗДРАВ ДОМОВИНИ (придеви)

Цвет истока *златни* сину,
осмехну се с краја света –
љупко око СУНЦОКРЕТА
поздравља нам Домовину.

Тка бисером *мирну* Саву,
умива се у Дунаву,
Шумадије мази лице
и *војвођанске* равнице.

Златну косу Златибора
пере водом са извора,
гривастом Копаонику
обасјава *снежну* слику.

Поји Фрушку *гроздородну*,
Срем-равницу житом плодну.
У част *светих* манастира
вино пије из кондира.

Братска руко Домовине,
коло мира *смело* води,
тековине дедовине
нек чувају сви народи!

Лепотама земље ове
заставе нека се вију!
Домовина под скут зове:
„Грлите Мајку Србију!“

МАЛИ СЛИКАР
(глаголи)

Волим своје село цело
оснежити у рухо бело:
пахуљасто ледно цвеће
одећа *је* за дрвеће.

Облачим воћњаку крошње,
од иглена иња ношње.
Мед бодљама багрењака
песму зимску *крешти* сврака.

На крај села *оста* стаза
од ирваса Деда Мраза.
Ево трага усликана
од лисице и зекана!

На амбару *сликам* ресе,
беле чаробне завесе.
И шубару топлу, нову
на главу *натучем* крову.

По прозору кристал белом
играм се са зимским велом,
уцртавам Белић Снешка –
мама *вири*, све *се смешка*!

А оџак се лола *скрио*,
капуљачу *накривио*,
грохотним се димом *смеје*,
у соби нас *греје, греје...*

**ИВАНОВЕ АВАНТУРЕ
(бројеви)**

Пустолов је Иван био:
три пута барком пловио
око света шаренога
у коме су чуда многа.

Гониле га грозне буре
и шибале кише ледне...
Силно вали-ждрепци јуре
галебове хитре, вредне.

У три шпиље он се крио,
плашило га *сто* шишмиша,
два је метра поскочио
пред крилима вампир-миша!

Задеси га мука љута
у прашуми кад залута;
ноћца мркла – нигде пута
ни фењера неба жута.

На *две*, на *три-чет'ри* стране
само гране и лијане,
звери знане и незнане –
тешко теби, мој Иване!

Страшни тигар и *два* лава,
шест носатих носорога,
седам кобри, *пет* удава,
од жирафа *двеста* нога...

И још безброј чуда сrete
наш љубитељ авантура...
Зар му, децо, верујете!?
Све измашта песник Ђура.

ЈЕЗИЧКЕ ИГРАРИЈЕ
(гласовне промене и изузеци)

Играла се сека с баком:
сека *баки* лопту баци,
ал' не може руком лаком
(то премудри знају *ћаџи*)
лопту *баџи* да добаци.

Све се збило баш у *Лиџи*,
где су *момџи* повелики.
К'о дивови расту *клинџи* –
баш су *крини* у тој *Лиџи*!

У *Боџи* проблема нема
кад се маџан у лов спрема.
Мачори су *врџни ловџи*
у јадранској *луџи* – *Боџи*.

Чудна ствар се у *Африџи*
догодила прошлог лета:
нису ништа о *наприџи*,
ништа чула два црнчета.

И беху на *грдној муџи*
ти *дечаџи* у *Африџи/-џи*,
заљутили су се *џрџи*,
задебљали им *језиџи*!

ЈЕСЕН НА СЕЛУ
(презент – садашње време)

Пуно *је* срце плодова,
радости препуна душа
кад јесен *закорачи*,
кад *запевају* берачи
мед круницама гроздова.

Корписе с обиљем злата
из руке у руку *се селе*
од сестрице до брата;
ноге већ *хрле* веселе
кроз врата чардака богата.

Дружина клипова *сања*
чија ће постати храна,
из стомака ситих котобања
руга се чета насмејана
јатима гладних врана.

А старица жутокоса
листолике хаљине *скида*;
смета јој ветрова вика
и све *је* слабијег вида.
Вреба је мраз из прикрајка,
све више *је* гола и боса.

ГОСПОДИН ПЕРФЕКАТ И РОЂАЦИ (прошла времена)

*Он је обукао свој црни фрак,
плућима пуним удахнуо зрак,
пружио добро знани корак
и начинио снажан ефекат –
стигао је господин Перфекат!*

*Све што је било и што је прошло
и никад кући није дошло,
као да је у земљу пропало!
Не, ипак је у бајци остало:*

*Био један крњи Перфекат цар,
с њим срећно живела лепа царица –
баш тако прича крња бајчица,
све давно било и готова ствар!*

*Питам се шта је у причи тој
цар Перфекат поклатио њој!
Не знам јер време је прохујало
и у ову бајку није стало!*

*Пројурио је крај нас к'о метак,
у прошлост нестао господин Перфекат!
Тог дана бејаше црни петак
кад споро стизаше отмен Имперфекат!*

*У давној прошлости рођак им тетак
беше живео к'о чуцак чича!
Бејаше се звао – Плусквамперфекат.
Но, то је нека још чуднија прича!*

АГОНИЈА ПЛАНЕТЕ
(футур I – будуће време)

Чим зора оком почне да свиће
и свици сунца најаве дан,
помислиш: данас весело *биће*,
оствариће ми *се* жељени сан!

Опловићу галијом неба
величанствен, бајковит свет.
Веселиће крици галеба
и ластавица чаробни лет.

Можда *открићу* земљу Утопију
у којој човек је човеку брат!
Срећа *цветаће* на лицу свију
и нико *неће знати* за рат.

Помислиш: *бићу* гласник слободе,
витез без мача у свету мира,
галије љубави *ће да броде* –
сејаће слогу широм свемира.

Буде те димњаци из „цветна“ света
недосањаних рајских чаролија:
преболна те чека јадна Планета,
отровна авет јој плућа убија!

Сунашце крваво зев птица *гледаће*
кроз рупе озонске у смртном облаку,
кише плодоносне с небеса *нестаће* –
Мајчица Земља *јецаће* у мраку.

РАДАН И ВРЕДАН ЧОВЕК
(глаголски придев *радни*)

Живота снове си јавом *градио*,
туђом се муком ниси *сладио*.

Док си уз жељу и вољу *радио*,
на увце ти је *свирао* радио.

Држави порез на време *плаћао*,
поштено дугове увек *враћао*.

Потомство бројно за собом *оставио*,
у славу Божју празнике *славио*.

Сиромаха си хлебом *помагао*,
властита дела ниси *вагао*.

Од срца и душе љубав си *давао*,
како си онда срећу – *преснавао*!?

Што живот пролази – ниси *марио*,
ниси *приметио* да си *остарио*!

Дедица *постао* – то ниси *желео*,
од које ли си бољке *побелео*!

Можда си, човече, добро *поступио*
што си мудрости живота *скупио*.

Сви су те знали к'о радна човека,
вредан нам буди и даље – довека!

ЧУДНИ ЧОВА ТРПКО
(глаголски придев *трпни*)

У кафаници „Код два свирца“
тамбурала браћа од стрица.

Први је *био улицкан* Љупко,
а други – *неошишани* Трпко.

Уморан, неиспаван, неуредан,
рек’о би човек да није вредан.

Но, *музикалан је, чудесан,* такав
Трпко тамбураш – *чупав и длакав.*

У кафаници „Код лепе Сене“
пијане главе буду занесене.

Од свих је Трпко *мучен и кињен,*
а ћути, трпи као *опчињен.*

Кад пиће плаћа, баш *је тражен*
и кобајаги *вољен и пажен.*

Новца кад има, свима *је окружен,*
песмом циганском *буде послужен.*

Тада заборави све муке старе –
буду потрошене зачас све паре.

Кад ниси активан, то *трпно стање*
зна да те мучи, више ил’ мање.

ПЕСМЕ СЛИКА

СТИЛИСТИКА

**„Птице се по перју, а човјек
по бесједи познаје.“**

(Народна пословица)

ТАКО ЈЕ ГОВОРИО ВУК
(беседа у стиху)

Питаху Тршићанина Вука:
– Каквијех писмена има азбука?

Старина брчине мудро засука
и речи сложи к’о капи кише:
– Непотребнијех кривуља је више
но у гори чарној ’ајдука!

– И баба Смиљана се лаћа да пише:
дебело јер, ижица... благо мени!
Тешко уздише док пише и рише
славеносербски, рускоцрквени...

Како коме напамет паде,
без словарице преплиће, везе,
већ како стиже и како знаде –
све саме куке, црте и резе.

– А зна ли неко да чита, Вуче,
и нађе себи духовна лијека?

– Ех, *бекавицу* ђак сриче, муче...
У десет србијанскијех нахија
једва ћеш писмена наћи човјека!
Од старијих, тешко ко знаде живи!

Кад неког питаш за слова, врат криви,
зноји се, мучи од старих писанија:
„Ух, шта ме снађе, куку довјека!
Списатељство ми никако не прија!“

ТАЈАНСТВЕНИ ПАТНИК
(програмска песма)

„Меке речи и тврде кости ломе.“
(Народна пословица)

Сâм међу стенама незнана острва
к’о прогнаник бедни копа себи гроб...
Испашта, а није згазио ни црва,
у руднику речи властити је роб.

Бачен у вир јаве, патник, није знао –
једнога ће дана у клопку упасти.
Ни слутио није да што је украо
детињства свог снове – више неће красти!

Ушао је жедно под сводове шкољке
и почео жудно бисер сна лучити,
но касно осети пева свога бољке,
гробну снагу шкољке што ће га мучити...

И вене усамљен, дахом ноћи, дана
слуга мисли својих, моћних емоција...
Душа му чемерна, болна, пуна рана;
на свакој му рани бисер свести сија.

Саговорник таме немуште, досадне,
само њему чујних расплаканих звука –
вртлар је цветова јаве плаве, јадне...
П е с н и к – то је бисер излучених мука!

КОЊИЦИ ДЕТИЊСТВА
(епистола Селимиру В. Милосављевићу)

Некада бесмо немирна деца
и личили смо на дивљег зеца.
Данас смо дедови доста стари,
али шта мари, али шта мари!

Како смо слатко наивни били
по врбаку се шуњали, крили...
Још у ушима крекећу жапци,
још нам из крошњи цвркућу врапци.

А тек јурцања кроз море ливада
кад сунцем сине чежња и нада,
азлати вила, љупка девојчица –
срце ми такне осмејком лица.

У загрљају мирисних трава
цвет ме опија незаборава...
А тече поток, жубор не мари
где ли отпловише снови стари.

Вечношћу неба жмиркају звезде,
коњици детињства језде ли језде...
Живота река не брине, не мари
што још смо млади, а тако стари!

Нека и даље зрикавци зричу
младости драге песму, причу...
О том не жели душа да мари
чаробњак Живот још има чари!

Нек још светлуцају вински пехари!

ЗАКАСНЕЛА ЗИМА
(реторичко питање)

Намћораста је бакица Зима
још не тка капе беље од млека,
пређу је скрила међу брдима
и шаље поздраве из далека.

Жељно је чекају танане брезе
и јеле вите, зелене диве.
„Ко ће венчанице да нам извезе?“ –
дрхтуље невесте, сањиве иве.

Забринула се сивкаста зечица:
„Где да се скријем без снежна јоргана?“
Меди је свеједно, шта ће му зимница,
безбрижно сања сто белих дана.

Како ће јездити, како досанкати
Деда-Мразових ирваса запрега?
Хоће ли клинце обрадовати
поклони Дедини – кад нема снега!?

ПЕСМА БУДИЛНИЦА
(метафора)

Устани, *злато*, устани,
сунчана харфа те зове!
Разиграни су дерани
за машталице и снове.

Буди се, *мазна ленчугице*,
гост је кроз прозор вирно,
у загрљај пружа *ручице*
што машу *лепезом* немирно!

Расани ми се, *злоћице*,
петлићи већ су устали!
Умивај плаветне окице,
обуци се, ниси мали!

Поскочи, *драгане*, чило,
нек осмех осунча лице!
Јутро је крило развило,
срећо мајчине зенице!

ДЕЧЈЕ ЛАЖИ
(хипербола)

– *Ја појести могу по вола –*
хвали се мудријаш Пера.
– *Знам возити права кола!*
А не зна бицикл да тера!

Придружује му се Стевица,
патуљак нижи од стола:
– *Кад звизне те моја левица,*
оде ти глава напола!

– Пише ми ујак из Бристола –
мудрује несташко Глиша
– *долетеће за сата пола,*
само да не пада киша!

А тек је супер лаж Бола
кад стиже са распуста:
– *Хеј, клинци, нестаде школа,*
остаде улица пуста!

САН О ЉУБАВИ (компарација)

Оно што песник певати мора
у Аморовом врту снова
тајна је знана.
Љубави иза седам мора
желим исплести венац стихова
у смирај дана...

*Из бајке к'о вила безимена
једрима зоре долепршала
стазом детињства рана.
Зазлатила се коса њена
к'о да је сунцем умивала
кад стиже раздрагана.*

Осмехом звонким се појави,
бисери јој се цветна машница
нежна као лептирица.
*У сну ме зачара као на јави,
скакуће као лане девојчица,
као звездице сјајних зеница...*

*Одлепршао као птичица
сребрни лептир што срећу носи,
гаснуо плаветни дан...*
*Ишчезе као цветна латица,
лепоту Месеца подари коси –
скамењен остаде сан.*

СРЕЋНА НОВА
(шаљива песма)

Целе смо осме били у фрци,
девете бедне бићемо „црнци“...
Звечкаће на дну цепа парице,
просићу динар од слепе старице.

И тешиће ме фатаморгана,
на дохват руку биће – механа!
Мазиће маштом година Нова,
та лажљивица из мојих снова!

Расту ми жеље к’о хлебни квасац,
из излога мами Чаплинов прасац,
нуди ми се од главе до репа...
Грицнути морам – жеља је слепа!

У дванаест, када скочи сказалка
и запева на столу певаљка,
до данца бела испићу вино,
Краљицу Нову дочекаћу фино!

Пољубићу јој и скут и руку,
заборавити на стару муку...
Бацаћу парице преко крова
да ми се посрећи година Нова!

Срећу вам жели Нова година,
лепојка сирота, ал’ много фина!
Честитке Ђуре Шефера Сремца
из Руме, испод Иришког венца!
29.12.2008.

ЧУДНИ ФОТОГРАФ (синоними)

Сине, сними *славље* и *веселе*
за *сећање*, драгу *успомену*...
слика скрива *тајне*, наше *жеље*,
срећу, *радост* у живота трену.

И облаке сними криловите,
ластавице, птице распеване,
са небеса белце силовите,
после пљуска летња разигране.

Још усликај *игру* морских *вала*,
плес пенастих, лабуђих *таласа*,
отисни се барком од обала,
сними *ловца*, *рибара*, *аласа*.

Фотографијом лови *галеба*,
албатроса, тог цара *азура*...
Сине, сними *мир*, *тишину* неба
или како *бесни*, *урла* бура.

ТВРДОГЛАВА ПЕСМА
(ХОМОНИМИ)

Брзином муње што небом сине
шири се новост у малом граду,
новине објаве све *новине*
и зачас гледаш циркус-параду.

Једном дед Лука тражио *косу*
за краву шаруљу траву да *коси*.
Бабу је имао косату *Росу*:
– Не коси, деда, траву по *роси*!

– Морам ливади одсећи *косу*! –
брани се Лука пред баком Росом.
Почећу прво ка реци *косу*
падину ливаде, оштријом *косом*.

– Не буди тврдоглав, иди у *град*,
нестало нам је главица *лука*!
Пожури, спрема се олуја, *град*,
шубаром заштити главу, *Лука*!

– Ех, баба, баш си десница *рука*,
од тебе помоћи, залуд је *нада*!
Од јутрос косим, отпаде *рука*,
никаквом *граду* се земља не *нада*!

Но, баба неће лако из *кола*:
– Крени, бре, Лука, куће си *глава*!
Упрежи коње, спремна су *кола*,
а после – луда *глава* нек спава!

Побесни Лука, кука ли кука:
– Зашто до *града*, под претњом *града*!?
Где ли су кола, од руде *кука*?
Неко ће данас баш да страда!

И да се не би дужила *прича*,
унапред зна се њен срећан крај:
дубоко у ноћ још баба *прича*,
а деда лумпује у кафани „Рај“.

КО ОНО МАЛО ПЕВА
(ономатопеја)

Хитри поток *поточари* по гори,
звонко збори, *клокоће* и *жубори*.

Детлић *Кљуцко* кује: *кљу-ку, ки-ку!*
Кукавица кука: *ку-ку, ку-ку!*

А крај села, у мрежама грана,
гракће, граче јато гладних врана.

По буњишту пет'о диг'о вику,
кукуриче, криче: куку-рику!...

Кока Кокић *кокоће*: *ко-ко-дааа!*
Гуса Гусић *гагаче*: *га-га-га!*

Пиле Жутко *пијуче*: *пи-ју, пи-ју!*
Цивџан Љутко *ћијуче*: *ћи-ју, ћи-ју!*

Горопадан Џеки *режи*: *гrrrr-гrrrr!*
Мирно мацан Лаки *преде*: *пrrrr-пrrrr!*

А дете кад плаче – *оно мало пева*,
но, песма му није *ономатопеја!*

**ПАУК
(симбол)**

Кобно разапета, стара мрежа стоји
у дремљиве сате рађања немира...
Боли ме сазнање: још време постоји,
још мој паук лучи исповест свемира.

Оронула даха, на измаку снаге,
малаксало јече болесне ми риме...
Само их још понор наде штити наге,
још им само муза зна рођења име.

Исцрпене нити исконска паука
лебде над понором мога постојања...
Немоћна пред судбом, мре песма јаука
мелодичних струна. Васиона сања...

Ни капљице крви модре нема више
да излучи вапај задњега пламена...
А паук одлази, плачу сузе кише...
Сваком је субине мрежа исплетена.

БОЖАНСКИ БОЖУРИ
(алитерација и асонанца)

Обожавам божанске божуре
ужарене као жеравица
Сунашца жаренога!

Ражестили се жестоко
на жези жеженој –
жуборе извора жељкују.

Ражарених цветних зеница,
жедни, прежедни, тужни
жаморе жалопојку.

Жарки миришу божури,
бокоре божураве придижу
жудећи ка жару птица.

Жално је божура живљење:
жеже га ждребац небески,
жрвња жрвањ живота.

ОБЛИК И ВРСТА ПЕСМЕ

НАШКОДИТИ НЕ СМЕ

**„Код свакога су народа најсветије ове
три ствари: закон, језик и обичаји...“
(Вук Стефановић Караџић)**

**„Књиге, књиге, браћо моја,
а не звона и прапорце.“
(Доситеј Обрадовић)**

**РИЗНИЦА УМНИХ БЛАГА
(теорија књижевности)**

Истина је у *причама*,
беседама кроз векове,
дојимо се *легендама*,
градимо на јави *снове*.

Бајка дивно приповеда
о жалосним принцезама.
Најсрећније свет изгледа
клинцима и клинцезама.

Шта нам могу рећи *басне*:
бољци свакој нађу лека,
плету речи *красне*, *јасне*
да лече од зла – човека.

Загонетке тајне знају,
смехом звоне *питалице*,
искуство живота дају
вечно мудре *пословице*.

Реч најлепшу *песма* тражи,
милозвучно титра лира,
сваком душу крепи, снажи,
уздиже чак до *свемира*!

У ризници умних блага
не царује сила, снага,
господари моћ разума –
коб и срећа људског ума.

ДОСИТЕЈЕВ ЗДЕНАЦ МУДРОСТИ
(осавремењени славеносербски језик)
– Димитрију Обрадовићу

На путешствија прегалничка
диљем Еуропе
кораком стрпљивим
одмереним
полезним
одважаваше се
Димитрије родољубни
науку и вјежество штовајући.

Из стабла јалова
народа неука
плодови просвештенија
не могаху рађати.

Големи кâм просветитељства
носише плећа Твоја
устрајни Доситеју
без роптања
кроз васцели *живот*
и бременита *прикљученија*.

„*Језик полезан бити мора*“ –
изливаху се речи Твоје
из зденца мудрости.
Из Еуропе просвештене
вредно си мудрости луч
доносио народу својему –
бесмртни Доситеју!

ДОСЕТЉИВЕ ДОСИТЕЈКЕ
(наравоученија – поуке)

* * *

Наивни, лакомислени,
брзоплети, духом снени –
нек отворе широм очи
да им лија не доскочи.

* * *

Злата вреди она стара
мисао што мудрост ствара:
Ко жели, ко тражи веће,
изгубиће и из вреће.

* * *

Не прецењуј снагу ума
док се лету орла дивиш,
са крилима свог разума
срећније ћеш ти да живиш.

* * *

Кад је жеља до небеса
немаш користи од беса,
него буди мудра глава
што сто пута покушава...
Упорношћу све се слама
није пораз увек – драма!

ЕКОЛОШКА ПЕСМА**(дистих)**

На издисају је мајка Планета,
отров јој плућима зеленим смета.

Боље да деда дува у фрулицу
него што пуши ту црну лулицу.

А тек кад димове фућка мама,
замркне сунце, завлада тама.

Непушач тата с димом се бори:
Зар то из плућа ватра гори!?

У соби не може да се спава,
од љута дувана боли глава.

Предузми нешто, сулуди свете,
већ у колевци трује се дете!

Извор живота треба да блиста,
нажалост, природа није чиста.

Узалуд песма и дивна рима
кад се у соби – гушим од дима!

ПРИНЦ НЕБА
(терцина)

Чим зора вредно на праг крочи
ратара брижно у госте призива
а он се лењо протеже.

Пролећна роса му умива очи
дозива опојни мирис њива...
СУНЦОКРЕТ неба тка златне мреже.

Бисером цветним беласају
по воћњацима венчанице
у славу принца неба.

Птице пролећу химну ткају
озаравају песмом лице
дољом крик јечи гладна јастреба.

Шумарак врви птичјим певом
брује пчеле песму живота
у славу земаљског раја.

Срце паора ври хвалоспевом –
опила га небеска лепота
напитак вечни Сунчевог сјаја.

РАЗМАЖЕНО ДЕТЕ
(катрен)

Једном сам га срео
код тече и тете,
усред блата сео –
да не верујете!

Довела га мати
тета да га чува.
Лакше је чувати
пуну врећу бува!

Стално „хоћу, нећу“
виче шврћа мали.
„Бацићу, узећу“ –
све му нешто фали!

Мами не помаже,
не спрема кревете,
кревельи се, лаже,
распуштено дете.

За сваку ситницу
тај се дурко љути,
црвен је у лицу
кад треба да ћути!

А тек што се чује
кад вришти по школи!
Кмеза тај мудрује:
– Нико ме не воли!

На децу се „дивно“
кези без разлога.
Срце му је кивно,
нема друга свога!

Нисам ни ја добар
(да ме разумете),
понекад сам модар
од главе до пете.

Но, то ништа није
спрам његове штете,
зачас све разбије
неваљало дете!

Разбаца колаче,
баш у инат хоће,
грдиш – оно плаче!
Окани се злоће!

Неће прихватити
ничије савете.
Зар је добро бити
пекмезаво дете!?

Више не долази
код тече и тете.
Нико сад не мази
размажено дете.

БРОД ЖИВОТА
(дванаестерац – александринац)

Када руменилом зачара се тело
при спроводу бледих и невиних звука,
мраморним крилима додирне ми чело
болно нема птица вапаја, јаука...

Када кроз бешумље кренем чудно смело
за зовом музике харфе тајанствене,
неки сладак дрхтај омами ми цело
биће сива даха, тмине разорене.

Када риме почну ткати нови вео
од копрене болне преживелих нада,
заборавим стазе које сам желео –
безданом заплочи плави бисер јада.

Када измучени снови васионе
на починак крену са ноћи трупином,
иза плавичастих хумова изроне
копља испијена ледном месечином.

Када се уснулој луци бедне душе
јави гробан ехо незнана спровода,
тад се и последње катарке поруше
са једрима жеља мог живота брода.

**ГРАНЕ
(сонет)**

Оголеле, тамне, јадне гране ћуте
у јесење доба испод свода сива,
безвољно се њишу као да се љуте
на небо суморно, на опака дива.

Свијају се, грче пред моћним крилима
ветра немирнога; цвиле гробним гласом
над спроводом и над црним носилима...
Све броди кроз време самртним таласом.

И јецају гране живота нечујно
сетном мелодијом древне звучне лире,
расплакане струне одзвањају бујно...

Одјекује понор аријом вечности –
то витез запада без бола умире...
Душа ми тугује за бродом младости.

ИМА ЛИ РЕДА НА ПЛАНЕТИ
(песма у песми)

*Од запада кугла ватре лети
живот пали на плавој Планети.
Зашто брату брат рођени прети –
зар је то ред на братској Планети!?
Ко се коме ратном игром свети!?
Без крста су људи разапети!
Гаврани зла нека су проклети!
Има л' реда на црној Планети?*

*Кад се мајмун дочепан памети
слободу ће човек да осети!
Биће реда на лудој Планети –
атомска ће јека све разнети!
Птица среће ако на длан слети
захвали јој, римом песму сплети.
Баи смо стадо на „светој“ планети,
може л' овца да се вуку свети!?*

*Од запада кугла ватре лети –
зашто брату брат рођени прети!?
Ко се коме ратном игром свети –
гаврани зла нека су проклети!
Кад се мајмун дочепан памети
биће реда на лудој Планети!
Птица среће ако на длан слети...
Баи смо стадо на „светој“ Планети!*

МЕСЕЧЕВА БАЈКА
(слободан стих)

Опет бејасмо деца...

Смејала си се смехом у ноћи
шапутајући речи љубави,
нежношћу прстију зраке грлила
небеског путника вечног,
Миријан, младости моја!

Живот нам шумеше јабланови...

„Ниси ли ме се зажелео?“ –
питале су ме усне твоје
док додириваше несташно
зенице као ноћ дубоке.

Намигиваше Месец млади...

Светлуцаше нам чежње погледи
у огледалу језера озвездана,
месечина образе миловаше,
врбе се клањаше жалосне.

Некад били смо деца...

– Како су само звезде чаробне! –
дивише се најдраже искре
зачараних ти извора среће
Месечевој звезданој бајци,
Миријан, судбино моја!

САМОЋА
(укрштена рима)

Ускоро ће поноћ. У прозирној тами
ове ноћи мирне сетну песму ткам...
Душа се излива и стихови сами
болно плове тмином... А ја седим сâм.

Све је сан прекрио, само се још чује
дах потока сненог што светлуца мраком.
И док лењо жубор кроз вечност путује,
срамежљиви Месец скрива се облаком.

И шумори вечни шумор, без милости,
време тече, плови к вечним обалама...
А моја је душа препуна жалости –
сагорева огњем самоће, без плама.

ПОЕТСКА СВЕДОЧАНСТВА

**„Патриотизам је човекољубље.
Ја сам патриота зато што сам човек
и што волим људе.“**

(Махатма Ганди)

ИСПОВЕСТ СЛОБОДАРСКА (родољубива песма)

Само је човек усправан
срећна птица лакокрила –
соко поносан, слободан
у плавети небеска мира.

* * *

У коренима народа балканских,
још из година прасловенских
крв гордо тече племенита
на сабљи витештва кована.

У жилама предака јуначких
укорењена мисао правдољубива,
размрежена лоза Немањића,
плодоносна лоза светосавска.

Божури косовски процветаше,
замирисаше у славу јунака,
мученика на бранику Европе
кукавне птице кукавичлука!

* * *

Још гори пут наш до Голготе,
још пламте буктиње живе,
још нам сажиху мисао,
звери нас за Љубав криве!

Треба издржати, упорно трајати
крз жилишта Живота, племенита плода!
Браник Отаџбине крвљу узгајати
под атомском јеком душманских изрода!

Бацимо крстаче у ад Универзума,
слободно семе сејмо човечности
алејама мира Трећег миленијума!
Рат прождире бајке о људској вечности!

* * *

Зло ће се котити довек,
окот му јалов, неплодан...
Само је непокорен Човек
достојанствено слободан!

7.април 1999.
(Песнички јавни час на Тргу Руме)

ИНДИРА – ЦВЕТ МИРА
(родољубива песма)

„Била бих поносна када бих
умрла у служби своје нације,
јер знам да ће свака кап моје
крви, уколико буде потребна,
допринети расту ове нације...”

(Индира Ганди: изјава дан уочи смрти)

I

Замрачили облаци ненадани
плавине жежене свода индијскога.
Звер отргла се из човека
нечовек огњем барутним
мисао сажегао
бесправно.

Безумни рафал сасекао
достојанствена крила мира
„лептира од челика“.

Братска реч замрла
скамењена на уснама
херојске мајке Индије.

Нема више цветова љубави
у подивљалој поганој башти
Неразумна човечанства.

Била једном мајка Индије
живљаше једном храбра Индира.

II

Неговала је латице
љубави међу људима
ИНДИРА – цвет светског мира.
Алеје пријатељства
на пољима трновитим
узгајала неуморно
у далекој сунчаној Индији.

У болном трзају времена
сувишном и безумном
отргнула се неман из човека,
занемела правде мисао
затвориле се вратнице наде
окамениле латице
мирољубивог цвета.

ИНДИРА – лептир мира
поруку оставља човечанству:
„Пријатељство неговати треба
као добру плодну башту
што више да зри плодова љубави
што више да мири цветова среће
међу људима
међу народима.“

Тако казиваше кћер Нехруова
ИНДИРА
гласница светскога мира.

(„Мисао“, Нови Сад, 1985)

**ОЛИМПИЈАДА МИРА
(Сарајево 1984)**

Вучко нас зове на слободу пир,
загрљајем снажи свих народа руке

Уколо јединства плете светски мир,
заборавља ратне страхоте, јауке.

Човекове химне братству јача звуке,
полет духа шири снежним белинама,

Коло витезова вије долинама,
јунаке узноси до вечности луке.

Олимпијада зове на „ратне“ стазе мира:
„Волите се људи, од Земље до свемира!“*

* **Вучко** - маскота Сарајевске олимпијаде
(„Сремске новине“, 1984)

Р О Ђ Е Њ Е
(новорођенчету – сину Ивану)

Данас је рођен човечуљак
несвестан множења ћелија
у години комете Халејеве –
Велики мали човек.

Удахнуо зрак плаветнила,
Земљанима најавио постојање:
„Почиње и моје трајање
и ја сам један од пет милијарди!“

У молекулима живљења
невиног његовог цвета
злих мисли још нема –
ипак још цвета Планета!

Можда је рођен данас
највећи Мали Човек,
миротворац човечанства,
скретничар колосека историје.

Родио се из злата Сунчева
љубави изасланик
међу људима зверима
народима зарађеним!

У ковитлацима времена
судбине леже човечанства...
Каменчићи мозаика историје
неосмишљени се котрљају.

Јесмо ли случајност у свемиру!?
Тајну за тајном упорно рађа
непознаница о коренима
залуталих бића људских.

Да ли је добро се јавити
изласку Сунца међу сазвежђима
невиним криком Земљанина
на граници двају миленијума!?

Родила данас детенце Мајка,
продужила се лоза наследничка,
гени предали поруку предака
великом Малом човеку.

18.04.1986.

У НИГДИНУ ИЗ БЕЗНАЂА
(мисаона песма)
– Душку Трифуновићу

I

Путеви Ти голи сежу
из врлети размеђених
с бошчом рима
под пазухом.

Стазе горке ум Ти вежу
гнев слепила омеђених.
На пут с песмом у грудима
празном руком.

Дохујало време слепо,
мој Поето –
SECUNDO TEMPO!

II

Којим правцем
кроз зла тмину
ноге носе?

Смрти чамцем
у Нигдину
кроз пркосе.

Штап мудрости
у рукама
апостола.

Старе кости
у мукама
непребола.

III

Поезије ти огњиште
тмина силе
разогњиле.

Песму таме
авет иште
од дома Ти пепелиште –
књига јаук!

Шевар крова сажегао,
Мис'о није растргао
рата баук!

Риме Ти не украдоше
орлушине из безнађа,
стрвинари.

Музе коло поведоше –
јауцима плови лађа
дана стари'.

IV

Ниси дођош обескућен –
Мисао се укотвила
у жилишта многоградне
Паноније.

Одисеју, музом скућен,
барка Ти се усидрила
у Дом нови, вечно плодне
Поезије.

О, како је време слепо,
мој Поето!
Да л' долази доба свето –
SECUNDO TEMPO!

(„Банатско перо“, Житиште, 2006)

ПЕСМИЦЕ И ШАЛЕ

ЗА ПАЧИЋЕ МАЛЕ

**„Књиге се уче да шупље главе
не понесе ветар.“**

(Народна пословица)

ПОЛАЗАК У ШКОЛУ
(дијалoшка песма)

– Хеј, клинче, куда? Што журиш тако?!
Зар ступаш у коло дечурлије,
у чаробне вртешке свет?...
Улаз слободан за несташка сваког
са метар двадесет или тридесет.

– Знам, малиша, није ти лако,
то каже свако;
у кули школској дивови прете
и неке намргођене тете
као пале с друге планете –
све прегласно говоре,
журно зборе као море,
а ти си само – дете!

– Ух, није лак тај разред први! –
пишу и уздишу збуњени клинци...
Математика их све крши, мрви
а њима још виси низ носих слинци!...

– Но, ђаче, утисак први те вара,
књига треба да се жели и воли!...
Учитељица словима бајке ствара,
животу ће те научити у школи!

КРОЈАЧ РЕЧИ (игра речима)

Постоји један
мајстор вредан
који зна лако
(не може свако!)
да сузи, скрати,
скроји, изврати
говора ткање – у речи!

Има он ризницу
знакова, слова
у цепоу сваком
и руком лаком
напуни корпицу
песминих цветова –
душу да лечи!

У кудраве главе
усади плаве
зенице неба
(јер стиху треба!).

А некад се усуди
(о, чудне ћуди!)
да се наруга
(каква ли друга!)
у лице пролећу:

те, зашто се рађа дуга,
што птице с југа долећу,
а не из друга смера,
можда са – ледна севера!?

Деси се и да погреши
кад врећу тајни одреши;
настане права узбуна –
наш „кројач“ журбом разума
словом П скроји реч *пума*,
а требало је – *Рума*.

Он сетно тугује
риме док кује
у венац слова,
коло слогова.

Воли да самује
или се радује
док ниже сличице
у реку реченице
јаве ил' снова.

Велик је радозналац
наш кројач речи –
П е с н и к
и људи познавалац
и зла и добра
в е с н и к.

КАД РИМА ЗВЕЧИ
(бесмислена рима)

Један *бата*,
један *тата* –
извртао *речи*
и сад не знаш
је л' тај *бата*
био *тата*
или рима *звечи*!

А због *риме* – ево *Симе*
и он се сплео у *песму*.
Има ли код *Симе зиме* –
чудим се док вртим *чесму*!

И Миланка, звана *Мила*,
у цветњак се речи *скрила*
и баш јој је *фино*.
Мила ружом тражи мужа,
чедо *материно*!

Ова *песма*
као *чесма*
венцем *речи*
смехом душу *лечи*!

А ти *кажи*,
нису *лажи*:
свака *рима*
тајну *има*,
а тајна не *звечи*.

**ЕВО, КРАТКЕ
МОЈЕ ПЕСМЕ ЂАЧКЕ
КАО МАЧКЕ
СТИЖУ НАГЛАВАЧКЕ!**

ПРОЛЕЋЕ

Пролеће је дошло
и мирише цвеће,
а ластица мила
са југа долеће.

Љубичица већ има,
има и кукурека,
а из шуме вири
сиви мали зека.

Када деца виде
лепо плаво цвеће,
одмах сва говоре:
„Дошло је пролеће!“

1960. (III разред)

ЛЕТО

Сунце се тек насмешило,
а деца се поиграла,
један мали дечак рече:
„Сад је лето, децо мала!“

Деца су се радовала
што су ту вест саслушала,
а онда су потрчала
ка обали реке мале.

Дуго су сви мислили,
а затим су предложили:
„Ми ћемо се сад купати,
па ћемо дан лета
лепо прославити.“

1960.

ЈЕСЕН

Дошла нам је јесен рана,
све се на југ сели сада,
само нам је шева мала
за колима потрчала.

А врабац се шћућурио
и спава на грани
док врапчићи моле
да их он нахрани.

Кад ево ти код врабаца
једног дана нешто ново,
сви се они окупили
па да виде шта је ово.

На листићу једном малом
писало је: „Здраво, здраво!
Да л’ ће бити већ мушица
кад се вратим ја, ластица?“

Кад су врапци прочитали,
у коло се ухватили,
а затим су полетели
и мало се угрејали.

1959.

ДОЛАЗАК НОВЕ ГОДИНЕ

Нова година се ближи,
облак се мргоди, љути,
а снег још није пао
и нама не требају капути.

Кишица стално пада,
медвед у јазбини спава,
а вук иде у село
да тамо вечерава.

Деца се радују снегу,
Деда-Мразу још више
да им донесе поклоне,
а он не може од кише.

Али кад падне снег
и завеје велики брег,
доћи ће наш Белић Дека
на леђима са пуно снега.

Донеће нам поклоне много,
колико год може више.
Он ће моћи све понети
ако га не уплаше кише.

1959.

ЗИМА

Зима страшна, гуја љута,
стигла нам је, ето, с пута,
дошла нам је, ето, сада,
без џемпера и капута.

А ми се ње не бојимо
иако је тако љута,
јер ми нисмо као зима
без џемпера и капута.

1959. (III разред)

„Мале новине“, Београд/Сарајево
(прва објављена песма)

ВЕЧЕ

Сунце тоне иза брда,
славуји поје у гају,
река бучно кривуда
по каменитом крају.

У шумици, на дрвећу,
птичје весеље влада.
Из поља људи крећу
јер вече је дошло сада.

1962.

ГРУДВАЊЕ

Лете грудве беле
из дечијих руку,
лете као стреле
према противнику.

У том страшном боју
сам' се чује вика:
– Чувај главу своју,
ево победника!

У прави борбама
крај је страшан, знамо,
Ал' у бици грудвама,
то је шала само!

1963.

ЧУДНОВАТЕ МОЗГАЛИЦЕ
(уметничке загонетке)

* * *

Имам гриву, мрку ил' сиву,
брзе ноге, витке, јаке,
кола вучем, орем њиву,
упрежу ме и у санке.

(коњ)

* * *

Тунеле беле градим
без машина, алата,
успут се силно осладим,
сир ми је дражи од злата!

(миш)

* * *

Босога госта примам у кућу,
сеном га нудим за добродошлицу,
из змије црвене кујем обућу,
скројим му и обујем – потковицу!

(ковач)

**ИГРА ЖМУРКЕ
(бројалица)**

Цврчи, цврчи цврчуљак,
виси главом висуљак,
брзо бежи брежуљак,
ко остане – пужуљак.

Скаче Скочко скакавац
јарком јури јак јарац,
потрчи к'о дрекавац,
нећеш знати за јадац!

Већ се види брежуљак,
хитро трчи мравуљак,
немој бити магарац
него првак, мој братац!

Стиже првак трчуљак,
други јури мравуљак,
котрља се котрљак,
задњи оста – пужуљак!

ПАЧИЈА ПЕВКА
(дечја песма на слово П)

Патак Прле плови, паче
поточићем с палацкама.
Поред Прла Перса пакће,
по плићаку пљућка дама.

Пачу патке: „Па-па-па-па!“

Пирка перје пола дана,
поносито поскакује...
Пријала би пачја храна,
посластице жабље снује.

Пачу патке: „Па-па-па-па!“

Паткоречив патак паче,
прекорева паче Перу,
по прљавој бари скаче,
после прашком да га перу!

Пачу патке: „Па-па-па-па!“

Плива Перса пливалиштем,
Прле прса испрсио:
„Персо, праве жабе иштем,
пусти шевар све прикрио.“

Пачу патке: „Па-па-па-па!“

Пет пужева уз плот дрема,
пакћу пачја уста празна...
Паприкаш Персида спрема –
пужева судба је поразна!

Пачу патке: „Па-па-па-па!“

Гуске глупе крај њих гачу,
на гранама вране грачу,
жабе креште – све крекећу,
магарци пред кишу њачу,
деца јуре, вичу, скачу –
веселе се сви пролећу!

Гаче гуска: „Га-га-га-га!“

Њаче мага: „И-ња, и-ња!“

Паче патка: „Па-па-па-па!“

Песник пева: „И ја, и ја!“

Напомена: Песма је погодна за хорско извођење.

ЂАЧКИ БУКЕТ
(заветна песма)

Живота свеска била би тања
без неговања букета знања.

Најмелодичнији, звонки речници,
то сте ви – драги моји ученици.

У стиху вам дарујем вољу
да реч градите лепшу, бољу.

Нека премудре младе главе
везу реченице лелујаве.

Учим вас како да ткате речи
јер душа тако дечја се лечи.

Некад вас муче тачке, запете,
до луке среће без њих не можете.

А још не знате живота река
где вас брзаком судбине чека.

Буде мед нама шала и свађа
ал' све то носи живота лађа.

Ех, примичу се растанка часи
а песма ова тугу ми гаси!...

Ђачићи мили, срећни ми били
и жеље најдраже остварили.

Радосна срца поклањам риме,
нек вас сећају на моје име!

Што Бранко рече, најлеше доба
траје „од колевке па до гроба.“

Мени то доба живот је цели,
клинци га многи са мном провели.

Стихови нек се заувек сплету
у ове књиге ђачком букету.

30.04.2009.

Јаника Печи

РАЗИГРАНА ГРАМАТИКА ЂУРЕ ШЕФЕРА

Кад неко читав свој радни век проведе у раду са децом, а уз то је професор књижевности и доказани песник, неминовно је да му падне на памет да своје поетско умеће повеже са професионалним, дидактичким, загреје добро поетску столицу и тиме садашњој и будућој деци подари разиграну и веселу, понекад сетну, понекад обесну, али поучну и хвале вредну књигу.

Оно што је у предмету књижевности најчешће баук и главоболна наука, „паника граматика“, песник и професор Ђура Шефер Сремац, на чудесан начин, поигравајући се, вешто обрађује својим истанчаним осећањем за језик у истоименој књизи. Шездесетак песама сврстаних у пет циклуса, на стотину страна, залечиће „стотине рана што их граматика ствара“, да се мало и ми поиграмо речима.

Поетска и дечија разиграност централна је тема и лајтмотив књиге; њоме песник „решета“ поједине делове граматике, од именица, заменица, падежа, придева, до времена, стилских фигура, синтаксе, риме, начина певања, родољубиве песме, песме везане за одређени историјски догађај и слично. При томе се не либи да будућим малим читаоцима ове граматике у стиху прикаже и себе као песника почетника у њиховим годинама и то са оригиналним стиховима из сопственог дечачког доба (из свеске песмица старе пуних 50 година!), чиме свесно и намерно излази из оквира катедре и постаје још ближи својим ученицима.

Дидактичност провејава кроз већину песама у књизи а најбоље резултате даје кад делује потпуно неусиљено и заиста раздрагано као у песми „Ево печене реченице“, која представља смишљени образац смењивања доминантних слова Е и З у речима и инверзираних стихова, у бриљантном, веома звучном низу, што на крају изазива, да кажемо језиком данашње младежи – „одушевљења к е з“.

Зазвучи понекад песма тоном чика Јове Змаја и онда је то поучна благост и добродушна строгост:

*„...Заувек памти:
за део нечега
ГЕНИТИВ памти
светлије од свега!“*

Или тоном Бранка Радичевића, као у песми „Латице детињства“ и „Коњици детињства“, па је то онда сетно подсећање и жал за неповратно прошлом младошћу; или тоном непоновљивог Душка Радовића као у песми „Иванове авантуре“, па је то онда права мала мајсторија са све зверима из џунгле и сто шишмиша што се крију у три шпиле.

Показујући начине грађења песме, римовања, слободног стиха, дистиха, терцине, катрена, сонета итд. – песник Ђура Шефер својим поетским умећем захвата добар део теорије књижевности, чиме исписује поучник не само генерацијама садашњих ученика већ и песницима почетницима, код којих рима још ррогобатно звечи.

Разиграност и озареност поигравања речима у доминантно присутној дечијој песми у овој књизи донекле нарушавају родољубиве песме, оне о пролазности живота и жалу за младошћу, као „Поздрав домовини“ и „Брод живота“, али сам склон да верујем да су намерно уврштене у збирку да би децу поучиле и оваквом начину сагледавања колективног и личног бивствовања.

Наравно да дидактичност поетске катедре није могла да заобиђе ни еколошка питања као у песми „Агонија планете“ и ту, због озбљности теме, изгледа као да песник губи ону дивну разиграност која краси већину песама.

Уз напомену да у збирци има и неколико песама које можда више припадају поетским збиркама за одрасле: „Брод живота“, „Гране“, „Месечева бајка“, „Паук“, „Самоћа“ и лични жал потписника ових редова што стихом нису представљене баладе, химне, псалми, акростих, апитаф и слично, остаје утисак о колосалном подухвату на који се песник Шефер осмелио.

И не само што нас је поетски позвао да се и ми (м)ученици осмелимо да пишемо песме нудећи нам читав сплет различитих начина певања, римовања, неримовања, доминантних слова, речи, стилских фигура – већ нам је представио и себе као почетника, дете-песника из давне прошлости, чиме је додатно охрабрио све оне које од граматике хвата паника.

Неспорно је да књига, поред евидентно високог поетског достигнућа има и дидактички потенцијал за садашњу и неке нове генерације и самим тим би можда друго, проширено и још разиграније и потпуније издање заиста могло да буде и нека врста учила за све оне којима је близак поетски говор, а мрска „сува“ граматика.

*Књигу „Паника граматика“
пажљиво простудирао
песник Печи Јаника*

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Ђура Шефер Сремац (1950, Рума), професор југословенске књижевности, пише поезију и прозу за децу и одрасле; бави се и афористиком.

Објавио осам збирки песама и једну монографију: „Титов венац сонета“, поема (1982); „Звездане њиве“ (1987); „Досетљиве доситејке“ I, II (1995, 2003); „У

Вуковој ризници речи“ (2002); „Колевка сремског паора“ (2005); „Пикали смо лопте крпењаче“ (2007); монографија „Тамбурица, коло и песма румских Брежана“ (1994); „К’о сатаром сатире ме сатира“ (2008), афоризми и сатирична поезија.

Помиње се у књизи **„Историја српске књижености за децу“**, проф. др Тихомира Петровића (Учитељски факултет, Врање, 2001; „Змајеве дечје игре“, Нови Сад, 2008).

Заступљен у антологијама и низу зборника поезије и прозе: **„Невенова антологија“** савременог српског песништва за децу и одрасле (Нови Сад, 2005); **„Коло пријатеља“**, антологија поезије за децу и младе (Београд, 2007); **Лексикон писаца просветних радника, I, II** (Београд, 2001, 2002); **Сатире V** (Велика Плана, 1997), **Крилате руке љубави** (Београд, 2004); **Најкраће приче** (*Савремена књижевност*, Београд, 2005, 2006, 2007, 2008) и др.

Налази се у својеврсној антологији **„Непролазни“**, проф. Селимира Милосављевића, књижевника који у стиху представља 402 песника српске књижевности кроз векове, од Светог Саве до данашњих дана („Гороцвет“, Јагодина, 2008).

Необичан је зборник **„Кумови звезде Данице“**, песника Драгана Томашевића, који ниже стихове у славу књижевника из сремског завичаја („Градска библиотека“ Рума, 2008).

Професор Шефер је добитник неколико књижевних награда и признања: СПОМÉНАК, V сусрет просветних радника, књижевних стваралаца за децу (Дољевац, 1998); II награда НАЈ НАЈ ОСМЕХ за дечју поезију (XII фестивал хумора за децу, Лазаревац, 2000); ПЛАВА ПОВЕЉА (2005) и награда за „Сонете љубави“ (2006), АМФОРА и ЗЛАТНА ПОВЕЉА (2009), Међународни фестивал „Панонски галеб“ XVI, XVII и XX, YU-ME POET FEST“, Суботица, Палић; III награда за озбиљну прозу (НИУ „Наша реч“, Лесковац, 2005).

Добитник је **БЕЛОГ ПЕРА**, за поетске и прозне радове (зборник поезије „Просјај истине“, Житиште, 2006).

Најзначајнија је престижна књижевна награда за дечју поезију **„ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ МЛАЋИ“** (зборник поезије „Овај народ заборави нема“; Народна библиотека „Проф. др Александар Ивић“ и Центар за културу „В. И. Млађи“, Жабари, 2005).

Ђура Шефер Сремац живи и ради у Руми (ОШ „Вељко Дугошевић“).

С А Д Р Ж А Ј

Песмарица о речима	5
--------------------------	---

ГРАМАТИКА ЧУДНА ЛИКА

Говору и језику у част	9
Паника граматика	10
Падежна песма	11
Мобилна песна	15
Ево печене реченице	16
Латице детињства	18
Ловчић „Лаки“	20
Песма са небеса	21
Лонче за слонче	22
Поздрав домовини	23
Мали сликар	24
Иванове авантуре	25
Језичке играрије	27
Јесен на селу	28
Господин Перфекат и рођаци	29
Агонија планете	30
Радан и вредан човек	31
Чудни чова Трпко	32

ПЕСМЕ СЛИКА СТИЛИСТИКА

Тако је говорио Вук	35
Тајанствени патник	36
Коњици детињства	37
Закасна зима	38
Песма будилница	39
Дечје лажи	40
Сан о љубави	41
Чудни фотограф	43
Тврдоглава песма	44
Ко оно мало пева	46
Паук	47
Божански божури	48

ОБЛИК И ВРСТА ПЕСМЕ НАШКОДИТИ НЕ СМЕ

Ризница умних блага	51
Доситејев зденац мудрости	52
Досетљиве доситејке	53
Еколошка песма	54
Принц неба	55
Размажено дете	56
Брод живота	58
Гране	59
Има ли реда на планети	60
Месечева бајка	61
Самоћа	62

ПОЕТСКА СВЕДОЧАНСТВА

Исповест слободарска	65
Индира – цвет мира	67
Олимпијада мира	69
Рођење	70
У Нигдину из незнања	72

ПЕСМИЦЕ И ШАЛЕ ЗА ПАЧИЋЕ МАЛЕ

Полазак у школу	77
Кројач речи	78
Кад рима звечи	80
Пролеће	81
Лето	82
Јесен	83
Долазак Нове године	84
Зима	85
Вече	86
Грудвање	87
Чудновате мозгалице	88
Игра жмурке	89
Пачија певка	90
Ђачки букет	92
<i>Јаника Печи: Разиграна граматика Ђуре Шефера</i>	94
<i>Белешка о писцу</i>	96

Бура Шефер Сремац
ПАНИКА ГРАМАТИКА

Издавач
ГРАФАМПРОМЕТ
Рума, Јована Суботића 33

За издавача
ВЕРА ЖИВАНОВИЋ

Лектор и коректор
АУТОР

Компјутерска обрада
АУТОР

Рецензент
ЈАНИКА ПЕЧИ, књижевник

Припрема и штампа
ИГП ГРАФАМПРОМЕТ

Штампано у 300 примерака
2009. године

Телефони: 022/475-847, 479-746
<http://www.grafampromet.co.rs>
e-mail: priprema@grafampromet.co.rs

**ИГП
ГРАФАМПРОМЕТ
РУМА**

СIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

ШЕФЕР, Ђура, 1950 –

Паника граматика: (поезија) / Ђура Шефер Сремац. – Рума:
Графампромет, 2009 (Рума: Графампромет). – 103 стр.:
ауторова слика; 21 см. – (Библиотека Завичај; књ.5)

Тираж 300. - Белешка о аутору: стр. 97-98.

ISBN 978-86-7846-031-9

COBISS.SR-ID 240764679

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 81

Зоран Спасојевић

МОЈ ЧОВЕК

лагана комедија

Алма

Београд, 2010

За мога унука Павла

ЛИЦА:

ВИКТОР, беспослени политиколог

ОЛГА, Викторова мајка

АВРАМ, Викторов отац

ДАНИЦА, Викторова баба

МИКАИЛО, Викторов деда

МАРИЈА, Викторова девојка,

беспослени фармацеут

АДАМ, Викторов друг, беспослени

филолог и писац у настајању

ПЕТАР, Викторов друг, беспослени

машински инжењер

МАРКО, Викторов друг, бизнисмен

ЧИНОВНИК, ТАТА, ГАЗДА,

МЕНАџЕР, ГДИН С ТАШНОМ,

АДАМОВА МАЈКА, АДАМОВ

ОТАЦ, СЕКРЕТАР...

1. ВИКТОРОВА СОБА

(Мрак. Светло се лагано пали. Виктор спава. Сања...)

ГЛАС НАРАТОРА:

ПЕТАК

Момци соло. Након дуго времена планирани мушки провод. Кола. Викендица на плажи. 19:30. Црно вино. Шит. Црно вино. Црно вино... Вриштање од смеха. Фали нам по једна – закључујемо. Црно вино + пљуга. 4:00. Мрак.

СУБОТА

Буђење (1. пут). Падање у транс.
18:00. Буђење (2. пут). Кафа. Леп дан.
Прича. Виски. Виски. Виски... Лапрда-
ње. Нестало вискија... Водка. Пљуга на
плажи. Мрак.

НЕДЕЉА

14. август 2005. 15:00. Буђење.
Кафа. Кола. Кафана крај пута. Јагњећа
чорба, јагње на ражњу. Пиво. Град.
Разлаз. Кућа... Мрак.

Јеби га, ништа није савршено.

*(Чује се „шкљоцање“. Радио-апа-
рат часовник на ноћном сточићу се
укључује, затим музика. Музика се
утишава... Радио-водителј се оглаша-
ва.)*

ГЛАС РАДИО-ВОДИТЕЉА: Ја
у своју глупост верујем. Још ме нијед-

ном није издала као неке њихова памет! *(Мало музике.)* Шта вреди мозгу што је орган за размишљање када стомак доноси закључке.

(Музика. Виктор се „тешко” буди, протезе се. Музика се утишава.)

ГЛАС РАДИО-ВОДИТЕЉА:
Ум царује – снага добро дође! *(Мало музике.)* Паметнији попушта. Живчано. *(Мало музике.)* Свако зашто има своје... ЈЕБИ ГА!

(Музика. Виктор појачава радио и искаче из кревета. Узима тегове испод кревета, стаје пред огледало и почиње да вежба.)

2. БИРО РАДА

(Виктор стоји у реду пред шалтером, на ушима су му слушалице: слуша музику и нервозно жваће жвакку. Први у реду разговара са чиновником иза шалтера.)

ЧИНОВНИК: Изгубили сте по-сао?

ЧОВЕК: Да.

ЧИНОВНИК: И сада бисте да радите?

ЧОВЕК: Да.

ЧИНОВНИК: Можете ли да будете мало речитији?

ЧОВЕК: Шта још треба да кажем?

ЧИНОВНИК: За почетак кажите какав посао тражите?

ЧОВЕК: Било какав.

ЧИНОВНИК: Нећете да погледате шта нудимо?

ЧОВЕК: Не.

ЧИНОВНИК: Толико вам је запело?

ЧОВЕК: Да.

ЧИНОВНИК: Не разумем вас. Ништа страшно и ако не нађете одмах посао. Држава ће да брине неко време о вама.

ЧОВЕК: Знам.

ЧИНОВНИК: Чему онда журба?

ЧОВЕК: Хоћу да радим.

ЧИНОВНИК: Ови што чекају иза вас само извољевају. Понекад помислим да моле Бога да не нађу посао.

ЧОВЕК: Знате, ја волим да радим!

ЧИНОВНИК: Како, како сте казали?

ЧОВЕК: Ја волим да радим.

ЧИНОВНИК: Објасните ми, молим вас да ми то лепо објасните.

ЧОВЕК: Ако једнога дана умрем, било би ми тешко да одем у рај. Не могу без рада.

ЧИНОВНИК: Ово је веома занимљиво. (*Устаје. Преко шалтера.*) Даме и господо у реду, обратите пажњу, пред вама стоји човек који воли да ради.

ЧОВЕК: Шта ћу. (*Слеже раменима.*) Боле ме живци.

3. КУХИЊА

(Даница и Микаило лепо су обучени: ручају за свечано постављеним столом. Микаило је одмакао тањир и просипа по столњаку. Даница му ћутке примиче тањир.)

МИКАИЛО *(Одмиче тањир.)*

ДАНИЦА *(Примиче Микаилу тањир.)*

МИКАИЛО *(Одмиче тањир.)*

ДАНИЦА *(Примиче Микаилу тањир.)*

МИКАИЛО *(Одмиче тањир.)*

ДАНИЦА (*Примиче Микаилу тањир.*)

МИКАИЛО (*Разбија тањир.*)

ДАНИЦА (*Разбија свој тањир.*)

МИКАИЛО (*Разбија сланик.*)

ДАНИЦА (*Гужва чаршав.*)

(Микаило устаде и мирно изађе из кухиње. Даница устаде у крену за њим.

Све без речи.)

4. АУТО

(Виктор је упао у саобраћајну гужву. Није нервозан: ужива у гласној музици. Зауставља се после извесног времена, Петар улази у ауто. Настављају пут.)

ПЕТАР: Где си, бре, досад – отекоше ми јаја чекајући те.

ВИКТОР: Јеби га, загушење у саобраћају. А и у бироу рада није било боље. Све сам лудак до лудака.

ПЕТАР: И ти међу њима.

ВИКТОР: И ја. Чим спаднеш да зависиш од другог, значи да с твојом главом нешто није у реду.

ПЕТАР: Дадоше ли неку добру адресу?

ВИКТОР: Дадоше. Распитивао сам се мало наоколо, кажу да фирма добро стоји. Траже и моју струку. Замисли, зове се „Фирма“.

ПЕТАР: У, бре!

ВИКТОР: У, бре. Осећам неку зајбанцију у ваздуху. Ако поново извисим за посао, обрисаћу дупе мојом факултетском дипломом.

ПЕТАР: У, бре!

ВИКТОР: Мислим, не могу више. Чак су се и дебили боље снашли.

5. МАРИЈИНА ДНЕВНА СОБА

(За округлим столом седе Тата, Виктор и Петар: гледају се искоса, ћуте и добују прстима по столу.)

ВИКТОР: Она је тренутно горе у купатилу?

ТАТА: Нега.

ВИКТОР: Хмм...

ТАТА: Ти си тај фамозни дечко. *(Пуца из све снаге жваком коју развлачи у устима.)* Толико нам је причала о теби да смо помишљали да си стигао из свемира. *(Показује главом на Пе-*

тра.) А и другар ти је изгледа с друге планете.

ПЕТАР: Ха, ха...

ВИКТОР: Хмм...

ПЕТАР (*привлачи пепељару*):
Чудно, имам исту овакву код куће.

ТАТА: Није чудно. Могу да се купе на сваком кораку.

ВИКТОР (*припаливши цигарету*):
Ако ваша ћерка ускоро не сиђе, паук ће да ми однесе кола. Отац би ме убио.

ПЕТАР: Ха, ха...

ТАТА: Паук ће прво да ти однесе кола па ће онда Она да сиђе.

ВИКТОР: Хмм...

ПЕТАР: Ха, ха...

ТАТА: Познајем своју девојчицу.

ПЕТАР: Извин'те господине, је л' дозвољено пушење?

ТАТА: Молим?

ПЕТАР: Могу ли да запалим пљугу?

ТАТА: Боже сачувај. А, то никако. У нашој кући пушење није дозвољено.

ПЕТАР (*показује руком на Виктора*): А Виктор? Како он може да пуши?

ТАТА: Он ме није питао.

6. УЛИЦА

(Прометна улица. Велики улаз у зграду. Испод табле са натписом „Фирма” затичемо просјака: седи на тротоару ослоњен леђима на зид. Улазу се приближава Гдин с ташном.)

ПРОСЈАК *(окреће се ка Гдину с ташном)*: Господине, удели неки динар.

ГДИН С ТАШНОМ *(одмахнувши руком)*: А, то нећу.

ПРОСЈАК: Хвала, господине. Срећа нек те прати.

ГДИН С ТАШНОМ: Срам те било!

ПРОСЈАК: Због чега, господине?

ГДИН С ТАШНОМ: Млад си. Прав си. Здрав си.

ПРОСЈАК (*раширених руку*): Ништа не разумем.

ГДИН С ТАШНОМ: Просиш! А види колики си: коњу реп би могао да ишчупаш.

ПРОСЈАК (*раширених руку*): Шта да радим кад сам без посла!?

ГДИН С ТАШНОМ (*показујући кажипрстом у даљину*): Иди, кради!

(*Виктор им се журно приближава, заобилази их и улази у „Фирму“.*)

7. КАФАНА

(Даница и Микаило седе за столом постављеним за ручавање. Конобар им сипа пиће. Посматрају се заљубљено – без речи.)

8. ДНЕВНА СОБА

(Виктор седи у фотељи, гледа ТВ.)

ВОДИТЕЉКА: Добро, хајдемо полако. Сад да одамо ту тајну, ми се вечерас видимо први пут у животу, ових неколико минута док су трајале рекламе, обично гледаоци желе да знају шта се догађало у међувремену. Ето, ништа се није догађало у међувремену, нисмо проговорили ни једну једину реч. Ви сте листали своју књигу, а ја сам записала наредно питање за вас. Оно гласи: да ли сте, пошто сте напи-

сали ту књигу, икад помислили да обмањујете читаоце?

ГОСТ: Не.

ВОДИТЕЉКА: Јесте ли сигурни?

ГОСТ: Како да не.

ВОДИТЕЉКА: А шта није тачно?

ГОСТ: Све је, нажалост, тачно.

ВОДИТЕЉКА: Онда застрашујете читаоце.

ГОСТ: Истина углавном застрашује.

ВОДИТЕЉКА: Добро. Прочитаћу последње реченице, дакле, идемо од краја. (*Чита из књиге.*) Преко пет милијарди „бескорисних изелица“ нестаће са лица земље. То ће се постићи ограничавањем рађања, организованим епидемијама смртоносних болести и изгладњивањем. У преосталој милијарди идеалној за „контролисање“ огромну већину ће чинити „навикнути

на послушност”. Неће бити средње класе, постојаће владари и потчињени. Национални понос и расни идентитет биће уништени. Порнографија, укључујући хомосексуалну и лезбијску, обавезно ће се приказивати у позориштима и биоскопима. Обавезна ће бити и употреба дроге за „контролу ума”.

ВИКТОР: Хе, хе... овај га баш претера. Обичан кретен, кретен који свира курцу...

(Улазе Даница и Микаило држећи се за руке.)

ВИКТОР *(не одвајајући поглед од телевизора)*: Видео сам неки русвај у кухињи. Опет сте изашли на љубавни ручак, а?

МИКАИЛО: Прави ручак.

ВИКТОР: Мени то није нормално. Читав живот правите иста срања. Зар вам године не говоре да је време да се мало смирите?

ДАНИЦА: Ко се свађа, тај се воли. Тако се беше каже?

МИКАИЛО: Је л' си задовољан одговором? Зашто и ти то не урадиш, ако имаш с ким?

ВИКТОР: Да лупамо тањире по кући?

МИКАИЛО: И то је боље него немати никог. Имаш ли ти уопште девојку? Примећујем да се данас млади слабо мешају: у кафанама мушки седе засебно, девојке исто. Мени то није нормално. Нико се не жени, нико се не удаје. Много сте ми сумњиви. Да ниси дерпе? А?

ВИКТОР: Микаило, не могу да се женим. Можда бих имао с ким, али немам чим. Не радим, човече. Немам паре, немам стан, немам кола, немам...

ДАНИЦА: То нису никакви разлози. Микаило и ја смо били студенти када смо се узели. Твоји отац и мајка

направили су те пре брака. Нико није мислио само на паре. У питању је била чиста љубав – нажалост, данашње генерације не знају шта је то...

(Улазе Олга и Аврам. Уносе по две велике путне торбе.)

МИКАИЛО: О, ево и наших торбара.

АВРАМ: Микаило, зајебаваш. Само зајебаваш.

МИКАИЛО: Зајебавам. Него шта бих друго с тобом.

АВРАМ: Грехота. Није ти досадило да нам стајеш на муку?

МИКАИЛО: Нимало. Не заслужујете. Академски грађани који добра радна места замењују торбарешем не изазивају дивљење.

ОЛГА: Имам утисак да вам се не свиђа наш посао, тата.

МИКАИЛО: Снајка, продавање гаћа и чарапа по кућама за чоловане људе пред пензијом није нормално.

ОЛГА: Јесмо ли Аврам и ја криви за то?

МИКАИЛО: Него шта. Белосветски мангупи су и уз вашу помоћ развалили сређену државу која је бринула о својим грађанима, државу коју сам изграђивао педесет година... *(Пауза.)* Сада сте спали да, те исте мангупе, моли-те за основна људска права... Зајebали сте и Виктора, не само нас маторе.

9. ФИРМА

(Кабинет власника Фирме. Газда седи за радним столом, игра се цигаром и с великим интересовањем разгледа Виктора. Виктор стоји испред стола погнуте главе, криши руке, ломи прсте...)

ГАЗДА *(устаје, обилази око Виктора, загледа га):* Може ли некако да се чује ваше мишљење о нашој фирми?

ВИКТОР *(ћути и гледа испод ока).*

ГАЗДА (*феминизирано*): Знате, мени је баш стало да чујем ваше мишљење о нашој фирми.

ВИКТОР: (*ћути*).

ГАЗДА: Можда имате лоше мишљење о нама?

ВИКТОР (*ћути*).

ГАЗДА: Можда немате никакво мишљење о нама?

ВИКТОР (*ћути*).

ГАЗДА: Можда вам се ја не свиђам па нећете да ми кажете?

ВИКТОР (*још гледа испод ока, несигурно*): Опростите, али ја не могу ништа да кажем.

ГАЗДА: А може ли се знати због чега?

ВИКТОР: Имам трему. Велику трему, господине.

ГАЗДА: Али зашто, молим вас?

ВИКТОР: Пиљите у мене.

ГАЗДА: То није тачно.

ВИКТОР: Не скидате поглед са мене.

ГАЗДА: Откуд знате? Поглед вам је све време уперен у под.

ВИКТОР: Осећам. Имам утисак да сте се загледали у моју задњицу и, све се плашим, пружићете руку да је пипнете.

ГАЗДА: Е, то је сасвим тачно. У интересу Фирме морам добро да оцинем сваког ко тражи посао од нас. Хм, то не би требало да вам смета.

ВИКТОР: Потпуно сам вас разумео. Захваљујем се на објашњењу.

ГАЗДА (*враћа се за сто*): Ето, сада можете слободно да ми кажете ваше мишљење о нашој фирми.

ВИКТОР (*уперивши поглед у гозду, одлучно*): Можда не удем најбоље

да се изразим, али сам сигуран да нећу да погрешим ако кажем да је ваша Фирма права фирма.

10. ГИМНАЗИЈА

(Канцеларија директора гимназије, врата су широм отворена. Директор и секретарица разговарају. Адамова мајка, са школским дневником у руци, стоји у доворотку.)

ДИРЕКТОР *(секретарици)*: Шта ти тражиш?

СЕКРЕТАРИЦА: Заиста си био добар?

ДИРЕКТОР: Не верујеш ми?

СЕКРЕТАРИЦА *(мазно)*: Па, твој мали, слатки носић је огладнео сада.

АДАМОВА МАЈКА (*Накашљава се.*)

ДИРЕКТОР: Вера, шта вас сада мучи?

АДАМОВА МАЈКА: Чујте, директоре, она мала услуга коју сте обећали...

ДИРЕКТОР: Која мала услуга?

СЕКРЕТАРИЦА: Стрпи се, опет ће да помене свог сина.

ДИРЕКТОР: Неће.

СЕКРЕТАРИЦА: Кажеш да неће? Видећеш!

ДИРЕКТОР: Можда и хоће, не делује ми задовољна, уопште.

АДАМОВА МАЈКА: Мој син није човек од акције.

ДИРЕКТОР: Знамо то.

АДАМОВА МАЈКА: Мој Адам допушта да га газе. А није будала. Заправо, веома је паметан.

СЕКРЕТАРИЦА: Јао, што је вруће!

АДАМОВА МАЈКА (*шаљиво*): Он зна историју књижевности, напамет.

ДИРЕКТОР: Решили сте да ме насмејете?

АДАМОВА МАЈКА: Пробам. (*Пауза.*) Потребан му је посао. Има шест година како је дипломирао. Још увек ради физичке послове.

ДИРЕКТОР: Чуо сам да се замлаћује писањем некаквих романа.

АДАМОВА МАЈКА: Лепо речено. То није посао, али ја не могу да му забраним.

ДИРЕКТОР (*секретарици која се игра мобилним*): Немој, поломићеш га!

СЕКРЕТАРИЦА (*Адамовој мајци*): Веома ми је драг овај телефон ког ми је поклонио.

АДАМОВА МАЈКА: Можете ли да му нађете посао? Знате толико људи.

ДИРЕКТОР (*Прати шта се дешава с мобилним.*)

АДАМОВА МАЈКА: Обећавали сте. Чак сам и сањала да сте му нашли посао.

ДИРЕКТОР: Вера, али ја сам сањао да је министар просвете побеснео и истерао нас обојицу на улицу.

11. КАФИЋ

(Марија, Адам, Петар и Виктор седе. Пију „кока-колу”, разговарају.)

АДАМ: Да ли је он нервозан?

МАРИЈА: Да, можда је мало нервозан.

ПЕТАР: Много нервозан ако мене питате. Мора да је нервозан. Поново су га одјebали.

ВИКТОР: Нико није нервозан.

АДАМ: Осете те, препознају слабића у теби.

ПЕТАР: Ако не ојачаш – шутираће те и даље у дупе и бацати на улицу. Без зезања. Како ствари стоје, онај

контејнер биће једног дана твој нови стан. Капираш?

ВИКТОР: Мери Попинс је овде непотребна. Одјеби! Зашто ти не урадиш нешто? Зашто ти, кад тако паметно сереш, не нађеш бар једном некакав „добар” посао? Је ли, машинац? Сероња инжењерски.

ПЕТАР: Изгубио си се, душо? Боже.

АДАМ: Нико није нервозан.

ПЕТАР: Што му ниси понудио буљу?

АДАМ: Добро питање. Треба да будеш у тренду ако ти је до посла. Добра плата би ти омогућила да имаш и за психијатра (*Показује руком на задњицу.*) да ти залечи повређени понос.

ВИКТОР: Ко о чему, педери о дупету.

ПЕТАР: Ха, дечко се љути. ‘Оћеш да ти чика да „бону”?’

АДАМ: Имам нешто боље за њега. Пошто чува буљу, водићу га код мог маторог у Омладинску задругу да му нађе неки добар посао: ношење гајби и цакова, окопавање кукуруза, копање канализације, например. Сви знамо да су се од тога неки обогатили.

ПЕТАР: Кад смо већ код гајби, што ти матори не нађе нешто тако за стално. Мислим, до пензије.

АДАМ: Нема потребе. Кева ми рече да јој је директор гимназије чврсто обећао да ће да ме прими на посао. Једна професорка књижевности одлази у пензију.

(Улази Марко. Радознало прелази погледом преко присутних. Озарио се угледавши Марију и друштво. Стаје испред њиховог стола.)

МАРКО: Здраво, пролетери. Нема вас, као да сте у земљу пропали. Мора да су нашли неку службу. Такви стручњаци! Код кога служи поштена интелигенција? А? (*Поздравља се са свима.*) Може ли да се причучне код вас?

ПЕТАР: Може.

МАРКО (*док седа*): Јеботе, ја заборадио начисто на вас. Далеко од ока, далеко од срца.

АДАМ: Теби изгледа слабо иде. Нешто си се запустио, рекао бих.

МАРКО: Како то мислиш?

АДАМ: Видим, остао си без кајли.

ВИКТОР: А и сав си у длаку зарастао. Ниси више ошишан „на опасно”.

МАРИЈА: Просто човек да се сажали на тебе.

МАРКО: Ви то мене зајебавате?
А?

ПЕТАР: Ма где би ми тебе. Од
куда ти то? Ти си наш школски друг.

МАРКО: Не знам, осећам неку за-
јебанцију у ваздуху. Са вама никада
нисам начисто.

МАРИЈА: Ми смо само забрину-
ти за тебе.

МАРКО: Нема потребе. Само сам
променио имиџ. „Опасни” нису више у
моди.

АДАМ: А ти си стручњак за мо-
ду. Шта је сад у моди?

МАРКО: У моди је изглед оз-
биљног бизнисмена: машна, ташна,
лаптоп. Префињена фаца.

АДАМ: А то си ти? Твоје мућке
називаш бизнисом?

МАРКО: Децо, ако нисте знали:
све што доноси велике паре, озбиљан

је бизнис. *(Пауза.)* А и променио сам делатност. Сада је то све на нивоу.

ВИКТОР: Баш бих то волео да видим.

МАРКО: Видећете. ‘Ајде, водим вас на хиподром.

МАРИЈА: Шта ћемо тамо?

МАРКО: Да видите како се праве паре. *(Устаје, вади новац из џепа и ставља га на сто.)* Идемо, плаћам ваша пића. ‘Ајде.

(Устају и остали.)

12. ХИПОДРОМ

(Марија, Марко, Адам, Петар и Виктор седе у бајшти ресторана, конобар им доноси пића, посматрају тренинг коња.)

МАРКО: Купио сам у Енглеској расне коње. Држим их на хиподрому док не набацим неки ранч. За сада ту тренирају. Идем да их обиђем.

АДАМ: Коњи су скупа играчка. Не верујем да ћеш моћи да поведиш паре.

МАРКО: А, па уз кође иду кладионице: ништа без њих. Уз кладионице иду још и фудбалски клубови.

АДАМ: Ти онда тако можеш да намешташ резултате и џепариш народ. Јесам ли у праву?

МАРКО: Ниси. Није то тако просто како мали Микица замишља. За џепарење служе ТВ квизови. Купио сам десет светских лиценци – све је по закону.

МАРИЈА: Џепарење народа је по закону?

МАРКО: По закону. Само, народ је глуп и алав. Грех би било да се толики потенцијал не искористи.

ВИКТОР: Кладионице се отварају на сваком ћошку. Увек су пуне. Невиђено бујање кладионица као места новог друштвеног груписања, заводљива понуда ТВ квизова који су постали нека врста софистицираног електронског

цепарења, обећање бројних награда које ће нас стревити без икаквог личног ангажмана, лудило за лутријама које обећавају бољи живот и безбрижну будућност, представљају делиће мозаика који формирају нови друштвени феномен – коцкање.

МАРКО: Сав сам се најежио. Како си то само лепо срочио, што ти је школован човек.

ВИКТОР: Ето, пружа ти се прилика да нас запослиш код тебе. Сви смо школовани.

МАРКО: Школовани јесте, али сте неупотребљиви. Немате, што рече неки ваш високо учени колега, социјалну интелигенцију. Знате само лепо да причате. А то није довољно за рад код мене. Мени више одговарају људи без школе и који уопште не причају.

ПЕТАР: Ал' нам га објасни. Свака част.

МАРКО: Не знам шта бих с ва-
ма. Ни за шталу нисте. Нема љугње?
А?

ПЕТАР: Нема. Било је искрено.

МАРКО: Ако вам треба нека
кинга, могу да вам дам. Па кад врати-
те...

(Устају...)

13. ЖУРКА

(Као и на свакој журци: мало се пије, игра, зеза, па и мува... Марија, Виктор и Петар играју. Адам седи сам и забавља се посматрајући. Прилази му једна од девојака са чашом у руци...)

ДЕВОЈКА *(мазно)*: Ко си и шта си?

АДАМ: Ја сам Адам. И писац сам.

ДЕВОЈКА: Писац?

АДАМ: Писац.

ДЕВОЈКА: Писац?

АДАМ: Да, писац.

ДЕВОЈКА: Лепи, па не личиш на писца.

АДАМ: Како ти замишљаш писца... са каквим ликовима ме упоређујеш?

ДЕВОЈКА: Пааа.... ја сам мислила да сви писци носе наочари и да изгледају блесаво.

АДАМ: Ако набавим наочари, личићу на писца.

ДЕВОЈКА: Не верујем да би ту наочари могле да помогну. Него, шта си до сада написао, ако није тајна?

АДАМ: Две књиге поезије, збирку кратких прича и два романа.

ДЕВОЈКА: Може ли да се живи од тога?

АДАМ: Не може. Радим додатне послове. Углавном преживљавам од ношења цакова и помоћи родитеља.

ДЕВОЈКА: Блесаво. Ха, како изглед може да вара.

(Одлази.)

ДЕВОЈКА *(окренута леђима)*:
Ћао.

АДАМ: И ја теби.

14. ДНЕВНА СОБА

(Даница и Микаило седе заваљени на троседу. Забављају се гледањем порнића на телевизору.)

ДАНИЦА: Дај, живота ти, трепни понекад. Осушиће ти се рожњаче, после ћеш да ме тераш да ти сипам капи.

МИКАИЛО: Ова мала плавушица је расна глумица.

ДАНИЦА: Нисам приметила.

МИКАИЛО: Па шта онда гледаш?

ДАНИЦА: Гледам гаравог, види шта све зна. Зихер будући оскаровац.

(Улази Виктор. Седа у фотељу без поздрава. Неко време посматра филм с Даницом и Михаилом. Ђути.)

МИКАИЛО: Ма, појма он нема. Готов је да цврцне.

ДАНИЦА: Пази шта причаш пред дететом.

МИКАИЛО *(Ђути.)*

ВИКТОР: Је л' ово нека вечерња школа за одрасле?

ДАНИЦА: Јесте. Хоћеш ли да се упишеш?

МИКАИЛО: Прерастао је он ту школу. Млади су данас страшно напредни.

ВИКТОР: Зар не би било корисније да гледате нешто друго? Ове лекције сигурно знате напамет. Бојим се досадиће вам старо градиво.

ДАНИЦА: Ако, нека досади.

МИКАИЛО: На овом каналу је безбедније.

ВИКТОР: Је л'?

ДАНИЦА: Безбедније и за душу и за мозак.

МИКАИЛО: Хоће да каже да је на свим осталим ТВ каналима већа порнографија него на овом који сада тренутно гледамо. Овде бар нема убијања, нема лажи, нема превара...

ДАНИЦА: Чиста поезија.

ВИКТОР: Код вас никад нисам сигуран да ли говорите озбиљно или се зезате. Чини ми се да у томе уживате.

МИКАИЛО: Данас не можеш да будеш сигуран у оно што ти други говоре. Такво је време дошло.

ДАНИЦА: Променила се мода.

МИКАИЛО: Ниси сигуран ни да ћеш да претекнеш до сутра. То нема везе с годинама.

ВИКТОР (*Ћути и клима главом.*)

МИКАИЛО: Можда сам ја заста- рео, можда погрешно гледам на ства- ри...

ВИКТОР: Изгледа да ја гледам погрешно на ствари.

МИКАИЛО: Ниси ти крив: неко други је поставио ствари наопако. На- мерно. Новим генерацијама замућен је мозак шареним лажама. Сада видите само оно што они желе да видите и до- бијате само оно што они желе да доби- јате.

ВИКТОР: Ја још нисам добио ни- шта.

ДАНИЦА: Ударили ти чежњу.

МИКАИЛО: Добићеш када бу- деш сазрео.

ВИКТОР: А како ћу ја да знам да ли сам зрео?

МИКАИЛО: Сазнаћеш када буду брисали патос тобом.

ВИКТОР: Е?

МИКАИЛО: Е.

15. ОМЛАДИНСКА ЗАДРУГА

(Велика канцеларија. Више столова опремљених рачунарима и затрпаних папирима. „Дефиљује” некакав „народ”. За једним од столова седи Адамов отац. Адам и Виктор прилазе столу.)

АДАМОВ ОТАЦ: Ха, момци устали рано. *(Адаму.)* Да ми је да знам ко ми то пробуди дете. Сто посто неко без душе. Све је више оних који не

схватају да млади треба да се одмарају а старци да раде.

АДАМ: Матори, требају нам паре.

АДАМОВ ОТАЦ: Требају и мени, од погрешног сте нашли да тражите. Могу само да вам понудим неки леп послић. (*Гледа у папире.*) Хм, хм... Ево нешто за интелектуалце: утовар, истовар и истезање бетонског гвожђа. Одлична замена за дизање тегова и трчање по парковима. А и лова није лоша. Може?

АДАМ: Колико није лоша?

АДАМОВ ОТАЦ: Ако издржите месец дана, моћи ћете да одете десет дана на море. Може?

ВИКТОР: Може.

АДАМОВ ОТАЦ: Је л' књижевник задовољан?

АДАМ: Није.

ВИКТОР: Кад се прославиш, можеш ово да убациш у биографију. То је добро за „имиџ”.

АДАМОВ ОТАЦ: Тачно. С тим податком зихер постајеш нобеловац.

АДАМ: Добро, добро. Убедили сте ме.

АДАМОВ ОТАЦ: Одлично, такве вас волим. Сутра се јавите у фабрику бетона. У седам ујутру.

ВИКТОР: Хвала вам. Баш сам остао без кинте.

АДАМОВ ОТАЦ: Викторе, који си факултет беше завршио?

ВИКТОР: Политичке науке. Ја сам дипломирани политиколог за међународне послове. Али сам се зезнуо: то, изгледа, никоме не треба.

АДАМ: Ни за светску књижевност се не грабе.

ВИКТОР: Политиколог, изгледа, никоме не треба.

АДАМОВ ОТАЦ (*разгледа папире на столу*): Изгледа да ипак треба један политиколог. Јутрос сам видео конкурс Министарства иностраних полова, залутао је код нас. Аха, ево га. Добро је да га нисам бацио. (*Гледа у папир.*) Који просек имаш на студијама?

ВИКТОР: 9,86.

АДАМОВ ОТАЦ: Одлично. Траже десет приправника са одличним просеком и одличним знањем енглеског језика и познавањем рада на рачунару за дипломатску службу.

ВИКТОР: Одлично говорим и немачки. А рачунар разбијам од малих ногу.

АДАМОВ ОТАЦ (*пружи Виктору папир*): Напиши добар CV. Имаш времена, конкурс траје још три дана.

Јеби га, тамо не познајем никога. Др-
жаћу ти палчеве.

ВИКТОР: Хвала вам.

АДАМ: Матори, хвала за бетон-
ско гвожђе. Никада га нећу заборави-
ти.

16. ПАРК

(Сунчан дан. У парку је живо: људи шетају, седе на клупама, излежавају се по травњаку... деца се играју... Марија и Виктор седе на клупи, пијуцкају „кока-коле” из конзерви и посматрају све то. Марија се наједном узнемири.)

ВИКТОР: Шта ти је? Види како је лепо. Немој да упропастиш још један леп дан. Опусте се мало.

МАРИЈА: Не могу. Посета хиподрому ме је узнемирила. *(Пауза.)* Имам двадесет девет година и лепо се

питама да ли да узимам тридесету, мислим, шта ће ми још једна оваква година живота! Пет година живим и чекам да неко примети да се мени не свиђа живот беспосличара. *(Пауза.)* Не узем да се помирим са нерадом као судбином, не знам шта више да урадим да он нестане из мог живота и да дођу неке године које ћу проживети у раду. *(Пауза.)* Нећу да се селим, хоћу овде да живим, а да не будем стално забринута, преморена и изнервирана невероватном количином бахатих ликова који се понашају као да тескобе транзиције не постоје. *(Пауза.)* Радим на црно. Гледам у бело кад видим да ми не иде радни стаж, да сам осигурана преко оца, да сам дипломирала са одличном оценом и да сам због тога, како нам залепи у лице и Марко, сувише квалификована. *(Пауза.)* Не могу више да пишем безуспешне пријаве за конкурсе. Не одлази ми се више на разго-

воре на којима ме питају разне безобразлуке неки ликови који живе у истој земљи са мношћом, али су се некако снашли...

(Иза клупе је дрво, иза је велика картонска кутија. Из кутије излази Гдин из Кутије, поцепан, прљав и изнурен: упреда велики прљави креветски чаршав. Везавши га једним крајем за најнижу грану, од другог краја покушава да направи омчу, али слабо му иде. Клупи прилази Гдин с ташном: седа на клупу, неко време посматра неуспешно прављење омче. Када схвати да од тог посла нема ништа, нервозно се обраћа Гдину из Кутије.)

ГДИН С ТАШНОМ: Шта ће вам чаршав? Конопац је за бешење. Знате ли ви чему служи чаршав?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: За бешење.

ГДИН С ТАШНОМ: Ма какво бешење. Нема шансе да се помоћу њега обесите. (*Устаје, узима чаршав у руке.*) Знате ли ви шта је ово?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Знам. Чаршав.

ГДИН С ТАШНОМ: А чему служи чаршав?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: За бешење.

ГДИН С ТАШНОМ: Ау! Имате ли ви кућу?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Немам.

ГДИН С ТАШНОМ: Немате кућу? Па где онда живите? Није ваљда у овој кутији?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Имам.

ГДИН С ТАШНОМ: Значи имате кућу. Имате ли у кући собу?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Немам.

ГДИН С ТАШНОМ: Онда спава-
те у кухињи?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Имам.

ГДИН С ТАШНОМ: Добро, има-
те собу. А имате ли у соби кревет?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Немам.

ГДИН С ТАШНОМ: Није ваљда
да спавате на поду?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Имам.

ГДИН С ТАШНОМ: Значи имате
кревет. Онда сигурно имате на кревету
чаршав.

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Немам.

ГДИН С ТАШНОМ: Ма мора да
имате бар неки мали чаршав, не спава-
те ваљда на голом душеку?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: Имам.

ГДИН С ТАШНОМ: И чему онда
служи чаршав?

ГДИН ИЗ КУТИЈЕ: За бешење.

17. ВИКТОРОВА СОБА

(Виктор седи за рачунаром. У собу улази Аврам, носи две умућене „нес” кафе у дубоким чашама са пободеним сламкама. Једну чашу додаје Виктору и седа на табуре поред стола.)

ВИКТОР: Баш ми треба предах. Смућкао си нам по једну?

АВРАМ: „Нес” кафу само ти и ја пијемо, остали не напуштају “турску” – ни за живу главу.

ВИКТОР: Назадни људи. Не воле промене.

АВРАМ: Ха, ово ти је добро.

ВИКТОР: По гласу бих рекао да сам те дирнуо у жицу. А?

АВРАМ: Јеси. Хтео сам промене и добио сам их. Сада уживам. Тако ми и треба.

ВИКТОР: Па, Авраме, неки ваши пулени постадоше недодирљиви милионери. Вас су изгледа заборавили. Ти и даље „торбариш”.

АВРАМ: Јеби га. Хтели смо боље, али смо испали наивни.

ВИКТОР: Нисте пазили.

АВРАМ: Лепо речено. И ето, попушисмо га.

ВИКТОР: Ма, пусти то.

АВРАМ: Већина нас „првоборца” сада је на улици. ‘Ајде што сјебасмо себе, него сјебасмо и све око себе. Извини.

ВИКТОР: Немој да се извињаваш. Није било намерно, осећам то.

АВРАМ: Свађао сам се мало пре са Микаилом. Још увек за све криви Американце и империјалисте. Не капирам у ком филму он живи. Баш сам га извређао.

ВИКТОР: Извини се онда само њему.

АВРАМ: Не могу.

ВИКТОР: Зашто?

АВРАМ: Просто речено: срамота ме је.

ВИКТОР: Пустити то. Хајде да попијемо ове кафе.

АВРАМ: Важи. *(Пауза.)* Јеси ли послао CV?

ВИКТОР: Нисам. Управо сам га укуцао у рачунар. После ћу да га одштапам.

АВРАМ: Ту би било добро да те приме.

ВИКТОР: Уф. Исплатиле би ми се све ове године чекања.

18. КОЛА

(Вечерња возња градом. Виктор вози лагано, Марија појачава радио, уживају у музици и возњи.)

ВИКТОР: Пола десет је.

МАРИЈА: Нестрпљив?

ВИКТОР: Мало.

МАРИЈА: Колико мало?

ВИКТОР: Довољно.

МАРИЈА: Довољно? Да опипам.
(Додирује Виктора у пределу препона.)
Ох, изгледа да си у праву.

ВИКТОР: Хоћу да пукнем.

МАРИЈА: Сачекај секунду, док стигнемо.

ВИКТОР: Док стигнемо до Петрове гајбе, та секунда има да се растегне на више од минут.

МАРИЈА: Богами, страшно.

ВИКТОР: Богами јесте. Муда ће да ми отекну. Има да поплаве начисто.

МАРИЈА: Лечићемо. Имаш среће да је поред тебе дипломирани фармацеут.

ВИКТОР: Али без радног искуства...

19. ПЕТРОВ СТАН

(Виктор навлачи завесе, пушта радио, почиње да се свлачи. Марија женски радознано разгледа стан: кухињу, купатило...)

МАРИЈА *(стаје испред Виктора)*: Одакле Петру овакав стан када нигде не ради?

ВИКТОР: Наследио га је од тетке која се није удавала и није имала децу. Али га не користи, још увек се чеше о родитеље. Понекад доведе неку женску или га позајми другарима.

МАРИЈА (*почиње да се свлачи*):
Зашто га не издаје?

ВИКТОР: Његовим родитељима
се то не би допало.

МАРИЈА: Шта они имају са тим?

ВИКТОР: Тетка је била сестра
Петрове мајке...

МАРИЈА: И?

(*Голи су. И узбуђени.*)

ВИКТОР: Не воле да се странци
мувају...

МАРИЈА (*Утрчава у купатило.*)

(*Виктор улази журно у купатило
за Маријом. Мешају се звуци музике с
радија и туша из купатила.*)

ВИКТОРОВ ГЛАС: Шта ћемо
сад, а?

МАРИЈИН ГЛАС: Само да ухва-
ТИМ ОВО.

ВИКТОРОВ ГЛАС: Види шта она
зна.

МАРИЈИН ГЛАС: Сад мало ћути.

ВИКТОРОВ ГЛАС: Ууууу....

20. МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА

(Кабинет министра. Секретар Министарства седи у огромној фотељи за великим писаћим столом, игра се пакетићем. Виктор стоји испред стола.)

СЕКРЕТАР: Добро си накитио CV. Способан дечко. А?

ВИКТОР: Надам се, господине.

СЕКРЕТАР: Слушај ме пажљиво. Чуо си ме?

ВИКТОР: Чуо сам, господине.

СЕКРЕТАР: Ја наређујем гомили потчињених. Гомили кретена. Гомили проблема. Ти би могао да будеш додатни. Никог нећу да водим за руку. Сад имаш да ми покажеш шта знаш. Ако ти се не буде свидело, одјеби из мог кабинета... Тражи други посао, чисти говна. Јеси ли ме чуо?

ВИКТОР: Чуо сам, господине.

СЕКРЕТАР: Океј. Зашто хоћеш да радиш код нас?

ВИКТОР: Да служим држави. Мислим да бих тако могао највише да постигнем.

СЕКРЕТАР: Добро, али зашто код мене?

АУ: Хоћу да постанем дипломата.

СЕКРЕТАР: Буди уз мене, успећеш. Заборави срања с факултета. Немој овде да их користиш. Могла би да те униште.

ВИКТОР: Радићу све што кажете.

СЕКРЕТАР: Мој човек. Почни сад. Отвори прозор.

(Виктор одлази до прозора. Прозор се тешко отвара.)

ВИКТОР: Ух!

СЕКРЕТАР: Свиђа ми се то „ух!“. Свиђа ми се како се сналазиш. Добро си увежбан. *(Гледа у отворени паке-тић на столу.)* Види ово. Лоша вугра. Види длаке, неразвијено семе. *(Показује траву.)* Видиш колико је незрело. То је класично албанско ђубре. Види шта су ми донели. Јебаћу их ружно!

ВИКТОР *(враћа се на место испред стола, ћути и гледа испод ока)*.

СЕКРЕТАР: Старо је. Вероватно прошлогодишње. Мајку им јебем! *(За-вија цигарету, припаљује је.)*

ВИКТОР *(запањено)*: Шта, попу-шићете то?

СЕКРЕТАР: Не, ти ћеш.

ВИКТОР (*одлучно*): Нећу!

СЕКРЕТАР: Нећеш?

ВИКТОР: Не.

СЕКРЕТАР: Зашто? Јеси ли ти часна сестра?

ВИКТОР: Ја сам овде дошао по конкурсу, по посао.

СЕКРЕТАР (*пружа цигарету преко стола*): Ово је твој посао. Попуши то.

ВИКТОР: Не.

СЕКРЕТАР: Хајде, узми кад ти кажем.

ВИКТОР: Ах, ви ме сигурно тестируете, господине.

СЕКРЕТАР: Ово није тест. Хајде, рокни се.

ВИКТОР: Знате, ја то не радим.

СЕКРЕТАР: Ма, хајде, није ово кокаин. Повуци.

ВИКТОР: Не, господине. Ја то ни за живу главу не бих урадио.

СЕКРЕТАР: Сигуран си?

ВИКТОР: Да, сигуран сам.

СЕКРЕТАР: Да сам којим случајем дилер, ти би ме значи одбио! Зар мене?

ВИКТОР (*Ћути и гледа испод ока*).

СЕКРЕТАР: Хоћеш да радиш за мене?

ВИКТОР: Хоћу.

СЕКРЕТАР: Ако не узмеш ово срање, остајеш без посла.

ВИКТОР: Али ја посао још нисам добио, господине.

СЕКРЕТАР: Знаш, не желим те у свом кабинету. Ниси мој човек. Излази из мог кабинета, сероњо.

ВИКТОР: Сeroњо?

СЕКРЕТАР: Чему даље седење? Мрдај! Наћи ћеш ти посао на другом месту.

ВИКТОР (*уплашено*): Дајте ми то, господине.

СЕКРЕТАР: Значи, хоћеш посао. Баш је запело, а?

ВИКТОР: Попушићу га. Дајте ми то, молим вас.

СЕКРЕТАР: Ако тако хоћеш.

ВИКТОР: Попушићу то. (*Прихвата цигарету. Увлачи. Кашље.*)

СЕКРЕТАР: Ха, девичанска плућа. Увлачи. Увлачи, сероњо. Увлачи. Само напред. Увуци то.

ВИКТОР: Не могу више!

СЕКРЕТАР: Удувај се, јеботе! Заврши то срање! Буди мој човек. Идемо. Идемо.

ВИКТОР (*пуши, кашље и гуши се*): Ох, ужас!

СЕКРЕТАР: Добро си, клинац? Рокнуо си се баш добро. Када си задњи пут пушио вутру?

ВИКТОР: Нисам...

СЕКРЕТАР: Немој мене да лажеш ако хоћеш овај посао. Лажи друге, после, ако постанеш дипломата. Лагање би ти било у опису радног места. Када си задњи пут пушио вутру?

ВИКТОР: Задњи... У другом разреду средње школе. Били смо.... Па, ми смо....

СЕКРЕТАР: Пушили вутру.

ВИКТОР: Да. Да.

СЕКРЕТАР: То си изоставио у својим подацима. Капирам, имаш тајни. Свако нешто крије.

ВИКТОР (*прилази столу, гаси пикавац у пепељари*).

СЕКРЕТАР: Било је јако. До даске. Тако си сад дувао.

ВИКТОР: Ужас! Господе, шта сам урадио.

СЕКРЕТАР: Зашто си то урадио?

ВИКТОР: Ви сте ме терали да пушим.

СЕКРЕТАР: То ти није оправдање. Нисам ти прислањао пиштољ на главу.

ВИКТОР: Нисте.

СЕКРЕТАР: Мој човек. Сам си донео одлуку. Пунолетан си. Живи са тим.

ВИКТОР: Човече.... Ох, човече.

СЕКРЕТАР: Дај, сабери се. Урадио си оно што си мислио да треба. Хајде, иди сад до прозора, нагни се кроз њега и лај.

ВИКТОР: Да лајем, господине?

СЕКРЕТАР: Дабоме, да лајеш. Још увек желиш посао?

ВИКТОР (*нагиње се кроз прозор, почиње да завија као вук*).

СЕКРЕТАР: Немој да завијаш, ти ниси вук. Рекао сам да лајеш. Лај!

ВИКТОР (*лаје*).

СЕКРЕТАР: То, псу! Добар си ти, псу. Можда ћеш бити мој човек. Добро је било, приђи сад.

ВИКТОР (*прилази према секретару, плаче*).

СЕКРЕТАР: Ако хоћеш да будеш мој човек, немој да плачеш. Мораш да контролишеш и радост и сузе.

ВИКТОР (*Ћути, брише марамицом сузе*).

СЕКРЕТАР: Добро је, добро је. Видиш колико је било лако.

ВИКТОР: Видим, господине.

СЕКРЕТАР: Мој човек. Сад ми га попуши.

ЗАВЕСА.

Напомене:

*Комедија је проширена верзија ауторове истоимене кратке драме објављене у књизи „Резерват Србија“. Из исте књиге преузети су и делови неких кратких драма.

*Графити – из књиге „Епрувето, срећан ти 8. март”, Дарка Коцјана.

*Мери Попинс – васпитачица какву би свако дете пожелело да има. Када су са њом, нестварно постаје стварно, нема крутих правила понашања и све постаје могуће. Уроните у чаробни свет у коме влада машта Мери Попинс!

*Поједине реченице су преузете из неких новинских текстова и с мањим или већим изменама уграђене у овај текст.

СЕЛЕКТИВНА БИБЛИОГРАФИЈА

ОБЈАВЉЕНЕ КЊИГЕ:

- „Дар празнине“ (поезија, Крагујевац, 1986)
- „Одело за одлазак“ (кратке приче, Београд, 1997)
- „Глад“ (поезија, Крагујевац, 1998)
- „Кратке приче без муке“ (кратке приче, Београд, 2003)
- „Америка има рупу“ (драмска трилогија, Београд, 2003)

- „Кратке приче без муке“ (кратке приче – 2. проширено издање, Београд, 2006)
- „Резерват Србија“ (кратке драме, Београд, 2006)
- „Гаврилов Принцип“ (документарна комедија, Београд, 2008)
- „Волиш ли ме, Јакове“ (љубавна комедија, Београд, 2008)
- „Ту зека пије воду“ (сатире, Београд, 2008)
- „Мала ноћна пошта“ (и-мејл арт, Крагујевац, 2009)

КОМПАКТ ДИСК:

- „Циркус“ (дигиталне графике, књиге, текстови – Крагујевац, 2006)

ТВ ДРАМЕ:

- „Америка има рупу“ (1998)
- „Америка има рупу 2“ (1999)

ЗАСТУПЉЕНОСТ У АНТОЛОГИЈАМА И ЗБОРНИЦИМА:

- „Скупљачи снова“ (кратке приче, / Петар Лазић, Београд, 1988)
- „Ослушкивање тишине“ (кратке приче, Давид Албахари / Петар Лазић, Београд, 1989)
- „Откуцаји пешчаног сата“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Петар Лазић, Београд, 1990)

- „Неконтролисане сенке“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Петар Лазић, Београд, 1991)
- „Ритам седмог чула“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Петар Лазић, Београд, 1992)
- „Симптоми буке“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Београд, 1993)
- „Нисам ту, али радим на томе“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Васа Павковић, Београд, 1994)
- „Отисци срца планете“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Васа Павковић, Београд, 1995)
- „Вештина намигивања месецу“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Васа Павковић, Београд, 1996)

- „Чамац на Монт Евересту“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Васа Павковић, Београд, 1997)
- „Чувари озона“ (кратке приче, Давид Албахари / Михајло Пантић / Васа Павковић / Петар Лазић, Београд, 1997)
- „Мамихлапинатапеи“ (кратке приче, Дарко Коцјан, Београд, 1998)
- „Водич кроз лавиринт“ (кратке приче, Михајло Пантић / Васа Павковић, Београд, 1998)
- „30. Златна струна“ (поезија, Душко Новаковић / Даница Вујков / Драган Мрдаковић, Смедерево, 1999)
- „МАЛА КУТИЈА – најкраће српске приче XX века“ (кратке приче, Михајло Пантић, Београд, 2001)

- „Ко је оклеветао Диса?“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2002)
- „Најкраће приче 2002“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2003)
- „У причи и околу“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2003)
- „Смех до бола“ – CD ROM (сатире/карикатуре, Весна Денчић, Београд, 2003)
- „Сатиричне приче 2003“ (сатире, Весна Денчић / Ђорђе Оташевић, Београд, 2004)
- „Лирски бруј Шумадије“ (поезија, Душан Стојковић, Младеновац, 2004)
- „Доња страна приче“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2004)

- „Најкраће приче 2004“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2005)
- „Врата моје приче“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2005)
- „Смех до бола 2“ – CD ROM (сатире/карикатуре, Весна Денчић, Београд, 2005)
- „Најкраће приче 2005“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2006)
- „Алиса у земљи прича“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2006)
- „И после приче прича“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2006)
- „Певачи уснуле престонице“ (поезија, Владимир Јагличић, Крагујевац 2006)

- „Певачи уснуле престонице“, 2. проширено издање (поезија, Владимир Јагличић, Крагујевац 2007)
- „Антологија српске сатире“ (сатире, Ђорђе Оташевић, Београд 2007)
- „Мала антологија српске сатире“ (сатире, Ђорђе Оташевић, Београд 2007)
- „Најкраће приче 2006“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2007)
- „Најкраће приче 2006“ – сажето издање (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2007)
- „www.приче.со.ју“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2007)
- „Мушке приче“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2007)
- „Једностраничне приче“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд, 2007)

- „Дубоки прозор“ (кратке приче, Дејан Богојевић, Ваљево / Књажевац, 2007)
- „Најкраће приче 2007“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд 2008)
- „Мала кутија“ (кратке приче, Михајло Пантић, Београд, 2008)
- „Приче за понети“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд 2008)
- „Кратке, краће и најкраће драме на свету“ (кратке драме, Јован Ћирилов, Вршац, 2008)
- „Најкраће приче 2008“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд 2009)
- „Вајање белине“ (алманах, Дејан Богојевић, Ваљево, 2009)
- „Од приче до приче“ (кратке приче, Ђорђе Оташевић, Београд 2009)
- „Сатиричне приче 2008“ (сатире, Весна Денчић, Београд, 2009)

- „Све(једно)“ (кратке приче, Дејан Богојевић, Ваљево, 2009)

ЛИТЕРАТУРА О ПИСЦУ

- Зоран Петровић („Даровито песништво“, Светлост“, 1986)
- Зоран Петровић („Позив у авантуру“, „Светлост“, 1988)
- Милисав Савић („Ко је ко – писци из Југославије“, „Ошишани Јеж“ 1994)
- Петар Невојдић („Књижевност као терапија“, Лид“ 1997)
- Александар Шаранац („Време кратке приче“, „Независна Светлост“, 1997)
- Мухарем Первић/ Радомир Путник / Слободан Жикић („Гаврилов Принцип или Како сам постала

- балетан“, Билтен 29. Позоришног фестивала „Дани Комедије“, 2000)
- Милосав Буца Мирковић (Билтен 29. Позоришног фестивала „Дани Комедије“, 2000)
 - Владимир Јагличић („Велики одмор“, „Независна Светлост“, 2001)
 - Радомир Путник („Кратке приче без муке“, „Трећи програм Радио Београда – хроника“ / „Носорог“, 2004)
 - Радомир Путник („Нагли резови“, „Кораџи“, 2005)
 - Дејан Милојевић („Кратке приче без муке“, „Носорог“ / „Радио Студио Б“, 2004)
 - Дејан Милојевић („Приче без муке“, „Приближавање даљине: алтернативни водич кроз кућну библиотеку“, „Алма“, 2007)
 - Јован Ћирилов „Србија у мини драмама“, „Блиц“ број 3321, 2006)

- Миладин Берић („Поводом `Циркуса`“, „Носорог“, 2006)
- Радомир Пугник („Уметност кратке форме“, „Драматуршка аналекта“, УДПС, 2007)
- Весна Денчић („Слике умноженог значења“, „Етна“, „Корааци“, 2008)
- Владан Радовановић („И-мејл арт и књишка структура“, радио-емисија „Хроника“, Трећи програм Радио Београда, 27.11.2009)

ЗНАЧАЈНИЈЕ НАГРАДЕ:

Награде за кратку причу:

- Конкурси радио-емисије “ОЗОН” радио-програма “Београд 202” (1988, 1989, 1990)
- Конкурси издавачке куће „Клуб 23“ (1991, 1992)

- Конкурси издавачке куће „Визија 011“ (1993, 1994)
- Конкурси издавачке куће „Беографити“ (1995, 1996, 1997, 1998)
- Конкурс књижевног часописа „Улазница“ (2000)
- Конкурси издавачке куће „Алма“ (2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008)

Награда за поезију:

- Конкурс „Смедеревска песничка јесен“ (1999)

Награде за драмске текстове:

- Конкурс Уметничког програма ТВ Београд (награда за ТВ драму „Америка има рупу“, 1999)
- Конкурс Позоришног фестивала „Дани комедије“ у Јагодини (награда за комедију „Гаврилов Принц“)

цип или Како сам постала балетан“, 2000)

Награда за сатиру:

- Годишње признање часописа „Носорог“, Бања Лука („Носорог I реда“ – за укупан допринос сатири на српском културном подручју, 2005)

Зоран Спасојевић, јануар 2010.

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Зоран Спасојевић рођен је 22. јануара 1949. године у Крагујевцу.

Аутор је књига поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књига кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997), и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књига драма: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратких драма „Резерват Србија“ (2006), документарне комедије „Гаврилов Принцип“ (2008) и комедије „Волиш ли ме, Јакове“ (2008), књиге сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књиге и-мејл арта „Мала ноћна пошта“ (2009).

Аутор је ЦД-РОМ-а (*дигиталне графике, књиге и текстови*) „Циркус“ (2006).

Аутор је ТВ драме „Америка има рупу 2“ (1999), сценарија хумористичке ТВ серије „Без наслова“ (2000) и радио-драме „Кратка историја наизменичног стајања и падања“ (2004).

Заступљен је у педесет антологија и зборника поезије, кратке приче, кратке драме и сатире. Његове кратке приче, драма „Америка има рупу“ (*најбољи текст ТВ драме на конкурс РТС-а за 1998. годину*), комедије „Гаврилов Принцип или како сам постала балетан“ (*најбољи комедиографски текст на конкурс Позоришног фестивала „Дани комедије“ у Јагодини за 2000. годину*) и „Волиш ли ме, Јакове“, као и кратке драме из књиге „Резерват Србија“ спадају међу најчитаније српске књижевне текстове на Интернету.

Бави се мејл-артом и дигиталном графиком. Дигиталне графике објављује на разгледницама, у штампанима и књигама, као и у бројним интернет-магазинима. Објавио је преко сто мејл-арт разгледница у више издања. Његове разгледнице налазе се у приватним колекцијама, библиотекама и музејима мејл-арта: (*California Museum of Art – Terra Candella*, Forestville, USA), (*Art-pool – Art Research Center*, Budapest, Hungary), (*Museo de Internzionale de Neu Art*, Courtenay, Canada), (*Sechi Island International Library*, Rio Claro, Brasil). Учествовао је на више колективних изложби мејл-арта у земљи и свету (Крагујевац, Ваљево, Панчево, Бања Лука, Будимпешта, Ванкувер, Лајден, Аркевиа...)

За своје радове награђиван је више пута.

Члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије.

Од 2003. године аутор је издавачке куће „Алма“.

САДРЖАЈ

Мој човек	5
Селективна библиографија	87
Белешка о писцу	102

Зоран Спасојевић
МОЈ ЧОВЕК :
лагана комедија
1. издање

<i>Корице</i>	Милан Бештић
<i>Коректура</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта интернационал”, Београд
<i>Тираж</i>	300
<i>ISBN</i>	978-86-7974-164-6

Београд, 2010

www.alma.rs
www.alma.co.rs
almabg@sezampro.rs

Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије

821.163.41–22

СПАСОЈЕВИЋ, Зоран

Мој човек : лагана комедија / Зоран Спасојевић; – Београд : Алма, 2010 (Београд : Скрипта интернационал). – 107 стр. ; 15 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма] ; књ. 81)

Тираж 300.

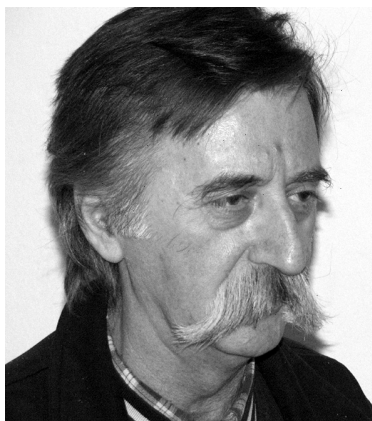
ISBN 978-86-7974-164-6

COBISS.SR–ID 173131788

Слободан Жикић

БРАТСКО ВОЈЕВАЊЕ

Трагикомедија из новије историје,
за млађе понављаче

СЛОБОДАН ЖИКИЋ, драмски писац, песник, новинар и публициста, рођен је 31. 12. 1948. године у Јагодини. Завршио Филолошки факултет у Београду (проф. Југословенских књижевности и српско-хрватског језика).

На Првом програму РТС-а изведена му је драма *Човек у изразној соби*, у режији Слободана Ж. Јовановића.

Изведене позоришне драме и комедије: *Последња биџика*, Народно позориште Београд, у режији Градимира Мирковића (1995); *Наши долазе*, Народно позориште Ужице у режији Борислава Григоровића (ова позоришна комедија извођена је на Данима комедије, а снимљена је на сцени Народног позоришта Ужице и репризирана четири пута на Првом и Другом програму РТС-а, у режији Слободана Ж. Јовановића), играна је и у Градском позоришту Јагодина, у режији Томе Трифуновића (2002); Ово више није игра, Градско позориште Јагодина (у режији Марислава Радисављевића), *Пиши као што ћу пиши* (наслов према афоризму Бране Црнчевића), *Замјамји ко си*, ГАП Светозарево (у режији Сретка Дивљана); *Николај*, Театар Ресава, у режији Миодрага Јуришића (прва изведена драма посвећена, тада још неканонизованом, Св. Николају Велимировићу, у манастиру Манасија, 26. августа 1998. године); *Реч је човек – иако је говорио Николај*, монодрама, у продукцији Удружења драмских уметника Крагујевца, у извођењу Мирка Бабића, првака Театра “Јоаким Вујић”, *Не љачи, мали*, Драмски студио Каблови, Јагодина, у режији Сретка Дивљана, инсерт из драме *Брајско војевање* изведен је у Култ театру из Београда, у оквиру мултимедијалног интернационалног пројекта: “Прича о војнику”.

Више радио драма изведено му је на првом, другом и трећем програму Радио Београда, на Радио Загребу и на Радио Сарајеву: *Човек у љразној соби* (1972), *Јесте, ако шајћућемо* (1974), *Шверц-експрес* (1983), *Исељеници* (1985), *Нездрав камен из Лијовоџ лада* (2002)...

За драме и комедије награђиван је на конкурсима Народног позоришта из Београда, поводом 125. годишњице овог позоришта, на конкурсима Црногорског народног позоришта из Подгорице поводом почетка рада овог позоришта у новој позоришној згради (1996. године, друга награда, прва није додељена), На конкурсима Дана комедије у Јагодина, 1995. године (прва награда за комедију: *Није на дневном реду*), на конкурсима Радио Загреба (трећа награда)...

Добитник награде Драинац (1981) и награде Душан Срезојевић за поезију, друге награде на конкурсима Центра за културу Звездара, Београд (2007) за најлепшу боемску песму, за најбољу песму о Смедереву на Фестивалу поезије Песничка јесен, и других награда за поезију. За књигу прича *Моја прва љисаћа машина* награђен специјалном наградом Академије “Иво Андрић” и наградом Живојин Павловић.

За есеје награђиван на конкурсима београдске “Борбе”, два пута на конкурсима зрењанинског часописа Улазница (прва и трећа награда), за есеј о глумцу награђен на Глумачким свечаностима “Миливоје Живановић” у Пожаревцу, за есеј о образовању и друштву на Великом наградном конкурсима Савеза педагога Југославије...

Објавио је више књига поезије, једну књигу прича, једну књигу есеја и огледа, више публицистичких књига (међу којима и монографију Позориште у Јагодина (2007) и *Дуго љрају смеини дани* (есеји, позоришне критике, коментари, рецензије, белешке) поводом 30. година Дана комедије (2002). Објавио је и неколико књига драма и комедија: *Човек у љразној соби* (1975), *Пиши, шћо ћућши* (1988), *Немамо нишћа љроћив* (1990), *Драме* – књига садржи четири драме: *Иљуманове рајине жодине*, *Последња бићка*, *Аз, буки, вједи* и *Николај* (1999. године).

Приредио је више зборника поезије као и *Изабрана дела Јована Дучића* у осам књига, у издању Бео-Синга из Београда (2005), у едисији Класици, са есејима уз сваку књигу. Позоришне есеје и критике објављивао је у бројним листовима и часописима, као и на Другом програму РТС-а, у Хроникама дана комедије. У једном мандату био је и члан најужег руководства Удружења драмских писаца Србије. Преводи са словеначког поезију, прозу и драме.

Слободан ЖИКИЋ

БРАТСКО ВОЈЕВАЊЕ
Трагикомедија из новије историје,
за млађе понављаче

ЛИЦА:

ОТАЦ БОРИВОЈЕ, капетан прве класе
МАЈКА РАТИМИРКА, његова жена
РАТИБОРКА, њихова кћерка
РАТИБОР, њихов син, касније војник
СЛАВОЉУБ, сељак, Боривојев брат од стрица
МИЛИВОЈЕ, његов син, касније војник
СМИЉА, Миливојева девојка
СЛОВЕНАЦ – само из OFF-а
(Његов глас се чује преко телефона)

Догађа се од средине јуна до краја октобра 1991. године, у Србији.

ПРВИ ЧИН

Обична дневна соба, модерног тџија.

Рајиборка, са слушалицама на ушима, слуша музику на вокмену. Креће се у ритму музике.

Рајибор са тџипаром у рукама “скида” неку музику са магнејофонске тџираке. Сигнално враћа исти музички моџив.

Мајка Рајимирка слуша народњаке на тџв-у, љуџији кромџир и џо-времено баџи џоџлед џрема тџелевизору. Поџравља виклере у коси. Поџледа неколико џуџа, најџре молеџиво, а заџим љуџиџио, џрема Рајибору. Наџло усџане и искључи магнејофон. Сада се чују само народњаџи коџи извијају неку мелодију истџочњаџкоџ тџија.

Рајибор љуџиџио усџане. Рајиборка џа џокреџима у ритму музике изазива. Он џоџе џрема џој и сџрџне јој слушалице са ушџу.

Рајиборка љуџиџио џриџе тџелевизору и искључи џа.

Насџуџи леџа тџиџина. Сви су љуџи.

МАЈКА

РАТИМИРКА: (Љуџиџеџи енерџичниџе кромџир)

Некада су официрске жене биле нешто! Даме! Госпоџе!

РАТИБОРКА: Па, официрски балови, па изласџи, па официрске забаве, па прославе у дому Је-Не-А! А, сад...

МАЈКА

РАТИМИРКА: А, сад...

(Покаже нож и кромџир)

Ваш отаџ носи исти чин веџ десет година, а џегови са класе веџ постали генерали...

РАТИБОРКА: Mother, have joy something sweet?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Yes, I do!

РАТИБОРКА: (Премоџава тџраку на вокмену)

Thank you mother. I think brother, that is the best group in the World!

РАТИБОР: О, no sister, the are our yiber’s and nothing more!

РАТИБОРКА: No, brother! You have no right! Ekaterina the Big is the best group in the world!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Шта кажеш?

РАТИБОРКА: Не кажем теби, кево!

МАЈКА

РАТИМИРКА: А, ја баш теби кажем! Одлази у подрум и донеси још кромпира! Као да сам кувар у касарни! Руке ми се укочише љуштећи кромпир!

РАТИБОРКА: Нека иде твој син Ратибор!

РАТИБОР: *(Усмијаје, укључи њоново мајнеџофон)*
Ово је супер. My favorite music!

МАЈКА *(Оширо)*

РАТИМИРКА: Не пали то, Ратиборе!

РАТИБОРКА: Stop this stupped figuri without soul! “Екатерина” је боља!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ако помаже мајци, сигурно је боља!

РАТИБОРКА: You are crazy boy!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Шта кажеш?

РАТИБОРКА: Не кажем теби, кево!

РАТИБОР: She iz crazy!

МАЈКА Је л’ ти то мени, Ратиборе?

РАТИМИРКА: *(Очиљледно не разуме штиа је Ратибор рекао)*

РАТИБОРКА: You are crazy boy!

МАЈКА

РАТИМИРКА: *(Љуишиио)*
Јесам ли ја родила Енглезе?! Колико пута треба да кажем једно исто? Марш у подрум!

РАТИБОР: Добро бре, кево, нека донесе матори! Ионако не избива из подрума данима! Годинама!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Отац има преча посла!

РАТИБОР: Која посла?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Он доле разрађује план!

РАТИБОР: Какав план...

МАЈКА

РАТИМИРКА: План евакуације у случају ваздушног напада од стране евентуалног агресора!

- РАТИБОР: Ма немој! ... Ја тебе, кево, уопште не разумем!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Ни ја тебе не разумем! У овој кући нико никога не разуме!
- РАТИБОР: I said is the best rock n' roll band!
- РАТИБОРКА: Crazy ...
(Погледа у мајку која је већ заусићила да ииша иша ио значи)
Што у преводу значи – малоумник!
- РАТИБОР: А, ти си геније? Луђа си од маторих! Измишљате ратне игре као мала деца!
- РАТИБОРКА: Нисам алтернативац, као ти! Сви болесници из комшилука већ су пишали у епрувете уместо тебе, па опет ништа! Идеш у војску, и готово! То је, ако ниси знао, највећа част и обавеза!
- РАТИБОР: 'Ајде, не сери! Немој да те опичим!
(Пође према Рајтиборки. Она побегне на другу страну. Рајтибор узима књижу и чита наглас)
Подпичје! ... Подпичје лочи посамезне ставке
крепкеје какор вејица, а шибкеје какор пика!
- РАТИБОРКА: Учи, учи! То ће ти, сигурно, помоћи!
- РАТИБОР: (Наставља)
Двопичје. Двопичје опозарја на то кар приде, бодиси на беседо, али на ставек ...
- РАТИБОРКА: Да Кинези траже укидање војске, ти би учио кинески!
- РАТИБОР: Јаз сем антимиитарист! Не вем закај осебно не морем бити тисто кар хочем!?
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Yes, I do!
- РАТИБОР: Није то енглески, кево!
- РАТИБОРКА: Он то – словеначки!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Ако наставите да ми пртљате ту енглески и словеначки, ја ћу да обучем унуиформу!
- РАТИБОРКА: Мисли да ће се код Словенаца укинути војска, па хоће да тражи словеначко држављанство! Хоће да избегне највећу част и обавезу! Хоће да, као последњи дезертер, напусти своју земљу и браник отаџбине!

- РАТИБОР: Од кога да је браним, геније?
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Чекај мало ... Шта то причаш, Ратиборка?
- РАТИБОРКА: Хоће да избегне служење у Је–Не–А!
- МАЈКА *(Раџибору)*
- РАТИМИРКА: Немој отац да те чује! Убиће те из службеног пиштоља!
- РАТИБОР: Немам ја ништа с Боривојем! Ја сам пунолетан и сам одлучујем о свом животу!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Јеси ли ти свестан шта говориш?
- РАТИБОР: Већ сам формирао групу ... Неформалну! Тражимо цивилну војни рок! Ако не успемо, идемо колективно у Словенију!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Каква Словенија? Какав цивилни рок! Немој молим те то да помињеш оцу!
- РАТИБОРКА: Цивилни рок, то ти је, кево, на пример... На пример, твој Ратибор да служи војску у кафићу!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: *(Најпре зачуђено гледа у Раџибора, затим се окреће према Раџиборки, а онда њрасне у смех)*
Па ти си сваке ноћи у кафићу! Откуд да се служи у кафићу?!
- РАТИБОР: Лепо, у кафићу! Ја у кафићу, мој друг у видео – клубу, а Милован у кафани у селу! Славко, исто! Србољуб ће у флипотечи! Воли флипере!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: А, отац? Где ће он да служи? Зар сад кад се спрема да учи за мајора? ... 'Оћеш да останете без хлеба?
- РАТИБОР: Какве то везе има?
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Има, има! ... Сви ћете да служите по кафићима и кафанама, а он да се окреће сам по касарни? ... Чекај само док ти ОН дође! Видећеш ти своју Словенију! На Триглав има да те отера! Јебаће ти матер, да знаш!
- РАТИБОР: Ниси ваљда луда да му кажеш?

РАТИБОРКА: Мислиш да он није већ чуо?

РАТИБОР: Можда и јесте! Има добру обавештајну службу! У сваком кафићу има по једног шпијуна! У милиграм зна колико сам, када и где попио!

РАТИБОРКА: Зна и за твоје пацифистичке, антимилитаристичке, алтернативно – анезовске идеје! Само, има добру стратегију и тактику! Чека да се упецаш сам, па да те заобиђе с левог и десног крила и изврши главни противудар у правом, одсудном тренутку!... Фактор изненађења!

РАТИБОР: А?

РАТИБОРКА: Аха! ... Баш то што си чуо!

РАТИБОР: Јесам чуо, ал' ништа нисам разумео!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Чим се говори српски – ти не разумеш!

РАТИБОР: Војска мора да буде демилитаризована... Овај, деполитизована!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Слушај, Ратиборе! Немој више да ме нервираш! Знаш! Уместо да идеш очевим путем, ти измишљаш будалаштине! Хоћеш на робију да га отераш?

РАТИБОР: Његовим путем бих целог живота ишао у чизмама!

РАТИБОРКА: Боље у чизмама, него бос!
(Имийира га на словеначком)
Веееш? Са цветом у коси!

МАЈКА

РАТИМИРКА: А, шта њему фали? Кад обује чизме, па кад обуче униформу, па опасач и упртач, па овде, овако, пиштољ! Ихххх! Нисам могла од њега око да одвојим! А, млад, висок, леп! Униформа на њему, ко саливена, само што не пукне!... А, сад...

РАТИБОР: А, сад му мало виси!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Не виси му ни сада!

РАТИБОРКА: (Прекорно)
Мамааа!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Сад му ти висиш о врату као топовско ђуле! Срам те било! Отац официр, а син...

РАТИБОРКА: Алтернативац!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Јесте, лењивац!

РАТИБОР: Шта сте вас две навалиле? ... Нећу у војску, хоћу да студирам језике! ... Кево, хале бар има везе у војсци! Да је неки отац, средио би ми да не идем! Убедио би лекаре, пронашао би неко оправдање, неку шифру! Нашао би неки штос! ... Као, луд сам ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Марш!

РАТИБОР: Скаче ми притисак кад видим пушку!... Или, од униформе падам у несвест!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Мааарш!

РАТИБОР: Идем тако улицом и ... наиђем на униформу! И, одмах ...
(Показује како њада у несвести)

МАЈКА

РАТИМИРКА: Молим те, Ратиборе ... Ратиборка, трчи зови оца! Нека одмах дође!

Ратиборка енерџично крене.

РАТИБОР: Стани!

РАТИБОРКА: Нећу!

РАТИБОР: Стани кад ти кажем!

РАТИБОРКА: Не примам наређења од цивила!

РАТИБОР: (Помирљивије)
Добро, сестро, за брата можеш бар нешто да учиниш?!

РАТИБОРКА: То и хоћу! Да учиним нешто за заведеног, од страних агентура залуђеног брата!

РАТИБОР: Немој да дижеш фрку! ... Пази бар како ћеш да му кажеш!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Онако како сам јој ја рекла да каже! У одсуству мог мужа, капетана прве класе, ја наређујем! Одлази, Ратиборка!

РАТИБОРКА: *(Иронично)*

Друже, или господине брате, дозволите да се удаљим!

Рајибор је зађа књигом коју је држо у руци. Рајиборка му враји исјом мером и побезне према врајима. Рајибор дохваји књижу и још енергичније је баци према Рајиборки. У јом цренујку на врајима се јојави сељак Славољуб, и умесјо сесјере Рајибор књигом јојоди Славољуба.

СЛАВОЉУБ: Слабо ти је то оружје, синовац! А, и не знаш да га користиш како треба!

РАТИБОР: *(Збуњено)*

Из... Извините...

СЛАВОЉУБ: Неће књига на мене! ...

(Подигне књижу са јода)

Где баш нађе с' Платона да ме гађаш!?

РАТИБОР: Извините, господине, нисам хтео ... Добар дан ... Уђите!

СЛАВОЉУБ: Да уђем, 'ођу и да ми не кажеш! А, добар дан ми од тебе не треба!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Откуд ти, Славољубе! Изволи, седи ...

Рајиборка јокуша неојажено да изађе, али је Славољуб приметји.

СЛАВОЉУБ: *(Рајиборки)*

Стој! ... Назад!

РАТИБОРКА: Извините, морам ... Морам само тати да ... Час ћу ја ... Морам ...

Славољуб јриђе Рајиборки и јружи јој јоклон који је скривао иза леђа – живо јиле.

РАТИБОРКА: *(Изненађено)*

Чика... Славољубе! Пиле!

СЛАВОЉУБ: Пиле!

РАТИБОРКА: Где сте га купили? Одакле вам?

СЛАВОЉУБ: Што да купујем, кад имам пилићи пуну авлију!

РАТИБОРКА: *(Пронађе брзо неку кутацију, сиваи њиле у њу)*
Слатко је! ... Али, ја сад стварно морам да ...

СЛАВОЉУБ: Ништа ти не мораш, пиле! Ја морам! ... Седи тамо!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Славољубе, шта је теби? Је л' с тобом све у реду?

СЛАВОЉУБ: Са мном јесте! Али, с њима није!
(Покаже на Рашибора)
С овим овде, и с оним тамо!
(Покаже према враиима, а заиим дође до ирозора,
нагне се и позове Миливоја)
Миливоје, пењи се горе! ... И, понеси то из гепек!

Сви се збуњено жледају. Улази Славољубов син Миливоје. Носи две корие.

СЛАВОЉУБ: *(Приђе)*
Ево, снајка, пратила ти Босиљка, за слатко ... Ово овде су ти шљиве ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Хвала, хвала... Нисте требали ...

СЛАВОЉУБ: Има, снајка, родило ће се поломи!
(Погледа Миливоја)
А, где ти је млада?

МИЛИВОЈЕ: Ту је, бре, ћале ...

СЛАВОЉУБ: Нека уђе!

Миливоје одлази до враиа, одикрине их и махне руком Смиљи.

МИЛИВОЈЕ: Ајде, Смиљо, улази!

РАТИБОР: Who is this crazy man?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Yes, I do!

РАТИБОР: Ја, кево, питам, ко је овај ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Срам те било, Ратиборе! Не познајеш стрица Славољуба ... И брата Миливоја, из Трнаве!

РАТИБОР: О, brother Miliwoje!
(Прилази Миливоју, подрављају се)
How do you do, brother!

МИЛИВОЈЕ: Fine, brother ...

СЛАВОЉУБ: Ћут' бре, кад ја говорим! Седај овде!
(Показује на сѝолице око сѝола)

Сви ћуѝећи седну.

СЛАВОЉУБ: 'Ајде, сад, Миливоје, читај!

МИЛИВОЈЕ: Немој бре, ћале, да правиш пиздарије ...

СЛАВОЉУБ: Немој да те ја по пи ... Читај, кад кажем!

Миливоје вади ѝаѝир, хоће оѝеѝ да ља вратиѝи у љеѝ, сѝиѝди се да ѝрочѝиѝа.

СЛАВОЉУБ: Читај све, како је написано!

МИЛИВОЈЕ: (*Чиѝѝа*)

Кум и кума из Крагујевца, са децом ... Стриц и стрина из Кнића и стрина из Рековца! Ујак и ујна из Паланке! Баба и деда из Марковца, побратим и његова жена из Париза, Јоца и снајка из Беча, Петровићи из Ниша ...

РАТИБОР: Из Ниш, брадер ...

МИЛИВОЈЕ: Из Ниш, шест комада! Вујовићи из Приштине, дванаест ... Побратим Зеѝ, са женом и ...

СЛАВОЉУБ: Из Копенхаген! Са фамилијом и газдом и газда-рицом!

МИЛИВОЈЕ: (*Насѝавља*)

Живадин и Перица, братанци из Голобока ... Си-мићи из Пожаревца ... Дванаест комада...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Чекај, Славољубе, да се објаснимо ...

СЛАВОЉУБ: Па, то и радимо, снајка! Објашњавамо се! ... Кажи, Миливоје, укупно . . . Колико је то?

МИЛИВОЈЕ: (*Прилично дуго ѝреврће ѝаѝире и ѝребројава*)
Четристо два'ес и шес' ...

СЛАВОЉУБ: Без мале деѝе! Деѝу не рачунамо ... Доооброоо!
Читај даље!

МИЛИВОЈЕ: Предјело: сир, кајмак, проја, киселе паприке из туршије, барене паприке, белолучене паприке, пец-кане љуте, купус салата, кисео купус ..

СЛАВОЉУБ: ... Две каѝе!

Миливоје доѝисује: две каѝе. Насѝавља.

МИЛИВОЈЕ: Ринфлајш од шездесет пилета, телећа чорба, јагњећа чорба, бела чорбица, пилећа супа ... Сар ... сар ...

Смиља узме од њега сјисак. Насјиви она да чииа.

СМИЉА: Сарма, јагњећа сармица, пуњене паприке, телећа ролована глава у шкембету, пасуљ пребранац, купус овчји, два'ес брава оваца, петнаес' свиња...

СЛАВОЉУБ: Смиљо... Пиши, дваес' , ради равнотеже ...

СМИЉА: *(Ујисује и чииа даље)*
Дваес' брава свиња, теле на ражњу, јунетина, ћуреће поховано, папазјанија од зецовине ... Срнетина на жару ...
(Засјане, погледа Миливоја. Обраји му се узрујано)

СМИЉА: Миливоје!

Миливоје усјане, љриће Смиљи.

СМИЉА: Заборавили смо јареће!

Миливоје омахне руком и враји се на своје местіо.

СЛАВОЉУБ: У, сунце ти пољубим... Пиши, Смиљо, дваес' комада... Цело село би мекетало за мном месец дана ... Да се обрукам пред људи!

Смиља ујисује.

СЛАВОЉУБ: Читај сад – пиће!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Чекај, Славољубе! О чему се, човече, ради?

СЛАВОЉУБ: То ће овај странац да нам објасни!
(Покаже на Рајибора)

РАТИБОР: Опростите, товариш, ампак, јаз не вем кај ви, правзаправ, хочете?

РАТИБОРКА: Он то, чика Славољубе, словеначки ...

СЛАВОЉУБ: Вем, вем ... Зело добро застопим словенско ... Научио сам кад смо градили ауто-пут братство – јединство ... Тамо сам добио ударничку значку! ... Добро, Миливоје, немој више да читаш! 'Ајде, сад ти, снајка, кажи шта имаш ...

Смиља се снебива, ћуши.

СЛАВОЉУБ: 'Ајде, говори Смиљо, слободно!

- СМИЉА: Не знам шта да кажем ... Овај ... Уплатила сам жеље у три радио–станице ... “Војско моја” , “Ти одлазиш у армију” и ... не могу да се сетим...
- РАТИБОРКА: Какве то жеље, Смиљо? За шта си то уплатила?
- СМИЉА: *(Зайлаче)*
За срећан одлазак у војску, војнику Миливоју!
- СЛАВОЉУБ: И?
- СМИЉА: И, ништа! Миливоје каже да ’оће да служи у цивили, код Спасоја у кафану!
(Ушмркује. Миливоје јој додаје марамицу)
’Оће да виче бројеви за томболу!
- СЛАВОЉУБ: Добро, добро, немој да плачеш ... Није то још готово ... Није морално да баш тако и буде ...
- СМИЉА: Знам, али моји кажу ...
(Ойеј зайлаче)
- СЛАВОЉУБ: Шта кажу твоји, Смиљана?
- СМИЉА: Мој отац каже ... Он каже, овај, да је он служио војску у гарди, у Београду, да је његов отац био митраљезац и с митраљезом прош’о целу Босну, Хрватску и Словенију, до Клагенрууу ... Клагенфру ...
- СЛАВОЉУБ: Клагенфурта!
- СМИЉА: Јесте, дотле ... Онда, каже, да је његов деда био Солунац и прешао Албанију пешке ...
- РАТИБОР: Пардон ... Клагенфурт није у Словенији ...
- СЛАВОЉУБ: Ти да ћутиш! Није, због таквих као што си ти!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Славољубе, баш добро што си дошао да се договоримо! Имамо, изгледа, исту муку! Видим на шта циљаш!
- СМИЉА: *(Насћавља)*
Тата каже да неће да ме да ...
- МИЛИВОЈЕ: Смиљо, ћути! То је исто ... Само, мало друкчије ...
- СМИЉА: Није исто! Тата каже, неће да ме да за тебе! ... Каже, кој не служи војску, није човек!
- МИЛИВОЈЕ: Ал’, ја ћу, бре, да служим, само ... Само ...

- СМИЉА: Само, код Спасоја у кафану, а мој ћале каже да ти и сад служиш код Спасоја у кафану! А, бомбе нису полићи с ракију и вино, непријатељ није коцкар и не игра томболу да погађа кој ће број да изађе, него има армију, велику, модерну ... А, ја волим све што је модерно!
- РАТИБОР: Који непријатељ, Смиљо? Сад је најмодерније да не служиш војску, ако баш о моди говоримо ... Ми-слим, сад је најмодерније ...
- СЛАВОЉУБ: Ти, странац, да ћутиш! Немој да донесем преламачу из гепек од “пежоа”! И, нећу више да те опомињем!
- СМИЉА: Ја не знам ... Тата каже, не може за њега, он је ... он је ... шкарт!
- СЛАВОЉУБ: *(Скочи са сџолице)*
Ууу ... Шта каже?! Ааааа ... Е, па, то није смео да каже! Ух, ух... Онај твој отац, Смиљана, да знаш, и није био баш неки војник ... Ух, ух ... У ствари, кад мало боље размислим ... Миливоје! Марш у војни оцек! Одма’ сутра!
- МИЛИВОЈЕ: Шта ти је, бре, ћале ...
- СЛАВОЉУБ: Из наше фамилије нико није био шкарт, нити ће да буде, па нећеш ни ти! Мој деда је прош’о целу Албанију, и Солунски фронт, и ... и једва се вратио кући! Натезале му медаље на груди! ... Једва, бре, медаље досецао кући! Ене и’ у гостинску собу, пуне бисаге ...
- МИЛИВОЈЕ: То је било друго време ...
- СЛАВОЉУБ: И сад је друго време, ал’ су војници увек војници! И, непријатељ је увек непријатељ!
- МИЛИВОЈЕ: Који бре непријатељ, ћале? Где видиш непријатеља?
- СЛАВОЉУБ: Има, Миливоје, да идеш у војску к’о сваки нормалан човек! Нећу село да ми се спрда и изругује! Да ми се отац преврће у гробу! И деда! И прадеда! И чукундеда! И наврндеда! И наврнбаба! И курдјел, и аскурдјел!
- МИЛИВОЈЕ: Не разумеш ти бре, ћале, шта је то – ц и в и л н о!

СЛАВОЉУБ: А, да л' ти разумеш, Миливоје, шта је то Копенхаген? Да л' разумеш да ће људи да дођу на испраћај из Копенхаген, из Беч?! Да л' разумеш да сам поклао све што сам имао у авлију, и још сам морао да докупим?! ... И, зашто све то, Миливоје? Да те испратим код Спасоја у кафану?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Немој да се нервираш, Славољубе ...

СЛАВОЉУБ: Дај, снајка, једну ракију ...
(*Мајка Ратимирка доноси флашу и чаше. Славољуб сам себи сипа*)
'Оћеш још једну?
(*Ратимирка одмахне руком*)

МИЛИВОЈЕ: Може корисно да се ради и у позадину ...

СЛАВОЉУБ: Може, Миливоје, ал' се то зове позадински рад, а такви што раде у позадину зову се – позадинци!

РАТИБОР: Уосталом, грађанине, нас нико не напада, шта ће нам толика војска! Своје не дамо, туђе нећемо ... И, никаква нам војска, у ствари, и није потребна!

СЛАВОЉУБ: Значи, мож' д' узима кој шта 'оће?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Пусти га, Славољубе! Сад ће отац да му дође, па ћемо онда да видимо...

РАТИБОРКА: Е, не може ко шта хоће ... Имамо ми регуларну оружану силу и општенародну одбрану ...

РАТИБОР: И територијалну одбрану имамо!
(*Имитира Словенце – акценат на "а"*)
Територијалну! Шта ће нам то? С ким ћемо да ратујемо? Ко ће то нас да нападне?

СЛАВОЉУБ: Значи, ваша војска је код Спасоја у кафану!
(*Пружи чашицу*)
Сипај, снајка!

Мајка Ратимирка сипа. Славољуб оћет одједном йојце ракију.

РАТИБОРКА: Није! Он ће да служи у кафићу!

СЛАВОЉУБ: 'Оће, али коме?

РАТИБОРКА: Омладини!

СЛАВОЉУБ: Којој омладини? Оној што дува лепак у најлонске кесе? . . . Онима што не смеју да изађу на свеж ваздух, јер ће одма' да се подаве к'о пилићи кад изађу из инкубатора? Онима што трче једино од кафане до кафића и то – половина од њих успут повраћа од “напора”, а неки и не стигну до кафића! Попадају чим изађу на улицу!

РАТИБОР: Ви, грађанине села, треба мало да пазите шта говорите! Наша омладина тражи укључивање у Европу! И то одмах! Здај! Еуропа је наша дежела! У модерној Еуропи милитаризам више не игра главну улогу!

СЛАВОЉУБ: *(окаже на Рајибора и Миливоја)*
Него, ви играте главну улогу?!

РАТИБОР: Разуме се, ми! Деполитизација Је–Не–А нужна је и обавезна! Неизбежна! Нека се другови официри, или господа официри, политиком баве код куће, после радног времена, нека усаглашавају ставове и прорађују материјале код куће! Је–Не–А треба очистити од наслага прошлости и од идеолошких утицаја који трују...

СЛАВОЉУБ: Слушај ти, грађанине града! Отац ти је добар човек, официр, свака њему част! На кога се ти изметну ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Не знам!

РАТИБОРКА: *(Прекорно)*
Мамааа?!

Мајка Рајимирка само одмахне руком.

СЛАВОЉУБ: ... Ал', 'оћу да ти кажем, да се ма'неш мога Миливоја, јер ће да заратимо тако гадно, да неће да ти помогну ни Европа, ни Азија, ни ово глобално, како кажу, овај... глобално загревање... Ни комплетна булумента грађанина града, оних твојих из кафића, знаш, што зевају улицом ко рибе на сувом...

РАТИБОР: *(Види да је враџ однео шалу)*
Чика Славољубе, нисам ја ништа њему ... Нисам га видео годину дана...

- СЛАВОЉУБ: А, ти Миливоје, ако те у'ватим да с овога овде шурујеш, поготово о томе како војска треба да се служи код Спасоја у кафану ...
(Ойејџ њружи чашицу)
 Сипај, снајка ...
(Мајка Рајтммирка брзо долије ракију у чашицу)
 Бери кожу на шиљак! Ја ћу да ти пресудим! А, и ти ...
(Обрајтти се Рајттибору)
 Мож' да ме причекаш код Спасе на томболу, да усагласимо гледишта и ставови!
- РАТИБОР: *(Повлачи се њрема врајттима)*
 Скјуз ми, сер, морам због неких ... Због неких физиолошких потреба ... да изађем ...
- РАТИБОРКА: Нека иде, нека иде ... Пустите га!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: *(Рајттиборки)*
 Значи, опет нешто мутиш?
- РАТИБОР: Морам, човече, нужда ... Притерало ме ...
- СЛАВОЉУБ: Ајде, сер, иди! ... И, немој случајно да те нема!
Рајттибор излази, Рајттиборка знајттижељно ѡлази за њим, дође до врајта, та се врајти. Ойејџ крене њрема врајттима, као да нешјтто очекује.
- МИЛИВОЈЕ: Сад би могли и ми ... да идемо ...
- СЛАВОЉУБ: Не би могли, Миливоје! Док ја не кажем! ... Док све лепо не разјаснимо!
- РАТИБОРКА: Останите још мало, штета би било да баш сада одете!
- МАЈКА
- РАТИМИРКА: Шта си сад закувала, Ратиборка?!
- РАТИБОРКА: Ништа, само кажем ...
Одједном се зачује ексцлозија. Рајттибор зајауче, ујџрчи са најола сјушшеним ѡнијалонама, сав изгарављен. Тур му је гошшово сажорео.
- СЛАВОЉУБ: У, сунце ти пољубим, шта то пуче?!
- СМИЉА: Кукууу ...
Сви ѡјуре ѡрема врајттима. Рајттибор ујџрчи, јури ѡо соби и јауче, не зна где би се сакрио.

СЛАВОЉУБ: Чекај, синовац, полако! Шта се десило?

Мајка Рајимирка прилази Рајибору, смешића га на сиволицу, али овај не сме да седне. Сјусићи се на ивицу сиволице. Брише изздрављене панталоне. Мајка Рајимирка му помаже, али би хтела да види о чему се ради.

РАТИБОР: Кево! Миливоје!

Мајка Рајимирка хоће да му сјусићи панталоне, али се Рајибор ошима. Миливоје прилази да види шта се Рајибору догодило.

МАЈКА

РАТИМИРКА: Дај мајка да види! Црни синко! Шта то би?! Црни Ратиборе!

МИЛИВОЈЕ: *(Смеје се)*
Експлодирало му дупе!

СМИЉА: *(Прекорно)*
Миливоје!

СЛАВОЉУБ: Миливоје, немој да се шегачиш, можда је нешто озбиљно!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Где ли ти је отац! Никад га нема кад треба да је ту!
Врати се ошварјају. Улази Ошац Боривоје, кайетан прве класе, крућан, дебео, са шайком напученом на очи.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ту сам ја, ту сам! ... О, здраво Славољубе, добро дошао!
(Ошац Боривоје скида ујрџач, ојасач, њишићољ)
Значи, већ си треснуо једну без мене ... Сад ћемо ми заједно да попијемо!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Боривоје, Ратибор ...

РАТИБОР: Шта ја ... Ја сам отишао тамо и таман кад сам сео и кад сам хтео ... да...

МИЛИВОЈЕ: Експлодирало му дупе!

СМИЉА: Миливоје!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Полако, полако, говорите један по један!

Сви њочну уљас да зоворе.

РАТИБОР: Ја сам отишао у ве-це и кад сам сео ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: То је твоја ћерка нешто смислила, сигурно, чим она овако мени ликује и ништа не говори ...

РАТИБОРКА: Шта ја , шта ја ...

СЛАВОЉУБ: Овај твој борац, Боривоје, умало да настрада ...

Отац Боривоје сјане на сред собе и одједном ћочне да командује.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Тишинаа! Миир – нооо!

Рајтибор и Мајка Рајтимирка сјану мирно, али Рајтибор не може да заузме љавилан сјав јер још држи љанџалоне у рукама.

СЛАВОЉУБ: Изгледа, Боро, ово твоје женско ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Остав, због Славољуба!

СЛАВОЉУБ: Ама, чекај да ти кажем ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ти, Славољубе, као да ниси служио војску!

(Поново командује)

Миир – нооо!

Славољуб и Мајка Рајтимирка се љогледају. Мајка Рајтимирка даје знак Славољубу да љрихвајте иђру. Сви сјану мирно. Отац Боривоје дође до рамије, окрене се љрема љима и командује.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: У врсту, строј се!

Сви сјану у врсти. Али, Мајка Рајтимирка има у рукама флашу са ракијом и чашу, Миливоје држи руке у љејовима, а Рајтибор је на зачелу, држи љанџалоне, сав је искривљен.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка, иступи!

Рајтиборка исиђуји два корака најред.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Шта је било, Ратиборка? Шта се догодило?

РАТИБОРКА: Ништа, налетео на школску нагазну мину, барутно пуњење, ручне израде ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ручне израде?

РАТИБОРКА: Ручне, друже капетане!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Врло добро, војницињо! Врати се у строј!

РАТИБОРКА: Служим народу!

Отац Боривоје са рукама на леђима шетња испред строја.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Сада ћемо мало да увежбавамо стројеве радње ...

(Командује)

Лези!

Сви се збуњено гледају.

СЛАВОЉУБ: *(Насмеје се)*

Вала, Боривоје, овако ме ни мој каплар није муштрао!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Остав, због Славољуба!

Мајка Рајимирка не зна шта би са флашом и чашиом, ја се обрађи Боривоју.

МАЈКА

РАТИМИРКА: Боривоје, да ти сипам једну?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: После, кад дам вољно!

Мајка Рајимирка се врађи у строј.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Дакле, добро! ... Прескочићемо стројеве радње! Прелазимо одмах на Ем–Пе–Ве, односно прелазимо на ... на шта? Морално политичко васпитање! Ратиборка, зашто се наш систем назива системом општенародне одбране и друштвене самозаштите?

РАТИБОРКА: *(У сјавау мирно, не испуцајући из строја)*

Кад се један друштвени циљ, одбрана и заштита земље постиже на организован начин, то јест, кад се зна којим снагама и средствима и којим методама се то постиже, тада се ради о постојању система. Зато се наш систем назива системом општенародне одбране и друштвене самозаштите. Оба ова система имају исту функцију, друштвену функцију, а то је, шта? Одбрана и заштита виталних вредности народа и народности, радничке класе и радних људи, као и услова њиховог даљег социјалистичког развоја на основама социјалистичког самоуправљања и несврстане спољне политике!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: *(Обрати се Миливоју)*
Ти! Вади руке из џепова!
(Миливоје лењо извуче руке)
Тако!... Разумеш ли ти ово?

МИЛИВОЈЕ: Па, овај ... Разумем ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Понови!

МИЛИВОЈЕ: Кад се један метод, овај, постиже циљевима, онда исту фикцију, оно бре, функцију, систем назива методама, које се зову, то јест, врше друштвену функцију ... Како беше ...

Рајтибор даје знак Оцу Боривоју. Боривоје љрилази.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Шта је, Ратиборе?

РАТИБОР: Ја не могу више ... Морам ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка, кад ти дам знак, активирај све остале школске, нагазне и потезне мине, да их још мало потпрашимо!

РАТИБОР: Али, ја не могу ...

РАТИБОРКА: Разумем, друже капетане ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Е, па... Сине Ратиборе, ти си сам тражио цивилни војни рок! Ти, и ови твоји тражите да у служби будем деполитизован, а код куће политизован! Служио у униформи, или у цивилу, мораш да научиш основне ствари ... Да знаш сутра да станеш ...

РАТИБОРКА: ... На браник отаџбине!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Јесте, на браник отаџбине! Према томе, обука ће овако код куће, у цивилу, трајати бар двоструко дуже него у војсци!

СМИЉА: Кукууу, Миливојеее! ... Две године!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Не причај у строју! Сваког дана, кад дођем с посла, имаћемо прво политичку наставу, затим вежбе снаге и брзине ...

Раџибор поново даје знак да мора да изађе.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: 'Ајде! Пожури!

Раџибор ојрчи у ве-це.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Дакле, вежбе снаге и брзине ... Слушај овамо! Па онда, увежбавање разних вештина, изграђивање борбене готовости и упознавање са пешадијским наоружањем! ... А, сад ... Вољно!

Сви одахну. Мајка Раџимирка приђе и сѝа Боривоју ракију. Доноси чашицу и Славољубу.

СЛАВОЉУБ: Алал ти вера, Боривоје!
(*Куца се с њим, ѝију*)
И ја ћу мог Миливоја сваки дан да шаљем код тебе!
Боље, него код Спасоја у кафану!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Може, може, Славољубе! Научиће он код мене све што треба, боље него у војсци!

МИЛИВОЈЕ: А, ја нећу! Овде дупе страда!

СМИЉА: Ју, Миливоје!

СЛАВОЉУБ: 'Оћеш, 'оћеш, још како! Страда дупе, ал' сачуваш главу!

Раџибор се враћа и чује овај разгвор.

МИЛИВОЈЕ: Е, ћале, нећу! Решио сам... Идем у војску!

СЛАВОЉУБ: Молим?

МИЛИВОЈЕ: Идем у војску!

СЛАВОЉУБ: Миливоје, немој да се играш ...

СМИЉА: (*Скочи и заџри Миливоја*)
Миливоје, ја ћу да те чека да се вратиш и да ти пишем писма! Ево, прво писмо сам ти већ написала!

МИЛИВОЈЕ: (*Скрушено*)
И ја сам теби ...

Славољуб сѝави руку на џруди. Мајка Раџимирка му забринуѝо приђе.

СЛАВОЉУБ: Ништа, снајка, ништа ...
(*Обраѝи се Миливоју*)
Миливоје, сине, немој да се играш, знаш да сам под срчану ману!

МИЛИВОЈЕ: Не играм се! Одлучио сам – идем у војску!

РАТИБОР: Јеби га, Миливоје! Сад морам и ја!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Надице, дај ракију!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ето ти сад! Ниси хтео да се жениш док не променим име у Ратимирка, а сад – Надице!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: То је било онда, а ово је сад! Донеси!

СЛАВОЉУБ: Тако је, Боро! Дај да попијемо по једну, кад смо и ово дочекали! А, мислио сам, обраука ме начисто!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Нисам ја ни веровала да они то озбиљно неће у војску!
(Донесе ракију)

СЛАВОЉУБ: (Подигне чашу)

Е, па, у здрављу и весељу да испратимо војнике, и да их дочекамо, па да женимо и удајемо, и унуке за руке водимо!

Сви наздрављају, док Рајтибор и Миливоје снуждено седе и не обраћају пажњу на њих.

ОТАЦ Живели, живели Славољубе! Тактика ... Страте-

БОРИВОЈЕ: гија и тактика!

СЛАВОЉУБ: Снајка, је л' вам загуљене комшије?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ови горе нису, а ови доле јесу!

СЛАВОЉУБ: (Искаји ракију и зајева)

Отвори се ес-ем-бе капијо, да одслужи ко није служио, ко није служио!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: (Прихвати њесму)

Капија се отворити мора, иде војска друг-Боре, мајора, друг – Боре мајорааа!

МАЈКА

РАТИМИРКА: (Пљесне рукама)

Боривоје! Добио си чин!?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Нисам, ал' добићу!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Е, сад ћу и ја једну!

(Сипа себи ракију и искапи је)

Је л' ако?

(Узима пшеницољ и полази ка прозору)

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ако!

Мајка Рајимирка исцали један мейак кроз прозор. Боривоје даје знак Рајиборки да укључи магнетифон. Смиља плаче и ушмркује. Чује се "Хеј, Словени", само прва сирофа, у интеријеријацији "Бијелој дуљмеи", у рок – аранжману.

Сви сипану мирно. Славољуб искористи да на брзину попије још једну ракију.

Миливоје му даје знаке да више не пије.

СЛАВОЉУБ: Кажи, сине Миливоје, кажи! шта 'оћеш?!

МИЛИВОЈЕ: Немој бре, ћале, опет ће се напијеш!

СЛАВОЉУБ: Снајка, ма'ни комшије, да поведемо једно коло!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Да поведемо, Славољубе!

Укључује магнетифон. Чује се коло. Славољуб изува цицеле, позива све у коло. Рајиборка довуче у коло и Миливоја и Рајибора који без воље, снуздено и незаинтересовано цуикају.

КРАЈ ПРВОГ ЧИНА

ДРУГИ ЧИН

Истиа дневна соба, али сада преириана географским картиама. Картиа Словеније на истиакнућом месџу. Картиа Југославије са поученом границом: Карлобаџ – Карловац – Вировитица. На словеначкој картии – исирџане сирелице које означавају покреће јединица ЈНА.

На видном месџу – најмодернија телефонска “секретарица” са бежичним телефоном, микрофонима и звучницима.

Војна радио-сџаница поред телефона.

Оџац Боривоје у маскарној униформи. Он нервозно шеџа по соби, ирилазећи часџо телефону и радио-сџаници.

Мајка Раџимирка замисљено седи, џледа у једну џачку.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Јебаћемо им мајку кочијашку! Цела војска може да му стане у два лифта! ... Водник, и то резервни, да дигне руку на незаштићену децу! 'Ма, шта руку! Пушку! Сатераћемо вас у Постојнску јаму ... Неборбени задатак, без муниције! Где су контраобавештајци да кажу о чему се ради?! Послали децу без хране и џебане ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Они су похапшени!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ко – они?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Обавештајци!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Похапшени?! Какви су то контраобавештајци који су првих дана рата похапшени?! Зар су носили на челу ознаке да су контраобавештајци?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Они су ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ђути ... Знаш ли да се још не зна који су све контраобавештајци радили у другом светском рату, и на чијој страни!... Не зна се још ко је за кога радио ни у првом светском рату! А, ови – похапшени!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Они су јављали ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Шта су јављали? Да ће нас Јанези дочекати раширених руку? Да ће бацати на нас цвеће и тепсије бурека?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Јављали су да народ није против војске ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ђути!... Где им је сад тај народ? ... Како се бране карауле?! Какав је поступак страже у случају напада на стражу?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: *(Као да одговара на њиховање професора)*
У случају напада на стражу, стражи се даје узбуна!
Позива се к оружју ... Узбуна даје . .

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ђути!

Устаје, укључује телевизор. На екрану се види фотодографија генерала Аџића. Његов говор чини официјелни сикер. Наравно, оригинал њога говора, ако би РТС и војне власти њога дозволиле, био би ефектнији и уверљивији.

“Нико у Армији није могао да схвати да се сукобљава са онима који Југославију и ЈНА мрзе из дна душе! Деценијама учени у духу југословенства, нисмо могли поверовати да се толико зла и мржње може сакупити на једном месту, и испољити у таквим облицима. Подмукли су и безобзирни! Поступају на најбруталнији начин!”

ОТАЦ

Ма немој! Него ће да вас милују!

БОРИВОЈЕ:

Говор се наставља. Боривоје њажљиво слуша и гледа у екран телевизора.

“Не штеде никога, па чак ни малолетну децу, жене, и своје дојучерашње суседе! Руководство Словеније служило се и служи најгнуснијим триковима и преварама. Истовремено, савезне власти правиле су нам сталне сметње, тражећи да се преговара, док они свим средствима нападају”.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ:

(Ућиши шелевизор)

Мајку вам јебем! Нико није могао да схвати?! Шта има да се схвата кад неко пуца на тебе?

(Обраћа се Рајшмирки)

Је л' то значи да те воле, па пуцају – од миља?!

(Рајшмирка ћући)

Да преговарају? Мртви не могу да преговарају! У сваком средњошколском уџбенику пише: основне вредности нашег друштва су независност, суверенитет и територијална целокупност земље! ... Ко је положио заклетву да ће све то бранити, па ако треба и живот свој дати?

(Рајшмирка и даље ћући)

Ко је први требало да буде на бранику отаџбине?!

(Рајшмирка ћући. Боривоје њрасне)

Чујеш ли ти шта ја питам?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Рек'о си ми да ћутим!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ:

Да ћутиш кад те ништа не питам и да јасно и гласно одговараш кад те питам!

Мајка Рајшмирка усџане и њојача звук на шелевизору.

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ћути!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ:

Шта – ћути? Ја да ћутим?

Поново се чује џлас сџикера и џовор џенерала Аџића.

“На жалост, нама је наметнут рат за одбрану земље. Према томе, ми смо рат морали прихватити, јер алтернатива – предаја и издаја – за нас не постоји. Трудићемо се да рат на који смо приморани траје што краће.”

Боривоје ѡриђе и искључи шелевизор.

ОТАЦ

Овај неће дуго! ...

БОРИВОЈЕ:

(Обрађи се Рајшмирки)

Тражи Радио Љубљану!

(Рајшмирка бира сџаницу)

Педесет година смо били непобедиви, па нас Јанези за пет дана средише! Брже него Хитлер четр'ес прве!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Не може да се ухвати Љубљана! Шушти!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Дај то овамо!
(*Проба и он, али не иде*)

МАЈКА

РАТИМИРКА: Боривоје, ја ово више не могу да поднесем! Ја идем да тражим дете!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: А, где да га тражиш? Куда идеш?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: У Словенију!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Како знаш да је у Словенији? Није сигурно да је баш у Словенији?!

МАЈКА

РАТИМИРКА:
Знам! Сигурна сам да је тамо! Чим се толико дуго није јављао!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ако је на стражи, не може да се јави!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Боривоје, ти као да ниси свестан да се у Словенији стварно ратује?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ја нисам свестан? Нису свесни ови ...
(*Покаже на ТВ*)
Да се ја питам, направио бих од Триглава билијар!
Скратио бих га за хиљаду метара! У првом удару!
До краја рата био би раван к'о тепсија! Испод
нивоа мора! Бунар бих од њега направио!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ал' не питаш се ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Питаћу се, питаћу се ... Полако! ... Погледај ово!
Све ту пише!
(*Приђе карџи Словеније са ознакама крешања јединица*)

Не би мени овде код Краковског Гозда тенковске јединице биле непокретна мета! Не би се Јанези вежбали у гађању из минобацача и упуцавали вој-

нике као глинене голубове! ... Ова блокада овде, код Орможа, то је срамота... То би и приучени артиљерац деблокирао ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Мајке се спремају да демонстрирају! Траже да им се деца врате!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Не долази у обзир! Како да се врате? Ко ће да брани земљу?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Опамети се, човече! Чију земљу?!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Нашу!

МАЈКА

РАТИМИРКА: То је словеначка земља! Зашто да српска деца опет гину за словеначку државу?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Српска деца гину за своју државу Југославију!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Какву Југославију! ... Пробај опет да добијеш Врхнику! Можда нешто знају!

Уџрчи Раџиборка.

РАТИБОРКА: Тата! ... Мама! Успела сам! Пронашла сам! Ратибор је у Словенији! Његова јединица упућена је првих дана на положај!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Какав положај кад ми је мајор Церовић рек'о да је још у касарни?! И, обећао ми за Ратибора...

РАТИБОРКА: Мајор Церовић је лагао! ... Да се ти не би секирао ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Упропастио си ми дете, Боривоје!
(Почне да њлаче)
Хоћу да ми вратиш дете!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Не цмиздри ми ту! И не богоради! Сад је лако кад знамо где је!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Лако је теби! ... А, како је њему!?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Шта му фали! Војник је ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ако је жив, сигурно је мртав гладан!

РАТИБОРКА: И жедан! Јанези не дају ни хлеба, ни воде! Пуцају и на кампањоле са храном! Пуцају на санитарска возила!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: *(Телефонира. Бира бројеве, љледа у ноћес)*
Имам ја тамо своју везу!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Остави везе, него да се пакујемо, па у Словенију! Дете лепо није хтело да иде у војску ... Послали сте неискусну децу, без оружја и без муниције да гину за туђу државу!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Они у касарнама имају муницију!

МАЈКА

РАТИМИРКА: *(Изненада скочи, усћреми се на Боривоја, и крикне)*
Хоћу да ми вратиш дете!

РАТИБОРКА: Мама!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Дете да ми вратиш!

РАТИБОРКА: Кево, бре, шта ти је! ... Па није му ништа! ... Већ би јавили да се нешто десило!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Већ се десило! Ове гузоње, као што је твој отац, седе овде и телефонирају, а деца гину! ... Иди ти па погини! Дете да ми нађеш и да га вратиш!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ђути! ... Изгледа, добио сам везу! ... Отишли су наши из председништва! Они ће све средити!

МАЈКА

РАТИМИРКА: 'Оће! Као што су и досад све средили!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ало?! Ало, Врхника! Друзе, је л' то Врхника? Ало?!

РАТИБОРКА: Шта каже?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ало! Не прекидајте! ... Спустите слушалицу, другарице!
(Пауза)
Добро! И ја тражим сина! ... Добро, чекам!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Само ти чекај!... Дај ми ту слушалицу!

РАТИБОРКА: Немој кево да ватрираш, сачекај мало! ... 'Ајде да обновимо . . . Шта радимо у случају ваздушног напада?

МАЈКА

РАТИМИРКА: (*Љућиићо*)
Бежимо у подрум!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Бежимо у подрум!... Не бежимо! Паника не долази у обзир! У случају ваздушног напада ми се мирно и достојанствено, у апсолутном реду, без гужве и панике, спуштамо у склоништа! Са собом треба понети – шта?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Питај за дете!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: (*Држи слушалицу и разговара са Рајтиборком и Рајтимирком*)
Не кажем вама, другарице! ... Добро, госпођо! Па, добро, завршите већ једном! И ја чекам!

РАТИБОРКА: Са собом треба понети – шта?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ратиборка, мислиш да је паметно и занимљиво у оваквом тренутку расправљати о таквим глупостима!

РАТИБОРКА: Нису то глупости, то су правила у случају напада евентуалног агресора на нашу домовину ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Са собом треба понети транзистор, Ратимирка!
Транзистор!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Какав транзистор!?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Исправан! Са новим батеријама!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Аха! Агресор ће да сачека док ми купимо нове батерије!

РАТИБОРКА: Кево, немој да карикираш ствари! У случају ваздушног напада, ми ...

МАЈКА

РАТИМИРКА: У случају ваздушног напада ми гинемо!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ало, ало! ... Добро! Добро, другарице! ... Госпођо!
... Ало, друг! Је ли то Шерцерава касарна у Врхники?
(Пауза)
Молим? А, чија је?
(Пауза. Збуњено се окрене према Раџимирки)
Слушај, друже... Товариш! ... Не знам ја словеначки! Па, не знам, човече!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Питај га већ једном за дете!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Какав криж? ... Црвени криж? ... Зашто? ... Цела касарна се предала? Немој да лажеш! Немој да лажеш, кад ти кажем! Дај ми капетана Међедовића!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Шта каже? ... Ратиборка, укључи то да чујемо!
Укључи интерфон да чујемо шта прича!

Раџиборка укључује инџерфон на џелефонској секретарици. Са друже сџране жице чује се, инџерфонски:

СЛОВЕНАЦ: Спиздили ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Кога сте спиздили?

СЛОВЕНАЦ: Тог нашег четника, Међедовића!

- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Значи, није ту?
СЛОВЕНАЦ: Не, товариш! Он је на Жалама!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Каквим жалама?
СЛОВЕНАЦ: Централним! У заједничкој капели!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Ало! Не разумем! Дај ми ... дај ми капетана Стре-ховца!
СЛОВЕНАЦ: Ни га! Нема га! Аретирали смо га!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Шта сте му урадили?
СЛОВЕНАЦ: Ухапсили, но!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Кога?
СЛОВЕНАЦ: Њега!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: И?
СЛОВЕНАЦ: Ин нич! Одрезали му јајца, но!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Каква јајца?
СЛОВЕНАЦ: О, јебен ти кретена! Како се рече по србско? Муда, но!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Шта муда? Каква муда?
СЛОВЕНАЦ: Његова издајалска, србочетнишка муда, застопиш! Бољшевичко – стаљинистична – слобенистична муда!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Како? ... Па он је Словенац?
СЛОВЕНАЦ: Био је, здај више не ...
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Како не? Знам да је Словенац...
СЛОВЕНАЦ: Словенци имају муда!
- ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: *(Изнервирано)*
Ајде, не сери! Дај ми мајора Јанковића!

СЛОВЕНАЦ: О, јебен ти, трмасти Балканц! Ни веч тукај армаде! И Јанкович је аретиран! У руднику је! Ужива у хладовини! Здај је вроче ван! Застопиш! Тамо мало да охлади врочо главо! Врочо барбарско – бизантинско кри! Крв, не!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Слушај ти, Слапар ...

СЛОВЕНАЦ: Какшен Слапар? Јаз се пишем Слапшак!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Добро, ко си да си! Ствар је озбиљна, немој да зезаш! Дај ми некога од старешина!

СЛОВЕНАЦ: Тукај со само словенски часници ... Ни веч агресорја! Ни веч југо – армаде, окупаторске, фашистичне!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ко ме ти то? Ко је окупатор и фашиста?

СЛОВЕНАЦ: Курц те гледа! Кај се јаз тукај с тебој зајебавам!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Мооолим?!... Јебо те онај твој Дрновшек!

СЛОВЕНАЦ: Е, јеси бедак! Чуј, Милошевић! Ало, Милошевић!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ја сам Јовановић! Капетан прве класе!

СЛОВЕНАЦ: Сви сте ви исти дрек! Срање!

Отац Боривоје се збуњено осврне, види да Рајиборка и Мајка Рајимирка најрежњуио слушају разговор.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Јебем ли ти мајку мангупску! Чекај док ти ја дођем тамо!

СЛОВЕНАЦ: Најпре мораш ове ки со тукај при нас, причакат на постаји в Београду! Застопиш?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Кога да чекам?

СЛОВЕНАЦ: Има их штиридесет! Послали јих бомо в лименках! Лепо запакиране, замрзњене! Застопиш? Како се рече по србско ... Сандук, но! Шкатла! Мрлишка крста! Правкар јих пакирамо!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Нису они сардине да их шаљете у лименкама...

СЛОВЕНАЦ: Нисо, ал' со мртви ин замрзњени, какор сардине!

ОТАЦ *(Окрене се Рајтиборки и Рајтимирки)*

БОРИВОЈЕ: Шта овај прича?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Шта прича! Зајебава те!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратимирка, затвори прозор! Ово је конспиративан разговор! Хоћеш цела зграда да чује!?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Шта да чује?

СЛОВЕНАЦ: Хало, србо – четник! Али си ше тукај?!

ОТАЦ *(Рајтимирки)*

БОРИВОЈЕ: Па, ово што причамо! Све су то шифре, разумеш?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Ако и јесу шифре, већ су дешифроване! Сви знају да су нам побили децу, да многе војнике држе у рудницима, да их изгладњују и малтретирају! И одсецају муда!

РАТИБОРКА: Пуцају у муда, маму им ...

СЛОВЕНАЦ: Хало, Слобеношевић! Си ше тукај?!

Отац Боривоје искључи инџерфон да се глас Словенца не чује. Поново узме слушалицу.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Слушај ти, барабо! До јуче сте се клели у братство и јединство... Молим?

(Пауза)

Кога смо убили? Није то српска војска!

(Пауза)

Српско – словеначко – хрватско – муслиманско – македонско – албанско – мађарско – бугарско – словеначко – црногорско – влашко – буњевачко ...
Шта да чекам!

(Пауза)

Немој да вређаш наше оружане снаге! Немој да вређаш! ... Јебо те Кардељ! Е, и он! И, Доланц! ... Какав окупатор на својој територији? ... Добро, али југословенска! ... Ви сте сами себе убијали, из страха!

(Пауза)

Отац Боривоје нанишани њишиољем у њелевизор. Приђе му Рашиборка и сјусији му руку, сјречи ља да ѡуца.

РАТИБОРКА: Тата! Зар у начелника Врховног штаба?!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Искључи то, или промени канал!

Рашиборка мења канал. На дружом каналу: ѓужва у Скујишијини Србије! Мајке окружиле ѓоворницу, вичу, ѡраже да им се деца враије из Словеније. Мајка Рашимирка искључује ѡелевизор, узима одело из ормара и ѡресвлади се.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Куда ћеш ти?

МАЈКА

РАТИМИРКА: Преузимам ствар у своје руке!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Немој да ме брукаш! ... Немој да брукаш српског војника! Шта ће мајке у Скупштини? Војник је војник, да све издржи! Ратимирка, лепо ти кажем, немој да ми брукаш фамилију, немој да ми брукаш војску!

МАЈКА

РАТИМИРКА: *(Сјремна је да изађе)*

Ти си им осветлао образ! Досад си, једино, упуцао телефон!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Нећемо, ваљда, да пуцамо у народ! Народ није крив!

МАЈКА

РАТИМИРКА: Седи ту, па пуцај у телефоне и телевизоре! Ја одох!

Мајка Рашимирка излази. Отац Боривоје крене за њом. Дозива је, али се она не осврће. Рашиборка дошрчи до ѡрозора, виче за њом.

РАТИБОРКА: Иди, мама, иди! ... Иди! Иди, мама!

Отац Боривоје скрушено се враћа. Насиуји ѡауза.

РАТИБОРКА: Можемо да проверимо склониште ... У случају евентуалне агресије ... Систем друштвене самозаштите подразумева ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка!

РАТИБОРКА: *(Наси́авља, го̀йово хисѝерично)*
... Подразумева шире и уже садржаје, организоване колективне и појединачне активности радних људи и грађана...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Доста, Ратиборка!

РАТИБОРКА: ... Којим они заштићују цело друштво и себе лично од опасности сваке врсте! Према томе, друштвена самозаштита је функција заштите и основа безбедности ...

(Раѝиборка ово већ изговара кроз ѝлач, хисѝерично)

Главни циљ и садржај општенародне одбране је одбрана земље од оружане агресије и то првенствено оружаном борбом!

Оѝац Боривоје усѝане, ухвати Раѝиборку за рамена, ѝроѝресе је, али она насѝавља.

РАТИБОРКА: ... Основну снагу оклопних јединица чине тенкови који су најмоћније борбено средство, које ...

Оѝац Боривоје ошамари Раѝиборку. Она се ѝрѝне, као да се ѝробудила из сна, ѝо̀гледа оца, ѝа сломљено седне.

РАТИБОРКА: Тата, нађи Ратибора! ... Сазнај шта је с њим! Да ли је жив! ... Ратибор је у оклопној јединици, код Врхнике!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Не брини, сине, не брини! Нађи ће њега тата! Умиј се, па изађи! Прошетај! Обиђи неку другарицу! Ево, даћу ти за трошак!

(Вади новчаник)

Забављајте се! ... Скокни до кафића!

РАТИБОРКА: Не могу! ... Нећу!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Гледај дерби! Кошаркашки! ... Има и добра представа у позоришту!

РАТИБОРКА: Не могу!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Има добар филм, акциони! Командоси!

РАТИБОРКА: Не могу, тата, срамота ме је!

- ОТАЦ Чега те је срамота?
БОРИВОЈЕ:
- РАТИБОРКА: Не знам, тата! Стидим се! ... Изненада се толико стидим...
- ОТАЦ Слушај, сине ...
БОРИВОЈЕ:
- РАТИБОРКА: Нисам син, него ћерка!
- ОТАЦ Добро, кћери! ... Ово је изненађење за све нас ...
БОРИВОЈЕ: Фактор изненађења, разумеш! Волели смо их као браћу! Како да пуцамо у браћу?! Изненадила нас је њихова мржња! Зар смо могли да претпоставимо да они нас толико мрзе?! И, зашто? Зашто да нас мрзе? . . Ако не желе са нама, нека иду!
- РАТИБОРКА: Зар морају при том да нас убијају?
- ОТАЦ Не морају! Али, они изгледа верују да смо им ми непријатељи, да Југославија није њихова, него наша! Верују да ратују, а убијају недужну децу!
- РАТИБОРКА: Зар морају при том да нас понижавају?
- ОТАЦ Рале, буди паметна! То је мали прљави рат у коме се не бирају средства ...
- РАТИБОРКА: Зашто ми увек морамо да бирамо средства?
- ОТАЦ Слушај, Ратиборка! Није време за такве разговоре!
БОРИВОЈЕ: Морамо нешто да предузмемо! ... Ако нећеш да изађеш, остани ту! Ја морам до касарне!
- РАТИБОРКА: Немој тамо, тата ...
- ОТАЦ Морам, кћери ... Курир је долазио још пре два сата!
Отац Боривоје узима пишићољ, ојасач, ујирџач. Припрема се да крене.
- РАТИБОРКА: Тата!
- ОТАЦ Реци, Рале!
БОРИВОЈЕ: Реци, Рале!
- РАТИБОРКА: Колико су војника убили?
- ОТАЦ Не знам ... Кажу, четрдесет ...
БОРИВОЈЕ:

РАТИБОРКА: А, да ли смо, тата ...
(*Оклева.*)

ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Шта?

РАТИБОРКА: Да ли смо ми ... Да ли смо ми некога убили ...

ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Кажу, неколико! Неколико су они сами убили раке-
тирајући хеликоптере, пуцајући на све живо ...

РАТИБОРКА: А, да ли смо ... како да кажем ... Да ли смо и даље
браћа са Словенцима?

ОТАЦ (*Приђе Раџиборки, ђомилије је ђо коси*)
БОРИВОЈЕ: Браћу, Ратиборка, не можемо бирати! ... Мада, где
је много браће, од имања не остане ништа! . .
Растури се кућа, развуче имовина ...
(*Пауза*)
Идем! Тамо ћу сигурно сазнати много више него
овде! Наћи ћу Ратибора, не брини! ... А, можда ћу и
на утакмицу! Дерби, знаш!

Боривоје креће ђрема враџима. Раџиборка му ђриџрчи.

РАТИБОРКА: Тата ...

ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Кажи, кћери ...

РАТИБОРКА: Мораш ли ... Да ли баш мораш ...

ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Шта?

РАТИБОРКА: Мораш ли да идеш у униформи?

*Оџац Боривоје засџиане, зџрануџио је џоџледа. А, заџим џрекорно
изусџиш:*

ОТАЦ
БОРИВОЈЕ: Ратиборка!

Оџац Боривоје изаџе.

КРАЈ ДРУГОГ ЧИНА

ТРЕЋИ ЧИН

Иста дневна соба. Сада су на зидовима картице Хрватске и Босне и Херцеговине. То су етничке картице, обојене различитим бојама. Посебно је наглашена боја која означава просторе где су Срби у већини.

На месту где је била карта Словеније, виси униформа, али сипаре југословенске војске, са сипарим ознакама.

Ратиборка седи у фојетли и нервозно бира телефонски број.

После неколико покушаја, добије везу и разговара са мајком)

РАТИБОРКА: Ало! Кево! ... Је л' жив? ... Како не знаш? Што си ишла тамо, кад не знаш? ... Да ли неко зна? ... Па неко из те пропале војске? ... Како немаш кога да питаш? Шта кажу официри?... Па, где су? ...

(Пауза)

Селе намештај? ... Знаш ли ти уопште нешто о Ратибору?

(Пауза)

Кево, слушај ме добро: има ли Црвени крст спискове? ... Њега нема на списку?! А, на списку заробљених? ... Ни тамо?! Шта? Зашто Срби посебно? Кажем, зашто Срби посебно? ... Зашто не смеш да говориш? Добро, добро, разумем! Шта су вам дали? Сендвиче?

(Пауза)

Јеси ли ти нормална? Какви сендвичи? Немој ништа да узмеш? ... Питај за Ратибора! Кажем, питај за сина, ако си већ отишла да га тражиш! ... Нека се подсмевају! Кажем ти нека се подсмевају! Ти имаш свој циљ! ... Не враћај се док га не нађеш! ... Зашто мораш? Какви муповци? ... Знам, али тамо још није почело! Иди преко Мађарске, ако почне! Кажем, иди преко Аустрије и Мађарске! ... Где ти је пасош? Какав Книн, шта имаш ти са Книном? ... Ало, ало! Ко си ти? ... Ало! Ослободи везу, барабо, видиш да разговарамо! Ало, кево! Врати се кући! Шта? Који председник?!

(За себе)

О, јебо те, откачена жена! Начисто одлепила!

(Ојетли у слушалицу)

Па, иди онда преко Копра! Бродом, дабоме! ...

Какав еркондишн? За Шиптаре и Македонце ер-
кондишн?! Какве то везе има, важно је да стигне
жив!

(Чује се звоно на вратиима)

Чекај, неко звони!

(Викне љрема вратиима)

Чекај! ...

(У слушалицу)

Молим? ... Добро, ако можеш, јави се! Пробај код
Јанеза, директно! Пробај директно, какав Црвени
крст! 'Ајде, ћао!

Раџиборка стићи слушалицу. Оџвара вратиа. Улази Славољуб.

*Он је сада у радном оделу, са чизмама на ноџама, као да је директно
са њиве дошао. Снужден је, намрџођен, необријан.)*

СЛАВОЉУБ: Откад закључавате?

Славољуб се снебива да крочи у собу јер су му чизме љрљаве.

РАТИБОРКА: Нема везе, чика Славољубе! Изволите, уђите!

СЛАВОЉУБ: Је л' ту Боривоје?

РАТИБОРКА: Није, али доћи ће брзо! Само ви уђите!

СЛАВОЉУБ: *(Примети новине на столу)*

Дај ми те новине ...

*Раџиборка му дода новине, не схваџајући зашто их љражи, али
кад види да он хоће да ређа новине љо љоду, ља да љо њима џази до
фоџеље, она му узима новине и сама "љрасира" љуљ.*

РАТИБОРКА: Дајте, ја ћу ...

СЛАВОЉУБ: Тај ни недељом није код куће?

РАТИБОРКА: У касарни је! А, можда је отишао и на утакмицу!

СЛАВОЉУБ: Какву утакмицу?

РАТИБОРКА: Дерби! Партизан – Звезда!

СЛАВОЉУБ: Боже, да л' те има!

РАТИБОРКА: Има га, чика Славољубе! Да га нема, ко би нас
овако казнио!

СЛАВОЉУБ: *(Примети униформу)*

Каква ти је то униформа, пиле? Сличну је крио на
тавану мој отац?!

РАТИБОРКА: Нема везе, чика Славољубе! Ја сам је с тавана и
скинула! Да скувам кафу?

- СЛАВОЉУБ: Каква кафа, дете! ... Јесте ли нашли Ратибора?
- РАТИБОРКА: Нема га ни у једном списку! ... Сад се кева јављала! Ни међу мртвима, ни међу живима! А, нема га ни међу заробљенима! ...
- СЛАВОЉУБ: Нема ни Миливоја!... Последњи пут ... био је код Вараждина! ... Кад ће, бре, тај навијач?!
- РАТИБОРКА: Већ је требало да буде овде ...
- СЛАВОЉУБ: Он ми је сад последња нада ...
- РАТИБОРКА: Последња заблуда, хоћете рећи?
- СЛАВОЉУБ: Једино ми он може помоћи да нађем Миливоја!
- РАТИБОРКА: Чика Славољубе, он ни Ратибора не може да нађе ...

Славољуб би зајалио циџаретиу. Хоће да дође до прозора.

- СЛАВОЉУБ: Дај ми те новине ...
(Ратиборка узима новине, али их држи у руци)
Истрасирај ми до прозора ...
(Покрај прозора Славољуб њали циџаретиу и љеда кроз прозор, шичекујући Боривоја)
Наћи ће он њега, не брини! Војска је то ...
- РАТИБОРКА: Била је ...
- СЛАВОЉУБ: Немој тако, пиле! ... Све, Ратиборка, дође на своје место! Полако! ... Само нека се деца врате кући! ... Ми матори ... Средићемо све остало! Прошли смо ми и горе ствари! ...
- РАТИБОРКА: *(Да би скренула разговор)*
Како снајка, чика Славољубе?
- СЛАВОЉУБ: Која снајка?
- РАТИБОРКА: Па, Смиља ...
- СЛАВОЉУБ: А, то ... Удала се!
- РАТИБОРКА: Како – удала?
- СЛАВОЉУБ: Пре неколико недеља била свадба! ... Не знам ко је јавио Миливоју, ал' по последњем писму видим да зна!
- РАТИБОРКА: Како, зар то није била љубав?

СЛАВОЉУБ: Еј, бре, пиле, љубав је љубав, а паре су паре! ... Удала се за “шкарта”! А, тај “шкарт”, Ратиборка, волу реп може да ишчупа!

РАТИБОРКА: Како је онда избегао војску?

СЛАВОЉУБ: Није избегао! ... Отац му ради у Минхену! Човек лепо платио две хиљаде марака и средιο ствар! ... Нашли су му да је анемичан, да има мањак шећера у крви ... Црвена крвна зрнца му се претварају у бела , а бела у црвена! Има хепатитис це ...

РАТИБОРКА: 'Ма, није могуће?!

СЛАВОЉУБ: Све је данас могуће, пиле, ако имаш дојч – марке!

РАТИБОРКА: То је отворено избегавање војне обавезе ...

СЛАВОЉУБ: Камо среће да сам послушао Миливоја ... Шта би му фалило код Спасоја у кафану ... Дај једну да попијем док чекам ...

Ратиборка доноси чашу ракије. Славољуб безвољно ошћије.

СЛАВОЉУБ: А, чија рече да је то униформа, пиле?

РАТИБОРКА: Није важно, чика Славољубе! Наша! Добровољачка! Идемо у Славонију! Радићемо оно што ЈНА не може, а онда ће они за нама ...

СЛАВОЉУБ: Како – једна војска, а две униформе? А, нема ни петокраке?

РАТИБОРКА: Ознаке и симболи нису важни! Ко хоће, нека носи и петокраку!

Улази Отац Боривоје, са изгужваном шајком, йоцејаном униформом. Има неколико модрица на лицу.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ко хоће, нека је носи! Ја више нећу!
(Баца шајку на сто)

РАТИБОРКА: Тата! ... Шта је било?! ... Шта се догодило?!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: (Одмахне руком)
Ови твоји ...
(Тек сада примети Славољуба)
Здраво Славољубе! Откуд ти?

СЛАВОЉУБ: Мислио сам, Боривоје, да ми помогнеш преко војске ... Да пронађем Миливоја ... Ал', изгледа да ће то тешко да иде...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ја ни мог Ратибора не могу да нађем ...

РАТИБОРКА: *(Одсечније йонавља йийтање)*
Ко ти је то урадио?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Не знам, Ратиборка! ... Не знам! ... Мирно сам седео и гледао утакмицу ... Срећа што нисам понео пиштољ, нанизао бих бар десетак...

РАТИБОРКА: И? ... Шта онда? ... Навијао си за супротну страну?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: 'Ма, нисам! Ни за кога нисам навијао! ... Из чиста мира почели да ме гуркају, да ме штипкају, да ме ударају! ... Бацише ми шапку у први ред, једва сам је пронашао! Какав је то официр без шапке?... Како да се крећем градом без шапке? Изгазили је, упрљали, поцепали, па ми је вратили на главу!

СЛАВОЉУБ: Изгледа, и тебе су мало изгазили ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: А, не ... Мало, онако , разумеш ... Ал' ја се нисам дао! Опалио сам једном балавцу такав шамар, да му се окрену стадион око главе! ... А, онда ... А, онда, било их је много ... Шта ми све нису рекли ... Изашао сам пре краја утакмице!

РАТИБОРКА: Јеси ли некога запамтио?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Кога, кад никога нисам ни видео! То је било ... као у некој магли... Један ме тако ударио песницом по темену ... Пет минута нисам видео ниједног играча на трену!

РАТИБОРКА: Седи ту са чика Славољубом, одох ја!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Пустите сине, није важно ... Нема везе! ... Ионако више нећу носити униформу ...

РАТИБОРКА: Како нећеш?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Лепо! ... Поднео сам захтев за пензионисање! Имам све услове!... Док сам био артиљерац, оглувео сам од топова ... Имам и године службе ... Сад, кад сам у техничкој служби, ништа није важно ...

СЛАВОЉУБ: Још си ти, Боривоје, млад за пензију ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Нисам ... Престарио сам ... Ништа више не разумем!

Рајшборка љућшио баџи згужвану шайку коју је у међувремену узела са стола, изађе и залуци враћа за собом.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ето, видиш! ... Нове генерације ...
(Покаже на униформу на зиду)
Нове униформе! ...

СЛАВОЉУБ:

Нису баш нешто нове, Боривоје ... Виђали смо их и раније!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: То су, Славољубе, паравојне формације ... Мимо закона и мимо Армије, а испред Армије и испред закона ... Једино не знам зашто их ови наши трпе ...

СЛАВОЉУБ: Дош'о сам, Боривоје ... Да оставимо сад који су наши, а који су њихови ... Дош'о сам да ми помогнеш ... Ти имаш везе у Армији, официр си ...
(Боривоје заусици нешио да каже, йоказујући изгужвану шайку)

Добро, био си ... Знаш путеве и начине ... Ја сам обиш'о целу Словенију и Славонију, и Миливоја нисам пронаш'о ... Нико не зна где је прекомандован! Неки кажу, пребачен хеликоптером, са целом једном јединицом ... Други кажу, био у десантној јединици, па враћен назад ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Шта ја ту могу, Славољубе?

СЛАВОЉУБ: Боро, ти знаш да ми је он јединац! ... Без њега, дим из моје куће неће да се вије! ... За кога онолико имање? Сад ће ови твоји да ми врате што су моме оцу узели ... Ко ће то да ради? ... Шта ће ми толика земља, кад немам Миливоја?!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ја ти не могу помоћи!

СЛАВОЉУБ: Видим! ... Ал' ... за паре, све се може!

Боривоје уврћено скочи.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Слушај, Славољубе! Браћа јесмо, али ја то не дозвољавам...

СЛАВОЉУБ: *(Вади из унутрашњеџ џејџа новаџ)*

Не кажем ја ти да узмеш! Ал' ти можда знаш коме да даш! ... Ја би' дао, ал' не знам коме?!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Дај коме 'оћеш! Мени нећеш!

СЛАВОЉУБ: Боро, ја те молим ... Ево, не мораш да узмеш ... Да оставим овде ... Десет хиљада марака! Даћу још ... Само да ми кажу где је! Ако је жив, где се налази ... Ако је ... Ако је мртав, где му је гроб?!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Наши су гробови, Славољубе, у нама ...

Ујрчи Рајиборка.

РАТИБОРКА: Нашли смо их, матори!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка, како се то обраћаш оцу?!

РАТИБОРКА: Добро, тата, сад кад си пред пензијом ... Сви пензионери су матори, је л' тако?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ја нисам! ... И нисам још у пензији!

Отац Боривоје даје знак Славољубу да склони новаџ, да џа сџави у џејџ, да Рајиборка не йримејџи. Али, Славољуб сџавља новаџ на йтелевизор.

РАТИБОРКА: Тако смо их средили, да им више неће пасти напет да дирају бивше официре, бивше Је – Не – А!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ја нисам бивши официр ... А, ни ЈНА још није бивша армија! ...

СЛАВОЉУБ: Е, па ... Идем ја, полако, Боривоје! А, ти види ... шта можеш! ... Ако нешто може да се уради – уради! ... Човеку је некад лакше да учини за туђе, него за своје ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Како туђе, Славољубе? ... Али, да знаш, адреса ти је погрешна . .

СЛАВОЉУБ: Нека ... Пронаћи ћеш ти праву ... Пиле, здраво!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка, испрати чика Славољуба!
(Предомисли се)
Нека, нека ... Ја ћу ...

Отац Боривоје излази за Славољубом.

Ратиборка укључује телевизор. Прикуља новине које је Славољубу простирала по поду. На телевизији: извештај са ратишта. Извештај о бомбардовању Вуковара и извештај о борбама у Хрватској. Чују се дејонације и рафали.

Ратиборка жужва новине све ођорченије, гледајући у екран.

Баца новине и прилази униформи. Облачи блузу униформе, узима вокмен и савља га у ранац. Узима најнужније ствари, своје књиге...

Отац Боривоје се враћа и изгубљено седа у фошељу. Као да Ратиборку и не види.

РАТИБОРКА: Тата! Хоћу нешто да ти кажем!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: (Одсујно)
Ммххммм...

РАТИБОРКА: Тата!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: (И даље обузеи својим мислима, одсујно)
Кажи, Рале!

РАТИБОРКА: Тата, ово више није игра! ... Ја одлазим!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Добро!

РАТИБОРКА: Одлазим на ратиште!

Боривоје се ирѓне. Приђе Ратиборки.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Какво ратиште?

РАТИБОРКА: Није важно! Има још ратишта и биће их још!
Одлазим, као добровољац!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Нећеш ти никуда! ... Ми нисмо у рату!

РАТИБОРКА: Ви, вероватно, нисте! Али, ми јесмо! Захваљујући вама! А, кад већ јесмо, онда ћемо и да ратујемо како треба!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка ... Зар да останем сам ... Мајка се још није вратила! Ратибор ... Не знамо ни где је, ни шта је с њим! Сад и ти?!

РАТИБОРКА: Морам, тата!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ко те је приморао?! ... Зашто мораш?!

РАТИБОРКА: Због нас ... Због тебе ... Хоћу да сперем љагу, хоћу да их понизим, као што су они тебе!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Кога, Ратиборка? Кога да понизиш? ... И, зашто?!

РАТИБОРКА: Због себе! И због нас! ... Због Ратибора и Миливоја! Због деде ... Због српске војске ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: То није била српска војска! ... То је била издаја! Издали су нас!

РАТИБОРКА: Издали су и наши, и њихови! ... Али, ми нећемо!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Непријатељ је био међу нама ...

РАТИБОРКА: Ви увек непријатеље тражите међу вама ... Вама је сваки непријатељ – пријатељ, само ако није међу вама ... И, сад тражите непријатеље међу нама!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка, ово су смутна времена ... Још се не зна ко ће на коју страну, ко се против кога бори! Може да испадне да нам непријатељи буду пријатељи ...

РАТИБОРКА: ... А, пријатељи – непријатељи! ... Знаш то већ! Та доктрина више не важи! Ослободила сам се тога! Сад идем да се ослободим стида ... Хоћу да се не стидим!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Немаш чега да се стидиш! ... Зашто се не стиде дезертери! Читаве чете и батерије дезертирају! ... Колективно! ... Резервисти направили вашаре од бивака и логора! ... Шуме су нам закрчене гајбама пива и вина, иза сваког жбуна вири певаљка, на сваком пропланку флипери и билијари! А, ти хоћеш да ратујеш! За кога?!

РАТИБОРКА: За себе ... Ти само седи пред картом, јављаћу ти стратешке положаје, јављаћу како се мења линија фронта ... Све ћу ти јављати, моћи ћеш први да славиш победу!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Али, то је мимо закона! Ми нисмо у рату! Похапсиће вас!

РАТИБОРКА: Неће! Војска нам је дала оружје, а полиција ће нас пребацити својим аутобусима!

Ра̀тиборка пр̀ебаци ранац пр̀еко леђа, осврне се, по̀гледа по̀ соби. Приђе за̀тѝм Оцу Боривоју, по̀љуби га̀ и журно одлази.

О̀шац Боривоје најпр̀е збуњено г̀леда, с̀иоји на сред собе, за̀тѝм крене пр̀ема вра̀тима, за Ра̀тиборком.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборка! Стани! Ратиборка! Дете!

О̀шрчи за̀тѝм до пр̀озора, о̀твори пр̀озор и виче за њом.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратибооркааа! Врати се! Ратибооркааа!

На вра̀тима се по̀јављује Ра̀тибор, у војничким г̀аћама и мајици, са војничком по̀лочцом око вра̀та. Посма̀тра извесно време Оца Боривоја.

РАТИБОР: Продали сте нас, Боривоје!

О̀шац Боривоје се изненађено окрене, по̀јури радосно у за̀рљај сину, али кад га̀ види у г̀аћама, зас̀иане.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборе! Је л' те наша мајка? Јеси ли срео Ратиборку?! Што си у гаћама?!

РАТИБОР: Гаће су нам оставили ...

О̀шац Боривоје по̀ново крене пр̀ема сину, али га̀ заус̀иави Ра̀тиборов одбијајући по̀глед и по̀крећ.

РАТИБОР: Продали сте нас, Боривоје! ... Ти и твоји официри ... Они су први побегли, пизда им матерна! ... Више су водили рачуна о својим шифоњерима, него о војницима! ... Предавали су целе касарне, без разлога ... Наговарали нас да се предамо, да не гинемо улудо!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Где ти је униформа? ... Што ниси обукао цивилно?

- РАТИБОР: Ето, предали смо се!
(Скида војничку њлочицу и даје је Оцу Боривоју. Боривоје збуњено ѓледа у њлочицу, а онда је ѡри-слони на ѓруди)
 А, униформа ... Нисам хтео да је обучем! ... Да је не изгужвам по врућини ... А, и волим да идем у гаћама! Истина, у рударској јами било је мало свежије! Тамо су нас Јанези сместили да не добијемо сунчаницу...
(Прилази ормару)
 Где ми је одело?
- ОТАЦ
 БОРИВОЈЕ: Важно је да си жив и здрав! Све остало ћемо лако!
Рајтибор ѡналази одело и ѡлако се облачи.
- РАТИБОР: Понекад је, Боривоје, важније бити мртав, него жив! Где ми је пасош?! Ко је овде претурао!?
- ОТАЦ
 БОРИВОЈЕ: Није нико! Можда мајка, кад се паковала ... Шта ће ти пасош?
- РАТИБОР: Путујем, Боривоје! Остављам ти твоју домовину, коју си се закleo да ћеш бранити и да ћеш чувати њен територијални интегритет, целовитост и ... Шта оно још беше? Ако се сећаш?
- ОТАЦ
 БОРИВОЈЕ: Ратиборе, заборављаш да разговараш са оцем! ... Није моја грешка! . . Шта сам ја могао? ... То је међународна завера, ширих размера ... У Армији – издаја!
- РАТИБОР: Вама су за све криви домаћи издајници ... И , народни непријатељи!
- ОТАЦ
 БОРИВОЈЕ: Не могу да верујем ... Словенци, па тако ... Јесу ли вас тукли?
- РАТИБОР: Нису ... Мени су само ударили шут у дупе кад су ме укрцавали у воз .
- ОТАЦ
 БОРИВОЈЕ: Неки су се вратили бродом, преко Копра ...
- РАТИБОР: Њима су ударали по два шута у дупе, и по један шамар, приде, онако, за врат ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: А, кад смо их ослобађали?... А, кад смо их хранили четрдесет и треће?

РАТИБОР: Ви сте вашу проју већ наплатили ...

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Какву проју?! Мој отац је заклао вола да би прехранио њихове породице ...

РАТИБОР: Волова код нас никад није недостајало!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Знаш ли шта о Миливоју? Он је био у десантној ...

РАТИБОР: Знам! ...

(Дуџа, мучна пауза)

Миливоје је погинуо! У оклопном транспортеру, кад смо бежали из Орможа!

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: *(Исцусити њлочницу коју је преврћао у руци)* Шта причаш! Ратиборе!

РАТИБОР: Чуо си!

(Рашибор се обукао. Сиреман је да крене. Приђе телефону, али само одмахне руком)

Одох ја! ... Збогом, Боривоје! Надам се да ће и теби, кад те буду разоружавали, оставити бар гаће ...

Рашибор њлази љрема врашима. Отац Боривоје се љргне из шока. Пожури за Рашибором.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Ратиборе! Чекај!

(Журно се враши љрема телевизору, узме новац који је љамо осцавио Славољуб. Пружи ља Рашибору)

Држи ово!

РАТИБОР: Откуд ти то?

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Није важно! Узми! Требаће ти!

РАТИБОР: *(Одмахне љлавом)*

Па, и није важно ... Јеби га! Час си го, као од мајке рођен, час си богат човек! Вратићу ти, Боривоје! Нећу ти остати дужан!

Рашибор се осврне, љогледа љоследњи љуић собу. Онда, обухваћајући љогледом чиишав љросиор, резигнирано каже:

РАТИБОР: I must go!
(Нагло се окрене и изађе)

Отац Боривоје осћаје сам. Изгубљено гледа за Ратибором. Затим се окреће, шета по соби.

ОТАЦ

БОРИВОЈЕ: Боривоје, шта се ово ради? Где си, Боривоје? Шта си, и ко си? Чији си? ... Који су наши, који су њихови? Ко су и наши и њихови?
(Погледа кроз прозор)

Откуд толико младих на штакама? ... Војска се опет повлачи? Докле? Где ће се зауставити? Да ли је могло другачије? Да ли је требало другачије? Чија смо ми војска? Докле је наша земља и шта треба да бранимо? Шта смо досад одбранили?

Светла се гасе. Завеса. Чује се "Хеј, Словени" у ритму корачнице, или композиција специјално компонована за ову представу.

Затим се, кад на сцени наступи поједини мрак и тишина, пуцањ из шипоља и види се блесак.

КРАЈ

Svetlana Pollak
JA GA KORISTIM SAMO ZA SEX

ARTE - Beograd

Svetlana Pollak

**JA GA
KORISTIM
SAMO
ZA SEX**

roman

Beograd, 2009.

UMESTO UVODA

„Ako mi zapadne čast da budem žrtva, a budem mogao da biram čija ću žrtva biti, voleo bih da budem srpska žrtva.

Samo Srbi i neki drugi slaveni, koje nisam tako pažljivo kao Srbe proučavao, imaju prema žrtvi ljudski, human i lirski odnos.

Nemci zaboravljaju žrtve. U Francuskoj biti žrtva, znači biti nespretnan. Šveđani smatraju da je biti žrtva znak primitivizma, Englezi su tu stvar obavili u tami srednjeg veka. Velike sile smatraju da je nepristojno to raditi kod kuće. Švajcarci to odbijaju. Italijanima je to smešno...

...Srbi su moji favoriti!

Zato što sam i sam Srbin, pa ta stvar ostaje nekako među nama, postaje prisna, topla i prijateljska.“...

„Dnevnik jednog...“ - Brana Crnčević

1.

Danas je prvi dan Nove godine. Sve jedno koje kad i onako u ovom novom dobu svake bogovetne neko bude sjeban, podjeban ili ubijen što duhovno, što moralno, ili može biti i onako odistinski, što bi se reklo... na globalnom nivou ali to i nije neka krucijalna stvar. Ništa posebno, čini se.

Vidim problem samo u tome, a nisam ni cinična ni razočarana, još sam jutros i u prazničnom raspoloženju, samo rekoh u tome što više ne postoji ni veliko ni dovoljno, ponekad čak ni samo dobro i što su sve dobre „obećanje- ludom radovanje“ stvari ostale i izbledele u nekom davnom aoristu pametnjakovića koji su se drznuli da uopšte znaju danas šta to znači.

Ne, ne mislim na aorist šta znači, već na radovanje, makar i uludo. Rekoh, prvi je dan Nove godine ali ja sam svoju Novu godinu dočekala juče u 3pm, i uz to sam ispratila sve čega sam jedva čekala da se rešim, čak sam mu i mahala i sad mi se jebe, mogu da se naspavam kao čovek, da ne kažem žena, da ne kažem notorna spavalica koja je kao ispljuvak ako ne odvali svojih osamnaest sati.

Zatekla sam se u Americi i čudnim putevima postala partner male firme ali za ostatak ću tek morati da se snađem.

Na primer, za velelpnu kuću i tri psa kao i kojekakve sitnice: saksije, cinele, patuljke u dvorištu i slično.

Za sad imam samo posao, smeštaj kakav takav i radnika Bog te tvoji kao da sam Donald Tramp.

I opet, kažem ja, Nova godina. Ameri rade.

Rade jebote gde stignu kao što mi pišamo gde stignemo. Ne možeš da se naspavaš k'o čovek od njih koliko rade.

Čujem u polusnu neko tandrljanje, spustim malo masku sa ociju i

vidim sekretaricu.

Tandrlja ključevima k'o ključarka ženskog zatvora ali šta će, mora da uđe. Naravno da je poznajem. To je Tulei Tulali.

Ona je sa Fidžija i kad god je vidim zamišljam njeno mesto rođenja i svaki put sa nevericom jer teško je poverovati da je neko onakvu lepotu mogao zameniti prvim radnim danom Nove godine. Uzgred, ona mi je najdraža.

Kiseo joj izraz na licu, život joj je smučen sa dvadeset pet godina. Ona sirota, jede i radi.

Pitala bih je često, dobro ne baš prečesto, ali kad sam onako prijateljski raspoložena, kakav joj je seksualni život jer sam radoznala po prirodi ali vuče mi na one kojima je seks isto što i ljubav pa neću da joj još i ja stajem na muku.

A kakav joj je ljubavni život to joj se vidi po paundima. Dosadan - reklo bi se.

E, sad, pošto joj je jedan njen paund 453 mojih grama, više joj se svakako isplati da ima te paunde nego moje kilograme ali o tome ću već razmisliti jer mi se čini kao nešto što bi moglo biti korisno, a i unosno. Zamislite da ima još i mojih 58 kilograma. Pa i da podeli svojih 453 paunda sa mojih 58 kilograma, opet ne verujem da bi mogla u Srbiji dobro da se nahrani.

Kažem:

„Radiš danas?“- ne skidajući još masku sa glave, omamljena od mog zaista imponantnog sna od juče po podne.

Ona meni srdačno:

„Aaaaaaaa...ahaaaaa....aaaaaaaax...“

Ja njoj, šta drugo nego:

„E, jebiga!“- onda se setim da ona ne zna šta to znači i uplašim¹ se da ne pomisli da sam neljubazna ili nevaspitana, pa joj objasnim da je to isto kod nas kao kod njih „fuck it“.

I ona počene da viče:

„Jebi gaaaaaaa...jebi ga....jebi gaaaaa.....“

Vičem i ja. Jebi ga, sama sam se namestila. Umesto srećna Nova godina dobila sam „jebi ga“.

Ma srpski je zakon, a o ćirilici da ne govorim - treba je izvoziti. Najbolje u šljivovici, pomislim, malo protresem glavom i zaključim da je rakija čudna stvarčica... neverovatno lekovita, za apetit, za obloge kad te boli grlo, dezinfekciju i slične stvari, a o izvozu ćirilice da i ne govorim, jos se mislim da li nisam slučajno nešto zaboravila.. .okrenem se na drugu stranu, kažem još jednom:

„Jebi ga Lei.“ - i zaspim ponovo.

Sad, nije da nisam i ja nekad tako. Svakog prvog januara vikala sam „jebi ga“ ustajala u šest, razgibavala se u punoj troli i išla na posao. Nije mi fela grofovska bila.

Radilo se. Nije da nije. I to se svašta radilo. Kada me pitaju ovde: „Šta si radila tamo?“, mene, majku ti Božiju, sramota da počnem da nabrajam. Znam da neće da mi veruju.

Gledaju me kao da sam poludela. Ali oni ne mogu da shvate da odande odakle ja dolazim je strašna sramota raditi.

I najbolje je zapravo da stalno menjaš poslove da niko ne može da ti uđe u trag.

Nisam bila žena političara, folk diva ni dobro zbrinuta snajka, ma nisam mogla ni da prismrdim pored obećavajućih hostesa ili pevačica, ni misica u najavi, nisam imala uticajnog muža, sve bogate ljubavnike mi razgrabiše pred nosom i jednog dana kad sam stala ispred ogledala, rekoh sama sebi:

„U bunaru si sestro.“

Fakultete uglavnom svi imaju pa se tu neka selekcija i ne može izvršiti. Eto, čak i ja imam dva. Više im se ni imena ne sećam. Nikad mi nisu zatrebali. Ali... Bože moj.

Tamo je tako bilo pre, biće i posle. Zato i ne žurim. Naučila sam brate Srbije kada se prepuštam trenutku da mu se stvarno prepustim. To me majka Srbija naučila.

Sad sam prepuštena trenutku i samoj sebi ali nisam još skroz opuštena. Treba mi dobra knjiga da se opustim. Ima jedna u hodniku pored garaže u kojoj stanujem.

Uzela je ja pre nekog vremena, izduvala lepo prašinu sa nje kad imam šta da vidim. Knjiga je pripadala nekoj izvesnoj perzoni, sa kojom ja i nisam baš u najboljim odnosima i sad ne mogu da je čitam iz principa.

Ako neću da pijem iz njene čaše, ne mogu ni da čitam valjda iz njene knjige. Kakav bih ja to poodvojeni karakter bila? A i ne ide da u Americi citam srpsku literaturu...dosla sam da zaboravim.

Baš šteta. Dobar čovek. Sjajan pisac. Nema veze - koji.

Sad moram da čitam Igoa pedeseti put. Šta ću? Moram.

Sanjam Ursusa i Homa. Toliko sam se srodila sa njima da majke mi, kad bih znala da štrikam, odmah bih im čarape isplela. Toliko sam se vezala za njih.

O Prometeju da vam i ne govorim. Ta je pesma postala moja omiljena oda životu; kada hoću da mu se osvetim i opalim mu šamar ja mu samo izrecitujem Prometeja.

Što je Gete bar ne presavi u tri tabaka? Mnogo pametna pesma. I radoznala.

Svaki put kada je procitam ona me nešto pita. Odgovorim joj... ne mogu baš toliko da se pravim blesava.

Pa onda zapišem. Možda ja jednog dana budem i pametnija pa odgovorim nešto genijalno - ko zna?!!!

Jedino što sam tanka kad me spopadnu razmišljanja a to obično bude u nekoj jurnjavi, sa papirima i olovkama. Ali Ursus i Homo su stvarno pravi prijatelji. Sačuvali su mi par papira među njima.

Vidi ovo: Dopuna za 84. Kolo iz kladionice, e, ne mogu da vam kažem koje godine.

Ali ne zbog onog: dame se ne pitaju za godine. Pa neće niko da mi ih uzme.

Kad smo već kod godina, nakrpila sam skoro četrdesetak ali još uvek

ne znam šta ću sa njima.

A kad smo kod knjiga imam jednu na pameti ali ne znam gde da je tražim. Ona se zove sasvim drugačije, zaboravila sam, ali sam je ja nazvala „MILIONERI U ŠPICU“ a i ispričeh vam i zašto jer je taj događaj itekako ostavio utisak na mene:

Vozim se ja jedan dan autobusom. Trasa, nebitna. Premda, kada se nađeš u čuvenom beogradskom špicu nije ti samo trasa nebitna. Sve ti je tada nebitno.

I majka i otac i žena i deca i koleginice i šef...ma samo živu glavu da izvučeš.

Autobusi su u Beogradu čista lutrija i svi u njih kreću sa verom u Boga da će baš oni imati Božije milosti i umuvati se nekako pa makar se pre toga molili i po čitav sat ili dva. Zato, naše gradske autobuske stanice već odavno liče na molitvene otvorene prostore.

Elem, toga dana kao i svakog drugog neko je imao više, neko manje sreće. Između ostalih dobitnika, srećnik je bio i smeđkast, ležeran i vrlo opušteni muškarac u radničkom odelu sa knjigom u rukama i šrafciğerom u džepu i naravno, bio je srećan jer je sedeo u istom.

Sad... bar desetero oko njega koji stoje na jednoj nozi u dokolici truckanja zaviruju mu u knjigu, a on se sve onako nekako okreće i vrpolji ne bi li je zaštitio od radoznalih pogleda. Okreće se i vrpolji toliko da mu je najverovatnije jadničku samo sedenje preselo ali umesto lepo da ustane i prekrati sebi muke k'o svaki normalan covek, on i dalje u nastojanju da sačuva svoje skupoceno štivo oće pa oće da sedi. E, pa kad hoćeš eto ti. I dobije ti on tako pri jednom naglom kočenju nekog mladog devojčurka po sred knjige u krilo. Ona, mlado pa ludo, pa veselo se razbaškari i izvuče njegovu knjigu ispod sebe ali joj ne pada na pamet da ustane:

„Jaaaooooj...vidi...a jer mogu malo da je pogledam?“ - i ne sačekavši odgovor počne da čita drugaricama:

„E, devojke, slušajte ovo...“ – „kako postati milioner bez pravog rada!“ - uzviknu i naziv knjige koju je covek tako sebično čitao i nastavi da čita najinteresantnije delove.

Ja gledam. Lepa knjiga. Bordo. Sa plastificiranim koricama. A u njoj čista magija. Pa tako, bre, treba da izgleda a i da se piše svaka knjiga.

Oko nje se za tren sjatila čitava gomila čitalaca. I ko to truca one gluposti da Srbi nisu složni?

Niko se, koliko sam ja videla, neće morati podmićivati, ubijati, svađati ni miriti. A, ne! Više ne nasedam.

Nas samo treba prosvetiti i prosvetliti. Naravno, pre toga nas treba okupiti na jednom mestu.

Brzo mi prođe vreme dok je draga devojčica čitala - hvala joj. Rekla bih i prebrzo jer nisam se pošteno ni udubila u materiju kad mi stiže stanica na kojoj silazim. Ne silazi mi se, al' moram. Šta ću? U prolazu pitam:

„Izvin'te, a ko je pisao tu knjigu?“

I dobijem ono što sam i zaslužila:

„Ćuti bre tu kokoško, ne čujem ništa od tebe!“

Ja ne čuh odgovor na pitanje ali okrznuh pogledom jedan redak: „... sa slovenačkog prevela neka ta i ta...“

AXA! Eto ti sad! Pa zato su Slovenci tako brzo uznapredovali. Kolektivna edukacija možda?

Uostalom, ako se na stanicama molimo zašto u autobusima ne bismo čitali, shodno tome htjedoh da se obratim ali nisam znala kome.

Svejedno, apelujem čak i odavde: Vratite ukinuto mesto konduktera sa šalterom. Lepo vi da napravite mini biblioteke sa stručnom literaturom. Višestruka korist. Nova radna mesta i to nije sve. Em karte, em članarina, em pdv, a ko zna koliko bi ljudi na primer vođeni ovim primerom, postalo milionerima u špicu i skinulo se što vama, što sebi samima sa grbače?!!!!!

2.

Ne znam ni ja šta mi bi da odem. Valjda je došlo vreme da napravim retrospektivu događaja, dešavanja i ljudi zbog kojih sam se obrela na vetrometini na rodjenom tlu. Pitam se šta radim i dokle ću se pitati. Sad ponekad i znam šta radim ali se svejedno stalno nešto pitam. Retki su oni sa kojima se ja razumem. Vazda misle kako sam komplikovana i složena da ne kažem slojevita. Meni, lično to uopšte nije jasno jer mnogo sam ja godina provela sa prostim svetom. Ali i onim od godspodske fele.

E sad, priprosti svet prepoznaješ po nečemu što otkrivaju u razularenom smejanju, kao da te siluju njime, po preglasnom govoru, onom koji šta god govorio ništa ne kaže.

Ali ti titraju po ganglijama: slušaj me, prost sam i dičim se time.

Po kolebljivom držanju dok ih niko ne gleda i nepokolebljivom, pozerskom stavu kad ih okrzneš pogledom. Čim ih neko pogleda, postaju raskalašno ozareni i nametljivi. Žive za druge ali ne požrtvovanošću, ali svime ostalim - da.

Trapava gracioznost, usiljeni facijalni grč, napucana pamet koja im toči iz ušiju, moto: ima se - može se i na kraju opaska, narodna naravno: „jebo te miš što kola vuče“.

Gospoda, opet mogu a i ne moraju da imaju ništa do stila. Stil im je dovoljan. I urođen. Oni jasu uporedo sa nekakvom svojom svitom od koječega koja se u prvi mah ni ne primeti.

Ne smeju se kao fukare, ne vesele se kao u šatorima, govore tiho i osluškuju mnogo.

Kao retke juvelirske stvarčice i to sve ređe. Ne proizvode se više, nema im računa. Mnogo skupog utrošenog materijala, još ručni rad, a nikakva vajda. Em, zastarelo i demode.

Ali tako je to. Nekom zapadne put pod noge pa u pravi pravcati Had, a nekom štipaljke, pa za ramena na svilen konac. Ni noge da okvasi.

Meni zapalo...a šta drugo nego Had. Ali ja sam i bila tako nekako talentovana da pripitomljam ale.

Moj prvi posao bio je na jednom fensi splavu. Ekstra fensi, molim lepo. Ultra-mega-giga fensi - šta god to značilo.

Mada su splavovi uglavnom fensi, ne znam zbog čega.

Bar da imaju utvrđenu propoziciju o broju burića. Tu sam se još kao devojčurak izveštala.

Posle su me godinama zvali da brojim buriće i pregovaram o rentanju. A i zakačilo se za mene nekoliko tuđih felera i profesionalnih degeneracija. Uz put uvek pokupimo i nešto tuđe, valjda.

Meni lično, to jako smeta jer to vam dođe kao da obučete tuđi kaput... no, svejedno, dok sam ja brojala buriće, brojala sam i mesta za bacanje barbuta, zjale i tuđe bunde. Lepo mi išlo.

Mislim taj prvi posao. Radila sam malo kao šesnaestogodišnjakinja, izvrnula dve tri prepune pepeljare u džepove kaputa najopasnijih kriminalaca u to vreme. Jednu Ranku, jednu Duji, jednu Metu, koliko se sećam, Bog da im dušu prosti.

Gazdi sam pobacala deset kanti za smeće u Savu dok nisam naučila kako se baca smeće. Kod kuće mi to nikad nisu davali da radim.

A inventara što sam mu polomila. Ali ne grize me savest. Talio se sa nama za bakšiš. Naravno, za ono što bi mu prijavile. Jeste on sedeo i brojao ali Had je ipak Had.

A on, taj gazda nije bio ovako, kako da kažem kao ja, rođeni Hađanin - to vam u Beogradu dođe nešto kao rođeni brdjanin ili rođeni dorćolac.

To ti je nešto kao kad se rodiš sa stilom. A stilova ima raznih. Tata trafikant, mama kuvarica a ti prštiš od stila. Ne znaš odakle ti, a i šta te briga.

Poklonu se u zube ne gleda. Neko može da ima šta hoćeš i ceo svoj život da ljušti donove i flekice da nađe i kupi taj čuveni BG stil ali nema. Kažu:

„Daj majke ti ako nađeš negde taj tvoj stil, kupi jedan, dva komada

da mi se nađe. Nema veze šta košta, to ti je i onako kao kad kupiš kaput od kašmira za ceo život.“

E, tako onaj moj gazda nije imao nos za smrad. A bio svetski čovek. Nanjušio se taj svega i svačega ali džaba mu.

I onda ti on meni dođe jedan dan i kaže:

„Znaš šta ćero, aj mi tebe lepo da udamo. Ti samo sedi ovde pored mene, naručuj pića i zvrackaj. Jeftinije me bre tako izađeš.“- pa zavoleo me. Duša od čoveka.

„A je'l za platu?“ - pitam ja.

„Paaa....aj sad jebeš mu mater, pašće neka kinta.“ - i kad je video da sam počela da se kolebam i nećkam a on brže, bolje:

„Dobro, ajde za platu.“

I nije da je pala neka kinta nego počelo da pljušti. Zvrackala ti ja, zvrackala. Ne zaradi niko za mesec dana koliko ti ja nazvrackam za noć.

Zvrackala bih ja ko zna koliko još da mi jedne noći ne nabasa... Ko?

Pa bitanga - par ekselans. Niste valjda pomislili bibliotekar. Ne može se iz podzemlja tek tako. Malo levo, pa desno...sve može ali napolje...ne lipši magarče do zelene trave. I tako sam ja dala otkaz na svom drugom poslu.

A te zvrackalice kakva sam ja bila se inače danas zovu „sponzoruše“ i vala posrećilo im se. Nije to danas više mačji kašalj, biti zvrackalica... em se bolje plaća, em ostavljaju trag u vremenu. Da, da...ako ne verujete- proverite:

*

U tvrdom pokoravanju slobodnom vremenu, gledam ja u njega, gleda on u mene. Aj pogledajte i vi malo bolje u lice ovom 21. veku pa da se gledamo svi zajedno.

Jeb' o lud zbunjenog - izvin'te na spontanosti.

Cele biblioteke, čitavi mirisi civilizacijskog napretka smaraju brate i obaraju, cepidlače: te vidi 19. vek, te vidi 17., te vidi 15. K'o da ja nema u šta da gledam.

Oni bre napisali i napravili i što je bilo i što nije bilo, i što će da bude i što neće. Kak'i smarači. K'o da mi odovud ne umemo da gledamo, niti da pišemo...

Ajde, o čemu danas čovek u srednjim godinama da čita a da mu bude novo i interesantno? O čemu?

Evo, ja na primer. Dosadno mi je i kupila bih neku dobru knjigu, skrolujem gore- dole netom i znate šta primećujem?

Imamo bre čitavu zbirku knjiga o sponzorušama.

AU! Kakva važnost egzistencije u literaturi i savremenoj književnosti. Treba vala, hvala, da se ne postidimo da im kažemo. Mame mi moje. Ja ne znam o čemu bi ovaj narod pisao da nema sponzoruša?!!!

A, opet, hm... čudna mi čuda. Ono sto je sponzoruša u Srbiji to je amerikanka u Americi. Jedino kod nas izgleda ne važi ona: svakog čuda za tri dana.

Meni dolazi na pamet da ja i batalim i čitanje i ovaj posao i da se vratim u Srbiju i otvorim kurs za „slojevitu strukturu književnih sponzoruša“.

Da iskoristimo kako treba taj potencijal pa ako ste pametne, drage moje i dragi moji svaka od vas može da bude traženija, nego što rekose, Pavelić. A biće toga još. Imam ja nos.

Samo, malo ste brate zakazale u poeziji, a nije fer jer pesnik puni celu tvorevinu to jest vas životom zauvek i to uglavnom posthumno pa možete da živite zauvečno. Na primer:

O moj Bože čuda velikoga

Da'l su Sunca il' su stene

Il' golubi od balona
Kad se stuste pera mnoga
Na lutke od silikona;
Rodila ih deva bajka
A laser im bio majka;
O Dinkiću budi duša
Izvez'o si na sve strane
Tol'ke tone sponzoruša...
Da se vrate bez poreza
Fiskalna ti žena bila
Pa za račun da te pita;
Vrati nam ih oj Dinkiću
Nema narod šta da čita...itd.

I znate, nije baš svaka muka - muka. Neka je tvoja, neka je moja, neka je tuđa, neka je: muči jado da grđa ne može biti, a neka onako. E, vaša je verovale ili ne - onako. Teško ali mlako. A i vi našle gde ćete da tražite sponzore. Sve sami jebivetri, foliranti i pozeri. Oslušajte...kad čujete onu vaspitno šibicarsku:
„Da sam bolje učio ne bi ovde čučio.“, a vi njima lepo u brk:
„Da sam tamo učila sad bih ovde čučila.“ i 'vatajte maglu u fin svet po naratora.

3.

Nego, udadoh se ja za tu bitangu. Aj sad, brak k'o brak. Od redovnih poslova ja sam samo prala veš u jednoj mašini, suđe u drugoj, čuvala dete, skuvala tu i tamo po nešto, uglavnom šargarepu umuljanu sa bananom, svađala se sa svekrvom i prodavala drogu.

Ne znam da li i to da računam u posao.

Bila sam veći diler nego oni tadašnji najveći. Ko ne veruje može da se raspita.

Ali nisam ja to htela namerno. Slučajno mi se zalomilo. I ti uopšte ne moraš ni da budeš kriminalno i psihološko devijantna ličnost da bi bio kriminalac u Srbiji.

Kažem ja lepo: ne možeš ti među žive kad si mrtav. Had je to!

A i ovaj moj se uhvatio u kolo a nije znao ni korak da napravi a da se ne spoplete. Nije imao štofa za to. Bolje bi mu bilo da je ispao neki advokat, menadžer, tako nešto.

Nije on umeo da napravi pare, a tada se droga nije ni kupovala ni prodavala zbog para, besparice, problema, iskušenja, nego iz fazona.

On iz fazona kupi desetku, pošmrče peticu, a ovo ostalo ostavi po strani da mu se nađe pa kad se posvađamo ide meni iza leđa, smrče i nervira me.

Sve tako do jednog dana kada sveto trojstovo interventne, četvrtog i Bog te tvoj, drugog ne uleteše i razmontiraše nam celu kuću do pod krov.

Nego kako su Miloš, Moler i Cukić pekli svaki svoj ražanj tako se i ovi pomamiše pa posvađашe između sebe i to oko firmiranih farmerki i jos tuđjih i u toj gužvi ja skinem ključić od poštanskog sandučeta.

A u poštanskom brat bratu do brata otprilike oko deset godina robije i to porodične. Mada, da su ga i otvorili ne verujem da bi ista primetili od silnih racuna.

Odvedoše oni njega kao na onaj čuveni „informativni razgovor“ a ja, šta ću?

Sa sve nejači kvoter po kvoter i otvorim trafikku. Pacijentata kol'ko hoćeš, ko u domu zdravlja kad sestre piju kafu. Ma ni cigaretu do kraja da popušim. Moralo da se živi od nečeg. Para k'o drva a nisam se ni plašila. Valjda mlado i ludo idu zajedno.

Ma imperiju bih napravila da ne pustiše ovog mog smotanka.

Kad odjednom čujem, ima čovek kaznu za silovanje. Nešto mi ne liči na takvog, pogotovu u krevetu... ajde kad se pobijemo i tako-tako ali raspitam se ja... ma nije on nikog silovao nego držao sveću pa pokušao da bude gori.

Ovako, gde god odemo u to vreme - on najbolji. Ne ide. Kad gradiš ime ne može to tako. Tu sam ga zaista razumela.

Malo po malo brak, to jest vanbrak, počne da nam puca i on lepo pokupi prnje i vrati se kod mame.

A ja novine u šake pa pravac u neki ćumez i dobijem posao iz prve. Ja ne brojim ali nešto mi se čini da mi to došlo k'o neki četvrti posao. Manekenka!

Mis osamdeset i neke, ima dete ali garažirana ko džip pa aj... misle polovnjača pa će da prepolove honorare.

Revija za revijom, revija za revijom i stignem ti ja do naslovne strane ali i do Beogradske hronike, a onda se nije moglo na televiziju ko danas. Morao si ili da budeš neko i nešto ili baš dobro da zagovnaš da bi ti se posrećilo. Ja sam, kao što ćete videti, zagovнала muški. Ali sam postala i poznata. Ja se sva uskočoperila, pa se prenemažem sa onim mojim stilom kad jedne noći stiže mi glas iz Hada:

„E, ono onda i ovo sada pa ćeš se načekati...“ - nisam baš zapamtila ceo san. Ali, tako i bi.

Desi se prva ozbiljna pucnjava u to vreme. Majku ti ko iz Dok Holideja i Vajata Erpa da su duhovi poiskakali. A ja k'o večito dobra srpkinja, aj reko' da im sakrijem to oružje. Kad sutradan uveče neko

mi zalupa na vrata:

„Otvori, 29. Novembar!“

Ja otvorim onako blentavo. Bila mi još i tada kratka memorija.

„Tražimo oružje.“ - gleda me jedan slatki crni, a trojica iza njega na gotofs.

„Ox... izvolite.“ - kažem ja, a sama sebi jebem sve po spisku. Kud se zajeba sinoć pa ih još naterah da ostave kod mene celu skalameriju. Raspucali se momci ,a ja meka srca.

„Jer možemo da pregledamo stan?“ - pita onaj slatki.

„Naravno.“ - odgovorim mu onako blentavo, opušteno, tutnem mu bebu u ruke i padnem na patos. U, što mi bilo žao, tek ishoblovan parket.

Ne trepćem, ne dišem, ne kukam, ne pištim, ma ko mrtva, majke mi, sve dok se nisu uspaničili.

Oni malo cunjaju po stanu, čujem, nemaju nalog za pretres, ne znaju šta da rade, malo se uspaničili i zovu nekog njihovog šefa... na kraju se prime na sirotu mene i odu.

Ja skočim na telefon i zovem jednog prijatelja iz legije, mator čovek bio već u to vreme ali iskusan:

„Šta da radim?“

Imao je reputaciju da puca iz pete i valjda u korist iste, stvori ti se on za sekund ispod moje terase, obučen kao specijalac u kombiju.

Aj što je imao dobru preporuku, ali što je imao dobru dušu. Ja mu lepo izbacam jedno po jedno sa terase i tek tada vidim šta sve spada u vatreno oružje.

On mi još vikne i „Hvala“, mahne mi i ode. Imao je moj blagoslov, mada sam posle tek čula koliko sam novca mogla da nafatiram. Pa samo pancir jedan je bio pet glavica.

Totalno mi se u tom jednom danu poremetio život i ja ne odem na neke važne zakazane revije i dobijem pedalu.

Rekoh - ma nema veze. I onako je vreme da se uozbiljim.

Ali razmišljala sam dosta o toj celoj situaciji i kasnije pratila tokove podzemlja. Mislim nemoguće je da si tu a da nemaš pojma ni o čemu.

Nemojte ni da pomislite da su kriminalci potegli ravno iz Hada. Potegli su oni odasvuda i stvaraju se niotkuda. I oni su bili ljudi. I to mahom, mladi ljudi, nadahnuti... ali neizigrani... oni koji su čuli za reket ali tenis nikada nisu igrali jer im je roditeljska plata jedva pokrivala troškove nedeljne serve novih loptica koje tako brzo očelave da je to bezobrazno.

Prošto, mislim da fenomen regrutovanja kriminalaca na našem asfaltu može da se posmatra a i prati kao na primer neka sportska disciplina. Meni, najpre liči na trku sa preponama.

Zašto?

Pa eto, na primer: jednom je jedan golobradi momak rešio da overi i profučka malo od svoje lude, rane mladosti, a ispred nosa ga je čekala već prva prepona. Trebalo je ući i nekako se promovati u onaj „gistro klub“ pored onoliko specijalaca, padobranaca i vijetnamaca kojima se zaduženja stalno menjaju, a uniforma izgleda kao civilna odeća.

Taman je jadničak tu preskočio, a već ga je sledeća čekala. Ma ni da odahne k'o čovek. Njemu se još i posrećilo pa je našao i devojkicu da sa njom malo pročavrlja kad njoj, toj slatkici kao po obavezi stiže flaša šampanjca od gazde da se zna ko vodu nosi.

Treća prepona beše najteža ili najveća, kako god. Treba sputati svoj mladi, dvadesetogodišnji ego. Tako su se prepone nizale jedna za drugom celo veče dok i naš dečak ne ukapira kako to ide pa napravi ršum veći i od onog koji je bio u jeku.

Ali, taj nesrećni mladić izvuče najdeblji kraj i zagriže ni manje ni više nego metak, čisto kao overu i proveru svojih sposobnosti. Na svu sreću, preživio je, metak ga je tek malo počeošao po stomaku ali doktor mu, što se kaže, ipak ne izvuče pouku iz glave nego metak iz stomaka i tu je mogla biti spuštena zavesa. Ipak?

Dođoše mu drugovi da mu se nađu, ohrabre ga:

„Brate mili, pusti sad to... sredicemo mi sve, samo se ti oporavi. Nego je' l ti treba nešto bratiću dok si u bolnici?“ - upita ga jedan od

drugova.

Dečak, pridržavajući se za stomak i jedva otvarajući usta od silnih slamčica, prošišta:

„Trebalo, brate. Onih šestina dinara što sam ti pozajmio onaj dan, a obračunaj kamatu sam, molim te.“

Pogledasmo se zbunjeno za trenutak svi koji smo se zatekli u sobi ali ja ipak kapiram. Princip je princip. Valjda neki red mora da se zna. Od početka „brate mili“.

Razumem. A treba skupiti i kintu za dalje. Šampanjac košta, a bolje dvoje šampanjcima nego utokama, je'li?

Zapet kao dijabola da odbrani svoj integritet jer nije iskoristio prednosti ranog bega, što će reći u'vatio štur na vreme a pa što da se i on bar jednom ne do'vati reketa k'o sva ostala deca bar sad kad ga krenula karijera.

Ako sneg ne padne u januaru, pašće u junu, kažu... ljudi. Isti oni koji su napravili koncepciju zdravog odrastanja, besplatnog školovanja i razume se - celovečernji program za omladinu.

Eto, nekad se i tako postaje kriminalac.

4.

Izlazimo iz njegovih kola jednog davnog dana i on mi utrpava u ruke kesicu iz Maxi diskonta. Ne znam ni zašto smo išli kad je imao svega dvesta dinara u džepu od kojih mu je pola trebalo za tiket. Ono što je zafalilo platila sam ja, naravno.

On žuri da sedne pored komšinice kraj peska koja ladi jaja veća vala nego što ima njen muž kamatasa. Ja je pozdravim uz put uljudno i uđem u zgradu da bi se zatim utrpala u klimakterični lift.

Imam u onoj kesici pakovanje makarona, pavlaku, jogurt i u frižideru, ako se ne varam, nekoliko jaja. Možda bih mogla da improvizujem neko testo sa šatro sirom zapečeno u rerni.

Spremam ja to i sve vreme razmišljam kako sam umorna od teškog radnog dana - rmbala sam k'o za opkladu, šta li mi radi dete - samo je kod kuće i čeka me, kako sad da postignem da skuvam i ovde i tamo ručak za dva dana za stopedeset preostalih dinara, da se onda presaberem i osvežim za sutrašnji radni dan jer, reče šef, mora da blistam ko božićna jelka.

Smuljam ja to „testo - šatro sir“, još mu ispeglam neke majice i dve košulje, da jedem - neće mi se, nervira me što još ne dolazi. I tako sve do prvog sumraka.

On ulazi u „njegov“ stan, seda za „njegov“ sto i jede „njegovu“ hranu i to sabije sve kao da ima surlu umesto jezika.

Onda zove „njegovu“ decu koja žive u „njegovoj“ kući sa „njegovom“ ženom koja mu uzima sve do poslednje „njegove“ pare.

E tu se već negde završiše one vesti u 20h.

Ja sedim kao kašikara u neprijateljskom bunkeru - normalno.

On me pogleda i kaže:

„Sonja te je izazvala na dvoboj.“

Kašikara počinje da šišti i jedva zadržava svoj osigurač:
„Kakav srećo dvoboj, molim te?“ - zakovrdam očima zainteresovano.

„Koja će da napravi bolji gulaš, tvrdi da pravi najbolji gulaš u kraju.“
- smeje se kao davljenik.

Kašikara više ne zna kako da spreči eksploziju:

„Slušaj, ja kod kuće imam dete, pri tom nemam vremena, a nemam ni muža i zabole me baš da se igram velikih majstora malih budžeta. Što lepo ti i onaj njen ne odvojevate bitku koji će da plati skuplji ručak?“

On me gleda kao zmija žabu i kaže zadovoljno:

„Pa da znaš da bi mi posle ovakvih splačina i prijao jedan bolji ručak.“

„A šta bi ti da jedeš za stopedeset dinara?“

„Slušaj mala moja, ja već imam jednu kojoj dajem dve hiljade dnevno pa ne ume vola u dupe da ubode... lako je biti domaćica sa parama, napravi ti meni od govana pitu...!!! Kad to naučiš bićeš kvalifikovana... pa ne znaš ni sudove bre da opereš kako valja, zapušila si sudoperu...“

???

Kašikara, razgoropađena ni ne navlači rukavice.

Ona odlazi do kuhinje i uzima kore za gibanicu. Razvije deset kora i uzme sve ostatke hrane koje su čekale nataložene u masnoj i zapušenoj „njegovoj“ sudoperi i nabaca na njih, onda ih urola i stavi na „njegovu“ tacnu.

Zatim, kašikara ušeta ponovo u „njegovu“ dnevnu sobu i strovali mu

„pitu od govana“ u krilo.

Kašikara čak nije ni eksplodirala. Osigurač joj je bio ponovo na mestu. Pozvala je taksi i odvezla se „svojoj“ kući.

„Da nisam pre naglila?“ - upita se kašikara: „Pa ovo je bio jedini normalan muskarac koji mi se udvarao za deset godina.“

Biće ipak da „normalno“ nije za svakoga.

Da, to je zaista bio moj poslednji pokušaj da imam i spašavam normalnu vezu, a sve u svrhu udavanja.

Kako god, ljubav izgleda nije za svakoga kao što je umetnost samo za odabrane.

Žali Bože moga nadahnuća.

Što sam oštrila i tupila slova i što sam stalno u potrazi za ljubavlju kao antena na gotofs.

Ma nisam ja ni htela da se udajem ali toliko su tih dana svi graktali na mene:

„Udaj se, pa udaj se. Mani se tih tvojih budalaština, kao da ti jedan posao nije dovoljan i ko će uostalom tebe da čita posle svih onih genijalnih umova i tvojih pređenih drumova. Zaboravila si na kilometražu lutko?!“

Nađi muža... nađi muža... nađi muža...“ - i sve tako dok nisam počela da isto govorim samoj sebi u snu kao tablicu množenja.

I u pravu su ljudi. Kako da branim neodbranjive teze.

A, muževa nigde. Muževi su k'o poštapalice, a tamo odakle sam ja, poštapalica već poslednjih trideset godina je: nikad gore. I jeste - nikad gore. Ludilo i šizofrenija.

To se tamo ne leči.

Muž kao poštapalica, muž kao pomoćni štap ili kanap da se obesiš? Muž kao noga u dupe da ima ko da te protrese i probudi kad se učauriš u svoje sentimnatlne baljezgarije?

Nije ovde mnogo drugačije i ovde postoji poslovice:

„no mani - no hani“, što bi se reklo

„glad na vrata, ljubav kroz prozor“ - ali kod nas su sva vrata razvaljena, a prozori polupani i šta sad?

E sad, ako je skupo ženama skupo je i muškarcima, to već mogu da razumem. Svima navika k'o rod rođeni.

Ko će tu da se snađe uopšte. A ja? Znae šta sam ja uradila? Od muke, naravno. Prava pa u treći po skupoći grad na svetu. Ako moram da nadjem muza, onda ocu da nadjem skupog muza pa da ulozim u otadzbini.

Ne može život da bude toliko bezvezan koliko ja umem da bude ignoventna i blesava.

Sentimenti moje blesavosti se osećaju svuda oko mene, a ogledaju u tome što se ja osećam još mladom. I izgledam tako. Pre neki dan otišla sam kod nekih Kineza da kupim vino da se uvoštim od tuge, a oni ne daju. Traže ID.

A tako u mojim godinama i u mojoj situaciji mogu da izgledaju samo čiste lujke.

Čuli ste kad kažu: ja te krstim a ti prdiš. E, tako i mene. Ubiše me ali džaba. Amzo... IH.

Nisam pakosna al' mi je na vrh jezika:

„Čekajte samo, pokazaću vam ja kad porastem.“

5.

Imam četrdeset godina i četrdeset želja. Minimum.

A najveća od svih mi je već godinama unazad: želim da imam samo jednu, na primer da i ja jednom kažem: pis u svetu. Pa makar na Haj - Azberiju.

Ubi me saznanje da ni zlatna ribica ne bi mogla da mi pomogne.

I nije samo elementarno razgibavanje u pitanju već kad ja na primer počnem da razmišljam šta bih sve poželela, meni počne da se vrti u glavi.

Te želela bih veliku žabu sa rubinima, te želela bih još jednu bundu, te mogla bih baš i da vozim bolji auto ili na tablice starog da stavim svoje ime, te ovo, te ono... naravno u taj spisak ne računam one koje se podrazumevaju.

Veći stan, novi nameštaj, zdravlje, sreću, ljubav... novi bojler ili da zastaklim terasu ili još bolje, da se sudski spor od dvadeset godina više završi i sud mi vrati stan koji su mi prevaranti oteli. Ili makar da upoznam predsednika suda i da se on zaljubi u mene i podvikne im da moraju da predmet izvuku iz fioke ili eventualno da se smuvam sa nekim molerom pa da mi okreči ceo stan.

Da mi sin nađe posao snova i oženi se najbogatijom devojkom u Italiji. I Francuska bi došla u obzir - zašto da ne?

Da ne pričam o želji da negde, makar i u nekoj vukojebini postoji muškarac baš krojen po mom šnitu koji nije bio oženjen i nema bivšu, koji nije sada oženjen i nema sadašnju i koji nema uopšte devojkicu pa nema ni buduću ženu.

I da mu pored toga sto je samac sa napr. pedeset godina jer takav bi meni bio potreban, zreliji, je'l, nista ne fali.

Da nije mamin sin, da nije tetkino dete, da nije uvošteni kladioničar,

niti večito derle zarobljeno u stasu muškarčine i mozgu pubertetlije, da zna da masira, da je pun razumevanja za moje mušice kada bih da budem malo sama.....da zna da kuva ali da me ne tera da jedem, da mi doleti kada ne bih da budem više sama i da odleti pre svanuća k'o Petar Pan i da bude tako i toliko sladak i uzbudljiv.

Da bude pobornik pomoći u kući ali da ne moram da angažujem bake od sedamdeset godina kojima je duša u nosu pa da moram ja njima da pomazem da bih bila sigurna da on neće da ih startuje i da nema večitu žal za mladošću i integritetom neženje preko nonšalancije pijanog milionera „eh, kako je nekad bilo“ pa da mi ko praherom po tepihu puca po mozgu svaka čestica njegovog neprežaljenog momaštva.

Da nema nepreboljene ljubavi. Da nema iskustva sa ženama, ženama piranama. Ni zečicama. Lisicama, nikako.

Da... da... da... da ima, da nema, da može, da ne ume, da hoće da ne može, da ... i tako dalje... da i da i da...

Ah... puste želje.

Moje prijateljice su što udate, što neudate, što razvedene i često smo se nalazile da se izjadamo jedna drugoj i ponekad, ali samo ponekad damo podršku jedna drugoj.

Često pričamo sve u glas ali kad bolje razmislim, i to se onda računa isto kao neka podrška - kolektivna valjda.

A podršku uglavnom, pa dobro - uvek dajemo u isto vreme jedna drugoj... Kao žene koje smo preturile preko glave sve i svašta morale bismo poznavati bar elementarno štivo. I nije nam teško, zaista. Svesrdno se uvaljujemo jedna drugoj u krilo, na kauč, kada neka ima slučajno goste sačekamo u redu za plakanje i urlikanje.

Ja nemam naširoko ljubavno iskustvo ali sam u procesu utvrđivanja emocionalnog stresa imala sreću da nalećem na najrazličitije moguće tipove.

Tako sam između bitange par ekselans i njega „napravi ti meni od govana pitu“ imala zadovoljstvo da se zabavljam sa pravim pravcatim predstavnikom muške vrste ariesom.

Aries je bio na značajnoj funkciji u to vreme i omamio me je zamalo svojim produhovljenim Klerk Gebl sarmom. Nije mi smetalo što je

oženjen jer što je manje obaveza imao on, imala sam i ja. A sloboda u to vreme mi je bila itekako potrebna.

Sad naravno da iz brzoplete avanture kojoj dozvolite da se nikad ne završi izvire skandal kao para iz lonca u kome šurite petla i malo po malo naša veza je postala poput planinarenja.

Pela sam se i padala ali nije da sam mu ostajala dužna... to je bilo sasvim dovoljno da budem zadovoljna dok nisam sazrela na emotivnom planu. Negde sa trideset i pet.

Nema tu mnogo šta da se kaže, tek, on je bio moj „mapa vodič“ kroz odnose sa javnošću i muškarcima uopšte. Školski primer.

Prve godine bio je omamljen. Druge godine bio je lucidan i nadržan.

Treće godine spasavao je brak. Četvrte godine već je dupe počelo da mu pada sa moje stolice. Pete smo se razišli. Ali nisam ja alava. Bilo mi je dosta da setim i na kutiji sa metkicima dok politicki vrh tamani patke, zeceve i narocito prepelice. Imala sam osećaj „one“ visoke drustvene angazovanosti i nije da se hvalim ali mogla sam bas da mi se htelo i u skupstinu. Ali i pre toga sam ja bila vrlo racionalna.

Filosofski sam gledala na život. Sve sam delila u pet etapa. I dobro mi išlo. Pet po pet, pet po pet, pet po pet... mada, nešto mi se nije uklapalo u računicu. Šta ako tako, pet po pet potrošim ceo život i ostane mi samo onih pet prekobrojnih dana. Valjda je toliko dovoljno za preostale obaveze?

Matematički precizno sam se ja pridržavala toga, strogo rešena da posle izleta među normalne muškarce – ja, polovnjača, nikada više ne nasednem i progutam tu mušku liru kao ćurka kukuruz.

Čak sam se i zaklela samom Bogu. Lepo sam rekla:

„Bože, kunem ti se! Nikad više!“

A onda me zaskoči jedna sasvim neočekivana situacija.

Obuzme me toliko atipična apatija za mene, večitog optimistu i neka malodušnost pa kažem:

„E, vala, sad ću da se smuvam sa prvim crnim, visokim koji me bude startovao.“

Nije to ništa. Dobro poznajem moć svojih reči i pravo da vam kažem bolje bi mi bilo da pišem spelove nego pesme. Mogla sam da kažem i plavim i niskim. I on bi naišao. I zeleni u pelenama. I takav bi se stvorio.

Kako god, ja rekoh i moje reči odose u etar, a odatle valjda, pravo u vaseljenju. I takav mi se za par dana stvori ispred nosa.

Crn. Visok. Neoženjen. Naše gore list ali iz Pariza.

Ja odahnula – rekoh: sta fali ateistima?!

Divan bre. Pažljiv. Pravi gospodin. Još dođe na svaka tri meseca, znači ne zamara. Sto ce reci: necu morati da uparujem carape, skidam gace sa plafona, a o pitama koje necu morati da pravim da i ne govorim. Necu setati po kaldrmi od stokavih cipela po mom lepom predsoblje ni nositi slag i visnju u torbi da bi bila zena uvek na sve spremna.

Međutim, kako on ode za ta tri meseca tri puta se okrenu i nebo i zemlja u Srbiji.

Kad je otišao prvi put riknula mi kola pošto ih je jahao po cele dane jer nije imao svoja. Nešto kao renta kar. Ja ih prodam, a gde ću - nego na otpad, u delove.

Kad je otišao drugi put, smanjili su mi platu za 45%.

Kad je otišao treći put, stopa inflacije je premašila 10%.

Kad je otišao četvrti put, procureo mi bojler i otpala vrata sa frižidera.

A kad je došao peti put:

„Halo.“- javljam se na telefon, a u drugoj ruci držim celu vodenu površinu zemljinog pokrivača.

„Halo, Bebo, ja sam.“- čujem toliko ljubazan glas sa druge strane da se uplašim.

„Znam da si ti... kaži šta hoćeš... izlivaju mi se Nijagarini vodopadi u kupatilu.“

„Pa Bebo, došao sam ti! Ja bih da svratim...sa jednom prijateljicom...
aj oladi nam neko vino na brzaka.“

„Ne mogu, ne ladi mi frižider.“

„Bebo, pa kod tebe se sve raspada.“- toliko je suptilno idiotski
ignorentan da bi ga potopila, da, strpala bih ga u bojler i nikada ga
više ne bih pustila, kad bih mogla da ga dohvatim.

„Otpala su mu vrata i sad ne hladi dobro, a i nemam vremena, imam
neki prevod i moram da ga noćas završim, nemam pare za bojler.“

„Ali, Bebo, pa šta će ti bojler kad imaš mene?“

Beba se naravno oseća kao da joj je neko ugurao kalašnjikov u grlo
i metlu u dupence istovremeno.

„A što ne izvedeš prijateljicu negde?“ - pita Beba.

„Bebo, to mi je u stvari bivša devojka. Znaš, mi smo se zabavljali
deset godina, ali nije to važno - hoću da te upozna, ako prođeš njen
rendgen - prošla si...ona je jedna visoko kvalifikovana dama...“

Beba ne čuje ništa više. Pada na kolena u kupatilu na mokre
pločice:

„Bože mili i dragi molim ti se, stopi mi strasti u smiraj. Molim te,
oprosti što sam slagala da neću nikad više, evo sad stvarno neću nikad
više... molim te, molim te... samo me izbavi... sad i nikad više!
Pomozi mi da kupim bojler i frižider, izvadi mi kalašnjikov iz grla i
metlu iz dupeta... molim te Bože, molim te Bože...“ - mislim da sam
te noći prespavala u mokrom kupatilu da se dobro kaznim, a prevod
sam odložila za sledeći dan.

Tu noć sam se zaista uozbiljila i uobličila u veri. Nikada više nisam
lagala. Čudni su putevi gospodnji kojima nas on nauči pameti...

Poznavala sam jednom jednog čoveka. Sasvim eto, nehotice, nabasah na njega na jednoj okretnici svoga puta. Dok sam ga ja poznavala on je bio onako, rekla bih, pravi prototip snalažljivog primerka našega savremenog doba. Doduše, krenuo je vrlo mlitavo na taj put uspeha ali se u međuvremenu i međuprostoru toliko iskalio da je u to vreme već bio poput isklesane, nepokolebljive stene, rešen da mu ništa, niko i nigde ne stane nikada na put, a ako mu i stane da se ne obazira na te drznike. Izdržljiv do ludila, da mu pozavidiš.

Nije ti on imao vremena za gubljenje, duhovno mlaćenje i uzdizanje... on je bio ovan predvodnik sa sve klepetušom.

I nije bio od onih što mlata praznu slamu, trucaju i raspravljaju se nego od onih što gaze, pregaze i ni ne okrenu se više. Pametan neki čovek. Bio je prilično radisan i štedljiv i nije čekao da mu neko drugi odredi ili odradi ono što može sam.

Tako mu jednog dana dopalo da prevede struju sa neke bandere do svoje benziske pumpe. Taman se zaneo poslom kad počеше prve kapi nekakve kilave kiše, a iz daljine se začu neka kijavičava grmljavina.

U, kako se samo iznervirao. Pogleda onako pobesneo u nebo, temperamentan po prirodi, brzoplet po jeziku, a hrabar po opredeljenju, pa GA oplete:

„A, grmi - grmi, sevaj - sevaj... pa nisi ti luđi od mene, majku ti... Ti ćeš da mi kvariš planove, ko da si mi ti pa nešto dao...“ - još poče i da se smeje zajedljivo.

Po milosti Božijoj, ništa manje no grom udari po sred bandere koju je nas prijatelj zajahao. A on, onakav čovek, odvažan, hrabar, strmeknu se sa nje jedno sto metara u dalj.

Detalje kad i kako je došao sebi ne bih znala, ali znam da sam neku nedelju kasnije sedela sa našim zajedničkim prijateljima i da smo prepričavali predočeni događaj i setili se da ga pozovemo na dobro pečenje.

Na njegov telefon odgovorila je njegova dobra majka:

„A, sine nije ti on kod kuće. Otisao je u crkvu, a i nema potrebe da ga čekate. Samo vi ručajte deco, on ionako posti.“

Ahm... pročitajte ili ne, kako vam drago ali ako nemate kantu za otpatke pri ruci, molim lepo, sažvaćite i progutajte. Ništa nisam rekla. A i poznavala sam ga, više ga ne poznajem. To nekako nije više isti čovek. Da ne ispadne još da vodim abrove. Jer i vi čujete da negde grmi?

6.

Moj Beograd već odavno nema uticaja na mene. Probala sam i u Dojče. Šlus. Švedska. Džaba. Mnogo su dosadni, nisu inspirativni uopste. Holandija?

E, Amsterdam je već zanimljiv, ali šta ću ja tamo? Neporočna sam. Ali ga toplo i od srca preporučujem svim poročnima. Moj prvi muž se tamo uneredio. Šteta samo što nije izdržao pa da propadne godspodski do kraja. Ovako nit osta tamo nit se povрати 'vamo. Sad majka mora da ga bije što se vadio. Pa, svakom svoje. Pa neće valjda mene. A ja i nemam majku.

Ali - Hvala joj. Rodila me za sve. Talenat za utucavanje vremena, preprodaju magle... ali to je već valjda do sada svako mogao da shvati.

Pa napisah tolke strane, a još ništa nisam rekla.

Amogu da pričam o čemu god hoću. Baš o svemu. Evo male natuknice. Taj moj prvi što je za malo pa propao oskrnavio je, preveslao ceo stampedo greha. A ja sam ga dotle jahala. Stampedo, mislim. On je jah'o mene. Zato ja i ne mislim da sam bolja. Taman posla.

Ja sam samo malo, malo... pa malo privilegovana, moglo bi se reći. I malo imućnija. Smešno, je'l da? Ja, a imućna?

Ali čovek može biti imućan po mnogim osnovama.

Imućan u novcu svakako. To se svagda računa.

Onda u nekretninama. Izeš keš. To su oni što su stalno u petoj za kešom ali ne daju ni sims.

U iskustvu, na primer. Ljudi mogu biti pravi tajkuni. Ja inače tu ne računam ono - i tuđe je moje pa sam zato pametan. To kod mene ne

prolazi.

Jer ako imas tuđe iskustvo to onda znači da nisi pošteno ni najebao, a tuđe je molim lepo tuđe, pa i kad se prisvoji.

OVAKO, najebeš ko čovek i sutra niko ne može da ti kaže:

„Onaj se ceo život keše na tuđu grbaču. Ništa on nije doživeo, sve je od drugih video. Ništa u životu prošao nije, a izvuk'o se ko puvanjak.“

U uspomenama, na primer, eto. O njima bih vam mogla kazivati koliko mi se baš hoće. Ali mi se neće... Nek ih nakamči neko više ako može.

Uvek izgleda nekako malo ali zato kad se uspomenodršci nalegnu na krevet pa brat bratu, tri meseca nema da zatvore usta. Bar.

Lepe su uvek ređe, prirodno, kakva god da ti je računica. Ali i ružne su ako nisu lepe, a ono bar smešne. Ne blede baš kao što se priča, ne žute, ali pretežu na kantar i zbog njih se nekako više ceniš. Znači, vrede.

Možeš biti imućan i u mozgu. Mada ti tu onaj čuveni koeficijent ne znači baš mnogo. Šta više, oni genijalni su mahom na rubu propasti.

Imućni u talentima. E, to je tek živi zez. Em, što kao što rekoh već umetnost i kreativnost nisu za svakog, em, što su retki oni što za života svoj talenat menjaju za kuću ili poslovni prostor.

Umetnici - oni su tuđa sreća. Kao kapi u pobesnelom okeanu, zrna peska u pustinji.

Dobro je samo što osim dela iza njih ne ostaje više ništa. Na primer - lice. Da moraju da osećaju zapare tuđeg disanja po njima - svojim delima, mislim, da su im to slučajno lica.

Pa da im se smuči njihova nadarenost i genijalnost. A koliko njih je to dozivelo? Ja se zaista često pitam u šta li su se oni reinkarnirali...? Red bi bio da mogu bar da biraju.

Kad malo razmislim bolje, najunosnije je biti go ko pištolj... onda možeš bar da pucaš kad hoćeš i na koga hoćeš.
Jedino što u toj računici nije odgovarajuće a i ni lepo što potomcima možeš da ostaviš samo metak do dva u cevi. Znači, ni tako ne valja.
Što ne ide - ne ide.

*

...jer, ja jesam roditelj, da ne bi bilo zabune. Vrlo pouzdan, odgovoran i uzimam zdravo za gotovo sve svoje vrline kao roditelj. Mana se itekako odričem, jer kakav bih ja to roditelj bila ako bih ih prihvatila. U najmanju ruku manjkav. Samim tim bih ih pothranjivala pa eto... ne mogu sebi to priuštiti, bar ne sada kada imam tolike brige.

Spoznaja da si savršen roditelj ima itekako blagotvoran uticaj ako ste zakazali u ostalim sferama i kategorijama života.

Zbog roditeljstva nismo postale manekenke. Zarad dece se naši muževi nisu razvodili od nas. Mi opet nismo htele da budemo stjuardese ili prateći vokali, a o zvezdama video spotova da i ne govorim.

Zbog dece su se naši muški žrtvovali i zbog dece mi nismo htele da se udamo za onog baju što danas prodaje solitere kao kutije sa šibicama.

Baš zbog njih se traći vreme u trulom braku i družu sa muževljevom devojkom.

Ali, imperativ je biti brižan roditelj.

Zato, kad očajni pubertetlija dođe iz škole u kojoj se nose samo najke, a užina samo lazanja ili naručena pica i saopšti majci koja je upravo uletela u kuću u kojoj zjapi prazan frižider iz gradskog prevoza u kojem nije ni primetila koliko i kako su je žvakali jer je razmišljala može li bar musaka da se napravi od šargarepe koja joj je jedino preostala od zaliha do kraja meseca:

„Mama, ja ću da se ubijem.“- a ona mu odgovori:

„Dobro, sine dobro, sačekaj samo da mama opere ruke.“

Ne sumnjajte u njenu brižnu, posvećenu, roditeljsku ljubav. Otkud vam pravo? Pa ona će mu zaboga pomoći da se ubije ali čistih ruku. Možda stigne i da mu ispegla neki veš ako sačeka jeftiniju stuju, ko zna?

7.

Osećam se kao rupa koja ne može ničim da se napuni. Ne, nedostaje mi gužva, krkljanac, ne treba mi ni kafa ni šećer, nisam ostala bez ulja, a da baš ovog trenutka hoću da pravim prženice, ni mikser za princeps krofne.

Ništa da pozajmim, niko da ga izogovaram sa komšinicom, manjak vazduha na otvorenom, na primer autobuskoj stanici ili pijaci, neprestana inflacija od „ne zna se“ pošto, urlanje komšijske dece ispred razmontiranih vrata zgrade i ispod moje nikad okrećene terase, lopta u tek podrezanim žardinjerama...

Ništa od svega toga, ipak... nešto mi fali.

Neka priraslina koja liči baš na ovo raspolućivanje morske pene na kojoj mi danima potrbuške leži pamet i ne radi ništa više osim što se seća.

Poliranje sećanja je sve što ja radim i svi mi kao zavide.

„Eh, ćuti bre tu, kako si se nadala dobro si se udala, lutko moja.“

Sa unutrašnjim glasovima jedva izlazim na kraj, sa dušom koja bi mogla pojesti samu sebe ako ne prizna zaprepašćene misli još bih se i mogla nekako dogovoriti jer se tek upoznajemo ponovo ali šta da radim sa rupom?

Nisam došla da se skamenim, niti da tražim savete od ovih komšija koji mi svakodnevno jedini prijateljstvo ukazuju: horizonta, magle, velike vode, vetra i ponekog surfera. Oni su uistinu ljubazni. Uvek mašu. Ja im odmahujem i uzgred se radujem što ih imam i trpam ih sve zajedno u rupu.

Možda moram dati nešto, malo svog graktanja, zabavljenog čangrizavim olujnim dahom vetra... zabavljenog mnome da zabavi druge.

Da, tako to ide - Bog meni - ja drugima... pa možda jednom i zatrpam rupu.

Svrha svake zabave i jeste da druge zabavi pa makar bila velika kao pliskavica ali da da i ponekad neku obavest.

Možda ne ni doslovno, ni tačno, ne, nikako tačno, izmišljeno, možda nepoznato, nepoznato drugima ali gle majku mu, nepoznato je i

meni...

Ponekad tako olako i shvatljivo kao da u tebe prodire još jedan svet - ovaj ovde naš ili onaj tamo njihov ali u ovalikoj rupi ja stvarno više ne znam koji je moj, koji naš, a koji njihov.

Kad me spopadne ta rupa najrađe bih samu sebe smestila u „cucing stool“ kad bi postojala još, naravno.

Možda bi ona i ja u njoj bile dovoljne za tu moju rupu. Ali tih drocinih stolica i onako više nema. Valjda.

Eto, ponovo pokušavam da doakam kao i uvek. Zato svi i misle da se svađam. A ne svađam se.

Ne zvocam, ne alapačam, ne prebacujem, ne bogoradam... ne, ništa od toga.

Ja sam samo jedna slovenačka duša sa začkuljicom turskog fanatizma i još sijaset međunarodnih nijansi u auri. Svi smo pa nek crknu.

Dileme i trileme su nam urođene.

Meni došlo vreme da uzmem novo ime ako hoću. Lola Francisca ili Fatima Taylor...hm...??? Ostala bih ja ova ista koja jesam ali ne znam hoće li me Srbija nazad dok ne postanem tuđa.

Sad, da sam vična nekom zanatu, baš i nisam. Neće me heklanje, endlanje, narikanje... mada, znala sam ja nekad sve to da radim. Sad mi je sve izvetrelo kao ustajali miris u izvetrenoj sobi i ostala je rupa.

Ovaj je život veliki zajebant.

Morala bih početi iz početka jer početak jeste preduslov za kraj, a kraj je opet preduslov aranžiranja i žanriranja.

Kod mene početak bude obično kad svi misle da je kraj, uključujem tu i sebe, naravno.

A kad znaš da je kraj, pristojnost ti nalaže da se lepo oprostiš, mahneš, pošalješ poljubac, prokuneš, oprostiš, poneseš sa sobom, šta ti ja znam... svakom svoje. Ko šta voli i pamti.

Do samog kraja ne znaš ni ko si, ni šta si, ni da li si vaspitan, ni ko te stvorio, ni zašto te stvorio, ni koliko te je kalio.

I da mi neko isčupa grkljan ja bih govorila iz stomaka. Nehajne mušicave misli kod mene su zapenušala besnila.

„Zašto si došla ovamo?“

„Zato što nemam šta da radim tamo.“

„Pa šta drugi rade?“

„Hm... dobro pitanje...“

U onom našem belom gradu k'o da je neko udario veto na starost. Mislim, nije baš zabranjeno jer ne podleže ne znam ti kakvim sankcijama ali džaba ti bilo, nije baš ni preporučljivo. Kažu doktori, šta ja znam. Oni valjda znaju bolje. A nije ni „in“.

Aj sad te penzije, manje više, mož' da bude neki loto, neka greb kartica, neki stan, bar bicikl... ali ono ispred i ono iza nekako mi klimavo.

Meni jedan dan pade na pamet da je čitava stvar samo u deljenju. Gledam grupu ljudi u kladionici, sredovečnih do starijih. Ima i poneki mlađi. Pametno, da na vreme stane u red.

Za jednim stolom sede jedni i igraju gangster. Za drugim stolom sede drugi i bacaju jamb. Imam dobrog vodiča pa sve pitam i eto, sve znam.

Sve tako ta sredovečna gospoda ali duha mladog, mlađeg i od moje osmogodišnje komšinice Điki. Da im pozavidiš. Onako opušteno, bez stresa.

Ustaje čovek od stola visok, mršav, suvonjavog lika zaraslog u podužu šatiranu kosicu i pošto je ceo dan i bar pola noći igrao karte vata se, a gde će nego za krsta.

Isteže se i podupire svoja leđa mršavim, dugim rukama.

Jedan tamo od preko puta što baca jamb, bezobrazan jer je mlađi neku godinicu doviknu mu:

„Šta si se bre sine presamitio, vidi se na šta ličiš. Kakav si jebote, k'o kubanski tinejdžer!“

Gromoglasni smeh zahefta atmosferu bar dobrih petnaestak minuta. Svi se smeju osim jadnog čoveka kojeg bole leđa i koji mlati glavom u ritmu: „E, nema tebi spasa.“ - jer on je ipak stariji i zna da mu nema spasa. I mene. Stidim se jer nije da se ja nisam smejala zato što sam solidarna nego se u trenutku zamislih:

„Kakvi su kubanski tinejdžeri?“

Reših da proverim, procunjam, promislim, priupitam i oni su znate

poludugokosi, poluobrijani, poluspuštenog izlizanog džinsa ispod kojeg im se vide „fensi“ gaće za svaki slučaj pri zaskakivanju, a i mogu da posluže kao kupaće.

Puse, piju, kockaju se, rade gde i šta stignu i beže iz škole i naravno, čekaju dan kada će da zapale sa Kube.

Ma pljunuti ovi naši, samo što ovi nemaju odakle da beže jer ih je osim starosti drknula i recesija i što bi i oni da zapale, ali na Kubu.

Zapravo, ne da ima logike, nego kako!

Ali, ljudi moji, pa samo jedno deljenje.

Finoća je danas postala jedna mnogo zaguljena stvar. Nije to ono: dobar i budala ko dva brata rođena pa Bog čuva i jednog i drugog jer na kraju može da se sačuva samo jedan. Ili dobar ili budala.

Danas, ako si fin ljudi te prosipaju, preskaču, reže na tebe, provociraju te kao da to što ti je neprijatno da ih oteraš u materinu znači da ne možeš da ih mirna srca ubiješ na spavanju.

Jednom li ih pogledaš ljudski dok oni igraju životinjski ples oko tebe, oni imaju osećaj kao da im sisaš krv i energiju kao struju iz akumulatora.

Lično sam bila u prilici da poznajem ne baš tako fine persone i kraj (i tu postoji kraj) je mahom isti.

Podivljaju te, ispodrivaju one male demončice koji jedva čekaju da nešto urade makar i za tebe jer svi imamo svoje demone na usluzi, pa te tako izdignu do samog, klonulog, ničijeg, tuđeg, toliko tuđeg da se ne možeš setiti ni da li si ga ikada video ili sreo - inata.

Jer tek kad sam sebi iznutra dovikneš, obećaš da će ti se jezik naslađivati, e onda oni to osete, ustuknu i onda pošto i oni imaju jedan mali propamećeni deo kao što ti imaš onaj mali podivljali, neće se kažu:

„kače s' budalom“.

Ali finoća i treba da bude jedna sasvim komplikovana stvarčica. Ukoliko i završiš na poprištu sa takozvanim „ništacima“ pobeđeš ali onda se postavlja pitanje:

„Ko je tu ništa?“

„Da slučajno nije sve ništa?“

„Izvinite, a je'l ste videli jedno ništa?“

Svejedno da si i iskonski od Boga dragog fin, ništa nisi naučio ako uzvратиš. Znači, opet ništa.

Onda iz tog „ništa“ upadaš sve dublje i dublje u neke alave vode sve tako dok se i sama odeća ne prilepi za tebe kao materička posteljica.

Ali nemojte davati ni pet zardalnih para ako ljudi malo po malo počnu da se udaljavaju od vas.

Prirodno je, svako svome jatu hrli.

U isto vreme ćete izbegavati i sažaljevati samo zbog tvoje različitosti, onako, baš kao da je ta tvoja različitost specijalna vrsta izopačenosti, a ta finoća nagaženi pedalj rđave zemlje, nešto zarazno, kao kakva neizlečiva bolest.

Ti se možeš, ponekad i moraš vratiti. Oni - NE. Oni taj zov nemaju. Oni ne opraštaju ni uspeh, a opet jure za uspešnima kao pomameli. Oni podrzavaju tuđu muku i raspiruju je, izgllašavaju je i rasčlanuju kao neku nedefinisanu i pogrešno lečenu dijagnozu, a eto, ipak beže od nje.

Ali ljudi su slojevita i kompleksna bića. Kada bi počeli svlačiti svoje osobine i slojeve do kraja sveta se ne bi uspeli skinuti.

Po cenu da ostanu i bez vazduha ogovaraju one koji jure mimo njih. Kaskaju. Što? Da nisu ovi bolji?

Govoriće umorni i iskrivljeni od srdžbe ali neće im valjati ni ovi što su ostali iza.

Kome valjaju nesposobnjakivići? I još pri tom zvuče tako razborito, a apsolutno argumentovano.

Oni sindrom gubitnika prepoznaju samo kad im je potreban da bi se osetili bolje i sposobnije.

Šta će im do tada?

U razumevanju, u plemenitosti, u neumeću da se odbraniš, u različitosti, u opraštanju, u želji da su svi jednaki.... ništa lično, ali to jesu prepoznatljivi sindromi gubitnika.

Prirodna i nenametljiva priroda sasvim je dovoljna da te bojkotuju i odgurnu ali ne mrze oni baš tog nekog - tebe. Oni se samo groze različitosti kao takve, kakva god da je.

Tu se vidi slabost - pomisliće mnogi.

Ali dragi moji, vapaj za samilošću nikada niko nije čuo do svemilosnog Boga i to ako u tom trenutku nema pametnija posla. Ranjivi, a ni samilosni nisu za ovde. Osim ako eventualno u sebi ne sadrže malu, zverkastu prirodu.

„Na strmoj padini života ne traži ruku.“ - reče neko.

„Tu možeš dobiti samo nogu.“

Ali, ako i kreneš nadole od dna dublje ne možeš. Možeš se ugruvati, jeste, možda će ti sve poispadati iz džepova, možda raskrvariš kolena, a ako ćeš morati da odležiš dok ti modrice i rane ne zacele i dok se ponovo ne okuražiš?

Ali dublje ne može. Molim lepo. Očisti se, ustani i kreni još jedan krug.

Jednom je iz plodne srpske zemlje iznikao jedan mladić, naočit, hrabrog srca i silne duše, nekim čudom u sredini izujedanoj turcizmom plavokos i plavook kao svedočanstvo da nekad bejasmo sloveni.

Još, samanimappravogdžentlmena i sudbinom toliko pokroviteljskom na rođenju od sudija datom da je toliko štrčao u okruženju da nije ni bilo višeg stepenika nego dostići njega.

Kako priroda zapoveda, zamomči se on muški pa svi blagosloviše i odobriše njegovu dobru sudbinu kad se on nekakvim lepim okolnostima reši, a ta ista sudbina još jednom kesu odreši i pošalje ga u beli svet.

Taj svet u koji je on onda odlazio nije bio ovaj od danas za koji svi kažu da je besnji i od samog besnila, a neki opet da je do predvidljivosti umobolan pa ti jedina računica dođe u oprezu i strpljenju.

Ako je jednačina u strpljenju zašto niko više pod kapom nebeskom ne diže glavu pod oblake?

Kažu ljudi stari: jer strpljenja nema.

Ono, onda je bio svet svemoguć u kome je i uspeh bio jednako moguć kao i neuspeh. Nisi morao biti čak ni preterano oprezan. A i oprez nije bio kao ovaj od danas, toliko oprezan. Opres je u ovim modernim vremenima postao puka bogobojažljivost kod pojedinaca u alavosti, a alavost u nemaštini.

Taman, kad bi duše na tezge udenuli i rasprostrli, razboli im se svinjče, tele umori pa se ljudi poplaše i recituju kao papagaji:

„Džaba ti bilo svega, samo da je zdravlja!“

Ali u zdravlje da se zakunu, ne smeju. Postao je narod rđav i pogan ali ne svojom krivicom.

U decu se pre smeju zakleti nego u sebe.

I onda kad deca pričaju, šale se i govorkaju kako se danas mnogo brže na platni spisak dolazi i zaslužuje jer Anđeli faksom ili mailom šalju izveštaje gore, sili nebeskoj, vidiš ih kako se kiselo smeškaju,

a misle u sebi:

„Može li biti takvo što, majku mu tehničku? A opet nije to od ljudi rabota, to će biti ipak neka viša sila.“ - i onda oni postaju bogobojažljivi i neveselo vukući noge gundaju u bradu:

„A jes vala, mnogo nam je civilizacija uznapredovala. Ni Bogovi nisu što su nekad bili.“

To otud što se nikada ranije ovako brzo nisu rešavale stvari. Ne prođe godina do pet najviše, a ti već moraš da otplaćuješ svoje. Kad bi samo hteli da načulje uši i čuju:

„Ćuti jado, kol'ko je grmelo, malo te skvasilo.“

Ono momče od malo pre, reko bi čovek da ga je majka zadvojila mlekom od zlatnog praha koliko je sreće u životu imalo.

Prošao je on uzduž i popreko pola sveta i to kao pošten čovek, a ne neka vucibatina. Radio i zaradio i kao svaki rodoljub u malo poznijoj mladosti vratio se na tlo iz kojeg je i nikao da se sa našom devojkom oženi. Sve što je tražio našao je. Što bi poželelo samo mu na noge dolazilo.

Jedino ga žena nije volela, u stvari nije stigla valjda da ga zavoli ali kad joj majka posoli pamet ona shvati da i ne zna što ga ne voli, a što ga pa ne bi i zavolela. Reši se i taj problem.

U svoj toj njegovoj čestitosti, poštenju, nekonvencionalnosti, naklonost tradiciji i otadžbini nije mu ni bilo moguće da primeti popreke poglede, one ispod oka, što bi jeli da mogu, što se nižu i gamižu oko kuća na tri mesta, žene mu i dece i još koječega.

Sve bi to oni njemu oprostili i sa kantara oduzeli ali blagoslov koji on primi na rođenju:

„ko tebe kamenom ti njega hlebom“ - nikad, nikada i ni za živu glavu.

Vreme mu izmiče ko svakom od nas, deca porastoše, žena ga ostavi ali gazdinstva i stransko prezime zadrža, sve mu se nekako raseja pa on krene još jednom u beli svet koji mu nekad stvarno beše beo, a sad ga dočeka u svim nijansama, olovnog, tuđinskog neba sive boje koje mu je na teme legalo svakog jutra.

A on, šta je drugo mogao nego da ga tako po cele dane nosi na glavi i leđima trudeći se da se rodi još jedan put i začudo izmoli još jednu dobru kartu. Zahvaljujući svojoj vitalnosti, optimizmu, nesalomivom duhu i plemenitom srcu on poče da uspeva ponovo ali mu nikad više ne pođe za rukom da napravi onih sto do milion koje je pozajmio najboljem prijatelju.

Od, na hiljade kilometara odatle sve do njega pružala se ista ruka prijateljstva i tapšala ga po ramenu:

„Samo ti radi svoje i ništa se ne sekiraj. Mi smo tu.“

Bi mu lakše zbog toga i nije se mnogo sekirao. Imao je prijatelje koji bi kad god bi njemu nešto zaškripalo sve otkupljivali od njega.

Roleks? Roleks!

Stan? Stan!

Džip? Džip!

U to se vreme konji već nisu imali, ni livade, gazdinstva su uglavnom bila nekretnine.

Eto, tako su njemu prijatelji izlazili u susret dok on ne osta bez i jednog eksera u garaži. Sva se njegova pokretna i nepokretna imovina, žena, deca, porodični problemi i važne porodične odluke nađoše u prijateljskim rukama.

Prođe vremena što prođe i on pomisli jedan dan kako bi bilo lepo vratiti se i ostariti na svome. Bio je sav ustreptao od te ideje i kad je rešio da krene on shvati da on tamo više ništa svoje nije ni imao.

„Ma de ćeš ovamo?“

„Čuj, svoje, koje svoje, pa šta ćeš ovde, nemaš ti tu ništa tvoje... više.“

Njegovi su prijatelji na rate otkupili ceo njegov život. Naravno, svi su oni znali za njegove debele račune u bankama. Pa nije on bio od onih što nešto kriju od prijatelja. Pogotovu što oni i nisu bili neki pakosnici. Šta više, bilo im je drago i na ponos.

Ono što je njima izazivalo grč u želucu i ubrzano lupanje srca je to da bi ih prisutnost njihovog vrlog prijatelja okovala i vezala svakodnevnim lancima sopstvene nesposobnosti.

Jer u ishitrenim civilizacijama gde ove dosežu prirodnim putevima bez aditiva do nagonskog i iskonskog, ljudi opraštaju sve sem uspeha.

„Budi ti uspešan rođo rođeni, ali ne tu, ne meni ispred nosa. Da Bog ti sreće dao i sve same rakete vozio ali ne oko moje kuće da te ja svaki dan gledam dok uparkiram črvljivog trabanta između dva kontejnera.“

No, kako god, ono što je najbitnije je to što naš čovek, taj nas momak nije nikada i ni do kraja shvatio uopšte, zašto je, kada je imao bolju polaznu tačku, više hrabrosti, sreće i srca ostao sam samcijat pod kapom nebeskom da traži svoj izgubljeni život?

Daljine su mu na kraju postale uteha i kroz daljine taj dragi glas prijateljstva.

Eh, džaba ti taj tuđi svet. On nikada ne može biti prijateljski kao naš rođeni.

Ljudi nikada ne primećuju ono što im je naočigled. Takvi su ljudi.

9.

Volim muziku. Zapravo, obožavam je. Kad bolje razmislim ona je moja fiziološka, egzistencijalna, moralna, emotivna i naturalna potreba.

Ona je moj beg, moj maser, moja kozmetičarka, profesorka joge, najbolji prijatelji, svi džumle, lutka koja priča na navijanje uvek kada se meni hoće razgovor, moj blender, aparat za kafu,...

Spasavala me je u najtežim situacijama i osvedočila se kao najbolja. Izvlačila mi je suze kad sam bila suva ko kremen i zapekla ko kaljava peć, ugnezdila se ispod svakog mog kamena temeljca, ušila se u svaku zavesu, razmontirala me svaki put kada sam bila tiha i poplašena, umirivala kada sam podlegala histeriji.

Muzika za dobro jutro - dobar dan, doviđenja - laku noć, dobro večer, evo, sačekaj još malo - sad ću ja, muzika na šalteru, u parku, u kancelariji, u kuhinji, u škripcu, u depresiji, u kupatilu obavezno...Ja sam molim lepo, srpsko dete. Mi pevamo kad nam je najteže.

Ona kaže:

„To sam ja, tvoja muzika. Zapovedajte gospodarice!“

Muzika je posve intimna stvar. I jedina za koju sam mislila da će doleteti i da nikada neće dozvoliti da se iko ikada umeša između nas.

Postoji splet pesama koje su nešto poput moje internacionalne vozačke dozvole. Mogu da budem gde god, kada vozim osećam se kao kod kuće.

Može da bude šta god, kada slušam splet tih pesama, meni nirvana. Evo, pevam i danas. Premda danas više onako pevušim ne usuđujući

se da pustim glas... stiglo me ono „odvajkada“ kao rđava šansona. Kao plagijat sopstvenog života koji mi je, nekad mi se tako čini, neko zgrabio ispred nosa i sad ga živi, rasipa i arči kao što se uvek radi sa nečim što je tuđe.

Ali, ja sam ipak optimista. A optimista biti u mom slučaju, jeste biti čist idiot.

Hoću da kažem da sam našla snage da sve zajedno pretvorim u nešto što će se čitati kao aksioma ili definicija optimizma.

Jer...

kada završavamo jedan život, prepun ojađenosti i gorčine drugi nas već tu negde čeka u prepunom predvorju da nam se uvali u grudi. Lepo čujes: sledeći!

Eto, zarivam danas ovo posle podne ruke u svoju pognutu glavu na kojoj raste kosa, da ne bude zabune... Kako da podignem glavu, pitam se, kad sam se opet uhvatila za jadicu?

U ovoj grivi večernjeg bljeska osećam odjednom kako mi kroz čula dopire neki bledunjavi san, šaren, zamaman i mio.

Umesto narikače postajem deklematorka najlepših stihova. Viša matematika, oduvek za mene.

Ne znam, da Bog da da umrem, kako to radim:

Kad treba da jadikujem - inatim se.

Kad treba da ostanem - filosofiram.

Kad treba da odem - ostanem.

Kad treba da otplačem- zagrcnem se od smeha.

Kad treba da filosofiram - postanem glupa ko noć, mada se meni noć ne čini baš glupom, ali tako kažu.

Postajem dvorana u kojoj se svakakve prošlosti odigravaju. Kako patetično.

Stara sam za prošlosti. Toliko stara da izlapela nebrigom za budućnost ne mogu više primiti u sebe sav taj svet, živalj i život koliko god da živi nadirali, jer ipak sam još življa od njih da ih odgurmem.

A oni svi idu nekada, i nebo ide nekud, i obrisi zvezdanih stopa. Pomeraju se, čini mi se na desno.

A uvek nam se čini da sve ide nekako unapred, a eto, ne prođe ni decenija pa da shvatimo kako se sve zapravo vratilo unazad.

I sve kao zuri, zuri da bi se na kraju svrtelo tamo odakle je i krenulo. Postoje na jednom od krajeva okuke koje ne vidimo.

Jednom od krajeva? DA! Jednom. Jer uvek ih ima više.

Eto, ja jedna, a već ih imam bezbroj. Ne lažem, verovatno ih ne bi mogla ni izbrojati. I svaki je bio nekako drugačiji. K'o sa novog kalupa.

Sad... ko da se uostalom može tek tako remetiti nečiji kraj?

Samo zato što je vreme novom početku?!

Ako je kraj - kraj je.

A ti se osećaš kao da ti nije ništa, kao da se ništa nije ni završilo.

Sve što si do tad, tog kraja odživeo, isteglio na leđima, kad zastaneš zgranuto i zblenuto u tovar ne verujući da je došao još jedan kraj, vidiš da ti je sve stalo samo u jednu jedinu kap krvi.

I kad si ostareo i iznemogao još uvek ti je neka arterija sumanuto zaorana nakrvljenim kanalima. Ne presušuje, Bog te tvoj, a niko te ne pita: hoćeš li?

Zar su ljudi onda krivi što imaju iluzije o novom početku?

Kad nekom ko ima na primer 50 godina kažeš:

„Uzmi se u pamet čoveče, imaš skoro šezdeset, već si na kraju“ - ko da si mu zalepio šamarčinu iz sve snage. I vratiće ti, čekaće te. Nemoj da misliš da neće.

Jer taj potok početaka, izvor koji stalno grguće ko zna šta krije na dnu. Možda baš on - taj neki, zahvati neki ne znam ti kakav početak.

Kao da neko ko ima trideset ne može da se zagrcne na tom istom izvoru. Svašta!

*

Evo priče o jednom kraju. Danas je kraj njegovoj i mojoj vezi, njemu i meni, povezanosti, idili, ljubavi, zajedničkom budžetu, računima, zajedničkoj špijunki, zajedničkom otiraču i on je rešio da mi kao predstavnik svoje vrste predsedne moja šizofrenija, kaže, jer ne mogu

da shvatim da je neko razveden, a da mu žena to ne zna.

Utvrđena propozicijama opasna šetacka zona?

O, itekako.

Skrinja za kaznene bodove.

Obavezna.

„Sve je pisano jednom rukom.“ - o, jeste dragi moj, omiljeni Koeljo, zato razloga uvek i ima, samo ih se treba setiti.

Srećom, imam pa pevušim splet mojih omiljenih pesama. Ali u mizanscenu, uključuje se i on. Muzika mu dozvoljava. Ne mogu da verujem.

„O, nemoj samo ti, samo ti ne!“ - molim je.

Nek rikne lap-top, nek prsne zvučnik. Učini svemoguća da ga uhvati grč, zazvone oba uha istovremeno, usijaju mu se istovremeno svih pet telefona... bilo, bilo šta... Evo ja ću da legnem da spavam, a ti ostani dosledna našem prijateljstvu. Prizovi Uran u opoziciju sa Merkurom. Neka mu treća kuća ostane uglavljena između mene i tebe. Tebe i mene. Okrenucu, majke mi 0900 ***** i pitacu za savet i znas li ti uopste preko tog broja koliko ja prijatelja mogu da nakamcim: Vidovitu Zorku, Kleopatru, Milana tarota, a!?! Sta sad kazes?!!

Spavam. Pobornik „Braća bez gaća iz inata“ odvaljuje neki tehno-hevi rejv- ep do desetog komšiluka.

Skačem iz kreveta.

Kreće laganica. „A sad adio“ i te munje. Naviru mi suze i plakala bih ja k'o iz oluka da nisam baš tada ogladnela.

Dalje? Ide neki slatkasti pop: Miki Jevremović, Boba Stefanović, Leo Matrin, stari dobri evergrin za opuštanje. I zamalo da se i opustim k'o pod električnim ćebetom ali dobila sam temperaturu od stresa i groznica me trese.

E, onda počinje da krči i zavija kao kad kolješ deset svinja istovremeno. Kao da sluša tranzistor pa ne može da ubode stanicu ali zato mene ubada k'o silom u dupe.

Kraj jahanja po youtubu prate fanfare i zurle. Ja počinjem nemušto da govorim i izlajavam otrovni jezik. Zovem sve otrovnice sveta u pomoć.

Spletu mojih omiljenih pesama kao što je na primer:

„I will survive“ Glorie Gaynor pridodajem još jednu pesmu: „Fuck you“ Lily Allen. Sjajna je.

Volim muziku. Pa ko je ne bi voleo. Zajedno smo jače i odolele smo neprijateljskom napadu i ovaj put.

Kada sam Lily pustila sedamnaesti, osamnaesti, ko broji, put izašao je i tresnuo vratima. Sva sreća da imaju težak plot. Ma nek ide život.

Ne moram valjda naglasavati koliko mi je ovaj kraj drag. Ovaj put nije mi Srbija kriva.

Kad god me za nešto pitaju, ja kažem da sam završila. Pomislim, vreme još nije prošlo ali jebi ga, završila sam. Uvek upotrebljavam isto glagolsko vreme.

Volim kad se sve izdogađalo i sad kao čekam dalje. Volim da obaveze završim na vreme. Tako vežbam i nije mi čudno što umem da zamislim nezamislive stvari i čak ih i predvidim.

Etape kroz koje prolaze žene u životu ravne su hodnicima na ginekološkim odeljenjima. Kao da se svaki dan porađaju.

Radiš nešto tu, nešto tamo i svaki dan u okasnelo predvečerje sačeka te po jedan bebiron. Razna deca, od raznih očeva, od raznih semena, od svakakvih fela. A ti i dalje mlada mama. Pa možeš valjda da se ludiraš dokle god si mlad?

Ono osećanje kad se zarobiš sam u sebi i ne znaš šta ćeš sa njim. Nikad ga nisi rodio, a moraš da ga tegliš i opet ti je sve nekako u redu. Bilo je, misliš, jeste.

Tandrljalo, kukumakalo, otplaćivalo, vraćalo, stezalo, davilo, šibalo, veslalo, dolazilo, nadiralo, žuljalo, kuljalo i stalo. Stalo, Dragi Bože - mislim se ja.

Odgajila sam samu sebe ali ne mogu da kažem kakva sam. Svakoj majci je njeno dete najbolje i najlepše.

Bilo je logično da izgubim razum, a sačuvam objektivnost.

E, kod mene je ne znam zašto vazda drugačije.

Nekako, da ti niko živ ne poveruje.

Kao meka stena. Kao kamen koji se giba. Kao kad ćuteći pričaš ili ih puzeći sve preletiš. Zar se to može?

Da, da... može, može... nego šta.....

Svašta se može ljudi moji nego mi ne znamo pa ne tražimo. Kad bismo znali onda bismo tražili, a kada bismo tražili tada bi i dobili. Zato i ne znamo.

Ponekad se uistinu desi da nekog spopadne i ono što ne traži. Obično mene. Ne znam zašto.

Možda kad te krenu razmišljanja o očekivanjima na drugom kraju

sveta.

Baš mi treba sad da se pitam kako život to preuzima u ruke naše odluke, a mi odluke naše dece???

*

Život nas uči koječemu. Moja dobra prijateljica je bila uverena da je dobar deo tog štiva savladala pa dade sebi za pravo da svojata odluke u ime svojih sinova koji su skoro pa stasali za ženidbu. Trudeći se za njihovo dobro da prave samo pametne izbore, odlučivala je zajedno sa njima i brzopleto napravila klasifikaciju: dobre i loše devojkice.

Mislite izbor joj je bio lak? E, pogledajte sad tu problematiku sa stanovišta jedne prosvetene majke ali i proročice koja pokušava da gleda u dalj.

Njen stariji sin, zabavljao se se sa divnom dugonogom, otresitom, prelepom devojkicom koja je imala povrhu svega mozga u glavi ali i silikone u grudima.

Ta je devojkica bila toliko savršena da je isticala nepristojno sve nedostatke njenog sina.

On je mučenik morao da pozajmljuje džipove i skutere od majčinih prijatelja ili kad ga potera maler eventualno iznajmi rentu. Kada su jednog jutra onako mladi i neobuzdani pojeli njenu platu do sledećeg petnaestog već dvadeset petog dana tekućeg meseca u Hajatu za divnim doručkom, moja prijateljica je donela odluku da je ta devojkica - loša devojkica.

Sa druge strane, njen mlađi sin, reklo bi se, imao je više sreće u ljubavi pa je izabranica njegovog srca postala koleginica sa fakulteta, nadareno, skromno, realno i bez silikona čeljade. A i volela je onako, da provodi vreme kod kuće. Glupo je da naglašavam koja joj je bila draža.

Jedne večeri posle paljbe koju je osula na starijeg „sonju“, okrete se mlađem pa ga priupita:

“A gde ti je sine, devojkica?”

“Otišla kod drugarice da čuva mačku.“ - odgovori ovaj zaljubljeni.

“Šta da joj radi?”

“J’oj kevo, otišla je kod drugarice da joj pričuva mačku na par sati dok se ova ne vrati.“

Vidim je kako je Sunce obasjalo i razumem je. Dobro dete, odličan student, vrsna drugarica, nema silikone a još i voli životinje. I ponovo ona osu paljbu na starijeg sina. Ali, ne da joj đavo mira pa se opet okrete mlađem:

“Znaš šta, evo tebi pare za taksi.” - i izvrnu ceo novčanik.

“Mama, šta ti je?”

“Sačuvaj sa njom tu mačku i posle je izvedi na piće. Ona je dobra devojka i zaslužila je malo više pažnje.“ - i opet se obrne pa oplete po starijem nesrećniku.

Onaj mlađi ode sav usplahiren ali se vrati, ma čini mi se nešto brže nego što je otišao i još sav k’o pokisao.

“Šta je bilo?” - pitamo svi u glas.

Ukratko: njegova dobra devojka je čuvala mačora koji je vozio jaguara, plaćao joj stan i vrlo pozitivno uticao na nju. Učio je da joj nikada ne bude dosadno kod kuće.

Što se tiče njenog starijeg sina, njegova devojka je ostavila tajkuna vrednog 30% Beograda, zaposlila se u nekoj prodavnici zdrave hrane i sad njih dvoje zajedno žickaju za kiriju, pošto im se moja prijateljica, istini za volju preterano mešala u vezu.

Kakav čudan obrt?!!!!

Sušтина je da se ona ipak više ne petlja u živote svoje dece. Shvatila je:

Ako hoćeš svoje da usrećiš - unesrećiš tuđe.
Ako hoćeš tuđe da usrećiš - unesrećiš svoje.
Negde jednom pročitah:

“Podesite se na Boga i prosto ŽIVITE!!!”

Od jutros me zove park. Usedela sam se već kraj mog omiljenog jezerceta, blizu mi je, uvek na raspolaganju, a i ja sam zaista mnogo fina da bih mu rekla da je već počeo da mi dosađuje.

Vreme u San Francisku je uglavnom promenljivo. To mi je zaista shvatljivo s' obzirom na moje često padanje iz depresije u euforiju i obrnuto pa shodno tome ne zameram mu, a i naučila sam da se vešto okorišćavam skalnim odevanjem i stepenastim raspoloženjem.

Tako, sad imam kapu i kapuljaču i zaštićena sam stoprocentno od vetra koji mi je ne malo puta, petu Betovenovu prosvirao kroz ušne školjke.

Naočare za Sunce ovde ni ne skidam zbog svojih osetljivih očiju koje cmizdre i kad imaju i kad nemaju zašto. Rukavice su takođe jedan od nezaobilaznih modnih detalja pa čak i kada si u majici sa kratkim rukavima. Eto sedim tako i samo razmišljam.

Zagledana u iskričavi sjaj vode ni ne primećujem u prvi mah pravog, pravcatog kalifornijskog paparaca. Stoji sa kamerom u rukama, sasvim običan kao na hiljade kežl i otkačenih amera.

Prvo mi se približio da vidi da nisam slučajno neko poznat. Ja ga posmatram ali rekoh aj da sačekam da vidim kako će se nadalje odvijati još jedan dosadan izlet.

Pa kad vidim, podviknu ću mu:

„Alo, bajo, ja pojavom, načinom oblačenja i svojom osobenošću, odudaram od indusa, meksikanaca, i ostalih hispanjolaca, crnaca, kineza, japanaca, ruskih i ostalih jevreja, žabara i mojih ex-jugovića samo zato što patim od manije gonjenja. Znaš li ti šta znači biti bez političkog opedeljenja u Srbiji?“

Ne prepoznaje me naravno, a i kako da me prepozna kad nisam prepoznatljiva. Ali, on fotka. Valjda, ko zna zašto i kada će mu zatrebati.

Ovde se zvezde prave i ispadaju kao iz tepsije moje bake, pa kao i u Srbiji uostalom. Tako, zamalo i mene obasja jedna.

Osim, ako nisu cia, fbi-a i ostali izaslanici američkog zakona. A ako je NASA? Ko zna.

Možda me prate, mada sam skoro pa sigurna da još nisam počela da ličim ni na jednog humanoida. Ako i jesam imam opravdanje- to je od usamljenosti. A opet, od oružja imam samo marker, olovku, notes, džepni net book i dve knjige koje čitam naizmenično jer me popušta koncentracija, a i dosadno mi je kad sam predugo u jednoj knjizi kao što mi je dosadno kad sam dugo u jednoj priči pa mi čas jedna ide na živce, čas druga.

A u parku sedim svaki dan sve duže i duže samo zato što kad dođem svojoj ofis kući ja ne mogu da odolim a da ne pustim naše satelitske programe, što će reći uključim televizor i zablensem se u vesti jedne za drugim osim ako neću da gledam grand šou. A neću, majke mi.

E, onda se oko mene ulegaju i posedaju glasovi: moga dede, prve, druge i treće komšinice, njihovih muževa, mojih roditelja, strica, prodavca novina, mog popa, automehaničara, električara, učitelja iz osnovne, profesora filosofije, razrednog iz šestog, lude Ljiljke koja šizi s' proleća pa se skida gola gde stigne i tako redom:

„Vidi ovo đubre komunističko, ubio bih ga.“

„Ćuti tu, dok smo imali crveni pasoš vize nam nisu trebale.“

„Ma njega bih ja u gasnu komoru, on nas je i uvukao u ovo sranje.“

„Ma onaj nas zavi u crno, streljao bih ga da sam mogao.“

„On je bar dao narodu da živi, ja banke poreza nisam platila... ovi nam dušu uzeše.“

„Sve bih ja njih govnojivom motkom.“

„Ja bi ih u rudnik pa da vide malo.“

„Ja bi im grkljane čupala, mamicu im lopovsku...“

„Jer znate šta je katana... e katanom bih ja njima presudio...“

”E, ovom, ovom bih ja lopatu u ruke pa u septicku jamu...bas njemu...”

”A ovaj, on ti je mirodijija za svaku corbu...sve policije i sve rezime... kako bi ga klala slatko...natenane...”

”Ovog bi digla u vazduh, sve kao nesto a jos zivi u stanu koji su mu komunisti dali”

”Demokratski bih ja njih vezao bodljikavom zicom”

I tako, dok gledam te silne dnevnike, shvatim da u meni čuči serijski ubica i vanserijski psihijatrijski slučaj.

Dr. Džekil i Mr. Hajld, Bus i Putin, Monika Levinski i Hilari Klinton, Miloš Obrenović i Crni Đorđe - Karađorđe, Miloš Obilić i Vuk Branković, Cezar i Pompej, Boris Tadić i Voja Šešelj, Maria-Antonaeta i Robespjer, sile svetske masonerije i sile vermahta, Goli otok i Bahami, levo i desno, žuto i crveno nasuprot zelenom, Žaki Kenedi i Maki zamalo Onazis, Lagerfeld i Versaći, Klaudija Šifer i Sidni Kraford, emocije i relacije, prošlost i budućnost, jedino sadašnjosti nigde.

Sve me kopka. Počinje da me svrbi jezik. A najgore je što ja nemam nikakav stav i što sam otvorena za sugestije ali se opet nekako sa svima slažem jer ih sve volim i hoću da razumem sva njihova ubeđenja i svima da im učinim.

ALI LJUDI MOJI, UBEDITE ME VEĆ JEDNOM U NEŠTO!!!!

SFRJ, Serbia & Montenegro, Serbia bez Kosova, Serbia bez Vojvodine, Serbia i bez Kosova i bez Vojvodine, Beogradski pašaluk, Serbia radi - Beograd se gradi.... tajkuni razni- Serbia se prazni... od cele te ujdurme kad bolje razmislím, mene se jedino tiče moje Banovo Brdo i zato, nema mi druge, moram da ih poteram pa preko interneta izađem na zoosck i odatle na Pozesku da vidim da li je ona bar još na svom mestu.

Vidim, drugog mi spasa nema. Glasovi će se poubijati između sebe i kad ostanem potpuno sama ja opet neću imati stav. A stav je jako važan u životu. Sve ono što me je odvelo sad me dovodi. Vraća me nazad. Vraćam se jer moram i ja da postanem ako ništa više a ono makar jedan glas pa da i ja imam kome da zvocam kad budem dobila stav.

Iza mene je velika voda koja leži kao veliko uglačano ogledalo života i čuva svu mudrost umetnosti i umešnosti sudbine. Retko odem da nalvažim noge u Pacifiku.

Jer ništa ne umem da naučim od njega. Takav je život. Baš kao taj naširoki, neobuzdani, nadaleki okean. Beskrajn i tajanstven.

A i oni talasi što se čuju izgledaju mi kao velike terase sa kojih te zaskakuju iznenađenja. Plašim se da jednog dana ne zajašem neku terasu i ne skočim sa nje.

Ovako, otpozadi ih ne možeš videti pa ti bude lakše i ako te nešto zaskoči. Nisi video.

Noću, pak, prošetam ponekad. Slab mi je vizir tada u tim zimogrožljivim mrakovima iako ponekad zablistaju kao dijamanti i prže ti pod nosom kao raštimovani fenjeri.

Misliš se: Zašto bi tebe običnog, zavrbovalo nešto neobično. Ajde, zašto?

Iluzije!

Od njih uvek postoji opasnost. Jer iluzije nam ako ništa više a ono uvek mogu poslužiti kao inspiracija.

Ali nikako ne zaboraviti kako se iluzijom lako klone jer težak je to teret na nejaka pleća.

Razmišljam: ja ću da se prepuštam trncima omamljujućeg slepila, a ti ćeš tu da mi šumiš, stalno mi nešto saopštavaš u poverenju da niko drugi ne čuje, ko baba neka čangrižaš u razgovoru dva talasa koji se obijaju jedan o drugi. Govorićeš mi zamannim mirisima nota sa pučine. Šaputaćeš ispod lišća po kojem hodam, pod peskom koji mi se lepi za đonove, sviraćeš mi valcere uzdaha... ma ti bre usta ne zatvaraš! Vrištim...

O, ti iluzijo... varljiva.

Meni su draga moja iluzijo, lopovi uzdaha odavno pokrali sve zbunjene uzvike i poklike. Iz nedara otrgli one najbolnije, najsudbonosnije, najmerodavnije takvim propastima da mi ne možeš ama baš ništa više. Pa ja sam iz Srbije!

Znaš, ja već neko vreme uzdišem reda radi i sama se pitam: kakav je to čovek koji nema zbog čega da uzdiše?

Takav moli za uzdahom.\

Opet zaostajem, posustajem ali misli su mi još uvek munjevite.

Stigla sam dovde i sela na ovaj kamen. Kuda li dalje Gospode Bože?

Ali ja sam zavolela taj kamen.

Sa njega vidim drvene doksate kuća koji su naređani kao bedemi. Zaklanjaju slabo osvetljene prozore i prostore iza njih. Sa njega čujem i slab fijuk vetra. Zamire negde. Čujem ga, nek zamre više. Odlučna sam da i njega zaboravim. Sve se mislim, ako on utihne i tkivo moje utrobe će se natopeliti.

Činele cinculiraju sa svih strana. Razbijaju vazduh kao da neko baca žute banke kovanice pod krošnju moje samoće. Otresaju je i razjurcavaju po komšijskim dvorištima i nemuštim zvukovima svih mogućih i svemogućih vera a ja ih razumem. Kako?

Samoća se uvek razume, na bilo kom jeziku.

Kad moje unutrašnje biće zanemi, zapne i saplete se o moju nerazumnu ćud, vazduh mi zastaje u grlu, želudac uvija poput malenog klupka jer sam svesna da opet ne znam gde ću, kako ću i sa kime nastaviti svoj život.

Pogled mi alavo hrli ka nebu koje putuje ka Japanu. Tamo Sunce jos izgara. Tamo se još ne smrkava. A ovamo sa naše strane ne smem ni da pogledam, pokrovom zvezda stigla je naširoka noć. Svetlucaju zrna, izmiču obrisima penušave fikcije a ja još jedan put idem.

Postajem svesna svoje želje u zagušljivoj tami prema razuzdanim sprudovima kao iskričavim nafaltanim zavesama velike vode. U jezi preosetljivosti iz sve snage opirem se njuhu, tom damaru vode, soli, joda i svežine. Začaraće me. A ja hoću da se vratim.

Ne, nisam drugačija, znam da nisam ni luda samo sam dobro sjeban a i niko do Srbije ne može da me izleči.

Oдох kući da utucam malo vremena. Ali, vesti neću gledati.

Mirno vece na face book (PRIVATE)

Chat 1.

The best: „Nemaš dijaloge?!!!!“

Burito: „Pa šta?!!!“

The best: „Pa kako jbt. Pa šta, kad nemaš dijaloge?“

Burito: „Pa imam dijaloge svaki dan sama sa sobom! Dosta mi je dijaloga...“

The best: „Pa i to sto kazes, ovde svi vec pricaju sami sa sobom ali

...mislim da će mnogi to da ti zamere...“

Burito: „A kad sam imala dijaloge zamerali su mi što ih imam, koga briga?“

The best: „Mene☺) „

Burito: „Pa ti ionako znaš dijaloge☺)“

The best: „Pa znam...ali ko da ih ne znam kad ih nemaš...“

Burito: „AXA...??? Čekaj da razmislim...“

The best: „Ajde, samo da znaš nemaš dijaloge☺)“

Burito: ”
...razmislila sam...“

The best: „I...???“

Burito: „Nemam dijaloge. Uzivaj zivot...“

The best: „Je’l ti to mene zezaš?“

Burito: „Ne, a zašto bih?“

The best: „Pa ja ti to sve vreme govorim, ja sam uzivala zivot sve dok sve dok nisam pocela da zelim da se vratim proslosti a u isto vreme mi pripucala stikla za buducnost....Kako da uzivam zivot ovde,?“

Burito: „Pa eto, imam tvoje!“

The best: „A ostale?“

Burito: „Daj majke ti, tvoja kuknjava mi je sasvim dovoljna.“

The best: „Eto pitaj. Taman da ne bude da ja izmišljam toplu vodu...“

Burito: „E i hoću da znaš.....;) ljubac....budi na fejsu, cimam te posle...“

The best: „o.k. samo da znaš da nemaš dijaloge☺))))))“

Chat 2.

Burito: „Juxuxxuuxuuuuu...“

Taman: „,de si ženo, što me naruži onako?:))“

Burito: „Aj’oj koji je sad tebi?“

Taman: „Pa svi će da provale da sam ja!“

Burito: „Jeste, ti se sve družiš sa bibliotekarima i novinarima i samom elitom... a privatni detektivti su svuda oko tebe i budno motre.....:)) ...xox.“

Taman: „Ozbiljno ti kažem, zamisli da me sad uhapse posle dvadeset godina?!!!! Jer znas ti koliko je ubistva nerazjasnjeno? “

Burito: „Pa ce tebe da pitaju da im ih razjasnis.. Jesi ti uopšte provalila da patiš od manije gonjenja?:)) Nego, pusti to ...šta kažeš na dijaloge?“

Taman: „Kakve dijaloge?“

Burito: „Pa to ja tebe pitam, jer i ti 'oćeš dijaloge?“

Taman: „Daj ne tupi... šta će meni dijalozi, i onako si mi pola prljavog veša stavila ispred vrata... samo mi fale ti tvoji dijalozi, vi pisci bre niste normalni...evo ti dijalog ”moja prijateljici kupuje svaki dan jednu bananu i deli je na tri deteta”.“

Burito: „Pa The best kaže da nemam dijaloge i da je valjda dosadno... pa daj neki...:“

Taman: „Šta bre da ti dam?!!! Eto ti...”

Burito: ”Pa dijalog....imaš ih sto posto koliko oćeš☺“

Taman: „Ma pali bre ženo...samo još da ti kažem puno ime prezime, kako mu se zove žena, gde stanuje ...bolje ti njih pitaj za njihove dijaloge, napr. kako da prezivim do sledeceg meseca?“

Burito: „U bre al' ste sve nadržane večeras...Kako si inace?“

Taman: „Znaš šta, super ti je ovako...batali te tvoje dijaloge i što se mene tiče dovoljne su i te tvoje di...di...znaš na šta mislim...a ja sam onako, kao umorni spavac, isposnica bez snage, izbledeli otisak...eto tako sam... ovde je sve gore i gore...”

Burito: „Didaskalije... “

Taman: „E, to...ako The best hoće dijaloge zovi je na kauč...meni vala ne trebaju...i ako te neko pita nešto kaži da sam umrla...Danas nema boljeg leka od spavanja, samo budjenje ti je dovoljna kazna“

Burito: „Znaš šta... odoh...“

Taman: „E...exexeeeeeeeeej...“

Burito: „Šta je?“

Taman: „A što imaš onako malo dijaloga?“

Burito: „Srešćemo se u sledećem životu☺)) imam LA na vezi...
CMOK!“

Chat 3.

LA: „Hi...haw are you?:)“

Burito: „Hi...very zauzeto...taman mi trebaš...“

LA: „Kaži.“

Burito: „Jesi pročitala?“

LA: „Jesam i stvarno si pravi frik.“

Burito: „Fack of i ti jebote...“

LA: „Pa je'l sam ja stvarno toliko debela?“

Burito: „Nisi sad ali si bila ko mečka kad smo se upoznale☺“

LA: „A ti kao pirouette☺)“

Burito: „Ma daj pusti to... kako ti se čini ono što si pročitala?“

LA: „Jer vi stvarno imate te pite of shit?“

Burito: „Axa...imamo kad upoznaš idiota. Mada...imamo mi svakakvih pita☺“

LA: „Ma cool je ozbiljno... samo ne mogu da ukapiram kako je kod vas paund više nego kod nas?“

Burito: „Ej... aj posle na skype...“

LA: „Moram da se istuširam...idem posle u Rino... tek kad se vratim ću da ti kažem sve od početka.“

Burito: “O.K. my best XXX.“

Chat 4.

\$: „Ej bre...“

Burito: „Ćao srcka, šta ima?“

\$: „Pffffffffffffff....ne smem ni da ti kažem☺“

Burito: „Ej dolarko...pevaj sele...:)“

\$: „Novi silikoni☺“

Burito: „A gde su ti stari? Mislim..znaš...kako i to☺“

\$: „Morala sam stare da izvadim...“

Burito: „A morala si i nove da staviš? Na ovu krizu:)“

\$: „Pa zamisli mene bez silikona☺)“

Burito: „Pa ne moram da te zamišljam, znam kakva si☺ ...što ne ostavi te stare meni☺)“

\$: „I pročitala sam...“

Burito: „I?!!!!“

\$: „Pa što ne pusti malo sponzoruše usta da otvore?:)“

Burito: „A da vam ne bude malo mnogo?:)“

\$: „Ma šalim se...“

Burito: „Axa...znači i ti oćeš dijaloge?:)“

\$: „Ne srećo, ja hoću novog baju☺)“

Burito: „Šta ti je sa starim, izduvao ti se ko i silikoni...xoxox...:))“

\$: „Pa...da znaš, e, bez šale znaš li ti za dramatsku vrednost ilustrativne akcije?:)“

Burito: „A, htela si da ispustiš rukavicu i opleteš nekog po zubima... xox...u sledećem broju☺)“

\$: „I svrhu dijaloga?“

Burito: „Draga ti nisi scena, nemaš određenja, nemaš uređaje, imaš silikone i baju punog kao brod... šta 'oćeš više..?:)“

\$: „Pa da ti imaš te dijaloge ja bih mogla da budem glumica... ovako nemam zašto da se uhvatim... mislim na kintu...a treba mi posao...“

Burito: „Ej dolarko... uhvati se za veš taj neispeglani☺) A da, moraš opet da ležiš☺“

\$: „Idem da pročitam još jednom☺)“

Burito: „E, kakva ti je kosa?:)“

\$: „Plava danas, pa vidiš da čitam ponovo...XXX“

Burito: „A dijalozi?“

\$: „Ma jebeš dijaloge... nema vajde od mnogo priče☺)) kuckam te posle...evo ga ovaj moj☺)“

Burito: „ahm....:) ;)“

E, sad ću da vam dam dijaloge, pomislim i prekopiram u foldere sve razgovore. Onda ću da nazovem mamu. Sad je kod njih jutro:

„Zvrrrrrrrrr....zvrrrrr.....zvrrrr“

„Halo... da... ej ćao mama... ništa posebno... da, da... imam vremena. Kako je tata?“

“Kako nemam mamu? Šta pričaš ženo?”

“Pa normalno da imam mamu, pa mama to je samo zbog dojma... pa imam te pobogu. Kako te nemam kad te imam?”

“Molim?!!!!”

“Kako što nemam dijaloge sa mamom.”

“Pa ne mogu da ih imam kad nemam mamu.”

“Mama, imam te ali ne mogu da imam dijaloge kad te nemam tras!!!”

...tu-tut...tu-tut...tu-tut...ma...

“ma...je'l to ona meni tresnula slušalicu?!!!”

- Ne mogu da spavam. Razbile su mi san. Ali mogu da se opkladim da svaka od njih sad uživa u haosu danasnjeg dana i srće kafu uz put.
- Osim LA. Ma i ona skici u nekim besnim kolima, a njen niger je vozi vrtoglavo.....samo je meni izgleda zapalo da mi bude dosadno.... strasno sam usamljena...i sve bih dala za jednu dzumle kafu.
- Mada mi je majčina reakcija zasmetala najviše... pa ne mogu sve sad da menjam.
- A još sam joj se zahvalila i lepo rekla da me za sve rodila???

*

Uvek kada odem i gde god da se zateknem ja sam suceljena sa bar tri Srbije. Iz jedne se nikad nisam ni pomakla, jedna je ispred, jedna je iza...o vidi ima jos jedna left, jedna rajt...i jos jedna, nastanjena zauvek u dusi.

Uvek ostane sumorna i vraca mi se procvetala.

Prvo mi presedne pa mi se onda izvinjava.

Bude mi dzelat, ubije me, otera a onda pocinje da mi kopa po savesti i postane zrtva. I to ne bilo cija zrtva, nego moja zrtva.

Mozda je ona zbog mene takva i toliko a ne ja zbog nje.

*

...klik...klik...klik...

Burito: "Hej...šta je bilo?:)"

The best: "A što ne ubaci malo seksa?"

Burito: "Seksa?"

The best: "Axa:)))"

„Hm... da, dobro bi mi došlo malo seksa.“ - pomišljam.

Ova The best je stvarno genijalka.

A onda tako lutajući po netu nabasam na šaljiva pisma koja su nekada obilazila sve osnovne i srednje škole.

Jednom se ismejem od srca. Kaže ovako:

“Kad sam imao četrnaest godina nadao sam se da ću jednog dana imati devojkicu. Sa šesnaest godina imao sam devojkicu, ali nije imala strasti, pa sam zaključio da mi treba strastvena devojkica sa životnim žarom. U gimnaziji sam se zabavljao sa strastvenom devojkicom, ali je bila suviše emotivna. Sve je bilo dramatično, bila je kraljica drame, sve vreme je plakala i pretila samoubistvom. Tada sam zaključio da mi je potrebna stabilna ličnost. Sa 25 sam našao veoma stabilnu devojkicu, ali ona je bila dosadna. Bila je potpuno predvidljiva i nikad se nije uzbuđivala ni oko čega. Život je postao toliko dosadan da sam zaključio da mi treba malo uzbuđljivija devojkica.

Sa 28 godina našao sam uzbuđljivu devojkicu, ali nisam mogao da držim korak sa njom. Jurila je od jedne do druge stvari, nikada se nigde ne zadržavajući. Činila je lude, iznenadne stvari i činila me je toliko jadnim koliko i srećnim. U početku, bila je zabavna i vrlo energična, ali nije imala nikakav pravac. I tako sam odlučio da nađem devojkicu koja ima jasne ciljeve. Kad sam napunio 31 godinu, našao sam pametnu, ambicioznu devojkicu, koja je stajala čvrsto na zemlji i nju sam i oženio. Ona je bila tako ambiciozna da se razvela od mene i uzela mi sve što sam imao. Sad sam stariji i mudriji i tražim devojkicu sa velikim sisama...”

Veče i ja smo se super provodili uz ova šaljiva pisma sve dok mi misli ne otrčaše u sasvim neočekivanom pravcu:

Kad sam ja bila devojčurak nadala sam se da ću naći dečka, zaljubiti se i udati za njega, a onda mu roditi dete.

Onda sam takvog i našla ali je bio nekako nezainteresovan, mlak, hladnjikav i metiljav i naručivao je u kafanama pesmu: rađaj sinove idi drugome samo pusti me na miru.

Previše obaveza za njega je bio pretežak teret.

Pomislih kako sam mlada i da mi u stvari treba čovek koji je strastan, koji voli kao đavo iz Tasmanije, koji će mi život učiniti interesantnim i nezaboravnim.

Traži i daće ti se, kažu i dođe mi takav. Ali kod njega je sve bilo pitanje života i smrti: sam život je pak postao previše uzbudljiv, a i pored toliko akcijanja kao u najuzbudljivijim trilerima nije mi bio nešto potaman pa mi se smrt činila kao jedini izlaz.

Rekoh, mora da stanem na rep toj mojoj nagonskoj potrebi ka teatralnosti, a za to mi je potreban stabilan, praktičan i umereno nežan muškarac. Stigao je.

Bio je stabilan u odnosu sa sobom, praktičan u odnosu sa mnom i povremeno nežan ali samo u najavi.

Opet mi je nešto nedostajalo. Više uzbuđenja, možda, neko iskusan, jak i ko može da me nosi na leđima, a ujedno ipak i obožava. Tražila sam ljubav.

A dobila muškarca koji me je patološki i posesivno obožavao, uprtio me i više nije ni skidao sa leđa. Morala sam da tražim i čašu vode od njega i prijavim izostanak kada idem da piskim. Toliko je voleo da mi je potreban.

Sad sa ovim godinama, iskustvom i istorijom i sa ove distance mislim da mi treba muškarac samo za seks i da mi nije važno kakav je zapravo.

I sad se zbog one šaljive priče pitam da li iste postulate o potrebama treba postaviti i u odnosu sa životom?

Da li sa gospodinom istim treba voditi ljubav ili imati samo seks?

Uzimajući u obzir njegovu potenciju i reputaciju, redovniji izvršioc, ja baš i ne verujem da bi mogao da postoji.

Možda sa njim treba lepo razgovarati i reći mu:

„Ajde živote da imamo neobaveznu vezu i da dobro pazimo da se ne zaljubimo jedno u drugo. Dobar seks nam je sasvim dovoljan pa ako nam se posreći u tom seksu i to je dosta.

Ali, da ne budem samo ja podređena, da me pustiš da i ja nekad budem gore.”

Možda bi i pristao. To bi bilo kao da sklapamo posao veka. Ili da mu prodajem dušu. A ako bi nam krenulo mogla bih i profesionalno da se pozabavim time. Nakupila bih mu duša ko šaše.

*

Vratila sam se kući. U mojoj Srbiji, sve je baš onako kako sam i ostavila. Netaknuto.

Gužva na mostarskoj petlji kao da se ni za pedalj nije pomakla od kad sam otišla. Pijaca kraj koje prolazim vrvi k'o košnica. Prodavačice cveća još uvek piju kafu ispred cvećara koja se cini se tek danas malo prohladila..

Na Pozeskoj Bajloni; na Bajloniju buvljak; na Terazijama počinje proleće kao i uvek pre vremena pa vidiš malo, malo neko prođe go i bos; na Cvetku između veša, porcelana i bižuterije obešene niske belog luka kao da su u međuvremenu svi počeli da se bave povrtarstvom.

Gde god se okrenem jedan beli luk. A možda se ovaj narod propametio pa ga keše sad svuda protiv uroka.

Dolazim svojoj kući i zavirujem iza zgrade. Jugić mi je tu ali zadnjeg sedišta i volana nema.

Normalno, kad se nisam setila da stavim jedan beli luk u njega. Obožavam Srbiju.

Ona ne može da izneveri. Kako je ostaviš, tako je i zatekneš.

Sve su ulice šetačke, sudaraš se sa kartonskim kutijama i limenim improvizovanim tezgama. Ljudi se dovikuju, žene ljuljaju pod teretom cegera, besni automobili proleću kao rakete, narod kupuje, cenka se, a niko nema pare.

Jedino su mladi postali nekako stari, a stari su totalno podetinjili.

To je valjda prirodno, mora nekako da se izvrši ta... smena generacija, a ako se uzme u obzir da nam je natalitet opasno u deficitu, onda je ovo jedini način.

Budeš malo mlad, pa onda star, pa opet malo mlad i tako u krug.

Kriminal se suzbija svakoga dana u svakom pogledu, svaki kriminalac odlazi u biznismene.

Politika je rešila da se uozbilji, svaki političar pre nego sto uđe u skupštinu kupi ozbiljno odelo sto moze biti dobro za razvoj tekstilne industrije.

Džet-set nam se širi što je isto dobro, jako je dobro za ulazak

u Evropsku uniju, oni ovakve setere nisu videli ni u najboljim leglima.

Peva se, a što da se ne peva? Bar nikom zlo ne mislimo.

Ma sve je, kad bolje razmislim, baš onako kako treba da bude.

Jedino se nešto slabo jede. Ljudi su ili na postu ili drže prirodnu dijetu- nemaju šta da jedu. A šta ima i da jedemo?

Ako zdravlje na usta ulazi, onda ćemo svi biti zdravi, a ako budemo svi zdravi u duhu, telu i pameti onda više ništa ne bi bilo isto.

Brakovi ne bi propadali, svi bi imali da jedu, imali bi i zdravstveno i socijalno osiguranje, trudnice bi mogle da razmišljaju samo o tome koliko će dece još roditi, penzioneri bi uživali sa unucima na krilu i čitav koncept Srbije bi se sjeb'o.

Na šta bi se onda žalili belom svetu i na ime čega zajmili te silne pare, pitam ja vas?

Kada bi nas život mazio ljubav bi cvetala, seksa kakvog - takvog ne bi ni bilo.

EPILOG

“Uh al’ je naporan ovaj život.”

“Je li?!!! Nisam primetila, ja ga koristim samo za seks.”

(„Ja ga koristim samo za seks“ - Svetlana Pollak)

Ljubav ili seks sa partnerom zvanim Život

Na samom početku, citatom Brane Crnčevića, Svetlana nam kači bedž „srpska žrtva“ s kojim se čitalac ubrzo srodi.

Ova isповest, oblikovanja i sazrevanja u zemlji zvanoj Srbija sadrži i komične i tragične i dramske i satirične delove.

Oblikovanje i sazrevanje... Menjanje očekivanja od muškaraca, života uopšte, ali i dalje prepoznavanja nevinog i čistog, prepoznavanje nekadašnju sebe u drugom. „...vuče mi na one kojima je seks isto što i ljubav...“ – misleći na Lei.

Apsurd, kao normalna pojava u zemlji Srbiji, Svetlana predstavlja na intrigantan način:

„Fakultete uglavnom svi imaju pa se tu neka selekcija i ne može izvršiti. Eto, čak i ja imam dva. Više im se ni imena ne sećam. Nikad mi nisu zatrebali.“ Ili:

„I ti uopšte ne moraš ni da budeš kriminalno i psihološko devijantna ličnost da bi bio kriminalac u Srbiji.“

Komičnih:

„Meni dolazi na pamet da ja i batalim i čitanje i ovaj posao i da se vratim u Srbiju i otvorim kurs za „slojevitu strukturu književnih sponzoruša“.“

Tragičnih:

„Pa da znaš da bi mi posle ovakvih splaćina i prijao jedan bolji ručak.“

„A šta bi ti da jedeš za stopedeset dinara?“

Aforizmi:

„Kriminal se suzbija svakoga dana u svakom pogledu, svaki kriminalac odlazi u biznismene.“

„Ljudi su ili na postu ili drže prirodnu dijetu- nemaju šta da jedu.“

Od svakog ovog sastojka Svetlana je vešto načinila knjigu kao što je neko vešto napravio onomad i pitu.

Servirala nam je, bez ustezanja, puštajući nas da se prepoznamo i raspoznamo u svakoj nijansi ukusa. Ko koliko i čega voli, pa neka izvoli.

Čitajući tekst Svetlane Pollak u glavi mi se vrzma pesma Đorđa Balaševića:

„Život je kurva, izvinte me što psujem,
jer ja samo pričam onako kako čujem
i ako su lagali mene i ja lažem vas...“

Da... ljubav ili seks... sa Životom?

Mr Spasoje Ž. Milovanović, teatrolog

NEŠTO MALO O / IZ / KA / DO / U KNJIŽEVNOM / I / ILI / ŽIVOTU SVETLANE POLLAK

„EPILOG

-Uh al' je naporan ovaj život.

-Je li?!!! Nisam primetila, ja ga koristim samo za seks.“

(Svetlana Pollak , Ja ga koristim samo za seks.)

Drugi roman Svetlane Pollak *Ja ga koristim samo za seks* referiše na istovetnu izvanumetničku stvarnost kao i njen prvi roman *Dobrovoljin pakao* (2008.). Na ovaj način Svetlana Pollak se priključuje (barem u ovom trenutku) onim piscima i spisateljicama koji i koje imaju svoj model stvarnosti, kojeg umetnički (ovde romaneskno) konstituišu iz odražavanja životnih pojava, i kao takvog ga nude recepcijentu na usvajanje.

Interpretaciju, dakle, mogu grubo podeliti na dva polja interesovanja. Prvo polje činila bi „stvarnost“, odnosno sadržaj, koji je uslovljen radnjom (likovima, budući da radnje nema bez likova), i tiče se istorijskog trenutka kao prostorno-vremenske odrednice sižea, načela i međusobnih odnosa likova, te prepoznavanje motivsko-tematskih centara kao paradigmi „stvarnosti“ koja se romaneskno modeluje. Drugo polje činila bi kompozicija, koja se zasniva na žanrovskom i unutar žanrovskom sinkretizmu autobiografskog romana i „ironijskog moudsa“ pripovedanja.

Uopšteno govoreći, Svetlana Pollak u svojim romanima slika čovekovu prirodu ne kao ishodnog elementa sistema, već kao njegov rezultat. Otuda je u fokusu predstavljanja njenih romana daleko više sistem (društveni, u najširem njegovom značenju), koji, svojom

kreolizacijom, pretvara jedan zip ljudi u drugi - nego sam čovek. Autor, lik, čitalac je tu da taj poredak potvrdi u njegovom dekonstruisanju, u njegovm prelasku iz jednog moralnog sistema u drugi, iz socijalizma u kapitalizam, iz državne privrede u privredu liberalizma, iz jedne države u drugu, jednom rečju, da potvrdi mutacioni proces perioda tranzicije. Dve kulture na ovaj način otkrivaju socijalnu devalvaciju čoveka i moralnu deformaciju njegovog lika.

U oba njena romana ta devalvacija ima komičku formu: kontrast + degradacija. Međutim, ni u jednom ne dolazi do komičkog preobražaja likova. Otuda se zaplet ovih romana može podvesti pod „ironijski modus“ Nortropa Fraja: poredak se, za razliku od modelovanih likova, njihovih odnosa, zamišljenih genealoških stabala, nikada ne raspada. Na upražnjeno mesto dolazi novi član, novi lik, novi odnosi... Tranzicija se pomera po horizontali sa periferije u centar, i po vertikali od nižeg ka višem staležu. Međutim, uvek se ponavlja postupak raspada jednog elementa sistema.

Svetlana Pollak traga za korenima ovog gotovo začaranog kruga. U oba njena romana vreme i prostor sižea usložnjavaju se do najudaljenijeg vremena i najudaljenijih prostora u prošlosti i sadašnjosti, gotovo uvek predviđajući istovetnu budućnost.

Zahtevajući od dobro obaveštenog čitaoca učitavanje neposrednog istorijskog trenutka, ona ovaj svojevrsni genealoški ciklus započinje u prvom romanu stvaranjem građanske porodice neposredno pred Drugi svetski rat, da bi do trenutka čitaočeve neposredne stvarnosti zabeležila sve konfliktne situacije nekadašnjih država FNRJ; SFRJ; SRJ; SCG; sve do sadašnje Republike Srbije. U romanu *Ja ga koristim samo za seks* period interesovanja je znatno kraći. On započinje početkom devedestih godina 20. veka i traje najlakše rečeno evo do sad. Iz prostora Srbije, tačnije Beograda, Svetlana Pollak prostor fabule širi i obuhvata gotovo celu Evropu i Ameriku. Unutar ovog transkontinentalnog poigravanja, Svetlana Pollak na prvi pogled gradi svoje likove na klasičnim i ostrim opozicijama: moje/tuđe, žensko/muško, staro/mlado, nadređeni/potčinjeni, zakon/kriminal itd. Kažem na prvi pogled, jer kako se romani primiču

kraju tako ove granice blede, nestaju u postupku ironizacije. On se temelji na uspostavljanju ovih antiteza i načina mišljenja, koji se opet ogledagu jedan u drugome kao u krivom ogledalu. Glavni ironijski efekat postiže se tumačenjem jednog sveta terminima koji pripadaju drugom svetu, iz čega proizilaze i analogni vrednosni sudovi. Ovako prepoznati i tematizovani sukobi svakog istorijskog trenutka resemantizuju se na oba svoja pola u neuobičajenost, u amorfno stanje, koje karakteriše predstave o periodu koje prethodi novom početku i odgovaraju iskustvu "večnog vraćanja istog".

Ironija se, dakle, pojavljuje kao struktura, ali i kao stav Svetlane Pollak, ideološko mišljenje, prema tekstu i od teksta. Preovladjujući ispovedni ton, bilo da je, kao u prvom romanu pisanom u trećem licu, ili u drugom u prvom licu, omogućava joj da se poigra različitim motivima i temama, različitim naracijama konglomerata stvarnosti, ali i različitim jezicima unutar te i takve stvarnosti. Sve ovo čini da njeni romani daju osećaj punoće, životnosti, koji se mogu prihvatiti u svojoj doslovnosti i, istovremeno, biti alibi za govor "o nečem drugom".

Svetlana Pollak
JA GA KORISTIM SAMO ZA SEX

Izdavač:
ARTE – Beograd
Debarska 22, 064 / 826-00-01

Za izdavača:
Miodrag Jakšić

Glavni i odgovorni urednik:
Miodrag Jakšić

Biblioteka:
Nova srpska proza

Edicija:
Romani

Urednik:
Predrag Jakšić

Lektor i korektor:
Daniela Bajić

Dizajn i prelom:
studio ARTE

Tiraž:
300 kom

Štampa:
KOBDOM Kovin

www.jaksic.net
miodragjaksic@nadlanu.com

Андреј Глишић

Ф И З И О Н О М И Ј А
К Р О К О Д И Л А

ПАНЧЕВО, 2002.

“Да се спаси надежта”

според драмата “Монсерат” од Е. Роблес на прилепската сцена во адаптацијата и режија на Мирко Стефановски.

... Што се однесува до ивездбата, таа беше уштете еден пример за тоа што може да се стори кога учесниците во неа ќе бидат понесени од нешто.

Тоа беше претстава, една од најдобрите што во последните години сме ја виделе на прилепската сцена и една од најпотресните кога се зборувало за виетнамска трагедија и осудата на агресијата и војната...

Иван Мазов

Ева Глишиќ и Блаже Алексоски

*У спомен на Еву Глишиќ, верној монахињи
Талијиног храма, њен супруг Андреј Глишиќ.*

“Сваки је начин успешан, ако је у стању да увери Гледаоца у идеју комада и да му у машти створи представу о једној средини и једном начину живота, времену и људима.”

Јован Путник

ПРЕДГОВОР

Мотив за рад на “Физиономији крокодила” је слојевитост кратке и недовршене приче Фјодора Михајловича Достојевског те провокација невремена у ко’м вегетирамо.

Генијалном видовитошћу Достојевски антиципира и 1991. годину, годину камелеона, вероломника, лицемера, годину када Бизанти и/или креатори “Новог светског поретка” (препознатљив концепт - апокалиптичних јаха-ча) отворише Пандорину кутију. Да би притом рестаурирали мрачну хронику викторијанске епохе; депримирајуће хладну атмосферу у штакорској борби цегераша, џепароша, сиротишта, разбаштињених радника из времена аристократског пира, “када су овце појеле људе”, у похлепну гозбу данашњице кад’ изелице незаситом сладострашћу “Четверопрсташа”, безобзирном пљачком, или, сажетије речено, повампирили дрзници без скрупула претачу такозвани “Реалсоцијализам” у анархију и оргију, њих, који одоше, да би опстали.

Опрости друже, извините “господине”, пара врти где бургија неће, бува ће на буву, пара на пару. Да! Тако то бива. Радничке мензе пререгистроваше у хумане точиони-

це сплачине, уз срцепарајућу реторику ујке с' оне стране "баре" с' ЈОК-ом (Југословенском опозиционом котеријом). Е, а ја Вам се, ето тако "смушен", у име идеала не/предајем спознавши и сопствене заблуде.

Како то да би "ћуран" на даћу? Можда је све то само сновиђење? Не, није, не жели "ћуран" девичанство у време свеопштег проституисања. Но, гле, уз свесрдну помоћ "домаћина", на челу трпезе пуши се пура, масте брци уз славопојке "Новом светском поретку" (НОСП) "Апач демократије". А "домаћин", кобајаги наиван, не само сад, и не само понекад "... навлачи ћурак од јагњећег крзна", зар не? Сад ми је, зар тек сад, свакако, јасно али касно - можда?

Данас са резигнацијом сагледавам да је интелектуално импонтентна елита, својевремено актуелно-подобна, потенцијални руководећи кадар успешно дипломирла издају на викенд курсевима и семинарима типа: "Салцбуршки семинар", (Рок)фелерова фондација, "Лидерс програм" - наздравље. За багателу, на радничкој грбачи је извозана дуж Вол Стрита - богатог ли зоо врта за дресуру "Крокодила". И оних мајушних, малтене домаћих алигаторчића. Све је испрограмирано: ћинђа за душу и добисмо "Калуђере ћинђере не ћинђере браде", какав калуђер такав му и тропар.

Наравно, "догађа" се, неминован процес, "економски принцип је изнад свега", но сада, по свој не/прилици, у нешто видоизмењеној форми, са кашњењем у преступним и неприступним годинама, за осам фртаља столећа.

Заиста, било је профитабилно саградити (ЗЕТР-у), зелену трансверзалу на "Брдовитом Балкану". Јер, недовољ-

не су само Олимпијске игре, биће да су играрије око њих битније - Тројанских коња, на пример.

Но, на жалост, у време најновијег “НОСП-а” не поседујемо, колико ми је познато, колоније, илити, Боже нас сачувај крематорије, за оне сувишне.

Па ипак, не губите наду, у овом историјском периоду с’ “крокодилом”, који је без маске и стрпљења, изузетно халапљив, бићемо сладокусно предјело белосветске, а богам и домаће камариле - које ли среће бити сладокусан!

У “глобалном селу”, препознатљивих интересних сфера и географских координата, за “крокодила” је све мање простора, отуда и додатна количина стрепње пред оним шта нас очекује у мондијалистичкој унификацији духа.

Бриљантан проседе, са само “једном” (усуд је рећи) метонимијом, артифицира вишеслојну драматику, паралелан ток ирационалне сторије и ригидне стварности. Метонимијом у фабули о, и у “Крокодилу”, Достојевски на њему својствен начин антиципира, експлиците и имплиците, стање духа и релативност вредностних ставова, посебно у времену заточеника мртваја, једноумног духа и мондијалистичке експанзије. Профитабилни меркантилизам, када од перфидног и силецијског манипулисања људским душама нема ни честитог мига, је животно гесло скоројевића. „Евопа је и надаље ко добра стара кока за легло “кобних јаја”” - Булгаков.

Ти, “Бедни људи”, не само данас, мутанти (недужне ли Доли) 21. века окотише “Двојника”, који на елиптичној путањи цивилизацијског путовања, у блаженом им алтруизму, дволичног Јонуса, затварају историјски пут тран-

шејама из којих, а шта би друго, до да бљују ватру.

Како, процес трансформације није могућ а да сви друштвени слојеви изиђу неоштећени и задовољни оним шта нам се нуди, након летаргије и уљуљкивања са “Даљим правцима развитка политичког система социјалистичког самоуправљања”, “Сви путеви воде у Рим” - умало да поверујем.

У пријемчиву, па ипак ступидну теорију о “Даљим правцима развитка политичког система социјалистичког самоуправљања”, у којој се економски детерминизам своди на волунтаризам, на опонирање поставки научне мисли, коју није пракса верификовала, засигурно нису веровали ни њени творци. Стога, отргнути се од илузија, уколико се, поред осталог, не упознамо и са “Крокодилом” је филозофија малолетника у шпилхозницама.

У помен утопија данашњих и оних будућих је и “објашњење”, заправо одговор Достојевског на питање истражне комисије.

“...Због чега ме окривљују? Због тога што сам говорио о политици, о Западу, о цензури и слично. Али ко није говорио и мислио у ово наше доба о тим проблемима? Па зашто сам учио, зашто су науком пробудили у мени радозналост ако немам права да изнесем своје мишљење или да се не сложим с мишљењем које је само по себи ауторитативно? На Западу се збивају страхоте, одиграва се невиђена драма... Сами темељи друштва прете да ће се сваки час срушити и повући за собом у пропаст целу нацију... Па није ли та слика таква да мора побудити пажњу, радозналост, тежњу за знањем, потрести душу?... То је она иста земља која нам је дала науку, образова-

ност, европску цивилизацију; такав је призор - лекција!...

...Петрашевски верује Фуријеу. Фуриеризам (фаланстера хармоније) је мирољубив систем, очарава душу својом лепотом, осваја срце оном љубављу према човечанству која је надахњивала Фуриера док је градио свој систем, и задивљава ум својом слашћу. Не привлачи жучним напади-ма него тако да надахњује љубављу према човечанству. У том систему нема мржње. Фуриеризам не предвиђа политичке реформе; његова је реформа економска. Не дира ни у власт ни у приватно власништво...

Али, нема сумње да је тај систем штетан, прво, већ зато што је систем, а друго, ма колико био леп, ипак је сасвим неостварљива утопија.” Сурова стварност, Голгота народа соцреалистичког светогледа, у време “транзиције” (у покајању), из идеологизираних друштвених свести у “неидеологизирани” масу/тесто “Новог светског поретка”, самим неприхватањем је јерес, отпадништво од идеопоклонства “Мистер долар-у”.

Политичка “елита”, лавира дуж оштрице ножа, задригла у најезди самољубивости, таштине, ситносопственичког менталитета, ступидног философирања у тзв. “слободним медијима” и државним каналима, или канализацијама, по којима зна који пут понавља “То тако треба”.

Масовна продукција и промоција лажи, кича и шунда, те оправдано страховање да ће згуснута интелектуална храну конзумирати само елита ратних профитера (јер, “за свиње нису диње” - опростите молићу лепо), свих фела и фелера, је јединствени мото за авантуру и, на изванредан начин, исказ револта против масовне ђутологије и начела хипокритичара “*medicus curat, natura sanat*”, чекати,

чекати...

Господо, није упутно да дечкић из “Радничке улице”, неприкладно, дилетантски упроштено, социологизмом оптерећено, без златоустог естетизма, који би нас/вас успавао до бесвести/бесавести, упозорава да све тече - и све се мења. „Све што сте обећали народу, народ вам је омогућио да имате. - Виб”.

Страх од искушења (додуше савладив) да се „Крокодил” чита као компактан блок који може да се репродукује само на овај и овакав начин унапред осуђујем, није својствено/прихватљиво фетишизирање било кога или чега. Дефинишемо ли “Крокодила” некаковим памфлетом господина Достојевског, кога не смемо подвести само кроз историјску, или идеолошку детерминацију, не без разложно осудите скрибомана.

Но, запазите, књижевничка пракса је материјалистичка: она нам и говори да нема мисли без тела и сваковрсна активност подређена је конкретним условима, који су социјални. Другачији приступ, видоглед, дискредитује вашу наобразбу.

Вама, таквима какви јесте, неминовно је одговорити, или вас бар потсетити на речи које је Гете написао својме пријатељу Кристијану Голтобу Хајнеу, професору беседништва у Göttingenu: „Као што видите, ја почињем поприлично одоздо, са земље, те се некоме може учинити да сам са најдуховнијим стварима поступио на сувише земаљски начин; али може ми се допустити да приметим да се грчки богови нису устоличавали на седмом или десетом небу, већ на Олимпу, ступајући циновским корацима не са сунца на сунце, већ, највише, са планине на планину.”

Стога је и наум да сторији, која ме је не безразложно опчинила, личном визуром, и не само као мимезис ововременог социолошко-политичког тренутка, подарим субјективан белег и, на изванредан начин, укажем на вечне, неминовне прохтеве у никад не завршеној сторији човековог егоизма, и халапљивости.

„Двојник”, та друга страна медаље homo duplex-а, незадовољног пред неминовношћу сопствене пролазности и питање: „Шта смо, шта нисмо - ми бића кратковека?... .. сан једне сенке”. - (Пиндар), који нестаје у чељустима самољубља, оног тренутка почим се сунце згрози и огорчено скрије. Тако, немило сазнање да је човек невредан и сопствене сенке, неизбежног животног сапутника - „јер ... нек се сунце за мах скрије, нестале све те чаролије”, и није завредео себи сабеседника.

Отуда и убеђење да, уколико желимо иоле завирити у уметничко дело, морамо, пре свега, пре него сачинимо анатомску анализу, разголитити фасаду, сагледати идејни корпус, дати социолошку визуру сторије о „Крокорилу”.

Поверујте ли ми на реч да, „Тражимо главни мотив, кључ са којим је све усклађено”, да се ради о “крокодилу - капиталу”, о “створу” који се ни кроз миленије не промени ни за јоту, с’ уважавањем се захваљујем.

И, то не би било све, јер како је homo - duplex, а то је, сасвим извесно, отелотворење особе у којој живот протиче између два света - реалног и ирационалног, хуманог и нехуманог, социјализованог и несоцијализованог, зашто не рећи за homo - multiplex-а, који је, сасвим јасно, нешто новија креација homo - sapiensa; да је затворен у сопствену замку; да је у колотечној спреси рационалног и

ирационалног; непрекидно захтеван у тражењу демиурга; да је безнадежно драговољан окористи се профитабилним; да је за метод прихватио силу (на жалост); да се обмањује безпримерном флоскулом, када “циљ оправдава средство”; и да са тако златоустим изговором превали миленије сопственог отуђења - у раљама крокодила

Но, вратимо се “Масажи у Пасажу” и експозицији, која, наизглед немушто, драмски конфликт, тачније речено безбрижну вечерњу променаду доконих службеничића, *step by step*, што бисмо рекли - корак по корак, једносмерним правцем довела до чељусти “Крокодила”. Достојевски, нас из ирационалног сижеа уводи у рационалну друштвену збиљу, барем за оне који су се иоле умислили у тадашњи социолошки, а бога ми и ововремени југословенски, политички и економски миље.

Ф. М. Достојевски иако 1865. године не довршава приповетку, на заједничку нам жалост, на задовољство обесправљених, илити на “штету” генерација једноумља, “мноугоумља” и безумља, сачини кроки пледоајеа у парници нарастајућих супротности друштвених слојева и народа, којима је Белона режирала мноштво “ситних” а богами и два светска рата.

Лежерно, аналитички проницљиво и пророчански далековидо указује на рововску борбу друштвених елита Европе, које, тек што се огрнуше империјалистичким плаштом, “крокодилском” халапљивошћу, сручише се у каљугу “Блиског” им и Далеког истока.

Стога, и не случајно Достојевски, о Н. В. Гогољу (који, у *Ревизору*, жестоком сатиром млађане нам буржоазије и романом *Мртве душе* разобличава шпекуланте, хош-

таплере високог реномеа и котерију властодржаца) каже: “Сви смо ми изишли испод његове кабанице”. Код Гогоља и Достојевског, “ако и није” идентично убеђење, оно је сасвим извесно проистекло из слојевите социолошке и сваковрсне идеографије система у колапсу.

Нешто дужи цитати из такозваног осврта, илити критике, у једном од режимских листова; (не) схватам а, није ми ни драговољно у таштим годинама похабаног духа, окористити се даром неистомишљеника. Но, није на одмет - гозба је сладострасна.

Наиме, у “Гласу” од 3. априла 1865. године, ода глупости и реквијем литералној критици. Заслепљеног ума, приземном анализом полуинтелигента, у настојању да депласира “недовршену”, и ко зна дал’ икад завршену сагу о крокодилу и његовој алавости - критика поручује: “Господин Ф. М. Достојевски неће, наравно, послушати наш савет, али бисмо му саветовали да не иде даље од четвртог поглавља те потпуно нетактичке приче... Реч је заправо о крокодилу и о господину кога је крокодил прогутао а исто тако о господиновој лепушкастој супрузи, кокећи, која се радује што јој је крокодил прогутао мужа и која неће да пође за њим у крокодилову утробу, исто тако и о томе да господин кани проповедати из крокодилске утробе, даном по трговинама у Пасажу а навечер у женином салону, ради чега је замислио да се крокодил, у чијој утроби он пребива, преноси навечер у салон његове лепушкасте супруге-кокеће”.

Чему толка халабука тзв. критичке духовности-просвећених, чему душебрижништво, за оног, већ осуђиваног на смрт, чему сва испразност речи након егзекуције цензо-

ра, и чега ради симплификација тако “непредвидљивог” догађаја у вези са безгрешним “крокодилом” уколико није у прилог евентуалне издашности оних чији су интереси, благовремено, укалкулисани у спекулације иностраних ментора/кредитора.

Не анатемисати “крокодила”? Крокодила, Богом нам датог сапутника, који побегавши из Пандорине кутије донесе сва зла овог света, па и “безгрешно” зачеће похлепе је нонсенс, бесмислица у намери да се легализује крађа слободе.

Завист и незнање не могу се сакрити, господин “Критичар”, треба да каже само истину. Међутим, “он је мора и познавати”- Jules Renard.

То је већ виђено. Очигледно је кукавни журналиста успаничен, себе ради, помањкањем храбрости, и да не кажем режимског му слугерањства, на најбезазленији начин, по протоколу, развезивао Гордијев чвор; тако да, вук буде сит и овце на броју. Овце ће и даље блејати, а вук ће, илити нека друга зверка, убирати данак.

Стога је и видна пријемчљива сличност, “ововремене грађанске - интелектуалне елите”, и игроказа оних који беху са овима који СУ.

Сервилност, слугерањство, покорност без имало достојанства, врсног нам “публицисте” очитује се у “наравоученију”: ”Све то, господине Достојевски, не могу искупити прилично лоше досетке на рачун, Власи’ (“коинциденција” са властима) и Петроградских новости; сви ће вас у целости, кудити, и пријатељи и непријатељи, а никоме нећете тиме учинити услугу.”

Л И Ц А

СЛАВОЉУБ, живот да'м славу не да'м

ГОСПАВА, супруга Славољубова - кокета

РОДОЉУБ, по потреби

НЕМАЦ, препознатљив

НЕМИЦА, препознатљива

КЛОШАРИ, џепароши и др. протуве

НЕГОВАН, канцеларијски пацов

СУБРЕТА, служака

КАНЦЕЛАРИЈСКИ ПАЦОВИ:

Први,

Други,

Трећи и

Четврти

ЋУТИЋ, шеф бирократа

ПОЛИТИЧАР, козер

МИТИНГАШИ, више лица и професија

ПОЛИЦАЈЦИ и други

ПРВА СЦЕНА

прва слика

Салон у дому Ценићевих. На средишњем делу портала у фону каширан зид са стилизованим прозорима, провидним завесама, оивичен тешким завесама, кроз које продире дневна светлост. На средишњем делу сцене канабе, под углом од четрдесетпет степени виша комода са огледалом, које бљешти. Испред канабеа чајни столић и пар ониских табуреа.

Основно светло денфовано. Актери осветљени пиштољима. Госпава седи пред огледалом и нехајно поправља шминку. Славољуб, празног погледа, загледан у даљину, присутан више кроз дим цигарете но сопственом фигуром. Са десне стране, између првог и другог суфита, након реског звука звона, улази Родољуб.

СЛАВОЉУБ. (Значајно, с' подозрењем, Госпави) Ово је засигурно Родољуб.

ГОСПАВА. (Приметно иронише) Мили, та зар вам он није уважени рођак, а притом и саветник за страначка питања у министарству.

СЛАВОЉУБ. (Госпави) Да, Да! Изволите! (За себе) Данас је Спасовдан, а ионако сам слободан, што се службе тиче. Један доколичар, мање-више.

- РОДОЉУБ. (Са улаза, ужурбано) Мој наклон цењени господине Ценићу. (Госпави) Љубим руке мадам, данас сте тако леви, некако наметљиви. Ваша фризура је толико салонска и ...
- ГОСПАВА. (Очито задовољна комплиментом, кокетно) Ах, Ви, ласкавче! (Славољубу, разнежено). Драги, могао би и ти покаткад, као господин Шевић, приметити моје напоре да приличим вашем положају и угледу. А, ви, ви драги мој (дурећи се) данас, данас кад идете у бели свет, са том картом у џепу, просто ме не примећујете.
- РОДОЉУБ. (Увиђавно) Молићу лепо, ако смем приметити, мој врли рођак Славољуб Ценић, колико је мени познато, не путује у иностранство хира или здравља ради, њега обременује жеља за знањем, за универзалним вредностима, а то се очито види из његова држања. Његовог стоичког подношења обавеза које тек надолазе.
- ГОСПАВА. (Жалостиво) А ја? Ја ћу, све време, овде чамити и мислити, мислити и патити, само мислити, и... Ох, како је то тешко. Ван свих токова. Без визита. Пада ми на ум, дође ми, дође ми растужити се.
- РОДОЉУБ. (Снисходљиво) Мадам, молим вас... Та то не приличи вама, не приличи супрузи са највећим врлинама, тако рећи хероини...

СЛАВОЉУБ. (У жељи да гугуткање оконча) Дакле, честити мој рођаче, имате ли чега новијега рећи?

РОДОЉУБ. (Канда замишљено) Куће нове, предрасуде старе... Ах, да! Наш град је права менаџерија, толико је странаца, посебно у Пасажу. Уз одређену наплату презентирају вам крокодила.

СЛАВОЉУБ. Кажете, презентирају?! Неког, дремљивог становника фараоновог царства, то је вредно осмотрити.

ГОСПАВА. Дражесна идеја! Мили мој, то је толико неодољиво. Зар не господине Родољубе, ви ћете нам се придружити, јесам ли у праву?

СЛАВОЉУБ. (Исхитрено) Хо, хо! По свој прилици, моја супруга мисли да је ”странац” од брилијаната. Могли бисте нам се и ви (заједљиво) прикрити, хтедох рећи придружити, ја плаћам.

ГОСПАВА. ”Каква је животиња тај крокодил?”

СЛАВОЉУБ. Он је, госпођо, облика који има, широк је према својој ширини, висок је таман колико је висок, а креће се сопственим удовима. Живи од онога чиме се храни, а кад изгуби животну снагу, душа му се одсели.

ГОСПАВА. Какве је боје?

СЛАВОЉУБ. И боја му је његова.

ГОСПАВА. То је чудна змија.

СЛАВОЉУБ. Јесте; и сузе су јој мокре. Скоро људске.¹⁾

РОДОЉУБ. (Ужурбано, да се Ценић не предомисли)
Стојим вам на располагању. (За себе) Овоме
се нисам надао од њега.

СЛАВОЉУБ. (Начувши коментар) Изврсна идеја, стога
вас треба наградити. Погледаћемо крокоди-
ла. Кад се већ спремам у Европу, неће бити
згорега да се још овде упознам с њеним
староседеоцима. (Одлазе).

Друга слика

Да би се растеретили саобраћајних и сваковрсних
запетљавања, од седамдесетих ка иним годинама, прокр-
тичарени су подземни Пасажи. Онај код "Москве" да би
поделио на оне с' леве и оне с' десне стране, а "Српским
владарима" обезбедило се лакше, брже и безбедније
бављење дипломатским радом, и сваковрсно комуницирање
са аерофлотом, без застоја на пешачким прелазима, због
не дај Боже... некаквих 27. мартовских ида.

Пасаж бљешти од неонских реклама ексклузивних
локала, мини дрогерија, комисиона, агенција, крај којих
докони шетачи сањаре о обећаном рају и, да не пропус-
тимо, ту међу њима, као и у сваком подземљу, свој део

¹⁾ William Shakespeare, Антоније и Клеопатра, целокупна дела књига
четврта, стр. 446, БИГЗ, Народна књига, Нолит, Рад, Београд, 1978.

сна реализују људи са “Четири прста”, продавци цигарета, сецикесе, кол-герле под присмотром подозривих макроа.

Узаврели бувљак унакажених живота.

Локал у којем је изложена неман, недавно допремљена у престоницу, налази се у просторији тик уз улаз у Пасаж..

Саучесници сецикеса заокупљају пажњу шетача. One Lambert! Ou est Lambert? As-tu vu Lambert. Делају и они с’ четири прста. Est-ce-que vous savez Lambert? Oui, bien sir, vous etes Lambert, ne’est-ce pas?

* * *

Ропе, је где Ками? Сије ли деови Куми? Опростите, да ли сте видели Мику? Да, наравно ви сте Ками. Мојне неме да дркељаш. Рокирај тезгу на оног метузалема, тај ти је нафатиран, добио је пензију. (Претходан дијалог је у жаргону уличара са измештањем слогова у речи).

Током ове игре (масовка), неколико буђелара променило је власника. Сецикесе су пронашле ”Ламбера”, а наши јунаци уђоше у локал са крокодилом. Опазили су да се у њему, осим крокодила, налазе још и папагаји пасмине-какаду и, уз то, у посебном кавезу у дубини, скупина мајмуна.

СЛАВОЉУБ. (Зналачки) Како неподобно држе крокодила. Лежи као клада, непомичан, не обрће се, изгубио је све своје способности. Наше поднебље није гостољубиво према странцима.

- ГОСПАВА. Дакле, то је крокодил! А ја сам мислила да је... некако другачији! (газда, Немац ову сцену надмено посматра).
- НЕМАЦ. (Умиљато) Mein allerlibster Karlchen!
- СЛАВОЉУБ. Има право, (шапатам) зна он да сад једини целом балканском зверињаку показује крокодила.
- ГОСПАВА. (Љупко) Чини ми се да ваш крокодил није жив.
- НЕМАЦ. О, не, мадам! (на рђавом српском језику - притом боцка крокодила да се помери). Де, не љути се, Карлхен! (умиљато, помирљиво и даље надмено).
- ГОСПАВА. (Дурљиво) Како је одвратан тај крокодил! Баш сам се уплашила! Још ћу га и сањати!
- НЕМАЦ. (Галантним опходом) Али вас у сну неће ујести, мадам. (Умиљато) Де не љути се, Карлхен.
- СЛАВОЉУБ. Ама, не бојте се, мила моја! (јуначећи се) Овај сањиви метузалеу Нила неће нам учинити ништа нажао (узима рукавицу и почиње да шкакља крокодила).
- ГОСПАВА. (С' љутњом) Хајдемо, Родољубе, погледајмо радије мајмуне. Страшно волим мајмуне. Има међу њима који су просто слатки...
А крокодил је грозан!

Госпава, Родољуб и Немац прилазе кавезу са мајмуни-ма. Госпава се одушевљава, цичи од ужитка, обраћа се Родољубу. И надаље грохотно се смеје, очито да између тих репатих мајмуна открива извесну блиску везу.

ГОСПАВА. Драги мој, колико је сличности ових репатих мајмуна са извесним знанцима и пријатељима, зар не?

РОДОЉУБ. Свакако, мила моја пријатељице (блажено, смешећи се).

Након крика из правца крокодиловог станишта, Родољуб је као прикован, Госпава је панична, избезумљена, не контролише понашање.

ГОСПАВА. Драги Боже! Мој супруг, мој супруг је у ужасним чељустима крокодила.

РОДОЉУБ. Каква непријатност! (За себе) Добро је што се мени није догодила таква ствар.

ГОСПАВА. То је тако ужасно!

РОДОЉУБ. (Утучено) Сад је крај нашем Славољубу Ценићу.

(Госпава гледа разрогачених очију и након тога очајно зајеца)

НЕМАЦ. (Слећен од ужаса, пљесне рукама и молећиво погледа пут неба) О, моја крокодил! О, mein allerliebster Karlchen! Mutter, Mutter, Mutter!²⁾

Изненађена виком у просторији улази Немица са фризерском хаубом у руци и папилотнама у коси.

²⁾ Најдражи мој Karlchen. Мајко, мајко, мајко!

Румена, времешна, изузетно крупна, недовршеног фризе-раја, хрли Немцу вриштећи. Ову ролу по могућности игра мушкарац.

НЕМИЦА. (Цвилећи) Unser Karlchen, unser allerlieb-ster Karlchen wird sterben³⁾ - Наш Карлцхен, наш најдража Карлцхен ће умрела!

ГОСПАВА. (Унезверено) Раскопчати га! Раскопчати га! Распорити га! (раскопчава грудњак хаљине).

Немац и Немица не обраћају пажњу на Родољуба и Госпаву већ око сандука без речи запомажу.

НЕМАЦ. (Уплашено, с' времена на време, само за миг погледа у правцу Госпаве и Родољуба) Пропаднаће! Он ће сад липсала! Он отмах буде пукнати је прокутала ганз чиновник, читаф чиновник.

РОДОЉУБ. (Надмено) Морам уложити протест госпо-дине... Колико себичности у вашем понашању... Хладноће и безобзирности, та то је за међународни скандал и ... желим осветити погибију премилог рођака.

НЕМАЦ. (С' патоса, лупајући се у главу и груди) Ми сирото, и пез хлеб! Без зивотен простор.

ГОСПАВА. (Јецајући, цима Немца за јакну) Распорити, раскопчати, раскопчати! (откривајући груд-њак).

³⁾Наш Karlchen. наш најдражи Karlchen ће умрети!

- НЕМАЦ. (Љутито, отимајући се од Госпаве) Ста ви знаци раскопцати (шкиљи у брусхалтер). Он љутила мој крокодил, он дразила моја Карлхен. Засто вас мус љутила крокодил?
- ГОСПАВА. (Молећиво) За име Господње... Смилујте се.
- НЕМАЦ. (Осорно, отимајући се од Госпаве). Ви платила, ако Карлхен пукнути. (Истргнувши се из руку Госпаве љутито прети) Wird, das war mein Sohn, das war mein einziger Sohn.⁴⁾ То била мојн сен, мојн сен един.
- РОДОЉУБ. (Збуњено, обазирјући се на врата моли Госпаву) Молим вас, Госпа Ценић, умирите се. Не употребљавајте тако шкакљиву реч “раскопчати”. Тако назадна жеља, овде, усред пасажа и образованог друштва, на два корака од дворане где можда, баш овог часа, господин Вучић држи јавно предавање...
- ГОСПАВА. Драги мој господине Шевићу (баца му се око врата) Ја нестајем... мене нема... мој спаситељ је у овој немани.
- РОДОЉУБ. (Сажаливо) Не само да је немогуће, него је и непојмљиво, могло би нас изложити подсмеху образованог света, пошалицама кандидата за Пјерову награду.

Кроз врата провирује брадата фигура са капом у рукама за поздрав, корача обазриво на врховима прстију, као

⁴⁾ То ми је био син, то ми је био син јединац.

да не жели некога повредити, новинар булеварског листа "Јавност"

ВУЧИЋ. (Тобоже пренеражен, потом и увредљиво) Тако назадна жеља, госпођо! То не чини част вашем образовању. Свакако, то се дужи вашем васпитању а, објашњава недостатком фосфора у вашем мозгу. Бићете сасвим извесно исмејани у хроници "Ошишаног јежа".

НЕМАЦ. (Љутит, насрће на уљеза и хвата га за крагну. Разјарен је на нападног незнаца, удара га шакама по шији) Надфор, фие нема плати, фие не сме атентати мои Карлхен, фие не будете Европа.

(Након избацивања уљеза) Шта, фи хоце та мој крокодил пропала! (запомаже, потом дојури натраг) А, нее, нек фаш муж прфо пропала, а онта крокотил! Mein Vater показала крокотил, mein Grossvater показивала крокотил, и ја буге показала крокодил, mein zop буге показала крокотил. Сви буге показифати крокотил. Мене ganz Европа познала, а фас ganz Европа не познала, и мени платити глоба.

НЕМИЦА. Ја, ја! (Прихвати срдито Немица) Ми фас не пустити, глоба платити, кат Карлхен пукла.

РОДОЉУБ. Па и не вреди да се распори (спокојно,

умирујућим гестовима настоји извести Госпаву). Наш Славољуб вероватно, већ сада, лебди у вишим сферама.

Изненада уздрма се кавез крокодила у коме је кроки аутомобила “Студебакер” са отвореном хаубом стилизованом у виду чељусту крокодила. Присутне пренерази глас Славољуба.*

СЛАВОЉУБ. Драги моји! Драги мој Родољубе! Моје је мишљење да се треба обратити право на ”92” у јединицу за специјалне намене, јер Немац без помоћи полиције неће разумети истину (ово је рекао са пригушеним, пискавим гласом)

РОДОЉУБ. (Запрепашћен) Не могу веровати својим ушима. Ви сте живи! Одакле нам се то јављате. Као да сте с оне стране... с неког брда.

ГОСПАВА. (Са олакшањем) Славољубе Ценићу, драги мој, па ти си жив!

СЛАВОЉУБ. (Надмено) Жив и здрав! И, хвала Свевишњем, прогутан сам без најмање озледе. (Замишљено) Једино ме забрињава шта ће

* Идеја да сценски знак семантички конотира са маспотрошачким менталитетом, културом масовног производно-потрошачког, “друштвеног благостања”, разлог је да “Студебакер” постане актант. Међутим, како је оваква поставка оперативно захтевна, једноставније је решење, дакако мањкаво, да базен са крокодилком буде обложен пластичним црним најлоном - уз осталу надградњу (пљаскање водом у кади - посуди у базену).

на ову незгоду рећи моји претпостављени, па већ сам извадио карту за пут у иностранство, а доспео у крокодила, што није чак ни духовито.

ГОСПАВА. (Сажаливо) Али, драги мој, каква ти је духовитост сада на уму! Пре свега треба да те некако отуда ишчупамо.

НЕМАЦ. (Љутито) Да ишчупај! Не дам ишчупај из крокодил. Сад баш публикум буге много долазио, и ја будем сад фуфциг ДМ тражила, и Карлхен престана пукнути.

НЕМИЦА. (С' олакшањем) Gott sei Dank!⁵⁾ (прекрсти се).

СЛАВОЉУБ. (Спокојно) Право имају. Економско начело, економски принцип, пре свега.

РОДОЉУБ. (Ужурбано) Пријатељу драги! Ево сад, одмах летим властима да се притужим, јер предосећам да сами не можемо овоме наћи лека.

СЛАВОЉУБ. (Бојажљиво) И ја тако мислим али без економске надокнаде тешко је у ово наше доба трговачке кризе само тако крокодилу распорити трбух. А ту се одмах јавља и неминовно питање. Колико ће власник тражити за свога крокодила?

РОДОЉУБ. (Утучено) Биће да је тако. Са Немцима нема шале.

⁵⁾ Хвала богу

СЛАВОЉУБ. А уједно и друго питање. Ко ће све то платити? Јер, знаш, ја немам средстава.

РОДОЉУБ. Сем да се аконтира на плату?

НЕМАЦ. (Осорно) Ја не протавајт крокотил, ја три хиљаде протавајт крокотил, ја четири хиљаде протавајт крокотил. Сат публикум буге пуно толазит. Ја пет хиљаде протавајт крокотил. (У заносу је, јуначи се, грамзивост и користољубље просто куља из Немца).

РОДОЉУБ. (Љутито) Одох ја!

ГОСПАВА. (Јецајући, но ужурбана да се што пре удаљи) И ја! Идем и ја! Отићи ћу лично министру унутрашњих послова, разнежићу га, ганућу га сузама.

СЛАВОЉУБ. (Сусретљиво) Немој мила моја. Знам да би ти, што је сасвим природно, пустила сузе... Но пред тим наконтеним скоројевићем, тако ласцивном персоном, постигли би сте ненадани ефекат. Он чак и "Љуби ближњег свога" буквално схвата. За све то треба имати снаге, а ви сте ми тако назаштићени, тако сте драги и крхки.

ГОСПАВА. (Расплакано) Љубљени мој, ви ме тако добро познајете... Ја, ја бих се просто...

СЛАВОЉУБ. (Службено) Па ни теби, пријатељу драги, не бих то саветовао, нема смисла да идеш грлом у јагоде, још би се могло из тога штогод излећи.

- РОДОЉУБ. (С' промишљањем) Да, засигурно, могло би се ту што-шта излећи...
- СЛАВОЉУБ. (Разложно) Него, сврати радије данас, онако, као, више у приватну посету, Неговану Тврдићу.
- РОДОЉУБ. (Зачуђено) Неговану Тврдићу?!
- СЛАВОЉУБ. (Службено) Да! То је старомодан и ограничен човек, али је озбиљан и, што је најважније, искрен.
- РОДОЉУБ. (Снисходљиво) Да, да свакако. (За себе) Лицемерна протува и крпељ.
- СЛАВОЉУБ. (Прећутавши упадицу) Хм! Поздрави га од мене и све му потанко изложи! И... (Мања пауза) Остао сам му 700 ДМ дужан од последње партије преферанса, па искористи ову згодну прилику да му их вратиш, тиме ћеш ганути крутога старца.
- РОДОЉУБ. Ценим да ће га 700 ДМ ганути.
- СЛАВОЉУБ. Како било да било, његов нам савет може добро доћи.
- РОДОЉУБ. Нема сумње, одувек је радо делио савете.
- СЛАВОЉУБ. А сад прво одведи Госпаву кући... (Госпави) Умири се мила моја, заморила ме цела ова вика и женско зановетање и хтео бих мало одспавати. Овде је топло и мекано, иако још нисам доспео разгледати ово своје ненадано уточиште.

ГОСПАВА. (Зачуђено) Разгледати! Зар је ту светло?

СЛАВОЉУБ. (Тужно) Око мене је мркла ноћ, али могу да пипам и, да тако кажем, разгледам рукама... А сад збогом, буди без бригае, и не бежи од забаве! До сутра! (Родољубу). А ти, Рођо, дођи вечерас, а будући да си расејан па можеш заборавити, завежи чвор на марамици, знам да немаш бурму.

Родољуб брже боље, у журби, хвата Госпаву под руку, која делује некако уцвелено, но и пролепшана, вероватно од узбуђења. Напуштају локал "Код крокодила".

За њима, чим прекорачише праг Немац довикну;

НЕМАЦ. Нафечер буте опет платила!

Иза тротоара ротациони практикабл са илустрацијама излога у пасажу. Актери корачају у месту. Госпава и Родољуб повремено застају испред бљештавих продавница, кафетерија, рекламних паноа и сл.

У пролазу је и мноштво људи "свих" друштвених слојева. Уз гласовито надвикивање препродавци шверц комерца, нуде цигарете, којекакве шпилхознице, разноврне тричарије

ГОСПАВА. (Благонаклоно прихвата Родољубову мишицу) О, Боже, колико су грамзиви. (Притом се огледа у излозима пасажа).

- РОДОЉУБ. (Горд на видну наклоност Госпаве) Економски принцип. Да, неумољив економски принцип!
- ГОСПАВА. (Умиљато-упитно) Економско начело... Нисам ништа разумела од свега оног шта је Славољуб малопре говорио о том одурном економском начелу.
- РОДОЉУБ. (Значајно) Драга Госпаво, морам вам објаснити. Видите, мила моја, ту се ради о повољним последицама привлачења страног капитала у нашу домовину, о чему сам баш јутрос читао у "Блицу" а и у "Демократији". Могу приметити да је и Влада истог мишљења.
- ГОСПАВА. (Заинтересовано) Како је све то чудно!
- РОДОЉУБ. (Значајно) Не, нипошто. Такорећи сви медији, јавна гласила и господа страначки трибуни, увелико разглабају о томе.
- ГОСПАВА. (Љутнуто) Ама, престаните већ једном, злоћо једна; (умиљато) какве то глупости говорите... Реците, јесам ли јако румена?
- РОДОЉУБ. (Устрептало) Румени сте као ружица!
- ГОСПАВА. (Изаовно) Враголан један. Јадни Славољуб, ах... (Кокетно нагиње главу на раме Родољубу). Мени је збиља жао... Ах, Боже мој! (брижно) Реците како ће он тамо јести, и... и... како ће... ако му буде још штогод потребно?

- РОДОЉУБ. (Изненађено) То питање нисмо предвидели.. Мени збиља то није пало на ум. Колико су жене практичније од нас мушкараца у решавању свакидашњих проблема.
- ГОСПАВА. (Жалостиво) Сиромашак! Како се само увалио у то... и нема тамо икакве разон-оде, и мрак је... баш ми је криво што ми није остала бар његова фотографија... (живахније, смешећи се, очигледно задово-љна новонасталим ситуацијом) Сад сам, дак-ле, као нека удова. Хм... (разочарано) Ипак ми га је жао!..

Излазе са сцене.

ДРУГА СЦЕНА

Кабинет Негована Тврдића. Писаћи сто, столица, испред, под 90° у односу на сто фотеља са дубоким наслоном. Негован је службеног изгледа, готово строг, у ватираном кућном капуту. Изненада, по уласку Родољуба, нагло уста-је прилази улазним вратима, послушкује, одмакне се од врата, поново им прилази, узрујан је и усплахирен, у више наврата понавља радњу послушкивања.

РОДОЉУБ. (За себе) Иако није био претпостављен, ни мени ни Славољубу Ценићу, изузетно смо га поштовали, посебно због његових манира у опхођењу. Све до сада, до овог немилог случаја сматран је за нашег врлог колегу и, шта више, доброг знанца. Данас је некако ужурбан, такорећи ушепртљан.

ТВРДИЋ. (Узрујано) Да нам деца не сметају.

РОДОЉУБ. (С' разумевањем) Да, деца су тако радознала, несташна а, и не држе зубима воду. Могло би што шта и да процури.

ТВРДИЋ. (Усплахирено) Најпре, немојте сметнути с ума да ја нисам никакав шеф, него управо исто такав службеник као ви и Славољуб...

Мене се ништа не тиче, молим лепо, и не намеравам се ни у што петљати.

РОДОЉУБ. (У чуду) Ви канда већ све знате? (снисходљиво) Оппростите што констатујем, то је тако нормално за човека са вашим рангом.

ТВРДИЋ. (Одмахује руком) Замислите... Ја сам одувек мислио да ће се њему тако нешто свакако догодити.

РОДОЉУБ. (Забринуто) Ама, зашто, молим лепо, Неговане Тврдићу. Случај је сам по себи врло необичан, молим лепо...

ТВРДИЋ. Не противуречим. Па ипак присетите се да је Славољуб Ценић у току целе своје службе нагињао управо таквом исходу. Брзоплет је, молим лепо, па чак и уображен. (Заједљиво) Непрестано само “прогрес” и којекакве идеје. Европа па Европа, а ето камо води тај прогрес!

РОДОЉУБ. (С’ индигнацијом) Али, па ово је сасвим необичан случај и никако се не може узети као опште правило за све поборнике прогреса...

ТВРДИЋ. (Игнорантно) Да не мислите на оне који одлазе у ”Америчку читаоницу”, пих вајних ми прогресиста. Ама, оставите ви то, молим вас лепо! То вам, видите, све долази од претеране образованости, верујте ми. Јер,

претерано образовани људи гурају се свуда, а највише тамо где их уопште не траже.

РОДОЉУБ. (Љутито) Па немојте молим вас. То значи да би и мени, Шевић Родољубу, само стога што сам у више махова, онако куртоазно, на безначајне трач парти, посетирао Америчку, Енглеску, Француску, па и Немачку амбасаду, за добронамерност као следовање приправили крокодила.

ТВРДИЋ. (Помирљиво) Уосталом, можда ви знате нешто више од мене. (Знатижељно) Можда су вам познати и остали полазници "Флорида програма", "Ајзенхауер програма", "Салцбуршког семинара", и "Лидерс програма" и?

РОДОЉУБ. Таман посла! Буди Бог с нама! Фуј, фуј, фуј!

ТВРДИЋ. Ја сам стар човек и нисам толико образован; почео сам као војничко дете, а ове ћу године прославити четрдесету годину у служби, молим лепо.

РОДОЉУБ. Ах, немојте тако, забога, Неговане Тврдићу! Славољуб Ценић, напротив, жуди за вашим саветом, жуди за вашим упутама.

ТВРДИЋ. (Изненадно) Славољуб?!

РОДОЉУБ. Дакако, наравно! Тако рећи са сузама у очима, молим лепо.

- ТВРДИЋ. (Са неверицом) ”Тако рећи са сузама у очима.” Хм!? То су крокодилске сузе и не можеш им се много веровати. Па добро, шта га је, реците, вукло у иностранство? И откуд му паре? О чијем трошку? Он, колико ми је познато, нема средстава, није ли тако?
- РОДОЉУБ. (Сажаливо) Скуцао је, Неговане Тврдићу, од последњих новчаних награда. Хтео је на свега три месеца отпутовати... у Швајцарску... у домовину Виљема Тела.
- ТВРДИЋ. (Упитно) Кажете у домовину Виљема Тела? Хм! Хм... Интересантно.
- РОДОЉУБ. У Напуљу је хтео дочекати пролеће, молим лепо. Упознати музеје, обичаје, животиње...
- ТВРДИЋ. (Иронизира) Хм! Животиње?! Ја мислим да је по среди обична охолост. Мислим, све је он то због наобразовања са којекаквим идејама. Какве животиње? Животиње? Зар је код нас мало животиња?
- РОДОЉУБ. (С разумевањем) Да, свакако, не мањкамо ни ми у животињама, но немамо оне иностране, мораћете се сложити.
- ТВРДИЋ. (Заинтересовано) Драги мој. Како се оно звасте? Ах, да, Родољубе имамо ми зверињак и то какав. Мајмуни нам се градом шетају. Па ето видите, и он је заглавио у крокодилу... Да не кажем решетке драги мој, ре-шет-ке!

РОДОЉУБ. (Љутнуто) Забога, Неговане Тврдићу, човек је у невољи, човек хрли пријатељу као старијем рођаку, жуди за саветом, а ви прекоревате... Смилујте се бар несретној госпођи Госпави!

ТВРДИЋ. (Ноншалантно) Мислите на његову супругу? (Значајно) Згодна дамица. Суптилна особа. И како је само пуначка, а главицу једнако држи овако, нагнуту, нагнуту на страну, на страну, некако стидљиво... врло згодно, молим лепо. Љубисав Драговић, онај са естраде, говорио је баш прекјуче о њој.

РОДОЉУБ. Говорио!?

ТВРДИЋ. Говорио и то врло ласкаво. Какве груди, каже, па поглед, фризура... Бомбончић, а не дамица, ала смо се насмејали! Још су млади. (загледа Родољуба) Ето видите, млад човек, а какву каријеру прави, молим лепо... Говорка се да су ту какве тетке имале удела. Но завидљивци ко завидљивци. Зар не?

РОДОЉУБ. Али, то је нешто сасвим друго.

ТВРДИЋ. Наравно, наравно то је нешто сасвим друго.

РОДОЉУБ. Па шта ћемо онда у вези са Славољубом?

ТВРДИЋ. Аман, шта ја ту могу?

РОДОЉУБ. Посаветујте, упутите, као искусан човек,

као рођак! Шта да радимо? Да се обрати-
мо властима, или...

ТВРДИЋ. Властима? Ни говора. Ако баш желите мој
савет, најпре све скупа треба заташкати и
радити, да тако кажем, као приватна осо-
ба.

РОДОЉУБ. (Изненађено) Приватна особа?

ТВРДИЋ. Случај је сумљив, незапамћен, а и нечувен.

РОДОЉУБ. Незапамћен! Ма, је ли могуће да... да је
незапамћен. Да, немамо неки пример из
историје?

ТВРДИЋ. Да, драги мој. Незапамћен! Нема сличних
примера, а и не служи на част... С' тога
опрез изнад свега...

РОДОЉУБ. Да! Свакако, опрез изнад свега.

ТВРДИЋ. (Замишљено) Нека он тамо мало одлежи!
Треба причекати, причекати...

РОДОЉУБ. Ама, како причекати? А што ако се тамо
угуши?

ТВРДИЋ. Зашто би се угушио? Та зар нисте рекли
да се чак врло удобно сместио?

РОДОЉУБ. А његов пут у иностранство, купљена кар-
та?

ТВРДИЋ. Хм! Ја мислим да је чак и добро што ће
одлежати неко време тамо, место у иностранству.

- РОДОЉУБ. Одлежати тамо, место у иностранству, није ми јасно, ради чега?
- ТВРДИЋ. Нека поразмисли у доколици, ради чега? Свакако да не треба да се угуши. Предузети мере на заштити здравља...
- РОДОЉУБ. Али тамо је нездрава клима. Не рачунајући и негостољубивост Немаца.
- ТВРДИЋ. Ма шта ја знам, да се сачува, ето од кашља и слично...
- РОДОЉУБ. Не верујем да ће му Немац то обезбедити.
- ТВРДИЋ. А, што се тиче Немаца, по мом личном мишљењу, он има право.
- РОДОЉУБ. Немац па још у праву, за име Бога! ...
- ТВРДИЋ. Још више ће Немац, но друга страна, водити рачуна. Зато што су се у његовог крокодила увукли без питања, а не у крокодила Славољуба Ценића, који уосталом, колико се сећам, није ни имао крокодила. (Полугласно) Гологузан!
- РОДОЉУБ. (Сагласно) Сем змија у џепу за нешто друго није ми познато.
- ТВРДИЋ. Да, свакако, то ми је познато. Али крокодил је, молићу лепо, приватно власништво, па се, дакле, не сме распорити без одштете.
- РОДОЉУБ. Али, да спасимо човека!
- ТВРДИЋ. Човека! Е, па то је већ, молим лепо, брига

полиције или ти жандармерије. Већ како вам драго. Њима се треба обратити.

РОДОЉУБ. Али Славољуб може и нама затребати.

ТВРДИЋ. Славољуб, да нама затреба? Имамо Славољуба за извоз. Хе - хе! Осим тога рачуна се да је на одсуству, па га можемо и игнорисати, а он нека само разгледа европске земље!

РОДОЉУБ. Како ствари сада стоје он ће тамо остати.

ТВРДИЋ. Е, у то баш нисам сигуран. Јер, ако се након предвиђеног рока не јави, то ће бити нешто друго, е онда ћемо се распитати, затражити информације...

РОДОЉУБ. За три месеца?! Та молим вас лепо...

ТВРДИЋ. Право налаже, молим лепо! Ко га је терао онамо? Овако би још требало да се за њега најми државна дадиља, а то ипак не пада његовом рангу.

РОДОЉУБ. (Иронизира) Дадиља није предвиђена Законом. Оно могуће је да Парламент донесе и прописе о дадиљама, по глави становника.

ТВРДИЋ. Драги мој Родољубе, овде се ипак ради о есенцији егзистенције. Крокодил је приватно власништво, неприкосновено економско начело. А економско начело је изнад свега.

РОДОЉУБ. Како то гордо звучи, некако ми познато. А човек? Човек у раљама немани, то је сигурно отужно...

ТВРДИЋ. (Ужурбано) Опростите, ми се канда не разумемо, морам вам рећи; пре неки дан, у гостима код господина премијера, господин Богатић, капиталиста, *homme d'affaires*, да знате како лепо говори. “Нама је, каже, потребна индустрија, индустрије је код нас мало. Треба је подићи. Треба створити капитал, дакле средњи сталеж, такозвану буржоазију треба створити.”

РОДОЉУБ. Да, свакако, међутим како спасити човека? Опростите, ја ко швабо тра-ла-ла.

ТВРДИЋ. (Надмено) Код нас нема капитала, значи да га треба додати из иностранства. А како са овим ђуранима ...

- РОДОЉУБ. Чини ми се да не говоримо о истој теми?
- ТВРДИЋ. Напротив! (У заносу) Треба, прво, омогућити страним компанијама да покупују земљиште на парцеле, као што је сада урађено свуда у иностранству. Заједничко власништво је, вели, отров, пропаст! И, знате, некако одушевљено, ватрено говори.
- РОДОЉУБ. (Помирљиво) Њему то и доликује, човек је бизнисмен, капиталиста... а не неки треће разредни службеник.
- ТВРДИЋ. Са тим општинама, са тзв. локалном самоуправом, вели, неће се подићи ни индустрија ни земљорадња. Треба, вели, да стране компаније покупују по могућности сву нашу земљу комад по комад, а онда да је мрве, мрве, мрве на што ситније парцеле, а онда да је продају приватницима. Па и да не продају него једноставно дају у закуп.
- РОДОЉУБ. Чему све то господине Тврдићу, нама гори под ногама. Славољуб се гуши.
- ТВРДИЋ. Свакако да се гуши, он нема компанију па да издаје земљу по закупници до миле воље. Јер да има сељак би код њега радио троструко више, само за насушни хлеб.
- РОДОЉУБ. Само за насушни хлеб?!
- ТВРДИЋ. А, може га у сваком часу и отерати, ако није марљив, покоран и не ради троструко више за исту цену. А не по њиховом; “Не

можете ме толико мало платити колико ја могу мало да радим”.

- РОДОЉУБ. Покоран по сваку цену, до у бесцење?
- ТВРДИЋ. (Не обраћајући пажњу на претходну реплику) Па ето, и енглеске политичке и књижевне новине “Тимес”, анализирају наше финансије, писале су да нам се финансије баш и не поправљају, јер у нас нема средњег сталежа, нема дебелих кеса, нема услужних пролетера...
- РОДОЉУБ. Где ви ту видите господина Славољуба. Зар Славољуб није предмет нашег најпреданијег интересовања?
- ТВРДИЋ. Како? Не видим Славољуба? Славољуб и јесте предмет нашег интересовања. Самоиницијативно се, ето, трудимо да привучемо страни капитал у нашу домовину, а ето видите; тек што се капитал власника крокодила, кога смо привукли, удвостручио Ценићем уместо да штитимо страног власника, ми, напротив, настојимо том самом основном капиталу распорити трбух. Има ли то смисла?
- РОДОЉУБ. Не, нема смисла... посебно у ситуацији кад је наш високопоштивани Славољуб предмет интересовања.
- ТВРДИЋ. И нема смисла. Значи ту се слажемо! По мом мишљењу Славољуб би се, као прави

син отаџбине, требао радовати и поносити што је удвостручио вредност страног капитала, а можда и утростручио.

РОДОЉУБ. Ако смем приметити, Славољуб је само мало задовољио апетит те немани. Њој треба, како да кажем, некако у преносном смислу, метафорички, што више људског меса, и то у континуитету.

ТВРДИЋ. (Одушевљено) Разумели смо се! Сасвим сте у праву! Браво, брависимо! Успе ли један, зачас ће доћи и други с' крокодилом, а трећи ће довести већ два-три одједном, и око њих ће се гомилати капитал! И ето вам буржоазије. То треба подстицати!

РОДОЉУБ. Ама, забога! Па ви тражите да се прецењени Славољуб готово непрекидно жртвује!

ТВРДИЋ. (На дистанци) Ништа ја не тражим. Ја вас молим, као што сам вас већ и замолио, да држите на уму да ја нисам власт и да, према томе, ни од кога не могу ништа тражити.

РОДОЉУБ. Ви, дакако, ништа не тражите, па ипак, у свему овом, наш драги Славољуб је жртва... Говорите да... да буде син отаџбине, спреман на жртве.

ТВРДИЋ. Да, говорим као син отаџбине, то јест не као "Син отаџбине", него једноставно као син отаџбине. И опет вас питам, ко му је рекао да се увлачи у крокодила? Озбиљан

- човек, човек на положају! Живи у законитом браку, па одједном такав корак!
- РОДОЉУБ. Али, сасвим случајно је учинио неспретан корак. Склизнуо је... Омакло му се!
- ТВРДИЋ. А тко би то могао устврдити? Склизнуо!?
- РОДОЉУБ. Био сам присутан, платио ми је карту. Збиљски је склизнуо. Непознат терен.
- ТВРДИЋ. (Заинтересирано) Охо! Па да! Свакако! А узгред, откуд ће платити власнику крокодила, реците сами?
- РОДОЉУБ. Од своје плате, наравно.
- ТВРДИЋ. (Подсмешљиво) Зар ће стићи и за то?
- РОДОЉУБ. Неће, наравно. Власник се испрва уплашио да ће се крокодил распукнути, а кад се уверио да је све у реду, уобразио се и обрадовао што може удвостручити цену.
- ТВРДИЋ. (Замишљено) Удвостручити, па можда и учетворостручити! Сад ће публика нагрнути, и власници крокодила су спретан свет. Бизнис је бизнис.
- РОДОЉУБ. (Брижно) Но то место је недолично за једног државног чиновника, чиновника од ранга... Народ ће...
- ТВРДИЋ. (Осорно) Народ ће? Шта ће народ? Народу је потребно што више циркуса. Што би се рекло “хлеба и игара”, Зар не? Људи су

склони да се забављају и зато, понављам; нека Славољуб остане инкогнито, нека се не жури! Баш ако сви можда и знају да је у крокодилу, не знају ништа службено.

РОДОЉУБ. Инкогнито? То не приличи његовом имену. Славољуб па инкогнито, као да се ништа није догодило. К'о да шурује са...

ТВРДИЋ. Славољуб је у повољном положају јер се рачуна да је у иностранству. Сви ће рећи да је у крокодилу, у бизнису, али им ми нећемо веровати. То се може тако уредити. Најважније је да причека, а и камо му се жури?

РОДОЉУБ. Добро, а ако постане, не дај Боже, знате, оно...

ТВРДИЋ. Будите без бриге, чврсте је он грађе.

РОДОЉУБ. Е, али ако... Ако изгуби службу?

ТВРДИЋ. Има тај тетке, стрине и ујаке. Још једном кажем - будите без бриге.

РОДОЉУБ. А, након тога... Када се начека?

ТВРДИЋ. Е, па нећу да вам тајим да је тај случај необично замршен. Не може се ту човек снаћи, а најгоре је што до сада није било сличних примера.

РОДОЉУБ. Историјске ли непознанице!?

ТВРДИЋ. Да има какав пример, још бисмо се некако

могли, по нечему, равнати. А овако, како да то решиш? Размишљам, размишљам, а решење се само одуговлачи.

РОДОЉУБ. Зар се не може тако удесити, ако му је већ суђено да остане у утроби, и, по вољи привиђења да остане жив, зар се не би могла у његово име упутити молба, каква петиција, да му се то време рачуна да је на служби?

ТВРДИЋ. Хм... можда, као да је на одсуству и без плате...

РОДОЉУБ. А зар не би могло и с' платом?

ТВРДИЋ. На којој основи?

РОДОЉУБ. Рецимо да је на службеном путу...

ТВРДИЋ. Каквом, и где?

РОДОЉУБ. Па у утроби, у самом средишту ствари. Ради прикупљања података, да тако кажем, ради проучавања чињеница на лицу места.

ТВРДИЋ. Чињенице, та молим вас! Које су данас оне потребне?

РОДОЉУБ. То ће бити нешто ново, али је прогресивно и уједно ће показати бригу државе за просвећивање.

ТВРДИЋ. Послати посебног чиновника на службени пут у крокодилову утробу, ради посебних задатака, по мом мишљењу је којештарија.

РОДОЉУБ. Којештарија?

ТВРДИЋ. То му не припада по рангу. Да је то Вол-стрит, где се он засигурно не би снашао, па ђенем, ђенем. Али у крокодила? То би била чиста спекулација са далекосежним последицама по систем, који, нећу да кажем да је идеалан но животари се. Благонаклона нам је Европа. Све ће она довести у ред, па и ушорити уколико затреба.

РОДОЉУБ. (Умишљено) А научни рад, студијско путовање. Тако рећи, изучавање природе на лицу места, уживо. Дан - данас се непрестано изучавају природне науке, генетика, кибернетика, информатика... (Иронично) тамо би поживео и слао извештаје... рецимо о томе; “како су овце појеле људе”, макар да се овом пригодом ради о крокодилу, а то му испада, да не грешим душу, скоро исто. Можемо с’ пуним правом рећи да се ради о модерном канибализму. Наиме, тада би се у финансијским годишњацима национални доходак прорачунавао по продуктивности крокодила, или тако нешто.

ТВРДИЋ. То би онда била статистика. Е, ту нисам јак, а нисам ни филозоф. Осим тога, та је статистика опасна...

РОДОЉУБ. Опасна?!

ТВРДИЋ. Опасна је! Затим, признајте и сами,

извештавао би о чињеницама лешкарећи, да тако кажем. А зар се може радити лешкарећи? То би била опет новотарија, и уз то опасна; и опет немамо сличног примера. Да нам је какав-такав примерчић, можда бисмо и могли послати га на службени пут.

РОДОЉУБ. Па, до сада, таква немам није довођена у нас, зато и немамо примера. Оно има нешто у историјским читанкама. Но народ слабо памти а брзо заборавља. И ту се ништа не да изменити.

ТВРДИЋ. (Замишљено) Хм! Да... Тај ваш приговор, ако баш хоћете, је оправдан и чак би могао послужити као основа да се случај проследи даље.

РОДОЉУБ. Мислите на вишу инстанцу? Зар не?

ТВРДИЋ. Али узмите у обзир и ово: Ако након појаве живих крокодила почну нестајати службеници, па после, будући да им је тамо топло и мекано, буду тражили да се упућују онамо на службени пут, и онда тамо буду лешкарили... признајте и сами да би то био лош пример. Онда би, можда, сви нагрнули онамо да без труда млате паре.

РОДОЉУБ. Ипак, потрудите се за Славољуба. Ах, да! Умало да заборавим; Славољуб ме је замолио да вам предам неки карташки дуг од 700 ДМ, од пре неки дан.

- ТВРДИЋ. То је недавно изгубио код “Боре Пуба”. Сећам се. А како је само био распложен, засмејавао нас, и ето...
- РОДОЉУБ. Сад ћете, засигурно, предузети нешто?
- ТВРДИЋ. Потрудићу се. Поразговараћу у своје име, приватно, распитатћу се. А, уосталом, интересујте се онако, неслужбено, са стране, на коју би заправо цену пристао власник.
- РОДОЉУБ. Неизоставно, и колико данас доћи ћу да вам јавим.
- ТВРДИЋ. А супруга му је... сада сама? Досађује се?
- РОДОЉУБ. Добро би било да је обиђете.
- ТВРДИЋ. Обићи ћу је, баш сам мало пре помислио, а и згодна је прилика... Ма што, шта га је терало да гледа крокодила! А, уосталом, радо бих га и сам погледао.
- РОДОЉУБ. Обиђите га, биће почаствован.
- ТВРДИЋ. Обићи ћу га. Дакако да му тим својим кораком не желим улисти никакве наде. Доћи ћу као приватна особа... Е па, довиђења, ја бих мало до Боре Пуба; хоћете ли и ви?
- РОДОЉУБ. Нисам у прилици, молим лепо, ја ћу до заточеника.
- ТВРДИЋ. Ех, сад већ и до заточеника!!... Какве ли лакомислености.
- РОДОЉУБ. Тако сте добри... Ваших педесет година

службе улива наду и поверење у повољан исход по драгог нам Славољуба.

- ТВРДИЋ. Та немојте молим вас, није то ништа.
- РОДОЉУБ. Верујте, мени се на махове, док нисам проговорио с' вама, чинило да је свему крај; но ваших педесет година искуства у руковођењу, указује да су сви конци и даље у вашим рукама. Да не би Вас не би било ни нас.
- ТВРДИЋ. Немојте уображавати све је то у границама објективних околности. А ви бисте намах да ме прогласите свецем. Скромност ми налаже, ако је већ неизбежно, ето, нек ми буде каква бистица под липама у Карађорђевој парку.
- РОДОЉУБ. У праву сте. Није ово сан па да се пре-нагљује, ово је, и то недвосмислено, јава. Ваше патриотско самопожртвовање вредно је почести. Можда ће се и за Славољубово име наћи икаква авенија у Калуђерици.

ТРЕЋА СЦЕНА

Локал менаџерије је у полусветлу. Одсјај реклама из пасажа рефлектује се на сценографији из прве сцене, друга слика. Немац пун себе, задовољно се шетка с' краја на крај сцене. Кад-кад прође крај крокодилове настамбе, блажено смешећи се, сладострасно је помиљује уз непрестално понављање: “Публикум пуно, у толасила доласила”...

Родољуб улази на споредна врата. Немац се договара са Mutter. Након чега прилази Родољубу снисходљиво смешкајући се. Током треће сцене Немац и Mutter су присутни.

НЕМАЦ. Ви свак' пут буге платила; публикум буге марка платила, ви само 25 центи, јер ви тобар трук нашег тобри трук, а ја ценам трук...

РОДОЉУБ. Зар опет улазница?

НЕМАЦ. Публикум пуно доласила. Сви платила, нема прифилегија.

РОДОЉУБ. Локал је затворен, и чему то...

НЕМАЦ. Ја фас дала попуст од решпектирај.

- РОДОЉУБ. (Прилазећи крокодилу) Је л' жив, је л' жив мој учени пријатељ?
- СЛАВОЉУБ. (Као из даљине) Жив и здрав, али о том потом... Како послови?
- РОДОЉУБ. (Помирљиво) Како си наложио; разговарао сам са господином Тврдићем. Његово мишљење је да је крокодил приватно власништво, а да је то, вели, неприкосновено економско начело. А економско начело је изнад свега.
- СЛАВОЉУБ. Стари има право.
- РОДОЉУБ. Потом је рекао: “тек што се капитал власника крокодила, кога смо привукли, удвостручио Ценићем, уместо да штитимо страног власника, ми, напротив, настојимо том самом основном капиталу распорити трбух”.
- СЛАВОЉУБ. Браво! Волим практичне људе, а не трпим сладуњавае млитоње.
- РОДОЉУБ. На моју примедбу...
- СЛАВОЉУБ. На твоју примедбу? Какве ти примедбе да имаш?
- РОДОЉУБ. Да је место недолично за једног државног чиновника од ранга... Да ће народ коментарисати.
- СЛАВОЉУБ. Народ! Какав народ? Руља је то Родољубе, руља.

- РОДОЉУБ. И он је тако нешто рекао. Каже: “Људи су склони да се забављају, нека Славољуб остане тамо инкогнито, нека се не жури”. Ја сам ипак предложио да упутимо молбу, да ти се то време рачуна као да си на службеном путу и ...
- СЛАВОЉУБ. (Заинтересирано) Спреман сам признати да ни твоја замисао о службеном путу није сасвим бесмислена.
- РОДОЉУБ. (Осветољубиво) Није прихватио замисао о службеном путу. Каже. “Послати посебног службеника на службени пут у крокодилову утробу је којештарија”.
- СЛАВОЉУБ. (Зачуђено) Којештарија!? Ја заиста могу о много чему извести и у знанственом и у моралном погледу. Али сад, све то поприма нов и неочекивани облик и не вреди трудити се само ради пуке плате. Слушај ме добро! Седиш ли?
- РОДОЉУБ. Не седим, стојим.
- СЛАВОЉУБ. Седи на нешто, макар и на под, и слушај ме добро! И бележи.
- РОДОЉУБ. (Љутит, узима столицу) Сео сам!
- СЛАВОЉУБ. Знам да ће сутра бити овде навала ко на сајмишту. Може се очекивати да ће сви најобразованији људи из Београда, Бубањ потока, а и шире, визитати моје уточиште. Штавише, нагрнутће људи из свих покраји-

на и регија. Даме из највишег слоја друштва, све сама елита, страни посланици, војни аташеи, што би се рекло друштвени крем.

РОДОЉУБ. Да, и?

СЛАВОЉУБ. Почећу подучавати, докону светину, шта је то “Црвена Бастиља”, пружаћу пример узвишености и патриотизма, пошто сам прошао то искуство. Посебно када су медији у питању.

РОДОЉУБ. (Јетко) Да ти не досади? (За себе) Због чега ли се та лакомислена тиква тако размеће?

СЛАВОЉУБ. (Оштро) Неће! Бићу, тако рећи, катедра с’ које ћу подучавати човечанство. Прожет сам великим идејама. Из крокодила ће потећи истина, благостање и светлост.

РОДОЉУБ. Из “крокодила” светлост?

СЛАВОЉУБ. Најновија теорија о економским односима, нови светски поредак. Све ћу порећи, нове доказе ћу дати, бићу нови Фурије! Хм... Да! Да ли си дао дуг Неговану Тврдићу?

РОДОЉУБ. (Наглашавајући: “својих”) Да, од својих новаца. Није била повишица.

СЛАВОЉУБ. (Ауторитативно) То ћемо обрачунати. Очекујем повишицу, јер коме повисити плату ако не мени? Сад је корист од мене неизмерна. Него, на посао! Како жена?

РОДОЉУБ. (Затечен) Вероватно питаш за госпођу Госпаву?

СЛАВОЉУБ. (Оштро) Како жена?

РОДОЉУБ. Сећаш се, да је тако била радосна кад смо ушли у ову менажерију. Цичала је од задовољства и грохотом се смејала сличности (у широком гесту показује на Немца и Немецу) између репатих мајмуна и својих добрих знанаца и пријатеља. Жао јој је што нема твоју фотографију. Сада, дакле, она је као нека удовица, и рони сузе над својом судбином.

СЛАВОЉУБ. (Нестрпљиво) С' њом имам посебне планове.

РОДОЉУБ. А да! Обилазио ју је Љубисав Драговић, надам се због саучешћа. А, и због чега би другог?

СЛАВОЉУБ. (Надмено) Ако ја будем овде гласовит, хоћу да она онде буде гласовита. Научници, песници, филозофи, еколози, минеролози, државници, пошто пре подне поразговарају са мном, посећиват ће навечер њен салон. Од идуће недеље треба да сваке вечери прима госте у свом салону.

РОДОЉУБ. (Брижно) Она је сада без средстава. Твоја примања...

СЛАВОЉУБ. Моја примања!? Од моје удвостручене плате имат ће средстава за примања. Но

ограничити трошкове на чај, ту се више нема шта рећи.

РОДОЉУБ. Да! О плати, нема се шта рећи?!

СЛАВОЉУБ. Одавно сам жудио за приликом да сви говоре о мени, али нисам могао то остварити јер нисам много значао, нисам имао висок положај. С' високог места даље допре. Даље се види.

РОДОЉУБ. Нисам сигуран да ти је садашњи положај нешто повољнији...

СЛАВОЉУБ. (Изненађено) Молим? Сад сам све то остварио тиме што ме је крокодил једноставно прогутао.

РОДОЉУБ. (Иронично) Положај, *ex cathedra*.

СЛАВОЉУБ. Свака ће се моја реч слушати. Свака ће се моја изрека препричавати, објављивати. Показаћу ја свима њима! Напокон ће схватити какве су способности допустили да се изгубе у утроби немани. Говориће: “Тај је човек могао бити министар иностраних послова”, други ће рећи; “Тај човек није мини-стар, он је макси-стар, то јест АС министар.

РОДОЉУБ. Министар би морао некеме или нечему да служи.

СЛАВОЉУБ. Па зар до сад нисам служио? Послужио сам и крокодилу, наиме његовом власнику да увећа капитал.

- РОДОЉУБ. Дакле, шта очекујете од госпође Госпаве? Она је тако тужна и усамљена...
- СЛАВОЉУБ. Жена ми мора бити пандан. У мене је памет, а у ње лепота и љубазност...
- РОДОЉУБ. (Заносно) Красна је, и зато му је жена, рећи ће једни. Красна је зато што је његова жена, исправиће их други.
- СЛАВОЉУБ. (Прекорно) Није се за шалити! Колико сутра Госпава ће да отпочне са “Вујаклијом”, како би научила да говори о свим предметима. Нека чешће чита уводнике у “Практичној жени”. Држим да ће власник пристати да понекад однесе и мене, с’ крокодилом, у блистави салон моје жене, да просипам досетке, које ћу већ пре подне припремити.
- РОДОЉУБ. (За себе) Признајем, мада су све ове бесмислице сасвим сличне ранијим бисерима Славољуба, ипак мислим да је овај човек у грозници.
- СЛАВОЉУБ. Не чујем вас Родољубе. Ви ме слушате?
- РОДОЉУБ. Да, свакако, без поговора.
- СЛАВОЉУБ. Државнику ћу изнети своје планове; с’ песником ћу поразговарати о ритму; са дамама ћу бити забаван и безазлено привлачан, јер сам безопасан њиховим супрузима. Свима ћу осталима служити као пример покоравања судбини.

РОДОЉУБ. (Резигнирао) Пријатељу драги, надаш ли се да ћеш дуго поживети? Реци ми јеси ли здрав? Како једеш, како спаваш, како дишеш? Случај је, признајем исувише неприродан, те према томе моја радозналост сасвим је природна.

СЛАВОЉУБ. (Надмено) Пуста радозналост и ништа више, али ћу ти одговорити. Како сам се сместио у утробу немани. Прво, на моје велико чудо, крокодил је сасвим шупаљ.

РОДОЉУБ. Је ли могуће? Зар је крокодил збиља потпуно шупаљ?

СЛАВОЉУБ. Потпуно! И по свој прилици тако је саздан по законима саме природе. Крокодил има само раље с' оштрим зубима, а уз раље још необично дугачак реп, и то је заправо све. У средини, између два краја, налази се празан простор, окружен нечим налик на каучук, а сва је прилика да је то заиста каучук.

РОДОЉУБ. (Заинтересирано) А ребра, а желудац, а црева, а јетра, а срце?

СЛАВОЉУБ. А ово, а оно, а срце. Крокодил нема срце, он је последњи канибал на кугли земаљској. Ништа, ама баш ништа, од свега тога нема, и вероватно није никад ни имао. Све је то гола измишљотина лакоумних путника. Растегљив је до невероватности, као јастук за хемороиде.

РОДОЉУБ. (Шаљиво) Конфор, *par exselans*.

СЛАВОЉУБ. Чак би се и ти, као кућни пријатељ, могао сместити, кад би био толико великодушан, и још би остало места. Помишљама да у нужди позовем жену. Уосталом покрај мужа јој је место.

РОДОЉУБ. Значи ли то да је у томе физиологија крокодила, да гута људе?

СЛАВОЉУБ. Физика је већ одавно установила да природа не трпи шупљине. Ето, то је једини разуман разлог због којег сви крокодили гутају нас људе.

РОДОЉУБ. (Подсмешљиво) *Von appetit! Mon cher crocodile.*

СЛАВОЉУБ. (Нестрпљиво) Човек је пак другачије грађен; што је шупљија, на пример, човекова глава, то мање осећа жељу да се напуни, и то је једини изузетак од општег правила. Лењост духа.

РОДОЉУБ. (Цинично) Заиста? Врло импресивно.

СЛАВОЉУБ. Све ми је то сад јасно као сунце, све сам то ја докучио својим умом и искуством, налазећи се, тако рећи, у утроби природе, у њезиној реторти, ослушкујући како јој било куца.

РОДОЉУБ. (За себе) У лабораторији духа?! Јасно али касно...

СЛАВОЉУБ. Молим?

РОДОЉУБ. Пратим вас пажљиво.

СЛАВОЉУБ. Само ме ви пратите... Чак се и етимологија слаже са мном, јер сам назив крокодил означава прождрљивост халапљивост. Крокодил, *crocodillo*, очито је италијанска реч, можда из доба старих египатских фараона, а потекла је, очито, из француског корена: *croquer*, што значи појести, пождерати и уопште, хранити се.

РОДОЉУБ. (Снебљиво) Пријатељу драги, не би ли бар узео нешто за чишћење црева? Имате грозницу, сигурно имате ватру!

СЛАВОЉУБ. (Презриво) Којешта! Осим тога, у мом садашњем положају било би то врло незгодно. Додуше, некако сам слутио да ћеш споменути медикаменте.

РОДОЉУБ. Пријатељу драги, а како... како се сада храниш? Јеси ли ручао данас или ниси?

СЛАВОЉУБ. Нисам, али сам сит и, по свој прилици, нећу се више никада ни хранити. Ја храним крокодила самим собом, а за узврат добивам од њега храну; према томе хранимо један другог. Али, будући да је тешко, чак и крокодилу, да свари оваквог човека као што сам ја, сигурно да осећа извесну тежину у желуцу, иако ми даје све животне сокове свога тела.

- РОДОЉУБ. То је исто као кад неке рафиниране кокете облажу увече све своје облине свежим котлетима, па су онда ујутро, кад се окупају, свеже, гипке, сочне и замамне.
- СЛАВОЉУБ. Зато се ја, да не наносим немани непотребну бол, мало кад преврћем; премда бих се могао превртати, не чиним то из хуманости.
- РОДОЉУБ. По томе је господин Тврдић у праву кад те назива лежаком.
- СЛАВОЉУБ. Али ја ћу доказати да се и лешкарећи, штавише, да се само лешкарећи може преокренути судбина човечанства. Све велике идеје, измишљотине и тенденције наших новина и часописа измислили су, очито, лежећи; зато и називају те идеје кабинетским идејама.
- РОДОЉУБ. Кабинетске идеје, па још лешкарећи. Зар тако нисмо радили и до сада?
- СЛАВОЉУБ. Јесмо но... Треба да се само мало повучеш даље у ћошак, или да бар упаднеш у крокодила, и зажмуриш па да зачас изумеш прави рај за цело човечанство. Измислио сам већ три система, а сад израђујем четврти.
- РОДОЉУБ. Славољубе све су то чудеса у која једва могу веровати. Па зар збиља, зар збиља не каниш никада више ручати?

СЛАВОЉУБ. (Надмено) О каквој бесмислици ти водиш бригу, лакоумна, празна главо! Ја теби о великим идејама, а ти мени... Па знај да сам ја сит већ од самих великих идеја што су обасјавале ноћ која ме окружује.

РОДОЉУБ. (Помирљиво) Верујем, драги пријатељу, и мени, и мени су дојадиле идеје, посебно ако нису кабинетске, са измамама, хтедох рећи измима.

СЛАВОЉУБ. Једна ме мисао мало збуњује, како сам обучен у сукно, а на ногама имам ципеле, крокодил ме, очито, неће моћи сварити. Јер је разумљиво да се не желим претворити у оно у шта се претвара свака храна, то би било за мене велико понижење.

РОДОЉУБ. (Иронично) Не само да би било понижење него и недостојно за једног државног чиновника вашег ранга.

СЛАВОЉУБ. Ипак, једног се бојим: за хиљаду година сукно мога реденгота, које је нажалост, Параћинске производње, може иструнути, и колико се ја бунио, крокодил ће почети са варењем. Премда дању то нипошто нећу дозволити, ноћу ће ме, у сну, кад воља човека напушта, сустићи поражавајућа судбина.

РОДОЉУБ. Мислиш на судбину каквог кромпира, палачинке или комада телетине. Сигурно, да вас та мисао доводи до беснила.

СЛАВОЉУБ. Ето и разлога за снижење царине и подстицај за увоз енглеског штофа. Ово се мора обзнанити. Надам се да неће само ту идеју преузети од мене. Укратко, будућност ми се приказује у најружичастијем светлу.

РОДОЉУБ. (Интригантно) Опрости драги пријатељу, а слобода? Ти си, такорећи, у тамници а, човек треба да ужива у слободи.

СЛАВОЉУБ. Ала си ти глуп. “Та дивљаци воле независност, мудраци воле ред, а нема реда, и не може га бити, без апсолутистичке власти.”⁶⁾ Демократија је борба за слободу док је апсолутистичка власт концентрат интереса, драги мој.

РОДОЉУБ. Славољубе, за име божије, није ваљда да ТИ мислиш тако!?

СЛАВОЉУБ. (Љутито) Ђути и слушај! Никада се нисам толико уздигао духом као сад. Једино се плашим књижевне критике дебелих часописа, и потсмеха у “Ошишаном језу”. Бојим се да ме лакоумни посетиоци, глупаци и незналице и, уопште, нихилисти не извргну руглу. Али предузећу мере. О штампи ми јави колико сутра.

РОДОЉУБ. Добро, сутра ћу ти донети целу хрпу новина, мада је сутра рано за очекивати осврте

⁶⁾ Преиначен цитат из Карамзинове приповетке Намесница Марфа. Тачан цитат гласи: “Дивљи народи воле независност, мудри народи воле ред, а нема реда без апсолутистичке власти.”

и коментаре, уредници морају то лепо упаковати, откријити, да се јавност не преплаши.

СЛАВОЉУБ. Намеравам да те уздигнем до секретара. Читаћеш ми новине, а ја ћу ти диктирати моје мисли. Немој заборавити на телеграме подршке и слично, посебно оне европске.

РОДОЉУБ. (Подсмех) Изузетно сам почаствован и ...

СЛАВОЉУБ. А сад доста; вероватно ти се већ спава. Не мисли много о критици, не плашим се ње, јер се и она налази у критичном стању. Треба само бити мудар и племенит и ето те на пиједасталу славе и уздигнућа. Ако нисам Сократ, онда сам Диоген, или и једно и друго и, ето моје будуће улоге у човечанству!

Родољуб нервозно шета авансценом.

РОДОЉУБ. (За себе) Кладим се да се Славољуб хвали из сујете, да би ме понизио. Истина, болестан је, а болеснику треба којешта опростити; али морам признати да нисам никад трпео Славољуба Ценића. Откад знам за себе, још од малих ногу, хтео сам, а нисам могао, да се ослободим његове тортуре. Чудно је то пријатељство! Поуздано могу тврдити да је девет десетина мог пријатељства с' њим било подстакнуто пакошћу и љубомором.

- НЕМАЦ. (Додворно) Ваш трук је јако паметна чофек.
- РОДОЉУБ. А rporos, да не заборавим, колико бисте ценили свог крокодила кад би коме пало на памет да га купи?
- НЕМАЦ. Нико не смеје куповајт мој властити крокотил! Ја не хоће протавајт крокотил! Ја милиун марака неће за крокотил примат. Ја сто марка танас од публикум тобила, ја сутра хиљаду марака сакупила, а онда сто 'иљада марака сваки дан сакупила. Нећу протавала.
- РОДОЉУБ. Рачун вам посве није добар; ако сваки дан добијете по хиљаду марака, за двадесет дана крокодила ће обићи цео град, па неће више имати од кога да убирете приход. Живот и смрт у божијим су рукама, крокодил може и прснути, а Славољуб Ценић може се разболети и умрети, и тако даље, и тако даље.
- НЕМАЦ. (Замишљено) Ја буге њему капљице из аптека тавати. И ваш трук не буге умирала.
- РОДОЉУБ. Капљице су капљице. Али узмите у обзир и то да се може повести судска парница. Супруга Славољуба Ценића може затражити свога законитог супруга. Ето, каните се обогатити, а каните ли доделити бар какву пензију госпођи Госпави?
- НЕМАЦ. (Одлучно) Не, не канила!

НЕМИЦА. (Љутито) Неее, не канила!

РОДОЉУБ. Па, неће ли онда бити боље да примите штогод сада, одједном, па ма и умерено, али поуздано и конкретно, него да се предајете неизвесности? Сматрам својом дужношћу да додам да вас ово питам из пуке радозналости.

Немац одводи Mutter ради договора у угао у којем је стајао кавез с' највећим и најружнијим мајмунима из целе збирке.

СЛАВОЉУБ. (Изненада) Сад ћеш видети!

РОДОЉУБ. (Славољубу) Што се мене тиче, горим од жеље да претучем Швабу намртво, друго да још горе претучем Mutter, а тебе Славољубе да ... хм.

Након саветовања Немац и Немица прилазе Родољубу.

НЕМАЦ. (Отресито) Може под услоф да добила петсто 'иљада ДМ, концесија нат аутобанд триесет година, вила у Ушичкој улица ус ова и прифатна аптека и, ус то, чин српски пукофник.

СЛАВОЉУБ. (Надмено) Ето видиш! Шта сам ти рекао! Осим последње жеље да буде промовисан у српског пуковника, има потпуно право јер

добро зна колико сад вреди неман коју показује публици. Економско начело изнад свега!

РОДОЉУБ. (Љутито) За бога милога! Па откуд да ви будете српски пуковник? Какво сте јунаштво починили, какву сте службу обавили, какву сте ратну славу стекли? Зар нисте безумни, кад тако говорите?

НЕМАЦ. (Увређено) Безуман!? Није, ја јако паметна глафа, а фи фрло клуп! Ја заслужила пукофник, дфа рата ја шпацирала Србиа, сада показифала крокотил, у њему седела жифи министар, а Серб не може показивала крокотил. Ја необицно паметна цовек, и фрло шелела српски пукофник. И стае то вас пукофник? Пукофник продафа на буфлак ћиђе-миђе, како се казе, и купусофе глафе на пјаца. Ја, ја, ја продафала глафе краут на фелико.

РОДОЉУБ. (Бесан) Онда збогом, Славољубе Ценићу. (Немцу салутира војнички са прочитим ниподаштавањем) Довиђења herr пукофник und herrliche Mutter.

светлосна завеса

ЧЕТВРТА СЦЕНА

прва слика

У десном углу сцене лавабо са огледалом. Фар светлом, осветљена фигура са одразом у огледалу. Родољуб пун себе, весело певуши, омамљен је одразом сопственог изгледа. Четкицом за бријање наноси пену, брија се. Непрекидно се загледа, наноси колоњску воду, тапкајући утрљава крему.

РОДОЉУБ. (Пред огледалом) Мајмуне сам, ваљда, сањао зато што су били у кавезу власника крокодила. Али Госпаву Ценић, то је, било је то нешто друго... Унапред ћу рећи да сам волео ту даму, али хитам, хитам опијен радошћу, и да се оградим: волео сам је као отац, ни мање ни више од тога. Судим тако по томе што ме је више пута спопадала неодољива жеља да је пољубим у главицу или у румени обрашчић. И, премда то нисам никада учинио, признајем скрушено, за што се кајем, не бих се устезао баш ни да јој

уснице пољубим. И то не толико у усташца колико у зубиће који су се вазда онако чаробно истицали, баш као ниска красних, бираних бисера, кад год би се насмешила. А смејала се врло често. Славољуб Ценић називао ју је, кад год би је мазио, својом “драгом лудицом”, што бијаше надасве тачно и карактеристично име од миља. То је био бомбончић од даме, ништа друго. Стога никако не разумем како је сада том истом Ценићу пало на памет да замишља своју супругу као Српску Јевгенију Тур. Било како му драго, мој сан, ако занемаримо мајмуне, оставио је на мене врло угодан осећај. Пребирући мислима све што се јуче догодило, мислим да је подобно, да путем у уред свратим Госпави, што сам, уосталом, и дужан учинити, као њихов кућни пријатељ. Само да није оног црномањастог с’ брчићима, што ради у грађевинарству, који је често обилази а зна је и насмејати. Сигурно је био с’ њом на вашару. Мрзим га!

Са стојећег чивилука узима шешир и штап, излази са сцене.

Светлосна завеса

друга слика

Леви део сцене. Омањи салон, један диван, пар фотеља и чајни сточић. Госпава је у прозирној кућној хаљини. На сточићу шољице за кафу и колачићи. Након оглашавања звонца улази са десне стране, пун себе и очито задовољан господин Родољуб.

ГОСПАВА. (Заводљиво, смешећи се) Ах, то сте ви, враголане. Седите ветропире, попијте кафу! Па шта сте јуче радили? Јесте ли били на вашару?

РОДОЉУБ. (Канда изненађен) А зар сте ви били? Па ја, овај, не идем... а осим тога јуче сам посетио нашег заточеника... мог дичног пријатеља а и вашег супруга.

ГОСПАВА. Кога? Каквог заточеника? Супруга? Ах, да! Јадник! Па шта, је ли му досадно? (Не чекајући одговор мења тему) Ах, да ли знате... хтела сам вас нешто питати... сада ваљда могу затражити развод?

РОДОЉУБ. (Огорчено) Развод! Ко вам је напричао такве глупости?

- ГОСПАВА. (Љутито) Па шта, он ће тамо чамити у крокодилу и можда се никад неће вратити, а ја да га овде чекам! Муж треба да живи код куће, а не у крокодилу...
- РОДОЉУБ. (Помирљиво) Али, ово је непредвиђен случај.
- ГОСПАВА. Ма није него, немојте ми ништа говорити, нећу, нећу! Вечито сте против мене, баш сте неваљали! С' вама човек не може никад ништа, нећете човека да посаветујете. Већ ми и страни људи кажу да ћу добити развод, јер Славољуб неће више примати плату.
- РОДОЉУБ. (Изненађено) Госпава! Зар ви то говорите! Плата је неоснован разлог. Славољуб гори, топи се од љубави, као комадић шећера. Синоћ је одлучио да вас позове, као закони-ту супругу к' себи, показало се да у крокодилу има место не само за двоје него чак и за три особе...
- ГОСПАВА. (У чуду) Шта, шта?! Да се ја завучем онамо! Шта вам пада напамет! А и како да се завучем, са шеширом и у кринолини? Господе боже каква глупост! А и лепа би то слика била, па још кад би ме когод угледао!... То је смешно! И шта бих тамо јела?... И... и шта бих тамо кад... И какве тамо разоноде има?... Кад би се посвађала с' њим ипак би лежала уз њега?

- РОДОЉУБ. (Са заносом) Слажем се, слажем се са свим тим аргументима, предрага госпођо Госпава, али при свему томе не водите о нечему рачуна, не водите рачуна о томе да он не може живети без вас; значи да је то љубав, страствена, верна, узвишена љубав...
- ГОСПАВА. Нећу, нећу да чујем! Одурни сте! Још ћете ме расплакати. Завуците се сами онамо ако вам се мили! Та ви сте му пријатељ и препирите се до краја живота о некаквим досадним наукама...
- РОДОЉУБ. (Отресито) Не би требало да се тако ругате тој мисли, и онако ме је Славољуб већ позвао к' себи. Вас, наравно, обавезује дужност, а мене пука племенитост. Можемо се сместити сви троје.
- ГОСПАВА. (Љутито) Како то утроје? Па како бисмо... сви троје били тамо заједно? Ха-ха-ха! Ја бих вас свакако тамо непрестано штипкала, неваљалче један, ха-ха-ха!

Госпава, заваљена на дивану, смеје се до суза. Сузе и смех подстичу Родољуба и с' усхићењем љуби ручице, чему се она не противи и, као знак помирења нежно га повлачи за уши. Очито на обострано задовољство. Родољуб користи моменат да изнесе јучерашњи Славољубов план.

- РОДОЉУБ. (Значајно) Славољуб је изнео да са вама има посебне планове, како каже: “Ако ја овде будем гласовит, хоћу да и она тамо буде гласовита”.
- ГОСПАВА. (Кокетно) То ће ми лако поћи за руком.
- РОДОЉУБ. Затим је рекао: “Научници, песници, филозофи, путници, државници, пошто пре подне поразговарају са мном, то јест с’ њим, посећиват ће навечер њен салон”. Дакле, од идуће недеље, треба ће, да сваке вечери примате госте у свом салону.
- ГОСПАВА. (Усхићено) Које лепоте... Само, требаће ми и врло много нових хаљина и, зато Славољуб треба да ми пошаље што пре и што већу плату, или апанажу за... Само... само, како ће то... како ће га доносити у кади. Стидела бих се пред гостима... Нећу, не, нећу.
- РОДОЉУБ. Да збиља. Да не заборавим, је ли био синоћ код вас господин Тврдић?
- ГОСПАВА. (Отужно) Ах, био је. Дошао је да ме теши и, замислите, непрестано смо се картали. Он је играо за бонбоне, а кад бих ја изгубила, изљубио би ми руке.
- Какав неваљалац и, замислите, умало што није пошао са мном на вашар. Верујте... ма, верујте кад вам кажем!

С' колико упорности и нападности је био, просто ми пада на памет да је имао намеру окористити се са, да тако кажем, једном уцвеленом и удовом женом.

РОДОЉУБ. (Са уважавањем) Занео се човек! А ко се не би занео вама, чаробнице?

ГОСПАВА. (Дурећи се) Ето на, опет ви с' тим вашим комплиментима. Чекајте да вас уштинем пре него што одете! Да видите како сам се научила штипати! Онда, шта кажете! Да, збиља. Кажете да је Славољуб јуче често говорио о мени?

РОДОЉУБ. (Замишљено) Н-н-није, није баш често... Морам признати да му је сад више на уму судбина целог човечанства и да хоће...

ГОСПАВА. Па добро, нека га вода носи! Немојте даље говорити! Сигурно му је страшно досадно. Већ ћу га једном обићи. Сутра ћу свакако отићи. Само данас нећу. Боли ме глава, а осим тога ће тамо бити много публике... Рекли би. "Оно му је жена, па би ме било стид...". Збогом. Вечерас сте ваљда... тамо?

РОДОЉУБ. (Отужно) Код њега, код њега. Рекао је да дођем и да му донесем новина, промовисао ме у личног секретара. Како то данас кажу портпарол за штампу.

ГОСПАВА. (Ужурбано) Е па, лепо. Отиђите и читајте му. А мени немојте данас више долазити.

Није ми добро, а можда ћу и отићи у посету. Е па, збогом враголане.

Уз благи наклон г-ђи Госпави Родољуб излази са сцене. Госпава остаје у салону имитира манире Родољуба, раскалашно седа на диван уз коментар:

ГОСПАВА. Боже, како је досадан!

Улази служавка спремна да помогне господарици и учврсти своју позицију у новонасталој ситуацији.

СУБРЕТА. (Подражава Родољуба) “Он не може живети без вас! То је љубав, страствена, верна, узвишена. Само ви да уђете у челуст крокодилу.” Пих, Родољуб.

ГОСПАВА. (Сажаливо) Но, мила моја, тако се стиже у високо друштво, а Славољуб је то толико желео.

СУБРЕТА. Није него! “Плата је неоснован разлог, Славољуб гори, топи се од љубави као комадић шећера”. Канда ћемо продавати шећерлеме по Земунским киосцима. Бог с’ вама госпођо!

ГОСПАВА. (Љутнута) Родољуб заиста није тактичан. Непримерено је сву елиту примати у мајунши салон, а у задње време она се умножила.

- СУБРЕТА. (Иронизира) Тја, из опанака у ципеле! (Ад спектаторес) Да, свакако, са турбо-фолком, екстра-фолком, са Др. војводама, некаквим тигрићима, до офуцаних председника и министара, који једва да знају шта је nobles. Камо да имају и грама плаве крви, оне аристократске, као и остали свет, а не там-там бубњеве и маскараду са ратничким бојама, боже пази, као неки црвенокошци. Верујте ми, све то води у ништавило.
- ГОСПАВА. (Попустљиво) Па ипак... вечерња примања у салону... То је прекрасно! Била бих у центру пажње... Чувена! Чувена као тамо нека “Нага Маја”, или тако нешто слично. Медијска звезда!

Завеса

ПЕТА СЦЕНА

Дијагонално, од предњег левог ка десном делу сцене и фону постројени канцеларијски столови. Службеници уз јутарњу кафицу ужурбано прелиставају јутарњу штампу. С' времена на време међусобно прокоментаришу садржај написа или размене публикације. Након уласка Родољуба утркују се у коментарисању јучерашњег немилог догађаја.

прва слика

- ПРВИ. Ма је ли то могуће? Улазимо у Европу!
- ДРУГИ. Сасвим нормално, ми смо одувек у Европи. Ето и господин "Н" гастроним, као да ми не знамо да је новокомпоновани богаташ и ратни профитер, уз сласт и без остатка појео нашег Славољуба.
- ТРЕЋИ. Говорио сам ја... Знао сам да ће тако проћи. Господину је досадила домаћа кухиња па би да чалабрцне и код Немца, док градској сиротињи у шерпицу удељују помије.
- ЧЕТВРТИ. Е то ће да кошта! Дође маца на вратанца. Све тече и све се мења осим будала и ступидних убеђења.

- ТРЕЋИ. И Родољуб ће бити на овалу, живи били па видели. Пардон господине Родољубе нисам вас запазио.
- ПРВИ. (Правдајући се) Нисмо ми нипошто против овог новог јела које је одавно познато стран-им гастрономима. Чак смо то и предвидели. Но, ћутање је злато. Не треба у здраву ногу забијати трн.
- ДРУГИ. Енглески лордови и путници, колико ми је познато, навелико лове крокодиле по Африци и Азији, једу кичму тој немани као бифтек.
- ПРВИ. А Французи, који су навалили онамо с' Lessepsom⁷⁾, више воле ноге испечене у врелом пепелу, што, уосталом, чине за пакост Енглезима, који им се ругају.
- ДРУГИ. Код нас ће, вероватно, бити на цени и јед-но и друго.
- ЧЕТВРТИ. Ал' ће то да кошта!
- ПРВИ. Ипак, ми се радујемо тој грани привреде, која понајвише недостаје нашој моћној и разноликој домовини.
- ТРЕЋИ. Зашто се не би, на пример, крокодили разм-ножили од Хоргоша до Улциња? Биће то здрава, еколошка и сласна храна.

⁷⁾Лесепс, Фердинанд де, француски инжењер и дипломата, градитељ Суецког канала. Пошто је изградњом овог канала стекао светску славу, постављен је на челу Друштва за изградњу Панамског канала.

- ЧЕТВРТИ. Новине лажу! Господине Родољубе, послушајте, молим вас. “Јавност” нам казује другачију причу: “Нисмо још ни приближно “сазрели” о томе сведочи немила згода која се јучер збила у Пасажу.
- РОДОЉУБ. Јел’ Ви то подржавате најновије издање Европе?
- ЧЕТВРТИ. Зашта ме Ви сматрате, ја са Европом не желим да имам ишта заједничког. (Чита наглас) Но, изненада јуче, у четири и по после подне, појављује се у просторији власника крокодила необично дебео човек у припитом стању, плаћа улазницу и одмах се, без икаква упозорења, завлачи у раље крокодилу, који је, дакако, присиљен да га прогута, већ из пуног нагона за самоодржавањем, да се не угуши”. Е ово им је сјајна алузија на нашег Славољуба. Не знају они да је тзв. необично дебео човек члан Удружења за заштиту животиња. Толико је благонаклон према домаћим животињама и иностраним примерцима, (обраћа се свима) ма народе боле глава. А тек какву змију држи у кући, да не кажем и нешто више о тако њему блиским и драгим му гмизавцима.
- РОДОЉУБ: Змија, гмизавци? Канда имате шта годе на уму?
- ЧЕТВРТИ: Ништа значајно. (уцвељно) Сиротица, млада па још без супруга.

- ТРЕЋИ: (певушећи)... чекај мене мала крај црвеног ферала ...
- РОДОЉУБ: (изненађено) Чему ове алузије. Канда неког боцкате?
- ЧЕТВРТИ: Боже чувај и пази. Тако је невина и наивна, како ће се снаћи?
- ПРВИ: Скоро увек је у прозирном неглижеу, треба радити. Не мора да значи ...
- ЧЕТВРТИ: Ал' може да буде.
- ПРВИ: Она је предузимљива персона. Велеобртник с педигреом.
- ТРЕЋИ: (Певуши) ... чекај мене мала крај црвеног ферала. (гласно у смеху) Има да штекће ко сингерица.

Општи смех

- РОДОЉУБ: (Надмено) Глупост је гласовита. С индигнацијом одбијам неслане шале. Она је још увек супруга нашег колеге.
- ПРВИ. (Жалостиво) Јадни сисавац, приморан је да прогута онолику масу, мора да му лију сузе! У Европи већ одавно судски гоне особе које нечовечно поступају с' домаћим животињама.
- ДРУГИ. Не знам како да протумачим такав варварски поступак. Бизантинац! Шта је желео

Славољуб, топао и удобан смештај? Гори је од Арбанаса! И ми бисмо у Европу!

ТРЕЋИ. Смештај? Не, није то у питању. Имамо тако красних азбестних кућа, солидарних, с' јефтиним и необично комформним становима за карцином. Ипак сам у вери да га је, та јадна животиња, потсетила на животну сапутницу, па је, онако у залету, згрешио. Где побећи од ове лепоте живљења и благостања? Овог нема ни у Тунгузији.

РОДОЉУБ. Па шта је ово господине Чутићу? Какве су ово инсинуације у вези са нашим колегом?

ЧУТИЋ. А што, молићу лепо?

РОДОЉУБ. Ама, забога, уместо да жале Славољуба, жале крокодила!

ЧУТИЋ. Па шта, молићу лепо? Чак су и звер, сисавца сажалили.

По чему ово не би била Европа, молићу вас лепо? И тамо жале крокодиле. Хи, хи, хи! Крокодиле. Хи, хи, хи!

Након претходне реплике Чутић забија главу у списе следе га и остали у бироу. Родољуб сакупља дневну штампу након чега, разочаран и потиштен, напушта канцеларију.

Светлосна завеса

друга слика

Масовка. Мноштво људи, различитих политичких, социолошких, професионалних и других обележја демонстрирају пред Пасажом.

Колпортери, надвикујући једни друге, нуде фришке новости булеварских листова. Препродавци сваковрсне робе, иза тезги од гајби и картонских кутија, мање или више успешно надвикују колпортере. Пасаж је препун људи, атмосфера је наелектрисана. Кроз масу је пронета информација о скором доласку митингаша, контра митингаша и кордона полиције.

Један од актера у току ове масовке на рамену носи огроман касетофон са кога се чују клиширане вести наших званичних радио станица и сл.

ПРВИ. Вести, најновије вести! “Јавност” о Славољубовом досијеу! “Јавност”, “Јавност”, купите “Јавност”! Најновије издање “Европе”.

ДРУГИ. “Грађанин”, само за вас, директно из пресе! Све о закулисним радњама Славољуба и Немца!

ПОЛИТ. Драги мој народе, честити поданици! Дозво-
лите ми да у овом тренутку, са овог мес-
та... (подмеће још једну пивску гајбу под
ноге) Дозволите ми да изразим немерљиво
негодовање и дубоко разочарање на
понашање појединаца, вама врло добро
знаних, стога не бих да их именујем, који
су се огрешили о најсветлије идеале Серб-
ског рода и ... (пада са гајбе).

ТРЕЋИ. Навали народе! “Демократија” за само један
динар! “Демократија” о “Великој школи
издаје”. Шта је мислио и, да ли је Родољуб
мислио док је школовао Славо-
љуба! Славољуб и демократс-
ки свет! Навали народе, још
мало па нестало! Само код
нас “Демократија” за
један
динар.

Драги МОЈ народе

- ПОЛИТ. (Надвikuје жагор масе) И као што рекох, драги мој народе, мили моји поданици, многи од вас нису се још ни родили, мислим нису били рођени, када су наши очеви, очеви наших отаца, мајке наших мајки, што ће рећи наше бабе, па и прабабе...
- МИТИНГ. (Упадица) И наше стрине!
- ПОЛИТ. И наше стрине, па и наше прастрине, голоруке у крви до лаката...
- МИТИНГ. (Упадица) Куком и мотиком!
- ПОЛИТ. Да! Свакако да! Куком и мотиком прогнали крвопију, двоглаву аждаху...
- МИТИН. (Упадица) Крокодила, господине Мутићу!
- ПОЛИТ. Молим? Да, да! То јест крокодила. Да не лоче крв нашој светлој будућности, то јест вама. Вама који сте се окупили у оволиком броју да поздравите своје прваке, своје лидере, своје харизмате, које ће вас увести у Европу, у идиличну будућност под кредоом “Са крокодилом против крокодила”, како се то и иначе ради у цивилизованом свету.
- МИТИН. Нова грана привреде, ванредно домишљата, крокодилистика. Необременењена грађанска алтруистика. На првој ванредној Скупштини, јер редовне и онако ништа не решавају, донети акт о заштити крокодила.

- ПОЛИТ. И мимо Скупштине ми ћемо у одбрану крокодила. Живела крокодилистика!
- МИТИН. Али, поштовани, господине Мутићу, како прехранити толике крокодиле. Славољуби, ето, већ су потрошени. На лагеру, колико ми је познато, имамо још, ту и тамо, и Родољуба, и Мирољуба, и Верољуба и сличних; и хоће ли то бити довољан контингент за Хашку пијацу? Можда им се, у Европи, неће допасти буји-баји-нани Лалегатор, стално је поспан? А можда ће се или неће пробудити у оваквој, нашој неподобној клими према странцима. Ко то зна?
- ПОЛИТ. Ви господине не размишљате домаћински. Помножите... два пута два, јасно и логично, четири, а четири раздељено са два јесте два, јасно, а два мање два остаје ништа, јасно, и капитал носи дивиденду, јасно, а дивиденде терају главницу на све већу зараду, сасвим јасно... Тако се размножава крокодил, само са људима и никако без њих. По потреби можемо и народ да умножавамо, па чак и да га мењамо. Под условом да нам не одговара. Тако је у Европи, очас промене народ. Сад су овде, умноже крокодила, сутра, или можда још и данас, у другом народу, итд. итд...
- МИТИН. (Са супротне стране) Ехеј, господине ал' га ти забрази! Високоумно декламирајте о

Европи! Каква Европа? Хтео бих ипак, опростите, једном да чујем, шта је заправо та Европа? Шта би имала да буде та толико развикана Европа? Где је та Европа? Шта хоће та Европа?

ПОЛИТ: Ја само координирам, спашавам Вас од самих себе. Обавезан сам пред епохалним променама. Ви сте још у шпилхозницама.

МИТИН. Е! Види га молим те! И у каквој нарочитој релацији стојите ви, молим вас, према тој Европи, да ли сте стекли неку нарочиту привилегију, те се ви лично, у своје име, можете позивати на Европу, као да сте искључиво ви лично њен правни и морални заступник, а ја нисам? И, где сам се ја огрешио о ту Европу? Када? Зашто?

ПОЛИТ. Нови светски поредак претпоставља да, тако рећи, посебно нагласим промене у свима нама: ...ствари треба на кугли земаљској уредити, јасно, енергично и логично, као што се данас уређује пушком и бровингом. И одмаздом, зашто да не! Хвала драгом господину Богу, памет је победила. Свет није више тако глуп, да би се дао вући за нос некаквим револуционарним флоскулама!

МИТИН. Значи, враћање на старо нема па јок?

ПОЛИТ. Нема! “Авет” би се раширила над Европом.
ПОЛИ - ЦИЈО свих земаља уједини се!

- МИТИН. Е, неће бити! Удри белосветску багру! Ма маму вам фотељашку. Док су Родољуби радили ви сте се котили по пацовским канал-има и канализацијама, давали веру за вечеру. Јао! Јаој, Мутићу ал' нам се крви изнапи, но не задуго! Удри! Не, немој мене ја сам наш.
- МИТИН.2. Који наш? Јеси ли за лево или десно?
- МИТИН. Ја сам за право.
- МИТИН.2. Па поведи парницу кад те изгазим, онако наздрово. Превршило је од тих “Праваша” и “Криваша”.
- МИТИН. Ма ја сам за правну државу. Државу пра-ва.
- МИТИН. 2. Ипак да те ја испердашим, онако експери-ментално, академски, у циљу општег добра. Па ако је правне државе добићемо оба два, на опште задовољство широких народних маса, за колатералну штету.

Општа туча, пуцњи из позадине, завијају сирене. Улази кордон полицајаца, дели масу на два дела притом одрађује свој део посла.

Студенти покушавају да заките цвећем полицајце и они добију по који ударац, тек толико да се зна газда.

- ПОЛИЦ. Поступи по наређењу! Нисмо дошли цвеће брати, него млати, млати, млати...
- РОДОЉУБ. (Окрвављен, искиданог одела, излази из масе на аван сцену) Крв... Крв! Сад знам зашто вук кидише на коња! Јаој мени... Крв... Крв... Ал, не знам зашто магарци иду за вуком? Крв... Крв! Нек' нам је наздравље. Славољубе, (хистерично) Славољубе! Зар не би довољно домаће стадо. Овце, волови и остала марва. Одабра крокодила, зашто? Живели смо и без њега. Зар не?

КРАЈ

БАЛКАНСКА ВАРИЈАНТА “КРОКОДИЛА”

(Драма Андреја Глишића)

Драма “Крокодил” Андреја Глишића по својим порукама, сижеу, композицији, дијалозима и лексици суштински се разликује од драмске продукције настале у последњих тридесетак година у нашој земљи. Уместо преовладајућих текстова с апстрактним “хуманизмом”, натегнуто конструисаним “општељудским вредностима”, стерилним идејним порукама, еклектичким моралом, досадним сижеима и празном реториком, које карактеришу драмске текстове настале и фаворизоване у овом раздобљу, Глишићев “Крокодил” представља савремено, динамично, колоритно и веома актуелно дело које третира животно важан проблем супростављања прождрљивим крокодилским настртајима и експанзији носиоца филозофије глобализма на идентитет и независност, у датом случају и првенствено балканских народа.

Идеју за драму Глишић је преузео из недовршене истоимене приче Достојевског, па донекле и из Гогољеве повести “Нос”. У историји књижевности познати су многи случајеви када су истакнути писци подстицани или позајмљивали идеје из народне литературе, митологије или од других аутора. Рецимо, Шекспир је створио генијално дело “Ромео и Јулија” на основу већ постојеће италијанске лег-

енде, Гогољ и позајмио од Пушкина сиже за “Ревизора”, Стерија је по угледу на Молијеровог “Тврдицу” написао “Кир Јању”, Љубомир Симић је по истоименој народној песми саздао драму Хасанагиница...

Сиже драме је веома једноставан, али је заплет сложен, оригиналан и веома занимљив. У центру Београда, у једном од подземних пасажа, налази се локал у који је неки немачки бизнисмен изложио свог крокодила. Да би разгледао огромну неман радознали свет мора да плати улазницу. Радња се догађа у наше време када се свим могућим средствима пропагира и кулминира понижавајућа, сервилна, самоубилачка, наивна и помодарска “европеизација” нашег друштва.

Да не би заостали за модним трендом, новопечени “Европејци” из чиновничке бранже Родољуб, Славољуб и његова жена Госпава направили су визиту немачком крокодилу. Али се посета завршава оштро комичном готескном ситуацијом. Крокодил је прогутао Славољуба, мада он остаје жив и из његове утробе чак шаље поруке и упутства жени и осталима. Власник - немац је запрепашћен не због тога што је крокодил прогутао српског грађанина, већ због страха да му животиња не липше и да он не остане без великих пара које би зарађивао. Међутим, испоставља се зарада умногостручава, јер је у утроби немани жив човек. Због пара које носи, животиња се не може распорити, јер је принцип “рентабилитета” важнији од живота и слободе прогутаног Југословена.

Читав заплет драме, која има пет сцена, одвија се на фону разрешавања проблема: треба ли због економског

“рентабилитета” распорити крокодила или жртвовати човека? Филозофија оних који су за “европеизацију” Балкана недвосмислено заступа пут ка “усрећењу” нације кроз чељусти крокодила. Другим речима, ако је у питању “економски принцип” и “рентабилитет”, по њима, мора се жртвовати човек, па ако треба и народ. “По потреби можемо и да мењамо народ”, јер “тако је у Европи”, каже један од јунака драме. И, што је најважније, и крокодил са човеком у утроби, и “промена народа”, и големи приходи, стечени на овај начин, у интересу су власника немани. У овом случају Немца, а исто би важило и да су место њега Американац, Енглец или Француз. По принципу “рентабилитета” наши “европејци” и њихове газде, у времену у коме живимо, уверавају нас да је у “интересу радника” из једне фабрике да од тридесет хиљада запослених њих двадесет и девет хиљада буде отпуштено с посла, избачено на улицу, јер је то “далеко исплатније” За кога? За власника крокодила, свакако.

Вешто користећи саркастично-сатирични приступ, аутор преко својих јунака наглашава лицемерност, сервилност и противуречност интереса оног слоја друштва које пропгирајући крководиловштину стиче богатство и служи страним газдама. Комична преувеличавања, хиперболе, неверства, бездушни егоизам, неморал имитаторског и потрошачког друштва, наказна вредновања корисног и штетног, доброг и зла појачавају сатирички карактер драме и њен изобличавајући карактер.

У завршној сцени долази до побуне народа, првенствено младих људи, против поретка ствари које је успоставио систем глобализације, односно крокодилштине, систем који

је у интересу “економских принципа” гута људе и нације, систем који обезличује народе, претварајући их у безимене, понижене и претопљене поданике моћника иза којих стоје Вол стрит, “томахавке” чудовишне машинерије за сејање лажи и духовно обogaљење на стотине милиона људи наше планете.

Глишић је створио многобројне јарко индивидуализиране јунаке који кроз смех и сузе, надменост и кукавичлук, сервилност и бахатост, гнев и протест, антиглобализам и патриотизам дају посебан колорит овом делу.

“Крокодил” је драма која на алегоричан и својевитан начин говори о драматичним и судбоносним догађајима кроз које пролазе народи Балкана.

Бранко Китановић

О “ФИЗИОНОМИЈИ КРОКОДИЛА”

Уместо предговора драмском првенцу
Андреја Глишића

Фјодор Михајлович Достојевски је “Крокодила” као недовршену причу објавио први пут у другом броју часописа “Епоха” 1865. Прича је остала недовршена јер је “Епоха” коју је Достојевски уређивао и издавао била укинута, али упркос критикама својих савременика Достојевски је причом постигао циљ, мада читаоца оставља у позицију да социолошком анализом дође до одговора у каквом је друштву живео у другој половини деветнаестог века у Русији.

Фјодор М. Достојевски је без сваке сумње прва личност реализма у књижевности и по многим оценама, чак и његових љутих противника, непоновљив. Отуда је подухват мог уваженог колеге, новинара и публицисте Андреје Глишића да “Крокодила” преточи у драмско дело, књижевни подвиг који је на граници реалног и нестварног, али штиво није изневерено. Глишић је свестан одговорности према аутору “Крокодила” трудећи се да га ликови попут Госпаве, Родољуба, Славољуба, Полицајца, Немца, Тврдића и других не удаље од сужеа приче и отс-

ликавања аутентичних личности тог времена и политичких прилика.

Андреј Глишић је с правом себи дозволио да у грађењу за драмског дела о “Крокодилу” причу прошири како то уосталом чине сви који се са мање или више дрскости дрзну да књижевном роду промене врсту. Зар није сличан случај и са “Коцкаром” Ф. М. Достојевског који је у нас доживео величанствену трансформацију на филму. Хоће ли “Крокодил” постићи исто на “даскама које живот значе” време ће показати, а Глишић је храбро на том путу искорачио први и можда најтежи корак. Јер, а он је тога свестан, људи и догађаји су постали на тлу пуном у то време економских и политичких превирања са људима колико сличних толико и различитих у односу на оне који под овим поднебљем треба да “замене” Јелену Ивановну, Ивана Матвејћа, Семјона Семјоновича, Тимофеја Семјоновича... Елем, у причи је извесно лакше идентификовати и личности него их у драми на позорници оживети, слушати не само како говоре већ и гледати како психофизички “прате” сваку реченицу, па не ретко и покрет без изговореног текста.

А. Глишић је и на то мислио искључивши на тај начин недоумице евентуалног редитеља, а још више елиминисао латентну опасност да гледалац по напуштању позоришне дворане пита “шта је писац сценарио хтео да каже”.

Глишићева стремљења у грађењу дијалога ишла су за оригиналним отсликавањем људске душе са свим манама и дужним поштовањем према врлинама користећи и “скривене” речи да би се аудиторијум с друге стране позор-

нице сусрео са духовитим досеткама, луциферима, богохуљама и шеретима, а да при том “Крокодил” не промаши ноту озбиљности и жељену поруку. У томе је Глишићев подухват вредан посебне пажње. И поред на моменте слободније интерпретације, Глишић је сачувао препознатљив језик и стил Достојевског уверавајући нас да његова “Физиономија Крокодила” није само социолошко-политичко драмско казивање, односно политичко позориште.

Оно то заиста није док је књига снимања затворена.

Александар П. Малушевић

Андреј Глишић
ФИЗИОНОМИЈА КРОКОДИЛА
Драма

Рецензенти
Бранко Китановић
Александар П. Малушевић

Илустрације
Душан Кањевац

Дизајн и графичка припрема
Предраг Миловановић

Штампа
Штампарија PLATW
Панчево, Стевана Мокрањца 19

